MDK

Brüll Aladár

Lesben, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 13.1.

Brüll

Művészarcok téli kiállításain szerepelt.

Az Est 929. XII. 22.

Brüll Aladár

Műcsarnok őszi tárlatán szerepelt.

Brüll Aladár: Női arckép

2.

Brüll Aladár

Szergelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

PH 1930. III. 15.

M D K

Brüll Aladár, festöm.

Arckép.	Olf.	
Női arckép.	"	
Férfi arckép.	"	15.1.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat.
9.1. és 15.1.

Krüll Aladár

festőművész

Barcelonai világkiállítás - képzőművészeti kiállítása - kiállítási palotában - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1929.VII.21.

Brüll Aladár

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüst érmet nyert.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

Újság 1930. IV. 18.

Brüll Aladár

Műcsarnok téli tárlatán női fejei szerepelnek.

PH. 929. XII. 22.

Brüll Aladár.

Képzőművészeti Társulat téli kiállításán a Műcsarnokban arisztikus beállítású portréval szerepel

BH. 929. XII. 22

Brüll Aladár

A barcelonai Arte Moderns-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüstérmet nyert.

Pesti Napló
1930.II.9.

Brüll Aladár

A barcelonai Arte Moderná-ban rendezett nemzetközi műtárlaton ezüstérmet nyert.-

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Brüll Aladár

Műcsarnok téli kiállításán portré-
ja szerepelt.

8 ó u. 929. XII. 22.

Brüll Aladár

Szerepel a bizarnok
akt kiállítása

Magyarság 1925 XII. 6.

Brüll Aladár

Műcsarnok téli tárlatán női portré – ja szerepelt.

M. 929. XII. 22.

Brüll Aladár

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H.93o.X.19.

Brüll Aladár

Művével részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett
Arcképkiállításon

U. 93e. XI. 19.

Brüll Aladár

Szerepelt a Múcsarnok Tavaszi tárlatán.

Est 1930. III. 15.

Brüll Aladár

szerepelt a Műcsarnok Tavani tárlatán.

EK 1930. III. 15.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M.H. 1930. III. 15.

Brüll Aladár

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

BH 1930. III. 15.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

M. 1930. III. 15.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai Újság 1930. III. 15.

Brüll: Női portrait.

Brüll
Festőművész

Tavaszi Tárlat - Műcsarnokban

Budapest
1929 III. 3

Brüll Aladár

Az képpel nekrepelő hűcsaknak
tél. tárlatán

Az Est 1926 II. 28

Brüll Aladár festő

Lezepel a hűcsaknok tavaszi tárlatán

Az Est 1925 V. 16.

Brüll Aladár

Női akcépe nekepel a
műszaznok téli tárlatóm

(emlitve)

Gyrág 1926 II. 28

Brüll Aldár

„Emese álma" c. műve nezepel a hűcsarnok aktiállításán /ennlitve/

Nemzeti Lyság 1925 XII. 8

MDK

Brüll Aladár

Tanulmányfej, olaj

Arckép, olaj

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 5 l.

MDK

Brüll A. XX. sz.

Krisztus siratása, festm.

Ernst Múz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 8 1.

Brüll Aladár

Művével nevepel a
Műcsarnok Téli tárlatán.

P. H. 929. XII. 22.

Brüll Aladár

Alkotása a Nemzeti Szalónban a Magy. Arcképfestők kiáll.-án.

E.K. 930.X.19.

MDK

Brüll Aladár

Álló női akt, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
19 l.

MDK

Brüll Aladár, festö

Álló nöi akt. Olf.

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. . . rk.
27.1.

MDK

Brüll Aladár, grafikus

Nyolc vázlat "Szent Margithoz".

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun
Kat.32.1.

MDK

Brüll Aladár, festö

262. Skót dudás. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934.ápr. 29.-
Kat. 13.1. jun.17.

MDK

Brüll Aladár, festö

85. Arckép. Of.
89. Arckép. "

OMKT-Mücs. Tavaszi Kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-
Kat. 8.l. junius.

MDK

dr. Brüll Aladár

Cantate, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 13. 1.

dr. Brüll Aladár

MDK

Arckép, of.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj. 13. l.

MDK

Brüll Aladár, festö.

Krisztus sirbatétele. Kelz.:Brüll. Of.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935.nov. Képek. 5.l. Kat.

MDK

Brüll Aladár, festő.

Tanulmány (vezetés. könyvvel).

A Műcsarnok őszi tárlatáról.

(Illusztráció.)

Képző művészet. 1931. 43-44. sz. 185. l.

Mgk

Paul Hindemith, Berlin

Transkription Bernolin Schuppert

A Hindemith-Fan berichtet

Pfleumeroid

Stuttgarter Zeitung, 1931 13-14 m. 1 Bl. 4°

MDK

Brüll Aladár, of.

Arckép, of.

Tav.kiáll. Mücs. 1925.máj. 8. l.

MDK

Tábori K: Páris magyarjai. Bp. é.n. 83 l.

MDK

Brüll Aladár

Emese álma, of.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 1o. 1.

IDK

Brüll Aladár, festö

Bálint Béláné urhölgy. Olf.
Akt. " "

Tavaszi tárlat. 1913 ápr.-máj. [illegible]. Kat.11.1.

Brüll Aladár.

Müve szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Kelt, 1924. dec. 16.

Brüll Aladár

Brüll Aladár

Műve szerepel az orn. magyar képzőmű-
vészeti társulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1928. dec. 16.

Brüll Aladár.

Festménye szerepel a Műcsarnok téli kiállításán.

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Brüll Aladár:

a Műcsarnok téli tárlatán képe szerepel.

Ujság, 1928. dec. 16.

Brüll Aladár:

a Műcsarnok téli tárlatán hége
szerepel

Nyíres, 1928. dec. 14.

Brüll Aladár.

Testményei szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság. 1928. dec. 16.

Brüll Aladár MDK

Sz.E-né arcképe, olf.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Dr.Sz.Z.-né arcképe

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Sz.E. arcképe, repr.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár festő

„Szvetenay portréja" nagyon a
hűsarnak őni tárlatok (emlitve)
és Vénusz i. műve

Pesti Hirlap 1927 okt 29

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Brüll Aladár

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Mücsarnokban - képével szerepel.

Török Lajos képmása.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Brüll Aladár.

Müve szerepel a Mücsarnok téli tárlatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Brüll Aladár.

Mélyen tisztelő a Lőrinczinek
tisz. szolgálatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 14.

Brüll Aladár.

a Műcsarnok téli tárlatán női arcképe szerepel. (emlétve)

Magyarság, 1927. dec. 18.

Brüll Aladár

A Mücsarnok téli kiál-
lításán szerepelnek képei.

Esti Kurir, 1927. dec. 18.

Brüll Aladár

Képmással szerepel a Műcsarnok őszi tárlatán.

•

P.H.931.X.16.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatém.

8 órai Újság 1927. IV. 3.

Brüll Aladár

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Újság 1931. II. 21.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Őszi tárlatán.

NM 1926. X. 24.

Brüll Aladár

szerepelt a Műcsarnok Őni tárlatán.

Újság 1926. X. 24.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Brüll Aladár MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Brüll Aladár

Marci, olf.

Műcsarnok 1931 őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Beata, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

MEK

Brüll Aladár

Szerepelt a művészcsoportok műtárgyainak kiállításán.

Est 1931. II. 22.

Brüll Aladár

Szerepelt a művészcsoportok műsoraiból kiállításán.

BK 1931. II. 22.

Brüll Aladár - t

a Körgyűlés a Társaság rendes tagjául

választotta meg.

A M. Arcképfestők Társaságának körgyűlése.

M. 931. III. 12.

Brüll Aladár

képmásait sok finomság jellemzi.
M. Arckéff-Társ.-nak kiállítása.

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata.
P. H. 931. X. 18.

Brüll Aladár
müveit kell kizmelnünk.
M. Aeckepf. Társ. kiáll.

Ybl Ervin: Ősztárlat.
B. H. 931. X-18.

Brüll Aladár

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiál-
lításán.

PH 1931. II. 21.

Brüll Aladár

Szerepelt a művészcsoportok műtárgyainak kiállításán.

PM 1931. II. 22.

Brüll Aladár

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

N U 1931. II. 22.

Brüll Aladár

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Est
1930.X.1.21.

Brüll Aladár

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

Egy nagyobb vászna

Magyar Hirlap
1930.XII.21.

Brüll Aladár

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításán - a Műcsarnokban - képpel szerepel. Arckép.

Budapesti Hirlap
1930.VII.21.

Brüll

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1930.XII.21.

Brüll Aladár

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel.
Kitűnő portréval

Magyarság
1930.XII.21.

Brüll Aladár

Festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - képével szerepel. -

Nagyvilág
1930.XII.21.

MDK

Brüll Aladár

Vén Bubenyik

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.
Műcs. 1927. jan.

MDK

Brüll Aladár

Falunk birája, festm.

M. tűj- és életképkiáll. 19-2e. sz. Műsz.
1927. jan.

MDK

Brüll Aladár festő

M. táj- és életképkiáll. 19-2o. sz.
Mücs. 1927. jan.

MDK

Brüll Aladár

Emese álma, of.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

Brüll Aladár

Szerepel a Művészek Szövetsége kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-

Utalványszám ...../B.....ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára c

.....

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 19 .....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Brüll Aladár

A Műcsarnok 1927-es tavaszi tárlatán a „Szövetség" csoport tagjaként szerepelt.

? 1927. IV. 1.

Brüll Aladár

Kiállítás a Műcsarnok tavaszi tárlatáról.

P.N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

A könyv lapszáma	Számlázás

Össz

Bi/ .....ű

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

19 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

19 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

19 .....

Brüll Aladár

Szerepelt a Műsarnok Tavaszi tárlatán.

M. H. 1931. IV. 26.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Só. lí. 1931. IV. 26.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P.N. 1931. IV. 26.

Brüll Aladár

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

BH 1931. IV. 26.

Brüll Aladár

festőművész

Műcsarnok Téli Tárlata - képével szerepel. Arckép.

8 órai Ujság 1931.XII.20.

Brüll Aladár

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével vesz részt.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Brüll

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel -

Pesti Napló 1931.VII.20.

Brüll Aladár

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel.-
Két női képmás.

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Brüll Aladár MDK

Ébredés, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Brüll Aladár

MDK

Skót dudás, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Brüll Aladár

A tizek

Ernst Muz. 5o. aukc. 1934. dec. 5. 1.

MDK

Brüll Aladár

Atyám, of.

Női arckép, of.

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

MDK

Brüll Aladár festőm.

Arckép, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925.máj. 8. l.

Brüll Aladár

Tav. kiáll. mücs. 1925. máj. 33.1.

MDK

Brüll Aladár

Nyolc vázlat Szent Margithoz

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 32. l.

MDK

Brüll Aladár, festőm.

Meditatio. Ulf.
Mary hercegnö. "

Mücs.-OMKT.Tavaszi kiáll. 1921. Kat. 8.1.

MDK

Brüll Aladár festő

Képzőművészet, 1927, 4.sz. 7.l.

M.D.K.

Brüll Aladár

A Műcsarnok tavaszi tárlatán a bemutatott/ 443 kép és szobor között a kritika külön emliti müvészetét.

A 18. old.-on 5-ös számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok--festők, szobrászok c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26-juli 2. X. évf. 26. sz. 18. lap.

Brüll Aladár MDK

Arckép

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Nyolc vázlat Szt. Margithoz

Grafikai müvek

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép

Mücsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Brüll Aladár
festőművész

Tavaszi Tárlat - Műcsarnokban - képével
szerepel.

Pesti Napló
1929 III 3

Brüll Aladár
Istőmüvén

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – arcképpel
szerepel.

Brüll Alachár
festőművész

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – egy finom
női arcképével szerepel

Magyarság
1929 III. 3

Brüll Aladár MDK

Arckép

Mücsarnok 1926.Őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

"Von Medgyessy"
Dorfprediger
Princess Mary

Wien, Künstlerhaus 1924 Mai-Juni

Brüll Aladár MDK

Figyelő

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Női arckép, olf.

Nemzeti Szalon 1922. május. Tavaszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Mese

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Dr. Tóth Lászlóné arcképe

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Fehér szegfü

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

M.D.K.

Brüll Aladár: Az eltévedt bárány. /A müvész tulajdona./

Szign. Brüll A.

Szinnyomás, — festménye után.

Panoráma. Bécs. 1927.jun.26. 26.sz. Boritékkép.

M.D.K.

Brüll Aladár: Női arckép. /A müvész tulajdona./

Szign. Brüll Aladár 1926

Szinnyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1927.jul.24. 30.sz. Boritékkép.

MDK

Brüll Aladár

Női arckép, of.

N.Szal. tav.tárlat, 1922. máj.

MDK

Brüll Aladár

39-42. Arckép, of.

" paszt.

44-46. Tanulm. egy kompozicióhoz, of.

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 335.kiáll. 1925.ápr.

MDK

Brüll Aladár, festöm.

"Emese álma" A kezek méltók Brüll hires kezeihez.

Gerö Ödön: Az akt- kiállitás.
Magyar Müvészet. é925. 389,390.l.

Brüll Aladár

MDK

A kinai, olf.
Jóslás, olf.

Tavaszi Tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius.

M.D.K.

Brüll Aladár

Az őszi tárlaton a Műcsarnokban "A "Karácsonyi vásár" keretében leginkább Brüll Aladár portréi tünnek ki"- irja a kritika.

Őszi tárlat a Műcsarnokban c.
Szinházi Elet. Bp. 1923. nov. 11-17.
XIII. évf. 46. sz. 29. l.

MDK

Brüll Aladár

Képzőművészet 1931. 37.sz. 41. 1. kép

MDK

Brüll Aladár

M.Arcképfestők Társ. I.kiáll. Képzőmüv. 1930. 34.sz.
219 l.

Brüll Aladár

MDK

Zala Karola, olf.

Műcsarnok 1922. Őszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Akt, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Brüll Áladár MDK

Bálint Béláné, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

M.D. K.

Brüll Aladár, építék

hét képe „oáris a sivár vászon-prérik körött. Az Endreich, Kiss Rersök és Kérdi-Kovácsok torhig megnut, kenyérkereseti objektumai körött fásult lélekkel gondoltam rá, hogy ti fiatalok birjátok-e majd vállalni e sok vétherés után a jóvátételi bizottsag szerepét?" ...
— irja Komor János.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1921. XLII. évf.

jun. 27. sz. 1-2. old.

Brüll Aladár MDK

Fehér szegfü

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Dr. Tóth Lászlóné arcképe

Műcsarnok 1924 tavaszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Mese

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Figyelő

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár, MDK

4oo. Venus.

KMTárs. 1927.őszi kiáll. Kat. 17.1.

Brüll Aladár

MDK

Arckép

Műcsarnok 1925 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Arckép

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Brüll Aladár MDK

Nyolc vázlat "Szent Margithoz", grafika

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Brüll Aladár MDK

Emese álma, olf.

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Brüll Aladár MDK

Cantate, olf.

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Brüll Aladár MDK

Női arckép

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Brüll Aladár MDK

Gyermekarckép

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Ábránd

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Brüll Aladár

MDK

Női arckép

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Brüll Aladár, festőm.

Olajfestmények:

307. Női arckép. Mgt.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 18.1.

MDK

Brüll Aladár

Vendég áll a házhoz

Képzőművészet 1929. 16. sz. 27.l.

MDK

Brüll Aladár

Virágok

Női arckép

Csendélet

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 18.l.

MDK

Brüll Aladár, festőm.

"Vendég áll a házhoz" a leghatásosabb kép.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

Brüll Aladár

MDK

Mary hercegnő, olf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Meditatio, olf.

Mücsarnok 1921. tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Tizen, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Brüll Aladár

A Mücsarnokért. Képzőművészet 1930.34.sz. 204.l.

MDK

Brüll Aladár

Az Arcképfestők Társasága. Képzőművészet 1931. 43–44. sz. 187.l.

MDK

Brüll Aladár

Némémasszony, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 6.l.

Brüll Aladár

Szerepelt a művész csoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Brüll Aladár

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki

kiállításán.

M. H. 1931 II. 22.

Brüll Aladar

is szerepel az Arcképfestők sorában.

– io: A Müns. őszi fárlata.

P.N 931.X.18

MDK

Brüll Aladár, festőm.

Arckép. Repr.
B.A. ideális arcképfestő tehetsem.

Karakterérzék, rajztudás, müvészi izlés és intel_
ligencia teszik portréit értékessé.

IV. Szövetség. - Tavaszi Tárlat.
Képzőmüvészet. - Tavaszi Tárlat. ? I.évf.1.sz.

MDK

Brüll Aladár, festöm.

" Emese álma." c.festménye szerepelt a kiállitáson.

Legjava a szép husfestés és Brüll A. hires szép kezei.

Magyar Müvészet. 1925. 389-390.l.

Brüll Aladár, festöm. MD K

szépet és komolyat hozott.

Dénes Tibor: ? Mücsarnok.Kiállitás.
Képzömüvészet.1934. 116.1.

MDK

Brüll Aladár

A Műcsarnok téli tárlata. Képzőművészet 1928. 6. sz. lo.l.

MDK

Brüll Aladár

Emlék, festm.

Sz. I: Öt gyüjteményes kiállitás az őszi tárlaton. Nemzeti Ujság, 1923. nov. 4. 9-10 l.

MDK

Brüll Aladár

c.a: A Műcsarnok őszi tárlata. Az Ujság. 1923. XI.4.

Brüll Aladár
Zala Karola, olaj

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 8 1

Brüll Aladár

Nyolc vázlat "Szent Margithoz"

O.M.K.T. 1925. május. 32 l.

Brüll Aladár

Arckép, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 8 1.

Brüll Aladár

Arckép, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 8 1.

MDK

Brüll Aladár, festöm.

két érdekes, finom portréja tünik fel.

A Mücs. téli tárlata.
Képzömüvészet .1932. VI.évf. 46.sz. 17.l.

MDK

Brüll Aladár, festöm.

az ötödik terem vezetö értékei közé targozó müvész.

A Mücs. téli Tárlata. -

Képzömüvészet. 1932. VI. évf. 46. sz. 18.1.

MDK

Brüll Aladár

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Brüll Aladár

Beata

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 7o.l.

MDK

Brüll Aladár

Sz. E. arcképe, repr.

KMTárs. 1931. tav. kiáll. kat.

Brüll Aladár.

a "Szövetség" magyar festők, szobrászok és iparművészek társaságának tagja. 1924-ben alakult.

Bende János;
a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Brüll Aladar

Művei a Műcsarnok akt-kiáll.-án.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiáll.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

Brüll Aladár, festöm.

MDK

Künn és benn, c képe kiválóan jó.
Ezuttal a cim prógramm is egyben.

Az interieur és exterieurr jellegzetes sajátosságainak a leegyszerüsités klasszicitásában való tárgyalása ez a kis kép.

Chroniqueur:
Mücsarnok. - Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Brüll Aladár, festöm.

egy bravuros csendélete állja a mesterségbeli jártasság erös próbáját.

Chroniqueur:
Mücsarnok.-Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Brüll Aladár

Képzőművészet 1931. 41. sz. 142.l.

MDK

Brüll Aladár

A Műcsarnokért.
Képzőművészet 1930. 34. sz. 204.l.

Brüll Aladár MDK

Török Lajos arcképe, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Fütőházban, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Táblakép. E mese álma. Brüll Aladár

Magyar Müvészet 1925. 369-392. o.
Gerő Odön: Az akt-kiállitás.

Brüll Aladár

MDK

Férfiarckép

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

Virágok, olf.

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Brüll Aladár

Képzőművészet 1931. 142.1.

Brüll Aladár

MDK

Venus, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Brüll Aladár

Nehéz sors, of.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. kat. 3.l.

Brüll Aladár

MDK

gr. Karátsonyi Jenő arcképe, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Anna főhercegnő

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Brüll Aladár

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Brüll Aladár

Arckép, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1926 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

Nehéz sors, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Idők multán, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Vendég áll a házhoz, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Japonica, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Brüll Aladár

Atyám, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Müteremben, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár

MDK

Szappanbuborék, olf.

Jézus és a házasságtörő nő, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Brüll Aladár

MDK

Künn és benn, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

Utolsó verőfény, olf.

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Brüll Aladár MDK

A vén mesélő, olf.

Női arckép, olf.

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

Brüll Aladár, festőm. MDK

arcképei megállnák helyüket egy nemzeti kiállításon is.

A Műcsarnok téli Tárlata.
Képzőművészet. 1928. jan. II. évf. 6. sz. 16. l.

Brüll Aladár MDK

Anna főhercegnő, repr.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Brüll Aladár MDK

Svetenay György báró, olf.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Brüll Aladár

festő

megírva

Fő képt

Női arckép, of

Adományok, hagyományok	
Vagyonának kamatai	
Könyvtárhasználati díjakból	
Összesen:	

A könyvtár állapota.

	Könyv (kötet)	Térkép	Műlap, kép, rajzlap	Zeneműű	Egyéb
Darabszám az előző év végén					
Gyarapodás az év folyamán					
Csökkenés (kiselejtezés stb. utján)					
Darabszám az év végén					

Budapest, 19..... év .....

Brüll Aladár

orvos és festo

v.d

Ujv Mzsl

143. l.

1921. Hovvath Károly
dij
192.1. kitüntető elis-
meres

1924. rendezett a
becsi Künstlerhaus-
ban rendezett
m. repr. kiálli-
tason

Brüll Fladár

Halmi Artur díj
1924.

Fészek Klub díja.
~~a~~ fővarosi díj.

kitüntető dürme-
rés.

Brüll Aladár

dija

Horvath Károly

dij.

Brüll Aladár

Horváth Károly-díj
nyertes 1921.

1923 kitüntetés
elismerés

195/906.

és Herzog

A kövek szállítása.

Brüll Aladár

arch. repr.

Lex Magy Társ

11. kibl.

BRÜLL ALADÁR dr.

szül. Liptóújvárott, 1890. Művészeti tanulmányait Bpesten és Párisban végezte. 1913-ban orvosi diplomát szerzett, majd végigküzdötte a világháborút és több kitüntetést kapott. Műveivel majd minden számottevő hazai és külföldi kiállításon szerepelt s mint ilyen elnyerte a Horváth, a Halmi, a székesfőváros és a Fészek Klub díjait, valamint több kitüntető elismerést. Külföldön él.

BRÜLL dott. ALADÁR

nato a Lipótújvár, nel 1890. Studiò a Budapest ed a Parigi. Nel 1913 si laureò in medicina, ha combattuto poi durante tutta la guerra meritandosi parecchie medaglie. Ha partecipato con le sue opere a tutte le più importanti esposizioni nazionali ed estere. Ha vinto il premio Horváth, il premio Halmi, il premio del Municipio e del Circolo Fészek. Vive all'estero.

KÖNYVOSZTÁLYA

ca 27. szám

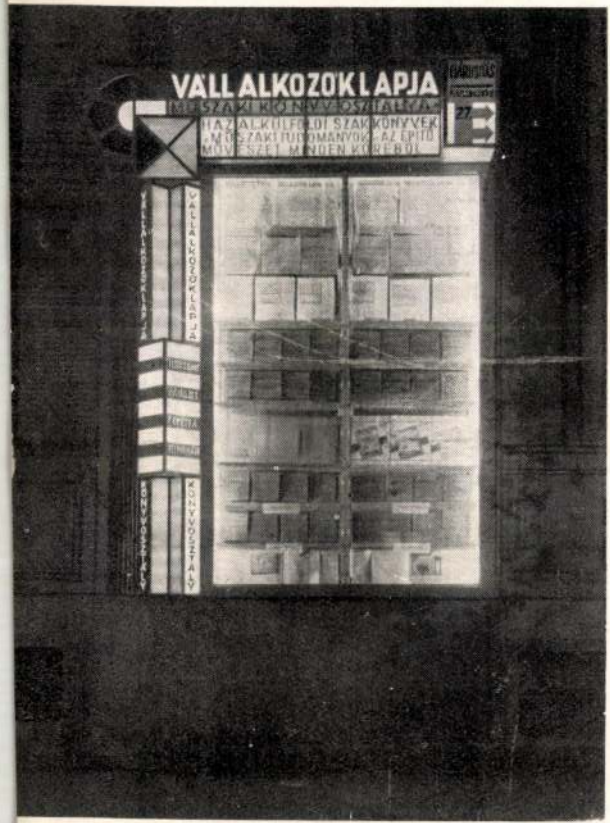

it sarkán (Főposta épületében) *(Éjjel)*

Brüll Aladár

BRÜLL ALADÁR festő, szül. 1890 febr. 13. Liptócijvárt. Rendszeres művészi oktatásban sokaszem részesült. Fiatalkorában a Vajda-féle szabadiskolába járt, esti aktrajzra. Párisban kevés ideig J. S. Laurensnél tanult. Járt Olasz-, Német-, Francia-, Angol és Spanyolországban, azonkívül Hollandiában és Belgiumban. 1921 óta résztvesz a műcsarnok kiállításain. Egyetemi orvos-tanársegéd.

Brüll Alardár

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 388

3331.

Ismeretlen mester.
A szárazból.

~~40.~~ *Minerva.*

Talapzaton álló egész alak, ~~szembe nézve~~ Bal kezén, melyet Medusafejes pajzson nyugtat és ~~letörött~~ jobb karján lecsúszott kendő lóg. Haja vállaira omlik; sisakjának taraja baglyon nyugszik, a sisak oldalát ágaskodó lovak díszítik, ránczos ruhája felett vállait védő pánczélt hord és lábai meztelenek. A talapzat párkánya és eleje bronzzal van díszítve.

Márvány, magassága 60·5 cm. — József nádor ajándéka. — Ltsza régi 6. és új 33. — A bejárati folyósón.

és szembenézve

Brüll Aladár

festő

Zoltán u. 9.

Műcsarnok

1921. tar.

Sopron. Szent Háromság-tér.
Esztergom. Bakócz-kápolna. XV. század.

A KIÁLLÍTÁSON RÉSZTVEVŐ MŰVÉSZ NÉVSORA:

RETROSPEKTIV ANYAG.

Bachmann József (234).
Balassa Ferenc 293/a).
Barabás Miklós (293/b).
Benczur Gyula (21—25, 30—37, 318, 319).
Bihari Sándor (63).
Delhaes István (291).
Ferenczy Károly (336, 337, 339, 340).
Hegedüs László (43, 46, 48, 53, 55, 61, 62, 64, 1
Laccataris Demeter (236).
Lestyén János (231).
Ligeti Antal (17).
Lipóth Ferenc (205, 206, 207).
Lotz Károly (2, 49—52, 65—70, 221, 223, 225, 2
229, 233, 276, 277—288, 294—316).
Markó Károly (232, 290).
Munkácsy Mihály (1, 324).
Orlay Petrics Soma (19).
Roskovics Ignác (4—15, 222, 226).
Stetka Gyula (58).
Szamossy Elek (289).
Székely Bertalan (18, 38—41, 224, 235, 314, 322, 3
325, 326, 328—334).
Than Mór (16, 20, 228, 230, 237, 309).
id. Vastagh György (268—275).

Brüll Aladár

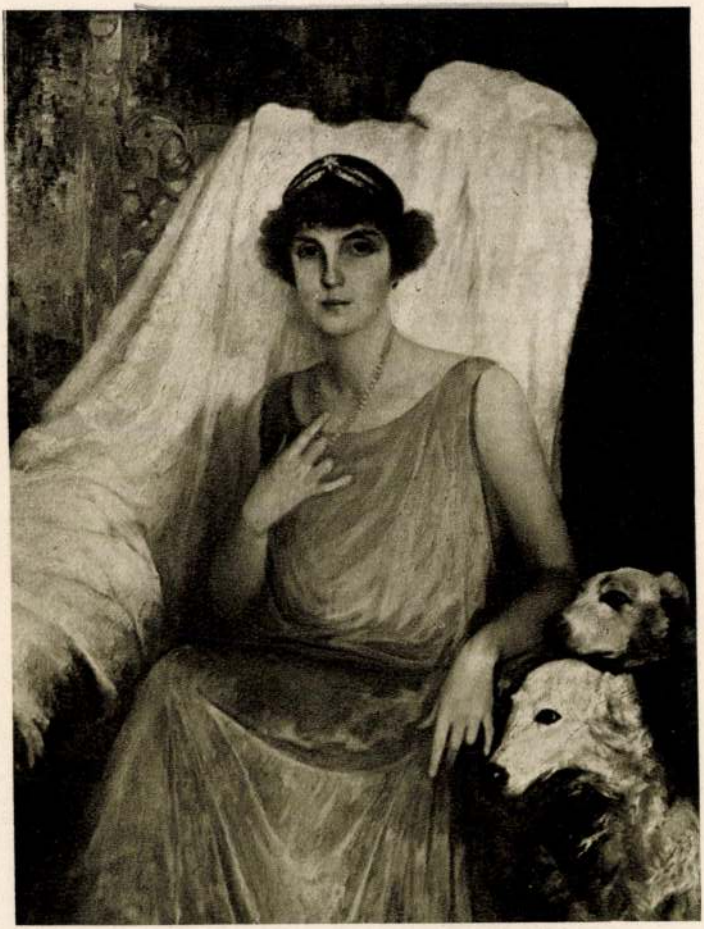

BRÜLL ALADÁR: ANNA FŐHERCEGNŐ
Ő FENSÉGE

KMTársl 1927. tav. Brüll

BELÁNYI VIKTOR: SZERELEM

Brüll Aladár

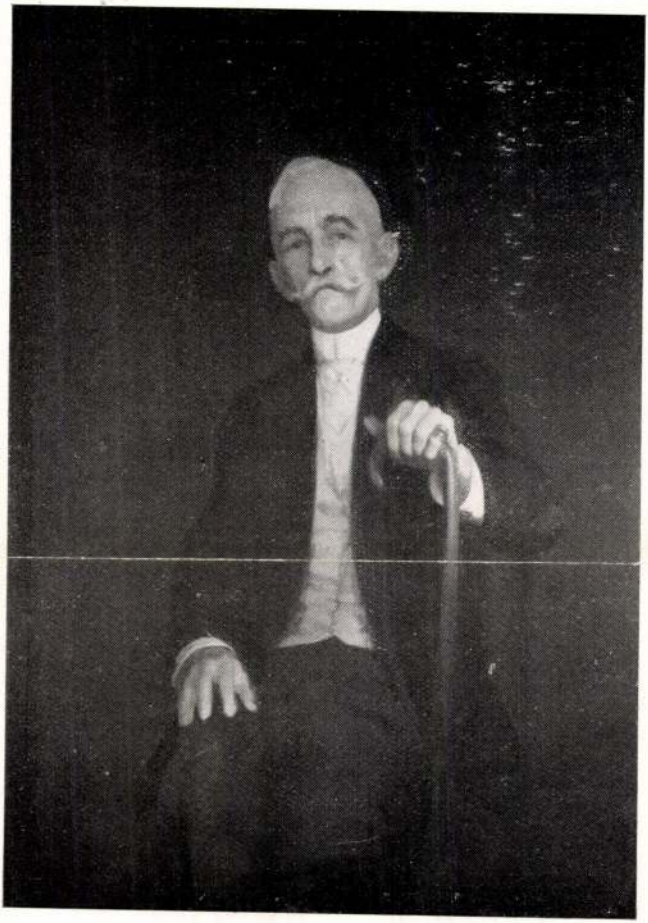

BRÜLL ALADÁR:
Atyám

Nemzeti Szalon 1930
Arcképfestők okt.

Brüll Aladár festő

Pesti Hirlap. 1925. dec. 8.8

Kézdi-Kovács László: akt-kiállítás a Műcsarnok összes termeiben

Brüll Aladár
Sestö
8 órai lység
1925 máj. 16.

Brüll Aladár

Lestr

8 órai Zsiág

1924 okt. 26. 6 l.

Brüll Aladár

„Cestó"

8 órai. Lyceg

1925 ápr. 21. 6. l.

Brüll festõ.

Népszava. 1923. IV. 8. 4. l.

MEGHIVÓ

Tisztelettel meghivjuk 1922. október 22-én (vasárnap délelőtt) megnyiló csoportos kiállitásunkra, melyen FRANK, LEIDENFROST, KRUSNYÁK, TATZ, GY. SÁNDOR, BRÜLL, KUKÁN, GAÁL, GIMES, E. ILLÉS JENŐ, DOBAI SZÉKELY, UDVARY P., BÉLI VÖRÖS, MIHALOVITS, KOMÁROMI KATZ festőművészek és SZAMOSI SOÓS szobrászművész vesz részt.

BUDAPEST
VI. KOSSUTH LAJOS-UTCA 11.

AWIWA
MŰVÉSZETI SZALON
IGAZGATÓSÁGA

AWIWA
MŰVÉSZETI
SZALON
KIÁLLITÁSAI

KOSSUTH
LAJOS-UTCA 11
FÉLEMELET

DES BEAUX
SALON AWIWA ARTS

LEVELEZŐ-LAP

Bélyeg

Az Ujság
tek. Szerkesztősége

Budapest

tovább

Brüll Aladár

Gaál Ferenc

Gimes Lajos

Krusnyák Károly

Leidenfrost László

Szamosi Sóós Vilmos

Tatz László

1922. okt. reszt
vettek a bpesti
Awiwa müvészeti
szalon megnyitó
kiállitásán.

Az Ujság 1922. okt. 24.

Felirat 1840-ből való selejtes

VM. 40.

Brüll Aladár

festő

Műcs. kiáll. 1921-től

Pipics 110. l.

ő̈ry Krisztina. Át. Képt. 338.

Ás. Képt. 338

...n) szembe néz.

...áll, Kezeit karba tette. ~~Szürke~~ Öszbevegülő
...anak, szemöldöke barna, szeme kék.
...a, a derekát szoritó öv és a karjára
...ik vidék folyóval és kissé felhőzött

...átmérői 7.3: 6.2 cm. — Át. Képt. 338. —
...déka 1884-ben.

Wallis Gyula gyűjt. 1884

Brüll Aladár

1922. téli

kiöll. Nemzeti szalonban

Tanulmánytej, olaszt.
Archeja, olaszt.

0

Mihalik József: Reformok

IX. 157–165.

Brüll Aladár

Női arckép, olaj

Tm Bp. 1932.

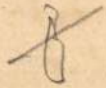

Mária Antonia fhgnő:

Derékig, kissé jobbra, tal
ban. Haja göndör, fülbevalói
gyöngyfűzér. Brokát ruhája
keújú s hermelines palástja
lat két sorban:

„Serenissima Mar
Archiduc

a ketetfelső részén: „Corona
a párkány (balra) zaton: „H. Gasc
s alól balra: „E. C. Heiss f.
s jobbra: „C. Weigel ex."

Fekete modor, mérete
Metszette: Heiss E.
Ltsa 7988.

Brüll Aladár dr.

Műcsarnok

√1921. tav. kiáll. ~~29~~, ~~37~~

√1921. őszi kiáll. ~~78~~, ~~231~~.

√1922. pub. kiáll. ~~252~~.

√1922. őszi kiáll. ~~83~~

√1923. tav. kiáll. ~~96~~, ~~98~~.

√1924. tav. kiáll. ~~14~~, ~~44~~, ~~68~~, 80

√1924. őszi kiáll. ~~11~~, ~~42~~, ~~45~~, 78

√1925. tav. kiáll. ~~85~~, ~~89~~, ~~492~~

Brüll Aladár dr.

√1925–26. akt kiáll. ~~56~~

√1926. angol-magy. kiáll. ~~153~~, ~~155~~

√1926. őszi kiáll. ~~14~~, ~~45~~, ~~381~~.

√1926. téli kiáll. ~~15~~, ~~100~~, ~~129~~, ~~134~~, ~~136~~

1927. tav. kiáll. ~~582~~, ~~589~~, ~~593~~

1927. magyar taj. ~~621~~ 612, ~~625~~

1927. őszi kiáll. ~~246~~, ~~210~~, ~~400~~

1927/28. téli kiáll. ~~307~~

1928. tav. kiáll. ~~323~~, ~~324~~, ~~327~~

1928/29. téli kiáll. ~~5~~, ~~429~~, ~~433~~

Szemere Miklós gyűjteménye V. 198.

Brüll Aladár festő

Kelenhegyi ut 12. Mücsarnok

1929/30. téli kiáll. 258, 259, 260, 297
~~341~~

1930. tavasi K. 80, 82

1930/31 – jub. kiáll ~~123~~, 347, ~~618~~

#

1934. nemz. képz. kiáll. 262

Erdélyi J. Irén VIII. 249

Brüll Aladár

Műcsarnok
1929. tav. Áll. 4.29.212

Kővágópöllös h. n. VIII. 161.

Brüll Aladár

KMTÁRS müvcsoptok
1931. feb-márc. kiáll.

#I. 39, VIII. 18.
1931. tav. kiáll. 11.117
1931/32. téli kiáll. 98, 102, 199.
1932. tav. nj. nagen
1934. Nemz. képm. kiáll.

Brüll Aladár

Női arckép, olaj.

1932 főv új szerzem. kiáll Műcsarnok

[illegible]

Brüll Aladár

1921. jún.

Kir. II. Nemzeti Szalonban

A Kinai, olaj. 25000.–

Jóslás, olaj. 25000.–

Varjú Elemér V. 306.

Brüll Aladár

14 Tanulmányfej. Olajf. Magántulajdon

15 Arckép. Olajf. Magántulajdon

Nemzeti Szalon

téli tárl.

1922. jan.

Brüll Aladár

a Szövetség tagja, emek 1925. apr. kiáll.

5 archep és 3 tanulmány egy kompozicióhoz.

Nagyváradi fogjonázium

D. 291.

61. a veszprémi muzeum

62. a bácsbodrogmegyei történelmi t
sulat zombori muzeuma

63. zombori városi könyvtár

Brüll Aladár

Mary Arckepf Tass
1930. okt.
Atyám, olaff.*
Női arckép, olaff

* Repr. a katalogusban

ZWACK J. ÉS TÁRSAI
BUDAPEST, IX. SOROKSÁRI-UT 26.

Brüll Aladár

Jestő 4

Nemzeti Szalon

B r ü l l A l a d á r .

1921. Tavaszi tárlat

A kinai, olaj
Joslás, olaj

1922. Tavaszi tárlat

Tanulmány, olaj
Arckép, olaj

1922. Tavaszi tárlat.

Női arckép, olaj

1925. Szövetség II. kiáll.

Arckép, I.II.III.IV. olaj
Arckép, paszt.
Tanulmány egy kompozitiohóz, olaj, I.II.III.

1930. Arcképfestők I.ső kiáll.

Atyám, olaj
Női arckép, olaj

Brüll Aladár

Árverési Czarnek aukciós kat.

34. sz. 1926. okt.

35—41. nem szerepel

Lanfranconi.

van ábrázolva)
ad medaillonban. Vállaira omló ~~hosszú~~
szeme barna, szakálla leberetvált.
elett hermelines piros palástot vi-

m.
yéből.
án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95).

609(65)

342

Brüll Aladár

Ernst aukció 52-II. rész

Krisztus sírbatétele.
of.

BRÜLL *Aladár*, festő, * 1890. Rendszeres művészi oktatásban nem részesült. Bejárta Európát. 1921 óta állít ki, többnyire a Műcsarnok tárlatain. Naturalista. 1921. a Horváth Károly-díjat, 1924. a Halmi Artur-díjat nyerte. Főleg arcképeket fest. Egy női arcképe a székesfőváros tulajdona.

E. G. I. 149. b

Keszthelyi Balaton Múzeum

TV. 263

Brüll Aladár dr

életrajz

írod

Gókássy 69. l.

Hül. Liptónyvár 1890.
Budapest, Páris.
1913. orvosi dipl.

Ó-Vár.

L Vaó-

A középtérben emelkedő s
völgyben kanyargó folyón dere
térben pedig jobbra férfi bes
irata:

Óvár.

fölül jobbra: 22.

Kny., mér. a vk. 1

31-93-238.

Brüll Aladár

Magyar Művészet
1925. 388

~~Születés~~ 1890-ben

Gerő Ö.: Az akt-
ábrázolás MM.
1925. 388.l

Római Ramco VI. 277

becsületes, komoly munka, nem vált előnyére az ablakkal való szembe helyezése, melyet *Englerth* Emil figurális képeinél sem szabadott volna alkalmazni az elrendezésnél, mert az előnytelen világitás a kép rovására megy. Englerth Emil portréi is szinben, rajzban egyaránt jók, jól vannak a térbe komponálva figurái s ami a legfőbb, lélek van bennük. *Pádua* Kálmán friss tájképe, *Kunffy* Lajos, *Kunwald* Caesar, *Szánthó* Mária, *Szokol* Villibald, *Makoldy* József, *Muzsianky Nagy* Endre, *Lókayné* Egyed Erna, *Józsa* Károly neveit jegyezzük még fel, aki talán még soha nem mutatkozott ekkora művésznek. Most kiállitott tájképei festői vénájának poétikus megnyilatkozásai. Finom tónusai, artisztikus izlésü tájkivágásai maradandó bizonyságot tettek tehetsége mellett.

Krusnyák Károly dijnyertes képe, *Udvary* Pálnak édesapjáról festett mesteri portréja és mélyen érzett tájképei, *Udvary* Géza finom rajzu kompoziciója és erőteljes szinvázlata, *Olgyay* Ferenc monumentális hatásu tájképe, *Tornay* Gyula keleti fantáziája, a feltünően tehetséges *Áldor* János László képei, a művészete teljében in floribus *Knopp* mester, valamennyien igazolják azt a várakozást, mellyel közönségünk a Benczur-Társaságra tekint. *Gy. Sándor* József »Legelésző nyáj« c. képe a tárlat egyik legjobb darabja. Külön meglepetése a kis tárlatnak *Tolnay* Ákos,

GIMES LAJOS: *Szérüskert*

kik mint egyesületi tagok a képzőművészek csoportjában állitottak ki néhány szép darabot alkotásaikból.

Márton Ferenc mint grafikus excellál tökéletes rajz, abszolut technika, disztingvált izlés mellett robosztus erő az, ami képeiben a magyar értéket képviseli, igy őt is a »legjobb értékeink« közé számithatjuk.

Szentgyörgyvári Gyenes Lajos.

II.

Benczur-Társaság.

Ez a társaság, mely Velencében oly nagy elismerést szerzett a magyar művészetnek és ugy erkölcsi, mint anyagi siker tekintetében messze felülmulta az eddig rendezett külföldi kiállitásokat, most, ugy látszik, pihen babérain és erejét a téli tárlatra tartogatja. Nem mintha a tavaszi tárlat anyaga nem lenne elég nivós, de többen hiányoztak, kiket erősen nélkülöztünk. A Társaság kiállitó tagjai igy is bebizonyitották, hogy a Benczur-Társaság hivatott reprezentánsa a magyar művészetnek.

III.

Szinnyei-Társaság.

A Szinnyei-Társaság szereplése időről-időre mellőzhetetlenül azt az impressziót kelti, mintha ez a népszerü művészcsoport a stagnálás állapotába jutott volna. A tavaszi tárlaton rendezett kiállitása megerősiti ezt a benyomást. A Szinnyei-Társaság inkább kitünő nevekkel szerepel, mintsem jó képekkel. (Szobrászati anyaga határozottan jobb.) *Csók* István, *Rippl-Rónai* József, *Glatz* Oszkár ismét felvonultak, de inkább csak nevük presztizsével. *Zádor* István trikóbőrü aktja, Herman Lipót sablónjai, Horthy Béla lendülettelen pikturája nem emelik a Társaság presztizsét. Egyedül *Szüle* Péter az, aki kellemes meglepetést jelent. Arcképeit pszichológiai elmélyedés és festői tudás jellemzik. Mikor a Ben-

Képzőművészet 1927. I. évf. 1-3.

czur-Társaságból kivált a művész, egyszersmint uj célok, uj művészi feladatok elé is állitotta magát, — igen gyakran kevés sikerrel. Örömmel látjuk, hogy most ismét magára talált és az egyéniségével oly mélyen összeforrott Benczur-iskola hagyományai a Szinnyei-Társaságban is meghozzák számára a megérdemelt sikert.

A Társaság szobrászai közül valamennyien, Szentgyörgyi, Lux, Kisfaludi Stróbl, Sidló kvalitásosan szerepelnek. *Beck* Ö. Fülöp feltünik monumentálisan érzett Tisza-mellszobrával. *Pásztor* János klasszikusan szép »Szférák felé« c. szobra ismét fokozza azt a mély tiszteletet, melyet művészete iránt érzünk. *(gy.)*

BRÜLL ALADÁR: *Arckép*

IV.

Szövetség.

Ez a harmónikus összetételü kis művészcsoport ismét szimpatikusan szerepel. *Fülöp* Elemér elismert tehetségét dicsérik bronzplakettjei és mellszobrai, *Kampis* Jánost és *Győrffy* Istvánt igen előnyösen képviselik arcképeik, *Kacziány* Aladár »Csend az erdőben« c. képe poétikus, finom hangulat, *Barkász* Lajos friss szinei üditő, rendkivül kellemes impressziók, *Rakssányi* Dezső nagyvonalu tehetség, kivel még lesz alkalmunk bővebben foglalkozni, *Edvi-Illés* Ödönnek van érzéke a kompozició magasabbrendü feladatai iránt, *Boruth* Andor »Édesanyám« és »Önarckép« c. képei régebbi nagy sikereire emlékeztetik a nézőt. *Brüll* Aladár ideális arcképfestő talentum. Karakterérzék, rajztudás, művészi izlés és intelligencia teszik portréit értékessé. *Éder* Gyula mesteri kvalitásokkal rendelkezik. *Moldován* Béla: »Keresztrakók« c. képe szuggesztiv erővel van megkomponálva. Bizonyos, hogy a tárlat sok efemer jelentőségü képe közül messze kiemelkedik.

V.

Kéve.

A Kéve termének leghangsulyosabb kiállitója — *Szablya-Frischauf* csak egy portréjával szerepel, ám ez a mester minden kvalitásával éles — *Benkhardt* Ákos. Tájképeit épp ugy, mint figurális vásznait szerkezeti tudatosság, a rajz precizitása és a szinek finom elemzése jellemzik. Különösen tetszett nekünk a »Mezők bölcse« c. képe. *Conrád* Gyula látképei szinesek, invenciózusak. *Haranghy* Jenő és *Lohway* Ernesztin vizfestményei a régi jó kvalitások. *Friml* Géza képeiben a mesterség tudása excellál. Tónusai — különösen csendélet-képében — meglepően finomak. *Goebel* Jenőt erősen foglalkoztatják a piktura legujabb problémái, szeretnénk, ha minél előbb magára találna. *Bánáti-Sverák* József, *Barcsay* Jenő, *Say* Géza, *Barzó* Endre és *Rozgonyi* László szerepelnek még a tárlaton egy-egy jó képpel. A szobrászati anyag méltatásánál elsőnek kell szólnunk *Erdey* Dezsőről, aki a Rökk Szilárd-dij nyertese a tavaszi tárlaton. »Boxoló« és »Vizhordó« c. szobrai a legjobb darabok közé tartozik. Ő a tárlat »felfedezése«. A dijkiosztóbizottságot külön dicséret illeti meg Erdey Dezső kitüntetéséért. Mindig örülünk annak, ha a dijak fiatal tehetségeket emelnek ki. Meggyőződésünk, hogy a fiatal mesternek ez nem az utolsó kitüntetése. *Kövesházi* Kalmár Elza és Reményi József egyéni stilusuk legjavával emelik a Kéve csoportjának nivóját.

Brüll Aladár

Awiwa I. csop. kiáll.
1922. okt.

Női akt
Mary hercegnő
Nénem anzony

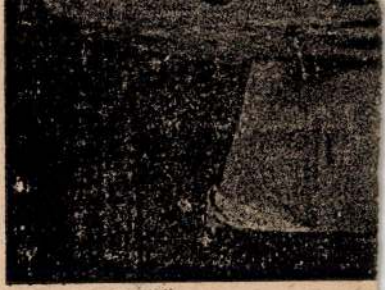

131. *Memling, Hans: A*

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1500 körül
Madonna Jézussal
Félkörű felső záródással.
Fa, tempera, 26×19 cm.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, követője 1520 körül
Szárnyasoltár. Középkép: *Háromkirályok*, balszárny: *Krisztus születése*, jobbszárny: *Körülmetélés* (132. kép)
Középkép csúcsos felső záródással.
Fa, tempera, középkép 105×72, szárnyak 105×33 cm.
Egy hontmegyei templomból, az Ipolyi-gyüjteményből
Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 25. l. (Képe VIII. tábla.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 28. szám. — (Képe hátul.) — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929., 20. l. — Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bp. 1930., 116. l. — Pigler: Könyvismertetés.

10

Brüll Aladár

Képzőművészet

1927. I. évf. 1. sz.

31. C

— *Brüll Aladárt*, a jeles portrétistát meleg ünneplésben részesitették a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület jubileumán, ahol kitünően sikerült művét, gr. Karácsony Jenő elnök arcképét, ünnepélyes keretek között leplezték le. Ugyanaznap leplezték le a művész egy másik portréját is, melyet a Kereskedelmi Csarnok rendelt elhunyt elnöke emlékének megörökitésére. —

1871/72. Réznyomat. Színeltérések.

5 kr.
piros

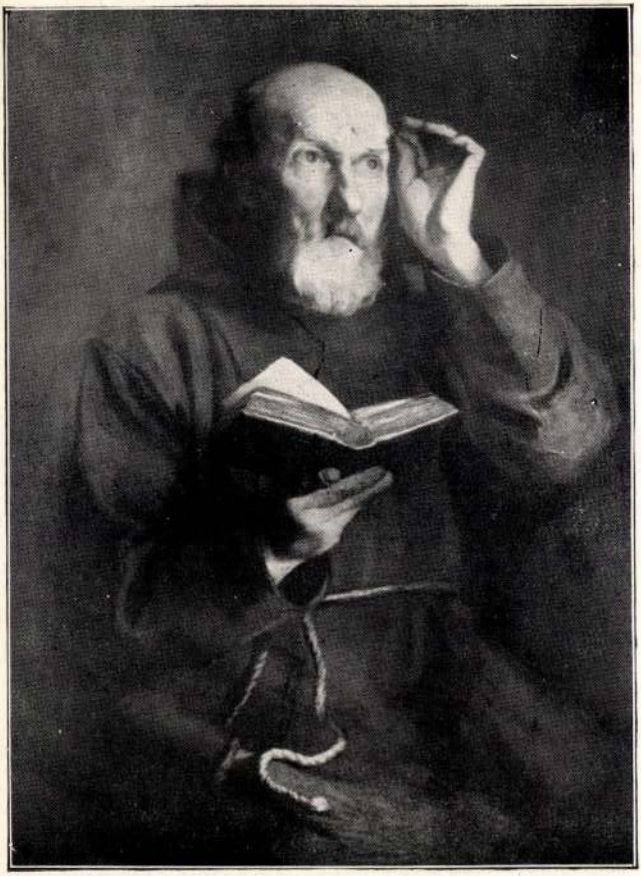

BRÜLL ALADÁR: TANULMÁNY
A Műcsarnok őszi tárlatáról

vészetének szép példáit látjuk viszont. *Baránszky* E. László magyar motivumos kompozicióí kedvesek, ízlésesek és lendületesek. *Ágoston* Vencel Koresmaudvara tehetséges. *Gallé* Tibor vízfestményei folthatásban érdekesek. *Páris* Erzsi nívósan szerepel ezúttal is. *Boemm* Ritta kellemes színezésű pasztellfejet állított ki. *Hofhauser* F. J., *Soós* Lajos, R. *Reismann* Gizella, *Hende* Vince, gyertyányi *Németh* Gyula, *Biczó* András és *Veress* Zoltán művein nyugszik még e terem színvonala.

BURGHARDT REZSŐ: beckói BIRÓ LÁSZLÓ dr.
A Műcsarnok őszi tárlatáról

Brüll Aladár

1908/9

Ferképzőmfőiskék

1932-33. 71. l.

MINDEN KORREKTURÁT
VISSZAKÉRÜNK!

KORREKTURA

Küldetett: 1934 OKT. 12

Visszaérkezett:

PÉLDÁNYSZÁM? 160–170

A KÉZIRATOKTÓL ELTÉRŐ

Brüll Aladár

festő

Lásd

Lex Magy Társ

~~85. 6. t.~~

MTL. 85. l. 11. t.

Magyar Társ. Lexikona

Óvár, schneezbányai VII. 154.

Brüll Aladár

festő

szül. 1890. Liptónyvár

d.

Perepatits

188. l

Érk: 19 11 VI/29 mi 2
1670 szám.

A műemlékek
nagytekintetű orszá-
gos bizottságának

Budapesten

Túloldali becses áti-
zatával Dulovics János
részére 50 korona folyó-
sittatott.-

Minthogy a koronakápol-
na számadásait be-
terjesztettem és igy áta-
lánnyal eddig nem
rendelkeztem, a kifi-
zetést nem eszközölhet-
tem.

Brüll Aladár

cród

=

Revai XXI. 183. l.

3 H 63
K 1 68

42891/909. szám.

A Divald Kornél

1921.

évi április hó 5.-én 29.54

ben részletesen körvonalaz

ez évi programmra vonatkoz

fölterjesztésében foglalt

ván, erről további megfele

zennel értesitem.

Brüll Aladár, festő, H.
1890 febr. 13. Liptónjvárban.
Középiskoláit s az egyetemet
Bpesten végezte, hol 1913
orvosi oklevelet szerzett. Hábo-
rus katonai szolgálat után
a bpesti egyetem bőrkortani
klinikáján tanársegéd
volt. Fiatal korában a Vaj-
da Zsigmond szabadisko-
lájába járt esti aktrajzra.
1908-9. a bpesti képző-
művészeti főiskola nö-
vendéke volt majd Pá-
rizsban J. P. Laurenonél
tanult. Tanulmányu-
ton volt Német-Fran-
cia-Angol és Spanyol-
országban és
Hollandi-
ában vala-
mint Belgium-
ban. A Műcsarnok-
ban már első szereplése
fordítás

Ϙ majd főorvos

1933 óta
Külföldönél.

Brüll Aladár

Két képe komoly müvészetről tanuskodik, -irja /k.i./ Kun Imre/ "A Nemzeti Szalon tavaszi képei" cimmel.
A kritikát a Müvészet c. rovat közli.

A HÉT, Bp. 1921. juni. 2o.
XXXII. évf. 16. sz. 268. lap.

Brüll Aladár

Uj nevek a Mücsarnok tavaszi kiállitásán:
Székely Kovács Olga, akinek aktja komoly és értékes munka,
Brüll Aladár két arcképe különösen tónusaiban kiváló mü,
Szent-Iványi Gyula nagyméretü, erőteljes technikával készitett festménye külön figyelmet érdemel,-irja Kun Imre, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1921. junius 1o.
XXXII. évf. 15. sz. 255. lap.

Brüll Aladár

Boruth Andor: "régi jó, szürkés szinekkel festett képekkel szerepel,

Barkász Lajos: mély tónusu hegyi festményein az egyszerüséggel néha tullép a képzőmüvészet határain,

Brüll Aladár: barna képein érdekes technikai kisérletekkel foglalkozik",-mint Szokolay Béla megállapitja kritikájában felsorolt müvészek munkájáról, melyek a Mmez Nemzeti Szalonban rendezett "Szövetség" kiállitásán kerültek bemutatásra.
Fenti beszámolóban szereplő valamennyi müvésznevet lásd; Kron Jenő nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. május 24. XVI. évf. 11. sz.

MDK

Brüll ékszerész, Arad

az Iparegylet első kiállitásán elismerő iratot nyert

Pesther Handlungszeitung, 1842. okt. 5. 349-51 l; okt. 12. 357-59 l.

Brüll Aladár MDK

Vén Bubenyik, olf.

Mücsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Brüll Aladár MDK

Falunk birája

Műcsarnok 1927 táj- és életképkiállitás

Brüll Aladár

MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Brüll Armin

1909. Karačsonyi kiáll.
Jóisonyi Képzőmmerzeti Egyesület

Mellszobor.
Tanulmányfej
Margot
Trudil
} szobomurek.

1910. évi kiáll. n. o.

T. R. kisasszony mellszobra,
gipsz.

Brüll Emil

építész.

Szül. Alsómyárasd 1891.

Oklevelet nyert 1922.

Képzőművészeti főiskolán 5. l.

Brüll Ignácz, ötvös az 1840-es években Aradon.

Kőszeghy Elemér: Magyarországi ötvösjegyek. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1914. 29. l. (Mesterjegye közölve.)

Brüll Ignác

ötv.

l.

Kőmagyötvi

21. 7

ktatásügyi minisztertől

zottsá jának

Budapest

Üllői út 33-35.

Ø Brüll Ignác

ötvös

Muz. Kozyt. Ert. 1914. 24. l.

Ujv MZsL 143. l.

Brüll Ignác
Stvoš Arad

4 Arad ~~Bács~~ Baja

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
21	Nr. 11	JB	**Ignatius Brüll** cd 1850. ‖— Kulcstartó. — *Schlüsselbehälter.* Springer Dávid, Gyulafehérvár — *Karlsburg.*

‖a

‖— (Családi körlés. — Familienmitteilung)

Könnagyötvj. Y. l.

königl. ung. Minister
~~mit tiefen~~ Dank un
in
kbarkeit
mit tiefster .

Brüll Juliska

Arbeit

1913-16

Einnahme 1930. 82. l.

átutalás-megérve

Brüll Markus

~~Lab I. 70, 74~~

aradi ötvös =

aronos Brüll

Mórval.

Aspremont Ferd gr.

Barla fordult ágaskodo l
jában parancsnoki pálczát tart.

Graff Ferdinand Gobert zu A
Feld Wachtmeister Commendant

Rm., J.A. Bvener-től, mér.

Szn. 141-
184-99-

Brüll Mór

19		**BRÜLL** **Mauritius Brüll** e. 1837—1846.	
	Nr. 8	*a)* Emlékérem szent Flórián alakjával; egyoldalú; az 1845. évi aradi tűzvész emlékére. — *Gedenkmedaille, einseitig; mit Darstellung des St. Florian; zum Angedenken an die Arader Feuersbrunst im Jahre 1845.* Mus. Nat. Hung. (Numism.) — Numism. Közlöny, 1911, 126.	⅃ ⅃ Hl.
	Nr. 9	*b)* Kehely, körtealakú nodusszal és patena. Magyar felirat 1847-ből. — *Kelch mit Birnennodus und Patene. Ung. Inschrift ~~aus~~ 1847.* M—*H* 16,3 Ev. egyház — *Ev. Gemeinde*, Arad.	⅃ Marad!
20		**BRÜLL** Ugyanaz — *Derselbe*	
	Nr. 10	Evőkészlet. — *Tafelsilber.* Magántulajdon, Korompa. — *Privatbesitz, Krompach.*	

Kőmagyötöj

3. l.

Stud Arad

d dem Umstand zuschreiben, daß bei
s die planmäßige Forschung der nötigen
ten nicht auf das ganze Land ausge-
hnt wurde und daß man auf die Ver-
entlichung der Merkzeichen nach wo-
glich genauen Aufnahmen, nicht genü-
d Gewicht legte. Bei meinen Forschun-
n habe ich also diese beiden Forderun-
n vor allem berücksichtigt. Auf die
ten Ergebnisse meiner Forschungen
rde der ehem. Direktor des Ungarischen
tionalmuseums w. Baron Emerich v.
lay aufmerksam und auf sein Empfeh-
hatte das Oberinspektorat der Museen
eine Staatsunterstützung erwirkt. Mit
en Hilfe konnte ich in den Jahren
0—1913 in den bedeutenderen Städten
Landes Forschungen durchführen.
Die Veröffentlichung der Ergebnisse
ner Forschungen wurde in der Z i-
ift des erw. Oberinspektorates im
re 1914 angefangen, aber durch den
tkrieg unterbrochen. Die Folgen des
tk ieges haben es verursacht, daß ich
n die Vollendung meiner Arbeit
ahe aufgab. Doch die Fachkreise
n mich stets zur Fortsetzung er-

Brüll Márkus, ötvös. 1837—47 között Aradon működött. Ismeretes tőle egy egyoldalú emlékérem (41·5 mm., 21·10 gr.) melynek közepén szent Flórián van ábrázolva, amint égő házat olt, alatta 1845 évszám. A körirat gyöngysorok között: ARAD VÁROSA EMLÉKÜL A TŰZVÉSZBEN SERÉNY SEGÍTŐKNEK. Egy ezüst kelyhe patenaval együtt »Tek. Prepeliczay S. úr ajándéka 1847.« felirattal az aradi ág. ev. egyház tulajdona. A Magyar Nemzeti Múzeum egy aranyozott ezüst lemezét (63·5 mm. magas, 51 mm. széles, 19·13 gr.) bírja, melyet különféle domborművű ezüstdíszítmények környeznek. A lemezre írott betűkkel e feliratok vannak vésve: fönn: *A' hazai nyelv / megtanulására fordi: / tott szorgalomért.* / A lemez közepén lévő koszorúban: *1846.* Lenn: *Az aradi izrael. / Magyar egylet.*

Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. *Numizmatikai Közlöny.* 1909. 77. l. — *U. az:* Magyar egyházi emlékérmek. *U. o.* 1911. 126. l. — *Kőszeghy Elemér:* Magyarországi ötvösjegyek. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1914. 28. l. (Mesterjegye közölve.)

Ez aranos
B. Mór-val!
l. hátrább

Sz-Sz.

Brüll Móricz, aranymíves. Az 1840-es években Aradon élt. 1842-ben az első pesti iparműkiállításon olyan aranygyűrűt állított ki, mely magában egy másik gyűrűt rejtett, s ezért dícsérő oklevelet kapott. 1846-ban nehány művével ismét részt vett a pesti iparkiállításon.

Életképek. 1846. II. 347. l. — *Regélő.* 1842. 843. l. — *Társalkodó.* 1842. 314. l.

korábbi

52-52

(korábbi irod.)

283. l.

megírva

Brüll Móric

Arad XIX sz.

vod

Hus Pr magyéren 99. ch.

Aradi ötvös. 1846-
ban Arad városának
a tűzoltók részére
csináltatott érmet
és egy aradi iskolai
érmet készített.
Korábbi forrásokban
Markusnak írva.
Móricnak hívták-

Ft. Andreai egyetem II. 234.

Bodfrási Sámuel

1713 csékmester
1714
1715
1717
1718
1719
1720
1721
1724
1726

Brüll Móric

Arad

Lásd

Hu Pr magyarém

48, 49. l. 99. l.

Elektrapi, 2 min.

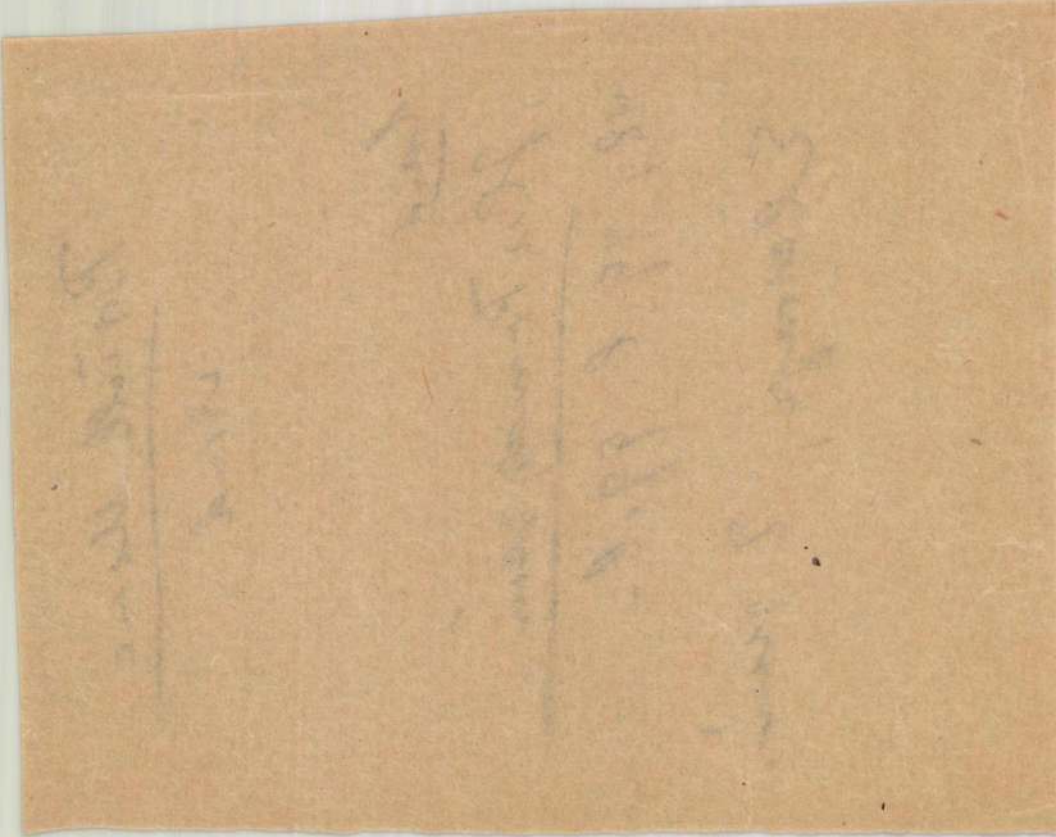

Brüll Móric

wód

Hutrmagyarem

XVI: tábla.

ben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
jáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
n tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

e és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
repel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Brüll Mór

Ezüst kehely és pa-
tena
az aradi ág. ev. egyház
tulajdona.

Jul

Római galopp V. 48.

Brüll Márkus

avadi ötvös.

l.

LykaMagymű1800-50

63,67.l.

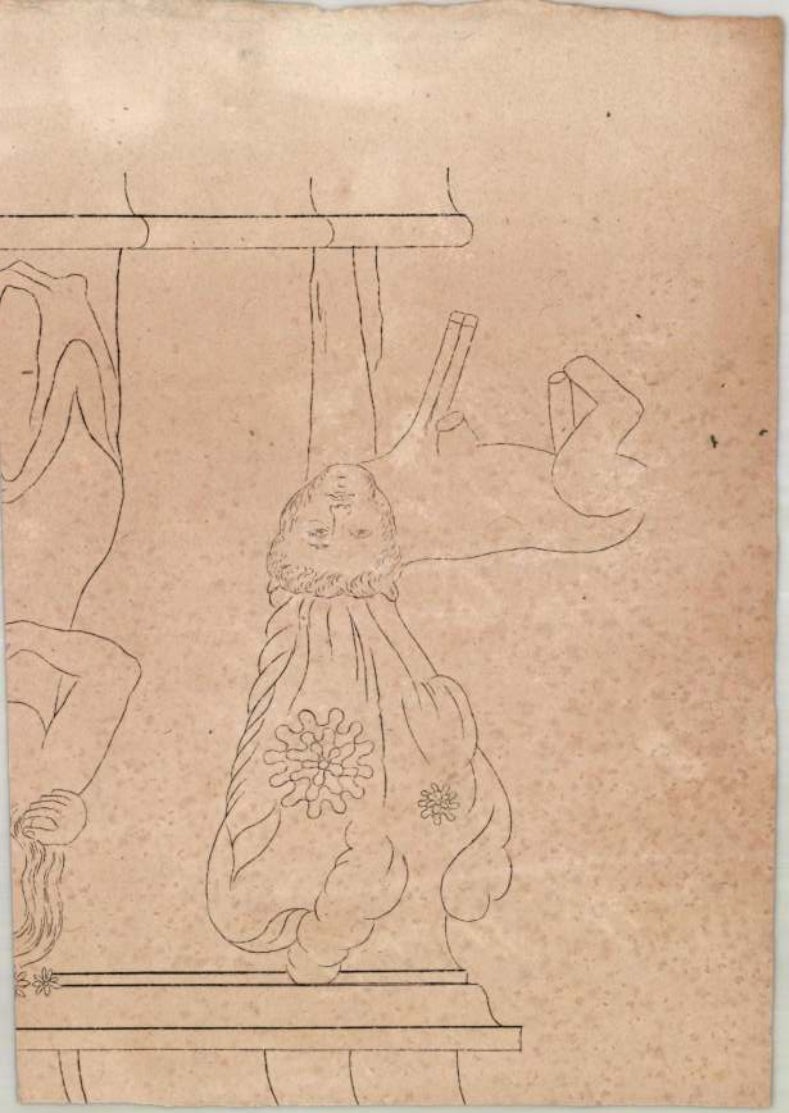

Brüll Mór

Ötv.

l.

Kőmagyötvi

19 7.

A m. kir. vallás- és közo

10443. szám.

A Műemlékek Orsz. Bi

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Brüll Mihály

rézm.

Pataki 1951

55.93. l.

217.

92769/902 szám.

Mult évi Jeczo

jesztése alapján, jelen szám és

IX.ker. kir. állampénztárt, hog

nárnak a müemlékek orsz. bizott

templom falképeinek kifestése,

ból történt hivatalos kiküldeté

1902 évi 71369 sz.intézkedésemm

napidijairól szóló számlájának

nek 66 korona napidij után bély

30 fillért fizessen ki.

D Brüll Mihály

rézm.

Kismartonból, 1821-

ben 19 évs

Brüll Mihály, Kismartonból, 19 éves korában, 1821 máj. 8-án iratkozott be a rézmetszők szakosztályába, melynek 1823 végéig rendes hallgatója volt.

lása

Fleischer Béés 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Brüll Michael

Graveur

Geb. in Eisenstadt

· 22 J. alt.

1822-23

Bécsi akadémia
Ujházy

Kandalló a XVIII. századból Dob-
rovnyán II. 223.

Brüll Miksáné

Szász Margit

kul. Szenic

wód

Bozsmagyarlex

195 h.

L. Kovászyné Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csikvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 9[7] *122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenö 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5[0]

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10, [1]
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50, [6] 73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–[1] 92–93
Schwartz István 15–17, 1
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

BRÜLL Moritz

22	Nr. 12	SB Talán szintén a Brüll-család tagja. — *Vielleicht auch Mitglied d. Familie Brüll.* Kávéskanál, XIX. sz. 2. fele. — *Kaffeelöffel, 2. Hälfte. XIX. Jh.* Mus. Nat. Hung.

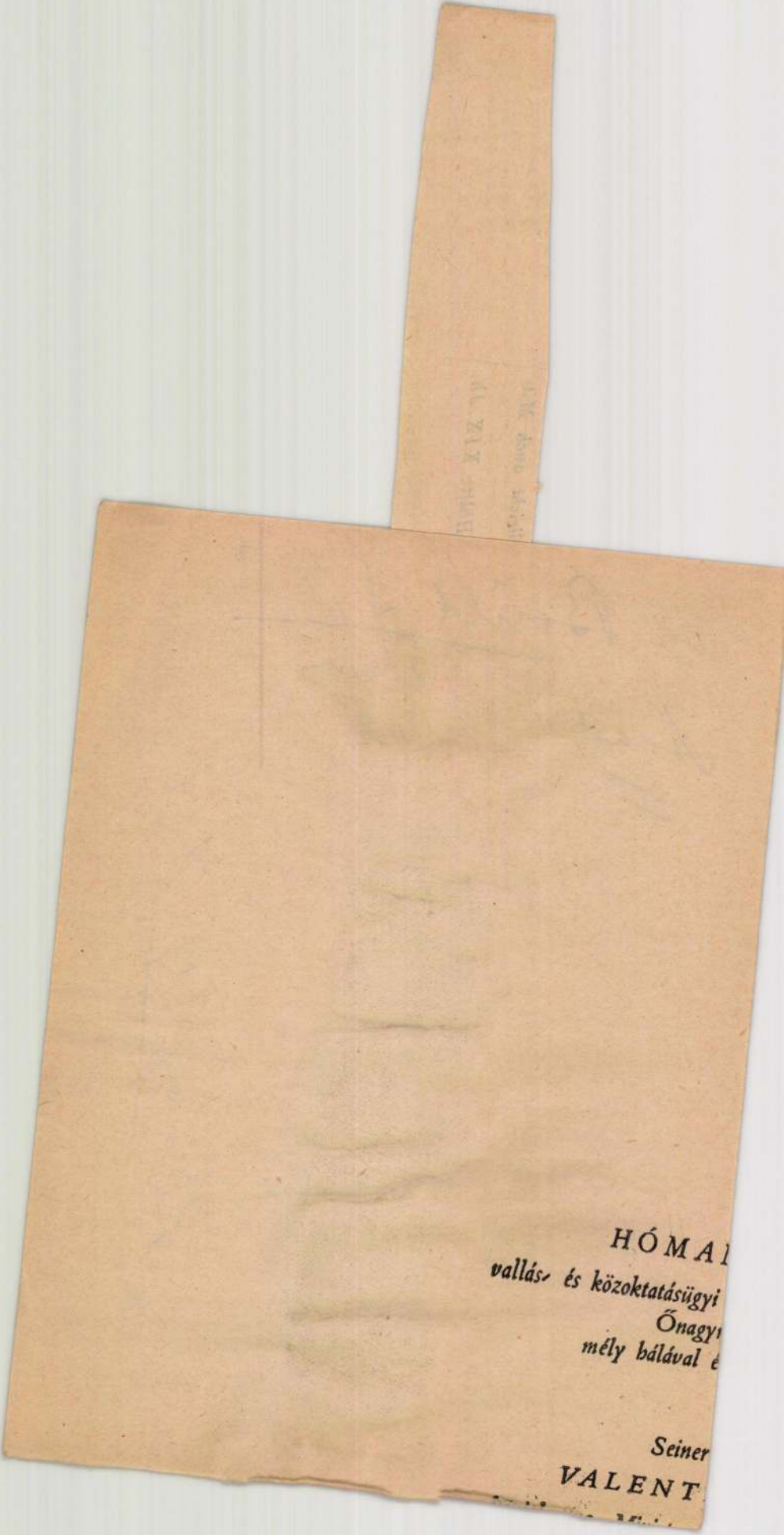
HÓMA
vallás- és közoktatásügyi
Ő nagy
mély bálával é
Seiner
VALENT

Brüll Markus

o Zori

l.

Ujv M Zs L

143. l

MDK

Brüll Móricz, ötvös

Aradon dolgozott.

Dr. Procopius Béla: A Magyar Belőhéren- és Plakett-
művészet. - M1.1934. 125-127.1.

Brüll Móric, ötvös

L: Ferenczy Ilvén

Huszár Lajos: A reformkor éremművénete 475

Élet és Tudomány, Bp. 1980. ápr. 11. XXXV/15.

Potyi

Brüll Sándor

Brüll Sándor okl. mérnök, építő-
mester, VI. Andrássy-út 87/89.
○222-334

Építve 1940. szept
– 1942. jan

Brüller Hugó

Jameströ

1889-90

Éimisk 1930. 82. l.

Brüller Józsefné, statikus tervező

Megyei Könyvtár, Salgótarján. Épilész: Finta József, Gyurogi György és Faulin Pál, (Lakóterv).

Statikus tervezők: Dénes Lóránt.
Brüller Józsefné.

Elektromos tervezők: Kemény András,
Bartók Jánosné.

Magyar Építőművészet, 1988., 4–5., 14-old.

BRÜMER, Joseph, pozsonyi asztalosiegéd

J.B. Tischlergesell, † 42 éves korában, Pozsony, 1824
december 30, sorvadásban (1825, 60 l)

Preßburger Zeitung
(Gentheu)

Ø Brünauer Albertné

Brünauer Albertné özv. ipar
művésznő, VIII. Rökk Szilárd-u. 2.
135-300

Bptávb. 1940. sept.
1942 jan

Brády Béla biplapíró, II. Budap
Lázsló-út 5/b. 158-746
Brády Béla dr. ügyvéd, V. Akad.

megírva

Bründl János

festő. 1882–1938. kört
öszesen k 50 évig mint
edényfestő állt a
pécsi Zsolnay-gyár
szolgálatában –

Nikolszky Géza
Közlése.

NDK

Bründl János, edényfestö

1882- 1938 között össz. kb.5o évig dolgozott itt.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői Pécs.1949.ápr.12.

M.D.K.

Bründl Venceslaus, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Repin in Bohemia. Róm. Kath. házas. Polgárjogot nyert Pesten, 1829, VIII.12. 246.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 257.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

BRÜNDL család

Bründl épület- és műlakatos család: 1. *Vince* cseh földről Repin községből érkezett hazánkba. 1829. aug. 12-én mint házas lakatosmester (faber serrarius magister) kapta meg a pesti polgárjogot.[26] A céhfelvételi iratokban neve nem szerepel, így feltételezhetően mesterként érkezett Pestre. Pest városa Gazdasági Bizottmánya jegyzőkönyvei szerint a Zitterbarth építtette (azóta lebontott) volt lipótvárosi templom összes lakatosmunkáját ő készítette. 1841. szept. 26-án halt meg,[27] noha még 1843-ban is szerepel a mesterek jegyzékében.[28] 2. *János*, Vince fia 1815-ben született,[29] és 1847. okt. 20-án lett céhes mesterré.[30] 1859-ben szerepel utoljára a pesti mesterek között.[31] 3. *Ferenc* ,Vince fia, 1819-ben született,[32] 1851. szept. 4-én vették fel a Pesti Lakatos céhbe,[33] de Pesten nem működött mesterként, talán vidéken vagy külföldön nyitott műhelyt. 4. *Antal*, Vince fia, 1814-ben született,[34] céhes mester csak 1859 után lehetett, 1867—74-ig szerepel a mesterek között.[35] 5. *Károly*, Vince fia, 1822-ben született Pesten,[36] 1860-ban kapott mesterjogot. Antal és Károly tevékenysége már a romantika időszakára esik.[37]

Pataky 1985 160. p.

konszolidáció évei, Horthy első évtizede, a 20-as évek Magyar
zsa és Oltványi között generációs és ízlés-, valamint habitusbé
ző bemutató, mindig újat létesítő szervező volt, míg Oltványit
vonzották. Az ő célja nem az új művészeti értékek föltáró ben
konzerválás, ismert értékek propagálása. Írói és szerkesztői n
kázatvállaló magatartást, a fölfedezést, a merész kiállást sem.
szerkesztői munkájával. (A lap erősen jobbra tolódó politikai h
az 1938. december végi megszűnéséig, amikor is a lap kiadási

Oltványi művészeti írói magatartása, fölkészültsége, a jól tá
sérhető az írásaiban. S általánosan elmondható az is, hogy a sok
polgár alapmagatartása meghatározónak látszik. A művészete
pihenés széppé, harmonikussá tételére a legalkalmasabb eszk
szoltságból kiemeli az embert. A mire való a művészet kérdés
elvárhatsz: az élet szebbik mását".[7]

Legelső, nyomtatásban megjelent művészeti írásában Oltv
mazására („A művészi alkotás összhangzatos és összefoglaló
hetséges és végleges megfogalmazása egy adott koron belül a
szi felfogásnak"[8]) s későbbi írásaiban is figyel erre, igyekszi
Ezt az elvet az *Ars Hungarica* könyvsorozat szerkesztőjeként
szerkesztői kezéből átvett munkának Oltványi azt a határozo
tot monografikus magyar művészettörténetté (...) fejleszteni

218

219

MDK

Bründl János

Festő a Zsolnay gyárban

Született: Puszta szt Katalin 1870

A gyárba belépett: 1887-1937

Nikelszky Géza: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

74.o. 18. jegyz.

Bründl János

eozin edényfestő

A Zsolnay-gyár művészi munkáiban közreműködött

1882-1938

65.o.

BIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Brundl Ödön

festő és iparművé

Lendrey-Lentiványi

284. l.

Bründl
1853 - 1916

Kelety Gusztáv és Székely Bertalan volt a tanára.
Főleg figurális képeket festett.
Leánygimnáziumi tanár. Sopronban.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 36.l.

Bründl Ödön

soproni rajztanitó
mint. 1853. Süttörön
(Sopron vm). Tanulmá-
nyait Sopronban és Pozsony-
ban végezte, négy évig lá-
togatta a mintarajziskolát
és jeles rajztanári oklevé-
let nyert. Állása a rajzis-
kolai órákon kívül a felsőbb
leányiskolához is kötötte.
Ez utóbbinak államosí-
tásával Bründl 1881-
végén lemondott rajztanitói
tisztségéről és átment a felsőbb
leányiskolába tanárnak.

Verbényi (Veszelka) László
dr. A soproni rajziskola
története. Soproni szemle 1940.
7 – 8.

Tia: Bründl Ödön mintán festő volt

Mayer Sándor. Bp. 1932., 31. és 32. l.

Magyarországi Szent Erzsébet
Vászon, olaj, 152×94 cm.
Jelezve lenn balra: Liezen-Mayer S. 85.
Simor prímás rendelte a művésznél.

Maszlaghy II., 521. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich PA, 253. l. (Képe 255. l.) — Péter: A magyar művészet története. II. kötet, Bp. 1930., 110—112. l. (Képe 111. l.) — Benkó Gizella: Liezen-Mayer Sándor. Bp. 1932., 30—31. és 52. l. — Genthon: Az új magyar festőművészet története. Bp. 1935., 101. l. — Lepold—Lippay 57. l.

Simor János hercegprímás arcképe.
Vászon, olaj, 114×90 cm.
Jelezve lenn balra: Liezen-Mayer S.
Simor prímás ötvenéves papi jubileumára készült 1886-ban.

Maszlaghy II., 546. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. július 20, 4. l. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. (Képe 553. l.) — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich PA, 253. l. — Benkó Gizella: Liezen-Mayer Sándor. Bp. 1932., 30—32., és 52 l.. — Lepold—Lippay 57. l.

Bründl Ödön, rajztanár

A soproni áll. felsőbb leányislola főhomlokzata. Bründl Ödön tanár rajza után. Fekete repr. 240. old

Kelényi Ferenc: Az első soproni felsőbb leányiskola a XIX. században 269. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966. Sopron

Bründl Ödön
festő

BRÜNDL 1. *Ödön*, id., festő és iparművész, * Suttör (Pozsony vm.), 1853. júl. 8. † Sopron, 1916 szept. 11. A bpesti mintarajziskolában 1878. rajztanári oklevelet szerzett, azután haláláig Sopronban működött. Az 1900. párizsi világkiállításon egy magyar stílű kollekciójával első díjat nyert.

E. G. I. 1901

II. Rudolf:

Mellig, hétnyolczad
medaillonban. Tejét babér
hord. Ingének réteges kerek
felette lánczon az aranygy
medaillonban a globus felett
jesztett szárnyú madár röp

„Rvdolphvs II. Mas

s a kép alatt két megszak

„ Fvlget... C
Astr ... vn

Rézmetszet, a háttér meret

Ltsza 7536

Brundl Ödön id.

1874/75 – 1877/78

Terkép zóm főiskérh

71. l

GYÖNGYHÁZ, néhány kagylófajnak (Meleagrina margaritifera, Margaritana margaritéra) belső irizáló felülete, színe lehet fehér, szürkés, sárga vagy fekete. Különböző feldolgozásban alkalmazzák, faragják, esztergályozzák, festik, aranyozzák és kisebb dísztárgyak készítésére, vagy berakással nagyobbak díszítésére használják. Kagylókon kívül különösen színes csillogásukkal kitűnő csigaféléket (Haliotis iris, Trochus niloticus, Turbo olearius) is felhasználnak. A Nautilus pompilius-csiga többnyire a maga egészében szolgál díszedények testéül („Nautilus-serleg"). A Gy. felhasználása Nyugaton meglehetős későn lép fel, elsősorban Franciaországban és Itáliában. Mint Keleten, eleinte leginkább intarziákon, asztalkák berakásaihoz alkalmazzák, a gótika későbbi idejében azonban ruhadíszeket is készítenek belőle és azok értékét drága foglalattal még fokozzák. Ez az első virágkor, amely nyilván leginkább Burgundiában és Németalföldön játszódott le. A müncheni bajor nemzeti múzeumban, a berlini Kaiser Friedrich Museumban és a londoni Victoria and Albert-múzeumban levő gótikus Gy.-faragványok nagyrészt a Rajnán túl keletkeztek, általában azonban bajos a keletkezés helyét közelebbről megállapítani. Figyelemreméltó, hogy a boroszlói székesegyházban őrzött Pietà dombormű foglalatát magyar sodronyzománc díszíti. Az egyházi célra készült, vésett és faragott díszű tárgyak, ruhakapcsok, csóktáblák, oltárkák, egyházi edények közül kiválik az esztergomi székesegyház kincstárában levő két ereklyetartó szelence. A renaissanceban a Gy.-t a gemmametszés mintájára dombormüvű portrék készítésére is felhasználták, de mint inkrusztáló anyag is nagy becsben állt. Pompás emléke e kornak Brandenburgi Albrecht herceg kazettája 1544-ből a berlini Hohenzollern-múzeumban. A második virág- [illegible] a barokk művészet ideje,

Bründl Ödön

szül: 1853. jul. 8. Süttörön Porsony m. Porsonyi
föreál 6 ontaszat vezerli
1876/7. I. osztondyas rajztanar-
jelolt a bpesti rajzta-
nászeproben. 5-ik félève volt
1876/7 II. dtto. 6ik félév-

Bründl Ödön

1877/8 I. – III. vakosztály.
szül. Süttörön (Pozsony m.) 1853
jul. 8. 6 reál Pozsonyban. Öntön-
dijas rajztanárjelölt –
1877/8. II. – III. vakosztály

Magyar üveggyári telepek VI. 307

Bründl Ödön

Közlezrkiáll

1285. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

megirva

Bründl Ödön id

szül. 1853. Süttörön
+ 1916. Sopronban
Keleti Gusztáv és
Székely Bertalan vollak
tanárai a bpesti mintarajzikolaban. Sopronban működik Tóle való
a süttöri sk. templom
oltárképe. Főleg figuralista, restaurálással
is foglalkozott. Önarcképe fiánál, képei egy
része a családnál.

Csatkózl.

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Brünell Ödön

a soproni állami felsőbb leányiskola ny. rajztanára

† 63 éves korában.

Vas. Up. 1916. 606. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Bründl Ödön id.

Szabad Művészet
1957. 362. l.

Molnár József
cikke

felemésztette még az orgona ár
kély hivőből álló hitközség 19
kérvényében 4000 korona épitési
ből. A kérvény állitólag a Nagy
zottságnál rekedt volna el 2 é

Mély tisztelettel
tóztassék ezen ügynek kedvező
tisztviselőknél kieszközölni,
hesse dolgát.

Ismerem Nagyméltós
és minden hazafias ügy iránt, a
ságodhoz, bizton remélve, hogy

Nagyon kérem Nagy
vételéről és az ügy jelenlegi á
teni.

Mélységes tisztel

Czim: I.ker. Fejérvári-ut 29.

sárvá
A K

MDK

Bründl Ödön, Sopron

1897-ben lett a m.iparmüv.társulat rendes tagja.

Cikk:Hiv.tudósitások

Magy.Iparmüvészet,1897/98 416 l.

Bründl Ödön

festő

nyilv. rajztanf.

8 gim, 4 hónap,

jeles eredm.

Tanár Csizik Gyula

Iparrajziskola 1904

Főv.

TISZAUJLAK (Bereg-Ugocsa)

Rep. templom, 1556-ban már állt, benne Zeleszi Anna kímzése 1556-ból.

Gusztrinyi Sándor: Tisza-Ujlaki levél. VU, 1859, 107 l.

199.

PARTIE DE LA SALLE DES ÉPOUSAILLES
CIVILES À BRÈME.

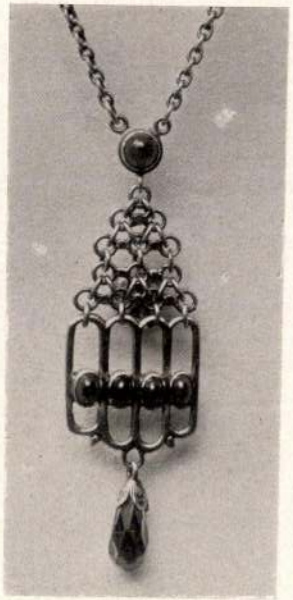

200.

201.

202.

200—202. IFJ. BRÜNDL ÖDÖN: ZOMÁNCCAL ÉS DRÁGAKÖVEKKEL DÍSZÍTETT EZÜST NÁSFÁK.

PENDANTIFS D'ARGENT ORNÉS DE PIERRERIES ET D'ÉMAIL.

Magyar Iparművészet 1911.232.l

Bründl Ödön

Dombortok recital,
repr.
Magyar Iparművészet
1910. 324. l.

Bründl Ödön

festő

Nemzeti Szalon

B r ü n d l Ö d ö n .

1912. Téli kiáll.

Arckép,körajz,

ifj. Bründl Ödön, festőm. MDK

tekintettel arra, h. az 1907.okt.-ben lezajlott pályázati eredmény az volt, h. nem találtak a sokszorositásra alkalmas müvet, uj pályázatot irtak ki 1908.évre. Az eredmény azonban u.a. De azért müve 100.K.-ás jutalomban részesült.

"A soproni városházter." c. akvarellkép.

Képeslevelezőlapok pályázata. -Műbarátok Köre. Dalmübarátok. 1908.nov. 186.1.

Bründl Ödön MDK

A tárlat plakátja

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Bründl

B. 2. *Ödön*, ifj., az előbbi fia, festő és iparművész. * Sopron 1884. A budapesti képzőművészeti főiskolán tanult, azután mint rajztanár Budapesten működött. Bpesti tárlatokon 1910 óta szerepelt.

K. G., I., 150. l.

balra, négyszögletes háttérrel tojásdad
vezi s rövid hajat, bajuszt és körszakált
gallérja csipkézett. Vértbe van öltözve s
apjás rend jelvényét viseli. A kép alatti
bakkecske fölött csillag ragyog s kiter-
köd. Felirata a kereten.
imiliani π. Fil. Rom. Imp."

ított sorban:
aesaris
n."

e 14.9 : 12.4 c/m.

47/93 № 259 0·50

Bründl Ödön ifj.

festő és ötvös

Kül. 1884. Sopron,

1913-ban Külföldön élt.

1914-ben az első világ-

háborn alatt Franciaor-

szágban internálták.

1929-óta siketnéma

intézeti tanár. (Hol?

nem mondja)

Csatkózl.

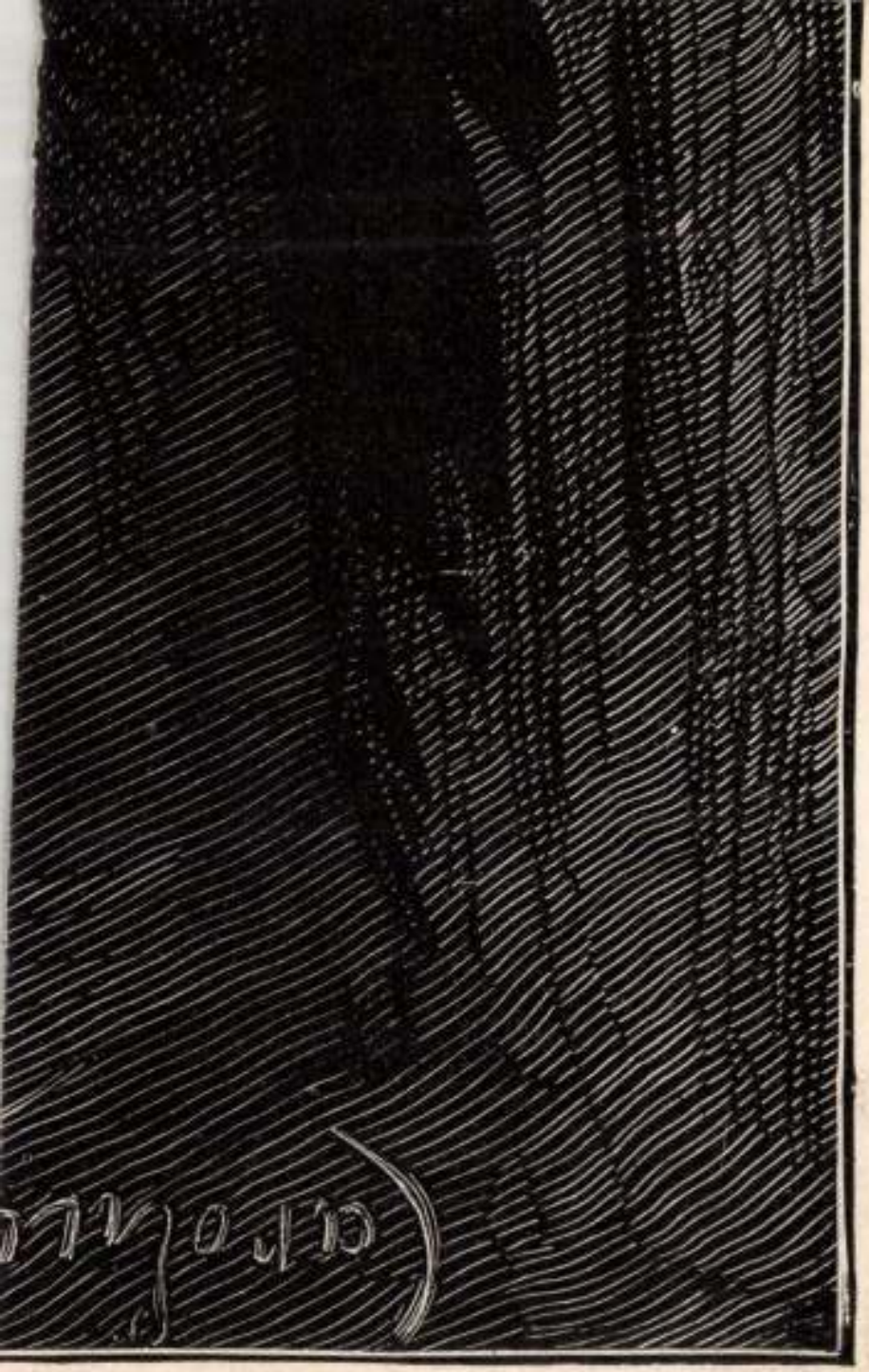

Bründl Ödön

— **Előléptetés.** A kormányzó Bründl Ödön soproni siketnéma-intézeti rendes tanárt 1939 január elsejei hatállyal az állami középiskolai és a velük egy tekintet alá eső tanárok részére megállapított és az állami rendszerű VI. fizetési osztály 3. fokozatának megfelelő 10. fizetési fokozatba előléptette.

Pesti Hirlap

1939. febr. 7.

Bründl Ödön, festő és iparművész; szül. 1884-ben Sopronban. A budapesti képzőművészeti főiskolán tanult, majd Olasz- és Németországban járt. A Műcsarnokban 1910-ben, a Nemzeti Szalonban 1911-ben állított ki először.

Kiáll. tárgymutatók. — Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 156. l.

Bründl Ödön
1884 Sopron - 1955

1945 után soproni kiállitáson szerepelt.
Képzőművésze i Főiskolát elvégezte. Tanulmányuton volt Németországban, Olaszország ban és Franciaországban.
1929 - a Süketnéma Intézetben volt rajztanár
A II. világháborúig a müvészeti élettől távol maradt.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 36.l.

megírva

Bründl Ödön ifj.

okleveles rajztanárt

a vall. és közokt. min.

a siketnémák bpesti

állami intézetéhez a IX.

fiz. osztalyba rendes

rajztanárra kine-

vezte.

Budapesti Közlöny

1913. jan. 16.

9 ötvös

Bründl Ödön ifj

írod

Dalmübarátok

1861.

Brundl Ödön

1905/4 II. - 1907/8,
1911/12

Fertőzőmfőiskérk

1932-33. 71. l.

Bründl Ödön

festö, parumtiz

Stud. 1884

wód

Krück. I. 152. l.

Stilus, római II. 207.

BRÜNDL Ödön rajtanai

VERBÉNYI László: A soproni rajziskola története.
Bp.,1940 58.p.ill.

MTA MKI Kvt. 23.061

Ø Brünn Gizella

Végbiz. elégséges sedm.

Éimisk 1916/17. 30. l.

Grafikából elismerő okm.

u. o.

9497

akorlat közben és ágyúval vág-
nak ábrázolva. Felirata a lap-

reichisches Heer, Artillerie.
mee autrichienne, Artillerie.

retei a papirosnak 15.2:17.5 cm.

152-912
-912-108
elt. 7683.

0.62

Brünn Sirella

grafikus

1914–17

Einisk 1930.82.l.

Ø Brünn Henrik

Brünn Henrik aranymüves és ékszerész, VII. Akácfa-u. 13.
422-007

Bptárb. 1940. szept
" 1942. jan

Brody Kácsház, [illegible], Brody
ignácz, III Korona tér 2-331
Brody Klára [illegible]

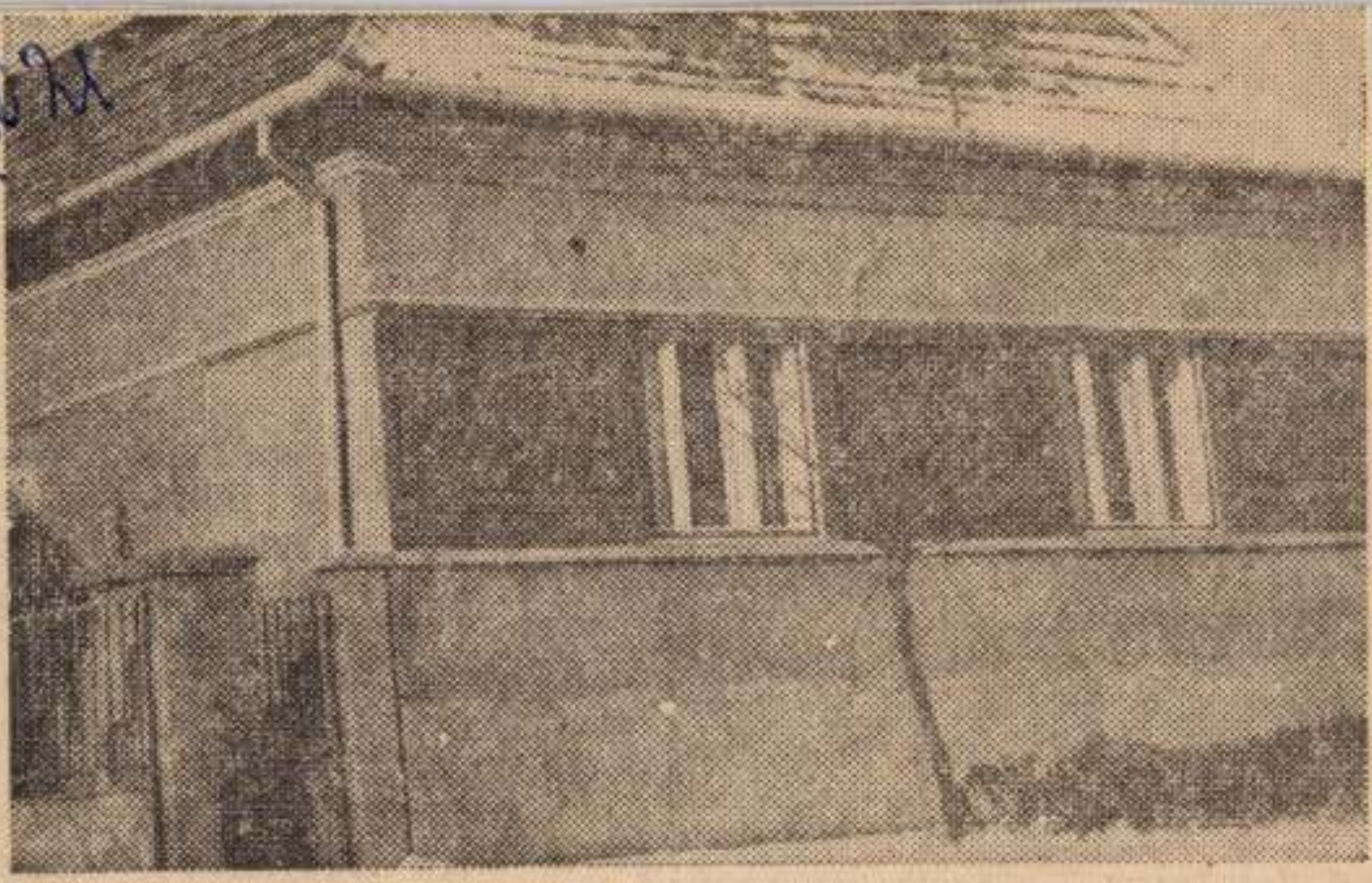

Brünner Gáspár szigetszentmártoni egykori lakóháza a Szózat-domborművekkel.

Brünner Gáspár népműves

Losonci Miklós: Tavaszi találatok.

Pesti Napló, 1944. máj. 9.

sági labor villanyszerelője nagyon is közösségi feladatról szólt:

— A KISZ-szervezetek eszmei-politikai nevelő munkája nem fejlődött kellően. Javasolnám, hogy *több politikai vitaklubot szervezzünk*, amelyek jobban szolgálnák az ismeretterjesztést és aktivizálnák a fiúkat és a lányokat. Ezek a klubok egymással szellemi vetélkedőket rendezhetnének.

Megint más fontos, az egész kollektívát érintő téma, *Szabó Tibor* géplakatos felszólalásában:

— A szakmunkás tanulókat egy-egy képzett dolgozó mellé állítjuk, a tanítókat forintokkal is jutalmazzuk,

főosztály dolgozója konkré problémát vetett föl, egy öt gyermekes kollégája panaszát hozta föl, aki régóta i dolgozik, rossz körülmények között él — a tanulság: jobban meg kell vizsgálni, kinek adják a lakást.

A szünetben a vállalat „rádiójának" munkatársa megkérdezte Péceli Béla igazgatót: milyen javaslatokat lehet mihamarabb megvalósítani? Az igazgatót körülállók még a hivatalos válaszadás előtt megtudhatták, hogy megalapozott bírálatuk és javaslatuk *része lesz az ifjúsági törvény gyorsabb végrehajtásának.*

F. P.

Ø Brünni János

(Meister Hans von Brün) puskamüves

1434-ben Pozsony város szolgálatában állott

Három font dénár hetibért kapott.

Ortvay. Pozsony város

Köt. II. k. 2 r.

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPÍTÉSZ
BUDAPEST,
XI., HORTHY MIKLÓS ÚT 78.
TELEFON: 2—692—43.

A Müemlékek Országos Bizottságának,

B U D A P E S T .

IX. Hőgyes Endre utca 10

MDK

Brünner László, graf.

a Bortnyik -isk.növendéke.

Joss. /galiérreklám/ Repr.

?:

Milyen legyen a mai nyomdász.
Magyar grafika. 1929. 3-4.sz. 63-4.l.

MDK

Brünner László

dr.Mihályfi E: Modern plakát - művészi ujságdirdetés. Magy. Iparmüv. 1929. 93-95 l.

D Brünnig.

mit Briefen

XVIII. n

l.

Rapkert

110 l.

BRÜSCH Péterné Általi Ilona

1993

Január 18-án, hétfőn: 17,30-kor a Művészetbarátok Galériájában *Brüsch Péterné Általi Ilona* ... kiállítását Pogány Ö. Gábor nyitja meg.

BRÜSCHNÉ Altai Ilona

Vasárnapi Hírek
1993. jan. 18

Hétfőn Brüschne Altai Ilona kiállítását a Művészetbarátok Galériájában este fél 6-kor Pogány Ö. Gábor nyitja meg. — Nyugdíjas népművészeti alkotók első országos kiállítása délelőtt 10 órakor nyílik a Láng Művelődési Központban (Bp. XIII., Rozsnyai u. 3.). —

jelentősebb általa támogatott egyházi
fehérvári rezidencia és iskola volt.[1] 15
Massimo Milanesi jezsuita fráter készítet
még Báthory életében. Az épületkom
árkádos udvarokat zártak közre, a rene
chiostrók mintájára. A gyulafehérváriná
ban (1583-tól) épült föl a kolozsvári je
rium, hasonló elrendezésben, szintén Mila
ján.[14] Mint a váradi vár a maga ne
egyházi épületek is a korszak legmode
voltak; kompozíciójukra nézve szinte na
a középitáliai cinquecento építészetnek
nem kellett volna feltétlenül a lengyel ki
— a reneszánsz építészet itáliai orientác

ben nagy hagyománya volt. A kolozs
műhelyeknek a Mátyás- és Jagello-kor
eredező gyakorlata tette lehetővé a ter
sét is.[15]

Az itt érintett reprezentatív műfajok s
az alkotások is — Balogh Jolán kiterjed
köszönhetően — ismertek már, s csak a tel
idéztük őket újra föl, legalább címszava
kodói reprezentációnak ezeket az emlékei
numentális méreteikkel s az őket létreho
koncepcióval hatnak, Báthory István lege
vai interpretálják a leghívebben. Van a
lengyel királynak s erdélyi fejedelemnek
reprezentációja is, az, amire legelöl utal
alig tudunk valamit. Ez nem az országnak
nem közvetlenül neki, hanem sokkal sz
elsősorban a családnak s a hozzájuk le
személyeknek. Ez Báthory István műpá
jesen ismeretlen oldala: a familiáris urali
táció. Három műfajban maradtak fönn
ezeket vesszük most sorra. Elsőül az ura
másodjára a könyvművészetet, illetve ezen
kötést, végül pedig a fejedelmi síremléke

M.D.K.

Brüllmer, Johann, kőműves mester

volt társa Wurch Antonnal a rohonci vár Batthyány Lajos által megrendelt új várkormányának felépítésénél.

Mária G. Agghézy: Steierische Beziehungen der ungarländischen Brockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom. XIII. fasc. 4. 336 pld.

Brygali, , Florianus Gryso de kőmüves M.D.K.

1553-ban az ostrom alatt megrongálódott vár helyreállitásán dolgoznak

Lásd még:Pond.... fenti név későbbo emlitése

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 é s1596 között 177.l.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

Ø Brünn Anna

Sternthal Mór és neje alapítvány kamataiból
266 K.

Elmisk 1916/17 29. l.

Végbiz. jó eredm.
n. o. 30. l

Diszitő szobrászatból elismerő ohm.
n. o.

rdul, katonai egyenruhát visel
gyapjas, mellén pedig a Mária
Lipót rend jelvényeivel és sza-
tt:

.
terreich
hmen

a 12.5:

4
6

Festészet.

„Balletterumben" c. kép.

(Brünningeni Flesch L.-
töl).

K. T. 1032/1897. és 1034/1897.
1897./jun. 14. és jun. 15.

Brünningeni Flesch L.
Jestö (München).

K. T. 1032/1897. és 1034/1897.
1897. jun. 14. és jun. 15.

Brünn Anna

zobrán

1914–18.

Eimisk 1930. 82 l.

M.D.K.

Theodor de Bry, rézmetsző

Rézmetszetén a magyar nemes fél lábszárig érő dolmányt visel. 211.o.

V. Amber Mária: Magyar viseletformák a XVI. és a XVII. században. 205.o.

Folia Archaeologica; XVIII. 1966/67. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesző Központ. Bp.

MDK

de Bry, Theodor

rézmetszetet Lésrétett a halott Franz Hohmannról bázeli jogán és történésről (+ 1590)

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV. Tom. 1956. 1-2 n
15 o.

BRY, Theodor de Id. rézmetsző
/ 1528-1598 /

M.N.K.

Tergovistye ostroma. repr.

Bry: Pannoniae Historia Chronologica....Francoforti, 1596. c. mü 112 lapjának illusztrációja.

Cennerné Wilhelmb Gizella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1949. Bp. 1962. 106.l.

MDK

Bryeska István, építész

A Balatonfüreden épülő
Hotel Marina egyik tervezője.

(Mahett)

— : 1967 - ben épül

3

STI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 3.

Plasztika, alkalmazott plasztika
Pálffy Miklós siremléke a pozsonyi
székesegyházban, Theodor de Bry, 16.sz

Forum, 1935. 219.

J.H. Csákós: Augsburgs künstlerischer
Einfluss auf Pressburg

THEODOR de BRY, grafikus

Pannoniae Historia..."Francoforti 1596.c.könyvébenTer
govistye bevétele után a török hadak fejveszett tolongá
gását mutatja ne nem messze a törökök hidjától.Ez a mold
vai hadjárattal foglalkozó harmadik ábrázolása. 60.old
27.jegyz.-Rézkarc, 10,8+14,7 cm.

[illegible] WILHELMB GIZELLA: Báthory Zsigmond moldvai
Hadjáratának egykorú grafikus emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, [illegible]. A M.N.M.[illegible]vkönyve, Bp. 1973

THEODOR de BRY, grafikus

Szinán hidverését a Dunán Bry rézmetsző és kiadó megör
kitette.Nemcsak a török sereg nagy létszámát,de mérnöki
csapatainak ügyességét is ki akarta emelni a képen,hogy
a keresztények győzelmét még jelentősebbé tegye.A réz
karc emellett az egykori ácsmesterség munkamódszereibe
is bepillantást nyújt. 59xxxx. 58.old. 14.jegyz.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Báthory Zsigmond moldvai
hadjáratanak egykoru grafikai emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

THEODOR de BRY, grafikus

"Pannoniae Historia Chronolodica..."c.művében Tregovis tye visszavivását is bemut tta eg nürnbergi fametszet alapján.K, tünő grafikus,de nem követte a nürnbergi zsúfolt kompozicíót.A csata fontos momentumait összefogottabban hangsulyozza rézkarcán/19.kép./,de megtartotta a röplap szövegét. 59.old. 22.jegyz.

CENNERNÓ WILHELMB GIZELLA: Báthory Zsigmond moldvai hadjáratanak egykoru grafikai emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

THEODOR de BRY, grafikus

Szinán nagyvezér sereggel indúlt Mihály vajda és Báthory ellen. Ghiurghiu közelében hidat veretett a Dunán. E munkákat Theodor de Bry frankfurti rézmetsző és kiadó 1596-ban megjelent "Pannoniae Historia Chronologica..." c. művében mutatta be.--MTKcs. Ltsz. 4001. T.-rézkarc, képméret: 10,7+14,3 cm. Megjelent a szövegben említett müben a 106. lapon. 58.old. 14.jegyz.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Báthory Zsigmond moldvai hadjáratának egykorú. grafikai emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1973

THEODOR DE BRY , rézmetsző

19.kép.-Báthory Zyigmond Tregovistyát ostromolja. Theodor de Bry rézkarca,Magyar Történelmi Képcsarnok. Fekete repr.

CENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: báthory Zsigmond moldvai hadjáratának egykorú grafikus emlékei 57.old

FOLIA HISTORICA, 2. A M.N.M.Évkönyve,Bp. 1973

Brzisky Máté

fegyvergyártó

1461 Kassa

l.

Arch. Ért

1904. 274. l.

„Brzisky Máté armipar"

Rossi

Brzobohatzky N.
festő

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf. 231. sz.
Idegenlista, 3. o.

átutalás
nagyrva

Brzorád Gyula
szobrász
l. Bezerédi Gy.

L. ~~kentiv~~
kendrey-kentiványi
284. l.

Ø Bry, Theodor de

1528–1598

frankfurti wobráz

(a pozsonyi dómban levő XVI. wázadi)

Pálffy Miklós a györi hős epitaphiuma nem fenti, hanem ormányilag igázoltan Mayr Paulus augsburgi wobráz ümöl-

lásd

Z

Forum

1935. 220. l.

1529-ből való

Kolozsvár chimere/ostyasütőn IV. 50.

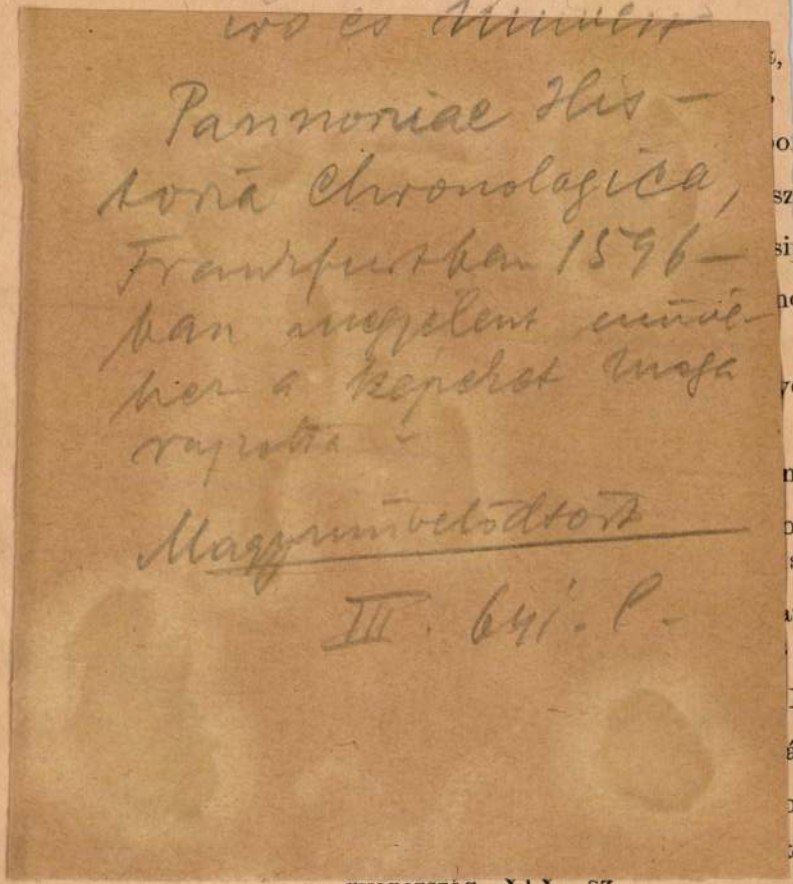

Bry, Theodor de

ivó és művén

Pannoniae Historia Chronologica, Frankfurtban 1596-ban megjelent művéhez a képeket maga rajzolta.

Magyarmivelődtört

III. 641. l.

gyarország, XIX. sz.

1135. KEHELYKENDŐ, zöld selyem, pir

keresztszemes nagy rozettákkal. Erdély (szász), XIX. sz.

s keresztszemes himzéssel: kisebb és nagyobb csillagok.

keresztszemes himzéssel: nagy négyzetes rozetták. Erdély

amuthimzéssel: körbe foglalt stilizált virág. Erdély (szász),

piros stilizált virágos himzéssel. Közepén felirat „Sophia (szász), XIX. sz.

keresztszemes nagy rozettákkal. Erdély (szász), XIX. sz.

n, kék és barna keresztszemes himzésü nagy rozettákkal.

keresztszemes átlós száru virágcsokrokkal. Erdély (szász),

stilizált virágos diszitéssel. Erdély (szász), XIX. sz.

n, piros himzett stilizált virágos nagy rozettákkal. Erdély

s keresztszemes pamuthimzéssel: nagy csillagok. Erdély

stilizált virágos pamuthimzéssel: nagy rozetták. Közepén: owem.“ felirat. Erdély (szász), 1866.

isesbarna keresztszemes himzéssel: rajza 1160. sz.-éval

Bry reim

+ 1598

l.

Dwiparmtort

167. l.

treffen, sind nichtsdestoweniger ungeeignet, den besonderen Sinn zu bezeichnen, der die Vision dieser Künstler den Grenzen der bürgerlichen Romantik entführt. Es gehören ih-

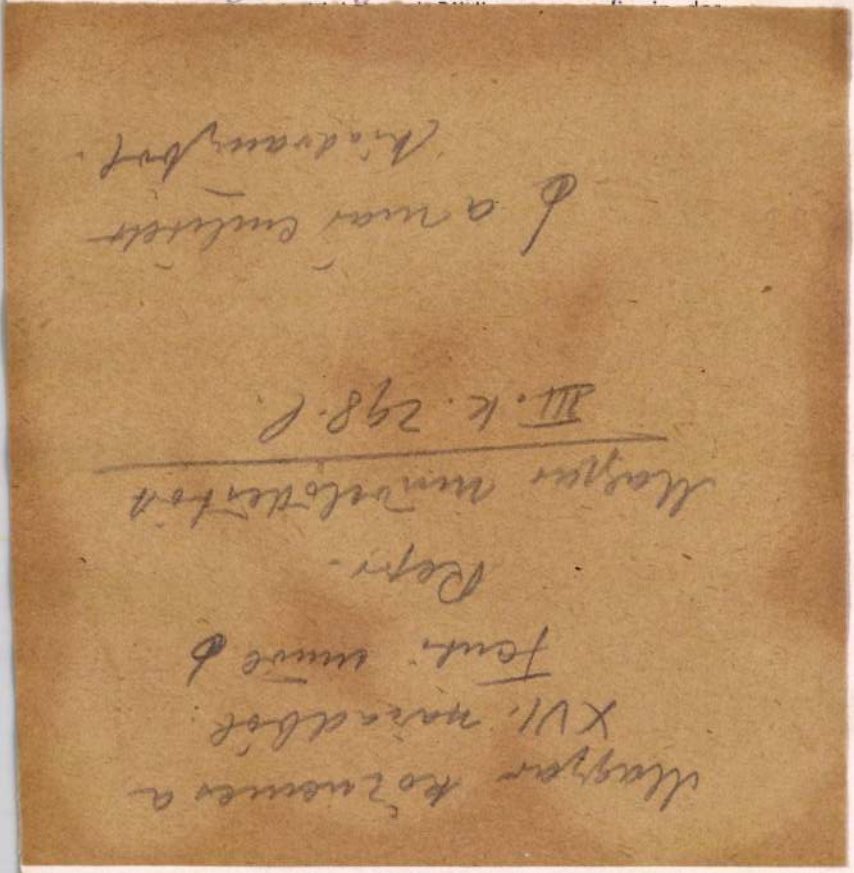

Hans Theodor de Haan

Kuhrs greift mit tausend Armen wie ein Schlinggewächs durch alle Formen der Natur und der Phantasie. Das Leben begattet und befruchtet sich, seine Unersättlichkeit bricht aus Gewürm hervor und kreist in Sternenbahnen. So verklärt es hier erscheint, so schreckhaft wird es von Max Ernst

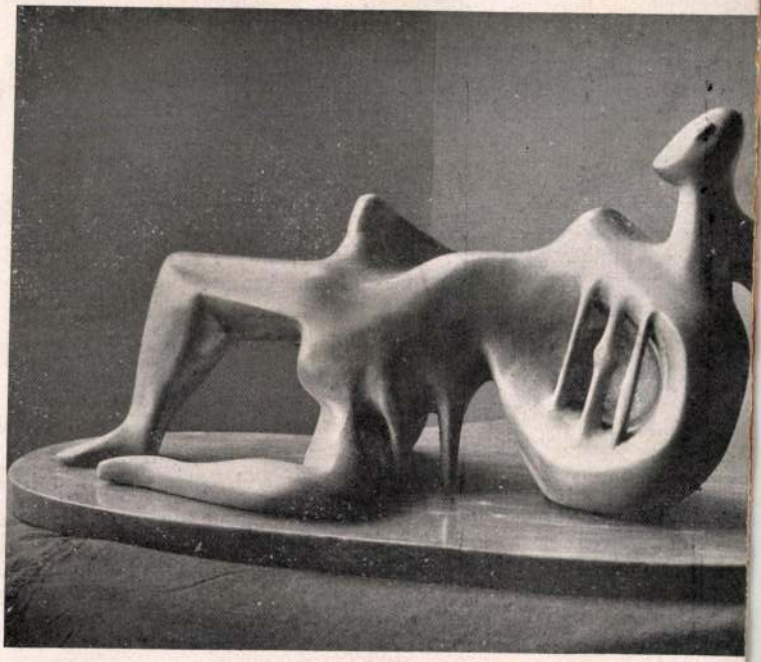

Henry Moore :

272

Bry, Theodor de

Török és magyar
lovas vizdala,
rézm. fentitol
1614 bol

Megjelent:
Basta György: Le
gouvernement de la
Cavallerie legere.
Rovén, 1616. c. munké-
jaba
Repr.
Magyarmuvelődtort
III. 230, 640 l.

A bécsi koronatanács eredménytelen maradt, a király nem nyilatkozott szándékáról.

Széll Kálmán erre szintén Bécsbe utazott, hogy az uralkodót rávegye a választások kiirására. Sikerült is hatnia Ferencz Józsefre, mert április 3-ára ujabb koronatanácsot hivtak össze a Burgban. A nemzet nem várt semmi jót az ujabb tanácskozástól sem, de április 3-án mégis váratlan fordulat állott be a király és a nemzet viszonyában. Ferencz József utasitotta Fejérváryt, hogy keresse fel Kossuth Ferencet és kérdezze meg tőle, hogy a király és a nemzet között a megegyezés lehetséges-e.

A találkozás meg is történt április 4-én Barabás Béla lakásán. Fejérváry ajánlatot tett a király nevében Kossuthnak, hogy alakuljon most kormány azokból a pártokból, amelyek az általános választójogot hirdetik, ez az uj kormány hirdesse ki a választásokat, hivja össze az uj országgyülést, amely azután dönteni lesz hivatva a király és a nemzet közötti harcban.

A kibontakozásnak első pillanatban nehézségei látszottak, mert az uralkodó üzenete értelmében a néppártnak és az alkotmánypártnak ki kellett volna kapcsolódnia a kormány alakitásából, igaz viszont, hogy a kormánypárt megerősödött volna a szabadelvüpárt kapcsolódásával.

Bry, Theodor de

Hidverés a Dunán
1596 ban.
Fenti rezm -
Repr -
Magyarnivelödtört
III. 228. l.

hogy a katonasággal kizárólag az uralkodó rendelkezzék. A hadsereg céljaira négyszázötvenmilliós hitel megszavaztatását irta elő és kikötötte azt is, hogy a darabont-kormány által létesitett kereskedelmi szerződéseket az uj kormány ratifikálja. Nagy kegyesen megengedte a király, hogy az önálló vámterületet illetően a már meglévő jogi állapot megmaradjon, ugyszintén eltekintett attól a követelésétől is, hogy a közigazgatást államositsák.

A király üzenetével Andrássy azonnal visszautazott Budapestre és tanácskozásra hivta össze az ellenzék vezéreit. Kossuth Ferenc véleménye az volt, hogy a királyi üzenet a fontosabb kérdésekben kedvezőtlen a nemzetre és nem tekinthető olyannak, ami meghozná a várvavárt kibékülést.

Napokig tartó vitatkozás után elkészitették Ferencz József üzenetére a nemzet válaszát. Ez az volt, hogy a koalició beleegyezik a vezényleti nyelv kikapcsolásába, az önálló vámterület életbeléptetésének tizenegy évvel való elhalasztásába, ugyszintén a hadsereg költségvetésének felemelésébe is. Ragaszkodott viszont az ellenzék ahhoz, hogy az összes többi kérdésben a király hozzájáruljon a nemzet kivánságaihoz. Követelték azt is, hogy a darabont-kormány által kinevezett tisztviselők állásukat azon-

Bry, Auguste

11610

Kossuth Lajos.

Csaknem derékig, balrafordultan és szembenézve van ábrázolva. Öltözete: zsinóros egyenruha. Felirata a kép alatt:

Kossuth

ezután jobbra aláírásának másaképen: Kossuth
alól balra: Paris, Rosselin, édit. Quai Voltaire, 21.
jobbra: Ase Farey és Lith. Auguste Bry, 142 r. du Bac

Kőnyomat, magassága 15,3 cm.

Sz.n. 68-913
1406-913-1
Át. lelt. 12057

Raffet;

Voyage dans la Russie méridionale et la Crimée, par la Hongrie, la Moldavie et la Valachie, exécuté en 1837 sous la direction de M. Anatole de Dimidoff, 100 pl., et texte explicatif, in-fol.: 1838-48 (Gihaut, Auguste Bry).

2.) Hongrie: Orpalliers titre. - 3.) Infanterie hongroise. 4.) Femmes d'un Pacha escortées

-/.

par des Serviens. —
5.) Poste des colonies militaires hongroises.
6.) Poste gardé par les colonies militaires hongroises. — 7.) Berger du Banat. —
8.) Enfants hongrois sortant de l'école. —

Les graveurs du XIX. siècle guide de l'amateur d'estampes modernes par Henri Beraldi.
XI. Pillement — Saint Ève. Paris 1891.

Luitpold Dusoler:
Die Incunabeln der deutschen Lithographie (1796-1821.)

Leandro Ozzola:
La litografia italiana dal 1805 al 1870.
Editori Alfieri et Lacroix Roma di Luigi Alfieri et C. 1923. —

Városok, illetve vidékek szerint adja nagyon vázlatosan az olay

litográfia történe-
tét. A katalógus-
ban tulön sorolja
fel a kiadókat
és a szerzőket. –
Irodalma igen
szükszavú. Nem
ad, s nem is akar
teljes jegyzéket ad-
ni, mert „questi
cataloghi sonostati
compilati scegliendo
tra il materiale
esaminato, le lito-
grafie, che si sono

ritenute più impor-
tanti o per il
tempo o per la
bellezza. Parlare
di cataloghi
completi è prema-
turo per una ma-
teria quasi inesplo-
rata."

Nagyon szép repro-
dukció's anyaga
van.

Bry A

Nagy Zoltán jegyzete

A. Bry.

Auguste, francia vézmetsző és litográfus a 19. sz. első felében. Von ihm die Stiche: Ibrachim Pascha visitant les abeilles du colonel Buchoz és Milton dans le jardin de Lucifer aux champs-Elysées. Von ihm Lithogr: Bildnis Aug. Raffets. – Von einem stecher Emile Bry kennt man 3 Nachstiche nach Blättern Raffets. –

Irod: Liss-Mscr (Bibl. Thieme.). – Béraldi, Les grav. du 19. s., 1886. IV. 25. –

599 **Magyar gyalogság egyenruhái** 1637-ből. »Infanterie Hongroise Pressburg 2 Juilett 1637. chez Gihaut impr. par A. Bry kőnyomat Folio.

Lantos X. Aukció.

J Bry Auguste

Nagy Zoltán jegyzete

O. Brugalya János

Becsből, 1537-ben az egri vár erődítésén dolgozik mint segéd Giovanni Maria mellett.

Palatki Vidor dr. Az egri vár élete. Eger, 1934. 19. l.

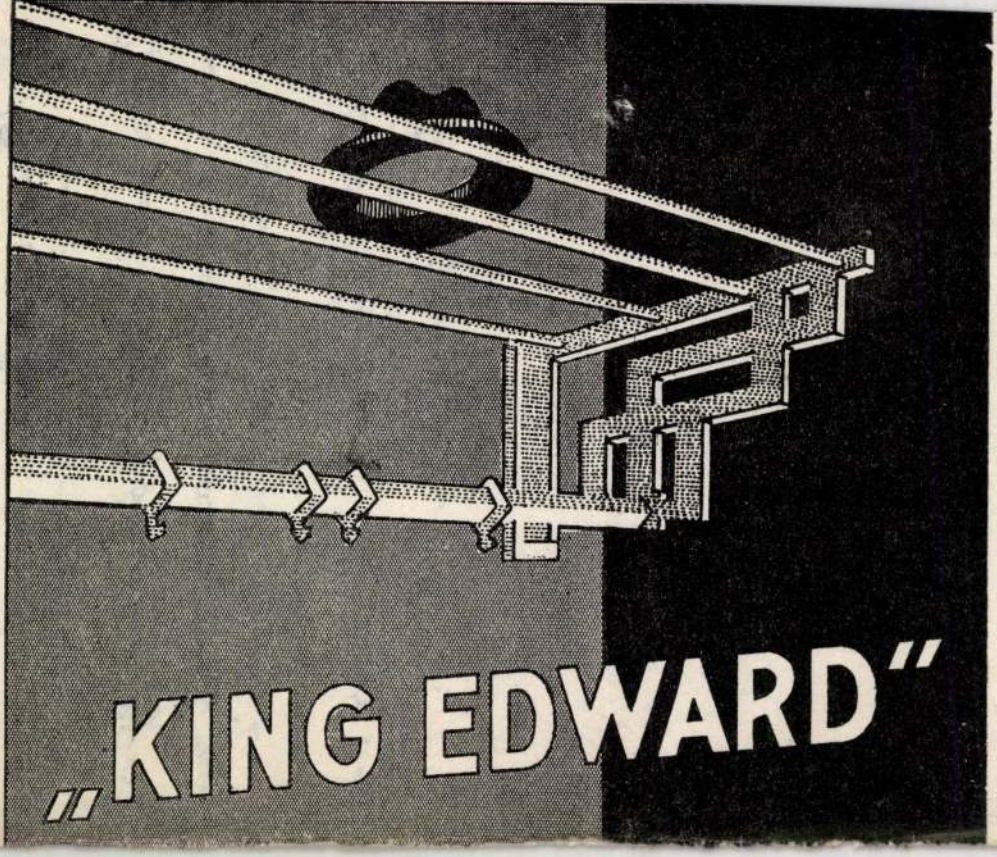
„KING EDWARD"

M.D.K.

Joannes de Brwgalya

Kőmüves 1552 jún-ban csatlakozik az akkor érkező új mesterhez.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 176. o.

Az Egri Múz. Évkönyve I. Eger, 1963

B rwgalya /B rwdalya/ Joannes de pallér M.D.K.

Joannes Maria Cpecacasa olasz mesterrel dolgozot 1550-52 között

Vétshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1550-52 között 175.1.

Az Egri Muzeum Evkönyve I. 1963.

M.D.K.

Joannes de Brwgalya/Brwdalya/

Olasz kőmüves 1551-ben,már csak 6-10 ember dolgozik.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein.I.közl.175.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Joannes de Brwgalya

A Lago di Como melletti Val Bregagliából származik e kőmüves. Németesen Pombrealy /1551-2/.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 180.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M.D.K.

Joannes de Brwgalya

Olasz kőmüves,az ostrom alatt a várban marad.
6 olasz kőmüves és 2 kőfaragó marad ott.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár
épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.176.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Brwgatia Floriano (Florianno Gryso da Brwgatia) olasz kőművesinas

1553-ban Voltelina mester mellett dolgozik az egri várban. Működése még 1564-ben is kimutatható

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája Vii. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

3/5 old.

M.D.K.

Brwęgalya (Brwęgalya - Falubresco)
Johannes da, olasz kőműves

1551-52-ben dolgozik az egri
várban és a 6 olasz közül van, aki
az ostrom alatt is a várban ma-
radt.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 315 old.

Brxa. Janos

budai keramikus 1865

l.

Ard. Ert. 1913

283. l.

ÁLTALÁNOS
NYOMDA

Ø Brxa Janos

farekas Bpest

1.

Kel 1885

III. k. 2. f. 214. l.

* CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT * DIENES GÁBOR * HOLDAS GYÖRGY *
*JÁVOR PIROSKA*ADAMIS GUSZTÁV *ASSZONYI TAMÁS * BÁLINT ILDIKÓ*
*BARTL JÓZSEF * BENCSIK JÁNOS * BUHÁLY JÓZSEF * SZENTIRMAI ZOLTÁN *
*SZIKORA TAMÁS * TZORTZOGLOU JORGOS * GYÕRI ESZTER *
* SZAKÁCS IMRE * LUKOVICZKY ENDRE * OLÁH MÁTYÁS * PÁLJÁNOS ERVIN *
*PAIZS PÉTER * RAJKI LÁSZLÓ * SZABÓ TAMÁS * efZÁMBÓ ISTVÁN *

MEGHÍVÓ

a

SZENTENDREI GALÉRIA

szeretettel várja Önt és barátait

HOMMAGE SZENTENDRE

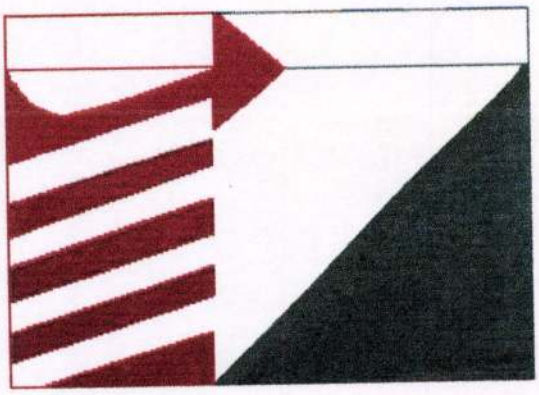

KARÁCSONYI VENDÉGVÁRÓ KIÁLLÍTÁSUKRA,

1998. december 18-án 17 órától 19 óráig
melynek keretén belül az újonnan megnyitott galériában megtekinthetik a
Szentendrei Művészet
múltját és jelenét képviselő alkotásokat.

A megnyitón öt műalkotás kerül árverezésre.

Információ:
Szentendrei Galéria
2000. Szentendre, Fő tér 20. Tel./fax: (26) 310-139

Békés Boldog Ünnepeket kívánunk

*ABA NOVÁK VILMOS * ÁMOS IMRE * BÁLINT ENDRE * BÁNÁTI SVERÁK JÓZSEF *
* BARCSAY JENŐ * BERNÁTH AURÉL * BUKTA IMRE * CZÓBEL BÉLA * DÉSI HUBER *
* FERENCZY NOÉMI * GYARMATHY TIHAMÉR * I. GRÜNVALD BÉLA * JAKOVITS JÓZSEF *
* JÁNDI DÁVID * KÁDÁR BÉLA * KASSÁK LAJOS * KMETTY JÁNOS * KONDOR BÉLA *
* KONOK TAMÁS * KORNISS DEZSŐ * MÁRFY ÖDÖN * MODOK MÁRIA * NÁDLER ISTVÁN *
* PAIZS-GŐBEL JENŐ * SZÁNTÓ PIROSKA * SZŐNYI ISTVÁN * VAJDA JÚLIA *
* VAJDA LAJOS * VASZARY JÁNOS *

Bukály József

MDK

Bubák

Folyó mentén

Lázár Wolfner gyüjt. 115.1.

MDK

Bubák Alois, 1824-71.

Tájkép esti hangulatban

Ernst Muz. 1o. sukc. 192o. ~~Jan.~~ Febr. 7 1.

Bubák (?)

festő

Folyó mentén c. Lépe a Wolfner gyűtben.

vrd

Lázár Wolfner gyűjt

CXI tábla

Markó hatás, de szélesebb

tal s a könyvesbolt. Majd elértek az autobuszo
li és hálótermek voltak. esetleges rossz időre
és zuhanyok, továbbá amatőröknek sötétkamarák.
más épült az S. D G. különvonatok számára, mel
vábbá a raktárépületek is, melyektől szintén k
épületrészbe, ahol mintegy 100 főnyi konyhaszem
ut felőli részen még autó- és bicikligarázs ál
hangár. A Balatonba 1 1/2 km-es mólo nyult be,
előtt a parton hosszu sorban kabinok és csónak
meredtek az ég felé. --- A már emlitett aréna
alkalmas, ugynitt szokták tartani a vetitettké
különböző expedicios és egyéb filmeket. Az aré
az S. D. G. városrészt, valamint egészn Szárszó
a rádióriporter a telep egyéb részét nem tudta
te ki és kijelentette, hogy ilyen pompás felsz
dön sem. Kiszállt az autobuszból s az arénába
só, befejező előadás, melyet ő konferált be. A
sikerét 10 év mulva megjelenő mély nyomásu Kró
a viszonthallásra!

ADJA ISTEN, HOGY UGY LE

Bubák Alajos

1824 - 1871.

Esti hangulat
vászon, 45 × 69

Ernst Muzeum aukcioi

XV.

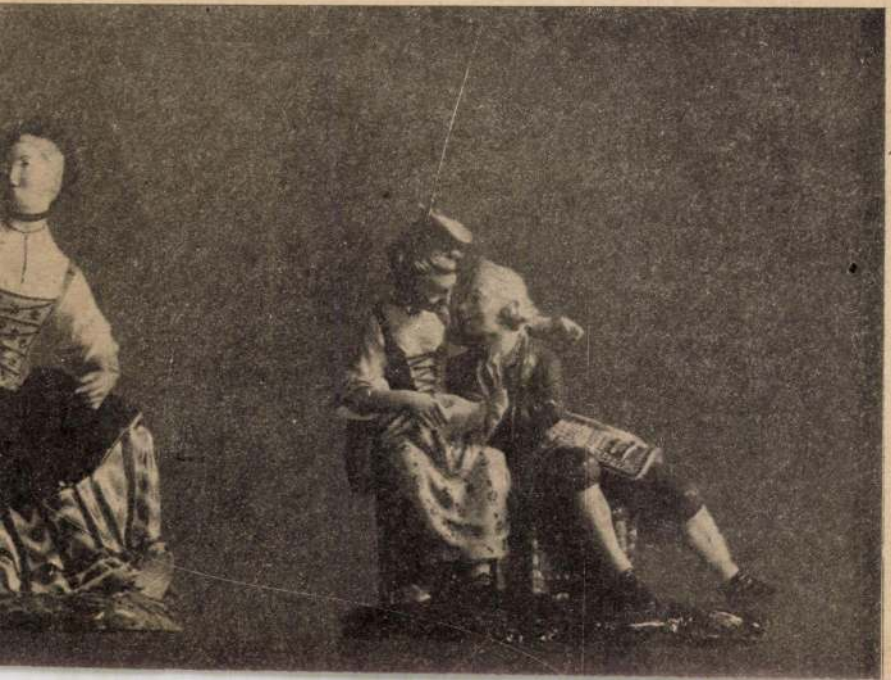

Bubák Alajos
cseh festő
1824 – 1870

Lemmi pozitiv adat
mincs róla.

Ligeti Antal festménye.

Bubák (?) festménye.

Bubák Alajos

festi

* 1824 † 1871

Esti hangulat, olajf.

jelz. Bubák

15-ik Ernst antics

1921.

magyar?

Gyöngyfüzér, vizigóth VI. 132.

Bruck Lajos (1846—1910).

87a. PIHENÉS. Jelzés fennt jobbra: Páris, 1883., lent balra: Bruck Lajos.
Fa. 25×20.

Brüggei festő (16. század.)

88. JÉZUS IMÁDÁSA.
Vászon. 109×116.

Bubák Alajos (1824—1871).

89. ESTI HANGULAT. Jelzés lent jobbra: Bubák.
Vászon. 45×69.

Canaletto követője.

90. VELENCEI RÉSZLET.
Vászon. 34×47.

Canzi Rezső Ödön (1854—1906).

91. VADÁSZOK. Jelzés lent balra: Canzi R. 1880.
Fa. 24×18.

Caravaggio Michelangelo da iskolája (16—17. század).

92. JELENET EGY SZENT ÉLETÉBŐL.
Vászon. 122×198.

Carree Michael (1666—1747).

93. 2 darab TÁJKÉP PÁSZTOROKKAL ÉS ÁLLATOKKAL.
Vászon. Mindegyik kép: 37×47,5. (Gróf B. E. tulajdonából.)

~~Brodsky Sándor~~

Brand Christian Hilfgott (1695—1756).

76. TÁJ HIDDAL. Herceg Kaunitz gyüjteményéből.
Vászon. 43×38,5.

Brand Christian Hilfgott (1695—1756).

77. TÁJ FOLYÓVAL.
Vászon. 44×55.

Brodszky Sándor (1819—1901).

78. BALATONI TÁJ. Jelzés lent balra: Brodszky S.
Fa. 7×11,5.

Brodszky Sándor (1819—1901).

79. TÁJ VÁRROMMAL. Jelzés lent balra: Brodszky S.
Lemezpapir. 63×84.

Brodszky Sándor (1819—1901).

80. BALATONI TÁJ. (A művész hagyatékából.)
Lemezpapir. 7,5×19,5.

Brodszky Sándor (1819—1901).

81. TÁJKÉP. (Esti hangulat.) Jelzés lent balra: Brodszky S.
Lemezpapir. 22×27.

Bruck Miksa (1863—1920).

82. A HAZATÉRŐ NYÁJ. Jelzés lent balra: Bruck Miksa.

Bu György

Hajdú - Bihari Napló

1993. I. 31

KIÁLLÍTÁS

● Bu György festőművész tárlatát Arany Lajos újságíró nyitja meg 15 órakor **Debrecenben**, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán. Közreműködnek a főiskola debreceni konzervatóriumának növendékei. A kiállítás február 20-ig tekinthető meg.

megírva

Buadi

az alábbi apátság egyik esztergályosa, ki tálakat és írvópoharakat kerzitett fábóla XIII. század közepen

Sörösbakonybéliapáts

54.270.l

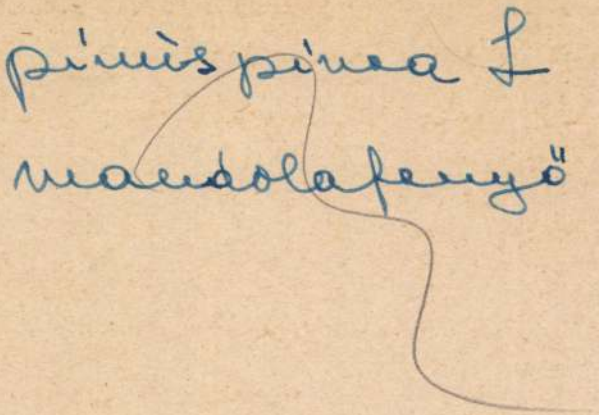

O Bubalus

l. De Buffalo

Bschor Károly, építész és kőrajzoló a mult század elején Bécsben. Egyik legszebb színes kőnyomatú képe Pozsony látképe, Die Königl. Freystadt Pressburg aláírással, mely természet után készült. Jelzése: Nach der Natur gez. u. lith. von Carl Bschor. Ívrét.

Nagler, G. K.: Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1835. II. 183. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

Karl Bschar

Bi nezett litográfiája: 12 p. reprodukció, „Pozsony látképe."

Rózsa György és Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 l.

14 l

BSÜRER FRIDRICH, keramikus

A városlődi köedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóinak jegyzéke. 1851-1950 között.
BSÜRER FRIDRICH, /~~egy~~ Eger, csehorsz. szül/-gyári munkás.
1873-+ 1879. Függelék, 297. old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár /1866-1950/
275. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém. 1971

Bschor Károly
építész és kő-
rajzoló

L.

Lendrey-Kentiványi
284. l.

IBSCHOR, Carl, litográfus M.D.K.

/XIX. század első fele/

Pozsony látképe. /kézzel szinezett litográfia/ 1810-es évek. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 261.l .

Bschor, Carl

Pozsony látképe. Felirata: Die Königl. Freystadt Pressburg. Nach der Natur gez. u. lith. von Carl Bschor. Litogr. Institut in Wien.

Könyomat

Egy részlete repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstort.

V. k. Bp. c. n. 261, 671. l.

Bschor, Carl

Pozsony. T. 6197.

A háttérbeli hegyeken innen van a vár és város, mely előtt bárkák és csolnakok kötöttek ki, a Dunán egy bárka kel át, az előtérben pedig, hol az utat járó-kelők élénkitik két udvari hintó hajt a kikötött repülő hidra, a melyen már egy kettős fogat áll. Felirata:

DIE KÖNIGL: FREYSTADT PRESSBURG

a bal sarokban: CB.
alól balra: Nach der Natur gez. u. Lith. von Carl. Bschor.
jobbra: Lithographisches Institut in Wien.

Szines kny., mér. a vk. 33.7 : 46.4 cm.

140-95.

Bu Györgyi HAJDÚ - BIHARI NAPLÓ 1998. III. 16

KÉPZŐMŰVÉSZET

Képekbe fogalmazott „debreceniség"-élmények

BUDAHÁZY ÉVA

A Mű-Terem Galéria legújabb tárlata egy pályázati kiírás eredménye. A Cívis Ház Rt. „debreceni impressziók" fotózására, rajzolására, festésére inspirálta a város és a megye több művészét. A pályamunkák közül 34 alkotó 51 alkotása látható a Kossuth utcai kiállítóteremben. A kiállítók közt üdvözölhetjük az idősebb nemzedék tagjait (Maghy Zoltán, Várkonyi Károly) éppúgy, mint a fiatal alkotókat (Bu Györgyi, Szarka Csilla).

A téma – a közvetlen környezet, az élettér ábrázolása – ősrégi és kimeríthetetlen. Számtalan kifejezésbeli lehetőséget is kínál a realizmustól (Várkonyi Károly Csokonai-grafikája vagy Vencsellei István fotója a Nagyerdő öreg tölgyéről) az emblematikusabb ábrázolásig (Huszthy Árpád: Szimbólumok, Égerházi Imre: Virágos Debrecen) vagy épp az ősi szimbólum életre izzításáig (Bodó Károly: Főnix). A megszólalás bármely lehetséges módját választották is az alkotók, akkor tudtak igazán értékközvetítők maradni, ha választott „tárgyuk" ábrázolása mögül kiérezhető a hitelesítő erő. Kiérezhető az a vágy sarkallta hit, mely a mulandóság világában szemléli – mintegy önmaga biztatására is – az időtlent. Így lesz például Vencsellei István Nagyerdei impressziók, I. című fotója, az alkotás fekete-fehér puritánsága ellenére, heroikus üzenet. A négy égtáj felé szétágazó törzsű tölgyfa „százados álmok" tanúja, egy darabka viszonylagos időtlenség az őrlő időben. Ezt az érzelmi-tudati élményt fokozza a kiállítás egyik „uralkodó" képe, Bodó Károly olajfestménye, a Főnix. A hamvaiból újraéledő tűzmadár oly ősi jelkép, amilyen ősi az emberiség. A dicsőséges lélekmag a hamuból szüli újjá az életet. Van abban valami nagyszerű, hogy városunknak épp a Főnix a szimbóluma. Bodó Károly festménye minden felszínes, álpatetikus felhangot mellőzve állít meg bennünket, hogy mindezen elgondolkodjunk; s egyben megnyugvást is találjon a tekintetünk az igényes, pontosan-tudatosan tervezett járulékos kompozíciós elemeken (négyzetbe, majd körbe ágyazott látvány).

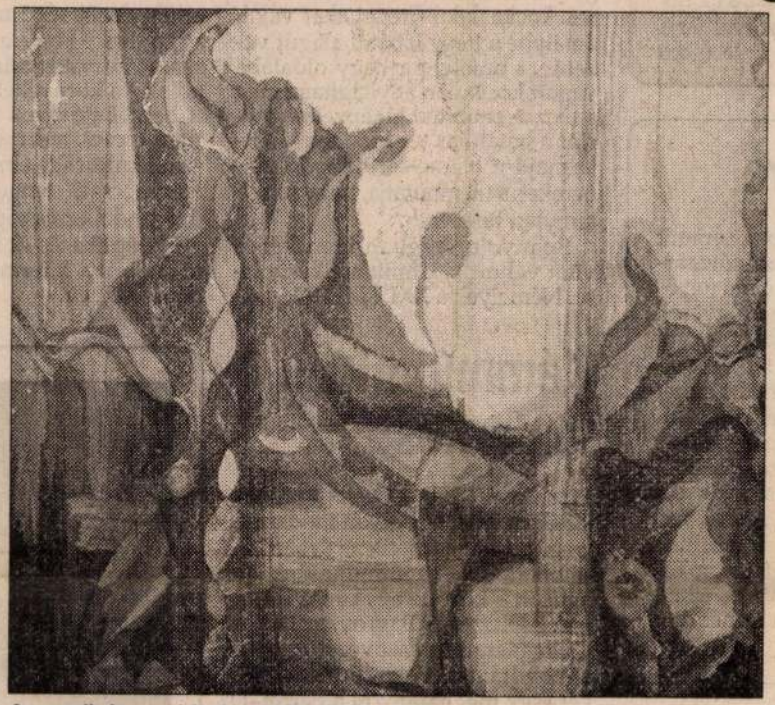

Az egyik legszebb darab Bu Györgyi Virágkarneválja

Reprodukció: Horváth Katalin

Hasonlóan tiszta, következetes képi világukkal ragadnak meg a következő művek is: Máthé András díjazott fotói a Kollégiumról és a színházról, László Ákos nagyszerű grafikái; Gonda Zoltán könnyed, finom szín- és formavilága; Lukács Gábor elegánsan, határozottan, lendületesen komponált impressziói vagy Bu Györgyi Virágkarneválja. Ez utóbbi azért érdekelhet különösen bennünket, mert a művész festményei anyagával új színt képvisel az egyébként is változatos technikai megoldásokat felsorakoztató kiállításon, selyemre festette képeit. A gondosan kiválasztott, puha fényű alapra arany-ezüst kontúrokkal fölvitt formák alkotása közben sikeresen kerülte el a csábító buktatókat: a talmi csillogást, a „képeslap-realizmust", s egyéb e műfajban tapasztalhatókat. Virágkarneválja egyébként sem „külső" látvány vetülete, hanem az élő, szépséges természetbe álmodott nász, a tulipános-liliomos formák „majálisa" – virágnász életre-halálra. A kiállítás egyik legszebb darabja ez az alkotás. Karneváli vidám forgataggal Bényi Árpád olajképén találkozhatunk. Képe jobb felső terében a Nagytemplom kiborulóban. Viszonylag sok azoknak az alkotásoknak a száma, melyek templomépületet ábrázolnak fő témaként vagy kiegészítő motívumként (Cs. Uhrin Tibor, Bényi Árpád, Makai Imre, Vígh István művei). Érdekes perspektívák, még érdekesebb képzettársítások közepette jelennek meg a „hit" házai. Nyugtalan, feszültséget árasztó vagy épp harsány színkompozíciók kísérik az áhítatos (vagy áhítatosnak hatni akaró) témákat. Ezek a képek is érdekesen vallanak egy mai művész és városa viszonyáról, valamint a századvég emberének érzelmi-tudati állapotáról. Különösen szép és izgalmas vallomások a fotók. Seres Géza, Vencsellei István és Máthé András kamerái érzékeny rögzítői a „debreceniség"-élménynek éppúgy, mint Kapcsa János Pusztuló Nagyerdő című olajképe. A tárlat gazdag anyaga kinek-kinek számos felfedezést kínál.

A kiállítás megtekinthető a debreceni Mű-Terem Galériában (Kossuth u. 3.)

sarolt egy úgynevezett menedzserkalkulátort, aminek a memóriájába írta fel a különben cetlire kívánkozó információkat. Igen ám, de ezek elég nehezen olvashatók, s most már a mobiltelefon mellett még egy drága készüléket is cipelni kell. Nem tetszett ez a barátomnak, de kitalálta a megoldást. Elektromos eszét becsatlakoztatta számítógépe nyomtatójába, kiprintelte a tételeket, s az így korszerű módszerrel készített cetlivel járja egész nap az útját... **(gőz)**

Az apák hatásköre

Bonn (MTI) – A német családokban semmit nem kísér olyan heves vita, mint az autóvásárlást. Ez derült ki az Eltern (Szülők) című folyóirat felméréséből. Az 1441 válaszoló gyerek többsége úgy ítélte meg saját családi tapasztalatai alapján, hogy a kocsivétel a férfiak dolga. Az egyik kisgyerek arról számolt be, hogy a papa ideológiája szerint azért kell a családfőnek dönteni az autóról, mert a nők számos más műszaki berendezés – a porszívó, a hűtő, a mosógép – kiválasztásában mondhatják ki a döntő szót. Feltűnően sok gyerek szerint baj, hogy az autóról a papa dönt, mert a családban lévő gyerekek általában jobban értenek a kocsihoz és főleg annak műszaki paramétereihez, mint a szülők, akik inkább a lakk színét és a kocsi formáját tartják szem előtt.

„Pokoli torony" Szentpétervárott

Moszkva (MTI) – Hét órán át küzdött szombaton 52 tűzoltóautó legénysége Szentpétervárott egy 14 emeletes irodaépületben támadt tűzzel. A tavaly nyáron elkészült modern irodaépület a városi építészeti intézetnek, belsőépítészeti vállalatoknak, lakberendezési és bútorkereskedő cégeknek adott helyet. A tűzben senki nem halt meg, de az épület legalább 40 százaléka elpusztult. A felső hat emelet teljesen kiégett, az alsóbb emeleti irodákban és bemutatótermekben pedig az oltáskor az épületre zúdított víztömeg okozott jelentős kárt. A tűzoltók az Itar–TASZSZ jelentése szerint a lángok megfékezése után

Barcelona(MTI) – Eduardo Chillida, az egyik legismertebb spanyol kortárs szobrász a Kanári-szigeteken, a Fuerteventura északi részén lévő, különleges szépségű Tindaya-hegyből akar szobrot faragni. A 74 éves művész a hegy gyomrában hatalmas, 50x50 méteres, kockaalakú üreget akar vájni, amelybe a hegy lábától alagút vezetne, s amelyet a hegy oldalába vágott két aknán át világítana meg a nap. A szobrász elképzelése szerint a hatalmas tér kicsinek láttatja majd a benne tartózkodó embereket, s megmutatja, hogy mindannyian testvérek.

Spanyolországban igen heves vitát váltott ki Chillida elképzelése. Némelyek a XXI. század legnagyobb műalkotásának, mások a gigantománia megnyilvánulásának tartják az ötletet. A Tindaya 401 méter magas, sivatagos táj közepén nyúlik az ég felé. A szigetek őslakói szentségként tisztelték, ma pedig védett természeti emlékként tartják számon. A környezetvédők a hegy szépsége mellett azért is aggódnak, hogy a látogatóknak szánt „infrastruktúra" – utak, parkolók – a környékét is tönkreteszi. A helyi hatóságok viszont pártolják a tervet, mert úgy vélik, hogy ezzel kulturális élményt kínálhatnak a „csak" tengerrel és stranddal rendelkező szigeten.

Az építkezés öt évig tartana és költségeit a kitermelt kő eladásából fedeznék.

Kémműholdak felderítése

Moszkva (MTI) – Orosz tudósok kifejlesztettek egy olyan módszert, amellyel felderithetik az űrben keringő amerikai kémműholdak jellemzőit – közölte egy orosz illetékes. Alekszandr Bagrov, az Orosz Csillagászati Intézet vezetőtudósa elmondta: az orosz tudósok már képesek meghatározni a Ferret–D nevű titkos amerikai műhold alakját, illetve azt, hogy a berendezés milyen területeket figyel.

Bagrov szerint jelenleg mintegy 80 amerikai titkos műhold kering a Föld körül, alakjuk, méretük és céljuk azonban egyelőre ismeretlen. Az orosz tudósokat éppen az e műholdakkal kapcsolatos hiányos ismeretek indították a szatellitek műszaki jellemzőinek meghatározását lehetővé tévő módszer kifejlesztésére. Az eljárás részben azon alapul, hogy a szakértők elemzik a műhold felületére vetülő, s a berendezés egyes részeiről eltűnő napsugarakat.

Bagrov szerint e módszerrel sikerült kideríteniük, hogy a Ferret–D átmérője 3 méter, alakja pe-

Marshfield (MTI) – évtizedig sikerült n amerikai Ed Wolfna kordját, ám a mina fosztotta meg az el Travis Wolf 12 mét méter magas gólyal lépést, és ezzel im majd a világcsúcsot kordok könyvében. 1 centimétert és 27 vított apja magass nyén, a lépések sz nem tudta gyarapí vel ezelőtti világcsú ből állt. A kisebbik éves korában „gól de a – mondha mankókon" csupá magasan volt a tal

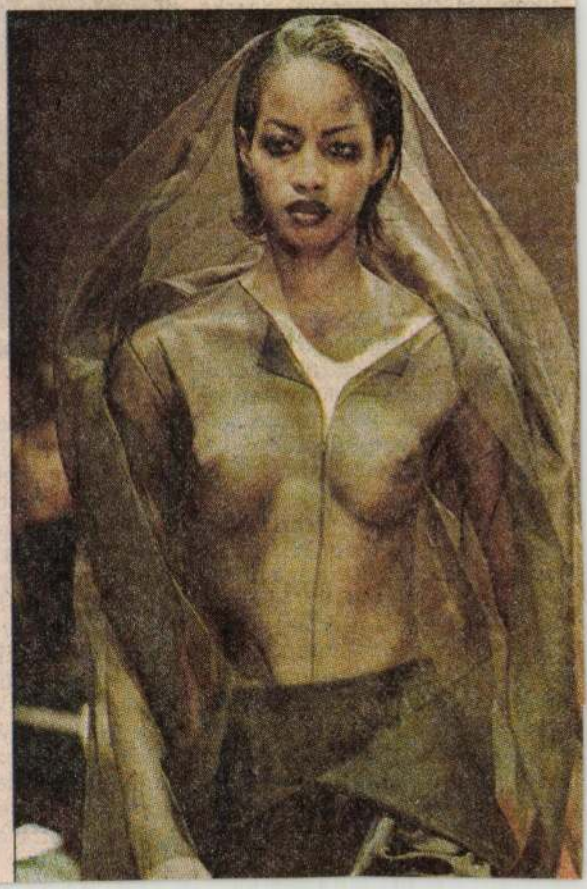

BUBARNIK GYULA

Aukción:

A. Gyula Bubarnik: Stilleben.
Öl auf Holz, 40x30,5 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
455. Kunstversteigerung, Juni 1981.
Katalogus 294.sz. 55. old.

BUBARNIK J.

/ Bp. 1875- /

J. Bubarnik: Blumenstück.
Öl auf Holz, 40x50 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
624. Kunstauktion
Juni 1979.
Katalogus 27.sz., 18.old.
Kép: Taf. 71.

BUBARNIK J. GYULA

J.Gyula Bubarnik: Obststilleben mit Zinnkrug. Öl auf Leinwand, 61x92 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 379.sz. Kép: Taf. 33.

Bubb Ferenc MDK

A Hódmezővásárhelyi Divat és Kötöttárugyár tervező művésze.

Munkáit dec 13- és 27 közt mutatják be, az Iparművészeti tanács és a Tornyay János Muzeum által rendezendő "Művészet az iparban" c. kötöttáru és majolika kiállitáson.

Csongrádmegyei Hirlap. 1964. Szept. 27.

Bubb Ferenc.

A Divat Kötöttárugyárban Textiltervező, munkája bizonyítja azt, hogy Vásárhelyen egyre izmosodó iparmüvészet is van.

Dömötör János: Vásárhelyi müvészet

Alföld 1971/10 72 old.

Babb Ferenc

Tervezőművész; a gyártmányfejlesztés problémáiról tartott vitaverető előadást Hódmezővásárhelyen a múz. 20-án megnyílt II. Országos Kötő-hurkolóipari Biennálén.

Ipari Művészet, 1967. 1. sz., 62. l.

MDK

Bubb Ferenc

V. Orsz. Iparm. Kiáll. Mücs. 1965.

Bubb Ferenc textiltervező

Fehéte Jánosnéval, B. Kovács Ferencnével, valamint Fehéte János és Végvári Gyula kerámikusokkal együtt mutatta be munkáit a Tornyai János Múzeumban.

„Művész az iparban" kiállítás Hódmezővásárhelyen; Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 99. l.

Bubb Ferenc

A címben jelzettekkel közös kiállítása volt a Medgyessy Teremben. A Dinatkötöttárugyárban dolgozik. Az Iparművészeti Főiskolán végzett. File-applikációkkal, zsákvásszon és zsineg-kompozíciókkal szerepelt.

Dömötör Sámos: Bubb Ferenc, Sándor Eszter és B. Somogyi Julianna kiállítása; Ipari Művészet, 1972/6. sz. 12. p.

2.

Bubb Ferenc

A szerző az alábbi műveket említi: Boci-boci tarka; Don Quijote; Juhász; Háry János; Szalmaviróg (vászon és kender); Állatmese (vászon és kender); Kóckirály (kender).

Dömötör János: Bubb Ferenc, Sándor Eszter és B. Somogyi Julianna kiállítása; Ipari Művészet; 1972/6. sz. 12. l.

BIENNÁLÉ – VISSZHANG

Merész Op-Art. A Budapesti Finomkötöttárugyár modellje. Tervezője: Grhmann László

A kiállítás egyik legsikeresebb darabja: gyöngyökkel díszített, fémszálas kötött kisestélyi. Droppa Liviának, a Budapesti Finomkötöttárugyár iparművészének terve

Az sem mindegy, milyen csomagolásban kerül az áru a vevőhöz. A kiállításon bemutattak néhány szép doboztervet is. Ez itt Bubb Ferenc iparművészé. A vásárhelyi gyár elképzelése az, hogy a jövőben saját tervezésű dobozokban hozza forgalomba termékeit

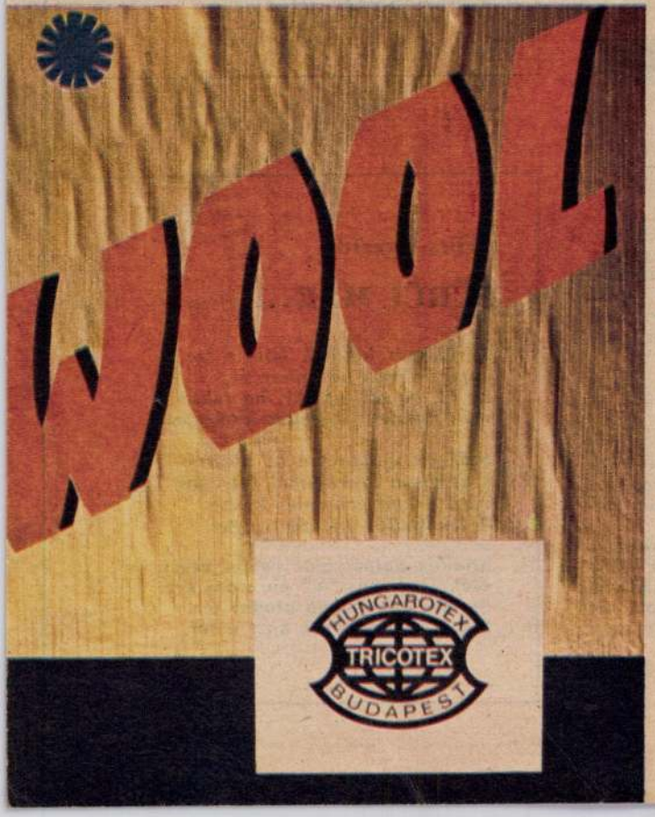

GADÁNYI GYÖRGY FELVÉTELEI

rikában is, itt is, mindenütt. Nem lehet megbízni bennük.

— Nem lehet megbízni bennük — mondta Viktor is.

Aztán a vendégek kérdezgetni kezdték Emma nénit, és telemorzsázták a szobát.

Emma néni elmondta, hogy Montreálban, az üzleti negyedben lakik, ahol napközben őrjítő a forgalom, mert a környék csupa hivatal, nagykereskedés és áruház; de este elnéptelenedik

minden. Sajnos, tengerparti villáját a férje halála után bérbe adta egy színházi vállalkozónak, már megbánta, de mit tegyen, a szerződés hat évre szól, addig a Cityben kell maradnia. Az ismerősöket pedig nehéz megközelíteni. Hiszen a város egyik végétől a másikig akkora a távolság, mint Székesfehérvár és Budapest között. S a hajlottabb korú emberek már nem szívesen mozdulnak ki hazulról. Így esténként gyakran egyedül érzi magát: csak áll az ablak mögött, a hosszú lakásban, s nézi az utcát, a neki kiabáló reklámfényeket.

Később az amerikai vendég kezdett érdeklődni a pesti ismerősök felől: ki hogyan él, és él-e még egyáltalán?

Amikor a kérdéseket is szétmorzsázták, Emma néni vastag, nehéz aranyláncot húzott elő bérháznak is beillő táskájából.

— Ne az értéket nézd, fiam — mondta. — De ez az óralánc még a férjemé volt, akit szegény édesanyád is úgy szeretett.

A lánc valóban egyedi darab volt. Páratlan példány. Nagy aranyszemei betűket formáztak, s a betűkből a tulajdonos neve futott ki: »Hagendorfer Zsigmond«. Szerencsére, az elhunytnak hosszú neve volt.

— Nem is az érték — mondta Viktor. Majd az aranyláncot bezárta kis vaskazettájába, a családi ereklyék: törött gyűrűk, fél-fülbevalók, szétrágott gyerek-medaillonok, kitépett fogaranyak közé.

Az amerikai néni tíz napig maradt Budapesten, a Royalban lakott, sűrű műsora volt, barátnőinek száma is rengeteg. Unokaöccse nem is találkozhatott vele, ahányszor szeretett volna. De azért elvitte a Városmajori Színpadra, a Váci utcába, a Margitszigetre. Ilyenkor mindig újra meghatódott, hogy Emma néni mennyire hasonlít az édesanyjához. Főleg kalap nélkül.

Dr. Rostás mindent elkövetett, hogy a kedves rokon — egyetlen élő hozzátartozója — kellemes élményekkel térjen haza szülővárosából. Voltak pillanatok, amikor önmaga előtt sem kívánt olyan látszatba kerülni, mintha e látogatástól hasznot remélne. Személyes vágyait is inkább csak ujjheggyel, pedzve érintette meg.

A Városmajori Színpad zenés bohózatának szünetében, Emma néni kérdésére »Te miért nem írsz ilyen vidám dolgokat, fiam?« Viktor így válaszolt:

— Ez nem az én világom. Inkább fillérekből élek, összehúzom magam.

A Váci utcában megállt a Légiforgalmi Társaság plakátkirakata előtt:

— Párizs, Firenze, Riviéra! Milyen nagy dolog is az utazás! Világot látni.

A margitszigeti Nagyszállóban, ahol a vendég az ebédszámlát az Amerikában kifizetett kuponokkal rendezte, éppen csak így szólt:

— Tetszik látni, ha én egyszer Montreálba utaznék, nálunk nem fizethetnék be ilyen blokkfüzetre. Ugyebár.

Viktor megjegyzéseire azonban semmi *érdemes* választ nem kapott.

Sőt. Az a gyanúja támadt, hogy az öregasszony a neki átnyújtott rózsacsokrot vitte ki a húga sírjára.

Emma néni tehát csak fikció maradt. A magányos férfi rokontalan közérzetét nem oldotta fel.

Dr. Rostás végülis azzal zárta a mérleget, hogy feltámadt egy kísértet, akitől vásárolt egy óraláncot, négyszázötven forintért, pedig zsebórája sincs. Így az ajándéknak nem maradt más, csak tárgyi értéke. Mert mi köze is neki Hagendorfer Zsigmondhoz?

Hamarosan magához kérette hát régi, Barcsay utcai iskolatársát, akinek jó összeköttetései voltak az Óra- és Ékszerkereskedelmi Vállalatnál.

A barát néhány nap múlva telefonon jelentkezett.

— Fogódzkodj meg — mondta. — Ti írók, ti írók! Hiába, semmi érzéketek a realitáshoz. Még a próbát is elfelejtetted megnézni. Te író! Lehet, hogy az öreg hölgy sem tudott róla. De mit gondolsz, mit kaptál te Amerikából? Egy nagy darab rezet!

Viktor akkor sokáig kezében tartotta a kihűlt telefonkagylót. Olyan ürességet érzett, hogy hányni szeretett volna. Édesanyja meghalt. Feleségétől el kell válnia, mert a függetlenségét követelné. S ki tudja, mit hoz még a válóper, milyen tortúrákat? Szeretőjével szakított, de mi öröm lenne a folytatásban? Nincsenek tiszta kapcsolatok. Mindenért sokszorosan fizetni kell. És Ragyogóné? Istenem! Csak kövérebb lenne tíz kilóval...

Később így összegezte véleményét Szilvesztternek, a költőnek:

Szőnyi Gyula rajzai

— Öregem, én ebben az óraláncban jelképet látok. Mert hamis a világ körülöttünk, barátom. Az egész világ hamis. Nők, rokonok, társadalom? Az ember csak magában bízhat meg. Egyetlen méltó életformánk a magány. De tudod mit? Az egyedüllétet sem lehet tartósan elviselni. Hát akkor mire várjak még?

*

Ez már nem tartozik a történethez.

Csak mellékesen érdemes megemlíteni, hogy Pécskay Bertalan hírlapírónak egy ötletes bohóctréfája szerepelt a Fővárosi Nagycirkusz novemberi műsorán.

Rossznyelvek szerint a tréfát az Országos Cirkusz és Varieté Vállalat felkérésére dr. Rostás Viktor írta. A vállalat esténként százötven forintot fizetett az írásműért, ebből lejön hét százalék az adókra, tíz százalék meg Pécskay Bercinek, mert odaadta a nevét.

(Vége.)

Bácski György:

LEVÉL

Felsorolod kétségek ezreit,
és napok telnek így el, csüggedésben.
A pesszimizmus fényűzése mégsem
igáz le végleg és le nem terít.

Tudatod mélyén él, mi emberibb,
s ha látod is, mi vérengzőn idétlen,
lassanként ismét — szinte észrevétlen —
hitelt nyernek humánus elveid.

Bár sorsod nyomorít és nyeseget,
te egyre szősz új s újabb terveket,
s felélednek a temetett remények.

Mélyen ágaznak szét a gyökerek,
és tartanak és nem eresztenek,
s győz, mit gyötrődve is szeretsz: az élet.

Csanád Béla:

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEIRE

(Lehel István festőművésznek)

Ez nem az ismerős világ.
Nem is az ismeretlen.
Játék és vízió kering
e kozmikus teremben.

Harmonikus a küzdelem.
Van kifejezhetetlen?
Csillagok virágoznak a
spirál-egyenletekben.

Minden marad a régiben?
Kakas kiált esengve,
s nem hallgat el, nem hallgat el
a kromoszómák csendje.

Szűts László:

SŰRÜL MÁR...

Sűrül már kettőnk közt a tér,
engem érint, bármihez ér,
ha ül, ha áll, ha jár, ha fekszik,
már mindent énvelem cselekszik.

Szálljon villamosra az utcán,
s dübörgő kerekekkel fut rám,
vágjon kenyérbe éles késsel
és én hullok kétfele széjjel.

Minden dolgát már velem végzi,
csókolhat mást, az én szám érzi,
majd elalszom, ha aludni tér.
Sűrül már kettőnk közt a tér.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NŐK LAPJA
1967 MÁJ 2

NÉLKÜL

A Második Országos Kötő- és Hurkolóipari Biennáléra Hódmezővásárhelyre leutazott Budapestről *Koczogh* Ákos művészettörténész, *Kürthy* Ödönné, az Iparművészeti Főiskola docense, s még egy-két ember a Művelődésügyi és a Könnyűipari Minisztériumból —, hivatalosan más senki. A rendezőség — valamilyen technikai hiba folytán — nem értesítette idejében a sajtót, rádiót és televíziót. Így aztán nem is volt a biennálénak semmiféle visszhangja. Néhányan — akik késve mégis megkapták — értetlenül, gyanakodva forgatták a meghívót. A „biennálé" elnevezés kissé nagyzolónak tűnt, a „kötő- és hurkolóiparról" pedig inkább lisztesszákok, mint szép ruhák jutottak a be nem avatottak eszébe.

Kár! A kiállítás méreteivel és tartalmával kellemes meglepetést okozott azoknak, akik *mindennek ellenére* megtekintették; felért egy nagyszabású divatbemutatóval! S az is kiderült, hogy az elnevezésben sincs semmi nagyképűség: ez a kétévenkénti kiállítás legnagyobb finomkötöttáru gyáraink legszebb termékeinek reprezentatív seregszemléje. S amilyen mostohán bántak vele a belföldi „illetékesek", olyan nagy érdeklődést keltett külföldi szakmai körökben; két év múlva már több külföldi cég is részt vesz majd a kiállításon; a Tornyai János múzeum (mely már most is szűknek bizonyult), semmiképpen sem lesz elég az 1969-es biennálé anyagának befogadására...

De hát a mellőzöttség nemcsak a hírverés elmulasztásában nyilvánult meg. *Árvai* Jenő, a helybeli gyár igazgatója bosszankodva mondja, hogy hiába nőtt a termelésük a tíz év előttinek sokszorosára, termékeiknek szépségével és minőségével hiába szereztek tekintélyt a világpiacon (pillanatnyilag 64 államba exportálnak), és hiába kötik az előnyösebbnél előnyösebb üzleteket Nyugaton és Keleten — a kezük meg van kötve. Hogy mást ne is említsen, kevés az iparművészük, annyira kevés, hogy az a csoda, ha egyáltalán eleget tudnak tenni kötelezettségeiknek... Ez volt a főtémája a kétnapos szakmai tanácskozásuknak is; nemcsak ő, hanem a többi gyár igazgatója is megmondta a véleményét: hogyan képzelik „odafönt" az új mechanizmust?! Szakemberek nélkül?! Az lehet, hogy meggyűlik a bajuk a könnyűipari vagy a művelődésügyi miniszterrel — vagy mind a kettővel?! — de hát csak gyűljék! Minél hangosabb, minél mérgesebb a vita, annál több a remény, hogy végre felébrednek az illetékesek (illetve eldöntik, ki az illetékes), és amilyen gyorsan csak lehet, gondoskodnak az utánpótlásról. Textiltechnikusokról, mérnökökről és tervező iparművészekről... E pillanatban az iparművészek jóformán csak éjjel végeznek iparművészi munkát, nappal a mérnököket helyettesítik, a mérnökök a hiányzó technikusokat és technológusokat, azok meg a hiányzó szakmunkásokat, és mindenki mindenkit túlmunkában, amit még csak ki sem tudnak úgy fizetni, ahogyan megérdemelnék...

Lehetséges, hogy miután vállalkoztunk a „tolmács" szerepére, nekünk gyűlik majd meg a bajunk az illetékesekkel. Hogy mertünk beleavatkozni olyasmibe, amihez nem értünk és amihez semmi közünk?!

Tudj' isten, valami kis közünk csak van ahhoz, hogy textilgyáraink hogyan tudnak majd eleget tenni a sokasodó bel- és külföldi megrendeléseknek... Abba is van talán beleszólásunk, hogy gyermekeink közül hányat vesznek majd fel a következő években a textilipari technikumokba és főiskolákra... A divathoz meg ki értene jobban a nőknél?!

— zsm —

ro...

eiből
övet-
úto-
der-
ulum
elyet
útor
ható
ti a
ké-
isis-
a –

Szö-
uta-
bú-
tuk-
üz-
kép-
bu-
árga
üve-
mas,
le-
ké-
tran
t.

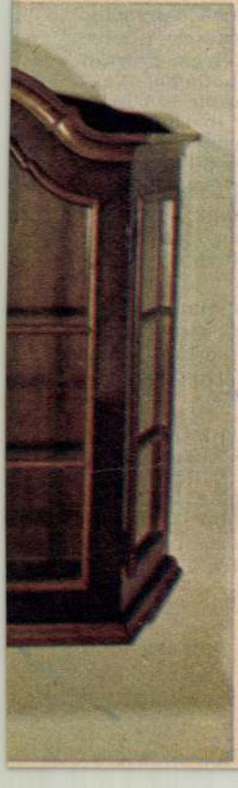

Ariosti, Giuseppe. *Inscrizioni antiche... della Transilvania.* (Ókori feliratok Erdélyben.) 1723. 124 (1) lev. 8r. A Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának olasznyelvű kéziratairól.

Az Orsz. Széchényi Könyvtár számos olasznyelvű kézirata közül, mindjárt megragadja figyelmünket ezen, Erdélynek, az egykori Daciának történelmi emlékeival foglalkozó kis kötet, mely 1810-ben került a Nemzeti Múzeumba CERRONI, JOANNES PETRUS „Silesiae et Moraviae gubernii primus Secretarius et Librorum Revisor" ajándékából. A szépen kiállított, ízléses kéziratot a szerző VI. Károly császárnak ajánlja, akit a címlapot díszítő boltívet tartó két oldaloszlopon a következőképen aposztrofál: Imperatori maximo... restitutori Daciarum, restauratori Pannoniae. Az előszóban pedig úgy emlékezik meg Erdélyről, mint a császári korona ékességéről, mely bővelkedik mindabban, ami boldoggá és gazdaggá teheti: „*Ecco ....le reliquie delle quattro colonie che la Potenza Romana fondò in quella parte della Dacia, che oggi col nome di Transilvania adorna l'imperial diadema di V. M., reliquie che non ismentiscono la grande stima, che i Romani fecero di questa provincia abbondantissima di tuttociò, che può renderla fortunata e feconda.*"*

ARIOSTI JÓZSEF gróf császári kapitány 1722-ben Gyulafehérvárt katonai építkezések céljából végzett ásatásoknál a felszínrekerült romok között emlékkövekre lett figyelmes. Felismerte jelentőségüket és kutatásait a környékre is kiterjesztette. Az egész leletet, illetve az azon levő feliratokat nagy gonddal lemásolta. A rajzokat elküldte Firenzébe MAFFEI márkinak, sajnálkozását fejezve ki azon, hogy e szép római korbeli emlékek közül nem egy esett áldozatul az építési munkálatoknak. MAFFEI elküldte APOSTOLO ZENOnak, aki azután a császárnak mutatta be. Őfelsége azonnal elrendelte, hogy amennyit csak lehet gyüjtsenek össze ezen értékes emlékekből és szállítsák Bécsbe, az ásatásoknál pedig vigyázzanak, hogy kárt ne tegyenek bennük. A gyüjtéssel és szállítással ARIOSTIt bízta meg. ARIOSTI ötvenhat emlékkővel négy hajót rakott meg, hogy elinduljon velük a Maroson. Az egyik hajó útközben, Szegednél a Tiszába süllyedt, de az érdeklődő számára ezek sem vesztek el egészen, mert a feliratok gondos másolata benne van kódexünkben, melyet a szerző annak idején természetesen a Felségnek ajánlott.

A kézirat tartalmi beosztása világos és könnyen áttekinthető. Az egész leletet ismerteti a veszendőbe ment darabokkal együtt, csoportonként szép másolatokban, a lelőhelyek feltüntetésével. I. rész a Bécsbe szállított anyag, 47 ábra (illetőleg csak 46, mert a 36. számú csak jelezve van). II. rész, ami Szegednél aTiszába süllyedt, 14 ábra meg 3 cím ábra nélkül. III. rész, ami az építkezéseknek esett áldozatul, 52 ábra.

* Íme... a maradványai a négy koloniának, melyeket a római hatalom alapított Dácia azon részében, mely ma Erdély néven díszíti Felséged császári koronáját, maradványok, melyek nem hazudtolják meg azt a nagyrabecsülést, melyben a rómaiak részesítették ezt a provinciát, mely bővelkedik mindabban, ami boldoggá és termékennyé teheti.

A kézirat következő része, melynek címe: *Museo Imperiale d'Inscrizioni Romane*, 126—145. lev.-ig, 1728 után készült, más kéztől származik és a római feliratok császári gyüjteményét ismerteti, mely csak elenyésző részben egyszerűen neveket megörökítő sírfelirat, nagyobbik része olyan feljegyzéseket őriz meg, melyek vallás-politika-hadtörténet és történelmi földrajz szempontjából is értékes adatokat tartalmaznak és alig egyharmaduk található meg GRUTER *Inscriptiones*-ében. Azután rávilágít egyes darabok provenienciájára és magyarázatokat fűz a nehezebben érthető feliratok megfejtéséhez, melyeket többször GRUTERtől eltérőleg magyaráz.

SÁNTAY MÁRIA.

Az 1685. évi lőcsei Orbis Pictus képei. COMENIUS *Orbis Pictus*-a 1685-ben Lőcsén két kiadásban jelent meg: 8-rétben 3 nyelven: latinul, németül és magyarul, s 4-rétben 4 nyelven: az előbbieken kívül tótul is, — bár a címlap „Bohemica"-t mond. (RMK. I. rész 1338. és 1339. sz.) Összesen 151 fametszetű képet közöl a szöveg magyarázatául. Ezek közül 2 névjelezve van: a 78. számú aláírása: „Sculpſit JONAS BUBENKIUS Leutſchoviæ. 1679.", a 4. számún 3 betű van: I. B. O. (azaz: JONAS BUBENKA Ochtinensis).

Legtöbbet ír a képek metszőjéről apja utóda: BARTHOLOMAEIDES LÁSZLÓ ochtinai (gömörmegyei) ev. lelkész két művében: *Memorabilia provinciae Csetnek* (Neosolii 1799. 114—5. lapján) és *Inclyti ... comitatus Gömöriensis notitiae ...* (Leutschoviae 1806—8. 415. lapján). Ezek szerint BUBENKA JÓNÁS a DOBOSSI (tehát magyar eredetű) nemzetségből, ev. papi családból Tótfalun vagy Ochtinán született (1650 táján). Előbb otthon, majd Eperjesen tanult. (A német egyetemek névsoraiban nem fordul elő.) Ekkor Eperjesen lett német kántor és segédtanár, később a lőcsei ev. latin iskola tanára. Jeles költőnek és zenésznek tartották. Művei: latin bölcseleti disputatiója 1670-ből és emlékbeszéde 1689-ből, német Jézus-dalai 1683-ból és számolókönyve 1689-ből. (Leírja őket Szabó: RMK. II. részében.)

BUBENKA metszeteit az *Orbis Pictus* régebbi, így 1658. évi nürnbergi első kiadásával összehasonlítva, azt látjuk, hogy a nürnbergi és a lőcsei kiadások képei azonosak, de jobb- és baloldaluk fel van cserélve. Vagyis BUBENKA a metszést közvetlenül egyik német kiadás képeiről végezte.

HAJNÓCZY IVÁN.

Bocatius János műve: Hornus Cometa. 1618. SZABÓ KÁROLY a Régi Magyar Könyvtár II. részében 381. szám alatt vette föl ezt a kassai nyomtatványt, melynek egyetlen ismert példánya a Lőcsevárosi levéltárban van és magyar szöveget is tartalmaz, tehát voltaképen a RMK. I. részébe tartozik.

Magyar Könyvszemle
1941. II. füzet.

m. D. K.

Bubenka Jonás, festő és grafikus.

Slovák népéletből vett zsánor képeket festett és könyv illusztrációkhoz grafikai lapokat készített. Echitruba született (Csehország). a XVIII. z. II. felében működett

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia. Bratislava, 1966.

28. old.

 M. D. K.

Bubenka Jonás, grafikus, meghalt
1705
Tájképekel ismerünk tőle

Anna Petrova-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 31. old.

MDK

Bubenka János lőcsei tanitó

Comenius Orbis pictusát, illetve képeit fába metszette

Nádai P.: Az Universitás Nyomdája. Magyar Grafika 1928. 15.l.

MDK

Bubenka János löcsei tanító

Comenius Orbis pictusát, illetve képeit fába metszette

Nádai P.: Az Universitás Nyomdája. Magyar Grafika 1928. 15.1.

M.D.K.

Bubenka János, fametsző

Eperjesről, készit metszeteket 1654-ben Lőcsén a kor egik legkiválóbb pedagógusának: Comenius Amos János nagy Orbis Pictus c. munkához, melyet a világhirü tudós, Loránffy Zsuzsanna megkivására, Sárospatakon irt meg.

Dvořák K.: A sárospataki vár.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1902. 36. köt. 334. old.

M.D.K.

Bubenka János

Hires rézmetsző Gömör megyében 1609.évben.

Régi adatok a városok multjából.
Városok Lapja 1907. 1.szám. 7.old.

megírva

Bubenka Jónás

l.

Drescherszernek

20. l.

~~Bajmóczi vár~~ ~~VII. 202~~

Bubenka (Bubechkius)

Jonás

Lőrse 1679.

lásd oko

Gulyáskönyvny

267. l.

Gulyás P.: A könyv-
nyomtatás Magyar-
a XV. és XVI. Házad-
ban. Bp. 1931.

Bubenka Jónás

lásd

Hajnóczy Iván:

Az 1685. évi lőcsei

Orbis Pictus képei

Magyar Könyvszemle

1941. 186. l.

19

~~Abádi Benedek~~

~~Atzél Richárd~~

tovább

~~Bubenka Jónás~~

Honter János

Jacobus Lucius

l.

Szabad Művészet

1947. 201. l.

11. sz.

M. Kiss Pál: Magyar fametszők. Szabad Művészet 1947. 201. l.

Bubenka Jónás

l.

M. Bibl. Szemle

1924. 144. l.

Czako Elemér

cikke

Bubenka Jónás

l.

Majkönyvdíz

61. l

Orbán Csilla: Olasz falu

Bubelényi László: Város

Meghívó

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját a Vándorfény Galéria által rendezett

kiállításra és vásárra.

ÁLTALÁNONOS ISKOLA
XVII.KER.HŐSÖK TERE 19-20
1999 NOV.27-28 10-18H

Zsűrizett alkotásaink kamatmentes részletre is megvásárolhatóak.
Készpénzfizetés esetén további kedvezmény!
Művészeink: Árkossy I. Bubelényi L. Csáky L. Réti M. Orbán Cs. Szegvári K. stb.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!
További információ:
Sass László (06-1) 3-572-999
06-209-578-941

Bubb Ferenc.

Emlékplakett díj – Testnev. és Sportmúzeum

Képszám
1986. V. 9.

XVII. század

B u b e n k a Jónás:
Jézus-dalok kötete
1 6 8 3 .

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok művészetünk történetéhez"

XVII. század

B u b e n k a Jonas 152
illüsztrációja Comenius
Orbis Pictus-ához
- 1 6 7 9 -

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok művészetünk történetéhez"

Fametszet - Illusztráció

B u b e n k a Jónás:
Jézus-dalok /1683/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok művészetünk történetéhez"

Fametszet - Családi kép

B u b e n k a Jónás:
Önarcképe családja körében
1679.

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok müvészetünk történetéhez"

L ő c s e

B u b e n'k a Jónás rektor

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok művészetünk történetéhez"

Fametszet - Illusztráció

Rubenka Jónás :
Illusztrációk Comenius
"Orbis Pictus"-ához/152 db/
- 1679 -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
75.
"Adatok művészetünk történetéhez"

Bubenka Jónás festö. ? sz.

Művészet.1905.422.l.

Bukenka János

Az Orbis Pictust 153 fametszettel illusztrálta.

Bottyán János: Egyházunk képe . . .
Református Egyházi, 1970. nov. 247. l.

MDK

Bubenka Jónás /1680 körül/

Pérely 7o.l.

MDK

Bubenka Jónás, fametszö
Löcse.

A XVII.sz.-i szepességi fametszök leghiresebbje. Szül. Ochtinán, Gömör m./Iskola rektora Löcsén/. Comenius Ámos Orbis Pictusát ö diszitette. A 68.kép alá irta nevét/a képirás mesterségéröl szól a kép.1683-ban Jézus-dalokat tartalmazó könyvet ilusztrált.
/Czakó Elemér:Müvészet. 1902.751lap.,Arch.Ért. 1912. /

Tóth Ervin: A régi magyar fa-metszö müvészet története. Debreceni Szemle. 1940. 317-324.l.

Bubenka Jónás

Orbis Pictus (Bubenka Jónásról). Irta Czakó Elemér dr. U. ott.

Művészi Ipar

I. 2.

(Művészet 1905. 422. l.)

XIX.Présentée par sel Verl.Halbleder.	/:P 15.-:/	P 8.20
rn von Edmund DULAC.Leinenbd.		P 7.20
Jahrhundert.Mit zahlreichen it.2 Bände.Leinenbd./:P 28.-:/		18.-
ilder aus meinem Leben. einenband.	/:P 11.25:/	P 3.50
derten.	/:P 12.-:/	P 3.20
iographischer Roman. .Leinenband.	/:P 12.75:/	P 4.60
VILLA SAID.Gespräche GSELL.Leinenband.	/:P 9.75:/	P 3.60
bbildungen.Geb.	/:	P 2.80
WILLEMER.Insel Vlg.Halbleder		P 5.40
Grund ihres handschriftlichen ildungen.Insel Vlg.Halbl./:P 15.-/		P 5.60
O Originalholzschnitten leinen.	/:P 18.-:/	P 4.40
Text.Mit zahlr.Illustrat. Glanzleinen.	/:P 24.-:/	P 7.20
inde.Propylaen Verl.Halbl./14.-/		P 8.40
RCHEN.3 Bände.Propylaen	/:P 24.-:/	12.60

Bubenka Jónás
fametkő

l.

Kendrey-kentiványi
284. l.

Bubenka Jónás

itt (János)

írod.

Nádai Pál.

Az Universitás

Nyomdája.

Magyar Grafika

1928. 15. l.

Bubenka János

1.

Hunyady Könyvkötés

7. l.

legfeljebb két egyenlő részre megosztható. Ha a pályadíj nem lenne kiadható, félre kell tenni a jövő tanévre. Felhasználását lásd az *Ösztöndíjak* címe alatt.

Az Aluminium Bánya- és Ipar R.-T. fennállásának 25. évfordulója alkalmából 50.000 P-t adományozott a műegyetemnek és pedig 25.000 P-t a vegyészmérnöki osztály, 25.000 P-t a bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar szabad rendelkezésére.

Özv. Gleviczky Sándorné Topscher Etelka cseh megszállás alatt levő kassai lakos annakidején végrendeletében úgy rendelkezett, hogy hagyatékának egy részéből, összesen 21.816 P-ből, néhai atyja, Topscher Viktor főmérnök emlékére, aki egykor a műegyetem hallgatója volt, alapítvány létesíttessék s ennek kamatait a műegyetemi tanács évenként a gépészmérnöki vagy a vegyészmérnöki szakot kitűnő sikerrel végzett s arra érdemes magyar, keresztény hallgatók részére külföldi tanulmányút céljaira adja ki.

Bubenka Jónás

1654

K.

Divald Kornél

A sárospataki vár

Bp. 1902. 45 l.

A Felsőbányai Rom. Ka

Szám: B 5 /1943

A Műemlékek Ors

Méltóságos

F-é. május i
nb. felhivására
mesterekhez for
karbahozatalára
Költségvetést - Sajn
meg kapni. Úgy
Tisztelettel jere
hogy a pala beszer
segítségünkre le

Bubenka János

l.

Magyar Könyvszemle

1941. 186 l.

meggondolásoknál azonban — bár ismeretes hozzáértése: sokszor igazítja maga útba a nyomdai szakmunkásokat — állandóan hiányát érezzük a gyakorlati, az üzemi munkák reális szemléltetésének, melyek e nélkül inkább a szakembernek szólnak.

Az újság előállításának időrendi szempontból csoportosított magyarázatait „Az újságíró nyomdász-lexikonja" követi, átültetése a közhasználatban uralkodó műszavaknak. A szerző szövegében sűrűn él ezekkel az idegen szavakkal és egyre kényszeríti az olvasót, hogy forgassa a mellékelt lexikont, mely a kézikönyv tanulmányozásának folyamatosságát sajnálatosan megbontja; ezt maga is érzi, mert előszavában mentegetődzik, hogy „célszerűségi szempontból kénytelen a ma uralkodó nyomdai szaknyelvet használni, amiben rengeteg siralmasan rossz kifejezés van".

Zubor István szép kiállítású, jól rendszerezett könyve hasznos segítőtársa lesz nemcsak az újságíró-jelölteknek, de mindenkori tanácsadója a már „beérkezetteknek" is, ha majd valamely szakmabeli kérdésben bizalommal fordulnak hozzá felvilágosításért.

Szemző Piroska.

Bubenka Jónás

~~69~~

l.

Steinhofer

II. 56. l.

Bubenka Janos

fametszö

irod

Ezredévesküdt

XV. cs. 18. l.

SKA KÁROLY

havában részemre szállított „Lampart“
ljesebb mértékben meg vagyok elégedve.
igaim nincsenek. Ezennel kijelentem
“ zománckád minden igényt kielégítő
n még ott is igen hasznos, ahol vízveze-
ulmánál fogva a víz behordása nem nagy
elegítésére sem kell nagymennyiségű víz.
om azoknak is, akik vidéken, illetve ta-
zség megkívánta tisztaság ezen olcsó és
inek javára válik. Reumatikus vagy
ők részéről pedig nélkülözhetetlen.

Teljes tisztelettel:

BOROSS LÁSZLÓ
Tokod.

Bubenka Jónás

Comenius Amos János
Orbis pictus-ának első
kiadása 1685-ben Löcsén
Brewer Samuelnél je-
lent meg. A benne lát-
ható gyarló fametszeteket
fenti, löcsei iskolamester
készítette. A művelődés-
történeti szempontból figyel-
met érdemlő fametszetből
sokat közöl az alábbi mű-

Magyművelődtört
III. k. 639. l.

Bubenka, Jonás.

Lőcse 1676.

Joh. Amos Comenii
Orbis sensualium pictus quadrilinguis.
Leutschoviae, 1685.
latin, német, magyar és tót nyelven.
A 158. lapján a képirást ábrázoló fametszeten „Sculpsit Jonat. Buberekius. Leutschoviae 1679." olvasható.
Szalay Imre: Szalay Ágoston régiség-gyűjteményének ismertetése.
Századok. 1877. 589. l.

ler Gyula úmak

hdyben

Budapest, 1907 september 14

csak egyszeri érvénynyel igazoljuk, hogy

Litkai úr által

megbízásából

konnégy s 13/100 koronás

n levélbeli értesités mellett Mai értékkel

jük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság.

Bubenka Jónás, fametsző. A XVII. század első felében Ochtinán (Gömör megye) született. Atyja Dobos (Bubenka) András ochtinai ev. lelkész volt. B. Eperjesen végezte iskoláit s utóbb mint kántor és tanító Lőcsén telepedett le. A fametszéssel csak kedvtelésből foglalkozott. 1679-ben ő metszette Comenius Amos János: Orbis pictus-ának képeit, a mű egyik német kiadásának metszetei után. Az Orbis pictus-ban levő s B. által készített metszetek száma 152. Egyik képen a műkedvelő művész fekete alapon a következőképen véste ki nevét: »Sculpsit Jonas Bubenkius Leitschoviae 1679.« B. a xylographián kívül a zenét s a költészetet is mívelte, s vallásos szellemű német ódákat írt.

Bartholomaeides: Notitia Gömöriensis. 414. l. — *Csaplovics:* Gemälde. I. k. 323. l. — *Czakó Elemér:* Művészet. 1902. 75. l. — *U. az:* A könyvnyomtatás és könyvdíszítés iparművészete. Budapest, 1902. 35. l. — *U. az:* Orbis pictus. *Művészi Ipar.* 1905. I. 2. sz. — *Findura Imre:* Egy régi magyar képzőművészről. *Figyelő.* 1875. 4. sz. — *Honművész.* 1833. 208. l. (Magyar szorgalom és mesterségek történeti rajzolatja.) — *Magyar Könyvszemle.* 1888. 325. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 206. l. — *Ráth György:* Az iparművészet könyve. Budapest, 1902. I. 491. l. — *Slov. Pochladi.* 1888. 41. sz. — *Századok.* 1868. 132. l. — 1875. 219. l. (Bubereki rectius Bubenkius, alias Dobos). — *Szinnyei József:* Magyar Írók. I. 1368. h. — *Takács Zoltán:* Bubenka Jónás és az Orbis pictus. *Arch. Ért.* 1912. 284—286. l.

T 1685. Lőcsén megjelent kiadásának

H A képviselő ábrázolómetszeten

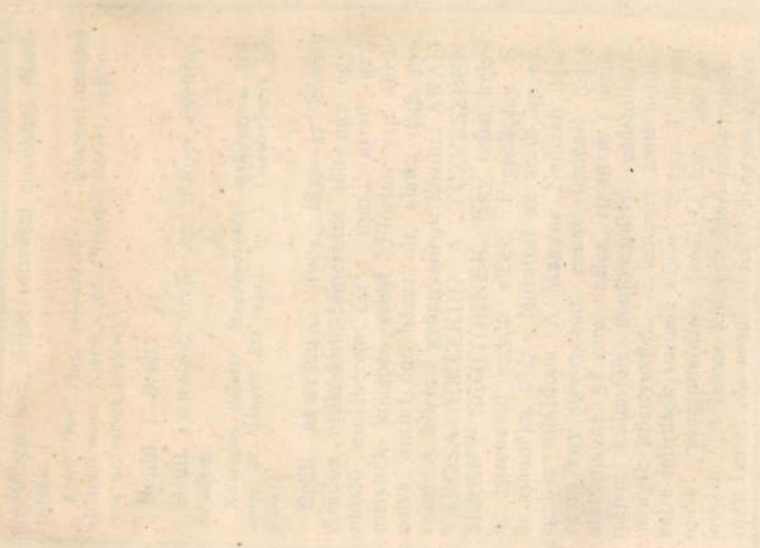

Bubenka Jonáš

viď

z

Thieme-Becker

V. 172. l.

(Lyka)

Tekintetes

E U R ó P A.

Film, könyv, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

B U D A P E S T. V.
Visegrádi-utca 36.

Bubenka Jónás

és az Orbis Pictus

ism. dr. Takács Zoltán

Arch. Ért. 1912.

284–286. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszm
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Bubenka ~~János~~ Jónás

fametsző

erő

Siklóssy László dr

A magyar sport ezer
éve. I. k. Bp. 1927. 171,
284, 291 l. képpel.

Comenius János Ámos
Orbis Pictusának lő-
csei kiadásához készült
fametszetei körül sok
repr. e. műben.

Bubenka Jónás

lásd

Közlemények Szepes vármegye multjából. VII. 36.

Bubenka Tomáš

XVII. 27.

rod.

Toman 65. l.

Kat. Efrém ea.
Prot. Arnold
Ó-g. 5. Tiri Dorót

CSÜTÖRTÖK

19

Kat. Gyárf. és Prot.
Prot. Gyárfás
Ó-g. 6. Thekla

3

PÉNTEK

20

Kat. Jézus Szive
Prot. Ráfael
Ó-g. 7. Teodót vt.

2 1/2

SZOMBAT

21

Kat. Gonz. Alajos
Prot. Alajos
Ó-g. 8. Teodor er.

Izr. 26. S. S.-L. 3. P.

ORBIS PICTUS. ♡ A múlt számunkban e címen közölt cikkre megjegyzés érkezett dr. Iványi Ede szolnoki tanártól. Czakó az Orbis Pictus illusztrátoráról, Bubenka Jónásról azt mondta, hogy maga metszette fába rajzait. Ezzel szemben Iványi hivatkozik a mű szerzőjének Commeniusnak egyik passzusára: ♡

»Opusculum hoc in Hungaria adornavi coeptum, absolvi non poterat ibidem ob Sculptoris periti defectum. Sed missum fuit Noribergam stb.« (Op. Did. Omnia III. r. 830. l.) Szóval a metsző járatlansága miatt nem metszette a képeket Magyarországon, hanem Nürnbergbe küldte a tudós paedagogus. Ez világos beszéd. A képek itt készültek, de a metszés külföldön. Miért irta mégis alá a lőcsei kántor a képek alá a nevét, mint metsző? Erre nem felel meg Commenius. ♡

Mandlik Oszkár: Zivatar közeledik ...

GYZÉKE

	Oldal
vész Imre: Öregek	46
rlovszky Bertalan: Wenckheim József gróf arcképe	47
rghardt Rezső: Legelő	48
lódy Lőrinc: A gödöllői hősi emlék	49
máromi Kacz Endre: dr. Lukács György rcképe	50
kas Béla: Vetkőző leány	51
darassy Walter: Krisztus	52
rton Ferenc: Deák Ebner Lajos arcképe	53
vedy Gachal József: Anya gyermekével	54
faludi Stróbl Zsigmond: Strandoló	55
rton Ferenc: Pásztor János arcképe	56
ztor János: Búcsúzkodás	58
ztor János: Kísértés	59
ztor János: Cleopatra	60
ztor János: Szférák felé	61
ztor János: Léthe vize	62
ztor János: Zsuzsanna	63

Bubenka Jonás

fametszö

irod:

Novák III.

126. l.

Dószkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Bubenka Jonás

irod

Tóth Erwin

Európai grafika

Bp. 1943. 76-l

Diana VII. 33.

C, Cz

Combes (ejtsd: *kõb) Émile*, francia politikus, szül. 1835 szept. 6-án Courbeban, megh. 1921 május 25-én Ponsban. 1885 óta mint szenátor a radikálisok vezére s a demokrata baloldal elnöke, 1895—96-ig közoktatásügyi miniszter, 1902—05-ig miniszterelnök s egyben belügy- és kultuszminiszter volt. Keresztülvitte az egyház és állam szétválasztását. 1915—16-ig a Briand-kormány tárcanélküli minisztere volt. Munkái: *La psychologie de Saint-Thomas d'Aquin* (1860), *Une campagne laïque* (1904), *Une deuxième campagne laïque* (1905). BALLA M.

Combes *François*, francia történetíró, bordeauxi egyetemi tanár, szül. 1816 szept. 27-én Albiban, megh. 1890 febr. 7-én Bordeauxban. Megírta az európai diplomácia és a franciaországi germán inváziók történetét. TÖRÖK P.

Combres (ejtsd: *kõbr)*, francia község Verduntől D-re. A körötte fekvő magaslatokon 1914 szept. és 1918 júniusa közt véres harcok folytak. P. ORMÓS J.

Combretaceae, növénycsalád, a myrtusvirágúak sorozatában; virágúk 4—5 tagú, néha feltűnően szép, tömött virágzatokban; termésük bőrnemű, vagy csonthéjas. Mintegy 450, tropusi fa- és kúszócserje tartozik ide. TUZSON J.

Combretum *L.*, a *Combretaceae*-család génusza, melynek mintegy 280 faja a trópusokon honos fa- vagy kúszócserje. Üvegházakban kultiválják a *Combretum purpureum* Vahl. (Madagaszkár) és a *Combretum grandiflorum* Don. fajt (Sierra Leone), melynek szép, piros virágai vannak. A *Combretum butyraceum* Carvel (Délkeleti Afrika), evésre használt zsiradékot (chiquito), szolgáltat és ezért vajfának nevezik. A *Combretum primigenium* Maroth, a Hererók földjén, 1000—1500 m. t. f. magasságban honos; 20 m. magasra megnő; szép, sötétszínű gesztfája van. TUZSON J.

Come (ol.), *mint.* Come prima: mint előbb. Come sopra: mint fenn.

Comedia, spanyol gyüjtő neve a világias tárgyú háromfelvonásos (jornada) színdaraboknak, akár víg, akár szomorú volt a tartalmuk. Az egyházi autók egyfelvonásosak voltak, mint a bohózatos *pasos*, *entremeses*, *sainetes* stb. Ez utóbbiak inkább népies jeleneteket, a *comedias de capa y espada* c. drámák pedig a hidalgók kalandjait vitték a színpadra. Az idegfeszítő jeleneteket ellensúlyozták a sült paraszt *graciosók élcei* és balkezes cselekedetei. KŐRÖSI A.

Comédie (franc., ejtsd: *komëdí)*, a. m. vígjáték; a francia irodalom azonban komolyabb darabokat is ebbe a műfajba sorol, melyeket mi színjátéknak vagy drámának neveznénk. *Comédie larmoyante* (ejtsd: làrmoàjã), tragikus bonyodalommal kezdődő és kiengesztelődéssel végződő «siralmas» vígjáték, amelyet *La Chaussée* hozott divatba; *comédie rosse* (ejtsd: rosz), a naturalista dráma 1885—1895 között felkapott alfaja, melyet a szereplő személyek naív erkölcstelensége és öntudatlan cinizmusa jellemez.

Comédie-Française, lásd: *Théâtre-Français.*

Comedo, lásd: *Bőratka.*

Comenius *Johann Amos* (családi nevén *Komenszky)*, a XVII. század legnagyobb rendszeres és szakszerű pedagógusa, szül. 1592-ben Nivnitzen (Magyar-Bród), megh. 1670-ben Amsterdamban. Férfiúi életének java a 30 éves vallásháború viharaiban folyt le; mint a csehmorva testvérek üldözött felekezetének tagja, igen hányatott életű volt. Úgy időrendben, mint pedagógiai tartalomban első és főműve a *Didactica Magna* (1628), melyben a pedagógiát egyetemesen tárgyalja. Egész rendszere teológiai alapon épül fel s az ember azon rendeltetésén, hogy a földi élet csak előkészület az örökkévaló élethez. Pedagógiája lélektani alapú és így kialakított oktatási rendszere és elvei még ma is majdnem mind érvényesek. Különösen a nyelvi oktatás reformjánál alkotott halhatatlan dolgokat; az idegen nyelv tanításának főeszközévé a társalgást és a közéletben használt nyelvanyag begyakorlását teszi, a szóoktatást tárgyismertetéssel köti össze. Első nagy harcosa volt a szemléltetés elve gyakorlati alkalmazásának. Módszerének

Comenius Johann Amos

C alatt nem talált idegen szavak K alatt keresendők

elve a fokozatos haladás ; nemzeti nyelvű népiskolákat kíván. Megalapítója továbbá az elemi iskolák legfontosabb tárgyának, a beszéd- és értelemgyakorlatoknak. A *Janua linguarum reserata* (1631) könyvében 2000 szó köréből 100 fejezetben 1000 mondatot szerkesztett, melyek fokozatosan hasznosabbak, szükségesebbek és bonyolultabbak. E módszerrel a gyermek sorban megismerkedik a világegyetemmel, a test szerveivel, a művészetekkel, mesterségekkel stb. A *Janua rerum reserata* (1687), *Prodromus* és *Schola Pansophiae* című művei panszofiszta, természetbölcseleti és reális oktatási elveit fejezik ki. Panszofiája nem filozófiai rendszer, hanem tulajdonképpen egy természettudományi enciklopédia a gimnáziumok számára. 1650-ben Sárospatakra jött és 3 év alatt a pataki kéttagozatú 7 osztályú panszofikus iskola alapjait vetette meg. Itt írta *Orbis Pictus* (1657) című képekben gazdag művét, mellyel a szemléltetés elvét gyakorlatba átültette és testet adott a beszéd- és értelemgyakorlatoknak. Lényegében a Janua anyagát tartalmazza 150 fejezetben, minden fejezet élén egy kép áll, melyeket Bubenka János lőcsei fametsző készített. A *Novissima Linguarum Methodus* műve összefoglaló ; az *Informatorium* (1628) a jó keresztény szülőknek ad utasítást a gyermek 6-ik évig való neveléséhez. Nyelvoktatási újításai európai hírt szereztek neki s meghívásra a svéd iskolákat is megszervezte. Januáját 12 nyelvre alkalmazták, nálunk 18 magyar kiadása ismeretes. MIHALIK J.

Comes (lat.), kísérő. A szláv spán, ispán szóval azonos értelmű szó jogi vonatkozásban közhivatalnoki állást, méltóságot jelentett. Comesnek hívták a törzsfőket, a nemzetségek fejeit, majd a közigazgatási kerületek vezetőit, azután a bírákat, végül — később — a király által adományozott nagyobb birtoktestek urait. A németeknél a comes (palotagróf) a királyi, illetőleg császári udvar és udvartartás bírói hatalommal is felruházott főfunkcionáriusa volt, majd pedig a császár, illetőleg király helyettese az igazságszolgáltatásban. Magyarországon a *comes palatinus* eleinte szintén csak udvari tisztviselő volt, hatásköre azonban egyre bővült, míg országos méltósággá emelkedett. SZŐLLŐSSY A.

Comfort (franc., ejtsd: *komfór)*, tulajdonképpeni jelentése támasz, erősítés ; átvitt értelemben jólét, kényelem.

Comfortable (ang., ejtsd: *kàmfətêbl*), eredeti jelentése kényelmes ; nálunk így hívták régebben az egyfogatú bérkocsit.

Comitatus (lat.), Magyarországon nagyobb közigazgatási terület, a vármegye megjelölésére használták. A germánoknál kíséretet, a frankoknál a vidéki kormányzat területét jelentette. SZŐLLŐSSY A.

Comité a. m. *bizottság*. Az egyes államok igazgatásában, a minisztériumok kebelén belül állandóan működnek különféle comiték.

Comité International Technique d'Experts Juridiques Aériens, lásd: *CITEJA*.

Comité juridique international de l'aviation, nemzetközi légi jogi bizottság, amely a légi jog általános nemzetközi szabályozására törekszik mind *közjogi*, mind pedig *magánjogi* vonatkozásban. A bizottságnak magyar csoportja is van. A comité kilencedik légijogi kongresszusát Budapesten tartották. UDVARY J.

Comitia, a régi Róma törvényalkotó népgyűlése. A *comitia curiata*, s válfaja, a *comitia calata* patriciusi nemzetgyűlések. A tulliusi alkotmányreform után hatáskörüket a *comitia centuriata* sajátítja ki. A demokratikus *comitia tributa* velük párhúzamosan is működik. SZ. PÁZMÁNY Z.

Comitium (lat.) a régi Rómában a népgyűlések (comitia) helye a Forum és a Curia között.

Commandement (franc., ejtsd: *komãdmã)*, 1. meghagyás, rendelet, parancs. — 2. Az erődművek kimagasló része, ahonnan a vár egyes részeit és azok előterepét jól át lehet tekinteni. BÁNLAKY J.

Commandeur (fr., ejtsd: *komãdőr)*, a. m. parancsnok. A német hadseregben is használják a Kommandant szó helyett. BÁNLAKY J.

Commedia (olasz), vígjáték. Az olasz irodalomban eredetileg csupán szomorú kezdetű és víg befejezésű, többnyire látományszerű eposzt neveztek így. Ilyen volt például Dante *Divina Commedia*-ja is. Később drámát s különösen vígjátékot jelentett. ZAMBRA A.

Commedia dell'arte, vagy *commedia a soggetto*, olasz népies rögtönző-vígjáték. «Kitalálójának» *Cherea Francescót*, X. Leó pápa kedvenc bohócát emlegetik, de bizonyos, hogy mintegy magától századokon át az olasz nép legbensőbb ösztöneiből fejlődött. Ellentétben a plautusi és terentiusi hagyományokat követő «commedia erudita»-val a szövegét a színészek rögtönözték, eleven kapcsolatban a közönséggel, csak a jelenetezése volt előre megcsinálva. Idővel állandó figurái alakultak ki (Colombina, Pulcinella, Scaramuccio, Pantalone, Brighella, Arlecchino, aki gyakran a mai «conférencier»-nak felelt meg); ezek egy-egy típust képviseltek, a csapodár menyecskét, a felszarvazott férjet, a tudákos orvost, a nagyszájú szolgálót stb. és meghatározott maszkban és jelmezben léptek föl.

Gutenberg Lex VIII. k.

ink eltértek ugyan a görög nyugodtságtól és klasszicitástól, viszont a művesznek, aki a humor és reklám szolgálatában is áll, sokszoros tématömeget nyujtanak. A kis plasztika, iparművészet, plakátművészet, karikatura rajzolás oly tömegét termeli a sport által ihletett művészeti termékeknek, amilyenre egy generáció előtt még senki sem gondolt. Igaz, hogy sem Széchenyi István gróf, sem kebelbarátja, Wesselényi Miklós báró, nem álmodtak a mai tömegsportról.

PERNESZI S. KÁLMÁN.

Novemberi kiállítások

A nyári szorgalmas munka eredményeként három művész termésérŏl lehet beszámolni. És ez annál kellemesebb, mert van mit mondani erről a termésről, másrészt pedig jóléső érzéssel állapithatjuk meg, hogy a magára maradt erdélyi képzőművészet már a sok keresés után kezdi megtalálni saját magát és a művészek is célkitüzéssel, erős munkás építéssel haladnak előre.

Szolnai és Widmann, bár művészetük kifejező nyelve, modora jórészben a nyugati progresszivéké, tiszta erdélyi témát adnak. Zágoni Szabó Lili az impresszionisták nyelvén egy darab Párist hozott bravuros technikai készültséggel, de ép olyan figyelemre méltók erdélyi témái is. És ha azt kérdeznők van-e ezeknek a kiállításoknak erdélyi jellege, erdélyi levegője, feleletünk határozottan mondhatja: van, s lehet a mi szempontunkból talán ez a legnagyobb eredmény.

Zágoni Szabó Lili az „Arta" előkelő miliőjében mutatja be sokoldalu munkásságát. Pasztelljei hangulat-képek, aquarelljei ideges vibrálások, formák, szinek, friss lerögzitései, olajképei fény- és szinproblémák.

Pasztelljein a hangulatok olvatag szürkés tónusait sokszor egy-egy erős, szinte rikitó szinnel fokozza, majd utcarészletek nyüzsgő-mozgó tömegeit adja a „Rue Mazarin" vagy a két „Quartier Latin" képén, kár, hogy a mozgás ritmushangsulyozásánál annyira extázisba jön, hogy sok képén az épületek össze-vissza vannak dőlve, a függőlegesek párhuzamosság nélküli rendszertelen vonalaival vagy a házak levegőbe emelésével zavarossá és szétesővé teszi egyik-másik képét.

Aquareljein hol a technikai bravur „Szajnahid", hol a hangulat, majd az üde frisseség uralkodó, sokszor az erő, vagy az ellágyulás. Talán itt a legszélesebb skáláju kifejezése.

Olajképei a legegységesebbek, legnyugodtabbak, különösen az erdélyi havasok sajátságos fényprobléma megoldásai. Itt-ott azonban az az erő, ami pasztell és aquarell képein olyan jól érvényesül, keménnyé teszi a „Vásári sátrak", „Vásár" képein ez a keménység dekorativitásba csap át és ilyen zsánerü munkái mint a legfestőibb elem: a színproblémák rajongójának mutatják, ki a legerősebb ellentétes szinek egymásmellé helyezésével igyekszik szineinek intenzitását a ragyogásig felfokozni.

Akik egy pár éve látták munkáit első pillanatra megállapithatják Zágoni Szabó Lili fejlődését. S ha a szinproblémák mellé művészi célul kitüzi a formák erősebb hangsulyozását is, pikturája nyerni fog tartalomban, elmélyülésben.

Szolnai és Widmann az ujságiró klub-helyiségeiben mutatják be sajátos kifejezésü pikturájukat. Ha Zágoni Szabó Lili művészete szín törekvés ugy az előbbieké a forma, rajz hangsulyozása. Ezért van az, hogy Szolnai Sándor egyik-másik

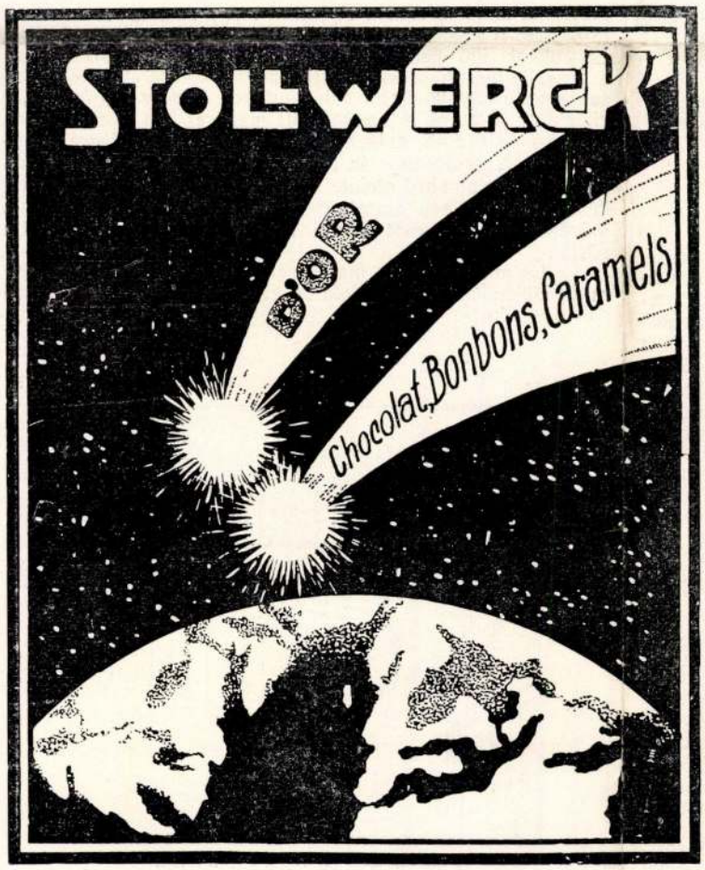

ORGONA ÉS
HARMONIUM KOTTÁK:

1. *Antalffy—Zsiros, Orgona-iskola I-II.* á 310 Lei
2. *Sztojánovits, Harmonium-iskola* 310 Lei
3. *Ritter, Orgel-Schule I-II.* á 135 Lei
4. *Körner, Der praktische organist* á 135 Lei
5. *Nemesovits, Praktische organist* 150 Lei
6. *Orgel-Album (Volckmar) I-III.* á 90 Lei

Brahms, Jensen, Sinding, Tschaikowsky, Wagner stb., Harmonium-Albumok, vagy bármilyen kotta, vagy zenei könyv legolcsóbban kapható:

KIRÁLY J. ZENEMŰKERESKEDÉSÉBEN
CLUJ-KOLOZSVÁR * PLEBÁNIA-ÉPÜLET

A FŐZÉS
F * Ű * T * É * S ◆ VASALÁS
petroleummal kényelmes, olcsó és szagtalan.
A PORTALANITÁS
VILLAMOS PORSZIVÓVAL
az egyetlen tökéletes takaritás, mely kiméli a szőnyeget és butort.
*
Készülékek megrendelhetők:
PALLÓS ÉS MARKÓ
OKL. MÉRNÖKÖKNÉL
CLUJ-KOLOZSVÁR, STRADA N. IORGA 7.

aminthogy számtalan irott emlékünk van róla.

Lehel kürtjén kivül finom művészettel mutat be nekünk egy igric csoportot a Magyar Nemzeti Muzeum Soltvadkerten lelt középkori zománcos tálja. Ennek rajzát mi is bemutatjuk. Ugyancsak igricmutatványt ábrázol a Szikszó mellett lelt XII-ik századi bronz akvamanile, amelynek témája Siklóssy sport-története megjelenéséig nem volt megfejtve. Akvamanilék — kézmosók — számára a középkorban a leggroteszkebb témákat választották Romantikus hajlamu féltudósok természetesen hajlandók voltak vagy bálványokat látni, az efféle ábrázolásban, vagy egyáltalában el nem fogadni azt, amit józanul az ember rögtön megfejthet. Ezen a képen bemutatott szoborról első benyomásunk rögtön az, hogy egy artista mutatvánnyal van dolgunk. Egy óriás és egy törpe mutat be zenebohóc tréfákat. Megfejtendő csupán a kentaur-alak. Ennyit azonban ismerjünk el akár az ősi cirkusz, akár az ősi művész egyéni ötletének.

Régi magyar krónikáink tele vannak vadásztörténetekkel és a bécsi képes krónika nem egy szép vadászatot ábrázoló miniatürt is tartalmaz. Ilyen pl. Hunor és Magor vadászata, avagy Álmos herceg vadászatra indulása. Sajnos, Mátyás királyról kevés a sport ábrázolásunk. Egy egykoru olasz rajz bemutatja ugyan őt, mint a lovagi tornák hősét;

GYERMEKJÁTÉK. *Comenius Ámos János Orbis Pictusából.*

afféle művész ünnepeltetésben, azonban távolról sincs része, mint I. Miksa német császárnak, — aki Mátyás halála után holta napjáig magyar királynak is cimezte magát. Miksa császárt szokták nevezni *utolsó lovagnak*, egyrészt lovagias jelleme miatt, másrészt azért is, mert szenvedélyes hive volt a középkor kimagasló sportjának, a lovagi bajvivásnak. *Dürer Albert, Burgkmair Hans* és más kiváló művészek vetekedtek tettei megörökitésében. E művészeti emlékeket azért becsüljük nagyra, mert belőlük a budai udvar életére is sokat következtethetünk. Siklóssy műve alapján bemutatjuk Burgkmairnak azt a rajzát, amely az 1500 körüli *udvari nevelést* ábrázolja. Nagyon mulatságos képecske, amelyen jobb oldalt középen bubákkal vivott lovagjátékot látunk, egyébként pedig a fűben birkózás kicsinyek és nagyok közt, nyillal való céllövés, nyakon nyargalászás és amit csak akarunk. — Lovagi bajvivást, kopjatörést Froissart középkori krónikájából mutatunk be.

Előkelőink vadászatát egy francia gobelinen látjuk. Ime a sport, ez a férfias mulatság, a női szalonok ily finom dekorációjára is rákerül. Sportot és művészetet együtt bevett *Zsámboki János*, a kiváló polyhistor 1574-ben megjelent *Emblemata* cimü könyvébe, melyből bemutatunk egy *gyermekjátékot* ábrázoló, kedves fametszetet. Kevésbé finom technikáju az a fametszet, amelyet *Comenius* Ámos János, Lőcsén megjelent *Orbis Pictusából* vettünk ki. Viszont meggondolandó, hogy Bubenka Jánosnak ezeken a primitiv fametszetein generációk okultak.

A sport ábrázolások némelykor egészen más kategoriába is sorozhatók. Az ujszövetség és az ószövetség jelenetei

TOLDI UGRÁSA UTÁN. *Haranghy Jenő rajza.*

gyakran nyujtottak alkalmat a művészeknek arra, hogy a szép emberi test s a harmonikus mozdulatok ábrázolásában való ügyességüket megmutassák. Az ószövetség egy épületes része Jákobnak álmabeli birkozását mondja el. Mi sem természetesebb, hogy a művész, aki ezt képben akarta bemutatni, valódi birkozókat vett modelül. Ezuttal módunkban van egy erdélyi művésznek egy kiváló alkotását bemutatni. *Hann Sebestyénnek*, a nagyszebeni ötvösmesternek egy trébelt ezüst domborművét.

Toldi Miklós legendás alakja kedvenc témája volt költőinknek. Most már művészeink is mindinkább feldolgozzák a középkori magyar sportembernek ezt az ideális tipusát, aki nemcsak bajvivó volt, hanem sulyemelő, ködobó, rudhajitó, birkozó, sőt magas ugró. Aki kételkedik benne, olvassa el Illosvai Selymes Pétert. Szoborban Fadrusz János volt egyik legkiválóbb Toldi ábrázoló; nemrégiben Szántó Gergely készitett szép Toldi plaketteket. Mi *Haranghy Jenőnek* egy ötletes kis dekorativ rajzát mutatjuk be, amely az ablakon át Buda piacára ugrott hatalmas Toldit ábrázolja a gyerkőcök csufolódása közepette.

Haranghy Jenő kitünő megszemélyesitője a sport és művészet találkozásának. Százakra megy azoknak a dekorativ rajzoknak a száma, amelyekkel Siklóssy könyvét illusztrálta. Egyébként idő haladtával a művészet szépen hozzásimult a sportélethez. A százév előtti magyar sportélet pl. derekasan kezdte foglalkoztatni művészeinket. *Sándor Móric gróf*, a világhires lovas pl. állandóan vitt magával két festőművészt *Presstelt* és *Clarott*, akik minden bravurját és bukfencét megfestették. A pontosan száz év előtt megfutott, első pesti lóversenyek futamairól eleinte mind külön szinezett rézkarcok készültek. 1857-ben *Andrássy Manó gróf* olyan monumentális művészi sportalbumot adott, amely külföldön is ritkitja párját.

És mit mondjunk mai sportéletünkről? Hogy egy, soraink elején kifejtett gondolatba kapcsolódjunk. Sportformá-

KÓPJATÖRÉS. *Froissart krónikájából.*

a) HUNGARICA.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA

MÁSODPÉLDÁNYAIT KÉPEZŐ MAGYARNYELVŰ, IDEGENNYELVŰ MAGYARORSZÁGI ÉS MAGYAR SZERZŐK KÜLFÖLDÖN NYOMOTT IDEGENNYELVŰ NYOMTATVÁNYAI 1711-IG.

(3111—3500. Árverésre kerül 1935 november 4-én.)

Kikiáltási ár pengőben

3111. (ALVINCZI, PETRUS), Macchiavellizatio, qua unitorum animos dissociare nitentibus respondetur, in gratiam Dn. Archiepiscopi castissimae vitae, PETRI PAZMAN succincté excerpta. *Saragossa, Ibarra Didacus, 1621. (Kassa, 1620.)* K. 4r., fűzve. *SZABÓ K. RMK. II. 399.* . . . . . 50.—

3112. APAFI MIHÁLY, Marcus Fridericus Wendelinusnak, a' Keresztyen Isteni Tudomanyrol irott ket könyvei. *Kolozsvár, Veresegyházi Szentyel Mihály, 1674.* 4r., régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1161.
Igen szép, teljes példány . . . . . 20.—

3113. BALOG GYÖRGY, A' Marcus Tullius Ciceronak négy könyvei. *Lőcse, 1694.* 8r., régi félbőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1458.
(A legrégibb magyar Cicero-fordítások egyike.) . 20.—

3114. BETHLEN, WOLFGANGUS COMES, Historiarum Pannonico-Dacicarum Libri X. S. l. et a. *(Keresd. 1684—1690.)* Kis folio, régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 2036.
Szép példány, közben egy lap kézírással pótolva. . 36.—

Kikiáltási ár pengőben

3115. BOCATIUS, IOANNES, Hvngaridos Libri Poematum V. *Bártfa, Klöss Jakab, 1599.* 8r., régi pergamentkötés.
SZABÓ K. RMK. II. 287.
B. J. csász. koszorús költő Hungaridosának, melyet Forgács Zsigmond bárónak ajánlott, szép teljes példánya . . . . . 80.—

3116. CALEPINUS, Dictionarium undecim linguarum. *Basel, 1598.* Folio, régi préselt pergamentkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 300.
Igen szép teljes, tiszta példány . . . . . 80.—

3117. CALENDARIUM, *Bécs, Gelbhaar Gergely, 1634.* Könyvtáblából kifejtett töredék.
SZABÓ NEM ISMERTE . . . . . 30.—

3118. CANISIUS, PETRUS, Kratka Abekavica. *Nagy-Szombat, Akadémiai nyomda, 1696.* K. 8r., sérült félbőrkts.
SZABÓ K. RMK. II. 1843.
Teljes példány! . . . . . 10.—

3119. CARMINUM PROVERBIALUM humanae vitae statum breviter delineantium... loci communes, in gratiam juventutis selecti. *Szeben, K. Szenci Ábrahám, 1665.* 12r., vkts.
SZABÓ K. RMK. II. 1063.
Az utolsó négy levél hiányzik . . . . . 40.—

3120. CHALUPKA SÁMUEL, Ne communicaveris peccatis alienis. *Trencsén, L. B. Wod Hage, 1651.* K. 4r.
SZABÓ K. RMK. II. 756.
Igen ritka munka, amelyből Szabó csak egy példányt ismert . . . . . 50.—

2121. COMENIUS, JOH. AMOS, Eruditionis Scholasticae Pars II. Janua Rerum et Lingvarum Structuram externam exhibens. *S.-Patak, Renius György, 1652.* 8r., prés. bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 860.
Igen szép teljes példány . . . . . 140.—

3122. —, Orbis Sensualium pictus trilinguis. *Lőcse, Brewer Sámuel, 1685.* 8r., régi pergamentoklevél darabjába kötve.
SZABÓ K. RMK. I. 1339.

Mellékelt az Árverési Csarnok 1935. évi 75-ik aukciójának katalógusához. Bp. 1935.

Kikiáltási ár pengőben

Teljes példánya e ritka és szerfölött érdekes műnek Bubenka Jónás lőcsei iskolamester 1674-ben készült számos fametszetével . . . . . 100.—

3123. —, Orbis sensualium pictus trilinguis. *Nürnberg, Endtner Márton, 1708.* 8r., bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1748.
Teljes példány, egykorú bejegyzésekkel, számos fametszettel . . . . . 60.—

3124. CSEH JAKAB (CSUZI), Lelki Bölcseségre Taníto Oskola. *Debrecen, Rosnyai János, 1680.* 12r. Régi kodexlapba kötve.
SZABÓ K. RMK. I. 876.
Teljesen ép, szép példány . . . . . 30.—

3125. CSERE JÁNOS (APÁCZAI), Magyar Encyclopaedia. *Utrecht, Waesberg János, 1653.* 12r., félbőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 876.
Teljes példány! . . . . . 120.—

3126. (CZEGLÉDI ISTVÁN), Az orszagok romlasarvl irot könyvnek Első Resze. *Kassa, Sevirinus Marcus, 1659.* 8r., régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 941.
Szép teljes példány, sajnos, utolsó levelei rongáltak 65.—

3127. DRÉGELY-PALÁNKI JÁNOS, Praxis Pietatis Contracta. *Debrecen, Kassai Pál, 1692.* 8r., fbőrkts.
SZABÓ K. RMK. I. 1420.
Eleje és vége hiányzik. Rongált példány, egykorú bejegyzésekkel . . . . . 16.—

3128. KALENDARIUM. Prognosticon Astrologicum... 1619. esztendőre. *Debrecen, Lipsai Pál, 1619.* 16r., félbőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 488.
Eleje hiányzik. Csak 4 csonka példánya ismeretes! 40.—

3129. (KÁROLI GÁSPÁR), Az mi Urunk Jesus Christusnak Uy Testamentoma. *Lőcse, Brever Lőrincz,* 12r., régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 761.
Csonka példány, címlapja, néhány levél és vége hiányzik! . . . . . 40.—

Kikiáltási ár pengőben

3130. —, A mi Urunk Jésus Christusnak Uy Testamentoma. *Amsterdam, 1646. Jansson János.* 12r., bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 783.
Eleje csonka . . . . . 20.—

3131. —, Szent Biblia. *Cassel, 1704.* Hozzákötve: SZENTZI MOLNAR ALBERT, Szent David kiralynak és profetanak szaz-ötven soltari. Cassel, 1704. 4r., régi bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 1685—86.
Igen szép teljes és tiszta példány . . . . . 30.—

3132. KERESZTÉNY CATECHISMUS. *Kassa, Tursch Dávid, 1668.* Könyvtáblából kifejtett töredék.
SZABÓ NEM ISMERI . . . . . 30.—

3133. LIBELLUS ALPHABETICUS, cui .. adjecta est nomenclatura Latino-Hungarica. *Bártfa, 1705.* K. 8r., mod. fvkts.
SZABÓ K. RMK. II. 2226 . . . . . 30.—

3134. LEGES AB IIS OMNIBUS OBSERVANDAE QUI IN CONVICTU NOBILIUM TYRNAVIAE... DEGUNT. *Nagyszombat, Akadémiai nyomda, 1710.* 8r., fűzve.
SZABÓ K. RMK. II. 2409.
Teljes példány, eredeti lapszélekkel. Igen ritka . . 16.—

3135. MEDGYESI PÁL. Praxis Pietatis. Az az Kegyesseg-Gyakorlása. *Lőcse, Brewer, 1638.* 12r., régi rongált bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 683.
A címlap hiányától eltekintve, teljes példány . . 70.—

3136. MEDGYESI PÁL. Győzködő Hit a Testen. ... *S.-Patak, Rosnyai János, 1660.* K. 4r., félbőrkötés
SZABÓ K. RMK. I. 965.
Szép, teljes példány . . . . . 70.—

3137. MELIUS PÉTER (HORHI), Herbarivm Az Faknac Fvveknec nevekről... *Kolozsvár, Heltai Gáspár, 1578.* K. 4r., rongált bőrkötés.
SZABÓ K. RMK. I. 141.
Címlap nélküli példánya az első magyar nyelvű botanikai munkának. Az index néhány levele hiányzik. . . . . 100.—

jog egyetemi tanára lett Oxfordban 1870-ben, 1880-ban képviselő, 1886-ban külügyi államtitkár, 1907—13-ig követ az Egyesült Államokban. *A római szent birodalom* c. művét az Akadémia fordíttatta magyarra; főművei: *The American Commonwealth*, *Modern Democracies*. TÖRÖK P.

Bryonia *L. (sövényrépa, földitök)*, a Cucurbitaceae (Tökfélék) család génusza, nyolc faja, főleg a mediterrán tájakon honos, nálunk egy. Kúszó füvek, 3—5 karélyú levelekkel. A virágok aprók, a termés piros, fekete vagy sárga bogyó. A *Bryonia alba* L. (fehér sövényrépa) hazánkban meghonosodott, kerítésekre felfutó, egylaki növény, bogyója fekete. A *Bryonia dioica*, virágai kétlakuak; bogyója vörös, sövényeken, parlagokon nő. Mindkettő gyökere hashajtó, hánytató hatású, régebben gyógyszerül használták (radix Bryoniae med.). PALIK P.

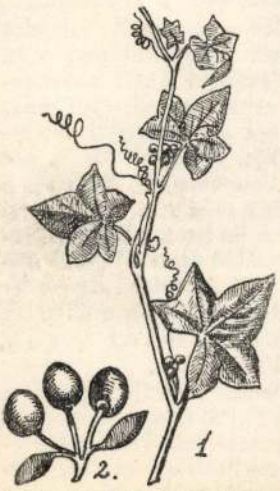

1. Bryonia dioica virágzó hajtása; 2. Bogyótermés

Bryophyllum *Salisb.*, a Crassulaceae (Kövirózsafélék) család génusza, négy fajjal. Félcserjeszerű húsos füvek, vastag szárral. Az egyszerű, vagy páratlanul szárnyas levelek átellenesen állanak. A fehér, zöldes vagy pirosszínű virágok bugavirágzattá egyesítvék. A *Bryophyllum tubiflorum* Harv. (Fokföld) és *Br. calycinum* Salisb. (trópikus tájak) fajok levelein gyakran rügyecskék fejlődnek, melyekből újabb növényke keletkezik. PALIK P.

Bryophyta, lásd: *Mohok.*

Bryozoa, lásd: *Mohállatok.*

Bryum *Dill.*, a Lombosmohák (Musci) Bryales sorozatának génusza, 625 faja az egész Földön el van terjedve, sziklákon, korhadó fatörzseken, nedves homok- vagy agyagtalajon, nálunk 26. A spóratok körtealakú, a peristomium-fogak két körben helyezkednek el. A *Bryum alpinum*, *B. caespiticum*, *B. argenteum*, *B. capillare*, *B. bimum* a gyakrabban előforduló fajok. PALIK P.

Brzežany (ejtsd: *bzsezsány)*, Lengyelországhoz tartozó galiciai város a Zlota Lipa mellett, a Potocki grófok régi kastélyával, (1921) 10.000 lak. A világháború elején az oroszok elfoglalták, 1915 aug. 27-én Bothmer csapatai az orosz állásokat itt törték át, 1916 szept. 30-tól okt. 2-ig és az 1917. jun. 29-től júl. 3-ig tartott ütközetekben az oroszok offenzivája állásaink előtt omlott össze. KÉZ A.

Brzeziny (ejtsd: *bzseziny)*, lengyelországi város Łódź vajdaságban, (1921) 11.000 lak. Az 1914 nov.-ben Łódź körül folyó harcokban itt az oroszok a német 25. hadtestet és a gárdahadosztályt teljesen körülzárták, de azok 25 ágyút és 12.000 foglyot ejtve hősiesen keresztültörtek a gyűrűn. KÉZ A.

Brzotyn, a most Csehszlovákiához tartozó *Berzéte* régi gömör-kishontvm.-i község mai neve.

BSSR., a szovjetorosz *B*jeloruszkaja *S*zoc. *S*zov. *R*eszpublika rövidítése, a. m. Fehérorosz Szocialista Tanácsköztársaság.

Bubalus, a *bivaly* tudományos neve.

Bubasztisz (hieroglif neve *Per-Baszt*, a. m. Baszt istennő háza), az egyiptomi bubasztiszi kerület fővárosa a Nilus peluziumi ága mellett. A XXII. dinasztia (Kr. e. 950—745) székhelye és a macskafejű Baszt istennő tiszteletének a középpontja volt. PÁLFI J.

Bubendorf *im Burgenland*, a most Ausztriához tartozó *Lantosfalva* régi vasvm.-i község mai neve.

Bubenec, a most Csehszlovákiához tart. *Dobfenek* régi gömör-kishontvm.-i község mai neve.

Bubenka *Jónás* régi magyar fametsző. Szül. a XVII-ik század első felében Ochtinán, Gömörmegyében, megh. Lőcsén a század második felében. Úttörője és jelentős alakja az akkori szepességi fametsző művészetnek. Comenius 1685-ben megjelent *Orbis Pictusának* magyar kiadásához készített 152 fametszetet. E műveit az Endter-féle nürnbergi kiadás nyomán készítette. Jelentősebbek önálló és eredeti alkotású fametszetei, melyeket nagyobbára saját környezetéből és életéből merített. HARANGHY J.

Buber *Martin*, zsidó író, szül. 1878 febr. 8-án Bécsben. Ujságíróként kezdte pályáját, később vallástörténettel és filozófiával foglalkozott. Élénken részt vett a cionista mozgalomban. Munkái: a zsidó problémákról szóló gyüjtőkötetei, a chasszidizmusról szóló dolgozatai, vallástani és vallásfilozófiai munkái, önéletrajza, végül modern német bibliafordítása Rosenzweiggel együtt. FRIEDMAN D.

Buber *Salomon*, nyelvész, héber tudós, orientálista, szül. 1827 febr. 2-án Lembergben, megh. 1906 december 28-án u. o. Vagyont áldozott közművelődési célokra. A héber irodalmat 30 kötetre menő műveivel gazdagította. GÁBEL GY.

Gutenberg Lex. U.K.

Brügge, belga város, lásd: *Bruges.*

Brühl *Károly Bernát*, zoológus, szül. 1820-ban Prágában, megh. 1899 aug. 14-én, 1858—1861-ig a pesti egyetemen volt az állattan és összehasonlító anatómia tanára, ahonnan a bécsi egyetem zoológiai tanszékére került. Pesti tanárkodása idejében készült dolgozatai *Mitteilungen aus dem k. k. Zoologischen Institute der Universität Pest* címen Bécsben jelentek meg 1860-ban. Legnevezetesebb munkája hatalmas, még ma is nagyon használható, kitűnő rajzokat tartalmazó anatómiai atlasza *(Zootomie aller Thierklassen).* SOÓS L.

Brünirozás, lásd: *Barnítás.*

Brünn (csehül: *Brno)*, Morvaország fővárosa, a Spielberg lábánál, a Schwarzawa és Zwittawa között, hozzákapcsolt külterületeivel együtt (1921) 221.758 lak., ennek $^1/_3$-a német. A zegzúgosan épült belsővárost az 1860-ban lebontott erődítmények helyén széles utak és parkok övezik. Nevezetesebb templomai és épületei: az 1906-ban restaurált Szt. Péter és Pál dóm (XV. sz.), Szt. Jakab (XVI. sz.), Augusztinus (XIV. sz.) templom, az egykori Augusztinus kolostor, az 1511-ből való, de teljesen átépített városháza stb. Brünn Csehország egyik legjelentékenyebb gyárvárosa, iparát elsősorban hatalmas szövőfonó-, továbbá bőr- és fémáru gyártása jellemzi. Kulturális intézményei közül legfontosabbak: cseh egyetem, német és cseh technikai, állatorvosi, mezőgazdasági főiskola stb. A város fölött emelkedő Spielbergen levő fellegvára 1740—1855 között a régi Ausztria egyik leghírhedtebb börtöne volt, sok magyar is raboskodott benne. Brünn régi alapítás (IX. sz.), a XI. századtól hercegi, majd 1419-ig a morva őrgrófok székhelye. Virágkorát a XVI. században élte; az ellenreformáció és a harmincéves háború alatt, valamint később is sok viszontagságon ment át. KÉZ A.

Brüsszel (franc.: *Bruxelles)*, Belgium és Brabant tartomány fővárosa, a Scheldébe torkoló kis Senne folyócska mellett, a belga vasúthálózat középpontja, a charleroii szénmedencével és a tengerrel is csatornák kötik össze. A tulajdonképpeni belsővárost a XIX. század folyamán lebontott várfalak helyén épült széles boulevardok veszik körül. A belső város az ÉNy-i és nagyobb alsóvárosra és a kisebb, alacsony dombokon épült felsővárosra oszlik. Az alsóváros az ősi polgárság, az ipar és kereskedelem középpontja, a régi időkből sok szép épületet őrzött meg (114 m magas tornyú, a XV. században épült városháza, börze, Notre Dame templom stb.). Lakosságának többsége flamand. A felsőváros lakói inkább franciák. Ott vannak a királyi palota, a minisztériumok, a nemesség és pénzarisztokrácia palotái, az egyetem, a hatalmas Gudula templom, a város főtemploma (XII—XVII. század), az impozáns igazságügyi palota stb. Lakossága (1922) 215.504, de a hozzátartozó és a fővárossal teljesen összeépült külvárosokkal (összesen 13), az iparművek tanyahelyeivel 803.578. Elsősorban luxustárgyakat (csipke, gyapjú és gyapotárú, műfa, bőráruk) előállító iparának, valamint nagy tőkekészletének világjelentősége van. Közművelődési intézményei közül nevezetesebbek: ú. n. szabad egyeteme, politechnikuma, tudományos, irodalmi és művészeti akadémiája, csillagvizsgálója, botanikus kertje, sok műgyüjteménye és múzeuma stb. Brüsszelt a VII. században említik először, a XII. sz.-tól Brabant hercegeinek székvárosa, a Kölnből Brugesbe vezető kereskedelmi út és világhírű szövőipar középpontja volt. 1830-tól Belgium fővárosa. 1914-től 1918 nov. elejéig a németek megszállva tartották. *(Tábla 658. o.)* KÉZ A.

Brüsszeli csipke, lásd: *Csipke.*

Brüx, nyugatcsehországi kerületi város, a Biela mellett, (1921) 27.239 túlnyomóan német lak. A csehországi barnaszénbányászat középpontja. A 411 m magas Schlossbergen régi várromok. Jelentékeny szesz-, cukor-, kő- és üvegcsiszolóipara van. A várostól D-re Püllna községben keserűvízforrások. KÉZ A.

Bryaceae, lásd: *Mohok.*

Bryan (ejtsd: *brájən) William Jennings*, északamerikai politikus, szül. 1860 márc. 19-én Salemben (Illinois), megh. 1925 júl. 27-én Daytonban. Wilson elnök mellett 1913 óta külügyi államtitkár volt s fenn akarta tartani a világbékét. 1915-ben a *Lusitania* elsüllyesztése után visszalépett és kiáltványban a háború ellen fordult. Az imperializmus ellenzője és a szesztilalom híve volt. 1906 nyarán Budapesten járt s visszatérve, hosszabb tanulmányt írt a magyarországi viszonyokról. BALLA M.

Bryant (ejtsd: *brájənt) William Cullen*, amerikai költő, szül. 1794-ben, meghalt 1878-ban. Az amerikai irodalom első nagy költőjének tekintik. *Thanatopsis, Hymn to Death, A Forest Hymn, To a Waterfowl, To a Cloud* c. költeményeiben részint az életről-halálról való elmélkedéseit, részint természetérzését foglalta formailag kiegyensúlyozott, mély hangulatú, puritán erkölcsi szellemű versekbe. Megénekelte az indiánus-életet is. SCHÖPFLIN A.

Bryce (ejtsd: *brájsz) James*, angol államférfi és történetíró, szül. 1838 május 10-én Belfastben, megh. 1921 jan. 22-én. A magán-

Bubelony Samu

építész.

Szül. Tornalja 1894.

Oklevelet nyert 1920.

Műegyetem 5. l.

...ung.
Ihre baldige Antw...

Herrn Géza Járos...
Gal und...

Fragen wir bei Ihnen
welchen Bedingungen
130 Stück Maßtschuc...
Komissionär.
Ihre gefällige A...

Herren Gá...

Betrifft. Ihren Br...
Ich teile Ihnen mit
mit Ihnen Geschäftsverb...
Und darum teile ic...
Bedingungen.
Für meine Verm...
3%. Provision nebst Rei...
auslagen. Beigefügt Preisballe finde...
Maßtschuhe am hiesigen

Bubenka János, [grafikus]

Comenius Orbis pictus-ának
képeit „a magyar Bubenka
János metszette gába."

— : Tankönyv-történelem 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 29.

Bubenkius, l. *Bubenka.*
Bubereki, l. *Bubenka.*

megirva

Bubich Bernát

festő

1684. okmányilag
emlitve.

Herzog József levél-
tári gyűjtése

BUBICS EDE, térképész,/1850 körül/

Ulbrich könyve II.részében Burgenlandi és környező államok községi térképei,legtöbb 1770 után.Sok az eredeti kéziratos,szinezett kataszteri térkép,sok a ~~katonai~~ III katonai felmérés 1:8.800-as méretarányhoz igazodik.A térképek legnagyobb részét magyarok készitették,igy Bubics is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich:Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Dr Bubics József

1897/98 II.

Ferkepzőmfőiskék

H. C.

Bubics József hadnagy

Szül. Bécs 1877 jan. 22 -
Rk. katonai mussati
akadémiát végzett -
1897/98 II. vendégtat

Tóltési István, debreczeni nyomdász

V. 297.

M. D. K.

BUBICS József építész

Középmagas teropályázat

III. Épület kategoria (Megvétel.)

Társtervező: Gerő Balázs

Teropályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62 l

BUBICS Károly, térképész, /1850 körül/

Ulbrich könyve II.részében Burgenlandi és környező álla
mok községi térképei,legtöbb 1770 után.Sok az eredeti,ké
kéziratos,szinezett kataszteri térkép,sok a III.katonai
1:28.800-as méretaranyhoz igazodik.A térképek szerzői
legnagyobbrészt magyarok,igy Bubics is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

M.D.K.

Bubics Lajos,órásm.

Seiwart Antal győri órás inasa volt.1856 máj.10.-én s
szegődött el./1862x/. 350.o.

Jonei Ferenc9 Régi győri Órásmesterek. 34b.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Idegen írók

Bernhard Shaw

A Fabian Society elnöki székében láttam először Shaw Bernhardot. Munkáslakásokról folyt a vita, de bevallom, hogy alig hallgattam a szónokokra, folyvást az elnököt néztem, akinek munkái már akkoriben erősen foglalkoztattak. Most is világosan magam előtt látom, amint monoklival a szemében, kissé hátratámaszkodva ült ott, az ajkai körül állandóan könnyű mosoly játszik. Ebben a mosolyban volt elnézés, arrogancia, malicia, jóakarat és elsősorban óriási fölény. Mintha azt akarná mondani, „csak beszéljetek, csak vitatkozzatok, hiszen alapjában véve egészen igazatok is van, ámbár . . . és egészen helyes a cél, amelyért összejöttünk, hiszen én is itt vagyok, de azért tudom, hogy . . .“

Mennyivel könnyebben értené meg az olvasó Shaw pszihologiáját, ha ezt a mosolyt valahogyan bemutathatnám. Az egész egyénisége benne volt. Ezt az egyéniséget pár szóval meghatározni szinte lehetetlen. A legfurcsább ellentétek egyesülnek benne. A progressziv eszmékért küzd, de azért lépten-nyomon kicsúfolja őket. Helyesli a feminizmust, a szociálizmust, a szociálpolitikát, de minduntalan nevetségessé teszi azokat. Megveti a dráma régi eszközeit, de azért ugyanabban a színdarabban először osztentative ellöki őket magától, aztán fölhasználja őket, aztán a feje tetejére állít mindent és végül egy merész grimaszszal önmagát, alakjait és a közönséget együtt figurázza ki. Közben bámulatos technika és rendkivül sok eredetiség.

Shaw nehezen érvényesült. Eleinte nem vették komolyan, évek teltek el, amíg darabjait nem utasították vissza. Bár Angliában él, első sikereit Amerikában aratta. Most legutóbb a kontinens színpadai is sorra meghódolnak neki. Mult hónapban mutatta be a bécsi Burg-színház „You never can till“ (Sohasem lehet tudni) című vígjátékát, amelynek egy szemelvényét mai számunkban adjuk. A bemutató előadáson Shaw hívei és ellenfelei között valóságos ütközetek játszódtak le, fütyülés és pisszegés folyvást váltakozott.

Maga a darab a modern feminista nő erős kifigurázása. Hősnője szigoru egyéni elveket hirdet. Fel van szerelve a tudomány egész fegyvertárával, de amikor az első ügyes fiatalember útjába kerül, a nagy elvi vitának mégis csókolózás a vége. A szintén feminista anya borzadva hallja leánya gyöngeségét. Az alább közölt jelenetekben ez az anya beszél a csókrablóval és Shaw e helyen fejti ki különös nézeteit a két nem érintkezéséről.

Bubics püspök kehlburgi kastélya Brüneck mellett, Tirolban; ahol az utolsó években incognitóban töltötte a nyarat.

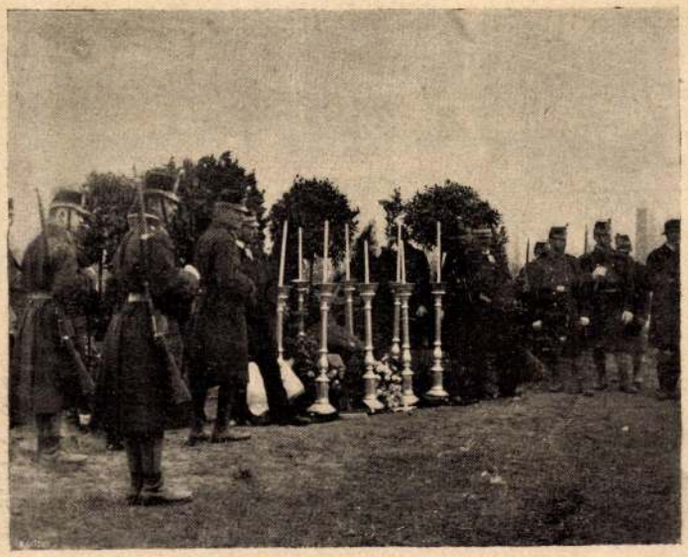

Erhardt hadnagy második temetése. Először mint közkatonát temették el, másodizben hadnagyi rangját megillető díszszel

HARMADIK FELVONÁS.

Clandon asszony. Valentine dr.

Clandon asszony (feláll): Szíveskedjék leülni doktor úr. Szeretnék önnel egy kicsit beszélgetni, ha nincs az ellen kifogása. (Valentine leül a pamlagra. Lelkiismerete kellemetlen negyedórát sejtet vele. Clandon asszony kimért távolságban ül le arra a székre, amelyen Philipp ült.) Önre való tekintettel először is saját magamat vádolom. Mert egy olyan kérdésről fogok beszélni, amelyhez nagyon keveset, sőt tán éppenséggel semmit sem értek: a szerelemről . . .

Valentine: A szerelemről?

Clandon asszony: Igenis, a szerelemről. Ne tessék azért nyugtalankodni: nem vagyok önbe szerelmes!

Valentine (lesujtva): Valóban, asszonyom, én . . . (Hirtelen föltalálja magát.) Higyje el, nagyon büszke volnék, ha mégis . . .

Clandon asszony: Köszönöm, de már öreg vagyok ahhoz, hogy most kezdjek hozzá.

Valentine: Hozzákezdeni? . . . Hát ön soha . . .

Clandon asszony: Soha. Az én sorsom nagyon is mindennapi volt. Férjhez mentem, mielőtt még elég idős lettem volna, hogy tudjam, mit is teszek. Annak következménye keserü csalódás volt, mint ön is meggyőződhetett, még pedig úgy a férjem számára, mint részemre. Igy esett meg, hogy sohasem voltam szerelmes, noha férjnél vagyok . . . Egész életemben nem akadt egyetlen szerelmi ügyem. S hogy egészen őszinte legyek: amit másoknak szerelmi ügyeiről láttam, nem járult hozzá, hogy megsajnáltassa velem ezt a mulasztást. (Valentine, aki nagyon komoran néz maga elé, kétkedőleg pislant feléje. Clandon asszony elpirul és elfojtott bosszusággal kérdezi:) Ön nem hisz nekem?

Valentine (megdöbben azon, hogy kitalálták a gondolatát): Dehogy nem! Miért ne hinnék önnek?

Clandon asszony: Elhiheti nekem, hogy egy élet, amely az emberiségnek áldozunk, olyan kárpótlást nyujt és olyan érzésekkel ismertet meg, amelyek bőven fölérnek a szerelemnek önző elvakultságával, érzelgősségével. Mindez nem hasonlít az ön „kárpótlásaihoz“ és szenvedélyeihez: ebben bizonyos vagyok. (Valentine belátja, hogy Clandon asszony lenézi őt sze-

Uj Idők 1906. XII. 15.

Babits Zsigmond

relmi élete miatt és mélabús fejcsóválással tiltakozik.) De viszont, hátrányban vagyok én, ha az úgynevezett szívbeli ügyekről kell beszélnem, amelyekben ön szakembernek látszik . . .

Valentine (nyugtalankodva): Mire tetszik célozni?

Clandon asszony: Azt hiszem, jól tudja.

Valentine: Glória?

Clandon asszony: Igenis, Glória!

Valentine (mintha letenné a fegyvert): Nos hát, igen! Szerelmes vagyok Glóriába! (Látva azt, hogy Clandon asszony beszélni akar:) Tudom már, mint akar mondani: hogy nincs vagyonom.

Clandon asszony: Nem törődöm a pénzzel.

Valentine: Akkor ön egészen más, mint a többi anyák, mivelhogy azok hasonló helyzetben elsősorban is a pénzzel hozakodtak elő.

Clandon asszony: Tehát eljutottunk a leglényegesebb pontig! Mondhatom, ön tapasztalt ember! (Valentine ellent akar mondani, de nem jut szóhoz.) Vagy azt hiszi, nincs elég józan eszem, bármily keveset értek is az efféléhez, hogy belássam, hogy egy férfiu, aki az első találkozás alkalmával odáig jutott egy olyan nőnél, amilyen az én leányom, nem lehet már egészen ujonc a szerelemben.

Valentine: Biztosíthatom önt . . .

Clandon asszony: Nem teszek önnek szemrehányást. Jogában áll, úgy szórakozni, ahogy jónak látja. Glória dolga lett volna, hogy megvédje magát.

Valentine: Szórakozni, én?! De asszonyom . . .

Clandon asszony (kérlelhetetlen hangon): Meri állítani becsületszóra, hogy komoly a szándéka?

Valentine (kétségbeesett elszántsággal): Becsületszavamra, egészen komoly! (Clandon asszony gyűlölködő tekintettel nézi öt, mire felülkerül humora és rávaszkodva folytatja:) Igaz, hogy minden hasonló alkalommal komoly volt a szándékom és mégis — itt vagyok!

Clandon asszony: Éppen ez az, amitől tartottam. (Szigoruan:) Ön egyike azoknak a férfiaknak, akik csak játszanak a nők érzéseivel.

Valentine: S miért ne, amikor csakis az emberiség nagy kérdései méltók arra, hogy komolyan vegyük azokat? (Feláll, a kalapját veszi, komor udvariassággal:) Különben megértettem: ön azt kívánja, hogy szüntessem be látogatásaimat az ön házában.

Clandon asszony: Azt nem kívánom. Elég okos vagyok annak belátására, hogy Gloriának csak jobban meg kell ismernie önt s már nem kell tartania öntől. Ez a legjobb módszer. Erősen bízom leányomnak kora ifjúsága óta edzett eszében.

Valentine (elbámul): Ah, ah! Igy hát rendjén van a dolog. (Ismét leül, olyan embernek arckifejezésével, akinek már nem kell semmitől sem tartania.)

Clandon asszony (akit fölháborít önhittsége): Hogyan érti ön ezt?

Valentine (bizalmaskodó hangon): Megengedi, hogy én is oktassam valamire?

Clandon asszony (kegyesen): Mindig szívesen okulok.

Valentine: Foglalkozott valaha a ballisztikával?

Clandon asszony: Mi köze annak Gloriához?

Valentine: Nagyon sok — képletileg véve. A tüzérség története ebben a században folytonos vetélkedést jegyez föl az ágyúk meg az ágyúk ellen biztosító páncélok gyártói között. Előbb egy hajót építettek, amelyen a legerősebb ágyúgolyó sem hatolt keresztül: erre valaki föltalált egy új ágyút és annak segítségével mégis csak elsülyesztette a hajót: következett erre egy új hajó, amelynek páncélja az erősebb lövegnek is ellenállott. Ismét jött egy új ágyú, amely a páncélt átfúrta. Nos hát, a két nemnek a küzdelme egészen hasonló módon játszódik le . . .

Clandon asszony: A két nemnek küzdelme?

Valentine: Ön még nem hallott erről? Elfelejtettem, hogy sokáig élt Madeira szigetén és ez a kifejezés csak aztán jött divatba, hogy ön elment innen. Megmagyarázzam?

Clandon asszony: Nem szükséges.

Valentine: Tehát fölösleges. Hanem a harcnak mi is volt a lefolyása? A régimódi asszony régimódi nevelésben részesült, hogy meg legyen védve a férfiu támadásai ellenében . . . Ön ismeri az eredményt: a régimódi férfiu könnyü szerrel legyőzte a régimódi nőt. Erre a régimódi nő elhatározta, hogy jobban fegyverzi föl leányát a harcra. Erősebb páncélt ad neki: tudományos nevelést. Ez az új fölszerelés skartba tette egyidőre a régimódi férfit, aki följajdult, hogy ilyesmi nem illik a nőhöz, mivelhogy nőietlen. De mivelhogy ezzel nem vitte sokra, kénytelen volt fölhagyni régimódi haditerveivel. . . Hisz ismeri azokat. . . Térdre borulni, szerelmet, meg engedelmességet esküdni . . .

Clandon asszony: Bocsánat ezt a nő fogadta.

Valentine: Valóban? . . . Igaza van, csakugyan a nő fogadta!. . . De mit tett a férfiu? Szakasztott ugyanazt, amit az ágyúgyáros: tovább ment egy lépéssel, tudományosan kiképezte magát és legyőzte a nőt ezen a vonalon is, valaminthogy legyőzte a régimódi mesgyén. Nem voltam még huszonhárom éves és már is megtanultam, hogyan kell a nőt csellel megfosztani női jogaitól. Láthatja, hogy az én rendszerem alaposan modern.

Clandon asszony (csendes undorral): Ahhoz nem fér kétség.

Valentine: De van egy fajtája a leányoknak, amelynél csütörtököt mond minden módszer.

Clandon asszony: S melyik az?

Valentine: Az alaposan régimódi leány. Ha ön Glóriát az azelőtt szokásos módon nevelte volna, tizennyolc hónap alatt jutottam volna csak odáig vele, ahova ma, tizennyolc perc alatt eljutottam . . . Igenis, asszonyom a nőemancipáció adta őt a kezembe és ön az, aki beléojtotta a hitet a nőemancipációba . . .

HOVA LESZNEK?

A lehulló virágszirmok
Elfonnyadva, eltiporva
Hullanak a sárba, porba.

Kis patakok kanyarognak,
Elbolyongnak arra-erre
S belefutnak a tengerbe.

Fülemile víg énekét
Felkapja a szellő szárnya
S felviszi a menyországba.

S hova tűnnek, hova lesznek
Azok a szép édes álmok,
Mik valóra sohse válnak?

Bolyongnak tán nyugtalanul
S csapodáran, mint a lepke,
Szállnak ismét más szívekbe?

Avagy fájó dalok lesznek
S egykoron majd sírunk fölött
Bánatosan lengedeznek?

Feleki Sándor

Brubis Zsigmond

38. szoba.

Bubics Zsigmond: Magyarország védasszonya. Vászon, olaj 82 × 102 cm.

A testő ajándéka

Maszlagy II. 520. szám

160

Esztergomi primási palota.

Bubics Zsigmond

vród
z

Szokolszky

135 – 155. l
archeppel

mint festőről
is ír róla.

Mária a gyermek Jezus-
sal rózsakoszorúban
c. képét IX. Pius pápá-
nak ajánlotta, kinek
hagyatékából. később a kép
vmsa szerzte.
A kép repr. a 138. l után.

Allium fistulosum
Télihagyma

Bubics Zsigmond

Maerlagby 60×44

394. Rubics Zsigmond püspök (1821–1907). Kákos. Vászon, olaj; 42·5×58 cm.

(A győri püspök nyári kastélyának látképe.) Jelezve a hátsó hátoldalon: Castellum Kákos, cottus Sopron, d. o. p. Sig. Rubics 1867. — A művész ajándéka.

Maerlagby II. 505 m.

Országos Képtár

Bubics Zsigmond

nekrolog

Arch. Ért. 1907. 288. l.

kben a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
klós, aki félországot hóditott meg a nemzeti nép=
vertársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
és kalandmentes külpolitikát akar.
hez, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
. Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ájáért, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
em tehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

he és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
nem jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
erepel.
sorsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Bubics Zsigmond
festő

L. Kendrey - Kentiványi
284. l.

80. l. — *Sziklay János dr. és Borovszky Samu dr.:* Magyarország vármegyéi és városai. Abaúj-Torna vármegye és Kassa. Budapest, 1896. 137, 141. l. — *Szinnyei József:* Magyar írók. I. 1371. h. — *Szokolszky B.:* A száz éves kassai püspökség. Kassa, 1904. — *Tarczai György:* A Kassai Múzeum. *Művészet.* 1903. 168. l. — *Vasárnapi Ujság.* 1883. 212. l. — 1886. 453. l. — 1887. 27. szám (arczképpel). — 1904. 32. sz. (arczképpel). — 1904. 585. l. — 1906. 219. l. (Bubics püspök kastélya; képpel). — 1907. 22. szám (arczképpel). — Arczképe László Fülöptől (oljf. a Kassai Múzeumban) és Aranyossy Ákostól (rézkarcz). — Arczképét könyomatban kiadták Sarkady István, a „Hajnal" szerkesztője, 1864-ben és Vereby Soma az 1870-es években.

ábrázoló képét ajándékozta a M. N. Múzeumnak, s ugyancsak az ő ajándékából bírja a Kassai Múzeum Rózsák és árvácskák, A hohenstaufi Alpesek, Fraknó vára (1870), Alpesi virágok és Madonna-kép (1866), Tavaszi virágok, Alpesi virágok, Olaszországi tájkép (1871), Szőlőfürt és folyókavirág, Az Achensee Tirolban (1871), Rhododendron, gnaphalium, viola és gentiana (1867), Rhododendron és gnaphalium, Három virág, Két rózsa, Lonicerák, Növénylevelek, Arnica, geum és anemone, Rózsák, Hagymák (vízf.), A fraknói vár, az esterházai, a kismartoni és a pottendorfi kastélyok (vízf.), Lepkék (vízf.), Chrysanthemum és rózsa (vízf.), Gentianák és ibolyák, (vízf.), Ibolyák és abutylon, Gombák (vízf.), Árvácskák, Lonicerák, Alpesi virágok, Rózsák, Rhododendron és ranunculus, Rózsa és epervirág, Rhododendron, Őszi baraczkok és szilvák (vízf.), Rhododendron, Campanulák (vízf.), Gnaphalium, Fehér rózsák (vízf.) és Őszi baraczkok cz. festményeit.

B. művészetét a Kassai Múzeumban lévő képeivel kapcsolatban a következőkép méltatja Tarczai: Bár műkedvelőnél egyéb sohasem akart lenni, jóval több művészi kedvvel dolgozott Bubics Zsigmond püspök, midőn még kedvtelésből az ecsetet forgatta. Tájképei, mint a minő a Kassai Múzeumban Fraknó vára, a Markó-Ligeti iskola számottevő követőjeként tüntetik föl. Virágképei azonban, amelyekből ugyanott egy tekintélyes sorozat látható, bécsi festők hatása alatt készültek, akiktől úgylátszik elsősorban tanult.«

A kassai száz éves egyházmegye történeti névtára és emlékkönyve. Kassa, 1904. 3. l. — *Ezredéves orsz. kiállítás.* A képzőművészeti osztály képes tárgymutatója. Budapest, 1896. 120. l. — *Fittler K.:* Az Iparművészeti Múzeum Bubics-terme. *Művészi Ipar.* 1891. 186—188. l. — *Karsai Ervin:* Bubics Zsigmond püspök emlékezete. Kassa, 1909. 4.-r. 12 l. (Különnyomat a kassai főgymnasium 1908—9. évi értesítőjéből.) — *Kemény Lajos:* Kassai képírók a XIX. században. *Művészet.* 1908. 133. l. — *Képzőművészeti Szemle.* 1879. 80. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Magyar Géniusz.* 1894. I. 51. l. (arczképpel). — *Magyar Iparművészet.* 1897—98. 349. l. — *Mihalik József:* A Kassai Múzeum gyűjteményeinek leíró lajstroma. Kassa, 1903. 399—400, 415. és köv. l. (arczképpel). — *U. az:* A kassai szent Erzsébet templom. Első rész. Budapest, 1912. 104, 105. l. — *Napilapok* 1907 máj. 23. számai. — *Nyári Sándor dr.:* Bubics Zsigmond. *Új Század.* (Kassa). 1899. 2—3. l. (A borítékon B. arczképével). — *Ország Világ.* 1887. 541. l. (arczképpel). — 1896. 449. l. (arczképpel). — 1904. 231. l. (arczképpel). — 1907. 21. szám (arczképpel). — *Ortvay Tivadar:* Emlékbeszéd Bubics Zsigmond t. tag fölött. Budapest, 1908. 8.-r. 45 l. arczképpel). A M. Tud. Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. XIV. k. 1. sz.) — *Peregriny János dr.:* A M. N. Múzeum képtárának leíró katalogusa. Budapest, 1900. 56, 152, 154. l. — *Pester Lloyd.* 1907 máj. 24. — *Stuhlmann Patrik dr.:* Képzőművészeti alkotások Kassán. *Jelentése* a jászóvári prem. kanonokok kassai főgymnasiumának az 1900—1901. évből. Kassa, 1901. 46. l. — *Sturm:* Országgyűlési almanach. — *Századok.* 1909.

Bubics Zsigmond
vége.

22. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, JUNIUS 2.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónikával*» negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BUBICS ZSIGMOND.

1821—1907.

Szép és tartalmas élet, mely szomorú és visszás alkonyatot ért, — ez Bubics Zsigmond életpályája, a melyet most befejezett a halál. Néhány évvel ezelőtt még, ha említették a nevét, az elismerés és tisztelet melegsége adott ez emlegetésnek tartalmat; az utóbbi egy-két évben egyszerre egy kellemetlen és szégyenletes botránypörrel kapcsolatban járt a neve szájról-szájra. Nagyon szomorú és sivár kép tárult elénk: egy magával tehetetlen öreg ember, a kit rosz emberek, lelkiismeretlen paraziták vesznek körül, a nyilvánosság előtt veszekedve, hogy kiszipolyozhassák s olyan botrányt csapva körülötte, a melytől összeroppant a szegény öreg embernek még püspöki széke is s veszélybe jutott egy nagy egyházmegyének erkölcsi békéje.

Most, a frissen felhantolt sír előtt nyugodtan lehet mérlegelni ezt az életpályát, számadást csinálni róla s a mellette és ellene szóló dolgok középarányosából összeállitani az elhunyt püspök arczképét. Figyelembe kell vennünk, hogy Bubics Zsigmond, a mig testi és szellemi erejének teljes birtokában volt, minden tiszteletet megérdemlő feddhetetlen életet élt s csak akkor esett folt a nevén, a mikor már teljesen elaggott, elvesztette ellenálló erejét, kritikájának biztosságát. A mi hibát ekkor elkövetett, igazságtalanság volna szigorúan megitélni, mert a kortól elgyöngült elmével követte el s mert alapjában egy specziálisan papi erénynek, a gyöngeségig menő jóságnak volt a vadhajtása. A mig teljesen be lehetett számítani cselekedeteit, addig csak jót művelt, — bűn volna a rovására irni mindazt, a mi körülötte, az akaratlan és tehetetlen aggastyán körül kaján emberek gonoszságából történt.

Mert az bizonyos, hogy Bubics Zsigmond, ha nem volt is tehetségénél s egyénisége erejénél fogva vezérszerepre hivatva szellemi életünkben, mindenkor kulturális hivatást igyekezett betölteni. Nem volt politizáló főpap, bár kényes politikai ügyekben mérséklettel és tapintattal tudta összeegyeztetni főpapi hivatását a fejlődő politikai élet követelményeivel, — érdeklődésével, szeretetével inkább a tudományos és művelődési ügyek felé fordult. Egyik képviselője volt nálunk annak a hagyománynak, a mely még a humanizmus korából öröklődött át máig: a tudomány és művészetkedvelő püspök, a ki szenvedélylyel gyűjti az értékes műtárgyakat, ismerőjévé lesz a művészetnek s mint tudományos iró is nevet viv ki magának.

Úgy is kezdte a pályáját, mint a kit a tudományos foglalkozás kapott meg leginkább: az Esterházy-herczegek nevelője volt, aztán ez állásától megválva a budapesti tudományos körökkel keresett érintkezést. A buzgó és törekvő papot szivesen fogadták itt s szerepet juttattak neki az 1879-ben a szegedi árviz károsultjainak javára rendezett iparművészeti és ötvösmű kiállítás rendezésében, Henszlmann Imre oldalán. Ez volt az első efféle kiállítás Budapesten s nagy sikere egyszerre szélesebb körökben is ismertté tette Bubics nevét. E biztató kezdetre folytatásul következett egy derék, a maga körében ma is becscsel biró munkája, melyben a Magyarország városairól és várairól fenmaradt régi, XVI. és XVII. századi metszeteket dolgozta fel tudományosan, rendezve egyuttal a Nemzeti Muzeumnak metszet-gyüjteményét. Ez

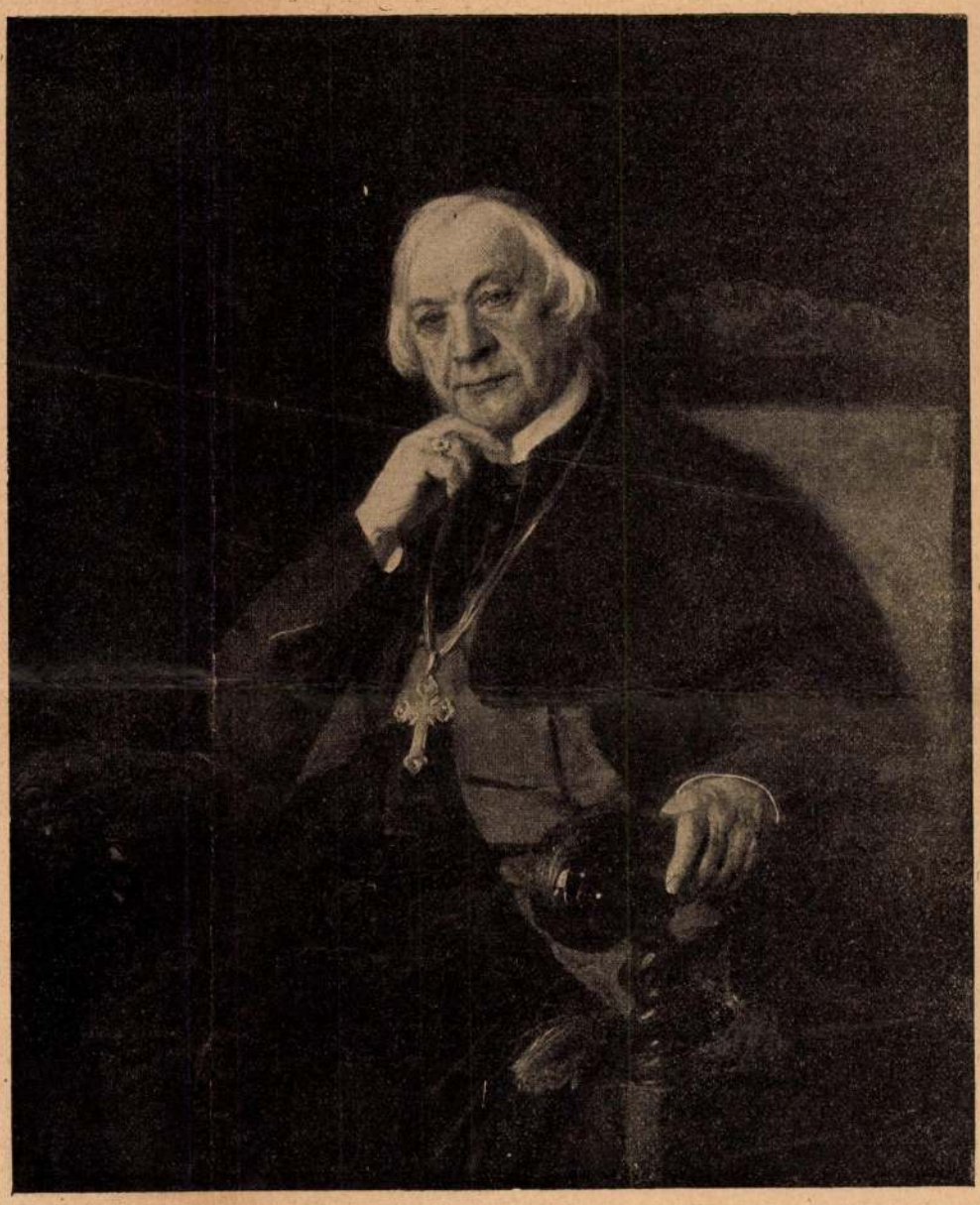

BUBICS ZSIGMOND. — László Fülöp festménye.

sokkal nagyobb munka volt, mint a milyennek a könyv felületes megszemlélésére látszik; a több százra menő metszetet nemcsak leirta, hanem a mennyire lehetett, tudományosan meg is határozta, keletkezésük ideje, készitőik s ama munkák szerint, a melyekben megjelentek. Bubics munkája még ma is a leghasználhatóbb kalauz e téren.

Ezen a nyomon aztán főleg az iparművészet tanulmányozására adta magát. Ama kevesek közé tartozott, a kik elsőkül kezdték a nálunk akkor még szunnyadó érdeklődést fölkelteni az iparművészet iránt. Szép és becses gyűjteményt állított össze a régi magyar tatai és holicsi majolikákból s ennek nagy részét utóbb az Iparművészeti Muzeumnak ajándékozta. Foglalkozott régi egyházi ruhák és kéziratok gyűjtésével is. Mind e munkássága révén, a mely mégis csak valamivel több volt az átlagos úri dilettantizmusnál, oly általánosan tiszteltté lett a neve, hogy az egész közvélemény helyesléssel fogadta, mikor 1880-ban nagyváradi kanonok s az ottani papnevelő intézet igazgatója lett. Ugyanez időtájban nevezték ki az Esterházy herczegi uradalmak zárgondnokává s e minőségében valóban önzetlenül fáradozott az óriási, de sulyosan megterhelt herczegi javak rendbehozásán. 1887-ben aztán kassai püspökké nevezte ki a király.

Ekkor már hatvanhat éves volt, de ép erővel és szorgalommal fogott az egyházmegye kormányzásához. Kassa városát nagy hálára kötelezte a kassai muzeum alapitásában való hathatós közreműködésével; azok a tárgyak, melyeket ő ajándékozott, a muzeum anyagának legértékesebb részéhez tartoznak. Itt őrzik művészi kedvtelésének több csinos termékét is: tetszetős festményeit, — különösen virágok festésével szeretett foglalkozni fiatal korában. Sok kitüntetés érte: valóságos belső titkos tanácsosi czim, akadémiai levelező, majd tiszteleti tagság stb. 1904-ben még csorbitatlan népszerűség közepette ülte meg gyémántmiséjét. Csakhamar azonban betegeskedni kezdett, az egyházmegye ügyeit s a püspöki vagyon kezelését sem birta kellő gonddal ellátni, úgy hogy koadjutort kellett mellé kinevezni. Ekkor támadtak körülötte azok a kinos zavarok, melyek miatt tekintélye oly sokat szenvedett. Ő maga már talán nem is érezte teljes mértékben helyzete kellemetlenségeit, elvonult egy bádeni szanatóriumba és ott várta be, teljesen elzárkózva a világtól, halálát.

ZÁSZLÓAVATÁS.*

Mindenható Isten, Irgalomnak atyja,
Ki ur vagy a földön s ott fenn a mennyekben,
Halld meg a fohászunk! E lobogó selymén
A te mindenható áldásod lebegjen.
Add, hogy a kik majdan alá sorakoznak
Egyesüljenek a hitben, szeretetben,
Legyenek erősek, bátrak és vidámak —
Magyarok istene, halld meg az imánkat!

S te lobogó lobogj fönnen, a magasba,
Lobogj mindég tiszta magyar levegőben,
Izmos, ifju karok tartsanak magasra,
Duzzadjanak lelkes, fiatal erőben,
Meg ne hajolj soha gyászszal fátyolozva
Egy-egy uj sír előtt, künn a temetőben,
Lengj hiveid fölött áldva, intve, óva,
Nemes ifjuságunk büszke lobogója.

Láss gyönyörűséges, szép, szabad időket,
Szűztiszta selymeden folt sohase essék,
Lásd nagyra nőni a magyar ifjuságot,
Hevítse őket a nemes kötelesség.
De ha — Isten óvjon — vész törne hazánkra
Szineid a harczba most is úgy kövessék,
Mint akkoron, régen, szép tavaszi fényben,
A szent Márcziusnak dicső idejében!

Holnapunk reménye, hazám ifjusága!
Lemosolygó virág gyümölcshozó fáról,
Légy igaz! Légy magyar! Légy különb apádnál!
Légy szavakban fukar! Légy tettekben bátor,
Fiatal szivedet bármily csapás érje,
El ne tántorodjék Istentől, hazától —
Nézz föl a nagy égre nemes, tiszta hitben,
Igy áld meg bennetek minket is az Isten!

Legyen a szivetek erős, kemény, mint a
Magas Tátrának hóval födötte bércze,
Légy szavadnak ura! Légy sokat szenvedett
Szép hazádnak ékes, méltó büszkesége!
Légy fáradhatatlan, nagylelkü, kitartó,
Dolgozz csöndbe, áldott, tiszta békességbe'
Meghalni a honért: hősök osztályrésze,
Oh, de az is hős, ki megdolgozik érte.

És ez a kis lelkes, igaz magyar város,
A mely körülölel titeket szeretve,
Maradjon hű mindég gyönyörű multjához,
Oktasson a hitre, hazaszeretetre.
A hősök emléke ott áll a virágos
Fák alatt . . . ! s Branyiszkó sincsen innét messze,
A hol hős szivekből fakadnak virágok —
Ne feledjétek ezt, iglói diákok!

Magyarok Istene, irgalomnak atyja,
Terjeszd áldó kezed fölénk védve, óva,
Küldd le áldásodat a nap sugarában
Erre a fehérlő, tiszta lobogóra;
Add hogy ez a zászló lelkes, nemes, bátor
Magyar ifjuságnak legyen lobogója,
Gyújts magasztos lángot minden ifjú szivben
Királyok királya, mindenható Isten!

Farkas Imre.

* Elmondta szerző az iglói főgimnázium zászlószentelési ünnepélyén.

EGY KIS VÁROSBAN.

A kis városnak valahány utczája:
Egy idegen úr véges-végig járja,
Emlékek szárnyán erre-arra száldos, —
Oly kedves neki ez a kicsi város.

Járókelő nép némán veszi szemre
S kiváncsin néz a méla idegenre;
Egy-egy tekintet a nyomába rebben:
Ki lehet vajjon? — Nagyon ismeretlen . . .

— Oh de az utczák: vén fák, kicsi házak
Mind rámismernek s köszöngetve várnak;
A föld szive is megdobban alattam:
Azért én, látod, a tiéd maradtam . . .

Köszönt a kis ház, melyben megszülettem,
A vén fa, melynek fészkét szedegettem,
Az erdő, melyben búval bujdokoltam,
Az Ipoly, melyben kétszer fuldokoltam . . .

Minden lépésen, — minden fában, kőben
Gyermekkoromnak tükre leng előttem;
Szivembe rezzen minden édes emlék: —
Idegen itt én hogyan is lehetnék!

S a szívem búja lassan mind fölolvad,
Száz emlék készt, hogy vidáman daloljak,
Mint a madár, mely ős fészkére szállva,
Jókedvét ontja az egész határra.

Sajó Sándor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Az volt a terve, hogy miután a hordókat a Tóthék szőlőjébe viszik, felkuporodik jó maga is a szekérre s igy jut el odáig, a nélkül, hogy útközben fűtől-fától kérdezősködnie kelljen a szőlő után s esetleg áruló nyomokat hagy hátra.

Az udvaron csakugyan ott állt már egy társzekér, hordókkal megrakva. Bizonyosan ez az! A rúd végibe járom volt illesztve, ennélfogva ökrök lesznek befogva. Hm, annál jobb. Hisz akkor fel se kell ülnie a szekérre, elég lesz, ha a nyomában ballag, puskával a vállán, s a hova majd befordul a szekér, az lesz a Tóth Mihály szőlője. Semmi se lehet megfelelőbb ennél!

Mindenekelőtt megreggelizett bent az étteremben (a korcsmáros, mondták a pinczérek, már hajnalban kiment a leányaival), némi hideg sültet szerzett a tarisznyába. Az élelmezési ügy minden hadi műveletnek egyik legfontosabb része.

Vidáman fütyörészve indúlt meg aztán a szekér után, mely előtt négy sovány ökör szedegette kedvetlenül a lábait. Míg a síma út tartott a völgyben, a rétek és a suhogó kukoriczások között, addig szinte úgy látszott, mintha magától menne a szekér s az ökröcskék csak azért lépegetnének, nehogy hátbabökje őket a jármű, hanem a hegyen aztán kisült, ki viszi a terhet, az ökrök testén kidudorodó megfeszült inakból.

A hegynek fölfele a béres is leszállott s gyalogosan ballagott a szekér mellett, biztatva az ökröket szép szóval. Elbájoló őszi nap volt. Nevet a természet. De ez már csak olyan, mint egy vén anyóka mosolya. Van benne valami sajátságos édesség, de méla szomorúság is. Az erejét vesztett napsugár végzi még a nyári útját, de tudja már, hogy semmi komoly dolga nincs lent: a mit meg kellett érlelnie, megérlelte és ezentúl csak arra való, hogy kellemessé tegye magát a földi teremtmények előtt, időt engedjen az embernek, hadd takarítsa be, a mit a föld hozott, hagy még egy-két virágot a méhnek, egészítse ki, töltse meg belőlük a sejteket, melyek esetleg üresek maradtak, búcsúzik szeliden, megcsókolja a sárguló füveket, de már nem deríti fel őket.

Kigyózó út vezet fel a hegyre, mely meglepte szépségével Noszty Ferit. A Somlyó csaknem egy tökéletes, szabályos kúp, mintha egy óriás a kalapjából borította volna ki a földjét, a mintegy ezer holdnyi kúpot, mely voltaképen három kúpból áll. (Alakja a pápai tiarára emlékeztet.)

A Somlyó tűzhányó volt valamikor, a legfelsőbb kúp tetején tisztán kivehető a kráter üst alakú öble és szerteszét hever a sok lávakő még most is, később aztán, úgy látszik, meggondolta magát, vagyis észretért a Somlyó, hogy mennyivel okosabb lesz másképen adni ki a tüzet, mint forró kőzetekben, forma dat esse rei és most már a legalsó kúpon diszlő venyigék gyümölcsén át jön ki a tüze. A pokolnak is vannak szerencsés ötletei.

Ment, mendegélt a vadász a kacskaringós úton mindig följebb-följebb, mindenütt a szekér nyomában, nézegetve a második, középső hegykúpon a szép bazalt sziklákat, vagy a dús terméssel rakott szőlőkön legeltetve szemeit. Egyik-másikról, különösen a hol csinos volt a borház vagy villa, azt kivánva, hogy bárcsak az lenne a Tóthéké (már szinte úgy vette, hogy akkor az ő tulajdona lesz), midőn az egyik bazalt szikláról egy sólyompár röpült fel idegizgató szárnysuhogással.

Hirtelen felemelte puskáját, rálőtt, de a két madár sértetlenül szállt tova.

— Jó szerencse, vadász úr, hogy nem talált, — szólalt meg a béres, ki érdeklődve állt meg a lövés hallatára, — nagy baj lett volna, ha meglövi a szent madarat.

— Miért? — tudakolta a vadász.

— Mert ezek eszik meg a seregélyeket és a mindenféle szőlőpusztító madarakat és talán agyon is vernék az olyan embert itt a népek, a ki egy sólymot elpusztítana.

— És sok van?

— Lehet vagy húsz pár a sziklák közt. Az egész Dunántúl nincs egyebütt. Ezek is úgy maradtak itt, azt mesélgette édes apám, a ki

Bubics Zsigmond

Lépei a Lépen.

Murban

Nagyenyed V. 226.

SIRALOMHÁZBAN.

— Szemere György egyfelvonásos drámája. —

Szép, meleg estéje volt a napokban a Nemzeti Szinháznak. *Szemere* György «*Siralomházban*» czimű egyfelvonásos szinművét mutatták be s a bemutatást bensőséges, őszinte, nagy siker fogadta.

Érdekes meséjén, erős jellemfestő tehetségén, kitünő megfigyelésein kivül főleg az teszi igazán elsőrangúvá ezt a kis egyfelvonásos szinművet, hogy belelát a lélek legsötétebb zugába és bámulatos egyszerűséggel tárja a néző elé vonásait.

Karácsonyi Jóska megölte Kiszti Mátyást, mivelhogy ez mindenéből kifosztotta s ezenfelül megrontotta az asszonyát is. Halálra itélték. A siralomházban várja az elkövetkező napot, a melyen kivégzik. Ekkor a lelke még csupa rejtelmesség. És a függöny fölgördülése után jelenetről-jelenetre mind érdekesebben tárja elibénk Szemere György ennek a léleknek a rokonszenves, becsületes vonásait.

Utolsó óráiban fölkeresi a gyóntató atya. A halálraitélt meggyónja neki minden bűnét. Elmondja azt is, hogy egyszer agyonvert egy kóbor kutyát, mivelhogy az kárt tett a kukoriczásában. De a mikor az a kóbor kutya reánézett a két fájdalmas szemével, — mozgolódni kezdett benne a lelkiismeret. Ezt a «bűnét» lelkére. Az öreg, becsületes börtönőr alakja is kitünően, egytől-egyig találó és gyönyörködtető vonásokkal van megrajzolva.

Értékes irói tulajdonságainak mindegyike beszédes bizonyságot tesz a mellett, hogy Szemere György ezzel a darabjával a java irók közül fölküzdötte magát a legelsők, az irányt adók közé.

Az előadásról is ugyanazt lehet elmondani, a mit a darabról: rég nem láttunk ilyent a Nemzeti Szinházban. *Pethes*, *Gabányi*, *Mihályfi* és *Hajdú* természetes egyszerűséggel, mély bensőséggel játszottak. Különösen Pethes és Gabányi érdemlik ki a teljes elismerést.

Az est lelkes közönsége hatszor-hétszer szólította a lámpák elé a szerzőt.

Jákó János.

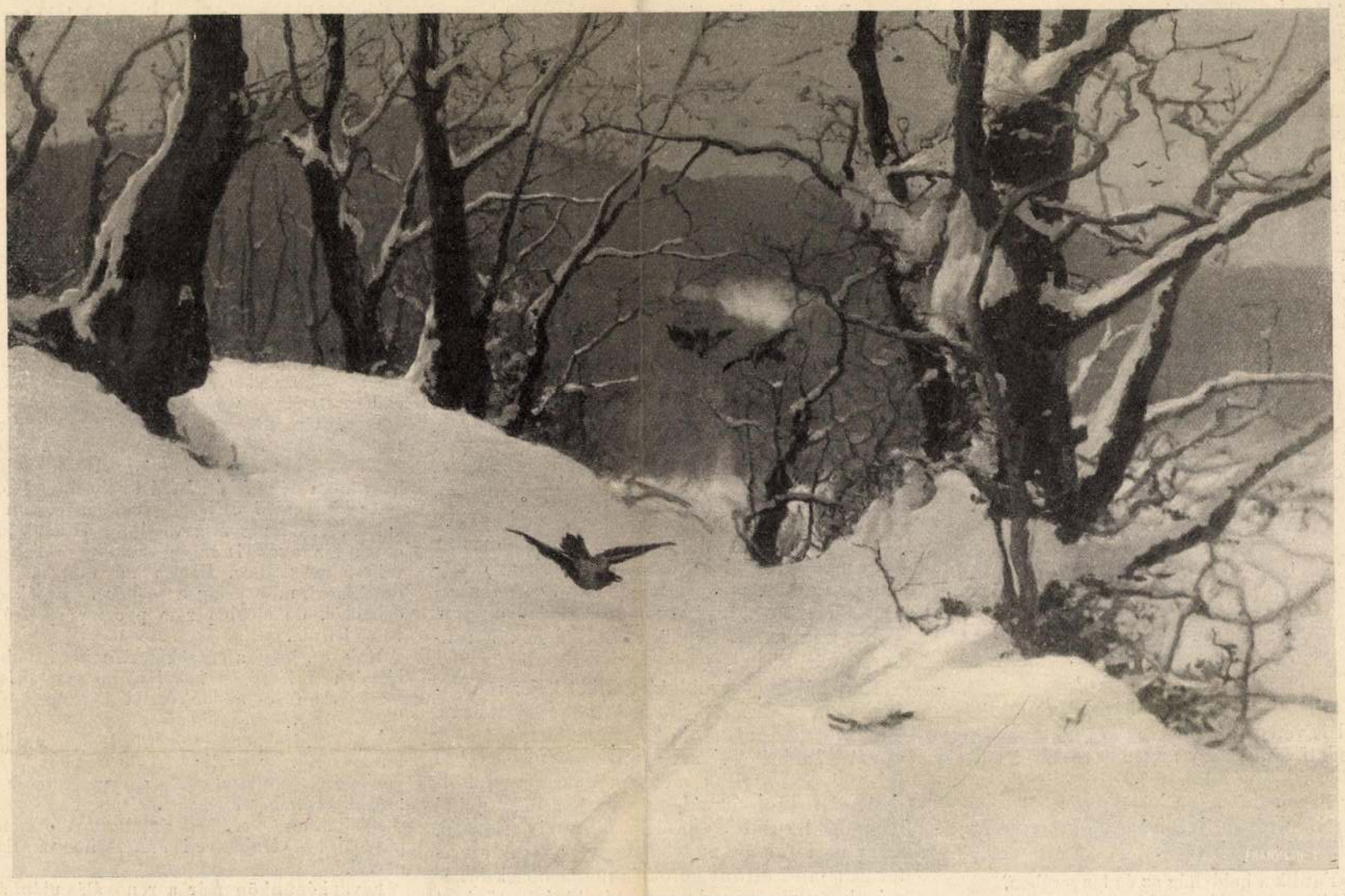

Neogrády Antal: Az éhezők.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

jétől fosztotta meg, ezuttal javított rajta, csekély szórendi változtatással ismét egyszerűbbé, keresetlenebbé, könnyebbé tette a szöveget. A változtatás abból a czélból történt, hogy az egymásnak megfelelő két sorban a *párosság* teljesebb legyen:

A világot	adnák	ráadásnak
Szeretőmet	még sem adnám	másnak.

És ez a népköltési folyamat észrevétlenül átcsapott a nép köréből a műveltek körébe, tovább hódított, általános nemzeti érvényre tett szert. Vagyis ugyazon törvény, mely a népdal felett uralkodik, még bennünk is él és hat. Azért fogadjuk el e változtatást Petőfi szövegén. De itt ezenkívül még valami történt: a nép egy harmadik, egészen új versszakot toldott a gyönyörű költeményhez:

«Ha ez a pénz el találna veszni,
A szeretőm nem tudna szeretni:
Akkor lennék csak igazán szegény,
Juhász legény, szegény juhász legény! . .»

Nyilván úgy kell értenünk, hogy a pénz elvesztése, ha t. i. a juhászé volna, még csak hagyján, az még nem tenné őt szegénynyé, mert kedvese van, de ha kedvesét elvesztené, akkor igazán szegény lenne. Valljuk meg, korántsem ügyetlen hozzátoldás. Ime tehát a nép nem éri be a nemzet legnagyobb költőjének művészetével, hanem tovább költi őt, még pedig szerencsével.

Szintén Petőfinek egy másik költeményéből (A szeretőm nyalka gyerek . . .) csak egyetlen egy versszakot vett át a nép s ebből új dalt költött. Az eredeti versszak így szól:

«Szállj le, kincsem, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Ereszd meg a terhelődet,
Öleld meg a szeretődet.»

Ezt a nép némileg alakítja s egy versszakot told hozzá, következőleg:

«Szállj le huszár, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Tágítsd meg a lekötődet,
Öleld meg a szeretődet.»

*

Fel van a sárga nyergelve,
Én ülök a tetejébe,
Az van a csákómra irva:
Három évig leszek oda.»

Itt tehát ismét máskép bánt el a nép Petőfivel: el is vett belőle és meg is toldotta. Elvette az eredeti költemény nagyobb részét, s azt egy új versszakkal pótolta.

Egy harmadik eset a következő:

Szintén nagyon jól ismerik Petőfinek gyönyörű betyár románczát:

«Fürdik a holdvilág az ég tengerében,
Méláz a haramja erdő közepében:
Sűrű a füvön az éj harmatozása,
De sűrűbb két szeme könnyének hullása.»

BUBICS PÜSPÖK VÁRKASTÉLYA BRUNECK MELLETT.

Baltája nyelére támaszkodva mondja:
«Mért vetettem fejem tilalmas dolgokra! stb.»

Ebből a hat sorból a nép ajkán négy lett:

«Fürdik a holdvilág az éj tengerében,
Bánkódik a betyár erdő sürüjében,
Baltája nyelére támaszkodva mondja:
«Mért adtam fejemet tilalmas dologra!»

Ez a változtatás, mint látjuk ismét egyszerűbbé tette a verset. A kihagyott két sor is ennek a czélnak esett áldozatul s érdekes, hogy a népköltés munkája itt megint az egész vonalon győzött. Ez a kihagyásos összevont szerkezet (vagy tudományos nyelven: olvasat) országszerte kiszorította az eredetit.

Ime a népköltés úgy bánik Petőfivel, mint a mester szokott bánni növendékével: át-meg átgyurja, bővíti és rövidíti kénye-kedve szerint. Mert hiszen mind e mélyreható változtatások, melyeknek épen az imént Petőfinél tanúi voltunk, nem minden törvény nélkül vagy puszta szeszélyből származnak, hanem ép oly szabatosság, ép oly törvényesség uralkodik mind ezeken tüneményeken, mint magának az irodalomnak vagy mű-költésnek folyamatain; csakhogy e szabályosság más, mint a mű-költésé, ez a természetes ősi öröklött hagyomány szabályossága. Ez az, a miben a népköltés különbözik a műköltéstől.

Ha tehát legnagyobb költőinket bajos megértenünk a népköltés titkainak ismerete nélkül, bizvást mondhatjuk, hogy magát a népet még annál inkább is bajos. Nepünk érzésvilága: hét lakattal elzárt titok, melynek kulcsa a népköltés. Azért nemcsak abból a szempontból érdekel bennünket, mint az irodalom kútfeje, forrása, mint az a forrás, melyből nagy költőink merítettek s mint eltünt korok és nemzedékek érzéseinek emléktára; de nem kisebb jelentőséget nyer az által, hogy a most élő milliók szivét halljuk benne megszólalni leplezetlen őszinteséggel. Hiszen a nép ezeket a dalokat nem nekünk, hanem önmagának dalolta. Saját szivén könnyített velük. Mindent, a mi őt meghatja, mindent, a mi fáj vagy örömet okoz neki: dalaiba önt belé s csak dalait kell megismernünk, hogy ezt az egész érzésvilágot lelkünk világával össze tudjuk olvasztani.

Vikár Béla

BUBICS PÜSPÖK KASTÉLYA.

Sok szó esett a mult napokban Bubics Zsigmond kassai püspök ügyeiről s ezzel kapcsolatban sokszor emlegették a lapok Bubics brunecki birtokát, mint olyat, mely sok tartozásra fedezetül szolgálhat.

Hát bizony ebben ezúttal tévedtek a lapok. Az emlegetett birtok valóságban csak egy kastély, mely két órányira Brunecktől, a Geisthal egy elrejtett mellékvölgye felett, magányos hegycsúcson áll. A birtok többi része a fenyvessel bontott hegy s a hegy alján négy fehér, fafedelű tiroli házikó.

Az oda vezető út bizony nagyon el van hanyagolva. Aufhofenig még valahogy el lehet jutni, de onnan bizonyos elszántság szükséges a hegycsúcsra való felmászáshoz. Bubics az útat meg akarta csináltatni, még pedig a — pécsi püspökség jövedelméből, de előbb persze pécsi püspökké kellett volna lennie.

Érdekes, hogy a püspök mennyire titkolta tiroli birtokának létezését. Még legjobb barátai is csak a mult évben — midőn óriási költséggel újraépítette — tudták meg létezését.

Még Bruneckben se sokan tudnak az elrejtett vár birtokosáról. Franz Zauberzahl, a Herr Verwalter, gondosan titkolta a gazda nevét és csak a legutóbbi események oldották meg nyelvét. Most szorgalmasan meséli a rejtelmes történeteket a püspökről és «Hajnucscsi» úrról, a hogy a titkár urat nevezi.

Egyik képünkön már a renoválás utáni állapotban látható a kastély. *Ifj. Hampel József.*

Bibics Zsigmond

2 rajza repr.

Pór Antal: Ipolyi Arnold váradi püspök élete és munkái vázlata. Pozsony — Budapest, 1886.

Buccinum, kürtcsiga, az elülkopoltyúsok rendjében a *keskenynyelvűek (Rhachiglossa)* alrendjébe tartozó csiganemzetség. Legközönségesebb faja az európai tengerekben, de főként északon nagyon gyakori közönséges *kürtcsiga (Buccinum undatum* L.); magas, tornyos háza 8—9 cm nagyra nő meg. Ragadozó állat, homokos partokon él, ahol beásva magát a homokba, leselkedik zsákmányára; főként kagylókból táplálkozik. SOÓS L.

Bucea, a most Romániához tartozó *Királyhágó* régi biharvm.-i község mai neve.

Bucentaurus *(Bucintoro)*, annak a velencei állami díszhajónak neve, melyen a doge 1311 óta 1789-ig áldozócsütörtökön a tengerre szállott és egy gyűrű bedobásával «eljegyezte» a tengert, Velence tengeri uralmát jelképezve ezzel. TÖRÖK P.

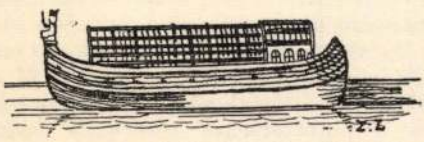

A bucentaurus legrégibb ábrázolása, 1500-ból való metszet után

Bucerdea grânoasă, a most Romániához tartozó *Buzásbocsárd* régi alsó-fehérvm.-i község mai neve.

Bucerdea vinoasă, a most Romániához tartozó *Borosbocsárd* régi alsó-fehérvm.-i község mai neve.

Bucerotinae, a *Szarvascsőrű madárformák* tudományos neve.

Buceş, a most Romániához tartozó *Bucsesd* régi hunyadvm.-i község mai neve.

Buch *Christian Leopold, Freiherr von*, német geológus, Werner A. G., a «geológia apja» legkiválóbb tanítványa, szül. 1774 ápr. 26-án az Angermünde melletti Stolpe kastélyban, megh. 1853 márc 4-én Berlinben. Rövid ideig Sziléziában bányatisztviselő volt, de csakhamar csupán tanulmányutazásokkal és tudományos irodalommal foglalkozott. Méltán tekinthető kora legnagyobb geológusának. Németországról 24 lapon kitűnő geognostikai térképet adott ki és Olaszország, Norvégia, Lappföld és a Kanári szigetek geológiájáról és paleontológiájáról alapvető munkái jelentek meg. KORMOS T.

Buchanan (ejtsd: *bjúkenən) George*, skót humanista és történetíró, szül. 1506 febr. 1-én Killearnében (Skótország), megh. 1582 szept. 28-án Edinburghban. Párisban tanult, Franciaországból 1547-ben tért haza. 1566-tól a St. Andrews egyetemen tanított, Jakab herceg nevelője lett. Költeményeket, tragédiákat írt latinul, lefordította a zsoltárokat, megírta Skótország történetét; *De jure regni apud Scotos* c. párbeszédben bizonyítgatta, hogy a népeknek joguk van a király letételére. TÖRÖK P.

Buchanan *George William, sir*, angol diplomata, szül. 1854 nov. 25-én Kopenhágában, megh. 1924 dec. 20-án Londonban. 1910—17-ig mint szentpétervári nagykövet, a liberális orosz polgársággal keresett kapcsolatot s a cár bukása után a felmerülő orosz béketervek ellen dolgozott. 1919—21-ig római nagykövet volt. 1923-ban jelentek meg emlékiratai a cár bukásáról és a forradalmi orosz kormányról. BALLA M.

Buchanan *Robert Williams*, angol költő, szül. 1841-ben, megh. 1901-ben. Skót származású volt és a kelta temperamentum érzik költészetén is. Lírájának főtémája az élet kitagadottjainak együttérzéssel, realisztikus szemlélettel, erőteljes nyelven való ábrázolása. (Idyls and legends of Inverburn, London poems stb.) Misztikus-didaktikus költeményei közül a Bolygó zsidóról szóló a legnevezetesebb; ebben a modern kereszténység ellen intéz támadást. Regényei kisebb sikert arattak. SCHÖPFLIN A.

Bucharin *Nikolaj Ivanovics*, szovjetorosz politikai író, szül. 1889-ben Moszkvában. 1911-ben a szocialista pártban folytatott működéséért három évre Szibériába száműzték. Innen azonban megszökött, Krakkóban együtt dolgozott Leninnel; a világháború alatt Stockholmba, majd Amerikába ment. Az 1917. évi márciusi orosz forradalom után visszatért Oroszországba és az októberi forradalom után tagja lett a legfelső gazdasági tanácsnak. Egyideig a *Pravda* szerkesztője volt. Miután a moszkvai szovjet és a III. Internacionálé központi végrehajtóbizottságának tagja lett, nagy irodalmi tevékenységet fejtett ki a bolsevista elmélet és politika támogatására, Zinovjev visszalépése után a III. Internacionálé elnökének választották. 1928 februárjában, amikor Sztalin gazdasági politikáját ellenezte, állásaitól megfosztották és 1929-ben a III. Internacionáléból is kizárták. GERGELY GY.

Buchberg, a most Romániához tartozó *Bükkhegy* régi temesvm.-i község mai neve.

Buchböck *Gusztáv*, kémikus, egyetemi tanár, szül. 1889 febr. 15-én Pozsonyban. 1896-ban a budapesti tudomány egyetemen doktori oklevelet szerzett, azután Than tanár mellé a budapesti tudományegyetem I. kémiai intézetéhez lépett be mint asszisztens. 1902-ben ugyanazon intézetben adjunktus, 1906-ban magántanári képesítést nyert, 1909-ben nyilv.

B

Bubics *Zsigmond*, kassai püspök, az Akadémia tiszteleti tagja, szül. 1821 márc. 17-én Ozorán (Tolna vm.), megh. 1907 május 22-én Badenben. A szabadságharc idejében Esterházy Pál herceg volt külügyminiszter unokái mellett, mint nevelő működött. Kiváló műértő és műgyüjtő volt. Festményeit a kassai múzeumnak, fayencegyüjteményét a budapesti Iparművészeti Múzeumnak ajándékozta. Ő építtette újból a kassai dómot és neki köszönhető az Esterházy-képtár megvétele az állam számára. Főbb munkái: *Magyarországi várak és városoknak a M. Nemzeti Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei* (1880); *Cornaro Frigyes velencei követ jelentései Budavárának 1686-ban történt ostromáról és visszavételéről* (díszmű, magyarul és németül, 1891); *Az Esterházy-család története* (1894); *Esterházy Pál Mars Hungaricus-a* (1895). V. ö.: *Ortvay Tivadar:* Bubics Zsigmond emlékezete (1908). TAKÁTS GY.

Bubics Zsigmond

Bubo, a nyirokmirigyeknek, különösen a lágyékmirigyeknek duzzanata. A bőrön, különösen a külső nemiszervek bőrén apró sérüléseken át fertőző csirák hatolnak be, s a nyirokutakon át a nyirokmirigyekbe jutnak. A fertőzés hatására a nyirokmirigy kisebb-nagyobb fokban megduzzad, fájdalmas lesz, s felette a bőr kivörösödik. A fertőzéstől függően a duzzanat visszafejlődhet, hosszú időre állandósulhat, vagy a mirigy elgennyedhet. Kezelése: teljes ágynyugalom, hideg, jeges borogatás, ha a mirigy szétesik, akkor föl kell metszeni. A bubonak különleges alakjai: 1. A lágy fekélyhez (ulcus molle) csatlakozó bubo, melyet a Ducrai-bacillusok okoznak. 2. Szifiliszes bubo, mely igen kemény, teljesen fájdalmatlan (bubo indolens), a luesz részjelensége. 3. Pestises bubo, a pestis egyik alakjánál a mirigyek megbetegedése áll előtérben. 4. Tuberkulotikus bubo, rendszerint más tuberkulotikus folyamatokhoz csatlakozik. KELEMEN E.

Bubo, a *Bagoly* tudományos neve.

Búbos banka (Upupa epops Linn.), a Bankaformák jellegzetes madara. Hossza 29 cm. Tollazata agyagszínű, hátán és szárnyain fekete és fehércsíkos, a fején hosszú tollbóbitát visel. Közép- és Déleurópában honos vonuló madár. Csak rovarokkal táplálkozik és ezért igen hasznos. Költés idején igen erős bűzt terjeszt s ezért büdös bankának is nevezik. *(Színes kép 34. o.)*

Búbostyúk *(Opisthocomus)* a búbostyúkfélék (Opisthocomidae) családjába tartozó madárnemzetség, melynek egyetlen faja ismeretes, a *búbostyúk* (Opisthocomus hoazin Mill.), fején hegyestollú bóbitát visel. Rendszertani helye vitás, de mégis a tyúkfélékhez áll legközelebb. Délamerikában él; társaságkedvelő. Fiókái karmos ujjaikkal ügyesen mászkálnak a fák ágai között; az öreg madarak ujjain a karmok hiányzanak. VASVÁRI M.

Búč, a most Csehszlovákiához tartozó *Búcs* régi esztergomvm.-i község mai neve.

Buča, a most Csehszlovákiához tartozó *Zólyombúcs* régi zólyomvm.-i község mai neve.

Bučany, a most Csehszlovákiához tartozó *Bucsány* régi nyitravm.-i község mai neve.

Buccari (szerbül: *Bakar)*, festői fekvésű kis kikötőváros a Fiumei öböl buccarii melléköblében, (1921) 2000 lak. A város közelében van a Frangepánok régi, omladozó kastélya. Lakossága hajóépítéssel és halászattal foglalkozik. Buccarit IV. Béla Zenggel együtt a Frangepánoknak adományozta, a XVII. században a Zrinyiek birtokába került. KÉZ A.

Római hadi buccina

Buccina (lat.), 1. az ókorban a római harcosok hadi jelzőkürtje; csaknem köralakú, több mint 3 m hosszú, keskeny fémcsövének végén szarú- vagy elefántcsontfuvókát szereltek fel. — 2. A középkorban Európa északi államaiban is elterjedt, kisebb fajta jelzőkürt. SIKLÓS A.

Gutenberg Lex. VII. K.

Bubics Zsigmond apát

Alpesi virágok (150 frt) c. képét ajánd. dékozta a képzőmüvészeti társulat sorsjátékára.

Fővárosi Lapok

1875. 369. l
I félév

BUDAPESTI KÖZLÖNY
HIVATALOS LAP
KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, 1. POSTAFIÓK 2.
I., VÁR, KAPISZTRÁN-TÉR 1. SZ.

TELEFON: 1-604-64.

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
938 DEC 31
BUDAPEST 1

T.

Müemlékek Országos Bizottsága

B U D A P E S T

IX. Högyész Endre u. 10.

4397/1938

Bubics Zsigmond

cód

Művészi Ipar

1906. 24, 25. l.

(A püspök mü-
kincsei.)

R. T. BUDAPEST, VIII., RÁKÓCZI-ÚT 9.

LA
A
Rendezte:
REINHOLD SCHÜNZEL
Szerepelnek még:
FRANK MORGAN
LIONEL ATWILL
CHARLIE RUGGLES
Bemutatja december 17-tőe
ROYAL APOLLO
CORSO MOZG

Bubics Zsigmond

Vas. Ujs. 1883. 194. l.

is bocsátott közre a bizottság számára.

A zománcz- és ékszerkiállítás rendezésére alakult bizottság megtartotta alakuló ülését, Ipolyi Arnold püspök és gr. Keglevich István elnöklete alatt. Elhatározták, hogy köriratot adnak ki, mely a kiállítás czélját megismerteti, s a közönséget résztvevésre hivja föl. A végrehajtó bizottság tagjai a két elnökön kivül: Pulszky Ferencz, Ráth György, Bubics Zsigmond apát-kanonok, báró Lipthay Béla, Pulszky Károly, Czobor Béla és Szalay Imre osztálytanácsos; a költségek fedezésére gyüjtést rendeztek s eddig már 2100 frt van aláirva. A király ő felségét, József főherczeget és Simor János bibornok-herczegprimást küldöttségileg kérik meg, engedjék át műkincseiket e kiállitásra.

Esterházy Bécsből — ahova hivatala kötötte — újabb alapítványok tételével kétszer is igyekezett lendíteni a Társulat sorsán, amely hálából 1864 május 20-án *első dísztagjául* választotta meg. Esterházy Pál Antal herceg 1866 május 21-én húnyt el. Méltán mondhatta róla Harsányi Pál parentáló beszédében: «*Társulatunk léte maga egy emléke marad az ő honfiúi jótékonyságának.*» Halála után fia vette át dicsőnevű atyja örökét.

Esterházynak Társulatunkkal és a magyar művészettel szemben táplált szeretetéről szólva, fel kell jegyeznünk egy lelkes művészlelkű fiatal pap, a hercegi gyermekek nevelője, *Bubics* Zsigmond, későbbi kassai püspök nevét, aki levéltárunk tanúsága szerint maga is állandó kiállítója volt első tárlatainknak és akinek bizonyára nem csekély része lehetett főméltóságú ura szimpátiájának a Társulattal szemben való felkeltésében. Később maga is a pártfogók sorába lépett.

Hercegséged hajlott korának is kivirágozhassék még azon öröme, mely a sikeresen tett hazafiúi áldozat magasztos öntudatából a sír szélén is kél s nemcsak egy egész életet megáldottá teszen, de visszfénye kisugárzik az utódokra is, mint a legszebb emlék, mi nekik hagyható.

Legmélyebb tisztelettel kelt magyar képzőművészeti társulatunknak 1863. évi augusztus 5-én Pesten tartott igazgató választmányi üléséből.

Az első védnök meleg érdeklődését a Társulat ügyei iránt tanusítja az a levél, mely a társulati élet újabb eseményeiről tájékoztatta a herceget. Ennek legérdekesebb részlete az első társulati kiállításról szóló adatok közlése. (Lt. 1863—104.)

«Műcsarnokunk helyiségében a három hó lefolyta alatt 140 magyar mű állíttatott ki, melyek közül 54 mű közel 10.000 forint értékig a társulat által sorsolásra [illegible] Társulatunkat meglátogatták — ide nem számítva a Társulat

27-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, JULIUS 3. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előfizetesi feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 «
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 «
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 «
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

BUBICS ZSIGMOND,

KASSA UJ PÜSPÖKE.

Mikor 1879-ben az árvíz Szegedet elborította, az egész ország megdöbbent, és sietett részvétét tettekben nyilvánítani. A fővárosban gróf Zichy Pálné kezdeményezésére bizottság alakult, melynek élére miniszterek álltak s melyben főurak s mindazok résztvettek, kik műkincseknek és hazánk multja emlékeinek voltak birtokában, hogy műkiállítást rögtönözzenek a régi idők ékszereiből és fegyvereiből, egyházi eszközeiből és szöveteiből, őseink butoraiból és ruházatából. Gróf Károlyi Alajos átengedte e czélra palotájának földszinti termeit; ő felsége megengedte, hogy hires Ambrasi gyűjteményéből a magyarországi emlékek itt jussanak közszemlére; és arisztokraczián szivesen küldte be az ősi ereklyéket. Négy hét alatt összegyült ily módon a hazai kincsek oly nagy száma, minőt előbbi időkben nem volt szerencsénk még együtt láthatni. Ezeket azonban izletesen rendezni és tudományosan lajstromozni kellett, mi oly nagy munkát és oly tetemes időt igényelt, hogy egy embernek ereje annak megfelelni nem lett volna képes. A munka-felosztás elve szerint tehát Römer Flóris inditványára a rendezés Henszlman Imre tanárra és Bubics Zsigmond apátra, a lajstrom készitése pedig Szalay Imrére, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium akkori fogalmazójára bizatott.

Bubics apátot alig ismerték a fővárosban, csak azt tudták róla, hogy herczeg Eszterházy Pált, a mostani soproni főispánt és testvéreit ő nevelte. A mint azonban köztünk megjelent, társadalmi műveltsége, finom modora, és az a melegség, melylyel különösen a képzőművészetek és a műipar iránt viseltetett, — megszerezte neki minden körben, melylyel érintkezett, az általános szeretetet. Ő is jól érezte magát a fővárosban s midőn azok, kik tudományosságát megismerték és meg tudták becsülni, itt marasztalták: szivesen fogadta el a neki felajánlott tiszteletbeli állást a magyar nemzeti muzeumnál, melyben néhány évig az ezen intézet könyvtárában őrzött fa- és rézmetszetek rendezésével foglalkozott, s ki is adta 1880-ban a magyarországi várak és városok fa- és rézmetszeteinek szorgalmasan kidolgozott, tudományos becscsel biró magyarázó leirását. Ez alatt kedélyes természeténél fogva barátságos viszonyba lépett mindazokkal, kik a haza műemlékeivel foglalkoznak. Különös figyelemre méltatta a magyarországi majolikát, és különösen a mult században oly hires holicsi és tatai gyáraknak termékeit, melyeket, nem kimélve a költséget, mindenütt összevásárolt és gyűjteményének jelentékeny részét a műipar-muzeumnak ajándékozta. Sokat foglalkozott a festészettel is; virágképei a képzőművészeti társulat kiállításainál és a muzeum képtárában, melynek egy nehányat oda is ajándékozott, magukra vonták a műértő közönség figyelmét. Szerette gyűjteni a régi egyházi ruházatokat és kéziratokat, 1883-ban kiadott egy kis munkát a középkori miniatür-festészetről, szóval idejét a tudománynak és művészetnek szentelte.

Ellinger Ede fényképe után.

BUBICS ZSIGMOND PÜSPÖK.

Tudományos képzettsége és a művészetekkel való szenvedélyes foglalkozása magára vonta az egyháznagyok és a miniszter figyelmét, kinek felterjesztésére ő felsége neki az üresedésbe jött nagyváradi irodalmi kanonokságot adományozni kegyeskedett.

Bubics Zsigmond itt aztán nevezetesebb foglalkozásra is vállalkozott, mert reá bizták a papnövelde igazgatását, melyben a latin és görög katholikus növendékek nyerik egyházi nevelésüket. Ismerve a mai kor követelményeit, melyek a szegény falusi papnál is megkivánják a műveltség külső formáit, kiterjesztette figyelmét arra is, hogy a növendékek tanulják meg az illemet, tudjanak mozogni művelt társaságban, szeressék meg lakásaikban és öltözetükben a csint. Barátságosan társalgott velök, szépitette az ősi elhanyagoltságban levő papnövelde termeit és udvarát, csináltatott a növendékeknek télire köpenyt, a miben a régi iskola hivei veszedelmes ujitást láttak, mint a mely a növendékeket elkényezteti. Legfőbb figyelmét egyébiránt arra fordította, hogy a két különböző ritushoz tartozó ifjakat megbarátkoztassa egymással s különösen a görög szertartásuakban ébreszsze és élénkítse a magyar haza iránti szeretetet.

Ezalatt herczeg Eszterházy Miklós Bubics kanonokot, mint fiainak volt nevelőjét, kinevezte rátóthi prépostnak s jól tudván, mennyire birja ő a herczegi család és a grófi váromanyosok bizalmát; kevéssel később felkérte,

hogy a herczegi uradalmak zárgondnokságát vállalja el. Bubics ezt az állást csak oly feltétel alatt fogadta el, hogy fáradozásaiért semmi fizetés, semmi dij ne járjon, mert ki akarta bonyolítani ezen főúri család pénzügyi bajait, mint független jó barát, s nem mint fizetett szolga. Sikerült is neki felhasználni a kedvező pillanatot, konvertálni az öröklött nagy herczegi adósságot s ekkép kifizetni az ujabb terheket oly módon, hogy a városmányosok is beleegyeztek; igy bizonyította be helyes tapintatát és financziális ügyességét.

Midőn ő Felsége Bubics Zsigmondot ily előzmények után a kassai püspökségre emelte, az egész nemzet örömmel fogadta ezt a kinevezést, mert ha van valaki, a ki képes azon ürt betölteni a főpapság világi hatáskörében, melyet Ipolyi Arnoldnak váratlan halála a nemzet mély fájdalmára okozott, akkor bizonyosan Bubics Zsigmond az, a ki a tudomány, művészet és nevelés terén igyekezni fog elhunyt barátját lehetőleg pótolni s hazafias működése által a nemzetnek a nagy veszteség fölötti fájdalmát enyhiteni.

*

A fentebbi jellemző és ismertető sorokat, melyeket irodalmunk egy jeles veterán bajnokának tolláből nyertünk, kiegészitjük a következő életrajzi adatokkal.

Bubics Zsigmond 1821-ben márczius 16-án született Ozorán, Tolnamegyében, magyar nemesi családból. Atyja herczeg Eszterházy Miklósnak uradalmi főtisztje volt, anyja Thanhoffer Anna, szintén magyar nemesi családból származott s öt gyermeke közül legbensőbb anyai szeretettel csüngött a kis Zsigán, ki ép oly kiváló tehetségü, mint a mily feltünően szép szőke gyermek volt. Iskoláit Óvárott és Sopronban végezé, kitünő sikerrel, honnan a győri szemináriumba lépett s itt kezdé a theologiai tanfolyamot, melyet aztán Bécsben a Pazmaneumban fejezett be, hová minden egyházmegyéből a legkitünőbb tanulókat szokás kiválogatni. Együtt tanult számos, később püspökké lett társával és szoros baráti viszonyba lépett a vele oly rokonhajlamu Ipolyi Arnolddal, továbbá Bende Imrével, Lönhardt Ferenczczel s a most elhunyt Kovács Zsigmonddal, stb. 1845-ben szentelték föl áldozó pappá, a mikor Stankovics győri püspök Magyar-Óvárra küldte segédlelkésznek. De a következő évben már ismét Bécsbe ment az egyházi felsőbb tanfolyam hallgatására az Augustineumba, hol három évet töltve, letette a hittudományi szigorlatokat s azonnal a győri szemináriumban segéd-tanárrá s tanulmányi igazgatóvá neveztetett ki.

E pontig élete pályája nagyon hasonlít, majdnem egybevág Kovács Zsigmond veszprémi püspökével, kinek elhunyta csaknem egy időre esik a Bubics kineveztetésével. Ám itt a konformis pálya különbözni kezd. Bubics nem foglalhatta el győri tanári székét, mert ott az 1848-ban közbejött események miatt az előadások szüneteltek. 1848 november havában herczeg Eszterházy Pál, a felség személye körüli akkori magyar miniszter nevelőül hivta Bubicsot unokája, Pál, a mostani soproni főispán mellé, mire ő Kis-Martonba költözött s ő nevelte föl a két kisebb herczeget is, Alajost és Miklóst, kiknek egyike udvari gárdista, a másik pedig a londoni nagykövetségnél van alkalmazva. Bubics Zsigmond nagy mértékben birta a herczegi család bizalmát s ő rendezte az öreg Pál herczeg hátrahagyott levelezéseit is, melyek, ha majd megjelennek, sok becses adalékot fognak szolgáltatni kivált a 48-iki események történetéhez. Az öreg Pál herczeg, a volt miniszter különösen szerette Bubicsot, s 1850-ben unokájához irt levelében ezt irta: «mindenekben pedig nagy érdemü nevelőd példáját kövesd, ő fogja neked a leghelyesebb életutat kijelölni.» — Bubics feledhetetlen szép napokat töltött a herczegi családnál; még látta az Eszterházyak régi fényét Fraknón, Eszterházán, Bécsben, érintkezett udvarukban korának legnevezetesebb embereivel s növendékeivel beutazta Német-, Franczia- és Olaszországot: kifejlettek szép tehetségei, izlése finomult, művészi hajlamai alakot nyertek. Maga is több szép képet festett, többnyire magyar tárgyút, melyeket külföldi, főleg angolországi notabilitásoknak ajándékozott el. György hannoverai király, IX. Pius pápa, Simor primás s korunk több kitünőségei is birtak és birnak tőle festményeket. Bubics a festészettel ma is foglalkozik, már több mint 50 festménye van, leginkább virágokat fest, különös előszeretettel levén a természet e kedves alkotásai iránt.

Hogy a képző- és szépművészeti tárgyaknak mily buzgó és szakértő gyüjtője, az fönnebb már elmondatott. Bécsi, budapesti, kis-martoni lakásai valóságos múzeumok. Az Eszterházy-féle hires könyvtár megmentése is főként az ő érdeme. E könyvtár a bécsi u. n. Rothes-hausban volt elhelyezve, mely a herczegi javak zár alá vételekor eladatott. Bubics kérésére a becses könyvtárt 300 ládában Kismartonba szállitották, hol Bubics rendezte össze, ritka szakértelemmel tevén ekként hozzáférhetővé a tudományos búvárlat számára e valóságos kincset.

Bubics Zsigmond 1867-ben szentszéki ülnök, 1871-ben monstrai apát, 1879-ben rátóti prépost lett s innen nevezték ki a nagyváradi káptalan litterarium stallumjává. Mint a nagyváradi papnövelde rektora sok jótéteményben részesité az intézetet s hogy a szemináriumból oly sok derék, hazafias szellemü román pap került ki, az főrészben a Bubics érdeme.

1881-ben országgyülési képviselővé választatott s a szabadelvű törekvéseknek mindig hive volt a parlamentben a nélkül, hogy papi állásával összeütközésbe jött volna. Állandóan a szabadelvű párthoz tarto ott, s a középiskolai törvény alkotásakor nagy szerepe volt abban, hogy a klerikális elemek és a kormány között e fontos kérdésben a kivánt egyezmény létrejött.

Bubics mult év augusztus havában a novii czimzetes püspöki méltósággal ruháztatott föl, legközelebb pedig ő Felsége kassai püspökké nevezte ki. Tudományos nagy műveltsége, hazafias lelkülete, emberbaráti érzelmei, jótékonysága s a szép és nemes czélok iránt annyiszor bebizonyult lelkesedése és áldozatkészsége kiváló mértékben teszik érdemessé a jeles férfiut arra a magas állásra, melyre legujabban a fejedelmi elismerés juttatta.

VÉGRENDELET.

Furcsa érzés, — alig éltem,
Harmincz éves sem vagyok;
Lüktető kedv, tűz a vérben,
Friss az arcz, a szem ragyog:
Mégis olykor úgy megrezzen
Egy-egy méla húr szivemben,
Hogy maholnap meghalok.

Könnyen ér az ember véget,
Azt se tudja, hol s mikor:
A szinházba odaéghet,
Vagy zsivánvt rejt a bokor;
Hajó sülyed, ház beomlik,
Vagy a józan ész megbomlik, —
S új lakót nyer a pokol!

Hát van ok, ha útrakészen
Összeírom holmimat,
Hogy utolsó rendelésem
Emlékül kinek mit ad.
Deszka-házam ha fölépül.
Ne maradjon vigasz nélkül,
A ki majdan megsirat.

Megsiratva! . . . Lám, e szóra
Czéda kedvem cserbehagy.
Oh ne üss még, gyászos óra,
Vívódjék e szív, ez agy! . . .
Meg ne törjön sok kudarczod,
Mindig ujra kezdd a harczot;
Bár sebekkel, — csak maradj!

A veszélytől soha vissza-
Tántorodnod nem szabad,
Bárha véred' sár, por iszsza,
S nyögsz kegyetlen gond alatt;
Csalódások meg nem ölnek,
Míg szivednek czélt jelölnek
Feleséged, kis fiad.

Édes asszony, drága gyermek,
A tiétek életem!
Fénye, hire nincs nevemnek,
Gyarlóságom védtelen . . .
Oh de a ti szivetekben
E fakó név az egyetlen,
Mely virágot s dalt terem.

Ellenségem megbotolhat
Tévedésim halmazán;
S bár — ha pályám ködbe olvad, —
Meg sem emleget hazám:
Mit reméltem, hogyan éltem,
Mi volt bennem folt vagy érdem, —
Ti tudjátok igazán!

Kincset, rangot nem kerestem,
Fáklyám eszmény s eszme volt;
De nem bírtam el keresztem',
S gyönge vállam meghajolt.
Sok volt, a ki eltaszított,
Ki ellenem tüzet szított,
Csak egy a ki átkarolt.

Ezt az egyet, jó anyádat,
Kis fiam, ha kérdezed:
Mi való-ág és mi látszat?
Megtanít majd tégedet,
Hogy a férfi, ki apád volt.
Tiszta szivvel küzdött, lángolt,
Álmodott, hitt, szeretett.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

EGYKOR SZERELMET. . .

Egykor szerelmet zengtek a dalok,
Rólad neveztem el egy csillagot,
És álmodozva a kert alkonyán,
A virágok közt neved suttogám.
Liljomok, rózsák jól ismertenek,
Üdvözletül csengték-bongták neved,
A pajkos szellő, énekes madár,
A lomb között mind ezt dalolta már.
S a csalogány is rengeteg ölén
Nevedből szőtt-font álomdalt fölém,
Maga a néma erdő mély szive,
Lánykám, a te neveddel volt tele.

Oh szép aranykor! — Búsan szól dalom,
Nem üdvöt zeng, a multat siratom,
S mely fönnen, büszkén hirdeté neved,
Letünt a csillag, többé nem vezet.
Bolyongva némán, árván, betegen,
A hervadt rózsát nincs mért kérdenem,
A liljomot se! és ha kérdeném.
Fejét sápadtan hajtja le szegény.
Puszta a kert, erdőm, mezőm kiholt,
Melynek szerelmünk édes titka volt,
Már szivem sincs, melyben te fönnmaradj,
Oh, mert magad is végkép veszve vagy!

LÉVAY SÁNDOR.

ELFELEJTVE.

Itten szeretnék én maradni
Ez ismerős fák árnyiban,
Az emberektől elfelejtve,
Elrejtve itt magánosan.

A szűz természet tanitásit
Gyermekkedélylyel hallani,
Nem kérve hírt — a madarakkal
Csak úgy titokban dallani.

Mentnek lenni bántó kezektől,
Ártatlan hímpor a sziven.
Csalárd szivek lehelletéből
Nem jutna hozzá semmi sem.

Mint lágy mohák, hogy beborítják
A síri bús kereszteket:
A lemondás halvány virági
Befolynák lassan szívemet.

És megbékülve a világgal,
A világon mindenkivel:
Panasz, vád nélkül — így szeretnék
Levélhullásba tűnni el . . .

PETRI MÓR.

Bubics Zsigmond

Női iparművészeti kiállítás Párisban. A párisi iparpalotában a diszítő művészetek központi egyesülete (Union Centrale) által rendezett nemzetközi kiállításról már tettünk említést. Nagyon kiválik benne a *magyar. osztály*, melyet gr. Keglevich István rendezett, s az iparművészeti múzeum gyüjtött össze. A kiállítás általában oly tárgyakat foglal magában, melyeket vagy nők szoktak készíteni, vagy a nők számára készül. Igy még a hajviselet is be van mutatva a legrégibb időktől kezdve.

A magyar osztálynak egyik nevezetessége az egyházi öltönyök gyüjteménye. Mig más gazdag és hires országok két, három, négy misemondó ruhát állítottak ki: addig Magyarország hetven darabot mutatott ki, még pedig múzeumi becsü ritkaságot. Pedig Esztergom és Pannonhalma nincsenek is képviselve. A legszebb misemondó ruhák Bubics Zsigmond kassai műszerető püspök gyüjteményéből Bártfa, Lőcse, Kassa és Szepesváralja templomaiból kerültek ki. Sokan nézik a műtárgyakat, köztük a budavári Zsigmond-kápolna amaz egyházi öltönyeit, melyeket Mária Terézia maga himezett. A magyar női kéz diszítő himzései közt feltünik a gróf Zay Albert tulajdonában levő ama régi himzés, melyet a hagyomány Gara Mária munkájának tart: a sok idő meg is rongálta már, de azért a szép szinek, rajzok, érdekes föliratok és czimerek ma is kivehetők. A báró Vay Sandorné, szül. Waldeck Matild grófnőtől kiállított régi pompás fehérneműk, melyek a báró Vay Miklós koronaőr családjának ódon műipari kincsei, szintén kiváló ritkaságok. Becsöket ránk nézve nagyban emeli az, hogy a lepedő- és vánkos-garniturák, a [illegible] és aranynyal himzett halottas ruhák au fil

Vas. Ujs. 1892. 621. p

tiré darabok, az aranyos himzésü nászing elvitázhatlanul magyar munkák. A magyar csipkék közt első-

rendüek a gróf Zichy Irmáéi arany és a gróf Andrássy Dadáéi ezüst szálakból. Pompásak a báró Sennyey Pálné arany csipkéi, meg báró Weisz Mária majdnem félméter széles ezüst csipkéi, melyek azonban nem magyar készítmények. Udvari női ruhákat, gazdag himzetüeket és jó állapotban maradtakat a 17-ik és 18-dik századból báró Révay Róza és gr. Lónyay Mária állítottak ki; de ez a genre gazdagabb lehetne, mert hisz sok pompás régi rokolya, aranyos fejkötő és mente van az ország főuri családjainak birtokában. A modern női munkák közt kitünnek dr. Herich Károlyné és Szukováthy Ottilia k. a. küldeményei. Iparművészeti múzeumunk becses tárgyai közt pedig a régi himzetü sakktábla és a Brandenburgi Katalin fejedelemnő pompás ruhája. Szóval a női kézimunka párisi kiállításán a magyar hölgyek kincsei és művei is elismerésben részesülnek és szépen feltünnek.

GYÜJTEMÉNYES

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1939 ÁPRILIS 2

BELÉPŐJEGY

E MEGHIVÓ FEI

50 FI

1939. 25172. LEGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

közt kapott, mely egy parázscsiptetőből, két pipaszurkáló és egy kis parázslapátkából áll.

A régiségtár a római terem ujabb berendezése miatt e hóban a nagy közönség előtt zárva volt. *Czobor B.*

— *A m. n. muzeum római feliratos kövei* legujabban jelentékeny szaporodást nyertek. A többi közt az ó-budai szeszgyár-társulat 2 darab, Várady József udv. tanácsos pedig Pátyról 8 darab érdekes feliratos követ ajándékozott a muzeumnak. Ugyancsak emlitett nemzeti intézetünk legközelebb Velenczéről, Leányfalváról, Budaörsről és Visegrádról vár hasonló küldeményeket. Az utóbbi helyekről körülbelül 30 darab feliratú kővel fog gyarapodni.

— *A m. n. muzeum ásatásai.* Duna-Almáson Weninger Mátyás uradalmi kasznár s buzgó régészet-kedvelő egy őskori urna-temetkezési hely nyomaira talált. Ugy halljuk, hogy a m. n. muzeum a husvét utáni legsürgősebb gazdasági munkálatok beszüntével az egész temetőt felásatni szándékozik.

— *Az ercsi márvány Herkulest*, mely Kuliffay Adolf tulajdonát képezi, a m. n. muzeum, gipsz öntő-műhelyében lemintáztatván, ennek másolatai ugyanott 3 forintjával megszerezhetők.

— *A „Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Társulat"* febr. 26-kán Temesvárott tartott választmányi ülésén Miletz János titkár számos ajándékot jelentett be, melyek közül kiemelendő Tauber Lajos adománya. Ez egy ezüst, kereszt alakú tárgy, melynek mind a négy ágán s a közepén elhelyezett ötágú csillagban körben zsidó betük láthatók. Az egyik oldalon ezen szavak és pedig felül: *Michael*, — alul: *Rafael*; a jobb részen *Gabriel* s a balon *Oriel* olvashatók. A másik részén: *Larif, Caraf, Oriel és Tarsis.* Találtatott Erdélyben 1878. tavaszán. Gyanithatólag *sabbatarius* emlék. A bejelentett ajándékok közül érdekes még a Nagyfalu és Perjámos között talált bronz kétélü kés stb. Ezután *Ormós Zsigmond „Adatok a délmagyarországi földvárak történetéhez"* czimü érdekes tanulmánya olvastatott fel, mely az illető társulat «Értesitő»-jében fog közöltetni. *St . . . ch.*

— *Horvátországi hirek.* A horvát régészeti társulat értesitőjéből a következő érem-leletekről értesülünk: 1. Egy paraszt Virjében, a Dráva mellett, szőllejében fél lábnyi mélységben egy római edényt talált, mely több mint 1000 római ezüst denárt tartalmazott. Ezen érmek közül eddig csak 80 darab került a zágrábi muzeumba. Ezek közt van 2 Trajanus Deciustól, 1 Valerianustól, 62 Galienustól,

3 Saloninától és 12 Claudius Gothicustól. 2. A mult év végén parasztok Boljevci nevü faluban, Zimony mellett, fél méternyi mélységben nagy mennyiségü magyar érmet találtak, melyek közül 32 darab került a horvát muzeum birtokába. Ezek Róbert Károly és Nagy Lajos királyaink ezüst denárjai. 3. Fölsö-Bedrinában a Száva partján találtatott 334 habsburgkori ezüst érem, melyek mind a horvát muzeumba kerültek. A legrégibb köztük egy Corvin Mátyás-féle ezüst denár, a legujabb pedig egy ragusai garas 1708-ból. Ez érmek valószinüleg a Rákóczy-féle háboruk alkalmával ásattak el. —*ch* —*n.*

— *Nyitra-zsámbokréthi lelet.* Nyitra-Zsámbokrét mezővárosa határában, az úgynevezett «ezüst mezőn» szántás alkalmával egy edényre bukkantak, mely állítólag 1526—1649. évről szóló arany- és ezüst érmeket tartalmazott. A munkások azonban az edényt összetörték s a pénzt elkapkodták. Arany pénz — úgy mondják — kevés volt, de az apró ezüst pénz annál több, néhány liternyi, csakhogy ezt kicsisége és erős agyaggal való burkoltsága miatt ott hagyták a földben s ujra beszántották. Csupán a csillogó pénzt vitték magukkal. Rudnai Béla segédszolgabiró, az előnyösen ismert tudós és Kadarász körjegyző rögtön megtettek minden hivatalos intézkedést, eddig azonban csak 20 drb ezüst érmet sikerült előkeriteni. Hihető, hogy tagtársunk az érdekes lelet legnagyobb részét megszerzi és rendeltetése helyére juttatja.

— *Bubics Zsigmond* apát, az országos gyüjteményekben levő metszetek fő-őre — a *Magyar Könyv-szemle* ez évi 1. füzete szerint — nagyváradi kanonokká kineveztetése folytán közelebb a M. N. Muzeum könyvtárában elfoglalt és kitünő eredménynyel betöltött állását elhagyva, lakhelyét Nagyváradra fogja áttenni. Azonban biztos kilátásba helyezhetjük — úgymond az emlitett folyóirat — hogy a Muzeum könyvtárában őrzött és általa rendezett magyar történelmi érdekü metszetek lajstromát közelebb ki fogja adni.

— *Az „Archaeologiai Közlemények"* legutóbbi kötetét (XII. k. Uj folyam IX. k.) olvasóink figyelmébe ajánljuk. Abban a régészet legkülönfélébb ágai képviseltetvék, miként tartalma világosan mutatja: 1. *Báthori István-féle emlékérem a m. n. muzeumban;* Dr. Hampel Józseftől. — 2. *A sz. Miklóshoz czímzett eperjesi r.-kath. templom;* Myskovszky Victortól. — 3. *Slavoniai leletek;* Boynychich Ivántól. — 4. *A tüskevári pálos templom;* Ádám Ivántól. — 5. *Egy német nyereg a XIV. századból;* Lipp Vilmostól. —

Arch. Ert. 1879.

Bubics Zsigmond

Pauler Gyula:

Bubics Zsigmond:
Eszterházy Pál Mars
Hungaricusa.
Szaradok 1895.
950. l.
Könyvism.

Bubits Zsigmond: Templomrendtartási emlék.

40, OK, 48L, Budapest, 1896.

Bubits Zsigmond

WALDMÜLLER, FERDINAND GEORG (osztrák festő, 1793—1865)
Anyai boldogság (160. kép)
Fa, olaj, 45×52 cm.
Jelezve lent jobbra: Waldmüller, 1885.
Simor prímás vásárolta
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Maszlaghy II., 270. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) — Gerevich PA, 250. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Lepold—Lippay 58. l.

ZEITRÄG, LUDWIG (német festő, 0000—0000)
Madonna
Fa, olaj, 57×45 cm.
Jelezve jobb alul: Zeiträg, 29.

ZICK, JOHANN (német festő, 1702—1762)
Jézus és a szamáriai asszony (161. kép)
Vászon, olaj, 90×72 cm.
Jelezve lent balra: Joan Zick, 1754.
Maszlaghy II., 559. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 248. l. (Johann Zick.)

ANGOL LENGYEL ÉS OLASZ KÉPEK

BROWN, ADAM (angol festő, 1750—1827)
Tanulmányfő
Tanulmányfő
Fa, olaj, egyenként 27×19 cm.
Mindkettő jelezve lent balra: Brown fecit.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 328—329. szám.

ANGOL FESTŐ, XVIII. század
Férfiarckép
Vászon, olaj, 140×76 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

ELIASZ-RADZIKOVSKI. WALERY (lengyel festő, 1840—1905),
Lengyel katolikusok üldözése
Vászon, olaj, 65×90 cm.
Jelezve lent jobbra: Walery Eljasz R., 1875. sz. Krakowie.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845—846. l. — Maszlaghy II., 254. szám.

SIPGIRIKOW (orosz festő, XX. sz. eleje.)
A cárevics arcképe
Vászon, olaj, 42×27 cm.

RAKTÁR

A raktárilag kezelt képek a hercegprímási palota egyes lakosztályaiban és a folyosókon függenek.

MAGYAR KÉPEK

BUBICS ZSIGMOND (1821—1907)
Magyarország védasszonya
Vászon, olaj, 82×102 cm. (38. szoba.)
A festő ajándéka.
Maszlaghy II., 520. szám.

JAKOBEY KÁROLY (1826—1891)
Káldy György
Vászon, olaj, 67×56 cm. (39. szoba.)
Simor prímás rendelte.
Maszlaghy II., 552. szám.

KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)
Ivó parasztok
Jelezve jobbra lent, vászon, olaj, 26×16 cm. (42. szoba.)
Maszlaghy II., 384. szám. — Gerevich PA, 254. l.

MAGYAR FESTŐ, XV. század
Szűz Mária

Szent János ev.
Nagyobb Kálvária töredékei, fa, tempera, egyenként 57×39 cm. (39. szoba.)
Császka György szepesi püspöktől.
Maszlaghy II., 336—337. szám.

MAGYAR (?) FESTŐ, XVII. század vége
Kollonich Lipót gróf esztergomi érsek
Vászon, olaj, 138×105 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 426. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század
Szárnyasoltár
Középkép Madonna, szárnyakon sz. apácák. 58×43, illetve 63×19 cm. (Kupolaterem.)
Magyar dominicana zárdából?
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 116. l. — Maszlaghy II., 416. szám. —

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század
Lambert grófnak, a bozóki apátság alapítójának képe felirattal
Vászon, olaj, 164×122 cm. (Lépcsőház.)
A bozóki uradalomból.
Maszlaghy II., 538. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század
Károly Ambrus hercegprímás
Vászon, olaj, 106×74 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 468. szám.

MAGYAR FESTŐ, XIX. század
Scitovszky prímás arcképe
Vászon, olaj, 136×101 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 471. szám.

MÁRIA DOROTTYA FŐHERCEGNŐ (1867—1924)
Madonna Jézussal
Vászon, olaj, 102×64 cm. (20. szoba.)
Simor prímás számára készült.
Maszlaghy II., 564. szám.

PACZKA FERENC (1856—1925)
Simor prímás arcképe
Jelezve lent jobbra: Paczka Ferenc, 1881.
Vászon, olaj, 112×75 cm. (Folyosó.)
Simor prímás rendelte.
Esztergom, I., 1874., 16. szám. — Maszlaghy II., 116. szám. — Gerevich PA, 253. l.

XIII. Leo arcképe
Vászon, olaj, 135×100 cm. (Lépcsőház.)
Simor prímás megrendelésére.
Maszlaghy II., 465. szám.

SZOLDATITS FERENC (1820—1916)
Simor, mint győri püspök
Vászon, olaj, 91×61 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 481. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 253. l.

OLASZ KÉPEK

CANALETTO KÖVETŐJE, XVIII. század
A Szent Márk-tér
Vászon, olaj, 64×95 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 365. szám.

A Piazetta és a Doge-palota
Vászon, olaj, 64×95 cm. (Hivatal.)
Maszlaghy II., 354. szám.

CARRIERA, ROSALBA (1675—1757) KÖVETŐJE
Virágárus leány
Pasztell, 30×23 cm. (39. szoba.)
A Capese Zurlo és San Marco-gyüjteményből.

CRETI, DONATO (1671—1749)
XIII. Gergely pápa
Vászon, olaj, 111×87 cm.
Jelezve a pápa balkezében tartott irattekercsen. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 402. szám.

MARATTA, CARLO (1625—1713) ISKOLÁJA
Mater dolorosa
Vászon, olaj, 61×51 cm. (39. szoba.)
Maszlaghy II., 553. szám.

MILIONE, VINCENZO (műk. 1780—1810 között)
VII. Pius pápa arcképe
Roma, 1801. Vászon, olaj, 117×92 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 399. szám.

OLASZ FESTŐ, XV. század
Trónoló Madonna angyalokkal
Csúcsos felső záródással.
Fa, tempera, 108×64 cm.
A kölni Rombaux- és Ipolyi-gyüjteményből.
Rongált. (Képtári raktár.)
Trostspiegel in den Widerwärtigkeiten des Lebens. Dreissig Marienbilder aus der Privatsammlung . . . J. A. Romboux. Köln, é. n. 5. kép.

OLASZ FESTŐ, XVI. század
V. Pius pápa arcképe
Vászon, olaj, 74×62 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 415. szám.

OLASZ FESTŐ, XVI. század
V. Sixtus pápa arcképe
Vászon, olaj, 155×110 cm. (Első emeleti fogadó.)
Simor prímás Rómában vette.
Maszlaghy II., 462. szám.

Bubics Zsigmond

MŰSZAKI EGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI

BUBICS ZSIGMOND
Magyarország védasszonya
Vászon, olaj, 82×102 cm. (38. szoba.)
A festő ajándéka.
Maszlaghy II., 520. szám.

II.

Magyarország

(nem képtári anyag)

AZ ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSITÓ TÁRSASÁG

BUDAPEST, IV., VIGADÓ-TÉR I. ALAPÍTTATOTT 1857-BEN.

Elfogad a legméltányosabb feltételek mellett:

Életbiztosításokat

haláleseti tőkebiztosításokat, járadékbiztosításokat, jelzálogkölcsönnel kapcsolatos életbiztosításokat.

Tűzbiztosításokat

lakóházak biztosítását lakberendezésekre és egyéb háztartási tárgyakra, árukészletekre; mezőgazdasági átalánybiztosításokat, gyárak és ipartelepek tűzbiztosítását, üzemszünetből keletkező kártalanítási biztosításokat, házbér elleni veszteségbiztosításokat.

Betörésbiztosításokat

lakberendezésekre és egyéb háztartási tárgyakra, árukészletekre, pénztári kiküldöttek rablás elleni biztosítását

Jégbiztosításokat

kalászos terményekre, szőlőre, dohányra és egyéb kapásnövényekre.

Szállítmánybiztosításokat

presse verdankt B. interessante Aufsätze mit physiologischen und chemischen Themen.

Bubics, Siegmund, Literaturhistoriker und r. kath. Bischof, geb. am 11. März 1821 in Magyaróvár, gest. 21. Mai 1907, wurde 1887 zum Kassaer Bischof ernannt, veröffentlichte verschiedene Studien über Kunst und Literatur. Selbständige Werke: *Magyarországi várak és városoknak fa- és rézmetszetei* (Holz- und Kupferschnitte ungarischer Festungen und Städte, 1880), *Cornaro Frigyes velencei bécsi követnek jelentései Budavára visszavételéről* (Die Berichte des Venezianer Botschafters in Wien, Friedrich Cornaro, über die Revindikation der Festung Buda, 1892/4), *Az Eszterházy-család története* (Geschichte der Familie Eszterházy, 1894), *A miniature-festészetről* (Über die Miniaturmalerei, 1899). B. legte eine wertvolle Bildergallerie an, die er dem Kassaer Museum vermachte.

Buchbinder, Bernat, Pseudonym Gustav Klinger, deutscher Schriftsteller, geb. 1851 in Budapest, war anfangs in der ungarischen Hauptstadt als Journalist tätig, wo er Erzählungen und Romane schrieb. Derzeit wirkt er in Wien als Dramaturg und Dramatiker. B. schrieb über dreissig Dramen, Lebensbilder und Schwänke, von denen: *Husarenliebe, Heirat auf Probe, Ein kekker Schnabel, Die Küchenkomtesse, Die dritte Eskadron, Die Diva, Achtundvierzig, Studentenurlaub, Er und seine Schwester, Das Wäschermädel, Der Eintagskönig, Das Musikantenmädel, Die Förster-Christl, Paula macht alles, Die Frau Gretl* bekannter sind.

Buchbäck, Gustav, Chemiker, geb. am 15. Feb. 1869 in Pozsony, ist seit 1909 Professor der Chemie an der Budapester Universität und publiziert häufig Essays in der ungarischen Fachpresse.

Buchholzer, Ernst, Schriftsteller, geb. in Mediasch am 21. März 1866, wirkt als Gymnasialprofessor in Nagyszeben. Selbständige Werke: *Auf nach Siebenbürgen* (1909), *Der akademische Beruf* (1907).

Buczy, Emil, Ästhetiker, geb. 1782 in Kolozsvár, gest. 1839, übersetzte mehrere Schriften Platos und veröffentlichte ästhetische Essays.

Bud, Johann, de Budfalva, Statistiker, geb. 1880 in Dragomérfalva, als Spross einer alten Adelsfamilie, absolvierte die juridischen Studien und trat noch als Universitätshörer in den Dienst des Statistischen Zentralamtes. Als Ministerial-Hilfskonzipist wurde B. 1907 zum Kopenhagener Statistischen Kongress, 1909 zum Studium der Heimarbeit in das Ausland entsendet. 1910 zum Hilfssekretär ernannt, wurde B. 1912 der handelspolitischen Sektion des Handelsministeriums zugeteilt, in der er an den Vorarbeiten der Handelsverträge regen Anteil nimmt. Grössere Arbeiten: *A magyar szent Korona országainak bűnügyi statisztikája 1904-1908* (Kriminalstatistik pro 1904-1908 der Länder der ung. Krone), *Magyarország népességének foglalkozása* (Die Beschäftigung der Bevölkerung Ungarns), *Népünk élettartama és halandósága* (Die Lebensdauer und Mortalität unseres Volkes, 1907), *Bűnügyi statisztikánk reformja* (Die Reform unserer Kriminalstatistik, 1908), *Az elválások alakulása hazánkban* (Die Ehescheidung in unserem Vaterlande, 1911), *A gazdaság-társadalmi koncentráció* (Die Volkswirtschaft-eine soziale Konzentration, 1911), *A gyermekmunka hazánkban és külföldön*

(Die Kinderarbeit in unserem Vaterlande und im Auslande), *Az ipari munkásság életkora* (Das Lebensalter der gewerblichen Arbeiterschaft, 1913), *Árustatisztika* (Warenstatistik, 1913), *Ungarns Bevölkerung* (1913), *Állam, társadalom és statisztika* (Staat, Gesellschaft und Statistik, 1913).

Budaeus, Georg, luther. Theologe im XVII. Jahrhundert, der in verschiedenen ungarischen Gemeinden als Seelsorger wirkte. Selbständige Werke: *Christiani hominis Militia* (1674), *Threnodia, abyssum persecutionum et exinde manantem labyrinthum naufragiorum historice plagens* (1690).

Budai, Delean Johann, rumänischer Schriftsteller, geb. 1770 in Csigmó, gest. 1820, hinterliess eine Beschreibung der Bukowina in deutscher, eine Studie über den Ursprung der Erdélyer Völker in lateinischer Sprache und das komische Epos: *Tiganiada seau Tabera Tiganibor.*

Budai, Emil, Apotheker, geb. 1860 in Nagyoroszi, absolvierte die pharmakologischen Studien an der Wiener Universität und erlangte dann an der Budapester Universität das Doktorat. Seit 1887 ist B. in Budapest als Apotheker tätig und Besitzer der im Jahre 1686 errichteten Stadt-Apotheke. Er entfaltet sowohl auf wissenschaftlichem, als auch auf sozialem Gebiete eine rege Tätigkeit; seiner Initiative verdankt das Waisenheim der Ärzte und Apotheker seine Entstehung. Seine literarische Tätigkeit erschöpft sich in zahlreichen Studien für die heimische pharmakologische und medizinische Presse. B. ist der Erfinder des in den meisten Staaten patentierten Apparates: *Ozin*, zur Erzeugung von Oxygen, der im In- und Auslande an zahlreichen Lehranstalten eingeführt ist und mehrerer wichtiger Medikamente und chemischer Präparate.

Budai, Esaias, ev. ref. Theologe, geb. 1766, gest. 1841, absolvierte seine Studien in Göttingen und Oxford und wurde 1822 zum Bischof des r.-f. Kirchendistriktes jenseits der Theiss gewählt. B. veröffentlichte zahlreiche Werke linguistischen, historischen und theologischen Inhaltes und trat als Pädagoge für den Unterricht aller Disziplinen in ungarischer Sprache ein. Bekanntere Werke: *Commentatio de causis Culturae* (1794), *Közönséges historia* (Gewöhnliche Geschichte, 1800), *Oskolai magyar uj Atlas* (Neuer ungarischer Schulatlas, 1804), *Magyarország historiája* (Geschichte Ungarns, 1805/12), *Ratio Institutionis* (1807), *Régi római irók élete* (Das Leben altrömischer Schriftsteller, 1814), *Propaedeumata Theologiae Christianae* (1817).

Budai, Franz, ev. ref. Theologe, geb. 1760, gest. 1802 als Seelsorger, befasste sich mit Astronomie, Politik, Jurisprudenz, Philosophie und Geschichte. Bekanntere Werke: A *Kant szerint való filozófiának rostálgatása levelekben* (Miszellaneen der Kant'schen Philosophie in Briefen, 1801), *Magyarország polgári historiájára való lexicon* (Lexikon für die Zivilgeschichte Ungarns, nach seinem Tode, 1804/5, von seinem Bruder Esaias in Druck gelegt).

Budai, Simon, Versdichter anfangs des XVI. Jahrhunderts, der auf seinen Wanderungen auch nach Spanien gelangte und in sieben Sprachen — ungarisch, lateinisch, griechisch, deutsch, polnisch, französisch und türkisch — dichtete.

Buday, Aladár, Journalist, geb. 1874 in Budapest, wo er auch die juridischen Studien ab-

Bubics Zigmond

Laid

Gulyás Magyarok

TV. K. 140 - 143. h.

és erőteljes [illegible] rögzitse meg.

A Kr.u. II.században oszlop nagyszerü emléke egy hata lagosan egymás után következő dc által Kr.u. 101-102-ben és 105-1 egyes jeleneteit és eseményeit. lő császár alakjában; azokban a a fegyver csapásának hatalmas er dalma is [illegible] érzékelteti; a által, égő fáklyákkal való kinzá ri cselekedetekben; a gabonát ar buzgó áhitattal végzett szertart bemutatott engesztelőáldozatokba hódoltatásában, ennek a hatalmas gel megmintázott csigavonalu osz emberiség ~~humanitas~~ szépségét

Bubics Zsigmond

vrod
Z

Müvészi Ipar

1906. II. 1. 7.
(Bubics püspök
mükincsei.)

Bizottságának,

B U D A P E S T.

VI. Aréna ut 41sz.

Szépmüvészeti muzeum.

Bubics Zsigmond

Jerto

irod

z

Krück I. 153. l.

Satyr szobrocskája márványból II. 207

Bubics Zsigmond

cikke

l.

[Egyházm. Lap]

1883. 179. l. 235. l.

Dalton: East Christian alt
Grasschmatzelefant sculptur
Diehl: Hand. art. byzantin
1910 2907

Bubics Zsigmond

1904–7
a köpöm. tanácsi
tagja

Műv. Krónika

1905. 2. n. 6 l.

Vonja és igy a lakast a

fel.

Bubics Zsigmond

Das. Up. 1883. 212. l.

Bubics Zsigmond apát, nagyváradi kanonok és képviselő, az egyház, tudomány és közügyek terén szerzett érdemei elismeréseül a Lipót-rend lovagkeresztjét nyerte el.

HANS L

SITTENGES
GRIECHEN

IN ZWEI BÄNDEN

ERGÄNZUNG

★

DIE GRIECHISCHE G

Bubics Zsigmond

Püspöki nyarató
Barsszentkereszten és
a nagyváradi vérescsy-
ház és püspöki lak
c. rajzai repr.

Vas. Ujs. 1886. 453. l.

MAGYAR FILM IRODA
CZVEK GYULA
Telefon 145-510 BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA 7 Piktári csekk: 35710

Müterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Felveszünk mindennemű megrendelést néma- és hangosfilmfelvételek, cimfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága,

Budapest.

Bubics Zsigmond

Lásd

ESZTERHÁZY Pál, Mars Hungaricusa. Irta: *Bubics Zs. 6 melléklettel és a szövegbe nyomott 6 tervrajzzal.* Bp. 1885. 4°. 95 l. 2.80

FABER H. Alt-Japan. Skizzen u. Ge

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak
az Országos Műemlék Bizottság titkára.

Budapest.
XI. Lágymányosi utca 11

22. SZ. 1907. (54. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, JUNIUS 2.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

BUBICS ZSIGMOND.

1821—1907.

Szép és tartalmas élet, mely szomorú és visszás alkonyatot ért, — ez Bubics Zsigmond életpályája, a melyet most befejezett a halál. Néhány évvel ezelőtt még, ha említették a nevét, az elismerés és tisztelet melegsége adott ez emlegetésnek tartalmat; az utóbbi egy-két évben egyszerre egy kellemetlen és szégyenletes botránypörrel kapcsolatban járt a neve szájról-szájra. Nagyon szomorú és sivár kép tárult elénk: egy magával tehetetlen öreg ember, a kit rosz emberek, lelkiismeretlen paraziták vesznek körül, a nyilvánosság előtt veszekedve, hogy kiszipolyozhassák s olyan botrányt csapva körülötte, a melytől összeroppant a szegény öreg embernek még püspöki széke is s veszélybe jutott egy nagy egyházmegyének erkölcsi békéje.

Most, a frissen felhantolt sír előtt nyugodtan lehet mérlegelni ezt az életpályát, számadást csinálni róla s a mellette és ellene szóló dolgok középarányosából összeállitani az elhunyt püspök arczképét. Figyelembe kell vennünk, hogy Bubics Zsigmond, a mig testi és szellemi erejének teljes birtokában volt, minden tiszteletet megérdemlő feddhetetlen életet élt s csak akkor esett folt a nevén, a mikor már teljesen elaggott, elvesztette ellenálló erejét, kritikájának biztosságát. A mi hibát ekkor elkövetett, igazságtalanság volna szigorúan megitélni, mert a kortól elgyöngült elmével követte el s mert alapjában egy speciálisan papi erénynek, a gyöngeségig menő jóságnak volt a vadhajtása. A mig teljesen be lehetett számitani cselekedeteit, addig csak jót művelt, — bűn volna a rovására irni mindazt, a mi körülötte, az akaratlan és tehetetlen aggastyán körül kaján emberek gonoszságából történt.

Mert az bizonyos, hogy Bubics Zsigmond, ha nem volt is tehetségénél s egyénisége erejénél fogva vezérszerepre hivatva szellemi életünkben, mindenkor kulturális hivatást igyekezett betölteni. Nem volt politizáló főpap, bár kényes politikai ügyekben mérséklettel és tapintattal tudta összeegyeztetni főpapi hivatását a fejlődő politikai élet követelményeivel, — érdeklődésével, szeretetével inkább a tudományos és művelődési ügyek felé fordult. Egyik képviselője volt nálunk annak a hagyománynak, a mely még a humanizmus korából öröklődött át máig: a tudomány és művészetkedvelő püspök, a ki szenvedélylyel gyűjti az értékes műtárgyakat, ismerőjévé lesz a művészetnek s mint tudományos iró is nevet viv ki magának.

Úgy is kezdte a pályáját, mint a kit a tudományos foglalkozás kapott meg leginkább: az Esterházy-herczegek nevelője volt, aztán ez állásától megválva a budapesti tudományos körökkel keresett érintkezést. A buzgó és törekvő papot szivesen fogadták itt s szerepet juttattak neki az 1879-ben a szegedi árviz károsultjainak javára rendezett iparművészeti és ötvösmű kiállitás rendezésében, Henszlmann Imre oldalán. Ez volt az első efféle kiállítás Budapesten s nagy sikere egyszerre szélesebb körökben is ismertté tette Bubics nevét. E biztató kezdetre folytatásul következett egy derék, a maga körében ma is becscsel biró munkája, melyben a Magyarország városairól és várairól fenmaradt régi, XVI. és XVII. századi metszeteket dolgozta fel tudományosan, rendezve egyuttal a Nemzeti Muzeumnak metszet-gyűjteményét. Ez

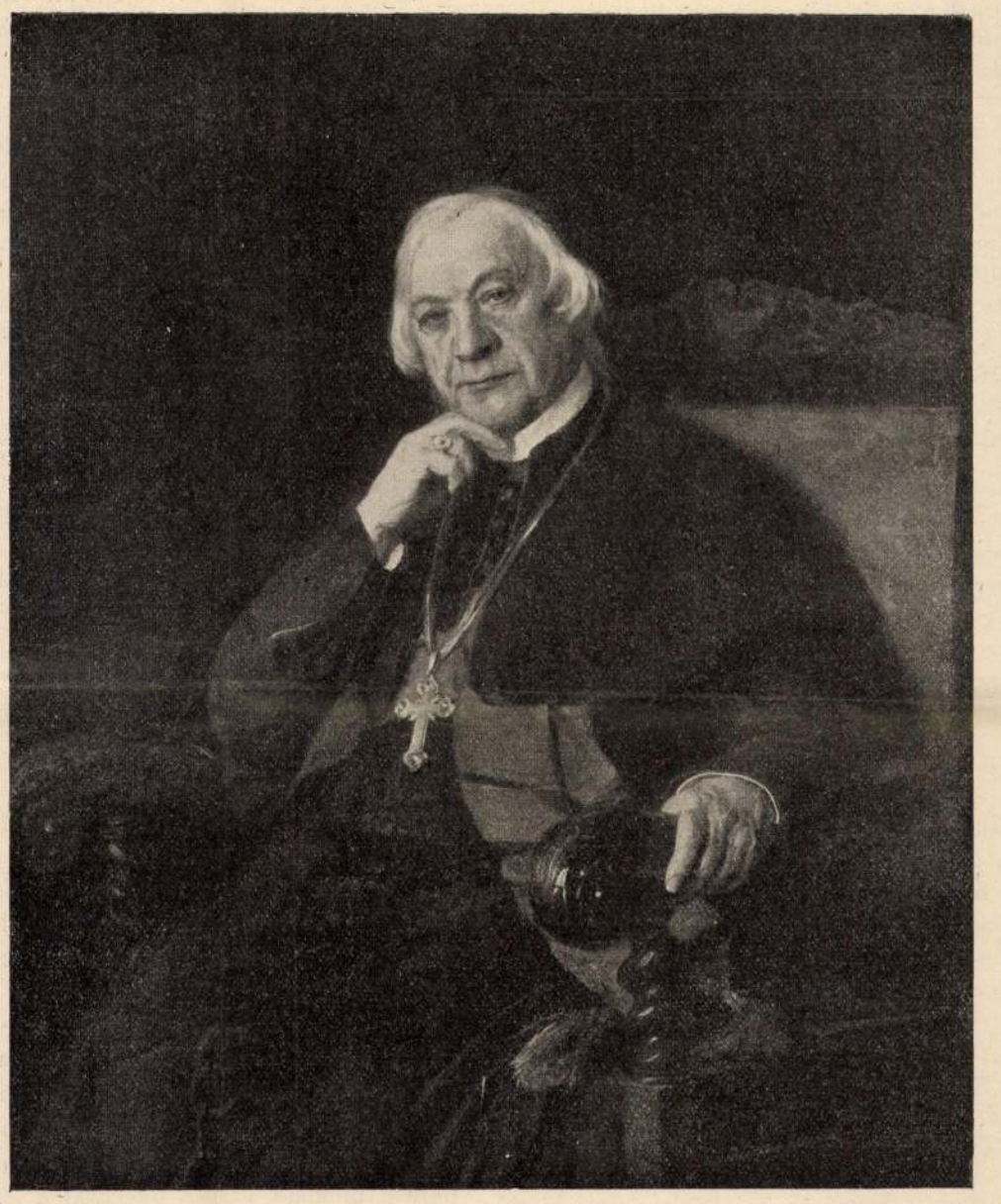

BUBICS ZSIGMOND. — László Fülöp festménye.

sokkal nagyobb munka volt, mint a milyennek a könyv felületes megszemlélésére látszik; a több százra menő metszetet nemcsak leirta, hanem a mennyire lehetett, tudományosan meg is határozta, keletkezésük ideje, készitőik s ama munkák szerint, a melyekben megjelentek. Bubics munkája még ma is a leghasználhatóbb kalauz e téren.

Ezen a nyomon aztán főleg az iparművészet tanulmányozására adta magát. Ama kevesek közé tartozott, a kik elsőkül kezdték a nálunk akkor még szunnyadó érdeklődést fölkelteni az iparművészet iránt. Szép és becses gyűjteményt állított össze a régi magyar tatai és holicsi majolikákból s ennek nagy részét utóbb az Iparművészeti Muzeumnak ajándékozta. Foglalkozott régi egyházi ruhák és kéziratok gyűjtésével is. Mind e munkássága révén, a mely mégis csak valamivel több volt az átlagos úri dilettantizmusnál, oly általánosan tiszteltté lett a neve, hogy az egész közvélemény helyesléssel fogadta, mikor 1880-ban nagyváradi kanonok s az ottani papnevelő intézet igazgatója lett. Ugyanez időtájban nevezték ki az Esterházy herczegi uradalmak zárgondnokává s e minőségében valóban önzetlenül fáradozott az óriási, de sulyosan megterhelt herczegi javak rendbehozásán. 1887-ben aztán kassai püspökké nevezte ki a király.

Ekkor már hatvanhat éves volt, de ép erővel és szorgalommal fogott az egyházmegye kormányzásához. Kassa városát nagy hálára kötelezte a kassai muzeum alapitásában való hathatós közreműködésével; azok a tárgyak, melyeket ő ajándékozott, a muzeum anyagának legértékesebb részéhez tartoznak. Itt őrzik művészi kedvtelésének több csinos termékét is: tetszetős festményeit, — különösen virágok festésével szeretett foglalkozni fiatal korában. Sok kitüntetés érte: valóságos belső titkos tanácsosi czim, akadémiai levelező, majd tiszteleti tagság stb. 1904-ben még csorbitatlan népszerüség közepette ülte meg gyémántmiséjét. Csakhamar azonban betegeskedni kezdett, az egyházmegye ügyeit s a püspöki vagyon kezelését sem birta kellő gonddal ellátni, úgy hogy koadjutort kellett mellé kinevezni. Ekkor támadtak körülötte azok a kinos zavarok, melyek miatt tekintélye oly sokat szenvedett. Ő maga már talán nem is érezte teljes mértékben helyzete kellemetlenségeit, elvonult egy bádeni szanatóriumba és ott várta be, teljesen elzárkózva a világtól, halálát.

ZÁSZLÓAVATÁS.*

Mindenható Isten, Irgalomnak atyja,
Ki ur vagy a földön s ott fenn a mennyekben,
Halld meg a fohászunk! E lobogó selymén
A te mindenható áldásod lebegjen.
Add, hogy a kik majdan alá sorakoznak
Egyesüljenek a hitben, szeretetben,
Legyenek erősek, bátrak és vidámak —
Magyarok istene, halld meg az imánkat!

S te lobogó lobogj fönnen, a magasba,
Lobogj mindég tiszta magyar levegőben,
Izmos, ifju karok tartsanak magasra,
Duzzadjanak lelkes, fiatal erőben,
Meg ne hajolj soha gyászszal fátyolozva
Egy-egy uj sír előtt, künn a temetőben,
Lengj hiveid fölött áldva, intve, óva,
Nemes ifjuságunk büszke lobogója.

Láss gyönyörűséges, szép, szabad időket,
Szűztiszta selymeden folt sohase essék,
Lásd nagyra nőni a magyar ifjuságot,
Hevítse őket a nemes kötelesség.
De ha — Isten óvjon — vész törne hazánkra
Szineid a harczba most is úgy kövessék,
Mint akkoron, régen, szép tavaszi fényben,
A szent Márcziusnak dicső idejében!

Holnapunk reménye, hazám ifjusága!
Lemosolygó virág gyümölcshozó fáról,
Légy igaz! Légy magyar! Légy különb apádnál!
Légy szavakban fukar! Légy tettekben bátor,
Fiatal szivedet bármily csapás érje,
El ne tántorodjék Istentől, hazától —
Nézz föl a nagy égre nemes, tiszta hitben,
Igy áld meg bennetek minket is az Isten!

Legyen a szivetek erős, kemény, mint a
Magas Tátrának hóval födötte bércze,
Légy szavadnak ura! Légy sokat szenvedett
Szép hazádnak ékes, méltó büszkesége!
Légy fáradhatatlan, nagylelkü, kitartó,
Dolgozz csöndbe, áldott, tiszta békességbe'
Meghalni a honért: hősök osztályrésze,
Oh, de az is hős, ki megdolgozik érte.

És ez a kis lelkes, igaz magyar város,
A mely körülölel titeket szeretve,
Maradjon hű mindég gyönyörű multjához,
Oktasson a hitre, hazaszeretetre.
A hősök emléke ott áll a virágos
Fák alatt...! s Branyiszkó sincsen innét messze,
A hol hős szivekből fakadnak virágok —
Ne feledjétek ezt, iglói diákok!

Magyarok Istene, irgalomnak atyja,
Terjeszd áldó kezed fölénk védve, óva,
Küldd le áldásodat a nap sugarában
Erre a fehérlő, tiszta lobogóra;
Add hogy ez a zászló lelkes, nemes, bátor
Magyar ifjuságnak legyen lobogója,
Gyújts magasztos lángot minden ifjú szivben
Királyok királya, mindenható Isten!

Farkas Imre.

* Elmondta szerző az iglói főgimnázium zászlószentelési ünnepélyén.

EGY KIS VÁROSBAN.

A kis városnak valahány utczája:
Egy idegen úr véges-végig járja,
Emlékek szárnyán erre-arra száldos, —
Oly kedves neki ez a kicsi város.

Járókelő nép némán veszi szemre
S kiváncsin néz a méla idegenre;
Egy-egy tekintet a nyomába rebben:
Ki lehet vajjon? — Nagyon ismeretlen...

— Oh de az utczák: vén fák, kicsi házak
Mind rámismernek s köszöngetve várnak;
A föld szíve is megdobban alattam:
Azért én, látod, a tiéd maradtam...

Köszönt a kis ház, melyben megszülettem,
A vén fa, melynek fészkét szedegettem,
Az erdő, melyben búval bujdokoltam,
Az Ipoly, melyben kétszer fuldokoltam...

Minden lépésen, — minden fában, kőben
Gyermekkoromnak tükre leng előttem;
Szivembe rezzen minden édes emlék: —
Idegen itt én hogyan is lehetnék!

S a szívem búja lassan mind fölolvad,
Száz emlék készt, hogy vidáman daloljak,
Mint a madár, mely ős fészkére szállva,
Jókedvét ontja az egész határra.

Sajó Sándor.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Az volt a terve, hogy miután a hordókat a Tóthék szőlőjébe viszik, felkuporodik jó maga is a szekérre s igy jut el odáig, a nélkül, hogy útközben fütől-fától kérdezősködnie kelljen a szőlő után s esetleg áruló nyomokat hagy hátra.

Az udvaron csakugyan ott állt már egy társzekér, hordókkal megrakva. Bizonyosan ez az! A rúd végibe járom volt illesztve, ennélfogva ökrök lesznek befogva. Hm, annál jobb. Hisz akkor fel se kell ülnie a szekérre, elég lesz, ha a nyomában ballag, puskával a vállán, s a hova majd befordul a szekér, az lesz a Tóth Mihály szőlője. Semmi se lehet megfelelőbb ennél!

Mindenekelőtt megreggelizett bent az étteremben (a korcsmáros, mondták a pinczérek, már hajnalban kiment a leányaival), némi hideg sültet szerzett a tarisznyába. Az élelmezési ügy minden hadi műveletnek egyik legfontosabb része.

Vidáman fütyörészve indult meg aztán a szekér után, mely előtt négy sovány ökör szedegette kedvetlenül a lábait. Mig a síma út tartott a völgyben, a rétek és a suhogó kukoriczások között, addig szinte úgy látszott, mintha magától menne a szekér s az ökröcskék csak azért lépegetnének, nehogy hátbabökje őket a jármü, hanem a hegyen aztán kisült, ki viszi a terhet, az ökrök testén kidudorodó megfeszült inakból.

A hegynek fölfele a béres is leszállott s gyalogosan ballagott a szekér mellett, biztatva az ökröket szép szóval. Elbájoló őszi nap volt. Nevet a természet. De ez már csak olyan, mint egy vén anyóka mosolya. Van benne valami sajátságos édesség, de méla szomorúság is. Az erejét vesztett napsugár végzi még a nyári útját, de tudja már, hogy semmi komoly dolga nincs lent; a mit meg kellett érlelnie, megérlelte és ezentúl csak arra való, hogy kellemessé tegye magát a földi teremtmények előtt, időt engedjen az embernek, hadd takarítsa be, a mit a föld hozott, hagy még egy-két virágot a méhnek, egészitse ki, töltse meg belőlük a sejteket, melyek esetleg üresek maradtak, búcsúzik szeliden, megcsókolja a sárguló füveket, de már nem deríti fel őket.

Kigyózó út vezet fel a hegyre, mely meglepte szépségével Noszty Ferit. A Somlyó csaknem egy tökéletes, szabályos kúp, mintha egy óriás a kalapjából borította volna ki a földjét, a mintegy ezer holdnyi kúpot, mely voltaképen három kúpból áll. (Alakja a pápai tiarára emlékeztet.)

A Somlyó tűzhányó volt valamikor, a legfelsőbb kúp tetején tisztán kivehető a kráter üst alakú öble és szerteszét hever a sok lávakő még most is, később aztán, úgy látszik, meggondolta magát, vagyis észretért a Somlyó, hogy mennyivel okosabb lesz másképen adni ki a tüzet, mint forró kőzetekben, forma dat esse rei és most már a legalsó kúpon díszlő venyigék gyümölcsén át jön ki a tüze. A pokolnak is vannak szerencsés ötletei.

Ment, mendegélt a vadász a kacskaringós úton mindig följebb-följebb, mindenütt a szekér nyomában, nézegetve a második, középső hegykúpon a szép bazalt sziklákat, vagy a dús terméssel rakott szőlőkön legeltetve szemeit. Egyik-másikról, különösen a hol csinos volt a borház vagy villa, azt kivánva, hogy bárcsak az lenne a Tóthéké (már szinte úgy vette, hogy akkor az ő tulajdona lesz), midőn az egyik bazalt szikláról egy sólyompár röpült fel idegizgató szárnysuhogással.

Hirtelen felemelte puskáját, rálőtt, de a két madár sértetlenül szállt tova.

— Jó szerencse, vadász úr, hogy nem talált, — szólalt meg a béres, ki érdeklődve állt meg a lövés hallatára, — nagy baj lett volna, ha meglövi a szent madarat.

— Miért? — tudakolta a vadász.

— Mert ezek eszik meg a seregélyeket és a mindenféle szőlőpusztító madarakat és talán agyon is vernék az olyan embert itt a népek, a ki egy sólymot elpusztitana.

— És sok van?

— Lehet vagy húsz pár a sziklák közt. Az egész Dunántúl nincs egyebütt. Ezek is úgy maradtak itt, azt mesélgette édes apám, a ki

32. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, AUGUSZTUS 7.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona, félévre 12 „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona, félévre 8 „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre 10 korona, félévre 5 „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

BUBICS ZSIGMOND.

Az idén volt századik évfordulója annak, hogy I. Ferencz király 1804 márczius 23-án kelt rendeletével a régi egri püspöki egyházmegyét három részre osztotta s így megalakította a kassai s a szatmári püspökségeket. A kassai egyházmegyére ez az évforduló annál nevezetesebb, mert időben csaknem összeesett jelenlegi püspökének, *Bubics* Zsigmondnak nyolczvanharmadik születése napjával s pappá szenteltetésének hatvanadik évfordulójával. A nagyérdemű püspök most üdülés czéljából székhelyétől távol levén, gyémántmiséjét majd csak hazajövet, a jubiláló egyházmegye ünnepélyével egyszerre fogja megtartani, augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján.

A magyar katholikus püspöki kar Nesztora, Bubics Zsigmond, midőn a maga s egyházmegyéje hármas ünnepe találkozik össze, nemcsak évekre hosszu, de munkában s eredményekben is gazdag életpályára tekinthet vissza. Hosszú élete során ép oly buzgó munkása volt egyházának, mint a tudománynak, fenkölt jelleme, szelid lelkülete és széleskörü tudománya biztositja számára kortársai tiszteletét.

Bubics Zsigmond 1821-ben született Ozorán, Tolnamegyében régi nemes családból. Atyja a herczeg Esterházy-család uradalmi főtisztje volt s az ő életének nagy része is össze van fűződve e főuri családdal. Miután ugyanis theologiai tanulmányait a győri szemináriumban, a bécsi Pázmáneumban s az Augustineumban elvégezte s a hittudományi szigorlatokat letette, 1848-ban herczeg Esterházy Pál, az első magyar felelős kormányban a király személye körüli miniszter, meghivta szintén Pál nevü fia nevelőjéül. Kismartonba költözött s ő nevelte a herczeg két kisebbik fiát, Alajost és Miklóst is. A herczegi család bizalmát teljes mértékben megnyerte, a miről tanuskodik az idősebbik Pál herczegnek fiához 1850-ben irt egy levele, melyben ezt a tanácsot adja ki: «mindenekben pedig nagy érdemű nevelőd példáját kövesd, ő fogja neked a leghelyesebb életutat kijelölni.» A herczegi család környezetében alkalma nyilt Bubicsnak ama kor számos nevezetes emberével érintkezésbe jutni s ismereteit Német-, Franczia- s Olaszországban tett nagyobb utazásokkal öregbiteni. Különösen művészi érzéke fejlődött ki e kedvező környezetben; maga is igen csinosan festett, kivált virágképeket s mint műértő ízlésének finomságával, alapos tájékozottságával tünik ki.

1867-ben szentszéki ülnökké, 1871-ben monstrai apáttá s 1879-ben rátóti prépostá nevezetett ki. Ugyanez évben, midőn Budapesten a szegedi árvízkárosultak javára a főváros legelőkelőbb körei műkiállitást rendeztek a régi idők ékszereiből és fegyvereiből, egyházi s egyéb műipari kincseiből, a kiállítás rendezésére Henszlmann Imre mellett Bubics Zsigmondot kérték fel. E réven jutott az akkor java erejében levő Bubics prépost közelebbi érintkezésbe a főváros tudományos és művészi köreivel, melyeket egyszerre megnyert finom modorával, a művészeti ügyek iránti lelkesedésével. Ő maga is jól érezte magát e körökben s elfogadta a neki felajánlott tiszteletbeli állást a Nemzeti Muzeumnál, a hol néhány évig a könyvtárban őrzött fa- és rézmetszetek rendezésével foglalkozott s 1880-ban ki is adta a magyarországi várak és városok fa- és rézmetszeteinek tudományos becsü magyarázó leirását. Nagy figyelemmel foglalkozott a régi magyarországi majolika-műiparral; a XVIII. század hires holicsi és tatai gyárainak termé-

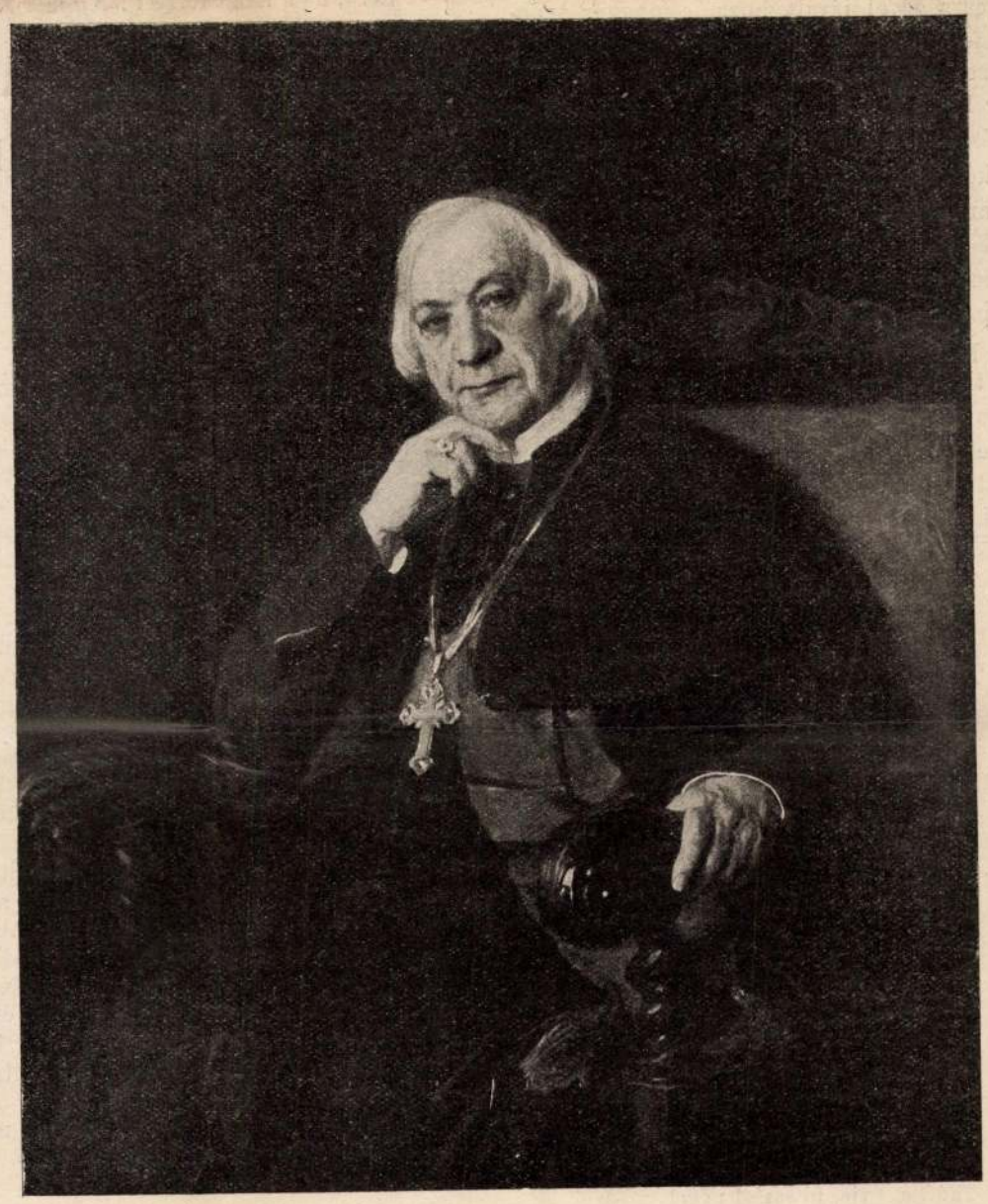

BUBICS ZSIGMOND. *László Fülöp festménye.*

keiből tetemes gyűjteményt szerzett, melynek jelentékeny részét az iparművészeti muzeumnak ajándékozta. Szép gyűjteményre tett szert régi egyházi ruházatokból és kéziratokból; 1883-ban kiadott egy kis munkát a középkori miniatür-festészetről.

E tudományos foglalatosságai közepett nevezték ki 1880-ban a nagyváradi irodalmi kanonokságra. Ő lett a papnövelde igazgatója s e hivatalában nagy buzgalommal vezette a rábizott intézet ügyeit. Még egy más, nagy körültekintést, sok munkát és pénzügyi érzéket kivánó feladat is háramlott rá, midőn elvállalta a herczeg Esterházy család zárgondnokságát. A család bizalma folytán elvállalt e munkának is önzetlen lelkiismeretességgel felelt meg; nagy részben neki köszönhető, hogy az uradalmak terhei aránylag rövid idő alatt rendeztettek.

1881-ben országgyűlési képviselővé is megválasztották, mint a szabadelvűpárt tagját s a törvényhozás munkásságában is tevékeny részt vett, különösen a középiskolai törvény megalkotásában. Sokféle érdemeinek elismeréseül a király 1887-ben kinevezte kassai püspökké.

A püspöki székben töltött, most már majdnem másfél évtizedes munkásságával teljesen igazolta azokat a reményeket, melyeket a közvélemény hozzá fűzött. Nagy tudományos míveltsége, hazafias lelkülete, jótékonysága, a mívelődési ügyek iránti lelkesedése lépten-nyomon nyilvánult s örvendetes eredményeket ért el úgy egyházmegyéjében, mint a közmívelődés több terén. Az egyházpolitikai harczokban tanusított békülékeny magatartásával megóvta egyházmegyéjét a felekezeti villongásoktól. Kassa város mívelődési mozgalmait tőle telhetőleg pártolta, így nagy része volt a kassai felsőmagyarországi muzeum létesítésében, melynek a róla elnevezett s az általa adományozott, becses műtárgyakat tartalmazó terem egyik legértékesebb része. Mint az Akadémiának levelező, majd tiszteleti tagja nemcsak áldozatkészségével járult hozzá a magyar tudomány fejlesztéséhez, hanem saját történeti és művészeti irodalmi műveivel is, melyek részint az «Archeologiai Értesítő»-ben s a «Századok»-ban, részint önállóan jelentek meg s tudományos képzettségének, búvárkodó szellemének maradandó becsű tanujelei.

1894-ben egyházmegyéje nagy fénynyel s általános szeretettől környezve ünnepelte áldozó papságának ötvenedik évfordulóját, a király pedig a millennium évében valóságos belső titkos tanácsosi czímmel, 1898-ban a vaskorona-rend első osztályával tüntette ki. Érdemeinek legszebb jutalma azonban az a köztisztelet, mely mindenfelől, egyházmegyéje határain túl is feléje fordul.

JELENÉS

MIKOR BAKSAY SÁNDORT PÜSPÖKI HIVATALÁBA IGTATTÁK.

Megérte hát ezt a szép napot! . . .
Avatják, ünneplik a főpapot,
Kit a bizalom, melyet érdemelt,
Hazonlók közt legelsővé emelt,
Lantjának most el kell némúlnia,
Mert fő helyet kér itt a biblia;
A lant helyett orgona sipja zeng,
Énekléstől a templom boltja reng.
Harsány ének szárnyal az égre fel,
Buzgón esdve: oh Szent lélek, jövel!
És szól az ige. A főpap beszél
S feltűn előtte a nagy munkatér:
A kötelesség intő halmaza,
Szenvedő egyház és küzdő haza
S hű pásztor, ki nyáját legelteti,
«Gyönyörű szép mezőkön élteti»,
Tanítja, óvja, új sarjat nevel
S életét adja érettök, ha kell . . .
A karzaton most a magasba' fent
Egy tündérszép leányka megjelent.
Észrevétlen, csak úgy lebbenve jött;
Nem volt hely a sűrű sorok között,
Egy szögletbe vonult rejtelmesen,
Ő mindent látott, de őt senki sem.
Barna fürtjére koszorú hajolt,
Szederinda s parlagi rózsa volt,
Úgy csügge a főpap tekintetén,
Mint szerelmes szokott szerelmesén.
Nem is adott magáról semmi jelt,
Csak ennyit; «*oh félek, hogy elfelejt!*»
Önkénytelen bús ábrándba merült
S szeméből egy búcsúkönyet törült,
Aztán eltűnt, a légben szétoszolt;
Illat kisérte — ő a múzsa volt.

Lévay József.

ERZSIKE IMÁDKOZIK.

Mikor a harang kondul a toronyban,
Leánykám összekulcsolja kezét;
Az égre néz derűs szemével, honnan
Örök boldogság árad szerteszét.
Kis ajka néma, hangot még nem ad,
S a mi imánknál mégis hangosabb!

Oh, a nagy isten látja Erzsikémet,
S imára kulcsolt gyönge kis kezét!
És meghallgatja sóhaját szivének,
Mert pillantása esdeklő beszéd.
Szép rózsás arczán dereng a mosoly,
Lelke az égben fent jár valahol.

Olyankor az én álmodozó lelkem
A harangszóra ég felé siet,
S mire fölér, — a csillagos egekben
Találja az én drága Erzsimet.
Néma imáját végig hallgatom:
«Óh jó apám! értted imádkozom!»

Imádkozzál én drága szép leányom,
Hogy legyen hosszú apa élete!
Mert kis szivedben, az egész világon
Nem pótol engem soha senkise.
Nézd, ha a fának törzsét féreg marja,
A lomb is hervad, lehull az avarra...

Révai Károly.

SZILÁGYI DEZSŐ HALÁLA NAPJÁN.

1904 julius 31.

Irta Eötvös Károly.*

Mai napon halt meg három év előtt: 1901. évi julius 31-én.

Régóta beteg volt már.

Mikor az igazságügyet kormányozta: már akkor láttam idegeinek pusztulását. Gyakran fékezhetetlen indulat tört ki rajta pillanat alatt oly semmiség miatt is, melyet más észre se vett volna, vagy egy mosolylyal intézett volna el. Nehéz munkával törte agyát szakadatlanul, az agy szokatlan megterhelésének tulajdonítottam az idegek ingerlékenységét.

Az 1898-ik év nyarán azt izente Tátrafüredről, hogy ott óhajtana velem pár napot társalogni. Tárjuk ki lelkünket egymás előtt.

Odamentem. Fölkerestem. Gyöngéd figyelemmel társalogtunk egymással, de néhány nagy kérdésben nem ismertünk egymásra.

Hanem betegségét, a mely sirba vitte, már akkor biztosan fölismertem. S erről nem egy barátom tehet tanuságot, a ki előtt közelálló halálának szomorú sejtelmét nem titkoltam.

A sirt, a hol örök pihenőjét tartja, a nemzetnek kell megjelölni. Észből és jellemből, tudásból és magyar érzésből, vasakaratból és nagyratörekvésből készült a gondviselés keze által az a történeti alak, a kit, a míg élt, Szilágyi Dezsőnek neveztünk. Emléke fennáll sokáig. S a míg fennáll: ott lesz mellette nemzetünk igaz tisztelete.

Betegségéről és haláláról is el kell mondanom, a mit magam figyeltem meg.

Hatalmas csontjai s erős, edzett izmai voltak. Széles váll, vastag nyak, hátraszegett erős fej, mély hajlású magyar gerincz, telt karok és lábszárak. Tökéletes tüdő, biztos, gyors és könnyű járás. Hizodalmas testrészszel s kissé el is hízott, de se ételben, se italban, se szerelmi barátkozásban, se testgyakorlásban semmi túlzás, semmi kicsapongás. Erejét és egészségét gondosan ápolta. Alvásra, felejtkezésre, vidámságra elég időt fordított.

Sohase jutott eszembe, hogy életkora nem terjed túl hatvan éven.

Azonban megkapta a veszélyesebb fajta szivbajt. Ezt az orv és gyógyithatatlan betegséget, mely az elmúlásnak rendes és gyakori módja. A halálnak ez a neme pusztította el Deák Ferencz életét is.

A szivbajhoz gyakran egyéb baj is csatlakozik a tüdőben, a nagyobb véredényekben, a a gyomorban, a vesékben. Ha csakugyan csatlakozik: akkor a szivbaj lefolyásának módja és ideje biztosan ki nem számítható. A halál gyorsan és véletlenül bekövetkezhetik. De minden komoly jelenség azt bizonyította, hogy Szilágyinál egyéb csatlakozó baj föl nem lépett. Még a vízi betegségnek sem volt semmi nyoma. Étvágya, kedve, izmainak ereje teljes, mozgása gyors. Az élet néhány évéhez tehát még a szívbaj daczára is joga volt.

Az én tapasztalásom szerint a szivbajt igen sok orvos és igen sok beteg roszúl kezeli. Ezt láttam Szilágyinál is.

A szivbajos embereknek, úgy vettem észre, se sokat járkálni, se erősebb mozdulatot tenni, se izomerőfeszítéssel járó munkát végezni, se fürödni, se nagyobb indulatokba keveredni nem szabad. Vivás, úszás, hegynek járás, gyors lehajlás, sulyemelés különösen veszedelmes. Szilágyi ezt vagy nem tudta, vagy nem vette figyelembe. A szivbajos egyék-igyék kedve szerint okosan s habár naponként gyakran is, de ne sokat. Üjön kényelmes karosszékben a napon vagy tiszta levegőn s gyöngéd és vidám társasággal vegye magát körül. Minden ember ugyan nem teheti ezt szigorú rendszerességgel, de Szilágyi megtehette.

Ő azonban nem tűrhette azt a gondolatot, hogy őt elgyengülni, elhervadni, elfogyni lássa a világ. Irtózott attól, hogy fölötte sajnálkozzanak. Rettenetes indulatba hozta volna, ha azt látja, hogy szavának már nincs meg a régi súlya, tekintélye csökken, a törvényhozás és kormányzás férfiai nem sietnek úgy mint előbb tanácsát és jóindulatát megnyerni s azok többé nem félnek tőle, kiket maga körül félni látott mindenkor.

Úgy vélte ösztönszerüleg is, hogy szellemének és izmainak erejét és ügyességét vissza tudja vivni erővel és erőszakkal még a szívbajtól is.

Nem tudom, mikor figyelmeztették először szívbajára. 1898. évi augusztusban már megvolt ez a baj. Ekkor látogattam meg — mint említettem — Tátra-Füreden. Talán ez volt nála utolsó látogatásom. Nyilván észrevettem rajta a szivbaj sok külső tünetét. Megkérdeztem tőle: folytatja-e még reggelenkénti testgyakorlatait? Súlyemelést, karfeszítést, marokszorítást? Folytatta, de csak budapesti lakásán. Folytatta még a vivást is, noha ritkábban. De a Tátrában óriási hegyi sétákat tett naponként s fölhevült testtel nyolcz—tiz fokos kegyetlen hideg vízben megfürdött.

A szivbajos embernek halálos művelete volt mindez. Megmondtam neki, hogy mindezt én nem cselekedném. Nem mondtam, hogy szívbajjal így élni nem szabad, de azt mondtam, hogy ötvennyolcz éves kövér ember ily életmóddal szívbajra tehet szert s abból aztán nincs menekvés. Fölizgatta a beszédem. Közös barátunk volt gróf Károlyi Gábor. Az is szivbajban halt meg hirtelen. Kérdezősködött viszonyairól s utolsó napjairól. A mikor a szivbajt emlegettem, megint ingerült lett s nyomban másra terelte a beszédet.

Ebből következtettem, hogy vagy érzi már, vagy tudja is nagy betegségét, de hallani se akar róla.

Még három évig élt nagy politikai tevékenységben.

Időnként közel volt az utolsó válsághoz. Volt idő, a mikor arczán ott volt már hetekig a halál fakó szeme. De testnek és léleknek pattogó erélyéből akkor se engedett.

* Mutatvány az irónak sajtó alatt lévő nagyobb művéből, mely Szilágyi Dezsőről szól.

hússal hónapokon keresztül táplálkozott legénység részére... ez idő alatt betegedési eset nem is fordult elő.»

A déli sarkvidéken a légmérsék jóval hűvösebb, mint az annak megfelelő éjszaki fokon. Ross már a 63-ik foknál tömör jéghegyekre bukkant s négy fokkal lejebb délre mérföldekre nyuló jégpusztaság terült el előtte. A legénység melegebb ruhát kapott s csak ekkor tehettek előkészületeket, hogy lejebb hatolhassanak. Rossnak egy nevezetes észrevétele még maiglan is figyelemre méltó. Mostanában történt, hogy Nares tengerészkapitány szintén jéghegyekre bukkant a déli sarkvidéken, pedig erős reménye volt, hogy szárazföldet fedezhet föl. Ross erre vonatkozólag ezelőtt harmincz évvel irta e nevezetes sorokat: «Este szárazföld föltünését jelezték embereim. Több órán keresztül több, látszólag hóval boritott halmokat vettünk észre, melyek annyira hasonlitottak a szárazföldhöz, hogy ha tovább nem mehettünk volna, bátran megesküdhettünk volna Londonban, hogy szárazföldet fedeztünk föl. E tünemény azonban csakis egy sürüen leereszkedett felhő felső része volt, mit később tisztán kivehettünk. Alant a pára nem emelkedhetett föl. E felhő a jég széléhez verődvén le, könnyen megcsalhatja a szemlélőt. Sokan csak akkor hitték ezt el, mikor a sürű felhőn keresztülhatoltunk. A tapasztalatlanok szárazföld helyett fogadták volna el.» Ilyen szárazföld lehetett Nares kapitány fölfedezése is, mert később maga is elhallgatott vele.

Bátran, de óvatosan haladván a jégtömegek között, végre csakugyan szárazföldhöz jutottak. Két nagyszerü hegyet pillantottak meg, mindegyik lehetett tizezer láb magas. A völgyeket jégtavak töltötték be. Ross a szárazföldbe leszurván az angol lobogót, elnevezte azt Viktoria-földnek, mely 1300 mérföldnyire esik a déli sarktól. Beljebb még magasabb hegyeket láthattak, minők az északi sarkvidéken nem fordulnak elő. Mikor nehány nap mulva hajói csaknem a 76-ik fokig hatoltak, Ross örömmel értesité embereit, hogy még eddig emberi lény nem történtett el. Sajátságos jelenetek tanui voltak a jeges-tengeren. Ross egyszer csak egy szigetet pillantott meg oly helyen, hol még ezelőtt két órával sima jégmező terült el. A sziget száz lábnyira emelkedett ki s nagyobbára hómentes volt. Ugyanakkor arról a tájról egy nagy jéghegy tünt el, melyet kevéssel azelőtt tisztán kivehettek. Egyik jelenség kimagyarázta a másikat. A jéghegy ledőlt s földdel és kővel fedett területnek adott helyet. Mikor oda értek, a jégtömegek még akkor is hulldogáltak lefelé, hömpölyögve s dübörögve. Milyen könnyen alakulnak s vesznek el a szigetek a sarki vidékeken!

Félelmes, de egyuttal nagyszerü látványt nyujtott egy tüzhányó hegy forrongása. Terjedelmes földterületet szegélyzett két roppant hegy. Az egyik, körülbelül tizenkétezer láb magas, épen működésben volt. Elnevezték Erebusnak, mig a másik Terror nevet kapott. Egy estve — irja Ross — Erebus roppant mennyiségben lövelte ki a füstöt s lángot mintegy kétezer láb magas oszlopban s aztán hóval összevegyülve szóródott s oszlott szét. Ezt kevés vártatva másik lökés követte s igy ment ez többször egymásután. A füst és lángoszlop átmérője lehetett háromszáz láb. A sürű füstburkolaton keresztül tündökölt a kékes lángoszlop. Egy pár élesebb szemü tiszt még a lávafolyamot is vélte látni. Az izlandi Hekla kitörése ehhez képest csak gyermekjáték lehet!

De hogy közelithesse meg ily viszonyok között a déli sarkot? Mikor a két roppant hegyet fölfedezték, azt remélték, hogy a jég akadályain kitartással majd csak diadalmaskodnak. Fájdalom, reményük nem valósulhatott meg. A hegygyel szemközti térségen a tenger fölszinén kétszáz lábnyi magas és meredek jégfal emelkedett. Sehol sem lehetett átjárást vagy egyetlen szakadékot találni. Pedig csak innen lehetett volna délfelé tartaniok. E gáton tul hóval fedett hegyeket láthattak, mi megerősitette őket azon meggyőződésökben, hogy arra is szárazföld terül el. A jégfalat vagy meg kellett volna mászniok, vagy pedig valahol alatta kellett volna keresztülcsuszniok. Egyikre sem lehetett vállalkozni, csakis léghajó segithetett volna rajtok. A sziklafal hosszában száz mértföldnél is tovább haladtak a nyilt tengeren, de sehol sem találtak egyetlen nyilást. Ross ebből azt következtette, hogy e jégfal szárazföld-alappal bir, de ez az alap maga is valami óriási uszó sziget vagyis inkább láp lehet, mely nem nyulik le a tenger ágyáig.

A két sark közötti lényeges különbség főleg abban áll, hogy éjszakon több sziget, földszoros terül el, mig délen roppant és mély tenger uralkodik. Ross több vihart és förgeteget állott ki, mint bármelyik éjszaki sarkutazó. Egy izben, a mint nyugodtan üldögéltek, hirtelenében oly szélvész kerekedett, hogy a felkorbácsolt hullámok a hajót csaknem összetörték, a jéghegyek szirtjeihez vervén azt. Mindenkinek megfagyott ereiben a vér. Már elveszettnek hitték magokat, midőn szerencséjökre a szél gyorsan megfordult, enyhébb légáramlat más irányba terelte a hajót s nagynehezen kivergődhettek a halál torkából.

Ross arra is rájött, hogy Wilkes térképén hiányos adatok vannak. Három napon keresztül kereste az általa kijelölt szárazföldet, de mindenütt nyilt tengerre talált. Őt is tehát valami jéghegy vagy megsürüdött s leverődött felhő vezette tévutra.

Még csak azt kell megemlitenünk, hogy minő időjárás van a déli sarkvidékén nyáron keresztül. A hajó legénysége kilencz napon át ellentétes és kavargó légáramlatok között történtett előbbre előbbre. A tengər néha hirtelen megdagadt, hullámai a legmagasb jéghegy csucsáig tornyosultak föl, a hajó ugy hányatott a tengeren, mint valami labda. Aztán uszó jégtömegek közé jutott a hajó, arra kellett folyvást ügyelniök, hogy az uszó tömeget ügyesen kikerüljék, mert ha hajójukba ütközik valamelyik, menthetlenül veszve vannak. A jégsziklák robbanása, a vihar bősz üvöltése, a tenger forrongása rettenetessé teszik a déli sarkvidéket s az utasok helyzete jóval veszélyesebb mint az északi sarkvidéken.

Rossnál még eddig beljebb senki sem hatolt; majd meglátjuk ha vajjon az olasz expedicziò áttörheti-e azt a sziklafalat, mely Rossnak utját állotta? Ettől függ minden.

A déli sarkról tehát csak annyit tudhatunk, hogy erős jégfalak zárják el az utat; hogy e jégfalon túl hegyek emelkednek, melyeknek egyike tűzhányó s jóval magasabb mint az éjszaksarki hegységek; hogy az év minden szakaszán keresztül hóval boritvák. Az ötvenhatodik fokon túl emberi lény nem lakik, az ötvennyolczadik fokon túl már a növényzet is megszünik s csakis zuzmók vetődnek itt-ott; a hatvanhatodik fokon túl pedig semmiféle négylábu állat nem tenyészik. Ennyi az, mit a déli sarkvidékről tudunk és nem több. Örömmel üdvözöljük a tervezett expedicziót. Vajha siker koronázná küzdelmeit!

K—s.

Petőfi levele Adorjánhoz.

Petőfi egy kiadatlan levelét közöljük alább Agoston József ur, az első magyar ált. biztositó társaság hivatalnoka szivességéből, ki e levelet a belezárt költemény kéziratával együtt Karinthi antiquáriustól vette négy aranyon. A levél külsején a következő czim olvasható:

Adorján Boldizsár
barátomnak

Losoncz *Kisfaludon*
Rimaszombat

Fölül a feladási postabélyeg: «Pesth $^{8}/_{1}$» — a hátlapon a leadási bélyeg «R.-Szombat $^{9}/_{1}$» látható.

Maga a kedélyes levél igy hangzik:

Pest, január 6. 1848.

Kedves ecsém, Trifunácz!

Tanulj ezen versből, igen épületes dolgok vagynak benne, s megjavulásodat azzal kezd, hogy firkancs valami hozzád méltót ezen emléklapra, a mi én hozzám szóljon, mert az enyém a lap, nem feleségemé. Aztán küldd el rögtön szinte postán és igy összegyüretlenül, jó vastag boritékban, hogy meg ne törődjék. Sed cito. Ha nem tudod a verset elolvasni, nem tehetek róla, késő éjjel irtam álmosan és gyorsan. Szeretetreméltó Rudinkat pedig kitelhetőképen csókold nyakon a nevemben. Isten és minden szentei veletek!....

őszinte barátod
P. S.

Adorján Boldizsár tudvalevőleg azok közé tartozott, kiket Petőfi leginkább szeretett s kivel felsőmagyarországi utja idejében, mely alkalommal Gömörmegye Petőfit tiszteletbeli táblabirájává is választotta, huzamosb időt töltött. A kit pedig Petőfi «szeretetreméltó Rudink»-nak nevez levelében, valószinüleg Kubinyi Rudolf, kit «Uti jegyzetei-»ben sok rokonszenvvel emlit Petőfi. — A levélhez, mint érintők, Petőfinek «Adorján Boldizsárhoz» czimű ismeretes verse van csatolva. — Ágoston ur e becses két ereklyét Petőfi költeményeinek diszkiadásához csatolva, pompás kötésben őrzi.

Csengery temetése.

Csengery betegsége már régen tartott s hetek előtt oly fordulatot vett, hogy felgyógyulásához nem volt többé remény. Három hét előtt a Bécsből lehivott dr. Bamberger is megmondta ezt, s helyeselte Csengery orvosának, dr. Kétli Károlynak intézkedéseit. Maga a beteg azonban reménykedett s még e nyáron külföldi fürdőre készült. Haldoklása két napig tartott. Tüdő- és gégebaja lévén, szava egészen érthetetlenné vált. Utolsó órájában még megerőködéssel beszélni iparkodott s végre lassu, elmosódó hangon mondá környezetének: «Ne sirjatok. Meg kell lenni.» Ezek voltak utolsó szavai.

Halálának hire a főváros minden körében a legőszintébb részvétet ébresztette. A tud. akadémia e hó 14-én reggel rendkivüli ülést tartott, hogy alelnöke temetése felől intézkedjék. *Pulszky* Ferencz elnökölt (gr. Lónyay erdélyi birtokán lévén) s *Trefort* miniszter tette meg az inditványt, hogy a temetés az akadémia palotájából s az akadémia költségén történjék, s hogy az özvegynek az akadémia fejezze ki részvétét.

A tud. akadémia, *a magyar földhitelintézet* külön gyászjelentést adtak ki Csengery elhunytáról. *Az országgyülési szabadelvü pártnak* a fővárosban levő tagjai a klubban tartott értekezleten elhatározták, hogy a temetésen testületileg jelennek meg. *Budapest főváros* polgármestere, Kammermayer különkülön tudósitotta a városi bizottság tagjait Csengery elhunytáról, ki szintén bizottsági tag volt, s fölkérte őket, hogy a temetésen megjelenjenek. A főváros egyszersmind egy diszes sirboltot fog ajánlani a hamvak végleges elhelyezésére.

A király Ebenseeből, a hol jelenleg tartózkodik, Tisza Kálmán kormányelnökhöz folyó hó 14-én a következő sürgönyt intézte: «Felkérem Önt, hogy Csengery családjának legbensőbb részvétemet kifejezze. *Ferencz József.*»

Tisza miniszterelnök az özvegyhez irt levélben fejezte ki részvétét. *Szlávy* közös pénzügyminiszter, gr. *Taaffe* osztrák miniszterelnök táviratban nyilvánitották részvétüket. A gyászoló családhoz átalában sok részvétnyilatkozat érkezett, testületektől és egyesektől.

A boldogult földi maradványait e hó 14-én reggel helyezték el az egyszerü üvegfedéllel ellátott érczkoporsóba. A behelyezésnél csak a család tagjai voltak jelen. A koporsó Csengery városligeti nyaralójának termében állt ideiglenesen, s a családtagokon kivül senkit sem bocsátottak be. A tetemet este 9 órakor a legnagyobb csendben s minden pompa nélkül vitték a nyaralóból az akadémia lépcsőházába, hová a családtagok kisérték.

Az egész csarnok feketével volt bevonva; a karcsu oszlopok is fekete szövettel boritvák; fekete draperia födte a lépcsőház följáratát, mely élő virágokkal, pálmákkal és thujákkal volt földiszitve.

A ravatal a csarnok közepén állt. A lábnál két babérfa, s élő virágok nagy csoportja környezé. A feketével boritott falakat Csengery családi czimere ékesité: mezőt feltüntető paizs, fölötte a félholddal. A paizs alatt a következő szavak: «*Csengery Antal*, a magyar tud. akadémia másodelnöke, † 1880. julius 13-dikán életének 59. évében.» A ravatal körül a temetkezési egylet diszbe öltözött szolgái őrködtek, s tartották vissza a halottnézni jövő nagy közönséget.

A sötét érczkoporsóban, leteritve egyszerü, fekete csokrokkal ékesitett szemfödővel, magyar ruhában feküdt az elhunyt. Az arcz nyugodt volt.

Egész délelőtt hozták a koszorukat. A koporsó lábánál volt elhelyezve a fehér rózsákból kötött koszoru, melyet gyászoló hű özvegye tett rá. Fehér

**

szalagján a következő szavak: «Feledhetetlen férjének vigasztalhatatlan özvegye.» Alatta mindjárt a család-tagok koszorui. Egy rózsakoszoru fehér szalaggal «Feledhetetlen édesatyjuknak Leona és Károly» (Vámossy Károly családjáé); egy téli zöld-koszoru, fehér szalagján: «Feledhetlen édesatyjuknak Loránt és Eti»; ugyanilyen: Olga és Gusztáv nevekkel (dr. Heinrich családjáé), egy piros virágból kötött a következő fölirattal: «Édes nagyatyjuknak kis unokái Viola, Anti, Gyula, Margit.»

A ravatal jobbjára helyezték az *akadémia* impozáns koszoruját, hosszu fehér szalagján a következő szavak: «A magyar tudományos akadémia másodelnökének.» A többi koszoruk:

«Az országgyülési szabadelvü párt Csengery Antalnak»; ugyancsak az «Országgyülési szabadelvü párt tagjai». A *földhitelintézet* három koszorut küldött; egyet a központi, egyet a pénzügyi, egyet a jogügyi osztály. A *magyar általános hitelbank* élővirágkoszorut küldött, fehér szalagján «Kormányzó tanácsa egykori tagjának» felirat áll. *Tisza* Kálmán koszoruja élővirágból van, fehér szalaggal: «Csengery Antalnak» felirattal. A *hitelbank* koszoruja mellett feküdt egy fekete szalagos pálmakoszoru e fölirattal: «Barátság jeléül a *Weninger Vincze-család.*» Koszorut küldött még a Bókai-család, Lukács Antal és családja. *Csengery* Imre, a «testvér a szeretett testvérnek.» *Arany* János «feledhetetlen barátjának» küldött koszorut. *Arany* László «Hálás kegyelettel» tette le szép koszoruját a ravatalra; «a pesti szegény gyermekkórház-egyesület» is szép fehér rózsakoszorut küldött «érdemdus elnökének». A «Pesti Napló» szerkesztősége is küldött koszorut; továbbá dr. Takács Lajos és családja, Petschaher-Weninger Irma «Csengery bácsinak» stb.

A temetésre Nagy-Kanizsa város, melynek az elhunyt országgyülési képviselője volt, küldöttség által tétette le a koszorut.

*

E hó 15-én a délutáni órákban az akadémia környéke népesülni kezdett, s öt órakor nagy tömegek foglaltak helyet a forró napon. A közlekedés fentartására rendőrök voltak fölállitva.

A gyászoló család tagjai az akadémia gyüléstermében jöttek össze, s az akadémia tagjaival onnan vonultak le az előcsarnokba a ravatalhoz. Ott voltak a miniszterek, az akadémia tagjai, számos képviselő, Ráth főpolgármester, a földhitelintézet tisztikara, Kanizsa város küldöttsége, stb.

A református egyház énekkara kezdte meg a gyászszertartást Egressy Béni gyászdalával.

Az ének szomoru hangjainak elzengtével *Pap* Károly, sziget-szent-miklósi ref. lelkész lépett az oltárhoz s emelkedett szellemü könyörgést tartott. A hasonlatokban gazdag imában azt mondta a többek között: «Ez, a tudomány háza a te valódi templomod, atyánk! a hol a te szellemed lakozik. Ez a méltó helye az imának, a hol a te szellemed tüzei világitanak, csakhogy törékeny cserépedényekben. Ime, itt van egy eltörve előttünk, a melyből kialudt a láng örökre.»

Ezután *Szász* Károly az akadémia nevében szólt. Beszédét lapunk élén közöljük, s itt jelenik meg először egész terjedelmében.

E nagyhatásu beszéd után, melynek befejező részét a szónok a legmélyebb megindulással mondta el, a protestáns egyház énekkara énekelt még egy gyászdalt; azután leszedték a koszorukat, elhelyezték egy külön kocsira. Ennek megtörténtével a koporsót emelték le a ravatalról s föltették a gyászkocsira.

A Ferencz-József-tér telve volt emberekkel. Hogy a menet rendben haladhasson, körülbelül száz gyalog-rendőr rudakkal kordont formált két felől s a menetnek a kordonon belül kellett haladni.

A menetet egy csapat lovas rendőr nyitotta meg. Utánok a temetkezési egylet ment zászlójával, ezt a koszorukkal megrakott kocsi követte. A koszorus kocsi után következett a gyászkocsi, mellette a temetkezési egylet és az országház szolgái; mögötte a küldöttségek, testületek, az elhunyt tisztelői. A család tagjai kocsin követték a menetet, mely a bálvány-utczán, a földhitelintézet épülete előtt, a legszebb rendben vonult a Károly-körutra, innen a nemzeti szinházig. Mindenfelől tömegesen sereglettek össze az emberek s a széles körutat mindkét felől számtalan néző állta el.

A nemzeti szinház előtt a zászlót háromszor meghajtották a koporsó előtt; a hivatalos gyászmenet véget ért. A jelenlevők egy része eloszlott, más része kocsikra ült, s ugy követte a családot a temetőbe.

A koporsó 7 órakor érkezett a temetőbe. A sirnál ismét *Pap* Károly lelkész mondott bucsuszavakat, melyeket azzal végzett, hogy a nagy halottat a mindenható a biblia következő szavaival fogadja: «Hiv szolga voltál, máskor többet bizok rád, menj be a te atyádnak örömébe!» E szavak után lebocsátották a koporsót a sirba, s gyorsan behantolták.

Az akadémia kiküldöttei a főváros tanácsánál lépéseket tettek Csengery Antal tetemei részére kijelölendő sirhely iránt. A fővárosi tanács tetszésökre bizta a kijelölést és két disz-sirhelyet engedett át, még pedig, tekintettel arra, hogy Csengery temetését az akadémia rendezi, s igy őt a magyar tudományosság halottjának tekinti: a főváros is dij nélkül engedte át a két diszsirboltot, mert a főváros az elhunytban Budapest községi ügyeinek egyik jeles bajnokát gyászolja.

Irodalom és müvészet.

A magyar kir. egyetemi nyomdából ily czimü érdekes és becses diszmű került ki: „*Magyarországi várak és városoknak a m. nemz. muzeum könyvtárában létező fa- és réz-metszetei.* Ismerteti *Bubics* Zsigmond.» — A tudós és műszerető nagyváradi kanonok, ki egy ideig a nemz. muzeum régiségtárának tiszteletbeli fő őre volt, többi közt azzal is nagy érdemet szerzett magának, hogy ugy a nemzeti muzeum, mint az egyetemi könyvtár régi kézirat- és nyomtatvány-gyüjteményeiben elszórva és rendezetlenül álló, kevéssé ismert és elfeledett régi (XV—XVIII. századi) fa- és rézmetszeteket összeszedte, rendezte és az elkallódástól megmentette. Ezek, előbb-utóbb, az országos képtár fa- és rézmetszet osztályának lehetőleg teljessé teendő gyüjteménye kiegészitésére fognak szolgálni. Az érdemes gyüjtő addig is a hazánkbeli régi várak és városok metszet-rajzainak teljes tárgysorát s közülök a legérdekesebbeknek egészen hű másolatát állitotta össze a fentczimzett munkában, mely régibb müvészettörténetünkhöz kiválóan becses adalékul szolgál. Ugy értesültünk, hogy másfelől a műemlékek országos bizottsága is nevezetes kezdeményt készül tenni e téren, a régi magyar várak alap- és térrajzainak, erődítései- s védműveinek, valamint a táborveréseknek s ostrom-müveleteknek műszaki fölvétele által, a mivel lesz Bubics jelen kiadványa még csak kiegészitve. A kezünk alatti kiadvány, melynek nyomdai részét az egyet. könyvnyomda diszesen és szabatosan állitotta ki, a nagy számu (s külön lapokra nyomott) rajzok pedig Klősz Gy. fény-kőnyomatában, eredetieikkel mindenben azonosak, méltán fogja érdekelni nemcsak a szak-, hanem a nagy közönséget is, mely örülni fog, ha a történelem e régi emlékeit teljes összeállitásban birja s meg fog győződhetni, mily gazdag gyüjteményével rendelkezik ezeknek nemz. muzeumunk, és ha valahol lappang még valami — a mi innen hiányzik s a miről csak most szerezhetnek az illetők tudomást, bizonyára senki sem lehet oly szűkkeblü, hogy kincsét a köztudástól elvonva tartsa. — A mű nagy negyedrétben 104 oldalra s 22 külön rajz-lapra terjed.

Költemények, irta Szalay Sándor. A naponként gombamódra termő verskötetek számát, melyeket már regisztrálni alig győzünk, szaporitja ez is. Szerencsére nem a legrosszabbak egyikével, sőt némi reményt nyujtólag. Szalaynak vannak gondolatai, csakhogy nem igen tudja kifejezni; vannak érzései, csakhogy világos öntudatra nem birnak jutni; lelkében képek élnek, de sem tiszta körrajzaik, sem eleven szinezetők. Miért szükség az ily még fejletlen tehetségnek, pályája kezdetén mindjárt kötettel lépni fel? Nem jobb volna-e rejtőzni addig, mig nő, fejlik, hajt, nyit, mig illata árulja el — mint az ibolyát. Ime, álljon itt a kötetből, — mely Nagy-Kanizsán Fischelnél nyomatott, 168 lapra terjed s ára 1 frt — mutatványul a jobb, de a szerző gyöngéit is eléggé feltüntető darabok egyike:

A bölcsek már rég megirák.

A bölcsek már rég megirák:
Harcz tanyája a nagy világ.
Véráztatta dus földjébe
Gyökért nem is ver a béke.

Nézzetek csak kissé széjjel!
Milliók mily szenvedélylyel
Erőlködnek, küzdnek dőrén
Nagyravágyás vészlejtőjén.

Belefárad a szem nézni:
A küzdő a küzdőt éri;
S mily kevélyen tekint széjjel,
Ki fölebb hág egy lépéssel!

De mikor a magasba szól,
Szolgamódra földig hajól;
Csak ha lenéz, emelkedik
Feje gőggel az egekig. —

Kebleiket gyujtja, vágja
A szenvedély, s egy se látja,
Mint ásit az örvény medre
Martalékra vágyó keble.

Mind magasbra törni óhajt,
Egy sem hallja a bus sóhajt,
Mely kél lenn az örvény alján
A leszédült küzdők ajkán.

Nem hallja azt, s tör a dőre
Fel előre, a tetőre.
Küzdj csak kába, mind hiába!
Mélyben vár a szük sir ágya.

Én itt alant csendes, szerény
Hajlékunkban anyám keblén
Elgondolom boldogságom,
S elringat a szelid álom.

A Franklin-társulat kiadásában igen csinos füzetke jelent meg; szokatlan kezdemény: egy magyar költő kiválóbb lyrai darabjai, latinra forditva! E czélra kétségkivül nem lehetett volna költőink közül alkalmasabbat választani ki, mint *Berzsenyit*, a ki mély magyar szellemét és lángoló hazafiságát a klasszikai formák hüvelyébe szerette takarni ugy annyira, hogy igazi eredetisége mellett, majdnem a Horácz utánzójának látszott. *Tamaskó* István, a pozsonyi evang. lyceum tanára, Berzsenyi husz költeményét, többnyire ódákat s azok közt nehányat a legszebbek közül: a «Fohászkodást», a «Romlásnak indult»-at, az «Osztályrészem»-et, mind a kettőt, a «Tavaszt» (a tavak, rózsás kebelét kitárva) stb. nehány vegyes költeménynyel, — köztük a «Tánczok» s «Napoleon» czimű szép darabok — elég sikerült forditásban adja a tudós világ elé; csak azt nem tudni, miért nevezi mindezt «Eclogák» gyüjtő czimnek, holott ecloga alig van közöttük. A kifejezés itt-ott hibit; élő nyelvből holtra nem mindent lehet forditani. De a klasszikai költészet s formák kedvelői igy is szivesen veendik e kis ajándékot, mely 48 lapra terjedő, izléses kiállitásu füzetet képez.

Kossuth nagy munkájának franczia kiadásához előszót ir, és egyáltalában nagy gondot fordit e kiadásra. A forditást magyarból Sasváry Ármin és Glaser végzik. Szarvady igazgatja a munkát, melyet Lermina franczia nyelvi szempontból átvizsgál. Igy megy azután a kézirat Kossuthhoz, ki azt revideálja. Az előszóban Kossuth a franczia köztársaságról is megemlékezik és sajnálatát fejezi ki, hogy Franczia-ország példája nem hatott Európára. Az előszó a «Nouvelle Revue»-ben külön is meg fog jelenni.

Petőfi olasz nyelven. Bolla, a trieszti kereskedelmi és tengerészeti akadémián a bölcsészet és olasz nyelv tanára, Petőfi költeményeit olaszra forditotta. A magyar költő egyes költeményeivel már Aleardi ismerteté meg az olaszokat. Petőfi költeményei mindinkább terjednek a föld minden müvelt nemzete között s legközelebb a franczia forditás kiadása is várható. Olasz nyelven «Le liriche di Alassandro Petőfi» czim alatt jelentek meg.

Uj kodexek. Csontosi János muzeumi őr, ki legutóbb a mölki, linzi, lambachi és salzburgi könyvtárakban kutatott, igen becses magyar kodexeket fedezett föl. A salzburgi császári könyvtárban egy eddig ismeretlen Corvin-kodexet talált, mely 128 levélből áll s finom hártyán Herodianus történeteit tartalmazza, a Bonfin latin forditásában; kötése zöld atlasz, vágása aranyos. A salzburgi benczések könyvtárában egy ismeretlen Vitéz-kodexet fedezett föl, mely Tertulliánusnak «Apologeticus» czimű munkáját tartalmazza s melyet Briccius polánkai pap Nagyváradon 1455-ben másolt Vitéz János számára, mint a kodexben olvasható följegyzés bizonyitja. Ezeken kivül is még több érdekes dolgot kutatott fel Csontosi; napfényre hozott több, eddig ismeretlen hazai könyvet, irót, könyvmásolót, egy fényes kiállitásu magyarországi missalet a tizenötödik századból, egy eredeti donationalis levelet 1271-ből, ötödik István királytól stb. Csontosi Salzburg-

elszakadt szerető. A kedves fajtája fekete gyász, de ő maga aranykalász, és így tovább...

Világos ezek után, hogy fekete és sárga együtt az ősmagyar felfogás szerint, a legfokozottabb gyász kifejezése.

Tudjuk, hogy a nép átveszi az irodalom költői termését válogatás nélkül, t. i. jót, roszat vegyesen. Nézzük, hogyan bánik a nép legnagyobb költőinkkel, a mikor költészetükből valamit kölcsön vesz.

Országosan ismeretes Petőfinek ez a kis dala:

«Juhász legény, szegény juhász legény!
Tele pénzzel ez a kövér erszény».

A nép ezt így dalolja:

«Tele pénzzel itt van ez az erszény».

Tehát elhagyják a tele erszény «kövér» jelzőjét. Miért hagyják el? Nyilván azért, mert a «kövér» jelző, erszényről mondva, nem népies kép. A népnek tehát még Petőfi sem elég népies. Korrigál rajta, egyszerűbbé, érthetőbbé teszi. Még nevezetesebb, a mit a második versszakban észlelünk:

«S id' adnák a világot rádásnak:
Szeretőmet még sem adnám másnak!»

Ezt már nem csak a nép, hanem utána az egész művelt osztály is (természetesen nem tudva, hogy eltér Petőfitől) így énekli:

«S a világot adnák ráadásnak:
Szeretőmet még sem adnám másnak!»

Látni való, hogy míg az előbbi esetben a nép rontott Petőfi szövegén, mert egy költői jelzőjétől fosztotta meg, ezuttal javított rajta, csekély szórendi változtatással ismét egyszerűbbé, keresetlenebbé, könnyebbé tette a szöveget. A változtatás abból a czélból történt, hogy az egymásnak megfelelő két sorban a *párosság* teljesebb legyen:

A világot	adnák	ráadásnak
Szeretőmet	még sem adnám	másnak.

És ez a népköltési folyamat észrevétlenül átcsapott a nép köréből a műveltek körébe, tovább hódított, általános nemzeti érvényre tett szert. Vagyis ugyazon törvény, mely a népdal felett uralkodik, még bennünk is él és hat. Azért fogadjuk el e változtatást Petőfi szövegén. De itt ezenkívül még valami történt: a nép egy harmadik, egészen új versszakot toldott a gyönyörű költeményhez:

«Ha ez a pénz el találna veszni,
A szeretőm nem tudna szeretni:
Akkor lennék csak igazán szegény,
Juhász legény, szegény juhász legény!..»

Nyilván úgy kell értenünk, hogy a pénz elvesztése, ha t. i. a juhászé volna, még csak hagyján, az még nem tenné őt szegénynyé, mert kedvese van, de ha kedvesét elvesztené, akkor igazán szegény lenne. Valljuk meg, korántsem ügyetlen hozzátoldás. Ime tehát a nép nem éri be a nemzet legnagyobb költőjének művészetével, hanem tovább költi őt, még pedig szerencsével.

Szintén Petőfinek egy másik költeményéből (A szeretőm nyalka gyerek...) csak egyetlen egy versszakot vett át a nép s ebből új dalt költött. Az eredeti versszak így szól:

«Szállj le, kincsem, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Ereszd meg a terhelődet,
Öleld meg a szeretődet.»

Ezt a nép némileg alakítja s egy versszakot told hozzá, következőleg:

«Szállj le huszár, a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Tágítsd meg a lekötődet,
Öleld meg a szeretődet.»

*

Fel van a sárga nyergelve,
Én ülök a tetejébe,
Az van a csákómra irva:
Három évig leszek oda.»

Itt tehát ismét másképp bánt el a nép Petőfivel: el is vett belőle és meg is toldotta. Elvette az eredeti költemény nagyobb részét, s azt egy új versszakkal pótolta.

Egy harmadik eset a következő:

Szintén nagyon jól ismerik Petőfinek gyönyörű betyár románczát:

«Fürdik a holdvilág az ég tengerében,
Méláz a haramja erdő közepében:
Sűrű a füvön az éj harmatozása,
De sűrűbb két szeme könnyének hullása.»

Baltája nyelére támaszkodva mondja:
«Mért vetettem fejem tilalmas dolgokra! stb.»

Ebből a hat sorból a nép ajkán négy lett:

«Fürdik a holdvilág az éj tengerében,
Bánkódik a betyár erdő sürüjében,
Baltája nyelére támaszkodva mondja:
«Mért adtam fejemet tilalmas dologra!»

Ez a változtatás, mint látjuk ismét egyszerűbbé tette a verset. A kihagyott két sor is ennek a czélnak esett áldozatul s érdekes, hogy a népköltés munkája itt megint az egész vonalon győzött. Ez a kihagyásos összevont szerkezet (vagy tudományos nyelven: olvasat) országszerte kiszorította az eredetit.

Ime a népköltés úgy bánik Petőfivel, mint a mester szokott bánni növendékével: át-meg átgyurja, bővíti és rövidíti kénye-kedve szerint. Mert hiszen mind e mélyreható változtatások, melyeknek épen az imént Petőfinél tanúi voltunk, nem minden törvény nélkül vagy puszta szeszélyből származnak, hanem ép oly szabatosság, ép oly törvényesség uralkodik mind ezeken tüneményeken, mint magának az irodalomnak vagy mű-költésnek folyamatain; csakhogy e szabályosság más, mint a mű-költésé, ez a természetes ősi öröklött hagyomány szabályossága. Ez az, a miben a népköltés különbözik a műköltéstől.

Ha tehát legnagyobb költőinket bajos megértenünk a népköltés titkainak ismerete nélkül, bizvást mondhatjuk, hogy magát a népet még annál inkább is bajos. Nepünk érzésvilága: hét lakattal elzárt titok, melynek kulcsa a népköltés. Azért nemcsak abból a szempontból érdekel bennünket, mint az irodalom kútfeje, forrása, mint az a forrás, melyből nagy költőink merítettek s mint eltünt korok és nemzedékek érzéseinek emléktára; de nem kisebb jelentőséget nyer az által, hogy a most élő milliók szivét halljuk benne megszólalni leplezetlen őszinteséggel. Hiszen a nép ezeket a dalokat nem nekünk, hanem önmagának dalolta. Saját szivén könnyített velük. Mindent, a mi őt meghatja, mindent, a mi fáj vagy örömet okoz neki: dalaiba önt belé s csak dalait kell megismernünk, hogy ezt az egész érzésvilágot lelkünk világával össze tudjuk olvasztani.

Vikár Béla

BUBICS PÜSPÖK VÁRKASTÉLYA BRUNECK MELLETT.

BUBICS PÜSPÖK KASTÉLYA.

Sok szó esett a mult napokban Bubics Zsigmond kassai püspök ügyeiről s ezzel kapcsolatban sokszor emlegették a lapok Bubics brunecki birtokát, mint olyat, mely sok tartozásra fedezetűl szolgálhat.

Hát bizony ebben ezúttal tévedtek a lapok. Az emlegetett birtok valóságban csak egy kastély, mely két órányira Brunecktől, a Geisthal egy elrejtett mellékvölgye felett, magányos hegycsúcson áll. A birtok többi része a fenyvessel bontott hegy s a hegy alján négy fehér, fafedelű tiroli házikó.

Az oda vezető út bizony nagyon el van hanyagolva. Aufhofenig még valahogy el lehet jutni, de onnan bizonyos elszántság szükséges a hegycsúcsra való felmászáshoz. Bubics az útat meg akarta csináltatni, még pedig a — pécsi püspökség jövedelméből, de előbb persze pécsi püspökké kellett volna lennie.

Érdekes, hogy a püspök mennyire titkolta tiroli birtokának létezését. Még legjobb barátai is csak a mult évben — midőn óriási költséggel újraépítette — tudták meg létezését.

Még Bruneckben se sokan tudnak az elrejtett vár birtokosáról. Franz Zauberzahl, a Herr Verwalter, gondosan titkolta a gazda nevét és csak a legutóbbi események oldották meg nyelvét. Most szorgalmasan meséli a rejtelmes történeteket a püspökről és «Hajnucscsi» úrról, a hogy a titkár urat nevezi.

Egyik képünkön már a renoválás utáni állapotban látható a kastély. *Ifj. Hampel József.*

Ujváry Ignácz: Kis-oroszi rév.

SIRALOMHÁZBAN.

— Szemere György egyfelvonásos drámája. —

Szép, meleg estéje volt a napokban a Nemzeti Szinháznak. *Szemere* György «*Siralomházban*» czimű egyfelvonásos szinművét mutatták be s a bemutatást bensőséges, őszinte, nagy siker fogadta.

Érdekes meséjén, erős jellemfestő tehetségén, kitünő megfigyelésein kivül főleg az teszi igazán elsőrangúvá ezt a kis egyfelvonásos szinművet, hogy belelát a lélek legsötétebb zugába és bámulatos egyszerüséggel tárja a néző elé vonásait.

Karácsonyi Jóska megölte Kiszti Mátyást, mivelhogy ez mindenéből kifosztotta s ezenfelül megrontotta az asszonyát is. Halálra itélték. A siralomházban várja az elkövetkező napot, a melyen kivégzik. Ekkor a lelke még csupa rejtelmesség. És a függöny fölgördülése után jelenetről jelenetre mind érdekesebben tárja elibénk Szemere György ennek a léleknek a rokonszenves, becsületes vonásait.

Utolsó óráiban fölkeresi a gyóntató atya. A halálraitélt meggyónja neki minden bűnét. Elmondja azt is, hogy egyszer agyonvert egy kóbor kutyát, mivelhogy az kárt tett a kukoriczásában. De a mikor az a kóbor kutya reánézett a két fajdalmas szemével, — mozgolódni kezdett benne a lelkiismeret. Ezt a «bűnét» nagyon bánja. De a gyilkosságot — azt beszéli a lelke mélyén valami — joggal követte el. Nem tudja azt a vétkét megbánni, a melyért a földön halálra itélték. A pap nem akarja föloldozni — bűnbánat hiányában. Karácsonyi Jóska meginog. De nem, — nem tudja hazudni a bűnbánatot, hogy föloldozást nyerjen. Neki joga volt megölni azt az embert. Hiszen őt is megölik a birák, mert a törvény ellen vétett. Ő ellene pedig Kiszti Mátyás vétett s az ő lelke van olyan törvény, mint a törvény. A pap eltávozik egy órára, hogy ezalatt megállapodjék: megadhatja-e a föloldozást? Mert — mint mondja — Karácsonyi Jóska csakugyan nem megátalkodott ember. A lélek beszél belőle.

A gyóntató atya távoztával bejön Karácsonyihoz a börtönőr, egy jószivű, derék öreg. Lassanlassan fölismeri Karácsonyi Jóska emberségességét. Megbarátkoznak. Ezenközben pedig visszajön a gyóntató atya. Sírva-ölelkezve találja a két embert. Az öreg börtönőr távoztában odasúgja a gyóntató atyának: «Nem láttam csak egy ilyen derék embert is, főtisztelendő uram. Nem igaz a törvény. Nem igaz a törvény! . . .»

— Ego te absolvo . . . hangzik a gyóntató atya szava s a függöny legördül.

Ezt a mély lélekfestéssel átitatott mesét gyönyörű, szines dialógusokban perditi le a szemünk előtt Szemere György. Az alakjait pedig nagyszerűen alkotta meg. Karácsonyi Jóska beszédében mesterien világit rá a paraszt-ember gondolkodásmódjára s egyszerű, igaz lelkére. Az öreg, becsületes börtönőr alakja is kitünően, egytől-egyig találó és gyönyörködtető vonásokkal van megrajzolva.

Értékes irói tulajdonságainak mindegyike beszédes bizonyságot tesz a mellett, hogy Szemere György ezzel a darabjával a java irók közül fölküzdötte magát a legelsők, az irányt adók közé.

Az előadásról is ugyanazt lehet elmondani, a mit a darabról: rég nem láttunk ilyent a Nemzeti Szinházban. *Pethes*, *Gabányi*, *Mihályfi* és *Hajdú* természetes egyszerűséggel, mély bensőséggel játszottak. Különösen Pethes és Gabányi érdemlik ki a teljes elismerést.

Az est lelkes közönsége hatszor-hétszer szólította a lámpák elé a szerzőt.

Jákó János.

Neogrády Antal: Az éhezők.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Bubics Zsigmond, festő; szül. 1821 márcz. 11-én Ozorán (Tolna megye); megh. 1907 máj. 22-én Badenban. Magyaróvárott, Sopronban és Győrött végezte tanulmányait s midőn atyja, aki Esterházy herczeg tisztartója volt, meghalt, a papi pályára lépett. Sztankovics győri püspök pártfogása folytán a bécsi Pazmaneumba jutott, ahonnan Magyarország legképzettebb papjai kerülnek ki. 1844-ben felszenteltetvén, Magyar-Óvárra került lelkésznek, majd a szent Ágostonról nevezett bécsi első papi intézetbe vétette fel magát. Mikor azonban a szabadságharcz kitört s az intézet minden magyar tagja hazasietett, ő is visszatért. Aktiv szerepe azonban nem volt a szabadságharcz mozgalmas éveiben. Visszatérése után nemsokára Esterházy Pál herczeg miniszter unokái mellé került nevelőnek, s mint ilyen, minden idejét saját továbbképzésére és a kis herczegek nevelésére fordította.

Az elnyomatás éveiben behatóbban foglalkozott a külföldet s érdeklődését jobbára a képzőművészetek felé irányozta. 1853-ban Angliába, 1856-ban Németországba utazott s főleg a festészetet tanulmányozta. Legnagyobb kedvvel virágképeken dolgozgatott, melyek közül többet ki is állított a bécsi és budapesti tárlatokon. Még a 70—80-as években is egyik legszorgalmasabb kiállítója volt a budapesti Műcsarnoknak s itt mutatta be Alpesi virágok, Kismartoni tájkép, Alpesi virág (1877), Tavaszi virágok (1883), Regina Hungariae (1884) cz. képeit. B. 1862-ben pápai kamarás, 1867-ben győri szentszéki ülnök, 1871-ben monostori czímzetes apát lett. Ettől kezdve rohamosan emelkedett. 1879-ben rátóti préposttá, s midőn a nagyváradi irodalmi kanonokságok egyike megüresedett, kanonokká nevezte ki a király. Ezzel egyidejűleg 1880-ban a nagyváradi papnevelő intézet vezetését is reá bízták. 1884-ben az esterházai kerület képviselőjeként küldte az országgyűlésbe, ahol a szabadelvű párthoz csatlakozott. Ez időben az Esterházy javak zárgondnoka gyanánt is működött.

Rubics Zsigmond.

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő művekkel vett részt:

1877. nov. (és dec.) Kiáll.: Alpesi virágok. — Alpesi virágok. — Tájkép (Kismarton). — Alpesi virág.

1883. őszi kiáll.: Tavaszi virágok, olaj.

1884. őszi kiáll.: Regina Hungariae, olaj.

Művészeti és irodalmi kérdésekkel mindenkor nagy szeretettel foglalkozott s tevékeny része volt az Esterházyak bécsi képtárának hazánkba való visszahozatalában, 1879-ben pedig a Magyar Nemzeti Múzeum metszetgyűjteményének rendezésében, mely utóbbi munkája közben megírta és »Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei« czímen kiadta a régi magyar várak és városok fa- és rézmetszeteinek tudományos értékű magyarázatát. Érdemei elismeréséül a király 1887 júniusában kinevezte kassai püspökké; felszentelte Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök 1887 november 20-án s 28-án bevonulván Kassára, székét ez év november 29-én elfoglalta. Nemsokára v. b. titkos tanácsos lett, majd a vaskorona-rend nagykeresztjét kapta, miután már előbb több külföldi rendjellel tüntették ki. Az irodalom terén szerzett érdemeiért a M. Tud. Akadémia 1893-ban levelező, utóbb pedig tiszteleti tagjává választotta. Életének utolsó éveit elkeserítette az a körülmény, hogy többen visszaéltek bizalmával s anyagi romlásba juttatták. 1906-ban nyugalomba vonult, s azután haláláig teljes visszavonultságban badeni kastélyában élt.

Festményei közül 1882-ben az Alpesi virágok-at, 1890-ben pedig két, alpesi virágokat

Bubics Zsigmond

Korneuburg kör-
nyéke

Cinpe Cat

1881: V. 50. — 1883: V. 198. — 1884: VII. 253. — 1885: VII. 253. — 1886: VII. 253. — 1887: VII. 253. — 1888: VII. 253. — 1889: VII. 288. — 1890: VII. 288. — 1891: IV. 211. — 1892: IV. 211. — 1893: IV. 249. — 1894: IV. 36. — 1895: IV. 36. — 1896: IV. 36. — 1897: IV. 36. — 1898: IV. 36. L

~~— Eltz Mária grófnő hagyománya 1864.~~ — Át. Képt. 315. — Uj lelt. fz. 104

~~[illegible]~~ ♁

L 1900: IV. 36. — 1901: IV. 36. —
1901: IV. 36. — 1905: IV. 36.

H — Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeum.ban:

At Képt. 315
Uj lelt. 104.

♁ — 1905. átvételi jegyzék 300. — Szárma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1945. ~~és~~ a leltárban 2923.
— Eltz Mária gfnő hagyománya 1864. május 20-án.

Eltz Mária gfnő 1864. máj. 20.

Bubics Zsigmond

Rákos, a győri püspök nyári kastélyának látképe

(1867. Vasson
60 x 44

p. Sig. Bubics.

Maszlesztergképt

u.o. 505. r.

520. Magyarország Pátronája-felhők között, alul a Duna mente Esztergom vidékével.

Fa 65 x 52 cm. 1883.

Bubics Zsigmond

A nagyváradi l. sz.

szekesegyház.

Jenti rajza 1880-ból

Repr.

Bunyitay Vince:

A nagyváradi l. sz.

szekesegyház

Nagyvárad 1880.

A sekrestyében klass

Bubics Zsigmond

l.

Közlerkiall

208. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bubics Zsigmond

archeje László
Fülöptől, repr

Schleinitz, O. von.

Ph. A. von László

Bielefeld u. Leipzig
1913. 22. l.

181

...er 20-án. + Beisben 1862. julius 7-én.)

... ábrázoló képen, a tóparton, balra, hárak van-
...nsöje, úgy látszik az iskola, mert a kis tornyocská-
...mensö hár erkélyén fehér, ~~[illegible]~~ piros és kék ruhát
...n van a kút siele, négy szögletű vályúval. ~~[illegible]~~
... te, ~~[illegible]~~ ki elöcsehajolva eszik. A vályú körül öt fejős tehén áll
... Az itató mellé dérsát támasztottak, ~~[illegible]~~ kissé idább
...áron pihenő s két álló ~~[illegible]~~ birkát, meg egy le-
...t észre. Balra ~~egy~~ fiatal hárspár ~~[illegible]~~ beszélget. A férj-
..., az asszony pedig kis gyermekét tartja karjan, a-
...pa nyelet fogta meg. Mögöttük takkecske mekeg-
...n úton, lovas közeledik; mellette ~~egy~~ csikó ~~paladgál~~
...adgál. A középtérben szin látszik s a háttért
...k el, melyeket itt-ott hó borit. Az égbolt felhős
...egy ~~[illegible]~~ madár röpköd. Jelzése alól balra: „F. Gau-

...ei 78·7 : 180·5 cm.
...fnő hagyatéka 1864. máj. 20.

...16.

87

Bubics Zsigmond

l.

Lykanemzromantika

15. l.

T.

„Europa"
Kiado R.T.
Visegradi u. 36
Budapest V

Voronovics Miklos
„A MI MUNKÁNK"

Bubics Zsigmond

Ortvay Tivadar

Emlékbeszéd Bubics Zsigmond t. Tag felett.

A M. T. Akadémia elhúnyt tagjai felett tartott emlékbeszédek. XIV. k. 1. sz.

Budapest, 1908. M. T. Akadémia.

8-r, 46, 2 l, arcképpel, füzve.

H. 3. p. e. —.50

BUBICS ZSIGMOND (1821—1907)

Rákos, a győri püspök nyaralókastélya

Vászon, olaj, 42·5×58 cm.

Jelezve hátoldalt: Castellum Rákos, cottus Sopron, d. o. p. sig. Bubics 1867.

A művész ajándéka.

Maszlaghy I., 505. szám.

Magyar Nemzeti Galéria

1194. PÁRNATETŐ. Selyem, aranyozott fémszálakkal gazdagon hímezve. Kína 40
1195. PAPUCS-FELSŐRÉSZ. Szövet, aranyozott fémszálakkal hímezve. India. Egy pár 18
1196. KEREK DOBOZ FEDŐVEL. Vésett díszítéssel. India 8
1197. PÁRNATETŐ. Selyem, ezüsttel gazdagon hímezve. India. Két darab 45
1198. PERZSA HÍMZETT KABÁT 60
1198/a. DÍSZRUHA, selyem. Kína 100
1198/b. DÍSZRUHA, selyem. Kína 100
1198/c. BUDDHISTA PAPI PALÁST. Selyem. Japán . . 100
1198/d. BUDDHISTA PAPI PALÁST. Selyem. Japán . . 100
1199. KWANNON. Bronzírozott fehérfém. Japán . . . 10
1200. DOBOZ FEDŐVEL, Réz, vésett és zománcozott dísszel. India 20

Bubics Zsigmond

l.

Rath György 1896

326-l

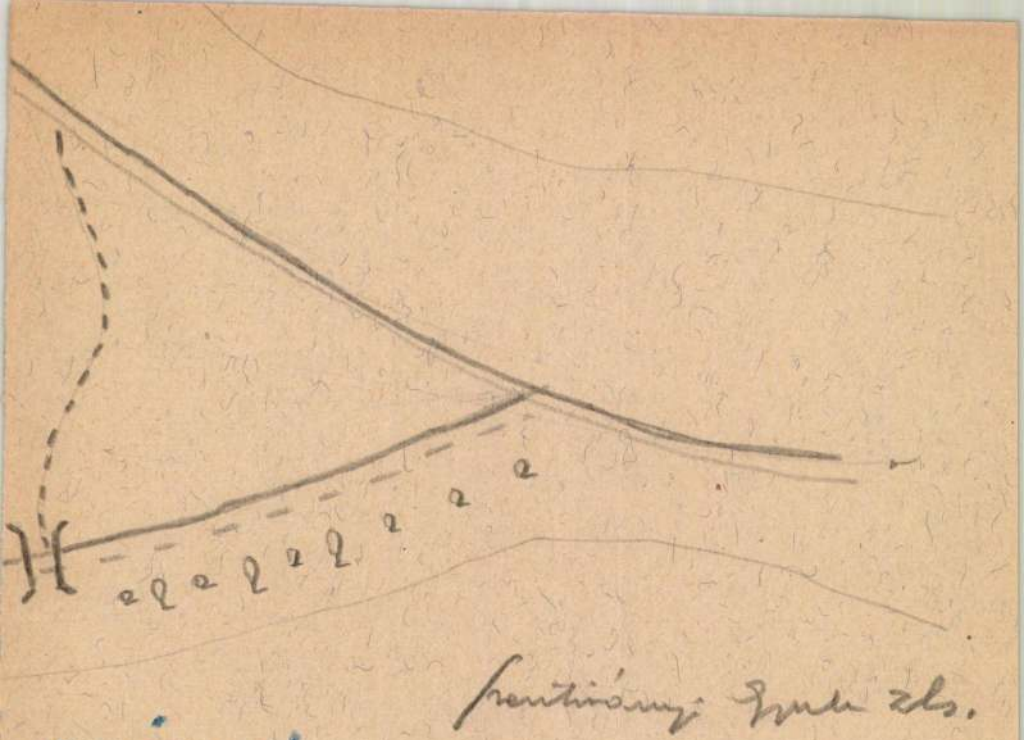

század

Bubics Zigmond

l.

Ráth György 1896

347. l.

és Magyar Mühmarck

I. kötet-ének a

magyar mingyüjtök-

ről szóló. cikke

1 a t.

J. védőállásáról

1 : 5000

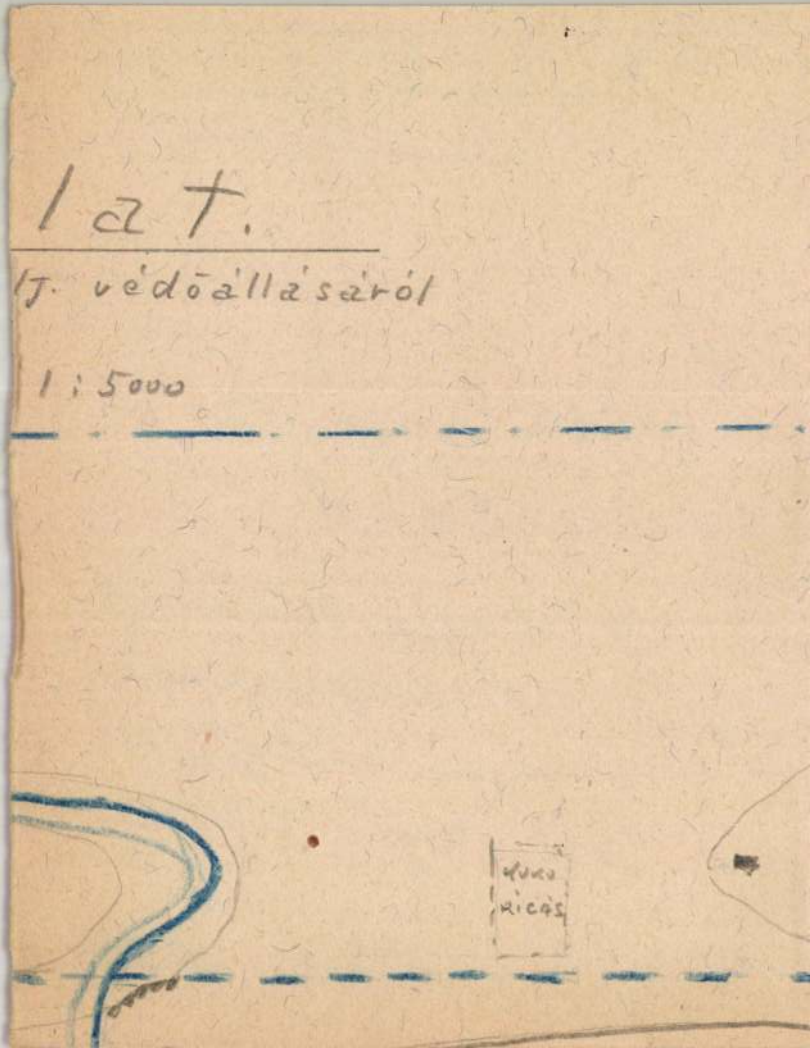

Bubics Zsigmond

wód

Kisstiklkath Magy

993, 994. archej-
pel

Modrá

278

Bubics Zsigmond

Lásd
Ortvay Tivadar:
Emlékbeszéd Bubics Zsigmond.
1. tag felolt.
Bp. 1908.

gondoskodjanak, nehogy Kassa multjának egy-egy okmánya sodródjék a fájdalmas megsemmisülésbe.

*

A jelen tanulmány szerzője hálás kegyelettel adózik Kemény Lajos, Kassa város néhai főlevéltárosa emlékének, aki lelkes buzditással, előzékeny ügyszeretettel s levéltári irányitással hathatósan segitette elő e munka megirását.

Előszó.

A jelen munka Kassa multjának egy parlagon hagyott törésföldjén szánt.

Célja fölkutatni s napvilágra hozni azokat az adatokat, amelyeket a földalatti város nyujt a földfelettinek története számára.

Hogy e munkatér a multban parlagon maradt, ennek legfőbb oka talán az elmúlásnak nem kedves gondolata, amely miatt e tárgyról az olvasóközönség részére könyvpiaci szezonárút írni ma sem lehet. Ámde azok, akik a letünt idők felé kegyelettel és érdeklődéssel tekintenek, nem hagyhatják figyelmen kivül a város multjának ezt a

Babics Zsigmond

vod

z

Kővárymillen

308. l –

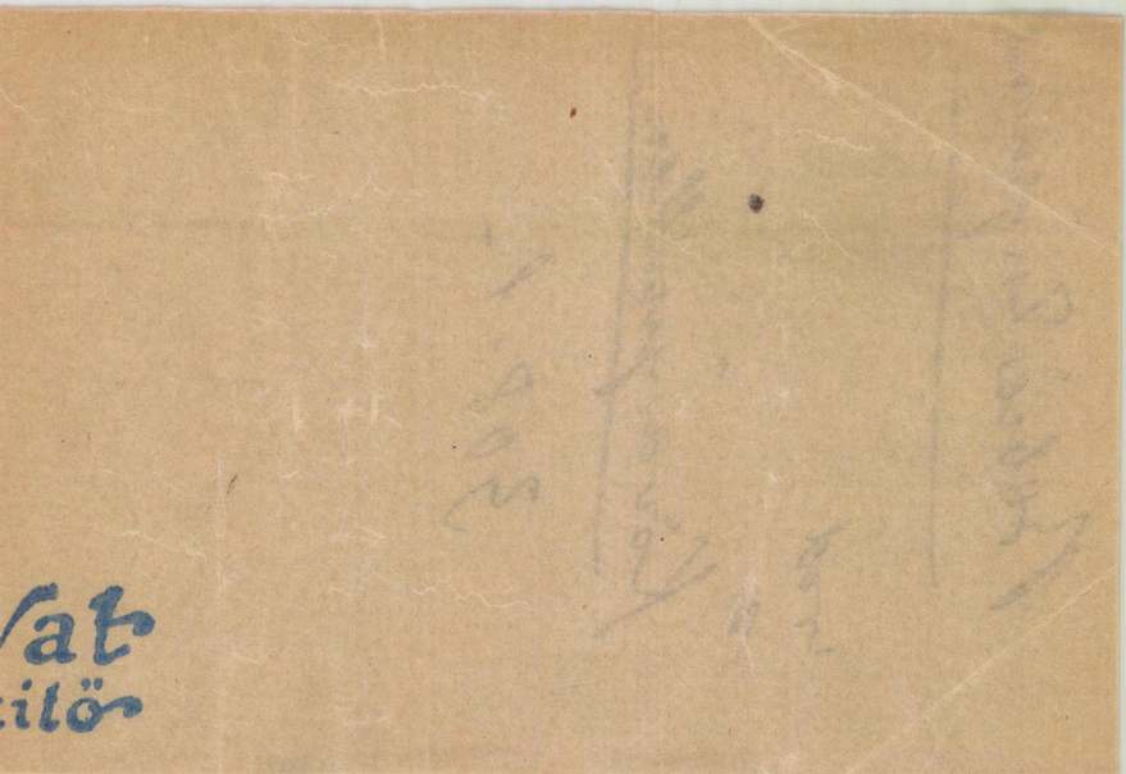

Bubics Zsigmond

mill. nagy erém

Közlezrkiáll
1237. I.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" Rt. Budapest — 435418

Bubics Zsigmond

l.

Körlerskiáll

753 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Bubics Zsigmond

wod

z

Kár Erzsébet

4. l.

Bubics Zsigmond

festő

wód

Sziklay Kassa

231. l.

MAGYAR KIR. POSTA

Bubics Zsigmond

Perállag III.

1383. l.

41

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium rész

A r o v a t o k m												
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K

Bubics Zsigmond

Eszterházy Pál Mars Hungaricusa c. művéről
Könyvismertetése
Liberiustól
Magyar Sion

1895. Új sorozat
IX. kötet 311. l.

1.-48. M.

Budapest
1896

NYOMTATVÁNY.

Naggméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bubics Zsigmond
mint festő
Esztprini
505.11
520

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 .... évi .... hó .... n .... napján

.....

délelőtt / délután .... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

2738

284

L közül a piros Rhododendron hirsutumnak törlevelü

30. Bubics Zsigmond:

(Sz. Ozorán 1821. március 11. Tellenlegy Kassai püspök.)

Alpesi virágok.

Az előtérben, hol patak folyik s magas sziklák emelkednek, a két parton piros, fehér és kék virágok képeznek csoportot, a melyek ~~[illegible]~~ L kettős ága a tulsó oldalon a vizbe hajlik. ♀ A háttért hóborította hegyek töltik ki s a felhős égbolt kissé ködös. Tellése alól balra: „A Sig. Bubics." A kép hátán pedig a vakrámán ezeket olvassuk: „Festetett 14. Octbr. 1869 – 1870. 26. martig.

Vászon, méretei 52:42 cm.

~~A művész ajándéka 1882 III. 16.~~

~~M. képt. 411.~~

~~Ly sz 284.~~

~~I: 30~~

~~Catalogue de l'exposition 1871. N° 209. Vienne.~~

III: 151.

♀ Jobbra kék Gentiana utriculosa díszlik; balra a narcisz-virágú Anemone narcissiflora válik ki s hátrább a nagy levelü Centaurea montana van elvirágzóban. Az innenső parton pedig a Silene pumilio rózsaszinü virágai kötik le figyelmünket

147

2738

30. Bubics Zsigmond.

(Sz. Ozorán 1821. márczius 11-én. Jelenleg kassai püspök.)

Alpesi virágok.

Az előtérben, hol patak folyik s magas sziklák emelkednek, a két parton piros, fehér és kék virágok képeznek csoportot, a melyek közül a piros Rhododendron hirsutum-nak, bőrlevelű kettős ága a tulsó oldalon a vizbe hajlik. Jobbról kék Gentiana utriculosa díszlik, balról a narczisz-virágú Anemone narcissiflora válik ki s hátrább a nagylevelű Centaurea montana van elvirágzóban. Az innenső parton pedig a Silene pumilio (?) rózsaszinű virágai kötik le figyelmünket. A háttért hóborította hegyek töltik ki s a felhős égbolt kissé ködös. Jelzése alól balra: »*A. Sig. Bubics.*« a kép ~~hátán pedig a~~ vakrámáján ~~pecsét olvasuk~~: »*Festetett 14. Octbr. 1869—1870. 26. Martig.*«

198

Vászon, méretei 52 : 42 cm.

1884: III. 126. — 1885: III. 126. — 1886: III. 126. — 1887: III. 124. — 1888: III. 124. — 1889: III. 139. — 1890: III. 139. — 1891: I. 70. — 1892: I. 70. — 1893: I. 74. — 1894: I. 30. — 1895: I. 30. — 1896: I. 30. — 1897: I. 30. — 1898: I. 30.

~~A művész ajándéka 1882. — Magy. Képt. 411. — Lista 284.~~

L — 1900: I. 30. — 1901: I. 30. — 1903: I. 30. — 1904: I. 30. — 1905: I. 30.

T — Magy. Képtár 411. — Uj lelt. sz. 284. — 1905. átv. jegyz. 74. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.nban 1726. és a leltárban 2738. — A művész ajándéka 1882 április havában.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

M 411
Nyl 284

Bubics Zs. aj. 1882.

71

2846

378

35. Bubics Zsigmond:

(Sz. Ozorán 1821 marczius 11-én. Jelenleg Kassai püspök.)

Ŧ (Gnaphalium Leontopodium)

φ Mellette a kék Gentiana utriculosa s mögötte a piros Rhododendron | diszlik bőmemű levelekkel

Alpesi virágok.

A jobbra emelkedő mohlos sziklán a piros és kék virágok közül a fehér gyopár Ŧ válik ki, melynek négy virágja közül egy hátra fordult. ♀ A sziklahasadékban | páfrány Ŧ nő. A hátterben a fenyőkkel borított hegyen túl ~~[illegible]~~ szikla emelkedik. Jelvése alól jobbra: S. Bubics 1871. Ŧ

Ĭ tetején örök hóval.

Carton, méretei 39·2 : 31 cm.

~~A művész aj. 1890-ben.~~

~~M. képt. 500.~~

Ujsza ~~370.~~ 378

~~III : 35.~~

⊥ hirsutum

⊥ pedig bodorka levelű

Ŧ (Asplenum Trichomanes)

I : 70.

379.

Ŧ A kép hátán fölül: „a die 15. April 1869–70. 1871. opus finitum". s körépült. A m. Muzeumnak ajánlva 1890-ben Bubics Zsigmond Kassai püspök által. s kissé alabb: pinxit Sigismundus Bubics Abbas olvasható ~~[illegible]~~ a művész kezei rásában.

2841

249

Lól pedig

+, továbbá

30. Bubics Zsigmond.

(Sz. Ozorán 1821. márczius 11-én. Jelenleg kassai püspök.)

Alpesi virágok.

Az előtérben ~~emelkedő~~ szikla tövében patak csörgedez, a melynek túlsó partján piros, kék és fehér alpesi virágok díszlenek. A piros Rhododendron előtt, melynek egyik virága a vizbe esett s a melytől nem messze egy hátán fekvő vad méh köti le figyelmünket, fehér Cerastium alpinum, kissé jobbra kék Gentiana utriverna, mögötte havasi iszalag (Atragene alpina) lilavörös virága balra Saxifraga granulata pompázik. A háttérben magas hegyek csúcsai látszanak. Az égbolt felhős. Jelzése alól balra: »*Sig. Bubics 1868.*« és a kép hátán a művész saját-kezű irásával ~~czeket olvassuk fölül~~: »*kezdettem 11. Aprilis 1867—6. Junius, végeztem 11. dto 1868. Nagy-Szombaton.*« ~~Középütt~~: »*Anno 1868.*« és »*A magyar nemzeti múzeumnak ajánlja 1890.*«

Carton, méretei 39·5 : 32·2 cm.

1890: III. 351. — 1891: I. 71. — 1892: I. 71. — 1893: III. 178. — 1894: III. 6. — 1895: III. 28. — 1896: III. 30. — 1897: III. 30. — 1898: III. 30.

~~A művész ajándéka 1890-ben. — Magy. Képt. 499. — Ltsza 379.~~

— 1900: III. 30. — 1901: III. 30. — 1903: III. 30. — 1904: III. 30. — 1905: III. 30.

— Magy. Képtár 499. — Uj lelt. sz. 379. — 1905. átv. jegyz. 214. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1861. és a leltárban 2841. — Bubics Zsigmond ajándéka 1890-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Bubics Zsigm. aj. 1890.

Mk. 499.
vyl. 379

212

2846

35. Bubics Zsigmond.

(Sz. Ozorán 1821. márczius 11-én. Jelenleg kassai püspök.)

Alpesi virágok.

A jobbról emelkedő mohos sziklán, piros és kék virágok közül, fehér gyopár (Gnaphalium Leontopodium) válik ki, melynek négy virágjából egy hátra fordult. Mellette a kék Gentiana utriculosa s mögötte a piros Rhododendron hirsutum díszlik ~~bőrnemű levelekkel~~. A sziklahasadékban ~~pedig~~ bodorka levelű páfrány (Asplenum Trichomanes) nő. A háttérben a fenyőkkel borított hegyen túl, ~~szikla emelkedik~~ tetején örök hó~~val~~. Jelzése alól jobbra: »*S. Bubics 1871.*« a kép hátán fölül: »*a die 15. April 1869—70. 1871. opus finitum*«, középütt: »*A m. Múzeumnak ajánlva 1890-ben Bubics Zsigmond kassai püspök által*« és kissé alább: »*pinxit Sigismundus Bubics Abbas*«. ~~olvasható a művész kezeirásával~~.

Carton, méretei 39·2 : 31 cm.

1890: III. 350. — 1891: III. 151. — 1892: III. 151. — 1893: III. 184. — 1894: III. 12. — 1895: III. 40. — 1896: III. 35. — 1897: III. 35. — 1898: III. 35.

~~A művész ajándéka 1890-ben. — Magy. Képt. 500. — Lt. sz. 378.~~

— 1900: III. 35. — 1901: III. 35. — 1903: III. 35. — 1904: III. 35. — 1905: III. 35.

— Magy. Képtár 500. — Uj lelt. sz. 378. — 1905. átv. jegyz. 219. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1866. és a leltárban 2846. — A Bubics Zsigmond ajándéka 1890-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

251

pedig

a magas hegy

és a művész kezeirásával

látszik

Mk 500.
Ujl. 378.

Bubics Zsigm. aj. 1890.

217

2053. Bubics Zsigmond.

Sz. Ozorán 1821 márczius 11-én. † Badenben 1907 május 22-én.

Korneuburg környéke.

A dunamenti vidék dombos középterében örmény-zárda van a hozzátartozó épületekkel, a melyek körül lombos fák díszlenek. A feléjök vezető és balról hátra kanyarodó úton mechitaristák mennek hazafelé. Az első pár beszélget és épen befordul, a másodiknak innensője kalap helyett caputiumot visel, a harmadik pedig könyvet olvas és áll. Az előtérben a Dunának egyik mellékága folyik, melynek partján nádas és csatornanyílás tűnik szemünkbe. A háttérben hegyek látszanak. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: »S. B. 1864«.

Vászon, méretei 31·7 : 45·9 cm. — Lelt. sz. 2053. — Értéke 400 K. — Bubics Zsigmond kassai püspök ajándéka 1901 november 20-án (606–901).

III

265 (2053).
604 (78).

III : 265

Aj. Marosvásárhely
1901.
Bubics Zs.

gáns.

2841

379

30 Butics Zsigmond.

(Sz. Ozorán 1821 márczius 11-én. Jelenleg Kassai püspök.)

Alpesi virágok.

Az előtérben emelkedő szikla tövében patak csörgedez, a melynek túlsó partján piros, kék és fehér alpesi virágok díszlenek. A piros Rhododendron előtt, melynek egyik ~~kelyhe~~ a vizbe esett s a melyből nem messze ~~[illegible]~~ egy hátán fekvő vad méh köti le figyelmünket. A háttérben magas hegyek csucsai látszanak s az égbolt felhős. Jelzése alól balra: „Sig. Butics 1868." A kép hátán a püspök sajátkezű irásával czeket ol. ♀

Carton, méretei 39·5 : 32·2 cm.

~~A műv. aj. 1890.~~

~~M. kepr. 499.~~

~~Ugyan 379.~~

~~III : 30.~~

369.

♀ vassuk fölül: „kezdettem 11. Április 1867 – 6 Junius.
végeztem 11 dto 1868. nagy szombaton.

középütt: „Anno 1868." és
„A magyar nemzeti muzeumnak
ajánlja
1890."

virága

Cerastium alpinum, fehér ~~Alpinae~~, lissé jobbra kék Gentiana utriculosa vetna, mögötte a havasi iszalag (Atragene alpina) lila-vörös virága s balra fehér Saxifraga granulata pompazik.

I: 71.

BUBICS *Zsigmond*, festő, * Ozora, 1821 márc. 11, † Baden, 1907 máj. 22. 1887 óta kassai püspök volt. A Markó-Ligeti iskola szellemében tájképeket és bécsi hatás alatt aprólékosan kidolgozott csendéleteket festett. Jelentékenyebb művei a bpesti Szépművészeti Múzeumban és a Kassai Múzeumban vannak.

E. gy. I 150 l

...ra, talapzatra helyezett tojásdad medaillon-
...rövid hajat, bajuszt és szakált hord. Ingé-
...rtbe van öltözve s felette láncon az arany-
...ert s a medaillon körül sast, hadi ékítménye-
...ket látunk. Felirata a talapzaton öt sorban:

...π Filius, Natus XV Kal. Sext. CIↃIↃLII,
...hemiae, Patris Defuncti obtinet Locum
...nos Diuturno Bello Insigniter
...icus Obit Pridie Id. Jan. CIↃIↃCXII"

...nit Effigianit et Excud. Cum. Priuil.
...Vit Excudit"

...nalkeretnek 44.,: 36 c/m.

326.

Bubics Zsigmond

Tájkép -

Biró József

A marosvásárhelyi kiptár -

MAGYAR MUVESZET

1937. 176 l. -

Irod

Ciupe 1934

2

Bubics Zsigmond

Bedy győri rajzisk.

20. C.

Bubics Zsigmond

f. Wickkamaidom

~~167, 170, 176~~, 337, C

BUBICS Zsigmond

667. dec. 23. Bubics Zsigmond apát t. az országos rézmetszetek és rajzok főőre. 1876. 102 p.

1880.
581. okt. 25. Bubits Zsigmond hivatik a rézmetszetek rendezésének folytatására 104.

M. Ért. 1991. 1-2.

Bubics Zsigmond

"Madonna a gyermekkel" c. festményének repr.-
ját bemutatja a lap, melyet Bubics Zsigmond
kassai püspük, még apát korában festett.
"Bubics Zsigmond kassai püspök" cimmel a
lap elmondja, hogy nemcsak nagy festőművész,
de kiváló restaurátor is. Az esztergomi kép-
tárban igen sok festményét őrzik, igy többek
között a Kis-Martonban készitett portréja Esz-
terházy herceg leányáról, Sáráról, ezenkivül
őrzi akvarelljeit, festett virágcsendéleteket,
portrékat genreképeket, interieuröket.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. juni 14.
XXV. évf. 24. sz. 353,355,368. lap

Bubics Zsigmon kassai püspök, festőművész

Az Esztergomi Érseki Képtár részére megfestette a Madonnát. Tizenhét éves korában kezdett festeni. Miniatürjeiről; mint egy-egy műremekről emlékezik meg a lap. Képeiből a vatikáni képtárban is őriznek néhányat, melyeket a pápa részére festett. Saját képtárát a kassai muzeumnak ajándékozta.

Képes Családi Lapok. Bp. 1903. juni. 14.
XXV. évf. 24. sz. 353,355, 368. lap

MDK

Bubics Zsigmond fertő

1871. ~~Pet~~ Két „Alpeni virágok" c. képét küldi tartatva. (Mindkettő Hohenlohe-Waldenburg hgnő tulajdona)

MDK-A-I-1/610.

MDK

Bubics Zsigmond festő

1869. A münchenei némethöri kiállításra ~~küldi~~ bejelenti „Alpeni virágok" c olajfestményét.

MDK-A-1-1/507.

MDK

Bubics Zsigmond festő
„Alpesi virágok" c képét Székesfehérvári kiállításra küldi.

MDK-A-1-1/855.

MDK

Bubics Zsigmond festő

1867. KT kiállításra küldi „Alpesi vinjak" c képét, amely már a bécsi műegylet kiállításán szerepelt.

MDK-A-I.-1/402.

MDK

Rubics Zsigmond, festő (1821-1907)

Fertőrakos, a győri püspök nyaralókastélya.
(of. vász.)

Magyar Képek XIX-XX. sz. - 42. l.

Masslaghy II., 505 sz.

MDK.

Bubics Zsigmond
műgyűjtő

Könyvtára számára megszerezte Mátyás
király 1486-i törvénykönyvét. A munka mint
inkunábulum is az első magyar ős-
nyomat. Címe: Constitutiones Inclíti Regni
Ungariae.

—: magyar ős-nyomat
Grafikai Szemle 1893 évf. 47 582.

MDK

Bubics Zsigmond

O.képzm. társ. ... Vas. Ujs. 1874. 572. l.

MDK

Bubics Zsigmond, 1821-1910

Alpesi virágok, olaj

Arad város nyilv.képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyz. 14 l.

Bubics Zsigmond festő
(Kassai püspök)
18 akvarellje a KT-tárlatán 1928.

MDK-A-1 - 1/2188.

Bubics Zsigmond
festő

M.D.K.

Alpesi virágok

Aradjégyz. I. terem 27, 14 l.

Bubics Zsigmond MDK

Tájkép /Kismárton/

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Bubics Zsigmond

MDK

Alpesi virágok

Műcsarnok 1877. dec. 16.

Bubics Zsigmond MDK

Alpesi virágok

Mücsarnok 1887. dec. 16.

MDK

Bubics Zsigmond

O. képzm. társ. ... Vas. Ujs. 1874. 572. l.

Bubics Zsigmond MDK

Tavaszi virágok, olf.

Műcsarnok 1883. őszi kiáll. I.

Bubics Zsigmond

MDK

Alpesi virág

Műcsarnok 1877.nov.8.

Bubics Zsigmond MDK

Tájkép /Kismarton/

Mücsarnok 1877.nov.8.

Bubics Zsigmond

MDK

Alpesi virág

Mücsarnok 1877. dec. 16.

MDK

Bubics Zsigmond

B.: Kassa régi temetői, templomi kriptái és siremlékei. Kosice 1926.

130.l.

Bubics Zsigmond MDK

Tavaszi virágok, olf.

Mücsarnok 1883. őszi kiáll. II.

MDK

Bubics Zsigmond

Alpesi virágok, karton

Alpesi virágok, karton

Állami képletétek a Nagyváradi Muzeum számára.
Muz.és Könyvtári Ért. 1918. 157.l.

Bubics Zsigmond MDK

Regina Hungaria. olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

MDK

Bubics Zsigmond apát

"Alpesi virágok" /150 frt./ ajándékozta a képcsarnok sorsjátékára.

Fővárosi Lapok 1875. 369.l. I.félév.

Bubics Zsigmond

MDK

Hohenstauffi alpesek, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Porond

BUBICS Zsigmond gyűjtő

Molnár Lajos

Háttal a résnek

állok harapásában a négy falnak
állok háttal a kivájt résnek
káprázó szemem befordítom
lesem csillagaim rendjét a diónyi égbolton
állok háttal a zsinórra fűzött járókelőknek
izzadt csecsebecsék ők
a vágy varas mellén
s te jössz a szemhéjam alatt
a hajnal violaszín repedésében
szólítlak – virág!
nem veled
emlékeddel egyesülök gondolataim priccsén
szólítlak – virág! – világ virulása!
arcod felém fordítja holdfestette vásznát
így keringenek körülöttem a csillagok is
gyertyák ők a menny karzatán
lámpás a te szemed
pásztázza belső ligeteid
de nem világítja át az ablak meszelt üvegét
hője nem olvasztja el
a nyakunkra tekert láncokat zsinórokat

Tamás Gabriella

Felismerés

Nézem a stációkat
– én még elesni sem tudok.

Apám, s anyám

Mikor mozdulok
NEM ölelik egymást
– széttépnek engem is.

Magány

Lehet, hogy felfalsz
de nem etetlek!

Anya

Kinek hátország,
kinek frontvonal.

Parcsami Gábor

Pasztell

szeretkezünk zártajtójú csöndben
nyitott erkélyablak a tekintetünk
mert bármikor kopoghat
– falon lóg nagykabátja

Bubics-gyűjtemény

özgyűjteményeink sokat köszönhetnek a legutóbbi évtizedekben méltánytalanul elfeledett magángyűjtőknek. Vérzivataros történelmünk miatt szerencse kellett hozzá, hogy legalább néhány kollekció megmaradjon, ne hulljon szét, hanem múzeumba kerülve maradéktalanul, vagy csaknem teljes egészében öröklődjék az utána következő nemzedékek számára. Persze, az előrelátó magángyűjtőknek oroszlánrészük volt abban, hogy féltve őrzött tárgyaik idejekorán bekerültek a biztonságosnak vélt közintézmények falai közé, mint például Kassa egykori püspökének, Bubics Zsigmondnak a kerámiagyűjteménye az Iparművészeti Múzeumba. A püspök 1891-ben alapító okiratban biztosította az 1872-ben alapított Országos Magyar Iparművészeti Múzeumot, hogy több száz darabos gyűjteményét az intézménynek adományozza, azzal a kikötéssel, hogy örök időkre a múzeum elidegeníthetetlen részét képezze a főleg kerámia, elsősorban holicsi fajansz tárgyakból álló sorozat.

Bubics Zsigmond 1821-ben született a Tolna megyei Ozorán, és 1907-ben halt meg Badenben. Teológiai tanulmányait elsősorban a bécsi Pazmaneumban folytatta. 1844-ben szentelték pappá. A szabadságharc alatt és még utána is egy ideig Esterházy Pál herceg fiainak nevelője volt, akikkel több ízben járt külföldön, és alaposan megismerte a külhoni képtárak, múzeumok kincseit. 1867-től pályája felfelé ívelt; előbb győri szentszéki ülnök, majd rátóti prépost, 1880-tól nagyváradi kanonok és papnevelő igazgató, míg végre 1887-től kassai püspök lett.

Mindvégig rendkívüli érdeklődést mutatott a művészetek iránt, így 1876-ban oroszlánrészt vállalt – Henszlmann Imre mellett – az árvízkárosultak javára rendezett műkiállítás műtárgy- jegyzékének összeállításában. Mint az Iparművészeti Társulat lelkes tagja, 1886-ban 100 forintos pályadíjat tűzött ki olyan majolika asztalidísz elkészítésére, amely – a kor historizáló szellemének megfelelően – az egykor neves magyar kerámia manufaktúra, a holicsi díszítményeit használja fel.

Minden bizonnyal gyűjteményének kerámia tárgyait mintaként tekintette az eljövendő, megszületendő magyar műipar számára, mint ahogy az iparműmúzeum megteremtésének szándéka is e gondolatból fakadt: azaz össze kell gyűjteni a műiparosok számára a régi tárgyakat, hogy mintaként szolgáljanak az új és magyar szellemű alkotások számára. A klérusban Bubics püspök mellett többen pártfogolták a magyar műipar ügyét, mint például egyik kortársa, Császka György szepesi püspök, majd bácsi és kalocsai érsek, az Iparművészeti Társulat tagja és az Iparművészeti Múzeum jeles mecénása; s nem feledhetjük azt sem, hogy azidőtájt, midőn Bubics nagyváradi kanonok volt, pontosan 1886-ban nevezték ki nagyváradi püspökké a tudós műgyűjtőt, a magyar művészettörténet kutatás jeles egyéniségét, Ipolyi Arnoldot.

Bubics Zsigmond gyűjteménye elsősorban kerámia tárgyakból állt, főképpen a holicsi gyár fajansztermékeiből, s ennek köszönhetően az Iparművészeti Múzeum számban és típusban igen jelentős holicsi tárgyat őriz. A XVIII. század közepén a Nyitra megyei Holicson alapította az első magyarországi fajanszmanufaktúrát Mária Terézia férje, Lotharingiai Ferenc, ahol ónmázas használati edényeket készítettek és igen változatos formavilágot alkottak. A műremekek a császári udvar, és a magyar főúri családok részére készültek. A holicsi tárgyak elsősorban Magyarország északnyugati részében terjedtek el, és szokatlan formájú művek éppúgy akadtak közöttük, mint közönségesebb használati erdények, s még a századfordulón is jelentős számban voltak a vidéki kastélyokban, s főleg a holicsi kastélyban. Különösebb nehézségbe tehát nem ütközhetett a különféle típusok összegyűjtése, s valóban, a Bubics-gyűjtemény igazi tárházát reprezentálja egy kimeríthetetlen formavilágnak és változatos díszítménykincsnek. A maga nemében nem az egyetlen holicsi gyűjtemény volt Bubicsé; de igazi jelentősége abban áll, hogy elkerülte a szétszóródást, ellentétben például dr. Széchenyi Miklós, nagyváradi püspök 1924-ben árverezésre került kollekciójával.

Egy termet megtöltött Bubics gazdag kollekciója 1897-ben a kassai „amatőr" kiállításon, amelynek megszervezésében kiemelkedő szerepe volt a püspöknek, a kiállítás védnökének, ahol Abaúj, Sáros és Szepes megye műgyűjteményeit mutatták be. Bubics püspök számos műtárgya 1907-ben árverésre került, kivéve a kassai múzeumnak adományozott értékes festményeket és a budapesti Iparművészeti Múzeumnak ajándékozott kerámia- és textiltárgyakat. □

Horváth Hilda

Herbert Boeckl, Blauer Steinbruch bei St. Margarethen

Künstler sehen das Burgenland

Zahlreiche, zum Teil sehr bedeutende Künstler waren in den letzten drei Jahrhunderten im Raum des heutigen Burgenlandes tätig. Sie kamen, angezogen von der Schönheit der Landschaft und der Bauwerke, im Auftrag von Kirche und Adel oder aus eigener Entdeckerfreude. Die künstlerischen Ergebnisse dieser Auseinandersetzungen vermitteln uns unersetzbare Bilder vergangener Zeiten.

1725 schuf Johann Georg Hamilton, Hofmaler Karls VI., ein großformatiges Gestütsbild, in dessen Hintergrund Schloß Halbturn zu sehen ist. Karl VI., der die Herrschaft Ungarisch-Altenburg mit Schloß Halbturn 1720 erworben hatte, richtete ein reiches Gestüt in Halbturn ein und benützte das Schloß als Sommeraufenthalt und Jagdschloß bis zu seinem Tod. Eine repräsentative großformatige Ansicht von Schloß Halbturn, die sich heute im Besitz des Kunsthistorischen Museums in Wien befindet, entstand gegen 1740. Von einem anonymen Künstler wurde die prächtige Anlage mit den drei Höfen, den Seitentrakten, der Reitschule und den Stallungen mit vedutenhafter Genauigkeit festgehalten.

Bei diesen älteren Ansichten war das Wesentliche die Wiedergabe des Besitzes, die Landschaft spielte eine geringere Rolle. Im letzten Drittel des 18. Jahrhunderts nahm dann die Landschaftskunst einen gewaltigen Aufschwung, und es finden sich unter den Ansichten auch reine Landschaften. Die Künstler verließen die Ateliers und begannen, direkt in der Natur zu arbeiten. In Wien entstand um die Mitte des 18. Jahrhunderts an der Wiener Kunstakademie eine Landschaftsschule, die zur Keimzelle der österreichischen Landschaftsmalerei wurde. Der bedeutenste Vertreter dieser Richtung war Johann Christian Brand. Von ihm stammt eine großartige Darstellung des Neusiedler Sees, vom Leithagebirge her gesehen. Er malte sie um 1760 für die Grafen Harrach. Das Pendant dazu ist ein Blick vom Leithagebirge aus nach Bruck an der Leitha, dem Stammsitz der Harrachs. Als Maler des 18. Jahrhunderts ging es ihm dabei weniger um eine detailgetreue Darstellung, sondern primär um das Erfassen und die Wiedergabe von Licht- und Raumverhältnissen. Entstanden sind dabei Landschaften voll von poetischem Realismus, großartige Verbindungen von Atmosphäre und Landschaft.

In der Nachfolge Brands waren sein jüngerer Bruder Friedrich August Brand

Josef Dobrowsky, St. Margarethen

(1735—1806), Jakob M. Schmutzer (1733—1811), Martin von Molitor (1759—1812) und Franz Jaschke (1775—1842) im westungarischen Grenzgebiet künstlerisch tätig.

Um 1800 entstanden im Umkreis der Esterházys mehrere Darstellungen von Schloß und Schloßpark in Eisenstadt. Fürst Nikolaus II. beauftragte den französischen Architekten und Maler Charles Moreau (1758—1840) mit der Planung eines Um- bzw. Ausbaus des Eisenstädter Schlosses.

Den projektierten Zustand des Schlosses, von der Gartenseite her gesehen, zeigt eine Gouache, die sich in den Fürstlich Esterházy'schen Sammlungen befindet. Der Osttrakt sollte ein Opernhaus aufnehmen, der Westtrakt die berühmte Esterházy'sche Gemäldegalerie. In einer zweiten Ansicht ist der ausgeführte Zustand festgehalten.

Auch der Schloßpark erfuhr zu Beginn des 19. Jahrhunderts eine Umgestaltung. An seinem höchsten Punkt entstand der Marientempel, die sogenannte Gloriette. Von Albert Christoph Dies, der einige Jahre Galeriedirektor des Fürsten war, stammen fünf große Ölgemälde, die Motive aus dem Eisenstädter Schloßpark zeigen, darunter auch die Gloriette.

Über einer pittoresken Felspartie errichtete Moreau gegenüber der Gartenfassade des Schlosses den Leopoldinentempel, der von Johann Baptist Pölt in Deckfarbenmalerei festgehalten wurde. Ein anderes Bild Pölts zeigt eine technische Sensation, die erste in Ungarn betriebene Dampfmaschine als Wasserpumpe, die 1803 im Park des Schlosses aufgestellt wurde.

Die Entdeckung des „Landes rings um Wien" in der Zeit des Biedermeier brachte eine Reihe bedeutender Künstler in das heutige Burgenland. Vorbereitet wurde diese bildkünstlerische Erschließung durch Reisebeschreibungen und Reiseführer. Künstler unternahmen in Begleitung von Reiseschriftstellern allein oder in Gruppen Malerreisen, wie sie seit Weirotter und Johann Christian Brand als Teil der Akademieausbildung im Landschaftszeichnen üblich waren. Der Nürnberger Johann Adam Klein (1792—1875) zeichnete 1814 die Ruine Landsee. Die Zeichnung befindet sich heute im Besitz des Stadtgeschichtlichen Museums in Nürnberg. Moritz von Schwind (1804—1871) machte anläßlich einer Reise ins nördliche Burgenland Skizzen, die leider verschollen sind. Aus dem Jahre 1837 stammt ein eindrucksvolles Stimmungsbild vom Neusiedler See von Ludwig Schnorr von Carolsfeld. Friedrich Loos, der nach Ende seiner Ausbildung einige Zeit Zeichenlehrer bei einem Grafen Zichy in Ungarn war, malte 1838 ein Motiv aus Oberschützen.

Zu den berühmtesten Ansichten des 19. Jahrhunderts zählen Aquarelle von Jakob und Rudolf Alt: „Aussicht vom Rosaliengebirge gegen Westen" (Albertina, Wien) und „Schloß Halbturn" (Albertina, Wien).

Die Entstehung dieser Ansichten und Landschaften fällt in die Blütezeit der Landschaftsmalerei in der ersten Hälfte

Robert Schmitt, Steinbruch bei St. Margarethen

des 19. Jahrhunderts. Die Zahl der Landschaftsmaler übertraf damals die der Porträt-, Genre-, Blumen- oder gar der Historienmaler bei weitem. Die meist kleinformatigen Bilder dokumentieren eine neue Entdeckungsfreude, sie zeigen den Anspruch des Biedermeier, sich mit der Wirklichkeit auseinanderzusetzen und doch künstlerische Ergebnisse hervorzubringen.

Von einem Künstler, der eigentlich mit seinem literarischen Werk berühmt wurde, von Adalbert Stifter, gibt es zwei Ansichten aus dem heutigen Burgenland, „Westungarische Landschaft" und „Westungarische Landschaft mit Hütte und aufgehendem Mond". Entstanden sind diese beiden kleinformatigen Ölbilder auf einer Reise nach Ungarn 1841. Sie gehören zu einer um 1840 entstandenen Gruppe von einigen wenigen Arbeiten, von denen jede einzelne wie ein überraschender, kühner Wurf wirkt. In ihnen hat Stifter die freieste unbeschwerteste Form seines malerischen Ausdrucks erreicht. Vergleichbares ist in den nachfolgenden Produkten seiner Tätigkeit als Maler, die ja bis in die letzten Lebenstage reichte, nicht mehr zu finden.

Eine Serie von Darstellungen der dem Stift Heiligenkreuz inkorporierten Pfarren schuf 1847/48 der gebürtige Tiroler Theodor Festorazzo. In kleinmeisterlicher Malweise bildete er Pfarrkirchen und umliegende Besitzungen des Zisterzienserstiftes ab, darunter Mönchhof, Podersdorf, Winden und Kaisersteinbruch. Von Mönchhof gibt es zwei Ansichten, eine zeigt die 1729 von den Baumeistern Karl Moispointner und Elias Hügel in barockem Stil errichtete Pfarrkirche, die zweite bezieht die umliegende Gegend und den Neusiedler See mit ein, wie es auch bei den Ansichten von Podersdorf und Winden der Fall ist. Die Ansicht von Kaisersteinbruch zeigt die in der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts von Stift Heiligenkreuz gegründete Niederlassung von Steinmetzen, deren Pfarrkirche man 1617 zu bauen begonnen hatte. Nach den Verwüstungen in den Türkenkriegen entstand 1746 die neue zweitürmige Westfassade.

Eine große Anzahl von Ansichten aus Eisenstadt und Umgebung schuf der in Wien geborene Theaterdekorateur und Landschaftsmaler Michael Mayr. Auf seinen zahlreichen Reisen und Wanderungen, die er in seinen Tagebüchern minutiös beschreibt, kam er auch ins heutige Burgenland. Ab 1819 besuchte er Eisenstadt, 1827 verdiente er seinen Unterhalt mit Restaurierungsarbeiten in verschiedenen burgenländischen Kirchen. Nach einer Erbschaft übersiedelte er mit seiner Familie ganz nach Eisenstadt, wo er mehrere öffentliche Ämter bekleidete und bis zu seinem Tod 1870 lebte.

Für das berühmte, von Kronprinz Rudolf initiierte und herausgegebene Werk „Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild" hat sich unter anderem eine Vorzeichnung für Bernstein erhalten. Das sogenannte „Kronprinzenwerk" stellt eine enzyklopädische und umfassende Landeskunde der gesamten Monarchie mit all ihren Kronländern und Völkern dar und ist zwischen 1885 und 1902 erschienen.

Zahlreiche Künstler aus allen Teilen der Monarchie, darunter auch Ladislaus

Benesch und Gyula Háry, schufen dafür in Feder-, Pinsel- und Aquarelltechnik die Vorlagen. Ein Teil davon hat sich im Bildarchiv der Österreichischen Nationalbibliothek erhalten, einige im Nationalmuseum in Budapest.

Die historisch-topographische Bedeutung alter Ansichten zeigt sich vor allem dann, wenn es darum geht, Bilder nicht mehr existierender Welten zu vermitteln. Ein 1888 entstandenes Aquarell von Carl Laveran zeigt das Eisenstädter Ghetto in seiner ursprünglichen Gestalt. Vom oberen Tor aus geht der Blick in die Judenstadt, die mit Tempel, Talmudschule, Synagoge, rituellem Bad und eindrucksvollen Häusern von Reichtum und Bedeutung der Juden in Eisenstadt zeugt.

Albert Meindls Ansichten der Mattersburger Ghettos sind typische Vertreter der Malerei des frühen 20. Jahrhunderts. In kräftigen Farben und bewegten Formen hielt der gebürtige Wiener das heute nicht mehr bestehende Judenviertel fest. Gemeinsam mit dem Bild „Ahasver in Mattersburg" war „Das frierende Ghetto" 1926 auf der zweiten Jahresausstellung des Österreichischen Künstlerbundes ausgestellt.

Hatte die historische Aufgabe der Vedute in der sachlichen Wiedergabe räumlicher Gegebenheiten, der Landschaft oder der Stadt, ausschnitthaft oder als Ganzes, mit den künstlerischen Mitteln der Malerei und der Zeichnung bestanden, so vollzog sich im 20. Jahrhundert ein Bruch. Obwohl es keinem Zweifel unterliegt, daß der Vedute weiterhin ihre Besonderheit aus dem zeitlosen Bedürfnis der Kunst, die Wirklichkeit nachzugestalten, erhalten bleibt, ist in ihrem Bereich das künstlerische Ergebnis im 20. Jahrhundert deutlich von der naturgetreuen Tradition distanziert.

Die wohl berühmtesten Burgenland-Ansichten des 20. Jahrhunderts sind die beiden Gemälde von Herbert Boeckl „Blauer Steinbruch bei St. Margarethen" und „Gelber Steinbruch bei St. Margarethen", die 1938 entstanden sind. „In St. Margarethen entdeckt der Künstler die großartige Urlandschaft jenes Steinbruchs, der bereits zur Römerzeit bearbeitet wurde und findet in den monumentalen Formen der Natur den Anlaß zu einigen seiner eindrucksvollsten Zeichnungen und Bilder dieser Zeit." In dieser klassisch beruhigten Phase seines Schaffens entwickelte Boeckl das konstruktiv aufgebaute Landschaftsbild Cézannes eigenständig weiter und schuf einige seiner bedeutendsten Landschaften. Durch ihn kamen auch andere Künstler ins Burgenland. Sein Schüler Carl Unger beschreibt seine Begegnung mit dem Burgenland folgendermaßen: „Ich habe während meiner Studentenzeit für mich und Boeckl die Farben gerieben. Und ich habe es gerne getan. Wenn er im Sommer nach Rust in den Steinbruch malen gefahren ist, mußte ich ihm Farben fertigen und von Wien nachschicken. Als mir das zu umständlich wurde, fuhr ich kurzerhand nach Rust, quartierte mich bei einem Bauern ein und machte ihm die Farben ... Boeckl malte im alten Steinbruch von St. Margarethen, der damals sehr verwachsen war und in seiner Vielfalt und Ausdehnung wie eine Akropolis wirkte. Boeckl hat durch seine Arbeit die Krise, die durch den Anschluß ausgelöst worden war, teilweise überwunden. Hingegen habe ich in den Weinbergen, in einer Art biblischer Landschaft, meine Bilder gemalt." Der von Manfred Wagner erstellte Œuvrekatalog verzeichnet für das Jahr 1938 vier Ölbilder Ungers, die die Gegend um Rust und St. Margarethen zum Thema haben. Drei Mattersburger Landschaften in Öl und einige Aquarelle aus Mattersburg entstanden 1947.

Das Burgenland hatte der gebürtige Karlsbader Josef Dobrowsky schon in den Dreißigerjahren entdeckt, ab den späten Vierzigerjahren siedelte er sich teilweise in St. Margarethen an. In unzähligen Ölbildern hielt Dobrowsky, dessen Domäne die expressive Landschaft war, St. Margarethen fest. „Düstere Schwere lastet über vielen dieser Hügel und Felder im Vorfrühling. Der Nachtschnee in den Dorfstraßen gleißt im Dämmerlicht. Kornfelder werden zu

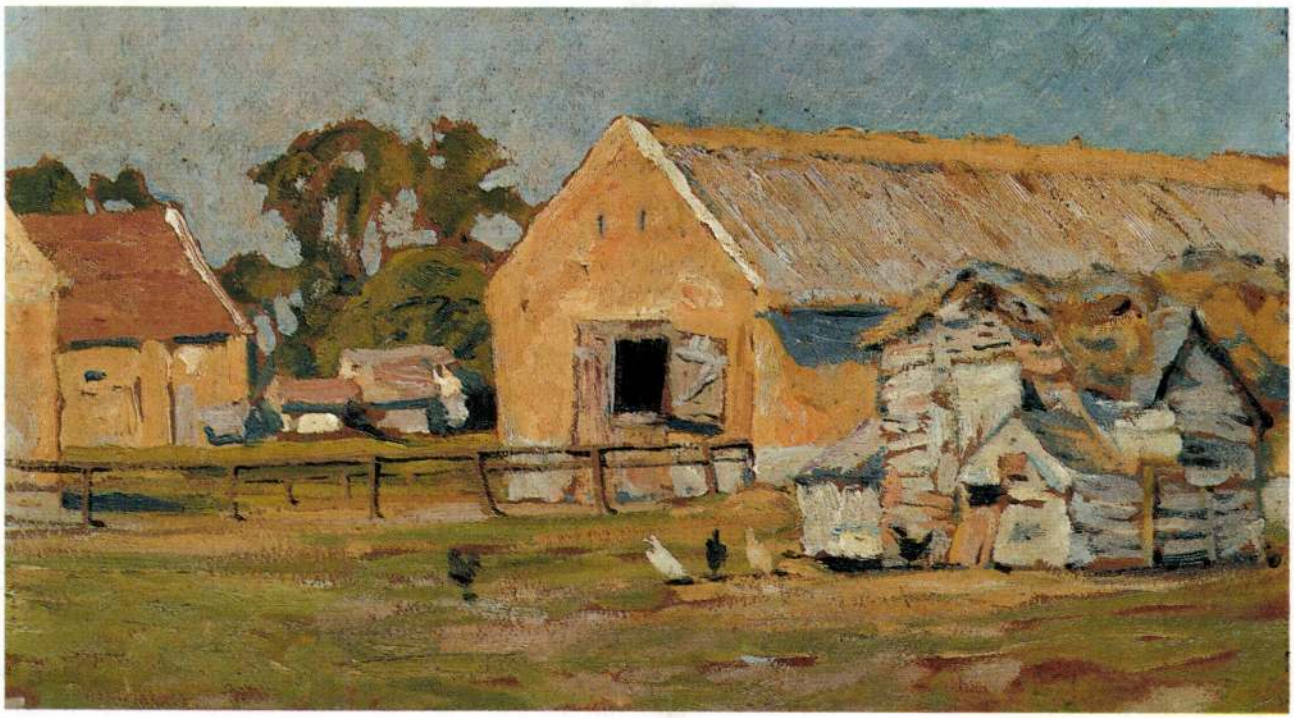

Theo Henning, Burgenländisches Gehöft

PANNONIA

MAGAZIN FÜR INTERNATIONALE ZUSAMMENARBEIT

XIX. JAHRGANG
3/1991
Preis: S 35,— / Ft. 95 / DM 5,— / $ 3,—

PANNONIA

19. Jahrgang Nummer 3/1991

Paul Molitoris
Chefredakteur

Miklós Stier
Leiter der ungarischen Redaktion

Alexander Petuchow
Lektorat

Verlagsleiter:
Komm.-Rat Rudolf W. Rötzer, Eisenstadt

Layout:
Anton Zacsek, Eisenstadt

Redaktion:
7001 Eisenstadt, Mattersburger Str. 25
Telefon 02682/2494

Medieninhaber:
Edition Roetzer Ges.m.b.H.
7001 Eisenstadt, Mattersburger Str. 25

Preis eines Heftes S 35,—, Jahresabonnement S 140,— zuzüglich Versandkosten bei Zustellung frei Haus.

Preis eines Heftes in Ungarn Ft. 58,—, Jahresabonnement Ft. 232,—.

Anzeigenannahme im Verlag.

Bezug über den Buch- und Zeitschriftenhandel, die Postanstalten und den Verlag.

Im Bezugspreis für das Inland sind 10% Mehrwertsteuer enthalten. Kündigungen müssen zum Quartalsende mit vierwöchiger Frist erfolgen. Nachdruck nur mit Zustimmung der Redaktion gestattet. Alle Übersetzungsrechte bleiben vorbehalten. Für unverlangte Einsendungen haftet die Redaktion nicht. Die namentlich gezeichneten Beiträge geben nicht unbedingt die Meinung der Redaktion wieder.

Ziel der Zeitschrift ist es, die Begegnung zwischen verschiedenen Völkern und Kulturen Europas zu fördern.

Gedruckt mit Unterstützung der Kulturabteilung des Amtes der Burgenländischen Landesregierung.

BM UKS

Printed in Austria, Gesamtherstellung:
Rötzer-Druck, 7000 Eisenstadt.

Inhalt

Seite

Erhard Busek
Die Zukunft liegt im Neuen Europa 1

Traudl Lessing
Ein Europa der Regionen 2

Helmut Stefan Milletich
György Sebestyén — Gedanken nach eineinhalb Jahren 3

Alexander Giese
Wie ein Fremder im Vaterland
Peloplaton berichtet am 11. März 180 5

Heinrich Franz Wallnöfer
Gedichte 13

Peter Proksch
Gertraud Klimesch
Künstler sehen das Burgenland 17

Miklós Stier
Der größte Ungar — aus mitteleuropäischer Sicht 22

Karl Janeschitz
Über die Dummheit 27

Edmund Zimmermann
70 Jahre Burgenland — Geschichte eines Bundeslandes 31

Zukunft der Arbeit — Arbeit der Zukunft 37

Branko Šömen
Ein Stein auf Kafkas Grab 40

Hrvoje Pejaković
Wahrheit und Lügen 43

Auf dem Umschlag:
S. Bubics, Burg Forchtenstein aus dem Katalog der Ausstellung „Künstler sehen das Burgenland". Dankenswerterweise von der Burgenländischen Landesgalerie zur Verfügung gestellt.

Oskar Matulla, Unterrabnitz

ockerfarbenen, nervösen Farbbändern. Manche Landschaft stößt bis an die Grenze vor, wo die Landschaft in reine Farbkomposition übergeht." Im Gegensatz zu dieser Charakteristik der späteren Werke Dobrowskys zeigt das 1942 entstandene Aquarell von St. Margarethen einen strengeren Aufbau und gedämpfte Farben.

Nach dem Zweiten Weltkrieg kamen zahlreiche prominente Künstler durch Alfred Schmeller, den Landeskonservator für das Burgenland und späteren Direktor des Museums des 20. Jahrhunderts, in das südliche Burgenland. Seit der Gründung des Atelierhauses in Neumarkt an der Raab wurde dieses südburgenländische Dorf durch seine Malerwochen zum regelmäßigen Anziehungspunkt.

Georg Eisler hielt die Neumarkter Landschaft in einem Ölgemälde fest. Alfred Karger (1925—1978) die Landschaft bei Jennersdorf in einem Aquarell (Bundesministerium für Unterricht und Kunst, Wien).

Kurt Moldovan malte 1970 den Neusiedler See und eine Landschaft bei Horitschon. Von Sergius Pauser (1896—1970) stammt ebenfalls eine Ansicht des Neusiedler Sees (Niederösterreichisches Landesmuseum, Wien).

Die Darstellung des Steinbruchs bei St. Margarethen von Robert Schmitt zeigt eine abstrakte Betrachtungsweise. Schmitt gehört zu jener Generation, die nach Kriegsende die bis dahin nicht zugängliche Entwicklung der modernen Kunst nachgeholt und sich intensiv mit Kubismus und Bauhaus auseinandergesetzt hat.

An den Malerwochen in Unterrabnitz, die, 1971 von Harro Pirch gegründet, seither jedes Jahr stattfinden, nahm der Niederösterreicher Oskar Matulla zwischen 1976 und 1982 teil.

„Mit dem Ort Unterrabnitz setzte er sich intensiv auseinander. Stundenlang wanderte er zeichnend durch die Häuserzeilen, auch Unscheinbares aufspürend. Der verfallene Steinbruch an der Straße war ihm wichtig genug für ein kleines quadratisches Ölbild, die Pelargonien am Lattenrost des Vorhauses bedeutend genug für ein Aquarell, selbst die baulich wenig gelungene Fassade des dem Atelier gegenüberliegenden Kindergartens überhöhte er in einem Pastell", schreibt Franz Kaindl über Matulla.

Der gebürtige Niederösterreicher Franz Kaindl, der bei Elsner, Boeckl, Dobrowsky und Pauser studiert hatte, nahm selbst mehrmals an den Malerwochen in Unterrabnitz teil. Sein Ölbild „Rabnitztaler Waldrand" (Bgld. Landesgalerie, Eisenstadt) entstand im selben Jahr wie Matullas Aquarell „Unterrabnitz".

Der größte Ungar – aus mitteleuropäischer Sicht

Miklós Stier

Die im Titel zitierten Worte erklangen erstmals vor 151 Jahren, im Jahre 1840, danach wurden sie epiteton ornans, später verselbständigten sie sich, so daß sie sich heute für jeden Ungarn eindeutig und unmißverständlich auf die Person Graf István Széchenyis beziehen. So wurde wurde nämlich Szèchenyi von der anderen großen Persönlichkeit der ungarischen Geschichte des 19. Jahrhunderts, dem diabolischen Rhetoriker Lajos Kossuth, dem späteren herausragenden Gegner Széchenyis in den 40er Jahren, in einer Rede bezeichnet. Diesen Teil seiner politischen Rede möchte ich hier zitieren, da dieser selbst schon eine halbe Erklärung dafür ist, warum dieses Attribut ein so starkes und konstantes Element des ungarischen Nationalbewußtseins werden konnte: „... in einem großen und wichtigen Bereich hatten wir bereits bei dem Auffunkeln des Lichtes von dem Manne die Dunkelheit zu ekeln gelernt, der für Jahrzehnte wirkend mehr Ergebnisse erreicht hat als irgendjemand, der für die Neugeburt der Nation Erfolgreicheres geleistet hatte als irgendein anderer, mit einem Wort: ich kenne in den Jahrbüchern meiner Nation keinen größeren Ungarn, dessen Name, den Namen István Széchenyi, jeder Ungar, solange es einen Ungarn geben wird, nur mit inbrünstigem Dank und mit treuem Enthusiasmus erwähnen wird."

So wurde es, und warum es so werden konnte, dafür ist selbst Széchenyi bzw. sein Lebenswerk, seine Rolle in der Schaffung des modernen Ungarn die zweite Hälfte der Erklärung.

Széchenyi selbst war von dem Lob Kossuths erschrocken, Kossuth wiederholte nämlich später diese Titulierung und Széchenyi schrieb in sein Tagebuch: „Kossuth nannte mich den größten Ungarn. Brausender, langer Applaus. Ich rührte mich nicht. Später zu Kossuth: warum erhebt er mich in solche Höhe, in der ich mich nicht halten kann?"

Wir wissen bereits, daß der Platz Széchenyis an der Spitze der ungarischen historischen Leistungen ist. Von dort konnte ihn keine historische Ideologie jedweder politischer Richtung herabholen, auch in dem Fall nicht, wenn ein solcher Versuch (wie z.B. in den 50er Jahren) vorübergehend erfolgreich war. Seine geistigen Schöpfungen und seine praktischen Werke halten ihn mit erneuerter Kraft auch noch nach eineinhalb Jahrhunderten in diesen Höhen.

Die Rede Kossuths aber hatte, wie die sorgfältige Textkritik bereits bewiesen hat, letzten Endes wahrscheinlich nicht diese Absicht. Sie scheint eine bewußt aufgebaute politische Rede zu sein, in der der Rhetoriker die eigene Größe umreißt, seine eigene Person mit der Reform identifiziert, um die Massen für die Reform gewinnen zu können und die Tätigkeit Széchenyis nur auf einen großen und wichtigen Bereich begrenzt.

Die Angst und das Mißtrauen Széchenyis war auf kürzere Sicht im Medium der Tagespolitik nicht unbegründet. Auch er kannte die Natur der politischen Taktik, doch hat er 11—12 Jahre vor der vorher zitierten Eintragung in sein Tagebuch, in seinem ersten großen theoretischen Werk *Hitel* (Kredit) — welches Kossuth natürlich gelesen hatte — so

Krönung Franz I. in Buda, 6. Juni 1792

Bubik János

orosházi kömüvesmester MDK

1844-46 épitette az első orosházi emeletes házat ifj Supkégel Mózes számára.

140-141.l.

SZABÓ FERENC: Értékes adatok egy orosházi iparosmester-család feljegyzéseiben.
A SZÁNTÓ KOVÁCS MUZEUM ÉVKÖNYVE. OROSHÁZA.1960.135-152.l.

BUBICS Zsigmond

HORVÁTH Hilda: Bubics-gyüjtemény. = Hitel,
V.évf.11.sz.1992. május 27. 55. p. ill.

: A magasépítőipari
: Műszaki K., 1954 295 p.,

vid története. Bp. :
ill.

NDK

Bubik János

A Bubik János mester által ifj. Supkégel Mozes számára épitett /1844-46/ első orosházi emeletes lakóház épitésénél a kömüves segéd Teszár János volt.
Az előkészitő ácsmunkákat Csont János a tetőzetet Vitéz István ács végezte.

SZABÓ FERENC: Értékes adtok egy orosház iparosmester-család feljegyzéseiben.
A SZÁNTÓ KOVÁCS MUZEUM ÉVKÖNYVE. Orosháza . 1960.
135-152. 140-141.

BUBICS Zsigmond műgyűjtő

90 3. 69

Új Művészet

Ø Bubik Dezső

nehézipari munkás
festő

Fogat c. képe feltűnt

a nehézipari dolgozok képzőművészeti
kiállításan (Bpest
Vármegyeháza)

Gesztelyi Zoltán
Ecset és kalapács
Jövendő
1947. máj. 7.

Osztrolucky Miklós főispán gyűjteménye

III. 82.

— osztrolukai Kastélya III. 82.

M.D.K.

Bablik
Grafikus

Gellesztrácio

— : TÜKE IV. karácsonyfája

Dunántúli Napló, 1957 dec. 25 – 12 lap

Bublik József

212-224 Gipszöntvények

Szabad képzőművészeti rajz- és festőiskola kiállítása. 1926. 3 l.

Bubuliska (Beregm.)

Gör. kath. templom

l.

Lebereg lelkészségek

90. l.

30. Bubuliska, g. k. fatemplom.
1747. „Ecclesia lignea in statu misero." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)
1839. már kőtemplom. (Schem. Munk.)

(Berg m.)

Domfacs

Nyugat vagy Kelet.

Nyugatnak és Keletnek szerepe, az építészet egyes elemeinek, — de stílusainak is — létrehozásában és származásában, a művészettörténetnek sokat vitatott kérdése. Fokozottabban jut ez érvényre a gótika eredeténél és a faépítészetben, mely utóbbinál, e kérdés, már a kutatások megindulásánál, a kőépítészetnek a reá gyakorolt hatásával bővült. Vagyis a probléma úgy alakul, hogy mi nyugati és mi keleti eredetű és mit vett át a kőépítészetből. Ennek az ellenkezőjét csak Courajod[56] mult századi kezdeményezése után Strzygowski kutatásaiban jutott nagyobb jelentőségre. Courajod Vasari[57] megbélyegző elnevezésétől és korának mérsékelt anyagismeretétől megtévesztve a gótikát Kelet építészetéből származtatta. Európát a faépí-

Bulovszky István

építész.

Szül. Tolna 1860.

Oklevelet nyert 1889.

Műegyetem 5 l.

T Á R S A S Á

társasági szerződé
a mai napon a köverkező feltétel
1.Kzkereseti társa
alatt Budapesten. A cégjegyzésre
2. Virág Jenő 25.0
járulhozzá a vállalat megalakulá
denkori hivatalis bankkamatláb s
ként oszlik meg. Virág Jenőne
László vagyonbetétét mindaddig n
Atagok magáncéljaikra havi 300-
a magánszámla kamatláb évi4%.
3.Avállalat ból b
léphat ki amikor vagyonrészese

keretbe foglalva, akkorába néha mint egy kétszárnyu kastélykapu, legsikerültebb képeit, ott csinálja magának velök a reklamot az utczaszegleten? Vagy az a szegény napszámos, ki szórólapátjára támaszkodva alszik, és ugy várja a jó szerencsét, mely elszólitja gabonás zsákokat emelni, vagy utczát söpörni? Aztán a faczér nőcseléd, a kinek már elfogyott a miből a kvártélypénzt fizesse s ide szorult az utczaszögletre? Vajjon ezek nem gyakorolnak-e olyan jogot itten, a minő másnak nem kompetál?

Azonban a kinek az utczaszögletéhez mindenek fölött a legelvitathatlanabb előjoga van, kinek helyet enged napszámos és cseléd, tojásos asszony és almás kofa, kivel egyenrangunak csak a szerény ibolya-árus leány mert föltolakodni (az ibolya a szerény, nem a leány), — az tél végén, tavasz elején a narancsárus. Oh áldott Olaszország! ki akkor szüretelsz naroncsot, mikor a télire elrakott minden más gyümölcsünk fogyatékán van avagy a romlandóságnak erős proczeszusában, és te narancs! aranysárga örömnapja minden kis gyermeknek, szerelmet tolmácsoló hirnök, ha nyalka bakakáplár kezéből a szakácsnééba vándorolsz, oh te első tavaszi fecskéje minden gyümölcsöknek. Mikor még a hóvirág mélyen alszik a föld alatt, te már akkor itt vagy s regélsz nekünk tündérmeséket örökös tavaszról. Ki ne üdvözölne téged örömmel az utczaszögleten, garmadákba rakva vén asszony szatyrába, szép leány kosarába; hol volna az a kérges szivü drabant, a ki azt mondaná, a mit a tojásnak, a mit az almának: „takarodjál innen, az utczaszöglet mindenkié, tehát senkié!“

Ne félj, neked ezt nem mondja senki, ott maradhatsz bátran, mig csak el nem keltél hármasával egy hatosért.

FŐVÁROSI KÉPEK: Az utcza-sarkon.

A Csöndes-oczeán partjáról.

(Kaliforniai képek.)

Kaliforniát nem ok nélkül nevezik „Arany-állam“-nak, mert igazán „arany“ ott minden — legalább névleg. Fővárosa, San-Francisko „Aranyváros“, és a tenger-szoros, mely a Csöndes-oczeán felől San-Francisko kikötőjébe vezet, „Aranykapu“ (Golden-Gate) nevet visel. Az Aranykapu a világ egyik legszebb, legfestőibb partvidéki tájképét tárja ki a San-Francisko felé közelitő vagy onnan távozó utas előtt. A ködlepelből kibontakozó s két magas domb körül csoportosuló ifju, de mégis népes és gazdag város elragadó látványt nyujt az Aranykapu középpontjáról, a hol a Fort-Point erőd emelkedik magas világitó tornyával és ködjelzőjével. A kis öböl, mely körül a város félhold-alakban elterül, a föld kerekségének legbiztosabb kikötőjéül van elismerve. Az Aranykapu maga is tele van a legszebb tájrészletekkel. Számtalan sok erdő boritotta kisebb-nagyobb hegy és magánosan álló meredek sziklakup teszi változatossá partjait, melyek hol összenyomulnak, hol meg kiszélesednek. A tengerszorosban egymást érik a csinos apró szigetek és sziget-csoportok, melyek számtalan kis csatornát, öblöcskét s kisebb-nagyobb, itt-ott veszélyes átjárót képeznek, ugy hogy a szem minden lépten-nyomon, minden fordulónál talál valami szép vagy más tekintetben érdekes látni valót. Az Aranykapu hossza 45 angol mfld, legnagyobb szélessége pedig 12 ang. mfld. Első rajzunk az Aranykapu egyik részletét tünteti föl, San-Franciskótól még jó messzire, hol a tengerszoros legnagyobb szélességét éri el.

San-Franciskótól 23 és fél tengeri mfldnyire a Csöndes-oczeán sima tükréből egy kis, távolról jelentéktelennek látszó sziklás szigetcsoport emelkedik föl, mely azonban közelről tekintve a legfestőibb tengeri tájképekkel ragadja el a szemlélőt. E szigetcsoportot a Farallonok vagy teljes nevökön a Farallones de los Frayles szigetek képezik. „Farallon“ spanyol eredetü szó és apró, hegyes csúcsban végződő sziklaszigetet jelent. A gyönge rózsaszinü

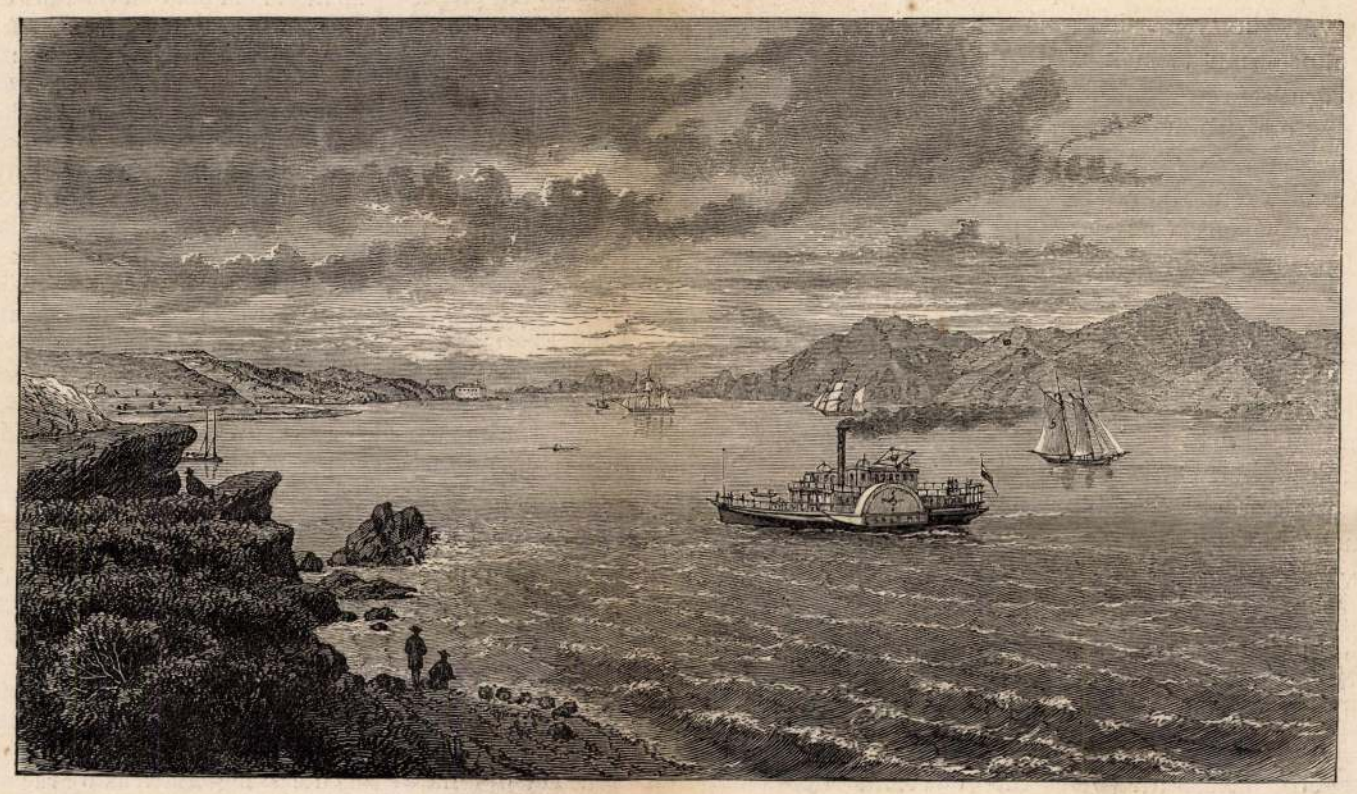

KALIFORNIAI KÉPEK: Az Aranykapu San-Franciskónál.

nálnak semmit, a helyett, hogy mesterségöket tovább folytatnák, hogy abban még jobban kiképezhessék magukat. Igy gondolkoznak: „Üzletemet ugyan megtanultam, de bizony nem állok én be senkihez; mert hát miért tanultam volna meg, ha nem azért, hogy a magam kezére folytassam tovább?“ — „De hát van-e tőkepénzed, hogy üzletet kezdhess vele?“ — „Most még nincs, de majd lesz bizonyosan.“ „Hogy és honnan?“ — „Bizalmasan megmondhatom; van nekem egy gazdag öreg nagynéném, ki nemsokára meg fog halni; de ha nem halna is meg mostanában, várok, mig egy gazdag öreg urra találok, a ki nehány ezer forintot, na tudod: kölcsönre, majd kiszur nekem és azzal berendezhetem magamat. Csak egyszer annyi pénzem legyen, hogy neki kezdhessek, majd boldogulni fogok én azontul.“

Nincs nagyobb tévedés, mint mikor egy fiatal kezdő azt képzeli, hogy a kölcsön vett pénzzel boldogulni fog; még pedig azért tévedés, mert minden ember tapasztalása megegyezik Astor uréval, a ki azt mondta, hogy neki sokkal nehezebb volt az első pár ezer forintot összekapargatni, mint óriási vagyonának többi millióit. A pénznek nem sok hasznát veheted, ha annak becsét tapasztalásból nem tanultad megismerni. Ha én egy gyermeknek 20,000 forintot adok, hogy azzal üzleteket csináljon, több mint bizonyos, hogy mielőtt egy év eltelnék, a legutolsó forintját is elvesztette. Épen olyan dolog lenne az, mint mikor valaki sorsjegyet vásárol és nagy összeget nyer vele — „könnyen jött, könnyen megy“ — tartja a példabeszéd. Az ilyen a pénz becsét nem ismeri, már pedig a mi fáradságba nem került, azt nem szoktuk megbecsülni. Önmegtagadás és takarékosság, türelem és kitartás nélkül, s főleg ha tőkénket még kölcsön is vettük, a helyett, hogy magunk szereztük volna, bizony nem sok kilátásunk lehet a pénzgyüjtésre. A helyett, hogy a „sült galambokat lessék“, okosabban tennék a fiatal emberek, ha maguk sürögnének-forognának, mert nincs az embereknek olyan osztálya, mely a meghalás tekintetében makacsabb és rátartóbb lenne, mint azok a gazdag, öreg nagybátyák és nagynénék — s nagy szerencse a türelmetlen örökösökre nézve, hogy ez igy van. Országunk tiz leggazdagabb embere közül kilencz mint szegény fiatal ember fogott az élethez; de azért előre törekedtek szilárd akarattal, szorgalommal, kitartással, takarékossággal és jó erkölcsökkel. Csak apránként, fokozatosan jutottak fölebb-fölebb, pénzt szereztek és megtakaritották azt s ez a legjobb ut a vagyonszerzéshez. Stephen Girard eleinte szegény matróz-fiu volt, s mikor meghalt, kilencz millió dollárt hagyott hátra. A. T. Stewart szegény irlandi gyerek volt s utoljára másfél millió dollár évi jövedelem után fizetett adót. John Jacob Astor szegény parasztfiu volt s mikor meghalt, 20 millió dollár értékü vagyona maradt. Cornelius Vanderbilt mint csónak-kormányos kezdett az élethez, Staaten-Island és Uj-York között; nemrég pedig egy olyan gőzhajót ajándékozott kormányunknak, mely egy millió dollárt ér, s 50 millió dollár értékü vagyona van.

„Nincs országut a bölcseséghez!“ tartja a példabeszéd, s azt is mondják, hogy a gazdagsághoz sem vezet országut. Én azonban ugy hiszem, hogy mind a kettőhöz van országut. Az ut, mely a bölcseséghez vezet, országut, mert az az ut, mely képessé teszi a tanulót arra, hogy értelmét, ismereteit bővitse s tudományához mindennap uj meg uj részleteket adjon, mig szellemi képességének növekedése folytán, a legmélyebb tudományos rejtélyeket is meg tudja fejteni, megszámlálja a csillagokat, elemezi földgömbünk minden parányát s megméri a világegyetem távolságait — az ilyen ut valóban megérdemli, hogy országutnak nevezzük s legméltóbb arra, hogy rajta járjunk.

Igy van ez a gazdagsággal is. Csak menj bátran előre, tanulmányozd az életszabályokat s különösen az embereket s ugy fogod találni, hogy mialatt lelkedet és testedet kimüveled, szerzett tapasztalataid megtanitnak rá, hogy miként gyarapitsd tőkédet naponként, mely kamatok által s más egyébféle módon egyre növekszik egészen addig, mig végre független vagyonná lesz. Az életben többnyire ugy tapasztaljuk, hogy a szegény fiukból gazdagok, ellenben a gazdag urfiacskákból szegény emberek válnak. Például egy gazdag ember elhal és nagy vagyont hagy maga után. Idősebb fiai, kik e vagyont megszerezni segitettek, tapasztalásból ismerik a pénz becsét; örökrészöket magukhoz veszik s még szaporitják azt. A fiatalabb gyermekek részeit kamatra kiadják s megczirógatják a kis legénykék fejecskéit és igy szólnak hozzájok legalább hatszor mindennap: „Te gazdag vagy, nem szükség dolgoznod, arany kanállal szájadban jöttél a világra.“ A fiatal örökös csakhamar megtudja, hogy ez mit jelent; a legszebb ruhái és játékszerei vannak, majd megölik a sok édességgel s az iskolában is czirógatásokkal és hizelgésekkel halmozzák el. Önhitté, büszkévé lesz, tanitóit sértegeti s akaratának mindenütt érvényt akar szerezni. A pénz valódi becsét nem ismeri, mert sohasem próbált pénzt keresni, hanem annál jobban ért annak elpazarlásához. Ha főtanodába, egyetemre megy, tanulótársait magához hivja s borral, kalácscsal megtraktálja. Hizelegnek neki s „jó czimborának“ nevezik, mert csak ugy szórja a pénzt. Fényes lakomákat ad, lovagol, barátait vendégségekre s társaságokba hivja, mert idejét jól akarja tölteni. Az éjeket vidáman dobzódva virasztja át. S maga kezdi el a bordalokat mindig. Mikor aztán a hazamenetelre kerül a dolog, társainak segit a czimtáblákat a házak falairól leszakgatni, a kapukat sarkaikból kiemelni. Ha a rendőrség hüvösre szállitja, verekedni kezd a törvény szolgáival, becsukják s a kárt nevetve fizeti meg.

„Ah, barátaim,“ kiált föl ilyenkor — „miért lenne az ember gazdag, ha még mulatni sem tudna?“

Sokkal közelébb állna az igazsághoz, ha igy szólna: „ha bolond nem tudna lenni?“ — de hát ő „jó czimbora“ és az ilyesmit nem tudja belátni. Az oly fiatal emberek, kik a más pénzével henczegnek, többnyire minden örökségöket eltékozolják s azonkivül mindenféle rosz szokásokat sajátitanak el, a melyek egészségöket, becsületöket és erszényöket tönkre teszik. Országunkban egyik nemzedék a másikat követi, s a kik most szegények, a jövő nemzedékben már gazdagok lesznek. Tapasztalásuk vezeti őket s gazdagokká lesznek és gyermekeikre nagy vagyont hagynak. Minthogy pedig ezek a gyermekek kényelemben, fényüzésben növekedtek föl s nincs tapasztalásuk, csakhamar elszegényednek; hosszas tapasztalás után megint egy uj nemzedék következik, mely ismét gazdagságot gyüjt. És ily módon ismétlődik ez folytonosan és boldog az, ki a mások tapasztalataiból hasznot huz s a sziklákat, melyeken annyian hajótörést szenvednek, kikerülni tanulja.

(Folytatása következik.)

Fővárosi képek.

Az utcza-sarok.

A hol ember hátán ember lakik, mint a nagyvárosokban, nagy becse van ott minden talpalatnyi térnek. Hazánk elég gyéren lakott vidékein akárhány hely van olyan, a hol a földnek egy krajczárjával vehetni meg négyszeg ölét. A pesti Duna-parton ugyanezt a tért, egy négyszeg ölet, mely sirnak is alig elég, már másfél ezer forintjával sem igen kapni meg, Bécsben pedig a nagy „Krach“ előtt 6—8000 forintra tudták fölrugtatni a beltelkek négyszeg ölét. Tiz négyszeg öllel, a mely térre egy hitvány kunyhó alig férne el, gazdagabb volt itt az ember a legmódosabb földesurnál, kinek uradalmán gulyák, ménesek tanyáznak.

Elbámultak az emberek, mikor azt hallották, hogy a régi német szinház területe csaknem 1200 ftjával kelt el ölenként, vagyis hogy egy ötforintos bankóért nem adtak több földet, mint a mennyit az a bankó betakart. A tizforintos bankó terjedelemre nincs kétakkora, de most a magyar főváros élénkebb helyein hiába takargatná valaki tizforintos bankjegygyel a földet, nem kapná meg érte, a mire egy házat fölépitsen, hacsak annyit nem vesz egyszerre, a mennyit tizezer tizesbankó betakar.

Csoda-e aztán, ha ily körülmények között minden talpalatnyi térből hasznot huznak az emberek? Ismerünk háziurat, a ki ezer forintot követel évi bér fejében a boltért, de hatannyit azért az ablakért, a melybe a kereskedő portékái javát szokta kirakni csalogatónak. Mért teszi ezt? Azért, hogy megcsalja az államot, a nyomorult. A bolt bérét be kell vallani adó alá, de az ablakot nem. S miután ablak nélkül nem bérelhetni szobát, a háziur hétezer forint évi bért huz be a kereskedőtől, de az államnak csak annyi adót fizet, mintha csak ezer forintot huzna.

Ha valakinek hosszu utczára nyiló tüzfala van, mely messzire kilátszik az előtte álló alacsonyabb házak fölött: ezereket vehet be csupán azért, hogy nagy betükkel föl engedi irni arra a tüzfalra valamelyik gyárnak, banknak vagy kereskedésnek a hirdetését.

Bizony nincs mit csodálkozni rajta, hogy a mivelődéssel és az emberek összehalmozódásával járó ily körülmények között nagy kelete van a saroknak is, a hol két utcza örökké hullámzó közönségének kell elmenni.

Föl is használja aztán az élelmes ember, s ha a rendőrség bele nem avatkozik, egy ölben hordozható kosárral, ha kapós portéka van benne, megakaszthatja a gyalogjáró közönség egész közlekedését, vagy leszoritja a járdáról a kocsiutra.

Meglátsz egy-egy ilyen élénkebb utczasarkon mindennemü kereskedést, mely nem rendelkezik annyi forgalmi tőkével, hogy boltot, sátort vagy állandó piaczi helyet bérelhessen.

„Almoát tesséek!“ mondja itt a váczvidéki menyecske, mig a budakeszi sváb asszony tojást kinál. De ezek csak futólagos látogatói az utczaszegletnek, az ő áruczikkeiknek állandó rendes helyük van, itt csak lopva árulhatnak, a mig a drabant észre nem veszi s el nem utasitja, mondván, hogy mivelhogy az utczaszöglet mindenkié, épen azért senkié sem.

No ez ellen a konstableri logika ellen ugyan komolyan tiltakozik a gyakorlat.

Ott van a tömérdek hirdetés, zöld, kék, vörös és lilaszin betükkel, a melyek már jó messziről megszurják a szemet; hát a kik azokat oda kiragasztották, nem gyakorolnak-e az utczaszögletén kiváltságos jogot? Avagy az a fényképész, ki üveg alá téve, drága fényes

*

megírva Buccarich Emil fametsző

BUCCARICH *Emil*, fametszo. Rusz Károly pesti fametszőnél s 1872—74. a mintarajziskolában tanult. Ezután Párizsban képezte magát, majd hazatérve Morelli Gusztávnak segédkezett Az Osztrák—Magyar Monarchia Irásban és Képben c. vállalat illusztrációinak elkészitésében. A múlt században egyike volt a legjelesebb magyar fametszőknek.

E. G. I 150 l

Rudolf

Vállon alól, hétnyolczad ba
ban. Fejét babérkoszorú övezi s
nek réteges gallérjá csipkézett, ve
gyapjásrendet viseli. Fölül czin
Ket és hadi jelvény ekkel Amorett

„X.

Rodolphus II. Maximiliani
Avngariae Rex. Deinde Et Bo
Imperator (I) I) LVI, Ottoman
Castigatos Triumphat, Pacif

s alól: „P. Soutmann Inne
P. van Sompel Sculp. F. de

Rézmetszet, méretei a v

Ltha

Buccarich Emil, fametsző. 1872—74-ig a mintarajziskolában, ezt megelőzőleg pedig Rusz Károly pesti fametsző intézetében tanult. Ezután Párisba ment, honnan visszatérve Morelli Gusztávnak segédkezett Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben cz. nagyarányú vállalat illusztrációinak elkészítésében. Legjelesebb metszeteinek egyike Esterházy Sándor gróf arczképe, mely a Magyar Műkincsek (1901. III. k.) mellékleteként jelent meg.

Ráth György: Az iparművészet könyve. Budapest, 1902. I. 512. l. és Morelli Gusztáv közlése nyomán.

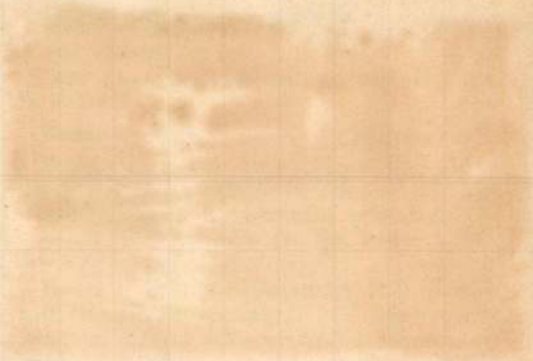

Buccarich Emil

1872/73 – 1873/74

Terjékszámfejtések

1932-33. 71. l

Buccarich Emil fametsző M.D.K.

A Rusz-féle fametsző intézetben Morelli Gusztáv vezeté
sével A Szokoly Viktor szerkesztett: Hovéd album
illusztrációinak egyik készitője

Patakyné Molnár Zsuzsa:Morelli Gusztáv 148.1.
A Magyar Nemzeti Galéri Közleményei IV. sz. p. 1963.

Buccarich Emil MDK.

Bp.1900.

Krasznahorka. 13 x 19 cm. illusztráció Schmidt Attila: Gömörmegye c.cikkéhez. id.mü 137-181.p.

Szign. Vágó - Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.18. Bp.1900. Magyarország.VI.köt. 157.p.

Buccarich Emil fametsző M.D.K.

Az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben c. topografikus munka fametszeteinél Morelli munkatársa

Batakyné Molnár Zsuzsa: Morelli Gusztáv 149.l.
A Magyar Nemzeti Galéri Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

MDK

Bucca rich Emil, fametszö

Rusz Károlynál és a Mintarajziskolában tanult.
Párisban a xilografusok munkáit figyelte.

Tóth Ervin: A régi magyar fa -metszö müvészet története.
Debreceni Szemle. 1940. 317-324.l.

M.D.K.

Buccarich Emil

Budapest, 1891 körül.

Keresztelés. Szövegközti illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez. id.mü 73-148.p.

Szign. Vágó - Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.99.p.

M.D.K.

Buccarich Emil

Budapest, 1891 körül.

Husvéti öntözés. 13X19 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez.id.mü 73-148.p.

Szign. Vágó - Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Vágó Pál rajza után - - egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

U.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.125.p.

M.D.K.

Buccarich Emil

Budapest, 1891 körül.

,Népkör egy alföldi városban.13X19 cm. illusztráció Baksay Sándor: Magyar népszokások c. cikkéhez. id. mü 73-148.p.

Szign. Pataky L. - Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Pataky László rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.IIX.Magyarország.II.köt.1891.133.p.

M.D.K.

Buccarich Emil

Budapest, 1891 körül.

Az Öthalom Glogovác mellett Aradban. Illusztráció Pulszky Ferenc: Régészeti emlékek az Alföldön c. cikkéhez. id.mü 149-164.p.

Szign. DTörre - BEsc. - Morelli G.F.i.

Dörre Tivadar rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.153.p.

Buccarich Emil M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Kalocsai népviselet. 19X13 cm. illusztráció Hoitsy Pál: Jellemvonások a népről c. cikkéhez.id.mü 220-230.p.

Szign. Kimnach - Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Kimnach László rajza után - - egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny. O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.227.p.

Buccarich Emil M.D.K.

Bp.1899.

A lőcsei templom belseje az orgonakarzattal. 19 x 13 cm. illusztráció Pasteiner Gyula: Építészeti emlékek Felső-Magyarországon c.cikkéhez. id.mü 45-176.p.

Szign. Buccarich sc. - Morelli G.F.i.

Háry Gyula rajza után -- egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

O.m. 15.köt. Magyarország V. 91.p.

Buccarich Emil

nevét az Orsz.Mintarajztanoda fametsző szakosztályának /=Morelli Gusztávnak/ legjobb tanitványai között említi

Római György: Gondolatok művészetnevelésünk intézményesitésének contenáriumán. 208.1.
Művtört.írt.1971.3.sz.204-212.l.

Buccarich József
fametsző

ívód

Dalmüberatók

91 l

Buccela István

butorterverő

1931-34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 45 l

Tula-czüst IV. 29.

MDK

Buccella István, ép.iparm.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

Buch József

építészeti
Rajziskolája volt Pécsett, klasszicista nellemben.

1785-ben

Utóda: Pfiffl Máté

Tanítványai voltak: Peti András, Piacsek Antal
pécsi építészek

Bálint János: Pécs, Bp, 1955.
28.o.

M. D. K.

Buch József rajztanár

1785. ben Pécsett rajziskolát alapí-
tott.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 28.

D Buch József

a XVIII. században alap-
rajzi felvételt készített
a pécsi szétesegyházról -

Lux Géza dr.

Műemlékek műszaki fel-
vétele:

Szépművészet

1943. 12, 13. l.

Híradógyakorlat Vácott (1935).

VARGA LÁSZLÓ főtanár felvételei.

Ø

Buch Tamás

ácsm.

Bc 1827

Szm. Pest

Tp. n.o.

Schneider

222. l.

Tanulmányi segéllyel beutalt tagok:

Kalmár János (1899, Mád, Zemplén m., róm. kath.), okleveles gépészmérnök, a Magyar Nemzeti Múzeum szakdíjnoka február elejétől a tanév végéig volt a Kollégiumnak tanulmányi segéllyel beutalt tagja. Két év előtt megkezdett fegyvertörténeti kutatásait folytatta az Österreichisches Heeresmuseumban, a Kriegsarchivban, Greiffenstein, Kreuzenstein és Liechtenstein gyüjteményeiben. A hadirakétákra vonatkozó kutatásait befejezte, különös gondot fordítván a magyarszármazású Augustin Vince korszakalkotó rakétáira. Feldolgozta továbbá a török hadjáratok idején várostromoknál nagy szerepet játszott hadi petárdák történetét. E tanulmánya a Zeitschrift für Historische Waffenkundeban jelenik meg. Levéltári kutatást végzett a XVI—XVII. század tüzérségének technikai fejlődésére vonatkozólag, felkutatta a Magyar Nemzeti Múzeum e korbeli emlékanyagának osztrák analógiáit s ennek eredményekép megírta „Der Mordschlag in der Kriegstechnik des XVI—XVII. Jahrhunderts" című dolgozatát, mely szintén a Zeitschrift für Historische Waffenkundeban jelent meg.

Dr. Straub János (1893, Budapest, róm. kath.), bölcsészdoktor, egyetemi magántanár, a debreceni tudományegyetem orvosi vegytani intézetének adjunktusa, Debrecenből (Bodnár János professzor), három hónapig időnként a vallás- és közoktatásügyi minisztérium tanulmányi

Buchala honvéd MDK

A "Festmények és grafikák" csoportban IV. díjat nyert.

"Leényfej" c. szénrajza

A Fegyveres Erők irodalmi és művészeti pályázata.

Néphadsereg 1962. szept. 29.

Buchala Norbert

Zajta a 7. oldalon

Népsava 1971 július 25

BUCHAT i BUGAT

Ø Buchberger József

l

Hobrasz

németújvári

származásu

Lykanemzromantika

126. l

Voronovics Miklos

„A MI MUNKÁNK"
(„NASE DELO")
KÖNYV ÉS TAPIRK SZÉKEDÉS
RAHÓ

Buchberger József

szül. Güssing, 1851-
ben 23 éves

Buchberger József, szül. Güssingben, 23 éves korában, 1851—52 a festők és szobrászok előkészítő szakosztályának hallgatója volt.

Lása Fleischer Bées 34 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bůchal Lajos

czúst nincs

Bp. VII. Nagyatádi
Szabó utca 38

Nemesférk 1941

198. l

1835: VII. 26. *D. Velasquez:* Portrait eines Papstes. — 1844: VII. 32. *D. Velasquez:* Bildniss eines Papstes. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIV. 31. *D. Velasquez:* Egy pápa arczképe.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIV. 31. *D. Velasquez:* Egy pápa arczképe.

megírva // Bucher Joseph

ostrákfestő stúl 1821 + 1882

Bártfa:

E lap a bártfai szt. Egyed-egyház szárnyas oltárát teszi szemlélhetővé, melynek gótmodorú díszítése körött a kép felett három s legfölül egy szent van elhelyezve ~~látható~~. A középső kép a Madonnát ábrázolja balján a gyermek Jézussal s fején nyílt koronával. Mellette mind két oldalon egy-egy püspök áll teljes ornatusban. A kép alatt négy apróbb kép látható. Az oltárszárnyakon két-két szent van egymás fölött. A predellán a napkeleti bölcsek ábrázolvák.

Feliratai:

Flügelaltar Zu ... Bartfeld In Ungarn

Nach der Natur gezeichnet ... und radirt von J. Bucher."

Rézkarcz, nagysága 31 c/m.

Bücher József (?)
fest.
Pulszky Ferenc: Életem
és korom. I. Bp. 1884.
103. l.

ne ütközzenek ki
Ugyanilyen elrend
diátorokat helyez
oly helyeken még
por, köpet stb. n

2./ Második megoldás
legköltségesebb é
munkát igényli a
Nézetem szerint m
ható mód arra, ho
mint az elvezető
lehessen vezetni
a fütés követelmé
vánalmaknak megfe

Felszólitás esetén
mindkettőre részletes tervek
javaslatot.

Budapest, 1929. junius 8.

Bucher József (?)

és Böhm Farkas festék
1837 ugarát Eperjesen
töltötték Pulszky Ferenc-
nél s ott lerajzolták
Fejérváry Gábor
hires gyűjteményét
Ezen rajzok alapján
készült az 1850-es
években Emilio Braun
jelentése a Fejérváry
gyűjteményéről a római
arch. intézet kiadá-
sában. Később a rajzo-
kat a M. N. Muzeum-
nak ajándékozta.

Pulszky Ferenc. Éle-
tem és Eorom. I. k.
Bp. 1884. 103. l.

II. kiadás

Szepka Géza látta ezeket a
nincs rajzokat, s azokigen
finomak és szépek, szimiátur szerück.
~~Azonok~~. A Fejérváry gyűjtemény minden deró-
ját ő és Böhm Farkas sal egyig lerajzolták.

Bucher József

Lyka MM. 4 24. l

474. szám. 19

A magyar királyi vallásc

61.484 szám
190.2

A

legujabb névtárát hi

— tu

Budapest, 190.2

A minister

Dr Bárány
osztály

Bucher József

festő

1843-ban festette Fejérváry Gábor sárosmegyei földbirtokos és híres mingyűjtő miniatur arcképét. Fejérváry a fiatal festőt sokat foglalkoztatta. A nincsi becsü kép elsőnör reprodukálva:

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört.

V. k. Bp. é. n. 180. l.

Buchbinder Simon

MDK

Az olvasó, repr.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Buchbinder Simon

MDK

Az olvasó, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Buchbinder Simon, festöm.
szül.185o.

Münchenben él.

555. A tudós.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 190
Mat. 52.1.

M. D. K

BUCHELMAYER, Anara

Vogel S. alkohmarotiche. 1802

L. S. Vogel 205.

megirva

Bucher (Pucher) János

Ádám 1748.

budai ötvös

l.

Schoentabáni

10 l.

Ø Buchecker
(Puchecker) Franz
ügető XVIII-a.

l.
Schirek Holitsch
129.-l.

Büchecker Ferenc

holicn keramikus

l. Sikmagykeram

58.l.

56378/908 szám.

A müemlékek orsz. Bizottságának, tudomása és további megfelelő eljárás végett azzal a megjegyzéssel adom ki, hogy az ez ügyben folyó évi 236 sz.a. kelt felterjesztésében foglaltakra tudomásul vet

BUCHBINDER Bálint Könyvkötő

(Veltten Buchbinder) Kolozsvár névszerinti első könyvkötője.

ld. Herepei János: A hársongárdi temető régi sírkövei. Bp. 1988 102. p.

768. KÉT PATIKAEDÉNY, fajai
— Zwei Apothekergefässe, F
XVII. Jh.

769. NÉGY KORSÓ, ólommázas
Krüge, Ton mit Bleiglasur.

770. KÉT TÁNYÉR, keménycse
Steingut, mit durchbrochene

771. MÉLY TÁL, keménycserép,
mit Blumendekor. Tata, XI

772. TÁNYÉR, keménycserép, do
Teller, Steingut, am Rand R

773. TÁNYÉR, keménycserép, sár
— Teller, Steingut, mit Relie

774. KACSA, keménycserép. Magy

775. FÖDELES LÁDIKA, terra
Kiss J. Tata, 1841. — Käst

776. DISZTÁL, majolika, kék és
XVI—XVII. sz. — Prunks
Spanisch-maurisch, XVI—X

l. Népies fajánsz, XVIII. sz. — Schüssel, Fayence,
liche Fayence, XVIII. Jh.

— Schüssel, volkstümliche Fayence. Ungarisch,

astelli, XVIII. sz. —Tiefe Schüssel, Fayence, mit

nel. Cseh, XIX. sz. e. f. — Teller, Steingut, mit
.

l, madarakkal. Olasz, XVIII. sz. — Zwei Teller,
farbig. Italienisch, XVIII. Jh.

levelek, közepén kis virág. Holics, XVIII. sz. —
rün, im Mittel kleine Blume. Holics, XVIII. Jh.

Magyar, XIX. sz. e. f. — Teller, Steingut, mit
XIX. Jh.

ssburg (Josef Hanong), XVIII. sz. — Teller,
sburg (Josef Hanong), XVIII. Jh.

var, Bélaháza, XVIII. sz. — Teller, Fayence,
laháza, XVIII. Jh.

2 —

Buchberger Peter

nobrain 1755

l.

Schirek Holitsch

1/5. l.

K. D. K.

BUCHBERGER Péter szőbrász

1755-ben a holicsi gyárban dolgozik

Csánzi 1954. 24. l.

ll. D. K.

BUCHBERGER Péter szobrász

1755. Holics, fajanszgyárban dolgozott

1772. Pozsonyban halt meg 56 éves korában

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 175. l.

M. D. K.

BUCHBERGER Simon kőfaragó

1757-ben Szentgyörgy polgára

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 175. l.

BUCHBERGER, Peter szobrán

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
139. rej.

1763 Bogonló, Kastel Zajpolun

BUCHBERGER (Puchberger) Péter Jenő szobrán

Pozsony 1761

Ars 1998. 241.

nindig eredeti formájukban
ló adatok egyértelműen nem
le feltételezhetően arra a te-
n kérdőjelet tettem. ~~(2. kép)~~
gy egy ilyen típusú adatsort,
ob szempontú elemzésre. Az
történettel érintkező tudo-
kat. Minden bizonnyal a tel-
ódosulhat és talán módosul-
megismerésére már a jelen-
anyag publikálása révén vá-
endenciáinak árnyalása.

ungarica, 12, 1984, 2. 183-232.
Műemlékvédelmi Szemle, 1992. 2.

18. századi város két külső részből
tben a kétbeltelkes rendszer miatt
ak arról és egy-egy külön település
belvárosi telkekhez majorok. Eze-

104.
Veszprém megye régészeti topográfiája.

a. P. 125. Esterházy Pál nádor ira-
inium Pápa. P. 1216. capsa 62. N.
. Dominium Pápa. P. 1216. 23. cs.
levéltára S. 18.
zeírása. Veszprém Megyei Múzeu-

ulásának folyamata. Pápai Múzeu-

M.D.K.

Bucher Károly ötvösmester

1773-1790-ig Óbudán működött. Az oltani ötvösök nem tartoztak a budaiak céréhez.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
271. old.

megírva

Bucher-Pucher

Károly

Ötvös

l. 1773-1790

Schoen Óbuda

51 l.

1780
3.9
1741

~~Pozsony primási palota~~ VII. 174

O Bücher, Leopold

festo 1850

l. Bielz Porträt

245,7

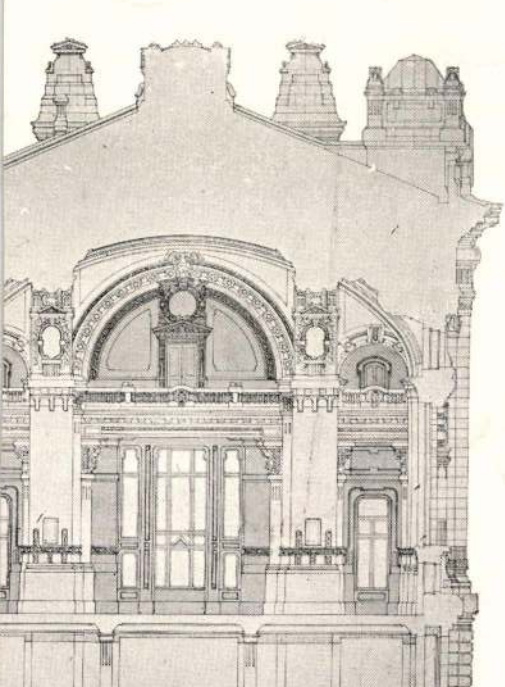

Metszet az épület hossztengelyében.

Bucher L

fertő

Perálltörtképes

186.517.l.

megirva

Bucher - Pucher

Lösinc

Ötvös

1792 - 1839

l.

Schöen Ölinda

5 l. l

1839
71
1768
839

Pécsi Közművelődési ház és múzeum-
épület építk. ügye VII.173

Bucher Xavér Ferenc, festőművész, (Veszprém).

Azt írták az egyik ikkben: Vörösberény, barokk, római katolikus templom (1777), falai Dorffmeister István freskóival. E ikk írója szerint: „a templom falait és három kupoláját borító festményeket nem Dorffmeister készítette, hanem Bucher Xavér Ferenc, veszprémi festő, akinek több műve található a környékbeli templomokban. Mindezt Kitaibel Pál természettudós jegyezte fel naplójában, aki 1799-ben járt Vörösberényben. Sajnálatos, hogy Bucher Xavér Ferenc neve teljesen ismeretlen a magyar művészettörténetben...". (említve).

Horváth József, tb. kanonok, plébános: Dorffmeister és Vörösberény.

Magyar Nemzet, Balaton melléklete, 1983. szept. 16. 4.-old.

BUCHER XAVÉR Ferenc festő

Vörösberény r.k.templom , falfestmények 18.sz.vége
Veszprém, R.k.ferences templom és rndház
Kapolcs,rk.t mplom
Monostorapáti, rk.templom, 1786

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének
műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 75, 110,
117-118.
139.
146.

BUCHER XAVÉR
festő

Fresco a veszprémi Szt Ferencrendi Szt István templom mennyezetén 1798- 1801 /I. István fogadja Rómából hazatérő követeit/

Korompay György: Veszprém, Bpest, 1956
Müszaki kiadó, 188. lap

Bucher Ferenc

festő

A szentgáli (Veszprém vm.) rk. templomban fentinek szent István királyt ábrázoló oltárkép 1784-ből, Bajzáth püspök címerével, valamint fenti címerével: jobbra néző oroszlán szájában kardot és jobb felső lábában 3 ecsetszárat tart. Dor Bakony 2641.

Pe
az Orsz
szeizmo
jal. A f
sával fo
Observa
jelent n
de Kecs
toire Sé
nya. Na
kipattan
az irány

Dr.
(Lóczy
nyokra.
való áll
kóposság
eredmén
humuszn
ről beszá

Dr. Soós Árpad (1912. Budapest 20. ov.) Tanszerint [illegible]

népnyelv és néphagyományok gyüjtésének és feldolgozásának történetét és módszereit. Népnyelvi és helynévgyüjtést végzett a Szigetközben. Folytatta a névtan terén megkezdett tanulmányait és elkészítette a „Dömösi prépostság adománylevele mint nyelvemlék" című dolgozatát. Foglalkozott a felvidéki szláv családnév- és helynévfejtés irodalmával, hogy hozzákezdhessen egyik felvidéki megye névanyagának feldolgozásához.

A debreceni tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Balogh Kálmán (1915, Kolozsvár, ref.) líceumi óraadó tanár, egyetemi díjtalan gyakornok Debrecenből (Ferenczi professzor), 400 pengő belföldi ösztöndíj segítségével a Szilicei-plató nyugati részének triász képződményeit tanulmányozta. Főleg kőzettani alapon igyekezett taglalni a terület kövületekben szegény mészköveit és dolomitjait, szerencsés kövületgyüjtése eredményekép azonban őslénytanilag is kimutatta a triász néhány emeletét. Tanulmányának eredményét doktori értekezésében közli.

Dr. Gerlőtei Jenő (1908, Jánoshalma, róm. kat.) a debreceni egyetemi francia intézethez beosztott középiskolai tanár (Hankiss professzor), 800 pengő ösztöndíjjal folytatta a már régebben megkezdett

M. D. K.

BUCHER Ferenc festő

Szentgyörgy (Veszprém m.) Ref. templom freskói, 1784.

Magyar épitészet. Bp. 1954. 80. l.

no:

(Bacher Ferenc. A gimnáziumnak évtizedeken át volt rajztanára. Bécsben végezte festőakadémiai tanulmányait. Főképpen oltárképeket festett. Tőle való a Sz. Anna kápolna korábbi főoltárképe, a piarista t. főoltárának Szt. Imre-képe, a balatonfüredi kápolna főoltárképe (a szamariai asszony a kútnál), több oltárkép az egyházmegye különböző templomaiban.

Szikláy János: Veszprém város az irodalomban és a művészetben, Veszprém 1931.

Bucher Ferenc

veszprémi festő litográfiái után
képültek mézeskalácsos alakok

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchen-
formen in Ungarn, Budapest, 1964.
49 p

20 p

BUCHER Ferenc fertő

hagyatéki leltára

TSz 2000/1-2. 111.

Hervartó, R.k.fatemplom. Falképrészlet a hajó é
lovas alakja. XVII. század.
1904.
pozitív: celloidin, 13x17 cm, 3282

Hervartó, R.k.fatemplom. A templom padlásáró
belső lapja. Koronás női szentek. Falképrészlet.
1904.
pozitív: celloidin, 12x17,5 cm, 3279
brómezüst, 10x17 cm, MNG 14.181

Hervartó, R.k.templom. Szentségtartó szekrény
15.századi vasalásokkal az ajtaján.
1904.
pozitív: brómezüst, 12x17 cm, 2699
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm, 9777

Hervartó, R.k.templom. Szent Miklós főoltár, a
képével. A felvétel két kép összemontírozása, eg
1904.
pozitív: celloidin, 13x18 cm, MNG 341

BUCHER FERENC

veszprémi festő és lithografus

Milfajt Ferenc bakonyi zsivány képe 1836.

Iparművészezi muz. és Hopp F muz. évkönyve

I. évf 1962. 24.1

BUCHER FERENC
veszprémi festő 1834

Oltárkép a veszprémi Szent Anna kápolnában
/Béke tér 1834

Korompay György: Veszprém , Budapest, 1956. Műszaki kiadó. 187

M.D.K.

Bucher Ferenc Jestő

Veszprém, szt. Anna kápolna oltárképe.

Genth. Müeml. 1959 I. 414.

Bucher Ferenc

neszprémi festő
(Pücher-nek írva)
Fenti Szent Helenát
ábrázoló képe a nagy-
vázsonyi rk. templom-
ban. 1850

Rómer Bakony
180. l.

„Felsőőri növénynevek.“ (Magyar Nyelv, 1937, 9—10. sz.), „Obi-ugor

írt az Uj Idők lexikonába, készítette a finn irodalmi társaság megbízásából a külföldi magyar nyelvoktatás céljaira szerkesztendő magyar olvasókönyvet, elvégezte ezen olvasókönyvhöz tartozó etymologiai utalásokkal ellátandó magyar-finn szójegyzék előmunkálatait. „Etymologisches" című értekezését az észt Tudományos Társaság közölte jubileumi albumában (Tartu, 1938). Lefordította Järventaus Arvi finn író Hyljätty Kylä című regényét Kis falu a világ végén címen (megjelent az Egyetemi Nyomda kiadásában). A finn pedagógiai főiskola meghívására öt héten át heti 6, illetve 4 órában előadásokat tartott Jyväskylä városában finn nyelven, a magyar nyelvről s az általános és speciális finn fonetikáról.

Dr. Láng Sándor (1913, Rákosszentmihály, Pest m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár geomorfologiai kutatásokra (Cholnoky professzor) 400 P összegű ösztöndíjban részesült. A Hernád völgyében tett tapasztalatairól a Földtani Társulat januári szakülésén számolt be. A pilishegységi Dara-patak mentén is folytatott tanulmányokat. Kutatásainak eredménye „Folyóterrasz tanulmányok" címen jelent meg (Földtani Közlöny 1938. 4—6. szám). Az év második felében a mátraaljai dombvidék helyszíni formáinak vizsgálatával foglalkozott. Bölcsészetdoktorátust tett summa cum laude eredménnyel.

Dr. Makkai László (1914, Kolozsvár, ref.), nemzeti múzeumi önkéntes bibliografiai munkatárs, keleteurópai történeti kutatásokra

Bücher Ferenc

festő

gimnáziumi rajztanár

Veszprémben. A bécsi

akadémiát végezte

tanulmányait. Oltár-

képeket festett. Tőle

való volt a veszprémi Sz. Anna

kápolna korábbi főoltár-

képe, a piarista templom

főoltárának Szent Imre

képe, a balatonfüredi

kápolna ~~főoltárképe (at~~

~~szamariaianzony a kutnál~~)

több oltárkép az egyház-

megye különböző tem-

plomaiban

Szikl Veszpr

324. l.

3152

3154

26. Rosa Salvator modora.

(Sz. Ranellában 1615-ben. † Rómában 1673-ban.)

Krisztus megkisértése. (Máté 4. r. 3.)

A Sátán észrevevé Jézus éhségét, tettetett tisztelettel mondja néki: »Ha Istennek fia vagy, mondd, hogy ezen kövek kenyerekké legyenek!« Egy sziklás rengeteg barlangja előtt, balról a barlang előtti kövön ül Jézus, balkezét kinyujtva és beszél az előtte álló Sátánhoz, ki kezeiben két követ tart és kissé előre hajlik. A Megváltónak vállaira omló hosszú haja, bajusza és szakálla szőke, szűk ujjú köntöse piros, palástja kék. A kissé kopasz Sátán fején szarvak vannak, hosszú szakálla és bajusza őszbevegyült, bokáig érő köntöse kékes-szürke, caputiumos felöltője narancs-sárga. A meredek sziklákat fák borítják, az előtérben jobbról patak folyik, a barlang bejárata előtt pedig kidült fenyő fekszik fél magasságban.

546

Vászon, méretei 63 : 47 cm. — 1868: II. 156. — Ormos

Bücher Ferenc

veszprémi festő

1834-ben festette veszprémi szent Anna kápolna oltárképét. Fenti festette a piaristák várbeli templomának szentélyét is 1840-ben Laszkallner kanonok költségén, kinek képét a művész a templom szentélyébe néző oratoriumi ablak fölé festette.

Tölcséry Ferenc: A veszprémi r. k. főgimnázium tört. 49. l.

Friedreich Endre dr: A veszprémi szent Anna-kápolna története. 1724–1907. Veszprém 1907. 22. l. 27. l.

Az oltárkép szent Annát ábrázolja, amint a kis Máriát irásra oltatja. Az oltár oromképe Művészi értéke nincs. Szt. Mária koronázását ábr.

BUCHER Ferenc, ifjabb

a Balatonfüred,Kerek-templom grisaille-képei

1846??

Vászoly, r.k.templom
Veszprém, Szt.Anna kápolna, 1834

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 80-81
110, 114
62, 118.

Bucher (Pucher)
veszprémi festő
1844-ben? a négy evangelista képét készítette a balatonfüred-savanyuvízi pléb. templom részére

Sörtihanyiapáts.

254. l.

2505. Sir Thomas Lawrence:

Sz. Bristolban 1769 majus 4-én. II. Lo

Ifjú hölgy arczképe.

Derékon alól van ábrázolva, és haja és szemöldöke sötétbarna, sz lett órájának hosszú láncza halad vágott, vállkendője fátyol és ~~feh~~ köves csatú öve mellé dugta.

fehér

Vászon, méretei 75.5: 63 cm

Vétetett az 1904: II. 29-ik IV. 7-iki 27840 (273-904) sz. le történeti kiállitásán 11500 Kán. moltatott 1904: V. 8-án. (325-90

Az elszámolást elfogadta az (552-904).

904: IV. 25.

20630-904

Bucher Ferenc

„Négy evangelista" c. Zépe
dívsiti a Zupolába átmenő csegelyeket.
/Kerektyel/

Szalai Imre: Balatonfüred
Bp. Képzőm. Alap 1964
30. old.

Bucher Ferenc
veszprémi festő

a szentantalfalvai r.k. templom oltárképét festette. /1846/

120.o.

Bátz Géza - Gerő László: A Balaton környék műemlékei. Bp. 1958.

Bücher Ferenc

festette a balaton-
füredi templom egyik oltár-
képét

Szeghalmy Gyula

Dunántúli vármegyék
Bp. 1937. 260 l.

33,469 szám:

1, tab és
előiratok

A műemlékek országos bizott
ságának, az összes előiratokat
/ alatt visszavárólag idecsatol
va, tudomás és megfelelő
eljárás czéljából megkül-
dem.

Budapest, 1904. évi április hó 22-én

A minisztér meghagyásából

BUCHER FERENC

veszprémi festő a XIX sz első felében

a veszprémi piarista templom és rendház festője 1840-ben

Korompáy György: Veszprém; Bpest, 1956. Müszaki kiadó. 224

1840.

A veszprémi piaristák
várbeli templomának
szentelyét festi

Bucher Ferenc

Gentmüeuel

467. 483. 496. (Kétner)

502.

Bucher Ferenc festő M.D.K.

Veszprémi

Szentantalfa, r.k. templom, szt Ferenc oltárkép 1846.

Gerth. Müeml. 1959 I 340

1846. Szentantalfai
r.k. templom Szt.
Ferenc oltárlépe

Bucher Ferenc festő M.D.K.

veszprémi. ~~A~~ balatonfüredi kerek
tyrlom kupola csegelyein a 4 ev.
képe.

Genth. Müeml. 1959 I. 25

id. BUCHER Ferenc festő

szenő szerint az ifjabb Bucher
festette a veszprémi ferences
templom St. Antal mellékoltárát
1812 után

Pádvai Szent Antal emlékezete.
sümeg, 1995. 77. és ill
78.
98.

1938. Lázár Iza

FEKETE György: Alázat és bátorság. = Új Tük
január 12. 22. ill.

1939. Lázár Zsuzsa

KAPUVÁRI Gábor: Triennálé győztesek. = Ipari
10, 1986, 1. 23-24. ill.

1940. Lehoczki István

BÁN András: Bemutatjuk Lehoczki István grafikáit. =
és Irodalom, 1986. október 17. 12. ill.

1941. Lehoczky János

KOCZOGH Ákos: A vas művésze: Lehoczky János. = M
gyar Építőművészet, 1986, 3. 60. ill.

1942. Lengyel András

LENGYEL András kiállítása. Bp., Óbuda Galéria, 1986
július 22. - augusztus 30. A kiáll. rend. Török Tamás
Bp., 1986 20 p., ill. **ism.** (gyetvai)[GYETVAI Ágnes]: Ké
kiállításról. = Magyar Nemzet, 1986. augusztus 6. 4
HAJDU István: Kígyópiramis. = Új Tükör, 1986. októbe
5. 22.

1943. Lewerentz, Sigurd

MORAVÁNSZKY Ákos: Emlékező modernizmus. Sigur
Lewerentz, 1885-1975. = Magyar Építőművészet, 1986
4. 51-53. ill.

1944. Ligeti Erika

LIGETI Erika szobrászművész kiállítása, Tatabánya
Kernstok Terem, 1986. január. Bev. Ligeti Erika. Tataba
nya, 1986 12 p., ill.

1945. Lindenfeld Emil

BÉKÉS Attila: Szélmalom és madárijesztő. Beszélgeté
Lindenfeld Emil festőművésszel. = Esti Hírlap, 1986. ja
nuár 21. 2.

1946. Linnovaara, Juhani

F. MÉSZÁROS Henrietta: Juhani Linnovaara művészet

ifj BUCHER Ferenc festi

nem id. hanem az ifj. Bucher
festette a veszprémi ferences
templom Szt. Antal mellékoltá-
rát 1812 után
– Nemesgulacs, 2. tpl, Szentantalfalva
Páduai Szt. Antal emlékezete.
Sümeg, 1995 77, 89. i ll
90
95

MÁRK Irén iparművész kiállítása, Bp., Iskola Galér
1986. szeptember 11. - október 12. Bev. Aba Judit. B
1986 6 p., ill.

1968. Mányi István

M.I.[MÁNYI István]: Marx Károly Közgazdaságtudom
nyi Egyetem Könyvtára, Budapest. Építész: Mányi Istvá
P. Pál Katalin. = Magyar Építőművészet, 1986, 1. 32-3
ill.

Márk-Zay Margit > Illár Erzsébet

1969. Markó Erzsébet

BAKONYVÁRI M. Ágnes: A tájkép kifejezési lehetőség
Markó Erzsébet festői világa. = Művészet, 27, 1986,
12-15. ill.

1970. Marosán Gyula

BÁN András: Két kontinens közepén Torontóban, Mar
sán Gyulánál. = Magyar Nemzet, 1986. július 8. 7.
MAROSÁN Gyula kiállítása, Bp., Budapest Kiállítóteren
1986. június 25. - július 27. A kiáll. rend. és a katalógus
írta: Botár Olivér, György Péter, Pataki Gábor, Török Ta
más. Bp., 1986 22 p. + 4 p. melléklet **ism.** P. SZŰC
Julianna: Behunyt szemmel. = Népszabadság, 1986. júliu
21. 7.

1971. Marosfalvi Antal

MAROSFALVI Antal kiállítása, Pápa, Városi Galéri
1986- április 14. - május 10. Bev. Heitler László. Páp.
1986 6 p., ill. **ism.** SALAMON Nándor: Marosfalvi Ant
tárlata. = Új Tükör, 1986. július 6. 3.

1972. Marosits István

OELMACHER Anna: Liszt-szobor avatása Esztergomba
= Népszava, 1986. szeptember 3. 6.
SZÉKELY András: Szobor született [Vasbetonkészítő].
Új Tükör, 1986. szeptember 21. 12-13. ill.
T.A. [TASNÁDI Attila]: Szoboravató a Budafoki úton.

Bucher Ferenc rajzoló M.D.K.

Te nikla vagy c. rajzát
Engel Mór litografálta

Gerni, A magy. Börrajz. 1960
137.

M. D. K.

Bucher Ferenc Jestő

vesprémi. „Milfait Ferenc bakonyi betyár arcképe".

Darnay-Dornyai Béla: Képes cibrázolások a Balatonról és vidékéről. Balaton XXXVI. 1943, 10,

Bucher Fersnc,festő

Milfait Ferencnek,Sobri Jóska hirhedt alvezérének képét megrajzolt.Szentkép festő volt.A pápai keménycserépgyárnak Milfait képével diszitett tányérjai keresettek voltak.Bucher képe után készültek. 174.o.

~~Mihalik~~ Mihalik Sándor: Pápai ~~keménycserép~~ kőedény- és porcelán kisérletek. 169.o.

Folia Archaeologica.XV.1963.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp

Bucher Ferenc

veszprémi festő

Milfait Ferenc rabló
arcképe a XIX. sz. első
feléből a Veszprémi
Muzeumban

Repr.

Malmagyarjuv. III.

Ú. l.

hordeum zeocriton

hyggezös árpa

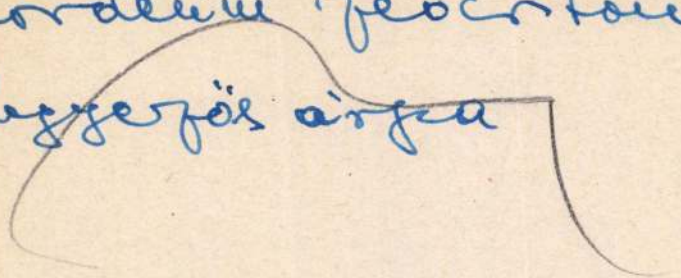

Bucher Ferenc, amatikus

Milfajt Ferenc 1836-ban (Bucher Ferenc metszete)

2470

Vajkai Aurél: Tallózás H.
Élet és Tudomány, Bp.

90.

A legközelebbi Szent Istványi Törvényfolyamotnak kez-
dete folyó esztendei Augustus Hónap 21ik — a' Tör-
vényszékeké pedig, azon hónap 27ik napjaira ha-
tároztatott.

Tekintetbe véven a' kk. és RR. hogy a' Szarvas marha árának, — már némelly szomszéd Ns. Megyékben ki ütött veszélyes marha dög miatt — lejebb szállása alig reménylhető, a' marha husnak 's ahoz tartozó szereknek ára, a' legközelebb tartott Köz-Gyülésben megállapított menyiségben, ez utal is meghagyatott; következendő képpen, u. m. a' marhahusnak fontja Városokon, áltkelési (Transennans) és állapadási

(Stationalis) helyeken	„	„	15 V. x.
Egyébütt pedig „	„	„	12
Birka husnak fontja	„	„	9
Száraz fadgyúnak	„	„	26
Nyers fadgyúnak	„	„	24
Öntött Gyertyának	„	„	10
Mártott fehér bélünek	„	„	32
Mártott fekete bélünek	„	„	28
Fehér Szappanynak	„	„	27
Fekete Szappanynak	„	„	25
Végre a' borju husnak fontja	„		15 v.xrk-

ban állapitatott meg; ezen árszabással tehát az ez érdembeni előbbi végzés, mellynél fogva borjuhust mindennek

Martzi" más cimborás tár-
sával összeveszett, egymás

Árszabás 1838-ból

2469

ért csak 1-2 krajcárt kellett
l csak a könyvek darabszá-
skötetet és 12 kalendáriu-

evők többsége német anya-
tételét. A veszprémi polgá-
rás 2, Karaholetz Ferenc 7,
tettel gazdagodott. Legtöb-
et, a 12 kalendáriumot, egy
krajcárt adott ki. Szemünk
el 1840-ben még éltek – egy

van egy további tanulsága:
et, vagyonösszeírás, árveré-

t ismerünk. Özvegy Ellen-
0) 36 darabos könyvállomá-
mögött kalendáriumokat, s

y molnármester 66 kötetes
és özvegy Bucher Ferencné

rtotta könyveit: almádi szó-
Tóth Péter veszprémi házá-
lakott. Ha Almádiban idő-
de olvasgatta a természet
nyveket, s két egészségügyi
könyv titulussal látott el az
ún. reguláskönyvet takar.)
" tartotta könyveit, melyek
lariust, grammatikát, termé-
szótárat), több vallásos iro-
zakmáját az *Ezermester* című
agyarsággal felvett „Edelka
című szomorújátékát jelent-
e" *Telemachus utazásai* című
jezi, hogy megvásárolta „Ci-
Fédra s[z]omoru játékját". A
ntetett könyv Perlaky Dávid
t *Történeti adatok. Költészeti*
háztörténet (pl. Jeruzsálem
gi történet is érdekelte: volt

gy Kepeck Ferencné hagyatéki

né hagyatéka (1830).

cm, 4093
.évf. 1-2. 114.

lom összképe.

, 16578
m, 2143
nez, 13x18 cm, 487

lom összképe.

m, 7191

és két férfi népviselő

, NM 12211

p a templommal.

könyve Nagy Lajosról. A „mindenféle titulus nélkül" felvett 24 darab könyv között számos kalendárium lehetett, ami feltételezi, hogy rendszeres olvasóval állunk szemben.[66]

Gyurits könyveit nem bocsátották árverésre: 8 gyermeke tarthatott ezekre igényt. A veszprémi polgárság széles kapcsolatait mutatja, hogy a legidősebb örökös, a 42 éves Gyurits József Eszéken élt és német szabóként dolgozott, 36 éves öccse, György apja mesterségét folytatta, s Csurgón (Fejér megye) a báró Splény család birtokán üzemeltetett egy malmot. A 32 éves Sámuel a veszprémi sorozású Hessen-Homburg cs. k. gyalog sorezred káplárja volt. A legkisebb fiú, Gyurits Pál a soproni evangélikus líceumban tanult, s mindössze 18 éves volt. A három lánytestvér közül a legidősebb, a 34 éves Éva Tabon (Somogy megye) volt férjnél, s magánál tartotta Zsuzsa húgát is. Erzsébet szintén férjnél volt, s Izoldon (Baranya megye) lakott, míg a 27 éves Katáról az összeírók nem tudták megállapítani, hol tartózkodik.

A család kapcsolatai jószerivel behálózták az egész Dunántúlt.

A fiúk közül mindegyik igényt tarthatott volna a könyvhagyatékra, a legesélyebb azonban Gyurits Pál ifjú volt, aki a könyveket – néhány kivétellel – nyugta ellenében át is vette a városi kiküldöttektől.

Bucher Ferencné hagyatékában (1839) a férjével közösen szerzett könyveket találjuk. Bucher Ferenc (Franz Xaver Bucher) ismert és képzett veszprémi festő volt, a környéken számos templomi freskó őrzi a keze nyomát. Családjával a Komakút utcában, tekintélyes házban lakott, melynek értékét 3000 forintra becsülték. Két fia volt: az idősebbik, Ferenc a festészeti akadémia elvégzése után, 1819-től apja mesterségét folytatta, József az 5. sz. (a szardíniai király nevét viselő) cs. k. huszárezredben szolgált; 1839-ben már Teréz testvérük is férjnél volt; a neves óráscsaládból származó Langer József volt a házastársa.

Magától értetődött, hogy a mesterségbeli eszközöket, a 22 darabos, várakat ábrázoló metszetgyűjteményt, a 38 darabos rajzgyűjteményt, s a könyvek javarészét magának tartotta fenn. A képes *Szentek Históriájá*ból 9 fekete bőrkötéses kötetet örökölt; ezeket éppúgy felhasználta munkája során, mint a képes mitológiát. A többi, külön meg nem jelölt kötet (kalendárium, imakönyv stb.) és „Bruchton Tamás" kétkötetes lexikona már a szakmán kívüli olvasmányokat jelentette. A legértékesebb munkát, egy közelebbről meg nem nevezett kétkötetes lexikont Laszkallner Antal veszprémi kanonok 5 forintért vásárolta meg.[67]

A hagyaték érdekessége, összetételén túl, hogy a mások által szakrális célra használt *Szentek élete* az idősebb és ifjabb Bucher Ferenc esetében egyszerű munkaeszközzé változott.

Pontosabb leírás híján nem vettük fel a statisztikába, de megemlítjük, hogy az országszerte ismert neves „vízépítésznek", Veszprém megye tiszteletbeli mérnökének, a fiúörökös nélkül elhunyt Tumler Henriknek (1748–1835) is voltak könyvei. Halála előtt Belidor 4 kötetes hidraulikus könyvét, valamint balatoni mappáját Veszprém vármegyének hagyományozta.[68]

66 VeML V. 102. b. 1837. N° 364. Az almádi présház leltára (1833)., 1837. N° 512. Gyurits György hagyatéki iratai (1833).

67 VeML V. 102. b. 1840. N° 307. Bucher Ferencné hagyatéka (1839).

68 *Lukcsics P.–Pfeiffer J.*: i. m. 236–237.

TSz 2000/1-2

BUCHER Franz Xaver Jertö

Bucher Ferenc

verspreun festi

lásd

Nagy Iván cikkel

Századok 1874. 33. l

Csekkszámla neve és száma:
Közszolgálati alkalmazottak
segélyezése, Budapest, 114.000

K

.....

..... postahivatalnak

.....

a e- el- ab-	A bevaltott szelvények egyenkinti értéke	A felvett összeg

Bücher Ferenc

Jestö

1834

l.

Dornyay Venprein

20. l.

MDK

Bucher Ferenc
nyomdász

írói néven Dözsei. Mikes Lajos fedezte fel költői tehetségét. Tragikus sorsa volt. 31 éves korában a tuberkulózis áldozata.

÷ Egy „nem híres" nyomdász

Bucher Ferenc

Jestö

Gentmüeml.

467, 483, 496 (többsz.),

502.1-

BUDA... 1914 JAN 1... 63

Nagys. Sztehlo Ottó, müépitész I. K

Mélt. dr. Térey Gábor, ~~min.~~ udv. tanácsos.

Nagys. Zala György, szobrászmüvész

" Strobl Alajos, " "

" dr. Ortvay Tivadar apát, ny. jok

b./ Levelező tagok:

Tek. Angyal Béla, ny. főreáliskolai ta

Főtiszt. Börzsönyi Arnold Győr

Nagys. és Főt. Bunyitay Vince, kanonok

Tek. Gózon Imre, ref, tanitó Szentgyö

Főt. dr. Gyárfás Tihamér, főgimn. tanár

Nagys. Horváth Viktor kanonok Szepes

Tek. dr. Janicsek József főgimn. taná

Mélt. és főtiszt. Jedlicska Pál, érse

" " Jeszenszky Alajos

" " Károly János, vál. p

Nagys. Kárpáti Kelemen kir. tankerüle

Tek. ifj. Kemény Jenő vármegyei levéltá

M.D.K.

Bucher Ferenc festő

Szentgál, r.k. templom ht. István Király
1784

Genth. Kücsel. 1959 I. 346

BUCHER Jóriet (1821-1882) festő

Pádvai Szent Antal emlékezete.
Sátony, 1995 90.

VÁKÁR Tibor építész műveiből. OMF Magyar Építészeti Múzeuma, 1986. május 23. - június 12. A kiáll. rend. Pusztai László, Hadik András, Fülöp Csilla. A katalógust írta és szerk. Hadik András. Bp., 1986 20 p., ill.

2252. Valent-Hódy, Michel

MENYHÁRT László: Kötődések. Beszélgetés Michel Valent-Hódy festőművésszel. = Művészet, 27, 1986, 10. 56-57. ill.

2253. Valkó László

GYÁRFÁS Péter: Gyűrések, gyűrődések [beszélgetés]. = Mozgó Világ, 12, 1986, 4. 88-107. ill.

kiáll. Pécsi Galéria, 1986 **ism.** GYÁRFÁS Péter: A szenvedés arcai. = Művészet, 27, 1986, 10. 60-61. ill.

2254. Valovits László

BANNER Zoltán: Riportok egy falfestményhez. = Utunk, 1986. június 20. 7.

TOCA, Mircea: A felfedezés izgalmával. = Utunk, 1986. november 28. 7.

Van der Pol, Jan > Geys, Mareike

Vancsura Rita > Szilcz Mariann

2255. Vankóné Dudás Juli

Vankóné Dudás Juli: Falum Galgamácsa. 2. átdolg. kiad. Szentendre, 1983 **ism.** KÓSA László = Hungarológiai Értesítő, 8, 1986, 3-4. 255-256.

2256. Varga Amár László

HOMMAGE a Böcklin. Varga Amár László kiállítása, Bp., Stúdió Galéria, 1986. december 10.-1987. január 4. Bev. Hegyi Loránd. Bp., 1986 8 p., ill. **ism.** BÁN András: Anticiklon. Új és újabb festészeti kiállítások. = Magyar Nemzet, 1986. december 29. 4.

> Lóránt Zsuzsa

2257. Varga Ferenc szobrász

ETELE Antal: A Bory vártól Washingtonig. = Magyar

Bucher (Bücher)

festō

l.

Pulszky F. – Életem
és korom. I. 103. l.
Bp. 1884.

1839(?) Böhm Farkassal
együtt rajzolta a Fejér-
vány-gyűjtemény mun-
kineseit. A rajzok
a M. N. Museumban
vannak,
Pulszky Ferenc
ajándékozta

girl friends

in return. Then

cards and

much wine. I had a good time

the

Bucher Ferencz, festő. 1836 körül Veszprémben működött.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 33. l.

Bucher Ferenc

körajzoli

Veszprém

l.

Dreschergyermek

86 l –

Drescher Pál: Régi

m. gyermekkönyvek.

Bp. 1934

Szijdiszítés rossz – ezüstből, hontoglaláskori

VIII. 203.

nemzetségek viharvert családi képeinek sebeit. Székhelye Pozsony volt, de tájképeivel felkereste Pestet is.

A restaurátort csak egy lépés választja el a konzervátortól s akadtak festők, akiknek a jó sors ily stallumot is juttatott. Neuhauser Nagyszebenben, Jenni Alajos 1822 körül Budán gondozta a Brukenthal-képgyüjteményt, az előbbi nem nagy sikerrel, az utóbbiról hallgat a krónika. Kiss Bálint 1843-tól a Magyar Képtár, 1847-től a Nemzeti Múzeum képtárának őre s később már alig fest.

Vegyesebb működési tér jutott ki Bucher Ferenc veszprémi festőnek, mert ő nem csak javitgatta 1836—46 közt az odavaló oltárképeket, hanem tulajdon kezével aranyozta a székesegyház két tornyának hatalmas gömbjeit is. Ilyesmihez értett a szegszárdi Boros János is, aki ott s Pécsett részben oltárképek, részben cimerek és zászlók festéséből éldegélt rendes szerény polgári sorban, emellett aranyozási munkákat is vállalt, mert csak igy szerezhette meg (a negyvenes években) az évi két-háromezer forintot. Fia, Ferenc, szintén festő ugyan, de már inkább a gazdasága után él.

Bár a grafika némely mesterének megadta a mindennapi kenyeret, egyik-másikuk mégis kénytelen volt azt korán abbahagyni. Egy ilyen áldozata a sorsnak Falka Sámuel, aki 1800-tól fogva Budán már alig metsz, inkább csak betűt vet, fémlemezekre vés, végre hivatali és kézi-bélyegzők készitésével is foglalkozik. A debreceni rézmetsző-diákok legderekabbikáról, Erős Gáborról tudjuk, hogy már 1803-ban kénytelen közönséges vésnöki munkát végezni, 1809-ben résztvesz a debreceni vásáron mint metsző-tipografus, nyomdásszá akar lenni, fűhöz-fához szalad, hogy megszerezze a pataki, majd a komáromi nyomdát s miután semmi sem sikerül, mint

egyszerü hivatalnok hal meg Debrecenben 1815-ben. Rézmetsző-társa, Pap József, még jókor meggondolta a dolgot s idejében számtartó-állást szerez magának grôf Dessewffy Józsefnél. Egyéb nyomot nem is hagytak a művészettörténetben.

E hajótöröttek egy ügyesebb, de épp oly szegénysorsu pályatársa, Beck Vilmos, nagy nyomoruságában életrevaló vállalatot teremtett meg Pesten: a monarchia első képes élclapját a «Zeitgeist»-et, amelybe ő maga rajzolta a karrikaturákat. Az ő neve tehát összeforrt a hazai hirlapirás történetével, épp ugy, mint Lichtenstein József akadémiai történeti festőé, aki egy ideig levelezője volt a Pest-Ofner Zeitungnak, de inkább művészettörténeti ismereteit s nem rajzoló-művészetét kapcsolta össze a hirlapirással.

Végül a daguerrotipia elnépszerüsödésével egész sor festőnk vetette magát ennek az uj találmánynak kiaknázására. Érezték, mily erős versenytársat jelent a fotografiának ez az ős a miniatür-kép terén az arcképfestőnek: amit a vámon vesztettek, meg akarták szerezni a réven. Bécsben Beniczky Lajos 1845 körül valóságos fényképészeti műtermet nyitott, Marastoni 1843-ban egyetlen kolozsvári kirándulása alkalmával csaknem száz daguerrotipet készitett s folytatta e mesterséget Pesten is; Beck Vince, aki mellékesen ötvös és litografus is volt Szombathelyen, daguerrotipistává alakult át, a magyar fővárosban pedig a negyvenes, ötvenes években sorra belekóstolnak ebbe a mesterségbe Barabás, Borsos, Doctor, Simonyi, Pesky és még néhányan, egy részük meg is marad fotografusnak.

Mindez a sokféle «mellékkereset», amely sok esetben inkább főkeresetnek bizonyult, legalább néhány szállal fűződik a képiráshoz. De tudunk oly festőkről is,

Bucher Ferenc

veszprémi festő

wód

z

Dor Bakony

147. l. T. C.

Tiszteltet

Kánto

törvényszéken be

kalapkereskedést n

T. C. - et revoim k

Raktár

Készletem minős

lett áraim a lek

szék

alázatos kéréssel fordulok a tek. Kir.
th László névvel helyben a IV. ker. Szerb-
alapkereskedésemet a kereskedelmi e-
tni szíveskedjék.
nellékelem a IV. ker. Előljáróság, mint
átóság által kiállított iparigazolványo-

végjegyzésemnek a közjegyző által

Bucher Ferenc

festő

lázd

Dunántuli Szemle

1941. 205 l.

Bücher

l.

LykaMagyműI300-50

124, 376, [illegible] l.

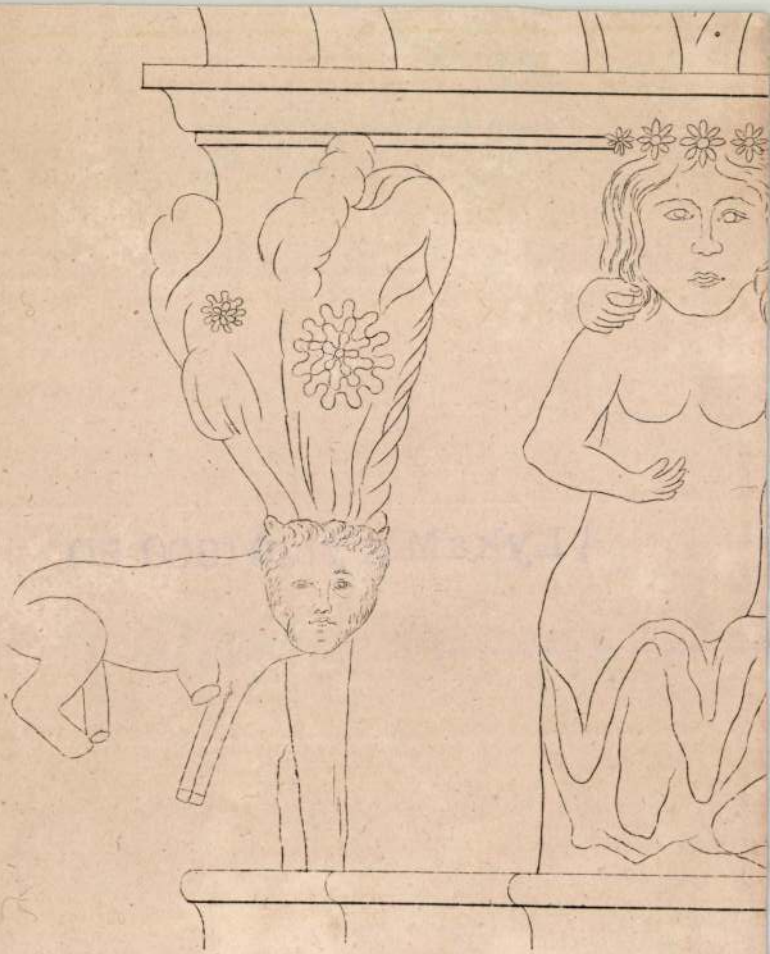

Bucher

Ltäb I 123

III. 120

Atilla.

Egész alak, balra, sziklán a
visel. Felirata két sorban balra:

ATTILA
1832.

Tusrajz, mag. 29.7 cm..

Szn. 613-98
112-98-2113

Bucher Ferenc
veszprém festő
4 nuva felsosolva
Dor Bákony
44. l.

lásd
Römer Flóris A Bakony c. művét.
okv.

Hendrik Avercamp:

Téli tájkép.

A ~~Németalföld~~ sikterületen ~~ár~~ kanya
egyárboczos hajó és csolnakok és egy szelmalom ki
templommal; a középtérben jobbra, a bekerite
~~[illegible]~~ uralkodik s az előtérben balra, a két hóborítot
~~[illegible]~~ a fákon s a duczon galambok ülnek; e
egy asszony az ajtó előtt a hót söpörgeti; a d
asszony ~~[illegible]~~ szükségét végzi, egy kut
lóval. A folyó jegét korcsolyázó s csoportok ba
el. Elől, hol czölöpöt vertek s két léket is nyitot
kosarat, kendőt s botot viz ~~[illegible]~~ magával; ~~[illegible]~~
kel bámészkodó két fiu előtt korcsolyázó gy
fi álldogál s egy asszony siklik tova; ~~[illegible]~~
ur beszélget ~~egy~~ a fiatal hölgygyel; egy m
mekével és egy más siet kosarral s bo
egyes alakok tűnnek fel, ~~s a hol~~ férfiak
férfi vágodott el a jégen, a zsilipnél tob
lovat fogtak férfiak ~~beszélgetnek~~ táksalognak. A sze

Bucher Ferenc /?/ 1836 Pótlás: Szendrey-Szentiványi Lexikonjának 285. lapjához

Bucher "szentképfestő" lerajzolta 1837. Milfajt rablót kivégzése előtt

Ethnográfia. 1930. 22. lap

Bártfa képe. Rézkarc. Fol. 1845. Gilhofer Bécs. 72 katalógus.
"Flügelaltar der Aegidiuskirche. 1845.
Rézkarc. Folio.

Bucher Ferenc festő

Gratkai

21.

Kossuth Lajos ~~halálára~~ Fülöpsinek Szabadik
évfordulójára 1902.

Réz, füllel.

Av. Kossuth Lajos félbalaldali mellképe

Rev. Balár keszerben: KOSSUTH LAJOS — 1802–1902.

Átm.: Dk. 3 m/m

Bucher Ferenc.

1849. litografálta

Pribék István: Jezus egyházának tört. alsóbb rendű iskolás gyermekek számára. cím-képét.

A negy evangelista képe
Balatonfüredon

Nagyvázsony, Szt Hona
Kápolna Szt Hona
oltárkép B. renovatta
1850

Szentantalfai vk
Veszprém templom Szt Ferenc
m. oltárképe Bitól 1846

~~Szentgáli vk.~~
~~oltárképe 1784-ből~~

~~Veszprém Szt Anna~~
~~kápolna Szent~~
~~Anna és Mária. 1834~~

Bucher Ferenc festő M. D. K.

restaurálta 1850 ben a nagyvázsonyi

~~A. A. templom~~ ut. Ilona kápolna

ut. Ilona képét

Genth. hüeml. 1959 I. 220

Bucher Ferenc

festő

A nagyvázsonyi felső templomban lévő, Szt. Ilonát ábrázoló régi kepet 1850-ben fenti restaurálta

Dor Bakony

286. l.

Hány éves lehetett ez a B., ha 1784-ben már kepet festett és 1850-ben kepet restaurált?

díjas volt a második félévben. A berlini egyetemen Emge professzor mellett folytatta jogbölcseleti munkásságát. Az általános filozófiába való elmélyülés végett Nicolai Hartmann és Eduard Spranger professzorok előadásait hallgatta. Jogbölcseleti tanulmányain kívül az igazságügyminisztériumtól nyert megbizatása folytán büntetőjogi kérdésekkel is foglalkozott. Az új német nemzeti szocialista büntetőjogi szempontok megismerésében Von Gleispach professzor és az Akademie für deutsches Recht támogatták. „A jogerő kérdése és a bűnvádi perorvoslati rendszer reformja" című tanulmánya feldolgozás alatt áll. A német bíróságok munkásságát tárgyalások hallgatása útján igyekezett megismerni.

Dr. Kerekes József (1911, Miskolc, ref.) egyetemi gyakornok Budapestről (Cholnoky professzor), mint német csereösztöndíjas, a második félévben folytatta az első félévben magyar állami ösztöndíjasként megkezdett tanulmányait a bécsi egyetem földrajzi intézetében. Főképen Bécs környékének morfológiai nevezetességeit (Wiener-Berg, Laaer-Berg, Anninger, Baden, Pfaffstätten, Merken-

Anegirva

Bucher Ferenc

veszprémi festő

1838-ban restaurálta a veszprémi székesegyház mellékoltárainak képeit.

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház. Veszprém 1912. II. r. 462. l.

későbbi/1856/ négy szinésznőt /
Hollósy Kornélia,Lendvayné,Koml
Ila/ ábrázoló kőrajzával,amelyh
több hasonlót készitett,akkor f
lenül világos előttünk,hogy a k
ség csak a rajzra forditott idő
renciájából következik.Előbbit
san,utóbbit gyorsan,elhamarkodv
zolta.Tagadhatatlan,hogy ez kés
modor lesz nála,hanyatlik,önmag
nieristája lesz,ami a legtöbb h
életü és sokat dolgozó müvésznek
tragikus
szinte elkerülhetetlen életvele
S az [illegible] elmondottak bizony
azt,hogy Barabésban nem hiányzot
volna a tehetség,hogy belekapcso
jék az uj müvészi áramlatokba,h
hosszu élet alig volt elég ahho
gyen.

Bucher Ilsenc

festi

1845-ben ugylatszik képeket restaurál 200 frtért a veszprémi székesegyházban

Ádams Iván: A veszprémi székesegyház Veszprém 1912. II. r. 475, l

1846-ban fenti aranyozta a fenti székesegyház két tornyán levő gömböket 234 frt 38 kreit

u. o. 475, l.

-

ke-

etsé-

nyü

agy

csar-

elen-

lója

or

éle-

mü-

vésze-

abá-

lgoz-

gen-

kis

anie-

eg

igy

Bucher Ferenc festő /XIX sz. e.f./

Veszprémben

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván:Magyarországi képzőművészek

Veszprém, XIX sz. d.f.
Bucher Ferenc festő ott működik/1836/

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván:Magyarországi képzőművészek

A kormány kiemelt nagy helyreállítási programjai között szerepel nemzeti emlékhelyünk, a budai várterület rekonstrukciója. Az ezzel kapcsolatos feladatokat 1047-es Korm.határozat határozza meg, felelősként a nemzeti kulturális örökség miniszterét, a pénzügyminisztert s a Miniszterelnöki Hivatalt vezető minisztert jelölve ki. A munkálatok szakmai felügyeletét a Kulturális Örökség Hivatala hatáskörébe utalja. (Lásd: Örökség, 2005/1) A Világörökséghez tartozó vár kiemelkedő értékű műemléke a Budavári Nagyboldogasszony temploma. A helyenként életveszélyes állapotú, páratlan értékű műemlék helyreállítása tovább nem halasztható. A helyreállítás tervezését az Állami Műemlék-helyreállítási és Restaurálási Központ végzi. Tekintettel a munka volumenére s arra, hogy az építkezés a figyelem középpontjában áll, a rekonstrukció egyes szakaszairól lapunk hasábjain időről-időre beszámolunk.

A BUDAVÁRI NAGYBOLDOGASSZONY TEMPLOM KÖZÉPKORI RÉSZLETEI

- A FOTOGRAMMETRIAI FELMÉRÉS TÜKRÉBEN

■ VAJDA JÓZSEF, DEÁK ZOLTÁN

A helyreállítási terv elkészítését az épület teljes, minden részletre kiterjedő megismerése előzi meg. Az épület megismerése pedig mindig pontos felméréssel kezdődik. Nem történt ez másként a Budavári Nagyboldogasszony templom esetében sem.

A templomról szintenkénti alaprajz, a hajókon hosszmetszet és majdnem minden travén keresztmetszet készült, így a boltozati bordák vonalvezetése, iránya pontosan látható. A felmérést az egyes pontokra irányított lézersugárral végeztük. Ennek segítségével az adott pont három koordinátáját elektronikus memória rögzítette. A mért pontok felhasználásával az egyes felmérési lapokat rajzoló programmal készítettük. Ezen jól látszanak az alaprajz torzulásai, amelyek a középkorból megőrzött falak vonalvezetéséből adódnak. A Schulek-féle tervek ezeket ugyanis nem ábrázolták, mindent csak párhuzamosan és egyenesen rajzoltak. Ebből arra a következtetésre jutottak korábban, hogy a Schulek-féle helyreállítás az épület szinte teljes elbontásával és újjáépítésével járt, amint ez a fő- és mellékszentélyek esetében valójában történt is.

A felmérési rajzokhoz kapcsolhatók egyrészt azok a képek, amelyek a templom 19. század végi helyreállítása előtt készültek. Gondolunk itt Csemegi József: A Budavári főtemplom című könyvének azokra a képeire, mely a déli falat ábrázolják a helyreállítás, illetve a kváderburkolat készítésének különböző fázisaiban. A munkálatok alatt a barokk kori tetőt mindvégig megtartották, s nem bontották el a déli fal menyasszony kaputól nyugatra eső szakaszát sem.

Itt a felmérési alaprajzon jelentős görbület, "kihasasodás" a metszeten pedig kifelé dőlés tapasztalható.

Az egyes hajókon felvett metszeteken jól látszanak a bordák, a homlok- és az árkádívek. Szembetűnő, hogy mennyire különbözőek az ívindítások, van ahol az érintő függőleges, de a legtöbb helyen a függőlegestől eltérőek és különböző szögűek.

Az ívek vonalát úgy mértük fel, hogy lézerpontok segítségével rögzítettük a körtetagozat orrának középvonalát térben. A metszetrajzok összevethetők és jól kiegészíthetők a padlástérben meglévő, a hevederívek feletti falszakaszokkal. A falazatok különböző anyagokból, téglából, kőből készültek és különböző textúrájúak. A főszentély és az álkereszthház padlástéri felfalazásai kváderkőből készültek. A harántfalak téglából készültek az északi mellékhajó fölött is.

Az álkereszthháztól nyugatra a főhajó és a déli mellékhajó fölött a felfalazások törtkőből készültek, jól elválnak a Schulek-féle felfalazásoktól. Törtkő falazat van a déli mellékhajó hevederívei fölött a hossztengelyre merőlegesen is, amely a fióktetős megoldás középkori létére enged következtetni. Az északi mellékhajó fölött a felfalazások újkoriak és téglából készültek.

Pontos és végleges eredményeket csak egy alapos falkutatás után mondhatunk, de a fentieket összegezve: *a kváder burkolat alatt középkori falazat van, a nyugati oldalon a tornyok első emeleti párkányáig,* ahol a Mátyás torony négyszögből nyolcszögbe vált; a déli falban párkánymagasságig, az álkereszthház homlokzati részletét is beleértve eddig a magasságig. A főhajó pillérsora a hevederívekkel és a déli mellékhajó haránt irányú hevederei is a felfalazásokkal.

A boltozatsüvegek hátát egykor szürke cementes habarccsal vastagon vakolták be s ez megakadályoz minden vizsgálatot.

Ahhoz, hogy a boltozatokkal kapcsolatosan biztosat mondhassunk, legalább a vállaknál el kell távolítani ezt a habarcsréteget, akkor győződhetünk meg róla, hogy milyen mértékű bontások és újraépítések történtek a Schulek-féle helyreállításkor. A felmérésen látható jelekből, a szabálytalan bordaindításból és bordavezetésből arra lehet következtetni, hogy legalább a boltvállak elkerülték a bontást. ■

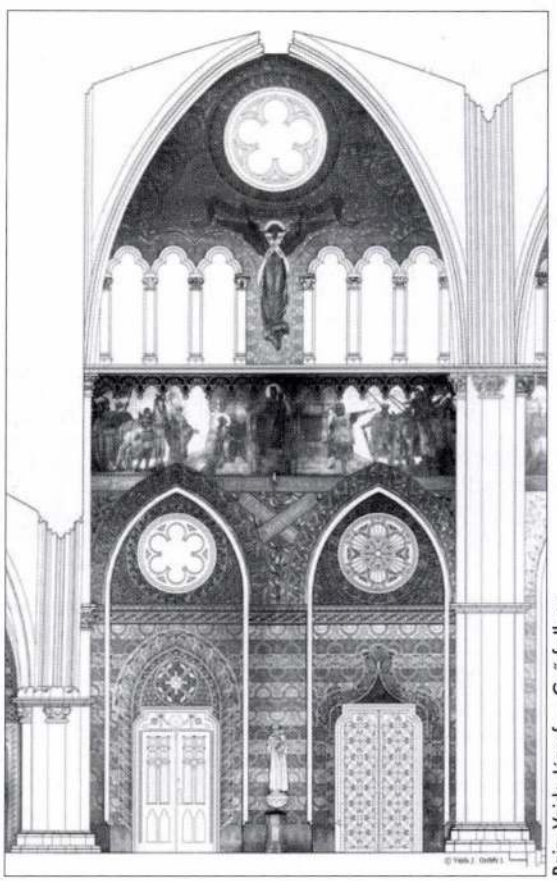

Rajz: Vajda József — Győrfy Ilona

A MONOSTORAPÁTI NEPOMUKI SZENT JÁNOS-PLÉBÁNIATEMPLOM HELYREÁLLÍTÁSA

A monostorapáti Nepomuki Szent Jánosról nevezett plébániatemplom helyreállítása az utóbbi évek egyik legjelentősebb műemlék-helyreállítási és restaurálási munkája volt. A műemlék templom a magyarországi barokk templomépítészet kiemelkedően szép emléke, különösen belső terének festői gazdagsága, faragott mellékoltárai és szószéke, egész berendezésének művészi kialakítása révén.

■ RÉTI MÁRIA

A templom alapítója a XVIII. század neves mecénása, Padányi Bíró Márton volt. A templom alapkövét Nepomuki Szent János napján 1753. május 16-án, tette le. A templom teljes építése 1762-ben fejeződött be. A szentély kifestése 1780-ban készült, Bucher Xaver Ferenc munkája. A festett pilaszterek és oszlopok között a főoltárt díszítő barokk festmény Nepomuki Szent János vértanúságát ábrázolja, szintén Bucher Xaver műve. Mellette két oldalt kagylóval záródó festett fülkékben két grisaille-ban festett alak: Szent Péter és Szent Pál apostolok. A szentély oldalfalain két jelenet látható Nepomuki Szent János életéből: baloldalt a királyné gyónása, jobb oldalon a király elítéli Nepomuki Szent Jánost. A mennyezetképen a vértanúsé és a mennyezet, valamint a karzatalj boltozatainak képei stílusban elütnek a barokk falképektől, így a restaurálásnak épp ez volt a legnehezebb feladata, hogy a templom összes történeti értékét megőrizzék, ugyanakkor az egységes barokk tér élménye maradjon uralkodó a templombelsőben.

Fotó: Galacanu Efstatia

A templom 1998 és 2004 közötti helyreállítását a restaurálás két vezető művésze: *Felhősi István* és *Král Éva* igen magas színvonalon oldotta meg. A képek igen rossz állapotban voltak: a hajó eredeti ornamentális részeit *Gyivis Sándor* a hajó kifestésekor más színekkel és egy patronos díszítéssel átfestette, az eredeti ornamentika színeit megváltoztatta, a szentélyben ugyancsak átfestettek egyes részeket, mindennek következtében a templomtér elvesztette eredeti világos tónusú színhatását. Az 1916-ban kitört tűzvészkor a templom tetőszerkezete megrongálódott, egy évig fedetlenül állt, a tetőtér beázása folytán hatalmas sáros homokréteg borította a boltozatokat, melyet mázsaszám hordtak le a padlástérből a templomtető helyreállításakor.

A tető újjáépítése 1991-ben fejeződött be, s csak ezután lehetett a belső tönkrement falképeket helyreállítani.

A templom romlása és az átfestések a képek egész felületét érintették: a korábbi barokk meleg rózsás színtónusok a vastag por és penészréteg, a szürke és hideg kék átfestések és feketés elszíneződések alatt teljesen eltűntek. A gondos tisztítás és konzerválás megszabadította a felületeket ezektől, a restaurálás a szentély, a diadalív és a hozzá kapcsolódó két mellékkápolnában feltárható falképeknél visszaállította az eredeti barokk harmóniát, a templom korábbi állapotát. Ezt a fénnyel átitatott világos, meleg színek, rózsaszín, sárga, fehér és halványzöld együttes harmóniája jellemezte. A feltárás nyomán az átfestések alól előkerültek a korábbi barokk díszítőmotívumok és ezek alapján a roncsolt felületeken kiegészíthették az ornamentikát, ahol ez teljesen elpusztult, ott a megmaradt felületek alapján rekonstrukció segítségével és a megmaradt részek retusálásával sikerült a teljes belső egységét visszaállítani. Így az eredeti barokk összhatás leginkább a szentély, a diadalív, és a két mellékkápolna esetében valósult meg, mely egy egységes barokk látványt nyújt. A hajó két mellékkápolnájában megőrizték a későbbi kortörténeti értékekként is szép neogótikus kifestéseket: a baloldalon festett kép Szent István ország-felajánlását ábrázolja, a karzataljban Jézus bevonulása, Jézus az Olajfák hegyén, valamint a jobb oldalfalon az Ostorozás jelenete látható. Ezek a XIX. század jellegzetes alkotásai, kissé naív hangvételük miatt kétségtelen kultúr-

történeti érdekességet képviselnek, ezért a megőrzésük mellett döntöttek. Különösen fontos volt megtartásuk, mert így a templom későbbi korszakának alkotásaiból is maradt bemutatható részlet, mivel sajnos a hajó mennyezetének szintén e korbeli képeit rossz állapotuk miatt dokumentálás után egy réteg-festéssel lefedték így azok mára nem láthatók. A karzaton viszont az eredeti barokk harmóniához illeszkedő tónusban készültek az új kifestések, megtartva és visszaállítva a még ismert motívumokat. A monostorapáti templombelső terében a helyreállításnak éppen azt a kényes problémát sikerült megoldania, hogy megőrizve a régebbi eredeti részletek és az újabb kori ezektől értékben és kvalitásban kétségtelenül különböző, de mégis a hagyomány által is szeretett és elfogadott későbbi képeket is, azokat úgy illesszék bele az eredeti barokkot idéző összképbe, hogy annak megjelenését nem zavarják. A feladatot a restaurálás a lehetőségeket figyelembe véve a legszerencsésebb módon oldotta meg, így ez a későbbi helyreállítások számára is példa értékű lehet.

Külön értékes részét képezi a térnek az eredeti gyönyörű berendezés: a mellékoltárok, a padsorok, és a szószék. Ez utóbbi helyreállítása szintén megtörtént, e munka nem egyszer igen kritikus fordulatokban bővelkedett. A szószékkosarat egy szerencsétlen belső átalakításkor tartógerendáiról levágták, részeit darabokra szedve tárolták sokáig, mire a restaurátorhoz került siralmas állapotba jutott. A szószék felújítása évek hosszú munkáját igényelte: minden darabja megújult, a restaurátor szakszerű és művészi munkájának köszönhetően eredeti formájában kerülhetett vissza a templom diadalívének pillérére – ahonnan annak idején olyan méltatlan módon eltávolították. A helyreállítás magas szakmai és művészi színvonalú kivitelezése *ifj. Madarassy Valter* farestaurátor keze munkáját dicséri.

A szakembereken kívül azonban köszönet illeti a templom és Monostorapáti egyházközségét, akik áldozatos munkájukkal évek hosszú során át vállalták a munkák anyagi és egyéb nehézségeit, a munkák fáradhatatlan szervezőjével, *Illés Sándor* plébános úrral. ■

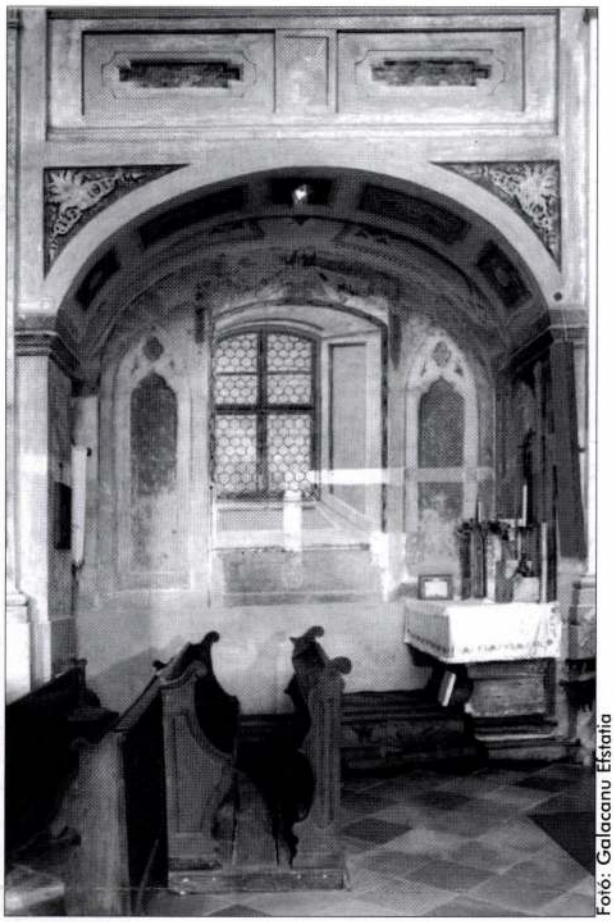

Fotó: Galacanu Efstafia

RÉGÉSZTANÁCSKOZÁS MONOSZLÓN

■ EGYHÁZI DÓRA

Felügyeleti Igazgatóság február 17-18-án első, idei régészeti értekezletének a festői szépségű Balaton-felvidéki Monoszló adott otthont. Az értekezleten a régészeti és műemléki felügyelők mellett a Társadalmi Kapcsolatok Igazgatósága munkatársai és a Zala és Veszprém megyei múzeumok képviselői is részt vettek.

A napirendi pontok között a "közhasznú információk" mellett fontos szakmai kérdések szerepeltek. A résztvevők megvitatták az Államigazgatási törvény módosítása miatt bekövetkező változásokat, amelynek célja az ügyfélbarát hivatali működés megteremtése lesz.

Kertész Margit a TKI képviseletében tájékoztatta az egybegyűlteket az Örökség napok idei témájáról, és kérte a régiókat, hogy az elsősorban a várak, romok és kastélyokat bemutató "Kő kövön... Marad" című rendezvényhez javasoljanak olyan helyszíneket, ahová bakancsos kirándulás keretében lehet invitálni a közönséget.

A régészeti munka szakmai segítésére vonatkozóan dr. Virágos Gábor beszámolt a Régészeti Kamara alakulásának folyamatáról, de szó esett arról is, hogy a Népvándorláskor Fiatal Kutatóinak szokásos, évi konferenciáját a Régészeti Felügyelet a Természettudományi Múzeum Embertani Tárával közösen kívánja megrendezni, ezzel is lehetőséget biztosítva a Hivatalban dolgozó régész felügyelők tudományos kutatásban való részvételére.

A szakmai témák keretén belül képet kaptak a jelenlevők a Védési Osztály régészeti ügyekben végzett elmúlt évi munkájáról. A régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításának legfontosabb szempontja a lelőhely tudományos értelemben vett kiemelkedő fontossága, mely lehet országos jelentőségű, de egy szűkebb régió számára értékes örökség egyaránt. A védések előkészítésében a régiókra is fontos segítő feladat hárul, a védendő területek pontos helyrajzi számos körülhatárolása.

A Védési Osztály ezen kívül tervezi az 1951-1955-ös időszak listás régészeti védéseinek felülvizsgálatát.

A régészeti lelőhellyel érintett földterületek megóvása érdekében lehetőség nyílik csereterület biztosítására az FVM Földalapjából. A régészeti lelőhelyek hatékonyabb védelmével kapcsolatosan szó esett a szőlőtelepítések hatósági engedélyeztetésének módjáról is. (E két témával kapcsolatosan egy bővebb, mindenki munkáját segítő jogszabálygyűjtemény, nyilvántartási címlista és egyéb hasznos anyagokból összeállított tájékozatót készítünk.)

Házigazdánk, Máthé Géza kollégánk vezetésével pedig megismerkedtünk Monoszló szépségeivel, borkultúrájával, építészeti és történeti emlékeivel, és képzeletbeli kirándulást tettünk Balácára, a római villagazdaságba, a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum kisfilmje és dr. Palágyi Sylvia segítségével.

A kétnapos értekezlet második napján a Kékkúti tájházat megtekintve megismerhettük a Káli-medence egyik műemlék "gyöngyszemét", majd az összejövetelt Veszprémben a Laczkó Dezső Múzeum új avar és honfoglalás kori kiállításának megtekintésével zártuk. ■

Bujkáló műemlékeink

A DANUBIUS-KÚT KÉT ÉLETE

Már a kezdet sem volt bonyadalommentes. A Kálvin-téri Pesti Hazai Takarék székháza ugyanis részben közterületen, s nem az építési előírásoknak megfelelő méretben épült. Az építtetővel szemben indítandó eljárás beszüntetése érdekében a tér rendezése céljából először 12 ezer, majd 25 ezer forintot ajánlott fel a takarékpénztár a fővárosnak. Végül megállapodás jött létre Budapest Főváros tanácsa és a pesti Első Hazai Takarékpénztár igazgatósága között, amelynek értelmében a takarékpénztár saját költségén díszkutat állíttat fel a téren.

■ VIZY LÁSZLÓ

A pályázatot éppen 125 évvel ezelőtt, 1879 március 2-án hirdették meg. A díjazott műveket, Czigler Győző és Benczúr Béla tervét, azonban nem tartották megvalósíthatónak, helyette Schikedanz Albert elgondolását fogadták el, és Ybl Miklós építészt bízták meg a kút megtervezésével. A költségvetés 51 ezer forintot tett ki. A háromszintes, három részre tagolt kút jól illeszkedett a sok irányból befutó utak kereszteződésébe. Az első elgondolás szerint Fessler Leo szobrász a kút legfelső szintjét díszítő puttó helyére a szimbolikus jelentésű Poseidont, illetve Danubius alakját tervezte. Az alsó szintre el a három mellékfolyó nőalakjai kerültek. A végleges szobrokat Brestyánszky Béla, a közbenső kifolyók medence díszeit Marchenke Vilmos faragta. A tanács feltételül szabta, hogy a munkálatokat csak hazai kivitelezők végezhetik. Emlékezzünk meg róluk: a vállalkozó Kauser János volt, a kőfaragást a Ney és társa cég, a szállítást Schön Ignác fuvaros végezte, külön erre a célra kialakított szállítóeszközzel. A kivitelezés költségei végül is 40 ezer forintot tettek ki.

Az 1883-ban elkészült műre két oldalon is rávésték, hogy állította a Pesti Első Hazai Takarékpénztár.

Ybl Miklós, aki a takarékpénztár bérházának harmadik emeletén, a Múzeum utca és Kálvin tér sarkán lakott, mindennap láthatta a feléje tekintő Danubius szobrot.

A kút pusztulása

A főváros első díszkútját Budapest 1944. évi ostroma idején több találat érte és részben elpusztult. Két megmaradt mellékalakja ma is látható a Kálvin tér 9. sz. épület, és a Lajos utca 158 sz. ház udvarán, tartja számon a Budapest Galéria hivatalos szoborkatalógusa.

A Danubius-kút rekonstrukciója

A díszkutat 1958-ban rekonstruálták, és átszállították az Erzsébet téren akkor még álló Nemzeti Szalon elé. Az elpusztult Danubiust és a nőalakokat Győry Dezső szobrászművész faragta újra. A Nemzeti Szalon bontása után a kelet felé néző Danubius szobrot, miután az a hátát mutatta az V. kerületi tanácsnak, az eredeti tájolást megváltoztatva, 180 fokkal a nyugat felé megfordították.

A díszkút eredeti részei és a rekonstruált

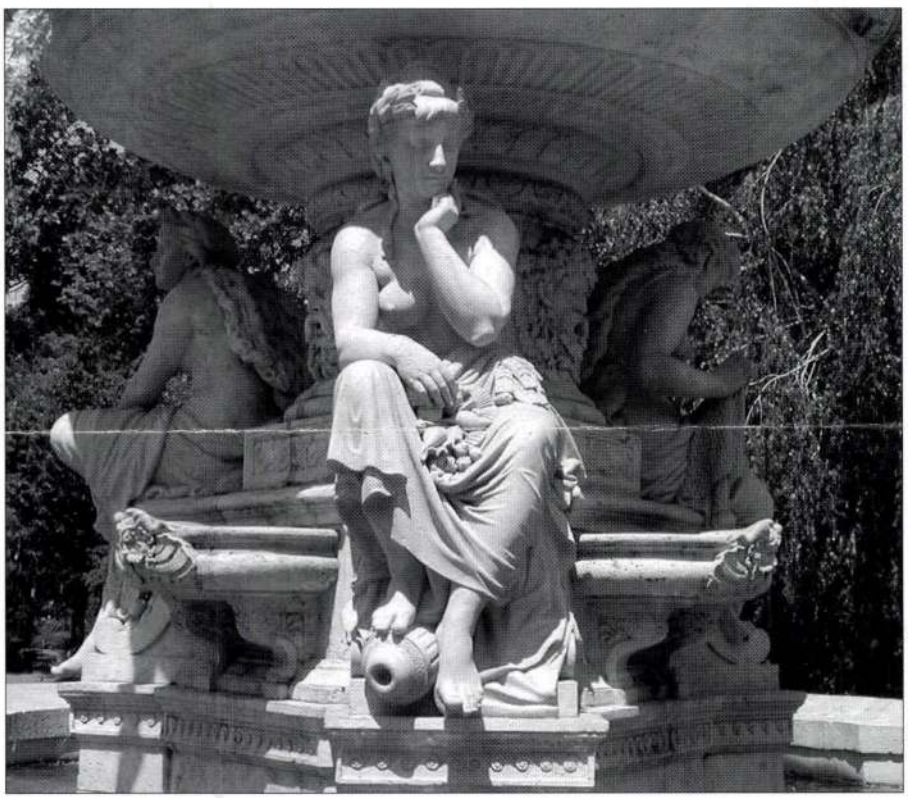

Fotó: ifj. Vizy László

Danubius-kút ma Budapesten, három helyen lelhetők fel. Az Erzsébet téren látható Danubius-kút az eredetinek hiteles rekonstrukciója, vagy másolata, ez az, amely a műemléki nyilvántartásban szerepel.

A díszkút eredeti szobrai közül a két mellékalakot, a két mellékfolyó jelképes szobrát a fentebb már említett helyeken, ma is megtalálhatjuk. Ez két nőalak viszont nem szerepel a hivatalos műemlékjegyzékben.

Javasoljuk, hogy a Danubius-kút három részre szakadt együttese, az eredeti és a rekonstrukció együttesen szerepeljen a Műemlékjegyzékben – a történetileg hiteles adatok pontos feltüntetésével:

Műemlék 15342

Ybl Miklós és Fessler Leo terve szerint Brestyánszky Béla készítette. Felállítva 1883-ban a Kálvin téren.

A díszkutat 1955-59 között Győry Dezső faragta újra. Újból az Erzsébet téren állították fel.

A kút két eredeti mellékalakjai a Kálvin tér 9. sz. és a III. kerület Lajos utca 158. sz. épület udvarán láthatók.

Tekintettel arra, hogy a Budapest IX. kerület Kálvin tér 9. sz. épület 15667 számon a műemlékjegyzékben szerepel, azért az arra vonatkozó adatokat célszerű kiegészíteni azzal a szövegrésszel, hogy: *udvarán áll az egykori Danubius-kút megmaradt egyik mellékalak. A III. kerület Lajos utca 158. sz. épület* udvara ezáltal szintén, mint a műemlék egyik részének helyszíne, ugyancsak *feltüntetendő.*

Megjegyzés:

A *Bujkáló műemlékeink* című írások csupán a képzelet játékának tűnhetnének, ha Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnak nem az lenne a célja, hogy a műemlékjegyzékben naprakészen tárolja és pontosítsa a műemlékek adatait. Ehhez a feladathoz kíván segítséget nyújtani ez a kis emlékeztető írás. ■

Ø Bucher Xavér

festő

Gentmüeml.

502. l.

BUDAPEST 914 JAN 17 63

A "MAGYARORSZÁGI MÜEM

a./ Rendes tagoknak:

Nagys.Alpár Ignác müépitész

Mélt. dr.Benczur Gyula,főrendiházi

" dr.Beöthy Zsolt, "

Mélt.és Főt. dr.Békefi Remig,rendf

Nagys.dr.Csánky Dezső,orsz.levéltá

" dr.Csányi Károly,iparmüvésze

" dr. Divald Kornél,iró I.Bud

" Dudits Andor,festőmüvész,I.K

" Foerk Ernő,épitész-tanár III

10. Főméltóságu herceg Esterházy Mikló

Tek.Fritz Oszkár,müépitész,müegyet

" dr.Gerecze Péter,főreálisk.tan

Nagys.Halaváts Gyula.m.kir.bányata

" dr.Hültl Dezső,müépitész,I.B

Mélt.dr.Kammerer Ernő,min.tanácsos

" Kauser József.udv.tanácsos,m

Bucher Xavér Ferenc, festő

L.: Dorfmeister

Tamás István: A vörösberényi templom
Népszabadság, Bp. 1980 jún. 15 8.

BUCHER Xavér Ferenc

Pámer Nóra – Schönerné Pusztai Ilona:
A vörösberényi református templom
feltárása és helyreállítása. 227–246.

Horváth József: Vörösberény plébániatemploma.
247–260.

Balatonalmádi és Vörösberény története.
Tanulmányok. Balatonalmádi, Almádiért
Alapítvány, 1995. Szerk. Kredics László,
Lichtneckert András

integrina

Buchhold János

ácsmester

l.

Schoen Kálvin-téri

18. l. 24. l.

12. t.

Schoen A.: A pesti Kálvintéri ref. templom

H. és é. n.

Varró-tü, vómai VI. 270.

Buchhold János

ácsm.

Be 1857

Szm. Schrissheim

Tp. Pest

Schneider

222. l.

Schneider R. Pesti ácsmesterek céhkönyve. Bpesti Építőmesterek Iparest. VIII. Évk. Bp. 1912.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztérium ré

A r o v a t o k m												
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	

Buchhold János

ácsmester

a toronysisak terve
repr. 1859

Schoen Kálmán-téri

12. tábla

III

714 (2011).
819 (58).

15-én.

i világitás~~ban szemlélhető~~ ömlik el. Az előterben ~~A előterben~~ ~~Az előtérben~~
k vertek föl; a középtérbe~~ben~~ ~~ező~~ mély ut
domb tetején birkák legelnek; a háttért pe-
vek képezik. Jelzése alól balra: „POLL".

:60.3 cm.
kelt 34044 sz~~ám~~ leirattal 500 koronán.
19-én (247/901.).

01: IX. 23-i 64907 sz. rendelet.

leirattal (694/902) kiadatott a győri Képzőmü-

ki 250 számában „A szépmüvészeti gyüj-

Vid. Muz.

146

Buchhold Jaus

ácsm-

l.

Schoen 1948

18. l.

Schoen A.: Fővárosunk
1800 - 1873. közt
Főv. Tort. Muz-
eiall. Bp. 1948.

kissé balra fordult. Jobb kezét az aszta-
lt hajat, kipödrött bajuszt és szakállt hord.
, nyakkendője rojtos, atillája zsinóros, köpenyét
s kardkörőjét a bal vállon vetette át. A háttér fo-
ástyafallal. Felirata a kép alatt:

ka".

ga 4.2 c/m.

8730.

107/95 № 125.

Büchhold János

épitéz

1 -

Gentmüend

80. l.

Buchhold János

ácsm.

l.

Historia 1931.

IV. 1–2. n.

66. l.

Rokken Ferenc: A
pesti vef. elpház
selekszerése.

1859 tervezte és épitette
a kalvinteri vef
templom torony szüvegét

Buchhalter László

Bécsben élő magyar
épitész saját költségén
kitatarosztatta a királyi
családnak a kapucinu-
sok templomában lévő
sirboltját és talapza-
tot állittatott Ferenc
József Eoporsójának
1933-ban.

Az Est. 1933. Okt. 5.
Képekkel

Roma
Regia tipografia
1876

Buchetmann J ó z s e f, festő. 1842-ben úgylátszik Pesten élt. A műegylet ez évi kiállításán egy aquarell arczképpel szerepelt.

Kiáll. lajstrom.

Buchetman

Ltäb. IV. 131

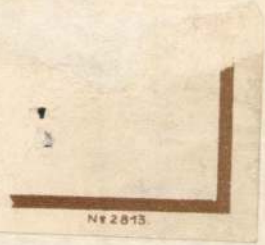
№ 2813.

Buckert Károly

hollóházi művezető. Segítségével indul el a ~~[illegible]~~ kályhagyártás.

Sikota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
47. o.

BUCHINGER MANÓ könyvkötő (1875–?)

A Posner gyárban tanulta mesterségét, később a Népszavának dolgozott. Szakszervezeti és szakírói tevékenységet is folytatott.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz. közös kiadványa Bp.1975.

Buchinger Mihály,szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrájk idején
34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja
1872-ben. 29.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XIII.1959.Sopron

Buchler Emil

festő

Budapestről, 1876-ban 18 éves

Buchler Emil, festő, Budapestről, 18 éves korában, 1876 nov.-ben iratkozott be és 1880 júl.-ig az ált. festészeti szakosztályban Griepenkerl tanítványa volt.

lásd Fleischer Béla 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Buchholtz György id.

rajzoló; sz. 1643 máj. 1. Kiszebenben, mh. 1723 máj. 11. Lomnicon. Selmecbányán végezte a teologiatst u. o. 1669. felvették a Tamári karba. 1670. Dobsinán, 1671. Szepesszombaton volt iskolaigazgató. 1682. batizfalvi, majd nagylomnici ág. ev. lelkész lett. 1709-11. Késmárkon élt. A Kárpátokról s a liptói barlangról állítólag illusztrált munkát adott ki. Az irodalmi lexikonok e művet nem ismerik. A demenyfalvi barlangot ábrázoló rajzát

9.évi április hó 5-én.

A hivatal főnök :

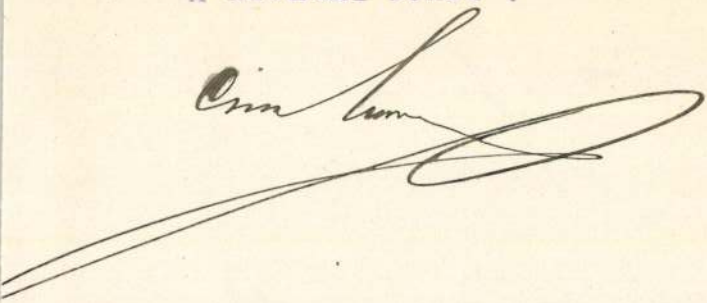

"Mikovinyi Sámuel
rézmetszetében Bél
Mátyás: Hungariae
antiquae et novae
prodromus c. (Nürn-
berg, 1723) megjelent
művében is közölte.
Ismeretes egy 1672.
készült ~~[illegible]~~
~~áb. ázoló~~ vízfestménye.

[Az Ernst-Muz. könyv,-

kézirat. és okmány gyűj-
teményenek aukció kata-
logusa. Bp. 1939. 42. l. —

G. P.: M. irók. IV. k. 152. h. —

/ -

K. Lippich

miniszteri tanácsos.

magiera

Buchholtz György

lásd

Szimyai M. irok
I. k. 1372-73. h.

Gulyás P. M. irok. IV. k
152. h.

Ernst-Muzeumaukcioja II.
42 l.

miegiwa Buchholz

festö

Pataky 1957

185. l.

ej

Sz-Sz.

16248. szám.

Méltóságos pusztakéri báró
F o r s t e r G y u l a urnak,
a Miemlékek orsz. Bizottsága elnökének, hivatalos használatra, visszavárólag kiadom.

Budapest, 1906. febr. 21.

A miniszter meghagyásából:

osztálytanácsos.

György

Buchholz, rajzoló. A XVIII. század elején, élt. Lerajzolta a deményfalusi barlangokat, mely műve Mikovinyi Sámuel metszetében Bél Mátyás: Hungariae antiquae et novae prodromus ... cz. művében (Nürnberg, 1723.) jelent meg.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 101. l. — *Ráth György:* Az iparművészet könyve. Budapest, 1902. I. 502. l.

I.

1672-ből

s Kárpátokról sa liptói barlangról illusztráth munkát adott ki a XVII. szban. kakas-lomnici ev. lelkész, azt beszterce bányai iskola igazg.

lásd Miskovszky V.: Bártfa középkori műemlékei Bp. 1879 103. l. jegyzet.

megirva

Buchholz C. A.

berlini orgonaépitő
ég

készítette a brassói
fekete templom nagy
orgonáját 1836—
1839. ben.
(Divat volt ebben az
időben főleg onträk
és nemet orgonaépi-
tőket foglalkoztatni)

Philippi, Friedrich

Aus Kronstadt's
Vergangenheit und
Gegenwart. Kron-
stadt 1874. 78. 1

...k feleben)

...őterében, hol egy nagy város és
... le figyelmünket, balra látjuk a
...skodó lovon ül és a fejét visszafordi-
...refztül döfi. ~~[illegible]~~ Piros
... Kissé odább áll Asra és ösmetett
...itéz tettét. A sivke királyleány fehér
...kendőt visel. Jobbra a szikla tövé-
...n két embernek kopomyája hever. Az ég-

...reteti 29.3 : 41.8 cm.
~~...nel.~~

...39.

...di fro. szerint restauralandó (124/95).

Buchholz

berlini orgonaművész.
1836-39-ben építette a brassói ev. templom 76 változatú orgonáját 4060 sippal amely annak idejében Európa egyik legnagyobb és legszebb orgonája volt.

Rok Hump III.

87. l.

Buchholcz

berlini orgonaépítő készítette az alábbi templom orgonáját 1858-1859-ben. Buchholcz készítette a brassói Honterus-templom orgonáját is. Ezt az orgonát az 1880-as évek végén Ostrágh Sándor és Fia javította. 1902-ben Angsterek teljesen átépítették. Az orgona eredetileg 38 változatú és

Vadász Ede:

A pesti zsidótemplom első ötven éve. Bp. 1909. 33. l.

J és 2 manuális, Angster egy új manuállal és 6 változattal bővítette.

24 Kor. 23 fill. javunkra irni szivesked jö
jenen

Teljes tisztelettel

Klön György

LA

Ő BUDAPESTEN

	ÁR	KORONA	FILLÉ
ly kápolna vasajtaja:			
39 m² al. fénymásolat			
ildány rajzpapiron = 1·95 m²	3·50	6	83
·54 m² = 1·08 m² al. fénymá-			
lat 5 példányban = 5·40 "	3·–	16	20
40 m² fekete fénymásolat			
példányban = 0·40 "	3·–	1	20
		24	23

négy Korona 23 fillér

Buchholtz Simon

bärtfai ~~antalos~~, tanácsos
1630

prod
2

Genth Verecke

V. 159. l.

bärtfai plébania-
templom stalluma

Fenti epitáfiumma
a bärtfai templomban

6

Csekkszámlaszám :.....

nak figyelése során tapasztaltuk, hogy nem érkeznek nelyek arra adnak megbizást, hogy csekkszámlájáról eljesitsünk átutalást. Az ilyen rendelkezések alapján **k m e n t e s e n juttathat** hitelezői közül mind-mlával rendelkeznek. Minthogy a postatakarékpénz-gközeliti az 50.000-t bizonyára számosan akadnak k és **saját pénzügyi érdekeit szolgálja, ha ilyen ezt a csaknem költségmentes módját választja.**

etes ha lehetőleg minden ügyfelének van csekk-kör teljes kiépitése érdekében kérjük, hogy ha vannak rnál nem volna csekszámlájuk, **sziveskedjék azok** re közvetlenül is bebizonyitsuk a postatakarékpénz-T Cim fizetési költségeit is csökkenthessük. **Önnek i baráti tanácsért.**

Magyar Postatakarékpénztár.

Buchholtz S.

Divald K.: Iparmüvészeti régiségek Felsőmagyarországon.

M. Iparmüvészet 1903. 60. l. (Képpel) 63 l. 64 l.

nem asztalos hanem városi tanácsos volt, ázi a bártfai templom B. stallumál ő csináltatta.

Buchhold János

ácsmester

l.

Schoen Deákteri

7. l.

Schoen A. A pesti Deák-
téri ev. templom.
Bp. 1939.

1867. tatarozta a fenti
templom megrekkant
tetőzetét Gottgebi
Antal épitőmesterrel
egyett

Kézdijárás IX. 97

Buchmann

és

Börs

lásd Heicke

életrajzában

Be vennedők.

Thieme Becker

alapján.

~~Heicke József~~

Buchmayer János

Győr 1743.

Genthon nem közli a morzság mivel-
tetésben.

L.

Jankó Ötvös-apródok

9. l. a 16-19.
században

Győr, 1938.

1769-ből Nomancos
tehyhe a budavi-
laki pléb. templom
ban.
Gen Zak. Bpest-

"E u r o p a"

kőnyvkiado R.T.

B u d a p e s t

V.,Visegrádi utca 36.

A templomok gazdag szobrászati dísze sok művészt foglalkoztatott. Közülük csak a legjelentékenyebbet emeljük ki, a talán olasz származású Bebo Károlyt, ki 1740-ben tűnt fel Óbudán. Nyolc év mulva már Zichy Miklós gróf udvarmestere volt s egy sorozatát készítette a szebbnél-szebb, díszesebbnél-díszesebb oltároknak és szószékeknek. Az ő műve többek közt a Szent Anna-templom főoltára és szószéke, az óbudai plébánia-templom szószéke, de dolgozott Zsámbékon és Székesfehérváron is. A Zichy-család nagyszabású mecenási tevékenységét, melynek egyelőre csak körvonalai ismertek, részben ő irányította.

A festészet emlékei közül e korban a hatalmas illuzionista mennyezetfestmények a legjellegzetesebbek. A barokk és rokokó pest-budai piktúrája nemcsak hogy teljes egészében az osztrák művészethez igazodott, hanem az emlékek egy része osztrák mesterek ecsetjét dícséri. A sorból, fájdalom, hiányzik a legkiemelkedőbbiknek, Franz Anton Maulbertschnek neve. A helyőrségi templom Assunta-képe, melyet neki tulajdonítottak, Caspar Sambach művének bizonyult. Ezzel szemben jó kvalitású az egyetemi templom levegős és színes freskódísze, melyet ugyancsak osztrák festő, Johann Bergl festett 1776-ban. A külföldiek mellett néhány helybeli származású piktor is szerepet kapott, így pl. a váci Vogl Gergely, ki sok oltárképet festett Budán és környékén, vagy a budai születésü Scherwitz Mátyás, kinek egyetlen eddig felismert műve, Szent Erzsébet alamizsnaosztása, 1760-ban készült s a vízivárosi kapucinus templomban látható. Ez a kép is osztrák hatásról tanuskodik. Daniel Gran egyik műve nyomán jár s művészi értéke meglehetősen csekély.

Az iparművészet terén egyedül az ötvösség alkotott e korban kiemelkedőbbet. A budai ötvöscéh leg-

nevezetesebb mesterei J. M. Buchmayer s később Gretschl Vencel József. A pestié a gyűjtőktől sokra becsült Schätzl-család első tagja, József, majd Fauser József, ki a józsefvárosi plébániatemplom szép rokokókelyhét készítette.

VII. A KLASSZICIZMUS KORA

Buda és Pest a törökdúlástól kezdve a XIX. század elejéig kicsiny, rendezetlen, itt-ott emlékszerű épületekkel díszített városka volt. A kalapos király uralkodását követő idők hatalmas változást jelölnek, megkezdődött a rendszeres munka, egységes terv alapján indult meg a fejlődés. Az új korszak, melynek kezdete 1800-ra tehető s végét a szabadságharc jelenti, egybeesik azzal az idővel, mikor nemzeti és irodalmi életünk sok tekintetben csúcspontjához érkezett el. Igen keveset mond, ha ezt a félszázévet a műtörténeti terminológia alapján a klasszicizmus korának nevezzük. Forrongó, erjedő korszak volt, melyet erős szálak fűztek a felvilágosodás elmúlt korához; telve nagy erőfeszítésekkel, kemény küzdelmekkel és emlékezetes diadalokkal. A félvállról kezelt, szelídre kendőzött biedermeier mentalitása nem volt szelíd, hiszen mindenütt a világon forradalmakat provokált, nálunk pedig a szabadságharcot készítette elő. A klasszicizmus hideg formai kultúrája mögött romantikus eszmék, lázas indulatok tüzei lobogtak.

A két város közül Pest végérvényesen átvette a vezetést. Buda jelentősége messze elmarad mögötte. A század elején még alig harmincezer lakosa volt, a század közepén már 127 ezer lelket számlál falai között. A kor valamennyi emlékezetes eseménye és megmozdulása Pesten zajlott le s ez a város fejlődött építészetileg is a legtöbbet. Erejére jellemző, hogy az 1838-as borzalmas árvizet egy-kettőre kiheverte.

Buchmayer J. M.

budai ötvös

l.

Gent Bpestmüv

60 l.

A m. kir. Kereskedelemügyi Miniszter ad II. 90.943/1933. számu rendelet
ez a küldemény kg-kint 2 filléres frankójegy felhasználásával bérmen

Tartalma:

194 ..... hóról.

Magyar Nemzet köznapi	
„ „ vasárnapi	
„ „ karácsonyi	
Film, Szinház, Irodalom	
„ „ „ karács.	
Független Magyarország	
Képes Sport	
Magyar Rejtvény Ujság	2
„ „ „ kar.	1

makulatura

Feladó: [illegible]

Lakhely: [illegible]

KUNBAJA 942 JAN 5 8 A

T.

EUROPA

Buchmüller Éva

Frank János ismerteti Szabados Árpád grafikusmüvész könyvét, mely a Corvina Kiadónál jelent meg "Metszés és nyomtatás" cimmel. A kötetben szerepelnek -müvésztársai metszetei mellett- a müvész munkái is.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz. 13. lap.

Buchmüller József

festő

1893

Éimisk 1930. 82 l.

megirva

Büchner Béla

kassai vasmüves

Nemo R. terve szerint fenti mühelyében kérült a tarcali, forrói és léhi abaujmegyei körléger templomainak keresztelőkutja vert vasból.

Emlkassaegyhm

I. 163. l. keppel

tesselatum/, valamint az „opus ver
kigyózó szalag mintáját másolja.
gyakrabban a fehéret és a feketét
zsaszinü követ.

* A padlómozaikot meg
Innen kerül át Rómába, majd a pro
sére felhasználják a mozaikot kés

A jobbára terméskőből
szinskáláju padlómozaik mellett m
üvegmozaikot is készitenek és ezt
architektonikus részek diszitésére
szerint Geron sirakusai tirannus d
ábrázoló mozaikkal diszitette. Az
itt voltak az ókor legfontosabb m
a legtöbb figurális diszü római mo

A márvány padlómozaik
réséből áll elő az u.n. "emblemata
Lényege, hogy a márvány mozaikpadl
ték. A müvész rendszerint a felhas
alkotta meg ~~a mozaikot~~ müvét. Kellően szi
rakta ki a képet, melyet azután a v
tett. Főként Alexandriában gyártott
szerüen

Buchner Béla

kassai harangöntö

lásd

Wick semetök

58. l.

emberi csontokra és sírkövekre akadtak. A többi között kiásták Bírály György nejének szül. Thorny de Thure Zsuzsanna 1619-ből való síremlékét. Felszinre került 1890. julius 14-én egy terméskőből és téglából készült sírbolt is, falán szentirási idézetekkel s a következő felírással: „fieri (fecit) dominus Stephanus Bakai anno 1676. mense Februario" (Bakai István építtette 1676. február havában.) A sírbolt elkorhadt koporsóiban három csontvázat, ezüstözött rézkapcsokat s három zománcozott gyűrűt találtak.

Az egyik gyűrűt három gyémánt, a másikat rubin, a harmadikat egy zománcozott M betü ékitette. A gyémántos gyűrű karikájának belső kerületén „Sz. Juss. Wass. Ja." betük voltak bevésve.[4]

---

[1] »Extra muros, prope Ecclesiam Sancti Ladislai Regis, pro sepultura mortuorum«. (»A falakon kivül szt. László király temploma közelében, a halottak temetésére.«) Kassa-városi levéltár.

[2] Az északi kapu a mai Fegyverház u. torkolata és a Laktanya-tér között volt.

[3] Magyarország vármegyéi és városai. I. k. 48 l.

[4] Kemény Lajos közleménye az »Archeologiai Értesitő« 1897. Évf. 190. l.

Büchner Béla

kassai műlakatos
készítette a dom Ke-
resztoltárát a
világháboru emlékére
Terverte Konrády
Lajos kanonok. Felälli-
tották 1930-ban

Ványai István: A Kassai
szent Erzsébetdóm rövid
kalauza. Kassa c. n.
8. l.

Buchner Béla

harangöntömester

Kassán

szil. 1874. Egerben.

lásd

Csikvári Abaúj

sz. a. 28. h.

Sándornak a birtokába, aki a rend feloszlatása után katona-lelkész volt. Midőn 1802-ben a rendet visszaállították, magával hozta s azóta a rend tulajdona.

KÉT KERESZTELŐ KÚT fotografiáját kaptuk Kassáról, amely a tarcali és a nagymihályi templomok keresztelő kútjait ábrázolja. A kovácsolt vasból készült kutakat *Konrády* Lajos szentszéki jegyző és katonai lelkész tervezte, akinek tervei után eddig már számos sikerült iparművészeti munka készült. Valóban kivánatos volna, ha főtiszt. Konrády úr példáját főtiszt. kollegái megszívlelnék s a papság köréből mennél többen gyakorlatilag is foglalkoznának az iparművészettel. Hiszen gyakran dönteniök kell iparművészeti kérdésekben, ami pedig, mint azt sokszor tapasztaljuk, rossz eredményre vezet, ha a kellő szakismeret hiányzik.

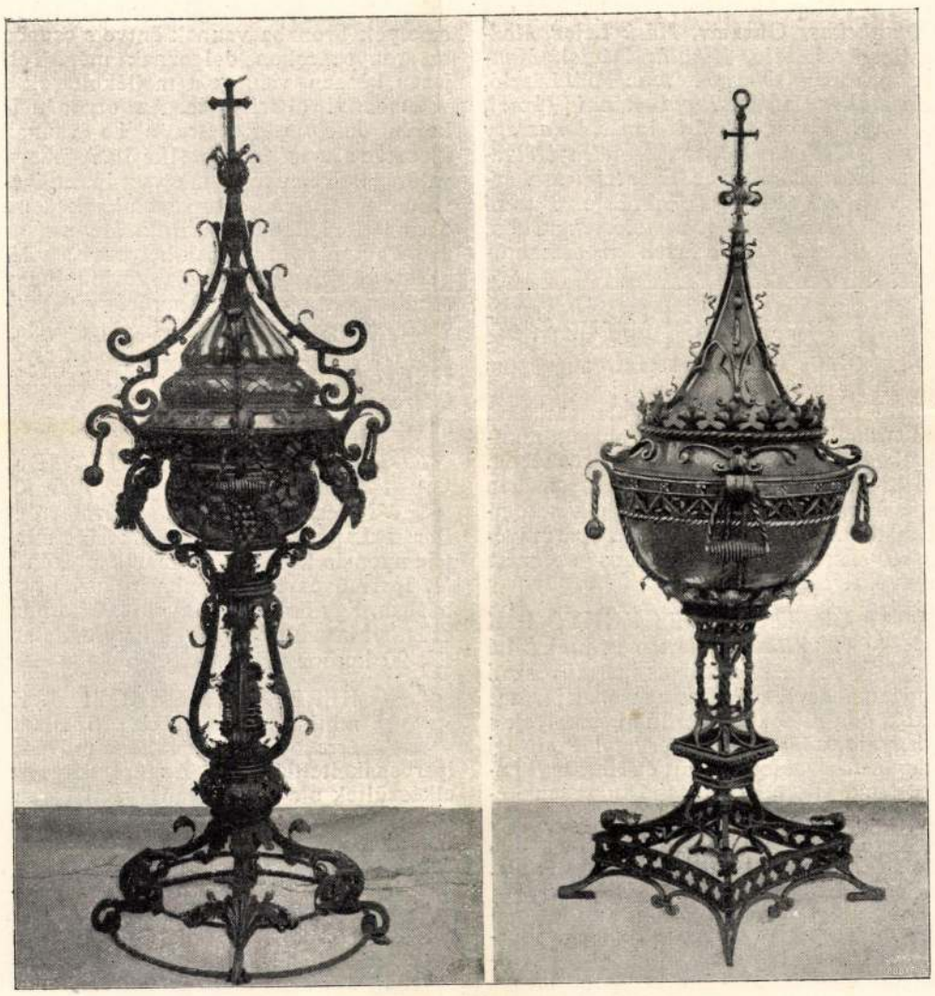

A TARCALI TEMPLOM KERESZTELŐ KUTJA KOVÁCSOLT VASBÓL

TERVEZTE KONRÁDY LAJOS KÉSZÍTETTE BUCHNER BÉLA KASSAI VASMŰVES

A NAGYMIHÁLYI TEMPLOM KERESZTELŐ KUTJA KOVÁCSOLT VASBÓL

Magyar Iparművészet
1905.

Vaszary-féle kartonok után szőtt szőnyegek *Kovalszky* Sarolták dicsérik. E bejárattal szemben talált helyet egy nagy üveges szekrény, mely bronz és terrakotta szobrocskákat, plaquetteket, zománcos ötvösműveket, Zsolnay-féle edényeket s egyéb iparművészeti alkotásokat foglal magában. Az asztalosmunkát is az építészek tervezték, kivitelükkel *Simay* Lajos volt megbízva.

Összesen 29 festmény van kiállítva a teremben következő művészektől: *Bihari* Sándor, *Boruth* Andor, *Bosznay* István, *Bruck* Miksa, *Deák-Ebner* Lajos, *Ferenczy* Károly, *Grünvald* Béla, *Knopp* Imre, *László* Fülöp Elek, *Lotz* Károly, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv, *Márk* Lajos, *Mednyánszky* László, *Mihalik* Dániel, *Munkácsy* Mihály, *Olgyai* Ferenc, *Paál* László, *Perlmutter* Izsák, *Rippl-Rónai* József, *Szlányi* Lajos, *Ujvári* Ignác, *Vaszary* János, *Wellman* Róbert, *Zemplényi* Tivadar és *Zombori* Lajos. Ezenfelül szoborművek *Beck Ö.* Fülöp, *Berán* Lajos, *Damkó* József, *Ligeti* Miklós, *Szamolovszky* Ödön, *Telcs* Ede és *Vedres* Márk szobrászművészektől.

A KAPOSVÁRI IPARMŰVÉSZETI kiállítás az eddigi megállapodások szerint augusztus hó 20-án nyílik meg. A helyi végrehajtó bizottság, élén Scholcz Gyula elnökkel és Mihalik Gyula titkárral, buzgón munkálkodik a kiállítás sikerének érdekében. A kiállítást a vármegyeház disztermében s a mellette levő főispáni egyik teremben lesz. A rendezéssel a M. Iparművészeti Társulat Kopits János szobrász művészt bizta meg.

A KŐRAJZOLÓK ÉS KŐNYOMÓK kiállítása nyilott meg június hó 22-én az országos iparművészeti múzeumban. E kiállítás anyagának jórésze azokból a rajzokból kerül ki, amelyek a magyarországi „Senefelder Egylet“ anyagi támogatásával fenntartott és Harsányi Lajos tanár vezetése alatt álló kurzuson készültek. E mellett számos litografia van a kiállításon, melyet a kurzus hallgatói, részben mások rajzai nyomán, készítettek.

A KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSRA eddig oly nagy számban érkeztek a bejelentések, hogy a jelentkezők egy része nem kaphatta meg a kivánt terjedelmű helyet. A kiállítási bizottság a rendezéssel az idén Menyhért Miklóst bízta meg, aki a kiállítás elrendezésének tervével már elkészült.

A BAZILIKA BELSŐ DÍSZÍTÉSE. A lipótvárosi Szent István-bazilikának belső művészi díszítését néhány hét múlva teljesen befejezik. Legújabban azokat a fehér márványból faragott angyal-csoportokat helyezték el a kupola-fülkék fölé, melyeket ifjabb Vastagh György mintázott. Készen lesz nemsokára Rollinger Rezső Szent Lászlója is, meg Strobl tanár Szent Gellértje, amelyek a két fülkébe kerülnek; Sennyei Szent Erzsébetje már a helyén van. A szentély és a főoltár teljesen készen van s a közelben elhelyezik a Szent István életéből vett nevezetesebb eseményeket megörökítő reliefeket, amelyek bronzba vannak öntve s csupán az aranyozásokon dolgoznak még. Teljesen készen vannak a mellékoltárok s valamennyi oltárkép is. Az orgonán is kevés dolog van hátra s be vannak illesztve a kapuk, meg szélfogók. A főkapu valóságos remeke a magyar iparművészetnek, szárnyait az apostoloknak domborművű mellképei díszítik. Megvan az egész bútorzat, el vannak helyezve a világítást szolgáltató falikarok, szóval minden rendben van, egynémely apróság kivételével. A templom dús márványzatát újólag teljesen áttisztítják s csak azután helyezik az oltárokra a szükséges kellékeket. A fölszentelés napja október 4-ére, a király névenapjának évfordulójára van kitűzve.

A TREFORT PLAQUETTEK, melyeket a Magyar Iparművészeti Társulat tudvalevőleg Berán Lajosnak kiválóan sikerült mintája nyomán készíttetett, már kaphatók a M. Iparművészeti Társulat titkári hivatalában. Egy bronzpéldány ára 10 korona, ezüstből készült példányok megrendelhetők 20 korona árban.

A KERESKEDELEMÜGYI M. K. miniszter iparművészeti állami érmét eddig tizenkilenc művészi iparosnak itélték oda. Az érmek végre elkészültek s a M. Iparművészeti Társulat a napokban küldte azokat meg a kitüntetett iparosoknak.

ÉRDEKES MISERUHÁT MUTATHATUNK BE A XVIII. SZÁZADBÓL dr. Szinek Izidor pannonhalmi főiskolai tanárnak szivességéből, aki annak fényképét rendelkezésünkre bocsátotta. A fehér selyemalapú és dús aranyhimzéssel díszített miseruha a XVIII-ik század vége felé került egy egykori bencésnek, Polgár

Buchner Béla

kassai mulatos

l.

Wick kassaidom

285, 286, 288,

~~423 l.~~

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Buchner testvérek

harangöntő cég

l.

Wick Kassa tört

384-l. 385.

lásd Tárkányi

Buchner alatt is!

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltóságod- Méltóságod- Nagyságod-
tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne m
lapot, hanem azt az összeget, amelyet szí
támogatására, méltóztassék a mellékelt csel

Szíves áldozatkészségét sok sok

Budapest, 1933, június 15-én.

Buchner testvérek

harangöntő cég

l.

Wickkassaidon

187, 255, 372,

374, 378. l. 388. l.

Magyar gyártmány.

Buchner Béla

lord még

Tárkányi Buchner

Béla alatt is

Ezta nevet

ugylátszik a

fia használta

egy ideig

MAGYAROK
A BÉCSI
KÉPZŐMŰVÉSZETI AKADÉMIÁN

AZ ADATOKAT GYŰJTÖTTE, RENDEZTE ÉS BEVEZETÉSSEL ELLÁTTA

BUCHNER, Martin, pozsonyi könüvesegéd

M.B, Maurergesell, 1 éves fia meghalt (1774, 43. vzám, 8 l)

Preszburger Zeitung
(Gentham)

Bucher Xavér festő M.D.U.

Veszprém – ferences templom, mennyezetfestménye, 1798-1801.

Genth. Müeml. 1959 I. 420.

MDK

Buchhold János

ácsmester

készitette 1859-ben a

a Kálvin téri ref. templom toronysisakját.

232.o.

Repr. : 234.o. 241. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Buchhold János

MDR

Calvin téri református templom.

Orgonakarzat1854, ésa szészék hangvetője 1831 H i l d J é z s e f től. Orgona D e u t s c h - m a n n Jakab, Bécs 1829.
Zichy Manéné sirja, a szobor Raymond G a i a r d párisi szobrásztól 1854, neogotikus kerete F e s z l Frigyestől.
Harang E b e r h a r d t Henrik 1833.
Toronysisak B u c h h o l d János 1859. /Repr. 264. kép./

Zakariás G. Sándor :Budapest. Bp. 1961.

169.1.

MDK

Buckhold János ács

Gast Éva, üregezett veranda

Józsefv., Fecske-u. 27.

1865. - Int. alapr., mednet

MDK-A-n-1/1764.

MDK

Buchhold János ács

Rauchhauser János, sestérnállás

Kültelek, Üllői u. régi sestérnállás

1866.- Fut. alapr; tetőnerh., metnet

MDK-A-II-1/2314.

MDK

Buchhold János ács

Póth János, nyilt kin
Józsefv. Statio n. 6/607-a.
1863. - Int, alapr, metrat

MDK-A-II-1/1006.

MDK

Buchholtz katonai mérnök

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám.298.l.

ifj. BUCHHOLTZ György

Iskolaigazgató Késmárkon, lét tétlére 1717, 1723

FODOR Ferenc: A magyar térképirás.
Bp. 1952-1954. 1-3. kötet 80.

Buchholz.

A Fekete Templom orgonáját készíti Lette
Berlinben 1839-ben

Das Burzenland. III köt. Brassó. 1. rés. E. Jekelius
kiad. Brassó 1928.
eml. L. 131. old.

Buchmann Zsuzsa

Iskolások c. festménye az Országos Gyermekrajzkiállitá-
son szerepelt /repr./
Bp. XV. Tóth I u. ált iskola tanulója /8 éves/
Tanár: Környei Ferencné

Rajztanitás 1965. Iv. cimlap

Buchmayer Antal

M.D.K.

1804-ben kitisztitotta az orgonát.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 173 l.
A benei (mátrafüredi) kápolna.

MD[A]

Buchmayer János Mihály

Batthyány téri Szt Anna templom

Tálca. Buda, 1763.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

12.1.

M.D.K.

JOHANN BUCHWALD

mintázómester a Holicsi császári kerámia-manufaktúrában tanult, majd HÖCHST AM MAIN, FULDA, STOCKHOLM és SCHLESWIG-HOLSTEIN manufaktúrái ait 1766-ban ZNAIM-ba jut.

AICH HUBERTNÉ, a magyar hobán fazekasműcesség. H.n., é.n. 37.o.

MDK

Buchwald Sándor, fémbutorgyáros

Aranyéremmel tüntették ki a párisi világkiállitáson. /Olcsó és diszbutorok/.

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

Bucić A n d r á s, kőfaragó (lapicida). 1441-ben Sebenicoban háza volt. Alighanem egyike volt azoknak a művészeknek, kik Matejević Györgynek segédkeztek a sebenicoi székesegyház építésénél és díszítésénél.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan: Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb, 1858—1860. 43. l.

D Buchwaldt Johann

Bossiever

XVIII. 12.

l.

Schirek Holitsch

115. l

ATHENAEUM

[Buchwaldt Johann, mintázó. 1748. Höchstben, 1754. a holicsi majolikagyárban; utóbb Fuldában T Az 1760-70-es években Stockholmban és a schleswig-holsteini keramikai gyárban igazgatóként működött.

T dolgozott.

[Schirek C.: Die k. k. Majolika-Geschirrfabrik in Holitsch. Brünn, 1905. 115. l.–
Voit P.: M. keramikusok idegen földön. Kny. a MI. 1944. 5. sz.-ból. 3. l.

Buchta József

festő

Malaczkáról, 1852-

ben 26 éves

Buchta József, Malaczkáról, 26 éves korában, 1852—53 a festészeti szakosztály növendéke volt.

lásd Fleischer Béla 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Buchner Márton, Kőmívesmester,
1774, Pozsony.

Pressburger Zeitung
1774, 43. sz.

Pozsony. Buchner Mártonál, Kömüvesegéd,

1774.

Pressburger Zeitung

1774, 43. 52.

~~Behr C~~

~~Pressburger Zeitung~~

Buchta, C. 763

Sárossy Gyula:

Mellig, kissé balra fordulva. Rövid hajat, bajuszt és körszakált hord. Szétálló ingének lehajtott gallérja széles, mellénye kivágott s zsinóros kabátjának gombjai nagyok. A bal karnál ez olvasható „C. Buchta ges."

Könyomat, vászonra huzva 68.8 : 54.8 c/m.
Az 1848-diki ereklyemuzeumból. 107/95. № XX.

107/95 : XX.

763. C. Buchta.

Működött a XIX. század közepén.

Sárossy Gyula.

Mellig látható, kissé balra fordult, de szembe néz. Rövid hajat, bajuszt és körszakállt hord. Szétálló ingének lehajtott gallérja széles, mellénye kivágott, zsinóros kabátjának gombjai nagyok. Jelzése a bal karnál: »*C. Buchta gez.*«.

Papiros, vászonra húzva, méretei 68·8 : 54·8 cm. — Lelt. sz. 763. — Értéke 30 K. — Vétetett a gr. Kreith-féle ereklyemúzeumból. — A megszerzésére vonatkozó adatokat l. a 62. lapon az 593 lelt. sznál. — Átvétetett 1895 április 23-án (107–95). — Átvételi jegyzék XX. — Az átvételt tudomásul vette az 1896 április 8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Buchta C.

festő

Perálltört képes

231, 495 l.

Buchta A.
Hadi pékek, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.H.K.T.
26 l.

Buchta A.
Állások Hagymás mellett, olaj
Marhaszállitmány, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
26 l.

M.D.K.

Buchser, Frank, festő (1828-1890)

baseli muzeumban levő „Reggeli a fűben" c. képe feltűnően hasonlít Szinyei „Majális"-ához, melynél 10 évvel előbb keletkezett. Már 1862-ben, Angliában készült „Napsütésben" c. erdőszélen ülő nőalakja is erősen emlékezhet a „Majális" központi nőalakjára. Buchser korának egyik leghatadóbb svájci festője volt, sokat utazott és már 1855-ben, a párisi kiállítás alkalmából lelkesen tapsolt Courbet-nak. Semmivel sem bizonyítható, hogy Buchser és Szinyei tudtak volna egymásról, s a feltűnő rokonság csakis Manet közös hatásának tulajdonítható.

Ybl Ervin: A svájci Majális. - Művészettörténeti értesitő, Bp.1963.XII.évf. 4.sz. 225-227.old.3 á.

BUCHSTALLER 1. BURGSTALLER

Buchsbaum Friderika

festömö

Korlátkő várá-
nak romjai, olaff.
repr.

Janota II

46. l.

loptörzsgyürüknek a gyámokra áll
csolásával sem. A gyürüt nem mer
sem, mint Pannonhalmán. A keleti
dik, ugyancsak Pannonhalmáról /d
akarták kelteni, mintha a három
ve a gyámok voltakép a gyürühöz
gyámköveit teljesen atektonikus
~~Ezek~~ Hasonló ~~szerkezeti~~ furcsasá
gyámkő gyanánt egy-egy bimbós os
tazását tartó oszlopfőkről a sze
tatlan fejlemezek hiányzanak /a
Ha mindehhez hozzá vesszük még a
a gyürün felül többnyire arányta
nyosnak kell tartanunk, hogy a f
zése és a tervezett boltozat el
ségmegoldása volt.

Buchsbaum Friderika

festō

Fehérkő váranak
romjai (Pozsony vm)
fenti festmenje

repr.

Janota I 48. l

emplom belsejében végigvezető ut végcél
a <u>főszentély</u> jelenti, amely eredeti
ntékeny részét~~xxx~~jól megőrizte.A meguji-
zoritkozott. 1901-ben készült a padló-
904-ben a főoltár. Az apszisz falát di~~e~~
emlékek Országos Bizottsága 1937-ben
tta. A szentély alatt van az apátoknak
kriptája.
ykor a főhajó keleti szakaszával együtt
pitésében teljes tisztasággal érvénye-
korai gótika, amely a nyugati előcsar-
takozhatott ki,~~xx~~ a főhajóban pedig csak
tt, félreértett formában juthatott szó~~h~~
a vezetés~~xxxxx~~ átvevő fiatalabb épitész-
bája. Jellemző azonban a mühelynek sajá-
szerkezeti és diszitő formák,közt ellenté-
t a karcsu,kora gótikus szentélyszakaszt
ül össze tudta kapcsolni a főapszisszal,
sen román szerkezetét és franciás aránya-

MDK

Buchner Béla fémmüves

ezüstérem

Iparm.kiáll. Kassán. Magy.Iparmüvészet, 1911.

286. l.

Buchner Béla, kassai vasmüves.

Két keresztelö kut fotografiáját kaptuk Kassáról, amely a tarcali és a nagymihályi templomok keresztelö kutjait ábrázolja. A kovácsolt vasból készitett kutakat Konrády Lajos, szentszéki jegyzö és katonai lelkész tervezte, akinek tervei utá már számos sikerült iparmüvészeti munka készült Kivitelezöjük. Buchner Béla, kassai vasmüves.

Képek 224.1.

Két keresztelö kut...

Magyar Iparmüvészet. 1905. 224,223.1.

BUCHNER JÁNOS ÁDÁM

aranymüves mester Budán, 1740-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223 l

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok. 1686-1848. II. 72.

Név: Buchner Johann Adam

Foglalkozás: aranyműves (Goldschmied)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1740 XII. 9.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Bucholtz berlini orgonakészitő

Kelemen L: A kolozsvári piarista tpl. Pásztortüz, 1924, okt. 12. 189-194. l.

M. D. K.

BUCHON (PUCHON) Ferenc József szobrász

1750. Budán polgár, talán mostoha-
fia Weibl Tamásnak

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 175. l.

attekel
megirva

Buchon Ferenc József
szobrász, l. Bugon
F. J.
l.
Schoenkörpvarosh
100. l -

Ø Buchner Pál

résumées

XVII. sz.

l. Kem Pors

19. l.

HELYSÉG

Kassa.

VÁRMEGYE

Abauj-Torna.

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

Templombe

KOR

MÉRET

TÁRGY

Boldogasszony-oltár. (Mária

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JEL

FÉNYKÉP, RAJZ

Buchsbaum

esztergomi templomfestő

Az esztergom-szentgyörgy-mezei plébánia templom hajójának a szentély felé eső első jármának boltozatán lévő Angyaliüdvözlet ábrázolást 1935-ben fenti készítette.

Pálmkás László:

Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.

Bpest, 1937. 30. l.

Ø Buck

soproni ötvös

1857-ben soproni
várkerületi házát
második emelettel
toldotta meg

wod
Ödenburger Intelli-
genz Blatt. 1857. 37, 44. sz

Csatkai Endre dr:
Ujabb adatok Kugler
Ferenc szobrász csa-
ládjáról.
Soproni Szemle
1937. 70. l.

Buck

sopronitvös

l.

Csatkaisoprhàrak

4. l.

and Reviews.

THE PORTFOLIO. 1886. 4-ik füzet. Tartalom: W. Watkiss Lloyd, *Laocoon.* Képekkel. P. C. Hamerton, *Imagination in Landscape painting.* IV. Képekkel. Helen Jimmern, *Daniel Chodowiecki.* Képekkel. — 5-ik füzet. Tartalom: P. C. Hamerton, *Imagination in Landscape painting.* V. Képekkel. G. Radford, *A Yorkshire sheperd and his dogs.* W. Watkiss Lloyd, *Tyrins.* G. Morland. *Some note son.*

KUNST UND GEWERBE. 1886. 3-ik füzet. Szöveg: E. Garnier, *Die Emaillirkunst im Mittelalter.* Képekkel. C. Fabriczy, *Französische Mosaikarbeiten.* Képek a szövegen kívül: *Delfter bunter Faienceteller. Seidendamast.* Italien, XVI. Jahrhundert. *Boulekommode.* — 4-ik füzet. Szöveg: R. Kayser, *Die Patina der modernen Bronzedenkmäler.* V. Valentin, *Kunstgewerbliche Stilfragen. Zur Geschichte der Tapisserie.* Képek a szövegen kívül: *Türkische Faienceplatte. Rococospiegel, Gobelin,* aus der Fabrik in Mortlake.

M.D.K.

BUCK

PUCH pécsi rajzoló mester

A pécsi székesegyház átalakítási terve

Laid. Buck

Művészet. 1955. 1. sz.

Zádor Anna: A Pollack-kutatás néhány problémája 11. l.

11

Buck MDK

pécsi épitőmester

A pécsi székesegyház átépitésére vonatkozo tervekkel a káptalan 1905 aug.7. iki gyülésén Pollack és Buck jelent meg.

Aigl szerint Buck tervét fogadták el, de "mai ismereteink alapján ugytekintjük, hogy az épitkezés Pollack tervei szerint indult meg és folyt aránytalanul hosszu ideig.

99-102.o.

ZÁDOR ANNA: POLLÁCK MIHÁLY.Bp.1960.

megvan

Buck Ede

festő

szül. 1860 febr. 5

Sopronban

Buck Ede, festő, szül. 1860 febr. 5-én Sopronban, 1885-ben mint vendég Griepenkerl tanítványa volt.

lásd

Fleischer Béla 34. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bůck Ede

festő

* 1860 febr. 5 Sopron.

d. Fleischer 34. l.

1885 bécsi akadémia

1894 óta vajtanító

Sopronban él és a

Soproni Képrőmunszeti Kör

kiállításain szerepel.

Csatközl.

Buck Ferenc

Buck József fia, aki 1995-ben született és akiapja halála után a pécsi rajziskola tanitói állását megkapta.

Müvészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 1978

Kopasz: Buck és a pécsi rajziskola

356 old.

Buck Ferenc

akantuszlevél, mi tarajz 1815

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Dp. 363. .

Buck Ede

47/1922 konz.számhoz.

Én 1860 soproni születésű és illetőségű vagyok, ottani reáliskolát végeztem, utána kereskedelmi iskolát látogattam és mint irodatiszt egész 85 ig alkalmazva voltam, azután festői pályára léptem át és tanulmányaimat az ~~itteni~~ bécsi/iparművészeti mind akadémián végeztem. 95 ben Budapestre mentem ott és Győrött, Ujaradon és Kolozsváron működtem a 1900 párisi kiállitás alkalmával úgy Budapesten a magyar állami vasuti gépgyárában a próba kiállitást mint Párisban a véglegest a magy.fém és vasipariosztályt rendeztem. 1901 óta itteni működtem vagy pályámban feleségem papirkereskedésben egy társsal könyv-és műkereskedést vezettem, de betegedés miatt 18-ban kényszeritett a kilépésre, azóta minden jövedelemtől megfosztva vagyok és csak a feleségem csekély vagyonával élelmezést nem birunk megszerezni. Abban a reményben, hogy a tek.m.kir.konzulság kérésemet teljesiteni fogja maradok kiváló tisztelettel Buck Ede XIX.Bez.Budinsky-gasse 24/5. Bécs 1922.II/1

Buck Ede, festő szül-
1860. febr. 5. Sopronban.
1885-a bécsi akadémián
Griepenkerlnél tanult.
Sopronban volt rajz-
tanító s az ottani kép-
zőművészeti kör kiál-
litásain szerepelt. Ezu-
tán több városban élt
magánszolgálatban.
Miut pesti [illegible] Tiro-
da tisztjerészt vett az
~~[illegible]~~ 1900.
évi párisi kiállitása-
nak rendezésében.
1901-től másfél évti-
zedig feleségének bé-
csi szerény papír-
[illegible] és képkeretze-
~~[illegible]~~ vezette. Öreg-
~~[illegible]~~ nagy szegénység-
ben élt.

T gépgyárának

1610

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eszterháza, Sopron m.	kastély főépülete

Buck Ede

Sopron 1860-

Bécsi akadámián Griepenkerl tanitványa volt 1894-ben letelepedett Sopronban és festés mellett tanitott.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története 1962.Sopron 16.1.

Buck Ede MDK

festő

Csatkai Endre: A 40 éves Képzőművészeti Kör története.

Buck Ferenc

1827 nov. 2ᵘᵉén halt meg.,de már 1826/ 27es tanévet is nehezen látta el hirtelen betegsége miazt

Müvészet és felvilágosodás 1978. Akadémia Kiadó

KopaszÖBuck és a pécsi rajziskola

390.o.

old.

Buck Ferenc

Apja halála után 1815ben a pécsi rajziskola rajzanitójaként alaklmazzák.2o évesen költözött be az iskolaépület földszintjén a rajztanitói lakásba édesanyjával és hugával Juliannával. 1815-1827 ig tanitott a iskolában.3o éves korában kötött házasságot Kummer Juliannával. 1827ben,32 évesen korában halt meg.

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978.

Kopasz:Bück és a pécsi rajziskola

362old.

Buck József

egyidejüleg Pollack Mihállyal terveket készit a pécsi székesegyházhoz.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS

Akadémia Kiadó 1978

Komárik: A korai gótizálás Magyarországon

26 4 old.

Buck József

gótizáló architektura tervezésénél a pécsi székesegyháznál komoly eséllyel számba veendőnek gondoljuk Buckot.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS

Akadémia Kiadó 1978

Komárik: A korai gótizálás Magyarországon

264 old.

Verso

Buck János

Nobrász

1804.

Gartmüeul

108.

Buck János

nobrány

Bükkösdön, Szt Rozália

nobor 1804-ből

fentitől.

Szőpécs 116. l.

Buck János nobrán M.D.K.

Bükkösd, ut. Rozália nobor. 1804.

Genth. Müeml. 1959 I. 51.

Buck József

volt a pécsi rajziskola elsőrajzoktatója 1786 körül.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútorművészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

441

Buck József

a Pécsett működő rajztanárt 1795-ben kivéló rajztanárként említik.

Zabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

461

Buck József

Pécsett rajztanító 1796-ban.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor
művészet a 18-19 század fordulóján, Bu-
dapest, 1972

721

Buck József

Születési éve ismeretlen, elhunyt 1823-ban. Építész és rajztanító. 1780-as években Budán élt. 1787-ban nevezték ki Pécsre rajztanítónak.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormű-vészet a 18-19-i század fordulóján, Budapest, 1972

681

Buck József [ ]

Rajziskolát alapított Pécsett. Iskolája több mint félévszázadon át működött.

—: A pécsi képzőművészet kistükre (3)
283–286. old.

JELENKOR, Pécs 1971. március XIV/3

M.D.K.

Buck József pécsi tanár

Lásd: Koller kanonok c. cédulát! A pécsi Szent Péter székesegyház négy tornyának alaprajzát készíttette.

Gosztonyi Gyula: Pécsi mesékönyv. Pécs. 19. l.

M.D.K.

Buck József, építész

A XIX. sz. első évtizedeiben számos készített tervet a pécsi székesegyház átépítésére, de az egyházi főhatóság Pollack Mihály tervét fogadta el, s azokat házi keretében, pécsi iparosokkal hajtotta végre. A munkálatok közel öt évtizedet vettek igénybe.

144
151
154

Gosztonyi Gyula: A pécsi ókeresztény temető. Pécs műemlékei. Pécs, 1943. 144.,151. és 154.old.

Gosztonyi Gyula: A pécsi ökeresztény temető.
Pécs műemlékei. Pécs, 1943. 144.,151. és 154.old.

M.D.K.

Buck József, rajztanár

Pécsett működik a XIX. század első éveiben. 1805-ben ő készíti el a székesegyház alaprajzát. Ő egyébként a székesegyház átalakítására is nyujt be terveket, de a munkát Pollack Mihály tervei szerint hajtották végre a század első éveiben.

Gosztonyi Gyula: Pécs műemlékei. Pécs 1763-ban.

Pécs, 1944. 39.old.

M.D.K.

Buck József, építész

a XIX. sz. első évtizedeiben, a pécsi püspöki székesegyház gótizáló átalakítására terveket nyújt be, de az egyházi hatóságok Pollák Mihály terveit fogadják el.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs műemlékei. Bőv. klny. a Sorsunk 1942. II. 4.sz.-ból. 15.old.

M.D.K.

BUCK József ~~épt~~
pécsi építőmester

Művért. 1955. 1. sz.
Zádor Anna: A Pollack-kutatás
néhány problémája 9. l, 26. l

9.

MDK

Buch József

A pécsi rajzistola alapítója.
a klassicizmus korában

Dercs · Pogány: Pécs 69.

KÜLDJÖN EGY KÉPET!

Az utolsó találkozás

Ismeretes, hogy amíg Hunyadi Mátyás külföldi háborúival új és új területeket hódított meg, addig idehaza Vitéz János esztergomi érsek és Janus Pannonius összeesküvést szőttek ellene. Mátyás király főleg kitüntetések, adományok osztogatásával az összeesküvőket levette lábukról. Csupán kettőnek nem kegyelmezett. Vitéz Jánost 1472 februárjában cselvetéssel elfogatta és Visegrádon őriztette, a pécsi püspököt azonban nem tudta megtalálni. A Zágráb melletti Medve várában érte Janust a halál 1472. március 27-én. Az elhunytat a vár alatti Remete falu kolostori templomában temették el. Bonfini, Piero Valeriano és mások szerint azonban Janus Pannonius holttetemét Remetéről a pécsi káptalan titokban Pécsre szállíttatta. Mátyás király pécsi látogatásakor azonban megtudta, hogy nagy ellenfele, akit 1464-ben még udvara fényének és ragyogásának nevezett, Bonfini szerint „hozzá méltatlan módon" a pécsi bazilika egyik kápolnájában nyugszik elrejtve. Maga elé vitette a koporsóban nyugvó tetemet, és a váratlan viszontlátástól megrendülve könnyekre fakadt.

Ezt a jelenetet örökítette meg a rézmetsző. A kép aláírása: *„Es entfielen Thränen des Mitleids dem Auge des besten Fürsten."* (A legjobb fejedelem szeméből a részvét könnyei hullanak.)

A kép alján baloldalt a delineater (rajzoló) Buck József, jobbra pedig a sculptor (véső) Johann Mansfeld neve olvasható.

Janus Pannonius földi maradványait a történtek után Mátyás parancsára díszes kőszarkofágban helyezték el, rajta az önmaga által írt sorokkal:

„Itt nyugszik Janus, kivel ősi Dunánkhoz
először
Jöttek a szent Helikon zöldkoszorús szüzei."

Dr. Tóth István
Pécs

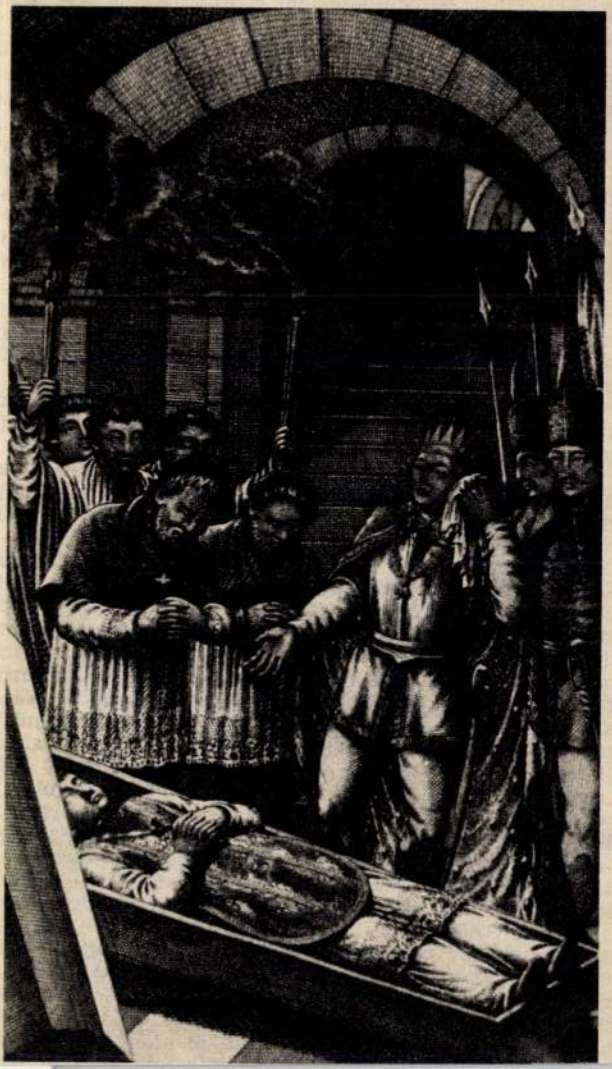

BUCK József

és az épület
nd sorsába
ele. De nem-
kes osztály-
a a kerületé
tanácselnök
ben az ügy-
tettük, hogy
Ezekben a
n ő van ob-
ubra vissza-
g elmondta,
is támogat-
elmét, de ha

értik meg, hogy téves irányban indultak el. A közösségi művelődés nem arra van: minden út az intézményekbe vezet. Ott van meleg, ott van tér és ott van népművelő. Mostanában kint ácsorognak esténként a hideg utcán, játszanak, zenét hallgatnak, röhögcsélnek.

Makacs társaság.

NÓGRÁDI GÁBOR

egy

—

Gyö
hoz
Igy
zon
tet,
ren
a v
por
vül
„kö

tán a klubvezető fokozódó
és erkölcsi megbecsülése is
szhatott abban, hogy a klub-
i együttműködés addig kék-
tozatán az irigység bárány-
zaporodni kezdtek: „... nem
kiváló a munkája, ... lát-
ményekre törekszik, ... kár
intetni, máris elszaladt vele
imígyen dolgozott a háttér-
nka.
t, hogy a klub átszervezése
szerűbb, esztétikusabb, új
riség átadása miatt — aktuá-
t! Régi „klubos" tapasztalat,
nden megújulás, átalakulás
a hibátlan is — óhatatlanul
ri tényezőket is érintő, ese-
gondokat, problémákat oko-
alkozás. Ez az átszervezés
ráadásul nem volt éppen
kül való. A már addig is bá-
őket eregető *anti*hősünk fe-
tisztet kapott, s főhősünk
áris viharfelhők tornyosul-
átunk nem volt éppen nagy
, ráadásul elmondta, hogy
ost hívnák egy másik város
ígéretes távlatokkal kecseg-
bjába vezetőnek. Több sem
Ellenlábasai, kik gomba mód
ltak, gondolkodóba estek:

ból, ... tán nem is
vágyvilágunk — az
be kell itt lépni, t
— ha erről a felette
reznek, kétkedni
tán az átalakult k
gyott) kiválóságáb
közösség-szemellen
lozófia: ... a mi v
len lehetséges vila
képpen — ez a l
legjobbika. Ha ez
szándékával meg
esetleg bebizonyos
mi klubunk a jó,
gyunk kiváló klu
még ilyen máshol,
galomban. Ne hag
tettben fogan: már
tér barátunk körü
választandó klub
téve, majd — mi
kényszerül — a ré
sze a klubfenntart
már most csak ne
majd megleckéztet
jük el ... — önmag
tékeit nagyobbítva
a fegyverekben to
gatva). Csak jó ür
csapda — az átalal
tője jó alany, ő m

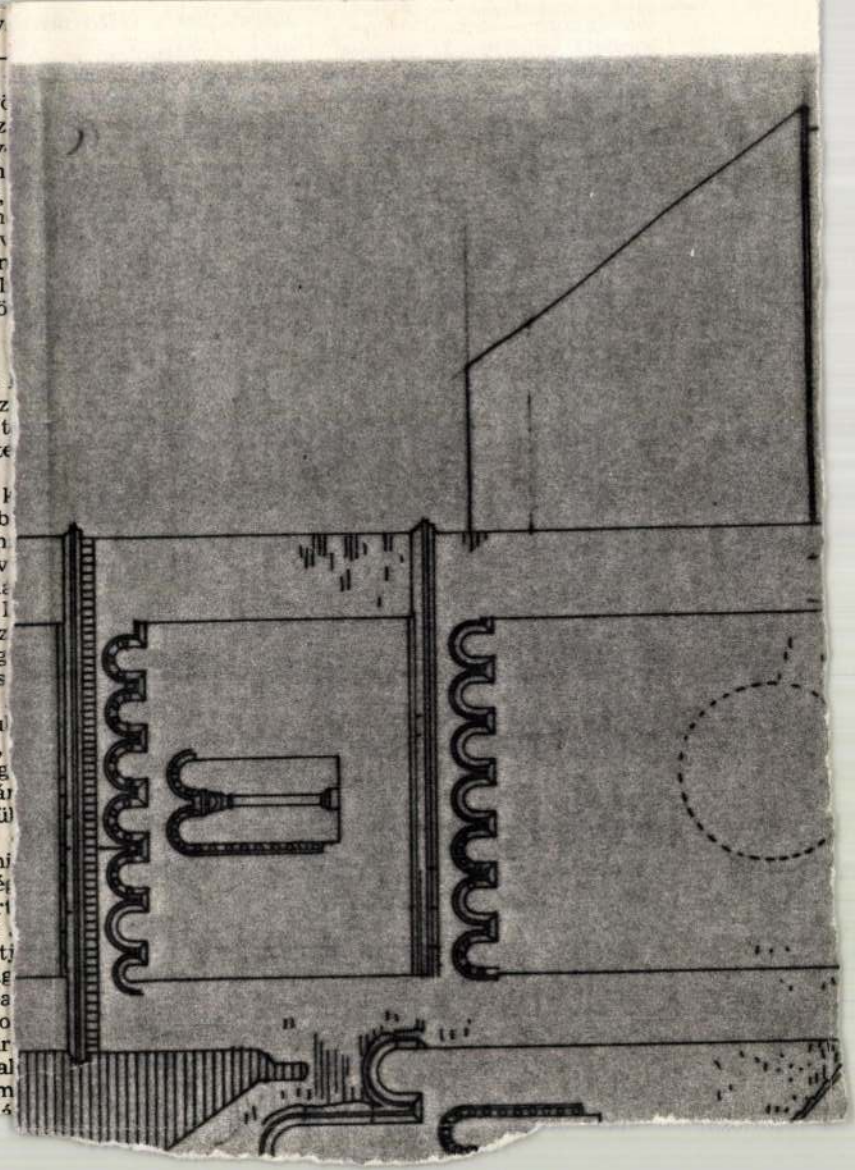

Buck József /1755-1815/ 1

Pécsett az 1786/87 tanévben őt nevezték ki rajztanitónak.

Eddig a közleményig csak szük adatok ismertek Buckról .Az 178oas években nem Budán hanem már Pécsett élt.Amikor kinevezték rajztanárnak,már pécsi városi polgár volt.A pécsi polgárjóg megszerzése felé azzal tette meg az első lépést,hogy 178o. febr. 7-én feleségül vette Spett Ferenc pécsi szobrász Borbála nevü 16 éveslányát.Ekkor Buch az anyakönyv szerint 25 éves volt és a csehországi Libochovitz városban született.Tehát a születési éve nyilván 1755.

Buck valósz nüleg márházasságkötése előtt néhány évvel Pécsett élt és már korábban ismeretségben volt a Spett családdal.Lehetséges,hogy amikoe elvégezte a bécsi képzőmüvészeti akadémia épitészeti iskoláját vándorló utja során került Pécsre.

Igy történt,hogy Spett Ferenc halála után feleségül vette árva lányát, tehát a akkori szokás szerint benösült a céhes mestet családjába és átvette az ipar folytatását.

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

Kopasz G: Buck József és a pécsi razjiskola

353.old.

Buck József 2

Ha Buck mint vándorló ifju épitész már az 178o előtti évekb
ben Pécsett élt és Spettéknél dolgozott, lehetséges,hogy
mint jó rajzoló,Buck rajzolta a butorminták rajzait
Spett szobrász részére.
A bécsi képzőművészeti akadémia elvégzése után a szobrá/-
szat mellett kötelezte el magát.A házassági szerződ sben
a faszobrász mühely felszereléséért és a mesterség
gyakorlásáért 2o forintot fizetett.
Rajzmesteri müködését 1786/87 iskolai évben kezdte meg.
Fizetése évi 3oo forint.
A belvárosban lakott, voltak peres ügyei, anyagi gondjai
.Nagy családja volt, feleségét, anyósát és 4 gyermekét
kellett eltartani.Gyermekei János 178o-ban,Krisztián
1781ben Ferenc 1795ben Julianna 18olben született.
Ferenc szintén rajztanitó lett, s apja halála után őt
követte őt a pécsi rajziskola tanitói állásában.

Müvészet és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978.Bp.
Kopasz:Buck és a pécsi rajziskola

356 old.

József
Buck Ferenc 3

Amig a város nem tudott Bucknak természetbeni lakást biztositani, 4o ft lakáspénzt fizetett részére. 18o7ben kérte,hogy bizonyságlevelet adjon ki a város. Sok fárazodása ellenére sem érhette meg azt,hogy a nemzeti iskolában kiképzett rajzmesteri lakádba családjával együtt beköltözzön, 6o év s korában 1815 április 22én meghalt. 29 esztendeig/1786-1815/ müködött mint rajzmester a pécsi nemzeti iskolában

Müvészet és felvilágosodás
Akadémia Kaidó 1978
Kopasz:Buck és a pécsi rajziskola

old.362.

Buck József

toszkán oszlopfend,mintarajz 1787

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978

Kopasz:Buck és a pécsi rajziskola - old.

356

Buck József

korintuszi oszpolloprend ,mintarajz

1787

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978

Kopasz:Buck és a pécsi rajziskola 356 old.

Buck József

pécsi rajztanár

Irod

Várady Ferenc: Baranya multja és jelenje. Pécs, 1896. I. k. 333. l.

Feliratás 1705-ből való ónkannái

VI. 31.

Bůck József

pécsi rajztanár, épitész
és szobrász

vód

Szönyi Ottó dr.

A pécsi székesegyház.
Magyar Művészet
1929. 490. l.

XV. Győr:
19. Városi Közkönyvtár.
I. 55, 110, 128,

1905. VI. 19.

Zelenka Pál ev. püspökhöz: felszólítás a miskolczi ev. egyházi könyvtár ügyeinek rendezése tárgyában (533/1905.)

Buck József

pécsi rajztanító és
építész

vrá

A Pécs-Baranyai Mú-
zeum Egyesület Érlesí-
tője. 1928-29. 130, 131.
l. (Buck építész
pecsétje.)

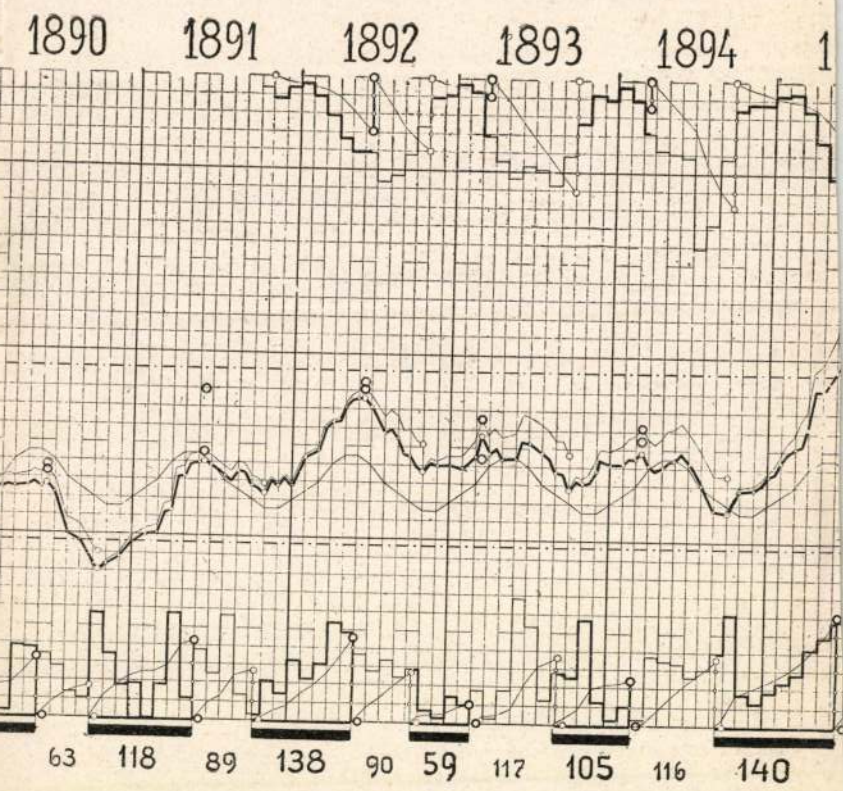
1890
1891
1892
1893
1894
1
63
118
89
138
90
59
117
105
116
140

Buck József

Krisztus a keresztfán
c. tusrajzát meg-
vette az alábbi mu-
zeum.

A Pécs-Baranyamegyei Muzeum Egyesület
Értesítője. 1914. 40. l.

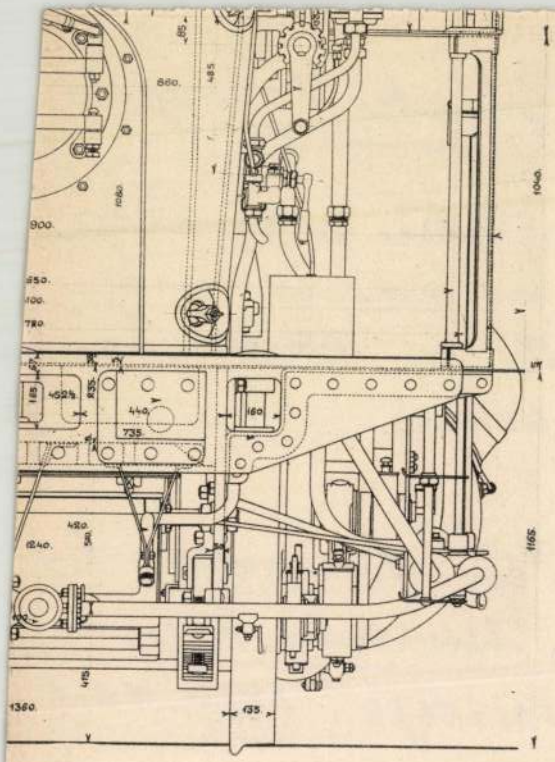

Budapest 1894 márczius 9.en

B' Kozlina

Fehér Odon
Mérnok

s a székesegyház megújítási terveinek elkészítését Pollack Mihályra (l. o.) bízták. B. valószínűleg 1823-ban halt meg.

Szieberth Róbert: Az iparrajzoktatás Pécsett a XIX. század első felében. *A Pécs—Baranyamegyei Múzeum-Egyesület Értesítője.* Pécs, 1912. V. 135—136. l. — *Szőnyi Ottó dr.:* Adalékok a pécsi székesegyház történetéhez. *U. o.* 73. l.

Buck Józef

Bück József

építész és vajzlamtó
1805

Korrektura.

Szönyi Ottó dr.
A dalékok a pécsi
székesegyház történeté-
hez. A Pécs-Bara-
nyamegyei Muzeum
Egyesület Estesitője
Pécs 1912. 71–73. l.

Lásd

u.o 1912. 135,
136. l. (az itteni
szöveg figyelembe vételével javi-
tandó a lexikoni cikkem)

BUDAPEST
FEB

Bůk József

a pécsi belvárosi
fiúiskola rajztani-
tója volt az 1780-as
évektől

Várady Baranya

I, 333. l.

4890

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ada-Kaleh Bács-Bodrog vm. (Orsova sziget.)	Festung Carlsfried alaprajza és sématikus metszetek.

Buck József, építész és rajztanító. Az 1780-as években Budán élt. 1787-ben a pécsi normális iskolához nevezték ki rajztanítónak évi 300 frt fizetéssel. Tanítványai részére sok rajzmintát készített, melyek közül 33 darab a pécsi múzeumban van. 1805 márcz. 23-án terjedelmes német nyelvű beadványt intézett a pécsi káptalanhoz, melyben a pécsi székesegyház restaurálására vonatkozólag adott programmot. Terveit azonban a kivitel költséges volta miatt a káptalan nem fogadta el,

Buck József

vajztanító

l.

1787 tól Pécsett,

majd Budán

LykaMagymű1800-50

164, 341, 376, l

Buck József
rajztanár

l.

Gosztonyi Pécs 1763

38, 39. l.

Gosztonyi Gy. Pécs 1763-
dem. Pécs 1944.
38, 39. l.

Buck József

Épitész ?

1805

l.

Gosztpécsi vizesegyh.

III. Eép.

31 199. l. 202, 215,
246, 256, 257.

Gosztonyi Gy: A pécsi
Szt Péter vizesegyház
eredete. Pécs, 1939.

Buck József
festő

20 db aktrajzát
ajándékoztak az alábbi
muzeumnak

Pécsi Napló.
1913. febr. 19.
(A pécsi muzeum
1912. évi Szarapodása.)

652. sz.

Kalas viadal és Bika.

Buck József

MAGYAR MŰVESZET

1929. 490

68-0693

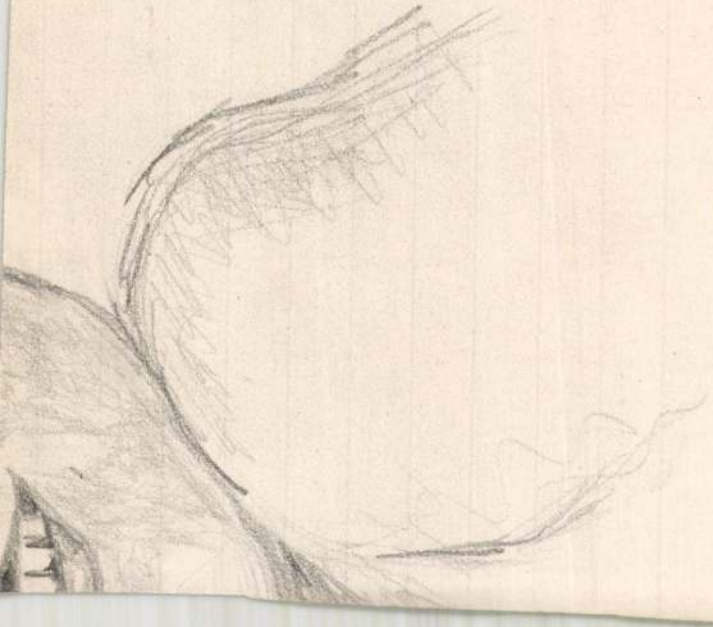

Buck József

Ltáb. II. 21. + 1823k

III. 120

86,

IV. 149

magyar

Buck József

építész

l. Gozsbarokk Pécs

15. l.

M.F.I.

MAGYAR FILM IRODA

CZVEK GYULA

Telefon 45-5-10 BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UTCA 7 Piktári csekk: 35710

Műterem és laboratórium. Műtermi, műszaki és egyéb fényképfelvételek. Reprodukciók. Másolások. Nagyítások. Diapozitívek. Filmdiapozitívek. Amatőrmunkák kidolgozása

Felveszünk mindennemű megrendelési néma- és hangosfilmfelvételek, címfeliratok, reklám-, Trick-filmek és laboratóriumi munkák készítésére

T.

Müemlékek Országos Bizottsága,

BUDAPEST.

Rákos u. lo.

Buck József

ablak és ajtódiszitmények,mintarajz

én.

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

361.o.

Buck József

Ión oszlopfő, mintarajz é.n./1787/

Művészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 1978

Kopasz: Buck és a pécsi rajziskola

old.

357

Buck József

a pécsi rajziskola és Buck fennmaradt rajzait
a levéltár őrzi, köztük 23 db mintarajzot

Művészet és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978.Bp.

378.o

Buck József

dór kandalló mintarajz én.

Művészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 1978

Kopasz: Buck és a pécsi rajziskola

360 old.

Buck József

akantuszlevél,mintarajz 1787

Művészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 19

Kopasz: Buck és a pécsi rajziskola

358 old.

Buck József

a pécsi székesegyház alaprajza, 1805

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

366.o.

Ruck József

tervezte a Pollack féle székesegyház/Pécs/

átalakitását.,de szerepe még ma sem tisztázott.

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978.Bp.

384

Kopasz Gábor / Buck József és a pécsi rajziskola első évtizedei

Pécsett a mai belvárosi iskola helyén, ennek előző épületében, egy évvel a Ratio Educationis megjelenése után, 1778-ban állították fel a négyosztályos normális iskolát négy rendes tanítóval, akik közül egyik az igazgató volt.[1] Az 1786. év második felében került sor a rajzosztály, majd pedig félév múlva a zenei osztály beindítására. Kötelezővé tették egy rajztanítási terem felszerelését. Az 1786/87. tanév elején a csehországi származású Buck Józsefet nevezte ki az uralkodó nevében a Helytartó Tanács rajztanítónak (Zeichenlehrer) a főtankerületi igazgatóság javaslatára.[2]

Később két tanterme lett a rajziskolának; amikor pedig a második Ratio Educationis a normalis iskola osztályainak számát háromra csökkentette, a volt negyedik osztály tanterme lett a rajzmester dolgozószobája.

I. Buck József életrajza (1755—1815)

Tanulmányunkat megelőzőleg Buck József személyes adatait senki nem tárta fel, ezért mindeddig szűkszavú, hiányos és eléggé pontatlan adatok ismertek csak vele kapcsolatban.[3]

Az 1780-as években nem Budán hanem már Pécsett élt. A pécsi városi levéltárban külön kezelt normális iskolai iratok is utalnak arra, hogy 1786-ban, amikor kinevezték rajzmesternek, Buck József már pécsi városi polgár volt, vagyis itt polgárjogot szerzett. A polgárjog elnyeréséhez pedig többek között bizonyos anyagi javakra és több éves helybenlakásra is szükség volt.

A pécsi polgárjog megszerzése felé azzal tette meg az első lépést, hogy 1780. február 7-én feleségül vette Spett Ferenc pécsi szobrász (faszobrász) Borbála nevű 16 éves leányát. A házassági anyakönyvi bejegyzésből megtudjuk azt is, hogy Buck József ekkor 25 éves volt és a csehországi Libochovitz városban született.[4] Tehát a születési éve nyilván 1755.

Buck József valószínűleg már házasságkötése előtt néhány évvel Pécsett élt és már korábban ismeretségben volt a Spett családdal. Lehetséges, hogy amikor elvé-

[1] *Várady Ferenc* szerk.: Baranya múltja és jelenje I. Pécs 1896, 332—341.

[2] Svoboda Gáspár zenetanító szintén Csehországból származott.

[3] Művészeti Lexikon I. Bp. 1965, 322.

[4] Pécsi belvárosi plébánia. Matricula copulatorum, 1780. 33. sz. 1780. Febr. 7. — Copulatus est cum sponsa: Josephus Buck coelebs a Libochovetz annorum 25. — cum Barbara filia defuncti Franciscus Spöt civis hujas, annorum 16. — Testes: Ivan Vangl, Franciscus Strikner. — Spett Ferenc faszobrász korábban bútorzatot készített a pécsi káptalan megbízásából.

gezte a bécsi képzőművészeti akadémia építészeti iskoláját, vándorló útja során hamarosan Pécsre került, és éppen Spett Ferenc szobrásznál kapott alkalmazást. Így történt, hogy Spett Ferenc halála után feleségül vette árva leányát, Spett Borbálát, tehát akkori szokás szerint benősült a céhes mester családjába és átvette az ipar folytatását.

Ha Buck József mint vándorló ifjú építész már az 1780 előtti években Pécsett élt és Spettéknél dolgozott, lehetséges, hogy mint jó rajzoló, Buck rajzolta a bútorminták rajzait Spett szobrász részére.

Buck József tehát a bécsi képzőművészeti akadémia építészeti iskolájának elvégzése után elsősorban a szobrászat mellett kötelezte el magát, és nyilván ezt folytatta rajztanítóvá való kinevezéséig. A házassági szerződés megkötésekor ugyanis a faszobrász műhely felszereléséért és a mesterség gyakorlási jogáért (pro instrumentis et jure exercendae artis suae) 20 forintot fizetett és további évi 18 forint járadék fizetésére kötelezte magát a menyasszony anyjának, özv. Spett Ferencnénak a javára. Ebben a móringlevélben Buck Józsefet szobrásznak említik.[5]

Amikor tehát Buck Józsefet saját kérésére rajzmesterré nevezték ki a pécsi rajziskolához, már kb. egy évtizede pécsi lakos volt, miután pedig megnősült és önálló szobrászmesterré lett, Pécsett a városi polgárjogot is elnyerte. Rajzmesteri kinevezéséről a normális iskolai iratok és ezek iktatófüzetei tanúskodnak. A budai Helytartó Tanács 1786. július 4-én kelt leiratával értesítette Teleky József főigazgatót, hogy Buck József kinevezést nyert a pécsi rajztanítói állásra.[6]

Rajzmesteri működését így az 1786/87. iskolai évben kezdte meg a pécsi normális iskolában. Fizetését évi 300 forintban állapították meg, amely összeget negyedévi részletekben folyósította a város pénztára. Csak érdekességként említjük meg, hogy ugyanakkor Svoboda Gáspár énekmester, illetve zenetanító (musices magister) fizetése csak évi 200 forint volt. Igaz, hogy az első évben csak mindössze 3 tanuló járt zenére, a rajziskolának pedig már az első félévben 9 tanulója volt. A későbbiekhez viszonyítva ez is igen alacsony szám, ami arra utal, hogy kezdetben a rajztanítás is nehezen indult meg. A következő években azonban a rajztanulók száma fokozatosan és folyamatosan emelkedett.

A már említett házassági anyakönyvi bejegyzésen kívül a pécsi városi levéltárban több városi tanácsi jegyzőkönyvi adat és közigazgatási irat is alátámasztja, hogy Buck József a csehországi Libochovitzban született. Az történt ugyanis, hogy Buck József pécsi rajztanító Libochovitzban elhalt anyja utáni örökségét az ott élő testvére, Buck Antal asztalosmester vette át saját maga részére. Buck József Pécs város tanácsához fordult, hogy legyen segítségére jogos anyai örökségének összegszerű megállapításában és átutalásában.

Ennek következtében az 1798–1805 közötti években több levélváltásra került

[5] Baranya megye levéltára (továbbiakban BmL.) Pécs v. lt. 1801/1805. tan. jkv. sz. Peres ügy: In causa vidua Barbara Spethianae contra Josephum Buck sculptorem et in regiis nationalibus scholis delineationis magistrum. Ebben özv. Spett Ferencné pert indított veje, Buck József szobrász és rajzmester ellen, amiért a házassági szerződésben megajánlott évi járandóság fizetésével elmaradt. A városi bíróság kötelezte Buckot a szerződésnek megfelelő rendszeres fizetésre.

[6] Uo. Normál iskolai iratok, 21301–27447/1786. sz.

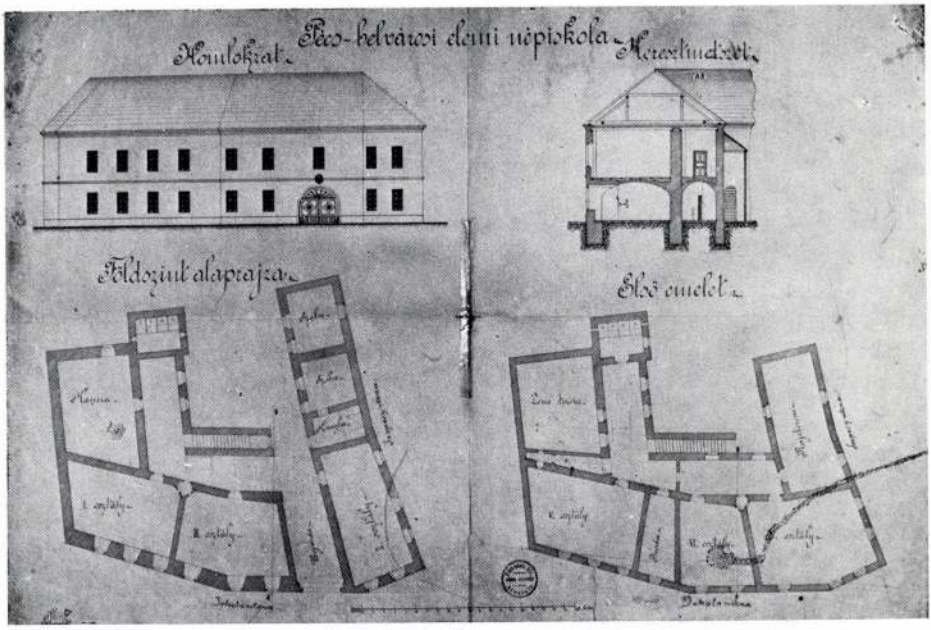

1. A pécsi normális iskola épülete, felmérés 1878-ból

sor Pécs város és Libochovitz város tanácsai között.[7] Megemlítjük, hogy Buck József rajzmesteren kívül más személyek is áttelepedtek Libochovitzból Pécsre, amiből arra lehet következtetni, hogy elég gyakori volt a kapcsolat a két város kézművesei, vándorló legényei között.[8]

[7] Uo. Pécs v. lt. 83/1798, 785/1798, 1242/1799, 4/1805. tan.jkv. számok, s ugyanilyen számú közigazgatási iratok. — Ezekből kitűnik, hogy először csak 87 forint 55 krajcár örökséget akartak Libochovitz város részéről Buck József számára megállapítani. Később ezt módosították, és a pécsi rajzmesterre eső anyai örökség teljes pénzösszegét 134 forint 26 krajcárra emelték. A Buck-testvérek örökségvitájába a Cseh-Osztrák Udvari Kancellária és a Magyar Királyi Helytartó Tanács is beleszólt. Végül is e két állami főhatóság befolyására állapította meg Libochovitz város a pécsi rajzmestert illető anyai örökséget 134 forint 26 krajcárban. Libochovitzban az 1804. évi aratásra tűzték ki az összeg átutalásának idejét. Mivel ezt a határidőt is elmulasztották, Buck József újabb kérésére Pécs város tanácsa 1805. január elején újra felhívta Libochovitz várost az összeg átutalására, miután az 1804. évi aratás már régen elmúlt. A pénz átutalása közvetlenül Buck József címére nyilván meg is történt, mert ebben az ügyben a két város között több levélváltás nem történt. — Megjegyezzük, hogy a közigazgatási iratokban az adatok részletesebbek, mint a tanácsi jegyzőkönyvekben.

[8] Uo. 2400/1805. tan. jkv. sz. — Libochovitz város tanácsa 1805. okt. 10-én kelt levelében bizonyítványt kért Buck József asztaloslegény haláláról, aki Pécsett a Ferencesek utcájában Pilzmayer asztalosmesternél dolgozott és 1801 húsvétkor halt meg. Apja, Buck Vencel Libochovitzban volt asztalosmester. Nem volt rokona a pécsi rajzmesternek, bár hasonló nevű volt. E családi nevet, amely Libochovitzban elég gyakori lehetett, mind Pécsett, mind Libochovitzban teljes következetlenséggel váltakozva írták „Buck" vagy „Buk" helyesírással. Ugyanígy a pécsi rajzmester családi nevét is.

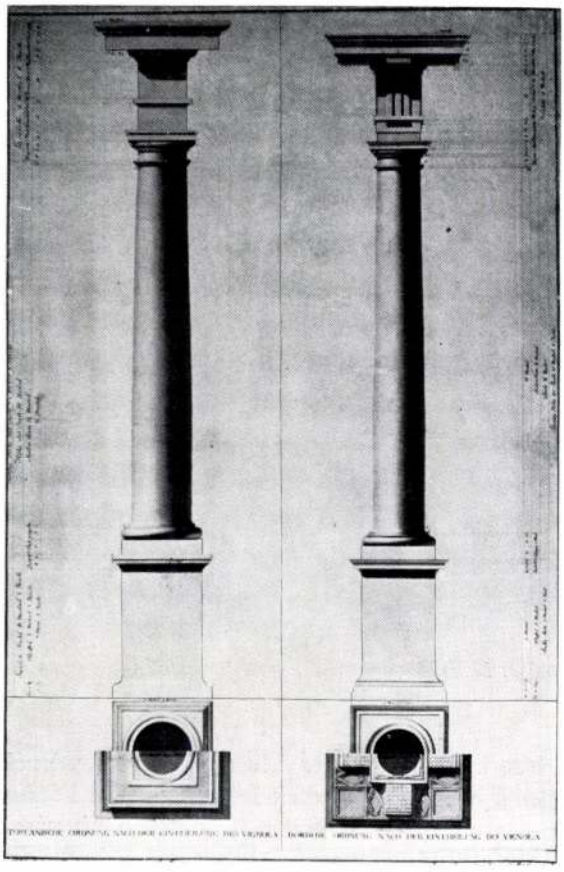

2. Toszkán oszloprend, Buck József mintarajza, 1787

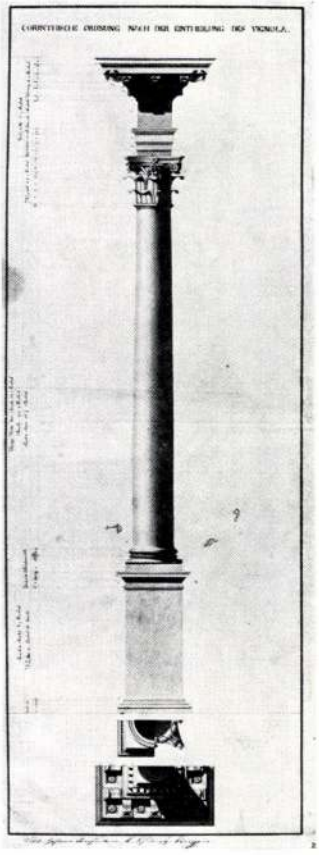

3. Korintuszi oszloprend, Buck József mintarajza, 1787

Buck József rajzmester (Zeichenmeister) úgy élt Pécsett, mint a többi városi polgár. A belvárosban lakott, olykor voltak peres ügyei, anyagi gondjai, adásvételi ügyletei.[9] Anyagi gondjai főként abból származtak, hogy nagy családja volt: feleségét, anyósát, négy gyermekét kellett eltartania. Házassági szerződése alapján anyósának élete végéig fizette a járadékot. A városi tanácshoz intézett beadványaiban többször említette, hogy családjában gyakran fordultak elő betegségek. A négy gyermeke közül János 1780-ban, Krisztián 1781-ben, Ferenc 1795-ben, Julianna 1801-ben született. A legkisebb fiú, Ferenc szintén rajztanító lett, és apja halála után követte őt a pécsi rajziskola tanítói állásában.

[9] Uo. 1540/1796. közig. sz. — Emitt Casparus Svoboda fundum domalem a Josepho Buck in interior civitate sub N° 513 situm, orgias quadratus 262 continentem (cui ab oriente Antonius Gianone, ab occidente Mathias Ainhorn, a meridie Josephus Vészics, a septentrione platea advicinantur) in et pro florenis 137.

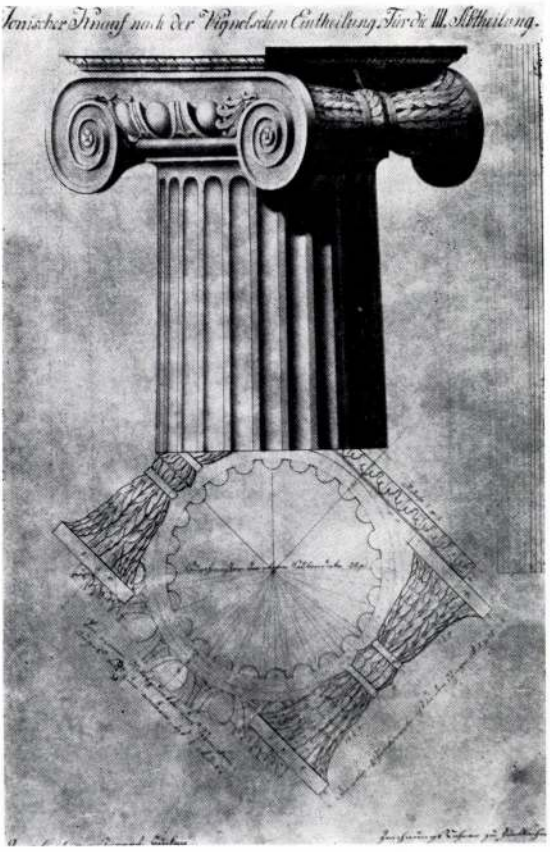

4. Ión oszlopfő, Buck József mintarajza, é. n. (1787)

Miután Buck rajzmester családi házukat eladta, természetbeni lakást kért a várostól. Kérvényében hivatkozott arra, hogy a lakások nagyon drágák és egyébként is alig lehet lakást kapni. Ezért azt javasolta a városnak, építsen fel részére egy természetbeni lakást a normális iskolai épület mögött, ahol akkor üres telek volt. Annyival könnyebb ennek a város részéről való felépítése, mert ehhez a városnak megvan a szükséges építőanyaga. Sok éven át szerzett érdemeire hivatkozva kérelmének kedvező elintézését kérte. Kérvényét a városi tanács döntés céljából a választott közönség közgyűlése elé utalta.[10]

A polgármester a közgyűlés határozatának megfelelően maga mellé vett egypár szenátort, a városi szószólót és néhány választott polgárt, megvizsgálták Buck József kérelmét, és kedvező véleményezésükkel újból a magisztrátus elé terjesztették. A bizottság figyelembe vette, hogy a Helytartó Tanács még 1788. február 23-án

[10] Uo. 1618/1805. közig. sz. — A városi külső tanácsot nevezték választott polgárságnak vagy választott közönségnek is.

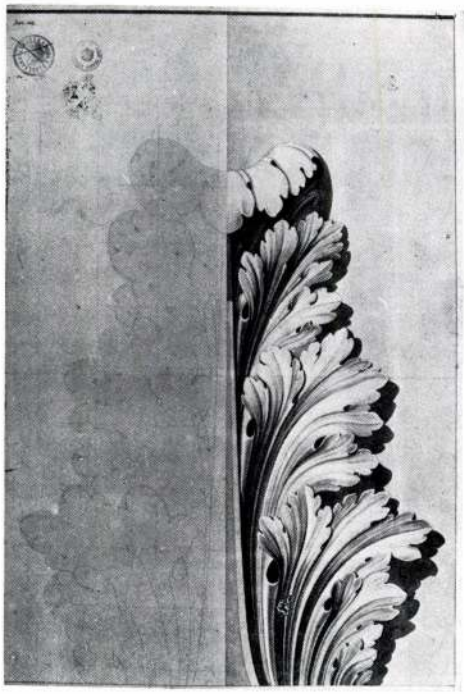

5. Akantuszlevél, Buck József mintarajza, 1787

kelt 8755. számú rendeletével természetbeni lakást állapított meg a rajztanító részére. De tekintetbe vették azt is, hogy a rajzmester (graphidis magister) milyen közhasznú és szükséges munkát végez az ifjúság rajzra való tanításával, hogy a rajzórán tanultakat minden iparágban lehet hasznosítani és Buck József e cél szolgálatára szenteli egész életét.[11]

Amíg a város nem tudott Buck Józsefnek természetbeni lakást biztosítani, 40 forint lakáspénzt fizetett részére. Azonban nehezen jött ki a fizetéséből, és ha megfelelő életszínvonalat akart magának és családjának biztosítani, keményen kellett dolgoznia. Amikor drágább lett a megélhetés, 1812 nyarán kérte a várostól lakáspénzének felemelését. Miután a Királyi Kamara is felszólította Pécs város választott közönségét a rajztanító lakáspénzének felemelésére, ezt évi 40 forintról 50 forintra emelték.

Amikor már majdnem egy évtizede húzódott Buck József természetbeni lakáskérelmének az elintézése, 1814 júliusában olyan határozat született, hogy a rajzmesternek a nemzeti iskola épületében biztosít a város megfelelő lakást. A városi tanács úgy határozott, hogy *Berks* mérnököt – aki egyben Pécsett bányaigazgató volt – fogja megbízni a rajzmesteri lakásnak az iskola épületében való kialakításával.[12]

A gazdasági viszonyok további romlása miatt a rajztanítói lakás elkészüléséig

[11] Uo. 2326/1805. tan. jkv. sz.
[12] Uo. 1708/1814. tan. jkv. sz.

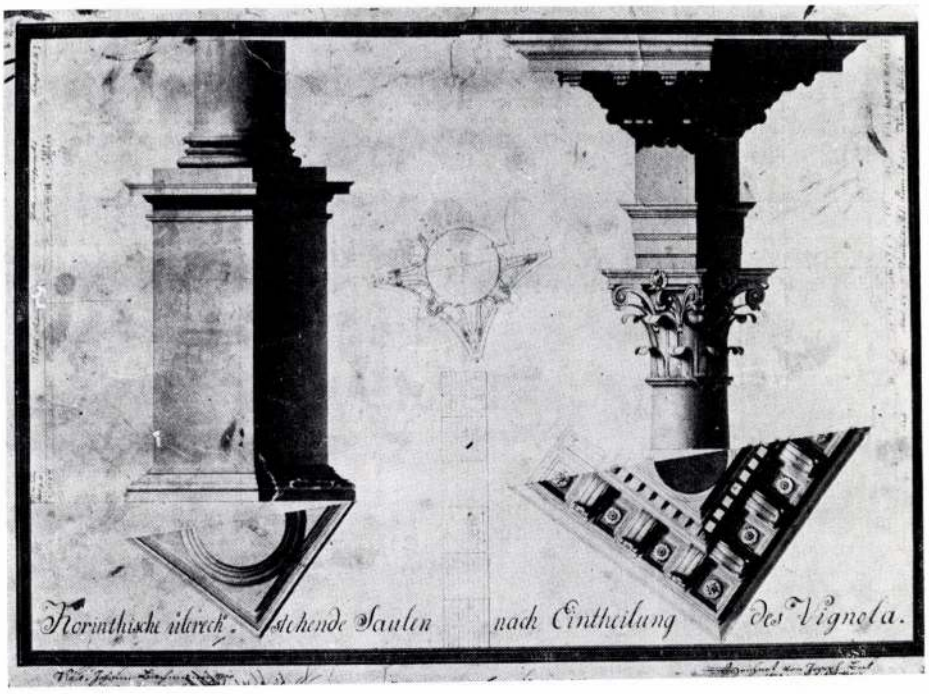

6. Korintuszi oszlop, Buck József mintarajza, é. n. (1787)

a város közgyűlése (választott polgárok közönsége) évi 100 forintra emelte fel a rajzmester lakáspénzét.

Mivel a nemzeti iskola épületébe előzőleg katonaújoncok voltak beszállásolva, s így kisebb-nagyobb rongálások történtek az épületen, a város egybe akarta kapcsolni az egész épület tatarozását a rajztanítói lakás kialakításával.

A rajztanítói lakásra vonatkozóan az volt a terv, hogy az iskolaépület földszintjén lesz, és 3 szobából, 1 kis konyhából, 1 kis éléskamrából és pincéből fog állani. Így készítette el Berks Péter mérnök és bányaigazgató a műszaki tervet és költségvetést, miszerint a lakás kialakításához 1200 forint fedezetre volt szükség. Ezt az összeget a közgyűlés megszavazta és a rajzmesteri lakás kiképzésére előirányozta. Azonban a város az iskola egész épületének tatarozását is tervezte, s ez még 2112 forintot igényelt volna. A két munka összege 3312 forintot tett ki. A város, anyagi helyzetét felmérve, ebből az összegből csak 1290 forintot tudott vállalni, ezért kérelemmel fordult a Kamarához, hogy az ezen összegen felüli költséget, vagyis 2022 forintot a Kamara vállalja magára. Felterjesztését a város többek között azzal is indokolta, hogy neki sok kiadást jelent a ciszterci latin iskola (gimnázium) épületének fenntartása.[13]

Amíg a pécsi rajzmester eljutott odáig, hogy a város közgyűlése megszavazta részére a lakás kialakítását az iskola épületében, sokszor kellett bizonyítania erre

[13] Uo. 2135/1814. közig. sz.

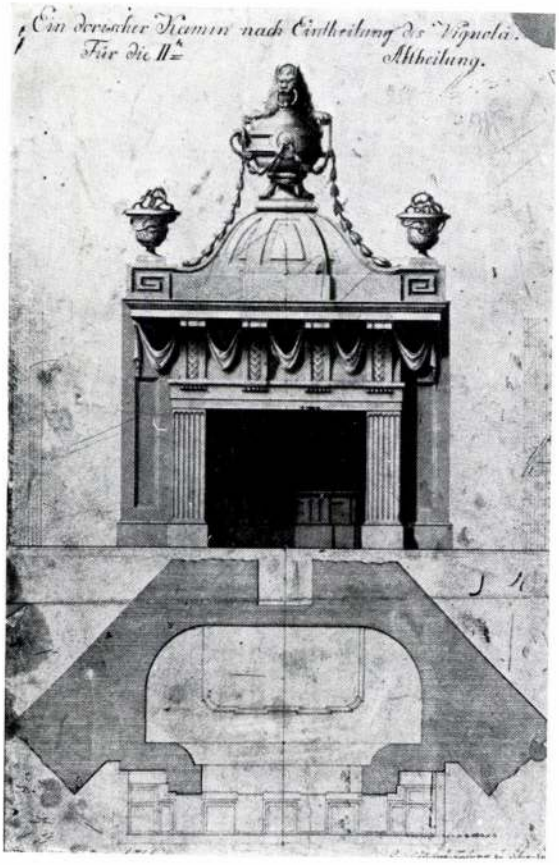

7. Dór kandalló, Buck József mintarajza, é. n. (1787)

való érdemességét, szorgalmas munkásságát, a város társadalmában elfoglalt hasznos pozícióját. Különösen a felettes főhatóságokkal szemben volt erre szüksége, hiszen a városban különben is általánosan ismert személyiség volt. Ezek a hivatalos bizonyítványok közelebbről megvilágítják egyéniségét, munkáját, és fontos művelődéstörténeti adatokat tartalmaznak a pécsi rajziskola fontosságáról.

Első alkalommal Buck József kebelbeli polgár (gremialis civis) és a nemzeti iskola rajzmestere 1807-ben kérte, hogy a városban békességben, tisztességben és polgári közösségben eltöltött életére való tekintettel bizonyságlevelet (attestatio testimonialis) adjon ki a város. A bizonyságlevél kiadását a magisztrátus elrendelte.[14]

[14] Uo. 338/1807. közig. sz. — Buck József bizonyságlevelének fogalmazványa: „Eotum circumspectus Josephus Buck gremialis civis, et penes hujatem Regiam Scholam Nationalem graphidis magister personaliter coram nobis constitutus supplex factus est, super ante acta ipsius vitae eidem Attastorio Testimoniales extradaremus. — Cum autem juxta petenti nun sit denegandus assensus; ex eo praesentium per vigorem attestamus, quod supplicans Josephus Buck per decursum 20 annorum, quo hic gremialis inhabitor et civis existerat, semet semper pacifice, honeste ac civili suo statui convenienter gesserit adeo, ut non modo

8. *Ablak- és ajtódíszítmények, Buck József mintarajza, é. n. (1787)*

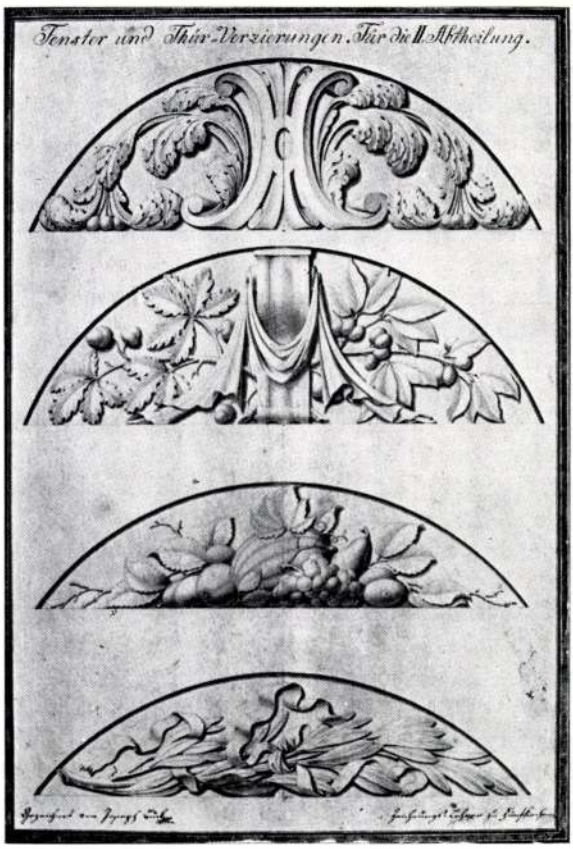

De bizonyítvánnyal kellett igazolnia, hogy méltó az iskola épületében kialakítandó lakásra akkor is, amikor Pécs város a nemzeti iskola épületének tatarozására és a rajzmesteri lakásra részbeni fedezetet kért a Kamarától. Ekkor a városi tanács szintén bizonyítványban igazolta, hogy Buck József számos év óta közmegelégedésre kiválóan látja el feladatát, mióta csak Pécsett lakik, magát állhatatosan, józanul, a társaságban barátságosan viselte, egyszóval minden dicséretre méltó, így tehát bizonyította a városi magisztrátus a választott polgársággal egyetértve, hogy nincs semmi olyan kifogás, amely Buck Józsefre nézve a Kamaránál kedvezőtlen lenne a nemzeti iskola épületében való elhelyezésére, amennyiben az épület tatarozása elkészül, és a város a rajzmesteri lakást kialakítja.[15]

it, quod contra eundem nulla unquam querela coram nobis factafuerit, omnio recognoscere, verum eundem Josephum Buck civem nostrum tamquam virum nostra recommendatione dignum etiam omnimode recommendare debeamus. Super quibus praesentes nostras authentico civitatis nostrae sigillo roboratas extradandas esse duximus Attestorio Testimoniales. E sessione nostra megistrali, V. Ecclesiss die 23ª Febr. 1807."

[15] Uo. 642/1815. közig. sz.

Azonban a sok kérvényezés, fáradozás és huzavona ellenére sem érhette meg Buck József, hogy a nemzeti iskolában kiképzett rajzmesteri lakásba családjával együtt beköltözzék, mert 60 éves korában, 1815. április 22-én meghalt. Csaknem 29 esztendeig (1786–1815) működött mint rajzmester a pécsi nemzeti iskolában. A rajztanítói lakás pedig csak halála után készült el. Halálesetét a pécsi belvárosi r. k. plébánia halotti anyakönyvébe jegyezték be.[16]

Özvegye részére évi 100 forint nyugdíjat állapítottak meg, és ezt a tanulmányi alapból fizették. Özv. Buck Józsefné csaknem két évtizeddel élte túl férjét; 1833-ban halt meg.

Buck József halála után a nemzeti főelemi iskola igazgatója és tanári kara (Director et Professores) 1815. november 4-i ülésén elhatározta, hogy addig is, amíg magasabb helyről a rajztanítói kinevezés meg nem érkezik, az elhunyt rajzmester fiát, Buck Ferencet helyettesként alkalmazzák. Felkérték a városi tanácsot, hogy a magisztrátusi céhbiztosok útján[17] hívja fel a céhmestereket, hogy tanoncaikat vasárnapokon és ünnepeken a szokott órákban a nemrégen kiadott második Resolutio szerint rendszeresen küldjék a rajzórákra és iskolai beiratkozásukat ne nehezítsék. A rajziskolás tanoncok pedig hozzák be azokat a rajzeszközöket, amelyeket házi használatra még az elhalt Buck Józseftől kaptak, hogy ezeket újból felül lehessen vizsgálni. Felkérte továbbá a tantestületi ülés a városi tanácsot, gondoskodjék a húsz helyről esedékes 3 fontnyi összegek (tripodes) behajtásáról. Arra vonatkozóan, hogy kik és mi módon tartoznak ezen összegeket fizetni, a helyi nemzeti iskolai igazgató megállapítása volt az irányadó.[18]

Amikor Buck József halála után az iskolaépület földszintjén Berks Péter mérnök tervei szerint a rajztanítói lakás elkészült, ebbe már az új rajzmester, a fiatal, 20 éves Buck Ferenc költözött be édesanyjával és Julianna húgával.

A nemzeti főelemi iskola egyemeletes épületének földszintjén voltak elhelyezve – a rajzmesteri lakáson kívül – a normális iskolai első, második és harmadik osztályok tantermei. Az emeleten volt a rajziskola két tanterme és a rajzmester dolgozószobája. Az egyik rajzteremben a tanoncok, a másikban az iparos legények tanulták és gyakorolták a rajzolást. Ugyancsak az emeleten volt még ezenkívül másik két tanterem is: az egyik a zeneiskola (zeneosztály) terme, a másik pedig a tanítóképző (Präparandenschule) tanterme.

A rajziskola tehát jelentős helyet foglalt el a nemzeti főelemi iskola keretén belül, hiszen az egész épületben található nyolc terem közül három a rajziskoláé volt, és az egyetlen iskolai lakásban is a rajztanító lakott.

Buck Ferenc rajztanító viszonylag rövid ideig, mindössze 12 évig (1815–1827) működött az iskolánál. Tízéves rajztanítói működésekor, 30 éves korában (sero tempore annorum 30) kötött házasságot Kummer Juliannával. Házasságkötésénél az egyik tanú Szigvarth Vince normális iskolai igazgató volt.[19]

[16] Pécsi belvárosi plébánia. Matricula defunctorum. — Mense Aprili 1815. — Dies: 22ª. — Locus: 5 Ecclesii. — Mortuus: Dominus Josephus Buk graphidis magister. — Aetas: 60.

[17] A tanácsi céhbiztosokra vonatkozóan l.: *Kopasz G.*, Régi pécsi kézműves mesterségek. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve XVI. (1971) 175.

[18] BmL. Pécs v.lt. 2737/1815. közig. sz. — A tantestületi határozat külzetén ez olvasható: „Hivatalos megkeresés. A kir. nemzeti főelemi iskola üléséből a rajziskolára vonatkozóan."

[19] Pécsi belvárosi plébánia esketési anyakönyve, 1825. 9. sz. — 1825. március 17. — Francis-

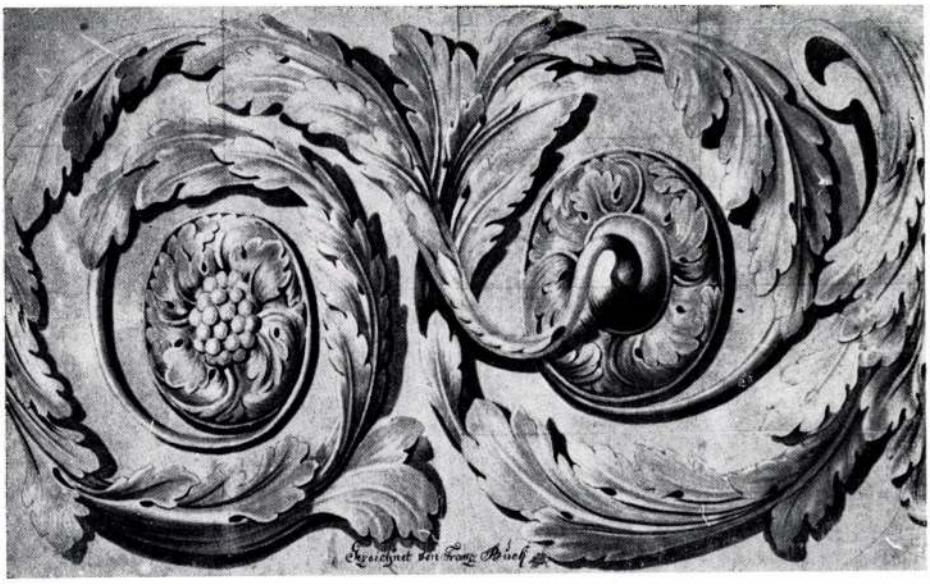

9. Akantuszinda, Buck Ferenc mintarajza, 1815

Buck Ferenc azonban két év múlva 1827-ben, 32 éves korában meghalt. Halálával a pécsi rajziskolánál a két Buck több mint négy évtizedes rajzmesteri működése ért véget.

II. A pécsi rajziskola 1786-tól 1815-ig

Bár a Baranya megyei Levéltárban a pécsi normális iskola iratai hiányosan maradtak meg, mégis jól tükrözik az iskola működését. Kitűnik, milyen fontos szerepet adtak az iskolán belül a rajzoktatásnak, amelytől a felvilágosodás idején az ipari s általában a gazdasági felemelkedést várták. E célkitűzést iskolapolitikájában II. József igen határozottan szabta meg, ezért városainkban a legtöbb rajziskola beindulása az ő idejére esik, így a pécsi rajziskoláé is.[20]

A Helytartó Tanács 1786. június 6-án kelt levelében értesítette Teleky József pécsi főigazgatót az uralkodó intézkedéséről, miszerint azok a kézművesek, akiknek mesterségük tökéletesítését rajzművészettel kell elérni, tanoncaikat előbb nem szabadíthatják fel, mielőtt saját rajzaikkal nem bizonyítják, hogy a rajziskolát vasár- és ünnepnapokon (Sonn- und Feiertage) egy éven keresztül szorgalmasan

---

cus Buck coelebs graphidis magister obtenta dispensationem a 3 denunt. et sero tempore annorum 30. cum coelibe Julianna Kummer annorum 22, — praes. testibus: Sp. D. Vincentio Szigvarth directore et Johanne Huber 5 Eccl. per parochum loci.

[20] A magyarországi rajzoktatás kezdeteire vonakozóan l.: *Szabolcsi H.*, Magyarországi bútorművészet a 18—19. század fordulóján. Bp. 1972, 32—35.

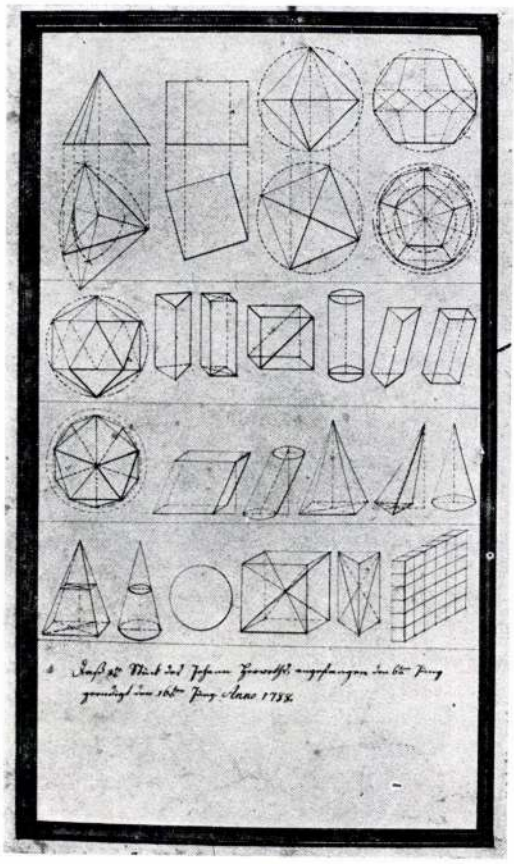

10. Horváth János tanuló mértani rajza, 1788

látogatták. Arra is felhívta a Helytartó Tanács leirata a főigazgatót, hogy állítsa össze azoknak a kézműveseknek névsorát, akiknek tanoncai számára kötelező a rajziskola látogatása. A rendelkezésről értesítenie kellett Pécs szab. kir. várost is az érdekelt kézműiparosok felvilágosítása végett.[21]

Ezt követően egymás után érkeztek a Helytartó Tanácstól a felhívások a pécsi főigazgatósághoz, hogy tegyen jelentést a pécsi főnemzeti iskola (Hauptnationalschule) működéséről, helyzetéről, az iskolaépület állapotáról. A felhívások főként arra vonatkoztak, hogy a nemzeti iskolában van-e rajzosztály, hol működik, milyen állapotok találhatók benne, ki irányítja a rajzoktatást, mennyi a rajztanító fizetése. A rajzosztály mellett sürgette a zenei osztály felállítását is. Hangsúlyozták a Helytartó Tanács leíratai, hogy a normális iskolák keretein belül rajziskolának is kell működnie. A rajz- és zenemester a többi tanítókhoz hasonlóan alá van rendelve az iskola igazgatójának és a helyi hatóságnak, felsőbb fokon pedig a főigazgatónak.

[21] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok, 23701/1786. helytartótan. sz.

Még gyakoribbak lettek a Helytartó Tanács rendelkezései az 1780-as évek végétől. Elrendelték, hogy minden ifjúnak, aki valamely kézműiparoshoz fel akarja magát vétetni tanoncnak, legalább két éven keresztül kell látogatnia a rendes nemzeti iskolát, és ott megfelelő előmenetelt érjen el. A tanoncszerződéshez mellékelni kell az iskolai bizonyítványt, mert enélkül nem lehet felvenni senkit a kézműiparba. A rajzoktatás bevezetése mellett tehát megkívánták azokat a minimális iskolai alapismereteket, amelyek elengedhetetlenek voltak az új kézműiparosság számára, sőt lényegében mintegy előfeltételei voltak a rajzolás elsajátításának is.

Azt a pedagógiai elvet követték, hogy fokozatosan kell a rajztanulók ízlését kifejleszteni. Először meg kell ismerniük az építőművészet alapjait, hogy rajzolni tudjanak geometriai síkokat, testeket, oszlopokat, íveket, egyszerű vidéki templomokat, paplakokat, iskolaépületeket, urasági és polgári házakat, különböző gazdasági épületeket, majorsági udvarokat, parasztházakat, istállókat, az életben általában szükséges és hasznos dolgokat; festészeti és szobrászati dekorációkat, amelyek főként az asztalosok, lakatosok, fazekasok, kőfaragók, rézöntők, ötvösök számára fontosak. Ilyenek voltak pl. az antik díszítések és virágok. A rajziskolák elé ezeket a célokat a bécsi képzőművészeti akadémia tűzte ki. Ezt az irányt követték a rajzminták is, amelyekkel ugyancsak Bécsből látták el a rajziskolákat.

A rajziskolák továbbfejlesztését kívánta szolgálni a Helytartó Tanácsnak 1793. május 29-én kelt 12420. sz. rendelete, amellyel megszabta, hogy a rajziskolai tanulókat három osztályba (tagozatba) kell beosztani.[22] Ez természetesen csak a rajziskolásokra vonatkozott, és nem volt kapcsolatban a normális iskola általános osztályaival.

E rendelet szerint a rajziskola első osztályában csak a rajz kezdeti alapjaival foglalkozzanak. Ennek az osztálynak elvégzését minden ifjú számára kötelezővé nyilvánították, mert ilyen fokozatban a rajz elsajátítását mindenki számára nélkülözhetetlennek és majdnem annyira fontosnak tartották, mint az olvasást és az írást.

E rendelet szerint a rajziskola első osztályában csak a rajz kezdeti alapjaival foglalkozzanak: a rajztoll, a vonalzó, a körző, a mérték és a szögmérő használatával, valamint hogy a kézben hogyan kell a ceruzát tartani, s ismertessék meg őket az arányok és viszonyok bizonyos fogalmával. Idesorolták a geometriai és sztereometriai figurák homlokzati és távlati ábrázolását, árnyékolását. Idetartoztak a toszkán oszlopok lábazataikkal és a párkányzatok arányszabályaikkal, valamint a virágokról, lombokról készült szabadkézi rajzok. Ennek az osztálynak elvégzését minden ifjú számára kötelezővé nyilvánították, mert ilyen fokozatban a rajz elsajátítását mindenki számára nélkülözhetetlennek és majdnem annyira fontosnak tartották, mint az olvasást és az írást.

A második osztályt tulajdonképpen mindenféle kézműiparos részére tervezték, akiknek méretarányok szerint kell dolgozniuk. Ebben az osztályban olyan rajzmintákat kívántak a tanulóknak adni, amelyek hasznosak és használhatók a kézműiparosok számára. Ezek méretarány szerintiek, de díszítések nélkül, mivel a díszítés csak mellékes dolog, nagyon sok kézművesiparban nélkülözhető.

[22] Uo. Sz. n. 1794. aug. 15.

A harmadik osztályban kívántak foglalkozni az öt oszloprend díszítési figuráival és egyéb díszítési tárgyakkal. Ide sorolták azokat a tanulókat, akik az első két osztályt elvégezve a díszítő munkára is rászánják magukat.

Később, a XVIII. század utolsó éveiben megkívánták, hogy akik a művészetek és mesterségek tanulására vállalkoznak, kivéve a legszegényebbeket, előbb végezzék el a nemzeti főelemi iskola minden osztályát, hacsak nem olyan helységekben élnek, ahol nincs ilyen iskola. Fontosnak tartották a rajztanítók megfelelő képzettségét. A rajziskolásoknak ajánlották az építészet és a geometria tanulását. Hangsúlyozták a tanulóknak a rajzolás folytonos gyakorlásának fontosságát, a művészethez és a mesterséghez szükséges ismeretanyagnak a tanulás tartama alatt való megszerzését. Továbbra is ragaszkodtak ahhoz, hogy nem lehet a tanoncot addig felszabadítani, amíg a rajziskolai bizonyítványt meg nem szerezte.

A normális iskoláról az igazgatónak félévenként jelentést kellett készítenie, amelyben nemcsak a tanulókkal kapcsolatos, hanem a tantestület tagjaira vonatkozó adatokat is részletesen felsorolta. Ezekből a jelentésekből kitűnik, hogy az

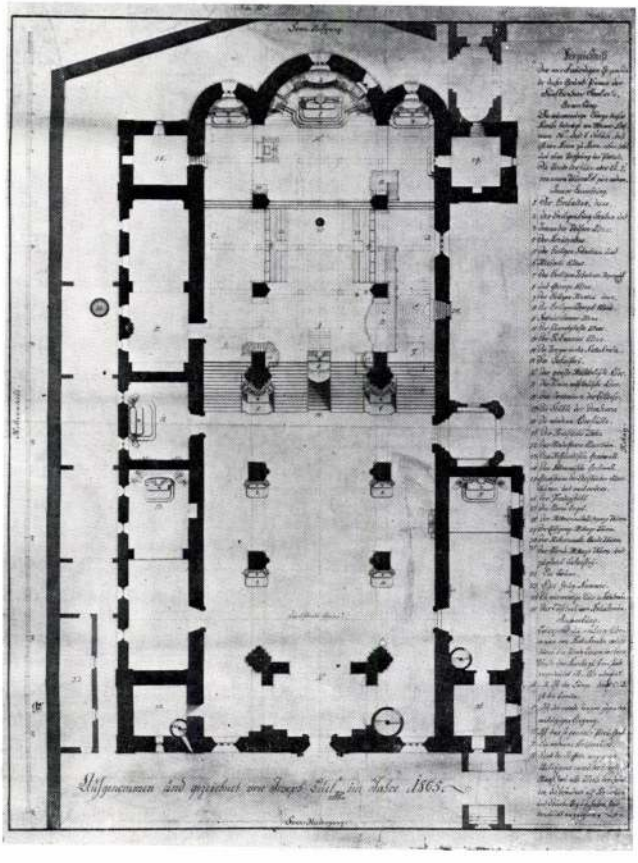

11. A pécsi székesegyház, Buck József alaprajza, 1805

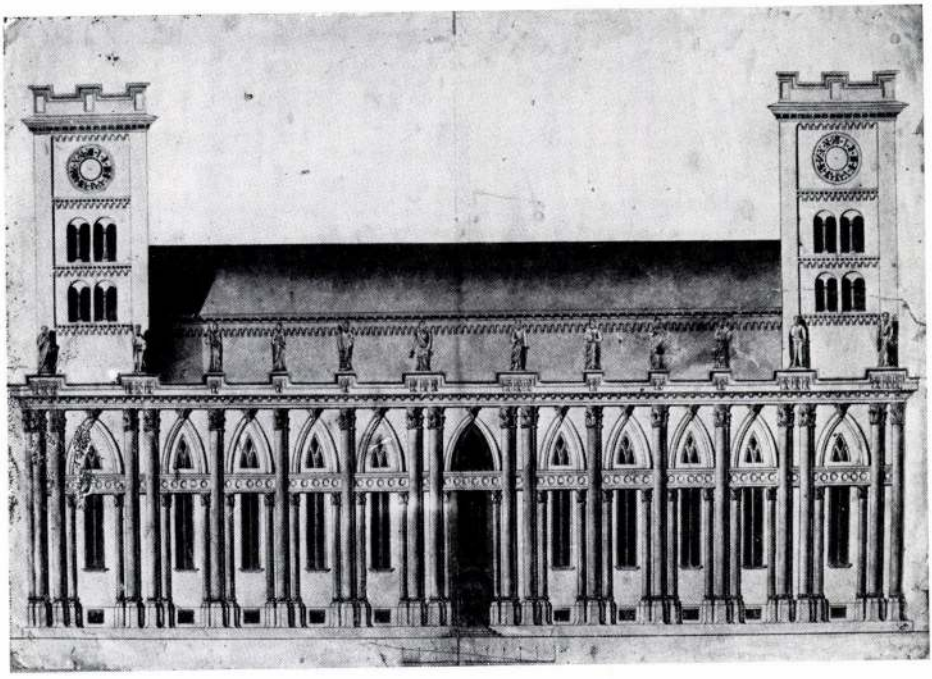

12. A pécsi székesegyház az átépítés után, tanulórajz (?), é. n.

osztálytanítókkal egyenrangúaknak vették a rajztanítót és a zenetanítót.[23] Ugyancsak fel van tüntetve a tanítók minősítése, szolgálati ideje, nyelvismerete, a tanulók létszáma, származása, előmenetele. Az osztálytanítók tudtak magyarul, németül és latinul. Buck rajzmester és Svoboda zenetanító pedig csehül, németül és latinul. Buck József még öreg korában is csak törve beszélt magyarul.

Amikor megszervezték a normális iskolában a leányosztályokat, először egy, majd két leányosztályt állítottak fel egy-egy osztálytanítóval. A leánygyermekek iskoláztatását szintén a kor szelleme követelte meg.[24] Leányok ebben az időben még nem jártak rajziskolába. De igen fontos volt az írás, olvasás, számolás és más általános alapismeretek elsajátítása, mert eddig kevés nőnek volt iskolai végzettsége. Buck Józsefnek sem a felesége, sem az anyósa nem tudott írni.

[23] Az 1795/96. tanév második felében a következő személyekből állott a normális iskola tantestülete:

IV. osztály tanítója: Simon József, egyben igazgató,
III. osztály tanítója: Horváth Imre,
II. osztály tanítója: Jankovits András,
I. osztály tanítója: Scheitzner Fülöp,
Rajziskola tanítója: Buck József,
Zeneiskola tanítója: Svoboda Gáspár.

[24] Az első leányosztály tanítója Simon Anna lett, majd pedig amikor ő ezt az osztályt a következő évben továbbvitte, az első osztálynak Szighvarth Katalin lett a tanítója.

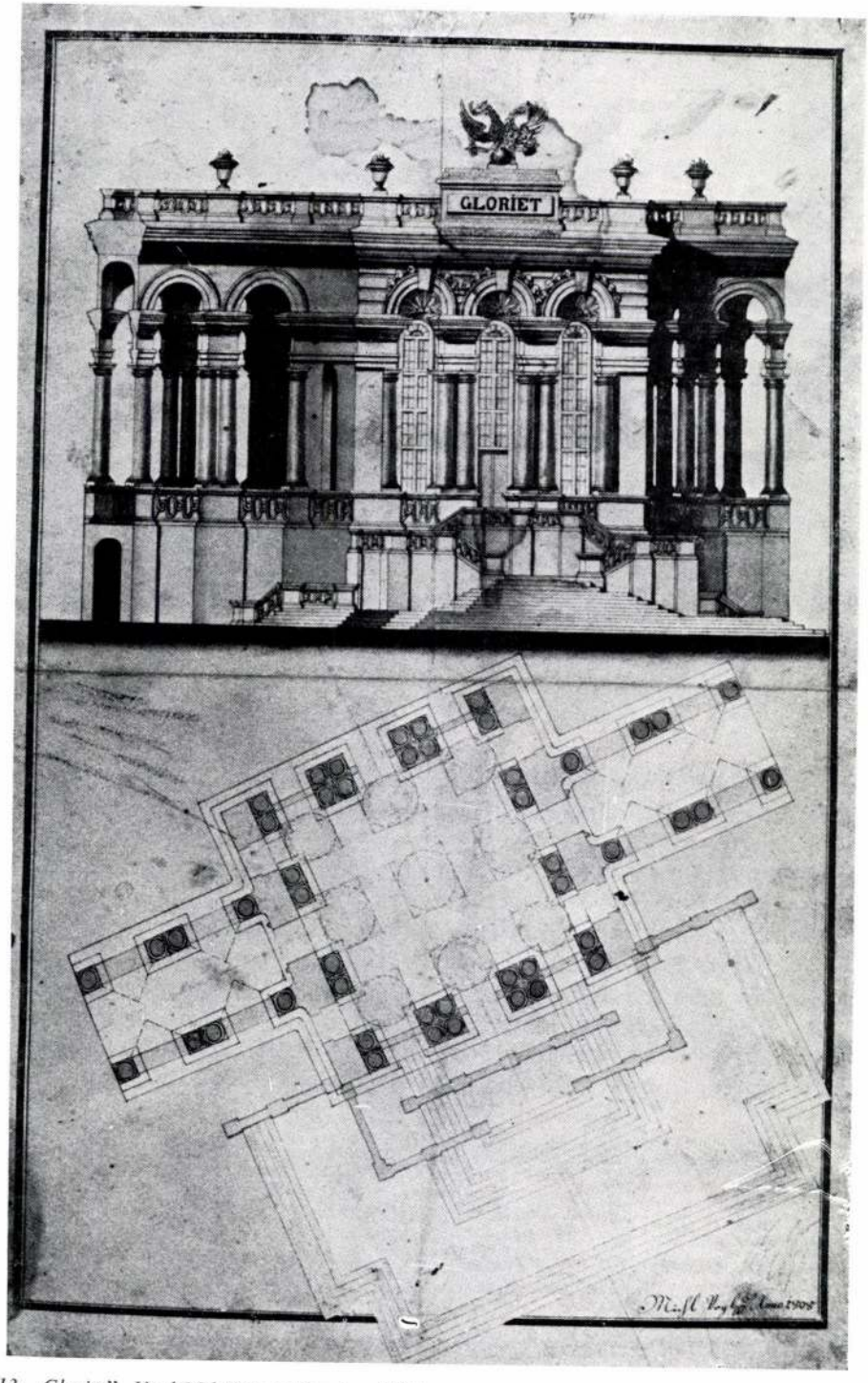

13. „Gloriet", Vogl Mihály tanuló rajza, 1808

14. Pfilf Máté későbbi rajztanító tanulórajza, 1826

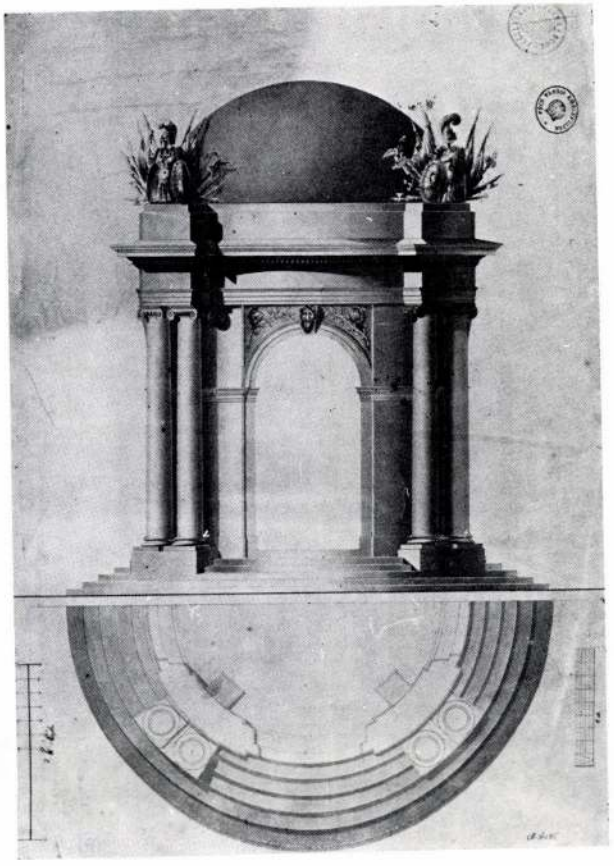

A nemzeti iskola egyes osztályainak év végi vizsgáit egyidőben, illetve egymás utáni napokon tartották meg, rendszerint augusztus végén, miután az iskolai év november 1-én kezdődött. Egymás után következtek a nemzeti iskola normalista osztályai, majd a zene- és rajzosztály, végül a leányosztályok. A vizsgák nyilvánosak voltak, amelyeken a szülők és érdeklődők is részt vehettek. A rajziskola tanulói válogatott munkarajzaikat állították ki vizsganapjukon.[25]

[25] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1807. aug. 1. — A pécsi nemzeti iskola osztályainak vizsgabeosztása 1807. augusztusban. — Submittitur ordo testaminis publici cum fine anni scholastici observandus et quidem 1807.

28° augusti ante meridiem habebi	I. classis
28° augusti post meridiem pertentabitur	II. classis
29° augusti ante meridiem lustrabitur	III. classis
29° augusti post meridiem audietur	musices schola.

Pro graphidis schola sua exemplaria parabit, ut praesentibus in musices schola mustrari possint.
— Extractus vero in duplo 30° Augusti Domino Directori consignentur. 31ª Tota die in puellari schola servabitur Examen.

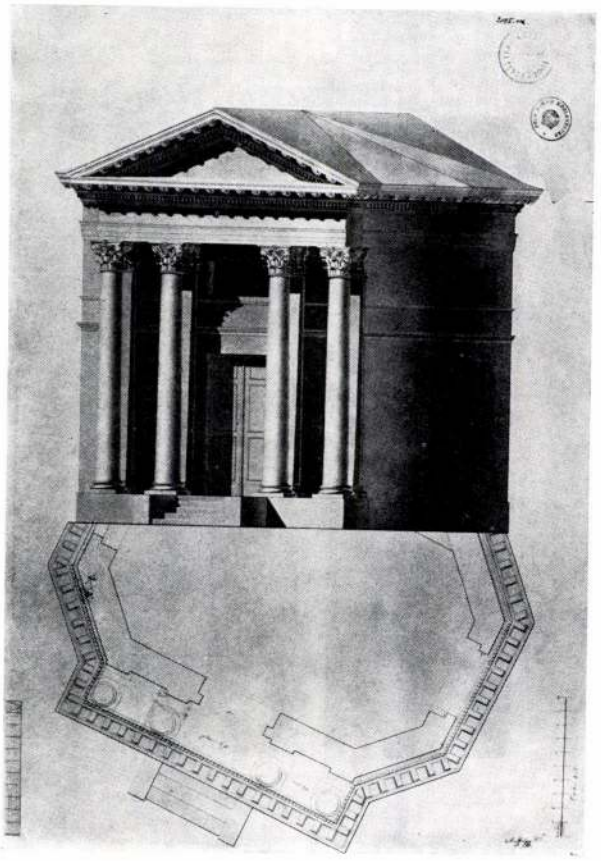

15. Pfilf Máté későbbi rajztanító tanulórajza, 1826

Ha az iskolaigazgató félévi jelentéseiből kivesszük a Buck Józsefre és a rajziskolára vonatkozó adatokat, akkor a rajzosztályról és a rajztanulókról kapunk érdekes képet. Nemcsak a tanulók számát találjuk meg, hanem származását (nemes, polgári, népi, katona) és szorgalmuk osztályozását is.[26]

Ebben az évben még élt a zeneiskola tanítója, Svoboda Gáspár, de a következő év, 1808 augusztusában már azt írják róla, hogy meghalt: Musices magister Casparus Svoboda abdormivit in Domino. Helyette az iskolai év kezdetével Jüssel Ferencet zenemesterré nevezték ki.

[26] Uo. Kiemeljük a normál iskolai iratokból az 1789/90. iskolai év második félévi jelentését, s ebből is a rajzmesterre és a rajziskolára vonatkozó adatokat. A jelentések szám nélküliek; csak az iratok átlapozásával, évszám szerint lehet bennük tájékozódni. Relatio super scholis nationalis Quinque — Ecclesiensis pro secundo semestri Anni Scholastici 1789/90.

Docens scholae graphidis: Josephus Buk.

Ipsorum modus docendi et mores: Tam suum in adimplendo officiis diligentiam, quam et bonos exhibit mores.

Loquitur linguas: germanicam, bohemicam.

Anni doctionis: 2 1/2

16. Pfilf Máté későbbi rajztanító tanulórajza, 1826

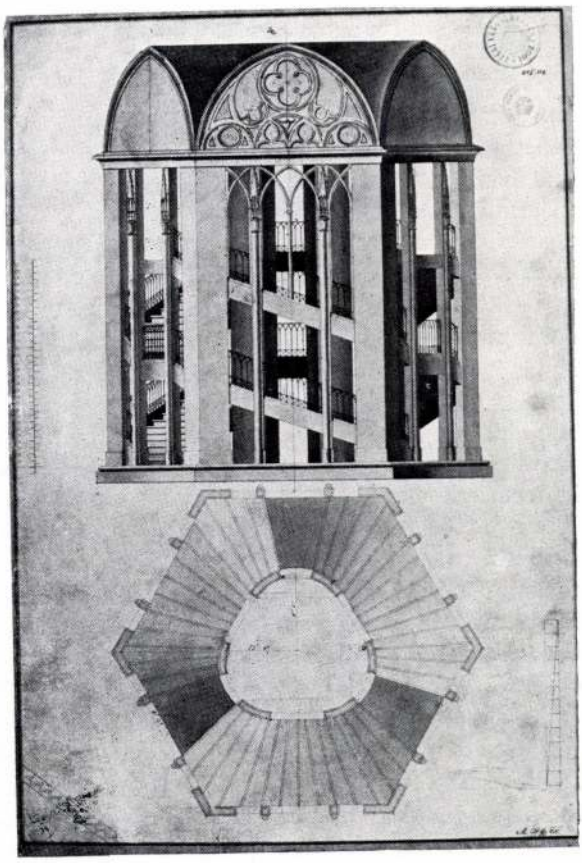

Az igazgatói jelentéseken kívül Buck József a rajziskoláról külön is készített jelentést (Bericht über den Zustand der Zeichenklasse der k. Normalschule zu Fünfkirchen beim Ende der zweiten Hälfte des Schuljahres 1790/91).

Az 1790/91. tanévben a rajziskolának összesen 20 tanulója volt; mégpedig a normális iskola harmadik osztályából 5, negyedik osztályából 4, a latin iskolából 9, egyéb 2. Lehetséges, hogy az utóbbi két rajztanuló esetleg iparostanonc volt, de ezt bizonyítani nem lehet. Ellenben a következő, 1791/92. tanévtől rendszeresen megkezdődik az iparos inasok rajzoktatása, és létszámban hamarosan messze túlszárnyalják a normális iskolásokat és a gimnazistákat.

Buck József jelentésében pontosan kimutatta, hogy a rajziskola egyes tanulói mióta tanulnak rajzot. A 3. normális osztályból valók általában 1790-től, a 4. osztályból általában 1789-től, a latin iskolások közül pedig egy 1789-től, hat 1790-től, kettő 1791-től tanulta a rajzot. Osztályozta a tanulók képességét, előmenetelü-

Numerus discipulorum in qualibet classe: 19.
Conditio discipulorum. — Nobiles: 3. — Civiles: 16.
Frequentarunt scholas. — Diligenter: 17. — Negligenter: 2.

ket különböző betűkkel jelezte (m, g, sehr g stb.). Feljegyezte az időpontot, ha esetleg a tanuló kilépett, valamint azt is, hogy milyen okból hagyta el az iskolát, illetve a rajzosztályt. (Pl. Elszerződött egyik kézműveshez. Portré- és virágfestő lett. Mint magántanuló készül a gimnáziumi felvételre.) A rajzmesternek itt is fel kellett tüntetnie a tanulók származását és szorgalmát. A 20 rajztanulóból szorgalmasan látogatta az iskolát 9, közepesen 7, hanyagul 4.

Jelentésében kitért a rajzeszközök fogyatékosságára is. Megjegyezte, hogy rajzeszközökben nagyobb a hiány, mint négy-öt évvel ezelőtt, amikor a rendszeres rajzoktatás megindult, mert ezeket nem pótolták, és a rajzeszközök azóta részben már elhasználódtak. A következő évben aztán kapott is az iskola a várostól öt darab rajzeszközt, és év végéig még huszonötöt ígért a magisztrátus. Ezzel azonban még nem szűnt meg a rajzeszközök hiánya, és ezek pótlásának szükségességét a rajztanító továbbra is hangsúlyozta. Más alkalommal gépi modellekről készült rajzmintákat kért, s amikor ezeket megkapta, további részletrajzokat igényelt az egyes gépalkatrészekről, hogy a tanulók rajzolás közben ne csak a gépek egészét hanem azok részeit, összetevőit is megismerhessék.

A rajzeszközök hiányosságaira Buck József később is gyakran kitért jelentéseiben. Az volt a véleménye, hogy a pécsi rajziskola felszerelése hiányos. Olyan rajzmintákat is kért, amelyek megvannak a pozsonyi, a győri, a kassai és a budai rajziskolákban. Ilyenek: különböző díszítőelemek, oszloprendek, továbbá egy ívcsarnok, néhány gép, az ácsmunkákhoz tartozó összeillesztések. A gépminták elkészítését fából kérte. Mindezek a rajzminták, modellek a rajztanításnak fontos eszközei voltak, amelyeket a tanulók lemásoltak, lerajzoltak, utánoztak.

Buck József a rajziskolában az előírásoknak megfelelően tanított. Amint az iskola igazgatója 1804. májusi jelentésében tanítási módját jellemezte: igyekszik munkájához alkalmazkodni, hozzáformálódni (incipit semet praescriptis conformare). Ha szükségét látta, ő volt munkájának és tanítványainak első kritikusa. Jelentésében azt írta az 1804/05. iskolai év munkájáról, hogy ebben a tanévben még nem sikerült elérni a művészi rajz magasabb fokát. A bevágott tagolásokat, testeket, oszlopokat, egyes gépek rajzait, a fából való ácsmunkákat nem sikerült még tökéletesíteni.

A tanulók rajzairól a felettes szervekhez való felterjesztésük előtt maga Buck József is bírálatot mondott. Észrevételeit általában két csoportra osztotta: fő hibákra (Hauptfehler) és kisebb hibákra (Minderfehler).[27]

A pécsi rajziskolában a tanítás hétköznapokon 10–12 óráig tartott, vasárnap és ünnepnapokon pedig 9–11-ig. Mivel munkaszüneti napokon is kellett a tanon-

[27] BmL. Pécs v.lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. — Anzeige der eingeschliechenen Fehler der Zeichenschüler der k. k. Fünfkirchner Haupt-Nationalschule als Beilage zu dem Berichte der zweiten Hälfte des Schuljahres 1796/7. Negyvenhárom rajzot bírált meg; egynél állapított meg főhibákat, húsznál pedig kisebb hibákat.

Hauptfehler: Die Eintheilung der Spornköpf und der Zahnschnitte ist unrichtig, die Schatirung des Schluss-Steins ist auch nicht recht ausgefallen.

Minderfehler: Dieser zog die Linien und Bogen unrein aus. — Dieser hat seine Flächen sehr unrein eingelassen und den Massstab zu unfleissig ausgezogen. — Diese Bogen sind ebenfalls etwas zu schwer ausgezogen. — Hier ist beiderseits die Unreinlichkeit sichtbar. — U. z. w.

cokat tanítani, hét közben egy munkanapon, rendszerint csütörtökön nem volt rajzóra. Ez heti 12 órai tanítást jelentett. Ha azonban csütörtökre ünnep esett, a két rajzórát a tanoncok részére ekkor is meg kellett tartani, így ezen a héten 14 rajzórája volt.

A kézműiparban dolgozók közül többségükben inasok (tyrones) vettek részt a rajziskolai oktatásban, viszonylag elenyésző számban fordultak elő legények (sodales). Az iskolaigazgató féléves – bár hiányos – jelentéseiből és a Buck József által készített beszámolókból kitűnik, hogy a pécsi rajziskolában 1786–1790-ig csak a normális iskolai és latin iskolai tanulók oktatása volt bevezetve. Az iparban foglalkoztatott fiatalok rajzoktatása csak 1791 őszén indult meg. Az iskolai jelentések alapján két táblázatot készítettünk: az egyiket a rajztanulók számáról Buck József működése idején, a másikat a rajziskolába járó iparos tanoncok szakmák szerinti megoszlásáról.

A rajztanulók létszámáról készült táblázatból is látszik, hogy a Baranya megyei

Rajztanulók létszáma Buck József jelentései alapján

Iskolai év	*I. félév összesen*	*Ebből*			*II. félév összesen*	*Ebből*			
		Iparos tanonc, segéd	*Normál iskolás*	*Latin iskolás*		*Iparos tanonc, segéd*	*Normál iskolás*	*Latin iskolás*	*Katonai*
1787/88					9				
1788/89									
1789/90					19				
1790/91					20	2 (?)	9	9	
1791/92					17	7	2	8	
1792/93	47				39	20	16	3	
1793/94					40	16	17	7	
1794/95					39	18	14	7	
1795/96					56	47	5	4	
1796/97					58	32	5	19	2
1797/98					70	27	10	20	13
1798/99	104				82	58	8	16	
1799/1800									
1800/01	75	44	12	19					
1801/02	82	52	11	19					
1802/03	98				93	52	17	24	
1803/04	87				77	51	10	16	
1804/05	98				91	64	10	17	
1805/06	83				61	45	6	10	
1806/07	93				81				
1807/08	129				119				
1808/09	130				115				
1809/10	45				94				
1810/11					84				
1811/12	99				92				
1812/13	102				95				
1813/14	139				124				
1814/15	137								

Rajziskolába járó iparos tanoncok szakmák szerinti megoszlása

Iskolai év	*Tanoncok összlétszáma*	*Asztalos*	*Kőműves*	*Kőfaragó*	*Rézműves*	*Aranyműves*	*Ács*	*Nyerges*	*Bádogos*	*Ezüstműves*	*Bognár*	*Lakatos*	*Fazekas*
1791/92	7	1	3	1	1	1							
1792/93	20	8	5	3	1		1	1	1				
1793/94	16	5	5	3		2	1						
1794/95	18	2	6	5			2	1		2			
1795/96	47	12	12	3			1	1		2	4	3	3
1796/97	32	5	7	2				1	2	1	4	6	2
1797/98	27	3	7	1	1						8	3	1
1798/99	58	12	11		1		5		3	1	7	4	
1799/1800													
1800/01	44	8	14	2	1		6		3		4	2	
1801/02	52	16	5	3	2		4	3	4		3	5	1
1802/03	52	11	7	5	1		5		2	1	6	4	3
1803/04	51	10	5	5	2		1	1	2		8	4	2
1804/05	64	17	13	9	3		1		2		7	6	
1805/06	45	12	6	4			2	1	3		13	3	1

Levéltárban őrzött normális iskolai iratok között milyen hiányosan maradtak ránk a nemzeti iskoláról és közelebbről a rajziskoláról készült jelentések. Ezek esetleg vagy csak az első, vagy csak a második félévről maradtak meg, sőt két iskolai évről – 1788/89-ről és 1799/1800-ról – egyáltalán nincs az iratok között ilyen összefoglaló jelentés. Előfordul az is, hogy egyik-másik félévi jelentésben nincs feltüntetve a rajziskolai tanulók száma. Három esetben magántanulókat is említenek a jelentések. Ezek száma azonban mindhárom esetben csak egy-két fő, úgyhogy ezeket a gimnazista rajztanulók közé soroltuk, miután feltételeztük, hogy inkább a latin iskolában lehettek magántanulók, mintsem a nemzeti iskola normális osztályaiban. Két esetben fordul elő, hogy katonai rajziskolásokról szólnak a jelentések. Azonban inkább a társadalmi viszonyoknál, a tanulók származásánál (főnemes, nemes, polgár, népi származású, katonai) tesznek a katonai rajztanulókról külön említést.

A táblázatból az is kitűnik, hogy az iskolai éveken belül az első félévben általában magasabb volt a rajztanulók létszáma, mint a másodikban.

A pécsi rajziskola esetében nem tapasztalható, hogy II. József halálával a rajzoktatás iránti érdeklődés megcsappant volna, sőt az iparos tanoncok rajzoktatása éppen ezután indult meg. A céhes kézműves mesterek részéről sem volt olyan ellenkezés vagy tiltakozás az inasok rajziskola látogatásával szemben, mint más városokban. Talán csak egyetlen eset található az erre vonatkozó források között, mégpedig az hogy Simon Jánoshoz, a nemzeti iskola igazgatójához írt levelében a tanfelügyelő kifogásolta, hogy a kőműves tanoncok nem látogatják eléggé a rajziskolát, pedig az 1786. évi rendelet ezt meghagyta.

az 1791—1806-ig terjedő években

Takács	*Szíjgyártó*	*Kereskedő*	*Kapocskészítő*	*Övkészítő*	*Festő*	*Enyvfőző*	*Csappantyús*	*Esztergályos*	*Puskaműves*	*Kerékgyártó*	*Kesztyűs*	*Könyvkötő*	*Órás*	*Kertész*
3	1	2												
2														
			1	1	1									
				1		8	2	1	2					
1				1						1	1			
4				1							1			
6				1										
5	3			1								1	1	
4												1		1

A rajziskolába járó iparos tanoncok szakmák szerinti megoszlásáról csak az 1791—1806. közötti évek alapján lehetett táblázatot készíteni, mert ilyen jelentéseket Buck József sem az 1791. előtti, sem az 1806. utáni évekről nem készített. A táblázatban 27 kézműipar tanoncai és legényei szerepelnek, akik látogatták a rajziskolát. Az egyszerűsítés kedvéért és a segédek minimálisan elenyésző száma miatt nem tüntettük fel külön a legényeket. Egyébként is itt most az látszik fontosnak, hogy melyik szakmából hány iparos ifjú tanult rajzot.

A táblázatban feltüntetett 27 szakma a következő: asztalos, kőműves, kőfaragó, rézműves, aranyműves, ács, nyerges, bádogos, ezüstműves, bognár, lakatos, fazekas, takács, szíjgyártó, kereskedő, kapocskészítő, övkészítő, festő, enyvfőző, csappantyúkészítő, esztergályos, puskaműves, kerékgyártó, kesztyűs, könyvkötő, órás, kertész. A felsorolt szakmák közül az asztalos, a kőműves, a kőfaragó, az ács, a bádogos, a bognár, a lakatos és a takács mesterséget tanulók látogatták nagyobb számban a rajziskolát. Ez nyilvánvalóan arra is utal, hogy Pécsett abban az időben ezek voltak a legelterjedtebb, legnagyobb iparágak.

Az asztalosok (épületasztalosok), kőművesek, kőfaragók, ácsok magasabb tanonclétszáma arra utal, hogy ezekben az években nagyobb volt az építkezés, Pécs város fejlődése, növekedése, terjeszkedése. Az 1801. évtől kezdve minden más szakmabelinél magasabb az asztalos tanoncok száma a rajziskolában. Ezek a tanoncok túlnyomó részben bútorasztalosok (scriniarius), amiből következik, hogy Pécsett a XVIII—XIX. század fordulóján meglehetősen fejlett volt a bútoripar és a pécsi rajziskolának fontos szerepe volt a bútorművészet fejlesztésében, a lakáskultúra és ízlés finomításában. Végeredményben ezt a célt kívánta szolgálni

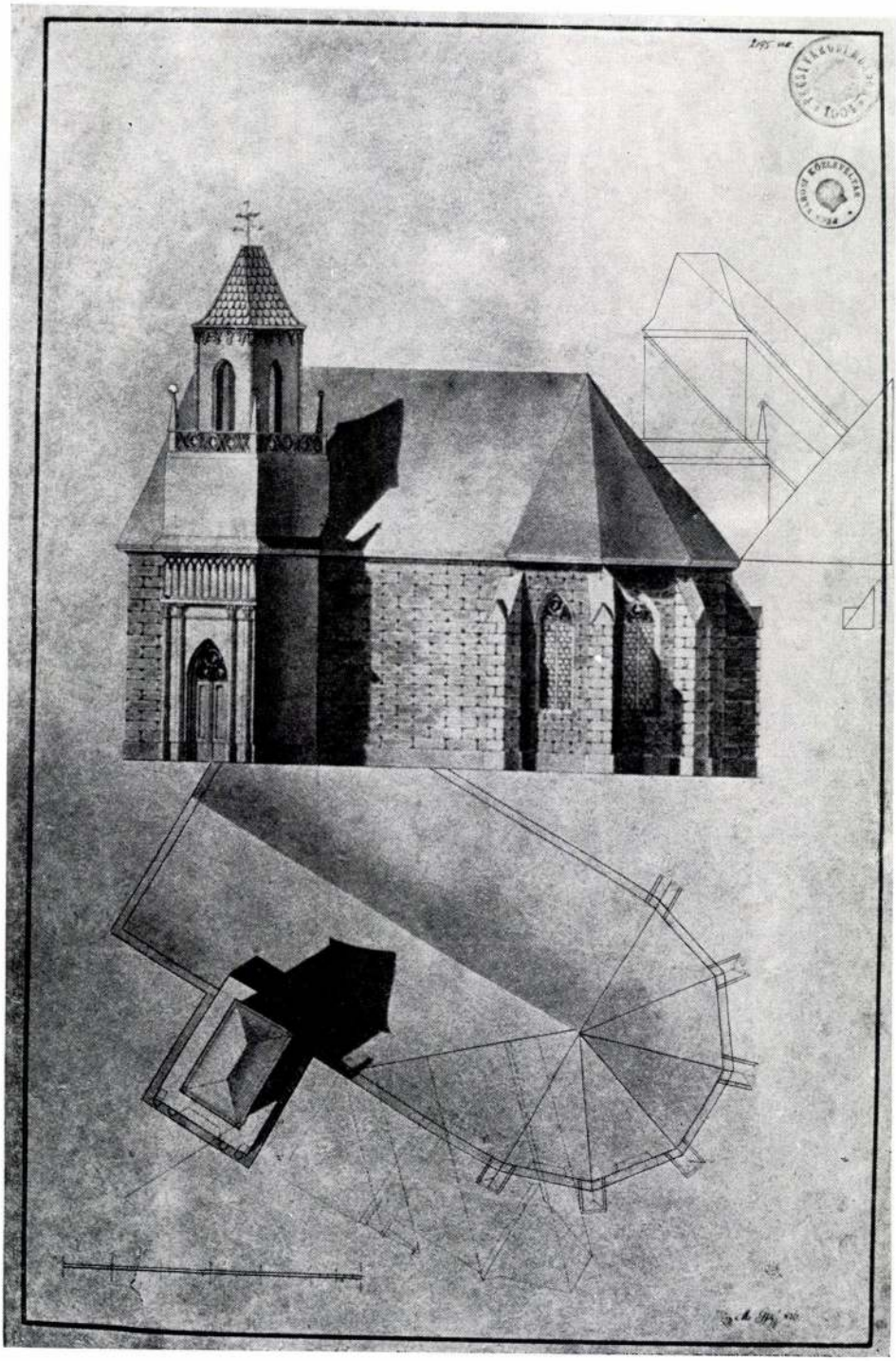

17. Pfilf Máté későbbi rajztanító tanulórajza, 1826

18. Kuticsits József asztalos-tanuló rajza, é. n. (1826)

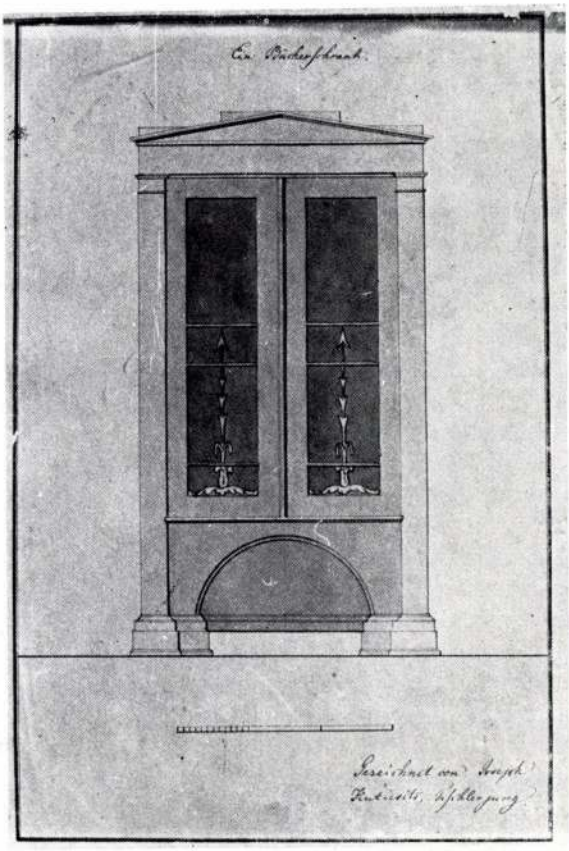

a Ratio Educationis rajzoktatásra vonatkozó végrehajtási utasítása is, amely 1783-ban jelent meg.[28]

A rajztanulók létszámáról összeállított táblázatunkban az 1814/15. iskolai év második felében nincsenek adataink, ugyanis ekkor már üres volt a rajztanítói állás. Az 1814/15. iskolai év első felében még tanított Buck József, de a második félévben már megüresedett a rajztanítói állás. Azt olvassuk az iskola igazgatójának jelentésében, hogy „Professor classis graphidis: vacat." Buck József halála miatt ebben a félévben a rajztanítás teljesen szünetelt, és rajztanulók a jelentésben nem szerepelnek.

Azokat a rajzmintákat, amelyeket a rajziskolák használtak, a Helytartó Tanács rendelete értelmében a pécsi iskolakerület (tankerület) inspektora (felügyelője) küldte meg a normális iskola igazgatójához. Az igazgató ezeket átadta a rajztanítónak, aki bevezette a rajziskola leltárába.

A rajzmintákat részint A), részint pedig B) jelű csoportba sorolták. Az A) csoportba tartozó mintákat általában az iskolai rajzoktatásnál használták, a B) cso-

[28] *Szabolcsi* i. m. 38–39.

portba soroltakat pedig a különböző kézműves iparostanonc ifjak rajzoktatásánál. Bár az utóbbi rajzminták csak az egyes kézműves iparok céljait szolgálták, s az általános rajzoktatás céljára kevésbé voltak fontosak, azért engedélyezhették normális vagy latin iskolai használatra is. Azokat a rajzokat, amelyeknek semmi gyakorlati hasznuk nem volt, a C) csoportba sorolták.

A rajzoktatásban fontos feladatuk volt az alapelemeknek, geometriai testeknek, helyszínrajzoknak. A rézmetszeteket azonban csak gyakorlott rajztanulóknak mutatták be, hogy ezekből gondolatokat merítsenek.[29]

Maguk a rajztanítók is készíthettek a Bécsből kapott mintarajzokról – vagy esetleg önállóan is – iskolájuk részére rajzmintákat. Buck József 31 mintarajzot készített a pécsi rajziskola számára, 16 mintarajzot pedig a székesfehérvári rajziskola használatára, amelyeket a bécsi képzőművészeti akadémia hagyott jóvá. A rajzminták elkészítéséért Buck József 141 forint munkadíjat kapott. A mintarajzok ellenértékét a város térítette.

Buck József mintarajzairól a bécsi képzőművészeti akadémia építészeti iskolája a pécsi nemzeti iskola igazgatójához intézett levélben igen kedvezően nyilatkozott. A levelet Ferdinánd von Hohenberg igazgató, valamint Vinzenz Fischer és Andreas Fischer építésztanárok írták alá. Szerintük a pécsi rajztanító minden tekintetben célszerűen, rendezetten és igazi alapossággal készítette el mintarajzait. A legtöbb rajzmintát a legelső alapelemek szerint rajzolta meg, amint ezeket a bécsi akadémián tanítják, ahol maga Buck József is tanult. Ha Buck rajzmester ezután is követi az ilyen rajzolási módot, és tanítványainál megvalósítja azt, amit mintarajzaiban kifejez, biztos lehet az előbbre jutásban, a magasabb cél megvalósításában.[30]

A pécsi rajziskola és Buck József fennmaradt rajzait a levéltár őrzi. Közöttük ma is megtalálható Buck József 23 db mintarajza. Ezek:

Ablak- és ajtódíszítések,
Stilizált akantusz levelek (fél oldala színezett),
Korintusi oszlopok Vignola beosztása szerint,
Dór kandalló Vignola beosztása szerint,
Ión kandalló Vignola beosztása szerint,
Toskaniai oszloprend Vignola beosztása szerint,

[29] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok, 15/1789. sz. „Die unter den Zeichungen befindlichen Kupferstiche können den Schülern als originalien nicht aufgestellt, wohl aber geübten Schülern vorgezeigt werden, damit sie daraus Gedanken entlehnen."

[30] Uo. 51/1790. sz. – A bécsi képzőművészeti akadémia levele: BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. – „Diese von dem Zeichnungs-Lehrer zu Fünfkirchen für Muster verfertigte Zeichnungen sind in allen Anbetracht zweck- und ordnungsmässig, nach den ächten Regeln und Grundsätzen fleissig und rein gezeichnet. Die meisten dieser Zeichnungen sind selbst nach den allerersten Anfangsgründen, wie sie bei hiesiger Academie gelehrt worden, gezeichnet, nach welchen gedachter Joseph Buck allda studiert, und selbe sich eigen gemacht hat . . .

Wien, den 10. Juny 1790.

Von der *Baukunst-Schule der Kőniglichen Academie der Bilden-Künste.* – Ferdinand v. Hohenberg m. p. Director. – Vinzenz Fischer m. p. Professor der Baukunst. – Andreas Fischer m. p. Professor der Baukunst."

Különféle mértani ábrázolások: pontok, vonalak, háromszögek, négyszögek, sokszögek (2 példány),
Különböző alakú mértani testek,
Ellipszis szerkesztő rajz,
Alapvető szabadkézi rajzminták,
Dór sarokoszlopok Vignola beosztása szerint (színezett),
Dór sarokoszlopok Vignola beosztása szerint (tusrajz),
Dór oszloprend Vignola beosztása szerint (tusrajz 2 példány),
Dór oszloprend Vignola beosztása szerint (színezett),
Ión oszloprend Vignola beosztása szerint,
Ión oszloprend Vignola beosztása szerint (tusrajz),
Korintusi rend Vignola beosztása szerint,
Korintusi oszlopok és ívek Vignola beosztása szerin,
Vállpárkány az öt oszloprendhez Vignola beosztását szerint,
Stilizált akantusz levelek (teljesen színezett),
Toskaniai díszítésű külső ajtók,
Hét fabetétes padlózat (fél oldala színezett, fele pedig tusrajz).

Más normális iskolai rajzoktatáshoz hasonlóan, a pécsi rajziskolában is az 1783-ban megjelent utasítást (Wie die Zeichenklassen der Normalschulen in den k. k. Staaten beschaffen seyn, in Ordnung erhalten und wie daselbst die Schüler zu Erreichung der Absicht dieser Klassen unterwiesen werden sollen. Wien 1783) használták szabályzatul, a rajzoktatás tankönyvéül. Ennek főként a 9. §-a vonatkozott a rajzok elkészítésére.[31]

A mintarajzokon kívül a rajziskola működéséhez szükség volt még olyan általános szerekre (requisita), amelyek szintén tartozékai voltak a rajztanító működésének. Ezekről szintén a város gondoskodott mint az iskola fenntartója.[32]

A rajziskola működésére, a rajztanulók előmenetelére, a tanulók rajzainak ellenőrzésére a legfelsőbb szervek is nagy gondot fordítottak. Helytartótanácsi rendeletre a tanulók válogatott rajzaiból bizonyos példányszámokat kellett felterjeszteni. A rajzkimutatásokat eleinte Bécsbe küldték a rajziskolák, 1806-tól kezdve pedig Budára. A rajztanulók Bécsbe küldött rajzait a bécsi képzőművészeti akadémia tanárai vizsgálták felül, ezekről szakszerű véleményt nyilvánítottak, amit írásban küldtek meg a normális iskola igazgatójának, illetve a rajziskola tanítójának. Az évenként leküldött írásbeli vélemények nagy részben ma is megtalálhatók a normális iskola megőrzött iratai között. A tanulók rajzairól közölt ilyen kritikai véleményeket az 1790–94., 1799., 1800., 1809. és 1816. évekből őrizte meg a levéltár. A tanulók által készített rajzokból pedig mintegy 20 db maradt meg Buck József működése idejéből.

[31] Uo. 74/1790. sz. Itt történik először hivatkozás a rajzoktatási utasításra, pedig a felsőbb rendeleteket eddig is ennek szellemében adták ki. A rajzoktatási utasítás teljes szövegét közli *Szabolcsi* i. m. 52–58.

[32] Uo. 14/1807. sz. — Rationes super perceptionibus et erogationibus proventuum regiae primariae nationalis scholae 5 Ecclesiensis anno scholastico 1806/07. per infrascriptum ductae.

14. Dominus Buck magister percepit: Calendarium 1 frustum. — Spongiam 1 frustum. — Ceram hyspanicam 1 frustum. — Species attramenti 1/2 libra. — Cretam 1/2 libra. — Chartam 2 librae. — Calamarum 1 fasciculum — Cerussam ordinam 1 fasciculum. — Cerussam subtilioram 1 fasciculum. — Scalpellum unum.

A bécsi képzőművészeti akadémia építőművészeti iskolájának igazgatója és professzorai nagyon meg voltak elégedve a pécsi rajziskola tanulóinak 1790-ben beküldött rajzaival. A rajzok szorgalmas munka eredményei, és szoros kapcsolatban vannak a mindennapi élettel. Ha vannak még ilyen rajzok visszatartva az iskolánál, ezek felküldését is várják – írták az akadémiai építészeti iskola igazgatója és tanárai. Ebben az évben az akadémia bírálata a pécsi és a győri rajziskolák munkáját emelte ki. Megállapították, hogy a tanulók rajzai nagy előrehaladásról tanúskodnak. Utaltak arra is, hogy a pécsi rajziskolánál Buck József rajzmester tökéletesített rajzminta példányait rendszerbe foglaltan és szorgalommal dolgozta ki.

A pécsi rajziskolából 1791-ben felterjesztett iskolai rajzokról szintén kedvezően nyilatkozott levélben a bécsi képzőművészeti akadémia, amelyet Anton Weinkopf írt alá. A pécsi iskola beküldött rajzait dicséretre méltónak minősítette az építészeti oktatás és a szorgalmas kidolgozás tekintetében.[33] A felterjesztett rajzokat Bécsben részletesen elemezték. A bírálatban fontosnak tartották azt is, hogy a tanulók milyen témájú rajzokat készítettek: tussal rajzolt kelyhet, kontúrozott lombokat, különböző tárgyakat, – tükörasztalokat, vázákat, hajókat, órákat, díszeket, tükröket, függő fali díszeket, cifrázatokat, virágokat. A témaválasztások szempontjából is nagy várakozással tekintettek a pécsi rajziskolára.

Az 1793-ban beküldött iskolai rajzokról is összefoglaló jelentést készített a bécsi akadémia. Ebben megállapította, hogy a normális iskolákban a rajzművészet az egész birodalom területén bámulatosan gyors előrehaladást ért el. Éppen azért érthetetlennek tartotta, miért nincs meg ez az előmenetel a már néhány éve fennálló székesfehérvári rajziskolában. Ezzel szemben a pécsi rajziskolások egyre jobban megfelelnek a kívánt követelményeknek. Rajzaikban igen jól viszonyulnak az építőművészethez. Rajzmunkáik szisztematikusak és ritka iparkodásról tanúskodnak, kitűnnek rajzaik tisztaságával. Dicsérte a soproni rajziskolások munkáit is, a győriekről pedig azt írta, hogy hasonlóak a pécsiekhez.[34]

A hivatalos utat betartva, 1794-ben Bachmann János tanfelügyelő küldte vissza az iskola rajzait a pécsi nemzeti iskola igazgatójához azzal, hogy ezeket az igazgató adja át a rajzmesternek, és ismertesse vele a bécsi képzőművészeti akadémia megjegyzéseit. Az akadémia négy mellékletét is csatolta leveléhez a tanfelügyelő.

Az 1. számú melléklet: Thalher József építész jelentése a Helytartó Tanácshoz.[35] Általában kedvezően nyilatkozik a pécsi iskola rajzairól. A rajzok legnagyobb rész-

[33] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1791. – Beurtheilung der Normalschulzeichnungen. – Die von der Normalschule zu Fünfkirchen eingeschickte Zeichnungen sind in Hinsicht auf den Unterricht in Architektur-Fache und auf die Fleissige auch grösstentheils reine Ausarbeitung der Lehrbeflissenen überhaupt lobenswerth . . .

Aus der *K. K. Academie bildender Künste*, den 24, Xber 1791. *Anton Weinkopf*. m. p. Adjunkt Sekräter.

[34] Uo. 2/1793. sz.

[35] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1794. Joseph Thalher véleménye. – Négy csomó (Fascikel) rajzot bírál:

A) a székesfehérvári, B) a pécsi, C) a soproni és AA) a győri rajziskolák rajzait.

Hochlöbliche Königliche Hungarische Statthalterei!

B) Der Faszikel B. ist von der Fünfkirchner Normalschule, dieser enthält die Zeichnungen zum grössten Theil von den Anfang gründen, in welchen die Jugend guten Unterricht enthält,

ben a kezdeti alapokból indulnak ki, amelyekben az ifjak jó oktatást nyertek a rajzmestertől. Különböző épületeket, templomokat, építészeti oszloptesteket, portálékat, oltárokat, épülethomlokzatokat ábrázolnak, mégpedig jól. A lakóházak rajzainál Thalher megjegyzi, hogy olyan feladatokat, amilyeneket a polgári házak tervezése igényel, az ifjú rajztanulók még nem is oldhatnak meg tökéletesen. A tanulók rajzaikban inkább csak az egész épületet mutassák be, ablakokat, ajtókat, lépcsőket, konyhát csak egy kőműves tud kézzelfoghatóvá tenni. A kőműves tanoncok számára természetesen rendkívül fontos, hogy a rajziskolában megfelelő rajzoktatásban részesüljenek.

A 2. számú melléklet észrevételeiben (Bemerkungen)[36] is az olvasható, hogy a pécsi rajziskola rajzai tárgyukat tekintve egészükben hasznosak és célszerűek. Miután a rajzokat felküldésük előtt sorszámokkal látták el, az egyes rajzok bírá-

---

dann kommen diesen Faszikel verschiedene Gebäude, und Kirchen vor, Architektonische Säulenkörper, Portale, Altäre, Facciaden für Gebäude, welche zum Theil auch gut gezeichnet sind, was aber die Wohngebäude betrift, und für nötig anzumerken kommt, ist: dass man mit solchen Aufgaben, wie diese bürgerlichen Gebäude projectiert sind, bei der Jugend nichts zum Grunde ihrer Lehrzeit begreiflich gemacht zu haben beitragen wird, dann diese Plan sind nicht nach den baumässigen Verhältnisse, und mit der behörigen Mauerdicke, Gewölber zu spannen abgefasst, die für das menschliche Leben auch für den geringsten Stand der Klassen bequen seye würden. . . .

Was aber die Zeichnung in diesen Faszikel den Ornamenten betrift, diese sind zum Theil rein gezeichnet, und mit ordentlichen Konturen versehen. . . .

Welches jedoch alles hoher Einsicht gehorsamst submittirt wird. Ofen den 14-ten July 1795. In Abwesenheit des k. Rath und Landesbau Direktor

Joseph Thalher m.p.
k.k. Hofkammer, et
Landes Architect.

[36] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1794.

Bemerkungen

Über die Fünf-Kirchner Normaschul Zeichnungen von 2-ten halben Jahr 1793.

Im Gantzen betrachtet wären diese Zeichnungen, zwar nützliche, und zwäckmässige Gegenstände, aber einige davon sind unfleissig gezeichnet, und andere von üblen Geschmack gewählet. Die Unfleiss zeiget sich besonders bei den geometrischen Körpern, und auf den am 18-ten und 19-ten Blatt gezeichneten Lusthaus, welches über dies samt der am 20-te Blatt vorgestellten Kirche eben so geschmacklos, unproportionirlich ist; die Gesimse davon sind regl, und verhältnisswidrige, blos ohne Konturs und Überlegung hingezeichnete Linien, welches beweisst, dass den Schüleren zusammengesetzte Gegenstände vorgelegt und zu zeichnen erleubt werden, bevor sie in Architektonischen Schulen und ihren Gliedern als einzelne Theilen hinzu eine Unterweisung erhalten haben. Dagegen gereichnet die Zeichnung an ersten, die Bogenstellung, an 23-ten, und der Altar, am 24-ten, wegen der besonderen Reinlichkeit, und Fleiss in der Ausführung dem Lehrer und Schülern zur besondere Ehre, gleich wie auch die Bogenstellung am 21-te und die Kanzel am 25-ten Blatt, obschon letztere nicht zum besten ausgewählt ist, einiges Loob verdienen, und ist nur zu wünschen, dass die Zöglinge in Zukunft mehrere nützliche und wohl gewehlte Professions Zeichnungen eben so reinlich, wie die obergenannten drei Blätter auszuführen unterwiesen werden möchten.

Wien den 23-ten April 1794.

v. Hohenberg Direktor
Vinczencz Fischer
Professor der Bau-Kunst
Andreas Fischer
Professor der Bau-Kunst.

latánál is azok sorszámára hivatkozott a bécsi akadémia. Több rajznál felsorolta a hiányosságokat, de megemlítette azt is, hogy mely rajzok válnak a tanulók becsületére és dicséretére. Három rajzot pedig egyenesen példaként emelt ki azért, hogy a tanoncok a jövőben ilyen hasznos és tanulságos rajzokat készítsenek.

A 3. számú mellékletben Kobentzl írta le megjegyzéseit (Nota).[37] Ezek a megjegyzések általánosak és minden rajziskolára vonatkoznak. Leszögezi, hogy a rajziskolák jó rajzmintákkal vannak ellátva, amelyek alapját képezik a rajztanításnak. Ezeket a rajzmintákat a rajztanítók jól hasznosítják. Kobentzl véleménye szerint jegyzéket kellene készíteni az összes iskolákról, ahol rajztanítás folyik, valamint azokról a műhelyekről, ahol a rajz szükséges, hogy ezek részére külön rajzmintákat lehessen készíteni. Azt javasolta megjegyzéseiben, hogy minden rajztanító mester adjon leírást az iskola mintarajzairól, valamint küldjön be néhányat saját készítésű rajzaiból, hogy – egyrészt meg lehessen ítélni a rajztanító rátermettségét, másrészt megkímélhesse az iskolát a felesleges kiadásoktól.

A 4. számú mellékletben (Specifikation) azt részletezték, milyen rajzokat kell készíttetni a rajziskolába járó, különféle kézműipart tanuló fiatalokkal.[38] – A kőműves és kőfaragó tanoncok rajzoljanak egészen egyszerű kis épületeket, s ezeknek készítsék el alaprajzát, keresztmetszetét és homlokzatát, továbbá rajzoljanak kapuköveket, lépcsőket, mellvédoszlopokat, gyámköveket. – Az *ács*inasok

[37] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1794.

Nota — Copia

. . . . die sämtlichen Schulen mit guten Mustern von Elementar-Zeichnungen sind versehen Solche Muster-Zeichnungen könnten bei der Akademie von den besten Schülern verfertigt werden, damit man sie in geringen Preisse erhalte.

Sollte einer pp. dieser Antrag anständig seie sie wäre erforderlich:

Primo. Ein Verzeichnis der sämtlichen Normal und Real Zeichnung-Schulen der k. k. Erblanden anher mitzutheilen mit Bemerkung der jenen in deren Gegend Gewerke der Fabriken, die der Zeichnung bedarfen, vorzüglich getrieben werden, damit man für solche besondere Muster verfertigen lassen mögen.

Secundo, dass dem sämtlichen Zeichnungslehrmeistern aufgetragen werde, eine beschreibung ihrer dermahligen Elementar-Muster-Zeichnungen nebst einigen von ihrer eigenen Hand gezeichneten Exemplarien einzusenden, damit man eines Theils von der Geschicklichkeit der Lehrer selbst urtheilen, anderen Theils aber überflüssige Unkosten für die Schulen ersparen, möge, die schon mit zweckmässigen Mustern versehen sind. . . .

Wien den 9-ten April 1794. Kobentzl m. p

[38] BmL. Pécs v. lt. Normál iskolai iratok. Sz. n. 1794.

Specification einiger Gegenstände, deren Vorzeichnungen bei jeder Normalschule für verschiedene Handwerksleute vorzüglich notwendig sind . . .

Für Maurer und Steinmetzer. — Kleine ganz einfache Gebäude, in Grundriss, Durchschnitt und Aufriss, Fenster- und Türsteine, Stiegen, Baluster, Tragsteine.

Für Zimmerleute. — Vergliederte Theile von Dachstühlen samt ihren verschiedenen Verbindungen . . . Ganz hölzerne Landgebäude . . .

Für Schreiner. — Allerhand Tische, Stühle, Schubladen und andere Kästen im Grundriss, Durchschnitt und Aufriss. Zimmertüren und Tafelwerke zu Verkleidung der Wände.

Für Schlosser, Schneider und andere Handwerker in Eisengeschmiede. — Zergliederte und zusammengesetzte Schlösser, Stiegen und Balcon Gelände, Fenster und Thor-Gitter, eiserne Räderwerke, allerhand eiserne Werkzeuge, etc.

Für Gürtler und Drechsler, —

Silber- und Gold-Arbeiter. — Lampen, Laternen, Töpfe, Kannen, Schreibzeuge und allerhand Hausgeräthe, Uhrwerke, etc.

rajzoljanak tetőszerkezetet tagolt részekkel. Állványzatot házakhoz és tornyokhoz, vidéki faházakat. Tagolt kerékműveket örlő és zúzó malmokhoz. Hidakat, vízgátakat és vízvezetékeket; kompokat és más mechanikai emelő és vontató gépeket. – Az asztalosok készítsék el mindenféle székek, asztalok, fiókos szekrények, ládák alaprajzait, keresztmetszeteit, homlokrajzait, készítsenek továbbá szobaajtókat és falburkolatokat. – A lakatosok és vasművesek rajzoljanak szétszedett és összerakott lakatokat, lépcső- és erkélykorlátokat, ablak- és kapurácsokat, s egyéb vaseszközöket. – Az övkészítők, ezüst- és aranyművesek készítsék el láncok, lámpák, fazekak, íróeszközök, különféle házieszközök, óraalkatrészek rajzait. – A paszomántverők, nyomdászok, szabók rajzoljanak különféle virágokat, lombokat, lugasokat.

Rajztanulóival Buck József azért tudott általában kiváló eredményeket elérni, mert – szükség szerint – ő maga is szigorú bírálatban részesítette őket. A felsőbb szervekhez való felterjesztés előtt gondosan átvizsgálta munkáikat és csak a legjobbakat illette dicsérettel. A pécsi rajziskola rajzairól az 1814/15. iskolai évben az olvasható a győri kerületi igazgató feljegyzésében, hogy bár a tanulók jól rajzoltak, satírozásuk közepes szintű. A második félévről már nem is tudtak bírálatra felterjeszteni rajzokat, mert Buck József halála következtében a rajzmesteri állás üres volt, és a rajztanítás ebben a szemeszterben szünetelt.[39]

Figyelemre méltók a rajziskolai iratok között azok a kimutatások, névsorok, amelyek azokat a rajziskolás végzős tanoncokat sorolják fel, akik elvégezték a rajziskolát, és ugyanakkor szakmájukból segédvizsgát szereztek. Ez azt mutatja, hogy Pécs város magisztrátusa, a pécsi rajziskola, de a céhszervezetek is komolyan vették azt a rendelkezést, hogy csak azok a tanoncok kaphatnak segédlevelet, akik a rajziskolát elvégezve rajziskolai bizonyítványt is nyertek.

Ezek a névsorok 1808–1814-ig találhatók meg a normális iskolai iratok között. Feltüntetik a rajziskolai bizonyítványt és egyben segédlevelet kapott felszabadult tanonc nevét, tanult szakmáját és a mester nevét, akinél mint tanonc volt leszerződve, vagyis akinél a szakmát tanulta. Ezek a kimutatások ipartörténeti szempontból is fontos adatokat tartalmaznak. Ha az 1808. évet vesszük, ekkor összesen 31 tanonc kapott rajziskolai bizonyítványt és segédlevelet. Közülük asztalos, szekrénykészítő segédek lettek: Kleisner Pál, ifj. Edhoffer Jakab, Kerner Ferenc, Krémer György, Finsterberger János, Barkó János, Hartmann József. Fel vannak sorolva azok az asztalos mesterek is, akiknél ezek az ifjak tanoncok voltak: Kleisner Lőrinc, Edhoffer Jakab, Baumgartner József, Holitz Ignác, Horváth Ferenc.[40]

[39] Uo. 12/1816. sz.

[40] Uo. 4/1809. sz.

E tanulmány keretében nincs arra mód, hogy a segédlevelet és rajziskolai bizonyítványt nyert tanoncoknak az említett hét évről megőrzött kimutatásait részletesen ismertessük, de mégis közöljük ezek 1814. évi összeírását (Conscriptio tyronum cum attestate dimissorum 1814):

Tanonc neve	*Szakmája*	*Mester neve*
1. Müller Henrik	asztalos (scriniarius)	Horváth Ferenc
2. Hofmann Ádám	asztalos (scriniarius)	Baumgartner József
3. Aut Ferenc	asztalos (scriniarius)	Rosinger József
4. Wintheim Antal	asztalos (scriniarius)	Kleisner Lőrinc

Hogy milyen fontos szerepe volt a rajznak még a mestervizsga letétele alkalmával is, az alábbi konkrét esettel kívánjuk bizonyítani.

Günther János ácssegéd az ácsok céhtestületénél mestervizsgára jelentkezett, ahol feladata volt, hogy rajzoljon és műremeket (paradigma) készítsen. Rajzfeladata során egy ovális alakú körvonalat és egy ajtót kellett rajzolnia. A rajzot csak félig tudta elkészíteni, mert – mint utána panaszolta – a kezei a nehéz munkától súlyosak lettek, ezért nehezen ment már neki a rajzolás. A bizottság a rajzaival nem volt megelégedve, ezért mestervizsgáját nem fogadta el. Günther János ekkor kérte a városi tanácstól, hogy rajzait és paradigmáját vizsgáltassa felül. A vizsgabizottságban egyébként Simon József szenátor is jelen volt, mint a városi magisztrátus által kiküldött céhbiztos (commissarius).

5. Nusz Bernát	takács (textor)	Veichart János
6. Schot Bálint	asztalos (scriniarius)	Rosinger József
7. Tengler Bálint	kerékgyártó (rotarius)	Bőhm Sebestyén
8. Herich Miklós	kerékgyártó (rotarius)	Bauernhaber Henrik
9. Gráf János	kerékgyártó (rotarius)	Heidinger Mátyás
10. Ámon Márton	takács (textor)	Ámon Mátyás
11. Baumgartner Ferenc	asztalos (scriniarius)	Baumgartner József
12. Kohlbach Bálint	kerékgyártó (rotarius)	Heidinger Mátyás
13. Vinget János	kerékgyártó (rotarius)	Csernai József
14. Krantz Ignác	takács (textor)	Berecz Mátyás
15. Jerschel Jakab	lakatos (serarius)	Partel Pál
16. Grosch Gáspár	lakatos (serarius)	Gelencsér György
17. Hiegler János	kőműves (murarius)	Piatsek József
18. Hiegler György	kőműves (murarius)	Piatsek József
19. Maurer András	kőműves (murarius)	Piatsek József
20. Rihm József	kőműves (murarius)	Kramer Henrik
21. Szabó Ferenc	asztalos (scriniarius)	Segéd (sodalis)
22. Berecz Mátyás	takács (textor)	Bleibas Lőrinc
23. Rafter János	kőműves (murarius)	Piatsek József
24. Schőn József	kőműves (murarius)	Fölsinger
25. Milner György	takács (textor)	Segéd (sodalis)
26. Scholler Gábor	takács (textor)	Segéd (sodalis)
27. Borbély József	takács (textor)	Segéd (sodalis)
28. Rossner Ferenc	kőfaragó (lapicida)	Gianone Ágoston
29. Benitz Mihály	takács (textor)	Dalos Tamás
30. Nastl János	bádogos (laminarius)	Loos Mátyás
31. Baráth József	takács (textor)	Segéd (sodalis)
32. Ulrich Mihály	kerékgyártó (rotarius)	Resch Boldizsár
33. Holler Mihály	takács (textor)	Leitner Ferenc
34. Telkes Ádám	asztalos (scriniarius)	Possek Ignác
35. Loos Ferenc	kőműves (murarius)	Segéd (sodalis)
36. Blazroi György	asztalos (scriniarius)	Baumgartner József
37. Völfling Gáspár	fazekas (figulus)	Kipfer Mihály
38. Sturzenberger János	lakatos (faber serarius)	Gelencsér György
39. Konsthammer Ferenc	asztalos (scriniarius)	Johan György

A 39 rajziskolát végzett kézműves ifjú között 6 segéd is volt, akik a segédvizsgát már korábban letették, de utólag meg kellett szerezni a rajziskolai bizonyítvány, hogy később majd mestervizsgát tehessenek, illetve a mesterremek elkészítésekor helyt tudjanak állani a rajzolásban is. A kimutatásból az is kitűnik, hogy kik voltak abban az időben Pécsett nagyobb és ismertebb mesterek. Piatsek József építőmesternek ebben az évben négy kőműves tanonca is rajziskolai bizonyítványt szerzett.

Miután a városi tanács megtárgyalta Günther János ács kérelmét, úgy döntött, hogy Berks Péter mérnök-bányaigazgatót és Buck József rajzmestert kéri fel a rajzok megvizsgálására, illetve a mestervizsga-bizottság döntésének elbírálására. Megbízatást kaptak, hogy véleményüket terjesszék a városi tanács elé.[41]

Buck József szakmai véleményét tehát nemcsak a tanoncok felszabadítása, hanem a mestervizsgai rajzok elbírálása alkalmával is kikérte a városi tanács. Tehát Pécsett is érvényesült az az elv, hogy csak az a segéd tehessen mestervizsgát, akinek megfelelő jártassága van a rajzolásban.[42]

III. A pécsi székesegyház Pollack-féle átépítése

Még ma sem teljesen tisztázott kérdés, milyen szerepe volt Buck József pécsi rajztanítónak a pécsi székesegyház Pollack-féle átépítésében (1805–1840), illetve az átépítés megindításában. Erre vonatkozóan csak a pécsi káptalani levéltárban őrzött hiányos adatokból és az átépítés kiterjedt historiográfiájából lehet következtetéseket levonni. Nagy kár, hogy az akkor létrehozott és működött Székesegyházi Átépítési Igazgatóság (Directio Restaurationis Cathedralis Ecclesiae) iratai és műszaki rajzai nem maradtak meg.

A káptalani levéltárban megtalálható – de a szakirodalomból is ismeretes – az a nagy pontossággal készített alaprajz, amelyet Buck József rajzolt a székesegyház Pollack-féle átépítése előtti állapotáról. Az alaprajz műszaki szempontból kifogástalan, hiszen Buck József építész végzettségét Bécsben szerezte, a pécsi rajziskolában pedig műszaki rajzot is tanított. Ez az egyetlen olyan alaprajz, amely a székesegyház Pollack-féle átépítése előtti helyzetét mutatja.[43]

Valószínű, hogy ezt a felmérést a káptalan felkérésére végezte el. Buck József abban az időben Pécsett az épületrajzok készítésének szaktekintélye volt. Érthető, ha a pécsi káptalan a székesegyház átépítése előtt őt kérte fel az alaprajz elkészítésére, s az ő szakértelmére támaszkodott abban a kérdésben, hogy milyen feladatok elvégzését igényli a történelmi nevezetességű, középkori épület átépítése. Buck József két rajzot készített az épületről: egy külső és egy belső rajzot. Még ha az alaprajzot belső rajznak vesszük, akkor is hiányzik a Buck által készített tervből egy külső rajz, amely valószínűleg elveszett.

Ugyanakkor készített Buck József egy német nyelvű szöveges tervet is, amelyben írásban részletezi, milyen részletmunkákból fog állni az egész átépítés. (Beiläufiger Entwurf zu dem Bau der hiesigen Löblichen Domkirche in Betreff die beendigung wie es folgt.[44]) A káptalannak mintegy elmondja, milyen munkákat kell elvégeztetnie az átépítés során.

[41] Uo. Pécs v. lt. 2532/1814. közig. sz.

[42] *Szabolcsi* i. m. 46.

[43] Az alaprajzot közli *Gosztonyi Gy.*, Altchristliche und mittelalterliche Kunstdenkmäler in Pécs. 1941. Abb. 12. — Gosztonyi szerint a Pollack-féle átépítés 1805–1840-ig tartott. — Itt mondok köszönetet Fetter Antal építész-tervezőnek szíves segítségéért.

[44] Pécsi Káptalani Levéltár CDXCVII. 55. — Eredeti beadvány. Teljes szövegét közli *Zádor A.*, Pollack Mihály. Bp. 1960, 134–135. L.: uo. a rávonatkozó irodalmat.

Buck József tervezetét és az általa készített épületalaprajzot vizsgálva két fő szempontra kell figyelmünket irányítani. Az egyik az, hogy Buck a maga tervezetét csaknem két hónappal előbb nyújtotta be a pécsi káptalanhoz, mint ahogy Pollack első alkalommal Pécsett járt. A másik figyelemre méltó szempont pedig az, hogy az építési munka folyamata gyakorlatban lényegében úgy folyt le, ahogy Buck József tervezetében előre leírta.

Zádor Anna Pollack Mihályról írt könyvében írja, hogy Pollack első ízben 1805. május 12-én jelent meg a pécsi székeskáptalan consistoriumi ülésén, amelyen a székesegyház súlyos boltozat nyomása miatt kifelé szétnyomódó falainak megerősítési munkálatairól tárgyaltak.[45] Buck József beadványa viszont 1805. március 23-án kelt, tehát ekkor már ismeretes volt. Lehetséges, hogy a pécsi káptalan kérte fel Buckot a tervezet elkészítésére mint olyan ismert építész-rajzmestert, aki már 25 éve dolgozott a pécsi rajziskolánál. Buck mintegy szakmai tanácsadóként is szerepelhetett az építkezés megindulása előtt. Az is lehetséges, hogy a Pollackkal való első tárgyalás alkalmával éppen a Buck-tervezet képezte a megbeszélés alapját, kiindulási pontját, és hogy a szétnyíló falak megerősítésére vonatkozó Buck-féle megoldási terv a káptalani férfiak álláspontjával is egyező volt.

Buck Józsefet nem tekinthetjük egy „erősen foglalkoztatott építőmester"-nek, aki mintegy versenyre kelt Pollackkal. Buck Józsefnek az 1805. év első felében (az 1804/05. tanév második fele) 91 rajztanulója volt, akik a normális iskolásokból, a latin iskolából, többségükben pedig a kézműves tanoncokból és segédekből kerültek ki. Hetenként 12–14 rajzórája volt, a tanoncok számára vasárnapokon és ünnepnapokon is tartott 2–2 rajzórát. Nem lett volna ideje arra, hogy az átépítési munkát irányítsa. Bár végzett építész volt, nem volt építési vállalkozó. Nem voltak neki dolgozó építőipari segéd- és szakmunkásai, leszerződött tanoncai, csak rajztanulói voltak. Családjával rajztanári fizetéséből élt, amelyet Pécs szab. kir. város pénztára folyósított részére. Így tehát a székesegyház átépítésének kivitelezését a pécsi káptalan nem is bízhatta volna Buckra, de ezt ő nem is vállalhatta volna. Ahhoz azonban megfelelő építészeti elméleti alappal rendelkezett, hogy egy műszaki elaborátumot készítsen az átépítés, a falak megerősítése módozatairól.

Ma már ismeretes, hogy Buck József ugyanott tanulta az architektúrát, ahol Pollack Mihály: Bécsben. Nem volt ugyan gyakorló építész, de mint rajztanítónak igen fejlett műszaki rajzkészsége volt. Tehát nagyszerűen tudta rajzba vagy szöveges formába önteni, milyen műszaki munkák elvégzésével lehet a székesegyház átépítését végrehajtani. Tanácsokat tudott adni a káptalannak nemcsak pusztán az átépítési munkával kapcsolatban, hanem a stílusra vonatkozóan is. Buck József a munka megindulása előtt mintegy műszaki szakértője lehetett a káptalannak. Ezért könnyen lehetséges, hogy az átépítéssel, annak stílusával kapcsolatos kifogásokért, amelyeket később Pollack számlájára írtak, talán éppen Buckot kellett volna elmarasztalni. Mindez oka lehet annak, hogy Pollack a pécsi székesegyház átépítésénél nem követett tiszta klasszicista stílust, hanem az átépítés némileg tőle idegen stílusban történt. Esetleg ez lehet a magyarázata ebben az esetben a bizonyos fokú stíluskeveredésnek.

[45] *Zádor* i. m. 99–110.

A pécsi káptalani levéltár jegyzőkönyvei arról is vallanak, hogy Buck József rajzmester tiszteletdíjat kapott a székesegyház restaurálásával kapcsolatban készített műszaki rajzokért, tervezetért. Az 1805. és 1810. években a káptalani tanács két-két alkalommal, összesen tehát négyszer is foglalkozott Buck József beadványával, amelyben a káptalantól munkájáért összesen 308 forint jutalmat kért.

Buck arra hivatkozott, hogy a székesegyház épületének külső és belső megrajzolására több hónapi munkát fordított, tehát méltó a megjutalmazásra. Az 1805-ben benyújtott kérését azzal utasította el a káptalani ülés, hogy egyszer felvett már az építési hitelből 100 forintot, ennek kiutalásával elegendő jutalmat kapott munkájáért. Öt év múlva, 1810 szeptemberében, hivatkozva az öt évvel ezelőtt készített tervekre és rajzokra, azt állította, hogy a már kiutalt 100 forinton kívül még 208 forint jár neki. Kérését a káptalani consistorium most azzal utasította el, hogy Buck hiába remélte, a székesegyház építésének igazgatósága nem neki adott építési megbízatást. Miután 100 forintot a székesegyház pénztárából egyszer már megkapott, ezzel teljes kielégítést nyert, és ezek után semmi követelése nincs a restaurálási munka tekintetében. A rajzok és tervek elkészítéséért tehát – a sok kérvényezés ellenére – Buck József csak egyszer vett fel 100 forintot, és legutoljára azzal utasították el kérelmét, hogy nem őt bízták meg az átépítéssel, vagyis a munka vezetésére, irányítására nem ő kapott megbízatást, azért nem illeti meg több jutalom.[46]

Nagy kár, hogy nincs meg a külső templomrajz, amit Buck József az átépítéshez készített. Ha ez előkerülne tisztázhatná az 1805-ben kezdődött átépítés körüli egész Pollack – Buck-féle kérdést.

IV. A rajziskola Buck József halála után (1815—1827)

Buck József halála után 1815. november 1-től fiát, Buck Ferencet előbb ideiglenes rajzmesteri minőségben alkalmazták, s egy évig mint helyettes tanított. Miután jól látta el szolgálatát, egy év alatt az iskola vezetőségénél kedvező vélemény alakult ki róla, amit a tanulók által félévenként szorgalmasan elkészített iskolai rajzok is elősegítettek. Már a helyettesi éve alatt 300 forintos teljes fizetést folyósítottak részére a városi pénztárból. Mint korábban atyja, ő is megkapta a tanulmányi alaptól a 100 forint fizetéskiegészítést.

Szigvarth Vince 1816 végén jelentette be a pécsi városi magisztrátusnak a győri főigazgatóság értesítését, hogy Buck Ferenc eddigi helyettes rajzmestert a Helytartó Tanács rendes rajztanítóvá nevezte ki. A város vezetősége ezt tanácsülésben vette tudomásul, és intézkedett most már rendes fizetésének folyósításáról.[47]

Buck Ferenc tanítványai ugyancsak a nemzeti főtanodából, a gimnáziumból, a tanítóképzőből és nem utolsósorban az iparos tanoncokból kerültek ki. A jelentésekből kitűnik, hogy a rajzórákat az egész évben az előírásnak megfelelően osz-

[46] Pécsi Káptalani Levéltár. Protocollum Capitularium Consistorium Annorum 1803 usque 1807 (N° XIII.) et Annorum 1808 usque 1810 (N° XIV.) — 279/1805, 308/1805, 450/1810 és 470/1810. jkv. sz. — A forrásul használt levéltári anyag rendelkezésemre bocsátásáért köszönetemet fejezem ki Petrovich Ede káptalani levéltárosnak.

[47] BmL. Pécs v. lt. 8/1817. tan. jkv. sz.

totta be. Általában és rendszeresen az iskolások részére naponként 11–12-ig tartotta a rajzórákat. A nyári kurzusok idején pedig még délután is adott órát 4–5-ig. A normális iskola harmadik osztályából azok részére volt kötelező a rajz, akik az iskola befejezése után kézműiparos inasok lettek.

A rajziskola tanulóinak többsége továbbra is a kézműiparos ifjúság közül került ki. Többségükben inasok voltak, de voltak közöttük olyan segédek is, akik a megye más helységeiben vagy bármely más olyan helyen voltak tanoncok, ahol nem volt rajziskola. Sőt akadt egy kerékgyártó, aki mester korában (ipse magister) járt rajziskolába.

Az iparos tanoncok, aszerint hogy milyen szakmát tanultak, más és más rajzokat készítettek. Az asztalosok különböző oszlopokat és székeket, a kőművesek házakat, a kőfaragók oltárt és kéményt, a fazekasok kályhát, a lakatosok kaput, tornácot, lakatot, a takácsok asztalterítő mintákat, a nyergesek kocsit, a szíjgyártók lovat, a normális iskolások virágokat, a latinisták várat, a katonák térképeket rajzoltak. A tanulók rajzait félévenként továbbra is megvizsgálták, megállapították, hogy milyen a rajzkészségük és megvan-e bennük a további fejlődés lehetősége.

A rajztanulók összes létszáma Buck Ferenc rajztanítósága idején is évenként általában 100 körül mozgott, sőt a legtöbb tanévben a rajzosztály létszáma meg is haladta a 100 főt.[48]

Minden évben felszabadult bizonyos számú rajziskolát végzett tanonc. Az alábbi egyszerű, áttekintő táblázattal szemléltetjük a rajziskolai tanulók létszámát, valamint a segédvizsgát tett tanoncok számát. Ezek az adatok megfelelő képet adnak, még ha némely évben hiányosak is.

Amikor 1786-ban Pécsett a rajztanítás megindult, az iskolának 40 db rajzeszköze volt. Évek múltán ezek a rajzeszközök elhasználódtak és elpiszkolódtak.

Iskolai év	*Rajziskolai tanulók száma*		*Segédvizsgát tett tanoncok száma*
	I. félév	*II. félév*	
1815/16	118	104	31
1816/17	111	108	38
1817/18			38
1818/19	107	101	
1819/20	83	83	
1820/21	107	108	52
1821/22	107	108	
1822/23	112	101	
1823/24			
1824/25	119	127	
1825/26	126	112	
1826/27	111	106	

[48] A zenei osztály létszáma is emelkedett ugyan, de a rajziskoláét sohasem közelítette meg. Az 1826/27. tanévben 71 volt a zenetanulók száma. Nemcsak pécsiek és baranyaiak jártak a zeneiskolába, hanem jöttek zenét tanulni Tolna és Somogy megyéből, sőt Ausztriából és Horvát-Szlavónországból is.

Amikor még 1807-ben Buck József felülvizsgálta az iskola rajzeszköz-állományát, a rajziskolának 14 használható és 25 használhatatlan rajzeszköze volt.

Szigvarth Vince igazgató 1823-ban újra elrendelte a rajzeszközök számbavételét. Kiderült, hogy ezekből mindössze csak 8 db a használható (brauchbare Reisszeig), 14 db használhatatlan. Volt azonban 20 db használható rajztábla (Reissbrett), de nem volt egyetlen használható vonalzó sem.

Az igazgató hivatkozott arra, hogy a kézműiparos tanoncoknak rendelet szerint kötelező a rajztanulás. A tehetősebb inasoknak saját eszközeik voltak, de többen rászorultak a városi tanács támogatására vagy teljes segítségére. Az iskola már 37 éve működött, és csodálkozott az igazgató, hogy még ennyi rajzeszköze is megmaradt az elmúlt évtizedek óta. Közben három évig a rajziskola a kórház épületében működött, amíg a normális iskola épületében építkezés folyt. Az igazgató kérte a városi tanács támogatását, és ígéretet tett, hogy a jövőben minden iskolai évben leltár szerint átvizsgáltatja a rajzeszközöket.

A városi tanács elhatározta, hogy támogatja az iskola mértani- és rajzeszközökkel való ellátását, különösen szem előtt tartva a szegényebb tanoncok érdekeit. Természetesnek tartotta a tanács, hogy a rajziskola alapítása, vagyis 1786 óta a rajzeszközök elöregedtek, a hosszú használat következtében megrongálódtak, s így megjavításuk nélkül a további használatra alkalmatlanok. A városi tanács megbízta a polgármestert, hogy vizsgálja meg az iskola rajzeszközeit, s kiválasztva az elhasználtakat foglalja jegyzékbe a még használhatókat, és a jegyzék egyik példányát az igazgató hivatalában, a másikat pedig a város levéltárában helyezze el. A jövőben minden évben leltár alapján kell átvizsgálni a rajzeszközöket, és ha valamelyik megrongálódott, intézkedni kell megjavítása felől.[49]

A nemzeti főelemi iskola igazgatója nem sokkal Buck József halála után összeírta a kézműves mesterek tanoncait, és felhívta őket a rajziskola látogatására. Azokat pedig, akik az elhalt Buck Józseftől rajzeszközöket kaptak, felszólította, hogy ezeket hozzák be az iskolába. Azoktól, akik a rajziskola szükségleteire 3 fontnyi megajánlást tettek, az igazgató kérte ennek az összegnek a befizetését. A városi tanács ugyancsak adott ki felhívást ezen összegeknek a befizetésére.

A normális iskola pénztárába a tanulók után a szülők 1 forint családi hozzájárulást (Familiationsgeld) fizettek. Ezen kötelezettség alól azonban a szegényebb szülőket felmentették.

Nemcsak a normális osztályok, hanem a rajz- és zeneosztály tanulói után is kellett családi hozzájárulást fizetni. Hogy azonban ezt nem mindenki fizette, abból is kitűnik, hogy az osztályok, különösen pedig a rajziskola létszáma sokkal magasabb volt, mint ahány tanuló után befolyt az 1 forint összeg. Ezekről a pénzösszegekről az iskola számadást vezetett. A számadások mellett nyugták találhatók, amelyekből kitűnik, hogy egy-egy tanító milyen összeget vett fel és milyen célra. Buck Ferenc rajzmester 1820. november 10-én kelt nyugtája szerint elismerte, hogy Szigvarth igazgatótól 15 forintot felvett „Familiationsgeld" címen, a rajziskola fűtésére és takarítására. A beszedett családi hozzájárulásokról készült számadások azt is mutatják, hogy osztályonként mennyi pénz folyt be.[50]

[49] BmL. Pécs v. lt. 2868/1823. tan. jkv. sz.

Buck Ferenc rajztanítósága alatt adták ki a 16007/1821. sz. helytartó tanácsi rendeletet, amellyel az olyan inasok és legények számára, akiknek szükséges a rajzismeretek elsajátítása, a rajziskola látogatását büntetés terhe mellett elrendelték. Megszabta a rendelet, hogy a mesterek olyan segédeket nem vehetnek fel, akik a rajziskola elvégzését nem tudják igazolni. Ehhez biztosítani kellett a lehető legmegfelelőbb módon a rajzismeretek megszerzésének feltételeit. A tanoncok rajzeszközeinek pénzbeli fedezetéről a céhtestület kebelén belül a céhmesterek számadásában kellett gondoskodni.

A városi tanács felhívta a céhbiztosokat, hogy ezt a helytartó tanácsi rendeletet sürgősen hirdessék ki a céheknél. A következő céhek tartoztak az iskolai év kezdetétől tanoncaiktól és segédeiktől a rajziskolai bizonyítványt és a rendeletben előírtakat megkívánni: kőműves (murarius), kőfaragó (lapicidarius), asztalos (arcularius), kerékgyártó (rotarius), ács (faber lignarius), lakatos (serarius), ércöntő (auricalcarius), rézöntő (flavifusor), harangöntő (campanarum fusor), bádogos (laminarius), rézműves (cuprearius), arany- és ezüstműves (auri- et argentifex), paszomántkészítő (limbularius), gombkészítő (nodularius germanicus), takács (textor), nyerges (epiphiarius), szíjgyártó (lorarius), szerszámműves (instrumentorum mathematicorum confector), fazekas (figulus).[51]

Buck Ferenc mint rajztanító az iskolaigazgató és a városi tanács megelégedésére végezte munkáját. Támogatta a városi tanács azzal is, hogy amikor végre elkészült a természetbeni lakás a nemzeti iskola épületében, a fiatal Buck Ferencnek adták át. Majd tanácsi határozattal Buck Ferenc rajzmestert bízták meg a Mária Teréziától kapott Pécs városi szabadalomlevélben adományozott címer alapján a város pecsétjének megrajzolásával. Amikor a pecsét elkészült, a Kamarához küldött felterjesztésénél használta először a város.

Elmondható, hogy Buck Ferenc kifogástalanul helytállt munkájában rajztanítói működése alatt. A felettes szervek általában mindig meg voltak elégedve vele. Apja példájára ő is készített az iskola számára mintarajzokat, amelyek közül egy ma is megtalálható a rajziskola rajzainak a levéltárban őrzött gyűjteményében.

Rövid 12 évi rajztanítói működése után, 1827 nyarán hirtelen súlyosan megbetegedett. Az 1826/27. tanév második felében már nehezen tudta ellátni munkakörét. Különösen nehezére esett az iparos tanoncok vasárnapi rajzóráinak megtartása. Emiatt ekkor már bizonyos visszaesés is mutatkozott a rajztanulók előmenetelében.

Amikor pedig 1827. november 1. táján a városi magisztrátus kiküldöttei megjelentek nála, hogy végrendeletet készítsenek, feladatukat már nem tudták elvé-

ABC-sek	91 fő	— 91 forint	(6—7 évesek)
1. osztályosok	123 fő	—123 forint	(kb. 7—8 évesek)
2. osztályosok	134 fő	—134 forint	(kb. 9—11 évesek)
3, osztályosok	84 fő	— 84 forint	(kb. 12—13 évesek)
Rajziskolások	20 fő	— 20 forint	
Zeneiskolások	18 fő	— 18 forint	
összesen:	470 fő	—470 forint	

[50] Uo. Normál iskolai iratok, 1825/26. iskolai év. Rationes familiationis, 1826.
[51] Uo. Pécs v. lt. 2174/1821. tan. jkv. sz.

gezni, mert a rajzmester a gyengeségtől végakaratát nem tudta már halála előtt kinyilvánítani.[52]

Buck Ferenc halála 1827. november 2-án következett be, 32 éves korában. Halálát a Pécs székesegyházi plébánia halotti anyakönyvébe jegyezték be.[53]

*

Buck Ferenc halála után egyik volt tanítványa, Pfilf Máté foglalta el a pécsi nemzeti főelemi iskolánál a rajzmesteri állást. Már betegsége alatt is helyettesítette mesterét, az állás megüresedésekor előbb helyettesként alkalmazták az 1827/28. iskolai évre, a következő 1828/29. tanévtől pedig már mint rendes rajztanító működött. Pfilf Máté hosszú ideig tanított a pécsi iskolánál, hiszen még az 1860-as évek elején is ő a rajztanító. Tanuló korából több rajza található az iskola rajzgyűjteményében.

A pécsi rajziskola történetében mindenesetre a két Buck – apa és fiú – érdeme a rajztanítás megalapozása. Különösen az apa, Buck József végzett itt úttörő munkát, mint az iskolának időrendben is első rajzmestere. Nemcsak a szabadkézi rajzban volt kiváló tanító, hanem mint képzett építész és szobrász talán még inkább a mértani, a műszaki és a díszítő rajzokban. Irányításával magas szintű, olykor művészi rajzokat készítettek iparos rajztanulói. Az utána következő pécsi rajziskolai tanítók Buck József mintáit követték több mint fél évszázadon keresztül.

A Buck József keze alól kikerült tanoncokból lett későbbi mesterek érdemelték ki először Pécsett a „*művészek és mesterek*" megtisztelő elnevezést, ahogyan a későbbi összeírások említik ezeket a kézműves iparosokat. Ha átvizsgáljuk a rajztanulók évenkénti vagy félévenkénti névsorát, megállapítható, hogy a *Buck József* rajziskolájából kikerült rajztanulókból később neves asztalos, szobrász, építő, vasműves vagy egyéb mesterek és geometrák lettek.

A pécsi rajziskolában még hosszú évtizedeken át élt művészi egyénisége volt tanítványain és rajzmintáin keresztül.

Közéleti és építőművészeti tevékenységében pedig egyik legnagyobb cselekedete volt, hogy a pécsi székesegyház 1805-ben kezdődött átépítésénél hallatta hangját, és igyekezett elgondolását érvényesíteni. E restauráló munka elindításánál talán nagyobb szerepe is volt Bucknak, mint amilyet eddig akár a helyi, akár az országos szakirodalom elismert.

[52] Uo. 2803/1827. tan. jkv. sz.

[53] Pécs székesegyházi plébánia hivatal. Halottak anyakönyve. — 1827. év november 2. — Franciscus Buk uxoratus graphidis magister, annorum 32.

BUCK JÓZSEF (Libochovitz, 1754/1756 – Pécs, 1815)

Szobrász-építész-rajztanár. Tanulmányait a bécsi akadémián fejezte be, és az 1770-es évek végén telepedett le Pécsett. 1786-tól haláláig a pécsi rajziskola rajzmestere.

300 Akantusz-inda rajza 54. TÁBLA

színezett tus, papír, 45,7 x 66,5 cm
Jelezve: Gezeichnet von Joseph Buck m. p. ia A. 1787
BML, Pécsi rajziskolai rajzok, 1/6

Fekete vonalas keretben szürke háttér előtt fehértől sötétszürkéig árnyalt akvarell ecsetrajz. Igen gondos kivitelű, a szokásos mintarajzoknál kvalitásosabb munka.
Publikálatlan

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

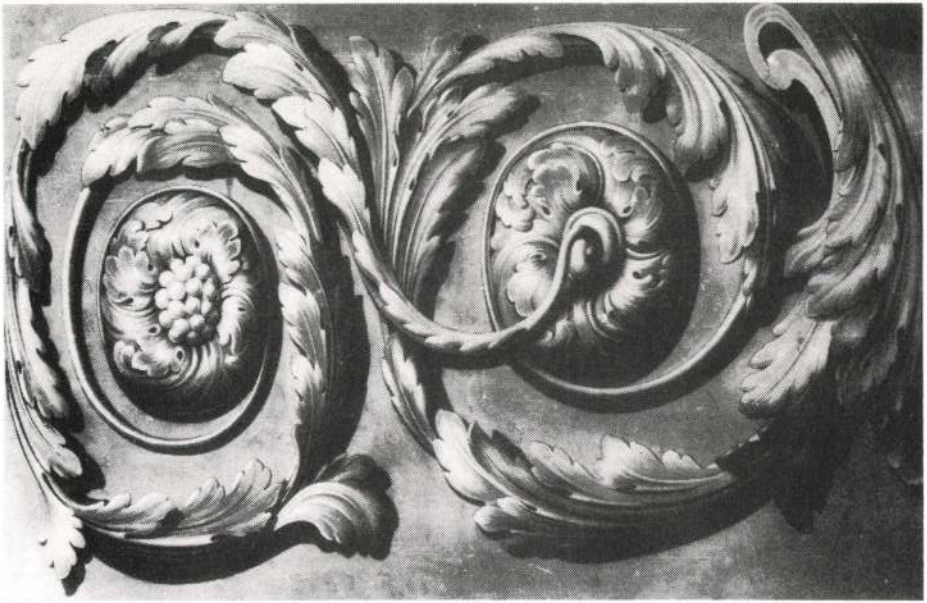

300

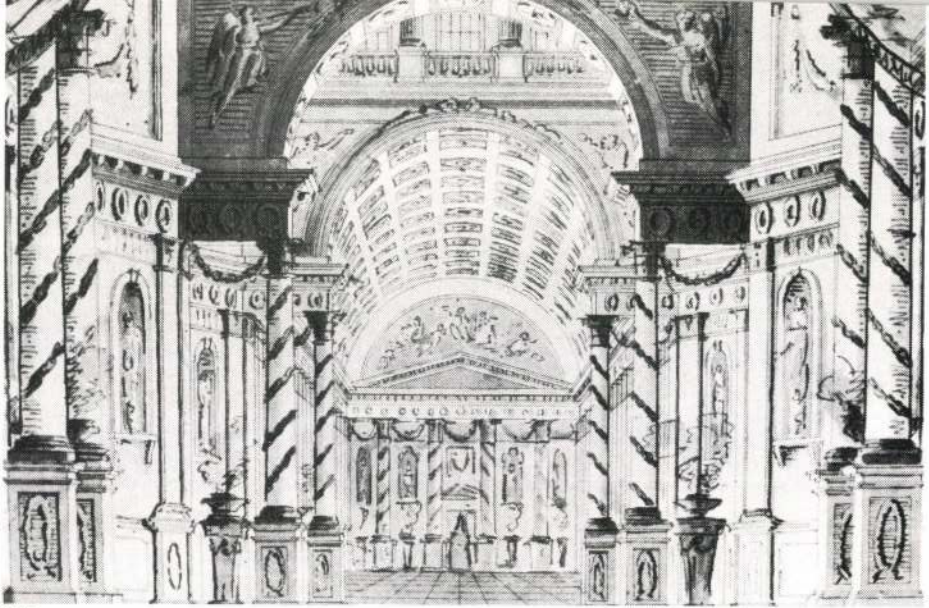

240

BUCK József

Kopan Géza: Buck József rajztanári szerepe a pécsi Sélyegyházi Pollack-féle átépítésében. = Baranyai Művelődés, 1978, 1. 77-83. ill

BUCK József építész

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus építszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 8 - 9-p.

BUCK (Buz) Josef Adrian (1755-1815)

PSz 2000/2. 29-40. ll

Svätý Jur > Szentgyörgy

Šintava > Sempte

Štvrtok na Ostrove > Csütörtök

Šuľany > Sűly

Szalónak > Városszalónak

165. Szanda (Nógrád vm.) **vár**

Szádok > Tőkésújfalú

166. Szécsisziget (Zala vm.) **vár**

167. Szedmerőc (Trencsén vm.) **Sedmerovec,** okr

168. Szemet (Pozsony vm.) **Kalinkovo**, okr. Sene

Szent Benedek > Skalka nad Vahom

169. Szentgyörgy (Pozsony vm.) **Svätý Jur, Jur**

BUCK József pécsi rajztanár

Kapcsolata Koller József

TPT 13. 2003. 59-60.

közreműködött: Dallos Györgyi. (Kiadja Egyetem. Budapest, 2000. 264 p.

113. Mindennapok Szabolcs és Szatmár szemelvénygyűjtemény. Szerkesztette: Fazek Szatmár-Bereg Megyei levéltár Kiadványai Ferenc. Nyíregyháza, 2000.

114. Miskolc írásban és képekben 7. Szerkeszte Zemplén megyei Levéltár (és a) Belvárosi Ku

115. Miskolc története 1702–1847. III/1. + III/2 Faragó Tamás. (Kiadja) Borsod-Abaúj-Ze Múzeum. Miskolc, 2000. 1056 p.

116. Nagy Ferenc: Ibrány. Ibrányi Város Önkor Önkormányzata. Ibrány, 2000. 210 p.

117. Nagy Iván emlékezete. Szerkesztette: Tyek Nagy Iván Történeti Kör (és a) Nógrád Megy

118. Nagykanizsa és környéke 1848–1849-ben. Róbert és Molnár András. (Kiadja a) Nag Nagykanizsa, 2000. I. kötet 329 p., II. kötet 2

119. Nemzetiségi ügyek dokumentumai Baran bevezetőt és a mutatókat összeállította: Fü megye történetéből 5. (Kiadja a) Baranya Me

120. Nyitott múlt: tanulmányok történetek Gyul Összeállította: Dusnoki-Draskovich József. Levéltár. Gyula, 2000. 392 p.

121. A Nógrád Megyei Tanács üléseinek

megírva

Buck Márkus

ötvös

+ 1873.

l.

Csatkai Sopron

1847

14. l.

KÖZALAPÍTVÁNYI
KIR. ÜGYIGAZGATÓSÁG
IX. ker., Csillag-utca 2.

18627 szám.
191 4

A válaszban sziveskedjék
e számra hivatkozni

Müemlékek Országos
E l n ö k s

A közalapitványi ki
nökséget, hogy a Mikula Ferenc
értelmében behajtott s a tek.
fillérről szóló elismervényt
Budapest, 1914. évi

Buck, Marcus

ötvös, 1840 – 1846

Sopron

l.

Csatsopronióto

19. l.

Tekintetes

Műemlékek országos Bizottsága

Budapest II

Hűvös Endre u

Buck Marcus

ötvös

l.

Csatsoprom öto

39. l.

Buck Márk

arany és ezüstmives

Sopron

1840. aug. 19

polgáreskü

Hází

Buck Márton

ötvös Sopron

szül. 1817. dec. 1.

† 1873. jan. 4.

Csatkővl

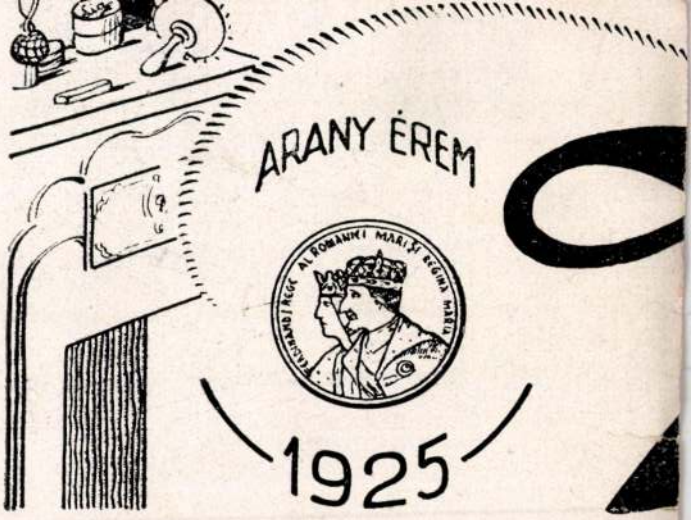

A bőr, a haj és a száj egészségének

Különlegességei nem tartalmaznak káros anyagokat, mivel cs

1. Lia nappali krém . . .	55 lej	9. Lia ugorkate
2. Lia éjjeli krém	60 „	10. Liadont szá
3. Lia glicerin-krém . . .	60 „	11. Liadont fog
4. Lia kámfor-krém	55 „	12. Lia folyékon
5. Lia Hanum török-krém .	110 „	13. Lia arc- és
6. Lia archámlasztókrém	100, 110, 120	14. Lia szemhéj
7. Lia kamforszesz	75 „	15. Lia körömla
8. Lia bőrregenáló	60 „	16. Lia brilliant

Lia pudert és hajfestőszereket közelebbről forgalom
tökéletesebb preparátumok léteznének. Kér

Kozmesis megrendelési iroda: Bu

Buk Márk

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

2031 sz.

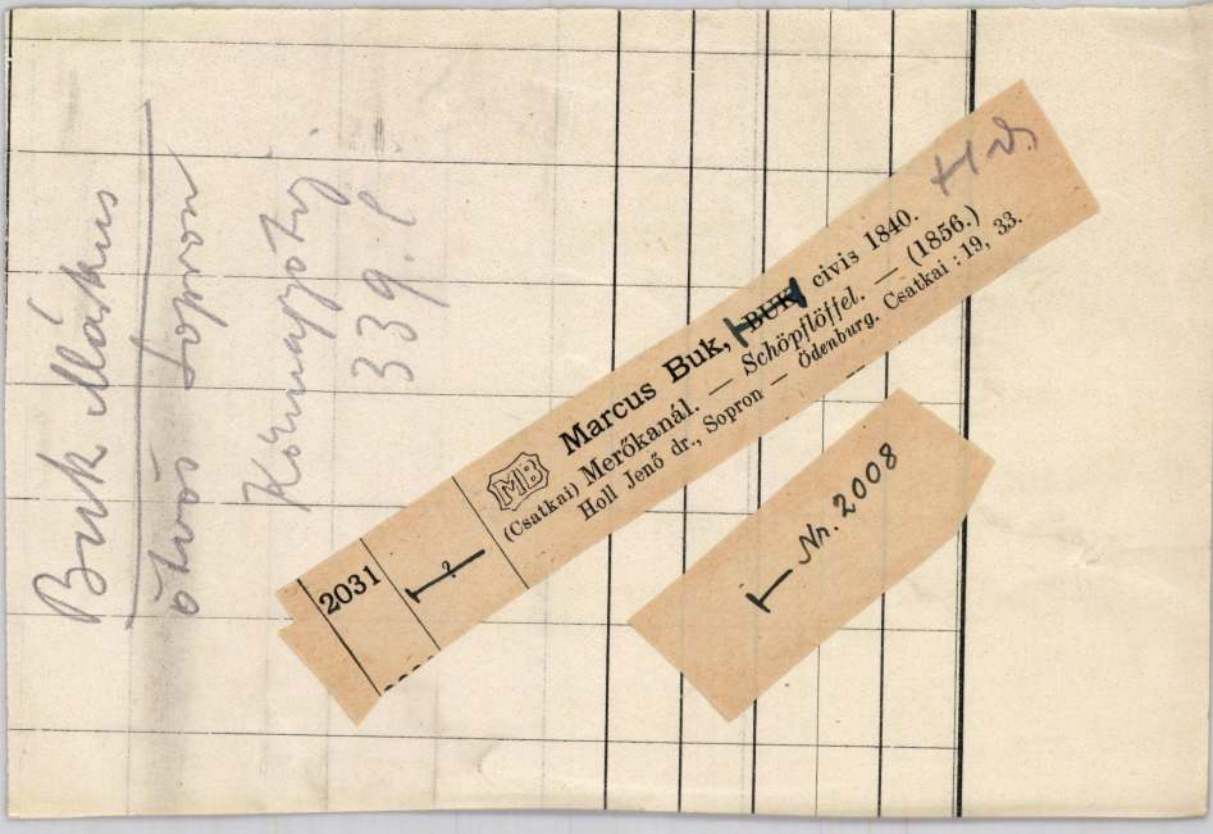

Buk Mátus
ötvös Sopron
Kőnyomatos
339. l

2031 ?

MB **Marcus Buk,** ~~BUK~~ civis 1840.
(Csatkai) Merőkanál. — *Schöpflöffel.* — (1856.)
Holl Jenő dr., Sopron — *Ödenburg.* Csatkai : 19, 33.

Nr. 2008

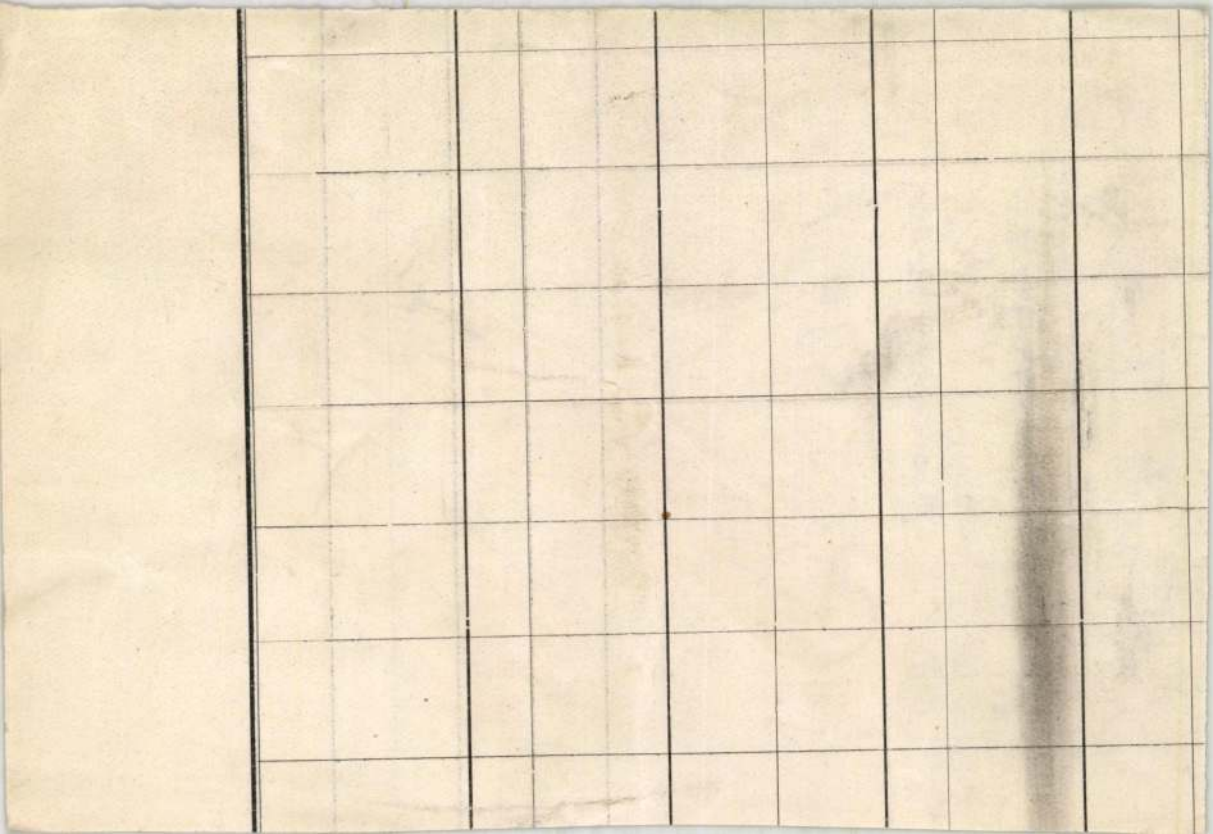

megjön

Buck Xav. Ferenc

pecsétmetsző és gravör
(gravierer)
Sopron
1814. márc. 9.
polgáreskü

Hazi

Buck X. Ferenc

Otvös

1790 – 1871. Sopron

Sirkövéről.

Cukorfogója 1830.

Kanál 1843.

Csatközl

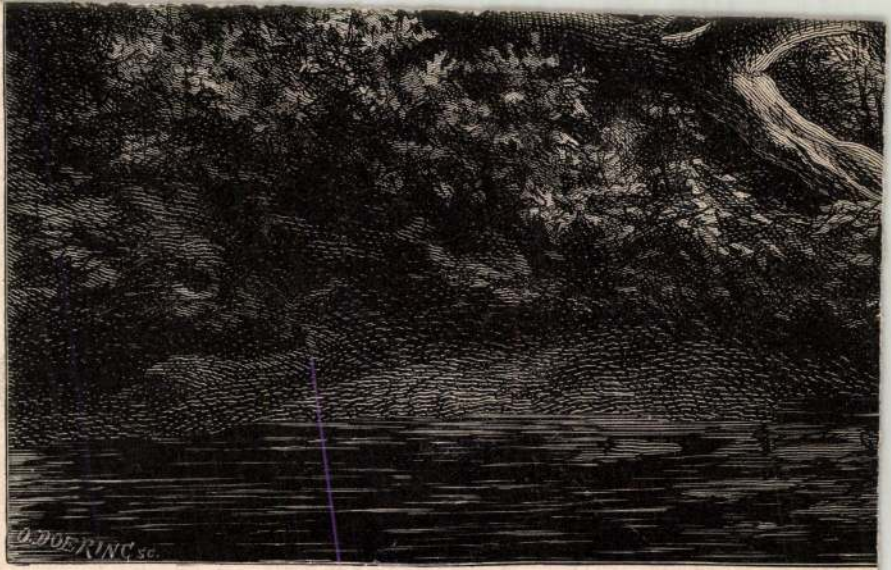
O. DOERING sc.

Bük Ferenc

ök.

1.

Kőmagyótoj.

2025. 7.

NEMZETKÖZI VÁSÁR
MESSE-FOIR
BUDAPEST
1935 MÁJ. 3-

5 MAR 5 13

Buk, F

Ötvös

l.

Csatsopreniche

26-l.

Suk, Franz

Otvoš

l.

Csatsopromiöto

39. l.

AT. PLÉBÁNIAI HIVATAL, JOLSVA.

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

Hivatalos
egyházi ügyben
ortó

Buk Ferenc

ötvös

1828 Sopron

Kapmagyarorszötvösök 34 l.

4513. Marcel Rieder:

A vacsora.

Egy [illegible] (faasztalon petroleumlámpás ég s a mely[illegible] asztal a nyitott ajtóban, várak[illegible] A lámpa körül [illegible] [illegible] [illegible]

Buk Ferenc Xavér

ötvös Sopron
Könnagyötvj. 338
339 l.

2025		BUK	**Franciscus (Xaverius) Buck,** civis 1814, e. —1846. (Dr. Csatkai megjegyzi, hogy „néha sajátságos bélyegzőt használ" erről l. a 2084. folyószámot. — *Siehe auch Nr. 2084.)*
	Nr. 1998	*a)*	Kávéskanál. — *Kaffeelöffel.* Benedekrend, Komárom — *Benediktinerkloster, Komorn.*

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
2025	Nr. 1999	*b)*	Cukorfogó ráforr. pénzekkel. — *Zuckerzange m. Münzen.* Dr. Holl Jenő, Sopron — *Ödenburg.* Csatkai : 18, 32.
	Nr. 2000	*c)*	Cukortartó-urna. — *Zuckerbehälter in Urnenform.* † dr. Pekár Imre, Bp.
	Nr. 2001 —2004		Evőeszközök, gombok, ékszerek stb. — *Tafelsilber, Schmuck etc.* Múzeum és m.-tul., Sopron —*Museum und Privatb., Ödenburg.*

Buck Tamás
ács

Patachich J.:
Die Bürger Pesth's
in der Vorzeit und
Gegenwart. Pest,
1834. 18. l.

azzal a tisztelet

bennfoglalt kére

munkát ad ki az

országról szóló

tosit.

re bocsátottuk,

törvényt azonban

tisztelettel kér

Reisch urral köz

tatását kérve, ma

Budapesten, 1903. márczius 5-én

1 melléklet.

Buckhard Bělavary

festő

l.

Franz 11. l.

Desiderius Buonsegni

„etruszk" származású udvari festő
a török elől menekült el Budáról, ahol
16 évig élt.

Gerevich L.:Budapest müvészete a későbbi középkorban
Budapest története II. a mohácsi vészig
Bp.Főv.Tanács 1973. 317.old.

BUCZ Hunor

91 7. 32

Kiállításvendező

Új Művészet

Búcz Károly

Búcz Károly, működvelő faszobrász, mérnök. A katonai pályára lépett s azután mint tiszt szolgált az osztrák hadseregben. 1848-ban a honvédek közé állt s csakhamar századossá, utóbb pedig őrnagygyá lett. A világosi napok után halálra ítélték, de kegyelmet kapott s büntetését húsz évi várfogságra változtatták át. A rabság éveit Aradon töltötte s ezalatt egyedüli szórakozása a faragás volt. Nagy türelemmel és ügyességgel egy oltárt faragott csúcsíves stílben, melyet családja nagy gonddal őrzött. 1852-ben megkegyelmeztek neki s a fogságból kikerülve a mérnöki pályán keresett boldogulást. A tiszaszabályozásnál, majd a budapesti m. k. folyammérnöki hivatalnál működött. Az 1876-iki árvíz, mely ellen részint a Dunán, részint a Tiszán dolgozott, okozta halálát, amennyiben súlyos meghülésből keletkezett betegsége másfélévi szenvedés után 1877 júl. 4-én sírba vitte.

Az Építési Ipar. 1877. 635. h.

Bücz

l.

Lykanemzromantika

13. l.

könyv- és hírlapterjesztő
CSANTAVÉR

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bücz Károly
mühedrel. fasohrás
L. Kendrey - kentirányi
292. l.

Buczek Emőke, gyermekrajzoló DDh

Illusztráció József Attila: Anyám c. verséhez. Repr.

Bikácsi Lánlóné: Gyermekrajzok között 3. l.

Család és iskola, Bp. 1960. felmár XI/2

Buczella István, épitő iparmüvész, 1936-37.
iparmüvészeti szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
34 l.

ál magasföldszintes, téglányalaprajzu
ábazattal, ablakai közül tagozott kere-
párkánnyal, előreugró rizalitján három
tmusa: 2 + 2 + 2.
szobasor mögött a hátsó homlokzaton
ó öt félkörös alacsony ívnyilásu könyök-
eredeti farácsos szárnyas ajtóval zár-
t. Az ablakok ujak, de az épületnek
aragott ~~de~~ ujabban átmázolt tölgyfából;
k copf részletformákkal. Az udvari szo-
etve dongaboltozatokkal. Az épületen
anzárdtető.

ányi-család számára 1750 körül, később a

i dombon. Földszintes, téglányalapú épü-
lakkal, amelyek közül egyet legujabban
eretei csüngős copf~~stílű~~ diszekkel.

H.O.K.

Bucri Kristóf, harangöntő

készítette a kolozsvári sz. Mihály templom ősrégi, ma is meglévő öt mázsa súlyu harangját 1657-ben.

66

P. Jánossy Béla: Régi Harangok - uj harangok. A kolozsvári szt. Mihály templom harangszentelési ünnepsége alkalmából kiadott Emlékfüzet. /Szerk. György Lajos./ Cluj-Kolozsvár, 1924. 66.old.

Buczkó Géza

IV. é.

tanári vizsga

Ferk. pzomfoisk. vk

1935-36. 72. e.

h. állami tiszt.

Fekrmann Károly

miniszteri s.hiv.igazgató.

Buczkó Gerá

Magy. Képröm-Orsz.
Szövetségének
művésztagja.
Képröm-Körlöny
1939. 3-4 sz.

5. Ugyanaz. Keresztmetszet
Méret. 1:100. Mint előbbi
fénymásolat. Nagy. 39 x 23

6. Ugyanaz. Hosszmetszet
Méret. 1:100. Mint előbbi
fénymásolat, Nagy. 39 x 35

7. Ugyanaz. Hossz és Keresztmetszet. Méret. 25 cm = 35 méter
Schulek figyes
Pollrajz. Nagy. 56 x 47

Buczkó Géza II.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 44. l.

ság a Nagytekintetü Elnökségének

B u d a p e s t .

r havában a Müemlékek Országos Bizott-
. TÓTH Zoltán egyetemi magántanár ur
detésben. Az utról szóló számláinkat
am bátor átküldeni a Müemlékek Orsz.
kérem aNagytekintetü Elnökséget, hogy
ovább halasztani ne méltóztassék.

Buczkó Géza

Képzőm. fotók. kiáll.
1937.

7 alakrajz.
Tanár: Réti J.

Buczkó Géza

V. éves kőtepisk. tanárjel.

Ferképzomfoisk. vk

1936/37. 75 l

Kőtepisk. tanári oklevelet Eapott.

Kerk- en Schoolraad

Burkó Géza

1932/33

Ferkejszámfőiskék

1932-33 II. l.

Schuschnigg osztrák kancellárt és Darányi Kálmán miniszterelnököt bográcsgulyással kínálja egy alföldi gazda a Mezőgazdasági Kiállításon

Schuschnigg osztrák kancellár pénteken délután visszarepült Bécsbe

Hivatalos jelentést adtak ki a magyar és az osztrák kormányfő tanácskozásairól

„Alkalom nyílt a római jegyzőkönyvek helyességét, beválságát és változatlan érvényét kiemelni" — „A szomszéd államokkal való korrekt viszony létesítése valamennyiök érdeke s valamennyi érdekeltnek megfelelő előzékenységével fokozatosan elérhető is volna" A magyar-osztrák gazdasági együttműködés elmélyítéséről szakszerű különtárgyalások indulnak

Schuschnigg osztrák kancellár mindössze huszonnégy órát töltött Budapesten, de ez aránylag rövid idő alatt módjában volt alaposan megvitatni Darányi miniszterelnökkel mindazokat a kérdéseket, amelyek Magyarországot és Ausztriát, mint a római egyezmény két aláíróját elsősorban érdeklik. Csütörtökön és pénteken hosszasan tárgyalt egymással a két kormányfő, akiknek megbeszélésén *Kánya* Kálmán külügyminiszter is résztvett. A megbeszélések eredményeképpen megállapítható, hogy *az egyetemes nemzetközi helyzet megítélésében a magyar és osztrák álláspont között teljes az azonosság.*

Éppen három esztendeje, hogy a magyar, olasz és osztrák miniszterelnökök Rómában aláírták azokat a jegyzőkönyveket, amelyeknek eszmemenete, tartalmi célkitűzése és bizonyos fokig formája is a háború utáni Közép-Európa legszilárdabb *politikai és gazdasági tengelyét* alkotta meg. Az európai külpolitika az elmult három esztendő során igen súlyos megrázkódtatásokat volt kénytelen elviselni, de mi sem bizonyítja jobban a római jegyzőkönyvek értékét, szilárdságát és produktív voltát, mint hogy *a változott európai viszonyok a római egyezmény jelentőségét a legkevésbé sem tudták csökkenteni.*

A hivatalos jelentés, amely *Schuschnigg* kancellár, *Darányi* miniszterelnök s *Kánya* külügyminiszter tárgyalásairól beszámol, ugyancsak kiemeli a római jegyzőkönyvekben részes államok együttműködésének európai értékét s egyben megállapítja, hogy *a dunamenti államok egymásközötti korrekt viszonyának kiépítése általános érdek, amely az érdekelteknek megfelelő előzékenységével el is érhető volna.* A mindvégig szívélyes megbeszélések során a magyar szakminiszterek átvizsgálták a magyar-osztrák gazdasági együttműködés alapelveit s a számok és tények eredményeire támaszkodva joggal állapíthatták meg, hogy *a magyar-osztrák politikai barátság a két állam együttműködésének gazdasági síkján is értékes és termékeny volt. Schuschnigg* kancellár budapesti látogatásának eredményei most már hihetőleg *via facti* végleg megcáfolják azokat a nemzetközi sajtóban újra meg újra célzatosan felröppentett híreket, amelyek a római jegyzőkönyveket aláíró államok teljes egységét és szolidaritását igyekeztek kétségbevonni. A magyar-olasz-osztrák barátság, amely nemcsak a politikai, de a gazdasági érdekek szilárd alapján nyugszik, éppen e szilárdság révén legerősebb biztosítéka a Dunavölgye békés fejlődésének.

Látogatás a Mezőgazdasági Kiállításon

Schuschnigg kancellár pénteken *Darányi* Kálmán miniszterelnök társaságában, előkelő kísérettel megtekintette a Mezőgazdasági Kiállítást. A két kormányfőt a bemutatópálya bejáratánál gróf *Somssich* László, az OMGE elnöke, gróf *Teleki* Béla, a rendezőbizottság elnöke és *Purgly* Emil fogadta.

Somssich gróf üdvözletére a kancellár néhány közvetlen szóval válaszolt. A rendőrzenekar ezután eljátszotta az osztrák és a magyar Himnuszt, majd a vendégek a díszpáholyba mentek fel. Ezután elhajtották Schuschnigg kancellár előtt a díjnyertes állatokat és elvonultak a díszpáholy előtt a legszebb ötös-, négyes-, kettősfogatok és homokfutók.

Schuschnigg kancellár Darányi miniszterelnökkel együtt ezután elindult a kiállítás megtekintésére. A kancellár déli 12 órakor hagyta el Darányi miniszterelnökkel a kiállítás területét. Távozása előtt meleg szavakkal mondott köszönetet gróf *Somssich* Lászlónak és *Marschall* Ferenc államtitkárnak a szíves kalauzolásért és nagy megelégedéssel nyilatkozott a látottakról. *Schuschnigg* kancellár pénteken délután ½2 órakor a Dunapalota szállóban fogadta *Vinci* olasz követet és megbeszélést folytatott vele.

Baar-Baarenfels Ede budapesti osztrák követ és felesége az osztrák követségen délben két órakor villásreggelit adott, amelyen megjelent a kancellár és kísérete, *Darányi* miniszterelnök, *Kánya* Kálmán, *Röder* Vilmos, báró *Apor* Gábor, báró *Bakach-Bessenyey* György, a budapesti osztrák követség tisztikara és gróf *Schaaffgotsche* ny. őrnagy, az osztrák hazafias arcvonal magyarországi csoportjának vezetője.

Schuschnigg és Darányi együttes távirata Mussolinihoz

A pénteki nap folyamán *Schuschnigg* kancellár és *Darányi* Kálmán miniszterelnök a következő *együttes táviratot* intézte *Mussolini* olasz miniszterelnökhöz:

A római jegyzőkönyvek aláírásának harmadik évfordulója és jelenlegi budapesti találkozásunk alkalmából Excellenciádat a római jegyzőkönyvekből folyó barátságos együttműködés szellemében szívélyesen üdvözöljük és újból biztosítjuk Nagyméltóságodat amaz alapelvekhez való szilárd ragaszkodásunkról, amelyek ennek az együttműködésnek alapját képezik.

Hivatalos jelentés a tanácskozásokról

A csütörtöki és pénteki magyar-osztrák kormányfői tanácskozásokról a következő hivatalos jelentést adták ki:

Tegnap este és a mai délelőtt folyamán ismételten behatóan megbeszélések folytak a két kormányfő között, amelyeken részt vett Kánya Kálmán magyar külügyminiszter is. Ezek a tanácskozások a nemzetközi politikai helyzet megítélésében teljes azonosságot eredményeztek és ennek folytán teljesen egységes állásfoglalást mindazon időszerű kérdésekben is, amelyek a római jegyzőkönyvek szellemében barátságos együttműködéssel egymáshoz kapcsolt mindkét államot érdeklik.

Különösen alkalom nyílt, a római jegyzőkönyveknek ezekben a napokban való hároméves fennállásával kapcsolatban, ezeknek a jegyzőkönyveknek helyességét, beváltságát és változatlan érvényét kiemelni, aminek a két kormányfő az olasz kormányfőhöz intézett távirati üdvözlésben adott kifejezést. A bevált építő erő, amely a római jegyzőkönyvekben részes államok együvétartozásában rejlik, az osztrák és a magyar államférfiak felfogása szerint legjobb biztosítéka Közép-Európában a békés fejlődés fenntartásának és a legbeváltabb eszköz minden esetleges zavaró kísérlettel szemben.

Ami a dunamenti államok kérdését illeti, teljes egyetértés áll fenn az osztrák és magyar államférfiak között arra nézve, hogy a szomszéd államokkal való korrekt viszony létesítése valamennyiök érdeke és hogy valamennyi érdekeltnek megfelelő előzékenységével fokozatosan elérhető is volna.

Ez alkalommal éppen úgy, mint a két dunai állam kormányfőinek most már évenként megismétlődő látogatásainál mindenkor, Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter, Bornemisza Géza kereskedelmi- és iparügyi miniszter és Marschall Ferenc földmüvelésügyi államtitkár bevonásával újból átvizsgálták a gazdasági együttműködés alapelveit és megállapították, hogy azok az államközi gazdasági forgalom további elmélyítésének értékes alapját alkotják. Ezen a területen a szakszerű különtárgyalások mindkét oldalról szakértők között fognak tovább folyni.

Az elutazás

Az osztrák kancellár *délután négy óra előtt tíz perccel különrepülőgépével a mátyásföldi repülőtérről visszautazott Bécsbe.* A kancellár kíséretében volt gróf *Attems* külügyminisztériumi követségi tanácsos, *Weber* udvari tanácsos, a Bécsi Távirati Iroda igazgatója és *Bartl* alezredes, a kancellár személyi szárnysegéde. Schuschnigg kancellár meghívására ugyanazon a repülőgépen utazott Bécsbe *Baar-Baarenfels* Ede budapesti osztrák követ is feleségével.

Az osztrák követség villásreggelijéről ¾4 óra tájban érkezett meg a repülőtérre az osztrák követségi kancellár kíséretével. Kikísérte a repülőtérre a kancellárt *Darányi* miniszterelnök, *Kánya* külügyminiszter, *Röder* honvédelmi miniszter és gróf *Vinci* olasz követ is. A búcsúztatásnál megjelent továbbá bárcziházi *Bárczy* István államtitkár, báró *Bakach-Bessenyey* György, a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője, *Werkmeister* német ügyvivő, továbbá *Éliássy* Sándor, a rendőrség vidéki főkapitánya, gróf *Teleki* Gyula követségi titkár, az osztrák követség teljes tisztikara, *Formentini*, az olasz követség első titkára és *Szent-Iványi* Domokos konzul, a miniszterelnök titkára. Az érkező vendégeket a repülőtér bejáratánál vitéz *Csicsery* István légügyi felügyelő és *Szirtes* Ferenc csendőrszázados fogadta.

Schuschnigg kancellár meleg barátsággal vett

búcsút a tiszteletére megjelent előkelőségektől, majd az osztrák vendégek beszállottak a repülőgépbe. Az induló gép utasait búcsúzóul a jelenlévők lelkes kalaplengetéssel köszöntötték. A pilóta egy *tisztelgő kör* után ismét elrepült az előkelőségek csoportja fölött és ekkor a repülőgép utasai barátságosan integettek a megjelenteknek. Darányi Kálmán miniszterelnök és Kánya Kálmán külügyminiszter megvárták, *míg a repülőgép eltűnik a láthatáron*, majd a kísérettel együtt visszahajtattak a fővárosba.

Megérkezés Bécsbe

Bécs, március 19.

Schuschnigg szövetségi kancellár pénteken délután 5 órakor kíséretének tagjaival *megérkezett az asperni repülőtérre*. A kancellár üdvözlésére a repülőtéren megjelent *Schmidt* külügyi államtitkár, *Zernatto* államtitkár, *Rudnay* Lajos bécsi magyar követ, *Salata* bécsi olasz követ és a kancelláriai hivatal több magasrangú tisztviselője.

Schuschnigg olasz út előtt

A hivatalos *Wiener Zeitung* vezető helyen számol be arról a szívélyes fogadtatásról, amelyben Schuschnigg kancellárt Budapesten részesítették, majd a következőket írja:

Köztudomású, hogy Schuschnigg kancellár utazása megfelel a római jegyzőkönyvek szellemének. Schuschnigg kancellár *olaszországi utazása előtt* újból érintkezésbe akart lépni a magyar államférfiakkal és újból meg akarta erősíteni a két ország közötti *oly eredményes egyetértést*.

A Képzőművészeti Főiskola kiállítása a Műcsarnokban

1871-től 1937-ig a két tanárral és 33 növendékkel megnyílt Mintarajziskolától a hat alakrajzi és négy szobrászati osztályt magábafoglaló mai Képzőművészeti Főiskoláig hosszú út vezet, aminthogy alapjaiban különböző felfogások irányították *akkor* és *ma* a művészeti oktatást. Hiszen *Keleti* Gusztáv az alapításkor elsősorban rajztanárok képzésében látta az intézet célját és feladatát, leszögezve a tételt, amely szerint »a művészet felfedező teremtő tevékenység, amelyet tanítani nem lehet, mint ahogy költőképezdéket sem ismerünk« — és ezt az elvet azután évek hosszú során keresztül olyan határozottan fenntartották, hogy a művészek és a rajztanárok képzése között — nem éppen az utóbbi előnyére — szinte áthidalhatatlannak látszó szakadék keletkezett. Ennek a szakadéknak kiküszöbölésére ismételten történtek kísérletek, ezek azonban csak nagyon későn, a háború befejezése után vezettek eredményre; akkor, amikor *Lyka* Károly kezébe került a főiskola irányítása, az új igazgató az oktatás súlypontját mind a művész-, mind pedig a tanárképzés terén a *művészi nevelésben* jelölte meg és ezzel a kétféle kiképzés ezer hátrányát egy csapásra megszüntette.

Hogy ez az átszervezés mennyire használt a fiatal művésznemzedéknek, azt mindennél szemléltetőbben éppen az a kiállítás mutatja meg, amelynek keretében a főiskola most a Műcsarnokban nyolc esztendő eredményeiről beszámol. Gazdag és impozáns anyag sorakozik itt egymás mellé; erre az anyagra nemcsak a művészek, hanem a főiskola egykori és mai tanárai is büszkék lehetnek. Hogy a kiállításra került rengeteg darab között jócskán akad gyengébb is, ez egészen természetes; de ez az arány még mindig sokkal kedvezőbb, mint néhány olyan nemrég látott kiállításon, amelyen úgynevezett »beérkezettek« számoltak be legújabb alkotásaikról...

Nincs szó itt tulajdonképpen »növendékkiállításról«, hiszen a nevek jelentékeny része márkának számít már a művészi élet egyik vagy másik szakaszán. Különböző életkorok, különböző művészeti fejlődési fokok képviselői kerülnek ilyesformán egymás mellé; egyes nevek külön kiemelése tehát kikerülhetetlenül aránytalansághoz vezetne. De azért néhány kiállító mellett mégis meg kell állanunk. A festmények között *Bak* János női feje, *Benedek* Gabriella villamosjelenete, *Iván* Szilárd férfiarcképei, *Molnár* Ernő malomkompozíciója, Szabó Vladimir ülő férfija, *Szerencsi* Zoltán fiúfeje, *Szentiványi* Lajos öreg férfije, *Winkler* László aktja a tanárok — *Benkhard* Ágost, *Glatz* Oszkár, *Réti* István, és *Rudnay* Gyula — munkáját dicsérik. *Bory* Jenő, *Sidló* Ferenc, *Stóbl* Zsigmond és *Szentgyörgyi* István mai vagy egykori tanítványainak munkái közül *Antal* József gipsz akttanulmánya, *Dabóczi* Mihály Fürdő előtt-je, *Kerényi* Jenő Betlehemi szoborcsoportja, *Matzon* Frigyes Amazonja, *Osváth* Imre Székely Bertalanja, *Szüts* István Menekülője és *Varga* Ferenc okarinázó fiúja mellett kell megállanunk; *Lechner* Jenő két tanítványa pedig — *Kovács* Imre és *Győri* Dezső — érdekes építészeti tervekkel szerepel. Öt termet alakrajztanulmányok töltenek meg, a sok közül *Heil* Ferenc, *Dudósits* Jenő, *Prukner* Ferenc, *Gévai* Antal és *Buczkó* Géza munkái tűnnek fel.

A *grafikai rész* — a kiállítás anyagához viszonyítva kissé aránytalanul — 30 év munkájáról számol be. Természetes tehát, hogy a kiállítók között egész sor régen beérkezett művész nevét találjuk. Tanulmányi szempontból érdekesek a *művészeti bonctan és a tapasztalati látszattan* körébe tartozó munkák, valamint *Meyer* Antal tanítványainak *iparművészeti* darabjai; míg az utolsó termet különböző *vízfestések* töltik meg, amelyek közül — a már említetteken kívül — *Szabados* Jenő és *Vidéky* Brigitta megoldásai érdekesek.

Mindent összefoglalva: a Műcsarnok termeiben ezúttal rendkívül komoly és értékes kiállítással találkozunk. A kiállítás tanulságai világosan jelzik az utat, amelyen a főiskolának a jövőben haladnia kell. Ez az út a művészi szabadság és a jelszavaktól való függetlenség útja.

(Dr. K. I.)

Mussolini nyilatkozata az olasz gyarmati politikáról, a spanyol polgárháborúról és a Berlin—Róma tengelyről

London, március 19.

A *Daily Mail Mussolini*-interjút közöl *Ward Price*-tól, aki Tripoliszba elkísérte a Ducet. Mussolini kijelentette, hogy az olasz gyarmati politika *semmiesetre sem vezet újabb gyarmati háborúra*.

— Kész vagyok a barátságos megegyezésre Angliával a velünk szomszédos területekre vonatkozóan — mondotta. — Gyarmati szempontból Olaszország *kielégült hatalom*.

A spanyol polgárháború ügyében kijelentette, hogy Olaszország *sohase gondolt sem a Baleari szigetek, sem Marokkó megszállására, sem bármiféle intézkedésekre, ami ellenkeznék a spanyol területi sérthetetlenséggel*. Az olasz önkéntesek Spanyolországból akkor térnek vissza, amikor nekik tetszik. A polgárháború befejezése után Spanyolország többé nem érdekli Olaszországot. Mussolini kijelentette, hogy *Olaszország az angol koronázási ünnepségeken nem képviseltetheti magát, minthogy a négust is meghívták*.

— Olaszország kész mindent megtenni az újabb locarnói és nyugateurópai egyezmény létrejöttéért — fejezte be a Duce — *és a Róma—Berlin tengely csak megkönnyíti megkötését. A Róma—Berlin tengely nem irányul senki ellen, csak a béke és rend biztosítását szolgálja*.

Mussolini végül hangsúlyozta, hogy nem volt és nincs ellenséges szándéka sem Anglia, sem Franciaország ellen.

Képviselteti magát Olaszország az angol koronázáson?

London, március 19.

A Reuter-iroda közlése szerint az angol kormányt *hivatalosan értesítették arról, hogy Olaszországot gróf Grandi, mint rendkívüli nagykövet képviseli VI. György koronázásán*.

Ezt megelőzőleg a Press Association szerint Grandi nagykövet szóbelileg közölte az angol kormánnyal, hogy *Olaszország nem küld rendkívüli képviseletet a koronázásra*.

Halálra ítélték a makói anyagyilkos rablót

Szeged, március 19.

(A Pesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Péntek este a törvényszék halálos ítéletet hozott egy anyagyilkossági ügyben. Néhány hónappal ezelőtt Makón a 26 éves ifj. *Apjok* József — akit különböző bűncselekményekért hétízben elítéltek — meggyilkolta anyját.

A pénteki tárgyaláson a gyilkos elmondotta, hogy *bosszúból követte el tettét*. Régóta rossz viszonyban élt szüleivel, *hiába kért tőlük pénzt*, a gyilkosság előtti napon anyja még egy bögre tejet is megtagadott tőle. Nagyon elkeseredett és elhatározta, hogy megöli anyját. Előbb azt tervezte, hogy *a kútba fojtja*, de eszébe jutott, hogy az uccáról beláthatnak. A gyilkosság napján kora reggel felkelt és nyolc órától déli egyig leste anyját, aki a konyhában mosott. Az asszony már majdnem elkészült a mosással, amikor a fiú *egy doronggal hátulról fejbesujtotta*. Apjokné belezuhant a mosóteknőbe. A gyilkos még több ütést mért rá, majd magához vette anyja megtakarított pénzét, — 126 pengőt — felöltözött apja ünneplő ruhájába, vett magának egy bőrkabátot és a kocsmába ment mulatni. Ifj. Apjok József beismerte, hogy *nemcsak bosszúvágy, hanem rablási szándék is vezette* a gyilkosság elkövetésében.

A törvényszék este hirdette ki ítéletét, amelyben gyilkosság és rablás bűntette, valamint négy apróbb lopás miatt *kötéláltali halálra ítélte ifj. Apjok Józsefet*. Súlyosbító körülménynek vette a törvényszék, hogy a fiú aljas indokból követte el tettét, sokszor volt büntetve és anyját ölte meg. A cinikusan viselkedő gyilkos kijelentette, hogy fellebbez az ítélet ellen.

Lázár Hóman, Bornemiszát Fabinyi helyettesíti

Félhivatalosan jelentik: *Horthy* Miklós kormányzó legfelsőbb elhatározásával *Lázár* Andor igazságügyminiszter helyettesítésével *Hóman* Bálint kultuszminisztert, *Bornemisza* Géza ipari és kereskedelmi miniszter helyettesítésével pedig *Fabinyi* Tihamér pénzügyminisztert bízta meg.

Lázár Andor a húsvéti ünnepeket Abbaziában, *Bornemisza* Géza Brionban tölti.

Tizenhárom iskolaorvost pénzhiány miatt elbocsát a főváros

(Saját tudósítónktól.) A főváros közegészségügyi bizottsága pénteken ülést tartott. Az egyik napirendi tárggyal kapcsolatban *Polatschek* Elemér kifejtette, hogy a tuberkulózis ellen a főváros egymaga sikerrel nem küzdhet. Hívjanak össze olyan bizottságot, melyben az állami intézmények képviselői is helyetfoglalnak s ez a bizottság vegye kezébe a tuberkulózis elleni küzdelem irányítását. Kifogásolta, hogy az állam a vidéki kórházaknál nagyon takarékoskodik s emiatt a vidéki betegek a fővárosi kórházak ágyait foglalják el, ugyanakkor a vidéki kórházi ágyak üresek. *Salamon* Géza tanácsnok bejelentette, hogy ebben az ügyben tárgyaltak a belügyminisztériummal és ígéretet kaptak a vidéki kórházak betegágyszámának emelésére, a helyzet tehát javulni fog.

Hosszas vita támadt a közkórházi orvosok szavatossági biztosításáról. Úgy döntöttek, hogy a biztosítás *önkéntes* legyen, a díjakat maguk az orvosok fizessék. A biztosítás lebonyolítását a központi kórházigazgatóra bízták. Hozzájárultak ahhoz, hogy a főváros kórházai számára 138.000 pengőért röntgenkészülékeket és orvosi műszereket vásároljanak.

Egy régebbi ülésen dr. *Szabó* Géza bizottsági tag szakorvosi rendelőintézet felállítását indítványozta a szegénybetegek részére. Most bejelentették, hogy a tervet pénzhiány miatt nem lehet megvalósítani. *Csordás* Elemér tisztifőorvos azt is közölte, hogy pénzhiány miatt a közeljövőben kénytelenek lesznek 13 iskolaorvost elbocsátani. A bizottság tagjai ez ellen tiltakoztak, mire *Salamon* Géza tanácsnok elmondotta, hogy *felsőbb utasításra* kénytelenek az iskolaorvosok számát csökkenteni.

Két őrizetese van az új valutaügynek

(Saját tudósítónktól.) Pénteken egész nap tovább folyt a valutaügyészségen a legújabb pengőkiajánlási bűnügy nyomozása. *Frankfurter-Francetti* Leót, az egyik nagybank nemrég elbocsátott főtisztviselőjét és társát, *Novák* István szállítási vállalkozót csütörtökön *őrizetbe vették*. Házkutatásokat tartottak lakásukon, ahol rengeteg *feljegyzést és néhány aranyrudat* találtak. Az eddigi hírek szerint Novák külföldi kifizetéseket vásárolt, azokat Frankfurterhez juttatta, aki azután *magánosoknak adta el*.

A két őrizetbe vett emberen kívül több gyanúsítottja van még az ügynek. A városban azt beszélik, hogy egy előkelő közgazdasági tényező közeli rokona is szerepet játszott az ügyben. A valutaügyészség a nyomozás érdekében pénteken még nem adott *részletes tájékoztatást*, erre valószínűleg *szombaton* kerül sor.

Hajdufy Károlyné szül. **Schwartz Margit**, férje és fia **Jancsi, Reisz Ernőné** szül. **Schwartz Jolán** férje és leánya **Judit, Schwartz László**, felesége és leánya **Judit** mély fájdalommal jelentik, hogy szeretett édesanyjuk, anyósuk és nagymamájuk

özv. Schwartz Jakabné
szül. Goldstein Berta
ékszerkereskedő

e hónap 19-én hosszú, fáradalmas és türelemmel viselt szenvedés után életének 60. évében csendesen elhunyt.

E hónap 21-én délelőtt ½1 órakor kísérjük utolsó útjára a rákoskeresztúri izraelita temetőben és boldogult Édesapánk mellé temetjük.

Gyászolják: **Urbath Henrikné** szül. **Goldstein Gizella, George Gilmore** Denver) testvérei, sógorai, sógornői, rokonsága és hűséges házvezetőnője **Kozma Lidia.**

Minden külön értesítés helyett!

Porges József és fia **dr. Porges István** mély-séges fájdalommal jelenti, hogy jóságos hitvese illetve imádott Édesanyja

Porges Józsefné
Sonnenfeld Carola

hosszú kínos szenvedés után e hó 19-én elhúnyt. Temetése 1937 március 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Gyászolják menye **dr. Porges Istvánné Perrier Izabella** és fivére **Sándor Emil** és családja.

Csendes részvétet kérünk.

Buczkó géza

Réti tanítványa.

Szerepel a Képzőmiv. Főiskola

kiállításán a Műcsarnokban

Nemzeti Cyság 1937 III. 20.

Buczkó Géza

Alakrajz tanulmányokkal
végzett a Képzőművészeti Főiskola
kiállításán a Műcsarnokban

Pesti Napló 1937 III. 20

MDK

Buczkó Géza
a bpéi Thököly uti Épitőipari Szakiskola
tanára a művésztelepen dolgozott.

Fénykép repr.:"Az első ecsetvonások.Mikli
Ferenc és Buczkó Géza"

Hamar Imre: Nyári művésztelep Sopronban.
Kisalföld 1963. aug. 4.

M. D. K.

BUCZKÓ Géza

Állatkerti Barlang mozi komb-
fűrészmunkái

Építész: Péri Gyula

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz. 303. l

Buczkó Géza
Este, paszt.

M. Pedagógus Szakszerv. kiáll. 1950. jun.

MDK

Buczkó Géza

Szerepelt a soproni nyári müvésztelep termését bemutató kiállitáson.

"Hegyi utca"

(h.i.) Termékeny nyár.(Jegyzetek egy kiállitásról.)
KISALFÖLD 1963. szept. 1.

MDK

Buczkó Géza

rajztanári oklevelet kapott.

Ferképzőmfőiskévk. 1936/37. 89. l.

Buczkó Géza

M.A.

nyáron a művésztelepen dolgozott.

/-ó/: Megnyílt a soproni nyári művésztelep.

KISALFÖLD 1964. jul. 8.

Buczkó György

Az Iparművészeti Főiskola.
Kinos üvegkompozíciót készít az
esztergomi nyári művésztelepen

-vs-: Fiatal művészet Esztergomban.

Dolgozók Lapja 1970 VII. 28

Bucsky György

Megkértak Bucsky Györgyöt, hogy a veszprémi MSZMP Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága részére üveg-falat készítsen.

—: Kóterí munkak.
Művészet, 1978. február – 45 lap.

Buczkó György

A salgótarjáni József Attila Művelődési Központban mutatta be munkait.

Molnár Isolt: A Zománc és Spanmüveszeti Biennalé. Új Tükör, 1978. január 15 – 4 lap.

Buczkó György

Buczkó György mahetlje kon-
krét építészeti funkciót szem-
léltet.

Vadas József: Imaginárius térben.
Művészet, 1978. március - 11 lap.

Buchó György

Megbízást kapott Buchó György hogy térelválasztó rácsot készítsen a Közlekedés és Postaügyi Minisztérium minisztéri dolgozószobája részére.

—: Közteri munkák.
Művészet, 1979. március – 47. lap.

Bucsko [ ], [ ]

L. Bujdosó Ernő

(Schiffer): Studio de Budapest

Esti Hírlap, Bp. 1978. márc. 17. 2.

Buczkó György

Miskolcon közös tárlaton vett részt

Napjaink 1977-1-2

Molnár Zs.: Studió tárlatok

Buczkó György

Erfurtban a nemzetközi iparművészeti bemutatón szerepelt és a biráló bizottság oklevéllel jutalmazta konstruktivista siküvegkockáit.

Magyar Hirlap 1978-154-8
Wagner: Merre tart az iparművészet?

Buczkó György

Résztvett a Studió 76 kiállitsán a Műcsarnokban.

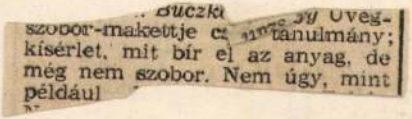
szobor-makettje c[illegible] tanulmány; kísérlet, mit bír el az anyag, de még nem szobor. Nem úgy, mint például

Magyar Hirlap 1976/308/6

Kenessei: Féluton

Buczkó György festő

kiállítása a Studió Galériában

Bp. 1979. június 20 –

– katalógus a könyvtárban –

Buczkó György

„Sorozat II." műanyag 40x30x35 cm

szerepelt az 1978-as Studió kiállításon

Katalógus a könyvtárban

Buczkó György, üveg tervező

L.: Maróti János

— : Hi —

8,

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 7.

Buczkó György, iparművész

● BUCZKÓ GYÖRGY üvegtervező iparművész kiállítása délután 5 órakor nyílik meg az oroszlányi városi művelődési központban.

— :o Buczkó György - - - 8.

Esti Hirlap, Bp. 1976. okt. 14.

Buczkó György

Meghiszt hapott Buczkó György a salgótarjáni Tanácsköztársaság téren üveg díszhút kivitelezésére.

—: Köztéri munkák

Művészet, 1976. november – 48. oldal.

Buczkó György

„Üvegkút" makett,
lapolt sík üveg.

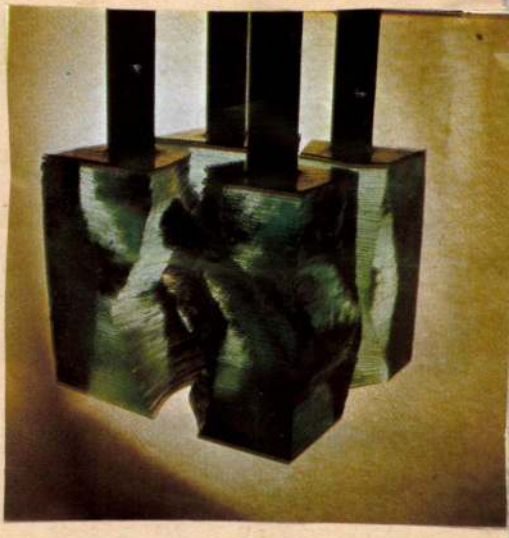

Fehér Judit: Ihúszévés terek és mai terveiök
Művészet, 1976. május – 28. oldal.

Bucsú György

Bucsú György 2 éve diplomázott és most szerződéses viszonyban van a Salgótarjáni Síküveggyárral.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28.oldal.

Buczkó György

A lap kulturális eseményeket ismertető rovata közli, hogy az Esztergomi Vármúzeumban 1975. szeptember 30.-ig tekinthető meg az itt felsorolt művészek kiállitása: Bohus Zoltán, Buczkó György, Csiky Tibor, Kecskeméti Sándor, Lugossy Mária, Tóvölgyi Katalin és Tuza László.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 9.
XIX. évf. 32. sz. 8. lap.

Bucsky György

Bucsky György sajátos üvegtechnikával készült lapjait saját kemencéjében égeti ki. Ilyet vásárolt a művészeti alap a közelmúltban a Salgótarjáni Városi Tanács.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet. 1976. május - 28. oldal.

Buczkó György iparművész

Az esztergomi Vármúzeum kiállítóterében látható „Anyag és forma" c. fiatal iparművészek kiállítása, melyen szerepelnek munkái.

-gjörke-: A vármúzeum és a közművelődés.
Dolgozók Lapja (Komárom), 1975. nov. 15.

Buczkó György építőművész

Art. környezetértelmezési konferenciát jan. 9-én rendezik meg Salgótarjánban. — A művész az építészet és üveg viszonyáról tart előadást.

Nógrád, 1976. jan. 15.

Buczkó György

/Salgótarjáni Siküveggyár/ nagyméretü rovasztott tállal szerepelt a FIM bemutatótermében.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Kezdjük a sort a két legfigyelemreméltóbb alkotóval.

Buczkó György (1950—) a Salgótarjáni Síküveggyár tervezője. Üvegtáljai az archaikus megmunkálatlanság, az elnagyoltság bizarr és vonzó hatását keltik. Mintha szemünk előtt is tartana az alkotás folyamata. Ez a féligkész-hatás jól illik a jégszerű hidegséghez, s a kettő együtt nagyszerűen megfelel a funkciónak: már a tálakra is képzeljük a szendvicseket és a különféle hidegkészítményeket.

ltözhető).

1. 54. sz.
beköltöz-

debreceni
som el-
lem bu-
Érdek-
Libakert
.

2 szobás
lakásom
a cseré-
elefonon:

Kulon bejáratu szobu, konyha kiadó, főzéshez gáz van. Boldogkert, Bárány u. 16. Érdeklődni: péntek, szombat.

Albérleti szoba fürdőszoba-használattal férfi részére kiadó. Bethlen u. 31. II/8. du. 5—7-ig.

Kis szoba albérletbe kiadó. Rózsahegyi u. 6. III/13.

Egy nőt albérletbe felveszek. Szappanos utca 5. Hátul az udvarban (keresztépület.

Mindenféle szép bútor vé
tele és eladása. Arany Já
nos u. 13.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Szalagfürész, villanysuto
porszívó, írógép, parkett
csiszoló, olajkályha, villany
varrógép, tv, rádió, abrik
ter eladó. Arany János u
13

ÁLLAT

3 db fiatal murakozi l
eladó. Kiskunhalas, Kertés
u. 47.

Buczkó György üvegtervező.

Éles Gaba: Útkeresések és formajátékok, a fiatal iparművésnek kiállításáról.
Hajdúbihari Napló, 1945. máj. 20.

Buczkó György

Balatonalmádiban, az üvegipari Mű-
vek új üdülőjében térelválasztó üveg-
falat kerített. (emlitve)

Nágrád, 1975. aug. 2.

Buckó György

Az esztergomi Vármúzeumban „Anyag és forma" c. kiállításon szerepel munkája

Nézőpont

1975. VIII. 29. 16.05 D.

Buczkó György

Az esztergomi Vármúzeum „Anyag és forma" kapcsolatát idéző kiállításon szerepelnek művei.

Lasonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pest Megyei Hírlap, 1975. aug. 26.

Buczkó György - iparművész

□ BUCZKÓ GYÖRGY üvegtervező iparművész kiállítását Vámossy Ferenc építész nyitja meg április 19-én, kedden délután 6 órakor a Fészek Művész Klubban. A tárlat május 1-ig tekinthető meg.

2

□ -: Buczkó György ...

Esti Hírlap, Bp. 1977. ápr. 15.

Buczkó György

BUCZKÓ GYÖRGY különleges üvegplasztikáiból, festményeiből és fémszobraiból nyílt tárlat tegnap Dunaújvárosban, az Uitz Béla Teremben.

Magyar Hirlap 1980/8/16/9

elosztása nem tul szerencsés.

Buczkó György, Szobrán

L: Lóránt Zsuzsa

Rózsa Szyula: Petőfi-vers, kalichában 7

Nipszabadság, Bp. 1979. aug. 31

BUCZKÓ György

Fábote Judit: Fiatal formáló
= MN 1999. dec. 17. 11.

gisch konstruktiven, intellektuell geläuterten Gefühle,
der technischer Anlehnung bezeichnend waren. Ihre Ge
mit einer zerlegenden oder überirdisch verklärten Na
mein. Der Impuls des Natürlichen in ihnen war trotzde
vermied es lediglich, sich in verborgenen Tiefengründ
Freude seiner schwunghaften Bewegungen und präch
wie ein wehender Flaggenschmuck im Raume. Die Ju
Ackerbilder Moholy-Nagys läßt sich nur mit unserer
vergleichen. Nicht im Sinne der äußerlich-motivhafte
lich, die bei Kádár vorherrscht, sondern weil auch
namentik gleich, aus einer vollkommen ungehemmten,
Lebensfreude heraus zur Gestaltung kamen. Und in d
in dieser ständig sich erneuernden, immer schwungh
auch die Erklärung zur ganzen konstruktivistischen Ma
Diese Malerei lebt unumwunden der Gegenwart, sie
tigkeit. Nicht in der Art des Impressionismus, der sich
Sie hat die baugesetzliche, schließende Kraft des G
Ganzes ins Auge faßt. Doch ihre Formen sind schwel
in der Gliederung. Die Farben wirken als stofflos du
scheinungen und rhythmisches Bewegungsspiel.

Es gab eine Zeit, wo die Gestaltung Moholy-Nag
nisch gelagerte Schwergesetzlichkeit betonte. Doch s
Formen nur teilweise im leibhaftig Ausgeweiteten ver
schienen sie dem Künstler immer noch als viel zu sch
ten zeigen das diagonale Pendeln ausnahmslos jeder
die früheren Werke noch ein gewisses Pathos des S
gewisse, erdbegründete Festigkeit des Gleichgewicht
Bilder ungehemmtes Schweben. Ihre Abgewogenheit
che Ausgleich vieler sich kreuzenden, widerstrebend

Buczkó György

Paizs Göebel Jenő emlékkiállitása a szentendrei Müvésztelepi Galériában junius 15.-től, Kassák Lajos emlékkiállitása a paksi Müvelődési Központban, julius 4.-ig, Sugár Andor emlékkiállitása a szombathelyi Forradalmi Muzeumban julius 1.-ig tart nyitva. Bencze Lilla tüzzománc kiállitása a Kulturális Kapcsolatok Intézetében junius 17.-ig, Dallos László fotókiállitása a Fészek Müvészklubban junius 30.-ig megtekinthető. Deim Pál a Magyar Nemzeti Galéria Mühely-sorozatában junius 20.-tól, Buczkó György a Studió Galériában junius 20.-tól, Parrag Emil a Dózsa Müvelődési Házban juni. 24.-ig, Encsy Judit a Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatóriumában juli.4.-ig, Józsa János a nyiregyházi Jósa András Muzeumban mutatja be müveit.
Élet és Irodalom,Bp.1979. juni.16.XXIII.évf.24.sz
8. lap.

Buczkó György, iparművész

A délfranciaországi Avignon városában megnyílt négy magyar iparművész, – Pauli Anna, Szemereki Teréz, Rehoczky János, Buczkó György – közös kiállítása, mely a hó végéig marad nyitva.

Esti Magazin

1979. V. 16. Kossuth 18.30 (Áné).

Buczkó György szobrászművész

A dunaújvárosi Uitz terem melletti füves
részen és a kiállítási teremben 10-12 mé-
teres szobrok láthatók, anyaguk acél, a
Dunai Vasmű és a Képzőművészek Szövetsé-
gének összefogása tette lehetővé a kiállítást.
A művész műve is szerepel itt. A kiállított
alkotásokat a városnak ajándékozzák a
művészek.

Jó reggelt!

1949. VI. 5. Kossuth 5.20

Buczkó György

A Józsefvárosi Galériában közös tárlaton szerepelt.

Buczkó György
atlyuggatott kockát, függélyes téglalapokhoz szépen fűzött elliptoid formákat mutat be.

Magyar Hirlap 1981/9/16/6

Szamosi: Acélszobrászat

Buczkó György, festő

L: Kálmán Gyula.

—: o Kiállítások

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 15

8

Buczkó György

A Dunaujvárosi Uitz teremban jeletkezett közös tárlaton a Szobrász álkotótelep és Szimpozion munkáját összesitő tárlaton.

Uj tükör 1979/23/4

Erdész:Dunaujváros,Uitz

Buczkó György iparművész

KÜLÖNLEGES ÜVEGPLASZTIKÁKBÓL, festményekből és fémszobrokból, Buczkó György alkotásaiból nyílt tárlat Dunaújvárosban, az Uitz Béla Teremben. A tárlat szeptember közepéig lesz nyitva.

9.

– Ku

Népszabadság, Bp. 1980. aug. 16.

Buczkó György 1

Kiállítás

BUCZKO GYÖRGY PLASZTIKÁI

Stúdió Galéria

Az üveglapokból összeillesztett kockákban a kisebb-nagyobb tükörsíkok merészen összetalálkoznak, és váratlan tereket alkotnak. S a tér attól függően szűkül vagy tágul, hogy a kockákat körbejárva honnan, mely szögből pillantunk rájuk. Buczkó Györgynek térplasztikái érdekes, technikailag jó munkák. Láthatóan

Uj tükö

Harango

BUCZKÓ György

A TÁRGYAIM MÁR NEM JÓL NEVELTEK

Beszélgetés Buczkó Györggyel

Új Művészet 1992/4

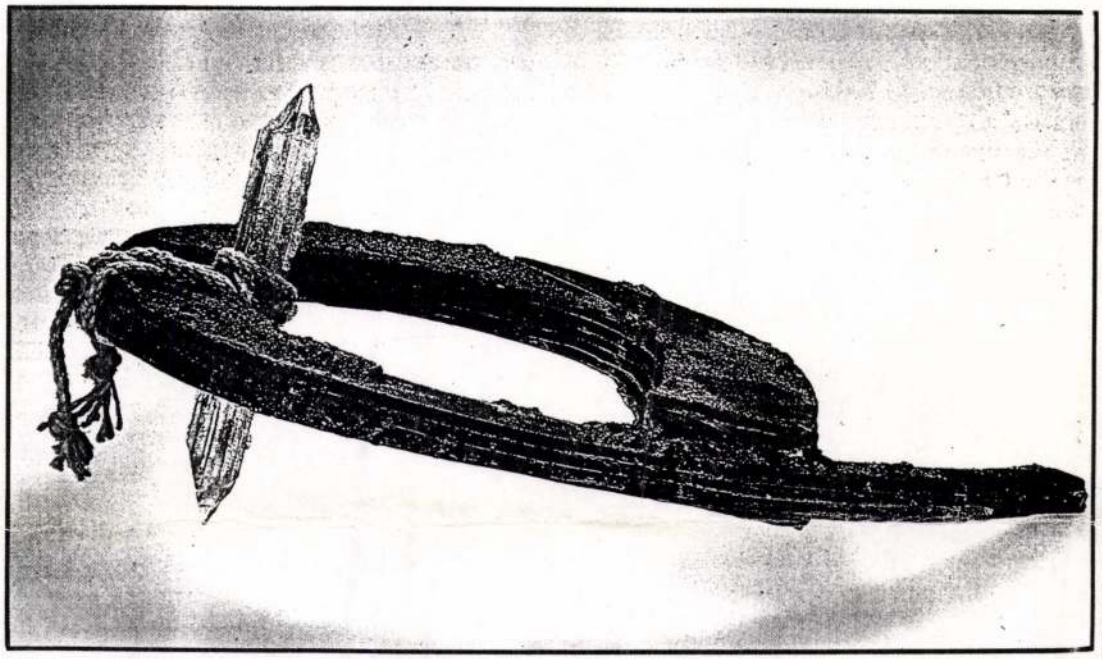

Buczkó György: Körív és egyenes, 1990, üveg, 62,5 × 87 × 35,5 cm

Japánban minden harmadik évben kiválasztják a világ legjobb üvegművészeit. Többszöri válogatás után kerülnek az üvegtárgyak kiállításra, s végül nemzetközi zsűri dönt a díjak odaítéléséről. 1991-ben 68 művész munkáiból rendeztek kiállítást, összesen öt díj került kiosztásra. Az akció fő támogatója, az *Asahi Shimbun* folyóirat által adományozott díjat ebben az évben egy magyar üvegtervező-iparművész, *Buczkó György* kapta. Ez alkalomból készült vele az alábbi interjú.

— *Az üvegesek legnagyobb része, és nemcsak Magyarországon, nagyon jól tudta, hogy nyertél egy díjat Japánban. Hiszen értesülhettek erről a* Neues Glas *nemzetközi üveges szaklapból. Az már viszont kétséges, hogy ez mennyire ismert a hazai művészeti életben.*

— Érdekes, ha Magyarországon egy amatőr kettőt pikulázik, akkor ráront a TV, a rádió. De a profikat ritkán interjúvolják meg. Azok a hírek, információk, amiket róluk megtudhatunk, nagyon nehezen kerülnek nyilvánosságra.

— *Ezt a nemzetközi üveges seregszemlét* World Glass Now *elnevezéssel 1982 óta Sapporóban, a* Hokkaido Museum of Modern Art *szervezésében rendezik meg. Hogyan gyűjtötték be az anyagot, mi alapján történt a felkérés?*

— Mindenkit, aki él és mozog ebben a szakmában, értesítettek. Az első két fordulóban új munkákról készült diákat kértek, ennek alapján hívták meg a mintegy hetven kiállítót. A kiállításra két tárgyat kellett küldeni. A kikötés csak a méretre és az anyagra vonatkozott. A többlépcsős válogatásban nemzetközi zsűri működött közre.

Buczkó György: Szerszámok, vegyes technika, 70 cm

— Azt hiszem, érdemes a zsűritagokat megemlíteni. Köztük volt többek között Craig Miller, *a denveri Art Museum,* Helmut Ricke, *a düsseldorfi Kunstmuseum, valamint a szervező múzeum igazgatója,* Masaaeki Iseki, *mind nemzetközi szaktekintély. A kiállításra Magyarországról más is kapott felkérést?*

— Más nem. Sőt, Európából 27 meghívott volt összesen.

— Meghívtak a kiállításmegnyitóra?

— Japánban nem voltam kint. Meghívtak, de nem tudtam vállalni az utazás költségeit.

— Próbáltál sponzorokat keresni? Egy hivatalos intézmény, közérdekű alapítvány vagy bármi más nem találta fontosnak, hogy fedezze a költségeket?

— Azt, hogy hol vannak a sponzorpénzek, tényleg jó lenne kideríteni. Érdekes az is, hogy mennyire tartanak minket fontosnak. Többször halljuk, hogy mi művészek megbecsült állampolgárai vagyunk ennek az országnak. Olykor kultúrmissziót teljesítünk azzal, hogy az ország jó hírét hozzuk-visszük a világban. Például legutóbb a torontói magyar napokon is minden fontosabb volt annál, mint hogy a hét kiállító festőművész kiutazásáról gondoskodjanak. A „magyar küldöttség" csokornyakkendőben és nagyestélyiben csoportosan jelen volt, de nem volt közöttük a kiállító művészek egyike sem. Legalábbis a magyar televízió így számolt be az eseményekről, hiszen én is csak onnan értesültem erről.

— Sapporóban a kiállításmegnyitón átadtak három nagydíjat és két kisebb díjat. A fődíjat egy japán művész, Katsuya Ogita *kapta szembetűnően egyszerű, a ki-*

fejezőeszközöket tudatosan redukáló üvegtárgyával. A másodikat — mint tudjuk — Te kaptad. A harmadik kiemelt díjat pedig egy amerikai művész, Hank Murtha Adams *nyerte el.*

— Meglepő, és sajnos nem az a nemzetközi gyakorlat, hogy a tárgyak alapján díjazzák a művészeket. Kezdetben voltak a jó művészek jó tárgyai, és azokat díjazták. Később a név vált szemponttá. Az üveg esetében is, úgy tűnik, elkövetkezett az az idő, amikor a neveket favorizálják. Ezért érdekes egy olyan esemény, ahol függetlenül a nevektől, a tárgyakat nézik. Ez az egyetlen dolog, ami egy szakmát lábon tarthat. Az új iránt fogékony japánoknál, úgy látszik, ez így szokás.

— Újdonságként említették meg a tárgyaiddal kapcsolatban, hogy eltűnt a régi munkáidra jellemző polírozott, csiszolt technika, a tökéletesség illúziója. Tárgyaid rusztikussá váltak.

— A magánéletemben is igen nagy változáson mentem keresztül. Valószínűleg az is, hogy egyedül maradtam, hozzájárult ahhoz, hogy nem az eddig megszokott dolgokat készítem. 25 éve vagyok a pályán. Az ember, amit tanult, látott, megpróbálta magáévá tenni, egy kicsit átgyúrta és törekedett arra, hogy az elvárásoknak eleget tegyen. Eljön az az idő, amikor szembesülünk önmagunkkal. Nincs felelősség, megszűnnek a gátló tényezők, nincs megfelelni akarás, görcs. A régi munkákkal nem ju-

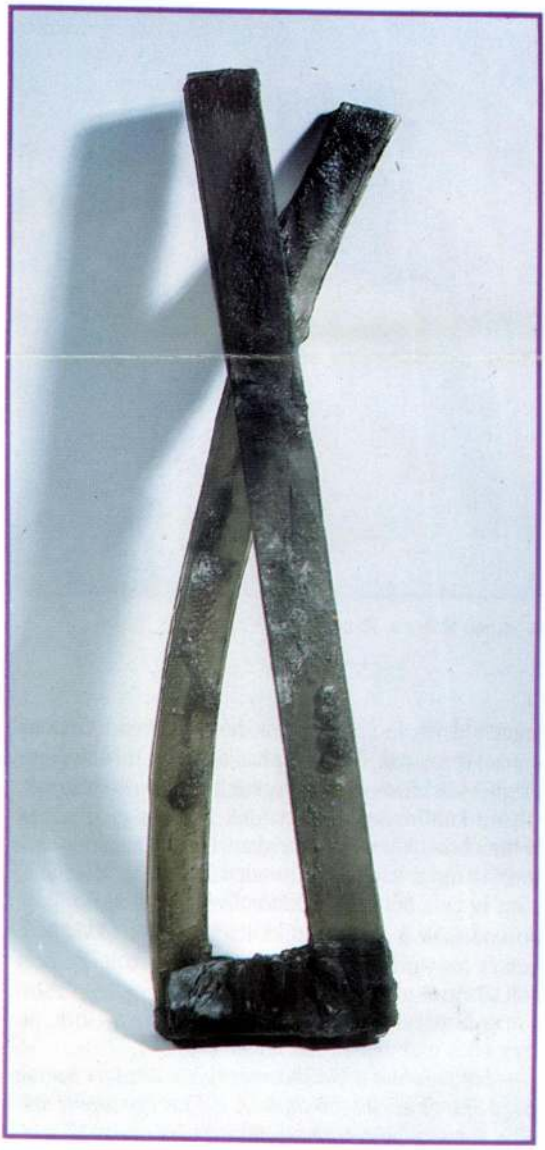

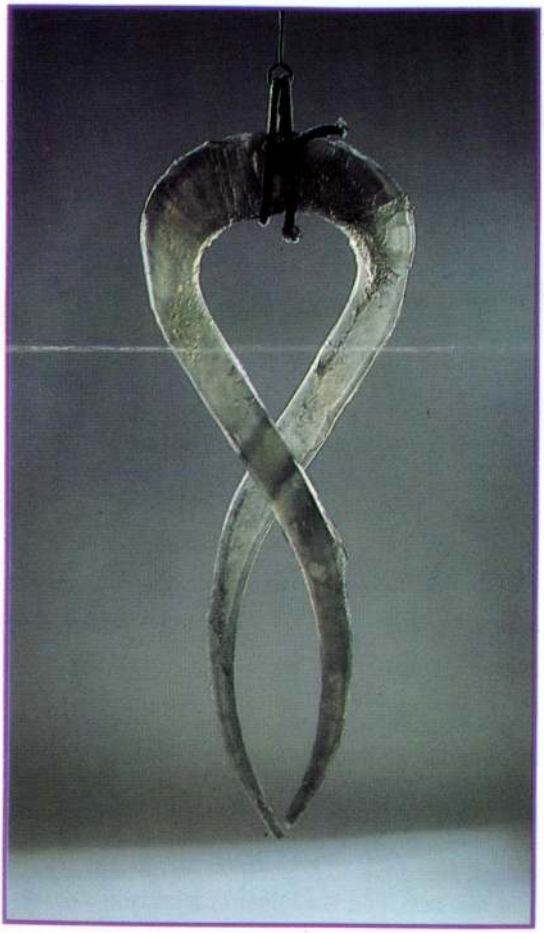

Buczkó György: „TI" jel, 1991, üveg, 100 × 40 × 9 cm

Buczkó György: „MI" jel, 1991, üveg, 107 × 26 × 90 cm

Buczkó György: Körív és egyenes feltámasztva és felfüggesztve (részlet), üveg, 80 × 80 × 10 cm (Fotók Tahin Gyula)

tottam előre, sőt azokat nem is szerettem. A régiek is „Buczkósak" voltak, de azt hiszem, ezek az igaziak. Milyenek is ezek a tárgyak? Durvák, ez az első, amit rájuk süthetünk. Egy kicsit agresszívek. Fegyverekre, gyilkokra, dárdákra emlékeztetnek.

— *Ezeket állítottad ki idén a* Csók Galériában, *Szentendrén a* Péter-Pál Galériában *és a pécsi* Kisplasztikai Biennálén.

— Ezeket ontom magamból. Elég sokat csinálok, hetente három-négy tárgyat. Szükség is lesz rá, elég sok kiállítási felkérésem van. Még New Yorkba és Kolumbiába is meghívtak.

— *Valami mégiscsak elkezdődött, vagy inkább valami beteljesedett ezzel a nemzetközi elismeréssel.*

— Iparművészként indultam. Bár jó kérdés lehetne, hogy iparművészet vagy szobrászat-e, amit csinálok. Kezdetben ragaszkodtam ahhoz, hogy használható, nagy sériában gyártható tárgyakat tervezzek. Hatéves gyári tervezői munkám ellenére egyetlen olyan tárgy sem kapható a boltokban, amikre azt mondhatnám, hogy én terveztem. Én nem szobrokat csinálok. Ha más azt mondja, hogy ezek szobrok, nagyon fogok örülni neki. De nem azzal a szándékkal csinálom. Tárgykészítőnek tartom magam. Ezek a tárgyak zömmel üvegből készülnek, és azokkal a technológiákkal, amiket saját műhelyemben meg tudok oldani. Mindenkinek, aki tárgyat készít, gondolkodását meghatározzák azok a tárgyi feltételek és lehetőségek, amik rendelkezésre állnak. Az ember nem rajzol, tervez nagyobbat, mint amit fizikailag képes megemelni, amit képes megmunkálni. Ez tudat alatt működik.

— *Ez számomra jellegzetesen iparművészi gondolkodás.*

— Érdekes, hogy „iparművészi gondolkodás". Mert nem a gondolat az elsődleges?

— *Pontosan. A gondolathoz, az elképzeléshez még mindig ki lehet választani az anyagot, viszont Te az üveg lehetőségeit akarod továbbgondolni.*

— A szobor sem más, mint az anyag lehetőségeinek felmutatása. Olykor még maga a tárgy sem fontos, hanem a készítés közben felmerült gondolat, amit a tárgy őriz, magán hordoz, ami esetleg a nézőben is felmerül. Talán most a tanár is szól belőlem, aki sohasem a végeredményt tekinti elődlegesnek.

— *Te mondod ki a legszebb megoldást, amikor tárgykészítőnek vallod magad. Az üvegesek között kétségtelen, hogy vannak olyanok, akiknek sikerül szobrot készítenie, van, aki csak szeretne. Úgy tudom, a Te kezdeményezésedre állított ki kilenc üvegtervező-iparművész a Csók Galériában. Milyen szándékkal állt össze ez a csapat?*

— Jó lenne, ha az iparművészek specializálódnának, mindenki egy-egy szűkebb területtel foglalkozhatna. Ezt célozta meg az az elképzelés, hogy az üvegtervezők próbáljanak meg céhszerűen szerveződni és csapatokat alkotni. Ha érkezik egy megrendelés, azt egymás között pályáztassák meg, hogy a megfelelő emberhez kerüljön a megvalósítás és a tervezés. Ehhez hasonló céhszerű fellépéssel *Élő Glassikusok* néven mutatta be eddigi tevékenységét ez a kilenc üvegtervező-iparművész.

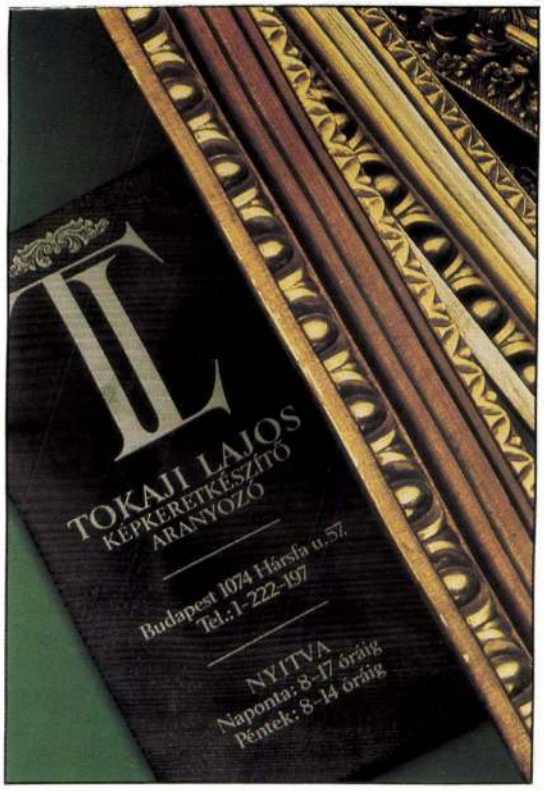

— *A Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola mellett három éve az Iparművészeti Főiskola Mesterképző Tagozatán is tanítasz.*

— A Mesterképző érdekessége, hogy a diákok hívják meg a tanárt. Azok közül, akik eddig hívtak, kettővel — *Horváth Gabriellával* és *Polyák Jánossal* — együtt állítottam ki a Csók Galériában.

— *Van-e valamilyen konkrét, közelebbi terved az oktatással kapcsolatban?*

— Főleg diákok — közép- és felsőiskolások — számára szeretnék egy művésztelepet létrehozni, ami nemcsak alkalmanként, hanem folyamatosan, egész évben működhetne. Erre a célra egy barátom, *Horváth István*, Szolnoktól nem messze, *Örményesen* rendelkezésünkre bocsátotta a tanyáját. Fatüzelésű kemencéket fogunk építeni, ami alkalmas kerámiaégetésre, üvegolvasztásra és egyéb meleg megmunkálásra. Ezen kívül kő- és fafaragás is lesz. Akinek van valamilyen programja, az jöhet és csinálhatja.

A gyárak, amik lassan magánkézbe kerülnek, az iskolákkal nem kötnek szerződéseket, nyári szakgyakorlatok nincsenek, támogatást nem adnak. Az örményesi művésztelep az oktatásnak egy újabb helyszíne lenne. A gyáraknak, ha fontosnak tartják, hogy legyenek képzett szakembereik, akkor az oktatást is menedzselniük kellene. Angliában például a főiskolán a legmodernebb technológia áll a diákok rendelkezésére. Minden cég, amelyik gépeket állít elő, gépeit referenciaként ingyen biztosítja az iskola számára.

— *Voltál* Bárdibükkön *is. Igencsak elkel oda a munkáskéz, ha a megfogalmazott szándékok szerint* nemzetközi üvegtelep *létrehozásán gondolkodtok. Lesz-e energiád oda is besegíteni?*

— Bárdibükk is egy magánfelajánláson alapszik. Ha egy országnak fontos, hogy szimpozionokat tartson fenn, akkor biztosítsa az ehhez szükséges feltételeket.

— *A nemzetközi elismerés ellenére itthon rendkívül nyomasztóak a munkafeltételek. Ebben a furcsa, viszolyogtató helyzetben milyen a közérzeted?*

— A lendület még visz előre. Megpróbálom a pillanatnyi lehetőségeket megragadni. Lehet, hogy a düh, az elkeseredés az, ami irányítja munkánkat manapság. A tárgyaim már nem jólneveltek, de legalább olyat csinálok, amit igazán magaménak érzek. A távol-keleti mondás is így szól: úgy dolgozz és úgy élj, mint hogyha a következő pillanatban meghalnál, illetve úgy dolgozz és úgy élj, mint hogyha örökre élnél. A kettő ugyanazt jelenti. Úgy készíts a kalapácsnak nyelet, mintha ez lenne az utolsó lehetőséged bebizonyítani, hogy te tudsz kalapácsot nyelezni. Illetve, úgy készítsd el a nyelet a kalapácsnak, hogy nem számít az idő, az a lényeg, hogy jó legyen.

— *Köszönöm a beszélgetést.*

Bodonyi Emőke

Buczkó György 2

a tér sejtelmes titkainak problémája izgatja a művészt. Fémből készült kompozicióin ugyancsak a síkok megtörésére, teret alkotó formációk kialakítására törekszik. Úgy érezzük, ezek a „játékai" kevésbé öntörvényűek, mint kockái. Mindig érdekes kérdés, hogy vajon egy ilyen kisplasztika milyen hatást válthat ki köztéri munkaként. A fotók a salgótarjáni díszkutat mutatják be, amely a fényképek alapján egyensúlyozott aránnyal és művészi erővel idézi fel

Uj tükör 1979/33/3

Harangozó: Buczkó plasztikái

Buczkó György 3

egy természeti látomás képét. Természetesen nehéz volna eldönteni, hogy az a plasztikai ötlet, amelyben Buczkó György minden egyes kompozíciója fogant, hogyan és meddig folytatható még a kifáradás, az önismétlés veszélye nélkül. Ám az kétségtelen, hogy a kiállítás tehetséges, ötletekben gazdag művésszel ismertet meg bennünket.

Harangozó Márta

Uj tükör 1979/33/3

Harangozó: Buczkó plasztikái

Buczkó György, [ ]

VVV: VAROSRÓL VÁROSRA VETÉLKEDŐ

A 7. forduló megfejtése

Az 1. kérdésünket illusztráló képeslapon a [illegible] **rakodó** látható. A bányászok **1919**-[illegible] Buczkó György ták a 2. kérdésünkben [illegible] szép díszkútját. A for- **üvegből** alkotta a városközpont duló „főszereplője": **Salgótarján.**

*

VVV: Városról városra ... , 1046.

Élet és Tudomány, Bp. 1981. aug. 14 XXXVI/33,

Buczkó György, [ ]

3. A városközpont egyik látványos műalkotása Buczkó György díszkútja. **Milyen anyagból készült?**
4. E fordulónk kérdéseinek melyik város a „főszereplője"?

*

VVV. Városról városra ... — [7.] 984.

Élet és Tudomány, Bp. 1984. júl. 31. XXXIX/31

Buczkó György, [ ]

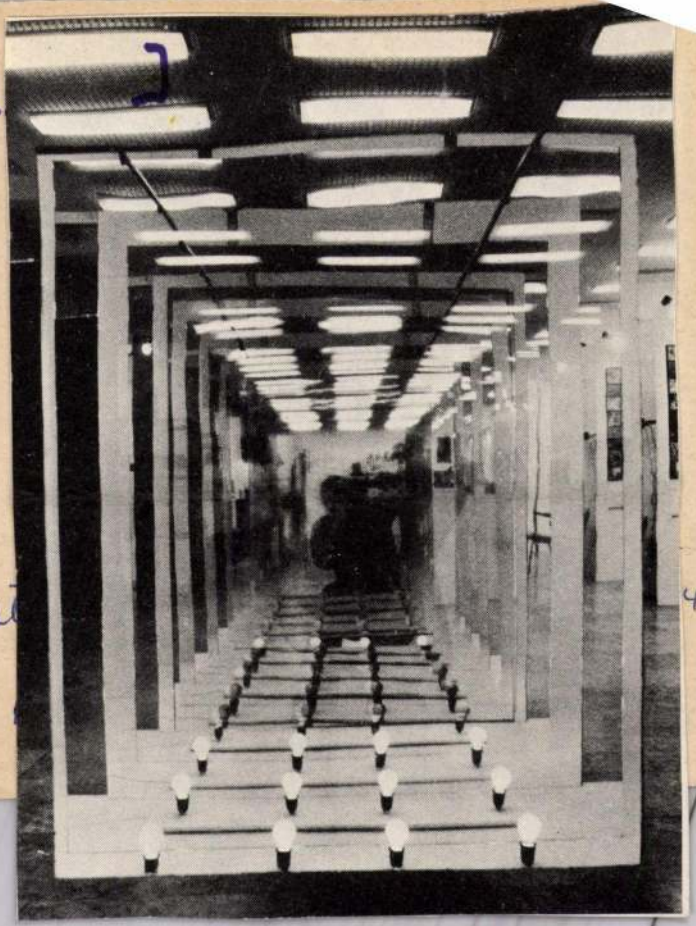

Buczkó György: Pla

Látókatai, Bp.

69

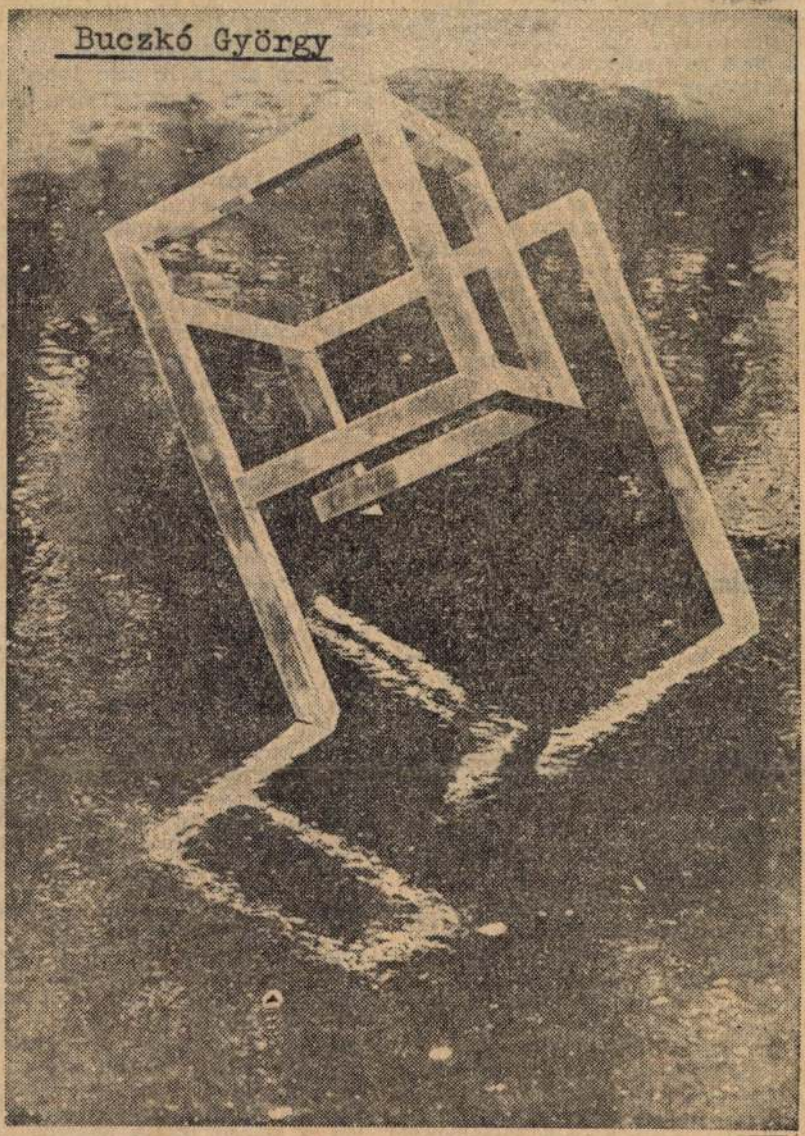

Buczkó György: Térplasztika

3

ÉLET ÉS IRODALOM

Bp.

1979. juni. 23.
25. sz. 3. lap.

XXIII. évf.

azért szükségesek a nyugati világ-

ugyanazokból, akik korábban

re ruháznak majd be. Túlzott leegyszerűsítés-e, ha ilyen világosan vonjuk meg végül a kört: akik ma kampányt folytatnak az atomenergia ellen, hogy a maguk másféle energiáját drágábban adhassák el, végül a ma kizsarolt uzsoraárak használt holnap atomerőművek építésére fogják fordítani? Ha így lesz, akkor ez a naiv tömegek legördögibb „büntetése". Azoké, akik — jóhiszeműen — aktív vagy passzív résztvevői e kampányoknak; akik kimennek tüntetni az utcára és szavazataikkal kormányokat buktatnak vagy veszélyeztetnek atomenergia-ügyben.

Bizalmi válság?

És most lépjünk egy jókorát. Annál is inkább, mert eddig korántsem adtuk elég okát, hogy a manipulációk sikere mivel magyarázható. Nos, van itt valami, ami messze túlmutat a nyugati „atomtüntetéseken", félelmeink természetén, a világ energiaellátásának dilemmáin, vagy azon, hogy mire képesek a tőkés monopóliumok. Ezt részben már „súroltam", amikor arról esett említés, hogy menynyire másként reagálunk amikor hozzánk nyilvánvalóan közeli, illetve amikor tőlünk *látszólag* távoli — valójában azonban egyaránt s egyformán létfontosságú dolgokat — mérlegelünk.

Az emberek politikai magatartása éles különbséget mutat már akkor is, amikor a következmények, a hatások csak árnyalatnyi késéssel következnek be az egyik,

rülmény- és indokrendszert, amelyben ma cselekednünk kell. No persze: mert az indokok, még az igazán nyilvánvalóak és emlegetettek is, távolinak tetszenek, míg a szükségessé vált intézkedések hatásai közvetlenek.

Az érdekek érvényesülési rendjében sokáig az egyéni, a csoport- és az össztársadalmi érdekek ellentéteit, dialektikáját sem vettük eléggé észre. Még kevésbé tudjuk fölmérni az egyén és a csoportok életében közvetlenül, és a csak áttételesen, távolabbról ható érvényesülő érdekeket, ezek hatásmechanizmusát, rangsorát. Ha bizalmi válságot merek emlegetni, ezt elsősorban így értem. Úgy, hogy nálunk is nehéz elfogadtatni akár a tudományos, akár a gazdasági, akár az össztársadalmi érdekeket képviselő politika érvrendszerét, amikor a cselekvés indokai *távolabbra* esnek.

A tőkés és a szocialista társadalmaknak merőben más gondjai vannak a közvéleménnyel. Annyi azonban kétségkívül közös, hogy mind nyilvánvalóbbak az emberiség bizonyos globális érdekei. Ezek elvont fölismerése még nem jelenti azt, hogy könnyű volna érvényesítésükre megnyerni a tömegeket. Az embereket az elmúlt évtizedekben mindenhol a világon túl sok és sokféle hatás — és gyakran: sokkhatás — érte. Emiatt nehezen tudják követni azokat a részben súlyos, részben gyorsan alakuló követelményeket, amelyeket e század utolsó negyede tár elénk.

az embe-
k megtá-
bankjának
t a betét-
t száza-
évről évre
összeget
csökken
n — igaz
fordul elő
év kamat-
zt viszont
jobban, de
van, hogy
rítás mö-
tott keres-
szor nem
zereme, s
nak „kény-

tétnövekе-
a töretlen
tt. Az első
k növekе-
összege te-
csökken
elfelvétele
a tava-
ban egy

~~az irányításban és az admi-~~
~~nisztrációban túl sokan vannak ar-~~
~~ra a rezsire~~

Buczkó György

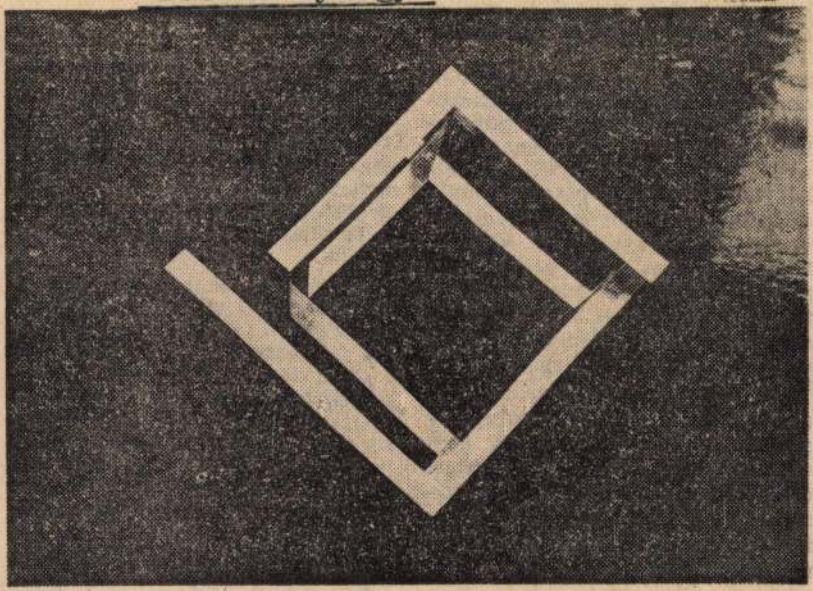

Buczkó György plasztikája

Tucatnyi hasonló vita folyt — egyik se zárult megnyugtató módon. A műveltség egyetlen darabjáról, eleméről, szeletéről sem lehet ugyanis abszolút érvénnyel kinyilvánítani, hogy feltétlenül, elhagyhatatlanul, pótolhatatlanul tartozik bele az amúgy is felettébb viszonylagos és roppant változékony „általános műveltség" tartalmába. Mert minden viszonylagossá tehető (és teendő is sokszor). Csak az nem, hogy minden változásban és előre alkalmazkodásban a jövő változásokhoz — azok maradjunk, akik vagyunk. Mert különben — senkik sem vagyunk. Fétist nem tisztelve, bálványt nem imádva, dogmát nem szajkózva, avitt rekvizitumokhoz nem ragaszkodva mégis *van* kérdésessé nem tehető *sine qua non*-ja emberhez méltó életünknek a Duna-medencében: több mint ezeréves európai magyar műveltségünk megőrzése, ápolása, fejalapvető összefüggést: A leghátrányosabb helyzetűek kulturális (és, persze, szociális) felemelkedése és a progresszív magyar és európai hagyomány jelen és jövő átszármaztatása és továbbfejlesztése *ugyanannak* a történelmi léptékű, generációk életét átfogó ügynek elválaszthatatlanul összetartozó *két oldala.*

Kultúránk fennmaradásának és fejlődésének jövő kilátásait főképpen a mai és holnapi kismagyarok (és természetesen a nemzetiségiek és a cigány származásúak) százezreinek emberi és tudásbeli gyarapodása határozza meg. Nem utolsósorban éppen azoké, akik hazulról vajmi keveset kaphatnak örökül legjobb tradícióinkból. Számuk nem kevés, részarányuk nem kicsi. Nélkülük hamis ábránd korszerűen művelt Magyarországról beszélni!

De ugyanilyen biztos az is, hogy éppen ezeknek az előnytelen szociális-kulturális indulásúaknak

Buczkó György, szobrász.

□ BUCZKÓ GYÖRGY szobrászművész munkáiból nyílt kiállítás a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában.

–: Buczkó György 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jún. . . 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JÚN 23

ÉLET ÉS IRODALOM

Buczkó György

1071

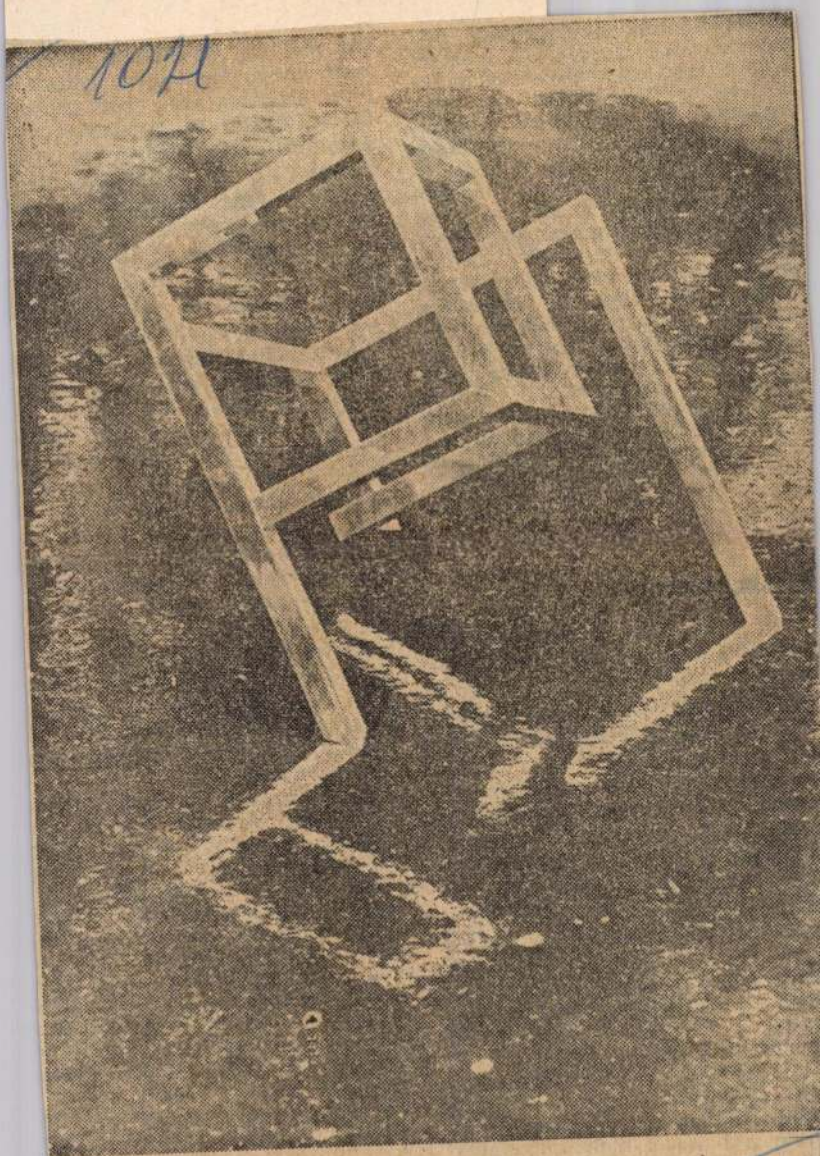

Buczkó György: Térplasztika

monopóliumok nyeres
halmozhassák azt a tő
a jövő még nagyobb
ségleteinek kielégítés
legkorszerűbb energeti
rek kifejlesztésére és
re ruháznak majd be,
egyszerűsítés-e, ha ily
vonjuk meg végül a k
kampányt folytatnak az atomenergia ellen, hogy a maguk másféle energiáját drágábban adhassák el, végül a ma kizsarolt uzsoraárak hasznát holnap atomerőművek építésére fogják fordítani? Ha így lesz, akkor ez a naiv tömegek legördögibb „büntetése". Azoké, akik — jóhiszeműen — aktív vagy passzív résztvevői e kampányoknak; akik kimennek tüntetni az utcára és szavazataikkal kormányokat buktatnak vagy veszélyeztetnek atomenergia-ügyben.

Bizalmi válság?

És most lépjünk egy jókorát. Annál is inkább, mert eddig korántsem adtuk elég okát, hogy a manipulációk sikere mivel magyarázható. Nos, van itt valami, ami messze túlmutat a nyugati „atomtüntetéseken", félelmeink természetén, a világ energiaellátásának dilemmáin, vagy azon, hogy mire képesek a tőkés monopóliumok. Ezt részben már „súroltam", amikor arról esett említés, hogy menynyire másként reagálunk amikor hozzánk nyilvánvalóan közeli, illetve amikor tőlünk *látszólag* távoli — valójában azonban egyaránt s egyformán létfontosságú dolgokat — mérlegelünk.

Az emberek politikai magatartása éles különbséget mutat már akkor is, amikor a következmények, a hatások csak árnyalatnyi időséssel következnek be az egyik, No persze: mert az indokok, mé az igazán nyilvánvalóak és emle getettek is, távolinak tetszenel míg a szükségessé vált intézkedé sek hatásai közvetlenek.

Az érdekek érvényesülési rend jében sokáig az egyéni, a csopor és az össztársadalmi érdekek e lentéteit, dialektikáját sem vettü eléggé észre. Még kevésbé tudju fölmérni az egyén és a csoporto életében közvetlenül, és a csak á tételesen, távolabbról hatóan é vényesülő érdekeket, ezek hatás mechanizmusát, rangsorát. Ha bi zalmi válságot merek emlegetn ezt elsősorban így értem. Úg hogy nálunk is nehéz elfogadtat akár a tudományos, akár a gazdas gi, akár az össztársadalmi érdekek képviselő politika érvrendszeré amikor a cselekvés indokai *távo labbra* esnek.

A tőkés és a szocialista társa dalmaknak merőben más gondj vannak a közvéleménnyel. Ann azonban kétségkívül közös, hog mind nyilvánvalóbbak az ember ség bizonyos globális érdeke Ezek elvont fölismerése még ne jelenti azt, hogy könnyű volna é vényesítésükre megnyerni a töm geket. Az embereket az elmúlt é tizedekben mindenhol a világo túl sok és sokféle hatás — gyakran: sokkhatás — érte. Emia nehezen tudják követni azokat részben súlyos, részben gyors alakuló követelményeket, amely ket e század utolsó negyede t elénk.

Buczkó György iparművek

Ipar — művészek nélkül

Hogyan válik nálunk műtárggyá egy ízléses, mindennapi használatra szánt vizespohár?

Gyönyörű, kézbe simuló üvegpoharakat tervezett *Buczkó György* iparművész és a készletet a teljes dokumentációval együtt fölajánlotta akkori munkaadójának, az Üvegipari Műveknek, pontosabban szólva a Salgótarjáni Öblösüveggyárnak. Az üzem nem látott fantáziát, értéket és talán üzletet az iparművész formáiban. Csupán a tényszerűség kedvéért említjük, Buczkó *semmiféle ellenszolgáltatást nem kért*, vagy ha mégis, csupán annyit: hamajd nagyiparilag gyártják a poharait, azokból hat darabot ő is kaphasson. Ezek után úgy tűnhet, a művész ügybuzgó volt, s munkáját csak azért ajánlotta fel díjmentesen, hogy egyéb elismerés híján így jusson morális vagy művészi elégtételhez. Erről természetesen szó sincs, hiszen ugyane terveken a tárgykultúrájáról közismert északi ország megbízottja kapva-kapott. Ám még ez sem szól feltétlenül a művész mellett. Buczkó György kiállítása és köztéri üvegplasztikája egyaránt szakmai sikert hozott, s tehetségét a gyakorlatban középületek belső terének feléltöztetésével is bizonyította már. Most például az épülő Dél-pesti Kórházba komponál egy kétszázhúsz négyzetméteres üvegfalat.

A csupán példaként említett Buczkó György tehát jól megvan az ipar nélkül, nincsenek anyagi gondjai. Ám *az ipar nem lehet meg a tehetséges iparművészek nélkül*. Ez a mondat, bár tán jól hangzik, tartalma egyáltalán nem érvényesül; az ipar nem igényli az iparművészek szaktudását, vagy ha mégis, olyan feladatokkal bízza meg őket, amiket diploma — pontosabban: művészi érzék — nélkül is el lehetne végezni.

Harangozó M: Ty

Esti Hírl

2.

Nemzeti Bankban ... *Mátyás* elnök tartott sajtótájékoztatót, a bank múlt évi tevékenységéről és az 1980-as feladatokról. Beszámolójában hangsúlyozta: *1979-ben tevékenységük az előírt terveknek megfelelő volt.*

A bank 23,8 milliárd forintot folyósított beruházási hitelekre ennek 47 százalékát az ipar, a többit az élelmiszeripar, a mezőgazdaság, az építőipar

folyamatosan ... az általa finanszírozot beruházások gazdaságos ságát és időben közbe lépett, ha fennakadás vagy zavarokat talált.

A szövetkezeteknek 38 *milliárd* forint összegű fo góeszköz hitelt folyósítot ennek csaknem teljes ös szegét, 377 milliárd forint már vissza is fizették a hi telt igénybevevők.

A bank vezetői különbö ző szabályozókkal minteg

BUCZKÓ Imre festő

MN 1999. júl. 9.

BUCZKÓ IMRE festőművész Tájak, városok című kamarakiállítását ma délután Gyurkovics Tibor író és Schéner Mihály festőművész nyitja meg a Petneházy Club Hotelben (Budapest II., Adyliget, Feketefej u. 2–4.). A tárlat augusztus 21-ig tart nyitva.

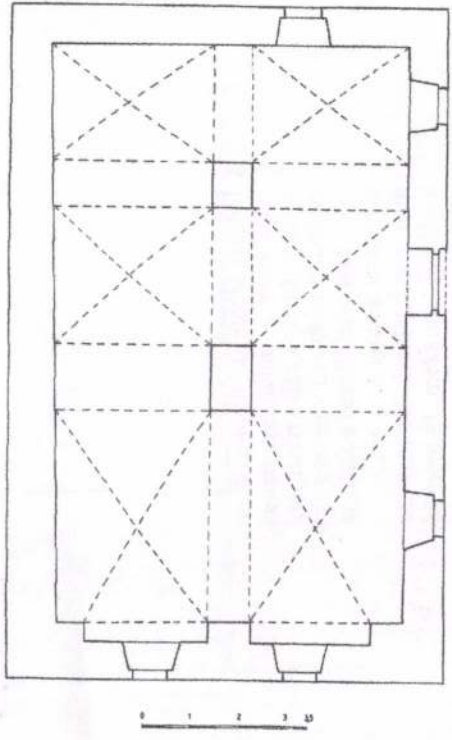

8. kép. A földszint rekonstrukciós alaprajza

9. kép. Az

előtt „alkalmas idővel" már önálló birtokot szerzett Er
utal. Amennyiben helyes a Budaházy András 1665 előt
erdőbényei birtokszerzését bizonyító adatot a kúria m
nak tekinteni, úgy a kúria építését a század közepére, r

START GALÉRIA

Tisztelettel meghívjuk Önt
1998. március 20.-án pénteken 18 órára
az Üveg-galéria megnyítójával egybekötött kiállításra.

Buczkó György, Czebe Attila, Gaál Endre,
Pattantyús Gergely, Polyák János

Megnyitja: Dr.Szepes Hédi művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: április 10-ig
Hétfőtől péntekig 10-18 óráig

Start Galéria
H-1075 Budapest Madách Imre út 5 Tel./fax: 322-8814

BUCZKÓ GYÖRGY

A
szín - folt
GALÉRIA
és
Művész Klub
meghívja Önt
és kedves családját

BUDA BALÁZS

festőművész

kiállításának megnyitójára
1998. június 22-én 17 órára

A tárlatot megnyitja:

Főtisztelendő **RÓZSÁS László**
püspöki helynök, székesegyházi plébános

Zongorán közreműködik:
Dr. Merényi Éva

Köszönetet mondunk támogatónknak:

Generali Budapest Biztosító Rt.

La Galerie
szín - folt
GALÉRIA
és
Művész Klub
a l'honneur de Vous inviter
au vernissage de l'exposition de

BUDA BALÁZS

artiste peintre

le lundi 22. juin 1998.
à 17. heures

Discours d'inauguration:
Mr. le Grand Vicaire **László RÓZSÁS**

Piano:
Mme. le Docteur **Éva Merényi**

SZÍN-FOLT GALÉRIA és MŰVÉSZKLUB

7400 Kaposvár, Fő u. 12. – Telefon: 82/314-765

Szolgáltatásaink:

- Kiállítások, zenei és irodalmi estek, rendezvények szervezése, lebonyolítása
- Internet kávézó, illetve kulturált presszó áll vendégeink rendelkezésére
- A galériában kiállított alkotások megvásárolhatók

Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 10–18-ig, szombaton 10–13-ig

„KIMMEL 1941" KÉPKERETEZÉS TÜKÖRSZALON

7400 Kaposvár, Teleki u. 5–7. – Telefon: 82/410-304

Szolgáltatásaink:
Képkeretezés – Üvegezés – Ajándéktárgyak
Modern és stil képkeretek – Keretrestaurálás, aranyozás
Paszpartu vágás – Egyedi, különleges, antik tükrök
GYORS, PONTOS, MEGBÍZHATÓ ÜGYINTÉZÉS!

Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 8–12.30, 13.30–17.00 ig

Szabó Károly *Szabóné Kimmel Ágnes*

PROFILMAX Nyomda, Kaposvár

MEGHÍVÓ

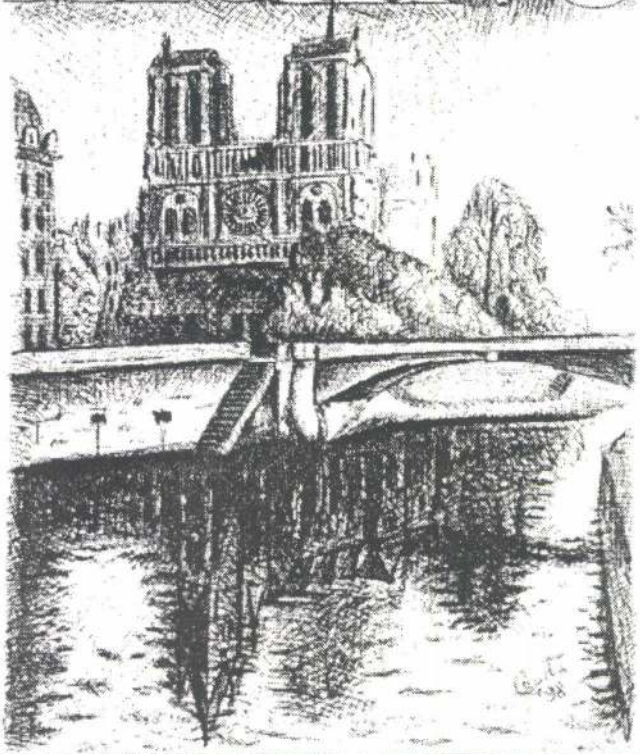

INVITATION

Buczkó György

Népszabadság
1999. febr. 13.

BUCZKÓ GYÖRGY

Munkácsy-díjas üvegművész személyében magyar résztvevője is lesz annak a nemzetközi vándorkiállításnak, amely február 14-én, vasárnap nyílik meg Düsseldorfban. Japán múzeumok felkérésére három – egy-egy amerikai, japán és német – művészettörténész különkülön állította össze a világ legjobbjainak tartott üvegművészek névsorát. A húsz nevet tartalmazó listán helyet kapott Buczkó György neve is.

rem lesznek emberek. A fiatalságn
t.i. ismerem, de arra nincs kedv
gárdája, akkor a problémák legneh
emberek vannak, ott minden van, v

Jelentésem magamról: a munká
minden nap haladást jelent most.
meg az életem. A nyáron, Firenzéb
Toscanát és Umbriát szándékozom b
ben gyalog, mert fenékig ismer

Fogadja Nagyságod legmélyebb

(

lo Via La Farina

1201)

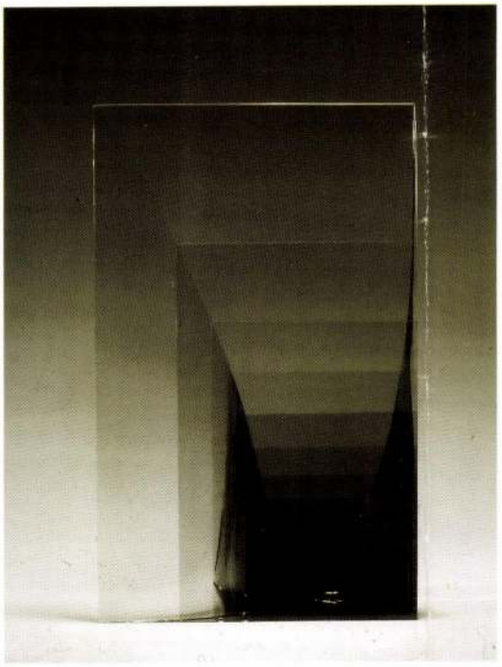

Formula VII., 1981.; rétegelt, ragasztott, csiszolt, polírozott üveg; 15,2x21x34,2 cm; a Budapesti Iparművészeti Múzeum tulajdona; Fotó: Bohus Zoltán

Formula VII, 1981; sheet glass, laminated, glued, cut and polished; 15,2x21x34,2 cm; from the collection of the Museum of Applied Arts; Photo by Zoltán Bohus

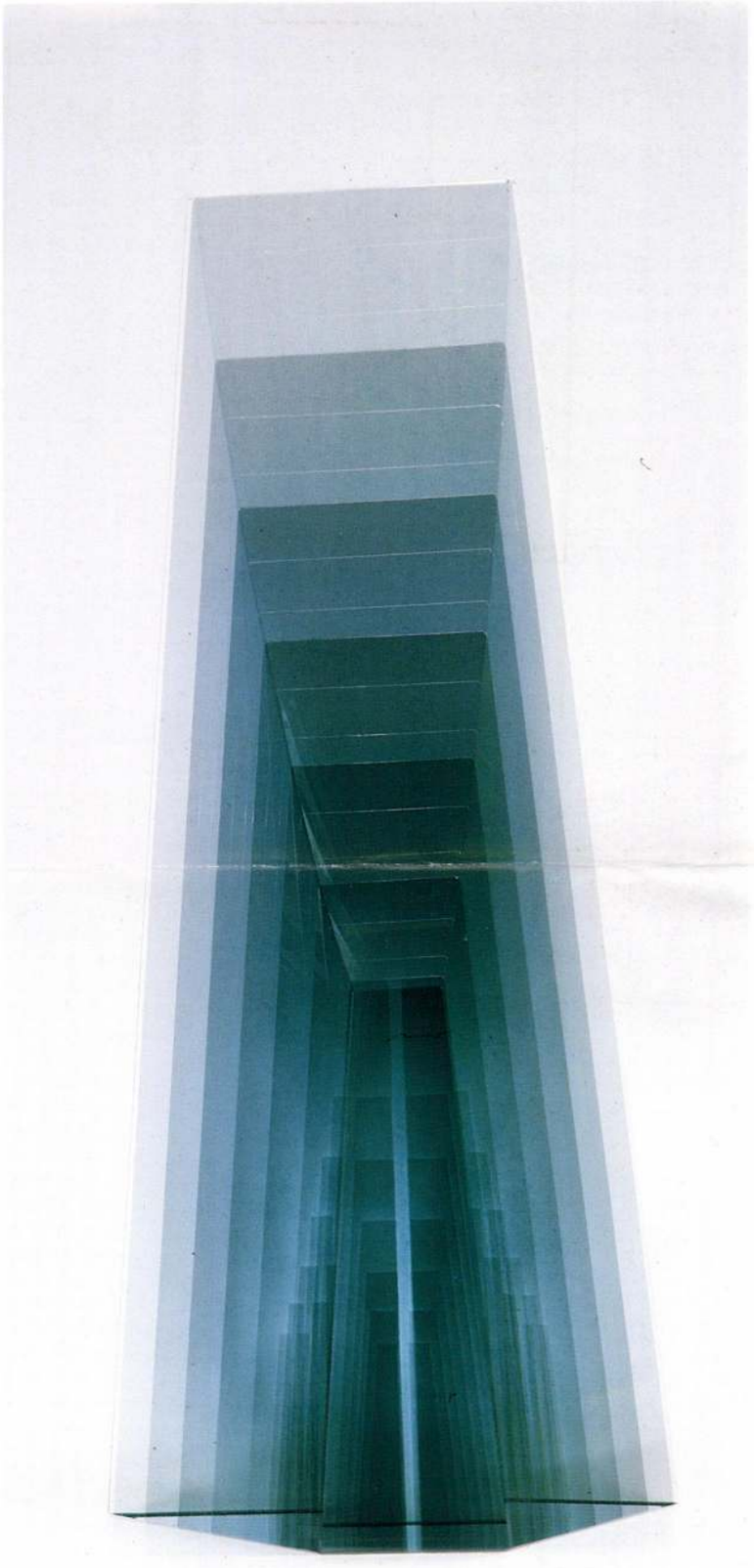

Kapu IV. 1991.; rétegelt, ragasztott, csiszolt, polírozott síküveg; 62,5x27,5x16 cm; Fotó: Bohus Zoltán

Gate IV, 1991; sheet glass, laminated, glued, cut and polished; 62,5x27,5x16 cm; Photo by Zoltán Bohus

BUCZKÓ GYÖRGY

Munkácsy-díjas, 1987.
recipient of the Munkácsy Prize, 1987.

1124. Budapest, Nagysalló utca 10.
Telefon/Phone: (36-1) 1-861-965

Született: 1950.augusztus 13. Budapest.
Born on August 13,1950 in Budapest.

Tanulmányok: Magyar Iparművészeti Főiskola. Szilikátipari Tanszék.
Üveg szak. 1968-74. Diploma. A budapest Képző-és Iparművészeti Szakközépiskola üvegszakának vezetője 1981-től. 1975 óta kiállító művész.

Studied at the Glass Course of the Department of Silicate Industry of the College of Applied Arts from 1968 to 1974. Graduated in 1974.
Since 1981 head of the glass course of the Grammar School for Art.
Regular participant of exhibitions since 1975.

Studióüveg, Szeged, 1993

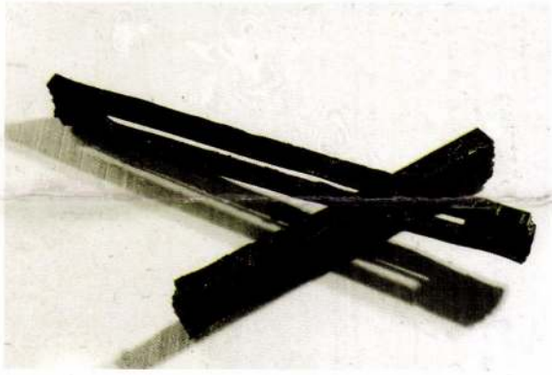

Zárt kapcsolat, 1992.; rogyasztott üveg; 56x50x12 cm; Fotó: Milos József
Closed Contact, 1992; smelted glass; 56x50x12 cm; Photo by József Milos

"TI„, 1991.; rogyasztott, függesztett üveg; 100x40x9 cm; Fotó: Milos József
"YOU", 1991; smelted glass, hung; 100x40x9 cm; Photo by József Milos

Bułzkó György, iparművén

L: Pauli Anna

–: Kér

8.

Népszabadság, Bp. 1979 máj. 17

BUCZKÓ GYÖRGY

Kultúra 1998. 09. 14. M. Neuret

Harmincöt idegen a gyárban

Nemzetközi üvegszimpózium Tokodon

A portás a Tokodi Üveggyár kapujában már megszokta, hogy egy héten keresztül jöttek-mentek az idegenek az gyár területén. *Buczkó* György, a gyár üvegtervezője itt szervezte meg a VIII. üvegszimpóziumot. Először fordult elő, hogy egy üveggyár befogadta a művészeket, és vállalta, hogy anyaggal, kisegítőkkel, energiával látja el őket. Egy héten keresztül avatkozhat be az üzem életébe ily módon harmincöt „idegen". Hiszen bármilyen kedves is a vendég, a gyárnak megvannak a maga gondjai, és termelésében helyet kellett szorítania a szimpózium résztvevőinek is. A hazai tervezőkön kívül voltak itt üvegtervező művészek Angliából, Amerikából, Csehországból, Japánból, Franciaországból, Lettországból, Litvániából, Koreából, Svájcból, Szlovákiából, Romániából, Ukrajnából és Oroszországból. Közöttük szép számmal vannak azok, akik minden évben részt vesznek az eseményen, amelyet korábban Bárdibükkön szerveztek meg. Először hívtak meg olyan szobrászokat is, *Bodahelyi* Tibort és *Várnagy* Ildikót, akik szívesen dolgoznak üveggel.

A gyár ügyvezető-igazgatója, *Dobi* Mihály is fontosnak tartotta ezt a szimpóziumot. Az 1892-ben alapított öblösüveggyár a saját létét szeretné megerősíteni ezzel a szakmai rendezvénnyel. A munka során a gyár dolgozói rendszeresen megjelentek a hutaüzemben dolgozó művészek között, figyelték, amint a Csehországból jött kiváló hutamesterek bemutatják a szakmai fogások magasiskoláját. Nem titkolták, az volt a gyár célja is, hogy megnöveljék a szakma becsületét, amikor helyet szorítottak a találkozónak. Meg akarták mutatni az üvegtervezés, az üveggyártás szépségeit, és meg akarták nyerni a környékbeli fiatalokat a gyárnak. Az üvegesdinasztiák az elmúlt negyven esztendő során kihaltak. A folyamat megszakadt, a szakma elöregedett.

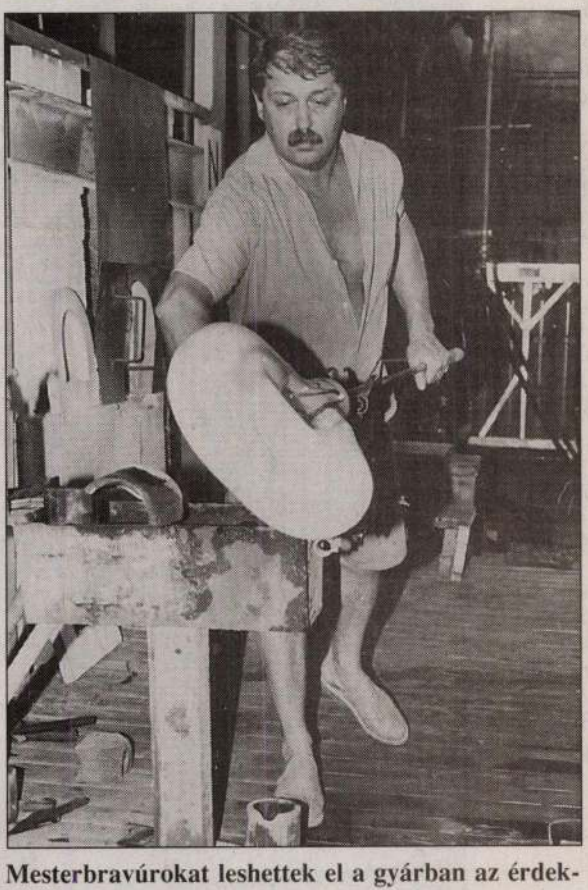

Mesterbravúrokat leshettek el a gyárban az érdeklődők VAJDA JÓZSEF FELVÉTELE

Az utánpótlás hiányzik. A tervezőmunka is leértékelődött. A szép formájú patikaedényeket, illatszeres üvegcséket, vegyszereknek ellenálló palackokat, lámpaburákat a giccs határát súroló „különleges" üvegekre cserélték, amelyeket elsősorban a német piacra gyártanak. Sikerük van vele: jó ajándék az autó formájú vagy a női test alakú pálinkásüveg...

Jó ajándék lenne az értékes üvegtárgy is, amely a magyar üvegtervezők hírét megalapozta a nagyvilágban. Nem véletlenül jöttek és jönnek ilyen nagy számban a legjobb tervezők Magyarországra, hogy egy héten keresztül az amúgy is harmincöt fokos augusztusi nyárban dolgozzanak, és amit megcsináltak, azt itthagyják. A magyar üvegtervezőknek tisztelete és becsülete van a nagyvilágban: ott, ahol évente rangos nemzetközi kiállításokat rendeznek, ahol az üvegtárgyaknak önálló múzeumuk és komoly összegeket áldozó gyűjtőtáboruk van.

Ez a szakmai tábor – múzeumigazgatók, esztétikusok, gyűjtők – jól ismeri a magyar tervezők: Buczkó György, *Bohus* Zoltán, *Lugossy* Mária vagy *Gaál* Endre nevét. Reméljük, rövidesen megismerik az ő nyomdokaikban haladó fiatalokét is. Munkájukra az elmúlt negyven év alatt nem tartottak igényt a gyárak. A tragikus körülmények között meghalt *Kanyák* Zsófia nevét viszont még most is ismerik Muranóban és a Rosenthal üzleteiben. Itthon ő sem kapott tervezői lehetőséget. Évente egyszer, a szimpózium alkalmából nem csupán üvegtárgyak születnek, előadásokat is tartanak. Valamikor ez volt az egyetlen lehetőség arra, hogy a meghívottak munkáján keresztül kitekintsenek a világba. Mivel kimenni nem tudtak, ide hívták a világot, és a szimpóziumok műhelyeiben, alkotóközösségeiben fejlődött, élt a művészet. Nemcsak az üveg, a kerámia, a szobrászművészet is. Ma utazhatnak ugyan, és kiállíthatnak külföldön is, csak éppen pénzük nincs rá. Így hát a szimpóziumok megmaradtak továbbra is olcsó „világlátásnak", fontos szakmai fórumnak. Reményt kelt, hogy Tokod a nemzetközileg is elismert üvegművészt, Buczkó Györgyöt választotta tervezőjének, s befogadta a szimpóziumot. Felismerte, hogy tudásukban sokféle lehetőség rejlik. Jó értelemben vett reklámerő, önérzetet növelő példa, szakmai megbecsülés, és hogy olyan tárgyak születhetnek a kezük alatt, amelyekből a gyár is, az ország is profitálhat. A szimpózium résztvevőinek munkáit jelenleg a visegrádi palotában láthatjuk, október 17-én pedig a budai várban a Szent Mihály-kápolnában nyílik meg kiállítás belőlük.

Fekete Judit

Középpontban a listavezető MTK Hungária angyalföldi

ncedik helyre csúszott vi

lis Nemzeti Bajnokság 7. for-ken két mérkőzést rendeztek Kerület 2-0), szombatra pedig as MTK Angyalföldön gázolt l az FTC és a Diósgyőr saját sóházban három együttes még szecsapáson négy alkalommal ros lapot.

(Schultz, 27.), Telek, Mátyus – Kriston, Nyilas (Szabics, 85.), Kovács, Füzi (Vincze, 46.), Nagy – Selimi, Bükszegi.
DVSC-Epona: Fekete – Pető, Gojan, Szatmári – Dombi, Sándor (Szabó, 68.), Szabó, Vadicska, Böőr – Kiss (Ilea, 53.), Benczik (Ulveczki, 21.).
Gólok: Bükszegi (26.), Schultz (52.).

DUNAFERR–GÁZSZER
2-1 (1-1)
Dunaújváros, 5000 néző, vezette: Tóth V.
Dunaferr: Kovacsevics – Éger, Salamon, Jäkl – Popovics, Rósa, Dudás, Zavadszky (Cseke, 62.), Lengyel (Jeremejev, 70.) – Tököli, Nicsenko.
Gázszer: Kövesfalvi – Bekő, Szalai, Salacz – Korol, Nagy, Dvéri, Árki, Medvid (Szekeres, 56.) – Simek, Tiber (Király, 81.).
Gólok: Nicsenko (20.), Szalai (40.), Dudás (78.).

NYÍRSÉG–SIÓFOK
3-1 (1-0)
Nyíregyháza, 9000 néző, vezette: Kurmai.
Nyírség-Spartacus: Celeszki – Ács, Szatke, Nagy, Kiss – Kondora, Szabó (László B., 63.), Karkusz (Sira, 53.), Kirchmayer – Janics (Baranyi, 65.), Novák.
Siófok: Posza – Juhász, Bimbó, László A. – Soós (Kasza, 46.), Kovács (Márkus, 46.), Győri, Sallai, Perger – Ördög, Bozsér.
Gólok: Janics (4.), Győri (46.), Szatke (49.), Kirchmayer (81., 11-esből).
Kiállítva: Baranyi (80.), Juhász (86.).

DIÓSGYŐR–HALADÁS
5-1 (1-1)
Diósgyőr, 10 000 néző, vezette: Vágner.
Diósgyőr: Nota – Földvári, Szmiljanics, Kuttor, Kovács T. – Turóczi (Szabó, 46.), Kiser, Téger (Szabados, 84.), Buzás (Varga, 83.) – Kulcsár, Egressy.
Haladás-Milos: Németh – Bonchis (Sylla, 68.), Varga, Koller, Zugor – Fehér, Vidóczi, Horváth A., Balogh – Sztrapák (Plókai, Pomper, Bondarenko, Szaszovszky – Polonkai, Reskó, Molnár, Usvat (Szegletes, 61.) – Kiss (Füzi, 81.), Aubel (Szilágyi, 57.).
Gólok: Zsivóczky (7.), Vancsa (20., 11-esből), Kiss (34.), Máriási (69.), Lázár (84.).
Kiállítva: Kertész (69.).

A 2-0-s Fradi-sikerrel zárult Üllői úti meccsen a sötét mezes debreceni hátvéd, Pető fejeli el a labdát Selimi elől, a háttérben Bükszegi figyeli a párbajt NAGY ZOLTÁN FELVÉTELE

Külföldi stadio

Fölényes győzelem

NÉMETORSZÁG. A Bundesligában a 4. fordulóra került sor. A Bayern továbbra is százszázalékos, Ottmar *Hitzfeld* a bajoroknál is bizonyítja kivételes edzői képességeit. A müncheniek az újonc Freiburg vendégeként léptek pályára. Nem kezdtek rosszul a hazaiak, a 21. percben azonban a Bayern jutott előnyhöz: *Babbel* beadását *Elber* lőtte tíz méterről a kapuba. Negyedórával később végleg eldőlt a meccs: *Basler* szöglete után *Strunz* az ötösről fejelt a hálóba (0-2). A szezon eddigi legjobb meccsét játszotta a Kaiserslautern a Herthával, s a csodálatos előadásnak két magyar is főszereplője volt. men–Leverkusen 2-2, 2. Az élcsoport: Bayer lautern 9, 3. Hamburg

ANGLIA. Az 5. fo első vereségét a Liverp a West Ham United ot már csak az eredmény ugyanis *Lampard* szög bólintott a kapuba. A növelte a londoniak e *Reidle* révén a 89. per tudtak (2-1). A bajnok len pillanatokat élhet hazaiak a 28. percben

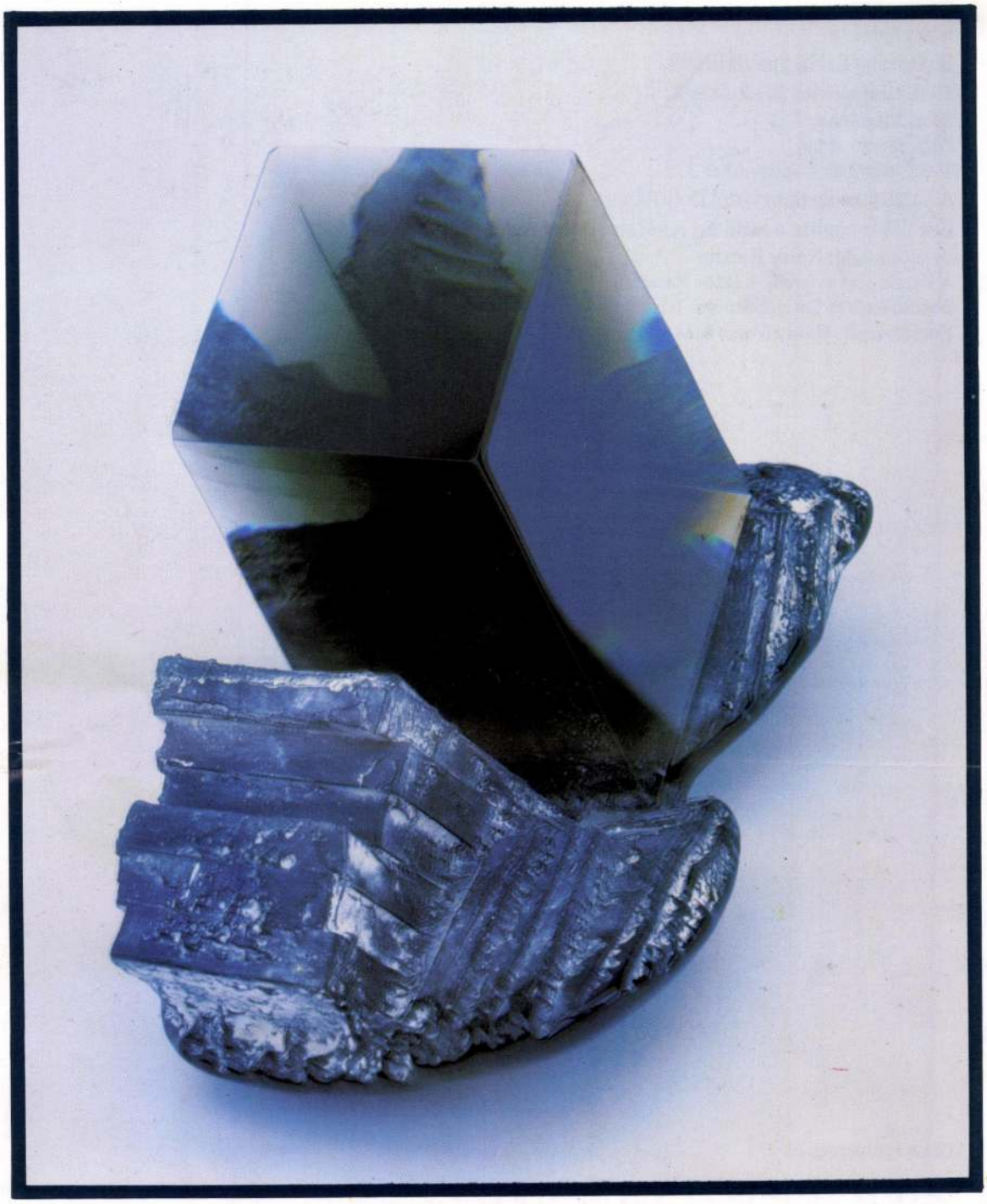

BUCZKÓ GYÖRGY

BUCZKÓ GYÖRGY

üvegszobrai
Ernst Múzeum
Budapest VI., Nagymező utca 8.
1988. szeptember 2–október 2.
Pécsi Kisgaléria
Pécs, István tér 4.
1988. október 7–november 7.
A katalógust szerkesztette: Dobai Ágnes
Ernst Múzeumban a kiállítást rendezte:
Felelős kiadó: Néray Katalin
A katalógust tervezte Káldor Katalin
Fotók: Lelkes László, Somfai István
Fordítók: dr. Gáthy Vera, Szekeres Andrea

Glass sculptures of

GYÖRGY BUCZKÓ

Ernst Museum
Budapest VI., Nagymező utca 8.
September 2–October 2, 1988
Pécsi Kisgaléria
Pécs, István tér 4.
October 7–November 7, 1988
The catalogue edited by Ágnes Dobai
The Ernst Museum exhibition installed by
Responsible editor: Katalin Néray
Catalogue design by Katalin Káldor
Photos by László Lelkes and István Somfai
Translations by dr. Vera Gáthy and Andrea Szekeres

BUCZKÓ GYÖRGY

ÜVEGSZOBRAI

ERNST MUZEUM
BUDAPEST
1988. SZEPTEMBER 2–OKTÓBER 2.

PÉCSI KISGALÉRIA
PÉCS
1988. OKTÓBER 7–NOVEMBER 7.

GLASS SCULPTURES OF

GYÖRGY BUCZKÓ

ERNST MUSEUM
BUDAPEST
SEPTEMBER 2–OCTOBER 2, 1988

PÉCSI KISGALÉRIA
PÉCS
OCTOBER 7–NOVEMBER 7, 1988

BUCZKÓ GYÖRGY

A hetvenes évtized első évei, amikor Buczkó éppen tanulmányait végezte az Iparművészeti Főiskolán, egy **új korszak** születését hozták meg az üveg művészete számára. Z. Gács György, Schaár Erzsébet, Vilt Tibor – s nyomukban Buczkó György ifjú mestere, Bohus Zoltán ekkor fedezték föl az üveg lehetőségeit a képzőművészetben, azét az anyagét, amelyet addig inkább csak használati és dísztárgyak készítéséhez vettek igénybe. Buczkó társai, a „Bohus növendékek", – Lugossy Mária, Mészáros Mari, Kertészfi Ágnes, majd az utánuk jövők – varázsos megjelenésű, csillogó, változatos technikájú üvegkompozíciókkal hódították meg a kiállítótermek világát. A nagyjából egyszerre pályára lépő és egyívású társaság azonban csupa szuverén egyéniségből állt, s stílusuk már a kezdetekkor is elvált egymástól.

Buczkó Györgyöt már induláskor is leginkább az üveg **belső élete** érdekelte, az optikai hatások, a fénytörések játékos törvényszerűségei és azok a természetes változások, amivel az üveg a kemence forróságára reagál. Azt is hihetnénk, hogy nem tesz egyebet, mint a kaleidoszkóp papírhengerét forgató gyermek, aki önfeledten gyönyörködik a véletlenül összeálló képek kristályos ragyogásában. – Buczkó azonban semmi sem bíz a véletlenre! Egy tudós kutató szívósságával és következetességével igyekszik utánajárni minden lehetőségnek. Egy-egy munkáját rajzok sora előzi meg, elemezve és mérlegelve a várható fényhatásokat, tükrözéseket, fénytöréseket és a forma változásának kívánt mértékét, irányát és arányait

Az üveg **belső élete** érdekli Buczkót, az a valami, ami az átlátszó vagy áttetsző felület mögött, **belül** történik. Anyagához való viszonya határozott és tárgyszerű: mindig kívülről, az áttekintéshez szükséges távolságból nézi és innen is mutatja meg. Ez a lehatároltság azonban egyáltalán nem jelent valamiféle önkéntes szegénységet, inkább egyfajta tudós elkötelezettséget arra, hogy a választott terrénumot az utolsó legkisebb pontig és a legeldugottabb zugokig bejárja és fölfedezze. Valószínűleg ezzel is összefügg, hogy munkáinak külső formája, tömege – ritka kivételtől eltekintve – szinte mindig szigorúan be- és lehatárolt. Az üvegfalak hideg-rideg burkából legfeljebb a többszörösen tört és elemeire bontott fénysugár lép ki, hogy váratlan, vidám ragyogással derítse föl a környezetet. Ez a geometrikus zártság sokszor a természettudományos preparátumokhoz teszi hasonlatossá Buczkó kompozícióit: A formák kivétel nélkül befelé fordulnak, a „történés" egyedül a tárgy sajátja, s a közönség szigorúan a néző szerepére korlátozva marad kívül az egészen, úgy valahogy, ahogyan egy akvárium előtt állva is nézzük a szem számára nyitott és mégis tökéletesen zárt, megközelíthetetlen és valószínűtlen világot.

Buczkó György persze valóban szereti az igazi akváriumot is. A vízzel telt üvegforma egyszerre helye az optikai, fizikai és biológiai történeseknek, végtelen sok lehetőséget teremtve a vizsgálatra a kíváncsi tekintetnek. – Buczkó számára valószínűleg ilyen akvárium a mi egész világunk.

Kovács Péter

GYÖRGY BUCZKÓ

The first years of the seventies,when György Buczkó was a student of the College of Decorative Arts, brought about the birth of a new age for glass art. György Z. Gács, Erzsébet Schaár, Tibor Vilt, and György Buczkó's young master, Zoltán Bohus, following them, discovered the possibilities of glass in fine arts, of the material hitherto mainly used for the production of utility and decorative objects. Buczkó's associates, the "Bohus disciples" – Mária Lugossy, Mari Mészáros, Ágnes Kertészfi, and their followers – have conquered the world of exhibiton halls with glistening glass compositions of magic appearance and variegated technique. However, the group of artists around the same age, starting their career simultaneously, consisted of sovereign individuals whose style went its own way right from the beginning.

György Buczkó was interested in the **internal life** of glass right from the outset, the optical effects, the playful regularities of refraction, and those natural changes by which glass reacts to the heat of the furnace. One would even presume that he does not do anything different from the child twisting the paper cylinder of the kaleidoscope, lost in the beauty of the crystalline pomp of accidentally formed images. But Buczkó does not leave anything for chance! He tries to discover every possibility with the andurance and consistence of a scientist. A series of drawings precede every work, analysing and assessing the prospective light effects, reflections, refractions and the desirable extent, direction and proportions of the changes of form.

Buczkó is interested in the **internal life** of glass, something that takes place **within** and behind the transparent or translucent surface. His relationship to his material is resolute and objective: he always sees and shows it from outside, from a distance necessary to get a comprehensive view. However, this definiteness does not mean some kind of voluntary poverty, but rather a scholarly committedness to penetrate into and discover the smallest point and most hidden nook of the chosen terrain. Perhaps this is one of the reasons why, with rare exceptions, the external form and mass of his works is almost always strictly limited and circumscribed. At the most a ray of light, repeatedly refracted and broken to its elements, can get out of the cold and brittle shell of glass walls, only to surprise the environment with its unexpected, gay shine. This geometrical closeness frequently makes Buczkó's compositions similar to the demonstration objects of natural history: the forms invariably turn inwards, the 'happening' is exclusively that of the object, the public is strictly reduced to the role of spectator, remaining outside the whole, somewhat like viewing an aquarium, open for the eye, but containing a totally inaccessible and improbable world.

Incidentally György Buczkó really loves aquariums. The glass form filled with water is at once the place of optical, physical and biological events, offering an infinitely broad opportunity for study by curious eyes. Probably our entire world in such an aquarium for György Buczkó.

Péter Kovács

BUCZKÓ GYÖRGY

Cím: Budapest, Koszta József utca 31. H–1124
Telefon: 867-847

1950-ben született Budapesten
1974-ben végezett a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékén, üveg szakon, Budapesten
1982-től a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üvegszakának vezetője

Önálló kiállításai:

1978 Művelődési Központ, Oroszlány
1978 Fészek Galéria, Budapest
1979 Stúdió Galéria, Budapest
1981 Uitz Terem, Dunaújváros
1982 Művelődési Központ, Szeged
1984 Stúdió Galéria, Budapest
1985 Üvegszobrok, Lágymányosi Galéria, Budapest

Csoportos kiállításokon részt vett:

1975 Anyag és forma, Vármúzeum, Esztergom
1976 Fiatal képzőművészek kiállítása, Grand Palais, Párizs
1978 Jubileumi Stúdió Kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1978 Szocialista Országok II. Nemzetközi Iparművészeti Quadriennáléja, Erfurt
1979 4 Magyar Iparművész, La Maison des Pays du Vaucluse, Avignon
1979 II. Országos Érembiennále, Lábasház, Sopron
1980 Handwerkmesse, München
1980 A kéz intelligenciája, Műcsarnok, Budapest
1980 Fiatal képzőművészek kiállítása, Isztambul
1981 Glaskunst, 81, Kassel
1981 VII. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécsi Galéria, Pécs
1982 Mai Magyar Iparművészet, Koppel '66 Galerie, Hamburg
1982 Az üveg, Vigadó Galéria, Budapest
1982 Magyar üvegszobrászat, Soumen Lasimuseo, Riihimaki
1983 Glaskunst aus Ungarn, Essener Glassgalerie, Essen
1983 Üvegszobrászat Magyarországon, International Glascentrum , Hága
1984 New Hungarian Glass, Coleridge Galery, London
1984 Handwerkmesse, München
1984 Interart '84, Poznan

1984 Üvegszobrok, Ernst Muzeum, Budapest
1985 2. Coburger Glaspreis, Coburg
1985 Országos Iparművészeti Kiállítás, Balatoni Galéria, Balatonfüred
1986 Magyar Kulturális Napok, Tokió
1986 Magyar Kulturális Napok, Dijon
1987 Heidi Schneider Galérie, Horgan, Svájc
1987 X. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécsi Galéria, Pécs
1988 Üvegszobrok, Bohus Zoltán, Buczkó György és Lugossy Mária kiállítása, Tihanyi Múzeum, Tihany

Szimpozionok:

1977 Siklósi Szobrász Szimpózion, Beton Program
1979 Dunaújvárosi Acélszobrász Szimpózion
1981 Dunaújvárosi Acélszobrász Szimpózion
1982 Nemzetközi Üvegszimpózion, Fraenau
1982 Nemzetközi Üvegszimpózion, Novy Bor

Díjak:

1987 Munkácsy-díj
1987 X. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécs, II. díj

Művei közgyűjteményekben:

Iparművészeti Múzeum, Budapest
Művelődési Minisztérium, Budapest
Kunstsammlung Veste, Coburg
Kunstmuseum, Düsseldorf

Köztéri és murális munkái:

1975 Üvegdíszkút, 224x160x160 cm, Köztársaság tér, Salgótarján
1975 Üvegfal, 320x1200 cm, Arany Bika Szálló, Debrecen
1976 Üvegablakok, csillárok, falikarok, Bálterem, Beatrix-terem, Mathias Rex-terem, Hilton Szálló, Budapest
1978 Üvegfal, világítás, Készenlétiház, Veszprém
1979 Üvegfal, 180 m^2, Dél-Pesti Kórház, Budapest, Alkotótárs: Jegenyés János
1982 Világóra, 320x320 cm, Novotel Szálló, Budapest
1985 Fényobjekt, 320x420 cm, Ferihegyi Repülőtér, Budapest
1986 Üvegképek, álmenyezet, féláteresztő tükörrel, Thermal Hotel, Bükfürdő

Bibliográfia:

Csajka Gábor Cyprian: A pohár harmadik füle, Mozgó Világ, 1980/1
Jakabfy: Glass designer György Buczkó, Daily News, 1980. 12. 19.
Vadas József: Széttartó párhuzamosak, Élet és Irodalom, 1984. július 6.
Pallagi Ferenc: Szobrászat fémből, üvegből, Esti Hírlap, 1984. december 8.
Wehner Tibor: Meddig bírja a hal, Buczkó György kiállítása, Esti Hírlap, 1984. július 16.
Robert Loeffler: A kortárs magyar üvegművészet, Művészet, 1986. június
Robert Loeffler: Glass Art Society Journal, New York, nov. 27. 1986
Frank János: Plaster of Paris and Paint-and-Glass, The New Hungarian Quarterly No. 97., Spring 1985, (Buczkó György:) p. 190.

GYÖRGY BUCZKÓ

Address: Budapest, Koszta József u. 31. H–1124
Phone: 867-847

1950 born Budapest
1974 graduated from the Hungarian Academy of Applied Arts, Department of Silicate, Class of Glass Design, in Budapest
Since 1982 Head of the Glass Department at the School of Fine and Applied Arts, Budapest

One-man exhibitions:

1978 Cultural Centre, Oroszlány
1978 FÉSZEK Artists' Club, Budapest
1979 Studio Gallery, Budapest
1981 Uitz Gallery, Dunaújváros
1982 Cultural Centre, Szeged
1984 Studio Gallery, Budapest
1985 Glass Sculptures, Lágymányos Gallery, Budapest

Group exhibitions:

1975 Material and Form, Castle Museum, Esztergom
1976 Exhibiton of Young Applied Artists, Grand Palais, Paris/France
1978 Jubilee Studio Exhibition, Hungarian National Gallery, Budapest
1978 2nd International Arts and Crafts Quadriennial of the Socialist Countries, Erfurt/GDR
1979 4 Applied Artists from Hungary, La Maison des Pays Vaucluse, Avignon/France
1979 2nd National Medal Biennial, Lábasház, Sopron
1980 Handwerkmesse, Munich/FRG
1980 The Intelligence of the Hand, Műcsarnok, Budapest
1980 Young Applied Artists, Istambul/Turkey
1981 Glaskunst '81, Kassel/FRG
1981 7th National Small Sculpture Biennial, Pécs Gallery, Pécs
1982 Contemporary Hungarian Arts and Crafts, Koppel '66 Galerie, Hamburg/FRG
1982 Glass, Vigadó Gallery, Budapest
1982 Hungarian Glass Sculpture, Suomen Lasimuseo, Riihimaki/Finland
1983 Hungarian Art of Glass, Essener Glasgalerie, Essen/FRG
1983 Glass Sculpture in Hungary, International Glasscentrum, the Hague/Holland
1984 New Hungarian Glass, Coleridge Gallery, London/Great Britain
1984 Handwerkmesse, Munich/FRG
1984 Glaskunst aus Ungarn, Lobmeyr Studio, Vienna/Austria

1984 INTERART 84, Poznan/Poland
1984 Glass Sculptures, Ernst Museum, Budapest
1985 Handwerkmesse, Munich/FRG
1985 Works of Arts Symposia, FÉSZEK Artists' Club, Budapest
1985 2. Coburger Glaspreis, Coburg/FRG
1985 National Arts and Crafts Exhibiton, Balaton Gallery, Balatonfüred
1986 Days of Hungarian Culture, Tokyo/Japan
1986 Days of Hungarian Culture, Dijon/France
1987 Heidi Schneider Galerie, Horgen/Switzerland
1987 10th National Small Sculpture Biennial, Pécs Gallery, Pécs
1988 Glass Sculptures, The Exhibiton of Zoltán Bohus, György Buczkó and Mária Lugossy, Tihany Museum, Tihany

Symposia:

1977 Sculpture Symposion, Program for Concrete, Siklós
1979 Steel Sculpture Symposion, Dunaújváros
1981 Steel Sculpture Symposion, Dunaújváros
1982 Fraenau International Glass Symposion
1986 International Glass Symposion, Novy Bar

Prizes:

1987 Munkácsy State Art Prize
1987 2nd Prize at the 10th National Small Sculpture Biennial, Pécs

Works in public collections:

Museum of Arts and Crafts, Budapest
Ministry of Culture and Education, Budapest
Kunstsammlung Veste, Coburg/FRG
Kunstmuseum, Düsseldorf/FRG

Mural works and works at public places:

1975 Glass Fountain, 224x160x160 cm Köztársaság Square, Salgótarján
1975 Glass wall, 320x1200 cm, Arany Bika Hotel, Debrecen
1976 Glass wall, glass chandeliers, wall brackets Hotel Hilton, Budapest
1978 Glass wall, lighting, Készenlétiház, Veszprém
1979 Glass wall, 180 sq m, Hospital at Southern Pest, joint work with János Jegenyés, Budapest
1982 World Clock, 320x320 cm, Hotel Novotel, Budapest
1985 Light Object 320x420 cm Ferihegy Airport, Budapest
1986 Glass pictures, mirrored ceiling, Hotel Thermal, Bükfürdő

Bibliography published in English:

JAKABFY, Glass Designer György Buczkó. Daily News. Dec. 19, 1980
LOEFFLER, Robert, Glass Art Society Journal, No. 27, 1986. New York
FRANK, János: Plaster of Paris and Paint-and-Glass. The New Hungarian Quarterly, No. 97, Spring 1985 (György Buczkó, p. 190.)

Katalógus

1–3. A JEGYZETFÜZET LAPJAI I., II., III., 1983
rogyasztott síküveg, 90x70 cm/db

4. SCHAÁR ERZSÉBET EMLÉKSZOBA, 1984
üveg, 24x20x20 cm

5–7. „AKVÁRIUM" I., II., III., 1985
vízplasztika, 50x50x50 cm/db

8. TÜKÖR TÉR I., 1986
féláteresztő tükör megvilágítva, 60x38x38 cm

9. TÜKÖR TÉR II., 1986
féláteresztő tükör megvilágítva (2 db), 160x38x38 cm

10. KÉK ZÉGERFULA, 1986
öntött, csiszolt üveg, 16x3x3 cm

11. ÜVEG „S" II., 1986
ragasztott, csiszolt síküveg, 15x26,5x5 cm

12. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖRTÉR, 1986
hajlított tükrök megvilágítva, 66x64x18 cm

13. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR SIKTÜKÖRREL, 1986
tükör megvilágítva, 66x64x15 cm

14. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR, 1986
párhuzamos síktükrök megvilágítva (makett), 64x64 cm

15. FEKVŐ HASÁB EGY ÉLEN ÉS EGY PONTON FELTÁMASZTVA, 1987
üveg csiszolva és hajlítva, (3 db), 18x80x24 cm

16. ÜVEG HIDEGEN ÉS MELEGEN MEGMUNKÁLVA, 1987
hajlított, csiszolt, polírozott üveg, 20x22x23 cm

17. CSOMAGOLÁS II., 1987
csiszolt, hajlított üveg, 28x40x40 cm

18. GÖRBÜLT SIK, 1987
hajlított síküveg, 8x26x50 cm

19. KÚT, 1987
féláteresztő tükör alulvilágítással, 20x70x70 cm

20. GÖMB HAJLITOTT SIKON, 1988
hajlított, csiszolt üveg és gömb, 21x51x28 cm

21. FEKVŐ HAJLITOTT HASÁB, 1988
hajlított, csiszolt síküveg 15,5x89x28 cm

22. FEKVŐ HASÁB, 1988
csiszolt, hajlított üveg, 14x70x6,5 cm

23. ANYAG ÉS LEHETŐSÉG, 1988
hajlított, csiszolt üveg, 4x28x20 cm

24. FEKVŐ HASÁBOK, 1988
csiszolt, polírozott füstszínű üvegtömbök, (4 db), 14x70x6 cm

25. KETTŐS KÚP ÉS SIK, 1988
csiszolt, polírozott üvegtömbök és síküveg 32x24x70 cm

26. EGYENSÚLYI HELYZET, 1988
füstszínű, ragasztott, rétegelt, csiszolt üveg 14x12x65 cm

27. VÁZA, 1988
fújt üvegek, hajlított síküvegtömbbel, 28x14x70 cm

28. KARIKA, 1988
rogyasztott, csiszolt üveg, 6xØ24 cm

29. CSOMAGOLÁS I. (henger), 1988
hajlított, csiszolt üveg, 40x50x28 cm

30. FÜGGŐÓN, 1988
öntött, csiszolt üveg, hajlított síküveggel, 35x45x45 cm

31. EGY KÖZÖS PONT, 1988
öntött, rogyasztott, csiszolt üvegtömbök, 42x16x16 cm

32. KÉT METSZŐ EGYENES EGY SIKON, 1988
hajlított üveg (3 db), 6x45x45 cm

33. FEKVŐ HASÁB FELTÁMASZTVA, 1988
füstszínű, rogyasztott, csiszolt üvegtömb (3 db), 12x42x8 cm

34. ÉREM II., 1988
füstszínű, csiszolt üveg, 8x7x30 cm

36. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR, 1988
nem párhuzamos síktükrök megvilágítva, 70x70x20 cm

37. KALEIDOSZKÓP I., 1988
síktükrök összeragasztva és fény, 40x40x120 cm

38. VAKABLAK, 1988
féláteresztő tükrök megvilágítva (2 db), 70x42 cm

39. HAJLÍTOTT SIK, 1979
Dunaújváros

40. Dél-Pesti Kórház (Jegenyés Jánossal közösen), 1979

41. Ferihegyi Repülőtér – Fényobjekt, 1985

42. Novotel – Világóra, Novotel Szálló, Budapest, 1982

43. Gazdagréti Lakótelep – pályázat (makett), 1987

Catalogue:

1–3. Pages of the Notebook I–II–III, 1983
smelted plate-glass 90x70 cm each

4. Room in Memoriam Erzsébet Schaár, 1984
glass, mirror, 23x20x20 cm

5–7. Aquarium I–II–III, 1985
water sculpture, 50x50x50 cm each

8. Mirror-Space I, 1986
illuminated semi transparent mirror, 60x38x38 cm

9. Mirror-Space II, 1986
illuminated semi transparent mirror (2 pieces)
160x38x38 cm

10. Blue Zeger-Pyramid, 1986
cast and ground glass, 16x3x3 cm

11. Glass „S" II, 1986
glued and ground plate-glass, 15x26,5x5 cm

12. Transparent Mirror-Space, 1986
bent and illuminated mirrors, 66x64x18 cm

13. Transparent Mirror with Plate-Mirror, 1986
bent and illuminated mirror, 66x64x15 cm

14. Transparent Mirror, 1986
illuminated parallel mirrors (cut), 64x64 cm

15. Horizontal Prism Supported at an Edge and at a Point, 1987
ground and bent glass (3 pieces), 18x80x24 cm

16. Glass Worked Hot and Cold, 1987
bent, ground and polished glass, 20x22x23 cm

17. Wrapping II, 1987
ground and bent smoke-coloured glass, 28x40x40 cm

18. Curved Plane, 1987
bent plate-glass, 8x26x50 cm

19. Well, 1987
transparent mirror illuminated from under, 20x70x70 cm

20. Sphere on a Bent Plane, 1988
bent and ground glass and sphere, 21x51x28 cm

21. Horizontal Bent Prism, 1988
bent and ground plate-glass and sphere, 15,5x89x28 cm

22. Horizontal Prism, 1988
cut and polished glass, 14x70x6,5 cm

23. Material and Possibility, 1988
bent and ground glass, 4x28x20 cm

24. Horizontal Prisms, 1988
ground and polished smoke-coloured glass blocks (4 pieces)
14x70x6 cm

25. Double Cone and Plane, 1988
ground and polished glass blocks and plate-glass,
32x24x70 cm

26. State of Balance, 1988
smoke-coloured glued, layered and ground glass,
14x12x65 cm

27. Vase, 1988
blown glass with a block of bent plate-glass
28x14x70 cm

28. Ring, 1988
smelted and ground glass, 6x24 cm

29. Wrapping I (Cylinder), 1988
bent and ground glass, 40x50x28 cm

30. Plummet, 1988
cast and ground glass with bent plate-glass,
35x45x45 cm

31. A Common Point, 1988
cast, smelted and ground blocks of glass, 42x16x16 cm

32. Two Intersecting Straight Lines in a Plane, 1988
bent glass (3 pieces), 6x45x45 cm

33. Horizontal Prism-Supported, 1988
smoke-coloured smelted and ground glass block (3 pieces),
12x42x8 cm

34. Medal II, 1988
smoke-coloured ground glass, Ø24 cm

35. A Little Sculpture to the Memory of K. S., 1988
smoke-coloured ground glass, 8x7x30 cm

36. Semi Transparent Mirror, 1988
unparallel pieces of plate-glass, illuminated, 70x70x20 cm

27. Kaleidoscope I, 1988
glued pieces of plate-glass and light, 40x40x120 cm

38. Blind Window, 1988
illuminated semi transparent mirrors, 70x42 cm

39. Curved Plane, Dunaújváros

40. South-Pest Hospital (common with János Jegenyés), 1979

41. Ferihegy Airport – Light Object, 1985

42. Novotel – World Clock, Hotel Novotel, Budapest, 1982

43. Gazdagrét Housing Estate – competition (maquette), 1987

8

43

9

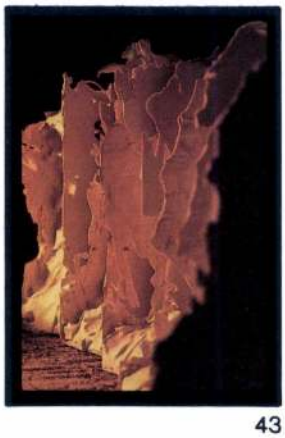

43

9

42

39

41

41

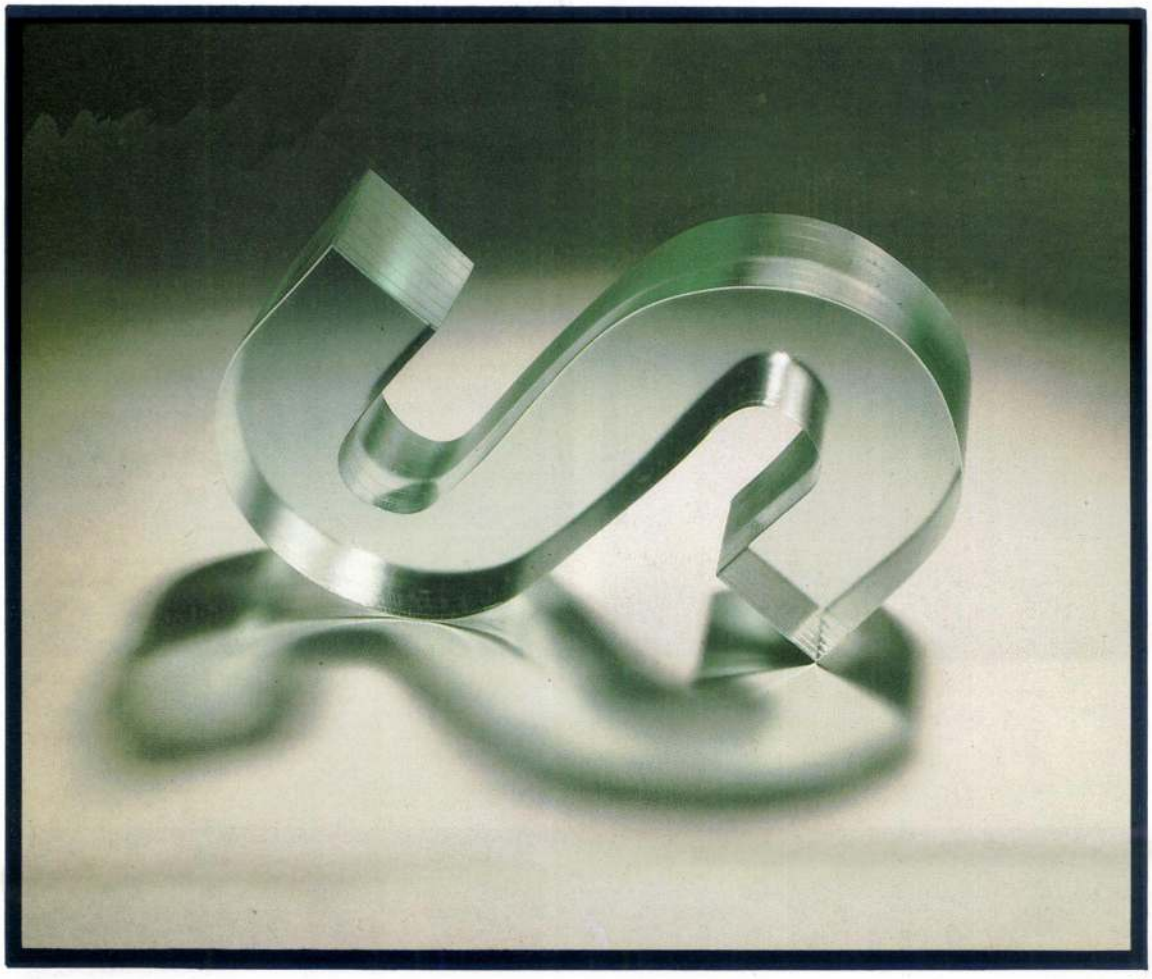

11

18

22

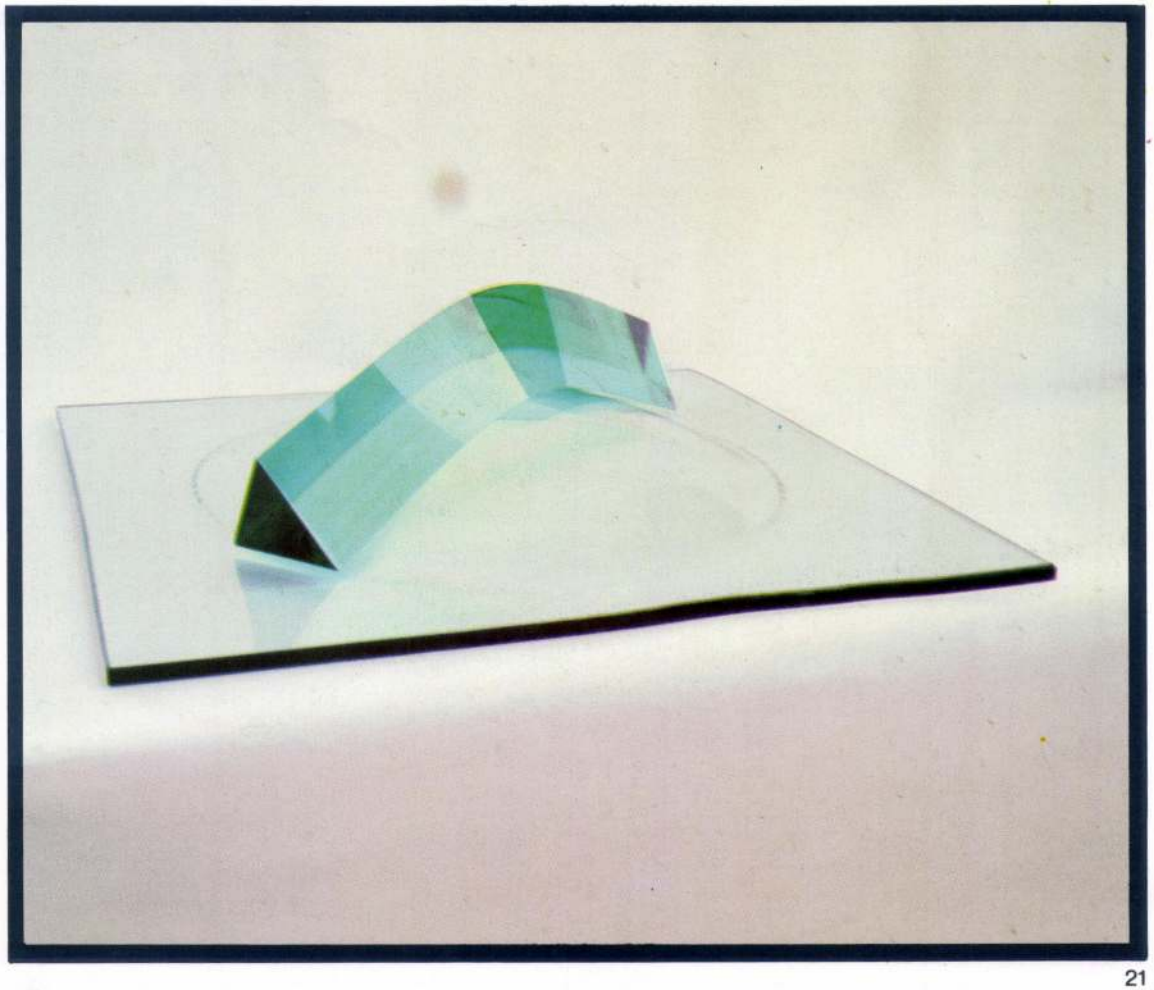

21

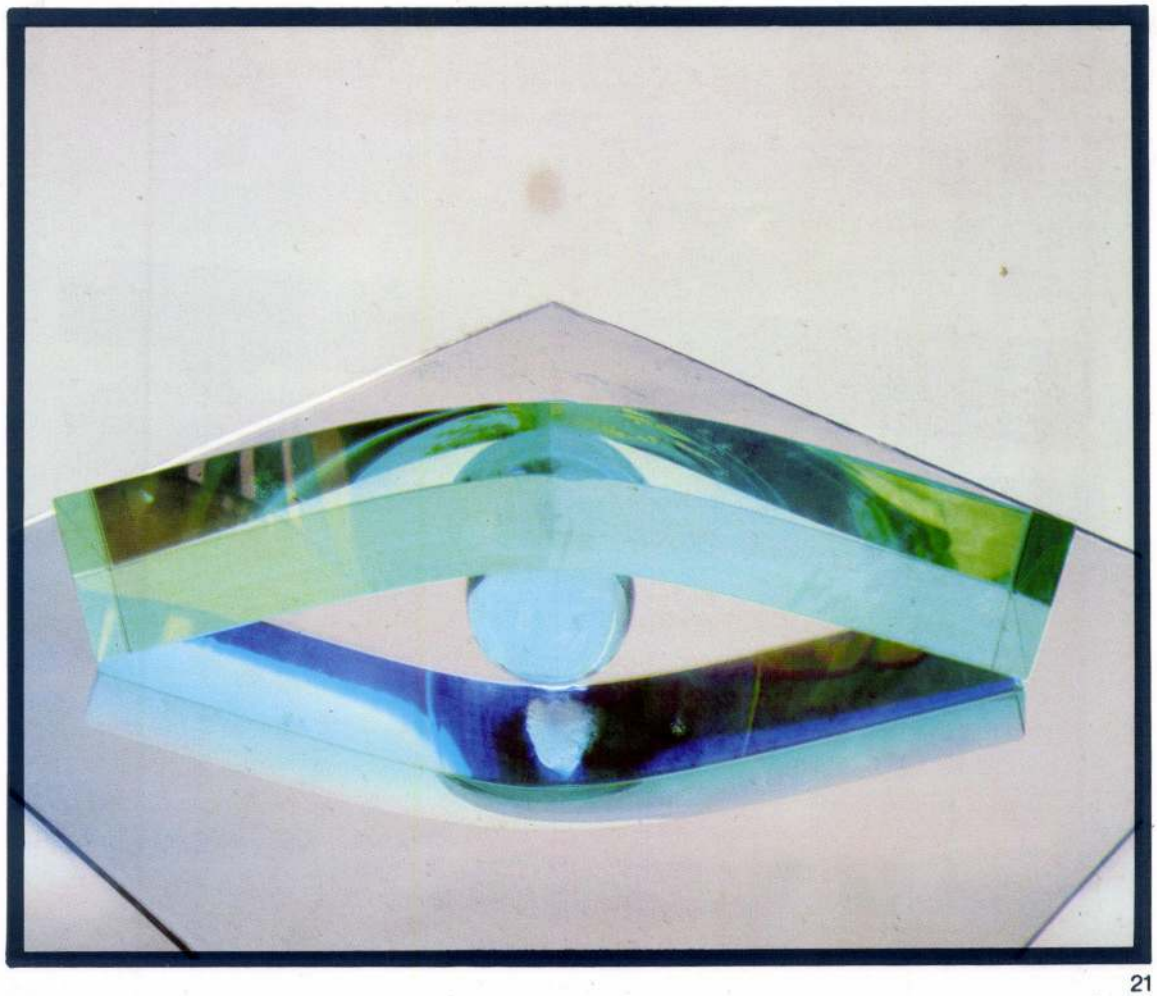

21

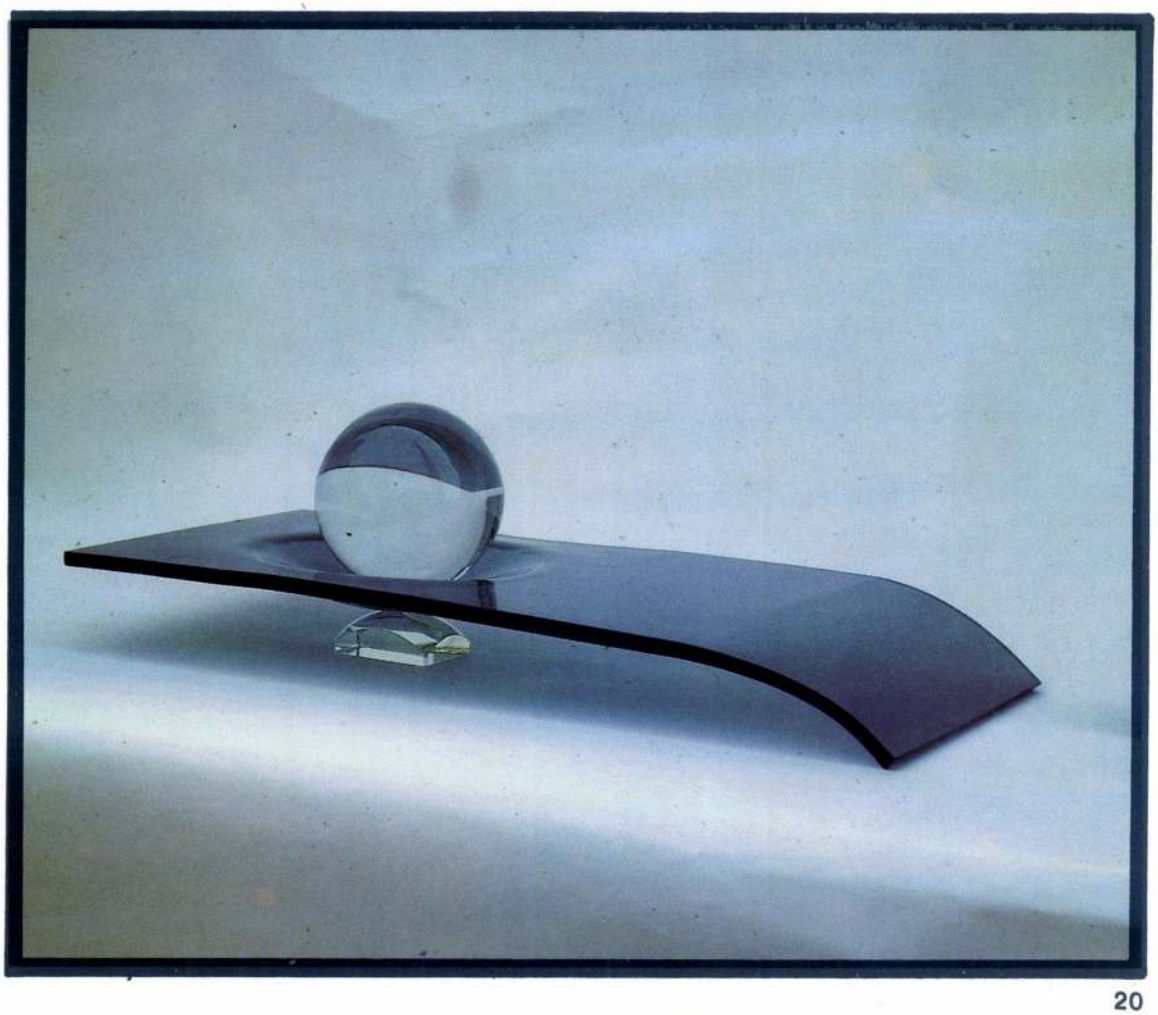

20

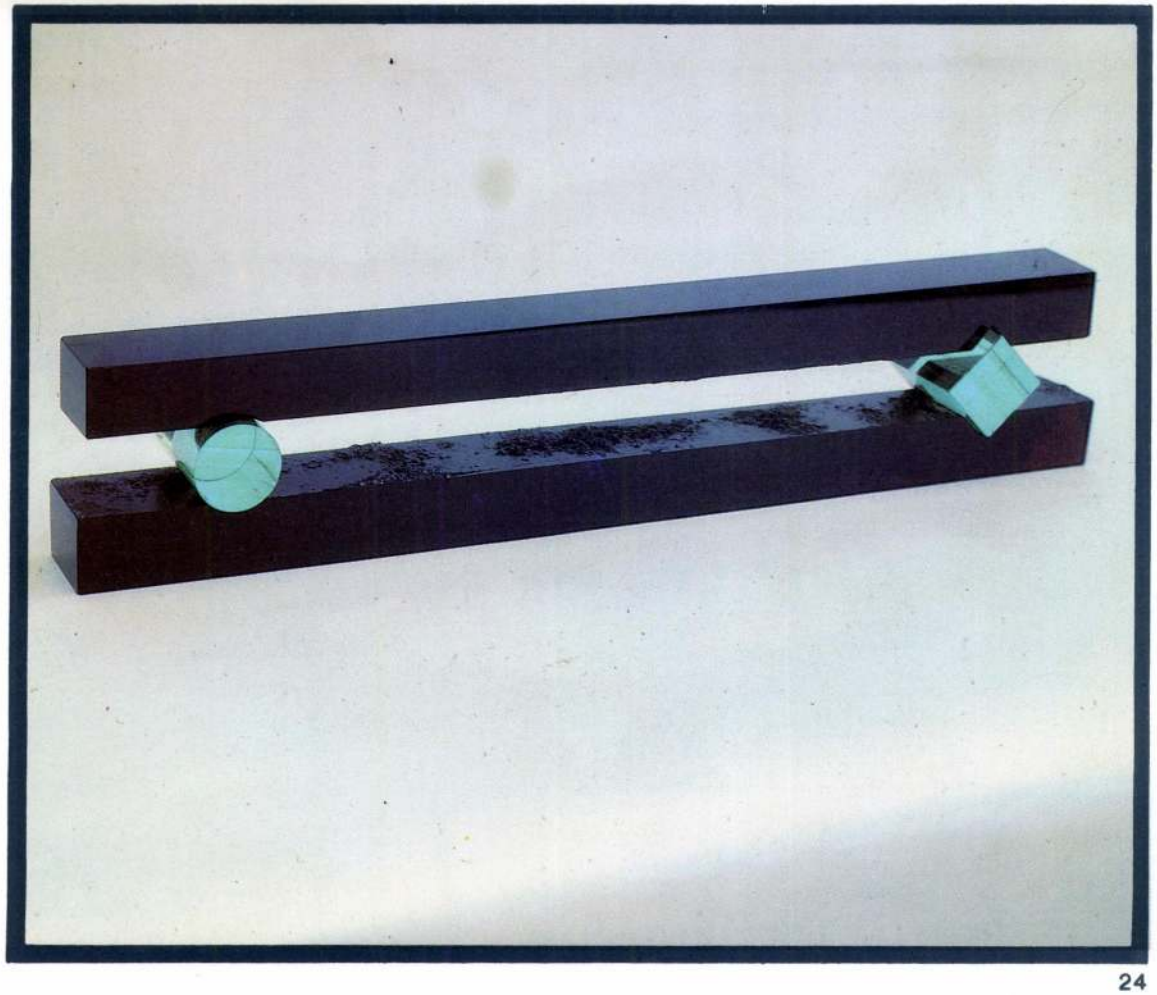

24

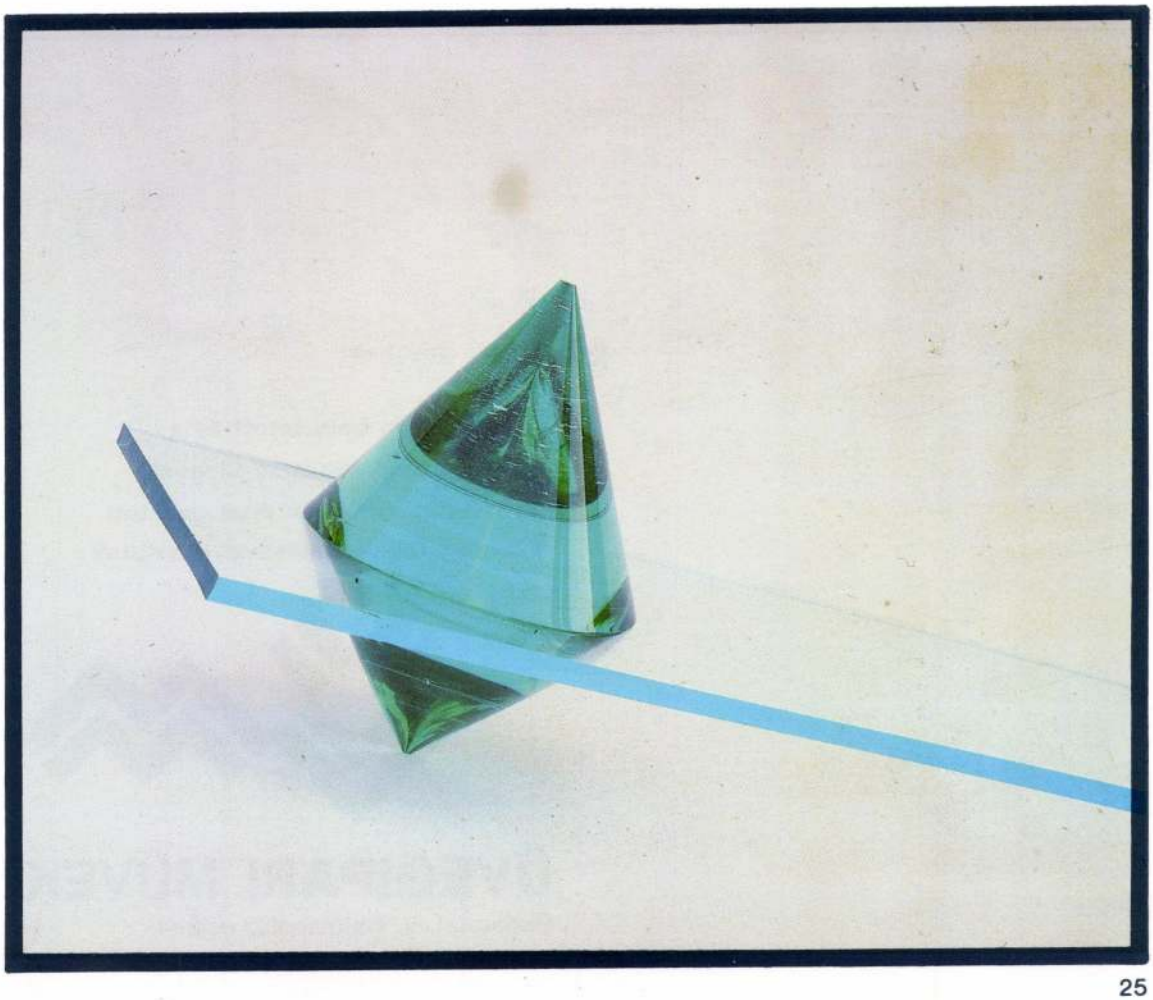

25

27

A kiállításon bemutatott és a
katalógusban szereplő tárgyak
az Üvegipari Művek által gyártott
síküveg felhasználásával készültek.

ÜVEGIPARI MŰVEK

Budapest, V. Beloiannisz u. 2–4.
1388 Pf.: 78.

ISBN: 963–7402–38–1
VOLÁNBUSZ Nyomda
Felelős vezető: Krasznay István

KM Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság
Air Traffic and Airport Administration

Tevékenység:
Európa egyik legkorszerűbb repülőterének üzemeltetése, fenntartása és fejlesztése, repülésirányítás, szakemberképzés.

Fővárosunk egyik érdekessége, modern turisztikai látványosság.

Activity:
Operation, maintanence, and development of one of Europe's up-to-date airports, Air Traffic Control, training of specialists.

One of the chief attraction of our capital, a modern touristic sight.

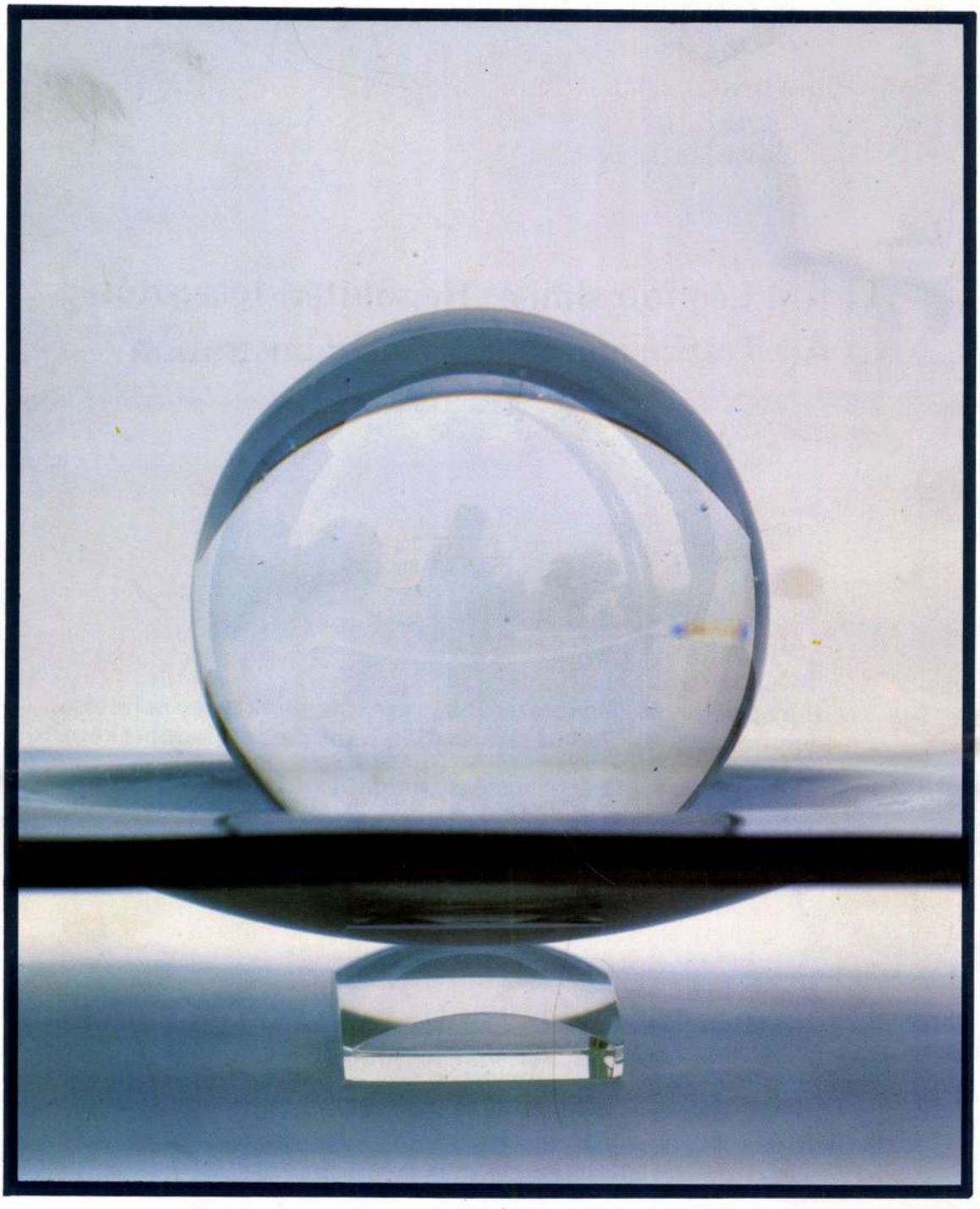

GYÖRGY BUCZKÓ

BUCZKÓ György

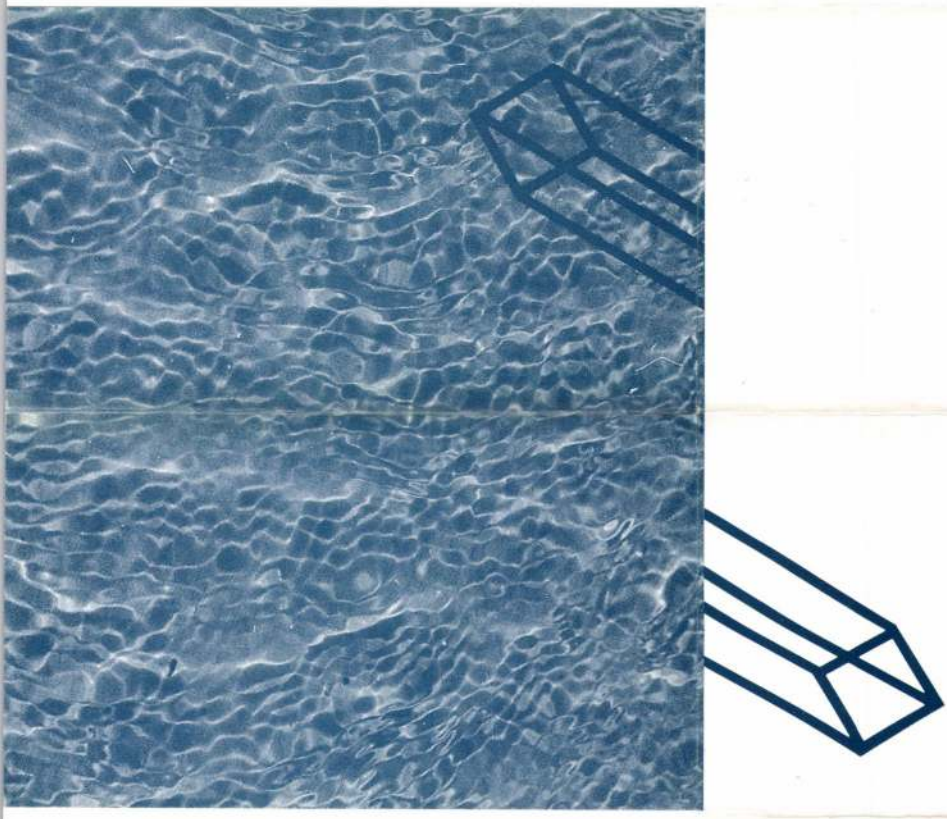

VÍZUÁLIS

MARTIN BRUNHUEMER
BUCZKÓ GYÖRGY
CSERBA LÁSZLÓ
L'UBOMÍR FERKO
MÁRIA HAJNOVÁ
HORVÁTH GABRIELLA
JACK INK
SILVIA KROPFREITER
POLYÁK JÁNOS
DRAHOMÍR PRIHEL
ERICH PUMMER
JURAJ STEINHÜBEL

SZERETETTEL MEGHÍVJUK ÖNT A

DUNA

CÍMŰ ÜVEGKIÁLLÍTÁSRA

A VIGADÓ GALÉRIÁBA

A KIÁLLÍTÁST
MEGNYITJA

DR. SZEPES HÉDI

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MEGNYITÓ: 1994 MÁJUS
27-ÉN 17 ÓRAKOR.
MEGTEKINTHETŐ 1994
JÚNIUS 12-IG, HÉTFŐ
KIVÉTELÉVEL NAPONTA
10-TŐL 18 ÓRÁIG.

BUDAPEST, V. VIGADÓ TÉR 2.

WE INVITE YOU TO

DANUBE

GLASS EXHIBITION

IN VIGADÓ GALÉRIA

THE EXHIBITION WILL BE
OPENED BY

DR. SZEPES HÉDI

ART HISTORIAN

OPENING: AT 5 PM
ON 27TH MAY, 1994.
THE EXHIBITION IS OPEN
FROM 10 AM TO 6 PM, TILL
12TH JUNE, 1994.
IT IS CLOSED ON MONDAYS.

BUDAPEST, V. VIGADÓ TÉR 2.

VIGADÓ GALÉRIA
Magyar Alkotóművészeti Alapítvány
MT REKLÁMIRODA

BUCZKÓ György

4. 73. p. - MKISzöv. üvegszakosztály Szüll. 1991 / Árkád Galéria /

Új Művészet 1992

BUCZKÓ György

EMBER Mária: Üvegszobrok: Kiállítás az Ernst Múzeumban. = MN XLVII. 223. 1984. szept. 22. 8. p.

- Natura magyar

- Bp. Ernst.

Végh János	14.300.-
Wehli Tünde	12.600.-

Bérfejlesztési keret		33.350.-I
felhasználás	-	31.952.-I
maradvány		1.398.-I

BUCZKÓ György

Pallagi Ferenc: Szobrászat, fényből, üvegből.
= Esti Hírlap. XXIX. évf 212. sz. 1984. szept. 8.
2. p.

Bp. Ernst Múzeum. Üvegszobrász. Ziáll

NÉPSZABADSÁG 1991 június 4. 23. p.

képzőművészetben?

NEMZETI GALÉRIÁBAN

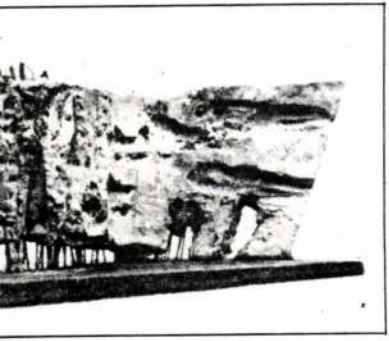

: Erőlteteti menet. 1968.

fősamesz lehetett
ar pavilonjának
szer sem küldték
a Margit vastag
volna kiadatni a
szerkesztő ezt a
udta teljesíteni.
atirikus festmé-
zélt, a főzsüror
félve a „fasiszta
minősítéstől —
ókiállításról. Ke-
tartózkodása so-
a Magyar Aka-
jelentős összeget
rammel Imre ke-

egy olyan hatvanas évek retrospektív tárlatot, amelynek főhelyén például a korszak végén keletkezett *Szervátiusz Tibor*-féle Dózsa-szobor állhatna, körülötte az MDF-hez közel álló olyan jelentős mester, mint a Megégett embereket festő *Orosz János*, esetleg a Nyári reggelt festő *Szinte Gábor*, a szomszédos teremben a *vásárhelyiek*, élükön a megindító realizmust teremtő *Szalay Ferenccel* és a nyers hagyományokat folytató *Németh Józseffel*, még hátrébb pedig a peremművészetben (grafikában, éremben) tevékenykedő és lesajnált kismesterek, akik ha mást nem, de azt azért híven illusztrálnák, amiről a bevezetőben Vajda Mihály még megejtő eleganciával szólt: „egy ország élni akart." Mert kárpótlási igényük — ezt Beke is sejtheti — nemcsak „ezeknek", de „azoknak", sőt „amazoknak" is lehet. Tehát valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy másik vagy egy harmadik kiállítást, amely éppúgy a *kizárólagosság* elve szerint egy másik vagy egy harmadik párt kulturális *előtörténetét* keresi össze a heterogén emlékanyagból. Aztán majd a megrendezett és a megrendezendő tárlatok versenyéből — jelige: ezentúl minden másképpen volt — a nézőnek módja lesz eldönteni, hogy melyik tetszik neki jobban, és kire adja szavazatát. Brrr!

Félreértés ne essék, ezen a látható kiállításon nemcsak jó festmények és szobrok, de remekművek is vannak. Nemcsak azoké, akik az elemi illem okán — más koncepció

és kultúra utólagos beosztása a jaltai egyezmény szellemében. Így Goethe és Lucas Cranach nagy NDK-művészeknek minősültek, mert emlékanyaguk zömmel in situ volt található, ellenben Hölderlinben és Dürerben volt valami megbízhatatlanul polgári, Tübingen és Nürnberg, a szülővárosok mégiscsak a későbbi NSZK területén találhatók.

És a többiek keresetlevele?

Ez egy politikai logika karikatúrája. De nem kevésbé tartható karikatúrának, hogy a Nemzeti Galériában és katalógusában majdnem

BUCZKÓ György

Wagner István

Figurák – fénytörésben

Üvegtallérektől a homokra ~~ragasztott~~ rogyasztott emberszobrokig

[Ernst Múzeum: Üvegszobrok kiáll.]

17/217

Magyar Hírlap. 1984. nept. 15. 7.

Kiállítás

Papp Oszkár és Ž. Kujundžić kiállítása a Gulácsy Galériában

Az új helyen, a Tanács körút 6. számú épületben megnyílt Gulácsy Galéria emeleti szintjén a múlt év októberében–novemberében két művész közös kiállítása volt látható, Papp Oszkáré és az 1941–47 között Budapesten tanult, majd Skóciába, onnan Amerikába vándorolt, szabadkai szerb származású *Željko Kujundžićé*. 1946-ban a Fiatalok elnevezésű csoportkiállításon ugyancsak együtt szerepeltek munkáik a Muharay együttes Hermina úti székházában; azóta Kujundžić egy alkalommal állított ki a magyar fővárosban, 1987-ben az ő munkái képviselték Kanadát a Kisplasztikai Triennálén. Az utóbbi évtizedekben Kujundžić nemzetközi elismertségre tett szert, elsősorban kerámiaszobraival, amelyeket a világ számos pontján bemutatott, Észak-, Közép- és Dél-Amerikában, Európában és Japánban. 15 évig főiskolai tanárként is működött, mint a Pennsylvaniai Állami Egyetem professzora. 1982 óta Washington államban él.

Művészetének legfőbb vonása – úgy tűnik – egy hol erőteljes, hol előkelően nemes tartású expresszivitás, amely festményeit, metszeteit, textiljeit, különböző anyagból készített szobrait egyként jellemzi. Ez a váltakozó arculatú kifejező erő különleges művészi és technikai invencióval párosul, amely az anyagra, az anyag kezelésére, azok együttes alkalmazására is kiterjed. Könnyűszerrel függetleníti magát – nemcsak ma, már régóta – a műfaji kötöttségektől, munkássága büszkeségeként tartja számon azt a „napkemencét" (1976), amelyben két vastag üveglap közé zárt különleges folyadékon átbocsátott napenergiával kisebb méretű ke-

Papp (

neme
civiliz
tékár
hetjül
a cím
mikéi
„azt

BUCZKÓ György

Vadas József

Átlátszó titkok

[Üvegszobrok, biáll. Ernst M.]

Élet és Irodalom, 1987. okt. 5. (40) 12.

BUCZKÓ György

Szatmári Gizella: Üvegszobrászok az Ernst Museumban.
= Népszava, 112. 210. 1984. szept. 7. 6. p. ill

Bp. – Ernst Museum

BUCZKÓ GYÖRGY

Buczkó György üvegtervező-szobrász : Bp., Szudió Galéria, 1984. junius 27-julius 22. bev.Buczkó György.- Bp.,:Müvészeti Alap, 1984 [12] p. ill.

BUCZKÓ György kiáll

SINKOVITS Péter: Megoldások és ötletek. =Művészet, XXV.évf. 10.sz. 1984 55-56.p.ill

Bp.,Studió Galéria

BUCZKÓ György

Vadas József

Szé Hartó párhuzamosok

[Buczkó György, Szilvitzky Margit]

Studió G. Helikon G.

Élet és Irodalom, 1984. juli. 6. 27.j 13.

SZEMÉLY

1. Trák parton, Sztageria városában születtem.
2. Apám III. Amüntasz makedón király udvari orvosa volt.
3. 17 évesen Athénbe mentem.
4. 20 évigtagja voltam az Akadémiának.
5. Egy időben Nagy Sándort nevelgettem.
6. Filozófiámnak iskolát alapítottam.
7. Platon mellett dolgoztam, mégis tőle eltérő felfogást alakítottam ki.
8. Üldöztek, ezért amilyen gyorsan csak tudtam, Euboia szigetére menekültem
9. A valóság lényegét a dolgokban kerestem.
10. Megteremtettem a logika tudományát.
11. Ki ne ismerné Poétikámat?
12. Felismertem a hármas egység követelményét; a cselekmény, az idő és a hely egységét.

ARISZTOTELÉSZ

(i. e. 384—322)

BUCZKÓ GYÖRGY
üvegtervező-szobrász

BUCZKÓ GYÖRGY

1950-ben született Budapesten. Az Iparművészeti Főiskola üvegtervező szakán 1974-ben diplomázott. Tanárai Z.Gács György és Bohus Zoltán voltak. Jelenleg a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üvegszakán üvegtervezést tanít. Munkáit elsősorban üvegből készíti.

JELENTŐSEBB KIÁLLÍTÁSOK:

1976 Párizs, Grand Palais
1977 Erfurt, Quadriennalé
1978 Oroszlány, Művelődési Központ
1979 Avignon, La Maison des Pays du Vaucluse
1979 Budapest, Studió Galéria
1980 München, Handwerkmesse
1981 Dunaújváros, Uitz terem
1981 Kassel, „Glaskunst '81"
1982 Hamburg, Koppel '66
1982 Rihimäki, Finnország
1983 Essen, Glass Gallery of Essen
1983 den Haag, International Glass Centre
1984 London, Coleridge Glass Gallery

FONTOSABB MURÁLIS MUNKÁK:

Budapest, Hilton szálló üvegablakok, csillárok, falikarok
Salgótarján – üvegdíszkút
Debrecen, Arany Bika szálló – üvegfal
Veszprém, Készenlétiház – üvegfal, világítás
Budapest, Dél-Pesti kórház – üvegfal (alkotótárs: Jegenyés János)
Budapest, Novotel szálló – világóra

STUDIÓ GALÉRIA
BUDAPEST, V.
Bajcsy-Zsilinszky út 52.

Megtekinthető: Június 27-től július 22-ig.
Nyitva: Hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

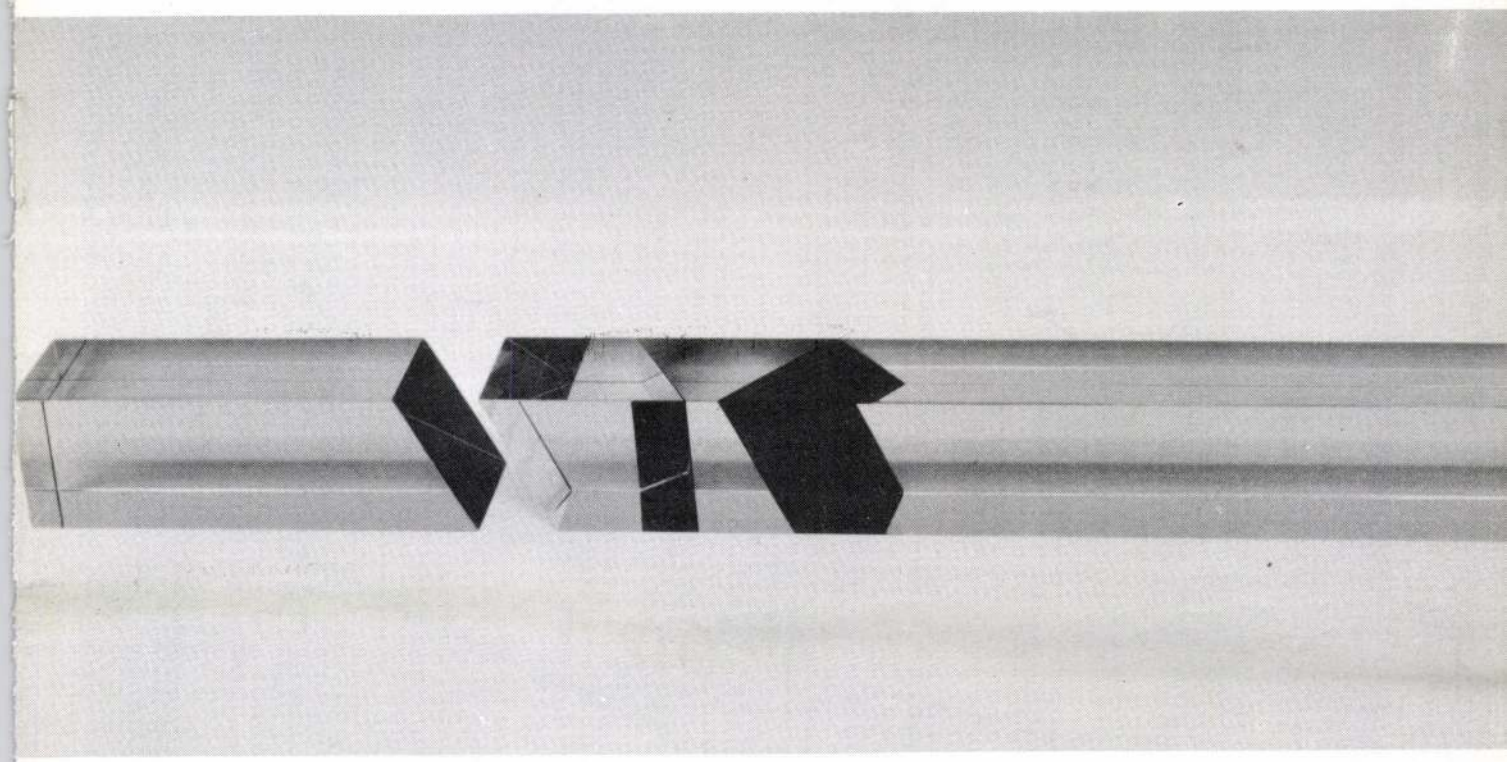

Kiállitásom tárgya: a fény. Eszközeim: a transzparens üveg és a tükör; ezek mozgatása, térbeli elhelyezése. A tükröztetés és nem a tükröződés érdekel. A rendszer téri megvalósitása foglalkoztat; a tükröződő tárgyak formai megjelenitésének számomra nincs jelentősége. Bár a nézö számára ez a látvány érzékelhető. Az eszköz lehetősége érdekel. Feladatom a tükröztetés lehetőségének megteremtése.
Nem épitem a környezetet, csupán a nézö tudatában átszervezem a már megszokott látványt. Más képsikra tevődik át a megszokott tér.

Buczkó György

ÜVEGHASÁB

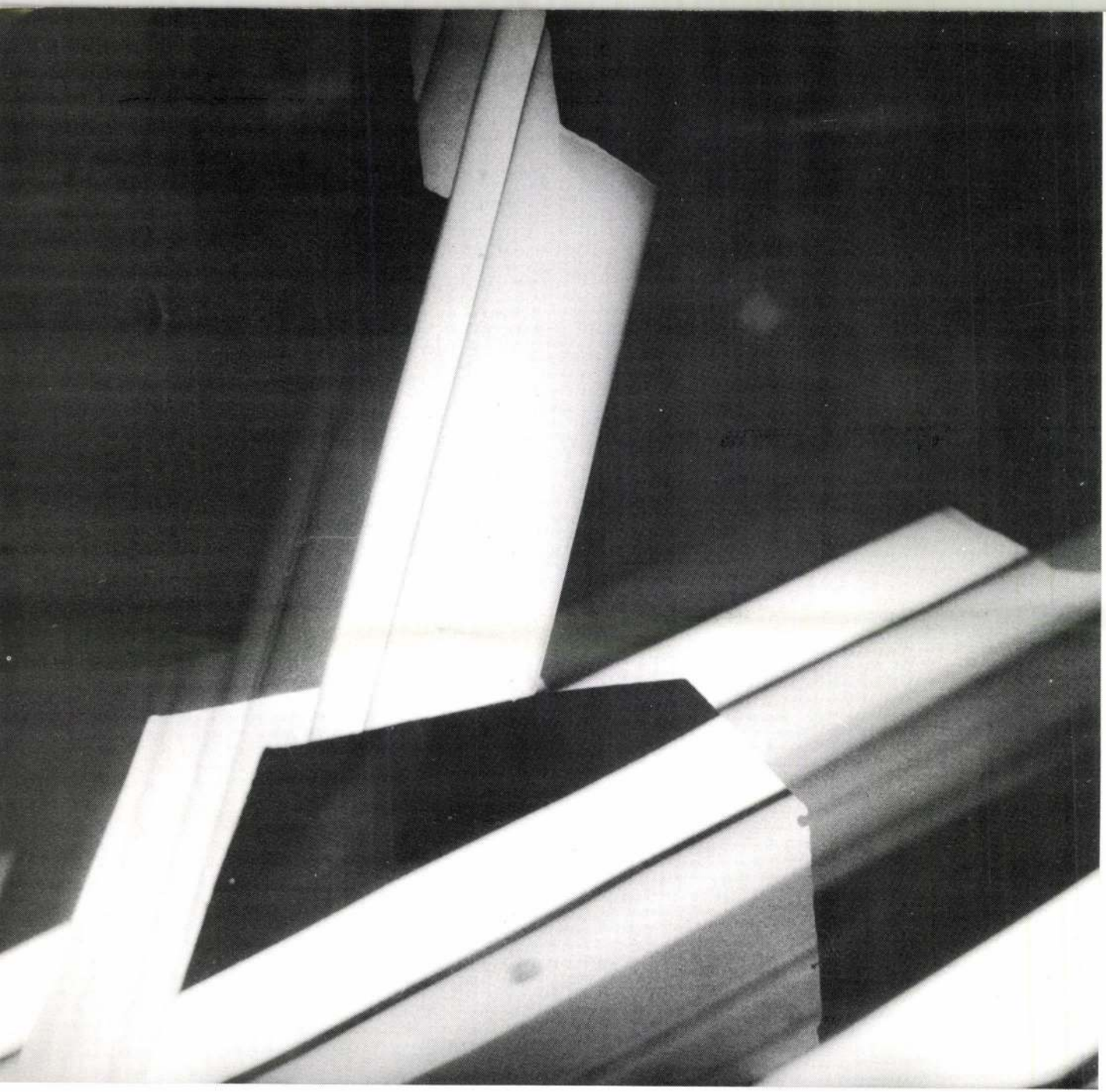

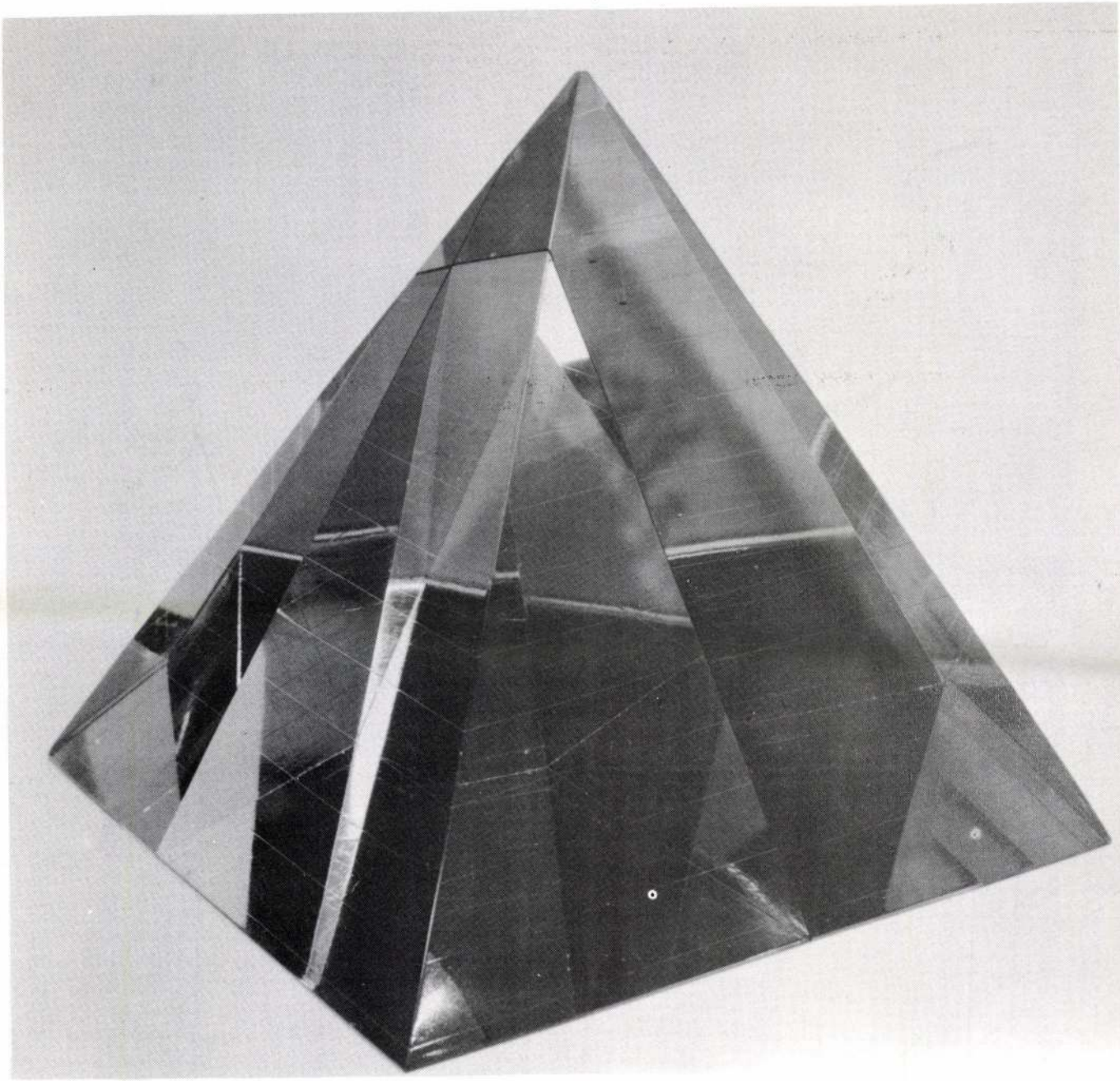

PIRAMIS

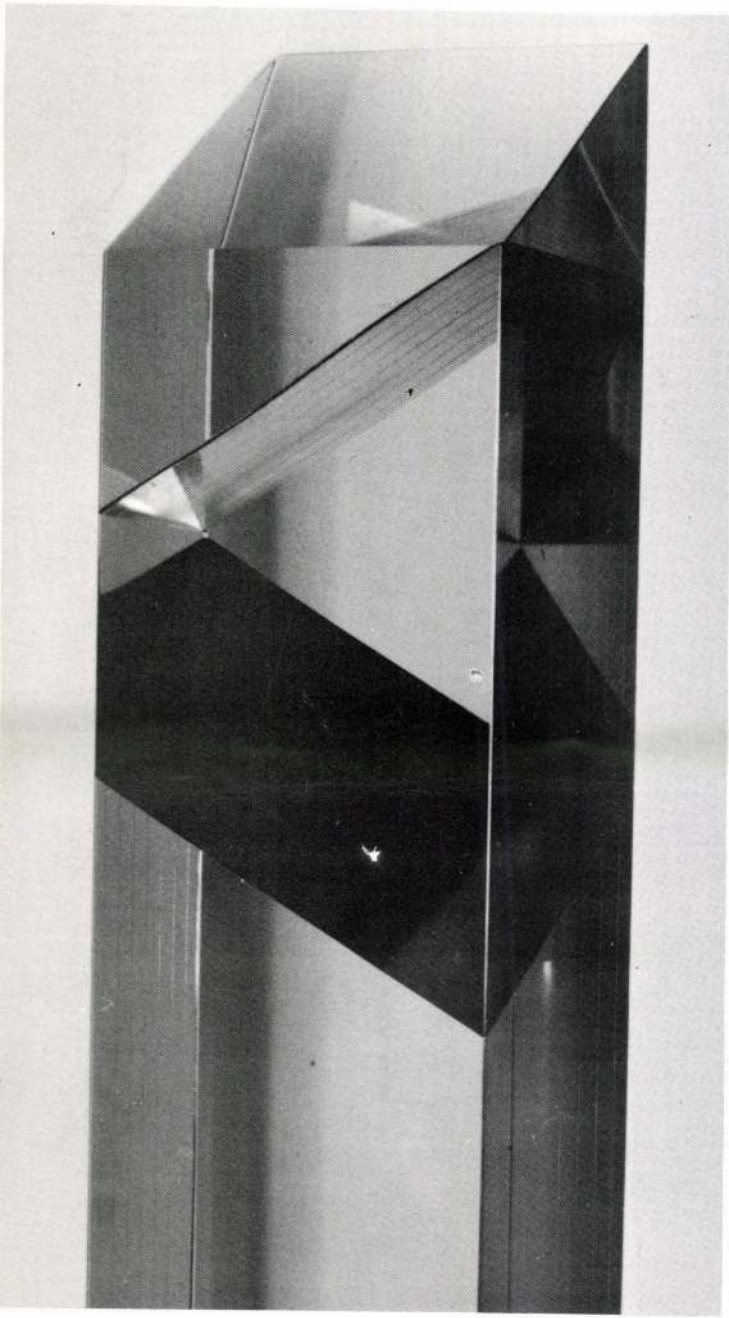

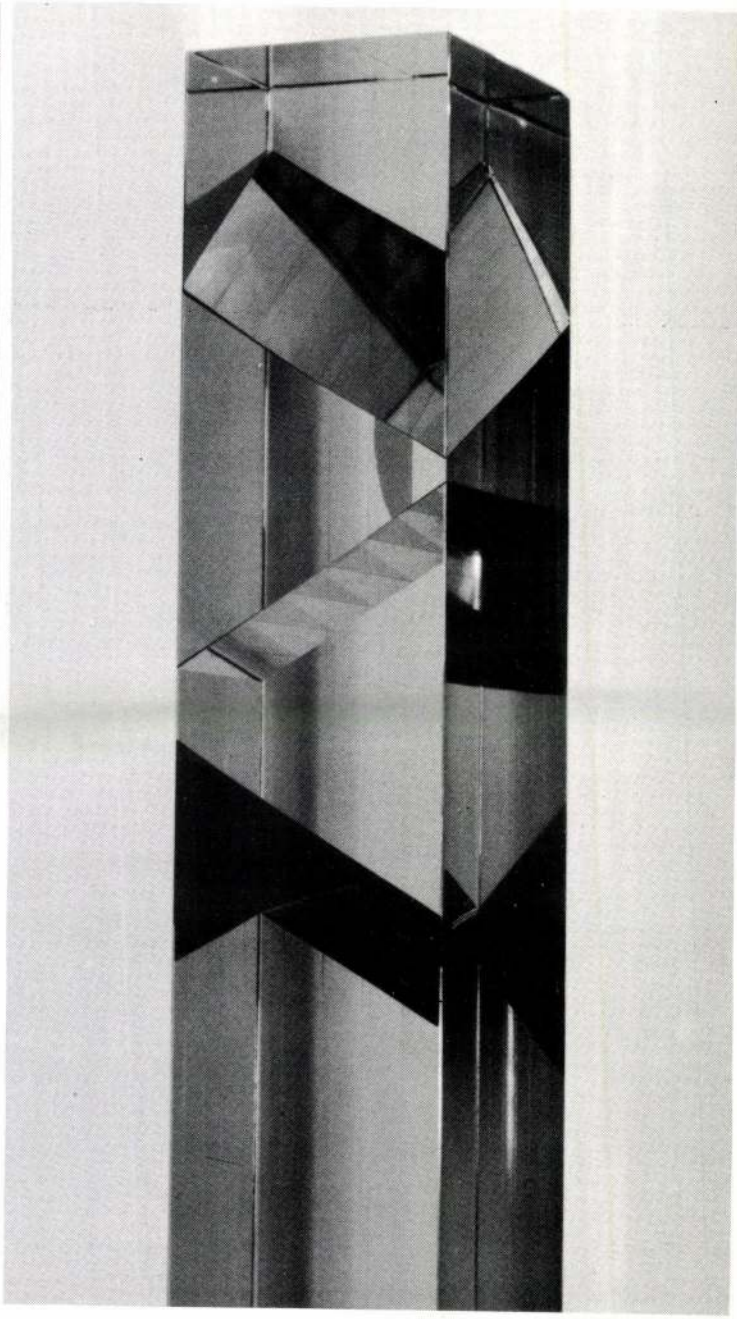

NÉGYZETES HASÁBOK

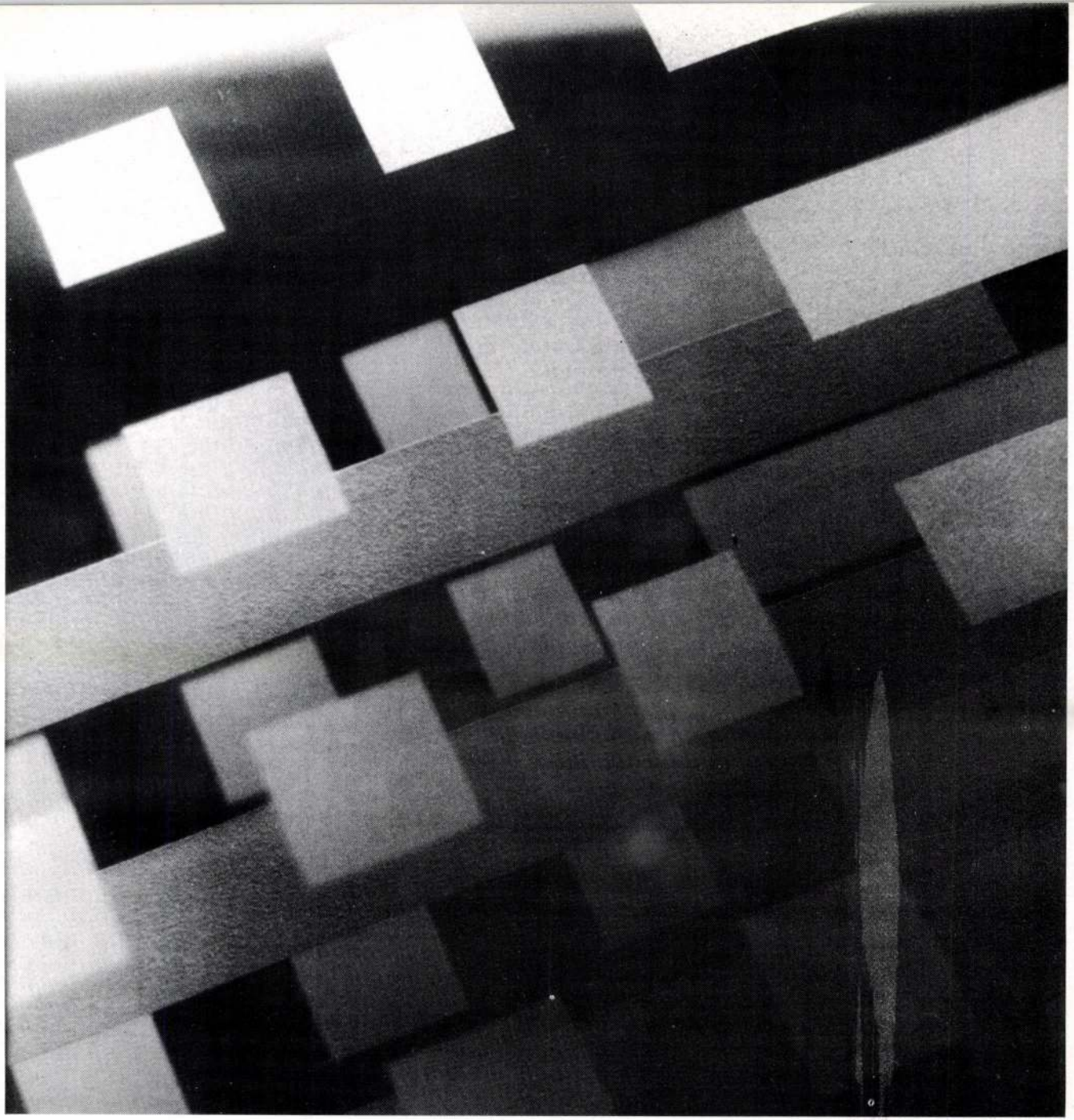

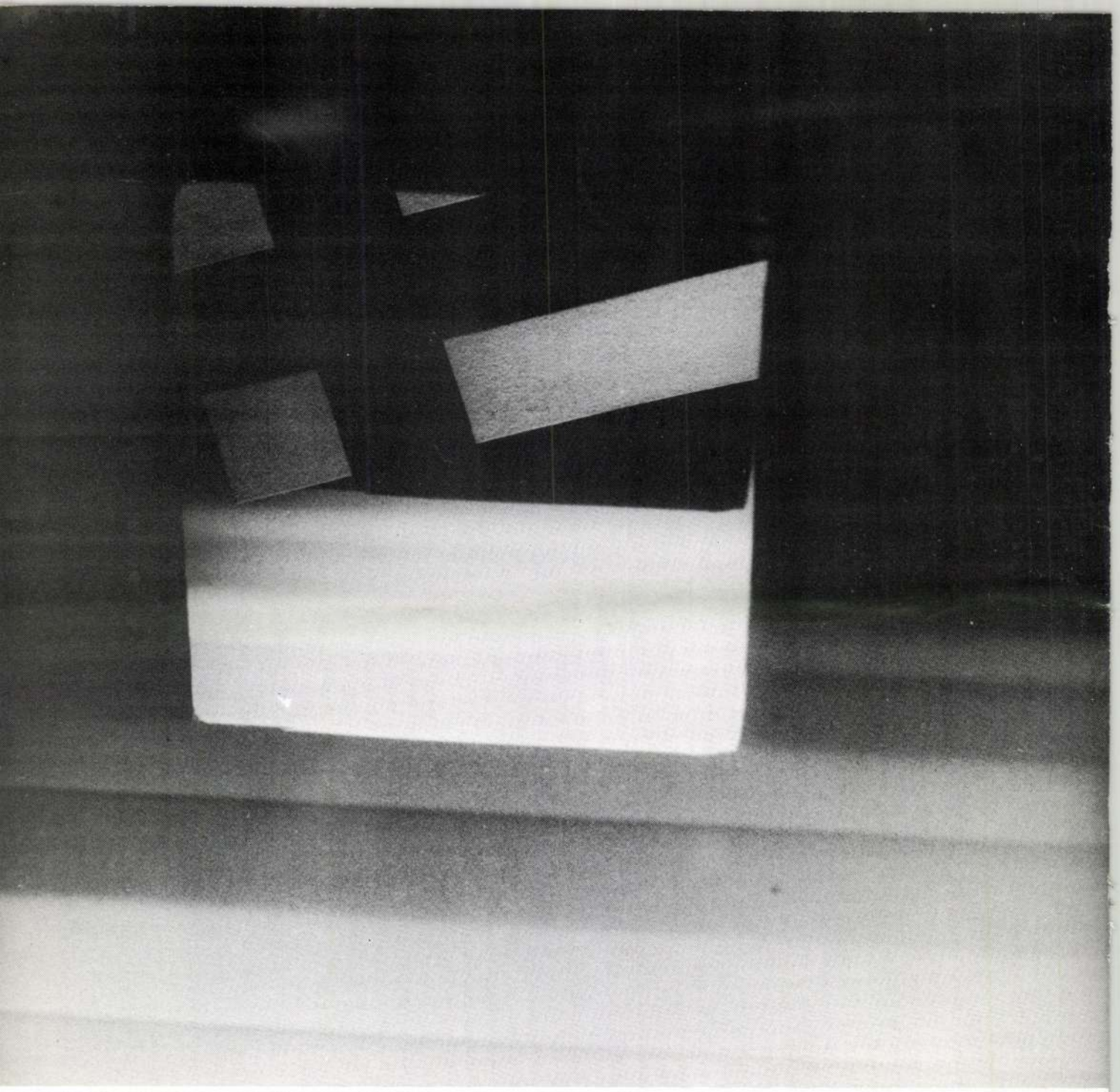

TÉR ÉS LEVEGŐ

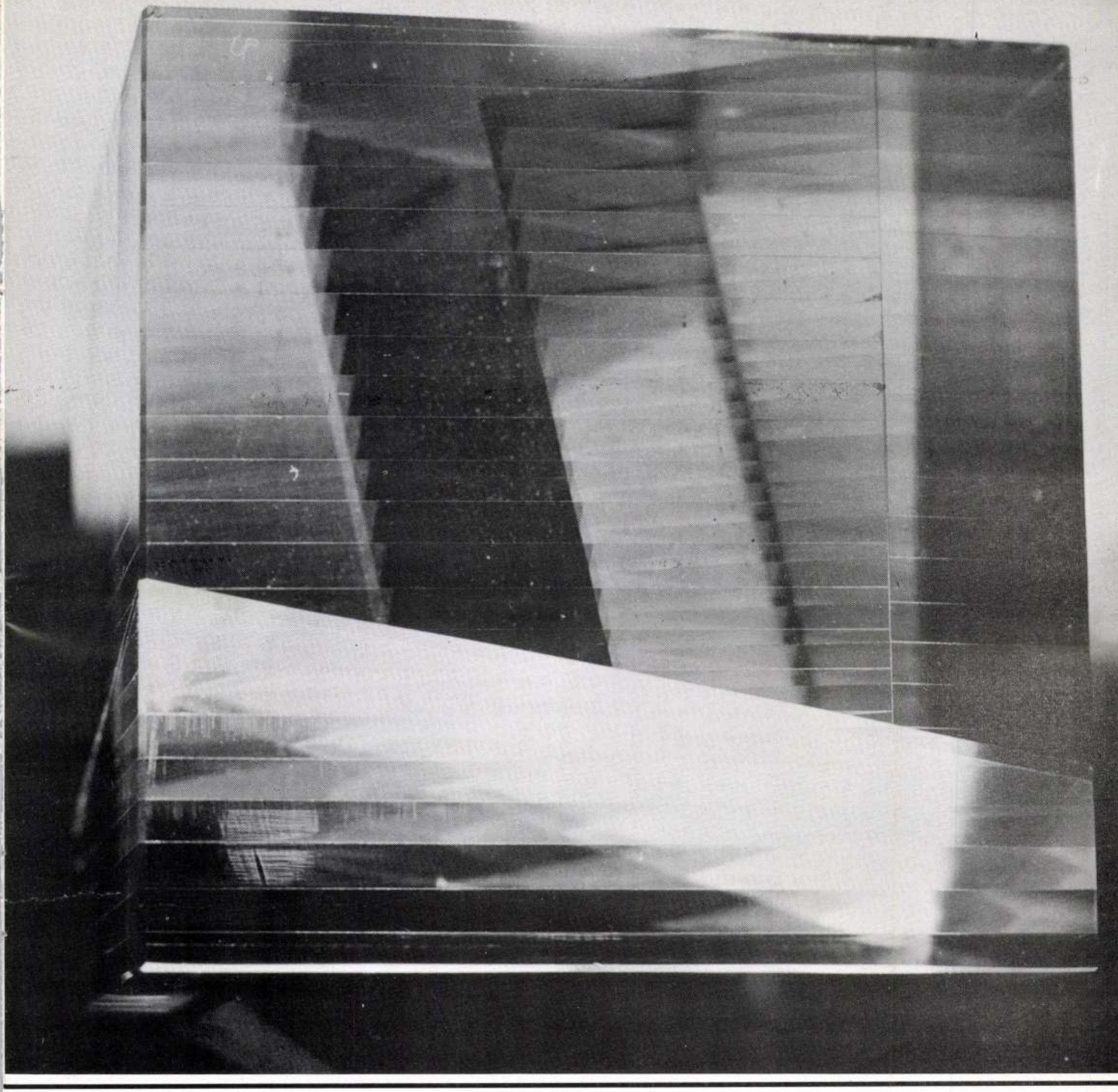

ÜVEGKOCKA

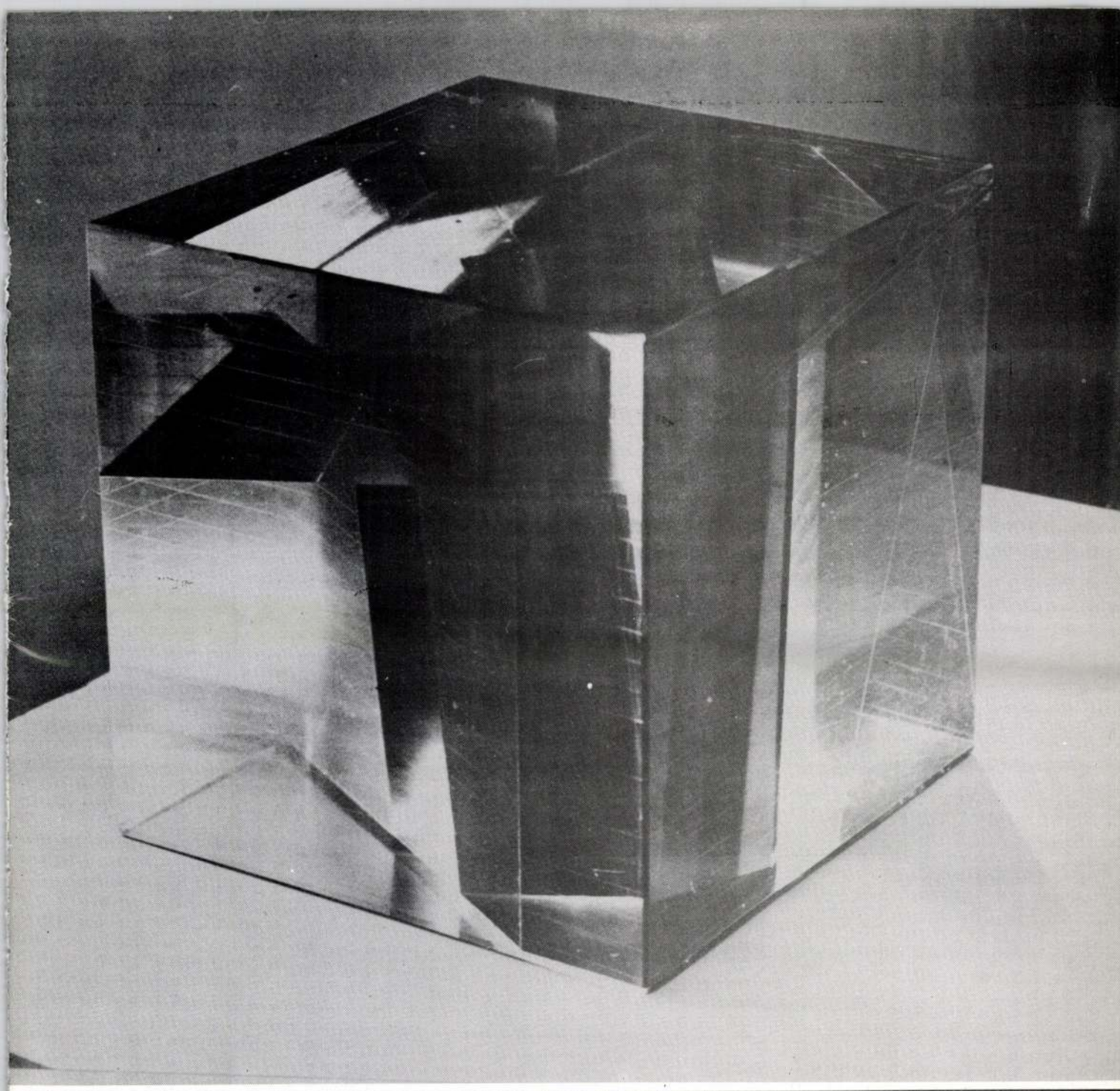

VBKM nyomda

FELELŐS KIADÓ: MNK MŰVÉSZETI ALAP
Készült: Superpress GMK gondozásában

A kiállításon bemutatott és a
katalógusban szereplő tárgyak
az Üvegipari Müvek által gyártott
síküveg felhasználásával készültek.

ÜVEGIPARI MŰVEK

Budapest, V. Beloiannisz u. 2–4.
1388 Pf.: 78.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Buczkó György

ÚJ TÜKÖR

1979 AUG 19

1021

ti ajánlat

Kiállítás

BUCZKÓ GYÖRGY
PLASZTIKÁI
Stúdió Galéria

Az üveglapokból összeillesztett kockákban a kisebb-nagyobb tükörsíkok merészen összetalálkoznak, és váratlan tereket alkotnak. S a tér attól függően szűkül vagy tágul, hogy a kockákat körbejárva honnan, mely szögből pillantunk rájuk. Buczkó Györgynek térplasztikái érdekes, technikailag jó munkák. Láthatóan a tér sejtelmes titkainak problémája izgatja a művészt. Fémből készült kompozícióin ugyancsak a síkok megtörésére, teret alkotó formációk kialakítására törekszik. Úgy érezzük, ezek a „játékai" kevésbé öntörvényűek, mint kockái. Mindig érdekes kérdés, hogy vajon egy ilyen kisplasztika milyen hatást válthat ki köztéri munkaként. A fotók a salgótarjáni díszkutat mutatják be, amely a fényképek alapján egyensúlyozott aránnyal és művészi erővel idézi fel egy természeti látomás képét. Természetesen nehéz volna eldönteni, hogy az a plasztikai ötlet, amelyben Buczkó György minden egyes kompozíciója fogant, hogyan és meddig folytatható még a kifáradás, az önismétlés veszélye nélkül. Ám az kétségtelen, hogy a kiállítás tehetséges, ötletekben gazdag művésszel ismertet meg bennünket.

Harangozó Márta

világ vagy a *Szanálás* így sem megdöbbenést, sem nosztalgiát nem ébreszt a nézőben, s hiába látnánk Golgotát a távolban, a kompozíció nem mutatja fontosabbnak ezt, mint amilyen fontos (ahogyan a kép címe mondja) az Ablak fekete kerettel.

A kisméretű képek közül kettő: az *Ikon* és a *Korpusz* valami új, tisztább ragyogással bíztatja a nézőt, aki kevesebb indulatot, lobogást és több elemző figyelmet kíván Bényi Árpádnak. Érzelmei mögül mintha már hiányozna a valós háttér, de festeni úgy szeretne, mintha élményei ma is elemi erővel hatnának rá. A finom sárga-kék tónusokból felépített *Zenebohóc* azonban elárulja, hogy Bényi Árpád nem is haragszik annyira, amennyire mutatja. *(Képünkön a Búcsú a hangszertől című festmény)*

P. Szabó Ernő

GÁDOR EMIL FESTMÉNYEI
Nagymaros, Művelődési Ház

Gádor Emil 1911-ben született Pécsett; számos kiállítása volt szülővárosában, Budapesten, külföldön. Két fő vonzáskörе a nagymarosi táj és a Balaton volt, újabban a tanyák motívumai. Gádor diszkréten gyarapítja képzeletével a látványt, s különös módon akkor a legszínesebb, amikor *Szürke táj*at fest. Mostani tárlata olyan alkotót mutat be, akit egyformán megragad a tájak ezerarcú szép-

Buczkó György
szobrászművész

Buczkó György sikeres avignoni kiállításáról hazatérve kapcsolódott be a munkába.

Elegáns, tiszta, átgondolt szerkezetű 9 méteres műve konstruktív, racionális megoldásával e cikk mottójának méltó képviselője.

Acélszobrász szimpozion Dunaújvárosban

Fejér Megyei Hírlap
1979 máj. 29.

Erdész László: Acélszobrász szimpozion Dunaújvárosban

Bucskó György, iparművész

Megnyílt a pécsi kisplasztikai biennálé, mely 1964 óta a hatodik országos szemléje. — Bucskó György, Fajó János mind precízebb és letisztultabb alkotásokkal készítik mintadarabjaikat, néha már programozható sorozatokat.

Tandi Lajos: Jegyzetek a kisplasztikai biennáléről.
Dél-Dunántúli Napló, 1979. júl. 29.

BUCZKÓ GYÖRGY

A pohár harmadik füle

Buczkó György munkáiról

A Buczkó Györgynél tett látogatás friss benyomásait rendezgetve arra gondolok, hogy az ember gyakran érzi: szeretne néhány évszázadnyira eltávolodni a jelentől. Én sok más mellett arra is kíváncsi lennék, hogy például 2380-ban az Egyesült Képző- és Iparművészeti Főiskolán, vagy pedig valamelyik vegyipari felsőtanodában találkozhatnék-e Buczkóval. Szerencsére neki ma sem ez a legnagyobb gondja. Vajon hányan hajlandók képzőművészetnek tekinteni azt, amit csinál? Rá igazán nem jellemző az iparművészeknél igen gyakran tapasztalható, képzőművészettel szembeni „emancipációs görcs". (Az az opuszcentrikus gyakorlat, ami természetesen kiváltotta a maga ellentétes reakcióját is.) 1974-ben végzett az Iparművészeti Főiskola szilikát tanszékének üveg szakán. Mesterei Z. Gács György és Bohus Zoltán voltak. Nemrég múlt huszonkilenc éves. A jeles diploma kézhezvétele után öt évig a Salgótarjáni Síküveggyár tervezőjeként dolgozott. Ma már a maga ura. Eddigi tevékenységének eredményeit talán korai lenne olyan összeköthető pontokká rendezni, amelyek valamiféle fejlődési irányt határoznak meg. Az összbenyomást utólag három alapimpresszióra tudom bontani.

Buczkó nem érzelgős, feladatcentrikus alkotó

Ezt igazolja, ami egy kiállításának katalógusában olvasható: „Nagy jelentőséget tulajdonítok az új technológiák megismerésének és alkalmazásának is. Mindezek számomra új forma megoldását teszik lehetővé, amely új tartalom hordozójává válhat" – vallja. És minden szavát komolyan kell vennünk. Valóban az új formát igyekszik megtalálni, annak spontán tartalmait élni hagyja, belemagyarázások és közhelyek nélkül, ugyanakkor funkcionális rendszerbe helyezi. Üveg faldíszeinél, térelválasztóinál

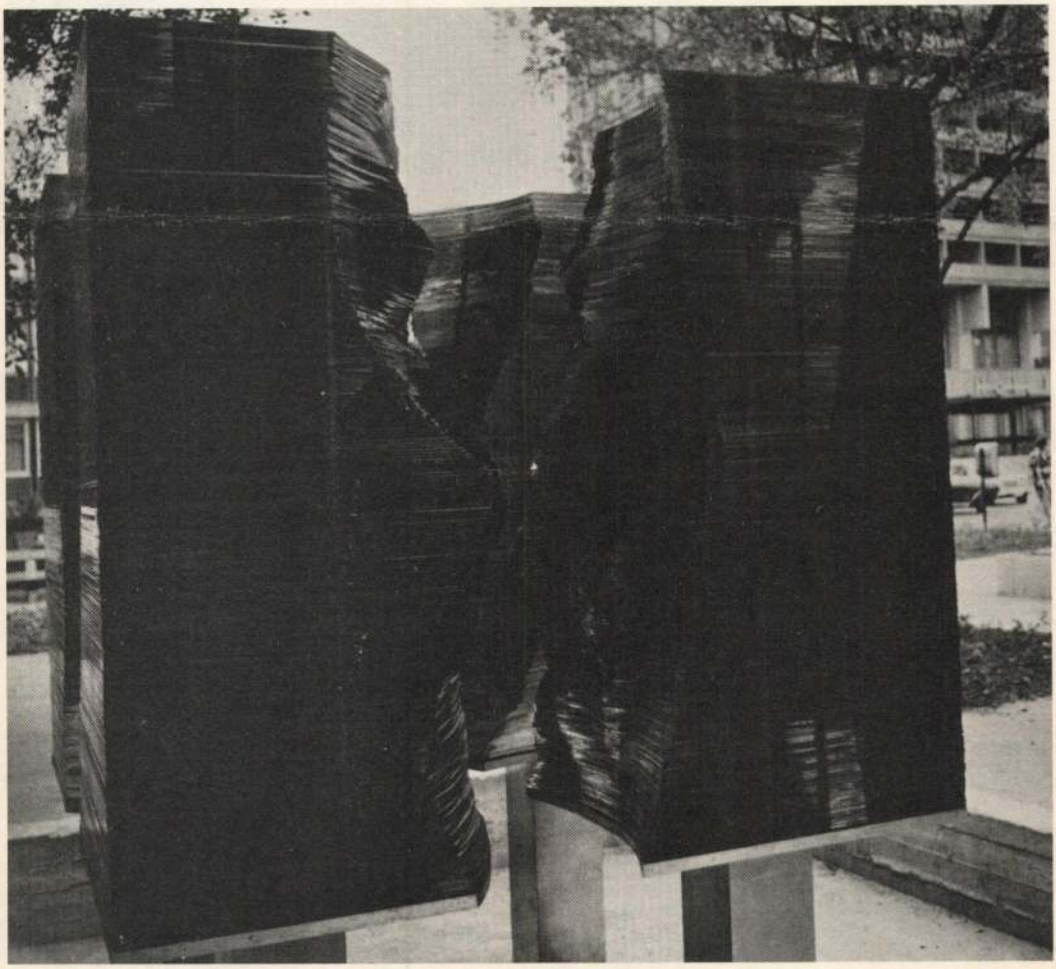

Mozgó Világ 1980/1

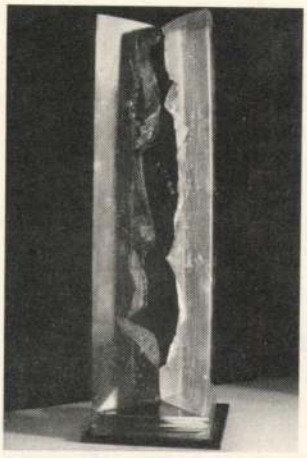

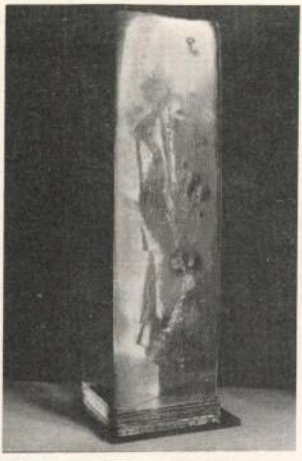

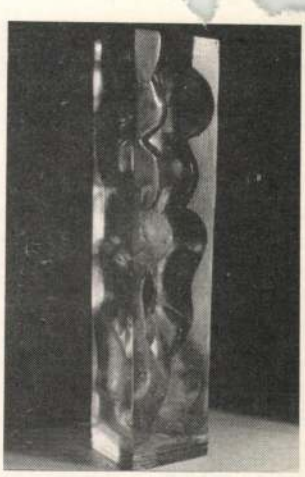

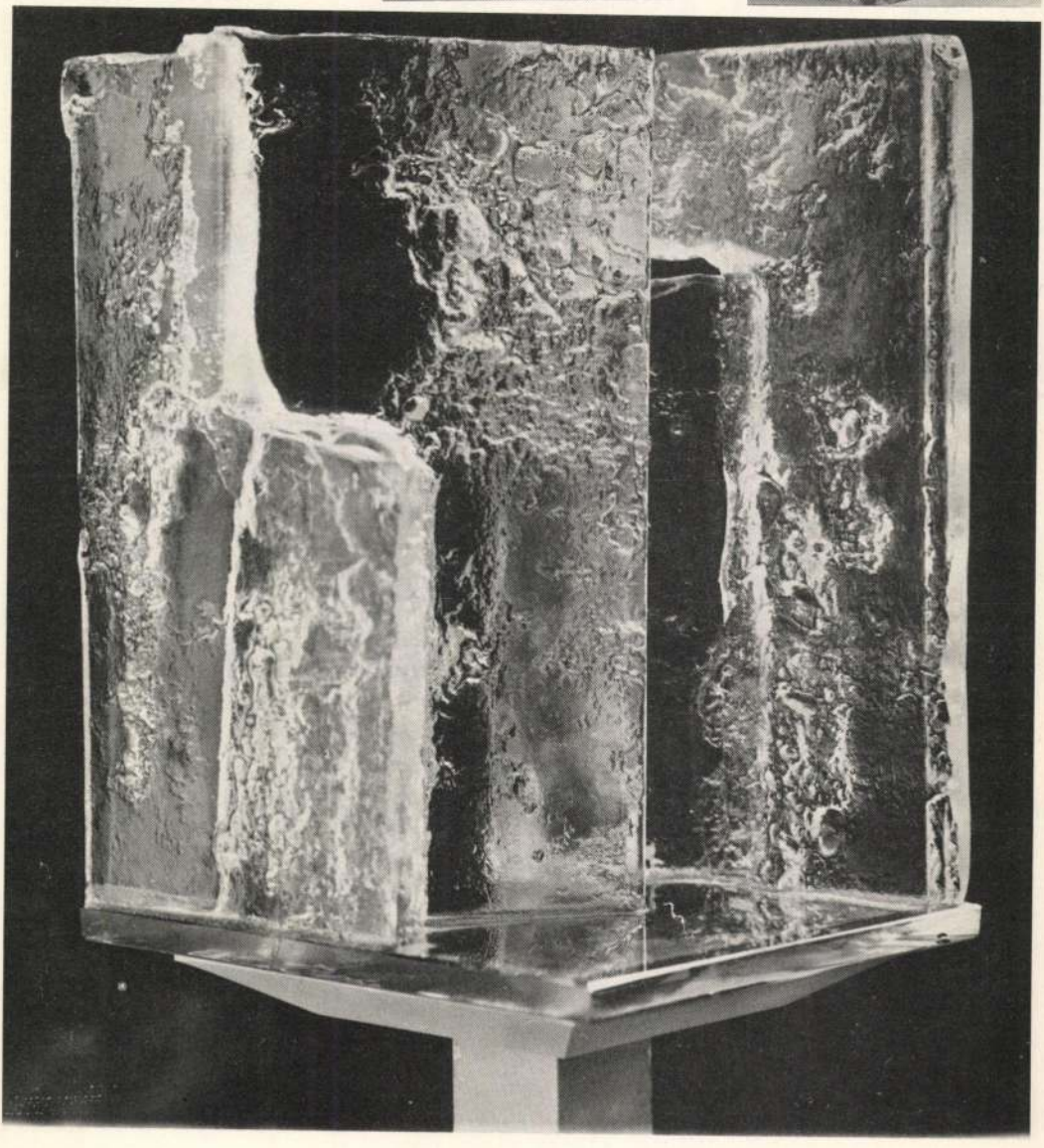

és dísztálainál, melyek egy új, egyedülálló technikával készülnek – rogyasztásos eljárás a neve –, különösen szépen érvényesülnek az üveg térszervező lehetőségei. Sajátossága, hogy a teret egyszerre képes tagolni és integrálni, sűríteni és föllazítani. Az új forma tehát Buczkó új üvegtechnikájából adódik. Szabadalmaztatása folyamatban van, ezért az eljárás nem ismerhető. Eredményei ennél beszédesebbek. Különös szépségűek az anyag belsejében található formák, az anyag önerejéből ható líraiság. Amellett az eljárás az üveg funkcionális és esztétikai értékhatárait is tágítja. Példák erre a Hiltonszálló üvegablakai, de a Schaár Erzsébet emlékezetének szentelt térplasztikája is, melynek monumentalitását és evokatív erejét a technika erősíti föl. Schaár Erzsébet falait sugallatszerűvé, távolságukban is időtlenné varázsolja. Az eljárás hátránya (előnye?), hogy csak egyedi darabok készülhetnek így, tehát gyárilag nem alkalmazható.

Legtöbb műve feltűnően erőteljes

Ezen nincs mit csodálni. A forma Buczkónál általában valamilyen erő vagy erőrendszer objektivációja. Műanyag plasztikai sorozatában egy kísérletet jelenít meg, kvázi önmozgásokat tanulmányoz. A Salgótarján főterén álló díszkútja, talán legkiemelkedőbb munkája, is egy ilyen rendszer, bár megépítésében más koncepciót valósított meg. A hatalmas nyolctonnás üvegkocka, melybe alulról föltörő vízsugár hatol, 1100 darab hat milliméteres ipari síküveg négy krómacél rúdra fűzve. A kívülről zárt forma átveszi a környezet színeit, dinamikáját, változásaiban követi azt, koncentrált terében ütközteti a vízsugárral, melyet így a valóságos térre ható adekvát erővé fokoz. Igazi kinetikus plasztika; tulajdonképp a rendszer minden pontja mozgásban van. A legutóbbi Stúdió-kiállításon szereplő, síkokra bontott, befelé szűkülő tükörtere izgalmas vizuális lehetőség, de föltétlenül követeli alaposabb, sokoldalúbb „kijátszását". A soproni érembiennálén bemutatott 24,5 cm átmérőjű üvegérme viszont nemcsak bizarr ötlet, hanem szép és átgondolt munka. Fizikai paramétereivel ellentétes megoldottsága a díszkútéra emlékeztet.

Buczkó György mindig használati tárgyakat készít

Ezekből időnként mégis műtárgy lesz. Akár építészeti, köztéri vagy más jellegű föl*használást* nyernek. Mégis, hol lehet a kettő között a határ? Nehéz kérdés. Buczkó eléggé egészséges ahhoz, hogy ne tegye föl magának. Inkább a feladatra koncentrál, amit meg kell oldani, amire mindig objektív szükségszerűség is készteti. A háromfülű bögre a polcon: talán válasz.

Csajka Gábor Cyprian

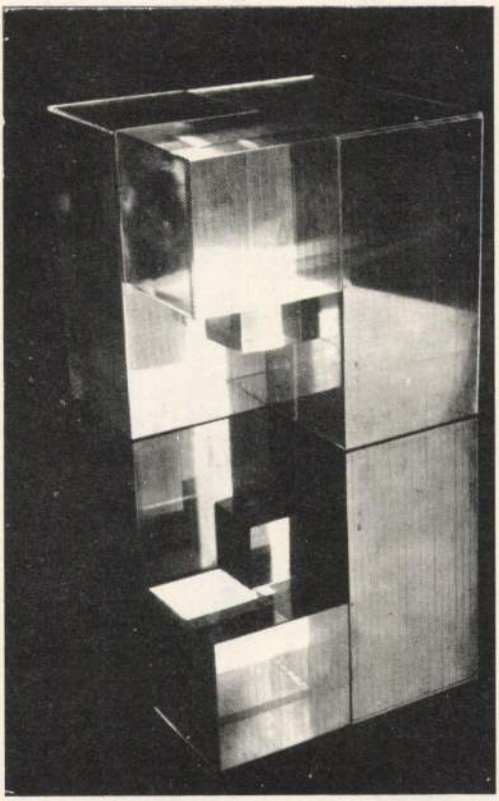

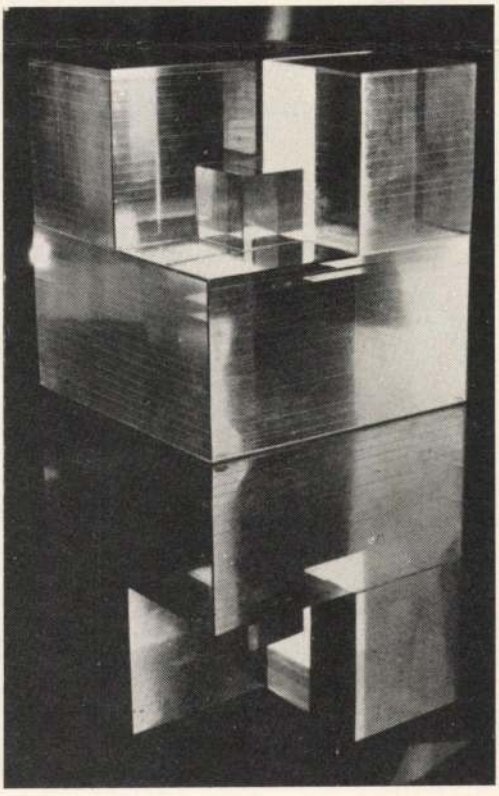

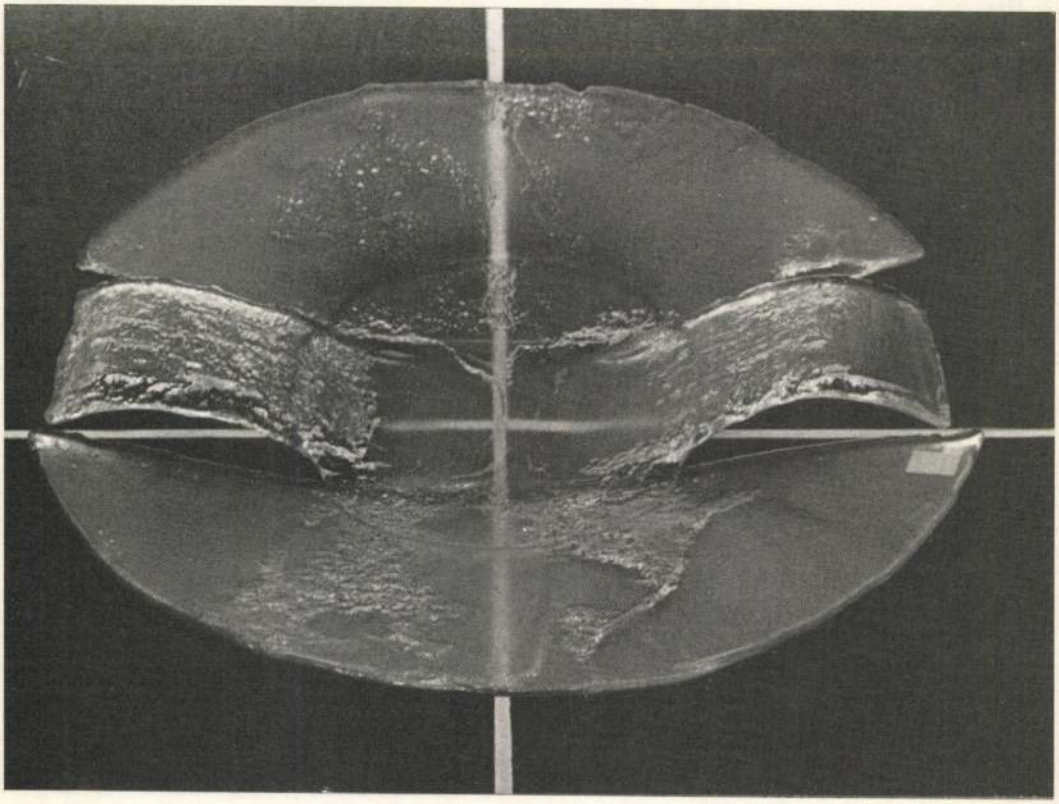

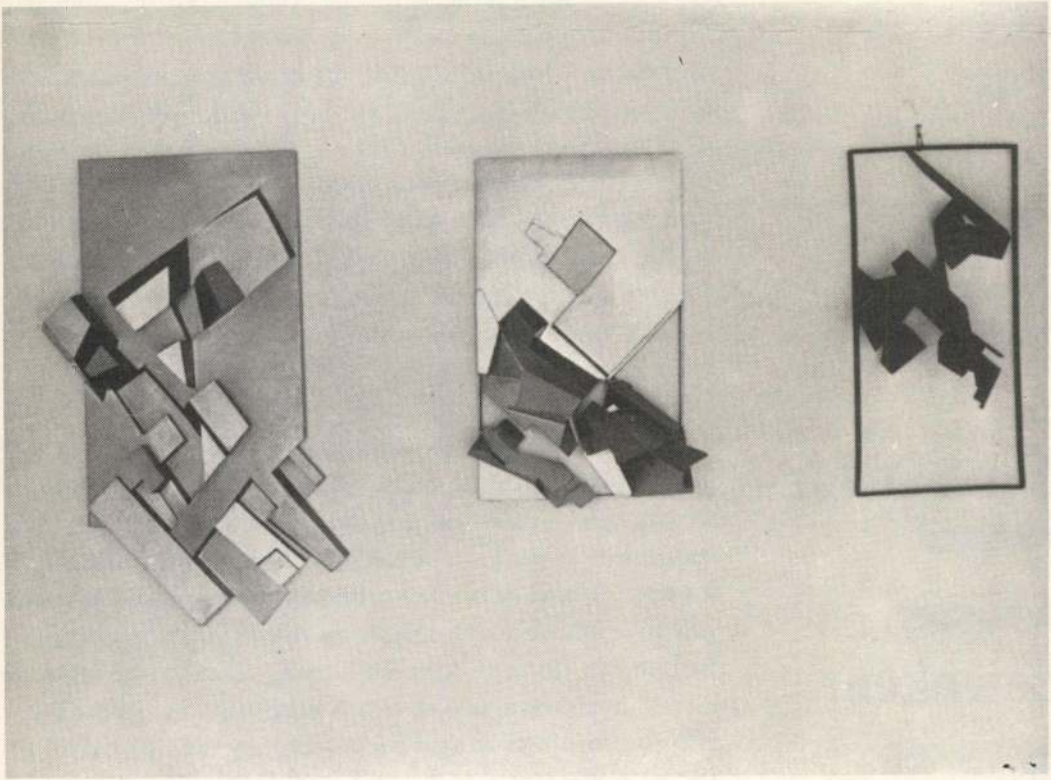

Tar Sándor

Mosás hetenként egyszer

A nyelvtanárnő letette a vedret, aztán kopogott, kedvesem, mondta, méltóztatna talán kioldalogni, amíg felpacsmagolom a szobát. Az albérlő nemsokára megjelent egy szál gatyában, álmos borúval az arcán, a varrógép mellé állt, és rágyújtott. Meg fog fagyni kedvesem, ezt garantálom, mondta a nyelvtanárnő, majd hozzátette, esetleg szóljon a hölgynek, hogy mászszon ki az ágy alól, a vizes rongy talán kínosan érintené. Az albérlő erre sem ébredt fel, arca puha maradt az álomtól, szemeit bágyadtan függesztette az ablakra, és percenként ásított. A nyelvtanárnő szikáran, csúnyán, feketén magasodott előtte, majd úgy tűnt, ő is elréved egy pillanatra az ablak felé. Minden valamirevaló nő volt egyszer ágy alatt, mondta lassan, ha valaha menyasszonya lesz, ne mulassza el. Fontos ez, kérdezte az albérlő hosszú csend után. Nem, nem fontos, válaszolta a nő, dehogy fontos. Lehet ruhásládában is, vagy sifonban. Éjjeliszekrényben ne próbálja, kényelmetlen. Fiam, folytatta kis szünet után, maga olyan bamba, hogy az már erkölcstelen. Ne, ne köszönje, őszinte voltam. Egy félóra, gondolta az albérlő, és hívom a tűzoltókat. De tudta, hogy nem fogja hívni a tűzoltókat, és ezért szomorú lett. Tulajdonképpen szólni kellene neki, hogy ne öntsön ki egy veder víznél többet, de oda sem figyel. Beszél. Beszél. Hiába is szólnék, gondolta, és ettől még szomorúbb lett. Mi ez a rongy itt, kérdezte a nyelvtanárnő, ja, a pizsamája. Mondja, nem lenne egyszerűbb, ha hetenként kimosatná? Néha olyan piszkos maga fiam, mint egy hadifogoly. Ne köszönje... Az albérlő elnyomta a csikket, és fejét a falnak támasztva szenvedett. El kellene innen menni, gondolta, de tudta, hogy nem fog elmenni. Ez a rengeteg víz! Lassan leereszkedett egy székre, és megpróbált ülve aludni. Nézze, én is voltam fiatal, folytatta a nyelvtanárnő valahonnan, bármennyire is furcsán hangzik, de az öngyújtót például soha nem tartottam a savanyúságban. Nem zavarja, ha futólag kiveszem? Azt hiszem... tulajdonképpen egészen furcsa ember maga. Nekem mindegy... nézze... habár ki tudja... A varrógép mellől buja zöld liánok, páfrány tört fel, s a rejtélyt sárgás gőz gomolygása kísérte és valami csobogás, a nyelvtanárnő kiöntötte a második veder vizet, és szétkente a padlón. Nézze, egy legénylakás, az fogalom. Persze, azon vitatkozhatunk, hogy mi magának a fogalom, és mi nekem. De mégis, ide nézzen, nincs az a legénylakás, ahol... tudja... egészen furcsa... Furcsa, bólintott az albérlő bóbiskolva, olykor tompán felparázsló szemmel a víztükörre csodálkozott, ahol a felmosórongy vibráló tajtékot vetett a korallzátonyokra, aztán cigarettát vett elő félálomban a

BUCZKÓ GYÖRGY

ÜVEGSZOBRAI

ERNST MUZEUM
BUDAPEST
1988. SZEPTEMBER 2–OKTÓBER 2.

PÉCSI KISGALÉRIA
PÉCS
1988. OKTÓBER 7–NOVEMBER 7.

GLASS SCULPTURES OF

GYÖRGY BUCZKÓ

ERNST MUSEUM
BUDAPEST
SEPTEMBER 2–OCTOBER 2, 1988

PÉCSI KISGALÉRIA
PÉCS
OCTOBER 7–NOVEMBER 7, 1988

BUCZKÓ GYÖRGY

A hetvenes évtized első évei, amikor Buczkó éppen tanulmányait végezte az Iparművészeti Főiskolán, egy új korszak születését hozták meg az üveg művészete számára. Z. Gács György, Schaár Erzsébet, Vilt Tibor – s nyomukban Buczkó György ifjú mestere, Bohus Zoltán ekkor fedezték föl az üveg lehetőségeit a képzőművészetben, azét az anyagét, amelyet addig inkább csak használati és dísztárgyak készítéséhez vettek igénybe. Buczkó társai, a „Bohus növendékek", – Lugossy Mária, Mészáros Mari, Kertészfi Ágnes, majd az utánuk jövők – varázsos megjelenésű, csillogó, változatos technikájú üvegkompozíciókkal hódították meg a kiállítótermek világát. A nagyjából egyszerre pályára lépő és egyívású társaság azonban csupa szuverén egyéniségből állt, s stílusuk már a kezdetekkor is elvált egymástól.

Buczkó Györgyöt már induláskor is leginkább az üveg **belső élete** érdekelte, az optikai hatások, a fénytörések játékos törvényszerűségei és azok a természetes változások, amivel az üveg a kemence forróságára reagál. Azt is hihetnénk, hogy nem tesz egyebet, mint a kaleidoszkóp papírhengerét forgató gyermek, aki önfeledten gyönyörködik a véletlenül összeálló képek kristályos ragyogásában. – Buczkó azonban semmi sem bíz a véletlenre! Egy tudós kutató szívósságával és következetességével igyekszik utánajárni minden lehetőségnek. Egy-egy munkáját rajzok sora előzi meg, elemezve és mérlegelve a várható fényhatásokat, tükrözéseket, fénytöréseket és a forma változásának kívánt mértékét, irányát és arányait

Az üveg **belső élete** érdekli Buczkót, az a valami, ami az átlátszó vagy áttetsző felület mögött, **belül** történik. Anyagához való viszonya határozott és tárgyszerű: mindig kívülről, az áttekintéshez szükséges távolságból nézi és innen is mutatja meg. Ez a lehatároltság azonban egyáltalán nem jelent valamiféle önkéntes szegénységet, inkább egyfajta tudós elkötelezettséget arra, hogy a választott terrénumot az utolsó legkisebb pontig és a legeldugottabb zugokig bejárja és fölfedezze. Valószínűleg ezzel is összefügg, hogy munkáinak külső formája, tömege – ritka kivételtől eltekintve – szinte mindig szigorúan be- és lehatárolt. Az üvegfalak hideg-rideg burkából legfeljebb a többszörösen tört és elemeire bontott fénysugár lép ki, hogy váratlan, vidám ragyogással derítse föl a környezetet. Ez a geometrikus zártság sokszor a természettudományos preparátumokhoz teszi hasonlatossá Buczkó kompozícióit: A formák kivétel nélkül befelé fordulnak, a „történés" egyedül a tárgy sajátja, s a közönség szigorúan a néző szerepére korlátozva marad kívül az egészen, úgy valahogy, ahogyan egy akvárium előtt állva is nézzük a szem számára nyitott és mégis tökéletesen zárt, megközelíthetetlen és valószínűtlen világot.

Buczkó György persze valóban szereti az igazi akváriumot is. A vízzel telt üvegforma egyszerre helye az optikai, fizikai és biológiai történeseknek, végtelen sok lehetőséget teremtve a vizsgálatra a kíváncsi tekintetnek. – Buczkó számára valószínűleg ilyen akvárium a mi egész világunk.

Kovács Péter

1984 Üvegszobrok, Ernst Muzeum, Budapest
1985 2. Coburger Glaspreis, Coburg
1985 Országos Iparművészeti Kiállítás, Balatoni Galéria, Balatonfüred
1986 Magyar Kulturális Napok, Tokió
1986 Magyar Kulturális Napok, Dijon
1987 Heidi Schneider Galérie, Horgan, Svájc
1987 X. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécsi Galéria, Pécs
1988 Üvegszobrok, Bohus Zoltán, Buczkó György és Lugossy Mária kiállítása, Tihanyi Múzeum, Tihany

Szimpozionok:

1977 Siklósi Szobrász Szimpózion, Beton Program
1979 Dunaújvárosi Acélszobrász Szimpózion
1981 Dunaújvárosi Acélszobrász Szimpózion
1982 Nemzetközi Üvegszimpózion, Fraenau
1982 Nemzetközi Üvegszimpózion, Novy Bor

Díjak:

1987 Munkácsy-díj
1987 X. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécs, II. díj

Művei közgyűjteményekben:

Iparművészeti Múzeum, Budapest
Művelődési Minisztérium, Budapest
Kunstsammlung Veste, Coburg
Kunstmuseum, Düsseldorf

Köztéri és murális munkái:

1975 Üvegdíszkút, 224x160x160 cm, Köztársaság tér, Salgótarján
1975 Üvegfal, 320x1200 cm, Arany Bika Szálló, Debrecen
1976 Üvegablakok, csillárok, falikarok, Bálterem, Beatrix-terem, Mathias Rex-terem, Hilton Szálló, Budapest
1978 Üvegfal, világítás, Készenlétiház, Veszprém
1979 Üvegfal, 180 m^2, Dél-Pesti Kórház, Budapest, Alkotótárs: Jegenyés János
1982 Világóra, 320x320 cm, Novotel Szálló, Budapest
1985 Fényobjekt, 320x420 cm, Ferihegyi Repülőtér, Budapest
1986 Üvegképek, álmenyezet, féláteresztő tükörrel, Thermal Hotel, Bükfürdő

Bibliográfia:

Csajka Gábor Cyprian: A pohár harmadik füle, Mozgó Világ, 1980/1
Jakabfy: Glass designer György Buczkó, Daily News, 1980. 12. 19.
Vadas József: Széttartó párhuzamosak, Élet és Irodalom, 1984. július 6.
Pallagi Ferenc: Szobrászat fémből, üvegből, Esti Hírlap, 1984. december 8.
Wehner Tibor: Meddig bírja a hal, Buczkó György kiállítása, Esti Hírlap, 1984. július 16.
Robert Loeffler: A kortárs magyar üvegművészet, Művészet, 1986. június
Robert Loeffler: Glass Art Society Journal, New York, nov. 27. 1986
Frank János: Plaster of Paris and Paint-and-Glass, The New Hungarian Quarterly No. 97., Spring 1985, (Buczkó György:) p. 190.

GYÖRGY BUCZKÓ

Address: Budapest, Koszta József u. 31. H–1124
Phone: 867-847

1950 born Budapest
1974 graduated from the Hungarian Academy of Applied Arts, Department of Silicate, Class of Glass Design, in Budapest
Since 1982 Head of the Glass Department at the School of Fine and Applied Arts, Budapest

One-man exhibitions:

1978 Cultural Centre, Oroszlány
1978 FÉSZEK Artists' Club, Budapest
1979 Studio Gallery, Budapest
1981 Uitz Gallery, Dunaújváros
1982 Cultural Centre, Szeged
1984 Studio Gallery, Budapest
1985 Glass Sculptures, Lágymányos Gallery, Budapest

Group exhibitions:

1975 Material and Form, Castle Museum, Esztergom
1976 Exhibiton of Young Applied Artists, Grand Palais, Paris/France
1978 Jubilee Studio Exhibition, Hungarian National Gallery, Budapest
1978 2nd International Arts and Crafts Quadriennial of the Socialist Countries, Erfurt/GDR
1979 4 Applied Artists from Hungary, La Maison des Pays Vaucluse, Avignon/France
1979 2nd National Medal Biennial, Lábasház, Sopron
1980 Handwerkmesse, Munich/FRG
1980 The Intelligence of the Hand, Műcsarnok, Budapest
1980 Young Applied Artists, Istambul/Turkey
1981 Glaskunst '81, Kassel/FRG
1981 7th National Small Sculpture Biennial, Pécs Gallery, Pécs
1982 Contemporary Hungarian Arts and Crafts, Koppel '66 Galerie, Hamburg/FRG
1982 Glass, Vigadó Gallery, Budapest
1982 Hungarian Glass Sculpture, Suomen Lasimuseo, Riihimaki/Finland
1983 Hungarian Art of Glass, Essener Glasgalerie, Essen/FRG
1983 Glass Sculpture in Hungary, International Glasscentrum, the Hague/Holland
1984 New Hungarian Glass, Coleridge Gallery, London/Great Britain
1984 Handwerkmesse, Munich/FRG
1984 Glaskunst aus Ungarn, Lobmeyr Studio, Vienna/Austria

BUCZKÓ GYÖRGY

Cím: Budapest, Koszta József utca 31. H–1124
Telefon: 867-847

1950-ben született Budapesten
1974-ben végezett a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékén, üveg szakon, Budapesten
1982-től a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üvegszakának vezetője

Önálló kiállításai:

1978 Művelődési Központ, Oroszlány
1978 Fészek Galéria, Budapest
1979 Stúdió Galéria, Budapest
1981 Uitz Terem, Dunaújváros
1982 Művelődési Központ, Szeged
1984 Stúdió Galéria, Budapest
1985 Üvegszobrok, Lágymányosi Galéria, Budapest

Csoportos kiállításokon részt vett:

1975 Anyag és forma, Vármúzeum, Esztergom
1976 Fiatal képzőművészek kiállítása, Grand Palais, Párizs
1978 Jubileumi Stúdió Kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
1978 Szocialista Országok II. Nemzetközi Iparművészeti Quadriennáléja, Erfurt
1979 4 Magyar Iparművész, La Maison des Pays du Vaucluse, Avignon
1979 II. Országos Érembiennále, Lábasház, Sopron
1980 Handwerkmesse, München
1980 A kéz intelligenciája, Műcsarnok, Budapest
1980 Fiatal képzőművészek kiállítása, Isztambul
1981 Glaskunst, 81, Kassel
1981 VII. Országos Kisplasztikai Biennále, Pécsi Galéria, Pécs
1982 Mai Magyar Iparművészet, Koppel '66 Galerie, Hamburg
1982 Az üveg, Vigadó Galéria, Budapest
1982 Magyar üvegszobrászat, Soumen Lasimuseo, Riihimaki
1983 Glaskunst aus Ungarn, Essener Glassgalerie, Essen
1983 Üvegszobrászat Magyarországon, International Glascentrum , Hága
1984 New Hungarian Glass, Coleridge Galery, London
1984 Handwerkmesse, München
1984 Interart '84, Poznan

GYÖRGY BUCZKÓ

The first years of the seventies,when György Buczkó was a student of the College of Decorative Arts, brought about the birth of a new age for glass art. György Z. Gács, Erzsébet Schaár, Tibor Vilt, and György Buczkó's young master, Zoltán Bohus, following them, discovered the possibilities of glass in fine arts, of the material hitherto mainly used for the production of utility and decorative objects. Buczkó's associates, the "Bohus disciples" – Mária Lugossy, Mari Mészáros, Ágnes Kertészfi, and their followers – have conquered the world of exhibiton halls with glistening glass compositions of magic appearance and variegated technique. However, the group of artists around the same age, starting their career simultaneously, consisted of sovereign individuals whose style went its own way right from the beginning.

György Buczkó was interested in the **internal life** of glass right from the outset, the optical effects, the playful regularities of refraction, and those natural changes by which glass reacts to the heat of the furnace. One would even presume that he does not do anything different from the child twisting the paper cylinder of the kaleidoscope, lost in the beauty of the crystalline pomp of accidentally formed images. But Buczkó does not leave anything for chance! He tries to discover every possibility with the andurance and consistence of a scientist. A series of drawings precede every work, analysing and assessing the prospective light effects, reflections, refractions and the desirable extent, direction and proportions of the changes of form.

Buczkó is interested in the **internal life** of glass, something that takes place **within** and behind the transparent or translucent surface. His relationship to his material is resolute and objective: he always sees and shows it from outside, from a distance necessary to get a comprehensive view. However, this definiteness does not mean some kind of voluntary poverty, but rather a scholarly committedness to penetrate into and discover the smallest point and most hidden nook of the chosen terrain. Perhaps this is one of the reasons why, with rare exceptions, the external form and mass of his works is almost always strictly limited and circumscribed. At the most a ray of light, repeatedly refracted and broken to its elements, can get out of the cold and brittle shell of glass walls, only to surprise the environment with its unexpected, gay shine. This geometrical closeness frequently makes Buczkó's compositions similar to the demonstration objects of natural history: the forms invariably turn inwards, the 'happening' is exclusively that of the object, the public is strictly reduced to the role of spectator, remaining outside the whole, somewhat like viewing an aquarium, open for the eye, but containing a totally inaccessible and improbable world.

Incidentally György Buczkó really loves aquariums. The glass form filled with water is at once the place of optical, physical and biological events, offering an infinitely broad opportunity for study by curious eyes. Probably our entire world in such an aquarium for György Buczkó.

Péter Kovács

Katalógus

1–3. A JEGYZETFÜZET LAPJAI I., II., III., 1983
rogyasztott síküveg, 90x70 cm/db

4. SCHAÁR ERZSÉBET EMLÉKSZOBA, 1984
üveg, 24x20x20 cm

5–7. „AKVÁRIUM" I., II., III., 1985
vízplasztika, 50x50x50 cm/db

8. TÜKÖR TÉR I., 1986
féláteresztő tükör megvilágítva, 60x38x38 cm

9. TÜKÖR TÉR II., 1986
féláteresztő tükör megvilágítva (2 db), 160x38x38 cm

10. KÉK ZÉGERFULA, 1986
öntött, csiszolt üveg, 16x3x3 cm

11. ÜVEG „S" II., 1986
ragasztott, csiszolt síküveg, 15x26,5x5 cm

12. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖRTÉR, 1986
hajlított tükrök megvilágítva, 66x64x18 cm

13. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR SIKTÜKÖRREL, 1986
tükör megvilágítva, 66x64x15 cm

14. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR, 1986
párhuzamos síktükrök megvilágítva (makett), 64x64 cm

15. FEKVŐ HASÁB EGY ÉLEN ÉS EGY PONTON FELTÁMASZTVA, 1987
üveg csiszolva és hajlítva, (3 db), 18x80x24 cm

16. ÜVEG HIDEGEN ÉS MELEGEN MEGMUNKÁLVA, 1987
hajlított, csiszolt, polírozott üveg, 20x22x23 cm

17. CSOMAGOLÁS II., 1987
csiszolt, hajlított üveg, 28x40x40 cm

18. GÖRBÜLT SIK, 1987
hajlított síküveg, 8x26x50 cm

19. KÚT, 1987
féláteresztő tükör alulvilágítással, 20x70x70 cm

20. GÖMB HAJLITOTT SIKON, 1988
hajlított, csiszolt üveg és gömb, 21x51x28 cm

21. FEKVŐ HAJLITOTT HASÁB, 1988
hajlított, csiszolt síküveg 15,5x89x28 cm

22. FEKVŐ HASÁB, 1988
csiszolt, hajlított üveg, 14x70x6,5 cm

23. ANYAG ÉS LEHETŐSÉG, 1988
hajlított, csiszolt üveg, 4x28x20 cm

24. FEKVŐ HASÁBOK, 1988
csiszolt, polírozott füstszínű üvegtömbök, (4 db), 14x70x6 cm

25. KETTŐS KÚP ÉS SIK, 1988
csiszolt, polírozott üvegtömbök és síküveg 32x24x70 cm

26. EGYENSÚLYI HELYZET, 1988
füstszínű, ragasztott, rétegelt, csiszolt üveg 14x12x65 cm

27. VÁZA, 1988
fújt üvegek, hajlított síküvegtömbbel, 28x14x70 cm

28. KARIKA, 1988
rogyasztott, csiszolt üveg, 6xØ24 cm

29. CSOMAGOLÁS I. (henger), 1988
hajlított, csiszolt üveg, 40x50x28 cm

30. FÜGGŐÓN, 1988
öntött, csiszolt üveg, hajlított síküveggel, 35x45x45 cm

31. EGY KÖZÖS PONT, 1988
öntött, rogyasztott, csiszolt üvegtömbök, 42x16x16 cm

32. KÉT METSZŐ EGYENES EGY SIKON, 1988
hajlított üveg (3 db), 6x45x45 cm

33. FEKVŐ HASÁB FELTÁMASZTVA, 1988
füstszínű, rogyasztott, csiszolt üvegtömb (3 db), 12x42x8 cm

34. ÉREM II., 1988
füstszínű, csiszolt üveg, 8x7x30 cm

36. FÉLÁTERESZTŐ TÜKÖR, 1988
nem párhuzamos síktükrök megvilágítva, 70x70x20 cm

37. KALEIDOSZKÓP I., 1988
síktükrök összeragasztva és fény, 40x40x120 cm

38. VAKABLAK, 1988
féláteresztő tükrök megvilágítva (2 db), 70x42 cm

39. HAJLÍTOTT SIK, 1979
Dunaújváros

40. Dél-Pesti Kórház (Jegenyés Jánossal közösen), 1979

41. Ferihegyi Repülőtér – Fényobjekt, 1985

42. Novotel – Világóra, Novotel Szálló, Budapest, 1982

43. Gazdagréti Lakótelep – pályázat (makett), 1987

1984 INTERART 84, Poznan/Poland
1984 Glass Sculptures, Ernst Museum, Budapest
1985 Handwerkmesse, Munich/FRG
1985 Works of Arts Symposia, FÉSZEK Artists' Club, Budapest
1985 2. Coburger Glaspreis, Coburg/FRG
1985 National Arts and Crafts Exhibiton, Balaton Gallery, Balatonfüred
1986 Days of Hungarian Culture, Tokyo/Japan
1986 Days of Hungarian Culture, Dijon/France
1987 Heidi Schneider Galerie, Horgen/Switzerland
1987 10th National Small Sculpture Biennial, Pécs Gallery, Pécs
1988 Glass Sculptures, The Exhibiton of Zoltán Bohus, György Buczkó and Mária Lugossy, Tihany Museum, Tihany

Symposia:

1977 Sculpture Symposion, Program for Concrete, Siklós
1979 Steel Sculpture Symposion, Dunaújváros
1981 Steel Sculpture Symposion, Dunaújváros
1982 Fraenau International Glass Symposion
1986 International Glass Symposion, Novy Bar

Prizes:

1987 Munkácsy State Art Prize
1987 2nd Prize at the 10th National Small Sculpture Biennial, Pécs

Works in public collections:

Museum of Arts and Crafts, Budapest
Ministry of Culture and Education, Budapest
Kunstsammlung Veste, Coburg/FRG
Kunstmuseum, Düsseldorf/FRG

Mural works and works at public places:

1975 Glass Fountain, 224x160x160 cm Köztársaság Square, Salgótarján
1975 Glass wall, 320x1200 cm, Arany Bika Hotel, Debrecen
1976 Glass wall, glass chandeliers, wall brackets Hotel Hilton, Budapest
1978 Glass wall, lighting, Készenlétiház, Veszprém
1979 Glass wall, 180 sq m, Hospital at Southern Pest, joint work with János Jegenyés, Budapest
1982 World Clock, 320x320 cm, Hotel Novotel, Budapest
1985 Light Object 320x420 cm Ferihegy Airport, Budapest
1986 Glass pictures, mirrored ceiling, Hotel Thermal, Bükfürdő

Bibliography published in English:

JAKABFY, Glass Designer György Buczkó. Daily News. Dec. 19, 1980
LOEFFLER, Robert, Glass Art Society Journal, No. 27, 1986. New York
FRANK, János: Plaster of Paris and Paint-and-Glass. The New Hungarian Quarterly, No. 97, Spring 1985 (György Buczkó, p. 190.)

BUCZKÓ György

Kiállítás támogatói:
Magyar Nemzeti Kulturális Alap Iparművészeti Kuratórium
MHB. Művészetért Alapítvány

MEGHÍVÓ

Szépművészeti Múzeum és az
ART-MA Művészeti Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt

III. Budapest International Contemporary Art Exhibition „Világképek – Worldconcept"

című kiállítás

megnyitására és az azt követő sajtófogadásra

1995. szeptember 15-én 11 órára

Kiállítás helye:
Szépművészeti Múzeum Budapest, Hősök tere
Dőr udvari terem, földszint

Kiállítás megtekinthető:
1995. szeptember 15–30-ig
Naponta 10–17.40-ig, hétfőn zárva

Kiállító művészek

Mustafa ARAPI / Albania
György BUCZKÓ / Hungary
Bärbel ESSER / Germany
Stanislav BALKO / Slovakia
Attila CSÁJI / Hungary
Glauco FIORINI / Italy
Endre GAÁL / Hungary
Juraj GAVULA / Slovakia
Jonas GAUSINAS / Lithuania
Saulius KUIZINAS / Lithuania
Mina Greco HALL / USA Michigan
Susanne Király-MOSS / Slovenia
Mária LUGOSSY / Hungary
Sergi MARCOS / Spain
Ilona MAROSI / Hungary
Norbert MARINGER / Austria
Judit NADOR / Spain
Tibor NÁDLER / Hungary
Jiro OKURA / Japan
Péter OROSZ / Hungary
Antal PÁZMÁNDI / Hungary
Alojz PETRAŠ / Slovakia
Csaba POLGÁR / Hungary
Bela ROZSNYAI / Denmark
József SCHERER / Hungary
Gražina STRYKOWŠKA / Poland
János J. SZÉKELY / Hungary
Béla TILLESS / Hungary
Bruce THAVER / USA Michigan
Ildikó VÁRNAGY / Hungary
Claudia VARGAS / France-Columbia
Anna VANČATOVA / Czech Republic
Imre VESZPRÉMI / Hungary
Andrej WÁGIN / Russia
Péter WIDMAN / Sweden
Ilia XHOKEXHI / Albania

Buczkó György és Záborszky Gábor

kiállítása

a **Fészek Galériában**

Megnyitja: **Fitz Péter**

december 13-án kedden 19 órakor.

A kiállítás megtekinthető 1994 XII. 13-tól 1995 I. 6-ig

ünnepnapok kivételével 14 - 18 óráig.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB BUDAPEST VII., Kertész utca 36.

"ÉN IS TERMÉSZETHŰ VAGYOK."
Meleg. Első Budapesti Homoszexuális-Leszbikus Filmfesztivál és AIDS Világnap

BBS-TOLDI MOZI,
1993. november 26–december 1.

"Teljesen természetesen érzem magam. Ez egy kozmikus érzelem" – mondja egy leszbikus nő Barbara Hammernek a fesztiválon vetített egyik filmjében. A természetellenesség vádjával illettetvén, a természetesség hangsúlyozása természetesnek tűnik a homoszexuálisok részéről. Egy rousseau-i fogással a nevelést teszik felelőssé azért, hogy heteroszexuális taktikákra kényszerülnek. Ezzel szemben az ellentábor, de akár a szimpatizáns heteroszexuálisok is, szintén a természetre hivatkoznak – saját szexuális hajlamaik jellemzésekor. A természet mint felsőbb instancia olyan homályos pozícióba kerül e vitában, mint sokszor a művészet, amelyet arra használnak fel, hogy igazoljon egy nem művészeti gyakorlatot.

A Magyarországon társadalmi és politikai szempontból is még éppen artikulálódó, forró meleg-probléma széleskörű felvetésére a mind a természetet, mind a művészetet gyakran bekebelező kultúra (itt: művelődés, művelés értelmében) területén került sor. (A filmfesztivált kulturális rendezvénynek tekintem.) Bár úgy tűnhet, hogy a természet kimeríthetetlen bőségének és változatosságának analógiájaként felfogott művészettel most, a kulturális sokféleségre, a kultúra sokszínűségére hivatkozva egy kisebbség próbálja "igazolni" magát, ahogy kétségkívül korunkban még mindig "A művészet" az, ami – szemben a társadalmi gyakorlattal – a legkülönfélébb kultúrák (itt: életforma, világnézet, stílus) együttélését könnyeden viseli. Azonban a film nem csupán művészeti ágként, hanem olyan médium gyanánt jelent meg a fesztiválon, amely - amint egy szereplő szájából elhangzott - lehetővé tette, hogy a homoszexuálisok és leszbikusok történetei valós történetek legyenek, hogy problémáikat maradandóan és a szélesebb nyilvánosság számára megfogalmazzák. Ilyen értelemben a probléma, mint társadalmi probléma, médiumspecifikusnak is tekinthető.

A filmfesztivál célja, *Adele Eisenstein*, a rendezvény szervezőjének megfogalmazásában az volt, hogy tabukat oszlasson el, s ennyiben egybevágott Susan Sontagnak a betegségeket illető törekvésével, hogy a betegséget "egyszerűen betegségnek..., ne átoknak, ne büntetésnek, ne szégyennek tekintsék". Röviden: a helytelen, torz metafora-használat kiküszöbölésére irányult. Ez elsősorban az AIDS-re, mint a homoszexuális közlekedéssel szorosan, bár nem kizárólagosan összefüggő betegségre vonatkozik, áttételesen azonban vonatkoztatható a fesztivál meleg főtémájára is, nem mint betegségre, hanem mint olyan jelenségre, amit "elfogulatlan szemmel" próbáltak meg láttatni.

BENCZÚR GYULA: Narcis, 1881, olaj, vászon, 116 x 100,5 cm • fotó: Mester Tibor

Az AIDS-ről az utca emberében már évekkel ezelőtt, még a rendszerváltás előtt értesültünk. "Nem elég, hogy nem mehetünk külföldre, hogy nem írhatunk akármit, hogy nincs lakásunk és alig fizetésünk, most már az utolsó élvezettől is megfosztanak (!) bennünket. Már ezt sem lehet" – panaszolta egy férfinemű, értelmiségi ismerősöm a Kálvin téren. Úgy ütött be az AIDS, mint a nagy büntetés, valóban. Susan Sontag kijózanító, felvilágosult érvelése természetesen életmentő, amikor az AIDS megelőzéséről kellene szót ejteni. A kanadai AIDS-reklámokban (!) a mosópordoboz méretben árusított gumik, kesztyűk a reklámok iránt már eltompult hazai nézők szemében is bizarrnak tűnhettek.

Másrészt fölmerül a gondolat, hogy – Sontag szavaival – "Ennek az újfajta őszinteségnek ... a hatására társadalmunkban mindinkább valósággal erénynek számít, ha az ember kimondja mindazt, aminek megnevezését tiltja az illem." A fesztivált talán fölfoghatjuk egy újfajta illem kialakítására tett kísérletként is. Lehetőséget adott embereknek, hogy kísérletezzenek berögzültségeikkel, de mivel filmfesztivál volt, elsősorban – Fodor Gábor demonstrációillatú megnyitója ellenére is – azokhoz szólt, akik elmentek a filmekre, nem pedig a távolmaradókhoz, akik esetleg előítéleteikkel játszadoznának a rendezvény apropójából. Egy fokon túl a rendezvény társadalmi vonatkozásai ugyanis teljesen eltörpültek az egyes filmekben megfogalmazódó társadalmakon túli dimenzió mellett. Miközben a filmfesztivál a különbségekre, a tisztánlátásra, a demisztifikációra helyezte a hangsúlyt, a műalkotások rejtetten vagy manifesztebben az analógiákkal éltek. Vajon a különbségtevés nem csupán biológiai létfenntartásunk feltétele-e, az analógiás gondolkodás pedig szellemi-lelki fennmaradásunké?

Fassbinder *A szabadság ököljoga* című filmjében (bár ezt most nem játszották) hangzik el a homoszexuális főszereplő szájából, aki végül egy kék csempés aluljáróban végzi: "ha már egyszer élvezek, bűnhődni is szeretnék", s a kék szín az egyik főszereplője Derek Jarman *Blue*-jának is, Yves Klein kékje, aki szerint "a szabadság, matériájának ősállapotában, vagyis röviden az élet, magasabb érzékeink számára specifikált és ehető". A Fassbinder-színész, Kurt Raab haláláról készült *Szodoma nosztalgia* címmel játszott film végén az AIDS-es fehér testen a szarkoma sötét foltjai a fekete égből hulló fehér hóesésbe (csillagok?) váltanak át, a *Métely* című filmben egy, a freudi lélekelemzés alapján törvényszerűen meleg-jelölt kisfiú, miután apját megölte, az égbe száll.

Berögzültségeinket – ki ki maga válogatja – nem is a szimbolista vagy dokumentarista filmek tették próbára, hanem inkább azok a jelenetek, amelyek a nézőt minden ismert vagy újraértelmezett analógia szublimáló felidézésétől eleve megfosztva, a "homoszexuálisok pillantásával" szembesítették, amit egy szereplő úgy jellemzett, hogy "Szex van a szemeikben!"

"Az ami valakinek vulgáris, az másnak maga az extázis" – hangzik el az egyik filmben, nagyon találóan. A fesztivál lehetőséget adott a nézőpont változtatásra, de berögzültségeivel mindenki magára maradt, és a meleg kisebbséggel való szolidaritás érzése végül abban a felismerésben fogalmazódhatott meg, hogy a szexben tulajdonképpen mindnyájan kisebbségben vagyunk. Ahogy egy szereplő megfogalmazta: "Az ember szereti az olyan történeteket, amelynek eleje, közepe és vége van, szeret összefüggéseket találni. Az élet azonban töredékes, és kérdés, hogy vajon jól interpretálnak-e bennünket?"

SZŐKE ANNAMÁRIA

"JÉGFOGYATKOZÁS"

PÁLVÖLGYI CSEPPKŐBARLANG
1993. május 28.

A tavaszi-nyári jégkiállítás – mely már önmagában is paradoxon – régen elolvadt, aktualitását – melyet nem okvetlenül és kizárólag a csepegő jégtömbök jelentettek – viszont azóta sem veszítette el.

A kiállításra szövetkezett, idősebb, ifjabb és legifjabb generációs üvegszobrász-művészek – Borkovics Péter, Buczkó György, Gaál Endre, Polyák János és Sigmond Géza – archetipikus, a természet időtlen és az emberiség történetének „mesterséges" alapformáit felhasználó jégszobrai, a Kapu, a Piramis, a Gleccser, a Súly stb. nemcsak önmagukról szóló, a barlang belső teréhez alkalmazkodó, s azt egyúttal alakító, téri jelekként funkcionáló alakzatok.

Fizikai mulandóságukkal, állandó változásukkal paradox módon időtlent sugallnak, újraértelmezett elemek a művészetben, a „természetszövetség" elemei, jelei.

A természetszövetség nemcsak azt jelenti, hogy a művész természetes anyagokkal dolgozik, hanem azt is, hogy bemutatja azt a folyamatot, ahogy az az erőforrásokkal, az elemekkel és a velük kapcsolatos technológiákkal foglalkozik. (Ressource Kunst, Erőforrások, Budapest, 1990.)

Az 1990-es, a Műcsarnokban illetve a Műjégpályán tartott nemzetközi bemutatón – melynek kiadványából idéztünk (Georg Jappe: Terv és megvalósulás, 3 1.) – a jég a magyar jégszobrokétól eltérő aspektusból kezelve bár, de hangsúlyosan jelent meg, elég itt Peter Fischli, David Weiss „Eislandschaft" plasztikájára gondolnunk.

A Pálvölgyi Cseppkőbarlang jégszobrai fizikai értelemben is heroikus alkotások, a művészek huszonöt tonna jeget szállítottak le, majd munkáltak meg a barlangban. A monumentális szobrok a természetre való rátalálás naiv és idilli konnotációtól megfosztott rurális dokumentumai, melyek egyúttal ember és ember, egy azonos célra szövetkezett közösség egymás közti és a természethez való viszonyát dokumentálják. Dokumentáltak, dokumentálnak egy folyamatot is, a szobrok olvadása, annak során való alakulásuk többé-kevésbé kiszámított volt, a különböző fázisok újabb és újabb téri formációkat, relációkat jelentettek.

Kinek és miért volt fontos a „Jégfogyatkozás?" A részt vevő és a szemlélődő művészeknek feltétlenül, segített emberi és természeti kapcsolataik tisztázásában, meg- illetve újra élésében, a nézőnek – úgy tűnik – elsősorban a művészetről vallott véleményének esetleges átstrukturálásában, kapcsolatainak át- illetve kialakításában.

VARGA VERA

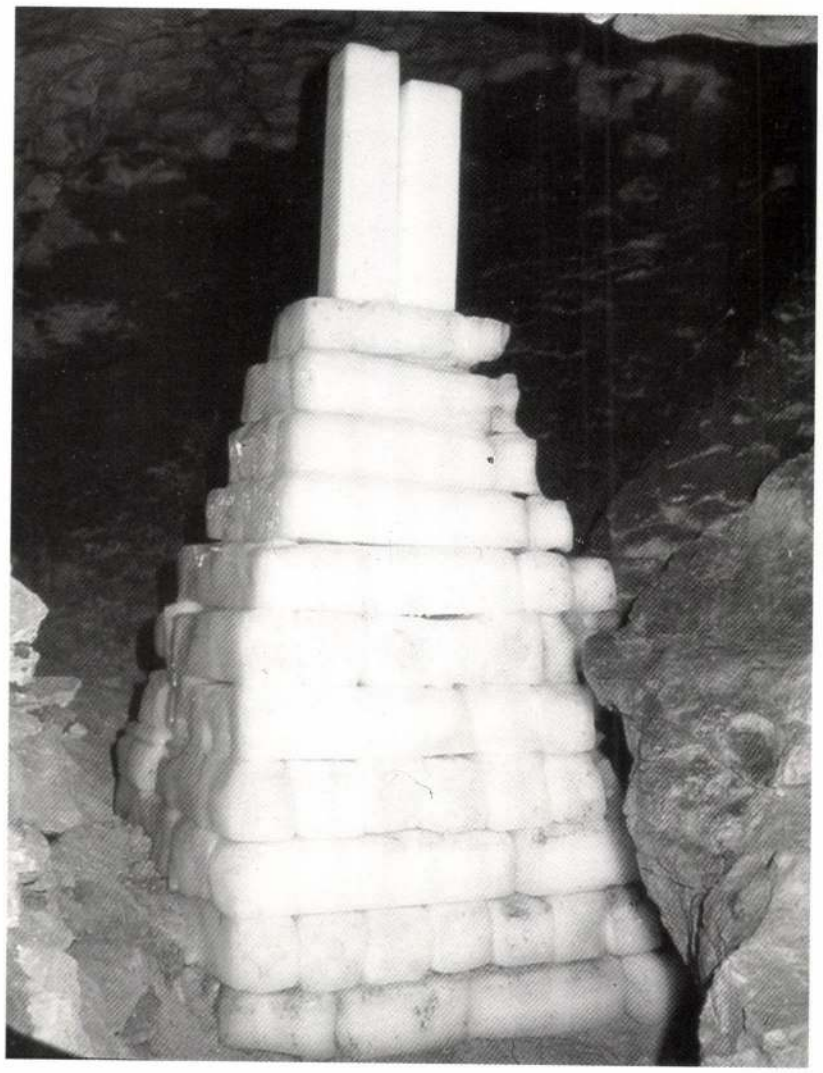

TRENCH ART FESTIVAL.

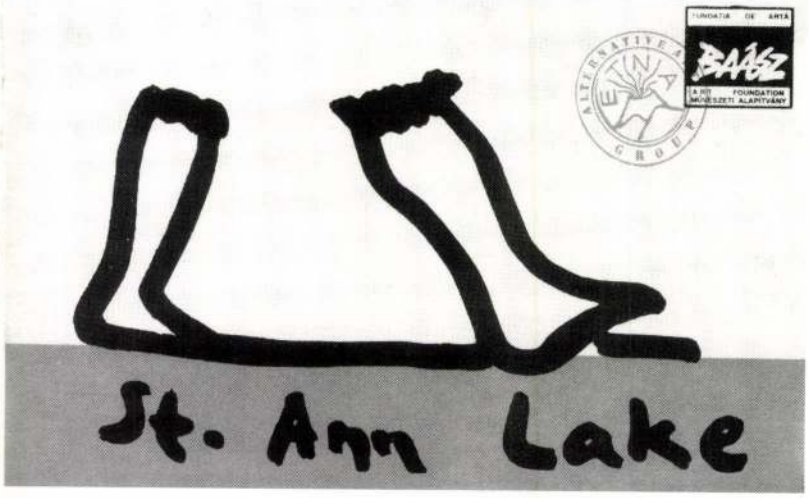

DOMOKOS CSABA performance-a Szent Anna tó, 1993 • fotó: Szűcs György

Időnként – mi keleti európaiak – térdig állunk saját *komposztország*ainak süppedékeny talajában.

Tavaly is ködbe burkolózva nézegettük az égbe fúródó fenyőfák sorait a Szent Anna tónál, bőrünkig hatolt a nedves levegő.

Mindannyiszor Bukta Imre jó gumicsizmáit emlegettük nagy szükségünkben.

A Szent Anna tó egy (valamikori) tűzhányó kráterében *regnál*, a víz elfoglalja a hajdanvolt tűz-helyet. Szent Anna-napkor – mondják a búcsúra váró helybéliek, AnnART-kor – emlegetik a (valamikori) sámánok kései művész-utódai – összegyűlünk. Kicsit megtanulunk közlekedni ember és ember, valamint fölfelé, a Teremtő felé. Talán megnyílik valahol a vágyott „másutt-szabadság". Damokos Csaba a föntre és a lentre oktat, Bartha Sándor a föld-víz-levegő alapfogalmakat tanítja ironikusan újraérteni. Kovács István a „nagy-zabálás" kultúránkra figyelmeztet, miközben belső hangokat mormol Szemző Tibor.

A lövészárkok szabdalta vidékeink lassan be- és átjárhatók. Temesvár, Érsekújvár, Békéscsaba („Csalánleves"), Szentendre mellé távoli kéznyújtással jelentkezik a sepsiszentgyörgyi szervezésű AnnART performance napok. „A performance-napok" felkiáltójel, szimbólum kíván lenni, de nem ideológia." A tópart találkozási pont; kultúrák, nézetek, természeti elemek siklanak egymás mellé: Caroline Juler londoni kritikus és Seiji Shimoda japán képzőművész szövegei egy dossziéba kerülnek. „A művészet a föld alatt-föld felett szükségszerűségéből segít kilépni. Az emberi kultúra az élet-meghalás pragmatizmusa elleni tiltakozás története. A lövészárok valóság és metafora."

A kitüntetett hely/idő pár napba sűríti a múltat, a jelent, az őselemeket, ideszóródó embereket, hangokat, árnyékokat. Olykor kimért, máskor indulatos látvány-beszélgetés folyik. A dolgok, események egymásra épülnek, a művészek tovább írják előző évi verseiket.

1994-ben már AnnART 5 és Medium 3 – a dinamikus személyes jelenlét és a múzeumi állókép együtthatása július végén. Szent Annakor, AnnART-kor.

Mindenféle *medium-kompasz* nélkül: fotó, film, video, (mozgás)színház, performance, zene..., sajátos symposium: „Kelet (E) és Nyugat (W) közel-távoli rokonok. Az AnnART alkalom egy jó családi ebédre. Megnézzük, meghallgatjuk, megemésztjük egymást."

SZŰCS GYÖRGY

Jelentkezés: 1994. JANUÁR 30-IG
Kapcsolat: ÜTŐ GUSZTÁV
4000-SF. GHEORGHE
STR. KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR 24
ROMANIA
tel: 40-(0)92-315954

Buczkó György, iparművész

Az Iparművészeti Vállalat olyan bemutató sorozatot terjesztett, melynek célja az alkotóművész és a közönség kapcsolatának kialakítása. A bemutatót a Budavári Iparművészeti Boltban rendezik. Ebben az évben Buczkó György, Kocsányi Ottó és még több művész várja az érdeklődőket.

Pesti Műsor, 1958 máj. 7.

Buczkó György, üvegtervező művész

a Vigadó Galériában „Üvegek" c. reprezentatív kiállítás üvegművészeink legújabb ~~kokt~~ törekvéseit, elért eredményeit mutatja be. Buczkó György üvegkorkéjét látjuk a kiállításon. / említve /.

cs. m.: Üvegek.
Pesti Műsor, 1982. máj. 26. 68. old.

Buczkó György, iparművész

1977 óta most nyílt meg a II. érembiennálé Sopronban. A rendezés Baranyi Judit és Askerz Éva munkája. — Szerepel e biennálén Buczkó György üvegérme, Lugossy Mária műve.

Salamon Vándor: II. országos érembiennálé Sopronban. Népújság (Tolna), 1979. okt. 7.

Buczkó György

Fiatalos kiállitás látható a Nemzeti Galériában, -irja Vadas József: "Huszévesen" c. kritikájában, mely a Fiatal Képzőművészek Studiójának jubileumi tárlatáról szól. Változást jelent ezen a kiállitáson, hogy a festmények, grafikák és szobrokon kivül egyéb müvészi alkotások is helyet kaptak. Igy, a textilesek: Benkő Marianna, Erdős Julia, Martos Katalin. A plakátgrafikusok: Esztulits Endre, Helényi Tibor, Rényi Katalin, Szyksznian Wanda. Üvegtervezők: Buczkó György, Mészáros Mária.
A korábbi szokástól eltérően most a fiatal művészek külön boxokat kaptak müveik tetszés szerinti elhelyezésére.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec. 16. XXII. évf. 5o. sz. 13. lap.

Buczkó György

A fiatal müvészek szivesen látták az uj kezdeményezést. Ezekben a boxokban szereplő müvészek közül emliti meg a kritika a következőket: Drozdik Orsolya, Bernáth Sándor, Zámbó István, Lengyel András nevét. Röviden ismerteti müveiket elvéggé mérsékelt birálattal.
Banga Ferenc és Lacza Márta grafikusok és Lóránt Zsuzsa szobrász munkáját komolyan értékeli. A festők közül: "a pókháló finomságu lényeket alkotó Dienes Gábort", "az idegeiken egyensulyozó alakok teremtőjét Nagy Gábort, a mitoszok ködében biztos szemmel tájékozodó Kárpáti Tamást" igen nagyra becsüli.
Vádas József kritikáját lásd: Dienes Gábor nevénél. Élet és Irodalom, Bp. 1978. dec.1 XXII. évf. 5o. sz. 13. lap.

! !

Buczkó György üvegtervező iparművész

a Budavári Iparművészeti Bolt kiállító terem lett az utóbbi hetekben. A kiállítás sorozat jelenleg, most a műsor adásával egyidőben Sólti Gizella gobleinjeit és Buczkó György üvegtervező műveit állítja ki.

Kulturális Magazin

1980. VI. 8. Kossuth 9.00 /Kiné/.

Buczkó György, iparművész

a Vigadó Galériában rendezett „Tárgyak, alkatások" c. kiállítás az Iparművészeti Vállalat 25. évfordulóját van hivatva reprezentálni. — Szerepel(nek) a tárlaton Buczkó György munkái.

Láttuk, hallottuk ...

1980. V. 15. 17.10 (S. J.-né).

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MŰHELYSAROK 1993. DECEMBER

ÚJ ÜVEG : ASZTALOS ERZSÉBET, BORKOVICS PÉTER,
BUCZKÓ GYÖRGY, GAÁL ENDRE, MELCHER MIHÁLY,
POLYÁK JÁNOS, SIGMOND GÉZA

"Új üveg"

A bemutatott munkákat egyetlen dolog köti össze: az üvegnek, mint anyagnak új - bár nem gyökértelen - önálló értelmezése, egyéni stilusú, sajátos módon kialakitott technikájú alkalmazása.

Buczkó György "kőkorszakba visszaépülő", archaikus munkája ironikus térbeli jel, sorozat része, mellyel a művész az üveg és tér kapcsolatának fajtáit, minőségét igyekszik feltárni, elemezni.
Buczkó jeleihez - rusztikus megközelitése miatt - első pillantásra közel állónak tűnik **Polyák János** követ és üveget kombináló plasztikája, melynek indíttatása egészen más, a kő az üveggel és a fénnyel való kapcsolatának, a külső burokkal az üvegbe zárt fény "viselkedésének", az általa teremtett mikrokozmosznak tárgyiasult vizsgálata.
Melcher Mihály pate-de-verre szobra időtlen, ősi épitményt idéz szuggesszív erővel, **Sigmond Géza** az egyes üvegrétegek között festett, különös teret, szinpadi világot életre keltő munkája játékos, ironikus.
Gaál Endre robbanó, a geometrikus formát széttörő munkája absztrakt időtlenséget sugall, az üveg meghatározatlan teret jelöl, időtlen, közvetítő, maga a megfagyott emlékezet.
Borkovics Péter az üveg anyag lehetőségeiből következő folyamat egy pillanatát dokumentálja, - barvúros technikai megoldással, hitelesen - s ez a pillanat szép.
Asztalos Erzsébet 'hala' a meleg üvegből fakadó plasztikai lehetőségek felhasználásával Bárdibükk-Bárdudvarnokon, a magyar üvegművészet egy újabb, kollektív, a volt Goszthony kúriában kialakított műhelyében készült.

Varga Vera

Buczkó György üveg

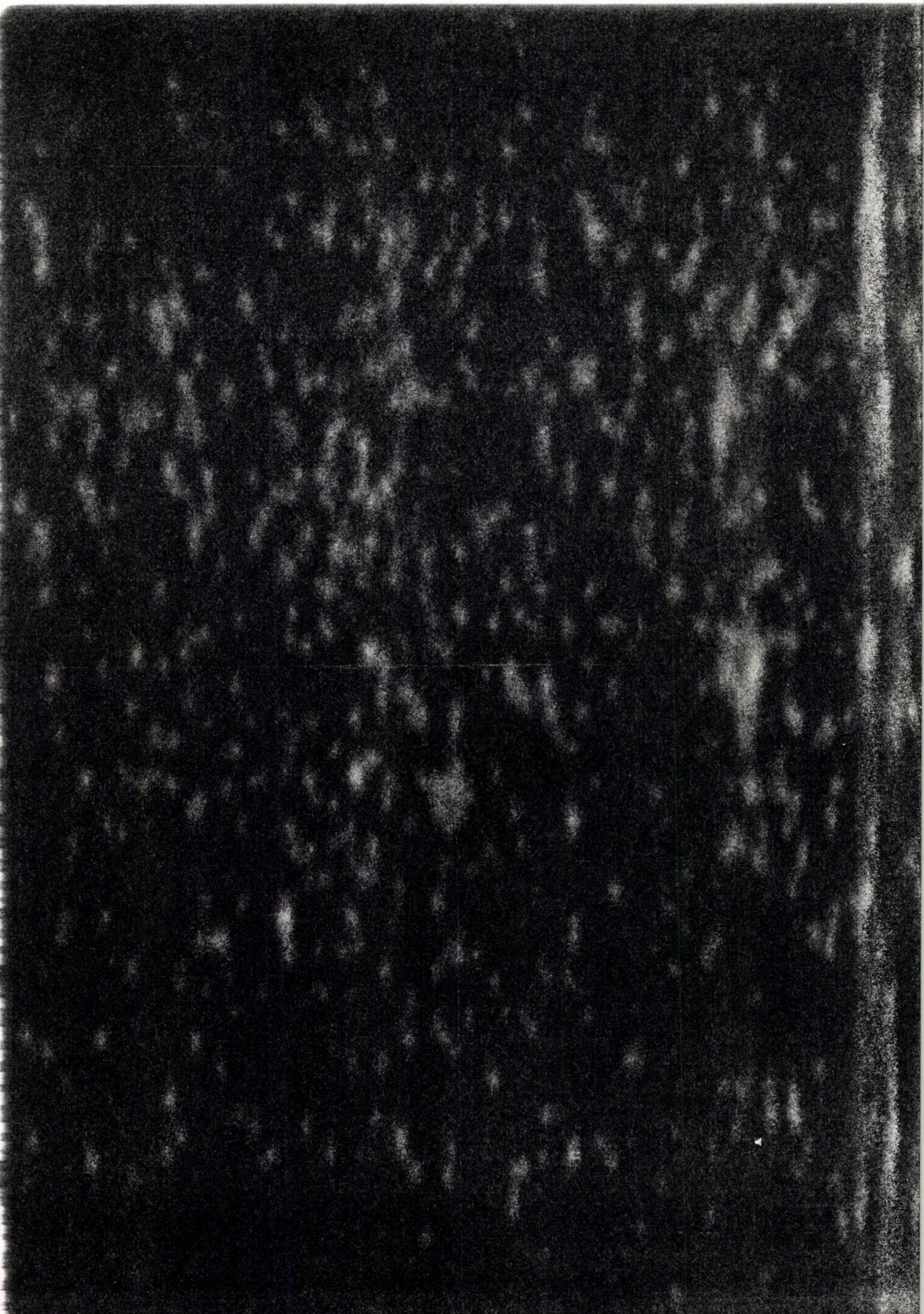

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Buczkó György üvegtervező iparművész
Tükör
21
1982 JUN 6

1. Buczkó György plasztikus tálja

Az üveg CSILLOGÁSA

van az, hogy korunk, amely
visel el természeti-tudo-
titkot, az üveg mibenlétét,
tetszik, „rejtélyét" teljesség-
nem fejtette föl? Így hát,
ondjuk, hogy az üveg *titok-*
em kendőzzük el az igazsá-
hangzatosság kedvéért. Az
és éppen ez a sajátságos
–, amely mindmáig talán a
bb, a *legáttetszőbb* készít-
, ráadásul évezredek óta,
„már a régi egyiptomiaktól
göktől" ismert és gyártott
ges anyagunk, hogy hogy
megőrzött valami ősi titkot,
omályt.
pira fordítva a szót, még
van valami, szabatos mó-
inte megmagyarázhatatlan,
ha készítünk edényt porce-
durvább kerámiából, acél-
ból, fából, műanyagból —
legyen bor vagy tömény
a fekete meg a tej, de so-
még a tiszta víz is, igazán
irból fogyasztva ízlik! Ez
ír valamiképpen közös tit-
üvegé és a miénk, amely
zzel a fizikai mivoltában
g anyaggal fűz össze ben-

járnak a fejemben a Vi-
éria termeiben, ahol az al-
ímát és a munkák sokféle-
kintve, alighanem minden
tekintélyesebb hazai üveg-
tárlatát látjuk. Mintegy
művész, a magánműhelyé-
ző, illetve — hiszen ez az
tésben többnyire szükség-
a gyárakkal lazább-szoro-
csolatban álló, vagy éppen
arban érdekelt alkotó vo-
föl üvegtárgyait. De a
és a rendeltetést nézve is,
i, teljes a körkép: fúvott,
préselt, centrifugált, csi-
vírozott, savazott, homok-
gyasztott és hámozott —
rolás is jelzi az alakítás
ét —, amit persze még
az alkalmazott üvegfajták
sága, ám azt már elha-

Majd pedig a kitűzött
agy-nagy különbözősége:
vázák, tálak, mindenféle
mpatestek, térelválasztók,
zerek, dísztárgyak, végül
képek, szobrok, „látomá-
ind-mind üvegből.
ebben kiemelni művészt,
tást e teljességre törekvő
egtörténeti múltunkat is
lvonultató — kiállításból
izonnyal igazságtalan el-
e. A képi kiválasztás is
sbé az, csakhogy ez la-
észetéből eredően nélkü-

Tudomásul vesszük,
gész keresztmetszetet be-
vánó, nagy iparművészeti
sorában elérkeztünk az
az üvegéhez; most már
nek a lényegre törőbb,
mutatók. Azok majd hé-
nek jobban kiemelni az
mi valóban művészi.
— üvegművészetről lé-
manapság aligha állhat

ellentmondásban születésének helyével, a *gyárral*, *műhellyel*, készítésének jellegével, az ipari *sokszorosítással* és nem utolsósorban céljával, a magasrendű *használattal*. Mert, ami bennünket illet, legközelebb hozzánk e kiállításon is azok a „megfogható" tárgyak, eszközök állnak, amelyeknek használati értékét — ahogy mondani szokták — az *esztétikai többlet* nem csupán emeli, hanem valósággal kiteljesíti, magától értetődővé teszi. Ilyennek ta-

láljuk a többi között Buczkó György remek „veretű" tálait és térelhatároló üvegtábláit, Horváth Márton formában és árnyalatokban, no és fényben megejtően egyszerű edényeit, Szabó Erzsébet leheletfinom vázáit, Farkas Éva izgalmas „bonbonierjeit", Urbán Ferenc meghatóan szép szürke tálját, Kiszely Katalin, Fábry János, Székely Orsolya, Németh Magda, Kovács Júlia edényeit és — ha már „műtárgy" — Bohus Zoltánnak az üveg mibenlétét szinte tökéletesen kifejező idomait.

De, mondom, akár máris visszaszívhatnám az említetteket, hisz egy következő látogatáskor bizonyára más tárgyakon pihen el jólesőn a szemünk. Erre vallanak másfelé kalandozó felvételeink is.

„Tanulság"? Túl a sajátságos technológiából származó mai kényszerházasságokon, az üveg művészetének és az üveg iparának nálunk is végre (ismét?) egymásra kellene találnia. Bár azt mondják, a szerelmet nem lehet erőltetni. Ám ez esetben egy, a feleket kölcsönösen kielégítő érdekházasság is boldogító lehetne.

BALOG JÁNOS

ma- és formajelzés szinte méltatlan ehhez a kötethez.

Hiszen a négy osztrák író *(Wolfgang Bauer, Gert Jonke, Thomas Bernhard, Peter Rosei)* művei, ezek a kemény szélsőségek, ezek a történelmi fegyelemmel megidézőjelezendő „képtelenségek" európai világlátás és stílus jelentései, amellett győztesen tudatják, hogy egyre rokonszenvesebb osztrák szomszédaink írói (az igaziak) már kozmikus távolságra jutottak (vagy földi méretűre) a lomha lektűrökben tovább pangó császárvárosi idilltől meg a provinciális népiességtől. Kegyetlen és kegyetlen-merész kapunyitó irodalom az új osztrák. És hiszen egy országgal arrébb Európában ma páratlan az írók történelembe, Hitler-korszak-vizsgálatba, dokumentációba burkolt, izgatott rákérdezése, a mi-lett-volna-ha és a milehetne-ha, a vállalt másképp-látás. És hiszen talán leginkább azért izgalmas ez a kötet, mert a mi saját irodalmunkra gondolni is késztet. A kemény valóság szférájába ránt olyan műveket, mint (például) Esterházyéi. Kiderül, hogy ezek európai küzdelmek egy új és érvényes kétkedő-kapunyitó stílusért. Kiderül, hogy miért

von kolosszális
kat a maga csi
dozó, csepp cs
rebeinek a vil
Nincs világtag
van, kötelező
kapukitárás. M
német nyelvter
minálunk. Tele
lapot evvel. Ev
meg mivelünk.
európai próza
dokumentálástó
szürrealizmusig
Az olvasónak
nő.

A demonstrá
tározottsága G
tömör utószó i
A műfordítói
dori Dezső v
már nem szor
Más fordítóne
szürkén a hazai
Csak azt emeler
Bernhard kisre
tása (Révai Gál
be talált, lükte

volt magas: még igen kevesen vágtak zsebre öt számjegyű összeget, amikor ők szezonban a négy nulla elé nem egyest, olykor nem is kettest írhattak. Életkilátásaik? Nemcsak a pilóták, még a szerelők is sűrű életveszélyben dolgoznak, s a szolgálat halottainak listája nem rövid. S ámbár a súlyos balesetek szinte mind kiküszöbölhető emberi hibák, és nem elháríthatatlan műszaki ok következményei, statisztikailag bizonyos mennyiségű emberi hanyagság is „elháríthatatlan ok". Ugyanakkor a legtöbb pilóta számára az igazi stressz az a szintén permanens veszély, hogy bármelyik felülvizsgálat során egészségi okból elvesztik jogosítványukat — nem repülhetnek többé. Akad, akinek ez „csak" egzisztenciális kérdés — ám annak jókora —, legtöbbjük azonban nemcsak a hirtelen megfogyatkozó pénz miatt tudna nehezen átállni.

Mint minden egyrészt „elit", másrészt életveszélyes szakma, a repülőké — s ezen belül még a „röghöztapadt" agrárpilótáké és szerelőké is — teli különös arcélekkel. Bár újabban mind több a saját képzésű emberük, sok MÉM-repülős korábban egyenruhát viselt, s az első gárdából valók némelyike még a Horthy-hadseregét. S a zilált vándormadárélet, a sűrű különélés, gyakori válás, a pénzesekhez mindig könnyen csapódó könnyű nők nem csökkentik a hajlamot az excentrikus viselkedésre, vagánykodásra: az erős stresszhatások hamarabb oldódnak nyers tréfákkal, a kikapcsolódás zajosabb formáival; és a szétszórt, sűrűn változó, távoli munkahelyeken, amelyeknek sem tetejük, sem kerítésük, az ellenőrzés nem túl hatékony. Figurák, esetek, történetek tömény sokasága kínálkozott hát?

Igen, Moldov
hálás terepre l
nivágyó, sokat
költő, hányódó
igen összetartó
sok furcsaságga
fogadta be őt,
laza vagy nag
vesező beszélg
nek az igazán
a hátterében,
gondok mellet
megmutatkozh
agrárgazdaság
nek egy részé
technikai-techn
köszönheti, an
pes szolgálat

Talán éppen
nálkozó színes
oka és némi m
ben továbbra
dova nem egy
fusi erénye, le
dezőtechnikája
is megmutatk
sága és nagysz
tő képessége
elengedettebb
ráltnak tűnik
meghallgató
könnyen enge
nak, a nem f
dotáknak, a
köpéseknek –
lyebb értékű
sek feltárása
rálat ilyenkc
nem kritika.
így is biztos
lenül. Ám az
bár látványo
vúrosan repü
heléssel száll
elbír.

Hogyan
nemiger
mányos
ha úgy
gel még
ha azt n
zatos, n
got a
üveg —
benne –
legtisztá
ményünl
valóban
és görö
mesterse
nem, de
valami *k*

Közna
abban is
don sz
hogy no
lánból,
ból, fém
az ital,
szesz, és
kaknak
üvegpoho
tehát ma
kunk, a
éppen e
oly *ride*
nünket.

Effélék
gadó Gal
kotók szá
ségét tel
idők legi
művészet
félszáz r
ben dolg
üvegkészí
szerű —
sabb kap
a nagyip
nultatja
„műfajt"
mondhatn
hutakész,
szolt, gra
fúvott, rc
ez a fels
sokféleség
megelőz
változatos
nyagoljuk.
célok na
edények,
tárolók, lá
aztán éks
reliefek, l
sok" — m

Különös
avagy alk
— még üv
némileg fe
minden b
járás lenn
többé-kevé
punk term
lőzhetetlen
hogy az e
mutatni kí
kiállítások
utolsóhoz,
következhe
szűkebb be
pesek leszi
egészből, a

Igen, ami
vén szó —

Bucskó György

V. Nemzetközi üveg szimpozion

1995 aug. 20-27. Bárdudvarnok

OTP Bank Galéria

1995 szept. 7-21.

Buczkó György

L.L.: Az üveg és ami mögötte van

Miskolc, 1982. augusztus

Buczkó György

Nagy Zoltán: Magyar üvegszobrászok ki állítása a Finn Üvegmüzeumban

Művészet, 1982. október

Buczkó György
Kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. VIII. 23.

Bucsó György
kiállítás az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1984. IX. 22.

Buczkó György, szobrász

L. Samu Géza

P. Szücs J. Cellini szerencséje

7.

Nincsabadság

Br. 1981 aug. 14

Buczkó György, szobrász
ünnepeltek

L: Z. Gács Gy.

Vadas József: A'Hátszó Tilhon. 12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 5. XXVIII/40

Buczkó György, üvegtervező
szobrász

L: Telcs Ede.

Frank János: Négy kiállításunk Londonban 13.

Élet és Irodalom Bn. 1984 ápr. 20 XXVIII/16

Buczkó Gyöngy

Balatonfüredi üvegszüvészeti kiállítás

Moggov Nemzet 1985. IX. 5.

Buczkó György üvegművek

Gül Baba u. 25.

A fenti című budai lakásban várja Gorka hívia mindarokat, akik kiváncsiak kerámiáinak rögtönzött tárlatára, ahol Focht gera keramikus, Arday Ildikó textil- és Buczkó György üvegművek munkái láthatók.

Tétlös 1983 VII. 31

Buczkó György ipa (üveg, fém)
[BUCZKÓ]

London: Kia Clútó (Körös)
1984. v. 85.

→ Gorka Géza ipa
MOVÉSZET 1985/10/7

Buczkó György iparművész üvegtervező

→ Z. Gács György festő
(Művészet 1985/3/21. old)

Buczkó György ipanúvész

1984. "Üvegszobrok" c. kiállítás
Ernst Múzeum

→ 2. Gyás György festő
(Művészet 1985/3/24.old
28.old

Buczkó György ipanűrési

Essen kiállítás

→ Bohus Zoltán ipan
Művészet 1985/3/35.

Buczkó György

Lugossy Mária szobrai

Magyar Nemzet, 1986. IX. 9.

Buczkó György, iperművész

L: Tossy Béla

-: Közművelődés, Klubkiradó . . .

46.

Új Tükör, Bp. 1986 dec. 14.

XXIII/50

Buczkó György

Kisplaktikai bicunálé Pécsett.

M. Nemzet
1987. VIII. 15.

BUCZKÓ GLÖRGY
iparművész;

Munkácsy Mihály-díj

Magyar Nemzet 198[illegible]. 10. 2.

Buczkó György

Buczkó György, Bodóczky István és Hantos György képzőművészek videóműveit vetítik március 24-én, este 6 órakor a Fészek Művészklubban.

Magyar Nemzet 1987. III. 24.

Buczkó György, üvegtervező-iparművész
Ernst Múzeum
Üvegszobrok.
1984. szept. 23-ig

Finnországban. Rihimaki város Finn Üvegmúzeumában 1982-ben rendezte meg a Műcsarnok a „Magyar Üvegszobrászat" c. kiállítást. Sikerük volt. Most Magyarországon mutatják be ezeket a műveket. A kiállítók: Buczkó György, Kertészfi Ágnes és még többen.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1984. szeptember.

Buczkó György üvegtervező-iparművész

1982-ben Finnországban, Richinö város üvegmúzeumában mutatta be a Műcsarnok a „Magyar üvegszobrászat" c. kiállítást. – Most az Ernst Múzeumban kerülnek bemutatásra ezek a művek. A tárlaton többek között Lugossy Mária, Buczkó György, Schaár Erzsébet, Zégács György munkái láthatók.

Studió '84.

1984. VIII. 28. TV-1. 21.20

BUCZKÓ GYÖRGY

repr. Térplasztika
ld. Domanovszky Endre

Erdős László: A vizuálét jelképei.

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 4.sz.12-13.o.

Umenovedny ústav
Slovenskej akadémie vied

813 64 B r a t i s l a v a

Fajnorovo nábr. 7.
CSEHSZLOVÁKIA

BUCZKÓ GYÖRGY üvegm.

Munkái láthatók a Gül baba utca 25.alatt.ld.Gorka Livia

UJ TÜKÖR 1983,XX.évf.31.sz-43.o.

BUCZKÓ GYÖRGY

cmlitve ld. Bohus Zoltán

+ repr.

Balog János: Az üveg csillogása

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 23. ss. 24-25. o.

SZERZŐDÉS

végzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

észről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
ől

e:

z alábbi feltételekkel:

feladat részletesen:

Buczkó György, üvegtervező iparművész c) Folytatás (vége).
Menyhárt László: Üveg „S". Buczkó György munkáiról.

Buczkó György: Novotel világóra, 320 × 320 cm, 1982

Művészet, 1988. okt., 35-old.

Buczkó György, üvegtervező iparművész 5.) Folytatás.
Menyhárt László: Üveg-„S" Buczkó György munkáiról.

Buczkó György: Ferihegy II, fényobjekt, 320 × 540 cm, 1985

Művészet, 1988. okt., 35-old.

Buczkó György, üvegtervező iparművész 4.) Folytatás.

Menyhárt László: Üveg – „S". Buczkó György munkáiról.

Buczkó György–Jegenyés János: A Délpesti Kórház üvegfala, 180 m²

Művészet, 1988. okt., 35-old.

Buczkó György, üvegtervező iparművész 3.) Folytatás.

Menyhárt László: Üveg-„S", Buczkó György munkáiról.

„Fekvő hajlított hasáb", hajlított, csiszolt síküveg, 15.5 x 89 x 28 cm, 1988. | repr. |

„Fekvő hasábok", 14 x 70 x 6.5 cm, 1988. | repr. |

„Omega-koncert díszlete és látványterve", felvétel a koncertről, 1987. IX. 5. | repr. |

Gazdagréti szoborpályázat, „Vázlattervek", 1987. | repr. |

Művészet, 1988. okt., 34–36 – old.

Buczkó György, üvegtervező iparművész

Gyárfás Péter: Üvegszobrok. Tihanyi Múzeum, 1988. VII–IX.

a Tihanyi Múzeumban megrendezett „Üvegszobrok" kiállításon, három alkotó: Lugossy Mária, Bohus Zoltán, Buczkó György munkáit láthattuk. – Buczkó György már némileg eklektikus, művei oldottak, játékosak, pld. „Anyag és lehetőség" ingatag egyensúlyt megjelenítő kompozíciója, avagy a transzparenciát „tagadó" „Váza" c. műve (említve).

Művészet, 1989. január, 1–2-old.

BUCZKÓ György

LÓSKA Lajos: Üvegplasztikák Tihanyban. =
Uj Müvészet, I. évf. 2. sz. 1990
36,39.p.

BUCZKÓ György

Buczkó György, üvegtervező iparművész 1.) Folytatás.
Menyhárt László: Üveg-„S", Buczkó György munkáiról.

MŰHELY

Buczkó György: Üveg „S" II, ragasztott, csiszolt síküveg, 15 × 26, 5 × 5 cm, 1986

Művészet, 1988. okt., 33-oldal.

jáni díszkút stb.), ugyanakkor különböző szimpóziumokon is dolgozott. Ez év júniusában–augusztusában a Tihanyi Múzeumban (*Bohus Zoltán*nal és *Lugossy Mária*val közösen), szeptemberben az Ernst Múzeumban, októberben pedig a Pécsi Kisgalériában rendezett kiállítást.

– A gyár mindenekelőtt lehetőség volt – emlékezik vissza Buczkó György. – Nyersanyaghoz jutottam, és munkálkodott bennem valami bizonyítási vágy. Erős és ambiciózus voltam. Mindent akartam csinálni. Szerettem az embert próbára tevő feladatokat. Hittem ma-

A gyárakban is más volt abban az időben a szellem, és ez legalább akkora hatással volt rám, mint maga az anyag. Nem mindig pénzért dolgoznak az emberek; talán az önbecsülés, a virtus vagy a bizonyítási vágy is hajtja őket. Az embereknek az anyaghoz való hozzáállása, munkája, viselkedése érdekes tapasztalat volt számomra. Ez, remélem, a munkáimban is érződik. Amikor a Novotel Szállóba megrendeltek egy világórát üvegből, adva volt egy 3,2 × 3,2 méteres felület, egy térkép. Ezzel különösebben nagy hókuszpókuszt nem lehetett csinálni. Az egész

födémet, csak a liftakna faláról lóghatott le. Ez feladat volt! És ugyanígy a Dél-pesti kórház is, amit *Jegenyés János*sal csináltam (180 négyzetméter üvegfelület, 10 emelet magas). A fémszerkezet tervezését és kivitelezését is mi vállaltuk. Dolgoztunk a Fémmunkás Vállalat műhelyeiben, a Pécsi Építőipari Szövetkezet homokfúvójában, a Szegedi Gumigyárban és kis lakatosműhelyekben. Együtt éltünk a feladattal, és éreztük, hogy a miénk.

– *Számtalan nagyléptékű beruházási munka kivitelezésénél láttam, hogy a művész*

BUCZKÓ György

BODONYI Emőke: A tárgyaim már nem jól neveltek : Beszélgetés Buczkó Györggyel. * Uj Müvészet, III.évf.4.sz. 1992. 32 -36.p. ill.

35 Azaz 47,25 méter.

36 Az 1791. évi összeírás a tornácot, folyteret is ambitusnak nevezi.

A kastélyépületben kialakított lakószobáket az említett 1791. évi összeírás a követ

A) A kastély udvarába belépve jobb kéz az egyik kocsiszín. Vasreteszes fa ajtaja hat ekon kétfelé az udvarba nyílik, tetejét zsindelytéglával rakták ki. E kocsiszíntől valamenn egész épületen körbefutó, udvarra néző amb

B) Ezt az ambitust az egész épület alsó első szobától az istállóig bolthajtás alatt, alsótű, égetett téglával kirakva építették. A téglatus udvari, kereken 32 cm vastag fala 110 cm A főépület udvari frontján az ambitust az emetették, s így középen az udvari bejárat mellet festett zsalugáteres ablak néz az udvarra.

Az ambitusról összesen 31 egyenlő nagy helyiségekbe, úgymint a szobákba, konyhákba padlásra, kályhafűtő helyiségbe és 2 árnyékszék 7 kisebb, vaspántos, kilincses puhafa ajtót kép a kályhafűtő helyekre. Az udvarra 5 nagyobb lehet kimenni. Az udvarból belépve jobb felő szolgál.

C) Az ambitusról jól megvasalt, kétfelé nyfalépcső vezet egy bolthajtásos, égetett tégamelyben mintegy 250 akó bor fér el. (Ebborait.)

D) Az előbbi pince fölött nagy éléskamra bitusra nyíló puhafa ajtaját diófa színűre fes zárral és ndmiennemű nem cinezett lakatosmu Az éléskamra ajtajával szemben nyílik az első továbbiakban olvashatunk — ajtaja. A boltl

tégla padozatú kamra 3 ablaka közül a nyuga nélkül, a déli (udvari) üvegtáblákkal, a keleti (a karikás ablaküveggel készült, s mindhármat v tették meg. A kamrában az asztali és konyhai e

46

Buczkó

BUCZKÓ IMRE HÁRMAS KÜLDETÉSE

Melyik a helyes út - latolgatta magában Vörösmarty drámahőse, Csongor. Három irány meredt előtte, Ő Tündére alapozta életét. Buczkó Imre képességeire és vágyaira figyelve a műszaki pálya mellett döntött, de festői álmait sem adta föl. Főmérnök maradt, festőművész lett. E kettős hivatás munka és alkotás, energiaáthelyezéseket rejt magában. A szabad légóceán révén napi összeköttetésbe került messze égtájakkal, képzeletét egyszerre mozgatta az ifjúság szabolcsi tájai és Bangkok, Szingapúr, Los Angeles környezete egyre inkább globális tágasságú lett.

Az a tény, hogy a Műegyetemen kapott diplomát, az a főmérnöki beosztás, mely a Ferihegyi Repülőtér egyik nélkülözhetetlen vezetőjévé avatta, hozzájárult nemcsak állandó világlátásához, hanem rajzi alaposságához. A második hivatás dehogy hátrány, előnyére változott. Kétségtelen, Ady szavait kölcsönözve Buczkó Imre is "értől az Óceánig" jutott. Mindez fejlődésének ütemét és intenzitását is meghatározza, de azt is, hogy maga az Ér, a Nyírség, az ifjúság páratlanul nagy kincset hordoz. Már az Ér is, nemcsak az Óceán. A nyírlövői temető, ahol a sírjelek között magasodik egy fa, maga az Élet, a kanyarokkal övezett szabolcsi, nyírségi, szatmári tájak. Mindez az akvarell friss felületein őszinte hamvassággal és pazar szinköntösben jelenik meg, a ködös november is, ha rozsdásak a levelek, látjuk: ez az "Ősz". Mindez az anyanyelve. Már maga az élmény is, az azt követő kidolgozás szintúgy. Ez a korszak azt jelenti elsősorban, hogy Buczkó Imre mindent megtanult műfajából, ami egyáltalán megtanulható, így ilyen hordozott és szerzett törvények alapján rajzolta meg családja tagjait, édesanyját, gyerekfigurákat és az emlékezetes "Apám" portrét.

Áiszkhülosz használta elsőként a kiemelést, azt, hogy a jelenségek tömkelegéből elénk állította Prometheus alakját. Buczkó Imre is alkalmazza ezt, élményei tárházából kiválasztja azt, ami számára a legfontosabb. Kiugrat egy narancsvörös árnyalatot, mely a szürkék tartományában a Naszály kezdődő sebe. Máskor az erdőszél válik jelentőssé képén a megfigyelt lila sáv révén. "Összemosódik a tenger az éggel", írta hajdan Aiszkhülosz, s ezt a víz-felhő térséget festette Turner, Egry József és balatoni látványában Buczkó Imre is.

Akvarellekkel járja végig az országot, friss és gondolkodó szemmel láttamozza a siroki várat, folyópartot, hegyeket, zöld fák rozsdásodó lombjait. Visszafogottság, a színek nyugalma, ez az Ő feszültsége. Megfontolt, mederbe terelt jgazi erő vezérli. Precíz, nem tűri a hevenyészettséget. Érzékeny ábrázolás az osztályrésze, mert egyszerre birtokolja a lelkület tisztaságát és a szerkesztés szigorát. Fegyelmével, önismeretével elérte, hogy sorsának minden feltüremkedő nehézségét festészete javára tudta fordítani. Ő irányítja történéseit, nem az események határozzák meg személyiségét, így lehet erőfeszítéseinek és örömeinek végeredménye a mű. Beosztja, szervezeti erőit a kép optimumáig.

Akadt iránytűje elegendő. A család használható, bölcs tanácsai, pallérozott önismerete, Németh Béla és különösen Elekfy Jenő, akivel 1965-től alakul ki termő kapcsolata. Az Ő akvarelljeinek világos vonalvezetése, könnyedsége, eleganciája, képi fogalmazásának szellemessége komoly inspirációkat adott Buczkó Imrének, azóta is magabiztosan halad tovább ezen az úton. Minden érdekli, loncsos fa, szélvihar, ködbevesző puszta. Egyre magabiztosabb technikával és őrzött humánummal talál rá új és új vizuális kincseire a természet kifogyhatatlan, évszakokra bontott színpompájában.

Érdekes az a festői vállalkozása, melyben összeveti a Balaton és az osztrák Zell am See környékét. Ebben a szín és formapárhuzamban láttatja az egyezéseket és a különbségeket is, melyek a lépték nagyságában és a hegyek közeliségében is megnyilvánulnak.

Buczkó Imre életmódja évtizedek óta a Ferihegyi Repülőtéren pereg. Ez a magas rendű műszaki tevékenység sok közegben érleli akaratlanul is a festői alkotás folyamatát. Azzal is, hogy globális szemléletben él interkontinentális határok között, azzal is, hogy az átlagnál több lehetősége nyílik utazásra. Mindez számára nemcsak helyváltoztatás, hanem fölismerések sorozata, a motívumok kincstermő gyűjtése. Kinyílik előtte a nagyvilág, új dimenzióig jut el gyermekkorának fúró-faragó szenvedélye, új minőségi régiót ér el az a sok gyümölcs, növény, melyet vízfestékkel megannyi iskolai szemléltető táblára festett. Fölizzottak benne azon korrigálások éltető emlékei, melyek Cseh István és Boross Géza festőművészek révén váltak képi tanulsággá. Rilke említi, hogy a művek nemcsak emlékek és élmények, hanem elsősorban tapasztalatok, melyek hosszú szünet után

támadnak föl és válnak a vers, a kép végeredményévé. Más körbe jutott el az a sok Tahiban megvalósult séta, Elekfy Jenő és Buczkó Imre társalgása. Egyrészt a hála, hiszen Buczkó Imre szervezte a 100 esztendeje született Mesterének centenáriumi kiállítását a Ferihegyi Galériában és a szülőföldön Győrött, a Városi Művészeti Múzeumban, másrészt az Ő akvarelljeiben folytatódik tovább Elekfy Jenő érzékeny ecsetvezetése, megannyi finomsága.

Megragadta utazásainak festői élményeit új műveiben. A thüringiai erdőt érdekes-izgalmas, zöld áradat között fölujjongó narancs-tüzével, mely maga a szépség és ősnyugalom. Rómában a Colosseum látványa lenyűgözte. Szürkében tartott, visszafogott méltóságú festményt is varázsolt belőle 1987-ben. Még nagyvonalúbb látomása az "Esti Niagara", ahol a leomló, alázúduló nagy víz fenségét idézi a színskála teljes szivárványszínével. Dokumentáris értéke is van a "Börtön Kajafás házában" c. Buczkó akvarellnek, hiszen a festő egy általa elsőként megfigyelt figurát is ábrázolt, így a szentföldi út e festői motívumban biblikus tanulsággal is szolgált.

Jelképes panorámája "A sas". Első pillanatra úgy tűnik, hogy e fenséges madár "kiűzött királyként" mereng minden repterek környékén. Kiderül azonban éppen e látvány segítségével, hogy ez a jelképes sas az a nyolcmillió repülőgép, melyben az emberi szellem szállt és száll magasba, messze a felhők fölé. Sejtelmes fények hatják át "Karácsonyi csendélet"-ét, az ünnep színes csendjének áhitatát sugározva, hiszen az ábrázolat Buczkó Imre művészetében mindig lelki tartalmat hordoz. Ez az ereje és karaktere a "Szélvihar"-nak is, ahol az előtér földi tárgyiasságát a súlyos felhőzet folytatja, színben és formában egységesítve a felületet.

Buczkó Imre festői világa egyenletesen és megbízható értékrendet képvisel, olyan kincset, mely fogalmazásának világossága és gazdag, sokrétű lelki tartalma miatt mindenki számára átvehető. Teljes válaszra már csak az kötelez, hogy említsem meg az Ő harmadik küldetését, hiszen műszaki pályája és festői életműve közismert érték és eredmény. Az Ő csongori harmadik útja a Ferihegyi Galéria, melyet 1994-ben Ő alapított, Ő szervezett, Ő gondoz Elekfy Jenő, Kondor Béla Gyémánt László, és mások alkotásaival.

Losonci Miklós
művészettörténész

IMRE BUCZKÓ THREEFOLD MISSION

Wich is the right direction? - meditated Csongor, the protagonist of a drama by the classicist Hungarian writer, Mihály Vörösmarty in front of a trifurcation. Csongor based his life upon his love, Tünde ("the Fairy Queen"). Imre Buczko, listening to his abilities and ambitions, decided for engineering, though he did not give up his dreams about painting. He remained a Chief Engineer - he became an artist. This twofold mission, work and creation covers energy-shifts in inself. The free air-ocean brought him into contact with remote lands, his imagination was stirred by the scenery of Szabolcs in the eastern region of Hungary, Bangkok, Singapore, Los Angeles at the same time. His environmet expanded further and further is global space.

The very fact that he graduated from the Technical University of Budapest, the duty of a Chief Engineer that made him an indispensable manager contributed not only to his permanent Weltanschaung, however, it also helped his thoroughness in graphics. The second mission was not a disadvantage, au contraire, it turned to his benefit. To use the words of Endre Ady, the famous Hungarian twentieth century poet, Imre Buczkó, undoubtedly, got "from Streamlet to Ocean". All this determines the pace and intensity of his development. The Streamlet itself, Nyirség, his youth carries particularly valuable treasures. Even the Streamlet, not only the Ocean. The graveyard at Nyiflövõ - where, amidst the tombs, a tree, Life itself rises to the sky, the landscapes of Szabolcs, Nyirség, Szatmár gridled by river-bends, the water-mill at Turistvándi. All these appear in his watercolours in honest bloom and a profuse pageantry of colours - the foggy November, too, and if the leaves seem rusty, we can see: this is "Autumn". All this is his mother-tounge. The experience itself already, along with the following processing. This era shows primarily that Imre Buczkó had learnt everything that could be learnt in the trade, thus, after these brought and acquired rules did he draw the members of his family, his mother, child-figures and the remamrkable portrait of "My Father".

Aeschylus used the technique of emphasis first by showing us Prometheus and raising him above the crowd of phenomena. Buczkó applies the same device, choosing the personally most important from the storehouse of his experience. He stresses a shade of orange, the opening wound of the mountain Naszály in the domain of grey tones. At another time the skirt of the forest gains significance by the observed purple streak mirrorred in the picture. "Sea and sky merge into one another" would

Aeschylus write. Thes water-air space appeared in the paintings of Turner, József Egry, and in the interpretation of the landscapes near Balaton, in those of Imre Buczkó himself.

He travels the country with his water-colours, with fresh and meditating eyes he countersigns the castle at Sirok, riverbanks, mountains, or the green foliage getting mildewed. Refinement, calm colours - this is his tension. He is guided by deliberate, ebbed graphical power. He is precise and does not bear hasty ways. Sensitive depiction has fallen to his share, for he possesses spiritual decency and structural severity at the same time. By the means of his discipline and self-acquaintance he could turn all folding hardship of his fate for the benefit of his painting. He directs his happenings, it is not the events that determine his personality, thus can the outcome of his endeavour and gaity become an oeuvre. He saves and organizes his strength up to the picture's optimum.

He met enough compasses. The wise and serviceable pieces of advice from the family, his cultivated self-knowledge, his relationship to Béla Németh and particularly to Jenõ Elekfy with whom he got acquainted in 1964. The clear tracing, the ease, the elegance, the sense of humour in pictorial composition of Elekfy's water-colours thoroughly inspired Imre Buczkó who, since then, has been following this track. He is interested in everything: in sluttish trees, storms, glaes, plains fading into mist. With a more and more confident technique and guarded humanity he encounters new visual treasury in the inexhaustable, seasonally-devided pageantry of nature.

His attempt to compare the environment of the Lake Balaton and the Austrian Zell am See is challenging. In this parallel of colours and shapes he displays the similarities as well as the differences manifested both in scale and in the vicinty of mountains.

The life of Imre Buczkó has been whirling around the International Airport at Feribegy for decades. This high-standard technical activity ripens the process of artistic creation in many aspects. For he lives with a global point of view among intercontinental boundaries and for he has more opportunity to travel than the average. All this for him is not only shift in space, but also a series of discoveries, a treasure-bearing collection of motifs. The world opens up for him, the woodworky passion of his childhood can reach new dimensions, that great amount of fruits and plants painted in water-colour on the unnumerable boards at school attain a qualitatively new region. The animating memories of the corrections that became a visual reality through the artists István Cseh and Géza Boross, now inflame. Rilke

mentions that works of art not only are memories and adventures, but primarily experiences that resurrect after a long break and result in a poem or a painting. To another circle did all the walks in Tahi get, all the walks and talks of Jenõ Elekfy and Imre Buczkó. On one hand, it was thankfulness, since that was Imre Buczkó who organized the centennial exhibition for his master both at the Gallery at Feribegy Airport and in the native town of the artist born a hundred years ago, at Győr, at the Town Art Museum, while on the other, Jenõ Elekfy's sensitive tracing, ever so much delicacy carries on in Imre Buczkó's watercolours.

He grabbed the picturesque experiences of his travels and adventures in his new paintings. He depicted the forests of Thüringia with their interesring-exciting orange-flames exultant amidst the green flood, which is beauty and prehistoric trangquillity. He was captivated by the sight of the Colosseum in Rome and out of this experience he conjured a painting in greys of refined dignity in 1987. An even more grandiose vision of his is the "Niagara at Night" where he evokes the magnificence of the pouring, down-rushing grand waterfall with the whole rainbow arch of colours. "The Gaol in the House of Kaiaphas" has documentary values as well, for the artist represents a figure observed by himself for the first time, thus the trip to the Holy Land supplied a Biblical moral in this pictorial motif.

His symbolic panorama is "The Eagle". At first sight, this magnificent bird seems to mediatet like a "chased king" around all airports. But it turns out, aided by this very scene, that this symbolic eagle is the eight million aircrafts by whose help the human race has been flying far above the clouds. Mysterious lights interpenetrate his "Christmas Still-life" beaming the piety of the feast's colourful calmness, since delianation always carries sprituality in the art of Imre Buczkó as well. This enpowers and Characterizes the "Tempest", too, where the earthly objectivity of the foreground is extended by the heavy clouds unifying the surface in form and colour.

The pictorial world of Imre Buczkó represents an equable and reliable value-system, a treasure which, because of the clearity and rich, manyfolded spiritual sense of his composition, is receivable for everybody. So that I could complete my answer I should mention his third mission, since his technical life-work and artistic oeuvre is widely known and acknowledged. His third road alike that of Csongor's is the Gallery at Feribegy that he founded in 1994, he organized and managers it.

Miklós Losonci
art historian

ÉLETRAJZI ADATOK

Született 1936-ban, Nyírlövőn.

Önálló kiállításokat 1976 óta rendezett

Budapesten, Kisvárdán, Bridgeportban (USA).

A Művészeti Tárló kortárs művészeti baráti kör vezetője.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

Alapító tagja a Független Magyar Szalonnak.

A Közlekedési Szakszervezet 1987-ben

"Művészeti Díj" kitüntetésben részesítette.

KÉPJEGYZÉK:

Borító	Szélvihar	(olaj-v.)
1.	November	(akvarell)
2.	Anyám	(ceruzarajz)
3.	Apám	(ceruzarajz)
4.	Niagara éjjel	(olaj-v.)
5.	Ősz	(akvarell)
6.	Reggel	(tollrajz)
7.	Parkban	(akvarell)
8.	Nógrádi táj	(olaj-v.)
Hátsó borító	Páduai Szent antal	(olaj-fa)

1.

2.

3.

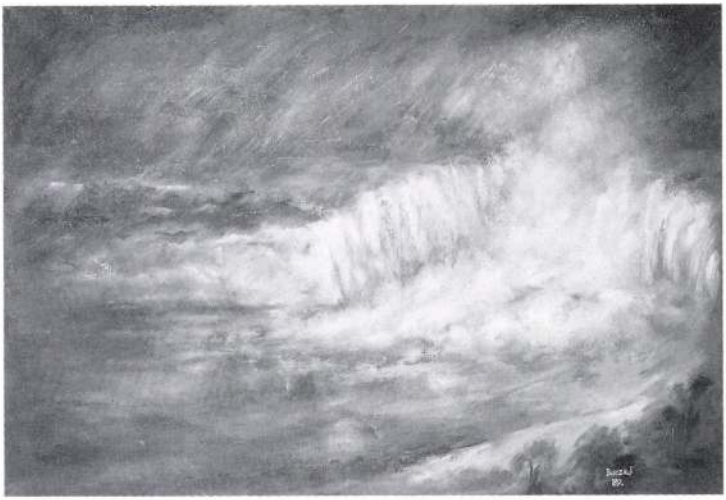

4.

5.

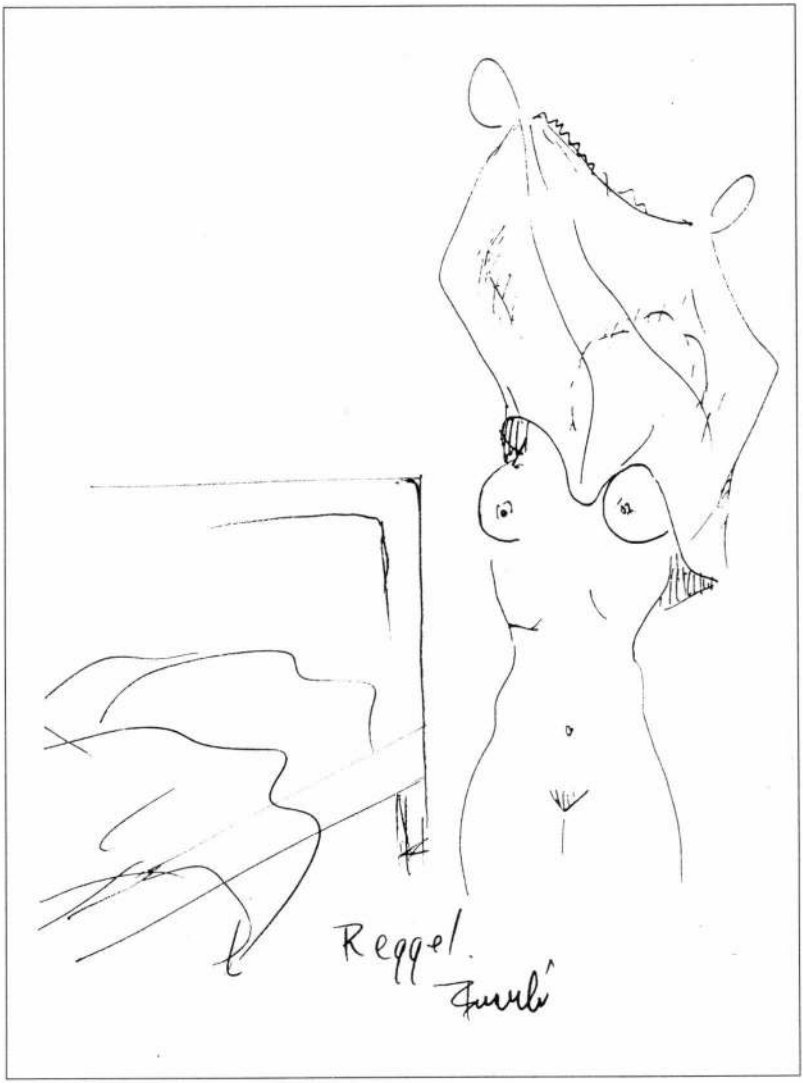

6.

7.

8.

A katalógus
a Légiforgalmi és Repülőéri Igazgatóság
támogatásával készült.
Felelős kiadó: Buczkó Imre
Tervezte: Karasz Lajos
Fotó: Mester Tibor
LRI Sokszorosító 96012
F. v.: Mezősi Zoltán

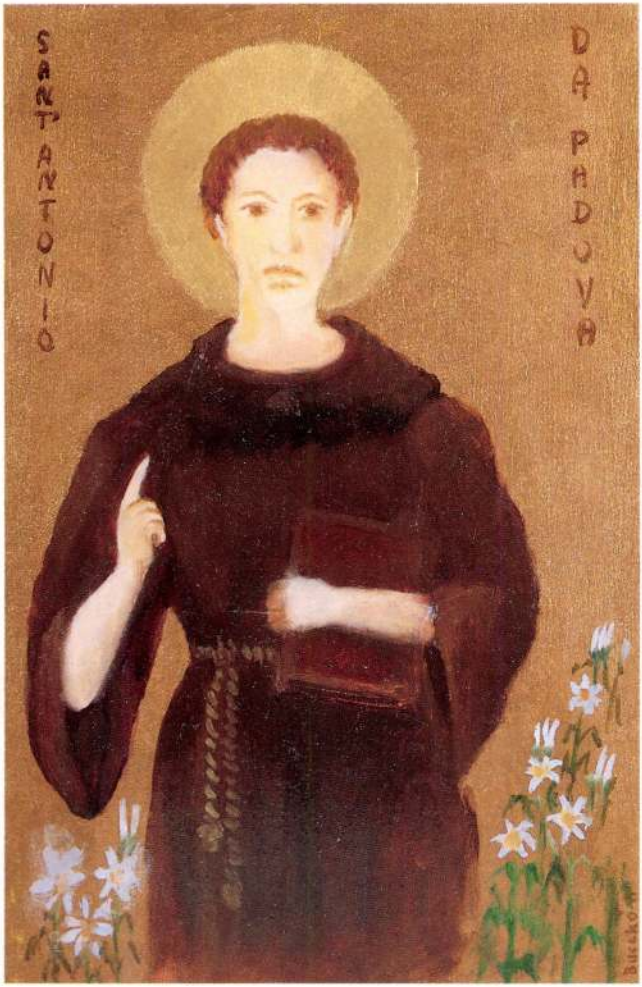
SANT ANTONIO
DA PADOVA

1997 Május 7
Hegyvidék

Hegyvidéki szomszédaink

Buczkó György

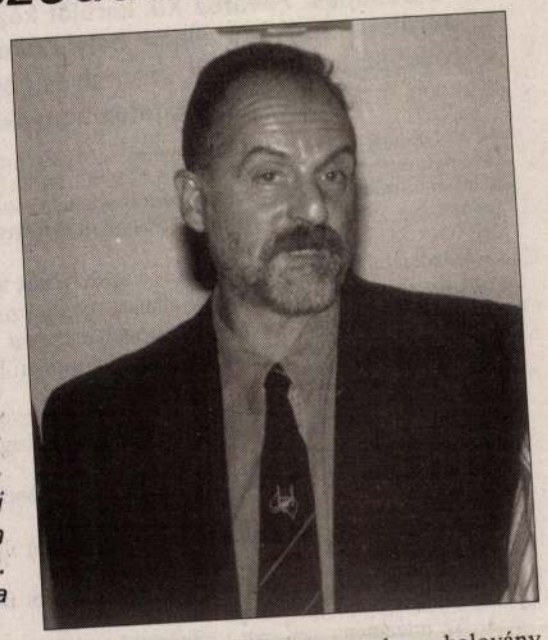

A képzőművész édesapát, Buczkó Gézát, és a textilművész édesanyát, Erzsi nénit előbb volt alkalmam személyesen megismerni évekkel ezelőtt, mint három fiúk közül a világhírűvé „cseperedett", kutatótanító iparművészt, Buczkó Györgyöt, aki most a felső-németvölgyi családi házban árasztja elém globális világát és tudását. Szinte minden témája, minden mondata zavarba ejtően összetett.

Született 1950. augusztus 13-án, Budapesten. 1969-74 között a Magyar Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékének hallgatója; 1974-től üvegtervezőművész. 1974-1980-ig a Salgótarjáni Üveggyár tervezője. 1981-től a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola üveg-szakán tanít. 1991: az „Élő Glassikusok" csoport alapítótagja. Egyik szervezője a Bárdudvarnokon létesült Bárdibükki Nemzetközi Szimpózionoknak. 1996: meghívják az Iparművészeti Főiskola Szilikát Tanszékére tanítani, de bizonyos okok miatt még nem foglalta el ezt a helyet.

Munkái Budapest, Pécs, Veszprém, a németországi Coburg, Düsseldorf, Köln, Frauneau, továbbá a japáni Sapporo és New York közgyűjteményeiben, múzeumaiban is megtalálhatók. Válogatott egyéni kiállítások 1978-1996 között Budapesten nyolc, Pécs két, Dunaújváros, Szeged, Tihany, Szentendre egy-egy kiállítóhelyén, továbbá Essenben, Bécsben és New Yorkban. Díjak: 1978-ban Pécsett a 10. Kisplasztikai Biennálé második díja, 1987-ben *Munkácsy-díj*, 1991-ben a sapporoi „Glass Now" kiállításon az *Asahi Shimbun-díj*, 1997-ben a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete által adományozott *Alkotói-díj*.

És egy önjellemző mottó: „Azon tárgyak által vagyok meghatározott, melyeket én hoztam létre. Ezek a jelek, nyomok, leszúrt karók jelzik, merre jártam és most hol állok."

„Élő Glassikus"

– Jó, ha valaki ilyen szellemesen tudja megfogalmazni magát. Hogyan választottad éppen az üveget?

– Az üveget nem én választottam, az választott ki engem. Otthon mindenféle képzőművészeti anyagot megismerhettem, a technikát megtanulhattam. Bevallom: kerestem valamit, amihez apám talán nem ért. Tizennyolc évesen az volt a lényeg, hogy önálló véleményem lehessen és apám ne szóljon bele, ha már az ő hatására mentem az Iparművészeti Főiskolára. Én ugyanis a TF-re készültem kajak-edzőnek, mint egykori utazó kerettag.

– Az üveg-tanszak nagyon új volt akkoriban, maguk a tanárok is más szakokról jöttek. Lényegében a hallgatókkal lik, de utána a temperálás még vagy három nap, és csak akkor látom meg: mit is csináltam végül?

Edényeket – egy-két tál-jellegű formától eltekintve sosem csináltam, inkább építészeti és szobrászati munkákat. Például a Novotelben a recepciós szinten található egy 3,2 x 3,2 méteres Világóra. A tárgyaim nem funkcionális és nem is dísztárgyak. *„A tárgyaim nem jólneveltek"*, sokszor idegenek a jelen épített környezetében, de nem is tudnak kapcsolódni a mostani középület-stílushoz.

– Miklós Pál művészettörténész úgy fogalmaz rólad, hogy a plasztikai üvegkalligráfiát teremted meg munkáidban, archetipikus szimbólumokat. Mi izgat ezekben?

– Nézd ezt a füzetet, amolyan *„Buczkó-szótár"*! Vannak ősi kultúrák, mint a kínai, a héber, az egyiptomi, az inka, – ezeknek vannak ábrázolásaik és írásjegyeik is. Keresem, hogy az egyes kultúrák megoldásaiban mi a saját és mi a közös, ami több helyen is felbukkan. A kifejezési mód és a lehetőség milyen érdekes! A diákokat is a megértés nyelvére próbálom megtanítani.

A művészet és a tudomány felfedezi a törvényszerűségeket, modellezi, felmutatja, regisztrálja őket. Így hozza létre a rendet és az egyensúlyt. A mai kor a személyes érdekek szerint mos össze mindent. Az emberek nem tudnak saját véleményt alkotni, elbizonytalanodtak, már saját érzékszerveiknek sem hisznek. Az európai ember, ha meglát egy ismeretlen növényt: kiássa, elviszi a laboratóriumába, felszeleteli, mikroszkóp alatt vizsgálja, de bármeddig is jut, tudása nem elég ahhoz, hogy a növényt részeiből újra összerakja. Mit csinál a keleti ember? Leül mellé és nézi, megpróbál maga is „növénnyé lenni", azonosulni vele, hogy megfejtse a lényegét, és ezáltal jobban megismerje önnönmagát.

Fiamnak, – mint minden iskolásnak ötödikes korában – babot kellett csíráztatni. Az órán megnézik a szikleveleket és rövidesen elfelejtik az egészet. Mi tovább tartottuk az ablakban a három edényt, amelyből nőttek, nőttek a babok, de nem tudtak semmiben megkapaszkodni. Egymásra nem tekeredtek, mert „tudták": azzal saját támogatójukat ölnék meg, veszítenék el. Amikor közéjük tettünk egy hurkapálcát, órák alatt szépen felkapaszkodtak a közös támaszra. Van még mit tanulni a babtól!

És a kerület?

– Tudtad, hogy a XII. kerületben háromszor annyi képző- és iparművész lakik, mint Szentendrén, – mégis azt tekintik művészeti centrumnak?! Miért olyan halovány itt, nálunk a művészeti közélet? Talán csak az egy Táltos Klubban van összefogás, ahol keddenként 25-30 ember jön össze. Alig várom ezeket a napokat. Ami van, ideértve a helyiségeket meg a kerület Művészeti Alapítványát is, lényegében az amatőröket támogatja, az irányítói is amatőrök. Nem tudom, hogyan tudják egyáltalán ennyire kihagyni a kerületi művészeket, kirekeszteni a szakembereket a kerület életéből, fejlesztéséből?...

...Buczkó mesél. Mesél Budaszentlőrincről, ahol egykor a pálosok központja állott üvegművesekkel, bronzöntőkkel, kőfaragókkal, kódexmásolókkal, és amit jó volna igazán „kiásatni"! Mesél az *Omega együttes* 25 éves jubileumi koncertjének díszlet- és látványterveiről, amiket ő készített, mesél a meghiúsult magyar Expo előkészítési munkálatairól, aminek makettjénél (a garázsuk tetején) tervező barátaival mégis „időben megnyitotta az Expót". Mesél a fémlapról, aminek testébe *Möbius-szalagot* tekert, megbontva az anyagot de úgy, hogy még röntgennel sem lehet kimutatni, úgy van megcsinálva...

Mindezt lejegyezni is lehetetlen. Maradjon hát ennyiben ez a „hegyvidéki szomszédunk"-portré!

Muzsay András

FELHÍVÁS

a Budapest Főváros XII. kerület közigazgatási területén működő állami, helyi önkormányzati, továbbá a nem állami, személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekhez

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények működésének engedélyezéséről szóló 161/1996. (XI. 7.) kormányrendelet alapján a működési engedéllyel nem rendelkező szociális intézmény fenntartója 1997. június 30-ig köteles az intézmény működési engedélyének kiadását kérelmezni.

A szociális intézmény működési engedélyének kiadásáról

a) az alapellátását és nappali ellátást nyújtó szociális intézmény esetén az intézmény székhelye, telephelye szerint illetékes Önkormányzat jegyzője dönt. A kérelmet a Polgármesteri Hivatal Népjóléti Irodájára kell benyújtani.

b) Az átmeneti elhelyezést nyújtó és bentlakásos szociális intézmények működési engedélye iránt a Fővárosi Közigazgatási Hivatal vezetőjéhez kell fordulni.

A működési engedély kérelmezéséhez csatolandó iratok (1 példányban):

1. Az intézmény székhelye (telephelye) szerint illetékes ÁNTSZ szakvéleménye.
2. Az intézmény székhelye (telephelye) szerint illetékes tűzoltóparancsnokság szakvéleménye.
3. Az intézmény szakmai vezetőjének szakképesítését bizonyító irat másolata.
4. A 161/1996. (XI. 7.) kormányrendelet 12. § (3) bekezdés b. pontja szerinti 2 éves szakmai gyakorlat.
5. A fenntartó és a szakmai vezető együttes nyilatkozata arról, hogy az alkalmazottak a módosított 2/1994. (I. 30.) NM rendelet 2. § (4) bekezdésében meghatározott arányban rendelkeznek a szükséges szakképesítéssel.
6. A szociális intézmény szakmai programja.
7. Felelősségbiztosítási szerződési ajánlat másolata.*
8. Adószám.*
9. Az épület műszaki alaprajzának másolata.***
10. Az épület használati jogcímét biztosító okirat (tulajdoni lap, bérleti szerződés másolata).***
11. Alapító okirat.
12. Nyilvántartásba vétel igazolásának másolata.**
13. Vállalkozói engedély, alapszabály vagy társasági szerződés másolata.*

*Nem állami intézmény esetén kell csatolni.

**Alapítvány, közalapítvány, egyesület, gazdasági társaság, közhasznú társaság esetén.

***Nappali ellátást nyújtó és bentlakásos intézmény esetén.

A kérelem benyújtásához szükséges adatlap és a szükséges tájékoztatás az Ügyfélszolgálati Irodán beszerezhető az ügyfélfogadási időpontban.

Népjóléti Iroda

Horvát Kisebbségi Önkormányzat

Közmeghallgatás és könyvbemutató

FÓRUM

Az MDNP szervezésében április 18-án 17 órakor lakossági fórumot tartottak a Németvölgyi úti iskolában. *A Hegyvidék politikai rendezvényekről nem tudósít, de mivel az előadók a XII. és a szomszédos I. kerületi önkormányzatok polgármesterei voltak, úgy gondoltuk, a kerületeik dolgairól szólnak, s így nem maradhatunk le a rendezvényről.*

A „házigazda" *Barsiné Pataky Etelka* országgyűlési képviselő ismertette pártjuk programját. Ezt követően *dr. Udvardy-Nagy István* polgármester tájékoztatta a jelenlévőket a hivatali változásokról. Kiemelte, hogy fontosnak tartja a jó kapcsolatot a kerületben található, a kerületért dolgozó valamennyi önkormányzati és civil szervezettel. A jó eredményekhez a négyéves ciklust kevésnek véli, ez csak a megalapozáshoz elég. Az Önkormányzat célkitűzései között stratégiai jelentőségűnek ítéli az iskolák minőségromlás nélküli stabilizálását, a zöldfelület további csökkenésének megakadályozását. Az anyagi lehetőségek szűkössége mellett fontosnak tartotta jelezni, hogy az intézmények helyzete mégsem romlott. Szólt továbbá a volt MOM területén megvalósuló új kerületi városközpontról, és állást foglalt az egészséges kerületi lokálpatriotizmus mellett.

Katona Tamás I. kerületi polgármester többek közt elmondta: fontos eredménynek tartja, hogy a kerületben nem kell szociális segítséget kérniük a rászorulóknak, csupán bejelenteni igényüket, mivel helyzetük alapján náluk ez jár az érintett polgároknak. A vár mindkét oldalán a katolikus nevelés biztosítását tűzték ki célul – ezt elérték. Pénzügyi helyzetüket rendezettnek minősítette, hitelt egyetlen évben sem kellett felvenniük. A parkolási gondok enyhítése érdekében föld alatti parkolókat létesítenek a Corvin téren, a Déli pályaudvar mellett és a Bécsi kapunál.

– *J* –

Sajtótájékoztató

Az új társa

Az MSZP Budapesti Szervezetét rendezett a Fővárosi Ön Igazságügyminisztérium kép vásával április 17-én a Pall

Az önkormányzati bérlaká

A tájékoztató *Vajda Pál* fővá ter-helyettes előadásával kezdő hogy a fővárosi központi önkor mindössze kétezres állományt részben a nyugdíjasházi laká visszakapott közszolgáltatói egy kásokból állnak. Mégis az ún. kásügyek kapcsán sűrűn találkoz nak a kerületi lakásállomány pr 1990. évben mintegy 800.000-e ból a 23 kerületi önkormányzatn 400.000 lakás, ma már csak 80 tulajdonában, amely csökkené 50.000-re áll majd be.

Elavult tvr. alapján pri

Mindez az 1993. évben „isz ben" felgyorsult privatizáció amelyet az akkor új lakástörvé Akkor a bérlők alanyi jogon vé jutottak. A kialakult vételi „őrüle jesztő tényező fokozta. A nagy s tében az alapító okiratok igen sol szültek. Ugyanis a többszáz lakás a 10–20 lakás esetére szerkesztett szere szerint alakították át társas ezek az alapító okiratok nem cs adatokat és jogviszonyt tartalma bályozták, de kitértek az üzemelt sára is. Ez utóbbiak ma már oly geket jelentenek, amelyek akadá állomány ésszerű kezelését, illet Ezért szükség van új, korszerű fővárosi lakásállomány karbant mintegy 3–500 milliárd Ft felújítá ki a sok évtizedes elhanyagolás nincsenek meg a szükséges anya gondok feloldását a jogszabályi k is akadályozza.

A külföldi gyako

A továbbiakban a készülő jogs tőit képviselő, illetve irányító *dr.* államtitkár az e téreni jogi szab lásának időrendi visszaemlékezé súlyozta, hogy a viszonylag kis zakra készült tvr. szabályozási épületek létrehozásával és a 89 tékű lakásprivatizációval túlfesz

Rátérve a külföldi gyakorlatra hogy amíg az USA-ban a szabály

A Budapesti Tanítóképző Főiskola anyagi lehetőségeinek szűkös volta ellenére folytatja tudományos közleményeinek publikálását, amelyek sorában ez évre eljutott a XV. kötethez. Ezúttal a Társadalomtudományi

hetőség,

A Budapesti Tanítóképz

Filozófia – t

tört

progresszió, illetve

Az aquincumi orgona mása a Budapesti Történeti Múzeumban

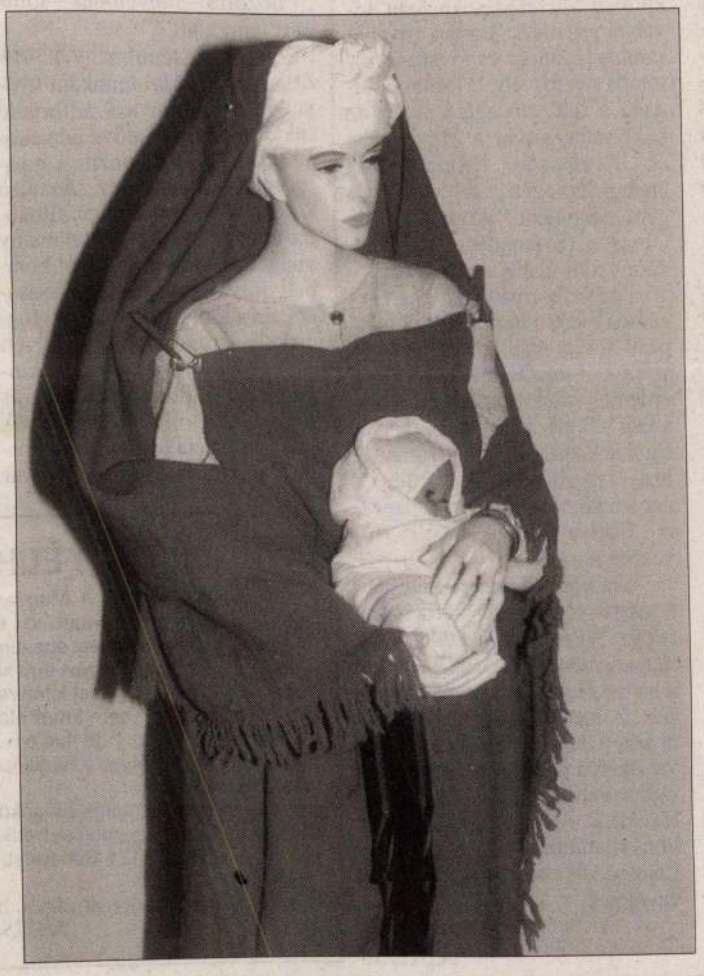

Élet a római birodalom két városában. Mesélnek a régészeti leletek: a víziorgona, a híres ezüstkincs... 600 eredeti régészeti emlék....

A római birodalom két városának mindennapi életébe ad bepillantást az az újszerű kiállítás, mely *Svájc és Budapest* múzeumi szakembereinek együttműködéséből jött létre. Két ország több mint száz szakembere több éves együttműködésének eredménye, hogy bepillanthatunk *Aquincum* (a mai Budapest városelődje) és *Augusta Raurica (*a mai Augst – Svájc), a két római város életébe. A nagyon jól rendezett, gazdag kiállítási anyagból az is kitűnik, mit hozott a római kultúra az ott élő kelta népesség számára. Nagyjából és a lehetőség szerint azonos szempontok szerint vizsgálták a városok történetét, lakosaik életmódját, a gazdaságot, a vallási életet, a temetkezési szokásokat. Mindkét város a Kr.u. 1-4. században egyaránt a Római Birodalom része volt, ezért a leletek között sok a hasonlatosság

(Folytatás az 5. oldalon)

Kelta viseletkonstrukció

...k-
...zom
...rt ez
... meg-

...ogy a fő-
...szoló szak-
...ztam, így vi-
...merтem az
...zakmai közös-
..., az üvegesség
... közösséget formál.
...net egyedül csinálni,
...echnikai háttér kell, így
...gy az egymásrautaltság.
Most is sokan járunk össze, így jött létre a hat bárdibükki szimpózion is.

„Térbe írott mozdulatok"

Lényegében minden tárgy egy nagy kísérlet. Sokat lehet tanulni az anyagtól és egymástól is. Van, aki szobahőmérsékleten csiszolja az üveget, más 1200 °C-on olvasztja. Én a „langyosnak számító" 900 °C képlékenységét szeretem. Van egy szabadalmam: *a kötőanyag nélküli negatív formára* (akár porra is) *történő üveg-hajlítási módszer*. Hetekig készítem elő a munkát, próbálom kitalálni, hogyan érje el az üveg azt, amit én szeretnék. Maga a „művelet" kb. három óra alatt lezaj-

...STECHNIKA- ÉS SPORTTÁBOROK 266-3432
...n. JELENTKEZÉS: MÁJUS 28-IG

A XII. kerületi Horvát Kisebbségi Önkormányzat április 8-án közmeghallgatást és könyvbemutatót tartott a kerületi Önkormányzat épületének polgármesteri tanácstermében, amelyen kerületünkből és a főváros többi részéből kb. 50-60 érdeklődő polgár vett részt. A rendezvényen megjelent *dr. Karagics Mihály*, az Országos Horvát Önkormányzat elnöke, *Vuity István*, a Fővárosi Horvát Kisebbségi Önkormányzat elnöke és több kerületből a horvát kisebbségi elnökök.

Skrapits Lajos, a kerületi Horvát Kisebbségi Önkormányzat elnöke bevezetőjében tájékoztatásul elmondta, hogy a horvátok kerületünkben a két világháború közötti gazdasági világválság idején telepedtek le, és az egészségügyi intézményekben, valamint a szomszédos kerületekben (Szent János Kórház, svábhegyi szanatóriumok, a II. kerületi Lipótmező, a XI. kerületi Anyaház) találtak munkát. Beszámolt a tavalyi évben végzett munkáról, az önkormányzat fontosabb rendezvényeiről. Ezek közül kiemelkedett Szigligeti Ede a Cigány című népszínművének horvát nyelvű előadása a Jókai Klubban. Sikeres volt a helyi önkormányzat épületében rendezett horvát kulturális est és bál, a testvér-önkormányzat jubileumi ünnepségein való cselekvő részvétel, a Kisebbségek Karácsonya a kerületi Művelődési Házban, továbbá számos horvát nyelvű színházi előadás és fővárosi kulturális rendezvény. Örömmel tudatta a hallgatósággal, hogy az önkormányzat és a Művelődési és Közoktatási Minisztérium anyagi támogatásával az év végén megjelent Skrapits Lajos Obracun (Számadás) című horvát nyelvű újabb verseskötete.

Az önkormányzat lehetőségeihez mérten támogatja a budapesti horvát nyelvű Általános Iskolát és Gimnáziumot. Két arra érdemes tanulót ösztöndíjban részesít. Segíti a fővárosi Horvát Egyházközséget, a hagyományőrző együtteseket, valamint a nemzetközileg is ismert budapesti „Fáklya" nevű Horvát Művészegyüttest.

Az elnök beszámolója után a résztvevők számos kérdést tettek fel. A képviselő-testület tagjai megjegyzéseikkel kiegészítették a végzett munkáról adott összegzést. A közmeghallgatás után az új kötet szerzője, valamint a horvát nyelvű gimnázium három tanulója verseket adott elő a jelenlévőknek. A családias hangulatú könyvbemutató végén Skrapits Lajos dedikálta könyvét a résztvevőknek.

Dr. Sákovits Imre
képviselő

Tanszék számára volt le
hogy *Donáth Péter* és *Fa*
Mária szerkesztésében öt tanu
mányt és három előadást adhassanak közre kollégáik témafeldolgozásaiból az összefoglaló „Filozófia – művelődés – történet" cím alatt.

Az oktatói tanulmányok sorát *Demeter Katalin* munkája nyitja, és a magyar századforduló titkai nyomába eredve adalékokat közöl a hazai pozitivizmusrecepció történetéhez. Az első kérdéskörben a magyar filozófia-magyar természettudomány világába vezeti az olvasót korabeli folyóiratok, tudós társaságok és a kor szellemi nagyságainak ismertetésével. Ezt követi a pozitivista rendszerek áttekintése a külföldi gondolkodók és hazai követőik értékelésével. Külön fejezeteket szentel a szerző *Ernst Mach* és a magyar

ka
Ily
ada
ter: „
la" c.
véltári fo
merjük me
a szlovák n
latát a buda
25-ös éveiben,
közoktatásügy t

Gróf Klebelsber
tuszminiszter nevét ev
nem volt szabad elítél
súly nélkül emlegetni. Do
Péter másik tanulmánya az
nemzetiségi politikájának motívumairól íródott „Germanizálni akart-e a gróf?" címmel. Korunkban egyre plasztikusabbá

FELHÍVÁS

Kedves Bajtársak! A Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének tagnyilvántartását újólag rendezni szükséges, ezért tagkönyvcserét kell végrehajtanunk.

Az elmúlt időben ezért egy kérdőívet küldtünk minden bajtársunknak, kérve, hogy azt kitöltve számunkra küldje vissza. Sajnos sokan a mai napig sem tettek eleget kérésünknek, és nem küldték vissza a kérdőívet, 1 db 4x4 cm-es igazolványképpel együtt. Kérjük, hogy a kérdőívet a fényképpel együtt sürgősen juttassák el a válaszborítékban.

Akik adminisztrációs hibánkból eredően nem kapták meg levelünket, pótlólag megkérhetik a kerületi szervezet elnökétől: Horváth János, 1124 Budapest, Thomán István u. 7/a. Telefon: 395-4624.

Kérésünk teljesítését várva, bajtársi üdvözlettel:

MEASZ XII. ker. Szervezet Elnöksége

**Az I–XII. kerületi Felnőtt-háziorvosi Ügyelet címe: Budapes
Telefonszáma: 201-4649 vagy Mentők:**

A ST.ART Galéria bemutatja

Magyar üvegművészek a 20. század végén című kiállítást

Megnyitó: 1999. március 17-én (szerdán) 19 órakor
Megnyitja: Wehner Tibor művészettörténész
Megtekinthető: 1999. április 2-ig, hétfőtől péntekig 10-18 óráig

Buczkó György, Czebe István, Gaál Endre, Polyák János

The ST.ART Gallery presents the exhibition

The Hungarian Glass-Artists at the end of the 20th Century

Opening: 17. March 1999. (Friday) at p.m.
The exhibition will be introduced by : Tibor Wehner arthistorical.
The exhibition through 2 April 1999. Monday-Friday 10.00 a.m.– 6.00 p.m.
Sponsors: Borház, Parád Kristály Manufaktúra Kft.

Gallery of Contemporary Art • H-1075 Budapest, Madách Imre utca 5. • Tel./Fax: (36-1) 342-2342

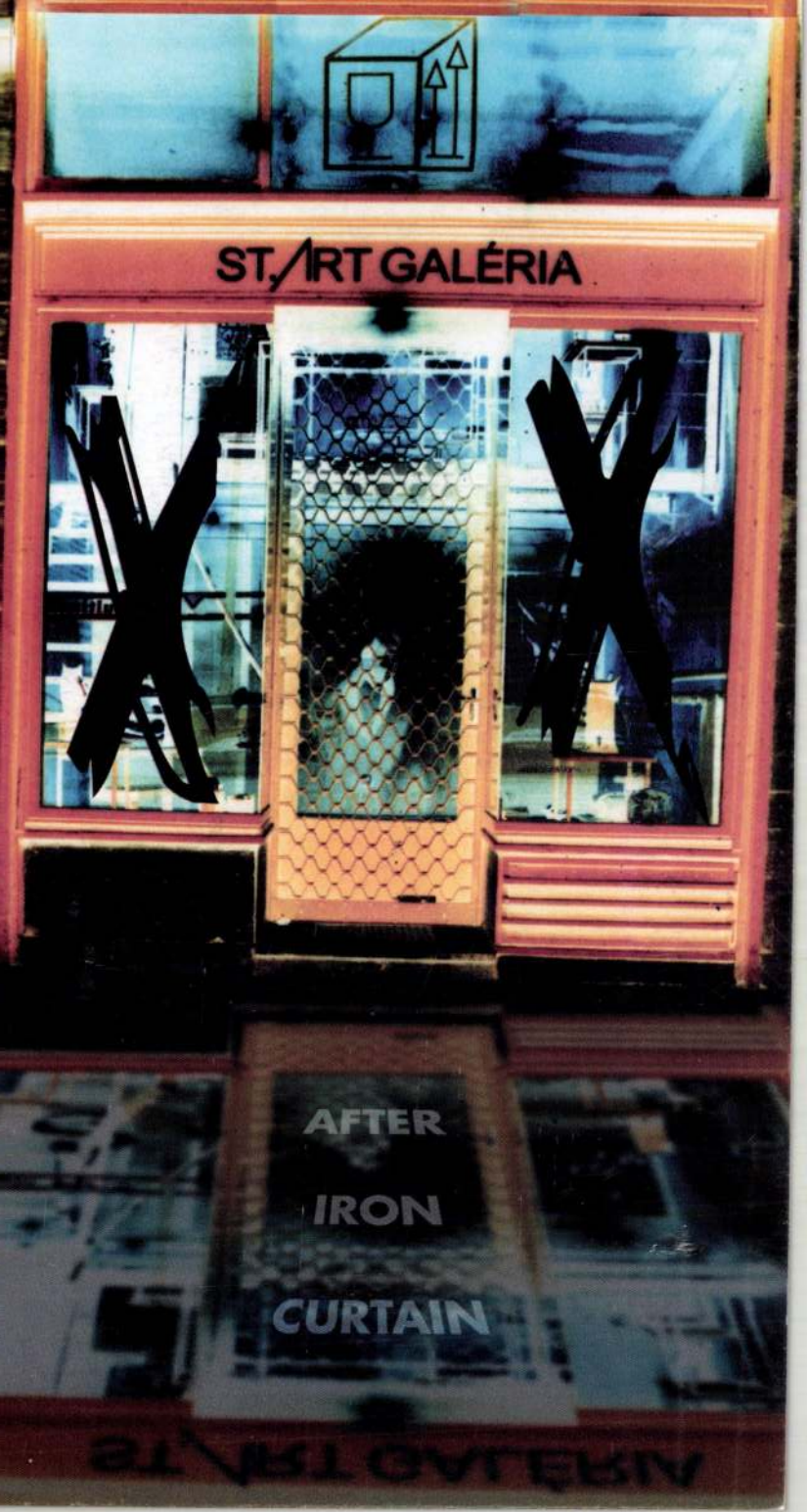
ST./ART GALÉRIA
AFTER
IRON
CURTAIN

VIGADÓ GALÉRIA

Tisztelettel meghívjuk
Önt és barátait

BUCZKÓ GYÖRGY

élő glassikus
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja

JANÁKY ISTVÁN

építész

2000. október 6-án 17 órakor
a Vigadó Galéria
emeleti kiállítótermében.
Budapest, V. Vigadó tér 2.

Megtekinthető
2000. október 6. és 23. között,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

BUCZKÓ György

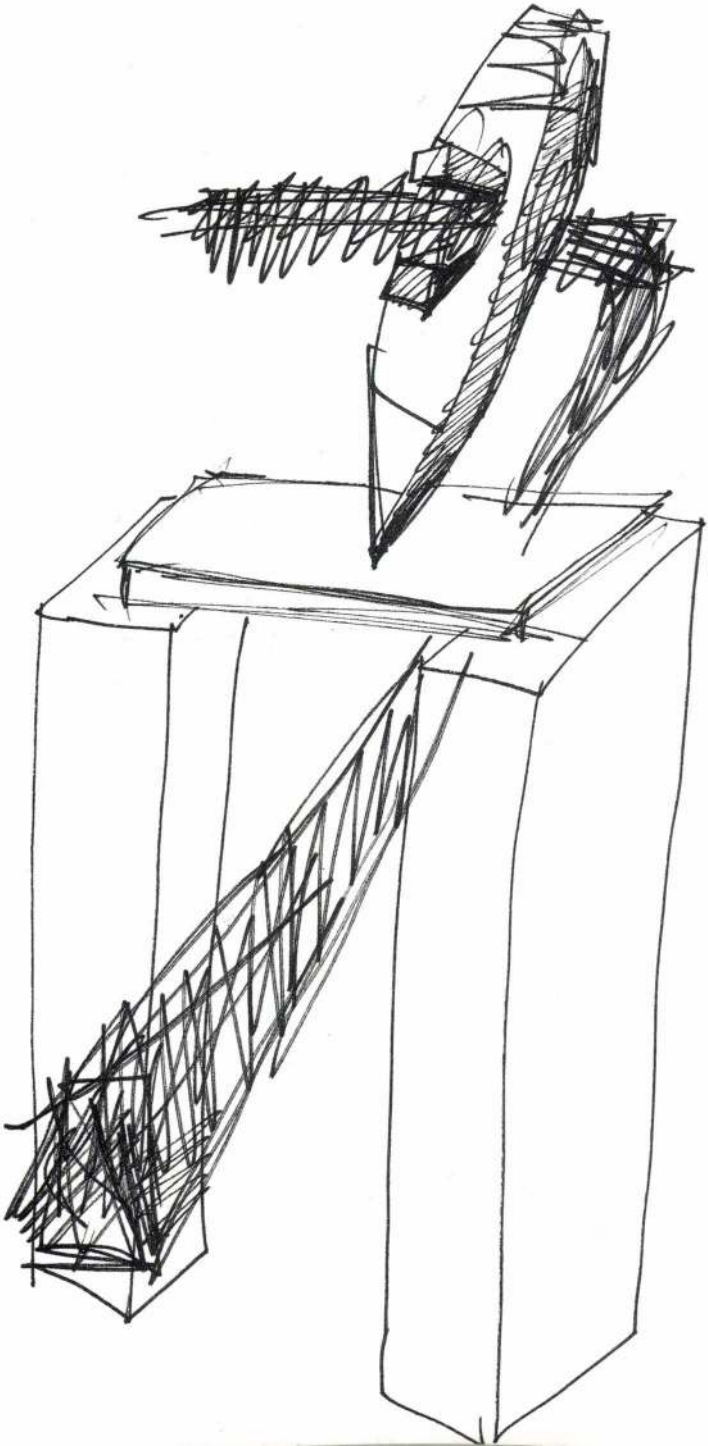

BUCSKÓ GYÖRGY ÉPÍTÉSZ

VÉLEMÉNYE A MOM-PARKBAN:

"KAPUTERVE ÉPÜLJÖN AZ

ALKOTÁS U. FELÖLI FÖRÉSZÁRATHOZ"

2000. 04. 8. NÉPSZABADSÁG

Buczkó György

ST.ART GALÉRIA
Tisztelettel meghívja Önt

BUCZKÓ GYÖRGY
üvegművész kiállítására

Megnyitja Erdei Sándor üvegművész
1998. szeptember 11-én, 17 órakor

H-1075 Budapest, Madách I. u. 5.
Tel./Fax: 3422342

A kiállítás megtekinthető
1998. október 2-ig
hétfőtől péntekig, 10-től 18 óráig

Minden, ami üveg, illetve üvegből készül, nálunk megtalálható vagy megrendelhető.

ST.ART GALÉRIA
1075 Budapest,
Madách I. u. 5.
Tel./Fax: 3422342

BUCZKÓ GYÖRGY

Cs. L.: Szobrok őrzik a MOM emlékét

Népszabadság 2000 márc. 8

sben, 1964-ben jelent meg.

217/6. Das holländische Gruppen-

ent meg.

ztrák régész, müvészettörténész.

8-ban a bécsi egyetem tanára lett.

ztrák müvészettörténész, utóbb

etemi tanár.

Tisztelettel meghívjuk
Önt és barátait

BUCZKÓ GYÖRGY

élő glassikus
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja

JANÁKY ISTVÁN

építész

2000. október 6-án 17 órakor
a Vigadó Galéria
emeleti kiállítótermében.
Budapest, V. Vigadó tér 2.

Megtekinthető
2000. október 6. és 23. között,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

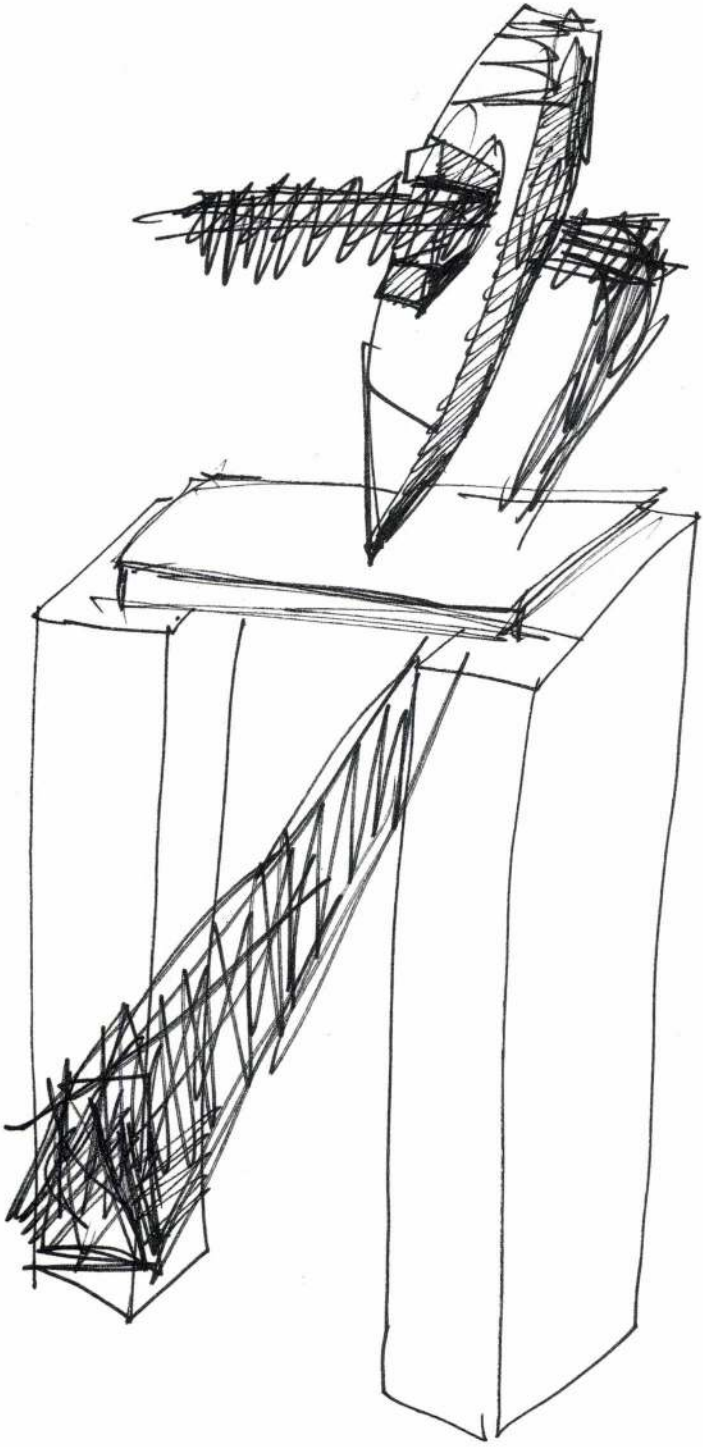

BUCZKÓ GYÖRGY

Pécs

„Múzeum - utca"

TKM 284

BUCZKÓ GYÖRGY

Rumpler György:

Törökeny óriások

Hónaszab daág 2001 márc. 21

ıdó volna a magyar kormány hivatalos
;yalni. Távozáskor felszólított, hogy
ra, amikor a kormányától vett értesí-

.itikai személyiségektől szerzett in-
;győződésre jutottam, hogy az olasz kor-
; szerint hajlandó volna a magyar kor-
tárgyalni. Bátor vagyok tehát Miniszter-
ssék e lépés kívánatossága felől sürgő-
t igenlő, alkalmas személyt e missióval
inisterelnök Úr jobbnak látná, hogy
hatolózás története Romában, azt megbe-
végezni. Ebben az esetben is szüksé-
ó levél birtokában legyek, mert enélkül

Résztvevő művészek
Pariticipant artists:

ANDRÁSKA József Svájc
BACSÓ Anna Magyarország
BODNÁR Bernadett Magyarország
BICSÁR Vendel Magyarország
BUCZKÓ György Magyarország
BUDAHELYI Tibor Magyarország
James CARCASS Anglia
DÁRDAY Nikolett Magyarország
Kim DONGWOOK Korea
Latchezar DOTCHEV Bulgária
Matthew DURRAN Anglia
Mark ECKSTRAND USA
ERDEI Sándor Magyarország
Eva FISEROVÁ Szlovákia
GAÁL Endre Magyarország
Dainis GUDOVSKIS Lettország
HEGYVÁRI Bernadett Magyarország
Elena IAROCHENKO Oroszország
Frantisek JANÁK Csehország
Lucartha KOHLER USA
Vijay KOWSHIK India
Remigijus KRIUKAS Litvánia
Francoise MACK Franciaország
Catherine OSTAPENKO Oroszország
Vygantas PAULAUSKAS Litvánia
Janusz ROBASEWSKI Lengyelország
'SIGMOND Géza Magyarország
Grzegorz STANISZEWSKI Lengyelország
Hong SUNGHWAN Korea
SZABÓ Károly Magyarország
Igor TOMSKI Oroszország
Sergey TRAVNIKOV Oroszország
Susanna de VITA Olaszország
Kim WILLIS Anglia
John de WIT USA

A **Magyar Üvegművészeti Társaság** tisztelettel meghívja
a Tokodi Üveggyárban megrendezésre kerülő

IX. Nemzetközi Üvegszimpózium
valamennyi programjára

1999. augusztus 8-án délután 5 órakor
a szimpózium ünnepélyes megnyitója
a Tokodi Üveggyárban

Köszöntőt mond
Bodáné Králik Erzsébet
a Tokodi Üveggyár vezérigazgatója

Alfons Hannes úr
Frauneau polgármestere
és
Guido Scattolin
Arte Flash SNC (I) főigazgatója

Megnyitja:
Cserny József
Kossuth díjas tervezőművész

A műhelymunkák augusztus 9-14-ig a gyár területén megtekinthetők
Szakmai előadások este 7 órakor kezdődnek az Üveg Étteremben.

The workshops in the Glass Factory, in Tokod are open
for everyone who are interested in the show of executing
glass works on 9-14 August from 9 a.m. to 2 p.m.

If you need more information please contact:
Endre Gaál president of HuGlass tel.: 06-20-938-1014
György Buczkó glass artist and Inke
Bognár secretary in Tokod Glass Factory
Tel.: 33/468-485, 33/468-486, Fax: 33/468-487 33/468-464

A MűvészetMalom Kht. és a Magyar Üvegművészeti Társaság
tisztelettel meghívja Szentendrére
a MűvészetMalomba
(Szentendre, Bogdányi út 32.)

a IX.Nemzetközi Üvegszimpózium
zárókiállítására
(Tokod Üveggyár, 1999. augusztus 8-15)

A kiállítást
1999. augusztus 15-én délután három órakor megnyitja

Farkas Ádám

Köszöntőt mond: Domokos János a MűvészetMalom igazgatója

The Hungarian Glass Art Society and ArtMill S.
respectfully invite You to the opening of the

IX. International Glass Symposium Exhibit

on August 15 at 3 p.m. to the
MűvészetMalom (ArtMill)
Szentendre
(Bogdányi street 32.)

Opening speech by

Ádám FARKAS

greetings by: János DOMOKOS manager of ArtMill

Támogatóink/ Sponsored by the:

Arte Flash SNC Olaszország
Hunguard Kft. Orosháza
MűvészetMalom, Szentendre
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Thermo Kft.
Tokodi Üveggyár vezetősége és dolgozói

grafika: Lee Kyung-Sook

Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan Think Global, do it Local

Buczkó György

IX. International Glass Symposium 1999
Tokod, Hungary
augusztus 8-15.

globalization

Buczkó György

BUCZKÓ GYÖRGY

Kiállítás

VÍZIDISZNÓÉK

Kortárs szobrok a Városligeti-tavon

A millenniumi múltba révedő rendezvények sorában üdítő kivétel az a szoborkiállítás, melynek a *Művészettel az új évezredbe* címet adták a szervezők. A századfordulós építési lázban, a gazdagodó polgárság aktív részvételével felépülő városrész szívében, a csónakázó tavon kiállított művek szándékuk szerint előre, egy új, de éppoly rohamosan fejlődő és polgárosuló korba tekintenek. Egy olyan korba, amikor a meggazdagodó rétegek nem észveszejtő árú fogyasztási cikkekbe ölik pénzüket, hanem a köz számára is élvezhető szellemi értékek létrejötte fölött bábáskodnak mint mecénások. Például köztéri szobrok szponzorálásával.

Fotó: Sióréti Gábor

A haza haszna

A huszonhárom kortárs művész által létrehozott szobrok kilépnek az elit művészet templomából, a múzeumból, és művészeti látvánnyá formálják a Városligeti-tavat. A műélvezet ingyenes, megtekinthető akár a Műjégpálya melletti kutyasétáltatás közben, bámulható a Kós Károly sétány hídjáról, vagy hűsítő italokkal felfegyverkezve az Á kávézó teraszáról. Romantikus lelkületűek, jó kondícióban levők és persze azok is, akik csupán a gyönyörködés céljából szeretnének közelebb kerülni a művekhez, bérelhetnek csónakot, hozzá térképet, a térkép alapján kalauzoló fülhallgatós magnót, és indulhat a vízi tárlat bejárása. Aki akar, szavazatával elősegítheti az egyik mű továbbélését: a közönségdíjas alkotást a főváros megvásárolja, majd valamelyik terén állandó közszemlére teszi. A szoborkiállítás persze turisztikai látványosság is egyben, s miközben a megállás nélkül automata fényképezőgépet kattingató és videózó külföldi turisták hadait kerülgetjük, gondoljunk arra, hogy az itt elköltött pénzükből valamilyen módon – még ha igen áttételesen – mi, a köz is gazdagodunk.

Tükröződések

A kiállító szobrászok nagy része a középgenerációhoz tartozik, s ez a tény talán indokolhatja azt is, hogy a Westend City bevásárlóközpont kb. félórás műsort adó, rendkívül ötletes vízszobrához hasonló látványosságban nemigen lesz részünk, sőt akadnak olyan alkotók, akik a környezettel való interaktív viszony helyett önmaguk reprezentációját, vagyis korábbi műveiket gondolták volt elhelyezni. Őróluk szót se többet.

Az üveg megfagyott folyadék – ott raboskodik, mint élettelen zárvány Lugossy Mária gránittömbjében. Ő *Rhea*, a Föld és az Ég istenének nászából született gyermek, aki Krónos, az idő istenének érintésére vár, esetünkben hiába, hisz a vízpart fölé benyúló árnyas fák megvédik a felmelegedéstől. Buczkó György nem elbújtatja, hanem magasba emeli áttetsző üvegplasztikáját, a *Vízprizmát*, ezt a kissé megdőlő, belül üveglapokkal tagolt és vízzel feltöltött akváriumot: a benne fodrozódó víz megtöri és varázslatosan szétteríti a felülről érkező fényt. A szél apró hullámokat kavar, melyek ott tükröződnek, mint megannyi elillanó fénygyűrű Fajó János minimalista, mégis érzéki, két félkörívből álló acéllemezén is. A szél lebegteti Bodóczky István óriási sárkányát, melynek színes vásznai játékosan libegnek a lehetőségek metszéspontján, a leszállás előtti pillanatban. A hazai mobilszobrászat jeles képviselője, Harasztÿ István egy terpeszben álló, hatalmas mozgó szobrot, egy a szél hatására a szárnyait billegtető *Szélmadar*at állított ki, amely *A stabilitás víztükre felett percről percre változtatja nézetét.*

Locs-pocs

Móder Rezső – akit a zavaros ideológiával felszerelt kultuszpolitika szégyenletes módon megalázott – ötdimenziós acélszerkezete a szoborkiállítás legkomplexebb darabja. Címében – *Bartók, Kodály, Kassák és Munkácsy beszélgetnek Szent István királlyal az Acélgyárban* – egyértelműen, bár igen egyénien utal az ezeréves államiságra, egyben meg is nevezi a felfüggesztett acélszobrok szereplőit, amelyek ezen túlmenően még zeneszobrok is: kocogtatja őket a szél, sőt a zenei programok keretében az Amadinda együttes is. Mindemellett még mint különleges szökőkút is üzemel. Keringető szivattyú permetezi Galántai György két, felfelé forduló, saját méretével megegyező talp-etalonját, ezt az örök érvényű darabot (a művész szerény interpretációja), amely ebbe a sajátos kontextusba helyezve leginkább egy vízihul la vidám lubickolását idézi. A szerelem is le het halálos: a vágyakozó, majd szétpukkan vízburokékokból kialakuló szívet egy vastes szúrja át, egy hatalmas nyílvessző, melynel végén tűznyaláb lobog (SI-LA-GI). A művészt tovább inspirálták a vízben rejlő lehetőségek: a 220 darab színes betű, mint megannyi szétesett szótörmelék, rejtett értelmű tavirózsa lebeg és úszkál a víz felszínén.

Persze mi, emberek is bemerészkedünk néha a vízbe, mint ahogy Fehér László vasrajzai, a kép síkjából kilépő *Fürdőzők* is e hétköznapi örömnek hódolnak, megfontoltan és öregesen. Míg ők a vízben áztatják virtuális testüket, a víziállatok (úgymint *vízicsiga* vagy *hattyú*) inkább a felszín fölött tartózkodnak. Nem merészkedtek a vízbe a rózsaszín magyar vízidisznók se (Pinczehelyi Sándor), inkább egymás hátára állva mozdulatlanul várják a csodát, hogy az árvíz elől megmeneküljenek. A túlélési gyakorlat eme minősített esetét pedig Budapest épülésére és szépülésére, valamint a fővárosi disznótartás korlátozott voltára való tekintettel megvásárolta a Malacka Bt., korábban a Tilos az Á, majd az Á kávézó üzemeltetője. Így kell élen járni a polgári mecenatúrában.

- decker -

A kiállítás személyesen augusztus 20-ig tekinthető meg, virtuálisan a www.lakeart.hu website-on

Zenei programok a vízi színpadon este 9-től (a jegy ára 2000 Ft): július 6-án: Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar (esőnap: másnap); július 15-én: Képzőművész-zenekarok koncertje (esőnap: másnap); július 22-én: Viviente Fúvós Quintet (esőnap: másnap); július 29-én: Amadinda együttes (esőnap: másnap); augusztus 6-án: Wogram Jazz Quartet (Németország); augusztus 19-én: Lajkó Félix (esőnap: másnap); további információ: www.tilosaza.hu

Bucsi György

X. Országos Kisplasztikai
Biennále II. díj

Magyar Nemzet 1987. VII. 6.

Buczkó György, üvegtervező ipar művész

Wehner Tibor: A védtelen elem. Fészek Galéria, 1988. XI. 22 – XII. 9. -ig.

Az anyag fogalma, rendezőelve indította útjára azt az elképzelést, amely megvalósulása során „A védtelen elem" címmel alakult kiállítássá a Bpesti Fészek Galériában. – Négy művész állította ki műveit – a védtelenség felismert félelme, fogta össze a bemutatott kollekció műveit, más és más szólamban megszólaltatott alkotásokat. – Buczkó György fantáziadúsan tárgyerőn formálta műveit.

Művészet, 1989., 4., 61–62-old.

BUCZKÓ György

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

BUCZKÓ György

MENDÖL Zsuzsanna: Épületekhez kapcsolódó diszitő üvegmunkák Pécsett. - A Janus Pannonius Muzeum Évkönyve, 35. 1990 (1991) 235.p.

Endre Nemes üvegképének kivitelezője Kéri Ádámmal 1985

leményesség, a vállalkozókedv és a műveltség. A dzsentrit idealizáló látta, s a harmincas években ezért hirdette meg a lemondást, az erkölcsi újméltósága ellen tör".

Rónay László

Üvegtárgyak – az eldugott galériában

M. Nemzet 1991. nov. 2. 11. r

Ha szelíden akarok fogalmazni, azt mondom, *szerények*. Olyan szerények, hogy amikor végre kiállítási alkalomhoz jutnak, az alig tíz napig nyitva tartó tárlat elhal, bezár, eltűnik anélkül, hogy a sajtó hírül adta, a kritikusok érdemben méltatták volna, és azok a tárlatlátogatók, akik pedig szívesen gyönyörködnek a ritkán látható üvegtárgyakban, véletlenül és csak kis számban szereztek tudomást arról, hogy az Árkád Galériában (az egykori Fényes Adolf Teremben) üvegtervezőink munkáit megnézhetik. Elsősorban a galéria gazdáinak a dolga volna, hogy kellőképpen közzétegyék, mikor milyen tárlatot rendeznek helyiségükben, ezzel – vagy ezzel is – bizonyítva szervezőkészségüket, s ha nem teszik, azt már nem lehet szerénységnek nevezni, mint a művészek esetében. Az már hiba. Az Árkád Galéria a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének saját kiállítóterme, így ez a hiba még kínosabb, hiszen nem csupán arról van szó, hogy a szövetség a legeldugodtabb helyen lévő galériát mondhatja magáénak – az első emeleti gangról nyíló kiállítótermet *véletlenül* nem lehet megtalálni –, de jogosan kérdezhetjük: *vajon megfelelően menedzseli, képviseli-e a saját galériáját a művészek szövetsége?* Így azután senki se csodálkozhat azon, hogy Londonban nagyobb a magyar üvegtervezők híre és megbecsülése, mint idehaza. *Nagyobb visszhangot is kelt, ha kiállítanak.* Rangos galériák szívesen vállalkoznak arra, hogy munkáikat bemutassák, s név szerint ismerik, emlegetik a legjobb üvegtervezőinket. Pedig hát maguk a művészek ott sem képviselik magukat nagyobb hírveréssel.

A kiállítás rendezésénél maradva csak sajnálhatjuk azt a másik szerénységet – ügyetlenséget? –, hogy a tárlaton két művész is képviselteti magát üvegablakokkal, de a fotók, illetve a terv alá nem írták oda, melyik épületet és hol díszítik ezek a – feltehetően nagy méretű – munkák. Így sem a kritikus, sem az érdeklődő látogató nem tudja beazonosítani ezeket az ablakokat és nem nézheti meg őket a valóságban. Fotók, papírtervek alapján pedig nem lehet megítélni és megcsodálni üvegablakokat.

Amit viszont látni lehet ezen a tárlaton is, meggyőzhet bennünket arról: *joggal váltak ismertté* a magyar üvegművészek egy olyan, művészetekben, kortárs kiállításokban csöppet sem szűkölködő világvárosban, amilyen London. A bemutatkozás korántsem teljes. Hiányoznak a részvevők közül a szakma olyan elismert művészei, mint *Bohus* Zoltán, *Lugossy* Mária, *Szabó* Erzsébet vagy az üvegművészet nagy öregje, *Báthory* Júlia, akinek a keze alatt nemzedékek tanultak. Ám ennek ellenére is igen sokféle útját, lehetőségét vonultatja föl a szakmának ez a tárlat. *Buczkó* György „félelmetesen" szép üvegbaltái a pécsi kisplasztikai biennálé után most végre Pesten is láthatók voltak. Amíg Buczkó az üvegnek ezt a rusztikus, barbár erejét, vad szépségét mutatja föl nekünk, addig más tervezők az anyag dekorativitására hívják föl a figyelmet. *Horváth* Márton az eozinmázas felületekkel, a romantikus, lágy formákkal a század eleji szecesszió hangulatát idézi föl. Ezt az utat követi *Szmetana* Ágnes is, aki nőiesebb világot teremt ugyanezekkel a formaeszközökkel. Mélyebbre hatol az üveg falában az a megmunkálás, amellyel *Vida* Zsuzsa készítette el több színű, többször kiégetett üvegjét. A bonyolult technikai megmunkáláshoz szerencsésen olyan egyszerű testet választott, amilyen a henger: s így egyszerre láthattuk kívülről és belülről is az egymásra égetett színeket, plasztikus rétegeket.

Bohus Zoltán egymásra ragasztott síküvegjeinek a világát többen is eszünkbe juttatják, de igazán megújítani *Lukács* László tudta, aki hallatlan pontossággal és fegyelemmel építkezik az üveglapokból: egymásra halmozza, legyezőszerűen szétteríti őket. Lapokat ragasztott ösze *Sigmond* Géza is, csakhogy ezekre a lapokra előbb játékos, színes ábrákat rajzolt és így a hűvös-elegáns hatás helyett a mesék tiszta világát, derűjét teremtette meg velük.

Megint más technikát képvisel *Kiss* Miklós, aki szürke hutakész üvegplasztikáival – éppúgy, mint *Fábry* János – egyszerre érzékelteti az üveg plasztikai lehetőségeit és a forró megmunkálás technikai szépségeit. Ugyanezt a képlékenységet emeli ki *Kertészfy* Ágnes is, csakhogy itt a megmunkált üveg simaságát az anyag rusztikusságával állítja szembe. Két különböző anyag: a kő és az üveg viszonya izgatja *Polyák* Jánost, és ezen a téren még bizonyára több érdekeset fog föltárni, bemutatni, mint amire itt e kis tárlat lehetőséget nyújtott. Az öntött üveg rücskös felületét, lágyságát érzékelteti a művészházaspár, *Melchner* Mihály és *Tóth* Margit egy-egy élő figurával: a kaméleonnal és a madárral. Az élőlények puhaságát, törékenységét itt a képlékenyen kezelt üveg jelképezi: ezt hozzák hol összhangba (mint az öreg, málladozó falon ülő kaméleonnal) – hol ellentétbe az építészeti elemekkel (mint a kemény, mértanivá szigorított épületelemek közé szorult madárral). S ezzel a szimbólummal, túl az anyag mondandóján, egy életérzést, egy korunkra jellemző gondolatot is sikerült nekik megfogalmazniuk.

(fekete)

BUCZKÓ György

BUZCZKÓ György üvegtervező

BOHUS Zoltán: Galériák külföldönm. = Uj Horizont, XVIII. évf. . 3.sz. 1990 50 - 51. p.

Z. 40019	276
Z. 40018	294
Z. 40021	290
Z. 40022	277
Z. 40023	278
Z. 40024	284
Z. 40031	285
Z. 40032	273
Z. 40034	309
Z. 40035	305
Z. 40036	279
Z. 40038	280
Z. 40040	244
Z. 40041	380
Z. 40042	380
Z. 40047	239
Z. 40071	272
Z. 40078	248
Z. 40080	282
Z. 40083	301
Z. 40103	295
Z. 40111	300
Z. 50243	267
Z. 50249	389

BUCZKÓ György

Kiállítási kalauz

Élő GLASSikusok

Az üveggel, e ridegen kemény és bensőségesen lágy anyaggal dolgozó iparművészek nincsenek tulságosan elkényeztetve kiállítási lehetőségekkel, s ezért csak dicsérni tudjuk a Képcsarnok elhatározását, hogy a fenti, szellemes cím alatt bemutatkozási lehetőséget biztosított kilenc fiatal üvegtervező számára a *Csók Galériában*. A látványos tárlaton nem használati vagy dísztárgyakat, hanem ún. *stúdióüvegeket* láthatunk, olyan egyedi kivitelezésű kézművestermékeket, amelyek elsődleges célja az önkifejezés, a művész gondolati és érzelmi expressziójának a megjelenítése.

A stúdióüveg-mozgalom a hatvanas években indult el hódító útjára. A kutatások bebizonyították, hogy az üvegmassza szabad szellemű kezelésével nem csupán praktikus célzatú tárgyak, hanem a formák és alakzatok *sokfélesége* állítható elő, s ezen belül is különösen alkalmas kísérleti jellegű munkák kivitelezésére. Az eredmény egy határeseti műfaj, az *üvegplasztika* létrejötte lett, amelyen természetesen nem a klasszikus szobor valamiféle üveg-hasonmását kell értenünk, hanem egy teljesen új funkciójú szoboralakzatot, amelyben a játékosság, a fantázia, a minden alkalmazotti elemet nélkülöző esztétikum dominál.

A modern üvegszobor többnyire építészeti igazodású konstrukció, vagy a művészeti absztrakció különféle lehetőségeit kiaknázó építmény, amely az anyag eredendő szépsége mellett főként a megmunkálás sajátszerűségeivel, a színek és a fények játékával, valamint a formakombinációk keltette feszültségek révén hat. Mindezek képzettársításokat indítanak el a szemlélőben, csakúgy, mint a művek címadásai, s így végül is az alkotás tényleges tartalma a művész és a néző *közös erőfeszítésének* eredményeként válik megfoghatóvá. Ebben az értelemben a stúdióüveg a koncept art sajátos megjelenési formája.

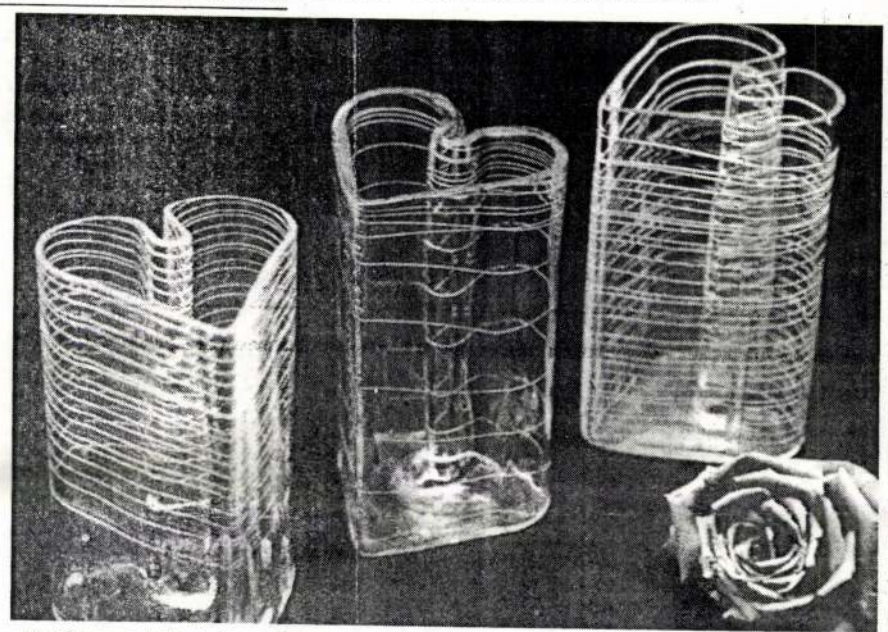

Házi Tibor: „Szívügyeim"

A Csók Galéria válogatását igazán nem vádolhatjuk uniformizálással: a kilenc alkotó *kilenc egyéniséget* reprezentál. Azt is a javára írom, hogy számolva a vásárlói elvárások sokféleségével, igyekszik minden műveltségi szintnek élményt nyújtani. *Borbás Dorottya* üvegpillangói, vagy *Házi Tibor* „szívügy"-vázái nyilván többeknek fognak tetszeni, mint *Buczkó György* üveghasábokból és síkokból szerkesztett „szobor-architektúrái", vagy *Polyák János* követ és üveggöröngyöket párosító beszédes applikációi. Ez utóbbiak ugyanis — holott kvalitásos munkák — nem könnyen fedik fel értékeiket, az az elmélyedtséget igényelnek. *Gaál Endre* szabálytalan körvonalú üvegtömbjeiben mintha a kőzetek és ásványok titkai kelnének életre, míg *Lukácsi László* legyezőformái a távol-keleti kézművesség tradícióihoz nyúlnak vissza. *Jegenyés János* törékeny szépségű üvegkeresztjei nemcsak vallási, de humanista szimbólumok is, s ugyanúgy közösségi kötelezettségeinkre figyelmeztetnek, mint *Horváth Gabriella* Földtála. *Kertészfi Ágnes* már máskor is tanújelét adta ötletgazdagságának: ezúttal antropomorf vázái és korunk gigantomániáján gúnyolódó piramisformái győztek meg afelől, hogy a „new glass", az új üveg, még olyan fogalmi jellegű erkölcsi kategóriák megjelenítésére is alkalmas, mint az irónia.

T. A.

HITÜNK KIS ÜGYEI

A kereszténység kétezer éves története (ellenpápákat n számítva) kétszázhatvankét pápát „fogyasztott" el. Átlagos nem egészen nyolc esztendő jutott egy-egy pápa uralko sára. Nem semmi — mondjuk pestiesen. II. János Pál ősze sége már kivételesen hosszú ideje tölti be isteni küldetés (Örökké éljen, az emberiség üdvére!)

Igaz, az évszázadok során többnyire idős férfiak töltt ték be a tisztet, akik között köszvény, malária, pestis pus tított, de *Hangay Zoltán A pápák könyve (Trezor Kiadó)* tá lázatát böngészve, nyilvánvalóvá válik, hogy az atyák köz szép számmal akadnak olyanok, akiknek uralkodását a h talmi harcok kurtították meg. Különösen a kereszténys történetének első háromszáz esztendeje gazdag mártíro ban. A hiányos adatok ellenére is kikövetkeztethető, hog szinte valamennyi pápa vértanúként fejezte be földi pály futását.

Mint ismeretes, a római birodalom pogány államvallás átszőtte a társadalom egész szerkezetét: *„A császár iste tiszteletétől a nyilvános ünnepélyeken, esküformákon át, adásvételi szerződésig együttal istentiszteleti cselekmény volt."* (A jelenség nem ismeretlen számunkra.) A keresz tény ezeket az állami elveket elvetette. Következésképpe üldöztetésben részesült.

A törvény halálbüntetéssel vagy kényszermunkával fenye getve előírta a pogány áldozatok kötelezettségét. Aki bemu tatta, vagy megvesztegetéssel bizonyítványt szerzett ról megúszhatta a vértanúságot. Akik a végsőkig kitartottak h tük mellett, lefejeztettek, vagy a szicíliai bányákban végez téK, de közismert az ókori népszórakoztatásnak ama formá ja is, amikor a makacs keresztényeket az arénák porondjá ra, az oroszlánok elé hajigálták. (Azóta sok újat nem tud tunk kitalálni!)

Természetesen szép számmal akadtak, akik a vértanú ságtól való félelmükben megtagadták hitüket. A hiteha gyók az üldöztetés enyhültével megbánták tettüket, de „bukottak" visszavétele az egyházon belül heves vitákho vezetett. Nováciánus ellenpápa (251—258) egyenesen azt hir dette: a bűnökre nincs bocsánat.

Úgy tetszik, a vita még nem zárult le. A társadalom szint jén máig tart. Vértanúk viszonylatában sem szűkölködünk Nevesek és névtelenek hosszú sora gyötri feledni vágyó em lékezetünket. Szívem szerint azt mondanám, az oroszlánok tól hemzsegő porondok kora végképp lejárt, és törékeny vi lágunk minden becsületes hitnek, eszmének, világnézetnek otthona lehet.

De íme, a kétezer éves tapasztalás: eszmék, hitek, ideológiák változhatnak, de a porond, az oroszlán, a módsze marad ...

Gara János

Totális félelmek

Bár három évvel ezelőtt azt nyilatkozta: befejezte, nem vesz már többé tollat a kezébe, *Bohumil Hrabal*, ez a szolid humorú bölcs „mese-

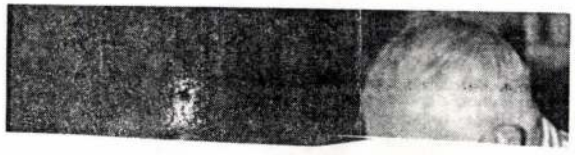

Próbaév következik

Cseke Péter az igazgatóváltást követően otthagyta a *Nemzeti Színházat*, de nem szerződött másik társulathoz.

— De, kétségtelenül! Hiszen a főiskola elvégzése óta mindig társulathoz, s *ami a színház lényege: közösséghez tartoztam.* Ilyen vonat-

lesz a

BUCZKÓ György

90 2. 36, 37, 39

91. 12. 40

Új Művészet

A **PARTI GALÉRIA**
(Pécs, Káptalan u. 4.)
tisztelettel meghívja
BUCZKÓ GYÖRGY üvegművész
kiállításának megnyitójára,
1993. május 7-én 17 órára.

Megnyitja:
Sárkány József művészettörténész.

A kiállítás támogatói:

HEVA
ÉPÜLETGÉPÉSZET

PP
NOLGAR PINCE

SZFINX

◆ PARTI GALÉRIA ◆ PÉCS ◆

Sinkovits Péter
fôszerkesztô
Uj Mûvészet Szerkesztôsége
Budapest
Báthori u. 10
1054

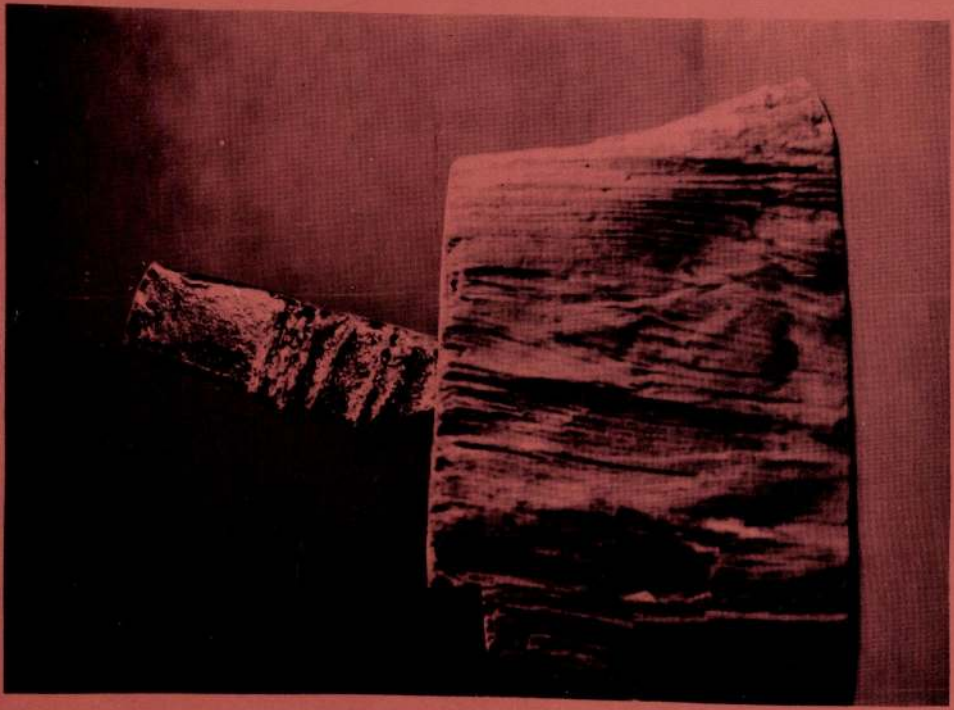

Bucsi György

OTP BANK

GALÉRIA

Meghívó

OTP Bank Rt. – Házinyomda
Felelős vezető Hajós Lajos

La **Galeria OTP-Bank** y la **Embajada de Colombia** tienen el gusto de invitarle a la apertura de la Exposicion de obras de arte en vidrio de la escultora Colombiana

Victoria Salamanca y del escultor Hungaro
György Buczkó Premio Munkácsy

el miercoles 12 de mayo a las 4 de la tarde.

La apertura de la Exposicion estara a cargo de S.E.Alberto E.Rojas Puyo Embajador de Colombia.

La exposicion estará abierta hasta el 8 de junio de 1993.

Az **OTP-Bank Galéria** és a **Kolumbiai Nagykövetség** tisztelettel meghívja Önt

Victoria Salamanca columbiai üvegtervező művész

és

Buczkó György Munkácsy-díjas szobrász munkáinak kiállítására.

A megnyitó helye: Budapest V., Nádor u. 15.
A megnyitó ideje: 1993. május 12. (szerda) 16 óra

A kiállítást megnyitja:
Őexellenciája S.E.Alberto E.Rojas Puyo
Kolumbia Nagykövete

A kiállítás megtekinthető:
1993. május 12-től június 8-ig
szombat, vasárnap, ünnepnap 10-18 óra között

FILMVETÍTÉSEK

A kiállítás ideje alatt
minden pénteken délután 15-17.30 között
a Szentendrei Képtárban.

Bódy Gábor: ALDRIN
(zeneszerző: Vidovszky László)
1975. BBS

Háy Ágnes: VÁRAKOZÁS
(zeneszerző: Vidovszky László)
1982. BBS

Maurer Dóra: KALACH
(zeneszerző: Jeney Zoltán)
1982. BBS

Wahorn András - fe Lugossy László:
JÉGKRÉMBALETT
1983. BBS

fe Lugossy László: ÖNURALOM
1988. BBS

fe Lugossy László: NEOSZARVASBIKA
1993.

ef Zámbó István: ŰROPERA
1993.

fe Lugossy László: ÁDÁM, ÉVA, JOE
1996.

A műsorváltoztatás jogát minden programunkra fenntartjuk!

A Kortárs Zenei Fesztivál megrendezését
a Nemzeti Kulturális Alap
Zenei Szakkollégiuma támogatta.

A Képzőművészeti kiállítás támogatója:

PHILIPS

A rendezvények szervezője:
Ferenczy Múzeum - Pest Megyei Múzeumok
Igazgatósága (Szentendre)

SZENTENDRE KONSZONANCIA

Képzőművészeti kiállítás
(Exhibition of Fine Arts)

Kortárs zenei fesztivál
(Contemporary Music Festival)

SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ • SZENTENDREI KÉPTÁR • DUNAPARTI MŰVELŐDÉSI HÁZ • GÖRÖG UTCAI HAJÓKIKÖTŐ •

1997.
JÚNIUS 27 - AUGUSZTUS 31.

KONSZONANCIA

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

BARABÁS Márton

BUCZKÓ György

BUDAHELYI Tibor

GALÁNTAI György

KALMÁR István

KESERŰ Ilona

KONOK Tamás

LOIS Viktor

fe LUGOSSY László

MÓDER Rezső

NÁDLER István

SINKÓ István

SZIRTES János

WAHORN András

ef ZÁMBÓ István

BUCZKÓ GYÖRGY

A szentendrei Ferenczy Múzeum
sok szeretettel
meghívja Önt és kedves családját

KONSZONANCIA

(Zene és kortárs képzőművészet) c. kiállítás

1997. június 27-én, pénteken 17. órakor
kezdődő ünnepélyes megnyitójára
a Szentendrei Képtárba
(Fő tér 2-5.)

TANDORI DEZSŐ
megnyitószövegét felolvassa
KÉZDY GYÖRGY
színművész

SÁRY LÁSZLÓ
bemutatja új zeneművét
„Medal Music"
(Budahelyi Tibor érméire és plasztikáira) címmel.
Előadja a szerző és meghívott barátai,
közreműködik Budahelyi Tibor.

A megnyitón elhangzik
VIDOVSZKY LÁSZLÓ
„Hang-szín-tér",
JENEY ZOLTÁN
„Kompozíció üvegre és fémre"
című zeneműve

A kiállítás megtekinthető 1997. augusztus 31-ig
hétfő kivételével mindennap 12-18 óra között

Sok szeretettel meghívjuk a kiállítás-megnyitót
követő Kortárs Zenei Fesztiválra

M Ű S O R

1997. június 27. (péntek)

Szentendrei Képtár

18.30 MÓDER REZSő

Görög utcai hajókikötő

19.00 TUNDRA VOICE:
Tundra-hang a víz fölött

Dunaparti Művelődési Ház

20.00 ÚJ MODERN AKROBATIKA

21.00 MIAMI ART

22.00 E.P.EXPERIMENT

BUCZKÓ GYÖRGY

Magyar Iparmű.

2003/1.

47. old.

, nyiltan követheti.

ező, <u>író</u> vagy... "hogy rend-
a más rendszerét vegyem át s va-
nem vagyok." Ne vedd rábeszé-
t mondok - semmi értelme se
amit akarsz - merőben elvi téren
eg, nem igaz, amit mondasz; mert
ján, egy kész életrendszert, a-
élsz, amelyet ismersz, mint
amelyről be tudsz számolni és
ne vagy a magyar nyelv rendszeré-
hatnám, hogy mennyire rendszert
eg", másokkal egyetemben. Amit

Résztvevő művészek
Paritıcipant artists:

ANDRÁSKA József Svájc
BACSÓ Anna Magyarország
BODNÁR Bernadett Magyarország
BICSÁR Vendel Magyarország
BUCZKÓ György Magyarország
BUDAHELYI Tibor Magyarország
James CARCASS Anglia
DÁRDAY Nikolett Magyarország
Kim DONGWOOK Korea
Latchezar DOTCHEV Bulgária
Matthew DURRAN Anglia
Mark ECKSTRAND USA
ERDEI Sándor Magyarország
Eva FISEROVÁ Szlovákia
GAÁL Endre Magyarország
Dainis GUDOVSKIS Lettország
HEGYVÁRI Bernadett Magyarország
Elena IAROCHENKO Oroszország
Frantisek JANÁK Csehország
Lucartha KOHLER USA
Vijay KOWSHIK India
Remigijus KRIUKAS Litvánia
Francoise MACK Franciaország
Catherine OSTAPENKO Oroszország
Vygantas PAULAUSKAS Litvánia
Janusz ROBASEWSKI Lengyelország
'SIGMOND Géza Magyarország
Grzegorz STANISZEWSKI Lengyelország
Hong SUNGHWAN Korea
SZABÓ Károly Magyarország
Igor TOMSKI Oroszország
Sergey TRAVNIKOV Oroszország
Susanna de VITA Olaszország
Kim WILLIS Anglia
John de WIT USA

A **Magyar Üvegművészeti Társaság** tisztelettel meghívja
a Tokodi Üveggyárban megrendezésre kerülő

IX. Nemzetközi Üvegszimpózium
valamennyi programjára

1999. augusztus 8-án délután 5 órakor
a szimpózium ünnepélyes megnyitója
a Tokodi Üveggyárban

Köszöntőt mond
Bodáné Králik Erzsébet
a Tokodi Üveggyár vezérigazgatója

Alfons Hannes úr
Frauneau polgármestere
és
Guido Scattolin
Arte Flash SNC (I) főigazgatója

Megnyitja:
Cserny József
Kossuth díjas tervezőművész

A műhelymunkák augusztus 9-14-ig a gyár területén megtekinthetők
Szakmai előadások este 7 órakor kezdődnek az Üveg Étteremben.

The workshops in the Glass Factory, in Tokod are open
for everyone who are interested in the show of executing
glass works on 9-14 August from 9 a.m. to 2 p.m.

If you need more information please contact:
Endre Gaál president of HuGlass tel.: 06-20-938-1014
György Buczkó glass artist and Inke
Bognár secretary in Tokod Glass Factory
Tel.: 33/468-485, 33/468-486, Fax: 33/468-487 33/468-464

A MűvészetMalom Kht. és a Magyar Üvegművészeti Társaság
tisztelettel meghívja Szentendrére
a MűvészetMalomba
(Szentendre, Bogdányi út 32.)

a IX.Nemzetközi Üvegszimpózium
zárókiállítására
(Tokod Üveggyár, 1999. augusztus 8-15)

A kiállítást
1999. augusztus 15-én délután három órakor megnyitja

Farkas Ádám

Köszöntőt mond: Domokos János a MűvészetMalom igazgatója

The Hungarian Glass Art Society and ArtMill S.
respectfully invite You to the opening of the

IX. International Glass Symposium Exhibit

on August 15 at 3 p.m. to the
MűvészetMalom (ArtMill)
Szentendre
(Bogdányi street 32.)

Opening speech by

Ádám FARKAS

greetings by: János DOMOKOS manager of ArtMill

Támogatóink/ Sponsored by the:

Arte Flash SNC Olaszország
Hunguard Kft. Orosháza
MűvészetMalom, Szentendre
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Thermo Kft.
Tokodi Üveggyár vezetősége és dolgozói

grafika: Lee Kyung-Sook

Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan Think Global, do it Local

IX. International Glass Symposium 1999
Tokod, Hungary
augusztus 8-15.

globalization

Interjú

A politikai világnak meg kell újulnia

Választási győzelemre számít Medgyessy Péter, aki nem változtat kormánya irányvonalán

Folytatás az **1. OLDALRÓL**

Ennek tudható be az MSZP által fizetett hirdetéssorozat a Fidesz hazugsággyáráról?

– Ez annak tudható be, ami abban le van írva és ami tény: a Fidesz hazudik. A hirdetés csak következménye a félrevezetésre, riogatásra, sorozatos hazugságokra épülő Fidesz-kampánynak. Azt állítja, megszorító csomaggal készülünk a választást követő időszakra. Pedig nem lesz megszorító csomag, részletmegszorítások sem lesznek. Azt állítják, hogy a gazdaság összeomlóban van. A valóság az, hogy az első negyedév adatai felülmúltak minden elemzői várakozást. Amikor jók a statisztikai adatok, elkezdik vádolni a statisztikusokat. Hazugság ez is, munkájukat tisztességesen végző embereket rágalmaznak, olyanokat is egyébként, akiket az Orbán-kormány nevezett ki. Ahelyett, hogy az ország közös sikerét méltányolnák, hiszen a gazdaság teljesítménye ezt jelzi. Nem fogjuk a kampányban az eredményeinket sorolni, de azért azt nem hagyjuk, hogy elhazudják őket tőlünk s az emberektől, akiknek mindez köszönhető. Azt hazudták, hogy május 1-jétől óriási áremelkedések lesznek. Hol vannak?

Itt, ezen a szórólapon biztosan, amit a Fidesz adott ki, és a gáztól a krumpliig áremeléseket sorol, ábrázol. Nem tudjuk, ismeri-e a „bankárkormány" vétkeit soroló nyomatot, s ha igen, van-e olyan tétele, amelyről azt gondolja, hogy igaz, és bántja önt is?

– Az én postaládámba még nem dobták be, de tegnap láttam. Félrevezető csúsztatás, megtévesztésre alkalmas, tartalmukban hamis állítások. Az itt felsorolt tételek többsége szabadáras, a többi önkormányzati hatáskörbe tartozik, a kormányt ezért felelőssé tenni a piacgazdaság törvényszerűségeinek meg nem értéséből eredhet csak. Egy példa: a kormányt teszik felelőssé a liszt árának emelkedése miatt. Az ár tavaly valóban emelkedett, a valódi ok azonban a tavalyi aszály. Kevés gabona termett, ezért drágább a liszt. Ráadásul a gazdáknak törleszteniük kell a hiteleiket is. Kénytelenek árat emelni. Mi a hitelek jelentős részét átvállaltuk, azokat az adósságokat, amelyeket az Orbán-kormány hibás agrárpolitikája, rossz ár- és jövedelemrendszere miatt keletkeztek. Ráadásul az utóbbi időkben, az olcsóbb import miatt, már csökkent a liszt ára. Ez azonban nem került fel a szórólapra. Az egész semmi más célt nem szolgál, mint hogy riogassa az embereket – velünk. Nem becsületes eljárás. Megint a régi képletet idézi: a politika a szennyet ereszti az egyébként normálisan élhető életre.

Az élet azért visszaigazol. A nemzeti petíciót sokan aláírták.

– Ki ne írná alá, hogy egy csomó minden legyen olcsóbb, de legalábbis ne dráguljon? Ez rendben van. Az már kevésbé, hogy a Fidesz – polgári pártként! – nem érti a piac lényegét. Úgy gondolkodik, úgy közelíti a nemzetgazdaságot, mintha a tervutasításos rendszerben élnénk. Lehet persze ilyesmivel próbálkozni most is, csak akkor kihátrál innen mindenki, aki az egyenlő jogú felek gazdasági versenyének logikája szerint tud és akar tevékenykedni. S akkor hogy lesz itt munkahely? Honnan lesznek a jövedelmek, amelyet előre osztogatnak? Jellegzetes a bankárkormányozásuk is. Az, hogy nálunk a bankár szitokszóvá lett, mert azzá tették. Németországban közben államfővé választottak egy bankárt. Eszébe nem jutott senkinek a választási kampányban támadási felületként tekinteni a foglalkozására. Teszik ezt ráadásul azok, akiknek intézkedései nyomán megsokszorozódott a kereskedelmi bankok nyeresége. Akkor melyik is a bankárkomány?

Többször nehezményezték, hogy a Fidesz balról próbál meg előzni. Nem adtak-e ehhez önök is nagy teret, nem hagytak-e nyitva széles pályákat a kormányzás fősodrától balra?

– Ígérgetésekben nem nagy dolog előzni... Ugyanezt a játékot eljátszották '98-ban is, aztán amikor kormányra kerültek, azt mondták, hogy a választási ígéretek és a kormányprogram két különböző dolog. Ennyire lehet hinni ma is a szavukban. Mi a választási programunkra alapoztuk a kormányprogramot, és a ciklus félidejében a választási vállalásaimmal számoltam el. Mégpedig büszkén és tiszta lelkiismerettel: bár az ígéretek teljesítését négy évre vállaltuk, már két év alatt teljesítettük a jelentős hányadát. És nem felejtettük el azt se, amivel még tartozunk.

Viszont a kormányzatnak is választ kell adnia arra, hogy a lakosság adóterhelése nem csökken miközben a vállalkozásoké igen.

– Van is válasz: csökkentettük a személyi jövedelemadót és a társasági adót is, illetve lehetővé tettük, hogy az iparűzési adó levonható legyen a társasági adó alapjából. Párhuzamosan haladunk. Az uniós csatlakozás miatt bizonyos termékcsoportoknál meg kellett emelni az áfát, de ezen túl vagyunk. 2005-től 2008-ig folyamatos adócsökkentési programunk van, ehhez tartjuk magunkat, ezt szeretnénk a parlamenttel is elfogadtatni.

Az utóbbi időben többször elmondta, hogy éppen a nagy reformprogramok miatt a kampány után meg kell találni az együttműködés lehetőségét az ellenzékkel. Erről a mostani, ismét eldurvult hangnemről vissza lehet még váltani?

– A politika egyszerre szól küzdelemről és megállapodásról. Ha a politikus nem hisz abban, hogy az ellenféllel valahogy szót lehet érteni, akkor föladhatja a pályáját. Egy komoly, nagy párt nem politizálhat évtizedekig úgy, hogy semmilyen kompromisszumkészséget nem mutat. Engem a választók valószínűleg azért fogadtak el, mert tudták, hogy bennem van higgadtság, nyugodtság, kíváncsi vagyok mások véleményére. Abban van persze igazság, hogy ha nagyon elmérgesedik a helyzet, akkor abból nehéz visszajönni. Erre figyelmeztettem Orbán Viktort annak idején, amikor nyilvánosan vitáztunk. Amikor a szélsőséges nézeteket vallók szavazatait kezdték besöpörni, akkor én, bár el nem fogadtam, de megértettem a rövid távú politikai érdekeiket. Akkor azonban megmondtam: a szélről nehéz lesz elszabadulni, onnan hosszú az út középre. Ha nagyon eldurvul a hangvétel – s vannak erre jelek –, akkor a politikusok is nehezen tudják majd elfelejteni, hogy milyen sérelmek érték őket. A sebek mélyek maradnak. Félő, hogy akkor is folytatódik a reflexszerű, kényszeres hadakozás, amikor már az együttműködésről kellene szólnia a történetnek. Márpedig a választás után a nyugodt építkezésről és az ehhez szükséges együttműködésről kell szólnia a politikának.

Eddig sem volt együttműködés. Ezután mitől lenne?

– Hadd mondjak egy racionális példát. Mi sikeresek akarunk lenni Európában. Ehhez van hosszú távú koncepció. A jövő év tavaszán eldől, hogy 2007 és 2013 között merre megy az ország, mennyi európai uniós forrást tudunk felhasználni. Ezek a pénzek a nemzeti jövedelmet a normál növekedésen felül 2-3 százalékkal bővíthetik! Ez a kormány fogja eldönteni, milyen lesz az ország jövője a következő tíz évben, mert az uniónak be kell mutatnunk a nemzeti fejlesztési tervet, azt az Európa-tervet, amelyet az EU jóváhagy, s amelyből később nem lehet kifarolni azért, mert más kormány van. Az én felelősségem, hogy olyan programot fogadtassunk el Európában, ami valóban az ország sikerének biztosítéka. Én ebben a munkában számítok minden felelős politikai erőre. Az ellenzéknek ezért komoly érdeke, hogy szót értsen velünk a következő háromnegyed évben.

> Ha nagyon eldurvul a hangvétel – s vannak erre jelek –, akkor a politikusok is nehezen tudják majd elfelejteni, hogy milyen sérelmek érték őket.

Másfelől viszont a hozzánk nagyon sok tekintetben hasonló Csehországban és Lengyelországban a szociáldemokrata pártok felmorzsolódtak kormányzás közben. Ad-e ez a helyzet gondolkoznivalót önöknek?

– Nagyon is. És e példákhoz sorolom Szlovákiát is, ahol ugyan nem baloldali a kormány, de szintén a politikai instabilitás jelei mutatkoznak. Tény, hogy Magyarországon az ellenzék minden igyekezete dacára stabil a politikai helyzet, de nyilvánvaló, hogy ennyivel nem tudható le a válasz. Lényeges, hogy a térségben megmaradt az előnyünk, ami abból adódott, hogy korábban kezdtünk hozzá a piacgazdasághoz vezető változtatásokhoz. Csehországban még javában privatizálnak, Lengyelországot pedig egy Európában igen szokatlan súlyú és szerkezetű agrárgazdaság gondjai nyomják. Előnyben vagyunk azért is, mert mi jobban tudunk élni az Európai Unió kínálta esélyekkel, mi írtuk ki először a pályázatokat, és az új csatlakozók közül egyedül Magyarországon vannak már elbírált pályázatok is. Talán hozzájárul az itthoni helyzet viszonylagos rendezettségéhez a mi konszenzusteremtő kapacitásunk is, pedig hát időnként nagy a kísértés arra, hogy azt mondjuk, ilyen alapon, ilyen stílussal nincs helye az együttműködésnek. De még azzal sem akarom áltatni magam, hogy csak ennyiben áll a különbség. A kapuk nemcsak az országok, de az eszmerendszerek között is kinyíltak. Egy ideig úgy festett, hogy Tony Blair az, aki a baloldalon megtalálta a megoldást. Eltelt tíz év, és már az ő válaszai is lassan elavulttá válnak. Általában a teljes baloldalra áll, hogy valamiképpen be kell fogadnunk a felpörgő és egységesülő világ által feltett kérdéseket, s biztos, hogy új válaszokra is szükségünk lesz. Vagyis az egész politikai világnak, jobb- és baloldalnak kell megújulnia.

Lengyelországban ezt a vákuumot nagyon gyorsan töltik ki populista pártok. Nálunk egyelőre talán csak úgy vetődik fel a kérdés, mily mértékben lehet megúszni a populizmust?

– A lényeget illetően ellen kell és lehet állni, de a formák tekintetében bonyolultabb a helyzet. A nyomtatott sajtóban például van rá mód, hogy a bonyolultabb dolgokról is kellő összetettséggel szóljon. De tudomásul kell venni, hogy az emberek nagyobb részét az elektronikus médiumok segítségével lehet elérni. Ott pedig legfeljebb kétmondatos üzenetek átadására van mód. Tehát: egyszerűsíteni kell. Netán, leegyszerűsíteni. Itt már könnyű közel kerülni a populizmushoz. A határ, amit nem szabad átlépni, ott van, ahol már csak azt mondja a politikus, amit az emberek hallani akarnak, függetlenül attól, hogy annak van-e valóságfedezete vagy nincs.

Az emberek például szívesen választanának közvetlenül köztársasági elnököt.

– Én viszont nem populista alapról osztozom ebben a véleményükben. Hanem azért, mert úgy gondolom, hogy a mai rendszer nem jó. Most lényegében a köztársasági elnök belátására van bízva, hogy milyen erős a jogköre. Ha úgy értékeli a helyzetet, igen befolyásossá válhat. Márpedig most pártok választják az államfőt akár egyszerű többséggel is. Természetes, ha esetleg politikailag hálás az őt megválasztóknak. Csakhogy a funkciója nem ez lenne, hanem az egyensúly biztosítása, fenntartása. Ha a közvetlen választással mentesítenénk a hála kötelességétől, szabadabbá válna arra, hogy ezt a funkciót beteljesítse.

Éppen a választási kampányban többször is kemény nemeket kapott a kormány. Az Alkotmánybíróság két fontos törvényt adott vissza, az államfő egy újabb „becsületbeli" ügyben, a kistérség szervezését elősegítő rendelet miatt – aláírás helyett – a taláros testülethez fordult. Hol a hiba?

– Az Alkotmánybíróság az utóbbi két évben nyolc olyan jogszabályt semmisített meg, amely ebben a ciklusban is született, és tizennyolcat, amely az Orbán-kormány idején. Ez az igazság. Hogy miért éppen most jutottak el az ítélethirdetéshez olyan ügyekben, mint például a gyógyszerárképzésé, amellyel kapcsolatban már négy éve – az előző kormány árbefagyasztása óta – van a testület előtt beadvány, azt nem tudom, bizonyára azért, mert mostanra sikerült behozni bizonyos lemaradásokat. Ami az ügyek érdemét illeti, vegyünk egy példát. Megsemmisítették a gyűlöletbeszéd tágabb körben való büntethetőségéről szóló törvényt. Én mégis azt gondolom, hogy a kormány helyesen járt el, amikor megalkotta ezt a jogszabályt. Nem fogadhatjuk el, hogy nyíltan és következmények nélkül lehessen gyalázni zsidó embereket és cigány embereket ebben az országban. Gyalázni a másság bármilyen formáját, kirekeszteni, uszítani emberek, csoportok ellen, számomra elfogadhatatlan. Azt gondolom, hogy a demokrácia lényegéhez tartoznak a korlátok is. Tudom, hogy szándékainkat illetően nem hibáztunk, amikor bizonyos határokat ki akartunk jelölni. Nem is tettünk le róla, de beláttuk, hogy más jogi eszközöket kell választanunk.

Elképzelhető-e, hogy a választási eredmény, ha nagyon jó lesz, ha nagyon rossz, változtathat a kormányzat összetételén, a kormányzás irányán?

– Egyiken sem. Céljaink tiszták, összhangban vannak az emberek, a családok, a helyi közösségek érdekeivel. A gazdaság fellendülőben van, Európa pedig újabb lendületet ad.

Elképzelhető-e, hogy ugyanezen az alapon az MSZP-ben történnek változások?

– Nem.

Elképzelhető-e, hogy a miniszterelnök személyes sorsát befolyásolhatják az eredmények?

– Nem. Ki kell ábrándítanom a válságkeresőket, megnyugtathatom a stabilitás híveit.

Milyen eredményre számít?

– A két nagy pártot tekintve: döntetlen közelire. De a szocialisták szerintem több szavazatot szereznek, mint a Fidesz.

Egy középkorú férfival és egy fiatal nővel beszélget. Mindkettő szellemi foglalkozású, egyik sem közalkalmazott, nem szegény, de nem is készül beruházási hitelt felvenni. Mivel kísérelné meg egyiküket, mivel a másikat meggyőzni?

– A középkorú úrnak azt mondanám, hogy a haladás és a modernizáció pártjára szavazzon. Nem egyszerűen azt, hogy a biztonságra és a jólétre, mert ugyan végső soron erről van szó, ennek feltételeit kell most megteremtenünk. A modernizáció: innováció, kutatások, autópályák, magas hozzáadott értékű termékek gyártása, működő egészségügy. Ezek mérhető ügyek. Elkezdtük: innovációs alap, egyetemek modernizációja, autópálya-építés. Saját szemével láthatja mindenki az építkezéseket, a fejlődést. A haladás ennél több. Nagy reformokat, korszerűsítést igényel. A rendszerváltozás óta egyetlen nagy elosztórendszerhez nyúltunk hozzá igazán: ez volt a nyugdíjreform. A Horn-kormány idején, amikor történetesen én voltam a pénzügyminiszter. Folytatni akarom. Tény, hogy e tekintetben az előző két évben nem voltunk túl gyorsak. De meglesz, csakúgy, mint az egészségügy és a közigazgatás korszerűsítése. Ami pedig az ifjú hölgyet illeti: mindabból, amiről idáig beszéltünk, az úrnak sokkal kevesebb haszna lesz, mint neki. A modernizáció eredményei nem jelentkeznek gyorsan, és akkor sem közvetlen életszínvonal-emelkedésben. Csak éppen azt garantálják, hogy arra, aki itt születik, ugyanolyan lehetőségek várnak, mintha Európa bármely más országában jönne világra. Ő már igazán európai életet élhet.

NAGY N. PÉTER–NAGY SZILVIA

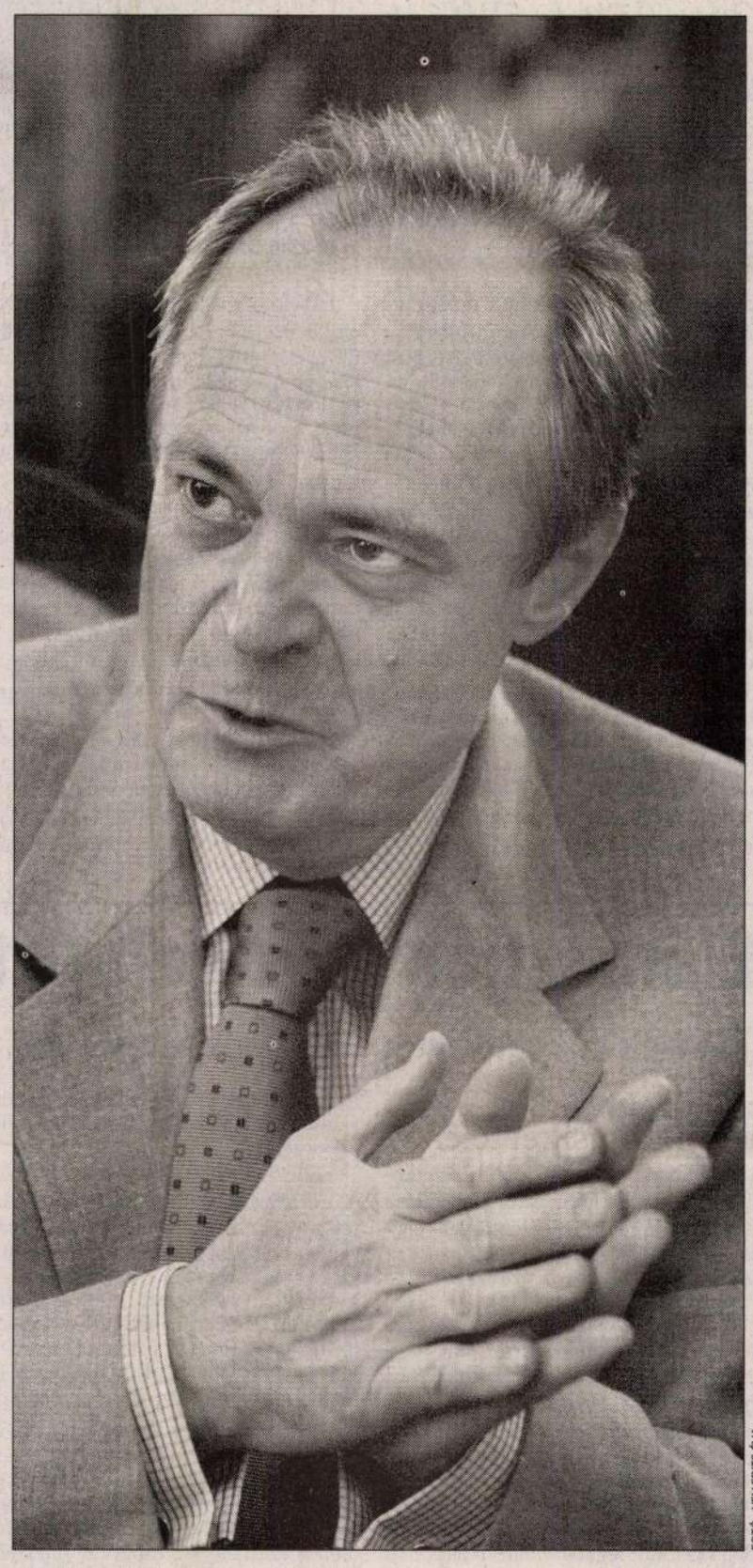

FOTÓ: VELLEDITS ÉVA

„A haladás több mint modernizáció"

Törik a milliós szobrokat

Rongálják az Erzsébet téren az EU-tagság örömére létrejött kiállítást

Kortárs köztéri szoborkiállítás látható az Erzsébet téren egy hónapja. A tervek szerint egy éven át üzemel az uniós ünnepségek keretében megnyitott szoborpark, 24 magyar szobrász részvételével. A város „műkedvelői" már három szobrot teljesen tönkretettek, így kérdésessé vált a kiállítás további sorsa.

Az uniós csatlakozást ünneplő Erzsébet téri tárlat ötlete a Magyar Szobrász Társaságé. – A kiállítás létrehozásával provokálni szerettük volna a szakmai köröket, bemutatva, hogy a politikai szabadtéri szobrok ideje lejárt – mondja *Lugossy Mária* szobrász, szervező. – A szobrok nem megbízásból készültek, így a főváros közterületein eddig elhelyezett alkotások többségével ellentétben ezek a köztéri szobrászat tisztán művészi szándékait, a kortárs magyar szobrászat legújabb tendenciáit képviselik – mondja *Kalmár János* szobrász.

A társaság önerőből hozta létre az Erzsébet téren a kiállítást: a tagok pályázhattak, az 50 beérkezett pályaműből a zsűri – többek között *Dévényi István, Szilágyi András, Wehner Tibor* és *Boros Géza* – 24 alkotó egy-egy művét választotta ki.

A kiállító művészek saját költségükön vállalták a részvételt, Kalmár János például csak erre az alkalomra öntette ki kétméteres szobrát, 800 ezer forintért.

A szobrok Erzsébet téri elhelyezését Kalmár János tervezte meg, ő irányította a szobrok odaszállítását, kijárta a területfoglalási és behajtási engedélyeket.

– A megnyitón sokan voltak. Igaz, tisztában voltunk vele, hogy az embereket a fél órával előttünk megnyíló Mit nem viszünk az unióba? című kacatkiállítás vonzotta ide – mondja Kalmár.

A szervezők megszerezték a téren lévő Gödör Klub befogadó nyilatkozatát. A klub nevében *Filep Ákos* és *Kakuk Judit* az év elején a minisztériumhoz fordult három és fél millió forintos támogatásért: ebből kívánták megoldani a szobrok helyszínre szállítását, felállítását. Több szobor – így *Bencsik István* Európa című alkotása is – Pécsről érkezett. Végül bruttó másfél milliót kaptak. Ez az összeg a szobrok helyszínre szállítását sem fedezte.

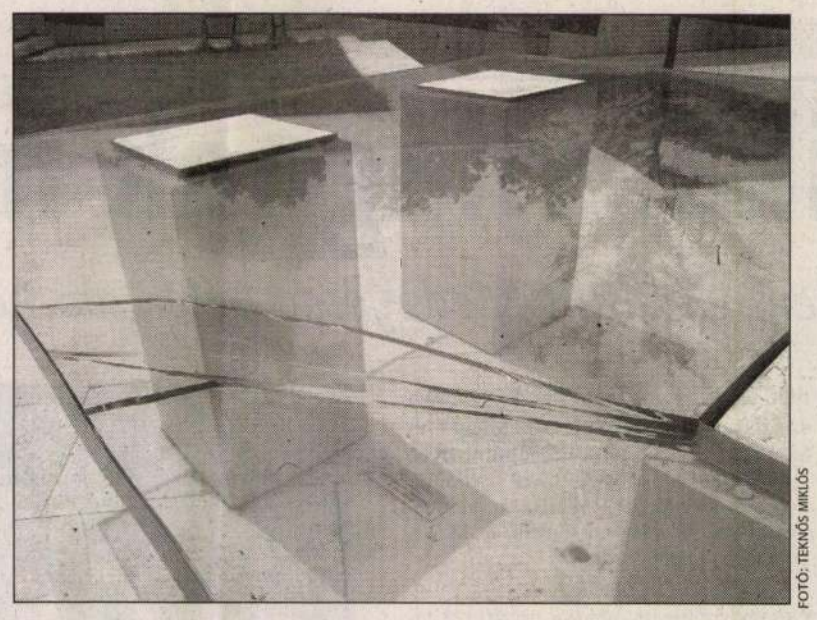

FOTÓ: TEKNŐS MIKLÓS

Buczkó György Négyszögletű kerekasztalát már a megnyitón megrongálták

Egyelőre nem lehet tudni, hogyan szállítják el a becslések szerint 130 millió forint összértékű alkotásokat. Már azokat, amelyek épen maradnak. A szoborpark felügyeletére nincs ugyanis külön pénz, a Gödör biztonsági őrei azt a területet pásztázzák, amelyet a kamerák belátnak.

Már a megnyitó estéjén, az ünnepi euforiában tönkrement az első szobor: *Buczkó György* Négyszögletű kerekasztal című üvegszobrán sokan üldögéltek aznap este. A művész még örült is, hogy birtokba vették a művet, amely így a hétköznapok részévé válik. Csakhogy a vastag üveglap az este folyamán megrepedt.

Pár nappal később *Nagámi* vízen úszó szobra, az Emlék-mű következett: a háztetőre emlékeztető szobrot ugródeszkának használták, behorpadt, majd teljesen kilapult. – Nagy örömmel vittem a kiállításra a szobrot. Aljas, sunyi dolognak tartom a rongálást, és mélységesen felháborít – mondja Nagámi.

Heritész Gábor nyolc méter hosszú, nyersvas-, krómozottvas-, acéldarabokból álló, vörösréz dróttal összeillesztett alkotását szintén elérte a vég. A szobrot darabokra rugdosták szét, a keskeny felületet egyensúlyozásra, biciklipályaként használták. A mű felismerhetetlenné vált, egy-egy elemét el is lopták. Ezután a szobornak már alig nevezhető valami lekerült a Gödör raktárába.

Nagámi a rongálás kapcsán felkereste az V. kerületi rendőrkapitányságot, ahol jegyzőkönyv készült: több millió forintra becsülték a kárt. A történtek hivatalos minősítése: kulturális javak ellen, különösen nagy értékre elkövetett bűncselekmény, így az ügy átkerült a BRFK-hoz.

SZABLYÁR ESZTER

Ne nőjenek tovább a hulladékhegyek

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Meg kell állítani az országunkat elborító hulladékhegyek növekedését – figyelmeztette hallgatóságát *Persányi Miklós* környezetvédelmi miniszter tegnap a környezetvédelmi világnap Salgótarjánban rendezett hazai ünnepségén.

Magyarország uniós csatlakozásának a környezetvédelem szempontjából is nagy a jelentősége – hangsúlyozta a salgótarjáni ünnepségen Persányi Miklós. A miniszter úgy ítéli meg, hogy az unió magas követelményeinek meghonosításával a környezetvédelem életmóddá válik nálunk. „A környezetvédelemben a következő évtizedben többet fogunk elérni, mint amennyit az elmúlt három évtizedben sikerült" – tette hozzá. Persányi kiemelte, hogy a beiktatása óta eltelt időszakban a Vásárhelyi-terv elindításával, a nagy tüzelőberendezések szabványosításával, több nagyváros – köztük Győr, Szeged, Pécs és Debrecen – vízvédelmével, valamint az M5-ös autópálya matricásításával (ami által csökkent a nyomvonal melletti települések környezeti terhelése) mérföldköveket hagyott maga mögött a környezetvédelmi tárca. A miniszter hangsúlyozta, hogy a teendő is sok, így meg kell állítani az országot elborító hulladékhegyek további növekedését. A szelektív hulladékgyűjtés jelenlegi háromszázalékos szintjét öt éven belül 35-40 százalékra emelik, s a folyamatban lévő és az előkészítés alatt álló beruházásokkal további 872 településen összesen 2,8 millió embernek biztosítják az egészséges ivóvízhez jutás lehetőségét. A környezetvédelmi beruházásokat uniós források is segítik, a következő három esztendőben ezek nagysága eléri a 670 millió eurót, ami negyede a Magyarországról elérhető összes támogatásnak.

Persányi Miklós huszonhét szakembernek különböző elismerő kitüntetéseket adott át, majd megnyitotta az észak-magyarországi regionális környezetvédelmi központot.

T. L.

A KÖRNYEZETVÉDELMI KÖZPONT tevékenységéből fontos szerepet vállal az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Egyesülés, amelyet tizenhat éve alakítottak a térség nagyvállalatai. Jelenleg negyvenhárom cég, illetve önkormányzat a tagja, döntően környezeti hatásvizsgálatokkal, állapotvizsgálatokkal, kárfelméréssel, kárelhárítási és hulladékgazdálkodási tervek, tanulmánytervek készítésével foglalkozik. A regionális központ átadásán az egyesülés vezetője közölte: a gyöngyösi Károly Róbert Főiskolával megállapodtak, hogy kellő számú jelentkező esetén a salgótarjáni bázison is tartanak kihelyezett környezetgazdálkodási felsőfokú képzést.

Debrecen: folytatódik az adok-kapok

DEBRECENI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Személyeskedésekkel és újabb, a szocialisták által összeférhetetlennek tartott ügyletek nyilvánosságra hozatalával folytatódik Debrecenben a Fidesz és az MSZP politikai nyilatkozatháborúja.

Az ügy újabb fejleménye, hogy a szocialisták azt kifogásolják: a városi vagyonkezelő holding egyik igazgatósági tagjának cége, a Héliker Rt. kizárólagos szerződést kötött az önkormányzattal a városháza dolgozóinak étkezési jeggyel való ellátására. Ezzel kapcsolatban *Kósa Lajos* tegnap közleményt adott ki, amelyben az áll: Debrecen városának a Héliker Rt. 1994 óta szállítja az étkezési jegyeket, a Fidesz viszont Debrecenben 1998 óta kormányoz, a Debreceni Vagyonkezelő Rt. pedig 2000 óta létezik. A közlemény szerint „ez mutatja, hogy bármilyen összefüggés keresése légből kapott".

A héten az MSZP debreceni önkormányzati képviselői nyilatkoztak arról, hogy ők és családtagjaik semmilyen üzleti kapcsolatban nem állnak az önkormányzattal és annak cégeivel. Ezután a Fidesz–MDF debreceni frakciója bejelentette: az ő vagyonnyilatkozatuk a gazdasági érdekeltségeikkel együtt bárki számára megtekinthető a városházán. Ezzel kapcsolatban *Rácz Róbert* debreceni fideszes parlamenti képviselő tegnapi sajtótájékoztatóján azt firtatta, hogy *Oláh Lajos* hajdú-bihari MSZP-elnök – Kósa Lajoshoz hasonlóan – miért nem tárja a nyilvánosság elé a vagyoni és jövedelmi helyzetét? Rácz Róbert föltette a kérdést: igaz-e, hogy Oláh Lajos üzleti kapcsolatban áll *Leisztinger Tamással*, az MSZP-hez közel álló vállalkozóval, aki – Rácz szerint – „politikai strómanokon keresztül vásárolja fel az MSZP bizonyos szervezeteit, így a hajdú-biharit is". A fideszes képviselő arra is választ vár: igaz-e, hogy Csontos János MSZP-s parlamenti képviselőt a párt fegyelmi bizottsága vétkesnek találta magánokirat-hamisításban, s hogy „a Fiatal Baloldal feljelentésekkel hőzöngő debreceni vezetése közvetlen családi kapcsolatokkal rendelkezik a helyi rendőri szerveknél?"

Rácz Róbert kérdéseivel kapcsolatban az MSZP tegnapi sajtóközleménye így fogalmaz: Oláh Lajos 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben is tett vagyonnyilatkozatot, ha ezen túlmenően a Fidesznek problémája van az Orbán-kormány idején született törvénnyel, akkor forduljon *Orbán Viktorhoz*. A többi felvetésre az MSZP nem kívánt reagálni.

Elárasztják a Szigetközt

Jó az élővilágnak, veszélyes a vízi turistáknak

GYŐRI TUDÓSÍTÓNKTÓL

A napokban megkezdődhet a szigetközi hullámtér két hétig tartó elárasztása és a Duna főmedrének átöblítése – tájékoztatta tudósítónkat *Janák Emil*, az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság vezetője.

A tudományos felmérések és a gyakorlati tapasztalatok szerint az eddigi természetes áradások jótékony hatást gyakoroltak a Szigetköz védett növény- és állatvilágára. A Duna elterelése miatt sokáig szomjazó térség rehabilitációja érdekében a vízügyi igazgatóság kezdeményezte szlovák partnerénél, hogy amennyiben a csapadékos időjárás miatt legalább három napon át másodpercenként 2500 köbméternél nagyobb vízmennyiség zúdul le a Dunán, biztosítsák a hullámtér elárasztásához szükséges vizet.

Mivel a Duna pozsonyi szelvényében a folyó vízhozama a napokban már jelentősen meghaladja ezt az értéket, a hét végén vagy legkésőbb hétfőn valószínűleg megkezdik a hullámtér teljes elárasztását.

Ehhez az szükséges, hogy a szlovákok erre az időre – korábban vállalt kötelezettségeik értelmében – másodpercenként legalább nyolcszáz köbméter vizet bocsássanak át a főmeder magyarországi szakaszára. Ebből irányítanának át 260-280 köbmétert a hullámtérbe. Janák Emil úgy ítélte meg: a Dunán most levonuló árhullám arra is lehetőséget ad, hogy a főmedret átöblítsék. Ezt is kezdeményezték a szlovák félnél.

A szigetközi hullámtér elárasztása egyébként műszakilag úgy valósítható meg, hogy a dunakiliti duzzasztómű tábláit elzárják, s a mögötte emelkedő szintű víz ki tud folyni a hullámtéri mellékágakba.

Az igazgató felhívta a figyelmet arra: az élővilág számára kedvező elárasztás két hétig veszélyessé vagy egyes helyeken lehetetlenné teheti a vízi turizmust a Szigetközben.

Ötvenmillió drámákra

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma jövőre a drámaírókat és színdarabjaik színrevitelét is jutalmazza – jelentette be *Hiller István* miniszter. Az idén megalakult Drámaírói Kerekasztal javaslatára az Édes anyanyelvünk-pályázat második, őszi kiírásában a drámaírók és a műveik bemutatását vállaló teátrumok közösen pályázhatnak. A nyertesek között 50 millió forintot osztanak ki. Az Édes anyanyelvünk-pályázatra egyébként százmillió forintot fordít a tárcavezető saját miniszteri keretéből. Hiller reméli, hogy az így támogatott művek egy részét a 2005–2006-os évadban már bemutatják.

A miniszter a *Népszabadságnak* azt mondta, évente hat-nyolc nagyszínpadi, 10-14 stúdió- vagy kamaraszínházi bemutató részesülne a pályázaton elnyerhető összegből. Bízik abban, hogy a mostani nem egyszeri lehetőség a szerzők és a színházak számára, az új pályázati rendszerből – miként az Édes anyanyelvünk programból is – hagyományt kíván teremteni.

F. T.

Az utolsó javaslatból ünnep lett

Több mint ötven éve ünneplik az ország iskoláiban június elején a tanárokat, tanítókat. Június első vasárnapját 1952-ben jelölték ki pedagógusnapnak – az akkori viszonyokra igen jellemző módon. Történt ugyanis, hogy az akkori érdekvédelmi szervezet vezetősége javaslatsort állított össze a pedagógusok élet- és munkakörülményeinek javítását kezdeményezve: kértek többek között béremelést, pedagóguslakás-építést, kedvezményes üdülést. A javaslatokat megtárgyalta a Magyar Dolgozók Pártjának agitációs és propagandabizottsága: hosszas tanácskozás után közülük egyetlenegyet – a legutolsót a sorban – fogadtak el. Ez volt a pedagógusok napja: ez került a legkevesebbe.

A pedagógusnap eredete azóta feledésbe merült, az ünneplés azonban hagyománnyá vált. Június elején vagy a tanév végén a diákok virággal köszöntik tanítóikat, tanáraikat, akik maguknak is szerveznek kisebb ünnepségeket ilyenkor. Szintén ekkor adják át a legrangosabb pedagóguskitüntetéseket. Tegnap *Magyar Bálint* oktatási miniszter Eötvös József- és Tessedik Sámuel-díjakat adott át kilenc pedagógusnak, egyetemi oktatónak és kollégiumi nevelőtanárnak. Az előbbi elismerést azon pedagógusok kapják, akik életpályájukkal kifejezték elkötelezettségüket a pedagógus-élethivatás mellett, az utóbbit azok, akik kiemelkedő kollégiumi pedagógiai munkát végeznek.

Elismeréseket adott át a fővárosi pedagógusoknak, intézményvezetőknek, oktatási és gyermekvédelmi szakembereknek tegnap *Schiffer János* főpolgármester-helyettes is. A Pedagógusok Szakszervezete pedig helyi ünnepségeken ad át Eötvös József-emlékplaketteket öt olyan községnek, amely lehetőségeihez képest a legtöbbet tette oktatási intézménye színvonalas működéséért.

V. A. D.

FOTÓ: MTI – ILLYÉS TIBOR

Pedagógusnap: díjak és díjazottak

Buczkó György

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

119.l.
119.l.
124.l.

MTAK Kézirattár Ms 4588/167.

Gépirat autogr. aláírással Tiefland=

Amsterdam + Leidschegracht 78 felira

Kollár Kálmán ld. 795/1.

1. Eszerint Kollár X.5. előtt nem s
   - FL levele sem ismeretes.
2. Kollár folyóirat szemle írására
3. A művészetfilozófiára utal, amely
   szeretett volna kiadatni, előbb
4. Albae Vigiliae. Arbeiten aus dem
   der klassischen Altertumswissens
   von Karl Kerényi c. sorozatra ut

BUCZKÓ IMRE

Pfister galéria meghívja
December 5. 18.00h
Buczkó Imre festőművész
Emlékeim- Élményeim
című kiállításának megnyitójára.
A kiállítást megnyitja
prof. Dr. Losonci Miklós
művészettörténész, egyetemi tanár.
A kiállítás
december 5-től – december 31-ig tart nyitva.

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László
alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révai u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

Buczkó Imre

Új Kelet
1996. 08. 10.

„Gazdag, sokrétű lelki tartalom"

Hármas küldetésben

Gyüre Ágnes (Új Kelet)

Buczkó Imre nyírlövői származású festőművész tárlatát nyitja meg a mátészalkai városi művelődési központ kiállítótermében *dr. Cservenyák László*, a Szatmár Múzeum igazgatója augusztus 15-én, csütörtökön 18 órától. A hatvanéves művész 1976 óta rendez kiállításokat Budapesten, Kisvárdán, Bridgeportban (USA). A Művészeti Tárló Kortárs Művészeti Baráti Kör vezetője.Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Alapítótagja a Független Magyar Szalonnak. Főfoglalkozásban a Ferihegyi Repülőtér főmérnöke. Ő alapította, szervezi és gondozza a Ferihegyi Galériát, benne *Elekfy Jenő, Kondor Béla, Gyémánt László* és mások alkotásaival.

Losonci Miklós művészettörténész ezt írja róla: „Visszafogottság, a színek nyugalma, ez az ő feszültsége. Megfontolt, mederbe terelt, igazi erő vezérli. Precíz, nem tűri a hevenyészettséget. Érzékeny ábrázolás az osztályrésze, mert egyszerre birtokolja a lelkület tisztaságát és a szerkesztés szigorát. Fegyelmével, önismeretével elérte, hogy sorsának minden feltüremkedő nehézségét festészete javára tudta fordítani. Ő irányítja történéseit, nem az események határozzák meg személyiségét, így lehet erőfeszítéseinek és örömeinek végeredménye a mű.

Minden érdekli, loncsos fa, szélvihar, ködbevesző puszta. Egyre magabiztosabb technikával és őrzött humánummal talál rá új és új vizuális kincseire a természet kifogyhatatlan, évszakokra bontott színpompájában.

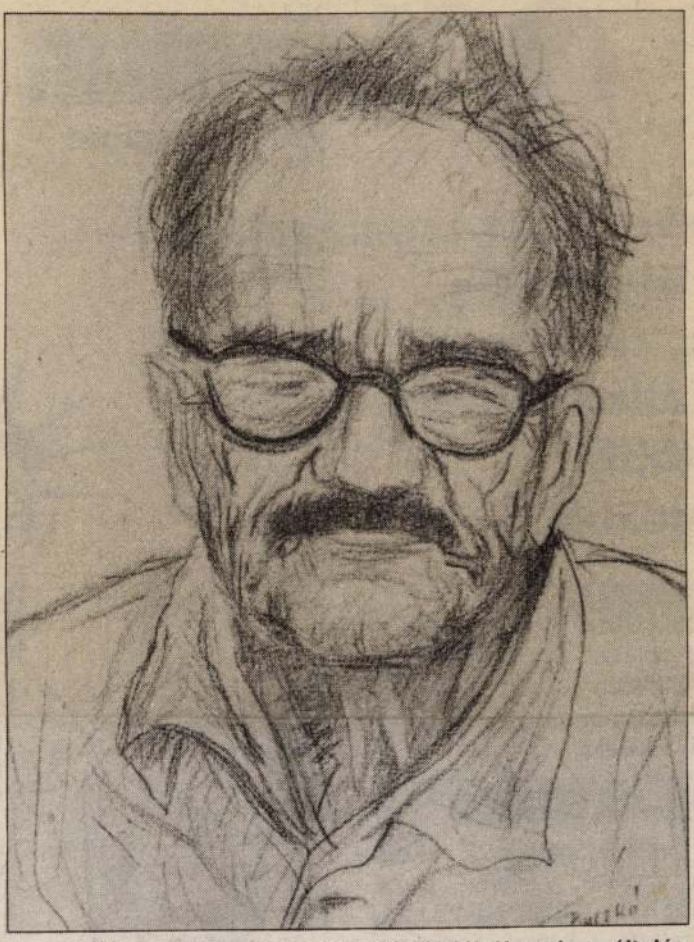

„Buczkó Imre mindent megtanult műfajából, ami egyáltalán megtanulható, így ilyen hordozott és szerzett törvények alapján rajzolta meg családja tagjait, édesanyját, gyerekfigurákat és az emlékezetes Apám című portrét"

Megragadta utazásainak festői élményeit új műveiben. A thüringiai erdőt érdekes-izgalmas, zöld áradat között fölujjongó narancs-tüzével, mely maga a szépség és ősnyugalom. Rómában a Colosseum látványa lenyűgözte. Szürkében tartott, visszafogott méltóságú festményt is varázsolt belőle. Még nagyvonalúbb látomása az Esti Niagara, ahol a leomló, alázúduló, nagy víz fenségét idézi a színskála teljes szivárványszínével. Dokumentáris értéke is van a Börtön Kajafás házában című Buczkó-akvarellnek, hiszen a festő egy általa elsőként megfigyelt figurát is ábrázolt, így a szentföldi út e festői motívumban biblikus tanulsággal is szolgált.

Buckó Imre festői világa egyenletesen megbízható értékrendet képvisel, olyan kincse, mely fogalmazásának világossága és gazdag, sokrétű, lelki tartalma miatt mindenki számára átvehető."

Hirdetés

Ismert márkanév, és mégis ÚJ!

USA Magnum Dog Food ®

vezetbarát csomagolás
s kiszerelés
s, csirkezsír
g állati fehérje
etőbb
gosabb

R

kutyaeledel,
ai és össze-
orú normál
is eledele.

HI-PROTEIN

fehérjetartalmával kiváló
k vadász-, verseny-, sport,
édő és minden egyéb nagy
rheléső kutya számára.

készítmény,
zomzatának
ontozatának
t biztosítja.

DOG SNACKS

ós és zamatos csontalakú
k, hét különböző ízesítéssel.
nek a fogak ápolásában,
sában, a lehelet frissítésében.

LL

ú, kiváló
t alapú,
alacsony
artalommal

P·E·T·N·E·H·Á·Z·Y
Club Hotel

H–1029 Budapest Adyliget, Feketefej u. 2–4. Tel.: (36 1) 376 5992, 376 5982, Fax: (36 1) 376 5738

MEGHÍVÓ

A PETNEHÁZY CLUB HOTEL ÉS A SZALÓKY GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS MŰKEDVELŐ BARÁTAIT

BUCZKÓ IMRE
FESTŐMŰVÉSZ

TÁJAK, VÁROSOK
CÍMŰ

KAMARAKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓ ÜNNEPSÉGÉRE
1999. JÚLIUS 9-ÉN PÉNTEKEN DU. 17 ÓRÁRA

HELYE:
A PETNEHÁZY CLUB HOTEL
ÜVEGHEGY ÉTTERME ÉS KÖZPONTI ÉPÜLETE

A RENDEZVÉNY AZ ADYLIGET SZALON INDULÓ
KÉPZŐMŰVÉSZETI, IRODALMI ÉS ZENEI SOROZATÁNAK
ELSŐ ESEMÉNYE

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
GYURKOVICS TIBOR ÍRÓ
ÉS SCHÉNER MIHÁLY FESTŐMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1999. JÚLIUS 9-TŐL AUGUSZTUS 21-IG
MINDEN NAP DE. 9 ÉS ESTE 10 ÓRA KÖZÖTT

INFORMÁCIÓ
SZEMÉLYESEN A HELYSZÍNEN
(KEDD-SZOMBAT) 15 ÓRÁTÓL 18 ÓRÁIG
TELEFONON EGÉSZ NAP A 06/30 2022-914-ES SZÁMON
VAGY A 376-5992 (HOTEL RECEPCIÓJÁN)

A Szalóky Galéria vezetője

Szalóky Anna

A Petneházy Club Hotel igazgatója

Marosán József

Pfister galéria meghívja
December 5. 18.00h
Buczkó Imre festőművész
Emlékeim- Élményeim
című kiállításának megnyitójára.
A kiállítást megnyitja
prof. Dr. Losonci Miklós
művészettörténész, egyetemi tanár.
A kiállítás
december 5-től – december 31-ig tart nyitva.

PFISTER
GALÉRIA

Galériánk Csernus Tibor, Gyémánt László
alkotásokat keres megvásárlásra.

1065 Bp., Révai u. 14., Tel.: 302-2390 • www.uj-gresham-kor.hu
Nyitva: h-p: 10.00h-19.00h, szo-v: 10.00h-14.00h

BUCZKÓ IMRE

És még két könyv Kunitzer Szonjától:

Párbeszéd a boldogságról – E könyvecske legfőbb értéke, hogy segít felismernünk saját boldogságunkat. (116 Ft)

Köszönöm – A szeretet fontos szava a *köszönöm*. A kötetben található *köszönöm*-imák tehát a szeretet imái. (116 Ft)

Csodatévő Szent Filoména (Filoména életrajza, sok-sok csodás imameghallgatás történetei; imák, kilenced; több mint harminc képpel. 298 Ft)

...könyv gyönyörű, k... újrakiadása. A gyönyörű, gazdag tartalmú szentórák közül mindenki könnyen talál magához közel álló elmélkedést. (450 Ft)

A keskeny úton – Nárcisz nővér; segítség-sorok beteg testvéreinknek; 105 Ft

Kiszely Gábor: Hallom, Izráel! Úgy gondoljuk, ehhez hasonló könyv hazánkban még nem jelent meg, amely történeti források alapján, szépirodalmi stílusban vezet el bennünket a „csodaországba": a Szentföldre. (580 Ft)

Szent Gellért Könyvesboltok:
1053 Budapest, Ferenciek tere 8. Telefon: 13 77 803
6720 Szeged, Aradi vértanúk tere 2.

TÉVÉ ÉS RÁDIÓ MŰSORAJÁNLAT

Összeállította: Velics Gyula

Augusztus 5. hétfő	13.20	Ko.köz.urh.	**Görög katolikus liturgikus énekek.** (Bubnó Tamás)	*(10 p.)*
	13.30	Ko.köz.urh.	**Krisztus közöttünk!** A görög katolikus egyház félórája	*(30 p.)*
	14.55	Ko.köz.urh.	**Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd.** Ea. Mensáros László	*(4 p.)*
	18.00	TV1	**Engedjétek hozzám!** A hitről gyermekeknek	*(7 p.)*
Augusztus 6. kedd	13.20	Ko.köz.urh.	**Urunk színeváltozása.** Tóth Sándor zenés jegyzete	*(10 p.)*
	13.30	Ko.köz.	**Tanúim lesztek!** A római katolikus egyház félórája	*(30 p.)*
	16.05	TV1.	**Amiről a kövek mesélnek.** Győr (ism.)	
	17.55	TV1.	**Katolikus krónika.** Hírek, tudósítások az egyház életéből	*(20 p.)*
	21.25	Ko.köz.	**Nemzetközi vallási híradó.** Szerk.: Rapcsányi László	*(30 p.)*
	22.35	Bartók	**A Tübingeni Egyetem kórusa Bruckner, Csajkovszkij műveket énekel**	*(25 p.)*
Augusztus 7. szerda	13.44	Bartók	**Spirituálék.**	*(16 p.)*
	16.40	Bartók	**Hitélet és történelem.** „Albánia—vallási tükörben" Schütz István.	*(20 p.)*
Augusztus 8. csütörtök	13.20	Ko.köz.urh.	**Halmos László egyházi kórusműveiből.**	*(10 p.)*
	13.30	Ko.köz.urh.	**Tanúim lesztek!** A római katolikus egyház félórája	*(30 p.)*
	23.00	ATV	**Nikodémusok órája.** (Lipp László a 344-2833 és a 344-2834-es számokon hívható	*(60 p.)*
	23.20	DUNA TV	**Kölcsey Ferenc: Honvágy és szerelem.** Ea.: Csikos Sándor	*(4 p.)*
Augusztus 9. péntek	14.40	DUNA TV	**Közép-Európa szülővárosai. Bécs**	*(44 p.)*
Augusztus 10. szombat	0.15	DUNA TV	**József Attila: Istenem.** Ea.: Jordán Tamás	*(2 p.)*
	6.00	Petőfi	**A szeretet közösségei.** Látogatás a Kiskunhalas-Alsóvárosi plébánián	*(30 p.)*
	20.20	TV1.	**Babits Mihály: Esti kérdés.**	*(5 p.)*
	21.32	Bartók	**A Cambridge-King 's College kórusa Taverner és Brahms motettákat énekel**	*(28 p.)*
Augusztus 11. vasárnap	7.05	Ko.köz.urh.	**A vasárnap üzenete** László atyától — Egész héten át hallható a 06-60-505-660-as telefonon.	
	7.55	TV1	**Így szól az Úr.** A Biblia üzenete	*(6 p.)*
	8.03	Bartók	**Marie-Claire Alain orgonál**	*(55 p.)*
	8.05	DUNA TV	**FIGYELJ!** Fiatalok műsora. (Lehoczky László)	*(40 p.)*
	8.30	TV2.	**A magyar irodalom képes története.** Rákóczi Ferenc: Vallomások —Emlékiratok	*(30 p.)*
	8.45	Duna TV	**II. János Pál pápa** X/7. rész „A pápa és a gyerekek"	*(32 p.)*
	18.05	Bartók	**Musica Sacra.** Egyházzenei magazin (Vass M. Katalin	*(55 p.)*
	20.20	DUNA TV	**Ars Hungarica.** „Famennyezetes templomok—Dunántúli emlékek" (Olasz Ferenc)	*(22 p.)*
	23.10	DUNA TV.	**Balassi Bálint: Adj már csendességet, lelki békességet.**	*(4 p.)*

A Vatikáni Rádió magyar műsora: Mindennap este 19.15-kor kezdődik a 196 méteres (1530 kHz) középhullámon, a 49 méteres (6245 kHz) és a 75 méteres (3950 kHz) rövidhullámon. Az esti adást másnap reggel 5.45-kor ismétlik meg a 196 méteres középhullámon, valamint a Duna TV-ben reggel 7.45-kor, szombat és vasárnap kivételével.

6. Hit és keresztény élet
7. Hunya Dániel: Keresztény élet
8. Tekintély és szabadság az egyházban
11. Úttalan utak Ura
12. Korszerű egyházi módszerek
16. Egymással — egymásért
18. A lelkigyakorlatok
19. Isten mai tanúi
21. Hiszek egy Istenben
22. Reménységünk Istene
25. Istennek legyen hála
26. A Lélek maga jár közben értünk
27. Mária, édesanyánk
28. Aszkézis?
31. Igazságot — szeretetben
37. „...dessétek az evangéliumot"
38. Minden népnek
39. „Vizsgáljátok az írásokat"
40. „Az isteni természet részesei"
41. Mutasd meg arcodat!
42. Metanoeite!
43. „Lélek szerint éljetek!"
44. „Életük legyen és bőségben legyen" (Jn 10,10)
45. Szent Benedek szelleme
46. Isten ünneplő népe
47. Az egység útján
48. Hivatás
49. Halál és örök élet
50. Jubileumi szám
51. Az egyház az idők sodrában
52. „Ez nagy szentség valóban"
...k Atya Fiának szíve
57. Akiké a jövő
59. Az Úr napja
60. Jöjj, Uram Jézus!
61. Kiengesztelődés és bűnbánat
70. Baráti szeretet
73. Világiak — keresztény hivatás
74. Keresztény a szekularizált világban
76. Neveljünk az Úr szellemében
82. Hűség az elkötelezettségben
85. A szellemek megkülönböztetése
86. Küldetés — tanúságtétel
87. Hit és teológia a mai életben
88. Értékrend és értékre nevelődés

E HETI AJÁNLATUNK:

Könyvek szentekről:

A betegek pártfogója:
Lellisi Szent Kamill élete.....150,— F

Augusztus 8.
Szent Domonkos ünnepe

Gyermekeknek, fiataloknak:
Képregény Szent Domonkos életéről..... 100,— Ft

Kedvezményes könyvcsomag a Prédikáló Rend alapítójáról 3 könyv — egy könyv áráért!

1. Vladimir: Koudelka: Domonkos — Isten igéjének hirdetése
2. Boldog Jordán OP: Könyvecske a Prédikátorok Rendjének kezdeteiről
3. Mehrle Tamás OP: Szent Domonkos életének tanítása.

A három mű 910, — Ft helyett 640,— Ft.

Augusztus 11.
Assisi Szent Klára ünnepe.

Még kapható A. Rotzetler díszes kiállítású könyve Szent Kláráról..... 270,— Ft.

A SZOLGÁLAT egyes számainak ára: mindössze 50 Ft. Megvásárolhatók, megrendelhetők az Új Ember Könyvesboltban 1053 Budapest Ferenciek tere 7—8. (Kárpátia-udvar) Tel.: 117-3933

azzal, hogy lekeste a
inkább elindult gyalog. Pár óra séta, suttogta maga elé vagányan, de mivel vagy öt pohár whisky keringett a vérében, ezt a kissé elhamarkodott kijelentést maga se vette komolyan.

Amikor esni kezdett, gúnyos mosolyra húzta a száját. Egyenes gerinccel nekifeszült a szélnek, az esőnek és az éjszakának, az arcán büszke és elszánt kifejezés — a férfi, aki szembeszáll a természettel.

Az a férfi, aki húsz perccel később reszketve és remegő szájjal didergett az út mentén, a nyaka előtt fázósan húzva össze a kabátot — már egy egészen más ember volt. Kinyújtott karral állt, szembe a rohanó autókkal, ökölbe szorított kezéből csak a hüvelykujja állt ki, esdeklőn fordulva az ég felé.

Sűrű, ferde sugarakban ömlött az eső, úgyhogy Hajnali csak hunyorogva látta, ahogy a rohadékok elhúznak mellette a ködben lassítás nélkül. A feleségére gondolt, a gyetintotta az ajtót, érezte, hogy az autó lassan megindul. Aztán, ahogy a sofőr felé fordult, hogy köszönetet mondjon, hirtelen minden erő kiáramlott belőle. A szája kiszáradt, a tarkóján égnek meredtek a szőrszálak, merthogy mellette... nem ült senki. A sofőrülés üres volt, és ő ott gubbasztott egyedül a kísértetautóban, ami magától ment, tágra nyílt, dermedt szemekkel bámulta a szembe jövő fényeket, és moccanni se tudott a rémülettől.

Aztán két dolog jutott eszébe hirtelen, kettő egyszerre, és őszintén szólva egyiknek se volt túl sok értelme. Az egyik az, hogy belecsöppent valahogy egy amerikai horrorfilm kellős közepébe — a másik meg, hogy ez biztosan valami kandi kamera-szerű dolog, ám végül mindkét ötletet elvetette. Vállával villámgyorsan kitaszította az ajtót, aztán csukott szemmel ugrott. Fenekére érkezett. Nem érzett semmi fájdalmat, ezen őszintén csodálkotan. — Festi megy? Ha teletankoltam végre ezt a bestiát, szívesen elviszem

— Nagyszerű — mondta Hajnali, és ő is tolni kezdte a kocsit. Közben nevetett. A másik gyanakodva nézte.

Domokos Gábor

jó reggelt ön az [illegible]
a megszokott időben szólítom megint nagyon nehéz
a szívem
de tiszta
az ég kék eső
jégverés ma sem ma is várható várni tudni kell
holnap egy másik nap lesz szállani fogunk hova kivel

Buczkó Imre hármas küldetése

Évtizedek óta a Ferihegyi Repülőtér főmérnöke. A műszaki tevékenység az egyik hivatása, a másik a festészet. Ő alapította a Ferihegyi Galériát. *Buczkó Imre* az akvarell mestere. Tanítványa, folytatója *Elekfy Jenő* elegáns, elsősorban a Dunakanyar ihletéséből merítő látásmódjának. Kibontakozásában mestere magas mértéke segítette.

Nyírlövőn született 1936-ban, önálló kiállítása nyílt Kisvárdán, Budapesten és az USA-ban, Bridgeportban. Szüleiről készült ceruzarajzai szakmai fölkészültségének korrektségét igazolják, képei színes világa sokféle ihletésből táplálkozik. Festői és dokumentum értéke van „Börtön Kajafás házában" című akvarelljének, melyen mai figurát csatolt a biblikus témához. Szentföldi útja ezzel a vizuális újdonsággal zárult. Nemes mértéktartással

álmodta meg olajfestményén Páduai Szent Antal alakját is.

Losonci Miklós

SPORT

Vigyázzunk a mellény méretével

Milyen volna, ha megismételné magát a történelem? Ami a Ferencváros Bajnokok Ligája szereplését illeti, nos, nem lenne rossz. Csak hát egyelőre nagyon távol vagyunk a BL-tól, mert valahogyan el is kell jutnunk oda. Bizony, nem lesz könnyű.

Az egyik újságban azt olvashattuk, hogy félig-meddig elvárás, hogy a zöld-fehérek szeptembertől újfent a legrangosabb európai kupában vitézkedjenek. Csakugyan elvárás volna? Annyira nagyot léptünk volna előre az elmúlt egy évben, hogy focitudásban immáron jóval előttünk álló nemzet bajnokcsapatát tulajdonképpen kötelező megvernünk? Egészséges optimizmus? Hát, nem tudom... Sajnos, az Anderlecht tavalyi kiverése után megint átestünk a ló túlsó oldalára.

Magyar betegség. A megalapozatlan derűlátás, a túlzott elvárások, az érthetetlenül nagy önbizalom. Már többször ráfizettünk erre (lásd: egy-két olimpiai szám, amelyben „biztos" aranyra számítottunk). Ideje lenne végre tanulnunk a leckékből. Jó lenne, ha vigyáznánk. Ha jó előre „félnénk", mint tavaly, amikor a Fradinak egy fikarcnyi esélyt sem adtunk a továbbjutásra az Anderlecht ellen. És jó lenne az is, ha egyszer és mindenkorra megértenénk: a Ferencváros—IFK Göteborg párharcnak a svédek az esélyesei, s nem mi, és ismét óriási bravúr kell(ene) ahhoz, hogy a Fradi 1996 őszén is a földrész legjobbjait láthassa vendégül az Üllői úton. Sosem szabad lebecsülnünk egyetlen ellenfelet sem (ezúttal még csak okunk sem lehet rá), és sosem szabad beleélnünk magunkat abba, hogy már továbbjutottunk, nyertünk.

Inkább legyen az a kiindulópont, mint tavaly: a svédek lenéznek bennünket, s biztos továbbjutásra számítanak (ez már a sorsolás napján bebizonyosodott). Ez jó jel. Hiszen tavaly a sokat emlegetett „nyugati erőfölény" sikert hozott. Azt azonban ismerjük el, ha a svédek esetleg megszerezték a Fradi összes tavaszi mérkőzéseinek videofelvételét, lehet is némi okuk az optimizmusra. Igaz, hogy voltak a gárdának kifejezetten jó meccsei (a Békéscsaba, a Győri ETO vagy a Stadler ellen), de voltak borzasztóan rosszak is (a Vác, a Haladás, az MTK ellen), méltatlanok a klubhoz.

A svédek a „videózgatás" közben arra is felfigyelhetnek, hogy a Ferencváros támadásai gyakran csak esetlegesek, nélkülözik a tudatosságot. Kevés az egyérintőzés, az igazán szép technikai megoldás, és ami a mai fociban a legnagyobb hiba — csak másodpercekig láthatunk igazán hatékony letámadást, a csatárok s a támadó középpályások leginkább csak állva nézik, amint az ellenfél támadást vezet. Kevesen vannak a csapatban, akik igazán színt tudnak vinni a játékba. Ezek közé tartozott Vincze Ottó, aki az egyik legtehetségesebb magyar futballista. Úgy látszott, hogy a Ferencváros vezetősége nem tett meg mindent a megtartásáért. Kár érte, mint ahogy kár Zoran Kunticsért is. A szerb fiú kivételes technikájával és remek átadásaival tűnt ki. Nicsenkóban igazi partnerére talált. Nyáron elment, mert el akart menni. A madarak azt csiripelték, hogy évi 30 milliót kért a Fradi vezetőitől. 300 ezer márkát. A futball terén is sokkal gazdagabb Izraelben a legnagyobb sztárok keresnek ennyit.

A csapat nyári előkészületi meccsei azt mutatták, az újak (Horváth Ferenc, Aranyos, Limperger, Miriuta és az algériai állatorvos, Touati) egyelőre nem igazán épültek be a csapatba. De hát szerencsére az IFK sincs bombaformában. Legjobb játékosa, Hakan Mild nyáron Olaszországba szerződött. Ellenünk mégis játszhat, mert csapata ragaszkodott hozzá a BL selejtező meccsén. Így is lehet szerződést kötni, s ebből is csak tanulhatunk.

A Fradi tehát még nem jutott tovább. Inkább az esélytelenek nyugalmával készülhet a svéd bajnok ellen. S már ez is valami.

(s.b.)

Új Ember 1996. aug 4. 9

BUEZKÓ Imre, festő

Kiállítás

kiáll. Kisvárda, Ady Endre Művelődési Központ

1989 március. cml. = Szabolcs-Szatmári Szemle

24. 1989., 2., 240.

Dön: 45 n / Mertenz

homlokzata elé végigfutó, vasrácsos erkély, ille
díszítésű, mázas terrakotta borítású zárópár
jelentőségét nem utolsó sorban homlokzati kial
szabályos ritmusa, felhasznált burkolóanyagok)

fontosabb irodalom: Vámos F., Lajta Béla, Bud
Architekt of the XXth Century. in.AHA 1969/1

Veres Pálné u. 29.
épült:
építész: id. Kiss István

A zártsorú beépítésű, historizáló bérház utcai h
oromzattal lezárt kialakítású. A konzolos párká
tengelyben kapott helyet. (A homlokzat közép

Buczkó-József

Szabad Művészet

1950. 77 l

Tolnai Gáborné dr.Berkovits Ilona

száju nyilvántartási lapot, 1 drb OTBA

s 1 drb OTBA gyógyszerellenőrzési la-

'. évi junius hó

Tolnainé Berkovits Ilona

Bucsky József, iparművész
a Képző- és Iparművészeti Lektorátus kijelölései
1989. II. negyedév. Összeállította: Hollósi Éva.
Meghívást kapott:

Bucsky József: A nyíregyházi Városi Galéria
belső téri kovácsolt kapuvitrá-
nak elkészítésére.

Költségviselő: Nyíregyháza Város Tanácsa.

Művészet, 1989., okt., 64-old.

Ø Buczy Ferenc

barátosi

Szul. Nagybányán

(Szatmár ám) 1897.

jan 28.

Rajztanári pálya-

va kérjult-

l.

Gulyás: Magyar írók

IV. k. 170. h.

Hasonló érzelmek ha
a Kr.u. III.században keletke
alkotója a római lovasság ált
rémült menekülését ábrázolja.

Az isszuszi csata r
mozaikon maradt ránk: Nagy Sá
zsa király nyers erejü,vad ha
És vajjon az antik négyesfogat
~~xxxxxxxxx~~ toporzékoló lovait
haladnak-e el a nyomukban elma
~~Hercules .....~~ alázk
középkor ujra átéli és tolmács
képzőművészetben.Az angyalok (vil
sugárözönében: az emberi küzde
Az Utolsó Itélet-ábrázolásokba
ber?Démonok és elkárhozottak s
nak,s a küzdelem végső kimenet
Krisztus Király, a hajthatatla

Buczkó György üvegtervező iparmüvész 2.) Folytatás.

Memphort Lázár: Üveg-S". Buczkó György munkáiról.

Buczkó György: „Üveg hidegen és melegen megmunkálva/2" ragasztott síküveg csiszolva és tükör, 20 × 18 × 18 cm

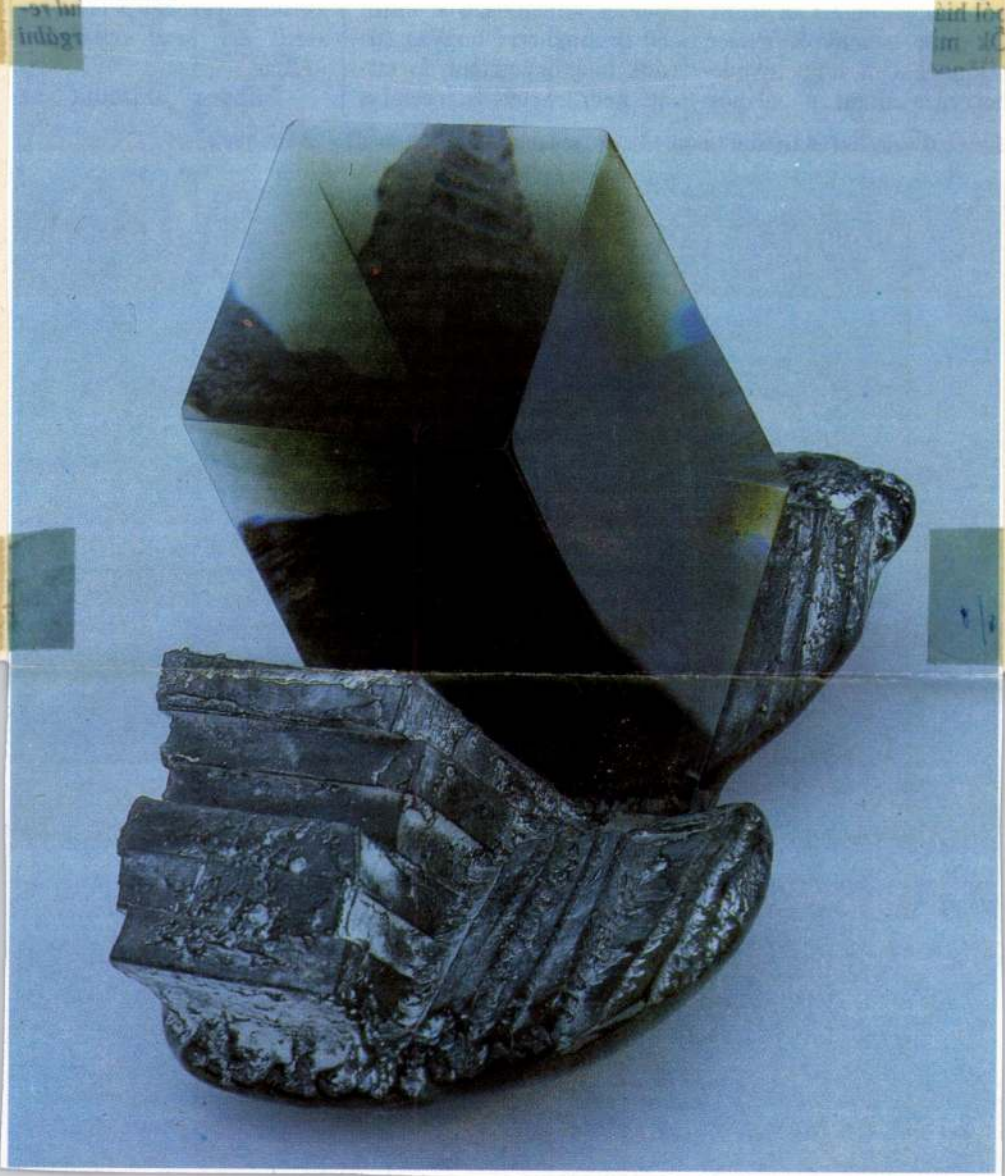

Művészet, 1988. okt., 33-old.

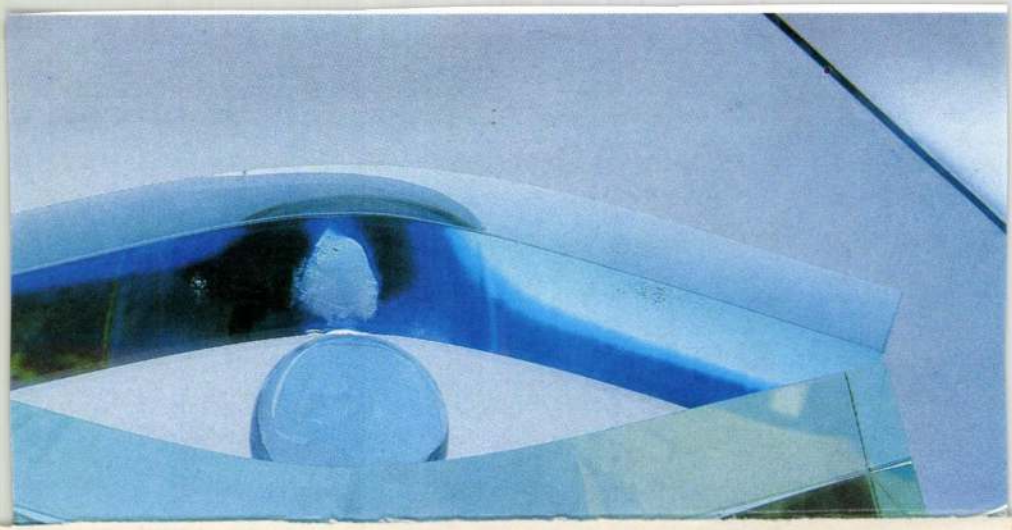

Buczkó György, üvegkevező szobrán

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Széttartó párhuzamosok

Nemcsak a giccs hódít. Vonzza a közönséget a gusztusos tálalás is. A színek és formák szemcsikландozó játéka.

Buczkó György a *Stúdió Galéria*ban bizonyítja az iparművész e különös képességét. Még fiatal alkotó, de már rendszeres kiállító — idehaza és külföldön is. Egyik tagja annak az üvegtervező társaságnak, amelyet Z. Gács György iskolájaként definiálhatunk. Tőle tanulták a szakmát és az anyag szeretetét. Bohus Zoltán, Mészáros Mari, Kertészfy Ágnes, a kör legismertebb egyénisége. Meg Buczkó. Hiába közös bennük, hogy az üvegből nem használati tárgyat — poharat vagy tálat — készítenek, hanem néznivaló szobrot formálnak, már mind kialakította a maga szuverén egyéniségét.

Buczkó a lehető legkevésbé manipulálja az anyagot és így kápráztat el bennünket. A lapokból vagy elemekből összeállított idomok, mint a szépen csiszolt gyémánt, az egymásba hatoló téglalapok, körök és háromszögek mentén bonyolult áthatásokat produkálva villognak. Villogtak — tehetjük hozzá, múlt időben. Mert a kiállításon kisebbségben vannak a pálya első szakaszát képviselő neokonstruktivista darabok.

A művész kísérletbe fogott. Immár nem éri be az üveggel: műanyagot, drótot, tükröt, neoncsövet épít műveibe. Komponálásmódját nem adta fel: változatlanul a kevéssel sokat mondás foglalkoztatja. A sárga gégecső mint valami bűvös kígyó: azáltal, hogy a belsejében égő izzók révén vakítóbb, mint a fényes tükör, amelyen áthaladva a káprázat csak felerősödik. Egy másik munkájában a tükörben megsokszorozódó neoncső a keret, amelynek monoton szabályosságát a kompozíció közepére lógatott villanydrót szabálytalan kacsázása hangsúlyozza oly módon, hogy közben ellenpontozza. Nem kevésbé meghökkentő a megdöntött akvárium (halak úszkálnak benne), amelyen ráadásul egy neoncső halad át keresztben.

Szilvitzky Margit a *Helikon Galéria*ban szemlélteti a jóízlés varázsát. Ő már nem tartozik a pályakezdők közé — a mai magyar képzőművészet egyik legjelentősebb személyisége. Tagja annak a társaságnak, amely tértextil néven másfél évtizeddel ezelőtt új műfajt kezdeményezett a szobor ként megformált textillel. Azok az anyagkísérletek, amelyekkel Buczkó pályája indult, talán sosem születtek volna meg a textilesek egész szellemi életünkben revelációval fogadott és revelációt keltő munkái nélkül. Hiszen arra hívták fel a figyelmet: maga az anyag is lehet szép (csak meg kell ismerni), lehet érdekes (csak fel kell hasítani).

Az önvizsgálat végén sok textiles felhagyott a textillel. Szilvitzky nem tartozik közéjük. Inspiráló szerepe azonban tagadhatatlan. Úgynevezett vegyes technikájú művei mellett mostani tárlata is mutatja. Nem textileket: *Rajzok/Papírmunkák* címmel egy sor olyan munkát állított ki, amelyeknek létrejötte a legszorosabban összefügg azzal, ami a magyar textilművészetben történt a közelmúltban. Buczkóval ellentétben ő nem a legújabb műveit rakta ki, hanem visszatekintett. A hetvenes évek eleji *Grafikai tanulmány*al kezdve, a *Négyzet megtalálása* című papírhajtogatáson és az áttetsző nylonból *Interieur* címen összeállított kockán át azt a folyamatot tárja elénk, ahogy 1984-ben eljutott a hajtogatott, gyűrt papírból és szalagból formált kis falikképekig.

Párhuzamosság?

Igen. Ha azt nézzük: Buczkó is, Szilvitzky is plasztikaként értelmezi az üveget, illetve a textilt. S hozzátehetjük: nem idegenkednek más anyagoktól sem. A látszat mégis csal. Pontosabban: a közös vonások mellett szólnunk kell a különbségekről is. Szilvitzky rendkívüli érzékenységről tesz bizonyságot, olyan bravúrral lehel foltokat és vonalakat, árnyal tónusokat, amilyenre csak nagyon kevesek képesek. Buczkó ezzel a finomsággal, artisztikus gondossággal még adósunk. Talán a törékeny üveg is teszi, olykor darabos, kicsit nyers, több fantáziára volna szükség. De hiba volna a mérleget egyoldalúan Szilvitzky felé billenteni. Mert ha nyilvánvaló is könnyedsége, sajnos az is: ritkán lendül túl a puszta dekoráción. Gyakran vitás a gesztus eredetisége és hitele, annál erősebb az intimitása. Megszelídített avantgardizmus ez, miniatűrként lakásdísszé degradálva. Buczkó épp ezzel a másokat is jellemző artisztikummal szakít újabb műveiben, az össze nem illő tárgyak montírozásával. Még nem tudom: mit keres a neoncső az akváriumban, de azt érzékelem: ez az ember nem elégszik meg a tetszetős séggel. Mondanivalója van. Legyen.

13

XXVIII/27

rongyot is adtak. Nagyon sokáig kellett kezelésre járnom, amíg meggyógyult.

Kép, amin Boriska hercegnőnek látszik

Tizenhárom éves voltam, kézimunkázni tanultam Újpesten a Viola utcai iskolában. Pár hét múlva azt mondta Elza néni, „na, gyerekek, holnap megyünk a Hűvösvölgybe, tornaünnepség lesz és futóverseny, de nektek nem szabad részt venni a futóversenyen, ott lesz József főherceg is".

A polgári iskolás lányok olyan szépen tornásztak, hogy engem a sírás rázott. Nem tudtam visszatartani.

fogadatok szót, büntetésből nem amivel nektek tartozom".
énzt fizettünk, egy hétre tíz pengőt.

az Út Kalauza

barátnőm, úgy hívták, hogy Szetei
lány volt és ő is színésznő szeretett
szer azt mondja nekem ez a Klárika,
Pestre, majd csak találunk valakit,
neki, rendbe van. Másnap felültünk
tésen izgultunk, mert a kalauz azt
kislányok, hová mennek?" A Klára
mi színésznők akarunk lenni. Na-
a kalauz, mert le akart bennünket
neki.
t hét múlva megbeszéltük, hogy el-
elsőszobalányságot. El is indultunk.
inket a kalauz és megint hazamen-

riska énekel

m, amikor felépült az új gyár. Több
áthelyeztek. Nagyon örültünk, mert
ott. Ingolstadt gépek voltak, csupa
levegőszűrő gép is volt. Nagyon
at. Én szívvel-lélekkel dolgoztam,
mert azt akartam, hogy a feljebb-
valóim elégedettek legyenek a munkámmal. El is értem ezt, mert kitettek felügyelőnőnek. Előzőleg többször harmincóráztam. Nem mertem a nappalos mesternek azt mondani, hogy nem maradok, és így két éjszakát és egy nappalt egyhuzamban ledolgoztam.

Minden nap éjfélkor leállítottuk a gépeket fél egyig. Volt aki evett, de sokan aludtak. Nekem cédulákat kellett írnom a gépekre és mivel az öltözőben csend volt, odamentem. Amikor készen lettem a cédulákkal, elkezdtem énekelni. A Szibill levelét énekeltem. Másnap azt kérdezte tőlem az igazgató fia, én voltam-e, aki énekelt és mit énekeltem. Miután megmondtam, hitetlenkedve nézett rám.

A következő vasárn
kértek Gyulától és Gyul
És visszakért Gyulus
telen felállt.
Legközelebb megint
viszakért. És megint tér
beteg-e. Azt válaszolta, h
nem tudok uralkodni ma
Azt kérdezte azon az
feleltem, nekem a tánc
mennénk. Így abba mara
Láttam Gyuluson, h
tem volna segíteni neki.
van. Miért nem mondod
soha." Erre nekibátorodo
ném megkérdezni, hogy
fiatalemberrel, aki már
sem hagy nyugton". Én
ban, hogy tánciskolában
mennem kell, többé ne
van".
Gyulus még azt mon
ragszol rám, amiért ilyen
szeretem, ha valaki rádr
lehet, így még jobban sze
A következő héten
a papát, engedje meg, h
neki komoly szándékai v
következő vasárnap elme
véremmel és a sógoromn
gorom pénztárosa volt az
tük magunkat, mert nem
coltunk, később szendvic
Gyulus azt mondta,
már megcsaltam. „Énfelő
kell más", mondtam én.
Reggelenként, amikor
tézte, hogy addigra szétb
lit és kenyeret hordott
font hosszúkás hátikosár
hazáig kísért, este meg a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Buczkó György

DAILY NEWS

1980 DEC 19

1021

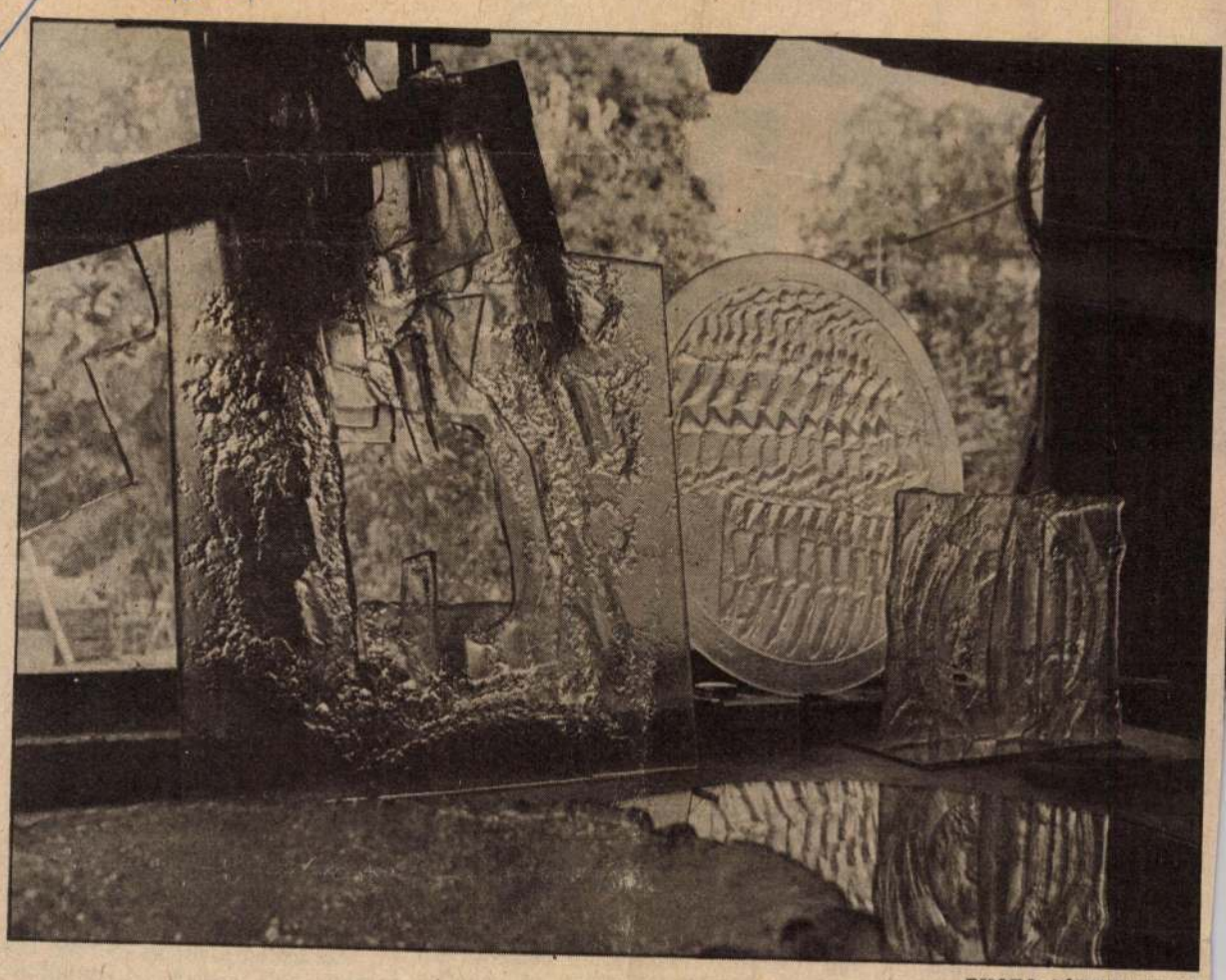

PHOTO JÓZSEF HILOS

Studio

Glass designer György Buczkó

Budapest Hilton, new hospital contain some of his works

The Budapest Hilton Hotel and the newly inaugurated hospital in the southern part of the capital are two of several famous buildings in Budapest which contain works contributed by glass designer György Buczkó—he designed and constructed the glasswall in the foyer outside the Hilton's ballroom, and the 10-floor-high glasswall in the main building of Budapest's latest hospital.

Buczkó, who completed his studies at the School of Arts and Crafts as a glass designer six years ago, had wanted to be a gymnastics teacher in his childhood. But two headstrong parents—his mother, a textile dyer, and his father, a painter by profession—directed his interest towards arts and crafts.

Buczkó's art has developed in four principal directions. These are glasswall designing, mostly connected with architecture, small-scale statuary, and, to a much lesser extent, sculpture and functional art objects.

Buczkó attaches much importance to learning about and putting into practice new technologies, as they enable him to develop new shapes, which in turn are apt to become vehicles for new content. He is an innovator—his glass made to "collapse" in plaster-powder, creating through its transparency and special optical effect, surfaces that make the eyes wander on them in quest of a hitherto unknown new dimension, proved to be a succes. Buczkó says his innovation, a totally new procedure that is about to be patented, years ago won him his first orders from firms to design and construct glasswalls for various pieces of architecture. One of his earliest works was a glass well, an eight-ton block of glass, comprising 1,100 pieces of six-millimetre plate glass, that has been erected on the main square of Salgótarján, in the north. The ever-moving surface of water underneath, through the changing of light, lures hues from the glass.

Other masterpieces displaying Buczkó's flair for new technologies include the glass partition wall in the newly renovated Golden Bull Restaurant of Debrecen, and the break-wind in the Egyetem (University) Presso in downtown Budapest.

His cubes in small-scale statuary, also made of blocs of glass, reveal a rich variety of shapes, depending on the angle of perception.

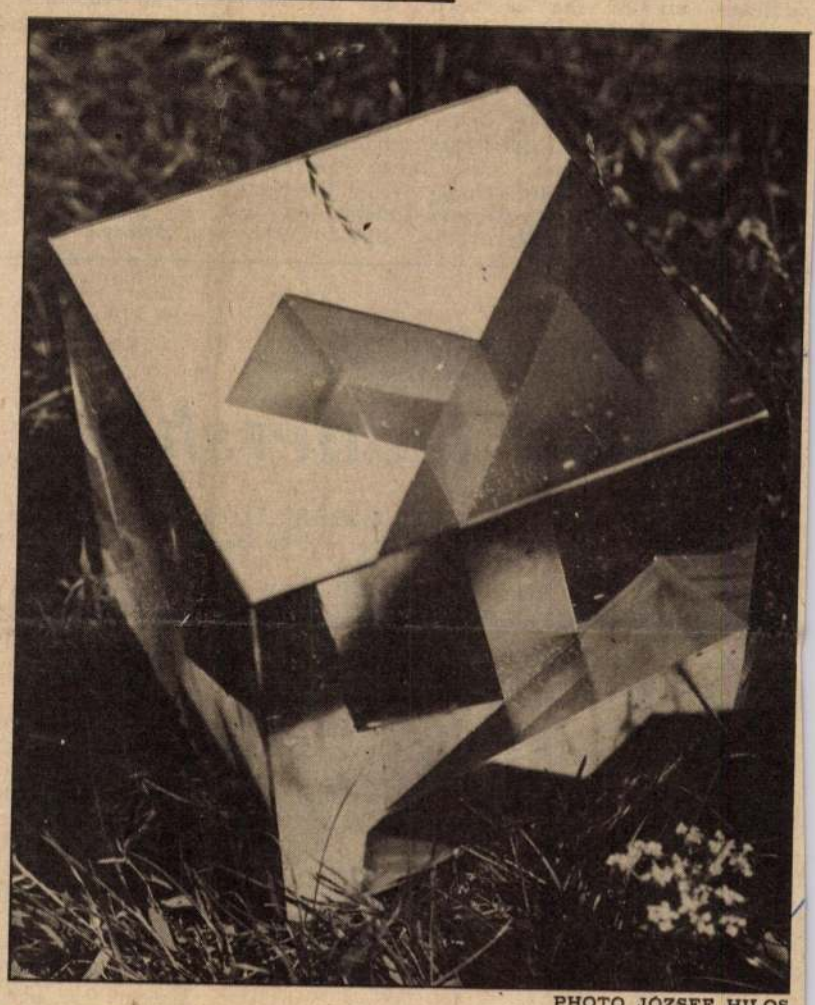

PHOTO JÓZSEF HILOS

Ground glass cube

In a swipe at snobs, Buczkó relates that some of his works, displayed at a summer show in Buda last summer, sold like hot cakes when their original price was tripled by a jury panel.

Abroad, his works have been put on show through Artex foreign trade company—in Turkey, France, Switzerland, West Germany, Austria and Italy.

One of his major successes was when his works, as part of a three-year mobile show, toured the United States, and were also exhibited in New York by the Corning firm, he largest glass industry concern in the US.

His current assignments include the designing and construction of a six-ton world clock in the foyer of a hotel now under construction by an Austrian company in Buda's BAH thoroughfare. The glass would be made to show the geographical features of the world, and the clock would be divided into the 25 time zones (24 plus the first one to be repeated). The features of the ground would be constructed in a plastic and bright manner to enhance the optical effect.

L. Jakabfi

NEWS

Nachrichten

Friday, 19. 12. 1980
Vol. 14. No. 248 5,60 Ft

Gulf-war

Long-range artillery duels in Khuzistan

Beirut, Dec. 18 (AP/UPI) — Iran and Iraq reported that long-range artillery and tank canon duels flared in Iran's southwestern oil province of Khuzistan Thursday, carrying the war on the northern flank of the Persian Gulf into its 88th day.

Iraq said its ground forces backed by rocket-firing helicopter gunships repulsed an overnight Iranian armored attack to break the Iraqi siege of Iran's oil refining city of Abadan, killing 53 troops and destroying six tanks.

Iran said Abadan's long-range artillery blasted the southern Iraqi highway that links Iraq's Persian Gulf Fao oil terminal with the Iraqi port city of Basra on the northern tip of the Shatt Al-Arab waterway, bringing traffic on the 97-km road to a standstill.

Abadan is Iran's major stronghold on the Shatt's eastern coast. Basra and Fao sit on the northern and southern tips of the western shore of the 120-mile (193 km) estuary that is Iraq's only outlet to the Persian Gulf.

In the first three weeks of the war Iran brought the entire waterway under Iraqi control. But a two-month siege of Abadan and daily artillery and helicopter gunship bombardment of its giant refining complex has failed so far to bring the city to its knees.

On the diplomatic front, senior official of the Palestine Liberation Organization said in a news paper interview published Thursday that the PLO was undertaking a fresh effort to end the Iran-Iraq war.

"The PLO is trying to unify the separate mediations of the non-aligned and Islamic nations", Khaled Hassan, political adviser to PLO chairman Yasser Arafat told the Saudi Arabian independent newspaper Al Medina. He did not elaborate, however.

GENSCHER IN PRAGUE

Prague/Bonn, Dec. 18 (MTI) — West German Foreign Minister Hans Dietrich Genscher Thursday began a three-day official visit to Czechoslovakia. He is holding talks with his Czechoslovak counterpart Bohuslav Chnoupek, and will also be received by Czechoslovak Head of State Husak and Premier Lubomir Strougal.

According to Bonn sources, the talks will centre on questions of bilateral relations and on European security and détente. Genscher will inform his hosts about the resolutions of the Nato conference in Brussels, held earlier in December, while the Czechoslovak side will inform the visitor about the resolutions of the Moscow meeting of the Warsaw Pact countries.

Peres retains Labour leadership

Tel Aviv/Israel, Dec. 18 (AP) — Labour Party Chairman Shimon Peres became the leading contender for the Israeli premiership in next year's election when he crushed a challenge Thursday by former Prime Minister Yitzhak Rabin, unofficial results showed.

Peres hung onto the party leadership by 70.4 p.c. of the votes cast by more than 3,000 delegates to a party convention, unofficial results showed.

Opinion polls predict a solid victory for the Labour Party over Menachem Begin's Likud bloc in the next election. Thus whoever leads the party automatically becomes the favourite to replace Begin as prime minister.

Elections are scheduled for next November, but could come earlier if Begin's government, beleaguered by economic problems, loses its parliamentary backing and collapses.

The vote was a bitter blow to Rabin's hopes of resurrecting his political career from the money scandal that ousted him from the premiership in April 1977.

The two Labour leaders had long been at odds. The wide margin will enable Peres to go through with his threat to deny Rabin a post in his cabinet.

Assad, Gaddafy wind up talks

Beirut, Dec. 18 (UPI/MTI) — A joint communiqué, issued Thursday at the end of talks between Syrian President Hafez Assad and Libyan leader Col. Moammar Gaddafy, said the two leaders have decided to establish a "unified revolutionary leadership". The communiqué, published after a three-day series of talks said, this revolutionary leadership is to function until the merger is fulfilled.

The two leaders also agreed to form a four-man joint committee to lay down "the framework for the unionist state, its institutions and functions, taking into consideration the revolutionary experiences" in Libya and Syria.

According to the communiqué, the two sides decided to hold further meetings "at leadership and popular levels during which debates will be organized on the united state".

The two decided Sept. 10 on a merge to join hands.

DC crash

Demands for inquiry into missile theory

Rome, Dec. 18 (Reuter) — A member of Parliament pressed Thursday for a government inquiry after suggestions that a missile might have brought down an Italian airliner six months ago.

All 81 passengers and crew died when a DC-9 of the domestic airline Itavia plunged

Transport Minister Salvatore Formica said Wednesday that although there was no evidence yet to support the misile theory it was the most likely hypothesis for the accident.

It also said that an unidentified projectile had been spotted on radar screens crossing the path of the DC-9 jet, but after it had crashed. Investigations are continuing.

Only the tail of the DC-9 airliner was recovered while the rest of the plane and the flight recorder were believed to be resting on the seabed at a depth of more than 3,000 m (10,000 feet).

Persistent reports in Italian newspapers at the time of the accident said rescue teams recovered equipment of a Nato military fighter in the sea near the scene of the crash.

World currency rates

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Buczkó György üvegtervező-iparművész

DÉL-MAGYARORSZÁG

1984 SEP 0 8

1021

Szombat, 1984. szeptember 8.

Magyar üvegszobrászat

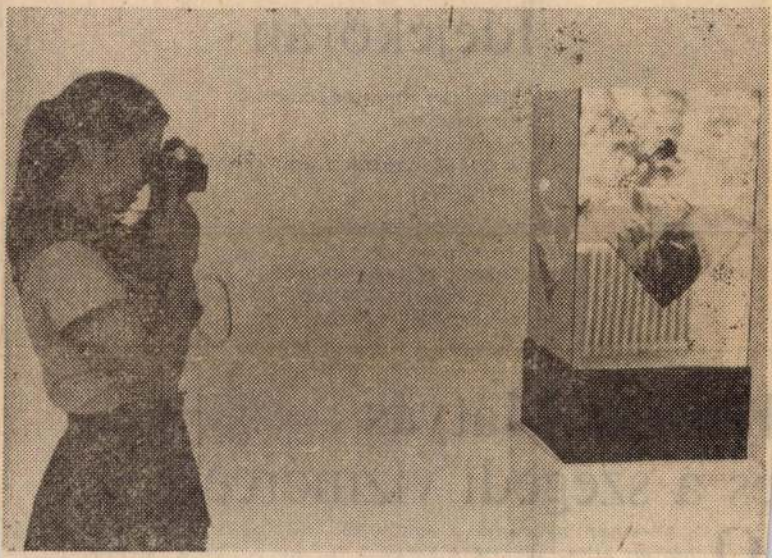

BUCZKÓ GYÖRGY: TÉRKOCKA

Pákolitz István

Idejekorán

Mókásan meg-megbiccenő
kis gülüfeje
elbóklászik
a színek hangok formák ízek
özönében

Repeső-beszédes pillongásával
idejekorán keresgél
valami biztos fogódzót
bizonytalanságokkal beárnyékolt
rettegésteli világunkban

Huszár Mátyás és a szegedi vízmérce

Ott, ahonnan nyaranta a sétahajók indulnak, a kishajóállomás helyén állott 1882-ig a szegedi vár körbástyája (rondellája) és azon *1820-ban, Huszár Mátyás, az egyik legnagyobb magyar geometria által létesített vízmérce. Ez jelentette az első magyarország-*

Ár Preis		Összeg Betrag		Összesen Zusammen	
K	f	K	f	K	f

Kelte Datum	

Bucsánszky Alajos
nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

261. l.

281. kép. *Mária mennybemer*

Bucsánszky Alajos

l.

Kertész ugyomtatott

255. l

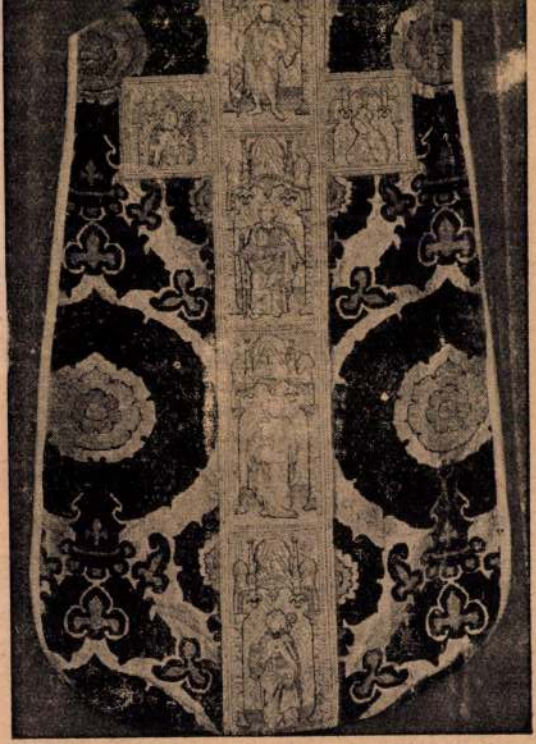

285. kép. *Miseruha. Velence, 1480 körül.*

mik

Buzsánszky Alajos

„Kis Képes Naptára 1849-ből fametszetek
két van diszítve: Magyar ladikázás
Kép

1. ábra 1849-es naptár pünkösdi hava ábrazolása

Domonkos Otto: Adalék a pünkösdi ladikázás történetéhez
Népr. M. Évkönyve 1962. 323. L

M.D.K.

Bucsánszky Alajos
nyomdász

1861-ben adták ki az „Ájtatos énekek a pócsi szűz Mária tiszteletére" című nyomtatványt

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928. 61.

P.D.R.

Thursday stage
Supervillage

Abl. - Von einem Ort aus „Ich hatte einen Brief
Das Mädchen Victoria' Ernst Supervisorship

Letzte Woche ist Maggie Meyers verstorben

M.D.K.

Buzsáinszky Alajos
nyomdája

Kiadványairól.

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928. 59 l.

MOK.

Bucsánszky Alajos
könyvkötő, nyomdáz

pozsonyi könyvkötő 1849-ben állít nyomdát
Pesten. (Naptár és könyvárod)

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893 évf 3 z 39 l.

MDK

Bucsánszky Alajos

nyomdatulajdonos

1867-ben vette meg a Trattner-Károlyi nyomdát és azt fővárosi újdonságokkal egészítette.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomdái.

Grafikai Szemle 1893 évf. 3 f. 37 l.

MDK.

Bucsánszky Alajos
nyomdász

nyomdája 1850-ben valószínűleg akkor is jelenlegi helyén, az Ősz (most Szentkirályi) utcában volt. Vajda nyomda közül 7 a belvárosban állt.

Firlinger Károly: Budapest nyomdái
Grafikai Szemle 1894 évf. 1. sz. 4 l.

BUCSÁNSZKY, Alonys, pozsonyi könyvkötőmester

A. Bucsánszky, bürgerl. Buchbinder, hirdeti magát. (1831, 1149 l)

—

U. az. könyveket ajánl megvételre (1832, 1187 l)

—

U. az. pénztárcákat és könyveket ajánl (1833, 410, 477 l)

—

A. Bucsánszky, iskolás könyveket ajánl (1833, 893 l)

—

U. az könyveket hirdet (1834, 148 l)

—

U. az könyveket, naptárakat ajánl, könyvet kiad (1834, 1017, 1091, 1299 l)

—

U. az könyveket hirdet. (1835, 261 l)

—

U. az naptárakat hirdet (1835, 769 l)

—

U. az. könyveket ajánl (1837, 996 l)

—

U. az. könyveket hirdet. (1840, 189 l)

—

./.

U. az, 3 éves fia meghalt. (1843, 661 l)

—

U. az könyveket kiad, elad. (1844, 141 l)

—

U. az. könyveket ajánl (1845, 810 l)

—

U. az. könyveket ajánl. (1846, 28, 243, 280, 296 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Bucsánszky Alajos
nyomdász

M.D.K.

Nyomtatványairól.

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928. 46 l.

B 3n

M.D.K.

Bucsánszky Alajos
nyomdász

Pesten 1850 körül az ő nyomdája készíti az
legtöbb pompatermékét

Vértes Katalin: A magyar népies fametszet, 1928. 91.

H.P.L.

MDK

Bucsanyec József építész

Magánép.eng.Bp. Vállalk. Közl. 1906. máj. 9. 8k 8.l.

M.D.A.

Bucsek György, kőműves

1834-ben szerepel az
egri adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Holl Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 315. old.

BUCSEK György egri kőmüves, akit a városi adó-
összeirások 1834-ben szerepeltetnek.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

BUCSEK PÁL, szücsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az ötösoportot jelzi.
263.old
/ 1,2./ V. szücs. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Zsucsek Pál

festő

† 1942 XII. 9.

53 éves

Magyar Temető

Halotti főkönyv

1164

Bucsincsák László id

Kerámikus
szül. 1895.
Munkácson

Lásd

Csikvári A.:

Ungvár és Ung
vármegye.
Bp. 1940.
Szem. adattár
75. hasáb

1490

Gyüjter

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Étics,	serleg	

M.D.K.

Bucskó Irma

varrónő

A Tokaji Dolgozók Képzőművész Iskolájának hallgatója 1949.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 417.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.

Bp. 1965.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1966 AUG 23.

Bucsay Béla

1021 MAGYAR HÍRLAP

KIALLITASOK

Budapesti Történeti Múzeum: A budavári palota építésének és helyreállításának története a XVIII. századtól napjainkig. **Fényes Adolf-terem:** Farkas János festőművész emlékkiállítás. **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keményedserép-művészet. **Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum:** Japán művészete az Edo-korszakban. **Kína Múzeum:** Régi és új Kína művészete. **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és XX. században. — A Ferenczy család emlékkiállítása. — A BTM épületében: Bucsay Béla festőművész kiállítása. — „Parasztok—pásztorok" (néprajzi kiállítás). **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig. — A biedermeier világából. **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. **Herkules-villa:** In situ mozaikbemutató. **Műcsarnok:** Simon István svéd kerámikus és festőművész gyűjteményes kiállítása. **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komját Aladár, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Tompa Mihály emlékkiállítások. **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög—római kiállítás. — Szoborkiállítás. — Modern külföldi képtár.

VÉGET ÉRT a debreceni nemzetközi sakkverseny, melyet biztosan nyert 10,5 pontjával a szovjet Liberzon. A második helyen Barcza és Radulov (bolgár) egyaránt 9,5 pontot ért el.

A SZOVJET ÚTTÖRCSAPAT előreláthatóan Szaparnisz, Zdobnyikov, Onyiscsenko, Lednyev összeállításban utazik az olimpiára.

RÁJÁR A RÚD a Manchester United labdarúgóira. Szerdán 3:0-ra kikaptak a Leichester Citytől. Sérülése miatt nem játszhat az év angol labdarúgója, George Best. A betegek listáján Denis Law és a manchesteri rangadón lábát törte John Aston, a kitűnő balszélső.

KÉT DÖNTETLEN Buenos Airesben a nemzetközi labdarúgótornán. Benfica—River Plate 3:3, Santos—Nacional 2:2.

ÚJ EURÓPA-CSÚCS 200 m-es női gyorsúszásban. A jugoszláv Mirjana Sgrt Belgrádban 2:10.2 percre javította a francia Mandonnaud 2:12.4 perces Európa-rekordját.

NEW YORKBAN 17 000 NÉZŐ előtt 4:1-re győzött a Real Madrid a New York Generals labdarúgói ellen.

A OLIMPIA IDEJE ALATT Mexico Cityben és Guadalajarában 16 ország teniszezői vesznek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Bucsay Béla
1966 AUG 22

KIALLITASOK

Budapesti Történeti Múzeum: A budavári palota építésének és helyreállításának története a XVIII. századtól napjainkig. **Fényes Adolf-terem:** Farkas János festőművész emlékkiállítás. **Hadtörténeti Múzeum:** Magyarország története a honfoglalástól a Rákóczi-szabadságharcig. **Iparművészeti Múzeum:** Magyarországi fajansz- és keményedőcserép-művészet. **Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum:** Japán művészete az Edo-korszakban. **Kína Múzeum:** Régi és új Kína művészete. **Magyar Közlekedési Múzeum:** Vasúttörténeti kiállítás. — A közlekedési eszközök fejlődése. — Közlekedési és hírközlési dolgozók a magyar munkásmozgalomban 1845—1945. — Ötvenéves a magyar repülőposta. — „Százéves a MÁV" emlékkiállítás. **Magyar Nemzeti Galéria:** Magyar festészet a XIX. században. — Magyar festészet a XX. században. — Magyar szobrászat a XIX. és XX. században. — A Ferenczy család emlékkiállítása. — A BTM épületében: Bucsay Béla festőművész kiállítása. — „Parasztok-pásztorok" (néprajzi kiállítás). — **Magyar Nemzeti Múzeum:** Magyarország népeinek története a honfoglalás koráig. — A biedermeier világából. **Magyar Vendéglátóipari Múzeum:** Idegenforgalom és vendéglátás Magyarországon a XX. század közepéig. **Herkules-villa:** In situ mozaikbemutató. **Műcsarnok:** Simon István svéd kerámikus és festőművész gyűjteményes kiállítása. **Petőfi Irodalmi Múzeum:** A reformkor és szabadságharc irodalma. — József Attila, Juhász Gyula, Radnóti Miklós, Komjáti Aladár, Móricz Zsigmond, Szabó Lőrinc, Tompa Mihály emlékkiállítások. **Szépművészeti Múzeum:** Egyiptomi kiállítás. — Régi képtár. — Görög—római kiállítás. — Szoborkiállítás. — Modern külföldi képtár.

MESEMONDÓ

senyet is. A dolog

Eredmények — események

TARTJA JÓ FORMÁJÁT A LEEDS. A Ferencváros VVK-beli ellenfele folytatja jó bajnoki szereplését. Kedden idegenben, az Ipswich Town ellen nyert 3:2 arányban.

ÚJ VILÁGREKORD SZÜLETETT 440 yardos vegyesúszásban, a londoni Crystal Palace-ban. A nyugatnémet Mike Hothaus 4:46.5 perccel teljesítette a távot. A régi világcsúcsot az ausztrál Reynolds tartotta 4:50.8 perccel. Ugyancsak világcsúcsot úszott 3x800 méteres váltóban, 6:15.5 perccel a Keizer, Van der Made és Gommers összetételű holland női váltó a hollandiai Sittardban. A régi világcsúcsot az angol váltó tartotta 6:20 perccel.

AZ MLSZ FEGYELMI BIZOTTSÁGA szerdán tárgyalta a 18. fordulóban kiállított NB I-es labdarúgók ügyét. Nagy Béla (Dunaújváros) és Rottenbiller István (Csepel) két mérkőzésen nem játszhat. Arany Mihály (Tatabánya) Rá-

MDK

vitéz Bucsy Béla

Nikelszky G: Pécsi képzőművészek őszi kiáll.
Dunántul, 1928. nov. 4. 9 l.

HDK

Bucsy Béla

Nikelszky Géza: Tavaszi képtárlat a Vigadóban.
Dunántul, 1929. márc. 24. 7 l.

Budvagy

Budavára

Erdélyben

l.

Kővári Erdépeml.

38. l.

M.D.K.

Buda Elek, fényképész

Az erdélyi Zeyk tanitványok egyike. Hátszegi földbirtokos. Több érdekes receptet készitett és még 70 éves korában is cikkezett a kromotipiáról. 253.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX. köt. 1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

M.D.A.

BUDA Elek /fotó/

A nagyenyedi fotóskör tagja volt.

kiváló szakiró, több külföldön is használt recept kidolgozója

In. Miklósi Sikes Csaba: Veress Ferenc. Fotóművészet, 1985/2. sz. 24.p.

Benda Ernő
festő

M.D.K.

Sugár Andor készített
róla portrét.

H – a: Sugár Andor emlékkiállítása a Műcsarnokban.
Nők Lapja, 1962. február 10 – 13 lap

Berda Ernő
festő

M.D.K.

A Szocialista Képzőművészeti Társaság alapító tagja volt

Vértes György: Művészek a szabadságért
Élet és Irodalom, 1962. május 17 — 3 l.

Buda Ernő
festő

M.D.K.

Németh Lajos: A realista képzőművészek csoportjá-
nak története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 81 l.

Bucsy Béla

Pécs

l

Pécsi KMT 1929

Savassi Midth

7. l

KÉPEK

MILIONE, VINCENZO (műk. 1780—1810 között)

VII. Pius pápa arcképe

Roma, 1801. Vászon, olaj, 117×92 cm. (Lépcsőház.)

Maszlaghy II., 399. szám.

OLASZ FESTŐ, XV. század

Trónoló Madonna angyalokkal

Csúcsos felső záródással.

Fa, tempera, 108×64 cm.

A kölni Rombaux- és Ipolyi-gyüjteményből.

Rongált. (Képtári raktár.)

Trostspiegel in den Widerwärtigkeiten des Lebens. Dreissig Marienbilder aus der Privatsammlung... J. A. Romboux. Köln, é. n. 5. kép.

OLASZ FESTŐ, XVI. század

V. Pius pápa arcképe

Vászon, olaj, 74×62 cm. (Lépcsőház.)

Maszlaghy II., 415. szám.

OLASZ FESTŐ, XVI. század

V. Sixtus pápa arcképe

Vászon, olaj, 155×110 cm. (Első emeleti fogadó.)

Simor prímás Rómában vette.

Maszlaghy II., 462. szám.

Bucsy Béla

l

Pécsi KMT 1929

tav. kidd

10. l

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 36. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 23. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 195. szám. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

A Forum Romanum

Vászon, olaj, 95×128 cm.

Simor prímás rendelte a művésznél.

Bucsuszentlászlói ferences templom

Bucsujáró hely.
A templom a falusi méreteket jóval meghaladó mutatós barokk épület. Egy homlokzati Torony, a hajónak két sor ablaka van. Belülről nem láttam

1939. ápr. 18.

A templomi mellett kolostor épület

31. **Bucsu**, ev. ref. fatorony.
1800. kis fatornyot épitettek. (Lehoczky IIIb. p. 179.)
Lásd még: Balogh p. 132.)

(Bereg m.)

Domfalep

vidéken is, mert anyagi helyzetének javulásával, csakhamar kő- vagy téglatemplomot igyekszik épí[illegible]. A magyarországi németségről pedig igazán nem mondhatjuk el, hogy szegény lett volna. A székelyekkel és az oláhokkal érintkező erdélyi szászság például ugyanakkor kőből építi kapuit, amikor azok fából, de templomaikat is kizárólag kőből építették.

Döntő a kérdés megítélésében az, hogy melyik nemzetiségnél találjuk meg leginkább a fagótikát? A magyarnál és az oláhnál. Ebből aztán Petraun[53] azt a következtetést vonja le, hogy a gótikát erre a formára az oláhság fejlesztette. Akárcsak Haas, úgy ő sem juttat szerepet a magyarságnak, sőt Bihar megyéről szóló kötetében egyenesen tagadja, hogy nekünk ott fatemplomaink lettek volna.[54] Ezzel szemben Balogh Ilona 26 magyar fa- és paticstemplomot sorol fel ebből a megyéből, a jóval nagyobb számú fatornyokról nem is beszélve.[55]

A gótika Magyarországra főleg közvetlen francia közvetítéssel juthatott, mert a legtöbb hasonlóság azzal mutatható ki, de feltételezhető a német közvetítés is. Ha-

Bécsi templom

Vasmegye

l.

Szalóárpás

345. l.

Bucsúszentlászlói

ferences templom
ci kolostor
Középkori kápolnával
Kegyszoborral

l.

Fára Zal

36, 37. l.
kejekkel

A Magyar Nemzeti Bank gazdasági hivatala, Budapest.

BUDAPEST 935 JUN 25 Fr 5 1/81

3153

MAGYARORSZÁG *010 FILLÉR

g 14. szám.

T.

Műemlékek Orszagos Bizottságának,

Rákos ni 10

Budapest.

[illegible]

423. 1934. IX. (2000) 1440

23 könyv, 26 régiség, 16 néprajzi, 27 képző-

rendelkezésére álló idejében a

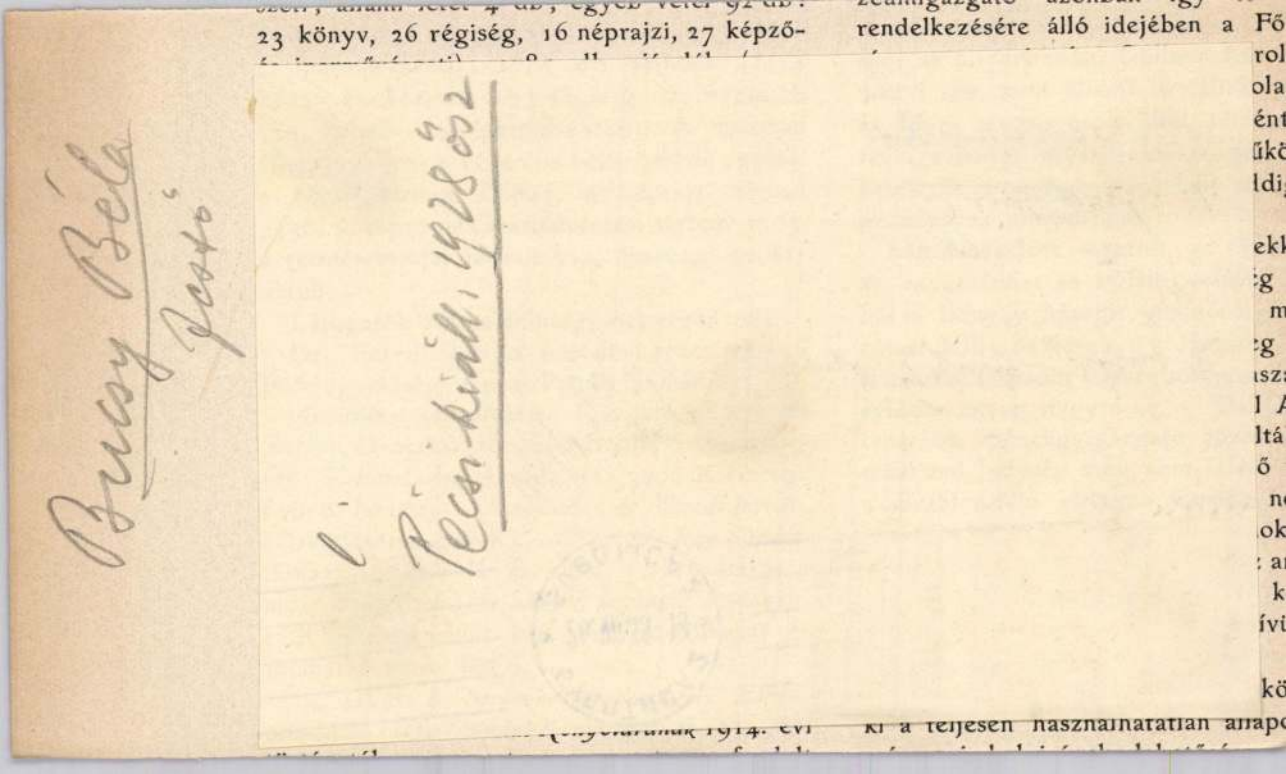

[illegible] 1914. évi

ki a teljesen használhatatlan állapo

: 1 bronzlándzsa, 3 bronzsarló, 1
s véső; Knik Károly (Bujj): 2 La
ű vaslándzsa, 1 urna; Magyar Já-
eczen): 17 db bronzkori edény; Tö-
(Debreczen): kalapálással gazda-
ett, kétfülű bronzfazék, mely telje-
ő a hajdúböszörményi bronzkincsből
nyhez (Hampel: A bronzkor em-
. LXV. T. 3. á.), de nagyobb en-
elye Szennyes-puszta (Szabolcsm.).
i szűrszabók stb.: két czéhláda és
etőtábla rézből; Löfkovits Arthur:
s más emlékalbumok; 48-as hon-
sákó, tarsoly, régi női ruhák.
jzitár számára: Löfkovits Arthur:
ence- és más agyagedény, konyha-
z.
letétképen a Főfelügyelőségtől há-
es illusztrált szakkönyvet és egy
zérmet — Bigán vágtató Aurora —
núzeum.
sok által is szépen gyarapodtak a
ytárak, főképen az esztendő első

dököt 1, vaszablát és kengyelt 1, vaskarikát 7, vas- és bronzlemezt 20, bizonytalan vastárgyat 27, érmet 30, csonteszközt 3, kovát és fenőkövet 8 sírban találták. Ezeknek egy része, főként a miatt, mert a sírok nehány kivételével régen kifosztattak és feldulattak, csak töredékben, csonkán maradt meg. E sírhalmok alá — a múzenm őrének felfogása szerint — a hazánk területén legelőször megjelent germán törzsek, a basztarnák és gepidák valamelyike temetkezett a Kr. u. III. század első felében vagy annak közepe táján. Az érmek a II. századbeli császárok és császárnők képét — nevét viselik. E temetők feltárásának idejében megkezdették a hortobágyi hídnál már előző években felfedezett őstelep területén talált régibb középkori temető rendszeres felásatását is, amelynek folytatásától szép sikert reménylenek. Eddig 10 sírt találtak, részben mellékletekkel.

Őszszel, szept. 22—24. napjain, a városi segély terhére ásatást rendeztek az ú. n. újföldi Perzse-dombon, ahol még a középkorban el-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Buda Erzsébet

1967 OKT 29.

1021

KISFIÚ PORTRÉJA
Buda Erzsébet rajza

ÍRÓ, AKI NEM SZENVED TÉMAHIÁNYBAN

Beszélgetés Timár Mátéval

ERŐTELJES, ízes beszédű ember. Írásai is ilyenek. Kilenc évvel ezelőtt váratlanul jelentkezett irodalmi életünkben: *Majoros Ádám krónikája* című könyve nagy sikert aratott, s mindjárt elnyerte a SZOT irodalmi díjának első fokozatát.

Hosszú utat tett meg, amíg első könyve az olvasók kezébe került. *Timár Máté* 1922-ben született a Békés megyei *Endrődön.* Kisparaszt fia, tanyán nevelkedett, onnan került a szeghalmi gimnáziumba. Jóformán meg sem száradt érettségi bizonyítványán a pecsét, katonának vitték. Aztán 1944-től 1948-ig hadifogoly a Szovjetunióban. Amikor hazakerült, állami gazdasági dolgozó, segédmunkás, majd tisztviselő volt. Kijárta az élet iskoláját, mire úgy érezte, hogy tollat kell fognia. Első könyvét hamarosan továbbiak követték. *Száz tű hossza* című elbeszéléskötetéért 1962-ben *József Attila díjat* kapott. Jú-

(Buzek Dénes felvétele)

nálunk két napot. Itteni benyomásairól szeretnénk hallani valamit.

— Meglepett az a forradalmi lendületű fejlődés, ami ebben a megyében a legutóbbi esztendők alatt végbement. Ami pedig Kanizsát illeti, az

BUDA

BENCSIK László

A XV. század közepéről származó pikkelymintás ezüst borospohár restaurálása

1968-tól a Budapesti Történeti Muzeum restaurátora. Főiskolai tanulmányait a Képzőművészeti Főiskola általános tárgyrestaurátor szakán végezte 1977-ben. Tanulmányai során készitett dolgozatai: Sóvidéki (szálánvarrott) keresztszemes himzések (MRMK: 51. sz.); Sámáncsizma tisztitása, konzerválása és restaurálása (nyomtatásban is megjelent a MMtv. 3/1976. kötetében, 161-166 l.); Diszes magyar lőportartók agancsból (MRMK: 46. sz.); Kétkaru XV. századi figurális sárgaréz gyertyatartó tisztitása, konzerválása és restaurálása (MRMK: 83. sz.). Diplomamunkáját is a fémrestaurálás területéről választotta.

A XV. század közepéről származó pikkelymintás ezüst borospoharat Budán a Hess András tér 2. sz. ház kerengőjében, törökkori feltöltésben Holl Imréné régész, a Budapesti Történeti Muzeum tudományos munkatársa találta a kerengő feltárásakor.

A tárgy erősen rongált állapotban, darabokra törve került elő, melynek peremszélén és fenéklemez darabkáin egyértelmüen észrevehetően fémvágó olló és kalapács-nyomok voltak felfedezhetőek, tehát szándékos rongálás volt megállapitható. A pikkelyek külön-külön, sőt negyed- és félbetört állapotban voltak, még a vastagabb peremszegély is több darabban és "S"-alakban összehajtogatott állapotban volt. Ez egyébként vastagon tüziaranyozott volt. A fenéklemez darabkák szintén csavarodottan, elnyomoritott állapotban kerültek elő, vastagabb anyagból készült, valószinüleg kalapácsütésekkel deformálták és tördelték több darabra. Az összesen megtalált pikkely száma: 195 darab. Földes, szürkésfekete korróziós réteggel (Ag_2O, Ag_2S, AgCl) boritottan kerültek elő.

Vizes lemosás után komplexonban tisztittam. Azért választottam ezt az eljárást, mert a komplexon közismerten kiméletesen és hatásosan tisztitja le az oxidokat és szulfidokat. Ezekkel komplex vegyületet képez, miközben a fémmag-állomány nem szenvedett károsodást. Eredményeképpen szép tiszta ezüstfelületet kaptam, a peremen levő tüziaranyozás is szépen csillogó sárgára tisztult.

Anyagvizsgálat:

Miután a töredékeket leszámoltam és az általam felvázolt rajz alapján összeraktam, egy különálló negyedpikkely anyagát használtam fel az anyagvizsgálathoz. Ez a pikkelytöredék nagyságát tekintve az utolsó sorokban foglalhatott helyet, ahol aranyozás eredetileg nem lehetett, ez nem is volt felfedezhető rajta. Spektrográfiás uton történt a vizsgálat, melyet Járó Márta, a Központi Restaurátor és Konzervátor Képző Intézet munkatársa végzett el.

Az eljárás leirása:
Kvalitativ elemzés
Szinképfelvételi viszonyok

Eszköz ill. müvelet	Adatai
Elektródok	maga a minta ill. szinképtiszta grafitból készült tü
Elektródtávolság	2,5 mm
Gerjesztés	ABR 3 tipusu ivgerjesztő, áramerősség 5 A
Szinképfelvétel	ISZP 28 tipusu középdiszperziójú kvarcspektrográf; közbenső leképzés; 5 mm-es nyilásu diafragma
Résszélesség	0,015 mm
Megvilágitás	60 sec
Lemez	Agfa-Gevaert-Scientia 34 B 50
Előhivás	Agfa 1 hivó: 20°C-on 5 perc
Kiértékelés	ISZP 28 tipusu szinképvetitőben

A kapott eredmények

Az ezüst alapelemen és a réz ötvözőn kivül arany, bizmut, magnézium, ólom és ón volt kimutatható. Nem mutatható ki antimon, arzén, higany, kadmium, titán és vas.

Félkvantitativ elemzéshez összehasonlitóként egy, az Állami Pénzverde által klasszikus módszerekkel bevizsgált pénzérmét használtunk. A mintát és a pénzérmét ugyanolyan körülmények között vizsgáltuk és a réz szinképvonalainak intenzitását vizuálisan hasonlitottuk össze.

Szinképfelvételi körülmények: a fentiekkel csak annyiban térünk el, hogy gerjesztéshez HFO 1 tipusu nagyfeszültségü szikragerjesztőt alkalmazunk (kapacitás: 12 nF; önindukció: 0,3 mH), az előszikráztatási idő 30 sec volt.

A kapott eredmény: a minta réztartalma kisebb az összehasonlitóként alkalmazott ezüstpénz réztartalmánál (9,4%), tehát az ezüstünk 900 ezrelékesnél finomabb.

A restaurálás menete:

Tisztitás után az anyag szennyeződésmentes, de törékeny, bekeményedett állapotban volt. Ennek okát részben a tárgy kora, de mindenesetre a megmunkálás menete indokolja. Az ezüst és a réz vörös izzásig felhevitve, majd hirtelen lehütve szobahőmérsékletre, kilágyul. Kristályrács szerkezete tömörödik, a kovácsolás irányában párhuzamosan szálas elrendeződést vesz fel, igy rugalmasabb és keményebb lesz. Ezen tulajdonság alapján a megmunkált termék kemény, rugalmas, de bizonyos erőbehatás hatására maradandó alakváltozást szenved és eltörik. Poharunk esetében a pikkelyek viszonylagosan ép voltát is éppen ez indokolja.

A készre cizellált palást a sok kalapálás hatására bekeményedett, a pikkelyhatárok mentén az anyag elvékonyodott és feszültség alá került. A szándékos rongálás hatására, amely nyilvánvalóan a beolvasztási szándékkal történt, a pikkelyperemek mentén eltöredezett és darabokra hullt. A vastagabb peremszegély még hellyel-közzel ellenállt a hajlitásnak, igy alakultak ki az "S" alaku hajlitások, de a vastagabb fenéklemez, mely egyebek között még forrasztva is volt, deformálódott és darabokra töredezett. A fentiekből nyilvánvalóan adódik a következtetés, hogy a már megtisztitott anyagot annak érdekében, hogy azt visszaalakitsam eredeti helyzetébe és formájába, lágyitani kellett. Ezt a peremszegély egy erősen deformált darabján meg is kiséreltem, eredményesen. Ezek után kilágyitottam az összes megmaradt darabkát és visszakalapáltam az eredeti helyzetébe, természetesen ügyelve arra, hogy annak mintázata lehetőleg a legkevesebb sérülést szenvedje. Az anyagvastagságtól függően ez egyszeri vagy többszöri lágyitással járt. Ezután az ily módon helyreállitott darabok összeillesztése és egymáshoz rögzitése következett. Felmerült a kérdés: hogy ragasztással vagy forrasztással történjék-e mindez. Tekintettel arra, hogy egyes darabok deformáltságának helyreállitása csak forrasztás után vált lehetségessé, a forrasztás mellett döntöttem. A rendelkezésre álló mügyanta ragasztók erősek és tartósak ugyan, de kemények és törékenyek, tehát alakváltoztatásra nem alkalmasak. Probléma volt továbbá az is, hogy poharunk palástjának mérete és pontos formája nem volt ismeretes, igy nem volt lehetséges azon elképzelésem végrehajtása sem, hogy egy előre elkészitett formára (müanyagpohár) felragasztgassam a rendelkezésemre álló darabokat. A palást, formáját és méretét megközelitően pontosan elméleti uton voltam kénytelen kiszámitani. Tekintettel arra, hogy a fenéklemez és a peremszegély összeforrasztása után azok hiánytalannak bizonyultak, végeredményben megkaptam a palást felső és alsó peremének méretét. Kérdéses volt még a magassági méret. Már emlitettem, hogy 195 pikkelyt találtak az ásatás során, a darabok száma eredetileg több lehetett. A pikkelyek fentről lefelé haladva fogyó nagyságrendben helyezkedtek el, és ez a mintaképzés csak szabályos rendben elhelyezkedő alakzatban képzelhető el, ezen az alapon 200 darab pikkelynek kellett lennie. A peremszegély alatt, az első sorban elhelyezkedő pikkelyek a legnagyobbak és a tüziaranyozásból kifolyólag felső szélük aranyozási nyomokat mutat. Az első sor összerakásából kiderült, hogy pontosan 20 darab pikkely képzett egy sort. Ha tehát egy sorban 20 helyezkedett el és 195 darabot találtak, feltételezhető, hogy egy egész sor nem veszett el. Ebből a következtetés, hogy a pikkelyek 10 sorban helyezkedtek el, s igy 200 darabnak kellett eredetileg lennie. Igy szerkeszthetővé vált a palást kiteritett rajza. Problémát jelentett, hogy a törésfelületek a pikkelyek között csak néhány esetben voltak pontosan összeilleszthetők, többségükben a lemorzsolódásból fakadóan nem illettek pontosan össze. Kisebb-nagyobb rések adódtak tehát, melyek ugyan a miliméteres nagyságrendet sem érték el, de egy sorban a 20 pikkely esetében már tekintélyes méreteltérés adódott. Lehetetlen volt a pohár magját kiesztergálni. Megkiséreltem négy különböző nagyságban, de ez a közelitési forma csak viszonylagosan pontos formát adott a pohár eredeti alakjáról. A pikkelyek felragasztgatása tehát lehetetlenné vált.

Nyilvánvaló volt, hogy csak a pikkelyek összeforrasztása vezethet eredményre. Ebben az esetben viszont felvetődött a kérdés, hogy az anyag elbirja-e ezt az igénybevételt, és ha igen, akkor milyen olvadáspontu forrasztóval lehet azt megvalósitani. Az anyagvizsgálat során kiderült, hogy anyagunk igen jó minőségü ezüstöt tartalmaz (jobb mint a 900 ezrelékes), tehát olvadáspontja is magas. A lágyitásnál ez be is bizonyosodott. Forrasztóként tehát 710°C olvadáspontu forrasztót választottam, mivel igy több mint 100°C olvadáspont különbséget érhettem el, biztositottnak látszott tehát, hogy az eredeti darabok nem olvadnak el a forrasztás során. A forrasztást belülről kellett végeznem, hogy a külső eredeti felületet be ne fussa a forrasztó. Probléma volt továbbá, hogy a törésfelületek nem voltak pontosan összeillőek, igy azt csak forrasztóval nem lehetett összeforrasztani. Ezt a müveletet tehát csak vékony: 0,5 mm-es segédlemezkék segitségével oldhattam meg, melynek minőségét és igy olvadáspontját is ugy állitottam be, hogy az a forrasztó olvadáspontjától magasabb, tehát 710°C-nál magasabb, még az eredeti anyagtól viszont alacsonyabb (900°C-nál) legyen, olvadása jelezze az alapanyag hőfokát, továbbá olvadása esetén a forrasztóval való összeötvöződés eredményeként, jobb minőségü, tehát tisztább, igy fehérebb és jobban megmunkálható réskitöltő forraszt kapjak. Igy elértem azt, hogy a forrasztás nyomán a vékony eredeti anyagot (pikkely szegélyt) kellőképpen megrögzithettem és egyben biztositottam, hogy a forrasztó a pikkely külső oldalára ne folyhasson ki. Folyasztó-szerként bóraxot használtam. A pikkelyek egymás mellé forrasztása után összeállt a palást kiteritett formája. Ezek után következett a hajlitás és összeforrasztás. Mikor ez is sikeresen megtörtént, az alsó és felső szegély erősitése végett két keskeny ezüstszalagot forrasztottam, mely egyben forrasztási alapot szolgáltatott a felső vastag aranyozott perem és a fenéklemez felforrasztásához. Az egyengető kalapálás után a peremszegély tüzi uton való ujraaranyozása és a pohár egyéb részeinek tüziezüstözése után tulajdonképpen be is fejeztem a munkát. Az aranyozás ill. ezüstözés azért vált szükségessé, mert a tárgy az alkalmazott forrasztó minőségéből kifolyólag hajlamos volt a sárgulásra, majd később a feketedésre, igy a pohár foltosodását idézte volna elő. Tekintettel arra, hogy az ezüstözés szinezüsttel történt, ez egyben a tárgy későbbi romlását is hivatott volt megakadályozni. Az aranyozást azért kellett elvégezni, mert a felerősitésre szolgáló ezüstszalag belülről hamis képet adott volna. A restaurálás menetének leirása után szeretnék néhány szót szólni az ott emlitett technológiai eljárásokról, illetve a tárgy hajdani készitési módjáról.

AZ EZÜSTMÜVESSÉG TECHNOLÓGIÁJA

Az ötvösségen belül a nagyméretü, főleg edényekkel, poharakkal és egyéb nagyméretü disztárgyakkal, evőeszközökkel, tálcákkal stb. főleg ezüstből készült ötvösmüvekkel foglalkozó szakágazatot ezüstmüvességnek szokás nevezni. A tárgyakat részben vagy egészében aranyozni szokták. Az aranyozás a galvanotechnika ismerete hiányában a korai időkben tüzi, tehát amalgám aranyozással történt. Az ezüstmüves ipar foglalkozott a

kibányászott nemesfém érc kiolvasztásával, tisztitásával és ötvözésével, melyet szigoru előirások szabályoztak. A finomságot latban mérték és adták meg. Az igy nyert már ötvözött fémet lemezzé, dróttá, különböző formáju idomokká, figurákká kovácsolták, hengerelték, húzták, illetve öntötték. A korai időkben az öntött bugákból vizikeretes hámorokban, majd kézzel kovácsolták a lemezeket, majd végül hengerelték. Az igy kialakitott lemezek jó minőségüek és tömörek voltak, szemben a csak hengerléssel előállitott lemezekkel. Amennyiben az öntöcs szakszerütlenül készült, anyaghibás volt, a lemez is azzá lett. Ezekben az esetekben találkozunk a lemezekben repedésekkel és a későbbi hevitésekből adódó hólyagképződményekkel. Ez utóbbi igen gyakran fordul elő a főleg csak kézzel kovácsolt lemezek esetében. Poharunk esetében is felfedezhető. Természetes, hogy a forrasztókészitéssel is az ötvösmester foglalkozott. Az előállitott nyersanyagok felületkialakitása és annak diszitése is a szakmához tartozott. A felület mintázása leggyakrabban poncoló acélokkal (idomacélok különböző méretekben) és vésőkkel történt. Igy beszélhetünk poncolt, trébelt, cizellált, traszirozott, gyapjas, borzolt, stb. többnyire domboru, plasztikus felületmintázásról, valamint az anyagból vágott, befelé mélyitett technikáról: a vésésről. Az ezüstmüves ipar még használta a fekete ezüst berakást, illetve beégetést: a niellózást, és az arany vagy ezüst szálakkal, illetve lemezkékkel való berakást: a tausirozást. Az utóbbi technikát főleg a fegyvermüves ipar alkalmazta. A fent emlitett technikákat ismerték már a görög, római időkben, az egyiptomiak is nagyon magas szinten müvelték. A korai középkor, a reneszánsz már utolérhetetlen magas szintre fejlesztette (Nürnberg, Erdély, Róma, stb.).

Poharunk esetében a már lemezzé kovácsolt anyagot a mester kissé kupos palásttá szabta, majd összeforrasztotta és harangformára kalapálta. A palástot általában ugy szabják, hogy a nyujtásokkal (felhuzás) és szükitésekkel (tömörités) elérendő forma középarányát adja. Ebből következik, hogy egy tölcséres test kibővülő peremén az anyag vékonyabb, még a szükitett részen vastagabb, mint a kiinduló anyag vastagsága. Megjegyzendő: hogy az edényfelhuzás másik igen gyakorolt és bevált, ismert módja volt a tárcsából való felhuzás is. Bár külön-külön forrasztási nyomot nem találtam, mégsem tárcsából, hanem az összeforrasztott palástból való felhuzásról van szó. A fenéklemez külön anyagból való alkalmazása és annak beforrasztása teszi bizonyossá, hogy az emlitett módon készült és nem tárcsából huzták fel. Ezen utóbbi technikát főleg serlegek harangalaku betétrészének készitésénél alkalmazták. Ezután következett a felső peremszegély (merevitő perem) elkészitése és annak helyére forrasztása: montirozása. Ezt a szegélyt ugy készitették, hogy az acélból vagy bronzból készült verőtőbe belekalapálták az előzőleg kb. 2 mm vastag és mintegy 1,5 cm széles ezüstszalagot. Ebben a fázisban még nem volt a helyére forrasztva a fenéklemez. Ezután következett a sima palást felosztása, a pikkelysorok felrajzolása. A mester az előrajzolás után kitöltötte a belső teret ötvösszurokkal és hagyta kihülni. Következhetett a pikkelyek körvonalainak besüllyesztése, trébelése. Mikor ezzel elkészült, a szurkot kiolvasztotta és rezgő domboritással belülről feltrébelte a pikkelyek középbordáját. Ezen müvelet elvégzéséhez legalább két emberre volt szükség, mert az egyik fogja a kalapálandó

edénytestet és irányitja (forgatja), még a másik a satuba szoritott, egyik végénél rögzitett rezgő vasra egyenletesen kalapácsütéseket mér, minek eredményeképpen a rátartott ezüstlemezen a lemez megnyulik, megjelenik a minta. Ezek után következett a fenéklemez tárcsából való kivágása, peremezése, a pohárba forrasztása. Végül az alsó perem véséssel való diszitése következett, ez egy leveles faág motivumot ábrázol. Ez az indadisz fontos és kormeghatározó szerepénél fogva igen jelentős. Leirását és rekonstruált rajzát a kormeghatározásnál tüntetem fel.

A vésést ékformáju vésővel készitették, a véső nagyságát és pontos formáját a vésett vonal, méginkább a térkitöltő szurkálás nyomaiból, mélységéből tudjuk bemutatni (4-5. kép). A vésett munka biztos és szép, a fenéklemez forrasztása viszont elég gyengének mondható. Rosszul elfolyt forrasztócsomók találhatók, mely a forrasztó kemény, magas olvadáspontu voltára enged következtetni. A fenéklemez beforrasztása nehéz müveletnek számit, mivel a fenéktárcsa vastagabb anyagból készült, a palást viszont meglehetősen vékony falu (0,6 mm). A melegitésnél fennáll az a veszély, hogy a vastagabb fenéklemez kellő felmelegitésével a külső vékonyabb palást már elolvadhat. Ez is hozzájárulhatott, hogy a forrasztás tökéletlen és csunyán sikerült. Más hasonló daraboknál, pl. a "Radnai" lelet poharánál is megtaláljuk e jelenséget. A felső peremszegély tüziaranyozásával lényegében készen is volt a pohár.

A kalapácsnyomok és a reszelő, valamint egyéb szerszám (poncoló acélok) nyomainak eltüntetéséhez általában habkövet alkalmaztak vizes dörzsöléssel. A finom polirozáshoz hegyi krétaport használtak, melyet marha- vagy birkafaggyuval kötöttek meg és az igy nyert masszát alkalmazták. Bizonyosan használtak lábhajtásos rongykorongot.

Az ezüst szinállapotban igen ritkán fordul elő, és nyomokban akkor is tartalmaz némi aranyat, platinafémeket, antimont, kadmiumot, bizmutot, rezet és némi egyéb szennyezőanyagot. Ezek mennyisége természetesen fontos meghatározó tényezői a megmunkálhatóságnak. Befolyásolják az olvadáspontot, a vas és az arzén jelenléte törékennyé teszi az anyagot, az antimon, kadmium és a bizmut viszont éppen a forrasztó előállitását teszi lehetővé. A horgany, mely szintén előfordul, mint nem kivánatos szennyezőanyag. Az ónnal és ólommal együtt kedvezőtlen befolyásolja az ezüst tulajdonságát. Melegités hatására ugyanis ezek az anyagok beleötvöződnek az ezüstbe, leszállitják annak olvadáspontját és a megmunkálás során ezeken a helyeken az ezüst kilukad. Ezért tisztitották már a korai időkben az ezüstöt. Többszöri kiolvasztást alkalmaztak és salétromot szórtak bele. A salétrom magába vette a kisérő fémeket és salak formájában a felületen úszott, ahonnan eltávolitható volt. Néha még ma is alkalmazzák ezt a régi eljárást. Csak századunkban tudták először előállitani az ugynevezett négykilences ezüstöt, mely már színezüstnek tekinthető. A finomságot latban határozták meg (16 lat = 1000 ezrelék, - 1 lat tehát 1000/16). Szigoru előirások biztositták a céheknél, hogy mit milyen minőségü hány latos anyagból szabad készitení. Elterjedt volt a 15 latos, de a későbbi időkben gyakori a 13 latos is. A korai időkben természetesen gyakran alkalmazták a "bányaanyagot" is. Nagyon elterjedt volt minden időkben a megunt vagy megrongálódott tárgyak beolvasztásának és ujrafelhasználásának alkalmazása. Tárgyunk

esetében is erről volt szó. A légköri, de méginkább a talajviszonyok változásának, illetve befolyásoló tulajdonságának hatására az ötvöző anyagok mindinkább kiválni igyekeznek az alapfémből és igy azok mennyisége a felületi rétegekben feldúsul. Ezüst esetében a nemes patina szép zöldes-kékes-szürke, kemény és ellenálló réteg kialakulását a réz, ón és ólommennyiség meghatározott aránya eredményezi. A rúd, vagy vastagabb lapok öntéséhez vasból készült öntővályut használnak, melynek belseje simára képzett és lámpakorommal, esetleg olajjal, faggyuval kennek be vékony rétegben, annak biztositására, hogy a vas öntővályu a hőt egyenletesebben és lassabban vezesse el. Minél finomabb minőségü ötvözetről van szó, annál magasabb az olvadáspont, annál gyorsabban kell elvégezni az öntést, hogy az anyag egyöntetü legyen. A rosszul öntött és igy szabálytalanul kristályosodott fémet nem lehet megmunkálni: reped és törik. Lényegesnek találom azonban megemliteni a lágyitás fontosságát, mint egy nagyon fontos tényezőt, amelynek helyesen vagy helytelenül történő elvégzése szintén alapvetően befolyásolja az egész müveletsort és annak eredményességét. Kalapálás során az anyag tömörödik, és a besürités mértékétől függően ridegebbé válik. Ismételt lágyitásokra van tehát szükség annak eléréséhez, hogy az anyag ne repedezzék és könnyen alakitható legyen. Az ezüstmüvesnek tehát éreznie kell, hogy mikor van szükség az ujabb és ujabb lágyitások elvégzésére.

A felületdiszitő és formaalakitó müveletek (trébelés, domboritás, cizellálás, valamint vésés) elvégzéséhez cizellőr szerszámokra, kisebb-nagyobb idomacélokra, formavasakra és a legkülönfélébb formáju és nagyságu kalapácsokra van szüksége az ötvösnek. Ezeket a szerszámokat maga az illető ötvös készíti szerszámacélból. Az ötvöstárgyak restaurálása során tehát nagyon fontos tudni olvasni a tárgy felületéről, felismerni az egyes megmunkálási nyomokból, hogy azokat milyen szerszámokkal készitették.

A cizellálás az öntött diszek és figurák, diszitőelemek felülmunkálása, poncoló acélokkal történő felületalakitása. A trébelés általában a lemezek durvább-finomabb domboritása. Ezeknél a müveleteknél nem vesszük ki az anyagot a tárgyból, felületét kalapálással alakitjuk ki, a véséssel anyagot távolitunk el, kifaragjuk, mélyitjük a fémet és igy hozunk létre mintázatot. A poncoló acélok, a vésők igen különböző élszöggel, formával és mérettel rendelkeznek és jó minőségü szerszámacélból készülnek. A vésett vonal mélysége és formája határozza meg, hogy milyen formáju és méretü szerszámot használjunk.

Tárgyunkkal kapcsolatban felmerült még a tüziaranyozás technikájának alkalmazása. Ez mindenekelőtt az amalgám készitéssel kezdődik. A higany elpárologtatásával a letisztitott fémfelületen visszamarad az aranyréteg és ennek fényezésével tulajdonképpen be is fejeződött a müvelet. A higany a fémekkel amalgámot képez, ötvöződik velük, feloldja azokat. Az ezüstöt ezüstnitrátból, az aranyat aranykloridból oldják be. Tüziaranyozás céljából általában 10%-os arányban alkalmazzák a higanyt. A fémfelület tisztántartását pácolással és viaszolással biztositják. Tüziaranyozással vastagabb és szebb aranyozás hozható létre, mint galvanikus leválasztással, de nagyon mérgező, veszélyes eljárás, igy ma már nem alkalmazzák. A leválasztott aranyréteget vérkővel, acháttal vagy polirozó acélokkal fényezik.

Analóg darabok:

A pikkelyes pohár eddigi ismereteim szerint eléggé egyedülálló és csak megközelitő analógiákat tudok felsorolni. Holl Imréné sem tudott pontosabb analóg anyagot adni. Az irodalmi anyag felkutatása során sem volt sokkal nagyobb szerencsém, mert a témával legbehatóbban foglalkozó régész: S. Lovag Zsuzsa: "Szombathelyi reneszánsz kincslelet" (Szombathely, 1975, Savaria Muzeum) cimü munkája is csak hasonló, de korban későbbi leletegyüttesről szól, és inkább csak a tárgyak körülirásával foglalkozik. Hasonló a helyzet S. Lovag Zsuzsa - T. Németh Annamária: "A tolnai XVI. századi kincslelet" c. tanulmányával. A legjelentősebb hasonló ötvöstárgyunk az Iparmüvészeti Muzeumban őrzött "Mátyás kulacs". Talpa még hólyagos kiképzésü, a nyujtott, bordázott nyak és a fedelének szintén hólyagos kiképzése, a felforrasztott pártasorok és nem utolsósorban a középen elhelyezett cimert szegélyező cizellált öntött faág motivum szépen példázza a késógótika és korareneszánsz ötvösstilus határesetét. A középen elhelyezett és szépen cizellált pikkelysorok (fogyó nagyságrendben elhelyezve) már valóban analógiának tekinthetők. Magyar munkának tartják, de hogy budai vagy esetleg erdélyi mühely terméke volna, sajnos nem tudjuk egyértelmüen bizonyitani. Korban az 1460-as évekre tehető.

A radnai lelet kis kannafedele szintén aranyozott ezüst munka és a hólyagból elnyujtott, középbordával ellátott pikkelybe hajló késógótikus izlést példázza. Technikailag ugy készült, mint a pikkelyes pohár és annak a radnai pohárnak leletdarabja, mely talán a legközelebbi analógiája poharunknak. Menekülés közben földberejtett, elásott lelet, Arad megyében, Solymos vár közelében, a Máriaradnai erdőben került elő. Hampel I. (Archaeologiai Értesitő XXII. 1902. 442-444.) ezt irja: "A solymosi vár közelében a radnai erdőben került elő. Hazai ötvösmunkának tekintik. Két noduszos ezüst poháron kivül még egy ezüst pohárnak csak a fedele, mely az egész kincslelet legdiszesebb darabja. Az alsó liliomos korona a hólyagos felület és a csucsából kiemelkedő keresztvirág, mely mint virágkehely fogja körül a legfelsőbb gömböt, a csucsives izlés ékes alkotása. Van továbbá két talpas pohár, egyiknek a fala sima, és csak a karimáját ékiti lehajló liliomszár és másiknak a falán felül, alul bevésett sáv fut körül, mely stilizált ágat példáz és a két sávot ferdén futó szalagsávok kötik össze, melyeket gótikus és latinos minuszkulákkal alakitott ÁBC-vel töltötték meg. Az egyik háromszög mezőben pajzsidom és benne IHS diszlik. A Jézus monogram ismétlődik egy diszes kanálon, amelynek sodrott nyele Szent Sebestyén szobrocskájában végződik. A kanál a csucsives izlést képviseli, egy másik kanál nyele már reneszánsz tagozást mutat." S valóban az egész lelet, igy a szóbanforgó pohár is ez a két stilus közötti átmenetet mutatja. Nagysága és vésett disze, a vésés stilusa és a vésett faág rajzolata, valamint felső peremszélének plasztikája és cikk-cakk mintájának kialakitása szinte teljesen megegyezik a Hess András téri ezüst pohárral. Fenékmegoldása, beforrasztása és forrasztási hibái is azonosak.

A pohár korát egyértelmüen meghatározni sajnos lehetetlen, de technológiatörténeti és müvészettörténeti meggondolásokból az 1440-80-as évekre keltezném.

IRODALOM

ALBERT Péter Pál: Tüzzománcozás, (1966)

BALOGH Jolán: Az erdélyi reneszánsz I. 1460-1541 (Kolozsvár-Cluj) 1945. 159, 351.

BALOGH Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában. Bp. 1966. (565-571)

Decorative Arts of the Italian renaissance 1400-1600, Detroit 1958. 74.

Esztergom Müemlékei I. (Szerk. Gerevich T. 1948.)

ÉBER László: Müvészettörténeti olvasmányok (1909)

FARKAS-PALLAI: Vésnök (1966)

GÁRDONYI - HORVÁTH - KURUCZ - ORDÓDY: Kisipari kovácsolás (1959)

HAMPEL J.: K.K.A. Die Ausmarke (Berlin, 1939.) 14-19.

Nemesfémipari szakmai ismeretek I-II. (Az iparitanuló iskolák I-II. osztály számára) 1961.

ORGOVÁNY László: Fémek csiszolása és fényezése (1974)

MORANT, Henry de: Az iparmüvészet története a kezdettől napjainkig (1976)

PALLAI Sándor: Ötvösmüvészet (1970)

PALLAI Sándor: Ötvösség, nemesfémipar, divatékszer készités (1976)

RÁTH György: Az iparmüvészet könyve: fémmüvesség-ötvösség 1912.

TOMPOS E.: Soproni Szemle XXVII. (1973) 289-306.

S. LOVAG Zsuzsa: Szombathelyi reneszánsz kincslelet.

S. LOVAG Zsuzsa - T. NÉMETH Annamária: A tolnai XVI. századi kincslelet. Folia Archaeologica: XXV. Bp. 1975.

Sz. KOROKNAY É. - SZENTLÉLEKY T.: Vasi Szemle XXVIII (1964)

VATTAI E.: Folia Archaeologica: XXII (1960) XLIII. 13.

VATTAI E.: Budapest régiségei XVI. (1955)

BENCSIK, László

XV. század közepéről származó pikkelymintás ezüst borospohár restaurálása

Az Iparművészeti Muzeum tulajdonát képező tárgy a budai várban, a Hess András tér 2. számu ház régészeti kutatása során került elő, erősen sérült állapotban. A darabjaira esett ezüstpohár egyes elemeinek megtisztitása után a pikkelyek alakjából és nagyságából kikövetkeztethető eredeti állapot elvi rekonstrukciója után az egyes elemeket a szerző forrasztással kapcsolta össze. A muzeumi restaurátori szempontból vitatható eljárást az indokolta, hogy a darabhoz a végső összedolgozás előtt nem készülhetett kielégitő magforma, az egybekapcsolt elemekből előálló palástnak ki kellett birnia a hajlitó alakitást.

A dolgozat foglalkozik az ezüstmüvesség technológiájával is a tárgy részleteinek, kidolgozásának elemzése érdekében. Két analógiát is ismertet a készülés idejének megállapitása érdekében: az ezüstpohár készülését 1460-70-es évekre datálja.

/L. II.-III.t./

Restoration of a Squameous-Patterned Silver Wine-Cup from the Middle of the XVth Century

by László BENCSIK

The object, belonging to the Museum of Industrial Arts, turned up at an archeological survey carried out in the building Hess András Square No. 2. It was badly damaged. After cleaning the individual parts into which the cup has desintegrated, and after theoretical reconstruction of the original state on the basis of the shape and size of the scales, the pieces were secured to each other by soldering. This technique - though questionnable from the museum restorer's point of view - was justified by the fact that it was impossible to make a satisfactory core to the object before permanently securing together the pieces; the superficies produced of the elements secured to each other had to withstand shaping by bending.

The paper also deals with the technology of silver working in connection with the analysis of the details and workmanship of the object. Two analogies are described in order to determine the time of origin; it is concluded that the cup was made around the years 1460 to -70.

/See T. II.-III./

László BENCSIK

Restaurierung eines aus der Mitte des 15. Jahrhunderts stammenden silbernen Weinbechers mit Schuppenmuster

Der im Besitz des Museums für Kunstgewerbe befindliche Gegenstand ist in stark beschädigtem Zustand während der archäologischen Forschungen im Haus Nr. 2 am Hess András-Platz im Burgviertel von Buda zum Vorschein gekommen. Nach Reinigung der Elemente, des in Stücke zerfallenen silbernen Bechers und nach prinzipieller Rekonstruktion des ursprünglichen Zustandes, auf den aus der Form und Grösse der Schuppen geschlossen werden konnte, lötete der Verfasser die einzelnen Elemente zusammen. Das vom Gesichtspunkt der musealen Restaurierung her angreifbare Verfahren war dadurch begründet, dass zu dem Stück vor der Endgültigen Zusammenstellung keine entsprechend Kernform gefertigt werden konnte und der aus den aneinandergefügten Elementen entstehende Mantel die Formung durch Biegung aushalten musste.

Die Arbeit behandelt auch die Goldschmiedtechnologie im Interesse der Analyse der Ausarbeitung der einzelnen Teile des Gegenstandes. Im Interesse der Bestimmung der Entstehungszeit werden sogar zwei Analogien erläutert: die Fertigung des silbernen Bechers wird auf die Jahre 1460-70 gesetzt./Siehe T. II. -III./

BUDA Elek

MIKLÓSI-SIKES Csaba: Adatok az erdélyi fényképezés történetéhez II. = Fotóművészet, XXXIV.évf. 1. sz. 1991

lük is mindössze **Buda Elekről**, a hátszegi birtokosról vannak fotótörténeti vonatkozású adataink. Vegyszerkísérleteinek leírását, illetve receptjeit egy népszerű bécsi kézikönyv őrizte meg[19], és tudjuk, hogy hetvenévesen is cikkezett a kromotípiáról.[20] Annak ellenére, hogy Veress Ferenc 1866-ban Buda Eleket *„hazánk e kies szép részének a legidősebb amateur fényképészének"* nevezi,[21] az utókor elsősorban mint az erdélyi ornitológiai kutatás egyik múlt századi művelőjét tartja számon őt. 1852-ben ugyanis gróf Lázár Kálmánnal, a későbbi alsó Fehér megyei főispánnal, Csató Jánossal, a kolozsvári Pávai Vajna Elekkel és s tordai Wolf Gál al megalapították az első lyi ornitológiai egyletet, felalva így a két Zeyk által elindított természettudományi megfigyelések és kutatások folytatását.[22]

BUDA Erzsébet
?

Banner Erdély

vagy Szent Radegonda pé
hozzájárult az a tény i
népek az elvontnak tünő
len, személyes példákbó
hatatlan Isten megnyila
ban, a csodák révén, közv
lentett, mint a szellem
elmélkedés.

A IV. század végétől
radványait találták föl
püspök szolgált erre pé
és Protasius vértanúk h
/elevatio/, majd átvite

F. Buda Erzsébet, pedagógus képzőművész

A zalai pedagógus képzőművészek idei tárlata megnyílt a Megyei Műv. Központban, melyen szerepel a művész képe.

T.A.: Egy kulturált kiállítás.
Zalai Hírlap, 1977. okt. 1.

Buda Ferenc költő

Önarcképét közli a Forrás-
folyóirat

Mester László: Folyamatos szellemi
élet

Petőfi Népe 1969 VI. 1

Buda Ferenc
író

M.D.K

Fa

Írók és költők kiránduláson IV.
Élet és Irodalom, 1963. november 8 - 11 kep

Buda Ferenc, népművész

Buda Ferenc és B. Kiss Béla változó anyagokkal dolgoznak. – Buda F.a magyar népművészet történelmi környezetének tárgyi kultúráját megidéző eszközeivel arra döbbenti rá a művek iránt érdeklődőt, hogy motívumkincsei a mai kultúránkat alapozó együttesbe illeszkednek, s ezért a sosem látott-tapintott tárgyak ismerősök.

Goor Imre: Igényes alkotások.

Forrás, 1978. 8.

Buda Ferenc, vzpomnění

Művei, Regn

32

Buda Ferenc: Munkája

Forrás, ~~1911~~ Kastemét, 1978 júl-aug. X/78.

Buda Ferenc, vyarmůvení

Mü: Repr

Buda Ferenc: Mértséja 38

Forrás, Kecskemét, 1978. júl.-aug. X/78.

Buda Ferenc, ipsarmű vesz

Munkási: Kepr.

Buda Ferenc, Munkája 66.

Torrás, Kecskemét, 1978. júl-aug. X/7-8.

Buda Ferenc, iparművész

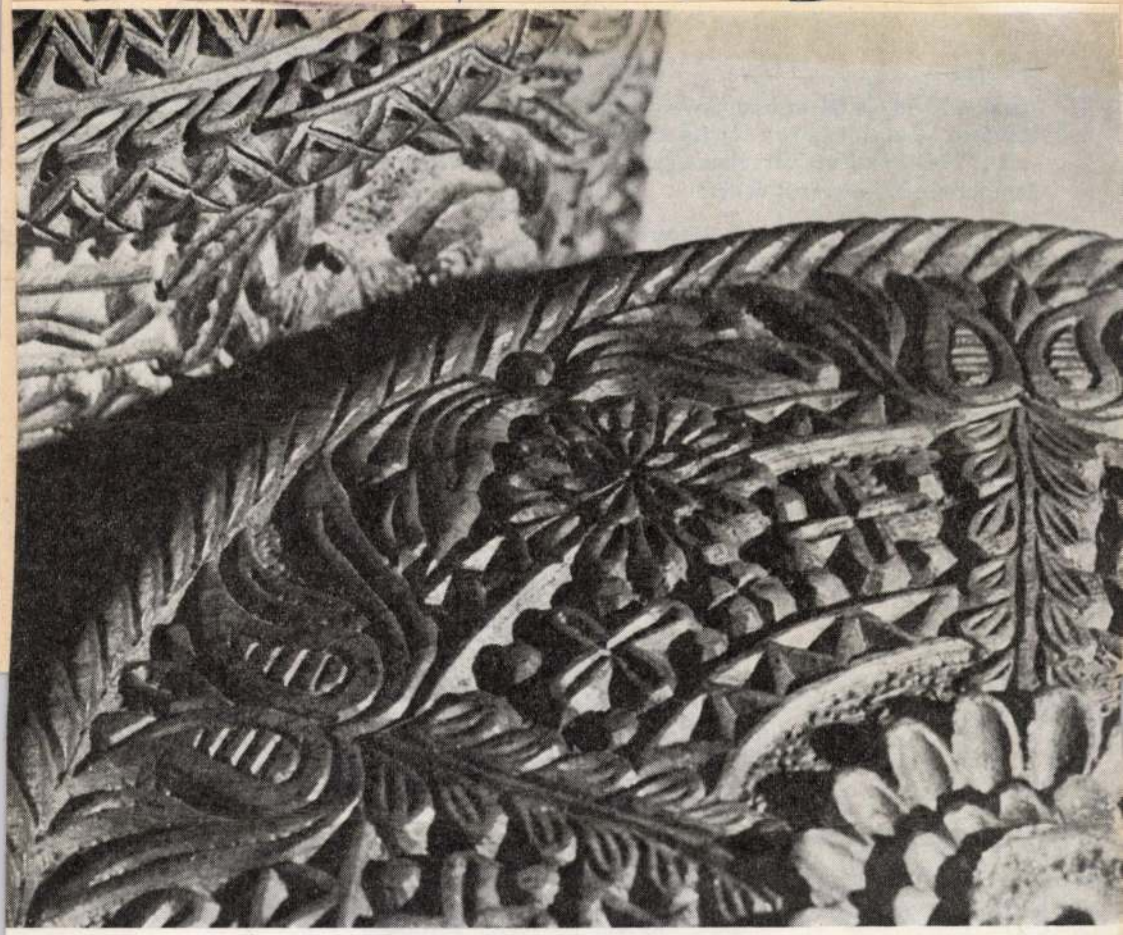

IGÉNYES ALKOTÁSOK

B. Kiss Béla és Buda Ferenc az én szememben a változó anyagokban megújuló szellem futtatói. Láttam faszobraikat, hegesztett lemezmunkáikat, bőr- és bronzműveiket; az önállóan megállókat és a kezünkhöz alkalmazkodókat.

B. Kiss legnagyobb erénye az anyagok megtermékenyítette gondolat szakadatlan folyása-áradása; Budáé a következetes gyűjtés-megújítás-eredmény.

B. Kiss munkái láttán természetesnek tűnik a varrottasok fábanövekedése, a különböző korok jellemző építészeti leleményeinek rézbe-éledése, vagy a természeti formák elemi erejű jelképekké válása. Buda a magyar népművészet történelmi környezetének tárgyi kultúráját megidéző eszközeivel arra döbbenti rá a művek iránt érdeklődőt, hogy motívumkincsei a mai kultúránkat alapozó együttesbe illeszkednek, s ezért a sosem látott-tapintott-markolt tárgyak számunkra ismerősek.

Előzőekben már említettem a sokféle anyagot, amivel mindketten dolgoznak. Hadd tegyem hozzá, hogy B. Kiss és Buda munkáiban egyaránt fellelhető az az öröm, amellyel az egyes műveket létrehozzák. Ez az öröm szuggesztív erővé alakul a tálakban, csattokban, tarisznyákban és dobozokban, tükörkeretekben és faragványokban.

Buda Ferenc, iparművész (2)

Az anyag birtoklásának, gyúrásának, alakításának szenvedélye mindkettőjüknél rendkívüli igényességgel társul. Az igényesség az esztétikai eredményt sokszor fél, olykor két évig is tartó kemény és következetes munka árán éri el. S az igényes munka minden képzőművészeti, iparművészeti tárgy alkotójának tiszteletet parancsol. Különösen így van ez abban az időben, amelyben néhány gesztus, vagy artisztikus ötlet már az „alkotás" címre tart igényt. Ezeknek üresség̈ével szemben (nem a kísérletekkel érlelt végső egyszerűségről van szó) a hosszantartó, s alapos munkával készült művek kibonthatóan magukban rejtik azt az izgalmat-borzongást, amit csak az egymásra halmozódó percek, órák, napok, hónapok alkotó izgalma: lelkesedése, aggódása, türelmetlensége és türelme táplált.

Miért kerültek egymás mellé egy bemutatásban B. Kiss Béla és Buda Ferenc művei? A fentieken kívül azért is, mert szűkebb hazánkban — a hagyományos folklórfesztivál rendezvényeinek idején, a művészetek hazai felvirágzásának (de a tehetségtelenek harsány céhesítő igyekezetének) idejében is — ennek a két autodidakta alkotónak a példája alkalmas bizonyság arra, hogy a népművészet jelentésbeli rendszerének ismeretében, jeleinek, gazdag formáinak birtokában tovább lehet éltetni, újabb tartalmakkal, felhasználási módokkal lehet bővíteni azt a kincset, mely emberré válásunk óta történelmünket is írja vésővel, tűvel, árral, késsel, kalapáccsal.

GOÓR IMRE

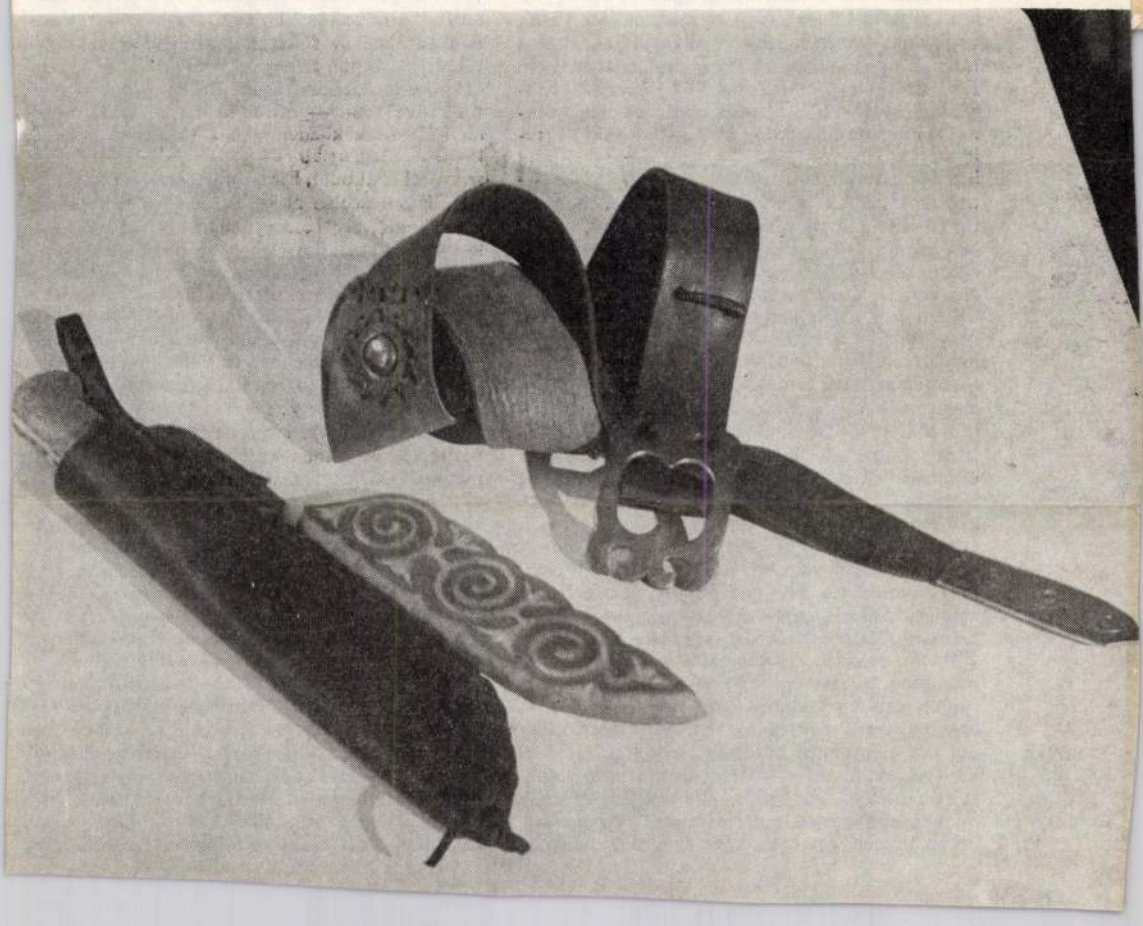

és a falak életének lényegi ellentéte az ötletes torontói gondolkozót persze egyáltalában nem zavarta; egy-egy „blickfangos" kifejezés vagy fogalom kedvéért különben összepárosított ő ezeknél össze nem illőbb dolgokat is. Bármily képtelenség azonban a „globális falu" — valamiféle hippi-rousseauizmus formájában elképzelt — „neotribalizmusa", annyi kétségtelen, hogy a törzsi kultúrák művészete és költészete, általában az úgynevezett „primitív" világ szemlélete erősen s alakítóan hatott korunk képzeletére. Nagyon sok mai festőt és poétát inspirált az az „elemi mag", amit Tornai József — Radnóti és Fónagy fordításaiból — a néger, az eszkimó, az indián, a maláj, a szibériai és óceániai népek költészetében ismert meg. „Olyan szükségletemet elégítették ki — vallja a **Boldog látomások** (Európa, 1977) előszavában —, mely hiányérzetként sorvasztott, táplálékát megkapva valósággal újjászült." A válogatás sikere — néhány nap alatt elfogyott — s az Európa Kiadó négy hasonló gyűjteménye mutatja, hogy egyáltalában nem csak egyéni „szükségletről" van itt szó. Ez az öt kötet, s a velük anyag és szemlélet tekintetében részben rokonítható **Hegyet hágék, lőtőt lépék** meglétükkel és sikerükkel igazolni vagy legalábbis indokolni látszanak Tornai megállapítását: „A civilizáció, tehát a városépítés előtti népek életmódjában, bölcsességében van valami — még nem tudjuk igazán, hogy mi —, melynek a gyökereire, hagyományára szükségünk van. Az ő életvitelükből ma is átvehető közösségi, erkölcsi, művészi képességek, formák — elsősorban a mítoszokra, szertartásokra gondolok — hozzásegíthetnek minket az egyensúlyteremtéshez." Az átvétel ugyan erősen kétséges, sőt: egyensúlyteremtés

A [illegible] többnyire éppen az anyajogú és az apajogú társadalmi rend váltásáról árulkodnak; olykor — mint a **Kalevalá**ban — nő és férfi varázslók, női és férfi sámánok küzdelmeként elbeszélve. Mert a **Kalevala** legrégibb rétege is ebből az ősi korból származik: „Louhi, Észak úrasszonya, az anyajogú társadalom utolsó nagy képviselője és védelmezője. Louhi, a rettentő hatalmú varázslónő és a két kovácsisten, Ilmarinen és Väinämöinen egetföldet felforgató küzdelme: az anyajogú társadalom élet-halálharca az előretörő új társadalmi renddel, az apajogú társadalommal." A szampó elrablása csak ürügy Louhi hatalmának megdöntésére, „hiszen Ilmarinen és Väinämöinen tudott volna új szampót kovácsolni otthon". De a csodamalom a Világ záloga, s ebben az új világban már a kovácsok az igazi nagy varázslók. Ők tudják a vas titkait, s akinek kezében ez a félelmetes új technológia, azt uralni kényszerülnek emberek, állatok, fák és kövek; az egész lelkes és lelketlen világ. A vas megjelenése és elterjedése a világon mindenfelé iszonytató megrázkódtatásokkal járt; de Nyugat-Szibéria és Északkelet-Európa zord vidékein valósággal kozmikus erővé növekedett. A jó vaseszközökkel ügyesen megmunkált fa itt földön-vízen új világot teremtett. Ezt a kemény és zord világot hozza közvetlen közelbe Képes Géza válogatása, fordítása és interpretációja; bemutatja az ember első igazi megbirkózását szigorú környezetével. „A meleg, napos napok és a hideg téli évszak egymásra következése ugyanúgy tárgyuk ezeknek az északi eposzoknak, mint az egyiptomi, ó-sémi, babilóniai és hettita eposzoknak az esős évszak és szárazság elkeseredett küzdelme, a zöld növényzet halála és feltámadása." Az eposz

Buda Ferenc [ ]

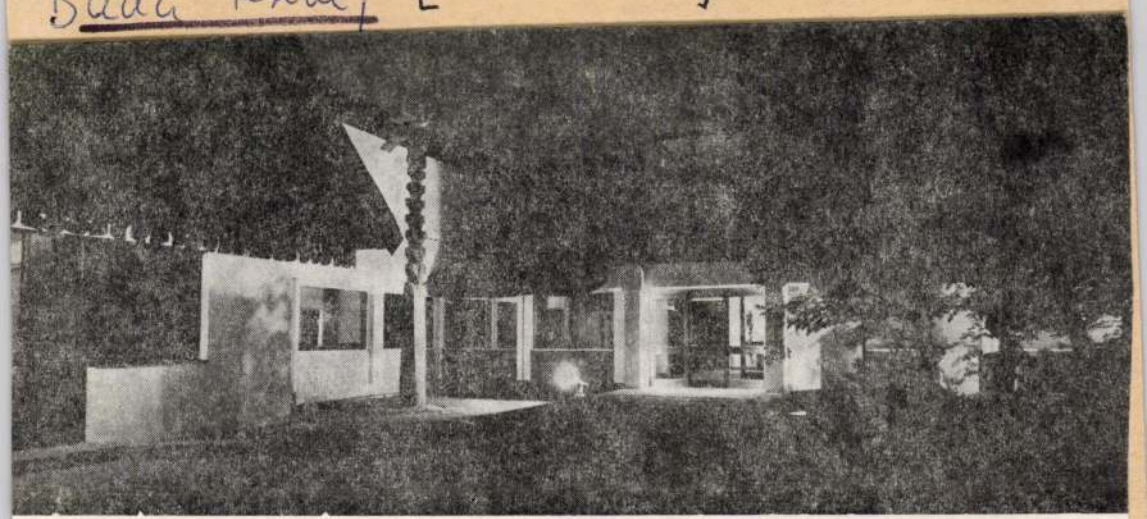

ÉPÍTŐMŰVÉSZET—„SZABAD MEZŐKÖN"

A szőlőnemesítő rég halott már. Hajdani portáján, ahol a föld távoli tájairól idetelepített növények a szakmabeliek meglepetésére s a népek gyönyörűségére tovább élnek, a fák között szabálytalan alakú tisztásra sütött a nap. Hankovszky Zsigmond — ha a megszokott természeti rend megcsúfolására sírjából kikelne, — bizonnyal ferde szemmel tekintene az épületegyüttesre, mely e tisztáson termett; azért, mert saját tanyája helyén üres földre lelne; s azért is, mert büszkén féltett vasfáját villámsújtottan látná. De amikor megtudná, hogy bokros-fás birtokán a természetvédelem hivatott katonái, az övéhez hasonló szellemben munkálkodnak erdők, fák, madarak, vadak védelmén, s épp az ő főhadiszállásukra tévedt, arca örömöt, tekintete megelégedettséget sugározna.

A házba térne, kezet rázna a „kollega urakkal" megcsodálná a könyvtárat, a laboratóriumot, előadótermet; a három (fehér, barna, zöld) színből nemesen egyszerűsítő belső berendezéseket; lehet, hogy külön levélben köszöntené tervezőjüket, Udvardy Lajost, akiről hírlik, hogy munkáinak minősége a tervezett épületeket kétszeres értékűvé teszi; figyelmesen megnézné Kátai Mihálynak kicsi életfáját az igazgató irodájában, s megállapítaná, hogy bármi szép is az, a főbejárattal szembeni falra kerülő zománckép megtekintésére még korán érkezett; elejtett szavakból hallván valamely kihallani-valót Petrilla István művét keresné, de hiába . .

Elgondolkozna hajdani s mai idők hátulütőin, s mint az ilyenkor szokás, kinézne a folyosó világos ablakán a faragó költő, Buda Ferenc fájára, mely nádtetős fehér falak szögletében pompás arányaival, a népművészet díszítő formáival, és ennek tetejében a rügy, bimbó ígéretével — nem pedig az ennek csúcsára kényszerült különben jól repülő madár alakjával — válik fontos tagjává a fák dajkálta kompozíciónak.

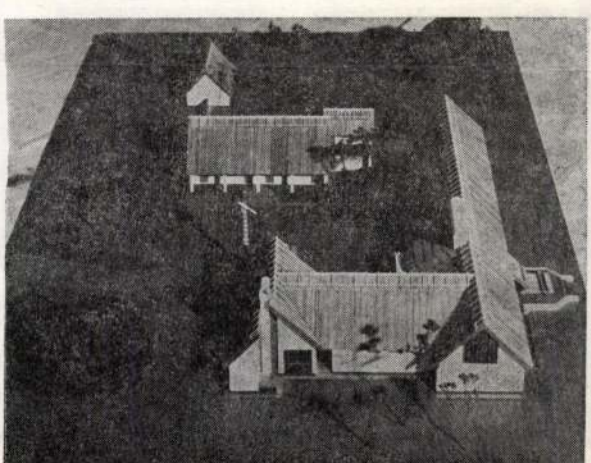

kiírásban szereplő építészeti hagyományőrzés nem szenved csorbát. Az építész ebben az esetben munkája okán „művésznek" titulálható különösebb aggodalom nélkül, mert úgy teremtett valami újat, hogy az előzőkre összegező, tiszta elmével gondolt s az új céloknak megfelelvén esztétikai minőséget tett a fentemlített tisztásra.

Alapos átgondolását néhány utólag felmerült zavaró tényező (pld. tűzrendészeti előírás!) a végleges összképet tekintnyek.

Hankovszky Zsigmond ilyen gondolatokkal járhatná körül volt portáját, s abban biztos vagyok, hogy a kalauzoló tervezőnek végülis jó szívvel gratulálna ahhoz, hogy a házgyári elemekből történő építészeti kor tervezői is kiszabadulhatnak olykor a „szabad mezőkre" és ehhez az épületegyütteshez hasonló „műveket" is alkotnak.

GOÓR IMRE

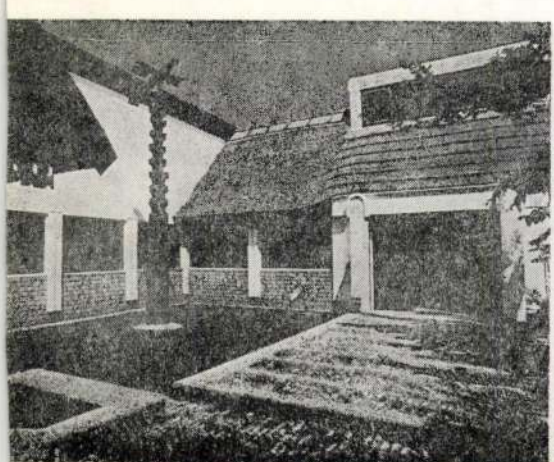

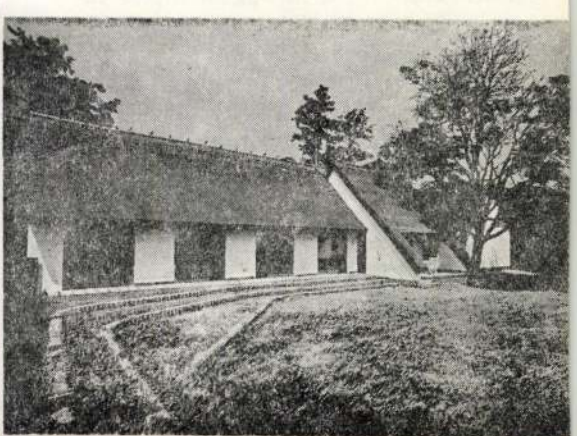

Buda Ferenc

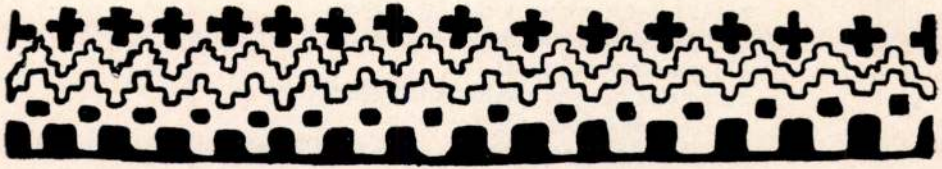

Forrás 1976-3-26

Buda Ferenc

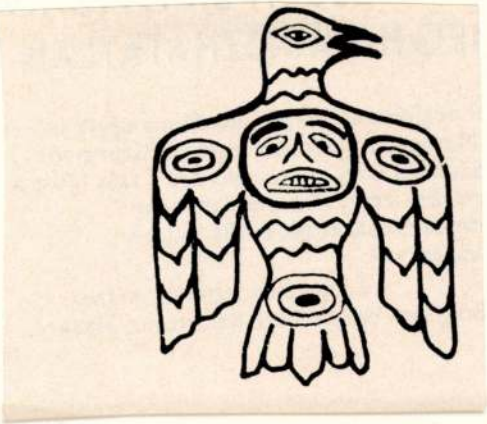

Forrás 1976-3-29

Buda Ferenc, igazmúvén

Művei: Repr.

Buda Ferenc: Munkája Borító IV.

Forras, Kastemét, 1978 júl.-aug., X/78.

Buda Terenc, iparművén

Művei: Repr.

Buda Terenc: Munkája Borító II.

Forrás, Kecskemét, 1978. júl.-aug. X/7-8

Buda Ferenc fafaragó.

XVII. kerület

Kiállítása a Dózsa György Műv. Ház, Fiatal Írók Klubjában, szept. 22-től látható.

A képzőművészeti világlét központi rendezvényei, Kerületi rendezvények.

Pesti Műsor, 1976. szept. 29.

Buda Ferenc

fafaragásai

Forrás 1974/1/ 9, hátsó borító

Budai Ferenc

fafaragásai

Forrás 1974/1/31,32

Buda Ferenc

rajzai

Forrás 1975-3-36,37,38

Buda Ferenc

rajza

Forrás 1975-3-79

Buda Ferenc

kirgiz motivumok

rajzai

Forrás 1974/11/4,3,5,6,

Buda Ferenc

rajzai navago-indián motivumok

Forrás 1974/11/27,28,29

Buda Ferenc

török motivumok

rajzai

Forrás 1974/11/

41,42

Buda Ferenc

rajzai maori motivumok

Forrás 1974/11/ 48,5o

Buda Ferenc, népművész

A Kecskeméti Művésztelep 1912-ben alakult meg. Felsorolni se lehetne azt a sok költőt, írót, színészt, képzőművészt – Buda Ferenc, Melocco Miklós tárcait akik „kecskeméti"-ek, mert a város kötötte őket magához „lakással, miegyébbel."

Katolikus Szó, Budapest,
1983. okt., 4-old.

Buda Ferenc

Forrás 197

YÁNAK

ek,

l,
enni,

nni,

li,
nni,

ni

típustermelés helyes ökonomiájával. A harmadik: a didaktikai fantázia játékos könnyűségével, melyből az egyesbútorok egész sorozata támad. Három művész, akit itthon nagyon meg kell becsülni. Azt hiszem: minden látogatónak az lesz az érzése, ami e sorok írójáé volt. Ezt a kiállítási építkezést, ezeket a polgári egyes-bútorokat, típusbútor-modelleket, a lámpákkal, csillárokkal, szökőkúttal, kápolnával, szobortermekkel együtt valami hengertalapzaton el kellene szállítani biztos, védett helyre, hogy honfitársaink tanuljanak belőlük s a külföldi megbecsüljön értük.

Buda György
(Simay Imre tanár szakosztályán)

Az építészek intenciójának megértésében ott állnak a növendékmunka irányításával a szobrászok. Simai, Lux, Reményi kitünő trió ebben az alkotó-együttesben. Az első a monumentális szobrászatot a mai szociális élet követelményeihez szabja és dekoratív hangsúlyra szoktatja növendékeit. A második kisplasztikai elveiben a fiatalok játékos örömérzéseit aknázza ki. A harmadik a plasztikai reliefben szunnyadó energiákra vezeti őket rá. És mindjárt melléjük kell állítani Csajka István ötvös-szakosztályát. Az a mód, ahogy itt az ezüstöt trébelik, cizellálják, szempontjaiban a legmodernebb német és bécsi mesterekével rokon. Egy szerény, alig ismertnevű művész valóságos ezermestereket nevel az ő tanítványaiból. Ez nem az elmult évtized gyürü- és násfaötvösművészete. Itt komoly, jó használati edényeket, a terített asztalra való, a lakáskultúrát szolgáló praktikus darabokat termelnek.

Mily kevés az, amivel a fiatalság munkahangulatát az öröm szférájába lehet emelni. És mégis milyen nehéz feladat! Szeressétek a színeket! Tehermentessé kell tenni az anyagot! Geometriai egyszerüségüvé a formákat! Tiszteld a mesterembert, mert vele születtek meg a fegyelem principiumai! Aki mindezt érzi és tanitja: jó művészetpedagógus.

Helbing Ferenc ilyen. Hogy régebbi, túlaprólékos, keletien füszeres grafikai lapok helyett csupa nyájas vidámság van tanítványai lapjain, az szerencsés változást jelent. A növendékplakátok már jórészt színesek és mosolygósak. Az üzleti grafika

Vádai Pál: Két kiállítás.
A Műgyűjtő" 1930. 361. l.

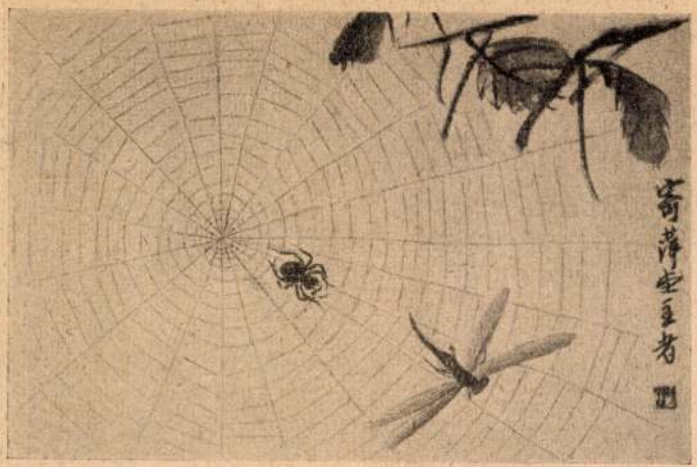

Tschi-Bai-Shi: A pók,
a Nemzeti Szalon kinai kiállításából

túlzások nélkül is friss, technikai szellemet lehet. A betűvetés csak ott siklik vissza a kódexek rosszul megértett másolásába, ahol díszpolgári megbízatásokat kap. De vannak igen szépen megoldott archaikus feladatok a könyvillusztrációkban. És nagyon haladott szellem lobog a kötött könyvek matériáján, betűin, aranyozásán. A tanítói sugallat erejében méltó társ Muhits Sándor, a textil-osztály vezetője. Meglátszik, hogy a régi időkből való pajzán ördögöket: a batikolás, a kanapépárnamontirozás, az álmatyóskodás népi ördögeit nem sikerült egészen kifüstölni az osztályáról. De a tervezés, a szincapriccio, a ruhavonalak keresése selymen, bársonyon és vásznon: már a divat fokuszai felé fordul. S ugyancsak a nyugati kultúrák sugárözönében fürdik Kürthy György tanítványainak munkája. Kis színpadok, maquettek, melyeknél még a viharedzett kritikus is csodálkozva áll meg. Valódi színpadi bíjouk ezek a szcenikai dobozok, romantikával, mélyen átérzett korhangulatokkal, rokokó- és renaissance-fuvallattal. Jeles osztály.

Persze: ez a sok dicséret még nem jelent általános kitünő bizonyítványt. Még sok az iskolában a hajdani fölöslegből ittfelejtett henye disz: a fresko- és mozaikművészet, az ünnepélyes és mit sem érő pátosz. A kiállítást még sok homokoszsák húzza lefelé. Amelyek terhei az oktatásnak, sallangjai a fülkéknek és fölöslegei a költségvetésnek. Szegény ország vagyunk, kicsiny és tétovázó. De a fiataljaink erősek és egy maroknyi tanár odakint a Kinizsi-utcában, ha engedik őket zavartalanul dolgozni, a hasznos szépség egész kontinensére elvezeti őket.

2.

KINAI MŰVÉSZEK

A kínai kultúrának sokan vannak a tisztelői: úgy a jelennek, mint a multnak. De talán egyetlenegy ember sincs, aki a császárok, a pagodák, a buddhista szentek és a »mennyei birodalom« egész apparátusát föléje ne helyezné a mai Kina szánalmasan vérszegény berendezésének. Ez az érzés nyomban erőt vesz azon is, aki belép a Nemzeti Szalonba. Sok-sok kínai festmény, akvarellek, üvegképek, pergamentre és rizspapírra, vászonra és fatáblára: ecset hegyével, ecset szélességével, tussal és növények levével odafestve. Érdekes, etnográfiailag, vagy természetszemléletileg érdekes, sőt tanulságos képek.

Csak éppen az a kérdés, hogy művészet-e ez?

Mert Kina: a mi számunkra tökéletes művészeti képzetekkel társul. Átszellemült, formailag, színben, anyagban, bronzban, lakkban, zománcban és selyemben átszellemült művészettel.

tipustermelés helyes ökonomiájával. A harmadik: a didaktikai fantázia játékos könnyüségével, melyből az egyesbútorok egész sorozata támad. Három művész, akit itthon nagyon meg kell becsülni. Azt hiszem: minden látogatónak az lesz az érzése, ami e sorok irójáé volt. Ezt a kiállítási építkezést, ezeket a polgári egyes-bútorokat, tipusbútor-modelleket, a lámpákkal, csillárokkal, szökőkúttal, kápolnával, szobortermekkel együtt valami hengertalapzaton el kellene szállitani biztos, védett helyre, hogy hontitársaink tanuljanak belőlük s a külföldi megbecsüljön értük.

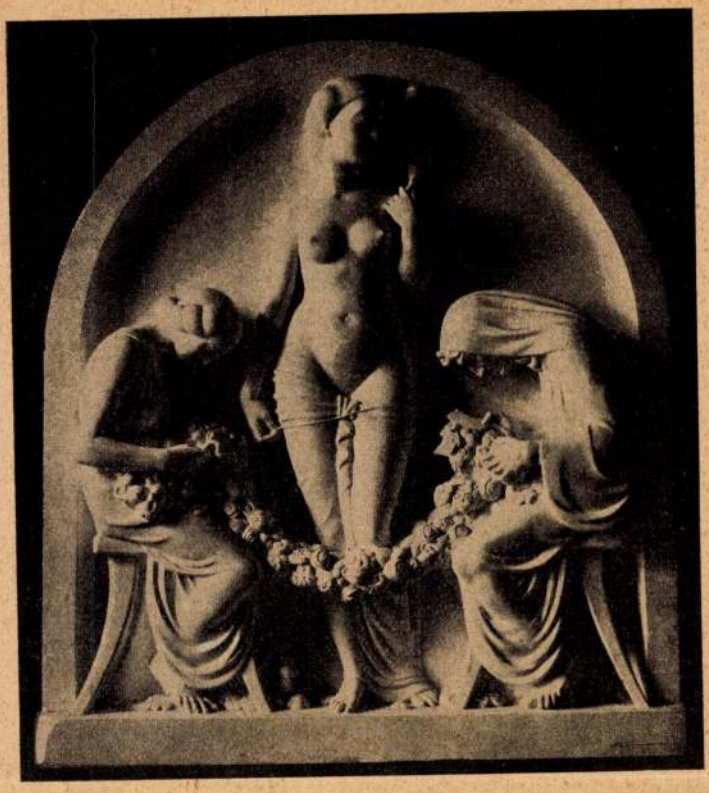

Buda György
(Simay Imre tanár szakosztályán)

Az építészek intenciójának megértésében ott állnak a növendékmunka irányitásával a szobrászok. Simai, Lux, Reményi kitünő trió ebben az alkotó-együttesben. Az első a monumentális szobrászatot a mai szociális élet követelményeihez szabja és dekorativ hangsúlyra szoktatja növendékeit. A második kisplasztikai elveiben a fiatalok játékos örömérzéseit aknázza ki. A harmadik a plasztikai reliefben szunnyadó energiákra vezeti őket rá. És mindjárt melléjük kell állitani Csajka István ötvös-szakosztályát. Az a mód, ahogy itt az ezüstöt trébelik, cizellálják, szempontjaiban a legmodernebb német és bécsi mesterekével rokon. Egy szerény, alig ismertnevü művész valóságos ezermestereket nevel az ő tanitványaiból. Ez nem az elmult értized gyürü- és násfaötvösművészete. Itt komoly, jó használati edényeket, a teritett asztalra való, a lakáskultúrát szolgáló praktikus darabokat termelnek.

Mily kevés az, amivel a fiatalság munkahangulatát az öröm szférájába lehet emelni. És mégis milyen nehéz feladat! Szeressétek a szineket! Tehermentessé kell tenni az anyagot! Geometriai egyszerüségüvé a formákat! Tiszteld a mesterembert, mert vele születtek meg a fegyelem principiumai! Aki mindezt érzi és tanitja: jó művészetpedagógus.

Helbing Ferenc ilyen. Hogy régebbi, túlaprólékos, keletien fűszeres grafikai lapok helyett csupa nyájas vidámság van tanitványai lapjain, az szerencsés változást jelent. A növendékplakátok már jórészt színesek és mosolygósak. Az üzleti grafika

A Műgyűjtő 1930

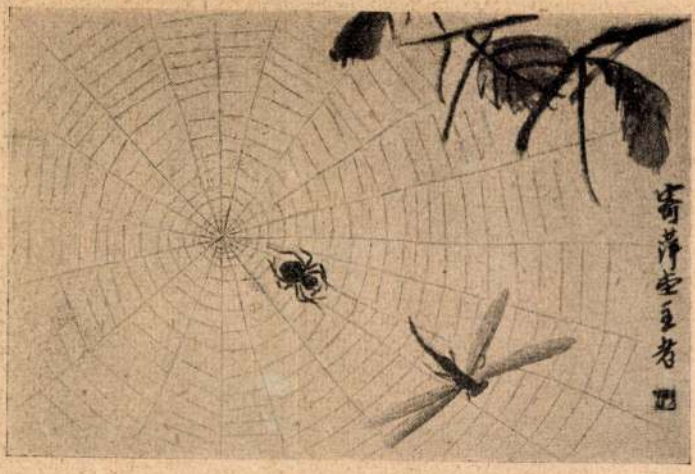

Tschi-Bai-Shi: A pók,
a Nemzeti Szalon kinai kiállításából

túlzások nélkül is friss, technikai szellemet lehel. A betűvetés csak ott siklik vissza a kódexek rosszul megértett másolásába, ahol díszpolgári megbízatásokat kap. De vannak igen szépen megoldott archaikus feladatok a könyvillusztrációkban. És nagyon haladott szellem lobog a kötött könyvek matériáján, betűin, aranyozásán. A tanítói sugallat erejében méltó társ Muhits Sándor, a textil-osztály vezetője. Meglátszik, hogy a régi időkből való pajzán ördögöket: a batikolás, a kanapépárnamontirozás, az álmatyóskodás népi ördögeit nem sikerült egészen kifüstölni az osztályáról. De a tervezés, a színcapriccio, a ruhavonalak keresése selymen, bársonyon és vásznon: már a divat fokuszai felé fordul. S ugyancsak a nyugati kultúrák sugárözönében fürdik Kürthy György tanítványainak munkája. Kis színpadok, maquettek, melyeknél még a viharedzett kritikus is csodálkozva áll meg. Valódi színpadi bijouk ezek a szcenikai dobozok, romantikával, mélyen átérzett korhangulatokkal, rokokó- és renaissance-fuvallattal. Jeles osztály.

Persze: ez a sok dicséret még nem jelent általános kitünő bizonyítványt. Még sok az iskolában a hajdani fölöslegből ittfelejtett henye disz: a fresko- és mozaikművészet, az ünnepélyes és mit sem érő pátosz. A kiállítást még sok homokoszsák húzza lefelé. Amelyek terhei az oktatásnak, sallangjai a fülkéknek és fölöslegei a költségvetésnek. Szegény ország vagyunk, kicsiny és tétovázó. De a fiataljaink erősek és egy maroknyi tanár odakint a Kinizsi-utcában, ha engedik őket zavartalanul dolgozni, a hasznos szépség egész kontinensére elvezeti őket.

2.

KINAI MŰVÉSZEK

A kinai kultúrának sokan vannak a tisztelői: úgy a jelennek, mint a multnak. De talán egyetlenegy ember sincs, aki a császárok, a pagodák, a buddhista szentek és a »mennyei birodalom« egész apparátusát föléje ne helyezné a mai Kina szánalmasan vérszegény berendezésének. Ez az érzés nyomban erőt vesz azon is, aki belép a Nemzeti Szalonba. Sok-sok kinai festmény, akvarellek, üvegképek, pergamentre és rizspapírra, vászonra és fatáblára: ecset hegyével, ecset szélességével, tussal és növények levével odafestve. Érdekes, etnográfiailag, vagy természetszemléletileg érdekes, sőt tanulságos képek.

Csak éppen az a kérdés, hogy művészet-e ez?

Mert Kina: a mi számunkra tökéletes művészeti képzetekkel társul. Átszellemült, formailag, színben, anyagban, bronzban, lakkban, zománcban és selyemben átszellemült művészettel.

szentelhetnek elég időt a könyv-

A. A *Békésvármegyei Múzeum* tör-
13-ik évben alig különbözik a mult
tézetet az alelnök, *Kohn Dávid* kép-
enkivel szemben; *Dobay Ferencz*
a kiadásokat fedezte, megren-
kszerű folyóiratokat, előlegezett,
val ő volt az az életbentartó lélek,
dása és buzgalma nélkül az intézet
nem tudta volna teljesíteni.
nos múzeumi igazgatóőr rendezte
nzgyüjteményét; vasár- és ünnep-
u. nyitva tartotta a múzeumot s
kat tartott a gyüjteményes tár-
y azok kapcsán előadásokat rög-
ld őstörténetéből, a kő- és bronz-
ől és társadalomról, a magyarok
, a természetrajzból, földrajzból,
énetéből, a mechanika vívmányai-

m tárgyai a Körösszabályozási
ama gyüjteményével szaporod-
Körös átmetszések foganatosítása

kok a városba lőttek; van továbbá négy hárs-
fából faragott szobor a XVII. századból, a

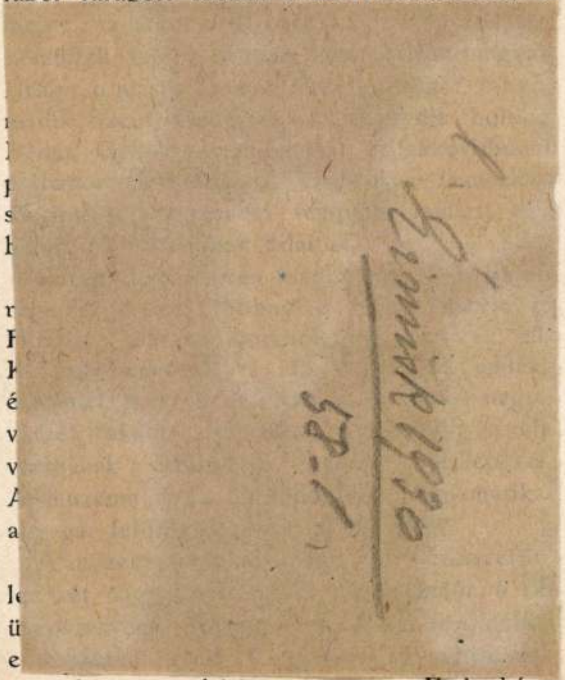

1913-ban 10 hétig tartott s Farkasházy

masztó viszonyok azonban, a melyek közt működnie kell — sajnos — sokféle ok miatt ugyan még nem javultak meg, de az egyesület mindezek daczára, a jobbraváló változásból származható jövőbe helyezett reménytől lelkesítve, kitartóan továbbműködik és nem mulaszt el semmit, a mi lehetővé teszi főleg a római, népvándorlási és honfoglalási kor felszinre kerülő emlékeinek megmentését és megőrzését.

Az egyesület múzeuma eme működése következtében élénk érintkezésben áll sok bel- és külföldi szaktudóssal és kutatóval s folytonosan szaporodik a laikus látogatók száma is, mi által a múzeum a közművelődés érdekében máris nagy szolgálatot tett s a tudomány terén hazánk jó hírnevének terjesztésében sikeresen közreműködik. A vezetőség figyelme oda is irányul, hogy széles körben ismeretes és sokak által felkeresett gyüjteményeibe folytatólagosan megszerezze a tudományos kutatáshoz és a múzeumi anyag szakszerű feldolgozásához okvetlenül szükséges szakmunkákat és segítőeszközöket.

kiépítése.

Hasonlóképen a múzeumnak to
szerű és szükséges bebutorozásához
az egyesületnek a megkívántató an
úgy, hogy a múzeumi igazgató
a mint azt az előző években is
mánygyüjtéssel segíteni e kedvez
poton.

Az 1904-ben engedélyezett és
részletben utalványozott 8000 K
bővítési államsegélyből, miután
múzeumépület északi oldalához eg
hosszú, és 6 m. széles terem épült, a
1474·87 K-nak felhasználásával,
folytatólagos kibővítését határozta
sület a szeptember 15-én tarto
mányi gyülésen. Elhatározta tov
a költségek apasztása végett a vá
vényszéki udvarban levő kápolna
sék, annak használható anyaga
kibővítésére fordíttassék, az épité
ges további költségeik fedezésé
utólagos jóváhagyás reményében
kölcsön vétessék fel valamely alap

Buda Ferenc

Buda Ferenc elkészítette a kecskeméti kiskunsági Nemzeti Park részére „Életfa" című fa alkotását

---------Köztéri munkák.

MŰVÉSZET, 1979. július. - 47. lap.

Buda Ferenc, [ ]

Kiállít az Ernst Múzeumban.

Frékely András: Stúdió '73 7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 28.

Buda Ferenc

Rajzok

Forrás 1983/7

Buda Géza.

a Műcsarnokban ma nyílt meg a román iparművészeti kiállítás, melynek középső termében van elhelyezve „Öregek tanácsa" c. csoportos szobra. (emlitve).

Láttuk, hallottuk a kiállítóteremekben.

1942. nov. 25. ~~27~~ Petőfi. 21.12/11/M.

Buda Gábor

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NM 1931. II. 22.

Unter der Schirmherrschaft von Herrn
Dipl.-Ing. Gábor Fontányi
ao. Gesandter und bevollmächtigter Minister
der Republik Ungarn

wird am Mittwoch, dem 20. Mai 1992, um 18 Uhr

eine Ausstellung von

György Buda
(Wien)

„Bilder aus Brennberg/Sopron"

eröffnet.

Begrüßung:

Prof. Dr. Béla Balázs
Botschaftsrat
Direktor des Collegium Hungaricum

Eröffnung:

Dr. László Molnár
Direktor des ungarischen Bergbaumuseums, Sopron

Die Ausstellung bleibt bis 29. Mai, von 12 bis 18 Uhr, geöffnet.

COLLEGIUM HUNGARICUM

ÖSTERREICHISCH-UNGARISCHE
VEREINIGUNG

Einladung

1020 Wien, Hollandstraße 4

Buda István

a Györi Képzőművészeti Kör jubileumára megnyílt „Húsz év alatt történt" c. kiállításon szereplők munkái.

(g. b.): Elindulás és beérkezés.
Kisalföld, 1973. nov. 22.

BUDA István

Újvári Béla: Fiatal művészek kiállítása Győrött
= Nepszava. 112. 133. 1984. június 8. 6 p.

Győr, Vásai Könyvtár,

Buda István
Kubisch János } szobrász →

Ridovics Ridovics Péter festő →

intézetekkel /Történettudomány
együttmüködésnek is.

Az Országos Müemléki Felüg
való folyamatos együttmüködés
megállapodásán alapult. E tek
feladatok megoldásán / amilye
és restaurálásának irányitása
restaurálások tudományos elők
való részvétel/ kivül az OMF
több oldalról kétségbe vont s
státusának elméleti támogatás
kutatási munkamegosztás, egym
dokuemtációcsere is eleven, e

- A közgyüjtemények a Kutató
tényanyagbeli hátországát jel
által kezdeményezett kutatáso
története munkálataiban, külső
ha egyes elmaradásokban, egye
se
munkáinak késében érezhetők i
és átalakulóban lévő struktur
szempontjából változatlanul a
országos gyüjtemények /Magyar

Buda István szn

Pásztorfiú postré

"40 alkotó év" Kiáll.
1985.

→ Benedek György

MŰVÉSZET 1985/ 7/7

BUDA István éremművész

XIV. Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelep, Nyiregyháza-Sostófürdő, 1990 [kat.] bev. Kovács Gyula. Nyiregyháza, 1990 és ill.

[illegible]ása, milly ritká
[illegible]ink' munkáiba
[illegible] személyessegek
[illegible]ellenben nálunk
[illegible]áni vadászat. é
[illegible]ánysága, miszer
[illegible]en nem fejlödik
[illegible]ből, hanem az
[illegible]ndenünnen össz
[illegible] semmi befolyá
[illegible]ének' tömege.
[illegible]ni szinpadunko
[illegible]ki meggyözödh
[illegible]inkat elolvasvá
[illegible] találand egy
[illegible]yenek p. o. Kis
[illegible]ban Mokány, Ga
[illegible]ában maga a
[illegible]ább Baczur Ga

BUDA István szobrász
Hevesi Szemle 1989.2.s . 21.p.

Buda István: II. János Pál

JENEI GYULA

Hazafelé

varjú-göröngyök törik a havat,
a félelemnek nincsen neve,
végtelen sineken visz a vonat,
megyek a táguló semmibe.

elmaradnak napsütötte tanyák,
szikrázik a föld havas teste,
még nagyobbnak tűnik az árvaság,
hogy titkuk az Isten is befedte.

KRISZT GYÖRGY

A keresztelőn

Igazjáték egy felvonásban

— Na és?

— Aztán átkoztak, hogy mafláskodtam, hogy fölényeddel elsöpörtél...

— De csak a némaság sátorozott körülöttünk. Csupán agyaink sugározták az információkat...

— Nekem tennem kellett volna.

— Azok az ormok égnyi magasságban meredeztek. Számodra elérhetetlenül. Benned a világosság és a sötétség erői csatáztak. Döntetlenül, megismételhetetlenül. Igaz, megérintett a mindent értés bűvölete. Ráhangolódtál, belebódultál, s aztán hús-vér voltod megrőkönyödött mindettől. Számos reinkarnációs stáció vezet azokig a csúcsokig, *s az iskolapénzt nem garasokban mérik, hanem súlyos aranyakban.* Nincsen hátra, csak előre. Aki megtorpan, s visszapillant, két menettel lejjebb kezdi. Hatványozott lelkiismeret-furdalással. Nem létezik gyorsabban célba vivő mellékösvény, hiába is kutatod. Oda repítettelek, ahová vágytál, ahonnan lepillantva minden más értelmet kap, *ahol partnered lett a bölcsesség, a megértés, a türelem, a gátakat átszakító, az előítéleteket megtagadó Gondolat, az arcpirító alkukat nem kötő másság.* Innen zuhantál a völgybe, ahol soha nem találod már a helyed. Hiába tieid a Júdás-ezüstök, hiába ücsörögsz a kisstílűség dúsan terített asztalánál, hiába vezetnek karon fogva a vélt karrier előszobáiba. *Te már csak oda sóvárogsz. Oda, fel...*

— Ha újra, ha ismét...

— Nővér, szép csuhásom beszél, s hogy szorongatja azt a vakítóan fehér

Tárlatnyitás után, este 6 órakor

A HATVANI KAMARAZENEKAR HANGVERSENYE

Vezényel:
PUSKER IMRE

Közreműködnek még
a Hatvani Állami Zeneiskola
tanárai

Mind a tárlatnyitásra,
mind koncertünkre
szeretettel hívja Önt és családját
a Galéria vezetősége

BNy

HATVANI GALÉRIA

1989. március 9-én, csütörtökön
este fél 6 órakor

BUDA ISTVÁN
KUBISCH ISTVÁN

szobrászművészek
és

RIDOVICS PÉTER

festőművész

KIÁLLÍTÁSÁT
megnyitja
DR. POGÁNY Ö. GÁ[illegible]R
műtörténész

Nyitva: április 23-ig

Tisztelt Érdeklődők! Kérem fogadják szeretettel e három alkotó: BUDA ISTVÁN és KUBISCH JÁNOS szobrászművész, valamint RIDOVICS PÉTER festőművész munkáit. A Hatvani Galéria lehetőséget adott számukra, hogy ismét közösen mutathassák be műveik színejavát. Korábbi kiállításaik: Győr 1984, Budapest 1983, 1984, 1986, Cegléd 1986, Püspökladány 1987.

Mivel testvéri szimpátiával figyelem pályájuk alakulását, tudom, hogy diákként ismerték meg egymást a Képzőművészeti Szakközépiskolában. Majd a főiskolai tanulmányok idején formálódott, erősödött tovább ez a barátság – a nagy csatangolások, az éjszakába nyúló viták, a szellemi útkeresés éveiben. Tart a kapcsolat azóta is, mert összeköti őket az azonos természetelvű művészetszemlélet, a választott elődök hagyományának tisztelete, továbbvitelének szándéka, a közösen megfogalmazott elvek következetes vállalása. Idén az „Újrealista" alkotóközösség tagjai lettek.

Úgy érzem, sokrétű és érdekes anyag kerül bemutatásra ezen a tárlaton. Műfaji változatosság jellemzi – érmek, kisplasztikák, tájak, portrék és csendéletek sorakoznak egymás mellett. Örvendetesen gazdag a kiállítás rajzokban! Ami nemcsak azért jó, mert reprezentálja a kiállítók biztos szakmai felkészültségét, sokoldalúságát, de jelzi egyben az élmény, a művészi indulat elevenségét talán legközvetlenebbül őrző rajz, mint műfaj megbecsülését, egyenjogúságát. A válogatás bepillantást enged az alkotási folyamat titkaiba is.

T. Ridovics Anna

Reprók: 1. Ridovics Péter: *Eszter;* 2. Kubisch János: *Erzsi;* 3. Ridovics Péter: *Várakozás;* 4. Buda István: *Kisfiúfej* című művei

BUDA István szobrász

Farkas András: Kiállítások az MMK és a Hevesi Szemle Galériájában. - Hevesi Szemle, 1989. 2.sz. 82-84.p.

Aztán itt van Buda. O inkább a fiatal férfitesteket, a fiúk nyurgaságát választja mintázatnak; a *Fiam*, a *Kécskei parasztfiú*, a *Kisfiú* szinte bizonyítják azt is, hányszor ugrott neki ezeknek a témáknak. De ugyanaz a magas fokú szeretet és rokonszenv veszi körül nőalakjait is. Elég, ha a *Torzóra* vagy a *Kútfigurára* utalok. Vagy a *Hajnalra*, ahol kőbe vésett félalak, annak mozdulata kibomlik, azaz hogy megáll, mert az öltözködő nő éppen megszabadul az ékességétől, az éjszaka álmaitól. S ha Buda érmeit végigpásztázzuk, feltűnően sok ábrázolás az esztétikai élmény eredménye. *Berzsenyi Dániel, Radnóti, II. János Pál megmintázása éppúgy mély reflexió eredménye, mint a Tavasz, az Erika vagy Derkovits Kivégzésének bronzba átírása.*

Berze Nagy János és a baranyai magyar néphagyományok

Fülöp Lajos, a neves szakember, szűkebb hazánk szülöttének munkásságát értékeli figyelemre méltó tanulmányával.

Konzervatizmus és lelkiismeret-ébresztés

Szelei Béla magvas tanulmányában Herczeg Ferenc írói pályájának sokáig figyelembe nem vett értékeire hívja fel a figyelmet.

Az utolsó akkord

Pécsi István kezdődő kisregénye Csajkovszkij életének utolsó napjait eleveníti fel, visszaidézve egy magányos ember sorsának tanulságos fordulóit.

Buda István: Fiam

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Buda György, grafikus- és festőművész

KISALFÖLD

1984 APR 25

1021

Szín, forma, hangulat

Buda György tárlata a soproni Festőteremben

Sopron megtartó erejéről legendákat mesélnek a városért mindig lelkesedni kész lokálpatrióták. Hogy egy-egy történetben mennyi az igazság, ne kutassuk. Hiszen nem is ez a lényeg! A valóság-darabkákból végül összeáll a kép, amelybe a földrészeket bejárt soproni festőművésznő éppúgy beletartozik, mint a kanyargó középkori utácskák és sikátorok, a soproni erdők és hegyek egyik szerelmese, aki hosszú évtizedek után visszatért oda „ahonnan vétetett": Buda György Bécsben élő festőművész önálló tárlata nyílt meg a soproni Festőteremben.

— Ötéves koromban kezdtem el rajzolgatni. — Édesapám csodálatos ceruzarajzai keltették fel az érdeklődésemet — vallja magáról a művész. — A középiskolában nem is kerülhettem volna jobb kezekbe, mint a soproni festőiskolát megalapító Horváth Jánoséba. Tőle tanultam meg rajzolni, általa sajátítottam el az akvarell festészet egyáltalán nem könnyű kifejezésmódjait is.

— A háború azután, mint oly sok korombeli ifjú ember életét, az enyémet is derékba törte: sem erdőmérnöki tanulmányaimat nem tudtam befejezni, sem a művészi életpályát nem választhattam. A Felszabadulás után bányászként, favágóként, földmérőként kerestem meg a kenyeremet. Ám a rajzolással, úgy látszik, egy életre eljegyeztem magam: a későbbiekben olajkutatóként sem feledkeztem meg a zalai dombvidék csodálatos látványáról, hazatérve pedig a soproni erdők megejtő hangulatáról.

— 1956 óta élek Bécsben, de a hazai földtől sohasem szakadtam el. Rajzaimon és festményeimen valamiféle formális kettősségben jelennek meg a Fertő innenső és túloldali tájai. Lényegükben azonban egy és ugyanarról beszélnek, az embert körülvevő természetről.

— Én mindig ecsettel, festékkel, festőállvánnyal járom az erdőt. Hacsak tehetem, együtt sóhajtok a Rozália és a Brennbergi völgy évszázados fenyveseivel, próbálgatom megfejteni a szurdokok és vízmosások titkait... Máskor az Őrség bükköseiben és szelidgesztenyéseiben bóklászom, keresgélve a táj mindenütt ott rejtőzködő varázsát. Legújabb kifejezési eszközömet, a filcfoll-rajzot is egyik téli kirándulásom alkalmával „fedeztem fel". Olyan hideg volt azon a napon, hogy a vízfesték, mielőtt még a vászonra vittem volna, megfagyott. Ám azt a pillanatot mindenképpen meg akartam örökíteni, amikor erdősáv közé bukik a napkorong — és véletlenül kezem ügyébe akadt a filctoll...

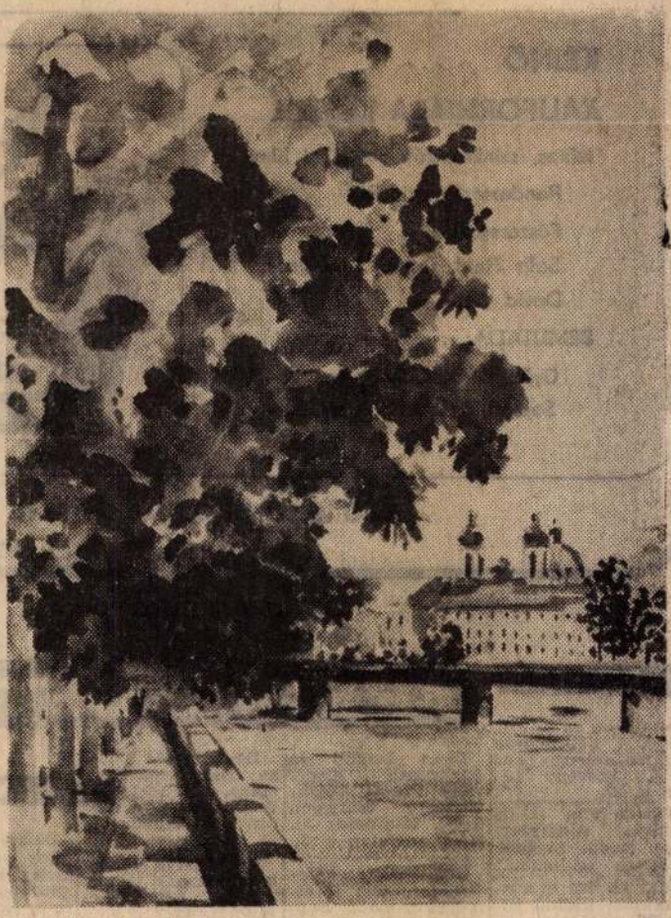

Innsbruck

A hatvannégy éves Buda György csupán néhány évvel ezelőtt vált a szó igazi értelmében vett, elismert alkotóvá. Első tárlata 1981-ben, a Bécsi ünnepi hetek alkalmával nyílt meg. Azóta már többször is kiállított az osztrák fővárosban. Sopronban most mutatkozik be először. Munkásságának gerincét a tájképek adják. Igazi mesterségbeli tudásról grafikái és litográfiái vallanak, a festészetet — ahogyan a művész vallotta — nap mint nap újra tanulja, fejleszti, tökéletesíti. A vásznain megjelenő színek, formák és a hangulatok azonban mindig a természetelvű, realista ihletettségű látványfestészet szolgálatába állnak. Ami pedig ennél is több, valamiféle hidat alkotnak két ország népei között.

K. Z.

MOZIHÍREK A MEGYÉ

ÚJ FILM!

KÉJNŐ KALIFORNIÁBA KÉSZUL

színes, szinkronizált amerikai film

Rendezte: Martin Ritt

Főszerepben:

Sally Field, Tommy Lee Jones, David Keith

BEMUTATJA:

Győr, Vörös Csillag, ápr. 26—29.

Sopron, Szabadság, ápr. 30—máj. 2.

JÖN! JÖN

NAPLÓ G

a XVI. Magyc kitüntetett sz

Irta és re

Május 3-

a Vörös

101 KISK

színes, szinkr rajz-mesefilm

Rendezte:

Május 10

a Rába F

FOGADÓ

Győrött a

április 26-

du. fél né

Jó szórakozást kíván Kedves Vendégeinel

GYŐR-S. MEGYEI MOZIÜZEMI VÁLLALAT

APRÓHIRDETÉS

ADÁS-VÉTEL

Elmenve: es naposcsibe, naposkacsa minden szerdán kapható. Ottevény Lenin u. 27.

Polski Fiat 125-ös bontva, alkatrészként eladó. Sopron, 12-943-as telefonon.

MZ TS 250 motorkerékpár kitűnő állapotban olcsón eladó. Nagycenk, Dózsa krt. 9.

6 éves herélt sodrott ló sürgősen eladó. Pereszteg, Széchenyi u. 2. Németh.

Törzskönyvezett perzsa kiscicák eladók. Érdeklődni lehet: 12-227-es soproni telefonon.

Petrof gyártmányú pianínó újszerű állapotban eladó. Mosonmagyaróvár, telefon: 15-911, Egyetemi Kollégium. Pál va Zoltán.

2 személyes piros buklé kihúzható rekamié eladó. Mosonmagyaróvár, Kolbai Károly út 24. (Károlyliget.)

Hegesztőtrafó eladó. Mosonmagyaróvár, Gazdász út 3., Jáni.

Magyaróvárott páncélkeretes rövid zongorát elcserélném pianinóért, vagy eladnám. Érdeklődés: 98/15-369-es telefonon (Magyaróvár).

IS-es Zsiguli jó állapotban eladó, vagy 1300-as Volkswagenre cserélem. Győr, Munkásőr 34. X. 1., délután 5-től.

„ALU—15" hajótest (kajütös) jó állapotban eladó, Sopron, IV. László kir. u. 43. II/7., délután.

Garázsban tartott, most vizsgázott CS-es Moszkvics jó állapotban eladó. Győr, Munkásőr u. 75. III/4., telefon: 25-447. Érdeklődni lehet egész nap.

C-s Trabant friss műszakival jó állapotban eladó. Érdeklődni lehet: Bíró Ernő, Győr, Urbantsok út 37.

Igényesnek eladó neobarokk 6 db-os szalongarnitúra. Érdeklődés: naponta üzenetközvetítőnél telefon 96/21-793 CB AM 39. csat. 26-027.

Lada Combi kifogástalan állapotban eladó, Győr, Bácsa, Nemesszék u. 35.

PT 96—45 rendszámú 4 és fél éves megkímélt állapotban lévő, garázsban tartott, üreg és alvázkezelt fehér Lada Combi belga radiálgumikkal eladó

IX-es Skoda S 100-as friss műszakival eladó. Érdeklődés: Horváth János, Kapuvár, Akácfa u. 25., 17 óra után.

1 db sárga muraközi kancaló eladó. Sopron, Lehár Ferenc u. 13.

PF-es 1500-as Lada eladó. Érdeklődés: 22-533-as telefonon, vagy Győr, Vécsey u. 6. Borozó.

4 éves Trabant Speciál megkímélt állapotban eladó. Petes Károly, Csorna, Kun B. u. 5. (Kórház mellett.)

1 db kétszárnyas ablak, 1 db ajtó, 2 db 200 literes olajoshordó, kazáncsövek, kb 25 mázsa szén eladó, Fertőd, Vasútsor 25.

Napos és előnevelt csibe állandóan kapható. Vörös keltető, Babót, Vörös Hadsereg u. 34.

Fóliások, figyelem! Tápkockás bimbós paprika, paradicsom, uborkapalánta folyamatosan kapható kertészetünkben. Kapható továbbá muskátli (futómuskátli is) sokféle színben. Petró, Ács, Pénzásás, Honvéd út 11.

INGATLAN

Balatoni telek nádtetős házzal eladó. Érdeklődő leveleket: „Sürgős 792" jeligére a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

2 szobás családiházrész garázzsal vagy anélkül eladó. Győr, Munkás utca 20.

Ménfőcsanakon, Sport u. 5. sz. alatt 2 szobás családi ház (nem komfortos) 600 □-öl kerttel eladó. Érdeklődés: Koltói Anna u. 3.

2 szobás szövetkezeti lakás eladó, kp + OTP átvállalással. Sopron, Munkásőr 31., III. emelet 11. Érdeklődés: 17 órától.

Gönyűn 600 □-öl telken levő 120 m² alapterületű családi ház, különálló pincével, és melléképületekkel eladó. Érdeklődni lehet: 17 óra után, a 24-530-as telefonszámon, vagy Győr, Vajcsuk L. u. 36. I/1 sz. alatt (Molnár).

Mosonmagyaróváron a Szolgáltatóház mögött, Mély utcá-

Ház eladó, Szobakonyha, mellékhelyiség, 200 □-öl telek, termő gyümölcsös. Győr, Bácsai út 153/A, Nagyné.

Győrújbaráthegyen, 504 □-öl kert, fele részben termő gyümölcsös, pincével, faházzal, a faház külön is eladó. Cím: Győr, dr. Pogány Imre u. 28. IX/2. Árki Tibor.

Fehérvári úton 500 □-öl hétvégi telek eladó. Érdeklődés: egész nap, Győr, Ifjúság krt. 14., IV. emelet 3. ajtó. Nagy Jenő.

Belterületen hétvégi telkek házikerteknek eladók. Érdeklődés: Mosonmagyaróvár, Vízpart 27.

Győrben a Fehérvári út szomszédságában 158 □-öl részben közművesített telek eladó. Leveleket: „Csendes helyen 384" jeligére a soproni Hirdetőbe

Lenin krt. 9.

Eladó Fertőszéplak belterületén 453 négyzetméter alapterületű régi ház, félig tömés, félig tégla, és a hozzátartozó 414 négyzetméter kert. Érdeklődni lehet: Simon Ferenc, Fertőszéplak, Ady Endre u 18.

Sopronban, felújításra szoruló két la

Buda György
festő

BUDA GYÖRGY Ausztriában élő magyar festőművész Bemutatom Brennbergbányát című kiállítása nyílt meg szerdán a bátonyterenyei Bányász Művelődési Központ képzőművészeti galériájában. Az április 20-ig megtekinthető tárlaton a művész 50 akvarelljét, tus- és szénrajzát mutatja be.

Népszabadság, 1988. márc. 31.

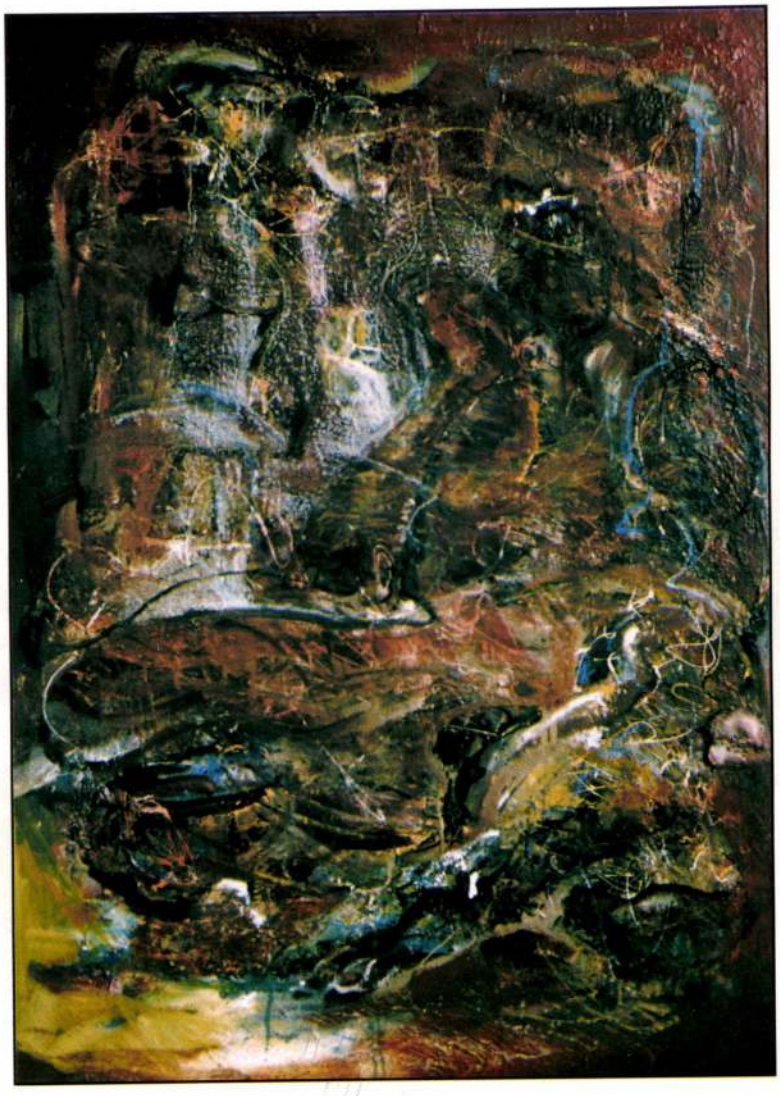

Buda István

Motto

" ... Láertész fia az, s Ithakában lakja lakását:
egy szigeten láttam, szaporán hullatta a könnyét
messze, Kalüpszó nimfa lakában; a nimfa erővel
ott tartja, s nem tud hazatérni az otthoni földre: ... "

(Homérosz: Odüszea - IV. ének)
Fordította: Devecseri Gábor

" ... Laertes' son, whose home is Ithaka.
I saw him weeping on an island.
The nymph Kalypso has him, in her hall.
No means of faring home are left him now ... "

(Homer, Odyssey - Book IV)
Translation by Robert Fitzgerald

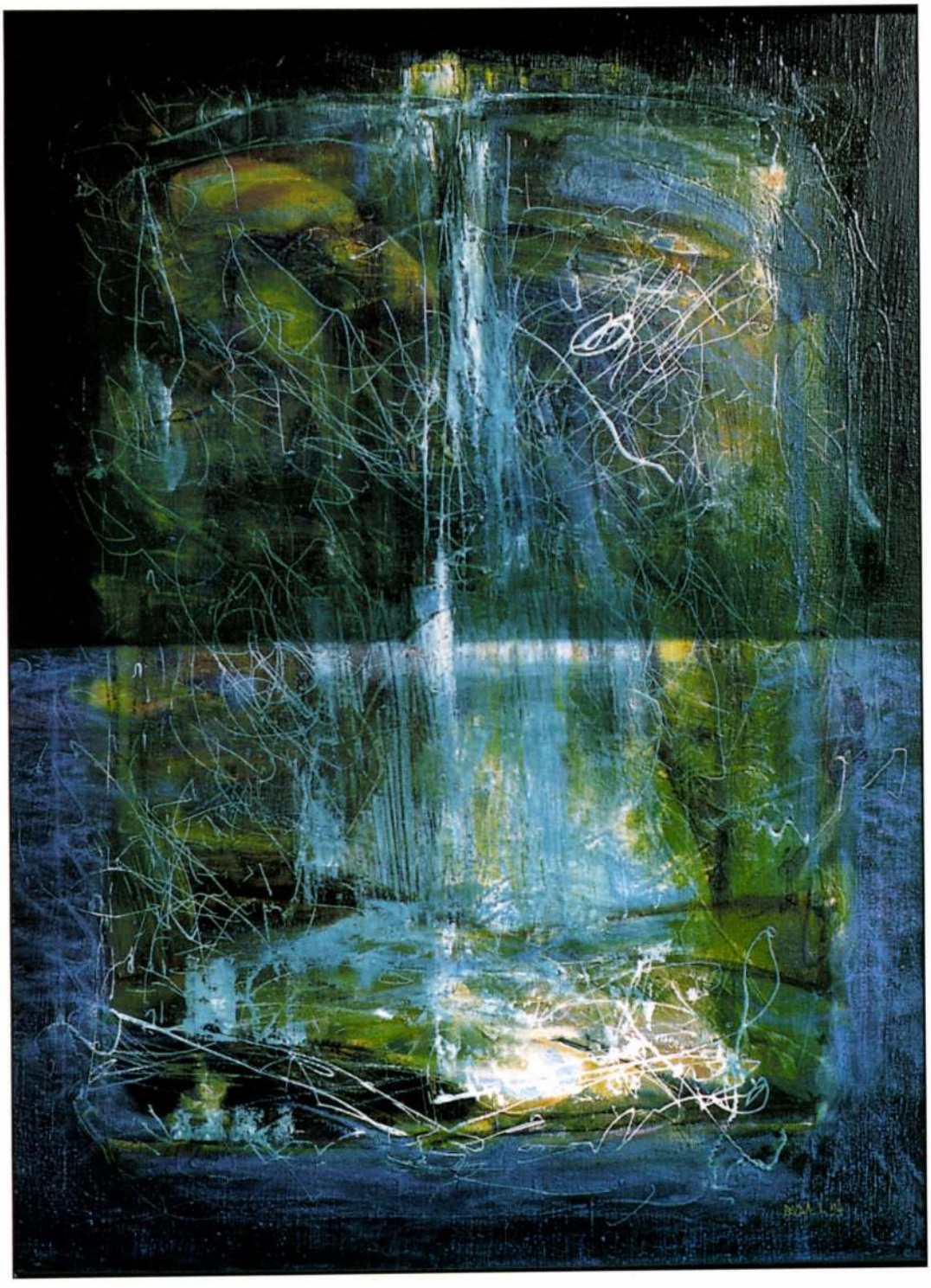

Kompozició
olaj. 82 x 60 cm

Composition
oil. 82 x 60 cm

Odüsszeusz útja a negyedik évezred felé

Csaknem háromezer esztendeje született egy örök történet a férfiúról, aki elhagyja szülőföldjét, hogy harcoljon, győzzön és visszatérjen, leküzdve az istenek haragjának és a természet ármányainak száz akadályát, majd végül embertársainak kapzsiságát és irigykedését is. Visszajut boldogságába, mert talált olyanokat, akik akkor is hűek maradnak hozzá és szeretik, amikor szegény vándorként bukkan fel a tengerparton és az érvényesülés szeszélyes csillaga nem sugárzik reá oly fényesen. Odüsszeusz az a férfi, akit felesége, fia, dajkája és régi cselédje segít vissza birtokába és hatalmába, és akinek legfőbb tulajdonsága a furfang, a lelemény, más szóval: a tehetség. Hiszen ha visszagondol az olvasó a Földközi tenger világát bejáró hős történetére, rájöhet, hogy népszerűsége, könnyű sikerei mindig veszélyeket is rejtenek magukban.

Homérosz világcsavargó és asszonyszíveket összetörő hőse, Odüsszeusz a XX. század irodalmának is egyik fő alakja lett James Joyce különös bolyongó hősében, aki bejárja a modern világ társadalmi és lélektani szigeteit, kerülgetve a modern világ örvényeit, sziréneit és hajómorzsoló szikláit. Csaknem egy évszázada „kötelező", - de nagyon ritkán valóban kézbevett és átélt „olvasmány" mind az Odüsszeia, mind az Ulysses. Századunk középkeleteurópaiként ismert földrajzi-történelmi-társadalmi régiójában, mely nem tartozott soha az istenek kedvenc földjei közé, példabeszédként él az az ember, aki ötször volt kénytelen állampolgárságot cserélni élete során, holott ki sem mozdult Munkácsról. A lelemény, az odüsszeuszi furfang, az alkalmazkodás a csábító dalú és rontó varázserejű gonosz nőkhöz, a gyilkos indulatú óriásokhoz, az ellenséget támogató istenekhez és az elhagyott javakat megkaparintani akaró mindenkori „kérőkhöz", majd a felülkerekedés, hogy aztán a hős újra megkísértse a sorsot - ez a tehetséges kelet-középeurópai ember végzete.

Ezt ismerte fel ösztönösen a magyar és erdélyi gyökerű Buda István, mikor a világ ellenséges és csábító kihívásaival szembeszálló ithakai görög hőst tette meg egyik képsorozata vezéralakjának, ugyanúgy felhasználva a közismert mítoszt, ahogy a klasszikus drámaírók tették. Irodalmi háttér, emberi tartalom, kulturális örökség, művészettörténeti hagyomány fonódik össze a festmények színeinek és játékosan felbukkanó-eltűnő vonalainak gomolygásában, elmélyülésre és átélésre, beleélésre és absztrahálásra késztetve az erdélyi, budapesti vagy általában európai nézőt, ráébresztve, hogy van egy Óvilág „saját tengerrel", a Mare Nostrummal, amely nem elválasztja egymástól, hanem összeköti egymással Afrikát, Ázsiát és Európát. Lehet korunk a fogyasztói kultúra szintjén a modern atlantióceániból posztmodern, csendesóceánivá váló kultúra százada - a mediterrán, az európai kultúra évezredekben gondolkozik.

Az emberiséget az mentheti meg, ha a görög, a keresztény, a tudománytisztelő nagy korszakok után olyan következik, amely új partokat keresve tisztelettel őrzi a korábbi szigetek mítoszait és technikáit, mert vannak olyan leleményei az emberi elmének, amelyek örökké újra alkalmazhatók. Buda István kísérlete a hagyományra épülő korszerű művészetre, efelé a jövő felé látszik keresni az utat.

Székely András

Művészettörténész

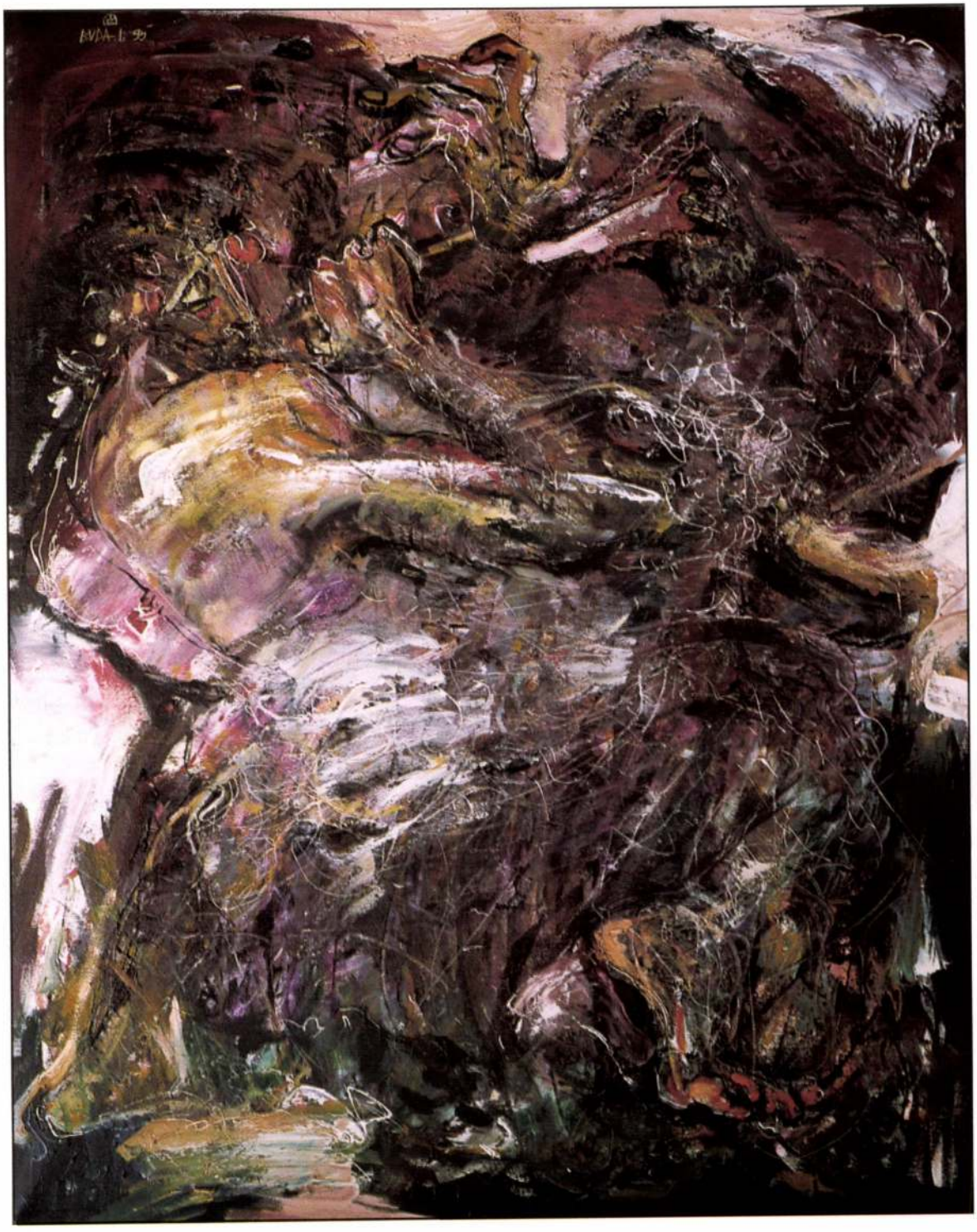

Küklopsz
olaj. 120 x 90 cm

Cyclop
oil. 120 x 90 cm

Odysseus's Way towards the Fourth Millenium

Almost three thousand years passed from the arising of an eternal story about the man who left his homeland to fight, win and return fighting down the rage of gods and hundreds of obstacles of nature and in the end the greed and envy of fellow-beings. He returns to his bliss because he chanced upon such kind of people who remained faithful to him, and loved him, even if he appears as a poor wanderer on the seashore when his star of success does not shine so bright on him.

Odysseus is the man who is helped by his wife, son, nurse and servant to regain his power and possession and whose main features are the trick, the inventiveness, in other words: talent. If the reader thinks back on the story of the hero who wandered around the world of the Mediterranian Sea it can be realized that his popularity and easy successes were always coupled with peril.

Homer's Odysseus, the world wanderer and women's heart-breaker hero became the main character in literature of the 20th century as James Joyce's strange rambling character who wandered all over the social and psychological islands of the modern world trying to keep clear of shipwrecking whirpools and cliffs. The Odyssey and the Ulysses were 'compulsory' for almost a century, but they are 'readings' which are actually very rarely read and experienced.

In the geographic-historical region known as Central East Europe which has never been the most favourite land of gods, in this century lived a man who had been obliged to change his nationality five times although he had never moved away from Munkács.

The inventivenes and the Odysseyan wiles and the adapting to the wicked women singing tempting songs and having evil magic power, giants with killing temper, gods supporting the enemy and the 'suitors' wishing to grab the abandoned properties, finally overcome and then leading the hero once again into temptation - this is the talented Central East European people's destiny.

This was recognised spontaneously by István Buda - whose roots are Hungarian and Transylvanian - when he picked out the hero of Ithaka to be the leading figure in one of his sets of pictures, using the well known myth in a same way as the classic writers did before. The literature, the benevolence, the cultural heritage and the history of art are interwoven through the colours and playfully emerging-disappearing wreathing lines of the pictures inducing the Transylvanian, Hungarian or generally, the European viewer to experience and abstraction making them to realize that the 'common sea' of the Old World, the Mare Nostrum, exists anyway which binds together rather than separates Africa, Asia and Europe. Our era is the time of transition from a modern Atlantic consumer society into a post-modern Pacific culture, but the Mediterranean and the European culture is measurable in centuries.

Mankind could survive if the Hellenic, Christian and sciences epoch will be succeeded by an era which is searching for new coasts, by faithfully guarding the myths and techniques of old islands as there are human inventions which can be used forever.

István Buda's attempt, his modern artistic approach based on traditions, seems to search for the way leading to this type of future.

András Székely
Historian of Art

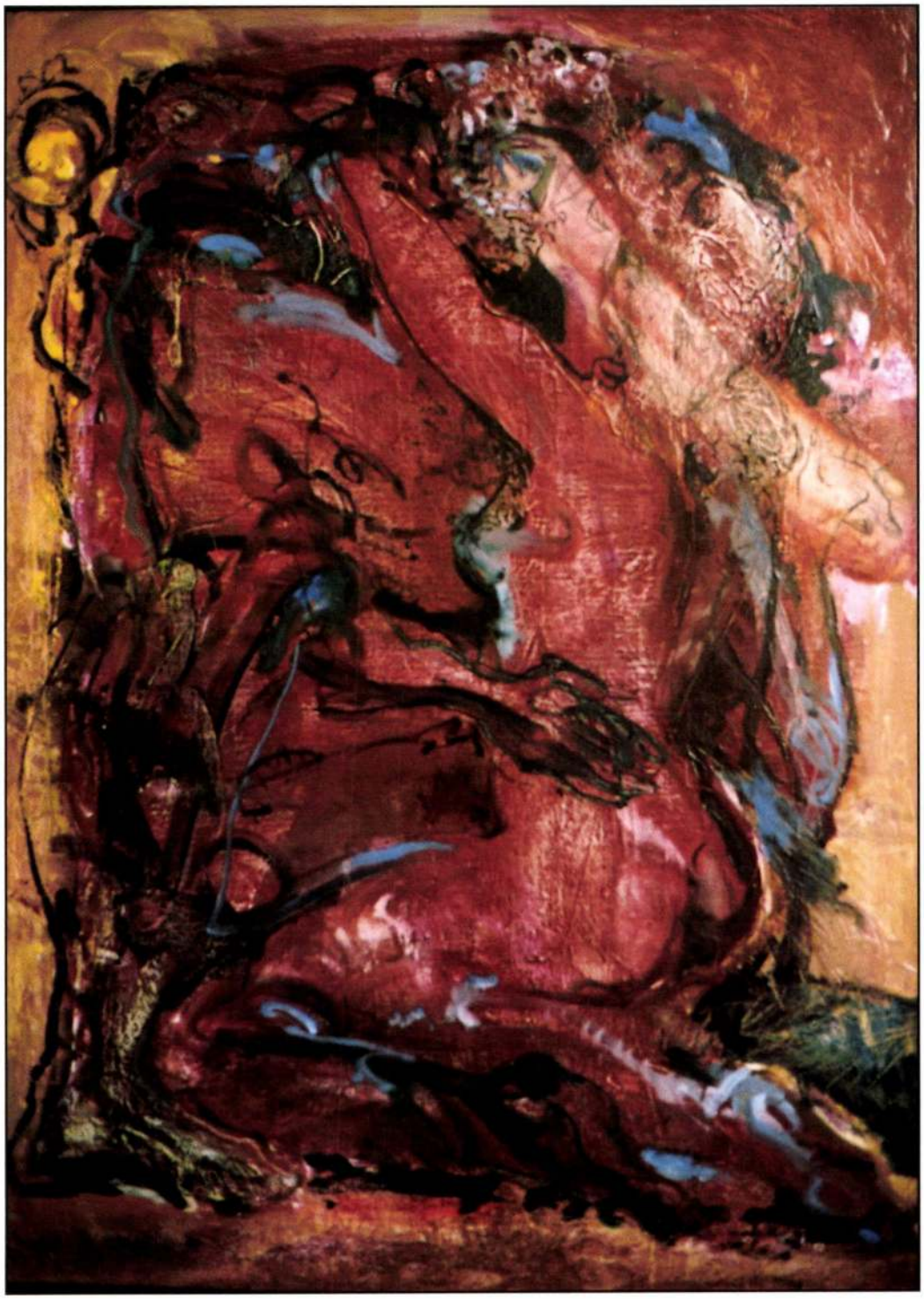

Calypso I.
olaj. 78 x 58 cm

Calypso I.
oil. 78 x 58 cm

Buda István festőművész alig múlt 30 éves. Munkásságáról még nem szólnak a lexikonok.

Bár megemlíthetném, hogy már kisgyermek korában is sokat rajzolt, meg is jelentek „művei" gyermekújságokban, mégsem ezt emelem ki, hogy csodagyereknek tüntessem fel. De megjegyzem, hogy elkötelezettsége, ha ösztönösen is, efelé a festői hivatás felé irányíthatta azidőtől kezdve.

Festői gondolatköre és alkotóvágya minden képében felismerhetően tettenérhető. Mély vonzalommal a választott tematikában, nagy komolysággal merül alá az általa kimondani kívánt filozófiai mélységekbe. Képei klasszikus festői felfogással, a múlt iránti nagy tisztelettel válnak ízig-vérig maivá kezenyomán.

Festményei több síkban és több rétegben, a mában, nekünk is erkölcsi tanulságokkal és példaképekkel szolgálhatnak. Gondolatait a mitológia területére való vándorlásaival és megismerésével fejezi ki képeiben. Erkölcsi mondanivalóját és tanulságait is e területről hozza.

Alakjai plasztikus megfogalmazásukkal szinte szobrászi formákká válnak festői környezetük atmoszférájában, amelyet színvilágával és sfumatos építésével is hangsúlyoz, a háttér messzeségéből emelkednek ki.

Nem találjuk képei sorában azokat a mellékösvényeket, a fiatal festőknél oly gyakori útkeresések jeleit, mert Buda István útját nagyon határozottan, egységes hangvétellel és céllal járja.

Kratochwill Mimi
Művészettörténész

István Buda is just over thirty. We cannot yet find notes in encyclopaedias about his artistic achievements.

Although I could mention that he drew a lot during his childhood and his "masterpieces" were published in several magazines for children, I do not want to point it out after all to introduce him as a child prodigy. However, I can state that his instinctive commitment guided him towards the art of painting from the outset.

His train of artistic thought and longing for creative work can be discovered in all his paintings. In his themes picked out with great symphathy he falls, with earnestness, into the philosophical depth he wishes to express in his paintings which are becoming out-and out contemporary through him with a classical approach of painting and great respect for ancient times.

His paintings in several strata and layers can serve these days as moral lesson and model for us. He is expressing his thoughts through his works by means of wandering amongst the legends and mythology. The moral lessons and messages are brought from this domain.

The shape of his plastic figures are in contrast to the background and becoming almost painted statues in their milieu which are further emphasized with the layout and the range of colours used.

We cannot find those side branches which are so common for young artists because István Buda is going on his way very consistently, resolutely and purposefully.

Mimi Kratochwill
Historian of Art

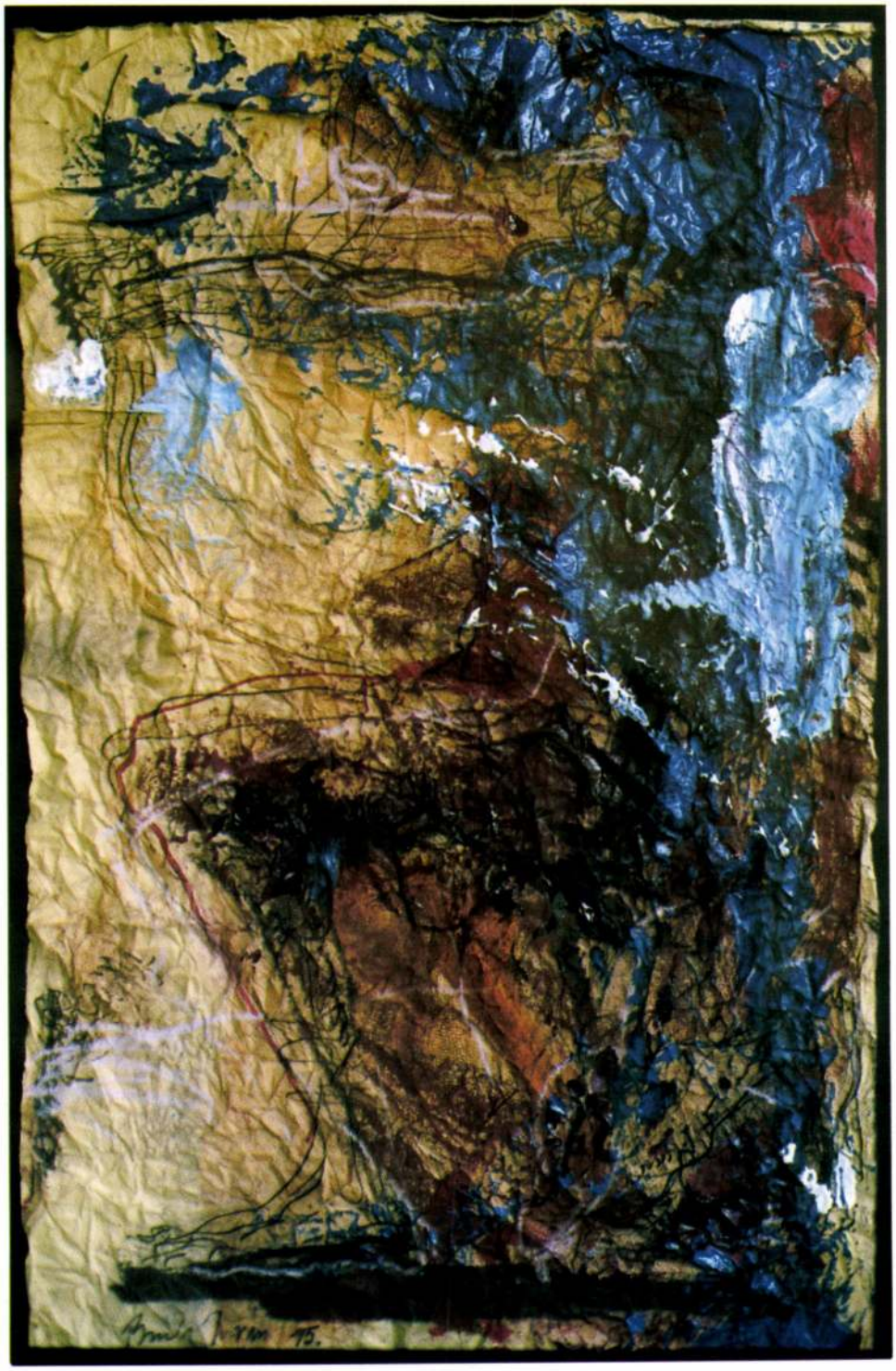

Íjász
vegyes technika. 45 x 28 cm

Errow Man
mixed media. 45 x 28 cm

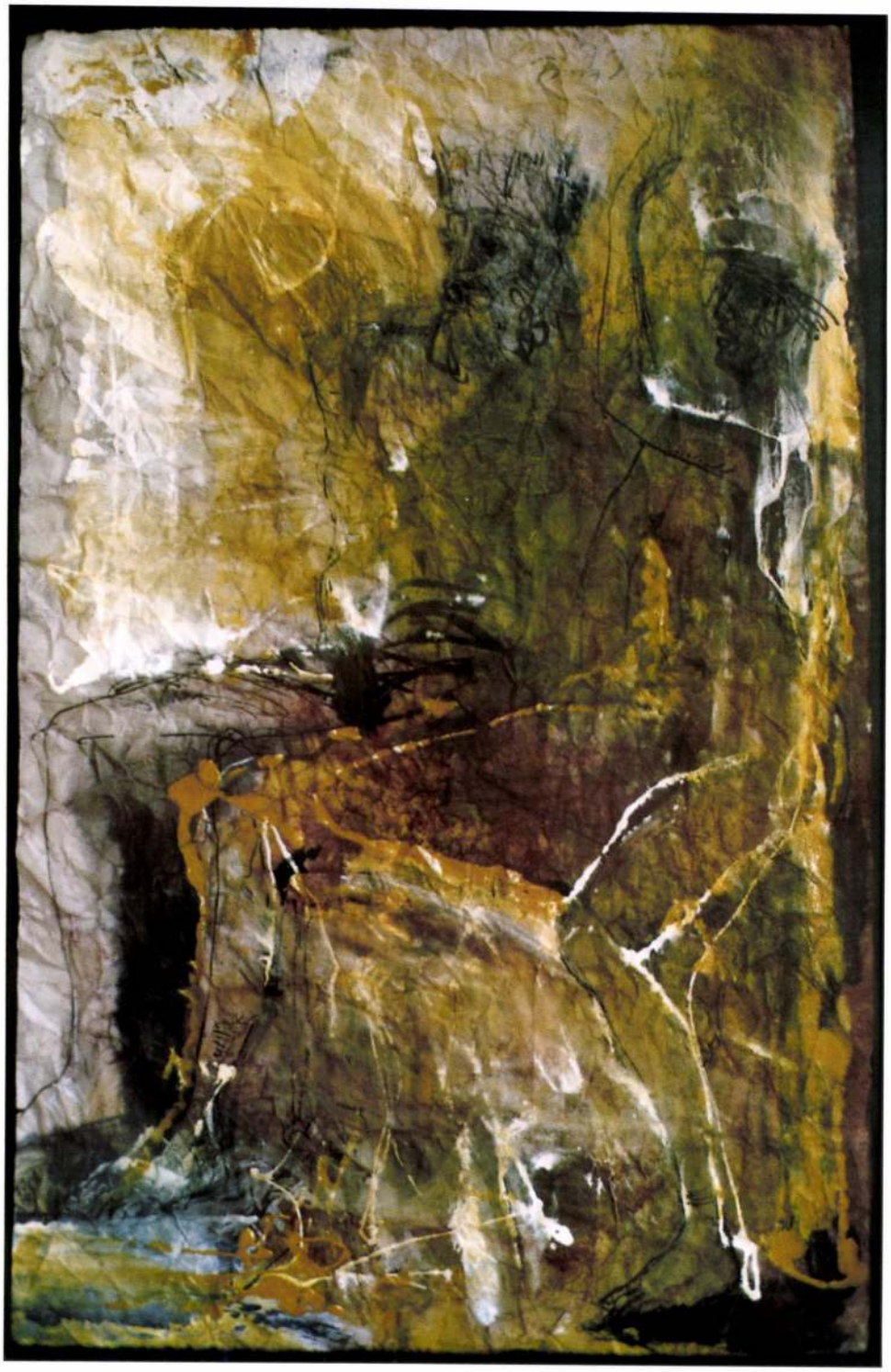

A Király
vegyes technika. 42 x 30 cm

The King
mixed media. 42 x 30 cm

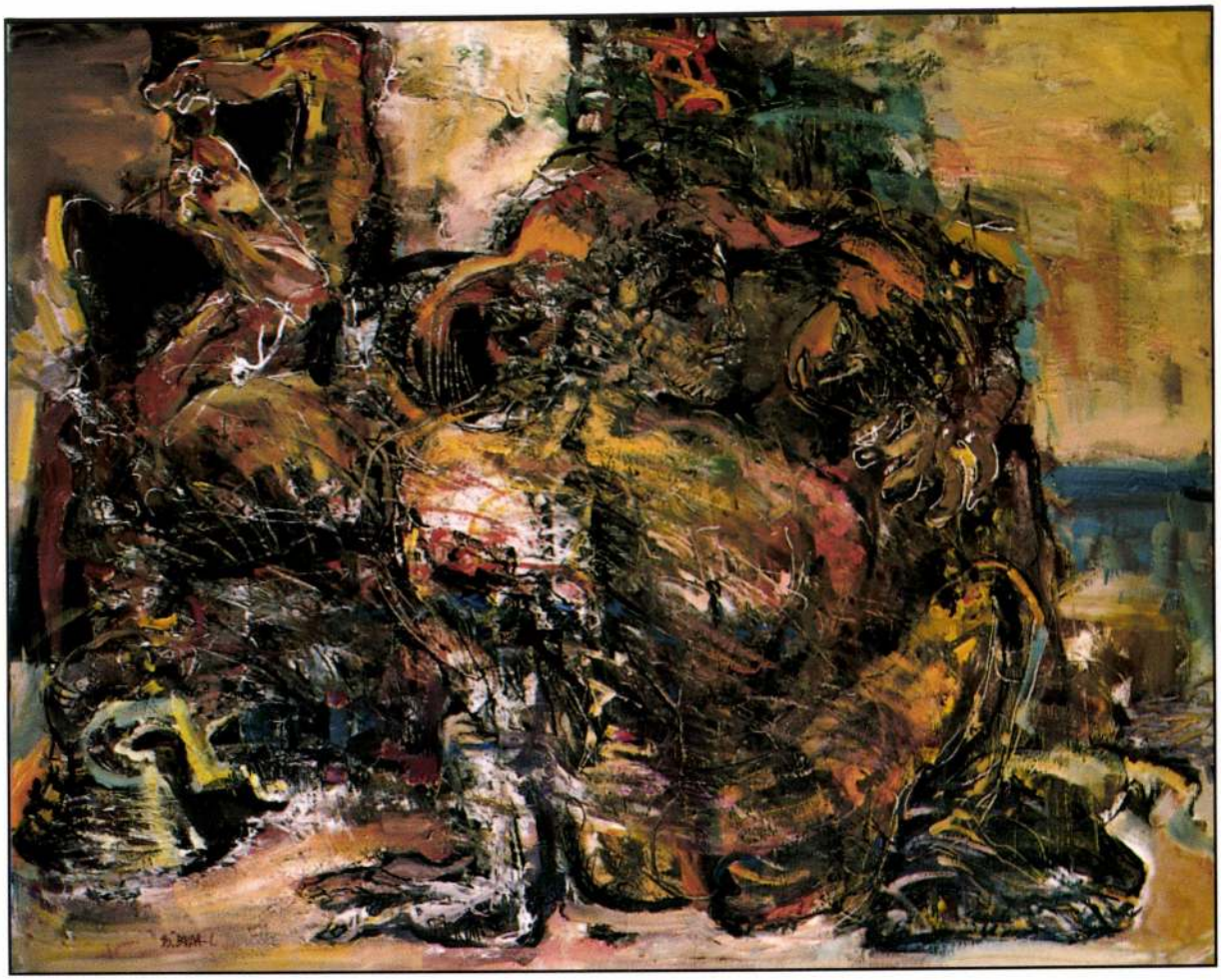

Calypso II.
olaj. 90 x 110 cm

Calypso II.
oil. 90 x 110 cm

A Vándor
vegyes technika. 42 x 30 cm

The Wanderer
mixed media. 42 x 30 cm

Kirké
olaj. 100 x 100 cm

Kyrke
oil. 100 x 100 cm

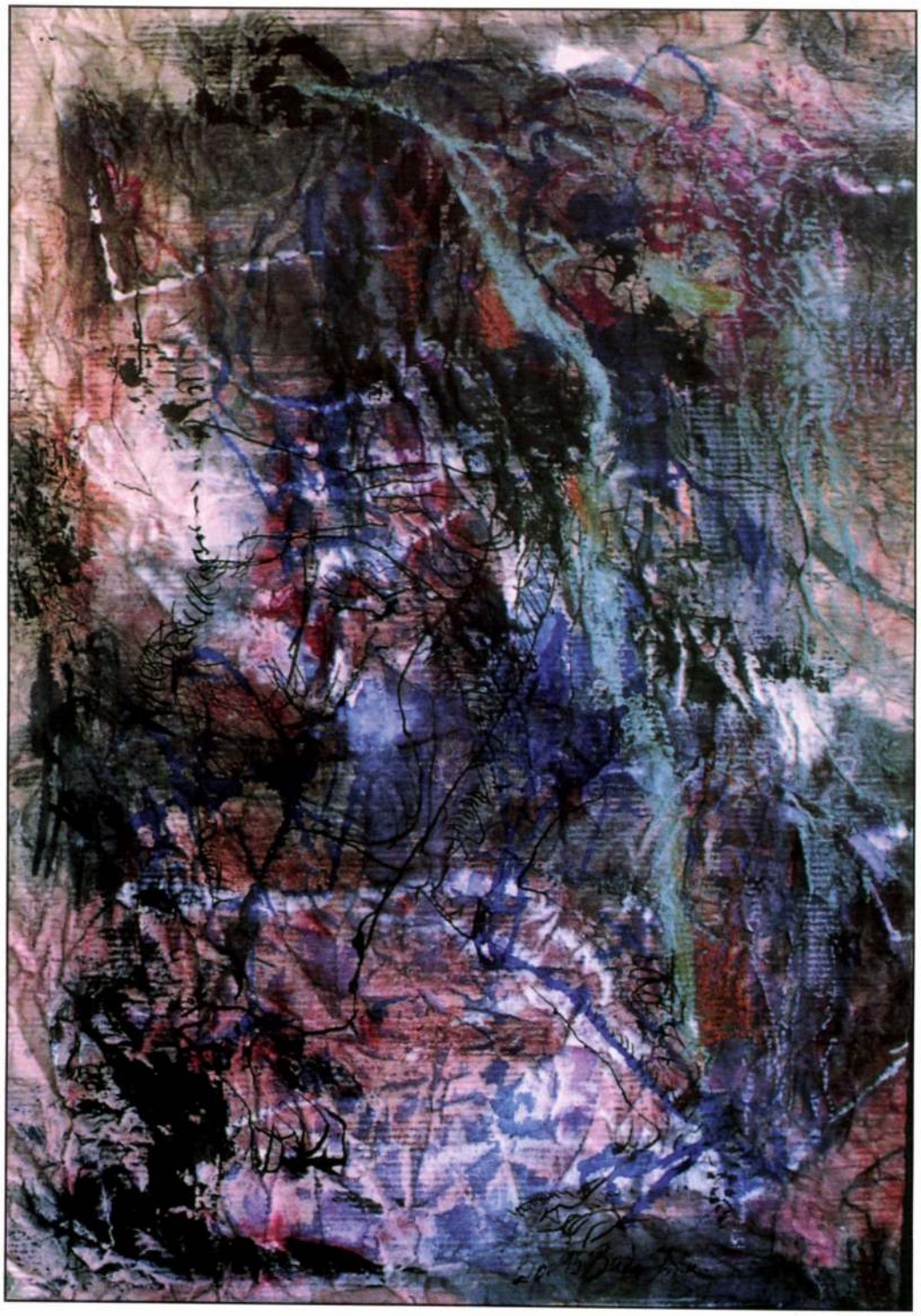

Kompozició
vegyes technika. 70 x 50 cm

Composition
mixed media. 70 x 50 cm

Szakmai életrajz / Professional C.V.

1962	november 4. Bukarest (Románia) 4th November Bucharest (Rumania)	Születési idő/hely Date and place of birth

Művészeti tanulmányok / Artistic Studies

1990	Kolozsvári Képzőművészeti Akadémia Academy of Fine Arts, Kolozsvár (Rumania) **Mesterei / His Masters:** Gergely István, Korondi Jenő
1991	Tanulmányút - Olaszország / Artistic Trip to Italy
1993	Tanulmányút - Spanyolország / Artistic Trip to Spain

KIÁLLÍTÁSOK / EXHIBITIONS

Egyéni kiállítások / Individual Exhibitions

1993	„Arany János" Színház, Budapest / "Arany János" Theatre, Budapest MHB „Fiatal Művészek" Pályázat első díj First Prize of Hungarian Credit Bank's Competition of Young Artists
1994	„Végállomás" Galéria, Budapest / "Végállomás" Gallery, Budapest
1994	„Vártorony" Galéria, Esztergom / Castle Tower Gallery, Esztergom (Hungary)
1995	Miskolci Nemzeti Színház / National Theatre of Miskolc, Miskolc (Hungary)
1995	„Kortárs" Galéria, Budapest / Gallery of Contemporary Arts, Budapest
1996	„Kunsthalle St. Moritz", St. Moritz, Svájc / "Kunsthalle St. Moritz", St. Moritz (Switzerland)

Kiállítási részvételek / Exhibitions - Co-participation

1992	Arezzo, Olaszország / Italy
1994	„Galeria de Velasco" Barcelona, Spanyolország "Galeria de Velasco" Gallery, Barcelona (Spain)
1995	Kortárs képzőművészek kiállítása, Angol Királyság Nagykövetsége, Budapest Exhibition of Contemporary Artists, Embassy of the United Kingdom, Budapest

Tervezett kiállítások 1996-ban / Exhibitions Planned for 1996

Június/June	„Kortárs" Galéria, Budapest Gallery of Contemporary Arts, Budapest
Augusztus/August	„Art-X" Galéria, Hotel Hilton, Budapest "Art-X" Gallery, Hotel Hilton, Budapest

Műterem / Studio
1068 Budapest, Rippl Rónai u. 25. II/1/B., Hungary, Tel.: +(361) 114 0096

Printed by ADRIA-TYPO Co. Hungary +(361) 310 1983

BUDA ISTVÁN

14. o.

A filozófusok köve

Buda István festő- és grafikusművész alkotásaiból rendeztek tárlatot A filozófusok köve címmel Firenzében, a toscanai tartományi tanács kiállítótermében, a Palazzo Panciatichiben. A bemutató, amelyet Ambra Giorgi, a toszkán régió kulturális igazgatója és Giovanna Carli nyitott meg, a hónap közepéig tart nyitva. (Sz. P. E.)

H. Napló, 2005. 11. 12.

ERÜLT ATLANTISZOM

Merre vezetett damaszkuszi út?

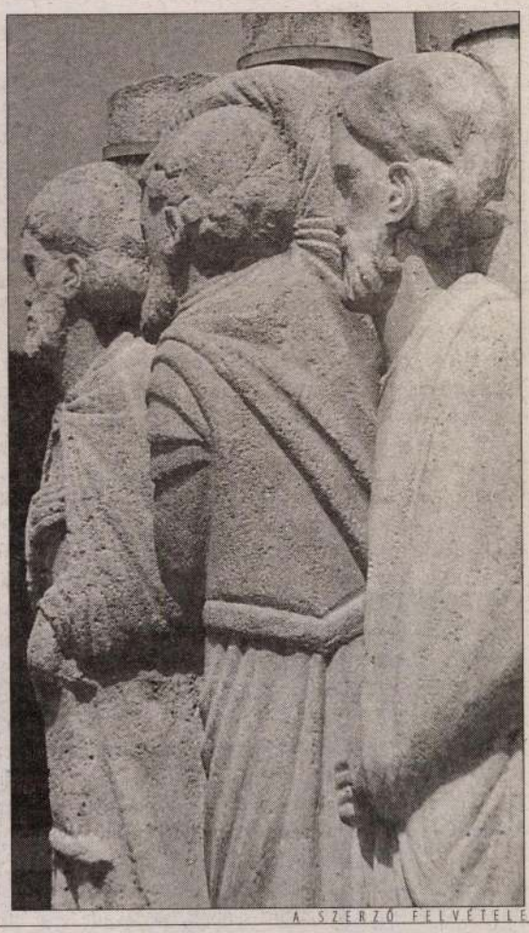

A SZERZŐ FELVÉTELE

borleleteket rögtön
ogy előkerültek a föld
zállították őket a sze-
ıc Múzeumba. A régé-
rogmayer Ottónak kö-
ezhettem őket. De ak-
ltak számomra. Hogy
k eredetileg, arról csak
zerezhettem tudomást
ől. Ma az ide látogató
égükben láthatja a fel-
a rekonstrukció ered-

ort a beregi egyezmény
ik először. Az 1233-ban
ó javadalomban részesíti
enti, hogy ekkor már áll-
s a hozzá kapcsolódó ko-
szlopszobrok nagy való-
zkapuhoz, illetve annak
Hazánkban eddig egyet-
ı álló oszlopszobrot is-
templom a XIII. század
írja a Szer monostoráról
ayer Ottó. Valószínűleg
veiben készült a szeri elő-
s. E szobrok technikájá-
zelebbi megfelelőit Fran-
k meg. A templomok fő-
is ott alakult ki, megle-
között. A kapuk bibliai
illusztrálnak. A nyugati katedrálisok alakjai ószövetségi próféták, apostolok, esetleg
ıe, mit mond a régész:
van, amelynek kezében attribútumként értelmezhető tárgy van. Az egyik nyitott
másik gömbös végű botot (ez megfelelne egy nagyon korai egyházi méltóságjelvény-
rdtak), a harmadik pedig feje fölé tartott kezeiben kígyót tart. Ez a jelenet ismerős,
Szent Pál-történettel, aki hajótörést szenvedve Málta szigetén rőzsegyűjtés közben
sodás történet során a kígyó nem marta meg az apostolt, aki a veszedelmes hüllőt a
sonló ábrázolást láthatunk a canterburyi katedrális egyik freskóján is. Ezt az alakot
síthatjuk.
ékünk van, ezek meglepően hasonlítanak egymáshoz. Ezért feltételezzük, az alkotó-
– szakáll, haj, bajusz, szemek – tudatos ismétlésével inkább az azonosságot akarta
megkülönböztetésre törekedett volna. Megkülönböztető jegy csupán a pileolus. Ha
l apostol, akkor a másik figura is, aki kezében az Áron-vesszőt tartja, és vonásaiban
yancsak Pál. Önmagától adódik a kérdés: miért kell ugyanazt az apostolt kétszer is
énet keretében? Talán ehhez ad magyarázatot az egyik töredék, amely egy tunikát
úló része… A tunika egy katona viseletének tartozéka lehetett. A közismert törté-
lőtt, Saulus néven, katonaként üldözte a kereszténveket. A damaszkuszi úton leját-
kult, s látását csak hosszú imádkozással eltöltött idő után nyerte vissza. E gondo-
vőnek tűnik az a lehetőség, hogy a bejárat szobrai Pál életének különböző állomá-
ba beleillik a nyitott pergamentekercset – levelet – tartó kéz is."
open Franciaországból érkezett művész faraghatta – írja összegzésként Trogmayer
nem lehet más, mint a szeri monostor egykori kegyura, Kalán püspök, aki királyi
színűség szerint Anonymus közvetlen felettese volt.
rjárás idején bizonyára elpusztult, de hamarosan újjáépítették. A XVI. század-
elnéptelenedett, s 1630-tól kezdve már Pusztaszernek – elpusztult templomnak,

Űrhajósszékéből a fényes fájdalom szférájáig repít, míg zuhanyrózsa alakú, kicsiny napjának hideg fényébe bámulok ordításra terpesztett arccal, markolom a karfát, s várom, hogy égboltnagy sötét alakja mikor tűnik el a horizontról. Zümmög és sziszeg a fúró, terminátorkarját ő vezeti a szájüregembe, ebbe a feltárult sebbe, ahol parányi szilánkokat tördel a gép szédült forgása. Orromig csap az égett csont és a fertőtlenítő szaga, zsibbadt szám a fülemig feszül; csak nem ki[illegible] Nem, nem

Gondolatébresztő festmények

A fantázia dimenziója

RÁCZ

Impozáns műterem, átlátható rend, bútor szinte alig, a világos falakon hatalmas képek. Olyan festmények, amelyek mellett nem lehet elsétálni. Meg kell állni előttük és tüzetesen megnézni őket közelről, távolabbról. Idő kell, amíg a nézőben kibontakoznak az egyébként határozott és megkapó színek mögül a formák, amíg az ember megérti, mit sugallnak. Olyan képek, amelyekkel együtt kell lakni, s talán mindennap mást mondanak, másra ébresztenek rá. Nem vidámak és nem szomorúak, nehezen lehet meghatározni a lényegüket. Ezek a festmények gondolatokat ébresztenek.

Alkotójuk, *Buda István* vidám, elegáns egyéniség. Mosolyog akkor is, ha komoly téma kerül szóba. Határozott, talán kissé túl reális is szavaiban, gondolatait akkor engedi szabadjára, amikor ecsetet vesz a kezébe.

Kolozsváron született. Édesapja, *Buda Lőrinc* is festőművész volt. Ő maga nem készült tudatosan a művészpályára. Ötéves korában magától értetődően fogott ecsetet a kezébe, papírra és vászonra csendéleteket, kakast, madarakat festett. Természetes volt, hogy szülővárosában a képzőművészeti líceumot, majd a művészeti egyetemet végezte el. Tanulmányai befejezése után, 1990-ben Firenzében volt lehetősége egyéves mesterképző kurzuson részt venni ösztöndíjjal. Ezután jött Budapestre, azóta itt él.

Buda István régi vásznakra és egyre kevesebb eszközzel készíti képeit

FOTÓ: TÓTH TIBOR

Az Olaszországban töltött esztendő alatt kitárult előtte a világ, sok emberrel ismerkedett meg. Művészi fejlődéséhez viszont inkább belülről kapott instrukciókat, gondolatvilágának változása késztette új utak keresésére. A figurális festészetet abbahagyta az évek folyamán. Úgy érezte, nem kell a néző szájába rágni, mit lásson, inkább gondolkodásra kell sarkallni. Le kell kötni, hogy a képek láttán megnyíljon előtte a negyedik dimenzió, a fantázia dimenziója. Régi vásznakra festi új elképzeléseit, a nézőt partnerének tekinti, és azt várja tőle, hogy az általa teremtett világot lássa a műben.

Külföldön jobban ismerik műveit, mint itthon. Kiállított Palma de Mallorcán, Barcelonában, Sienában, a svájci St. Moritzban. 1997-ben a Maastricht Artfair nemzetközi képző- és iparművészeti kiállításon ismerkedett meg a holland műkereskedővel, *Tony Verheidennel*, aki a Galerie A. 1. tulajdonosa, azóta ő menedzseli és tartja állandóan a közönség előtt a Buda-festményeket. Itthon 1996-ig a Kortárs Galériában és az esztergomi Vármúzeumban láthattuk alkotásait. Most amerikai meghívást kapott, jövőre New Yorkban mutatják be műveit. Úgy érzi, a külföld nyitottabb a modern festészet iránt, itthon a tehetősebbek még nem érzik-értik az értéket a kortárs művészetben.

Milyeneknek látja a saját képeit Buda István? Olyanoknak, amelyek kalandot jelentenek a nézőnek, ismeretlen mélységekbe, más galaxisokra kalauzolják. Szeretné tovább egyszerűsíteni a kifejezésmódját, csak kevés eszközzel, megtartva egyéni szimbolikáját mutatni be azt a világot, amelyet fantáziája kreál, s amelybe szeretné bevinni nézőit.

Buda István szobrán

A kiállítást megnyitja: MORVAI GYULA,

a Győr-Sopron megyei Tanács Művelődési Osztályának

főelőadója

*

A kiállítás megtekinthető:

hétfőtől péntekig 14–18 óráig, szombaton 9–13 óráig

május 8-tól május 26-ig

A GYŐRI VÁROSI KÖNYVTÁR

Herman Ottó u. 22. sz.

tisztelettel meghívja

1984. május 8-án 17 órára

Buda István szobrászművész

Kubisch János szobrászművész

Ridovics Péter festőművész

kiállításának megnyitására

BUDA István szobrász

Hevesi Szemle 1989.2.sz.

BÉNYEI JÓZSEF

Mint az isten

Véraláfutások ingemen
Sebek bíbor és kék ajakkal
Szorgalmas az idő billog-vasa
Égő hús fintorog a század

Szombatig tart a szomorúság
Kitakart halottak vacognak
A létezés ásító tömegsír
A vasárnapokat beszögezték

Imádni oltár arcnyi sincs
De minden minden áldozat csak
Feladom fehér ingemet
(Ne sírjatok a számadáson)
Meztelen állok

Mint az isten

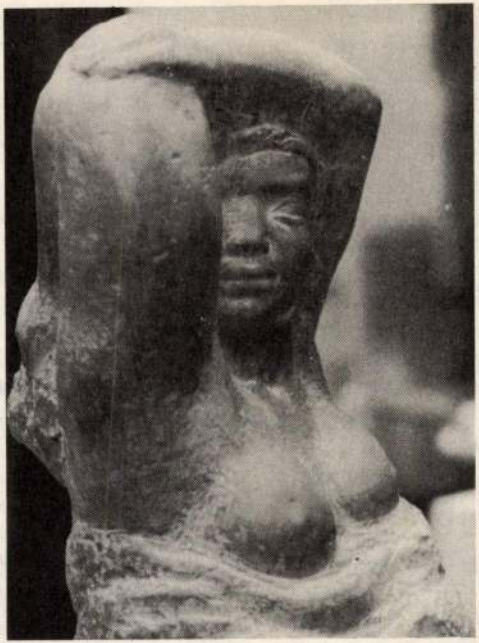

Buda István: Hajnal

— Ezt a pofátlanságot! — fakadt ki Gondos, amikor elolvasta a fülszöveget. — Hogy nem sül le a képéről a bőr! Nevelőnője is volt a szegény szerencsétlennek, persze, biztosan ingyen nevelte a kicsikét, hogy ezzel is segítsen az éhező, nyomorgó, a szegénységbe valósággal belefeketedett családon...

Gondos részt vett továbbá (építőtáborban) a Hanság lecsapolásában is. Akkor még senki sem sejtette, hogy néhány évtized múlva egy csomó dolgot homlokegyenest ellenkező irányba fog fordítani a politika, az élet, a körülmények, a történelem. Hogy akkor majd éppen az lesz a sikk, hogy vízzel árasztanak el száraz vagy kiszárított területeket (lásd: Balaton csücske, Duna kanyarja), hogy szegényparaszti ősök helyett kutyabőrösöket fognak lázasan kutatni, nem is kevesen, hogy aki szakállt vagy hosszú hajat növeszt, vagy rock-zenét hallgat, az akkor már nem nyugatimádó, csak fiatal, hogy nem a fellazítástól kell majdan óvni népünket, hanem az ellazulástól, hogy a szex nem csupán szennyes tenyerű, mocskos fantáziájú kapitalista üzletemberek találmánya lesz, hanem létezésünk része, és hogy a koronás, kettős keresztes, háromhalmos magyar címert nem rohadt reakciósok által visszasírt jelképként kezelik, hanem akár maszek ajándékboltok kirakataiban lépten-nyomon fellelhető, történelmi múltunkra utaló, vörös-, sárgaréz vagy bronz emléktárgyként.

Végezetül az ötödik év vége felé részt vett az állásokat elosztó bizottság ülésén. Neki egy győri általános iskola jutott, ahol elsősorban oroszt, a későbbiekben esetleg magyart kellett volna tanítania. Gondos köszönte szépen a bizottság hozzá való jóságát, és a felajánlott állást nem fogadta el.

— Hogyhogy??? — hördültek fel a magas bizottság tagjai. — Hát ezért költött államunk a maga taníttatására több százezer forintot?

Gondos akár idézhette volna a szállóigévé vált mondást is, miszerint „az állam én vagyok", de nem tette. Csak annyit mondott a bizottságnak, hogy ő n e m a k a r... — de az elnök félbeszakította.

Buda István Gertó

Szótabló a továbbjutó tizenhatokról

Már tudjuk, melyik az a 16 labdarúgó-válogatott, amelyik mától egyenes kieséses rendszerben ostromolja meg a világbajnoki trónt. A csoportküzdelmekben történteket és az egyes csapatokról kialakult eddigi benyomásokat kíséreljük meg összegezni, segítségül kinek-kinek, hogy végigjátszhassa magában: ki lesz a világbajnok.

Románia.

Az A csoportban az első helyen végzett. Két mérkőzést megnyert, egyet elveszített, rúgott és kapott góljainak aránya 5—5, pontjainak száma hat.

A selejtezőben elért eredményei: Románia—Kolumbia 3—1, —Svájc 1—4, —Egyesült Államok 1—0.

Góllövők: Hagi és Raducioiu (2-2), Petrescu.

Hogy a románok tudnak futballozni, és hogy a Hagi vezérelte együttesben több európai klasszis szerepel, azt eddig is tudtuk. Most már az a kérdés, hogy a csapat képes lesz-e felszabadult, jó futballt játszani azon az alapon, hogy ők máris megtették a magukét, velük nagy baj már nem lehet — vagy elkezdenek azzal foglalkozni, hogy Argentínát legyőzve tán még világbajnokok is lehetnek.

Esélyük Argentína ellen: 40 százalék.

Argentína

D csoport, 3. 2 — 1 6—3 6 —Görögország 4—0, —Nigéria 2—1, —Bulgária 0—2.

Góllövők: Batistuta (3), Caniggia (2), Maradona.

Ha a Bulgária elleni 0—2 nem a Maradona eltiltása miatti zavar jele volt, s nem „okos vereség", hogy a nyolcaddöntőben a csapat elkerülhesse az olaszokat, ha Maradona nélkül is higgadtan és támadó szellemben játszik az együttes, a legjobb négy közé eljuthat, a jelenlegi összbenyomás alapján azonban tovább nemigen.

Esélyük Románia ellen: 60 százalék.

Szaúd-Arábia

F csoport, 2. 2 — 1 4—3 6 —Hollandia 1—2, —Marokkó [illegible] szárnyalt r[illegible]nekilódul még ezen a világbajnokságon.

Esélyük Írország ellen: 70 százalék.

Írország

E csoport, 2. 1 1 1 2—2 4 —Olaszország 1—0, —Mexikó 1—2, —Norvégia 0—0.

Góllövők: Aldridge, Houghton.

A rokonszenves, csupaszív, sportszerű csapat valósággal koronát tett angol világbajnok kapitánya, Jack Charlton fejére. Abban a fejben amúgy alighanem van még néhány ötlet, amivel meg lehet lepni a világot, legfeljebb az a gond, hogy a küszöbön álló első lépés után a csapatnak arra már nem lesz lehetősége.

Esélyük Hollandia ellen: 30 százalék.

Egyesült Államok

A csoport, 3. 1 1 1 3—3 4 —Svájc 1—1, —Kolumbia 2—1, —Románia 0—1.

Góllövők: Stewart, Wynalda, Escobar (kolumbiai, öngól).

Az esélyesként számon tartott Kolumbia elleni győzelemmel ez a csapat megmutatta, hogy van távlata a sportágnak az Államokban, de pillanatnyilag ez a legtöbb, amit az együttes a vb-n bizonyítani képes.

Esélyük Brazília ellen: 10 százalék.

Brazília

B csoport, 1. 2 1 — 6—1 7 —Oroszország 2—0, —Kamerun 3—0, —Svédország 1—1.

Góllövők: Romário (3), Bebeto, Marcio.Santos, Rai.

Most ismét erős brazil válogatott érkezett a világbajnokságra, fegyelmezett védelmi rendszerrel, szellemes és eredményes támadó taktikával, és az eddig látottak alapján a mezőnyből kiemelkedő csatárduóval, Bebetóval és Romárióval.

Esélyük az Egyesült Államok ellen: 90 százalék.

Mexikó

E csoport, 1. 1 1 1 3—3 4 —Norvégia 0—1, —Írország 2—1, —Olaszország 1—1.

Góllövők: Luis Garcia (2), Bernal.

Mexikó válogatott[illegible] portküzdelm[illegible] szárnyalt r[illegible]

A nigériai Finidi George a görög védőn, Kalitzakiszon átemelve lövi csapata első gólját

FOTÓ: MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG — EPA

szerint azonban az együttes összeomlása sem elképzelhetetlen.

Esélyük Belgium ellen: 51 százalék.

Belgium

F csoport, 3. 2 — 1 2—1 6 —Marokkó 1—0, —Hollandia 1—0, —Szaúd-Arábia 0—1.

Góllövők: Albert, Degryse.

Messze ugyan még a várt csúcsformától, a belga válogatott biztonságos és rutinos játéka mégis magán viseli azokat a jegyeket, amelyek az érett, higgadt, a mindenkori feladathoz felnőni tudó csapatokat általában jellemzi. Nem kizárt, hogy ebbe akár már a címvédő németek bicskája is beletörik…

Esélyük Németország ellen: 49 százalék.

Nigéria

D csoport, 1. 2 — 1 6—2 6 —Bulgária 3—0, — Argentína 1—[illegible]

Esélyük Svájc ellen: 60 százalék.

Svájc

A csoport, 2. 1 1 1 5—4 4 —Egyesült Államok 1—1, —Románia 4—1, —Kolumbia 0—2.

Góllövők: Knup (2), Bregy, Chapuisat, Sutter.

A tavasszal a Népstadionban erősen tartalékosan is figyelemre méltó, gyors és szép futballt bemutató svájciak nagyon jó benyomást keltettek Amerikában mindaddig, amíg szükségük volt a pontokra… A továbblépés egyéni és csapatgaranciái a vb most következő, új szakaszára azonban nem tűnnek eléggé meggyőzőnek.

Esélyük Spanyolország ellen: 40 százalék.

• Szekeres István

Bulgária—Argentí-[illegible] Dallas, 63.998 né-[illegible]).

— Svédország sem állhat az utunkba. Nehéz mérkőzés lesz, de továbbjutunk, mert mi játsszuk az igazi támadófutballt — hirdette Jorge Solari, a szaúdiak argentin szövetségi kapitánya.

— Igazán nem szívesen játszunk a nyolcaddöntőben Szaúd-Arábia ellen, hiszen ők jobban hozzászoktak a hőséghez — panaszkodott Kennet Andersson, a svédek csatára.

Szaúd-Arábia: Al-Deaja (1) — Abdullah Szlejman (4) vagy Al-Doszari (2), Al-Hilavi (3), Madani (5), Abdul-Dzsawad (13), Amin (6), Al-Bisi (8), Ovairan (10), Al-Dzsibren (16) vagy Szaleh (19), Madzsid Abdullah (9), Falatah (20).

Svédország: Ravelli (1) — R. Nilsson (2), P. Andersson (3), Björklund (4) vagy Kåmark (14), Ljung (5), Ingesson (8), Thern (9), Brolin (11), Schwarz (6), Dahlin (10), K. Andersson (19).

A találkozót a brazil Renato Marsiglia vezeti.

Románia—Argentína (Los Angeles, vasárnap 22.30 óra).

— Nagyon boldog lennék, ha legalább a következő körbe be tudnánk jutni. — mondta Anghel Iordanescu, a román válogatott 46 éves szövetségi kapitánya.

Alfio Basilének, az argentin válogatott vezetője nem tudja, hogy kit helyezzen a doppingolás miatt eltiltott Diego Maradona szerepkörébe.

Románia: Prunea (1) — Petrescu (2), Prodan (3), Belodedici (4), Selymes (13), Munteanu (7), Lupescu (5), Popescu (6), Hagi (10), Ivan (21) vagy Moldovan (17), Dumitrescu (11).

Argentína: Islas (12) — Caceres (13), Diaz (16), Ruggeri (6), Chamot (3), Balbo (19), Redondo (5), Rodriguez (20) vagy Mancuso (21), Simeone (14), Batistuta (9), Ortega (17).

A mérkőzést az olasz Pierluigi Pairetto vezeti.

szani — mondta Paul van Himst belga szövetségi kapitány.

A várható összeállítások, zárójelben a mezszámokkal:

Németország: Illgner (1) — Matthäus (10), Kohler (4), Helmer (5), Brehme (3), Berthold (14), Hässler (8), Buchwald (6), Sammer (16), Völler (13), Klinsmann (18).

Belgium: Preud'homme (1) — Albert (4), De Wolf (14), Grün (13), Borkelmans (3), Staelens (6), Van der Elst (7), Scifo (10), Emmers (15), Degryse (9) vagy Nilis (8), Weber (17).

A mérkőzést a svájci Kurt Röthlisberger vezeti.

Spanyolország—Svájc (Washington, szombat, 22.30 óra).

— Tanítványaim egyre magabiztosabbak, s már senkitől sem ijednek meg. — áradozott Roy Hodgson szövetségi kapitány, akivel játékosai is teljes mértékben egyetértenek.

Javier Clementének, a spanyol szövetségi kapitánynak elsősorban Hierro sérülése okoz

A nyolcaddöntők a tévében

Szombat: Németország—Belgium, Chicago, 19 óra, Tv—2 18.55.

Spanyolország—Svá[illegible]

Sampras—Ivanisevic döntő

Wimbledoni telefonjelentésünk

A wimbledoni teniszverenyen a férfiegyes döntőjét Sampras és Ivanisevic vívja vasárnap.

Nem tudom, ki vagy mi a hibás: a fű, a legújabb ütők, a szabályok vagy a játékosok. Csak azt tudom, hogy a wimbledoni teniszverseny férfiegyes elődöntője alatt egy-egy udvarias taps kivételével néma csöndben nézte Sampras és Martin mérkőzését csaknem 13 ezer néző. Ha egy labdamenet tovább tartott, mint három ütés, az már csodaszámba ment. Adogatás; ha nem volt ász, akkor egy visszaütés; egy lecsapás, és már ment is tovább a mérkőzés. Nem csoda, hogy idén eddig 14 ezerrel kevesebben jöttek ki Wimbledonba, mint tavaly, pedig az idő egy esős délutántól eltekintve, tökéletes volt.

A Sampras—Martin mérkőzés úgy indult, ahogy vártuk, a tavalyi bajnok az első két játszmát simán megnyerte 6:4, 6:4-re. Ezután megtorpant, felengedett, és mire magához tért, a harmadikat elvesztette 6:3-ra. A negyedikre ismét összeszedte magát (6:3), a mérkőzést 2 óra 34 percig tartott.

Sampras csak annyit mondott, hogy nagyon meg van elégedve formájával, s izgalmas csatát vár vasárnap. Ez lesz az év legnagyobb mérkőzése, mint mondta, és mindegy, hogy ivanisevic vagy Becker ellen játszik, mindkettőtől kikapott, ugyanakkor mindkettőjüket le is győzte már. Az idén nagyon jól érzi magát Angliában, és remélem, hogy győzelemmel fejezi be ezt a remek két hetet.

Aztán kiderült, hogy a döntőben Ivanisevic lesz az ellenfele. Ő ugyanis fölényesen 6:2, 7:6, 6:4-re nyert jó barátja és edzőtársa, Boris Becker ellen, aki olyan benyomást keltett, mintha lassított visszajátszást néztünk volna a televízióban.

Ma a női egyes döntő következik, és az nem kétséges, hogy egész Wimbledon a 37 éves Martina Navratilovának fog szurkolni.

• Frankl András

Folytatja-e Schumacher?

Tavaly rettenetesen unalmas volt a Forma—1-es Francia Nagydíj. A két Williams Renault annyival jobb volt bármelyik más versenyautónál, hogy csak egy kérdés maradt: Prost fog nyerni vagy Hill? Mivel ez a Francia Nagydíj volt, így Alain nyert, ez alkalommal Hillnek meg volt tiltva, hogy akár csak gondoljon is az előzésre.

Az idén más a helyzet, Michael Schumacher az eddigi hat versenyből ötöt már megnyert. Ez alkalommal is ő a nagy favorit. Mansell jelenléte óriási húzás Ecclestone részéről, de autója nem elég jó ahhoz, hogy felvegye a harcot. Ha a Benetton kiesik, akkor minden megváltozik, talán még egy Ferrari-győzelem is kicsúszhat, ami nagyon ráférne a Forma—1-re. Az első edzés végén Mansell hetedik volt, több mint egy másodperccel Schumacher mögött. Dicséretre méltó, ha azt vesszük figyelembe, hogy most vezette először ezt az autót rendesen, keddi angliai edzése ugyanis inkább csak bemelegítés volt. Mivel Nigel remek mérnök, biztos, hogy különböző változásokat javasol a csapatnak, s társa, Hill is profitál belőlük. A pálya nem különösebben nehéz, legfeljebb az előzésekkel lesz baj, mert jobbára csak a hajtűkanyarok alkalmassak rá.

A verseny 72 körös, magyar idő szerint délután két órakor kezdődik.

• Fr. A.

Olcsóbb a hencsei golfpálya

MH-tudós[illegible] [illegible]szeget,

Modern amerikai Otello—Desdemona történet

Megkezdődött a Simpson-ügy tárgyalása

Los Angelesben csütörtökön kezdődött meg az előzetes védemelési tárgyalás O. J. Simpson ügyében, akit azzal vádolnak, hogy megölte feleségét és annak barátját.

A gyanúsított, Orenthal James Simpson, sportolóként amerikai futballsztár, színészként nemzetközi filmsztár és sportriporterként tévésztár. O. J. Simpson neve annyit jelent az amerikai futballrajongóknak, mint Puskás Öcsié a magyaroknak. A 46 éves Simpson bűbájos, megnyerő, a szabvány futballsztároktól eltérően szerény, mindig mosolygó, tréfálkozó férfinak tűnt. Felemelkedése a nyomorból és a csaknem nyomorékságból igazi amerikai sikertörténet — volt.

O. J. egy néger gettóban született, angolkóros lett. Édesapja korán megszökött a családtól. Anyja őt is, testvéreit is keserves körülmények között, egyedül nevelte. Egy ilyen fiú tipikus útja a fiatalkorú bűnözés világába vezet. O. J. is súrolta ezt a lehetőséget, de korán úgy döntött, hogy kiszakad a gettóból és a sportnak szenteli magát. Középiskolás korára már országos hírnévre tett szert. Pár évvel később rekordokat döntött meg. Visszavonulása után várta Hollywood és a tévéállomások. O. J. mindig, mindenhol mindenkinek a kedvence volt. Senki nem hitte volna, egy szép napon összefüggésbe hozzák a nevét egy olyan kettős gyilkossággal, amely brutalitásával még a mindenhez hozzászokott rendőröket is megrázza.

O. J. Simpson a magánéletében még csak nem is hasonlított mindenki kedvencére. Nemrég meggyilkolt feleségét a házasság idején, de a válás után is ütötte-verte. Nicole második feleség volt. Az elsőtől, egy gyönyörű fekete nőtől O. J. elvált, amikor — az asszony szerint — úgy érezte: fiatalabbra van szüksége. A ragyogó, szőke, vidám és látványosan szép Nicole 18 éves volt, amikor O. J. a gimnáziumból Hollywoodba vitte. Így kezdődött a modern amerikai Otello—Desdemona történet. A több millió dolláros otthonból hamarosan jönni kezdtek a rendőrségnek a telefonok: az életét féltő Nicole hívott segítséget, valahányszor férje kezet emelt rá. Ennek ellenére két gyerekük született. A kislány, Sydney 8 éves, a kisfiú, Justin 5.

1989-ben egy minden addiginál felkavartabb Nicole hívta éjnek idején a rendőrséget. A házból kitántorogva és súlyosan összeverve, melltartóban és tréningnadrágban zuhant az érkező rendőrök karjába. Fáradtan és nyomorultan mondta nekik: „Úgysem csinálnak semmit a férjem ellen. Most is csak majd beszélgetnek vele és itt hagyják velem. Könyörgöm, vigyék el, tartóztassák le, hogy magamhoz vehessem a gyerekeket."

Nicole kívánságából annyi teljesült, hogy O. J. Simpsonnak ezúttal bíróság elé kellett állnia. Saját bevallása szerint nem értette, hogy miért. „Senkinek nem esett semmi bántódása" — hajtogatta és nagyon meglepődött, amikor megmutatták neki a látleleteket.

Hírneve, kedvessége azonban a bírót is megenyhítette. Pszichiátriai kezelést, minimális pénzbírságot és társadalmi munkát rótt ki a sztárra. A pszichiátert O. J. maga választhatta ki és telefonon beszélgethetett vele. Ma már mindenki tudja, hogy ez hiba volt. Akkoriban azonban csak Nicole-nak segített legalább annyit, hogy elválhatott. Miután azonban a válóperes bíró a gyerekek ügyében a két szülő közös gyámságát írta elő, Nicole nem költözhetett messzire. Pár kilométerre, a divatos Brentwoodban vett magának és a gyerekeknek öröklakást. Nicole barátai szerint O. J. azonban viharosan szerelmes maradt és szinte üldözte volt feleségét. Így érkezett el a végzetes vasárnap.

Sydneynek táncbemutatója volt, amelyen O. J. és Nicole együtt jelent meg, de az előadás után Nicole és a gyerekek már a papa nélkül mentek a közeli Mezzaluna étterembe. Távozáskor ott felejtettek egy szemüveget, s ezért visszatelefonáltak. Az étterem vezetője az egyik pincért, Ronald Goldmant bízta meg, hogy műszak után vigye el a szemüveget Nicole házába. Goldman este fél tízkor hazament, lezuhanyozott és 15 perccel később a szemüveggel átment Nicole-hoz. Ekkor látták utoljára élve. Goldman nemcsak pincérkedett, de fotómodell is volt. Nicole-lal egy sportklubban ismerkedett össze; mindketten tornászni jártak oda. Egyesek szerint Goldman udvarolni kezdett Nicole-nak. Mások szerint csak barátok lettek.

O. J. éjfél előtt 15 perccel kiment a repülőtérre és Chicagóba utazott, ahol egy konferenciára várták. A szomszédok pedig félórával később megtalálták Nicole és Goldman felöltözött holttestét a 700 ezer dolláros öröklakás kapujában. Mindkettőt többször és több helyen késsel megszúrták. Mindkettőnek elvágták a torkát. A szemüveg, ott feküdt Nicole mellett a földön.

O. J. a chicagói szállodában kapta meg másnap reggel Nicole halálhírét. Rohanva ment vissza a repülőtérre és délben megérkezett Hollywoodba. Ott rögtön kihallgatták. Ez volt hétfőn, június 13-án. Kedden a lapok már azt írták, hogy O. J. Simpson a brutális kettős gyilkosság egyetlen gyanúsítottja. Szerdán O. J. ügyvédje visszaadta megbízatását. Csütörtökön O. J. könnyekkel a szemében, gyermekei kezét fogva megjelent Nicole temetésén. Pénteken a rendőrség őrizetbe akarta venni. Új ügyvédje állapodott meg velük, mikor jöjjenek ki a lakásra.

Miközben a rendőrök, O. J. új ügyvédje és orvosa az emeleten beszélgetett, a földszinten O. J. zsebre tette revolverét és barátjával együtt kiment a hátsó ajtón. Ketten beültek O. J. fehér Bronco dzsippjébe. A barát vezetett. A házat azonban nemcsak rendőrök vették körbe, hanem riporterek is. Ők vették észre, hogy O. J. elment. Ezután következett olyasmi, amit az amerikaiak eddig csak filmen láttak. A televízió más-fél órán át egyenes adásban közvetítette, amint a megtisztított országúton a rendőrkocsik O. J. nyomába erednek, a rendőrtisztek autótelefonon alkudoznak a sztárral, akiről mindenki úgy hitte: öngyilkosságot akar elkövetni. Három búcsúlevelet hagyott ugyanis hátra, s mindháromban ártatlannak vallotta magát, Nicole iránti szerelméről írt.

A rendőrök végül megígértették Simpsonnal, hogy visszamegy szépen a házba, átadja a fegyvert és nem csinál semmi őrültséget. Sokan meg voltak győződve arról, hogy O. J. csakúgy, mint a nemrég bemutatott nagy sikerű Szökevény (The Fugitive) című film főhőse, elmegy és megtalálja az igazi gyilkost.

Nem ez történt. O. J.-t bevitték a börtönbe. Onnan további két nagy hírű ügyvédet vett fel magának. És változatlanul azt vallja, hogy ártatlan.

A sajtóban, rendőrségi forrásokra hivatkozva olyan állítások jelentek meg, hogy a chicagói szálloda törülközőjén, illetve a fehér Broncóban vért találtak, amely a DNS-teszt során azonosnak bizonyult Nicole vérével.

• R. Zs.

A bíróság felrobbantásával fenyegetőzött

MTI

A miskolci bíróság épületének felrobbantásával fenyegetőzve kívánta elérni egy férfi, hogy peres ügyét elnapolják. A rendőrség elfogta az ismeretlen telefonálót. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság pénteki tájékoztatása szerint június 14-én egy ismeretlen telefonáló azzal hívta fel a miskolci kapitányságot, hogy „a bíróságon még mindig a kommunista vezetők dolgoznak. A mai napon tűzijátékot rendezek, a bíróság repülni fog". A bejelentés alaptalannak bizonyult és a rendőrkapitányság közveszéllyel való fenyegetés vétsége miatt ismeretlen tettes ellen nyomozást rendelt el. A vizsgálat végül június 30-án hozta meg az eredményt, sikerült megtalálni azt az 52 éves miskolci férfit, aki alaposan gyanúsítható a cselekmény elkövetésével. A kihallgatások során a gyanúsított beismerő vallomást téve elmondta, hogy a látszattal szemben tettének elkövetésében nem politikai, hanem személyes okok motiválták. Ugyanis, aznapra volt berendelve a bíróságra, mivel volt élettársa pert indított ellene. Úgy gondolta, ha elnapolják az ügyet, később kell volt élettársa lakásából kiköltöznie.

Kiállítás nyílt pénteken Buda István festőművész képeiből az 56-os villamos hűvösvölgyi végállomásánál. Felvételünk a kiállítás rendezésekor készült FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Magyar autótolvajok Portugáliában

Lisszaboni tudósítónktól

Hat hónap alatt húsz gépkocsit tulajdonított el (600 000 dollár értékben) két magyar állampolgár Portugáliában — a Publico című lap híradása szerint.

A 28 éves Sándor (egy műanyag-kisiparos fia) és a 19 éves Barbara múlt év decemberében hagyták el Budapestet. Lisszabon közelében telepedtek le, ahol főleg külföldi rendszámú gépkocsikra specializálták magukat. A kocsikat egy helybeli kisiparos által gyártott magyar rendszámtáblákkal és hamis magyar dokumentumokkal látták el, majd így árusították. Vevőik főleg Bissau-Guineából származó emigránsok voltak.

A portugál rendőrség egy alkalommal már kihallgatta Sándort, aki több gépkocsi vissz[illegible] ban is kö[illegible]

— AZ OPERA, A SZIMFONIKUS MUZSIKA, a dzsessz, a rock and roll, a ragtime kedvelőinek egyaránt kellemes nyár esti szórakozást ígér a Benczúr-kert ez évi programsorozata. A Magyar Szimfonikus Zenekar július 7-én koncertezik a Postás Művelődési Központ szabadtéri színpadán. Az est dirigense: Medveczky Ádám, szólistái: Balatoni Éva, Daróczy Tamás, Gémes Szilvia, Káldi András és Szvétek László. A műsorban népszerű áriák és nyitányok hangzanak el például Rossini, Mozart, Bizet, Erkel, Verdi, Puccini operáiból. Bontovics Kati és a Vukán trió, valamint a Szakcsi Session Group szórakoztatja a közönséget július 21-én. A Cadillac együttes augusztus 4-én lesz a Benczúr-kert vendége. A Budapest Ragtime Band muzsikusait augusztus 18-án hallgathatják meg az érdeklődők a Benczúr-kertben.

— MOSZKVAI IDŐ SZERINT 16 óra 25 perckor a bajkonuri űrrepülőtérről felbocsátották a Szojuz TM—19-es jelzésű űrhajót, fedélzetén az orosz légierő két alezredesével, Jurij Malencsenkóval és Talgat Muszabajevvel. Az űrhajó két nap múlva éri el a világűrben keringő Mir-űrállomást. Malencsenko és Muszabajev 130 napot tölt a Miren. Ez alatt az idő alatt tudományos programok sorozatát hajtják végre, mindenekelőtt kijavítják az űrállomás külső hőszigetelésén keletkezett sérülést, amelyet még a Szojuz TM—17-es űrhajóval történt ütközés okozott. A javítási munkálatot a nyílt világűrben végzik majd el. A Mir-űrállomáson január óta három űrhajós tartózkodik. Közülük Jurij Uszacsev és Viktor Afaneszjev július 9-én visszatér a Földre, míg Valerij Poljakov a bázison marad.

Postán kívüli megyei napilapok

Hétfőtől már nem kapható sem a postahivatalokban, sem a hírlapárusító pavilonokban három, külföldi többségi tulajdonú megyei napilap. A Hajdú-bihari Napló, a Kelet-Magyarország és az Észak-Magyarország kiadója tavaly őszszel megszervezte saját előfizetéses terjesztői hálózatát, ám a napilapok árusítására decemberben még szerződést kötött a Magyar Posta két cégével, a Rónahír, illetve az Északhír Rt.-vel. E szerződése a naplónak most járt le, ám a másik két újság felmondta azt az árusítócégnél.

Amint arról Kuthy Antal, a Rónahír Rt. igazgatója beszámolt: a szabolcsi Kelet-Magyarország és a Hajdú-bihari Napló árusítása évi 50 millió forintos forgalmat jelentett cégének. A szerződést a Napló Lapkiadó Kft. meghosszabította volna, ám abban nullaszázalékos remittendát, s igen csekély jutalékot kívántak feltételként szabni.

A 6-8 ezer példányban árusított napló után keletkező forgalomkiesést az országos napilapok emelt példányszámban történő értékesítésével kívánják ellensúlyozni. Az említett megyei napilapokat egyébként július 4-étől különböző élelmiszerüzletekben, diszkontokban és bazárokban lehet majd megvásárolni.

• S. T.

Ismét jönnek a törökök

MTI

Több magyar határállomáson is csúcsforgalom lesz a hét végén, miután június 30-ától Németországban négy tartományban is egy időben kezdődtek meg a szabadsá- [illegible] Attila ezredes, a [illegible] elmondta, Jelentősebb várakozás azonban egyik határállomáson sem alakult ki, mert 3-4 sávon is fogadják az átutazókat, akiknek nagy többsége már előre kiváltotta tranzit vízumát. A kilépésnél azonban már péntek délelőtt egy-két órás volt a várakozás Nagylaknál, Gyulánál és Ártándnál. Arra kell számítani, hogy [illegible]ntek délutánra, illetve szombatra [illegible]val. Ezért a polgári védelem és a Vöröskereszt képviselői máris kitelepültek, hogy megkönnyítsék a várakozást, a nagy hőségben gondoskodjanak többek között ivóvízről, illetve szükség esetén orvosi ellátásról. A szerb határszakaszon Tompánál, Röszkénél és Hercegszántónál péntek délelőtt 2-3 órás várakozás volt a kilépésnél, amit

Digitális telefonközpont Nyíregy[illegible]

Péntek [illegible]

Trabanttal, játékpisztollyal

Elítélték a gánti postarablókat

[illegible] ifjú rablók egyébként nem- [illegible]na ki a zsákmányolt [illegible]csig. A sike- [illegible]nekülve [illegible]tól félszáz méterre, magukat napszemüveggel „álcázó" társait.

Korán [illegible] után re[illegible]

BUDA István

kiáll.

ism. FARKAS András: Barátság az érzelmek csúcsán = Heresi szemle, 1989/2. 83-84. ill.

XX. sz. 45. n. / Mesterek

akciókban és emlékállításban tárgy
természetét azonban, mint fejtegeté
emelni, annyi mint, azt azon nagy g
emléket emeltek; – már pedig Kisfa
nel, Voltaire-ral, Klopstok-kal, Schi
gát, bóldogtalan együgyüségét, mel
tudja, árulná el. Őt genienek monda
is látott, sőt ha utána maradt keves
tudva van, egy derék sem vólt, köv
olvasott."[37] A becsületsértés határai
kozott, hogy a nemzet Kisfaludyna
lítás-ra utalva (azon részre, hogy
emelt munkájiban")[38] írta: „(...) ha
állandóbbat emelt munkájiban, álli

---

[*] FÁY 1838. 28.

[36] Minden, amit erről és a gyűjtésről tu

[37] HARSÁNYI 1831.

Buda János

festő

Képzőm. Főisk. Ifj.

Körének karácsonyi

kiáll. 1943

Kultváros, of

Ön. of

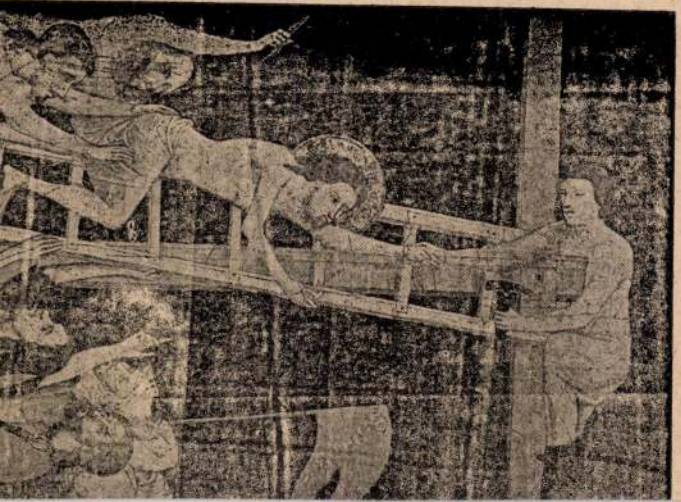

Ø Buda János

l.

Budiparrajzish

1941–42. 26 l.

MDK

Buda János, festöm.

Külváros. Of.
Ösz. "

MKAz OMK. Képzöm. Föisk. Ifj. Körének Karács. ki
áll. 1943. Kat.

MDK

Buda János

Külváros, o.

Ősz, o.

Képzőm. Főisk. Ifj. körének karácsonyi kiáll. 1943.

Buda József

kereskedelmi minisz-
terinnni 500 K állam-
segély.

Éimisk 1914-15.
83. l.

Buda József

a marosvásárhelyi ker-
és iparkamarától 50 k

Kimisk 1912/13

28. l.

Lanfranconi.

imakönyvet tart.

fordul) áll. Jobbkezében negyed hetet
edig bársonykötésű imakönyv van e-
arna, szeme szürke. Főkötője gyön-
ázoló brocheja, boglárjai és balján
ruhája kivágott és himezett; dereka
enyege fehér brokát és sötét szoknyája
óján kettős csokorra kötött szalagot
arikát hord. A derekát szorító piros
Balról az asztalon edény áll virágokkal,
jtos függöny lóg. Felirata a kép a-
an: VERA EFFIGIES SPECTABILIS AC GE-
SPECTABILIS DNI JOANNIS SRETER...ERO

cm.
ıyéből.
-án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95·

53 (50)

1909 : IV. 29

262

Buda József

Keresk. min. tól

500 K.

Eötvösk 1911/12

24. l.

Buda József

kerek. min.-től ~~600~~ 500

k.

Értimisk 1910/~~[illegible]~~.11.

15. l.

Papi h. n. III. 26.

Buda József

Diszítő zobrán szak.

Elismerés -

Éimisk. 1913-14 -

Buda József

kereskedelmi minisz-
terium 500 K segély.
Éimisk, 1913-14.

Buda József

zobrán

1910–14

Ennisk, 1930, 82. l.

MDK

Buda József

keresk. miniszt. segélye 500 kor.

Éimisk 1914-15. 83-84 l.

Buda Júlia

Nagykőrösön gimnáziumában és óvónőképzőben linóleummetszetekkel, rajzi foglalkozásként öröktik meg a várost. Kiállítást rendeztek, - jún 14.-ig látható a növendékek műveiből, melyen szerepel munkája.

Lasonci Miklós: Diák festők tárlatai.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jún. 12.

– Hadd mutassuk be, özvegy Buda Lajosné, Vezse Berta. Igy ismerik itt a faluban. Inkább a leány nevéről az embereket. Ugye?

– Berta néni.

– Akkor nyissuk ki ezt a szekrényt! Tessék jönni! Hüha!

– Kiszedem, mert igy tetszik ráemlékezni, hogy mégis mi ez. Ez egy eszerü kis szekrényesik, egy egyszerü, picike mintával és tetszik látni, hogy mennyire fölviszi. Ugye? Piros-feketével.

– Milyen vásznon van ez?

– Ez például panamára van. Igen, mert mostmár nincsen az az eredeti vászon, amire mi szőttünk.

– De ez ugyanúgy megfelel. Van még szövőszék?

– Még van szövőszék.

– Hol van?

– Fent a padláson.

– Padláson. De nem porosodott be még teljesen.

– Még nem. Még meg fogjuk egy kicsit mutogatni, hogy mink is tudunk szőni. Tessék parancsolni! Ez pedig olyan káposztás párna. Diszpárnák piros-feketével. Tetszik látni? Tessék, mutatom a másikat. Ez pedigien egy nagyon szép, kis falvédő. Rojttal ellátva. Ez pedig sárkányos minta. Ez is falra. Ugyanoda. Előszobába. Tessék.

– Ugy látom, hogy itt már több szin is van együtt.

Özv. Buda Lajosné, Vezse Berta

1976, XII 23. 12.33. Petőfi – Vné –
Nyíregyházi stúdiónk jelentkezik.

- Több szin is van. Igen, ez már mondjuk nem valódi beregi, viszont a szint az megalkotjuk. Tetszik látni, ez is egy falvédő több szinnel, szinesben. Ezek a csillagos minták.

- Ezek nagyon újkeletü dolgok.

- Igen.

- Vajon régit tud-e mutatni a szekrényfiából?

- Tudnék. Itt is fogok mutatni, ahogy darabonként mutatom. Tetszik látni, ez is egy eredeti. Ez seprünek nevezett párnaminta. Ez is nagyon régi keletü. Ugyhogy ezt mondjuk mostan oly kevesen csinálják. Tetszik látni? Ez pedig a lányomnak a staférungja.

- Látom, hogy egy kicsit megsárgult.

- Igen, és meg is öregedett már. De azért meg azért... Ezek a pamutok még abban az időben nem eredetiek voltak. Kifakultak a mosás által. Ugye nem igy volt csinálva ez a vászon, mint a maiak. Ezek ugye szapulva voltak.

- De milyen aprólékos munka kellett ehhez.

- Igen. És tessék megnézni még ez valódi házi vászon. Ez erre lett szőve és most át lett formálva, teljesen átvarrva ezzel a feketével, hogy továbbra is éljen még.

- Hány éves lehet ez vajon?

- Hát ez már olyan harminc év körüli munka. Igy tanultuk én is édesanyámtól, édesanyám a nagymamától. Hát mindenki igy. Hát tetszik tudni, hogy hogy van, ugye ezek már mulandó félben vannak. Itt is van egy ágyteritő, egy futó még ez mind, ami a saját tulajdonom volt és a gyerekek megosztoztak rajta, a lányaim. Már ezt is az idő megviselte, de még abban az időben igy tanultunk kézimunkázni. Gyerekkori. Ez én még nyolcéves kormban varrtam.

- A legrégibbeket pedig a múzeum őrzi.

- Igen a múzeum őrzi a Csiszár Árpád keze alatt őrzik. Még én is ajándékoztam, mert nekem is volt egy szoknya, amit abban az időben ugye himeztünk. Én is odaajándékoztam. A múzeum részére. Nálam még szőtt fonalat, mindent lehet találni. És még igyekszem is tovább vinni, ugyhogy én, ha valami baj nem lesz, egészségemnél, én a jövő nyáron szeretném megszőni még azt a vásznat, amit még én unokáknak akarok staférungnak. Nyolc unokám

van.

- Hü, hát akkor lesz mit szőni!

- Egy kislány van és hat fiú. Igen. És tetszik tudni, hogy hogy van? Ezt szeretni kell.

- Most is születnek új minták?

- Most is születnek. Hát már ugye a mi gyerekeink, a mi unokáink már tanulják az iskolába és ugye remélem, éni is ezek után, hogy nemigen fog kihalni, nem kihaló félben van a beregi, mert ezt szeretjük és én úgy érzem, hogy mindenki ragaszkodik is hozzá, mert ha szépet lát az ember, annak csak örülni tud.

- Szőttesbe varrt álmok címmel, a Nyíregyházi stúdió müsorát hallották. Riporterek voltak: Rózsavölgyi Erzsébet és Ágoston István. A müsort Samu András szerkesztette.

6. SBTC	9	3	0	4	42-	15	6
7. KSC	9	4	0	5	22-	21	12
8. Kiskunf.	11	4	0	7	30-	69	12
9. J.-berény	9	3	0	6	29-	55	9
10. KTE	9	1	1	7	13-	64	4
11. T.-kécske	9	1	1	7	12-	94	4
12. Palotás	10	0	0	10	0-163		0

U 15 országos bajnokság. Közép-csoport:

SBTC – Hatvan 0–0

SBTC: Zagyi – Fazekas, Tóth Gy., Tajti, Pintér – Bozsik, Csikós Á., Tóth B. Á., Kékesi – Bencsik, Miklós. Cs.: Kriska, Csikós L., Bolyki. Edző: Pintér Zsolt.

Jó: Zagyi, Tóth Gy., Bozsik.

Pintér Zsolt: – Jó képességű csapat ellen csapnivaló játékkal tartottuk itthon az egyik bajnoki pontot.

További eredmények: Kecskeméti TE – Kiskunfélegyháza 1–1, Palotás – Ferencváros 0–11, Nagykőrösi Toldi – Jászberény 0–3, Nagykőrösi FC – Szolnok 2–5, Germán-Cegléd – Újpest 0–1, Tiszakécske – Kecskeméti SC 2–3.

Kecskemét – Pulzus 1–3.

4. forduló: Békéscsaba – Miskolc 2–3, Ajka – Kecskemét 2–3, SRK – Kaposvár 1–3, Pulzus – Debrecen 3–0, Haladás – Angyalföld 1–3.

5. forduló: Angyalföld – Békéscsaba 3–1, Miskolc – Salgótarján 3–0, Kecskemét – Haladás 3–2, Debrecen – Ajka 2–3, Kaposvár – Pulzus 0–3.

6. forduló: Haladás – Békéscsaba 3–0, Salgótarján – Angyalföld 1–3, Pilzus – Miskolc 3–1, Kecskemét – Debrecen 3–0, Ajka – Kaposvár 3–2.

7. forduló: Angyalföld – Pulzus 2–3, Miskolc – Ajka 3–0, Debrecen – Haladás 0–3, Kaposvár – Kecskemét 3–1, Békéscsaba – Salgótarján 3–2.

A bajnokság állása

1. Miskolc	7	6	1	19: 7	13
2. Pulzus	7	6	1	19: 8	13
3. Angyalföld	7	5	2	18:10	12
4. Kecskemét	7	5	2	17:11	12
5. Haladás	7	4	3	16:10	11
6. Kaposvár	7	3	4	11:14	10
7. Salgótarján	7	2	5	11:17	9

BUDA LÁSZLÓ fotós

Nógrád m-i napilap 1987. nov. 21.

Fényképek a falon – Buda László fotós képeiből nyílt tegnap kiállítás a salgótarjáni Kodály Zoltán Általános Iskolában. A fotós tizenötödik önálló tárlatát, mely munkanapokon 8-tól 18 óráig látogatható, Homoga József, a Nógrád Megyei Fotóklub elnöke nyitotta meg. FOTÓ: GYURIÁN TIBOR

mennyibe kerül a munkaerő, s jó katalizátor a NATO- és EU-tagságunk közelgő időpontja.

(Az ezt követő sajtótájékoztatóra és a délutáni programra még visszatérünk.) **T.N.L.**

el!

ben felsorolt biztosítási módozataink

Hungária Életbiztosítások, amelyek anyagi támaszt nyújtanak nem várt esemény bekövetkeztekor családjának, és biztos befektetést jelentenek pénzének.

épjárművét
árok ellen.

Hungária Otthon Biztosítás, amellyel megteremtheti otthona biztonságát.

ítő

ű-
öthető.

deklődését valamelyik ajánlatunk, a bon felhasználásával
ő bármelyik fiókunkban vagy üzletkötőinknél. Így az

rajtuk már nem segít senki. Helyzetüket elfogadják, csendes belenyugvással pergetik napjaikat.

Hiányzik a család

– Régi igazság, hogy az évek múlásával az emberek tűrőképessége egyre nagyobb lesz. Mit mondanak a tapasztalatok, milyen körülmények között élnek?

– Bizony az idős emberek közül sokan, több évtizedes munka után a tisztes szegénység határán élnek. Lakáskörülményeik rosszak, s egyre nehezebben szorítják ki a villany-, a gáz-, a vízszámlára valót szerény nyugdíjukból. Az idős korral sokféle betegség jár együtt. Nem kevés azok száma, akiknek gondot okoz a szükséges, ám egyre költségesebb gyógyszerek kiváltása. Megszokott kép a gyógyszertárak pénztáránál, hogy az idős, betegséggel bajlódó

egészségügyi ellátás és gondozás mellett fontos, hogy az idős emberek tudjanak arról, milyen lehetőségeik vannak helyzetük jobbítására, és hová fordulhatnak konkrét segítségért. Jó részük tájékozatlan ezekben az ügyekben. Sokan kérnek tőlünk olyan ügyekben tanácsot, segítséget, amelyekre mi nem vagyunk felkészülve.

A méltányossági alapon történő nyugdíjak rendezése, a kárpótlási ügyek, a közgyógyigazolványok beszerzése a leginkább rászorultaknak éppen úgy meghaladják az erőnket, mint a házi gondozás, vagy a helyteremtés az idősek otthonában, s egyéb szociális kedvezmények, juttatások.

Többen panaszolták azt is, hogy a hivatalokban nem mindig intézik kellő megértéssel, körültekintéssel, emberséggel ügyes-bajos dolgaikat. Voltak, akiket a keserűség kemény szavakra ra-

Buda Lőrinc

Szovjetúnióbeli grafikái Repr.

Kosnak, Kolozsvár 1967. X. 1336 – 1337.

Buda Lőrinc

Rajza Repv.

Kornak, Kolozsvár 1968. VII. 974.

Buda Lőrinc

„Torony" Repr.

Kirunk, Kolozsvár 1968. IX. 1314.

Buda Lőrinc

Illusztrációja

Geo Dumitrescu: Biliárd
Korunk, Kolozsvár 1968 X. 1474.

Buda Lőrinc

Illusztrációi

Kvarnk, Kolozsvár 1966. XI. 1528, 1552

Buda Lőrinc

„1907" Repr.
illusztrációja —"—
rajza —"—

Kornak i Kolozsvár 1967. III. 379; IV. 488;
V. 726.

Buda Lőrincz

Rajza. / Madách: „Jövőn be vetni egy tekintetet" / Repr.

Kosnuk, Kolozsvár XXIII. 1964. 9. 1234. old.

Buda Lőrinc

„Évszakok"

Korunk, Kolozsvár XXIV. 1965. 6. 799. old.

Buda Lőrinc

festő

„Dalopok"

Repr.

Korunk, 1972. 6. 4. 810.

Buda Rózsa építészhallgató

Diplomamunkája: Amerigo Tot budai műtermházának terve volt, melyért 10.000 ft jutalmat kapott a művésztől

(Kőrnyei): Amerigo Tot jutalmat adott egy diploma tervért

Magyar Nemzet 1970 VII. 11 4 old.

megjegyzés

Buda Terézia

szőnyeg készítő. 1810-
ben készült munkáról egyr.
és róla cikk:

Mihalik Sándor: Egy
régi magyar szőnyeg.
Magyar Művészet
1936. 143–147. l.
Képpel.

Lásd itt a fenti
életrajzi adatait.

Buda Terézia

textilmuvész

l.

Magyar Muzeum

1946. 29. 8.

Czernyanszky M. i Az
első mi eredetű
szövőt karpit.

junius 28-án.

à la pointe de la Cité és az előtérben a
omnyilású kőhidat ábrázol, mely a Szajnán
s részén balról hét alak képez különböző
ettő balra távozik, egy a korlátra dőlten
, és kettő jobbról a sarkon társalog.
ölgy köti le figyelmünket, kik hátrafor-
eg tunikás ruhát viselnek és a kiknek e-
van. A folyó vizét jobbról csolnak élénki-
égboltja felhőzött. Jelzése alól balra:

5 cm.-- Lelt.sz.4392.-- Vétetett F.Klein-
előterjesztésre 4742.10 K-án (1085-912).
12-iki 86514 sz.sz.leirat értelmében 1912
Elszámoltatott 1912 október 8-án (2060-
ásd a 3161-913 szvsz.előadmányt.

1033-912
912-1.
lt.9135.

786

Buda Terézia

szőnyegszövő

lásd

Magyar Muzeum

1945. 88, 89. l.

Csernyánszky M.:

Az Iparművészeti Tár gyarapodása.

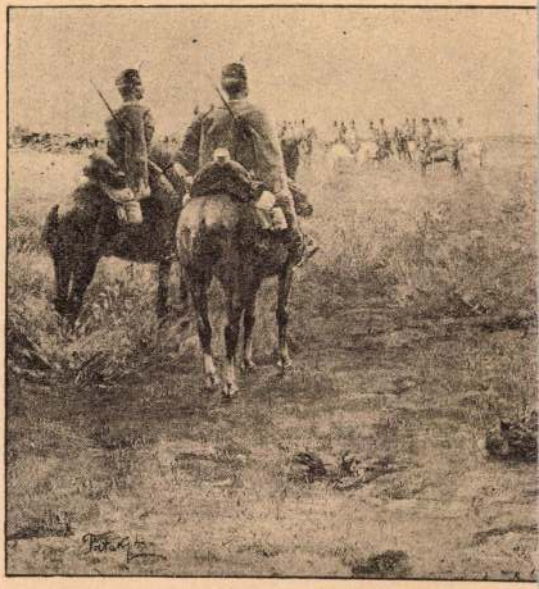

Pataky László

EGY RÉGI MAGYAR SZŐNYEG

Hazánknak a keleti szőnyeg történetében rendkívül nagy jelentősége van. A magyarság e magas és előkelő rangját azzal érte el, hogy a mult letűnt századai, főleg pedig a török megszállás alatti időkben a kisázsiai szőnyegeknek olyan nagy mennyisége rakódott le magyar földön, amilyen bőséggel és gazdagsággal Európa semilyen más országában sem találkozunk.[1]

Eleinknek a szőnyegek iránti különös kedvtelésével a magyar föld az egykori szőnyegkészítők és kereskedők Eldorádójává vált. A kisázsiai szőnyegek magyarországi közkedveltségének kedvezett az is, hogy a törökök nek tartott virágokkal — a többnyire gránátalmával, szekfűkkel, jácintokkal, tulipánokkal és nárciszokkal — díszített kisázsiai szőnyegek fénykora éppen arra az időre esik, amidőn a török művészetre amúgy is elég érzékenyen reagáló és erős mértékben befolyásolt magyar művészet a törökség sajátos díszítményeihez ösztönösen és lelkileg is a legjobban simult. Ezek, a Jordesz, Ladik, Kula és Usak kisázsiai városok szőnyegkészítő műhelyeiből kikerült darabok mintegy másfél méter hosszúak és egy méter szélesek, — oly méretűek tehát, melyek rendkívül előnyös alakjuk folytán éppen úgy beleillenek minden lakás díszéül, mint ahogy a sátrak, az egyes templomi padok és asztalok, avagy testületek diszítéseire is alkalmasak. Őseink főleg az Usak-szőnyegeket kedvelték, úgyhogy éppen e favorizálás egyenes eredőjeként, még a XVI. század végén kialakult egy olyan különálló és sajátos szőnyegtípus, mely tisztán a Magyarországba irányuló kivitel céljaira, leginkább az erdélyi lakosság használatára szolgált. Az Usak-szőnyegeknek ezt a típusát teljes joggal — de tulajdonképpen mégis megtévesztő névvel — erdélyi szőnyegnek nevezte el és jelöli még mai nap is a szakkutatás. A XVII. század folyamán Usákban, úgylátszik, százszámra készítették az ilyen típusú szőnyeget s ilyképp hasonlólag nagy tömegben juttatták el a magyarországi, főleg pedig az erdélyi piacokra.

A nagy kereslet és szeretet következtében eleink több ízben kísérleteztek ezek készítésének hazai talajon való meghonosításával. Az erre vonatkozó nyomok arra engednek következtetni, hogy a szórványosan mutatkozó magyar műhelyek keleti származású szőnyegkészítőket is alkalmaztak. Az előállításhoz szükséges megfelelő anyagok elégtelensége és hiánya, — főleg azonban maguk az eredeti keleti szőnyegek — egyenlőtlen és reménytelen versenyt jelentettek a technikailag amúgy is készületlenebb magyar műhely-termékeknek. Annyira, hogy a szórványos kísérletezgetésekkel csakhamar fel is hagytak.

A napjainkig fenmaradt emlékanyag gazdag sorából idáig még csak *egyetlen* szőnyegnek sikerült magyar eredetét teljes bizonyossággal felismerni és igazolni. Ez az Iparművészeti Múzeum azon fehéralapú szőnyege, melynek szélén az Usakban erdélyi kivitelre készült szőnyegek túlnyomórészén látható, úgynevezett kampós arabeszkes „erdélyi" keretet, frízében D. S. monogrammot és az 1723-as évszámot látjuk s amelynek kék tükre egy virágtővel díszített.[2]

A régi magyar szőnyegkészítésnek ez az idáig egyetlen s kétségtelen eredeti emléke[3]

[1] A magyar főurak, valamint a magyarországi egyes templomok és testületek jelesebb kisázsiai szőnyegeinek leírását lásd a *Csányi Károly* szerkesztésében — *Csermelyi Sándor* és *Layer Károly* közreműködésével — megjelent Erdélyi török szőnyegek kiállításának leíró lajstromában (Budapest 1914). A válogatottabb emlékanyag színes táblákon való közzétételét *J. de Végh* és *Ch. Layer:* Tapis turcs című, Párizsban megjelent műben találjuk. Ugyanezt köszönhetjük *Emil Schmutzlernek* (Altorientalische Teppiche in Siebenbürgen, Leipzig, 1933) is. A modern kor gazdag technikai felkészültségével és a páratlan anyagi áldozattal létrejött utóbbi mű kor- és típusmeghatározásai azonban túlnyomólag helytelenek.

A jelenlegi magyarországi gyüjteményekben és a magánbirtokokban található kisázsiai szőnyegek kiválóbb darabjainak egybegyüjtését lásd a *Layer Károly* által — *Mihalik Sándor* és *Csernyánszky Mária* közreműködésével — szerkesztett és Régi kisázsiai szőnyegek kiállítása címen (Budapesten, 1935-ben) megjelent katalógusban, melynek bevezető részében az utóbbi két évtized kutatásainak eredményeit *Layer Károly* jelesen és hasznosan összegezi.

Az erre vonatkozó legújabb szakirodalomból lásd még *Jajczay János:* Az erdélyi szőnyeg. Műgyüjtő III (1929), 180. l., *Mihalik Sándor:* Régi kisázsiai szőnyegek. Magyar Iparművészet XXXVIII (1935), 105—107. l. és *Jajczay János:* Kisázsiai szőnyegekről. Magyar Művészet XI (1935), 183—186. l.

[2] *Csányi Károly:* Egy magyar szőnyeg 1723-ból. Ars Una I (1923), 38—40. l.

[3] A régi magyar szőnyegkészítési emlékeknek vélt művek sorából kimagasló nevezetes darab a *gróf Teleki Domokos* gyüjteményében látható azon nagyméretű szőnyeg, mely a családban még most is élő hagyomány szerint *Teleki Mihály* sátorszőnyege volt. Ennek fő díszét a kék alapú tükörben sorakozó ötágú csillagos, stilizált madaraknak is látszó motívumok teszik. E művet teljes joggal azonban még nem sorolhatjuk a régi magyar szőnyegek csoportjába, mert műtörténeti kutatóink az erre vonatkozó történeti kutatásokat és művészeti vizsgálatokat nem végezték el s ilyképp ennek magyar műhelyből való kétségtelen származását még nem igazolták.

MAGYAR MÜVESZET
1936

Magyar szőnyeg 1810-ből

MFI. Petrás felv.

húzódnak át tagjai Erdélybe. *Hunyadi János* hadainak egyik alvezére, *Buda Jankó* is e család egyik dísze. Könnyen lehet, hogy *Buda Trésia* szőnyegének közepén ábrázolt gyűrűs holló ilykép a család e kimagasló egyéniségére emlékeztető dísz.

A napjainkig is fenmaradt családi levéltár számos és nevezetes eseményről ad még érdekes és részletes leírást. A családi levelezés egy része az Országos Levéltárba került. Ez az anyag azonban még rendezetlen állapotban van s így azok a régi iratok nyernek ez alkalommal különösebb jelentőséget, mely a család leszármazottjai őrzésében vannak. Ezen anyag átkutatása[8] után kitűnik, hogy a szőnyeg készítőjeként említett *Buda Trésia illyei és galaczi Buda Gábor* és a sztrigymelléki birtokos régi nemesek közzé sorolt *bajesdi Farkas*-családból származó *Mária* leánya volt. 1793-ban férjhez is ment *Cristyori Bélához* s a piski—petrozsényi vonalon — (Kalánfürdő és vasgyártól keletre) — a hegyek felé eső sztrigiválla-i apai birtokon élt.[9] A szőnyeg készítése idejében immár 17 év óta volt férjezett asszony. A családi iratok átlapozásával még annak a látszólagos magyarázata is adódik, hogy szőnyegén miért jelzi magát csak leány nevén.

Buda Trésia a sors többszörös sujtása által erőssé edzett nagyasszony volt. Apja és anyja még fiatal leány korában, 1786-ban, — egy évben — hagyták árvaságra. Az ősi birtok kezelésének nehéz és fáradtságos gondja mind az ő zsenge vállaira nehezedtek. Hasonlólag *Gúthi Országh Magdolnához, Pekry Lajosnéhoz, Zrinyi Katához* és a magyar történelem ezernyi más ragyogó emlékű régi asszonyaihoz, ő is emelkedett lélekkel és megbékélt sorsszerűséggel tudott helyt állni asszonyi hivatását messze meghaladó nehéz feladatainak. Életrevaló fehérnép volt; férfiasan élő, elszánt, kemény akarat. Ezért volt, hogy a családi birtok nehéz követelményeinek teljesítése mellett a férjének szerepe eltörpült mellette. A családi iratok szerint ez a férfi különben is gyámoltalan, jámbor személy volt.

Ezért történhetett, hogy *Buda Trésia*, noha *Cristyoriné* is lett belőle — mégis csak *Buda Trésia* földesasszony maradt a magyar föld azon kis birodalmán, melyet már több nemzedék óta a *Buda*-család napja és jóemlékezetű nagysága ragyogott be. Ezen állítások valószínűségét alátámasztja az a körülmény is, hogy a *Buda*-család régi irataiban is *Cristyorinét* majd minden alkalommal csak leánynevén, *Buda Trésiaként* említik.[10]

A magyar iparművészet ezen valóban hézagpótló jelentőségű szőnyegének az alapja durva szövésű, egyszerű, olyan házivászon, mely tisztán mutatja a lánc- és vetülékszálakat. *Buda Trésia* két lánc és ugyancsak két vetülék fonál egybefogásával kapta mindig azt a keresztidomú alapot, melyre azután az állati szőrből készült s különbözőre színezett gyapjúszállal a szőnyeget keresztszemes öltéssel kihímezte, — vagy, ahogy ő maga mondja — varrta. Technikailag tehát azzal az azonos kidolgozással és készítéssel találkozunk itt, mellyel a későbbi -- biedermeier — időben a nagyobb számban reánkmaradt szőnyegeket állították elő nagy- és dédanyáink. Művészetileg azonban ezektől teljesen elütő, idegen és más világot jelent, mert míg a biedermeier-szőnyegek többnyire fekete alapúak és erősen élénk színű — a német művészet szellemében fogant — nagy fűzéres, koszorús és egyéb virágos díszítésűek, addig *Buda Trésia* műve a XVII. századi törökös magyar nemzeti díszítőelemekhez csatlakozik és magyar hímzőművészeti sajátos motívumokban gyökeredzik. Ilykép tehát annak a szőnyegcsoportnak (úgylátszik időrendben is) utolsó darabja, mely emlékek lappangó sorából csak az Iparművészeti Múzeumnak az 1723-ban készült szőnyege teszi idáig egyetlen ismert emlékét.

Buda Trésia csak kevés ilyen emléket készíthetett. Könnyen lehet, hogy csupán ezt az egyet varrta. Az ilyen fajtájú szőnyeg készítésében való amatőrségét mutatja ugyanis az, hogy műve bizonyos egyenetlenséget mutat. Rajzbeli eltolódások és elméretezések mellett egyszerű keresztszemes öltései sem egységesek. Részenkint bizonyos következetlenséget mutatnak, amennyiben az öltés szála nem mindenütt fekszik egyformán, hanem egyszer jobbra, helyenkint pedig balra. Nagyjában olyan darabokon és területeken, amelyeket akkor kezdett, midőn legalább két év tartamára,[11] tehát hosszúra nyúló munkájára egyéb elfoglaltsága mellett magának időnkint alkalmat szakíthatott. *Buda Trésiát* a magyar szőnyegkészítés történetébe mégis mint igen ügyes

[8] A család fontosabb családtörténeti iratos anyaga és oklevelei jelenleg *dr. Buda Iván* magyar királyi pénzügyminiszteri titkár tulajdonában vannak. Szíves engedélyével volt alkalmunk azokat vizsgálat alá venni.

[9] Válya, — vagy a XIX. század második felében újabb módosítással Szentgyörgyválya, 1918 óta pedig Valea-Sângiorgiului, — Kitiden túl fekszik tehát, a Magura oldalában. *Barcsai Ákos* fejedelem birtoka is volt s a XVII. század hatvanas éveiben nyerte azután a *Buda* familia ezt is ősi birtokai mellé.

[10] *Buda Trésia* házassága *Cristyori Bélával* csak rövid ideig tarthatott, mert a családi iratokból kitűnik, hogy még egy második férje, *Cristyori Mihály* szolgabíró is volt. Lehetséges, hogy a szőnyeget éppen a két házassága közötti időszakban készítette, miért is leánynevének használása ezáltal is indokoltnak látszik.

[11] A szőnyeg területe 54.600 cm². Minthogy napi nyolcórai munka mellett az ilyen fajtájú munkából 200 cm²-t lehet elkészíteni, világos tehát, hogy még az ilyen szorgalmas dolgozás is egy évet igényel a szőnyeg elkészítésére.

Tekintettel azonban arra, hogy *Buda Trésia* más egyéb nehéz elfoglaltságokkal is rendelkezett, ilykép napi 3 órai munka mellett szőnyegének elkészítése két, esetleg három évre is elhúzodhatott.

érdekesen mutatja, hogy a tisztán török szőnyegkészítési alapon elinduló és hűen haladó — de a megfelelő anyagok hiánya miatt csak silányabb minőségű gyapjúszállal dolgozó — magyar mester a rosszabb anyag mellett még a színhatás előállításával is küzködni kényszerült. Műve ilykép a változatos színekben pompázó keleti szőnyegek színességétől is messze elmaradt. Kerete is hasonlólag az Usak-szőnyegek rokonrészének csak egy gyengekivitelű visszhangja. A magyar iparművészet történetében azonban rendkívül jelentős hely illeti meg ezt a szőnyeget. Nemcsak azért, mert idáig egyetlennek ismert hírmondója az egykori magyar szőnyegkészítési próbálkozásoknak, hanem főleg azért, mert ezen szőnyeg mestere e műve tükrének kivitelezésénél a keleti eredetű szőnyegek hatásától és példáitól teljesen függetlenítette magát s egyéni leleményességével és bátorságával a régi magyar himzőművészetben gyakran felbukkanó és ilykép jól ismert virágtöves díszítést alkalmazta.

A magyar szőnyegkészítés multjának műtörténetileg fontos és felderítésre váró kérdései miatt igen örvendetes, hogy a régi magyar szőnyegek sorából egy további, tehát immár *második* darab is előbukkant. Régi művészetünk ezen érdekes emléke jelenleg *gróf Teleki Domokos* gyüjteményének tárgyánál fogva is fontos látnivalója.[4]

E szőnyegen leginkább szembeötlő az s a magyar műtörténelemben különösebb helyet jelöl itt az a tény, hogy főjellegében a régi XVII. századi, erdélyi szőnyegeknek nevezett Usák-szőnyegekkel tart rokonságot. Az egész szőnyeget ugyanaz a kék és paradicsomvörös színtónus uralja, mint amely az erdélyi Usakokat. Ezenkívül a díszítmények is a törökségtől ellesett s Erdélyben nagy szeretettel felkarolt motívumokból állanak. A szőnyeg tükrének medaillonjában elszórt virágok a XVII. század második feléből származó „erdélyi" Usak-szőnyegeken látható olyan virágokra és elrendezésre utalnak, midőn az Usak-műhelyek virágdíszítései is már felhagynak szigorú megkötöttségükkel s a váza és a kapcsoló-indák elhagyásával kezdenek feltünedezni.

A török elemekben való gyökerezés mellett a magyar nemzeti formakincs és a szőnyeg készítésének korából való eklektikus elemek is döntően érvényesülnek azonban ezen a szőnyegen. Ilyen elsősorban a közepén díszlő gyűrűs holló, mely Merseburgon kívül csupán a magyar művészet sajátos és nagy történeti valóságokban és hagyományokban fogant eleme. Jellemző és sajátos magyar díszítmények ezenkívül a vázákból kinövő virágcsokrok és az ugró szarvasok. Ezek a vázás virágok, valamint az Erdélyben vad kecskének nevezett ugróállatok ugyanis a XVII. századi magyar himzésmunkáknak a legszívesebben alkalmazott díszítései. Típusmegoldásából következtetve, úgylátszik, hogy e szőnyeg XIX. század elejei készítője is ilyen XVII. századi hímzés- és recemunkákon indult el e szőnyeg tervezésekor és kivitelezésekor.

A szőnyeg készítési korát a keretében látható hullámos indadísz is mutatja. Ezen eklektikus motívum főleg a Louis XVI. és az empíre-korban virágzik. E szőnyegen való alkalmazása pillanatnyilag emlékeztet az e kori Aubusson-szőnyegek sokszor használt keretmegoldásaira.

A készítési idejében divatozó egyes díszítőelemek alkalmazása és felismerése mellett a szőnyeg belső tükrét határoló szalag feliratos szövege azonban a szőnyeg készítési pontos idejét és a készítő személyét is szerencsésen megmondja. A feliratos rész ugyanis bőbeszédűen és kétséget nem hagyón hirdeti, hogy:

EZ SZŐNYEGET EZER NYOLC SZÁZ TIZBE VARTAM ÉN BUDA TRESIA KI A JOT AKARTAM DE VALLYON KI FOGJA BIRNI S KISZAMARA KESZITEM HOYG[5] LEYGEN[6] DISZIRE HASZNARA MARADEK HA BIROD ROLAM EMLEKEZEL HALADATOS LENNI EL NE FELEJKEZEL.

A magyar műtörténelemnek ezen szerencsére „beszélő" emléke hites bizonyítékát adja tehát annak, hogy e szőnyeget 1810-ben *Buda Trésia* készítette.

Már a szőnyeg közepén díszlő gyűrűs holló is tanusítja, hogy e mű készítője Hunyad megyének földjéhez ragaszkodó, Vajdahunyadkörnyéki család sarja. A *Buda*-család az Ős-Hunyadnak nevezett hazarész történeti és előkelő familiának tényleg egyik nevezetes nemzetsége. Már az Árpádok korában feltünedeznek egyes sarjai.[7] A Hunyadiak uralma alatt

[4] Az 1·95 széles és 2·80 méter hosszú szőnyeg tükrében lépcsőzetes keretű és piros alapú nagy medaillon díszlik. Ennek közepén csőrében gyűrűtartó hollót látunk. E fölött olyan koronaidom ékeskedik, melynek tetejéből kinövő két ágán egy-egy madár ül. A medaillon sarkaiban madarak, a mezejében pedig szekfű és egyéb virágok és virágszálak, valamint csillagidomú nyolcágú rozetták díszlenek. A szőnyeg tükrének kékalapú nagy sarkában egy-egy bárdot tartó oroszlán áll. A tükröt zöldalapú, sárgabetűs feliratos szalag határolja. Az ezt körülvevő vörös keret hosszoldalait 7, illetőleg 8 stilizált virágszál tölti ki, a keskenyebb oldalakat pedig 3—3, vázából kinövő gránátalma és szekfűvirágos csokor. Kékalapú felső és alsó frízében három ugró szarvas és virágtő váltakozik egymással. Sötétzöld belső keskeny keretében madarak sorakoznak. Egykor türkiszkék, de most már zöldessé fakult széles keretét váltakozó két hullámminda alkalmazásával szerkesztett kettős törtvonalú inda tölti ki. Sárga szegélyét szekfűvirágidomú rozettás tört inda díszíti.

[5]—[6] Igy, az y és a g betűk ilyen hibás felcserélésével.

[7] *Böjthe Ödön:* Hunyadmegye sztrigymelléki részének és nemes családainak története, tekintettel a birtokviszonyokra. Budapest, 1891.

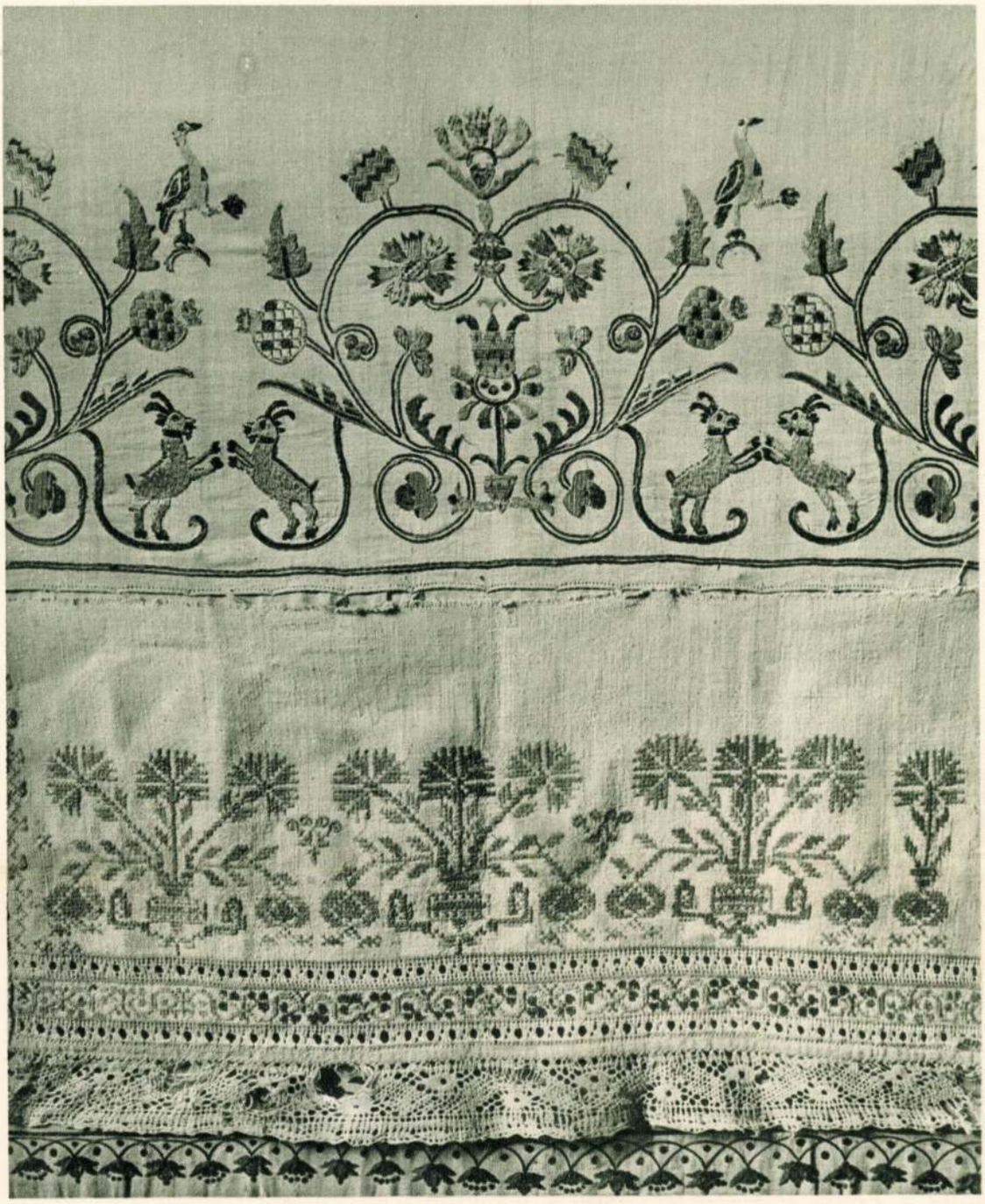

Magyar lepedőszélhímzés. XVII. sz. vége — Nëpies keresztszemes hímzés. XIX. sz. eleje
MFI. Petrás felv.

és eredeti művészt kell beiktatni. Művének eltolódásai és „kifutásai" a szőnyeg művészi értékét és a készítés teljesítményét ugyanis nem kisebbítik. Ilykép a szőnyeg színhatásának nemességével és a szőnyeg rajzának érdekes megszerkesztésével valóban reászolgált a magyar iparművészet történetébe jó emlékezettel való beiktatására.

Buda Trésia szőnyege nem sokáig lehetett szolgálatban, mert kopás nélkül maradt ránk. Jelenlegi állapota fogyatékos: az összegöngyölve őrzött szőnyegbe az egerek több helyen belerágtak. A magyar mult emlékeit meleg szeretettel gyüjtő és becsülő tulajdonosa szerencsére újabban már is gondoskodott a szőnyeg megfelelő javításáról. Remélhető tehát, hogy a magyar iparművészet ezen különös és számottevő emléke méltó állapotban fogja példázni régi eleink érdekes szőnyegkészítési kísérleteit.

MIHALIK SÁNDOR

A KUT KIÁLLÍTÁSA

A *Képzőművészek Új Társaságának* ezidei kiállításán nemcsak tagok, hanem vendégek is szép számmal szerepeltek. Hogy a katalógus bevezetéséből idézzünk: a KUT olyan művészeket is bemutatott, „akik jogi forma szerint nem, de a tehetség és a közös szellemiség jogcímén körébe tartoznak". Művészeti életünk szűkkörűségén múlik, hogy a kiállítás e tágabb keret ellenére sem lehetett az új magyar művészet valóban reprezentatív seregszemléje. Nem vagyunk annyira bőviben a jelentős festőknek vagy pláne szobrászoknak, hogy egy összefoglaló kiállításon mindnyájuk java erejére szükségünk ne volna. Már pedig a KUT kiállításán éppen a legkiválóbbak közül többen is beérték azzal, hogy csak az *acte de présence* értelmében jelentkeztek, nem pedig azzal a súllyal, amely az új magyar művészeten belül valóban megilletné őket.

Igaz, hogy a KUT ezúttal elsősorban a fiataloknak kívánt lehetőleg széles teret nyujtani. Hogy milyen eredménnyel, arra nézve a „Magyar Művészet" jelen számának képes anyaga szolgál néhány példával. A fiatalok általában jól megállták a helyüket. Nem egy figyelemreméltó egyéni tehetség akadt közöttük. Közös vonásuk, hogy a természet benső-séges átélését, semmint külső képét tartják szem előtt. Nem ábrázolják, hanem értelmezik a természetet. A KUT fiatal festői abban is az előttük járó nemzedéket, azon túl pedig a magyar festőiség leggyökeresebb hagyományát követik, hogy művészetüknek a szín a legfontosabb éltető és képző eleme. A színek folyama náluk is feloldja, elmossa, elkendőzi a vonalat. Ami ezt illeti, az egész KUT-kiállítás rendkívül szemléltető ellentétben állott a műcsarnokbeli olasz kiállítással. Az olaszok a piktúrában is tiszta vonalrajzra, a formák kidomborított testiségére és szerkezetre törekszenek. A mi új festészetünk ezzel szemben színjátszóbb és mélyebben, érzelmesebben símul a természethez.

Mindazonáltal éppen ezen a ponton ütközik ki a fordulat, amely a KUT néhány fiatalabb tagját a vezető mesterektől eltávolítja. A szín mint a képzés alapanyaga továbbra is megmarad ugyan a maga elsődleges jelentőségében. De a fiatalok kezén egyfelől keményebb, tömörebb összeállásra, másfelől ütemesebb tagozásra és merészebb kilengésre hajlik. Ám ez a jellemzés csak nagy általánosságban érvényes. Csak mint keret, amelyen belül a legszélsőségesebb eltérések feszülnek szembe egymással. Emitt a szín a fény és a levegő szerelmese. Amott éppen ellenkezőn darabos rögökbe szakad, vagy tónusok homályába rejtőzik. Az egyik végleten a dolgok tagbaszakadt tömegvolta fontos, a másikon a belőlük lendülő erő meg mozgás szabad ékítménye, már-már teljes absztrakciója. Van látomás, amely csukott szemmel, mint az alvajáró hajlik a lélek metafizikai rejtélye fölé. Megint más látomás, amely a logikus tudat és az akarat nevében néz szembe a valósággal, keményen, ridegen.

Nincs csábítóbb vállalkozás a kritikus szemében, mint egyénenként különböző művészek és művek szanaszét ágazó sokadalmában kitapintani a szellemiség és a stílus közös nevezőjét, egy kornak vagy környezetnek vagy mozgalomnak mélyebb sodrát. Mit jelent az a szellemiség, amelyet a KUT képvisel? A kérdést a kiállításhoz készült katalógus előszavában a KUT igazgatója, Márjás Viktor veti fel. De csak azért, hogy beismerje: ezt a szellemiséget.... „a definíciók szabatosságával meghatározni nem lehet, mert ködös célok, olthatatlan vágyak szövedéke." Nos, a KUT-on belül mutatkozó *újabb* törekvések szellemét és stílusát illetőleg is azt kell megállapítanunk, hogy egyelőre igen kevés bennök a kikristályosodott mag, a világos összefüggés. Tehetséges fiatalok vannak elegen a KUT-ban és a KUT körül, de hol a fiatalok arcvonala? Nem utolsósorban bizonyára azért vesztegel mostani kásás állapotában, mert alig van olyan fiatal festőnk, vagy szobrászunk, akinek műve megvilágosító, döntő lendülettel járhatna a többiek előtt. Akiknek a tehetsége a legizgatóbb, leggazdagabb jövendő fejlődést sejtteti, azok ma még nyakig vergődnek a kiforratlanság ingoványában. A többiek pedig a jámbor középszer művelői. De el kell ismernünk, hogy a KUT ezidei kiállítása mint egész igen figyelemreméltó szinten állott.

Feltűnő volt a sok szociális tárgyú kép. Akadt közöttük értékes munka is, de a legtöbbje beérte azzal, hogy Derkovitsot a téma külsőségeiben kövesse, az elhúnyt nagy festőművész igaz embersége és festői érzéke nélkül. Az is érdekes tünet, hogy egyik-másik fiatal szobrászunk, úgy látszik, kezd kikívánkozni a blokkszerű tömegből és a merev mozdulatlanságból. Ám ezek a törekvések egyelőre még csak a kezdet kezdetén vannak. Egyelőre csak bomlasztják és deformálják a plasztikai gerincet, anélkül, hogy gyökeresen átszerveznék.

MÁTYÁS PÉTER

ANDREAS BUDAEG, textilfestomester

Az 5.függelékben a locsei festok céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a locsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
121.- Andreas Budaeg, Leutschau. 152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

BUDAFOK (Pest-Pilis-Solt-Kiskún)

Budafok

RMV 1, 114 l.

R.K. TEMPLOM épült 1793-ban, tornyokeresztje a hagyomány szerint a Háros szigeten állott ciszterci monostor kápolnájáról való.

RMV 1, 114 l.

TÖRLEY-SZALMATOKGYÁR Savoyai Jenő főhercegnek 1717-ben épült s 1725-ben leégett kastélya maradványainak felhasználásával.

Budafok

Kastély

Épült 1717.

Rados Jenő dr.
Magyar Kastélyok
12. l.

s Faustusnak magyarországi kapcsolatai-

ijtött anyagot. Tanulmányutat tett Nápoly,

acusa és Palermoba.

Budafok

Könyveink jegyzéke:

Bodor Antal dr.: *Csepelsziget és Budafok kétszáz év előtt.* (1936.)

BUDAFOK (Pest-Pilis-Solt-Kiskún)

Budafok

KÉT CÍMERTARTÓ KŐOROSZLÁN-a Törley-féle pezsgőgyár ~~[illegible]~~ kerti kapuján. Savoyai Jenő elpusztult budafoki kastélyának kerti kapuját díszítette. A címereken a savoyai kereszt. 1700 körülről.

Budafok ünnepliki

l.

Barcza-Bpest 1924

196. l.

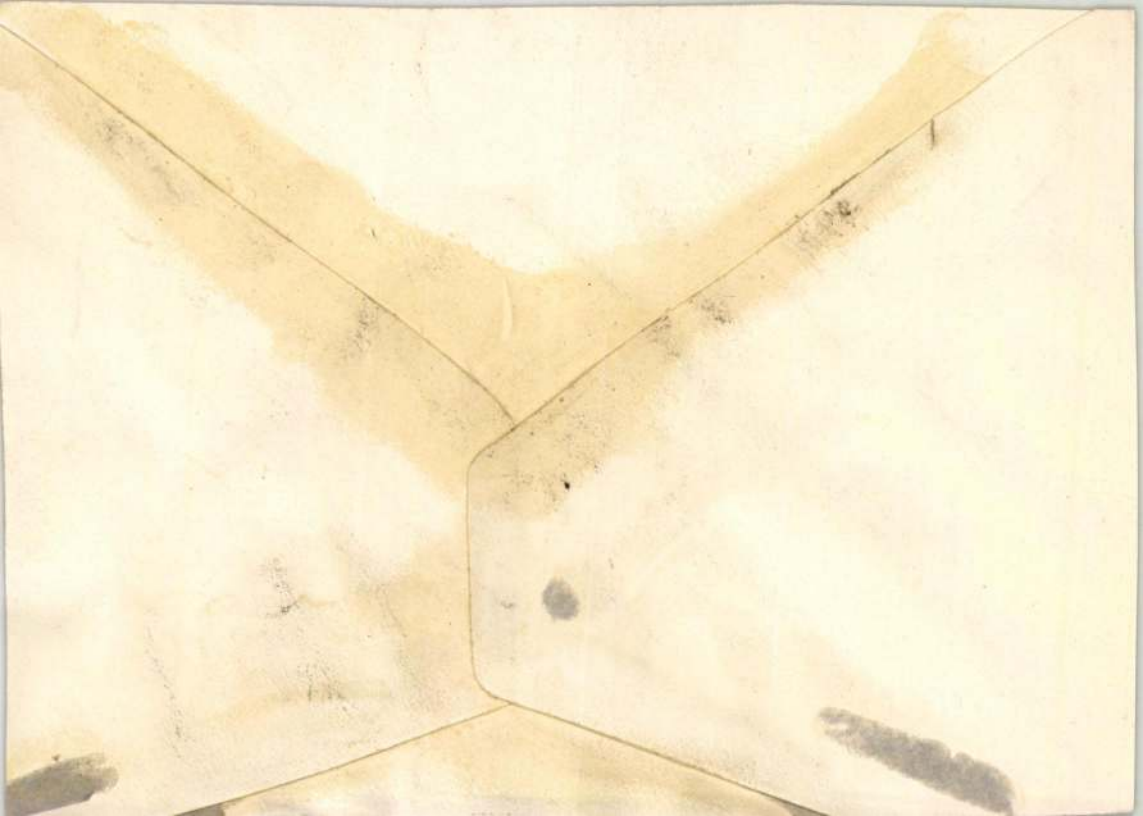

Budaházi Eszter, munkatárs.

Szrogh György: Vásárely Múzeum, Budapest. Építész: Koris János, Molnár Péter. (Ipárterv.)

Munkatárs: Budaházi Eszter.

Építéstörténeti hutatás: dr. Déry Attila.

Magyar Építőművészet. 1988., 4-5., 68-old.

Budaházi Eszter, építész

Gomor Tibor: Épült 1987-ben. Folyóiratszemle.

(Magyar Építőipar 1987. 1–2 sz. 1–86 l).

A lap az elmúlt év folyamán megvalósult és átadott kiemelkedő építészeti alkotásokat mutatja be. Bevezetője posztmodern építészeti irányzattal foglalkozik.

A tervezők és alkotásuk: Molnár Péter – Kovács János – Budaházi Eszter: Vasarely Múzeum, III, Fő tér. (építészeti nívódíj*).

Budapest folyóirat, 1988., 8., 44-old.

BUDAHÁZY Eszter építész

MOLNÁR Péter: Egy csaknem elfelejtett ház : A Tüzoltóság Országos Javitó Bázisa, Kőbánya, Budapest : Építész: Molnár Péter, Kóris János, Benczur László, Budaházy Eszter. = Magyar Építőművészet, 83, 1992, 5. 10 - 13. ill.
E

BÁRKÁNY, Eugen – DOJČ, Ludovit: Zidovské náboženské obce na Slovensku. Bratislava : VESNA, 1991

Budaházy Jenő

építőiparmunkás

1926–1930, 1932–34

Iparm. Isk. Évk.
1930–34. 45. l

Tamás-hegy (Esztergom) IV. 23, 24.

Budaházi Miklós

Miskolc, Arany János és Szemer u sarkára a totó-lotto házat /45 lakás és iroda/ Virágh Pál, Bene László, Perjés László, Gergely Sándor, Budaházi Misklós közösen tervezte.

Északmagyarország 1959. máj. 1. 10.1.

M. P. K

BUDAHÁZY Miklós építész

~~Lásd~~.

Nagy Z. – Beve – Bedő – Szoboszlay – Budaházy közös tervük a pályázaton (Repr.)

Miskolczy László: Előregyártott panelház tervpályázata
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 4. sz. 120. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 SEP 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Budaházi Tibor
grafikusművész
1021

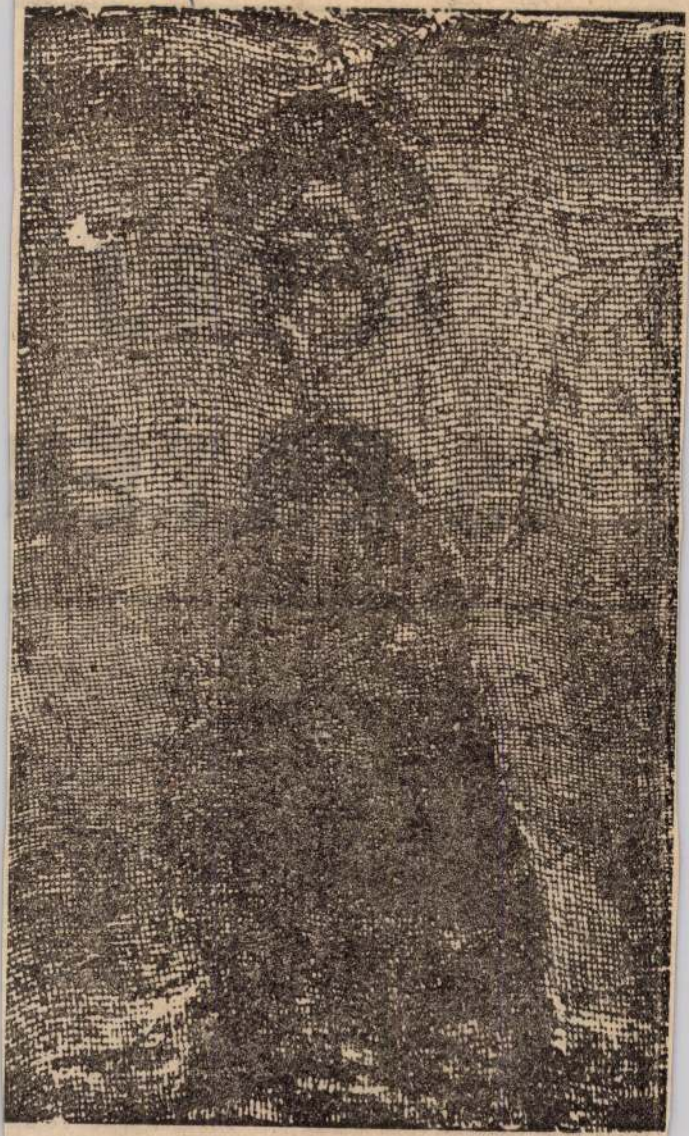

Budaházi Tibor rajza

H

A FEJ

IS ÉRTÉK

Arisztokratikus szemlélet övezi a magyar tanyát, amióta csak létezik. Ha beletennénk a róla szóló írásokat és mondásokat valami nagy üstbe, például a pálinkafőzőbe, hogy finom párlatot kapjunk, a rézeleje, a legkeményebb summázat ezt hozná ki belőlük: ha nekem, városinak, szükségem van tejre, húsra, tojásra, zöldségre, gyümölcsre, akkor maradjon a tanya. Ha annyi van belőle, hogy külföld se veszi meg mindet, akkor szüntessük meg, mert akkor csak púp a hátunkon. Most éppen beszaladt a madzag a korcba, mert észrevesszük, hogy a legkevesebb állami befektetéssel a tanya termeli az exportképes élelmet, a falusi háztáji csak később követi, most tehát erős türelem veszi körül. A demokrácia szózuhatagában egyszer biztosan rátalálunk arra a tétova mondatra is, hogy meg kéne

aranykalászos gazdat
szerveztek, és akkor
téeszt. Téli havakb
lámpásokkal jöttek
emberi szóra. Most?
nének, ha bezárták az

A bőrösök értéket
varroda is, a csírázta
tatár is nagy érték,
volna, építeni ke
nek a koponyájá
gondolat meg tu
első percben azt
kell ezt csinálni.
ami érték. A második
szont fordít egyet rajt
dezi: hát a fej nem
érték, ha használjuk,
juk használni, ha mú
mokország egyik isk
mélte a sors, hetenk
kétszer kinyitják, jó
estére várják az em
barátkört szerveztek

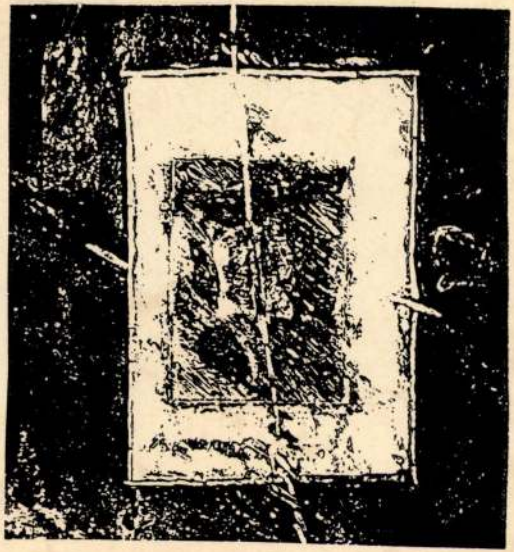

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk a Városi Hangverseny– és Kiállítóterembe
1992. november 12–én 17.00 órára

Budaházi Tibor festőművész
kiállításának megnyitójára.

Megnyitja: Kostyál László művészettörténész.

Közreműködik: Molnár Árpád előadóművész.

Városi Hangverseny– és Kiállítóterem

8900 Zalaegerszeg, Ady E. u. 14. Tel./fax: (92) 13766

Budaházi Tibor festőművész kiállítása

1992. november 12 – december 6.

Budaházi Tibor

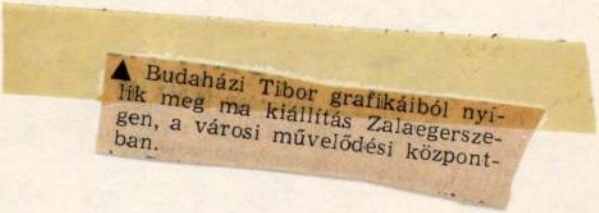

▲ Budaházi Tibor grafikáiból nyílik meg ma kiállítás Zalaegerszegen, a városi művelődési központban.

Népszabadság, 1987. 11. 24

Budaházy Miklós, gépész tervező

R. M.: Tanácsház Sörtés, Felsőiskola u. Építész: Rudolf Mihály (építésztervező).

Statikus tervező: Kovács Lehel.

Gépész tervező: Budaházy Miklós.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 33-old.

Budaházi Tibor, grafikus

Budaházi Tibor rajza

Budaházi

Élet és

15.

XXVIII/39

Arisztokratikus szemlélet övezi a magyar tanyát, amióta csak létezik. Ha beletennénk a róla szóló írásokat és mondásokat valami nagy üstbe, például a pálinkafőzőbe, hogy finom párlatot kapjunk, a rézeleje, a legkeményebb summázat ezt hozná ki belőlük: ha nekem, városinak, szükségem van tejre, húsra, tojásra, zöldségre, gyümölcsre, akkor maradjon a tanya. Ha annyi van belőle, hogy külföld se veszi meg mindet, akkor szüntessük meg, mert akkor csak púp a hátunkon. Most éppen beszaladt a madzag a korcba, mert észrevesszük, hogy a legkevesebb állami befektetéssel a tanya termeli az exportképes élelmet, a falusi háztáji csak később követi, most tehát erős türelem veszi körül. A demokrácia szózuhatagában egyszer biztosan rátalálunk arra a tétova mondatra is, hogy meg kéne

aranykalászos gazdat
szerveztek, és akkor
téeszt. Téli havakb
lámpásokkal jöttek
emberi szóra. Most?
nének, ha bezárták az

A bőrösök értéket
varroda is, a csírázta
tatár is nagy érték,
volna, építeni k
nek a koponyáj
gondolat meg t
első percben azt
kell ezt csinálni.
ami érték. A másodi
szont fordít egyet raj
dezi: hát a fej nem
érték, ha használjuk,
juk használni, ha m
mokország egyik isk
mélte a sors, hetenk
kétszer kinyitják, jól
estére várják az emb
barátkört szerveztek

BUDAHÁZI TIBOR

Vasárnapi Hírek
1992. nov. 8-

— Budaházi Tibor festőművész kiállítása a zalaegerszegi Koncertteremben nyílik.

... az és ben, szóval, ne

is, a kis Géza, szóval nem v

rosszat mond, inkább az, zava

Tehát hogy mennyire másról va

bizonytalanodott egy kicsit a

hogy ennyire nem érti meg, az

õ festõ, és oldott festõi les

föl nála, hanem sokkal inkább

akkor õ rettentõ izgatta, és

hogy Grünewald, mikor ~~xgy~~ én xlát

elm ondtam ~~xxxgy~~ neki, hogy ez

szin elmélettel szemben , épp

beszéltünk ilyenekrõl, az egés

nyitanak mindent, itt a Lantos

mert a Lnntos kezdték akkor ez

Budaházi Tibor, grafikusművész

Szvitek Erzsébet: A katarzis mégiscsak megszületett. Zalai művészek kiállítása a baki Faluházban.

A baki Faluházban kapott otthont a zalai művészek tárlata: Szabolcs Péter, Kotmyek István, Gábriel József, Ludvig Zoltán, Járási Ildikó, Budaházi Tibor állították ki műveiket.

Budaházi Tibor „Erdélyi táj" kompozíciója (említve).

Művészet, 1989., 11-12., 100-old.

tára, amire a vendég személye is ösztönözhette, a kertben termesztett sárgadinnyéket felkötözte a fákra, s amikor Eluard ezeket is puskavégre kapta, a házigazdáék elhitették vele, hogy nálunk – a negyvenes–ötvenes évek fordulóján történt mindez! – Micsurin jóvoltából már dinnye is terem a fán. A valószínűtlenül naiv és hiszékeny költő mindezt el is hitte, mígnem a dinnyék fogytán uborkák is kezdtek feltünedezni a gallyakon. Ez már neki is gyanús volt, s ekkor lepleződött le ez a szürrealista képzeletre valló tréfa. – Nos, a szemleíró, mint Illyés Gyula naplóföljegyzéseinek a szerkesztője, tanúsíthatja, hogy mindez nem Czigány György kedves túlzása; évtizedekkel Eluard halála után Illyés Gyula, mosolyogva és elérzékenyülten visszaemlékezve a *Poésie et Vérité* szerzőjének emberi figurájára, szóról szóra hasonlóképpen írja le ezt a történetet naplójegyzeteinek éppen sajtó alatt lévő újabb folyamában.

A Rakéta regényújság szerkesztői 1982-ben kérték föl Galsai Pongrácot, hogy a népszerű hetilap hasábjain tálalja föl – hétről hétre – a mások főztjét. Fél évtizedig üzemelt ez a képzeletbeli kávéház, aztán a sors ennek a kulcsát is megtalálta, s ajtaját bezárva jó erősen, a Dunánál feketébb vizű folyó hullámai közé hajította, amikor kiszólította közülünk a könyv életre hívójának a személyét. Az olvasó pedig eltűnődhet azon, hogy az itt előadott történeteket hogyan írta volna meg vajon maga a főúr, a *Záróra a Darlingban* és annyi más briliáns irodalmi történet szerzője: Galsai Pongrác? – Ez a feltámadó kérdés az ő igazi jelenléte ebben a gyűjteményben.

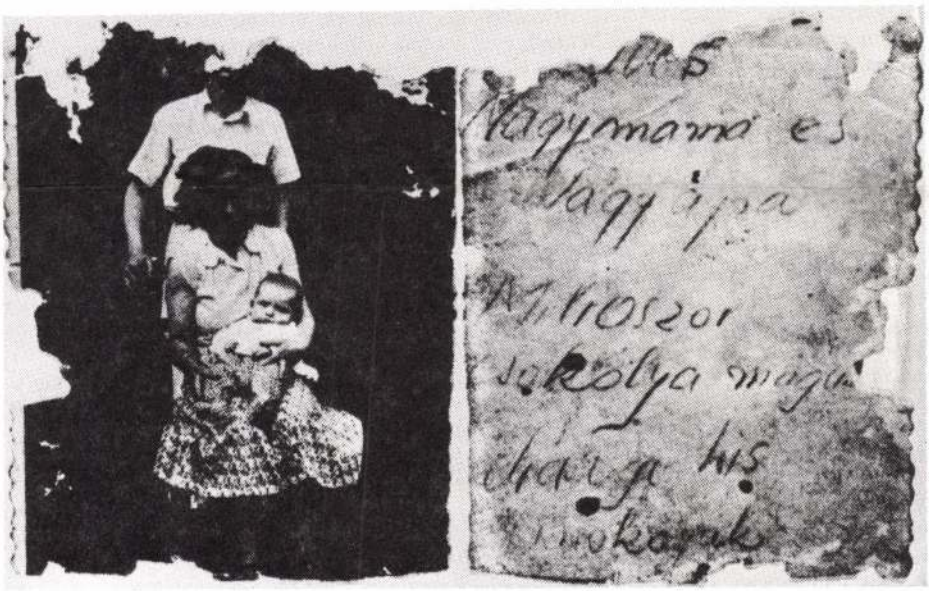

Budaházi Tibor: Erdélyi emlék I.

Kósa László: A magyar néprajz tudománytörténete

Gondolat, 1989. 332. p.

Kósa László Tálasi István akadémikus tanítványaként maga is jeles művelője a néprajztudománynak. Érthető tehát, hogy a szakmai kötődés vezette a tollát, midőn úttörőként vállalkozott a fiatalnak számító néprajztudomány tanulságos történetének a megírására. A tudomány jövőbeli helye és szerepe hazai életünkben az a motiváció, amelyik a munkát meghatározza. Nem kerüli meg, de igazában nem is vizsgálja a néprajz helyét és szerepét, kölcsönhatásait a korabeli hazai társadalomtudományok között. Elsősorban azt kutatja, hogy a néprajz milyen külső hatások eredőjében fejlődött, alakult.

Két motívum végigkíséri a munkát: az egyik az európai tudományosság, mint mérce számonkérése, ezen belül is az antropológiai megközelítés hiányának a felróvása; a másik a néprajztudomány jövőjének a féltése. Kevésbé vesz tudomást arról a sajátos helyzetről, amelyik közép-európai megkésettségünkből adódóan lehetőséget kínál szakmánknak az ismeretek további gyors felhalmozására, a még összegyűjtendő tárgyi és szellemi javak számbavételére. A nemzeti tudomány szerepének a betöltésére pedig minél több ismeretre, terepen gyűjtött anyagra és tapasztalatra van szükségünk, hogy tárgyi valóságában, szellemi értékeiben, társadalmi szerveződésében megismerhessünk egy korábbi – elsősorban a parasztság által őrzött kulturális örökséget, értéket. Abban igaza van Kósa Lászlónak, hogy ki kell tekintenünk a világra, meg kell ismernünk más tudományos műhelyek teljesítményét, de nem hiszem, hogy a korszerűség mércéje lenne módszereik lemásolása. Magunknak kell kialakítanunk kultúránk vizsgálatának leghatékonyabb módszerét. Ha ebben több a hagyományos elem, akkor ez nem jelenthet mást, minthogy a paraszti, mezővárosi kultúra sokat őriz a múltjából tárgyaiban, társadalmában és szellemiségében, és ennek a feltárása hagyományos eszközökkel is elvégezhető. Ilyen értelemben az elmúlt évtizedek monografikus törekvései – közöttük a vidéki múzeumok néprajzi eredményei, melyekről a szerző bántóan nem vesz tudomást – méltán lehetnek hazai néprajzkutatásunk gazdagítói. A korszerűség kritériuma számomra annak a tradíciónak a folyamatossága, amely a nemzeti tudomány jellegét hangsúlyozza. Megmaradásunknak, kultúránk értékeinek a feltárása egyre sürgetőbben jelentkezik napjainkban. A szerző utolsó mondataiban elismeri, hogy a szaktudomány jövője attól függ, hogy képes-e a megújhodásra, a nyitottságra, amely eddig is a sajátja volt. „A nyitottság – írja – előfeltétele a szemléleti megújulásnak, a tudomány tárgya újrafogalmazásának, az időálló értékek megőrzésének, annak, hogy a magyar néprajz a jövőben korszerű és önálló tudomány lesz-e." Úgy gondolom, hogy számunkra a járható út az adott szervezeti keretek közötti megújulás lehetősége, ezek korszerűbbé tételével, alakításával.

Mindezek előrebocsátásával hangsúlyoznunk kell, hogy nagyon hasznos könyvet tett le Kósa László az asztalra. A néprajztudomány magyarság- és Európa-szemléletét dicséretes tárgyilagossággal bontja ki. Bemutatja a magunkra találás gondolati vonulatát, segíti önismeretünk kibontakozását. Ma, amikor keressük a helyünket Kelet és Nyugat között mind a gazdaságban, mind a politikában és kultúrában, fontos szerepe lehet egy ilyen eligazító munkának, amelyik bevallott szándéka szerint is egy tudományág helyét határozza meg a változó körülmények, történeti alakzatok között.

A szerző tiszteletreméltó mértéktartással, az arányok betartásával közelít tárgyához. Szakaszolása a tudománytörténet által elfogadott beosztásokat veszi figyelembe. Hat részre bontva tárgyalja a néprajz történetét. Először a kutatástörténet felvázolása során szól a hiányosságokról, a tudomány központi kérdéseiről és indokolja a korszakolását. A második fejezetben ír az előzményekről, az önismeret kibontakozásáról a múlt század elejéig. A romantika kora (1817–1872) címmel illeti a következő nagy fejezetet, amelyik a nemzetté válás kiteljesedését, a tudományos érdeklődés kibontakozását öleli át. Ezen belül szól Erdélyi János meghatározó munkásságáról, a hungarológus szemlélet kialakulásáról, az ősvalláskutatás kibontakozásáról – jelesen Ipolyi Arnold tevékenységéről, a népköltészet és a műköltészet viszonyáról, a Vadrózsa-pörről. A következő szakaszt a pozitivizmus korszakaként elemzi (1872–1933).

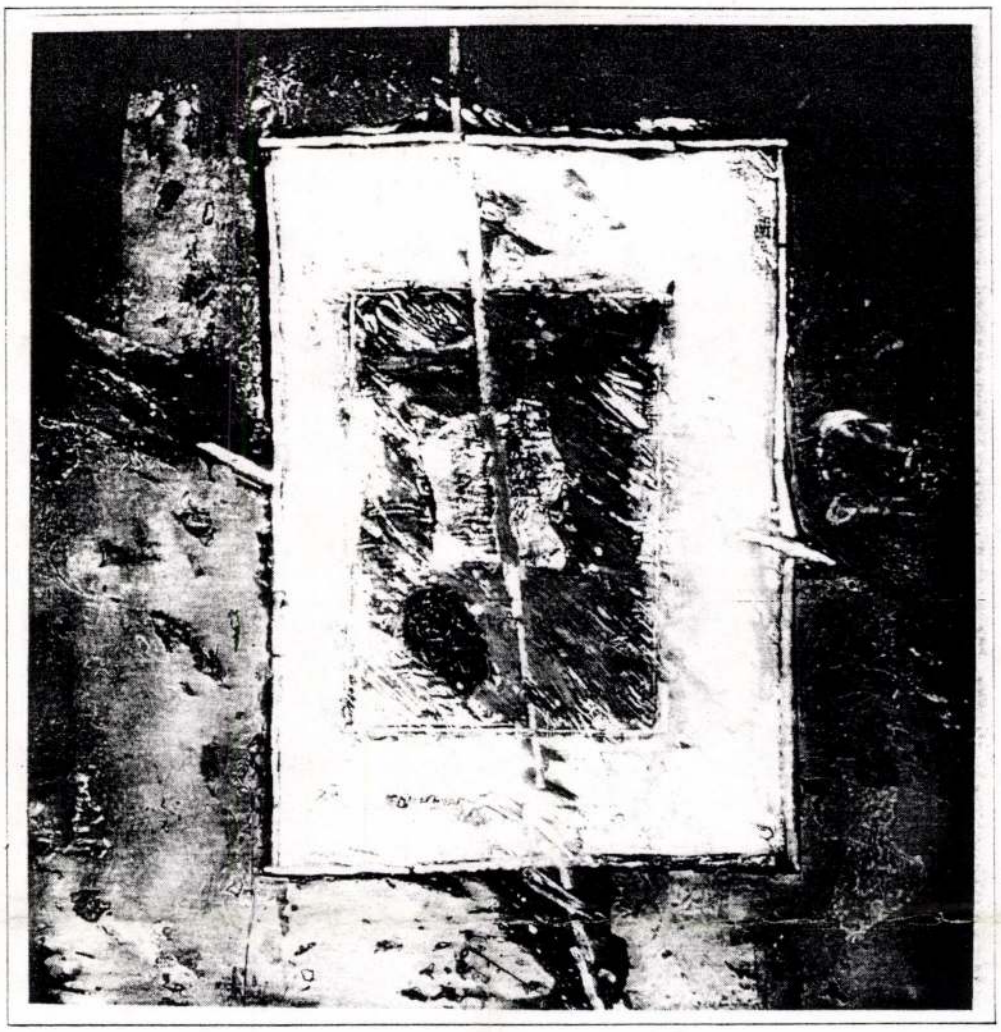

ABLAK II.

Budaházi Tibor

festőművész

8900 Zalaegerszeg,
Toldi út 14. III/7.

1954-ben született az erdélyi Kőszegremetén. Képzőművészeti tanulmányait a Szatmárnémeti Képzőművészeti Gimnáziumban, a kolozsvári szabadiskolákban és a Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz-szakán végezte. 1976 óta vesz részt kiállításokon. Hat önálló tárlata volt, így Zalaegerszegen, Győrben, Székesfehérváron és Lentiben is. Több hazai és külföldi csoportos kiállításon is bemutatták munkáit, például Kaposváron, Baján, Egerben, Nyíregyházán, Szegeden, vagy Lodzban, Mannheimben, Bécsben, Udinében és Strasbourgban is. 1987 óta a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, 1991 óta a Művészeti Alapnak, 1992 óta pedig a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja.

1954 im siebenbürgischen Kőszegremete geboren. Seine Studien hat er am Gymnasium für bildende Kunst in Szatmárnémeti, an der Freischule in Kolozsvár und an der PH Gyula Juhász in Szeged beendet. Seit 1976 nimmt er an Ausstellungen teil. Sechs selbständige Ausstellungen hatte er in Zalaegerszeg, Győr, Székesfehérvár und Lenti. Auch an anderen in- und ausländischen Ausstellungen nahm er teil, so z. B. in Kaposvár, Baja, Eger, Nyíregyháza, Szeged oder in Lodz, Mannheim, Wien, Udine und Strasbourg. Seit 1987 ist er Mitglied im Jugendstudio für bildende Künstler, seit 1991 im Künstlerfond und seit 1992 im Landesverein ungarischer Kunstschaffender.

Born in Kőszegremete, Transylvania, 1954, he began his studies at the Secondary School of Arts in Szatmárnémeti, and did extramural lectures in Kolozsvár afterwards but he got graduated at the Graphic Section of the Teacher Training College in Szeged.
Since 1976 he has taken part in different national and international exhibitions in Kaposvár, Baja, Eger, Nyíregyháza, Szeged, Lodz, Mannheim, Vienna, Udine, Strasbourg but has already had six one-man exhibitions of his as well in Zalaegerszeg, Győr, Székesfehérvár, Lenti. He has been a member of the Studio of Juvenile Artists since 1987, of Art Foundation since 1991 and of the Association of Hungarian Artists since 1992.

BUDA-HA/21. TIBOR

ny reformja?

rdélyből

gyobb az esztétikai érdekeltségük, mint a felnőtteknek, akiknek az életszemléletébe erősen belejátszanak a mindennapi gondok.

– Súlyos öröksége a magyar irodalomoktatásnak, hogy évtizedeken át országhatárok szerint határozta meg, mi a magyar irodalom, mi nem az. Aki határainkon túl alkotott, a legritkább esetben lett „tananyag", így történhetett meg, hogy érettségiző diákok, magyar szakos egyetemi hallgatók hosszú időn át mit se tudtak egy Márai Sándorról, egy Határ Győzőről, egy Csokits Jánosról; és egy Székely Jánost érettségi tételként kiadni maga lett volna a lázadás. Közben pedig olyan szerzőket kellett olvasni az általános iskolai és középiskolai diákoknak az irodalomtanítás kötelező címlistája szerint, akik letagadott pályatársaikhoz semmi módon nem mérhetők.

szokott formái

JÓZSEF FELVÉTELE

– A megszokott kánonok sok tekintetben nehezítik az irodalomtanár dolgát. Már csak azért is, mert a mai gyerekek azokat a klasszikusnak számító szerzőket sem olvassák szívesen,

nált tankönyvek inkább a tragikumból válogattak, noha gyermekeink a szórakoztató irodalmat sokkal inkább igénylik, mint a tragikusat. Sosem szabad elfelejteni, nem kötelező az a tananyag, ami bekerül egy-egy tankönyvbe. A tankönyv csak arra való, hogy kedvet csináljon a végtelenül gazdag és sokszínű irodalomból való válogatáshoz.

– Végletesen különbözik az irodalomtanárok felfogása a tekintetben is, mennyit foglalkozzanak, foglalkozzanak-e a magyar irodalom világirodalmi párhuzamaival. Egy Janus Pannonius, egy Ady Endre esetében senki sem feledkezik meg ezekről, ám ahogy közeledünk a mához, egyre kevesebbet „bíbelődnek" vele a tanárok, hogy mai magyar költőink, íróink, színpadi szerzőink kikkel „rokoníthatók".

– Erdélyben bizonyos osztályokban külön tantárgyként, külön tankönyvből tanították a világirodalmat. Nem szerencsés pedig elválasztani e kettőt: a magyar irodalmat a világirodalomtól. Nálunk sajnos elég erősen él az az előítélet is, amely szerint a kisebbségben élő gyermekek nemzeti önérzetének ártalmára van, ha világirodalmat tanítanak nekik, mert kiderül, hogy a mi irodalmunk a világirodalomhoz képest mindig lépéshátrányban volt. Szerintem ennek az ellenkezője az igaz, ha nem ismeri a diák azt a természetes közeget, amelybe a magyar irodalom beleépül, könnyen kialakulhat benne az az érzés, hogy az irodalom is olyan, mint a farmernadrág, a külföldi a „márkás", az az értékesebb a hazainál. *Balassi* Bálint költészetét az a tanuló tudja igazán

NAPLÓ

LEV TOLSZTOJ három levele regénybe illő, kilencvenéves vándorút után megtért a nagy orosz írónak szentelt múzeumba. A leveleket a Háború és béke szerzője 1906 és 1909 között írta egy fiatal földbirtokosnak, akit magával ragadtak Tolsztojnak a közösségi tulajdonról szóló elképzelései, s most a címzett unokája adományozta a múzeumnak.

A KIESELBACH GALÉRIA Magyarország jelenős magángyűjteményeiből rendezett kiállítása ma délután öt órakor nyílik meg. (Budapest V., Szent István krt. 5.)

BUDAHÁZI TIBOR festőművész kiállítása nyílik meg ma este hat órakor az Illárium Művészeti Galériában (Budapest VIII., Köztársaság tér 15.).

A PRÁGAI TAVASZ – egerszegi nyár, 1968 című kiállítást Holló József vezérőrnagy nyitja meg augusztus 28-án fél ötkor a Göcseji Múzeumban (Zalaegerszeg, Batthyány út 2.)

MAKOVECZ IMRE nyitja meg Sáros László építész és irodája kiállítását augusztus 31-én este hat órakor a Magyar Építészkamara és a Magyar Építészek Szövetsége Kós Károly termében (Budapest, Ötpacsirta u. 2.).

KABDEBÓ TAMÁS Danubius-Danubia című regénytrilógiáját mutatják be az Írószövetségben (Budapest VI., Bajza u. 18.) szeptember 2-án, szerdán délután öt órakor.

A BARCSAY Gyermek-képzőművészeti Alapítvány iskolájába szeptember 4-ig lehet

Az emberek többsége nem volt Saul

A tisztességes munka feledteti

Szeretnék hozzászólni *dr. Kékesi* Ferenc: Karambol a damaszkuszi úton című írásához, amely a Magyar Nemzet 1998. július 25-ei számában jelent meg.

Úgy vélem, az utolsó ötven évnek van egy negyvenéves kommunista szakasza és egy tíz - éves, fokozatosan nem kommunista szakasza. Ez a folyamat még ma is tart, és érezteti hatását még legalább tíz-tizenöt évig, az úgynevezett „agymosás" ugyanis erőteljes volt. Ami a kommunista szakaszban történt, az egy Moszkvából irányított, és az egyes országok kommunista jellegű pártjain keresztül érvényesített diktatórikus kényszerpályán mozgó valami volt. Ezt az embereknek előbb vagy utóbb tudomásul kellett venniük, ehhez kellett igazítani az életüket, fenntartani a családjukat. A kényszerpályán belül természetesen volt egy nagyon kis lehetőség az eltérésekre, de azok nem voltak lényegesek. Lengyelországban például nem vette el a földet az emberektől, parasztoktól, Románia nem vonult be Csehszlovákiába vagy elment az olimpiára és így tovább.

A legfontosabb: ezt a rendszert nem az ország népe akarta, egy háború utáni hadsereg elfoglalta az országot, ránk kényszerítette a rendszerét. Voltak, akik „agymosás" folytán váltak kiszolgálóivá e rendszernek, voltak, akik hosszas töprengés után látták be, hogy itt egyelőre nincs mit csinálni, ha élni akarunk, és át akarjuk menteni magunkat egy esetleges jobb jövő számára.

Jelenleg nem a „damaszkuszi út", „önkritika", „átvilágítás" „mea culpa" stb. a lényeges a magyar nép számára, hanem a mai ténykedése, mit csinál a rendszerváltás óta a családjában, a közéletben, a munkahelyén, tevékenysége mennyire viszi előre a magyar népet, nemzetet, menynyire fáradozik a népek barátságának a megszilárdításán.

Ha körülnézünk, láthatjuk, hány olyan jelentős személyiség, közéleti ember van, aki szamizdatlapokat adott ki, el is zárták, meg volt tiltva a működésük, és ma nem a magyar nemzet felemelkedésén dolgozik, hanem újabb „agymosással" igyekszik megnehezíteni, hogy az emberek megismerjék a valóságot, csak azért, hogy fenntartsák a megszerzett hatalmukat, befolyásukat az országban. Kérdem én, melyik a tisztességesebb viselkedés: ha valaki két téglával veri a mellét, hogy nem volt soha párttag, s talán be is volt börtönözve, a közjó előmozdításáért semmit nem tesz, vagy a volt párt, a volt rendszer kiszolgálója, aki ellenben most megváltozott körülmények között értelmesen munkálkodik az ország felemelkedésén.

A múlt állandó felemlegetését egyszer már be kellene fejez-

Szavatolják nemzetközi szabályok a kisebbségek

Történelemhamisításról var

Az elmúlt ötven évben szovjet érdekből, szándékosan sorvasztották el a magyarságtudatot, amikor pedig körülöttünk pusztított és ma is pusztít a jogsértő nacionalizmus. Egyes nemzetellenes csoportok a párizsi békeszerződés újabb igazságtételeit tovább torzították, becsmérelve ezzel saját népüket.

Magunk ellen vétünk, ha elfogadjuk a súlyos történele-hamisításokat. A magyar történelem a huszadik században sem az volt, amit egyesek hallani akarnak. Magyarországot mind a két vi-

címe és tartalma is bizonyítja, a románok, szlovákok, horvátok pedig önként és lelkesen csatlakoztak Hitler háborújához, sőt a románok teljes gazdaságukat, olajukat, hadseregüket is a nácik szolgálatába állították. Mivel a szovjetek szerint a szláv testvérek nem lehettek háborús-bűnösök, Romániát pedig Beszarábiáért kellett kárpótolni, szomszédainkat Sztálin győztesekké nyilvánította. A kinevezett győzők pedig azóta is zavartalanul gyötrik a kiszolgáltatott, náluk vétlenebb magyarságot. Szomszédaink nem is

franciák akarata, az ármánykodás a mához vezetett.

Trianon után a magyar vezetés a békés határrevíziót, tartóssága érdekében a Nyugattól várta. Magyarország 1940/41-ben a semlegességgel, illetve az USA-ban emigrációs kormány létesítésével is próbálkozott. Az utóbbi nem valósulhatott meg. Amikor pedig az országot, mint a béke apró szigetét, csellel háborúba sodorták, a magyar vezetés igyekezett minimális kötelezettségeket vállalni. Előbb csak a gyorshadtestet küldték pár hónapra a

Az Illárium Művészeti Galéria szeretettel meghívja Önt és barátait

Budaházi Tibor

festőművész

kiállításának megnyitójára
1998. augusztus 27-én 18 órára.

A tárlatot megnyitja:

Kováts Albert

festőművész

A képek szeptember 19-ig tekinthetők meg,
hétfőtől péntekig 10 és 16 óra,
szombaton 10 és 14 óra között.

Illárium

Művészeti Galéria

H-1081 Budapest, Köztársaság tér 15.
Tel/Fax: 210-4883

Köszönet a Galéria támogatóinak:

SCHERMANN Villanyszerelőipari és Kereskedelmi Bt.
H-1089 Budapest, Vajda Péter utca 13. Tel/Fax: 210-2866

THE LONDON STORE, THE KANGOL STORE
Budapest, V. Semmelweis u. 14. Tel: 337-7453
INFO: 457-1034

meghívó

Avantgarde alkotótábor.
Rónyarcvarhegy, 1993

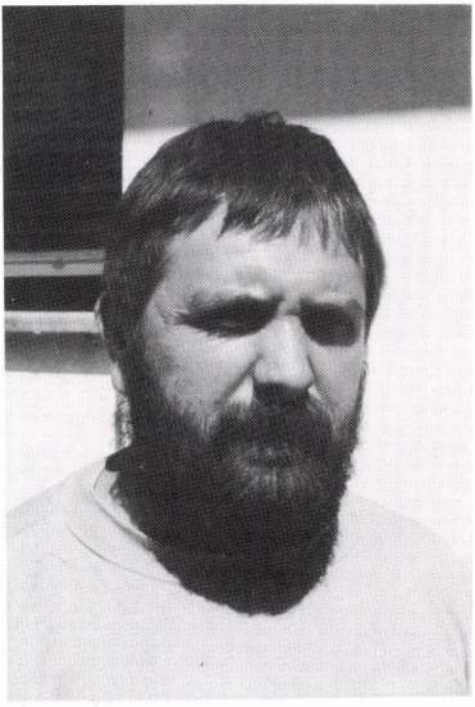

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész

1954. február 1-jén született az erdélyi Kőszegremetén. Képzőművészeti tanulmányait a szatmárnémeti Képzőművészeti Gimnáziumban, kolozsvári szabadiskolákon és a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz szakán végezte.

1976 óta kiállítóművész. 1987 óta tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1991 óta a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának, 1992 óta a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

8900 ZALAEGERSZEG, Toldi M. u. 14. III/7.

Egyéni kiállítások:

1976 – Szatmárnémeti, 1987 – Zalaegerszeg,
1988 – Székesfehérvár, 1991 – Lenti,
1992 – Zalaegerszeg, 1993 – Hengelo (Hollandia).

Csoportos kiállítások:

1976 – Szatmárnémeti, 1985 – Lodz (Lengyelország),
1986 – Budapest, 1987 – Kaposvár, Baja, Salgótarján,
1988 – Szeged, Keszthely, Pescara (Olaszország),
1989 – Torino (Olaszország), Nagykőrös, Szeged,
Békéscsaba, Muraszombat, Lendva (Szlovénia), Lodz,
Mannheim (Németország), Miskolc, 1990 – Bécs (Ausztria),
Szolnok, 1991 – Békéscsaba, Miskolc, 1992 – Klagenfurt
(Ausztria), Eger, Nyíregyháza, Strasbourg (Franciaország),
Szombathely, Salgótarján.

Budaházi Tibor:

Töredékek

Töredékek

A Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész
kiállításának megnyitójára

2009. január 29-én, csütörtökön 17 órára

A kiállítást megnyitja: NOVOTNY TIHAMÉR, művészeti író

A kiállítás megtekinthető: 2009. január 30. – március 1.

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

H-9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12. Pf. 71.
Tel.: (36) 94/508 800 Fax: 94/314 096
E-mail:keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

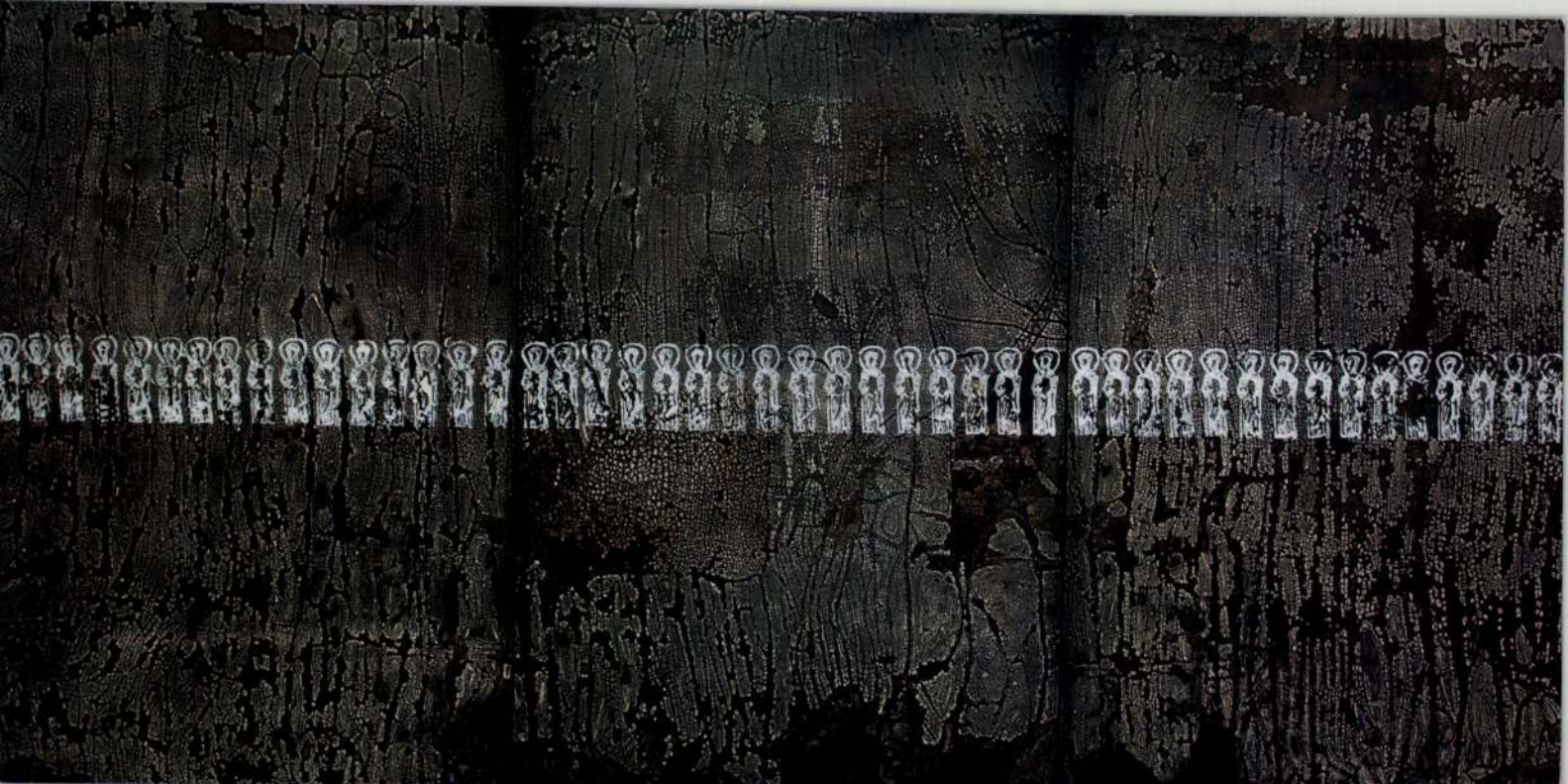

BUDAHÁZI TIBOR MŰVÉSZETÉRŐL

Egy művészi alkotópályát szemlélve általában nem szokás kiemelten használni az intellektuális jelzőt, Budaházi Tibor esetében azonban ezt kell tennünk. Munkájának komoly elméleti megalapozást ad: véleménye szerint a művészet nem az embernek vagy a természetnek odatartott tükör. A festménynek kényszerítenie kell nézőjét, „hogy azt lássa benne ami: színek és formák elrendezését a vásznon".

„Permanens kalandnak" tekintett képeit lépcsőzetesen építi fel. Úgy indul el valamerre, hogy csak az irányt ismeri, a célt nem, mert az csak a munka folyamán alakul ki. Képei a maguk nonfiguratívitásában rendkívül asszociatívak, s erre tudatosan törekszik is. Színekből és elvont formákból, foltokból egy olyan új világot épít fel, melyet minden szemlélő másként értelmezhet, mert a művész képi elemei a tudatalattijából saját szuverén emlékeit hívják elő. Ezt azonban már szekunder – és mivel szubjektív, egyben bizonytalanabb – jelentésrétegnek kell tekintenünk. Budaházi szerint „egy figuratív dolog elindíthat egy olyan jelrendszer felé, amelyre szükséged van, hogy tovább tudj lépni". E tézist azonban saját maga számára állítja fel, s a nézővel való konstellációban – képei alapján – egyet még csavar is rajta: ez az indítás egy nonfiguratív motívum által is elképzelhető.

E motívumokat azonban többnyire nem konstruálja, azok erőteljes gesztusai, a festék csorgatása és folyatása révén – ha nem is minden kontroll nélkül – önmaguk alakulnak ki. Ez nem jelent persze Pollock–szerű spontaneitást művészetében, de a véletlen szerepét hangsúlyoznunk kell. E részben szuverén módon kialakult képi jelekhez sokkal szigorúbban rendeli a színeket. Kedveli a tüzes koloritot, az égő pirosat, a mély kéket, de emellett a mindig feloldott komorságú feketét is. Előszeretettel épít a kontrasztosan felvitt hideg–meleg színek (pl.: kék és piros egymás mellett) térhatására. Nem csak formáival, de színeivel is mindig a harmóniára törekszik.

Nem tagadja egyik–másik művészelődje (pl.: Paul Klee, Gyarmathy Tihamér) nagyobb befolyását, műveit azonban alapvetően szintetizálónak vallja, amit művészeti ismeretei mellett egész élete szintézisének kell tekinteni. Képeinek elvontsága ellenére a tapasztalati világ néhány elemének befolyása felfedezhető rajtuk, ilyen a színes üvegablakon átszűrődő fény játéka, a térkép– vagy az ablakmotívum. Utóbbi egy nagyméretű képekből álló sorozatának alaptémája, de ez az ablak nem a külvilág felé nyílik: általa belső világa egy szeletének kivetülését láthatjuk. E műveken a történés mindig belül, az ablak mögött játszódik. Ezt talán utalásnak értelmezhetjük arra, hogy a fontos dolgok sohasem rajtunk kívül, hanem az emberben belül történnek. A festészet legfontosabb feladata – Budaházi szerint – a szubjektív én külvilági hatásra történő fejlődésének folyamatos dokumentálása, ugyanakkor a művészi teremtő gesztus egyben egy képzeleti dimenzióban játszódó önmegvalósítási aktus is. Az élmény–lecsapódás–alkotás klasszikus folyamatából tehát tulajdonképpen az első állomás értelmezése bővül újszerűen: a művészi teremtésvágyat (ihlet) nem közvetlen a külső élmény indukálja, hanem az annak hatására meginduló szubjektív fejlődési folyamat. Ennek verbálisan kevéssé megfogalmazható vizuális tükröződése maga a végtermék, a festmény. Budaházi Tibor alkotásai így nem a látvány művészi szűrőn keresztül történő leképezései, hanem az általa gerjesztett szellemi izgalomból kiinduló gondolati történések képi kivetülései.

Kostyál László
művészettörténész

ABOUT THE ART OF TIBOR BUDAHÁZI

Viewing an artist s carrier it is generally not usual to apply the attribute intellectual pointedly, but we have to do so in the case of Tibor Budaházi. He gives serious theoretical foundation to his work: in his opinion art is not a mirror set before the people or the nature. The painting has to force its spectator „to see in it what it is: arrangement of colours and forms on the canvas".

He composes his pictures considered as „permanent adventure" stepwise. He starts out somewhere only knowing the direction, and not the purpose, because this takes shape only in the course of work. His pictures in their non–figurative forms are very associative, and he even strives for it deliberately. He composes a new world from colours and abstract forms, specks which can be explained differently by each spectator as the artist's pictorial elements call forth his own sovereign memories from his subconscious. But it has to be considered as a secondary layer of meaning and as it subjective it is so much more uncertain at the same time. According to Budaházi „a figurative thing can start you towards such a system of symbols that you need for going on. But he propounds this thesis himself, and in the constellation with the spectator – on the basis of his pictures – he even twists it: this start can imagined by a non–figurative motive, too.

But mostly he does not construct these motives, their powerful gestures take shape by themselves – even if not without any controll – through dribbling and flowing the paint. Of course this does not mean a Pollock–like spontaneity in his art, but we have to emphasize the importance of the chance. He applies colours to these pictorial signs, formed partly in a sovereign way, deep blues, and also black with always moderated sombreness.

He has a penchant for using three–dimensional effect cold–soft colours (e.g. blue and red beside each other) applied in a contrasty way. He always strives for harmony not only with this forms but colours, too.

He does not deny the greater influence of some artist–predecessors (e.g. Paul Klee, Tihamér Gyarmathy), but declares his works essentially synthesis of his whole life beside his artistic knowledge. Despite the abstract character of his pictures the influence of certain elements from experiential world can be found on them, such as the play of the light glimmering through a stained glass window, the map– or window–motive. The latter is the basic theme of a series consisting of bigger pictures, but this window does not open towards the outside world: we can see the projection of a piece of his inner world through it. On these works occurrences always take place inside, behind the window. This may be explained as a hint that important things always happen inside the people and never outside us. The most important task of the art if painting is – according to Budaházi – the continuous documentation of the development of the subjective ego caused outside influences, and at the same time the artistic creative gesture is a self–realizing act taking place in an imaginary dimension. So actually the explanation of the first station from classical course of experience–impact–creation broadens in a new way: the artist s desire for creation (inspiration) is not induced by the outer experience, but the subjective development starting because of this. The visual reflection of this, which can be hardly put into words verbally, is the final product itself, the painting. So the works of Tibor Budaházi are not the representation of the spectacle through an artistic filter, but the pictorial projection of the intellectual events deriving from mental excitement generated by it.

László Kostyál
art historian

VON TIBOR BUDAHÁZIS KUNST

Betrachtend eine schaffende künstlerische Bahn ist es im allgemein nicht gebräuchlich die Beifügung „intellektuell" anzuwenden, aber im Falle Tibor Budaházi müssen wir das machen. Seiner Arbeit gibt eine ernste theoretische Begründung: er ist der Meinung, daß die Kunst kein Spiegel dem Menschen oder der Natur hingehalten ist. Die Gemälde muß den Zuschauer dazu zwingen, „daß er in ihr das sehen muß, was sie ist: die Anordnung von Farben und Formen an der Leinwand.

Er baut seine für „permanente Abenteuer" gehaltene Bilder stufenförmig auf. So beginnt er irgendwohin loszugehen, daß er nur die Richtung kennt, das Ziel nicht, weil das sieh nur während der Arbeit entwickelt. Seine Bilder sind in ihrer Nonfigurativität außerordentlich assoziativ, und er ist auch strebsam dafür. Aus Farben und abstrakten Formen, Flecken baut er eine solche Welt auf, die jeder Betrachter auf eine Art deuten kann, weil die bebildete Elemente des Künstlers von seinem Unterbewuste seine eigene souveräne Erinnerungen hervorrufen. Diese muß aber als sekunder – und weil sie subjektiv ist, zugleich unsicherer – Bedeutungsschicht betrachtet werden. Laut Budaházi „Eine figurative Sache kann dich zu einem solchen Anzeichensystem bewegen, was du brauschst um weitertreten zu können." Diese These errichtet er aber vor sich und in Konstellazion mit dem Zuschauer – im Grunde seiner Bilder – dreht er darauf nocheinmal: dieser Anlauf kann auch durch ein nonfiguratives Motiv vorgestellt werden.

Diese Motive konstruiert er aber meistens nicht, ihre kraftvolle Geste durch das Fließen und Rinnen der Farben – wenn auch nicht ohne alle Kontrolle – formen sich von selbst heraus. Das bedeutet allerdings keine Pollock–artige Spontaneität in seiner Kunst, aber seine zufällige Rolle müssen wir betonen. Dieser teilweise auf souveränen Art ausgeformten bilderischen Beziehungen ordnet er die Farben zu. Er hat das feurige Kolorit, das brennende Rot, das tiefe Blau, aber daneben das immer aufgelöste düstere Schwarz gern. Mit Vorliebe baut er auf die Stereoskopie der kontrastweise aufgetragene kalt–warm Farben (z.B. blau und rot nebeneinander). Nicht nur mit seinen Formen, sondern auch mit den Farben strebt er nach Harmonie.

Er verneint nicht den größeren Einfluß mancher Künstter–Vorfahren (z.B. Paul Klee, Tihamér Gyarmati), er sagt aber ihre Werke grundlegend synthetisierend aus, welche man neben seinen künstlerischen Kentnissen für die Synthese seines ganzen Lebens bitrachten muß. Trotz der Abstraktivität seiner Bilder ist der Einfluß einigen Elementen der erfahrungsmiäßgen Welt an ihnen entdeckbar, solche ist den farbigen Glasfenster durchscheinendes Spiel des Lichtes, das Karten – oder Fenstermotiv. Die letztere ist die Grundthema von einer Serie, bestehend aus großen Ausmaß, aber dieses Fenster öffnet sich nicht gegen die Außenwelt: durch ihn können wir die Projektion eines Segmentes seiner inneren Welt schen. An diesen Werken findet das Geschehen immer innerhalb, hinter dem Fenster statt. Das können wir auch für Heinweis deuten, daß die Wichtige nie außer uns, sondern innerhalb des Mensches geschehen. Die wichtigste Aufgabe der Malerei – nach Budaházis Ansicht – ist die ständige Dokumentation des subjektiven Ich–s auf die Wirkung der Außenwelt, gleichzeitig die künstlerische schöpferische Geste ist zugleich ein selbstverwirklichender Akt, was in einer imaginarer Dimension spielt. Also aus dem klassischen Verlauf der Erlebnis – Niederschlag – Schöpfung erweitert sich neuartig eigentlich die Deutung der ersten Station: nicht unmittelbar das extreme Erlebnis induziert den künstlichen Erschaffungswunsch (Inspiration), sondern der auf seiner Wirkung beginnende subjektive Entwicklungsvorlauf. Derer visuelle Spiegelung, welche verbal kaum formuliert werden kann, ist selbst das Endprodukt: che Gemälde. Die Werke von Tibor Budaházi nicht die durch künstlerischen Seihe zugetragene Abbildunge des Anblickes sind, sondern die bildliche Projektionen der aus die durch ihm erregte geistige Aufregung ausgehenden gedankliche zuneigungen.

László Kostyál
Kunsthistoriker

BUDAHÁZI TIBOR festőművész 8900 Zalaegerszeg, Toldi Miklós u. 14. III. 7.

1954. február 1–én született az erdélyi Kőszegremetén. Képzőművészeti tanulmányait a szatmárnémeti Képzőművészeti Gimnáziumban, kolozsvári szabadiskolákon és a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz szakán végezte.

1976 óta kiállítóművész. 1987 óta tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1991 óta tagja a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának. 1992 óta tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.

TIBOR BUDAHÁZI painter H–8900 Zalaegerszeg, Toldi Miklós u. 14. III. 7.

He was born on 1st of Februar, 1954, in the transylvanian Kőszegremete. He started his artistic studies at the Secondary School of Fine Arts, Szatmárnémeti and different free schools in Kolozsvár, then he went on Gyula Juhász Teachers' College, Szeged, mastering drawing. His first exhibition was in 1976.

Memberships: Association of Young Fine Artists – 1987, Hungarian Fund of Art – 1991, National Association of Hungarian Artists – 1992

TIBOR BUDAHÁZI Kunstmaler H–8900 Zalaegerszeg, Toldi Miklós u. 14. III. 7.

Er ist am 1. Februar 1954 in Kőszegremete in Siebenbürgen. Seine kunsthistorische Studien hat er in dem Kunsthistorischen Gymnasium in Szatmárnémeti gemacht, dann in der Freischule in Kolozsvár und an der Juhász Gyula Pädagogische Hochschule im Zeichnen–Fach.

Seit 1976 ist er ein Aussteller–Künstler. Seit 1987 ist der Mitglied der Studio für Jungen Künstler. Seit 1991. ist der Miglied des Künstlerischen Grundes der Ungarischen Republik. Seit 1992 ist der Mitglied des Vereins für Ungarischen Schaffende Künstler.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1976 - Szatmárnémeti, 1987 - Zalaegerszeg, 1988 - Székesfehérvár, 1991 - Lenti, 1992 - Zalaegerszeg.

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

1976 - Szatmárnémeti, 1985 - Lodz (Lengyelország), 1986 - Budapest – „Művészet ma", 1987 - Kaposvár, VI. Dunántúli Tárlat, Baja – Stúdiókiállítás, Salgótarján – Kassák Kiállítás, 1988 - Szeged – Téli Tárlat, Keszthely – Balatoni Múzeum, Pescara (Olaszország), 1989 - Torino (Olaszország), III. Nagykőrösi Grafikai Tárlat, Ernst Múzeum – Stúdió '88, Szegedi Táblakép Biennálé, Békéscsaba – Alföldi Tárlat, Muraszombat, Lendva (Szlovénia), Lodz (Lengyelország), Mannheim (Németország), Miskolc – XV. Országos Grafikai Biennálé, 1990 - Bécs Collegium Hungaricum (Ausztria), VI. Szolnoki Képzőművészeti Triennálé, 1991 - Békéscsaba – XXVII. Alföldi Tárlat, Miskolc – XVI. Országos Grafikai Biennálé, 1992 - Klagenfurt (Ausztria), Eger, Nyíregyháza, Strasbourg (Franciaország) Pannon Táj – Szombathely, VI. Országos Rajzbiennálé – Salgótarján.

A katalógus megjelenéséhez anyagi támogatást nyújtott:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ
Művészeti Tanács Egyesület Zalaegerszeg
Városi Hangverseny– és Kiállítóterem Zalaegerszeg

A katalógust szerkesztette: Rózsáné Bodó Katalin
Nyomdai előkészítés: Lénárt Zoltán, Egerszeg Kft.
Fotó: Kotnyek István, Mészáros T. László
Felelős kiadó: Gombos Judit igazgató

Zalai Nyomda Rt. 92 3096 o

HARMÓNIA ÉS SZÍNVILÁG

BUDAHÁZI Tibor
Művelődés 1994/7-8.

Ahogyan azt Kostyál László művészettörténész Budaházi Tibor — jelenleg Zalaegerszegen élő — festő- és grafikusművész egyéni kiállításait követően művészetét jellemezve kiemelte: e művészi alkotópályát legtalálóbban az „**intellektuális**" jelzővel illethetnénk.

Minden művész életében nagyon fontos az indíttatás. Ez az **indíttatás maga a titok**, a művész mély, beláthatatlan, kifürkészhetetlen... és kiengesztelhetetlen titka: **az elszármazás**.

Képei tematikája napjaink életérzését jeleníti meg a vásznon, hol erőteljesebb, szabadabb, hol finomabb, óvatosabb ecsetvonásokkal. Az ún. műértők talán akkor követik el a legnagyobb hibát, amikor „erőnek erejével" meg akarnak magyarázni egy festményt. A művészet és a magyarázat egymástól igen távol eső fogalmak. A művészethez — ha már mindenáron kapcsolnunk kell egy „elemző"-fogalmat, akkor — inkább az értelmezés kifejezés illenék. Budaházi képeit tehát nem lehet, de nem is kell magyarázni, mindegyik kép egy önálló élet. Tagadhatatlan a művész vonzódása, kötődése a modern irányzatokhoz (Paul Klee), az **absztrakt**, a **nonfiguratív** képi megjelenítések kerülnek nála előtérbe. Összességében tehát hiányoznak a figurális elemek, művészetében a modern irányzat felé történő elmozdulás a jellemző. Figuratív elemek csak akkor vannak jelen a festményeken, ha a téma ezt feltétlenül megköveteli. Budaházi képeinek kulcsszavai: **az asszociáció és az empátia-készség**.

Az élet történéseinek (töredékeinek, mozzanatainak) képi ábrázolása lehet, hogy néhol nyers és bárdolatlan (akár egy szöveg), de másutt éppoly finom és kimunkált, érzésekkel telített. A két felület kontrasztjából születik a műalkotás, maga a mondanivaló. Alkotói magatartása tehát — bármily paradoxon — **a tudatos spontaneitás**.

Portré

Rétegek

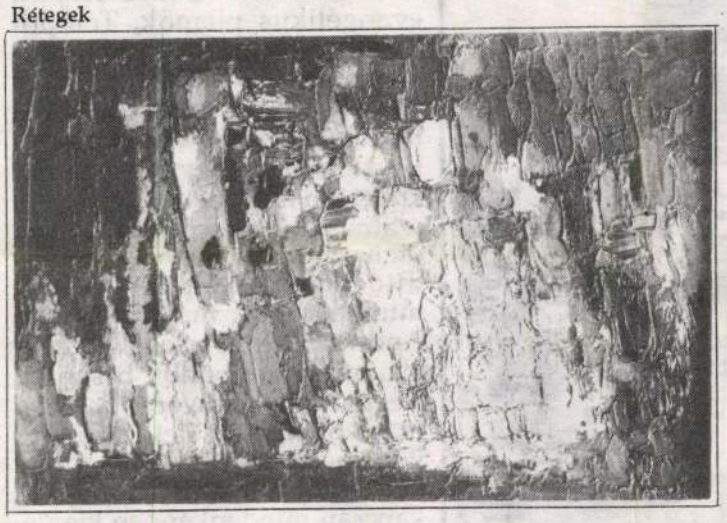

Bicikli

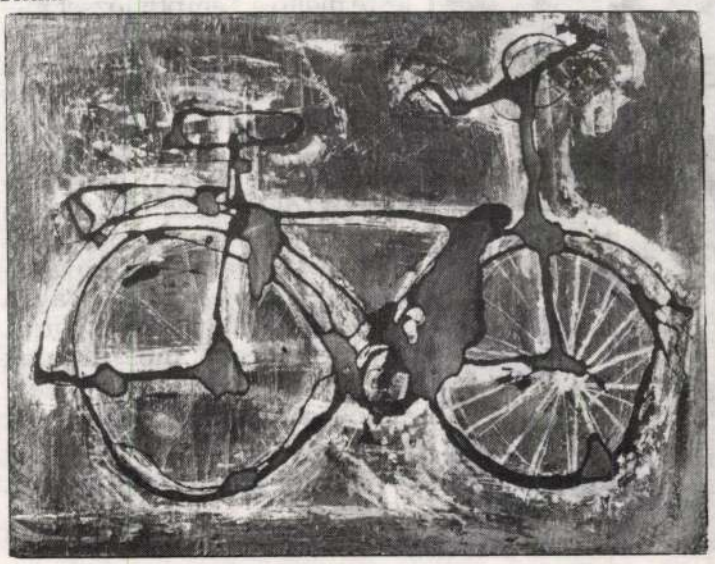

Töredékek

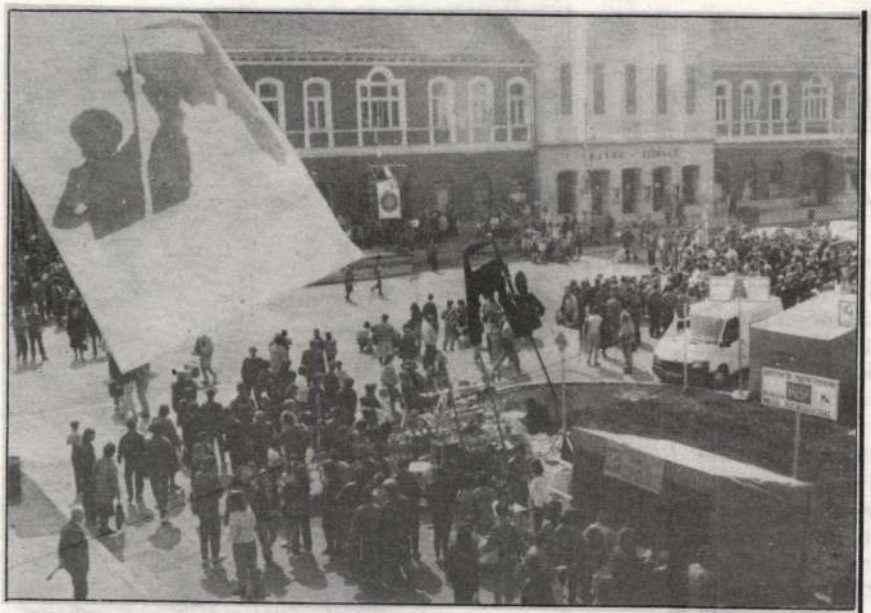

kanizsaiak voltak Háromszéken. A népes küldöttséget Bacskulin István polgármester, borász szakmérnök vezette. Ők a partnervárosi alapszerződést a későbbiekben írják alá.

Figyelemre méltóak a Szent György Napok alkalmával kiadott nyomtatványok, jelvények. Kónya Ádám irányításával elkészítették a város eddigi legszínvonalasabb turistatérképét, amely kiemelt helyen mutatja be a Kós Károly épületeit, a műemléképületeket, a református Vártemplomot, a Szent József templomot, a Lábasházat, a régi megyeházát és a bazárt, a Gyárfás Jenő emlékházat. Az ünnepségen háromféle Szent György címeres jelvényt tűztek a vendégek hajtókájára, a Mikes Művelődési Egyesület Kossuth jelvényeket forgalmazott, lévén Kossuth-év az idei.

Summa summarum: Sepsiszentgyörgy és a nagyobb táj egy olyan rendezvénysorozattal gazdagodott, amely, különösen ha a nyugati Szent György nevű városok is felfigyelnek rangjára, lehetőségeire — csupán Olaszországban 32 ilyen nevű város van —, ha híreneve bejárja Európát, a térség legszínpompásabb vásárvárosi találkozóit tarthatják meg Háromszéken.

SYLVESTER LAJOS

Kovács László és Albert Levente felvételei

Szoboravatás Nagykárolyban

Március 13-án Nagykárolyban, a főtéri parkban avatták fel, a Petrovits István sepsiszentgyörgyi szobrászművész által készített Petőfi mellszobrot.

Az avatóünnepség alkalmával a nagykárolyi polgármester Poósz Barna mondott ünnepi köszöntőt. Ezt követően Benedek Zoltán nagykárolyi RMDSZ tanácsos tartott nyitó beszédet, köszöntötte az egybegyűlteket, a hazai és a határokon túlról érkezett vendégeket. A szobor leleplezése után Dávid Gyula, az EMKE elnöke mondott beszédet. Ezután az egyházi személyiségek köszöntő szavai következtek: Mózes Árpád evangélikus püspök, Tempfli József nagyváradi római katolikus megyéspüspök és Tőkés László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke szólt az egybegyűltekhez. Ezt követően felolvasták Reizer Pál szatmári megyéspüspök levelét, utána Corneliu Balla író-műfordító méltatta Petőfi Sándor munkásságát, majd Kelemen András Magyarország külügyi államtitkára mondott beszédet. Végül egy verses-zenés összeállítás következett Petőfi Sándor költeményeiből.

A szoboravatási ünnepség kapcsán mindenképpen kiemelésre méltó a Tempfli József megyéspüspök által említett Jókai idézet, aki szerint (szabadon): a szobrok is megszólalnak, csak meg kell tudni hallani, amit mondani akarnak. Üdvözlő beszédében ezt a gondolatot fűzte tovább Tőkés László református püspök is. Kiemelte, hogy aktualitásukon jóval túlmutató jelentőséggel bírnak manapság a szoborállítások. Ezek a szobrok, amelyeket „csak" most tudtunk felállítani, ma is egy régen megálmodott magasztos eszméért szállnak síkra, feladatuk (ma is) küzdeni, oszlatni a sötétséget.

(-se)

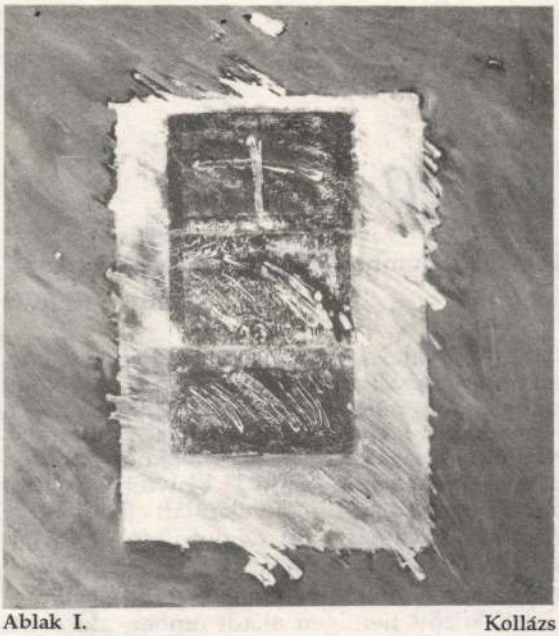

Ablak I. Kollázs

Az alkotóművészt színek és világok sokasága veszi körül állandó jelleggel — ez egy permanens állapot.

Kedvenc színei — melyek segítségével a **színtörténések** lejátszódnak a vásznon — a vörös, a fekete, az okkersárga, az indigókék; képein többnyire a sötét tónus a domináns, így mikor világos színek után nyúl, valamit szeretne kiemelni, hangsúlyosabbá tenni elsősorban önmaga és a szemlélő számára. Vegyes technikával készített kompozícióit a **színdinamikák**, erőteljes **színhatások** jellemzik. De alkotásai között szép számmal találunk akril, dukkó, olaj festményeket, sőt igen érdekes úgynevezett kollázsokat is.

Képeit a művész egyszerűen csak „**permanens kalandnak**" hívja.

(b. e.)

Kolostorfal Kép

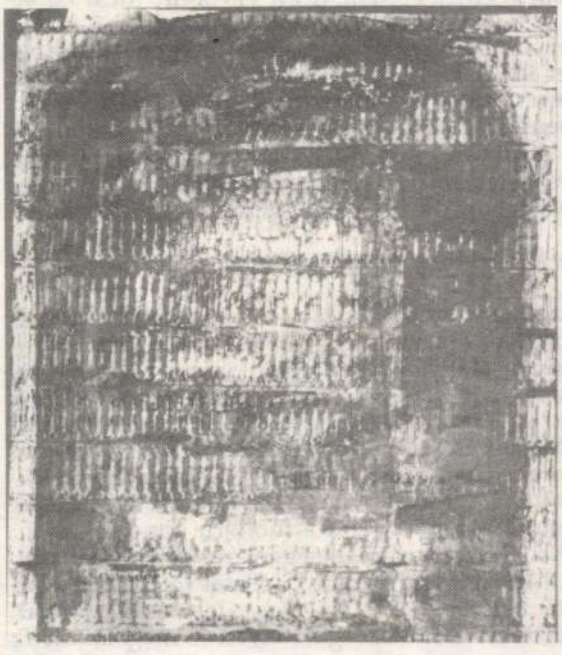

Budaházi Emese

Emlékezz Szatmárra

„A zsidó nép tragédiája, hogy sírja nem ott domborodik, ahol bölcsője ringott."
(Eötvös Károly)

„Emlékezz Szatmárra" — ezt a címet viseli a szatmári zsidóság emlékkönyve, melyet a Szatmárról elszármazott Háráv Naftáli Stern szerkesztett, és amely 1984-ben jelent meg Izraelben. Írásom elkészítése közben nagyon sokszor volt segítségemre ez a könyv, melyet hiteles dokumentumok, beszámolók alapján állítottak össze. Hogy csupán '84-ben láthatott napvilágot eme kötet, ennek egyik fő oka az volt, hogy igen nehezen, illegális úton-módon, határokon átcsempészve tudták csak kijuttatni Romániából a dokumentumokat.

*

A romániai zsidóság tragikus története sajnos nem különbözött a környező országokban élő hatalmas zsidó hitközségek, a lengyel, magyar, csehszlovák, bulgár és jugoszláv zsidóság szomorú sorsától. Aki ma Szatmárra látogat, valóságos tanújelét láthatja a múltnak és a jelennek. A város mai zsidóságának létszáma hivatalos adatok szerint 230. A régi zsidó negyedet lerombolták és ma már nem létezik.

A szatmári zsidó hitközség története alapításától a vészkorszakig

A város neve a zsidók nyelvén: Szákmér vagy Szátmér. Szatmáron nemcsak a magyar szabadságharc óta (1848—49) laktak zsidók, hanem már jóval előtte. A 16. század végén két zsidó található Szatmáron: Judkovits Jakab és Ávrámivits Álter. A 17. század elején már több zsidó is lakott a városban, de számuk nem érte el a „minjánt" (az imaközösség létszáma). Ebben a korszakban Szatmár csak mint átmeneti állomás szolgált ideig-óráig a jövő-menő zsidóknak. Mindez főleg a városi tanács és a lakosság gyűlöletének tudható be, akik féltették egzisztenciájukat a „betolakodó" zsidóktól. Így a csekély számú zsidó is kénytelen volt a várost a fent említett körülmények miatt elhagyni.

A zsidók gyertyamártással, papírgyártással foglalkoztak, volt közöttük ékszerész, gombkészítő, órás, kalapos, mosószer-előállító, tímár. Szerencséjükre e város lakói között nemigen akadt ember, aki értett volna a fenti iparágakhoz, így megengedték ezeknek az iparosoknak, hogy bizonyos — megszabott — időközönként a városban tartózkodhassanak.

A 19. század első negyedében a zsidók száma már elérte a „minjánt". (Egyébiránt a zsidóság Erdélybe való bevándorlása kb. 1850-re tehető. A bevándorlók nagy része Galíciából, kisebbik része Lengyelország különböző részeiről jött. Néhány adat: 1850-ben 128, 1870-ben 1500, míg 1916-ban 7200 zsidó élt Szatmáron.)

Az Auschwitz-emlékmű

Zsidó hitközség Szatmáron

A zsidó hitközség a hivatalos működési jogát a magyar szabadságharc után 1850-ben kapta meg. Kötelesek voltak könyvelést és jegyzőkönyvet vezetni, de ezzel együtt még mindig megtűrtnek számítottak. Szatmáron nem kaptak engedélyt temető megnyitására, így halottaikat Nagykárolyban és Batizon voltak kénytelenek eltemetni. A zsidó hitközség formális elismerését 1852-ben érte el, az első templomot pedig 1856-ban kezdték építeni. (Ez a Várdomb utcai zsinagóga.) A Vécsey bárótól vásárolt telken felépítették a monumentális gyönyörű ortodox zsinagógát körülbelül ezer ülőhellyel férfiak és nők részére. Időközben 1871-ben a hitközség alapszabályait is jóvá hagyják. 1902-ben épül fel a Kossuth—Eötvös utcák sarkán egy újabb templom, mely szépségében vetekedett Magyarország valamennyi zsinagógájával. (E templomot 1965-ben lebontják. Helyén a rendőrség épülete áll.)

A szatmári hitközség főrabbijai

A szatmári zsidó hitközség első főrabbija: Mandelbaum Farkas, aki 50 évig működött mint főrabbi. Tanulmányait Magyarországon és Pozsonyban végezte. Magasfokú műveltsége és felkészültsége a Tóra és a Talmud tanaiban érdemessé tették, hogy később Izraelben Mester és Vezető legyen. Mandelbaum főrabbi után Jahuda Grünwald főrabbivá való megválasztásával Szatmár a Tóra-tanulás központja lett. Az idők folyamán megszaporodott a modern gondolkodású, nagyobb általános műveltséggel rendelkező zsidók száma, akik bár hagyományos életet folytattak, nem törődtek bele az új főrabbi megválasztásába. Ennek következtében a hitközség kettévált és megalakult az

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

MT REKLÁMIRODA

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész

Budaházi Tibor: Ablak II. 1992.
vegyes technika 100 x 100 cm

Tisztelettel meghívjuk Önt

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész

kiállításának megnyitójára
1994. március 30-án 17 órára
a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

A kiállítást megnyitja:
Ézsiás István
szobrászművész

A kiállítás megtekinthető: 1994. március 30-tól április 17-ig
hétfő kivételével, naponta 10-től 18 óráig.

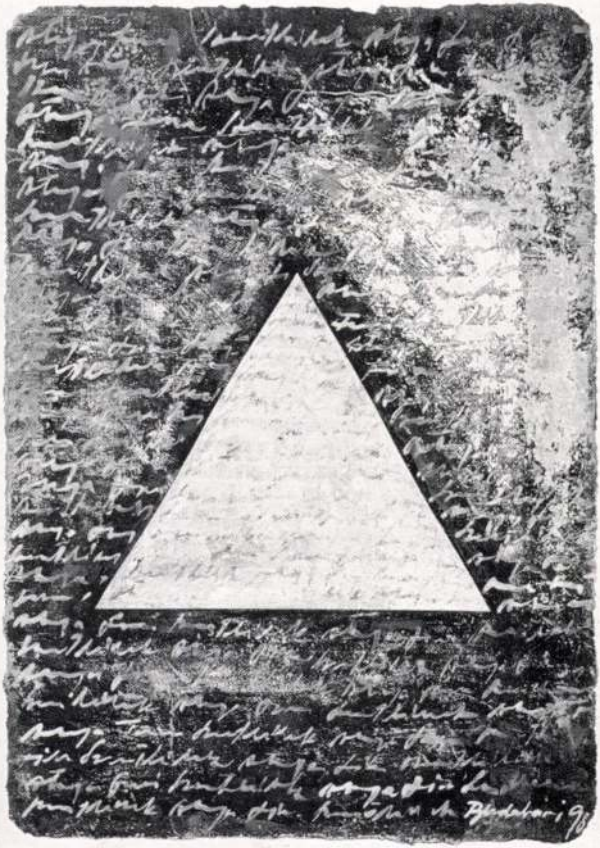

BUDAHÁZI TIBOR

Tisztelettel meghívjuk Önt

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész
kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
1999. október 7-én 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
dr. HANN FERENC
művészettörténész,
a Magyar Művészeti Akadémia tagja

Megtekinthető:
1999. október 24-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Zala Megyei Közgyűlés,
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város
Kulturális és Idegenforgalmi Bizottsága

MT Reklámiroda

Tisztelettel meghívjuk Önt

BUDAHÁZI TIBOR

festőművész
kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
1999. október 7-én 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
dr. HANN FERENC
művészettörténész,
a Magyar Művészeti Akadémia tagja

Megtekinthető:
1999. október 24-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig.

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Zala Megyei Közgyűlés,
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város
Kulturális és Idegenforgalmi Bizottsága

MT Reklámiroda

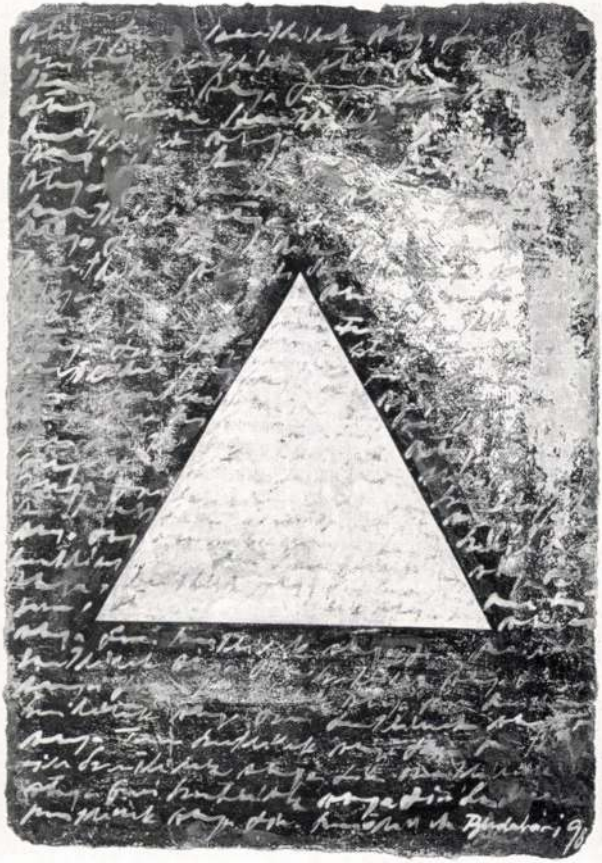

Budahelyi Tibor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSEPEL
Budapest

1969 DEC 19

A FESTŐÁLLVÁNY MELLETT

Humanista megfogalmazás

BUDAHELYI TIBOR. Gyermekkora óta Csepel lakója. Iskoláséveiben jó rajzolónak tartják, biztatják: rajzoljon. Azonban csakhamar megszakad kapcsolata a rajzzal. Lakatos ipari tanuló lesz, majd felszabadulása után bevonul katonának. Itt újra lehetősége nyílik a rajz gyakorlására. Barátság alakul hasonló érdeklődésű társaival, *ifj. Keleti Jenővel és Varga Ferenccel. Leszerelésük után mindhárman a munkásotthon Képzőművészek Körének tagjai lesznek. Az 1966-os közös indulástól a mostani közös kiállításig jutottak.* Hosszú volt az út idáig, Budahelyi Tibornál is. A jó karakter-megfigyelés még elégtelennek bizonyult, a jó és pontos rajzot, az alakok plasztikus felépítését kellett elsajátítani. A rengeteg fáradság, kitartó szorgalom, szép eredményekhez vezetett. Mai képei tanúsága szerint az önelemzésen túl, az emberek arca mögé próbál férkőzni. *Az együttérzés, szánalom, lelkesedés, erő, szépség, azok a jegyek, melyeket mély humánummal teli képein közvetít a nézőnek.*

Múzsa (monotipia)

A papírgyárban dolgozik, ahol a gépek, gyáregységek üzembelsők — témákként adódnak. A gyárról készült festményét a vezetőségnek ajándékozta. A Képzőművész Kör kiállításainak, és a kör országos tárlatainak állandó szereplője. Nyári szabadságát a mártélyi művésztelepen tölti. Új témakör kapcsolódik festészetébe: a táj szelid lankáival, fáival és házaival.

Munkahelyet változtat. *A Csepel Művekben az Acélmű dekorációjába kerül.* Úgy érzi, újabb jelentős állomás ez a továbbfejlődéshez. Festészetét, grafikáit nem tartja lezártnak. A még mélyebb, lényegibb megfogalmazás felé közeledik.

Eddigi életével elégedett. 1967-ben nősült. Önerejükből kis kertes házat varázsoltak, a sok lemondás és takarékosság eredményeként. Jövőre teljes lesz a család, trónörököst várnak. A kis ház és kert körüli tennivaló szabadidejét leköti. Legutóbb kútfúrással volt „elfoglalva" ami bevallása szerint nehezebb volt a festésnél.

November 20-án zárult a munkásotthonban két társával közös kiállítása. *Tizenhat képével szerepelt itt,* amelyek között a studiumokon kívül, érett lírai finomságú, érzékenyen festett művein keresztül ismerkedhettünk meg Budahelyi Tiborral.

Buna Konstantin

kérdésével foglalkozott a továbbiakban.

küldöttértekez az ideiglene

A párt politikáj

Molnár Ernő elv

Molnár Ernő

A következő hozzászóló *Molnár Ernő*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csepel Művek Pártbizottságának első titkára volt.

Köszöntötte a jelenlevőket, majd megemlítette, hogy rendkívül bonyolult az az időszak, amelyben élünk és tanácskozik a küldöttértekezlet. Nagyon fontos tehát, hogy a csepeli kommunisták, így a KISZ-tagok is, milyen magatartást tanúsítanak. Feladatuk az is, hogy a nemzetközi helyzettel kapcsolatban felvetődő alapkérdésekben minden esetben tudjanak választ adni és tudjanak állást foglalni.

Elismeréssel szólt a Csepel Művek KISZ-bizottságának eddigi tevéke mondotta, ők káját valósítjá szellemében cselekszenek. A fiatalok élen járnak a szovjet—magyar barátság elmélyítésében, ugyanakkor kiveszik részüket az ország előtt álló gazdasági feladatok megvalósításából, az ő tevékenységüknek is eredménye, hogy teljesítjük terveinket, növekszik életszínvonalunk, javulnak a munkakörülmények.

A pártbizottság a csepeli ifjúságot az életfolyamat egy részének tekinti. Nekik is, mint minden embernek megvannak a külön sajátosságaik, amit az eddigieknél fokozottabban kell figyelembe venni. Dicséret illeti meg a fiatalokat a kommunista vasárnapokon végzett eredményes munkáért, de nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy köszönet jár és legfőképpen tőlük jár köszönet a közöttünk élő idősebbeknek, a volt ifjúmunkásoknak, akik a múltban harcoltak a jobb jövőért.

Molnár elvtárs foglalkozott a hősiesség kérdésével is. A Tanácsköztársaság idején a harcok során tanúsítottak hősies magatartást az emberek, később a röplapok és a kommunista sajtótermékek illegális terjesztése volt hősies munka. A jelenkor hősiessége viszont abban van, hogy elvégezzük a ránk háruló feladatokat, végrehajtjuk a párt célja inkban végzünk.

A továbbiakban hangsúlyozta, hogy fokozottabban érvényesíteni kell a fiatal dolgozók között is a differenciálás elvét. Jó ez a módszer, bevált az elmúlt időszakokban is. Az új gazdasági mechanizmusnak is az a központi kérdése, hogy differenciálni kell a munkát és differenciálni kell az elismerést, a jövedelmet is. A feladat tehát: mindenki annyi bért kapjon, amennyiért megdolgozik. Nagy gondot kell arra fordítani, hogy az új munkavállaló ne kapjon több fizetést, mint a törzsgárdatag.

A szakmunkásképzésről szólva Molnár elvtárs hangsúlyozta, hogy az iskola csak alapképzettséget nyújt, ott senki sem képes azt a tudást meg-

Az új KI

A hozzászólásokra Kiss László adta meg a választ, majd az egynapos küldöttértekezlet utolsó napirendi pontjára került sor. A leköszönő KISZ-vezetők helyére a küldöttek megválasztották a Csepel Művek KISZ-bizottságának és a pénzügyi ellenőrző bizottságának a tagjait. Ez utóbbinak az elnöke *Gárdos György* lett, tagjai: *Basilides Jánosné, Kostyó Györgyi, Kor-*

MDK.

Budahelyi Tibor

Kiállitási hir

Csepel 1967 febr.17.

Budahelyi Tibor

A csepeli munkásotthonban rendezett Képző-
művészeti Kör grafikai kiállításán linoleum-
metszetei szerepelnek. „Táj" – „Pincesor" – „Üzem"
(említve) „Csendélet" (repr.)

Gyárfás Endre: Világunk a vonalakban.

Csepel, 1971. máj. 7.

BUDAHELYI TIBOR

„Metszet"

(Repor.)

Népújság, 1970, szept. 27.

1021

Budahelyi Tibor: PRÉSHÁZAK.

EPEL

Budahelyi Tibor

Már egy hegyet feldaraboltam.

CSE

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
CSEPEL 1970 DEC 18

Budahelyi Tibor

munkásportrékkal

szerepel az alábbi tárlaton Csepelen

B.K.: Jubileumi képzőművészeti kiáll.
a Műszaki Klubban

Csepel, 1969 III. 28

Budahelyi Tibor

Szerkezet

Magyar Hirlap 1974 329/6

Budahelyi Tibor,

Az Ózdi Liszt Ferenc Művelődési központ három helyiségét tölti meg a Munkás Képzőművészeti Körök országos kiállítása.
— Szerepel Budahelyi Tibor műve: „Erőltetett menet" c. fa-fém kompozíciája.
|említve|

Trencsényi Imre: Művelődési Bizottságok Fóruma.
Tükör, Budapest, 1978. nov. 26.

Budahelyi Tibor (grafikus)

A Csepeli Munkásotthon 1974-es tárlatán részt vett.

[illegible]ara, 1974. dec. 8. 102. erf. 287 sz. 9 p.

Budakeleji Tibor

a 25 éves jubileumát ünneplő Cserpeli Képzőművészkör kiállításán szereplő művei.

3 linómetszet (szerp.)

-N-: a Képzőművészkör jubileumi kiállítása.

Cserpel, 1992. dec. 29.

Budahelyi Tibor

Lengyel Lajos emlékkiállitása a miskolci József Attila Klubkönyvtárban julius 7.-ig, Somogyi Árpád kisplasztikai kiállitása a Szoboszlói Galériában junius 24.-ig, Péreli Zsuzsa gobelin kiállitása junius 15.-ig tekinthető meg.
Horváth Gábor, Morvay László és Varga László a Pesterzsébeti Muzeumban junius 17.-ig, Budahelyi Tibor, Huber András és Pantl Mihály a Csepel Galériában junius 18.-ig, Mikó F. László A Ferencvárosi Pincetárlaton junius 20.-ig mutatja be müveit.
Szelényi Károly fotómüvész kiállitása a Tihanyi Muzeumban julius 31.-ig tart nyitva,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 9. XXIII. évf. 23. sz. 8. lap.

BUDAHELYI TIBOR

említve.ld.Paizs László

Lóska Lajos:Meditációk.Bartók 32 Galéria

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.15.sz.4.o.

engedély kelte, száma:

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

.....

megb

Budahelyi Tibor, érem-grafikusművész

A pécsi Csontváry Múzeumban lévő kiállításon látható 48 művész alkotása, melyeket a Csontváry érempályázatra küldtek el. A pályázatot a Művészeti alap, a Baranya m. i Tanács V.B. művelődési osztálya és a Csontváry Múzeum hirdette meg. — A bírálóbizottság három művészt díjazták: Ilyés Antalt, Szányi Pétert és Budahelyi Tibort.

-pálfi-: Csontváry-érempályázat.
Dunántúli Napló, 1984. aug. 31.

Budakelyi Tibor szabrász

Zengés c. műve Ujpalotán.
(lásd: Marton tónlónál)

Népszabadság, 1988. aug. 2.

Budahelyi Tibor

A Józsefvárosi Galériában közös tárlaton szerepelt.

Budahelyi Tibor szárnyas csavarokkal rögzített acéllapjai valamiféle eddig nem ismert hangszerre asszociáltatnak, a csavarok nyilván a hangszer húrjainak lazítására, feszítésére, azaz alkalmas hangolásra szolgálnak.

Magyar Hirlap 1981/9/16/6

Szamosi: Acélszobrászat

102

1978.II.21.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

- A szabadidő eltöltésénekmásmódjáról szerezhetnek élményt a látogatók a Csepel Galériában, ahol a 151.művészeti tárlatot rendezik. Mától a kútkezelő, a technológus és az üzemi dekorációs mutatja be alkotásait. Tárlatvezetőnk Szatmári Ilona.

- A Csepel Galériában ezuttal három csepeli müvész mégpedig a munkásotthon képzőművész körének tagjai mutatják be alkotásaikat. Budahelyi Tibor a Csepel Müvek vas és acél öntödéjének egykori lakatosa, aki ma is a gyárban dolgozik dekoratőrként, 14 grafikával, és 3 térplasztikával. Szlatki Margit az ÁFOR dolgozója, 5 faliszőnyegével és 9 textil falikép tevével. Hüber András pedig a vas- és acélöntöde technoló-

Budahelyi Tibor

gusa, akinek viszont tanult mestersége szerszámkészitő ll tájat, csendéletet, öreg templomot ábrázoló akvarelljével szerepel ezen a közös tárlaton. Hármuk közül legrégebben, 12 éve Budahelyi Tibor tagja a csepeli munkásotthon országos hirü képzőmüvész körének.

- Leszereltem a katonaságtól és akkor merészkedtem be a képzőmüvész körbe.

- Mi vonzotta oda?

- Hát szeretek rajzolni és még jobban megakartam tanulni rajzolni.

- De már akkor is voltak bizonyos képzőmüvész grafikusi ambiciói?

- Egyáltalán nem ösztönös volt ez az egész jelentkezés. Talán egy régi vágy lehetett ez.

- Iskolában szerette a rajzórákat?

- Szerettem a rajzból mindig ötös voltam, ha másból nem is.

- Egyik szines rézkarca különösen megragadott. Mintha a föld golyót látnánk és róla repülőgépek raja száll fel. Hát aztán ha az ember közelebbről megnézi a képet, akkor ezek a repülőgépek inkább pillangókhoz, vagy szitakötőkhöz hasonlitanak.

- A Föld elhagyása az a cime sokszor gondolok arra, hogy az emberiség annyira kizsákmányolja a földet, hogy

- Egyszer talán majd el kell hagynunk.

- Igen. Egyszer talán el kell hagynunk.

- Ott az a zöldes részkarc.

- Egy hidraalika összenyom fogaskerekeket meg minden féle vackokat és hát ebből csodával határos módon kimenekül egy bizgentyü, ami életszerü egy kicsit. Egy alkatrész, humánusan ézem egy kicsit, mint egy menekül az elgépiesedéstől.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI H

1974 FEB 2 4

Budahelyi Tibor

8 1021

Budahelyi Tibor rajza

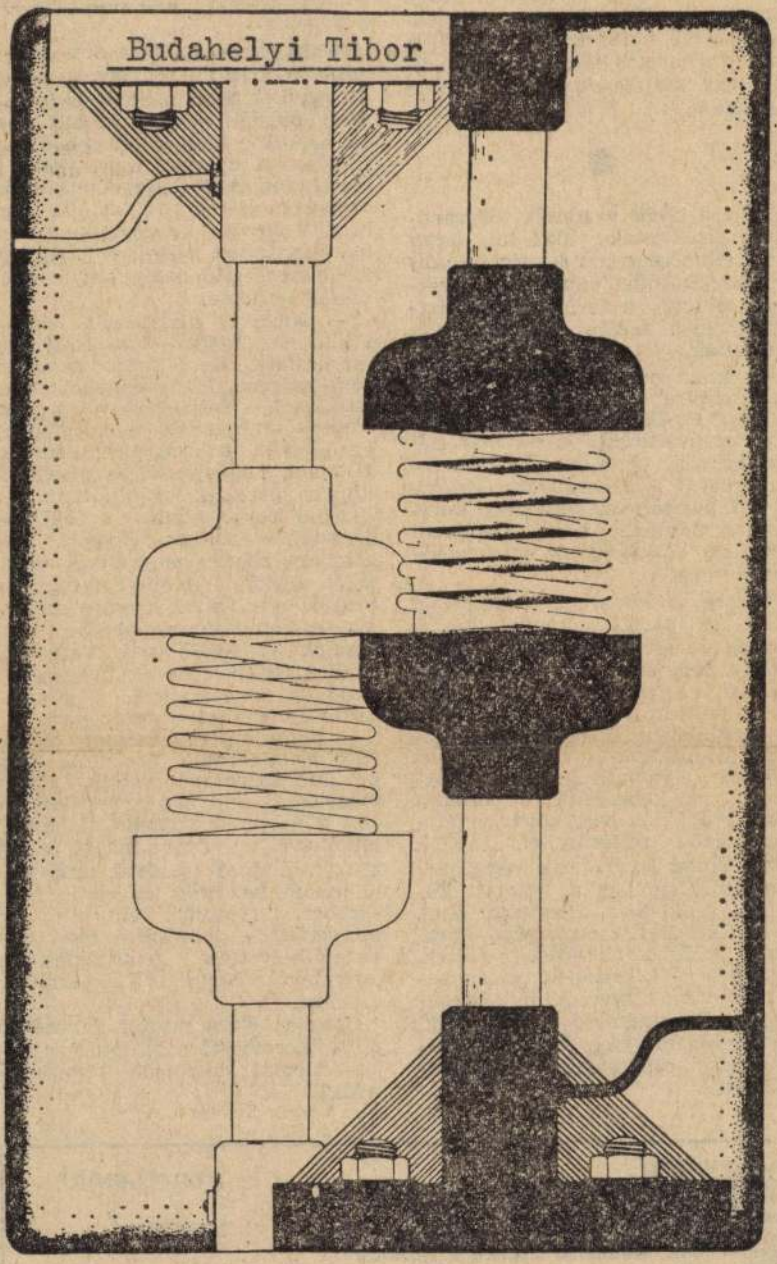

Budahelyi Tibor szitanyomata

Élet és Irodalom, Bp.
1978. NOVEMBER 25.
XXII. évf. 47. sz. 15. lap.

Gondoskodással, a szakmai becsvágy ösztönzésével próbálgatjuk ellensúlyozni a mostoha körülményeket. Mi azzal agitálunk, hogy rengeteget dolgozhatnak nálunk. Sokan erre harapnak, bár akad a friss diplomások között, aki magától egy szalmaszálat sem tenne keresztbe.

●

Az e.-i közös gazdaság főagronómusa üstökösként tűnt fel, fiatal kora ellenére gyors karriert futott be. Szakmérnöki képesítést szerzett, rábízták a termelés irányítását, megyei testület tagjának választották.

— Azóta nem egyezünk — céloz az utóbbira a pártalapszervezet titkára, B. Sándor. — Endre egészen megváltozott. Fantazmagóriákat hajszol, fölényeskedik. Korábban szavát alig hallottuk, elfogadta a tapasztalt szakemberek tanácsait, a döntések előtt kikérdezte őket, az ellenőrzésről sem feledkezett meg...

Tavaly a kudarcok esztendejét élték. Az iparszerű keretek között termelt kukorica hozama a húsz mázsát sem érte el, a búza átlagtermése csúfosan visszaesett, holott a műtrágyának dupláját szórták a táblákra. Húsz hektár kukoricát kiforgattak a földből, mert teljesen elverte a gyom. A traktorosok azt rebesgetik: a berúgott növényvédők a vegyszert a bokrok között rejtették el, inkább tiszta vízzel permetezik végig, nehogy túladagolják a mérget. Tehették, senki sem ellenőrizte őket. A balsikereket a cukorrépa koronázta. A fejek akkorára nőttek, hogy géppel képtelenek voltak betakarítani, a terven felül igénybevett kézi munkaerő pedig annyi bért emésztett fel, hogy következménye progresszív jövedelemadó lett.

huszonkét éves ágazatvezető.

— Hogyan fogadtak benneteket? — Kíváncsiskodott a minisztérium képviselője.

Megeredt a pályakezdők szava, mint tavasszal a befagyott patak. Az egyiket megváltóként fogadták, mert másfél esztendeje állt gazda nélkül a szakosított tehenészeti telep. A másikat muszájból helyezték el. Ösztöndíja ellenére szívesebben vették volna, ha egy házzal arrébb kereskedik, mert már kerítettek mérnököt a gépesítés élére, kettő pedig fényűzésnek számít errefelé.

— Napokig nem szólt hozzám senki. Azt hittem, rossz címen jelentkeztem. Gondoltam, hasznosítom magam. Körbeszaglásztam az istállókat. Feljegyeztem a fertőtlenítők hiányát, meghibásodott kerítéseket, trágyaszállító-kocsikat, felírtam, hogy pocsékba megy az abrak, terveket faricskáltam. A listával bekopogtam a főállattenyésztőhöz. Megmosolygott. Ne akarjam rögtön megváltani a világot. Azóta is minden a régi. Én meg állattenyésztő létemre aratáskor a kombájnosok ebédje után loholok az ÁFÉSZ-nél. Vergődök, akár kísérleti egér az üvegkalitka alatt — panaszkodott a jólmenő termelőszövetkezet agrármérnöke.

— Ismertem egy virgonc, életrevaló fiatalembert. Tudjátok, hogy kezdte? Észre sem vették. Hiába forgolódott álló nap a kapások között a napon, a pókhálóval beszőtt aklok mélyén. Fogta magát, s egy csokor illatozó rózsával este illedelmesen beállított az elnök feleségéhez. Mindjárt felfigyelt rá mindenki! — mesélte a főosztályvezető-helyettes. A történetre a teremben megnyíltak a derültség zsilipjei.

Csak a hátam mögött darvadozó növénytermesztő sóhajtott fel:

— Hiszen ha rózsát termesztenénk!

főszerkesztő: FARAGO VILMOS
310—920, 310—928, 310—929; 14 óra után 113—221
EG ES NEM KÜLDÜNK VISSZA
Levélcím: 1906 Postafiók 323 Telefon: 221—265
dapest. Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
nivataloknál és kézbesítőknél Külföldön terjeszti a „Kultúra"
1389 Budapest. Postafiók: 149
tél évre 60 forint, egész évre 120 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

TIBOR BUDAHELYI

1204 Budapest, Nyír u. 68. HUNGARY

Born 1945 in Feldbach.

One-man shows:

1979 Városi Könyvtár, Százhalombatta
1980 Csepel Galéria (with Huber András), Budapest
1981 Munkás Művelődési Központ, Dunaújváros
1982 Csepel Művek, Vas- és Acélöntöde, Budapest
Fészek Klub, Budapest
Csepel Művek, Munkásotthon, Budapest
1983 IH Galéria (with Friedrich Ferenc), Paks
1985 Kiskunhalasi Múzeum, Kiskunhalas
Váci Mihály Kiállítóterem, Nyíregyháza
1986 Troms Kunstforening, Norway
1987 Művelődési Központ, Érd
1988 Műegyetem, Budapest
1991 Gaál Imre Galéria, Budapest

Group exhibitions:

1974 Ernst Múzeum, Budapest
Babits Mihály Művelődési Központ, Szekszárd
1975 Kulturzentrum, Dresden
1976 Művelődési Ház, Ózd
1977 VIT-Pályázat, MNG, Budapest
1978 Csepel Galéria, Budapest
Művelődési Ház, Tata
Művelődési Ház, Ózd
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
Műszaki Egyetem,Budapest
1979 Tokaj Galéria, Tokaj
Ifjúsági Ház, Székesfehérvár
Várgaléria, Gyula
1980 „Tér-kapcsolat-lehetőség", Józsefvárosi Galéria, Budapest
1981, 1985, 1987, 1989, 1991 Kisplasztikai Biennálé, Pécs
Uitz Terem, Dunaújváros
„Alumínium a szobrászatban", Ajka
Nitrokémiai Gyártelep, Fűzfő
„Műanyag", Józsefvárosi Galéria, Budapest
1982 ARTEDER '82, Bilbao
1982-1991 Bartók 32 Galéria, Budapest
1983 Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
1983, 1985, 1987, 1990 FIDEM, Firenze, Stockholm, Colorado Springs, Helsinki
1983, 1985, 1987, 1989, 1991 Országos Érembiennálé, Sopron
1984 Berlin, Drezda, Lipcse
Petőfi-pályázat, Kiskőrös
Babits Mihály-pályázat, Szekszárd
Csontváry-érempályázat, Pécs
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
1985 István Király Múzeum, Székesfehérvár
I. Táblafestészeti Biennálé, Szeged
Szobrászat I., Budapest
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
1986 Potsdam, Moszkva
„XX. kerületi művészek kiállítása", Budapest
„Tavaszi Tárlat", Budapest
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
1988 II. Országos Faszobrászati Triennálé, Nagyatád
„20 éves a Győri Művésztelep", Xántus János Múzeum, Gy
„Téli Tárlat", Műcsarnok, Budapest
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest
1989 „Második Világháborús Tervpályázat, É.M.SZ. Galéria, Budapest
„Meditáció VII.", Műcsarnok, Győr
„1956/301" Pályázat, MNG, Budapest
„Csepeli Tárlat", Csepel Galéria, Budapest
1990 „Kép '90", Műcsarnok, Budapest
„Meditáció VIII", Művelődési Ház, Paks
„Tavaszi Tárlat", Pesterzsébeti Múzeum, Budapest

Awards:

1983 Soproni Érembiennálé-prize
1984 Prize of the Janus Pannonius Museum in Pécs
1985, 1987 Prize of the Pesterzsébeti Museum in Budapest
1985, 1987 Prize of Association of Hungarian Fine Artists

Works in public collections:

MNG, Budapest; MIM, Budapest; Kecskeméti Galéria, Kecskem
Pesterzsébeti Múzeum, Budapest; Liszt Ferenc Múzeum, Sopr
István Király Múzeum, Székesfehérvár; Csontváry Múzeum, Pé
Xántus János Múzeum, Győr; Városi Gyűjtemény, Nyíregyhá
British Múseum, London; Troms, Kunstforening

Bibliography:

Fábián László: Budahelyi Tibor/cat. 1982, Budapest
Dr. Aknay Tamás: Budahelyi Tibor/cat. 1986
N. Mészáros Júlia: B.T./cat. 1991, Budapest
Frank János: Vaskoporsó/ÉS 1991. április 26.

Works in exhibition:

Industrial chips 1991 mixed t. 625x440 mm
Ipari hordalék 1991 vegyes t. 625x440 mm
Industrial chips 1991 mixed t. 625x440 mm
Ipari hordalék 1991 vegyes t. 625x440 mm

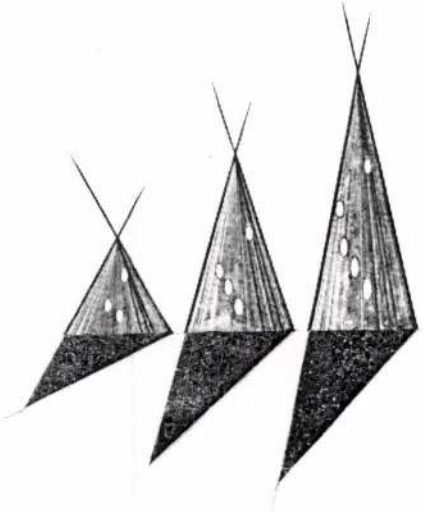

BUDAHELYI TIBOR

1. NGB

Budaházi Tibor

„Szabálytalan mechanizmus" c. /rep./

Bak Imre: Képzőművészeti amatőrmozgalom
Képnevelés, 1978. 8. 34. old. 1978!

Budahelyi Tibor

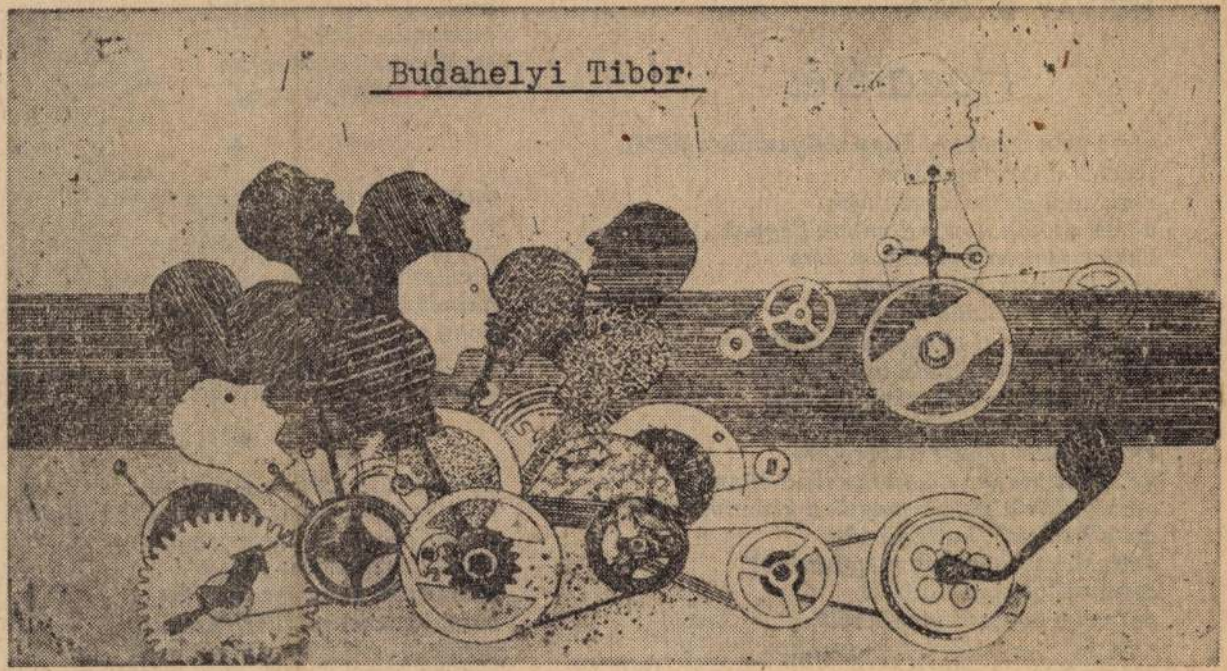

Budahelyi Tibor: Kitaszítottak

13

ÉLET ÉS IRODALOM Bp.

1978. nov. 4. XXII. évf. 44. sz. 13. lap.

HERVAY GIZELLA:

Hazatérés

mert nem mindegy hogy milyen úton jöttél
máshová nem mehetsz
csak ahol életrekelnek újra
a holt diófák kopár dombok hegyek
ahol másokért indulhatsz útra
ahol közösség a szerelem
az árvák elfulladó hangját
vak kutak közt nem felejthēted
csak azzal élhetsz aki utadon járt
aki ugyanúgy összerándul veled
egy elhagyatott sóhajtásért
akinek nem vigasz a szerelem
de közös munka a konok csönd ellen
amivel körülkerítik maguk a kisemmizettek
azt a kenyeret ketté törtük
amivel a szegénység megünnepelt
azt a szőlőt együtt ettük
amivel a szükség megkínált
nem lehetsz hűtlen önmagadhoz
a szerelem is rádkiált
azokért élj akik küldtek
azzal aki értük él
terítse mindnyájunkra
Mária-kendőjét az ég

★

én ahhoz vagyok hű aki a tájhoz
aki felnőttként felnevelt
aki társam lehet a gondban
virrasztásban nemcsak ünnepen
aki rákérdez gondra örömre
hogy megosszuk ami közös
aki megtart tisztának hűnek
ember az emberek között

★

én csak a te utadon járhatok
megfagyott iszapban szélben fák között
napraforgók hadirendjében
kiinni a szerelmes folyót
szívünkön át az égre terelni
a gyalogúton mezítláb menni
virágok vére szívünkön áramlik át
veled lehetek csak páros madár

1978 NOV – 4
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-745, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Budahelyi Tibor

1021

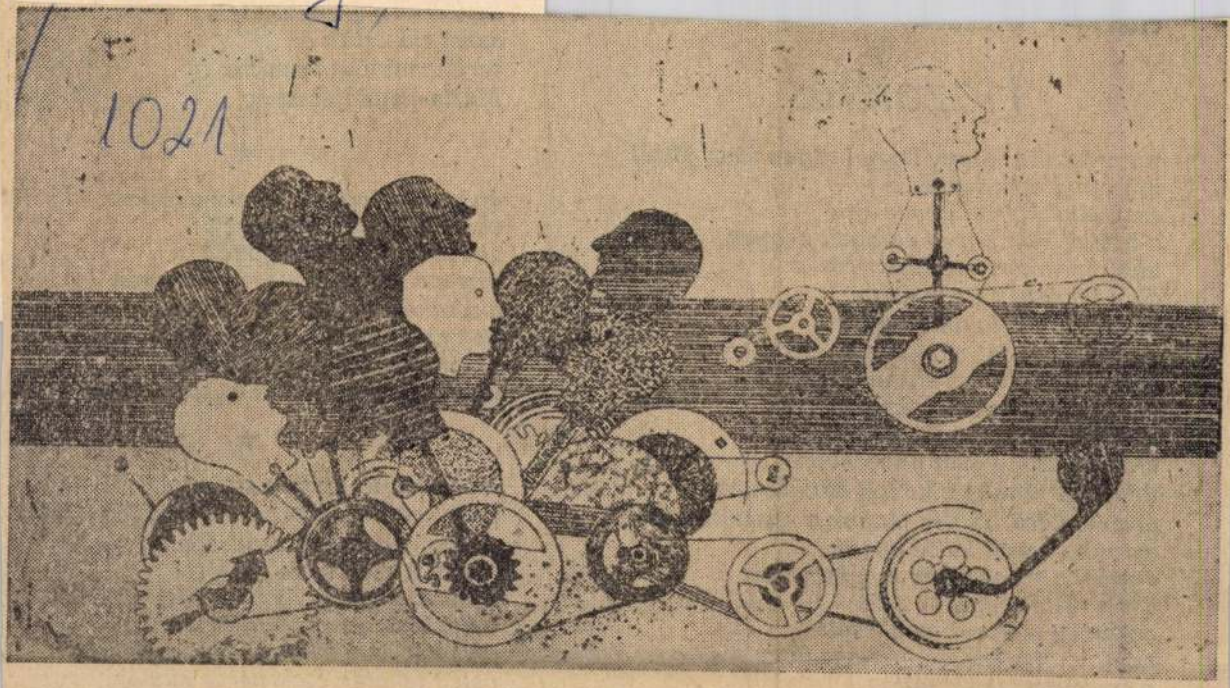

Budahelyi Tibor: Kitaszítottak

HERVAY GIZELLA:

Hazatérés

mert nem mindegy hogy milyen úton jöttél
máshová nem mehetsz
csak ahol életrekelnek újra
a holt diófák kopár dombok hegyek
ahol másokért indulhatsz útra
ahol közösség a szerelem
az árvák elfulladó hangját
vak kutak közt nem felejtheted
csak azzal élhetsz aki utadon járt
aki ugyanúgy összerándul veled
egy elhagyatott sóhajtásért
akinek nem vigasz a szerelem
de közös munka a konok csönd ellen
amivel körülkerítik maguk a kisemmizettek
azt a kenyeret ketté törtük
amivel a szegénység megünnepelt
azt a szőlőt együtt ettük
amivel a szükség megkínált
nem lehetsz hűtlen önmagadhoz
a szerelem is rádkiált
hogy megosszuk ami közös
aki megtart tisztának hűnek
ember az emberek között

★

én csak a te utadon járhatok
megfagyott iszapban szélben fák között
napraforgók hadirendjében
kiinni a szerelmes folyót
szívünkön át az égre terelni
a gyalogúton mezítláb menni
virágok vére szívünkön áramlik át
veled lehetek csak páros madár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 NOV — 3

CSEPEL

Budahelyi Tibor

1021

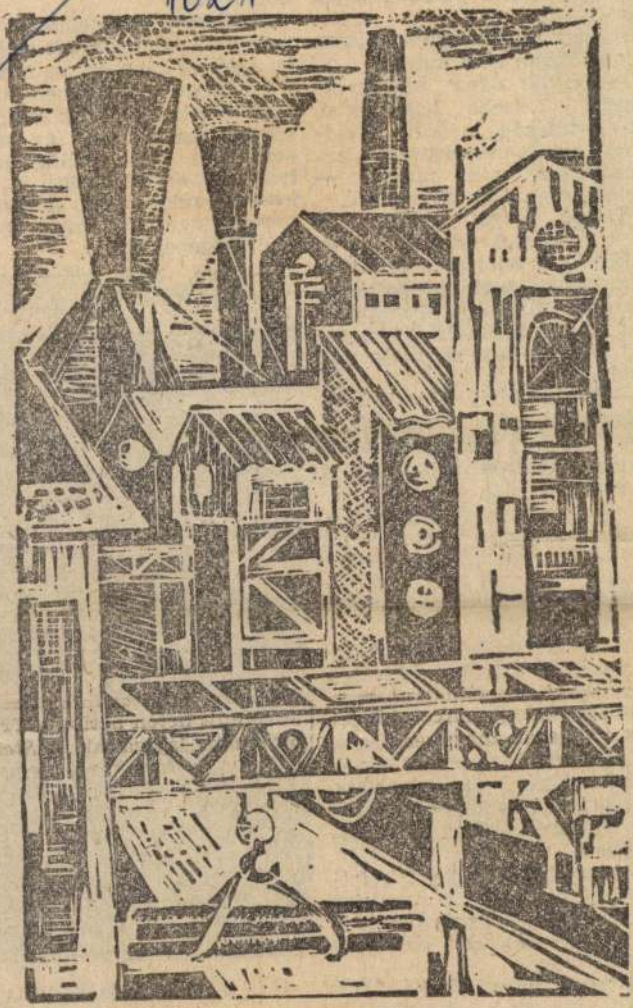

Budahelyi Tibor: Gyár

utan, vagy
vasárnap,
serénykedt
körül...

Tanácsta
a csodákba

— De há
került
szinte túló
nem annyi
szeszerelni,
kérdezem

Válasz
szerszámos
rakja ki a
le megfogó szerkezeteket, csavarokat, beállító szerszámokat... egy, kettő, három négy, öt, hat — és számolja tovább...

— Hát ezekkel. Tavaly még jóformán mindent külön-külön mértünk, alig voltak segédeszközeink. Kevés volt még a gyakorlatunk is. Azóta már mindenkinek rengeteg segédeszköze van, ami nagyon meggyorsítja a munkát, igen sokat számít. Nem kell a beállításokkal játszadozni, csak rátesszük a sablont és kész...

A tizenkettedik PTC peremeszterga vezérlőpultján kis apró zöld lámpák világítanak. A nyers öntvény villanymotorházat most emeli be a gépbe az automatikus szerkezet, aztán tüske csúszik bele, megfogja, megforgatja, és az esztergakések méretre hasítják a peremrészeket.

— Napokon belül ezt is felajánljuk a meónak átvételre — mondja a gép mellett dolgozó két szerelő: *Auth Antal* és *Nagy Ferenc.*

A tavaly szerződő brigádok közül az egyik a szerszámgép-

minőségűeknek bizonyultak.

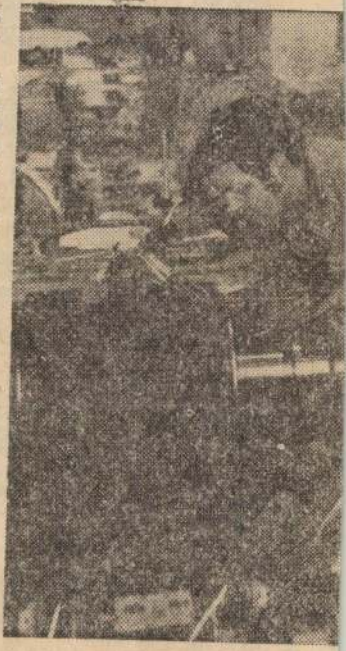

A tizenkettedik PTC p

a portál a zajtól

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1980 JAN 26
NEUE ZEITUNG
Tibor Budahelyi

Ausstellung im Csepeler Arbeiterheim

Am 18. Februar wird die Ausstellung dreier Amateurkünstler,

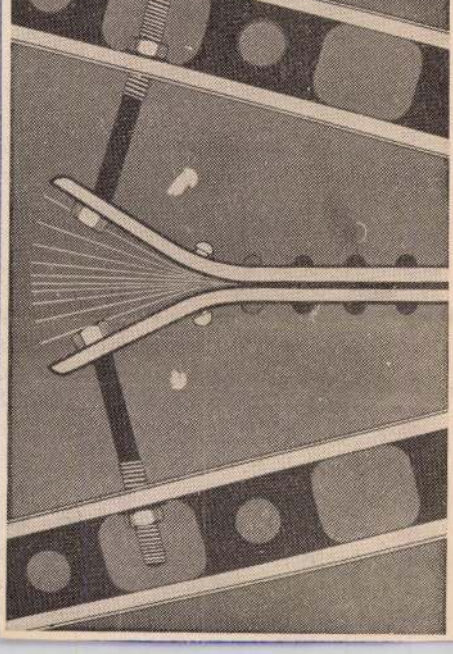

Mitglieder der Freien K
des Csepeler Arbeiterh
Budahelyi, Andreas
Michel Pantl, eröffnet
ihre jüngsten Arbeiten
helyi Metallplastiken,
Siebdrucke, Huber sein
ken und Pantl ebenfa
jekte. (Die NZ stellte di
begabten Künstler
bereits vor.) Die Werke
Februar bis 2. März im
raum des Csepeler A
(21. Bezirk, Árpádstr
sichtigen. Auf unserem
kítás" (Riß) von Tibo

BUDAPEST, 26.
NZ

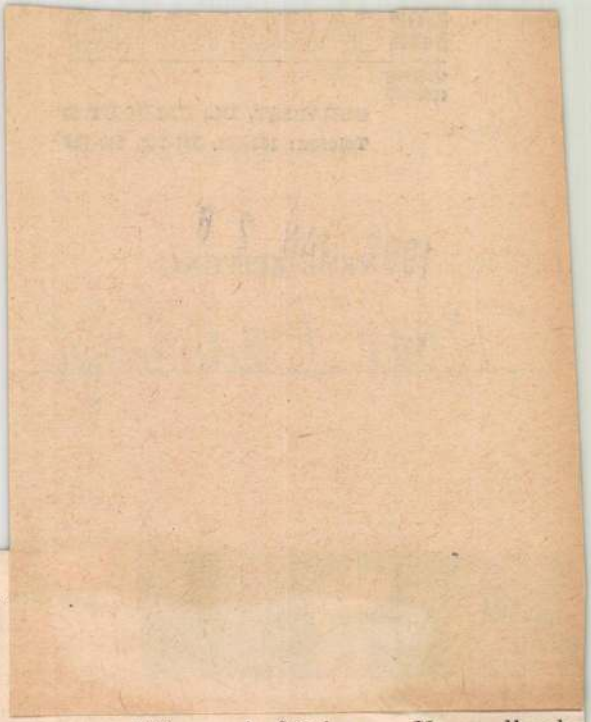

ág

4.

instlerschule
eimes, Tibor
Huber und 1.
u. 28.
Sie stellen
aus: Buda-
Graphiken,
e Holzplasti-
lls Metallob-
reg u.
e drei jungen,
ıren Lesern 2.
sind vom 18.
s. u. 10/a.
Ausstellungs-
tér 1.
beiterheimes
1) zu be-
s 15. tér 2.
. 11.
Bild: ,,Sza-
r Budahelyi.
4.

JANUAR 1980

sland über
n ,,Kul-
fach 149.
n. Interes-
lesrepublik
n auch an
wenden:

Wissenschaftliche Versandbuchhandlung Harry Münchberg, Bücher und Zeitschriften aus Ungarn, Hahnenkleer Straße 14, D 3394 Langelsheim 2, Tel.: 05325/4204

Schwabenbälle

Am 2. Feber (Samstag) findet im Lesesaal der Kossuth-Grube in Komló ein Schwabenball statt, der von der KJV-Organisation der Grube veranstaltet wird. Zum Tanz spielen die Bläser von Hetfehell/Hetvehely, geleitet von Sebastian Krachenfelser, auf. Im Programm treten die Tänzer und Sänger aus Maratz/Mórágy sowie Frau Elisabeth Schmidt aus Komló auf. Beginn: 19.00 Uhr.

Gleichfalls am 2. Feber findet der zweite Schwabenball in Mohatsch, im Bartók-Kulturzentrum der Stadt, statt. Musik: die Schrammeln von Nadasch/Mecseknádasd

BUDAHELYI Tibor érmész

FRANK János: Vaskoporsó. = Élet és Irodalom, XXXV.évf.17.sz. 1991. április 26, 12.p.

Bp., Gaál Imre Galéria, Budahelyi Tibor kiáll.

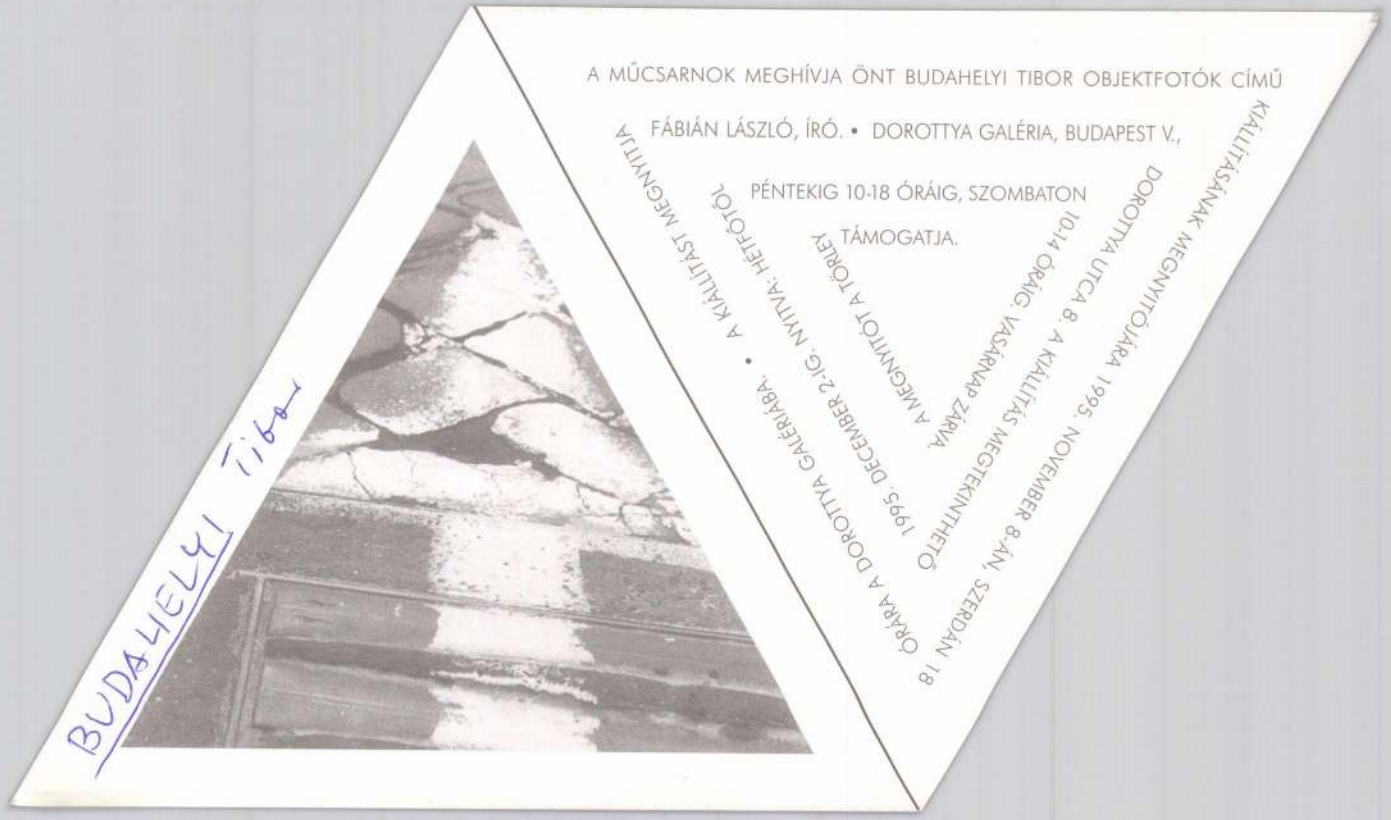
BUDAHELYI Tibor
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA
FÁBIÁN LÁSZLÓ, ÍRÓ. • A DOROTTYA GALÉRIÁBA. • 1995. DECEMBER 2-IG. NYITVA: HÉTFŐTŐL
PÉNTEKIG 10-18 ÓRÁIG, SZOMBATON
TÁMOGATJA.
A MEGNYITÓT A TORLEY
10-14 ÓRÁIG. VASÁRNAP ZÁRVA.
DOROTTYA UTCA 8. A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA 1995. NOVEMBER 8-ÁN, SZERDÁN 18
A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT BUDAHELYI TIBOR OBJEKTFOTÓK CÍMŰ
ÓRÁRA A DOROTTYA GALÉRIÁBA

Szeretettel meghívjuk a
RAS galériahajó és a Műcsarnok által közösen rendezett

instrumentum 3.

mobil fesztivál

megnyitó ünnepségére,
1996 március 23-án 2o órára, a RAS galériahajó fedélzetére.

„FÉNY - HANG - SZÍN - TÉR"
NEMZETKÖZI KORTÁRS MŰVÉSZETI FESZTIVÁL DUNAÚJVÁROS

MAGYAR MŰVÉSZETI FESZTIVÁLOK SZÖVETSÉGE BUDAPEST

DUNAFERR

Kiállító művészek:

Budahelyi Tibor
Ézsiás István
Galgóczy György
Móder Rezső

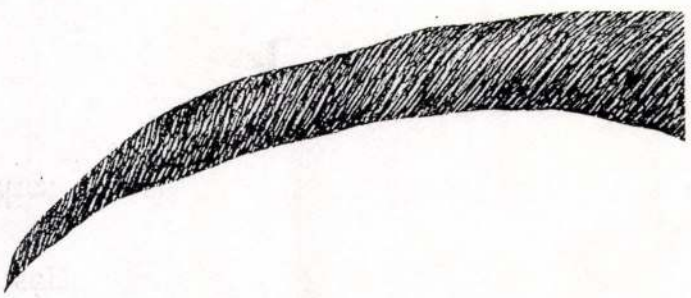

Performance:

Váray László és ütős tanítványai, **Révész Béla** dob,
a kiállító művészek, és a közönség

A kiállítás április 15-ig látogatható.

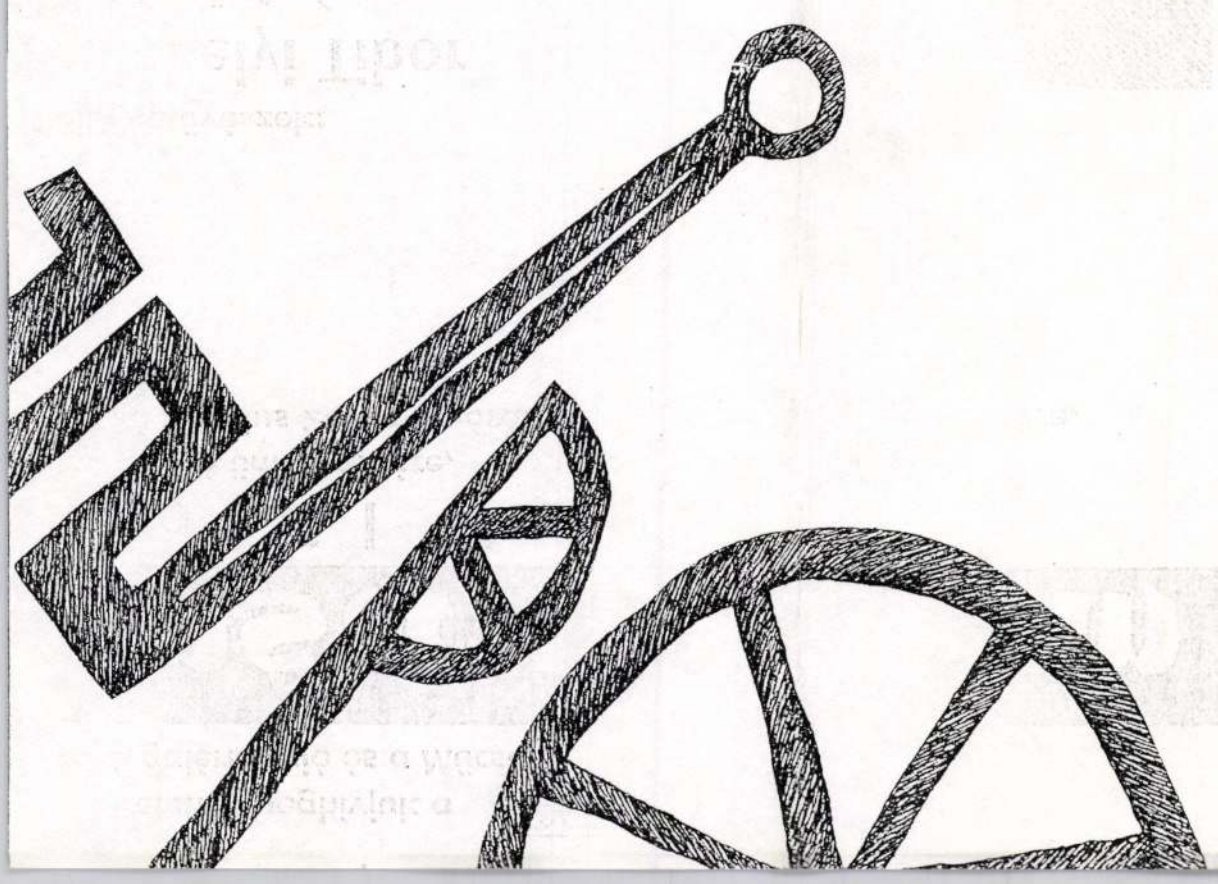

BUDAHELYI TIBOR

MTV házinyomda

BUDAHELYI TIBOR

Gaál Galéria

Meghívó

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja

BUDAHELYI TIBOR

szobrászművész

kiállításának megnyitására
1991. február 15-én 16 órára

Megnyitja: **N. Mészáros Júlia**
művészettörténész

Nyitva: 1991. március 10-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig
Gaál Imre Galéria
Budapest XX., Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

BUDAHELYI Tibor

Az MTA Zenetudományi Intézet
Zenetörténeti Múzeuma
tisztelettel meghívja Önt a

BARTÓK BÉLA
EMLÉKÉRE RENDEZETT
ALTERNATÍV KONCERTRE

1995. október 5-én 18 óra,
Kodály terem

Műsor:

Budahelyi Tibor,
a Tundra Voice együttes
(Lois Viktor, Kristofi Ákos, Sielye Ákos)
és
Móder Rezső művei
a szerzők előadásában

Sudabelyi Tibor

V. Nemzetközi üveg szimpozion

1995 aug. 20-27. Bárdudvarnok

OTP Bank Galéria

1995 szept. 7-21.

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Budahelyi Tibor
grafikus

NÉPSZABADSÁG

1981 AUG 9

102!

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

ban vannak. Jól ismerte a várost, erre a pályaudvarra érkezett. Évekig kutatott Weimarban, sok százszor megjárta az utat, amely bérelt szobácskájából a Fruenplanig vezetett. A tülekedés, lökdösődés és rugdosások közepette is megrohanták az emlékek. Látta maga előtt a feliratot, amelyet Goethe a saját keze írásával készített. Egy 1828-ban készült metszetről a professzor szinte leolvasta a híres sorokat:

„Miért állnak odakint?
Ajtó- kapu tárva mind!
Ki-ki bátran bejöhet,
Jól fogadjuk idebent."

Látta lelki szemei előtt az ünnepi termet, amelyben tíz évvel ezelőtt Goethe-kutatásaiért a város díszpolgárává avatták. Maga a polgármester adta át az oklevelet és a kitüntetést, a német nép megemlékezéseit

A lágerélet keserves évei alat Wohrízek doktor megismerte a fá és mindig rajongással és reményke déssel nézett fel terebélyes lombjai ra.

A professzor rengeteget szenve dett. Szervezete mindig gyenge volt. Az Appelplatzon való várakozások órái, a híg répalevesek, a nehéz fizikai munka, a tetvek lassan felőrölték az erejét. Eleinte úgy védekezett, hogy állandóan a nagy költőre és a közeli Weimarra gondolt. Még a barakkban, a priccsen való hentergés pihenésnek nevezett kurta óráiban is Goethéről beszélt a társainak. A többiek azonban hamar beléfojtották a szót. Elhallgatott és lassan igazat is adott nekik. Hiszen Goethe mondta:

„Hogy a költő műveit megértsed,
A költészet honába kell elérned.
Hogy a költőt magát megértsed,
A költő hazájába kell elérned!"

földre zuhant. Maradék akarata Goethe sorait juttatták az eszébe:

„Lábad a végtelenbe vágyna?
Vágj a végesnek, minden irányba!"

Ő megtette. Ezért lett irodalomtörténész, de elindult más irányokba is. Nekivágva a végesnek vált híres Goethe-kutatóvá, fordítóvá, tudóssá! Az irányokat a továbbiakban elzárták előle. Csonttá aszott lábai kiegyenesedtek, mint aki a végest már minden irányban bejárta, és lábaival éppen a végtelenbe vágna.

Lukács Tibor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Budahelyi Tibor
grafikus

NÉPSZABADSÁG
1981 AUG 16

1021

Reflektorkedvem.
Cipőm orra kirúg egyszer
egy porba rejtett csillagot.

BUDAHELYI TIBOR RAJZA

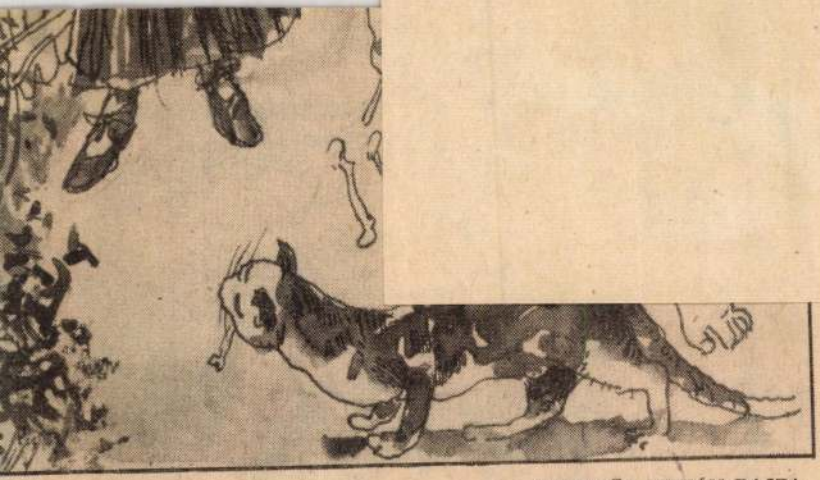

HEGEDŰS ISTVÁN RAJZA

ajd elvégzi dolgát az Isten, lehet, gy hozzásegít az öntőasszony is.

Szekér kanyarodik a ház elé, Fur- ék gyereke ül a bakon. Félkonven- t kap, pedig alig múlott ki az ün- plőiskolából. Vasárnapi kalap a jén, fütyörész, amikor abbahagy- , azt mondja:

— Siessünk, Péter bátyám, mert lhőzik az ég.

Lánya, veje felül az oldalközbe, üres zsákokra, és Áglis néni most ár bizonyosra veszi, hogy befellegtt a túrós rétesnek. Pedig két szeével látta a bekevert túrót, csak gy nyílott a tojássárgájától, cukor lehetett benne, de talán már citmhéj is; ki tehet róla, hogy az inző úr nem ád dolgozónapra fogat...

— A tehénnek dobjon egy vetetet kiabál lánya a kocsiról, és amir forog már a kerék, nyikorog a

Meg ám, hogyne emlegetné, de most siet, hogy a déli harangszó útban érje. Akkor asztalnál találja még az otthoniakat.

A napsugár langyos permetege arcába hull, érzi melegét a hátán is. Az uradalmi földek friss szántása setéten, megmozdíthatatlan tömörségben csillan. Nagy, veszedelmes sietéssel áramlik az uraság földje a hegyen le, egészen a malomig, ahol a vastag hangú Boksa vályogháza, három kis-holdja tartóztatja fel. Új vetés félénken kibúvó zöldje látszik azon a porhanyó, jól megmunkált földön. Boksa tudja, melyik részen terem meg a búza, melyiken a kukorica, melyiket hagyja meg lucernásnak. Az uraság egy évben egyszer jön le, végigkocsiz hintaján az úton, gyalogosan nem jár, talán sohasem látta még a szemefai rétet, ahol tizenkét kaszása két hétig vágja a rendet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 AUG 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Budahelyi Tibor, grafikus

/1021

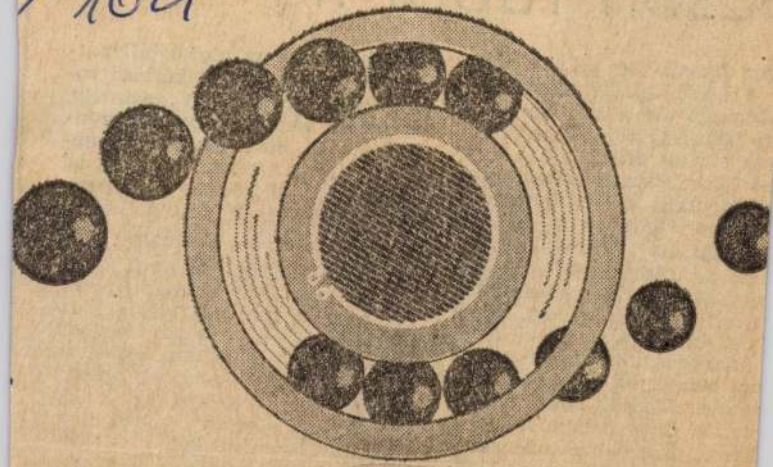

Budahelyi Tibor szitanyomata

ecseri

yar hazafi. De hü
e kettő között
látnak! jön a szí
ra néha egy fájdal
reg professzornak,
-i Szent Patrick roma
katedrális elé érve tavasz-
gyakran felmegy a lépcsőn
talmas, tárt kapukig, hogy
lija az ujjongó Hallelujákat.
ksz Arthur zseniálisan nem
írni. Úgy értem ezt, hogy
érdekli a saját írása. A jó
tuladonságaiból csak a gát-
an benne. Az ízlés erős fék-
ezete. Tudja, hogy mi az
tudja, hogy ő nem író, csak
kező. Könyvének legalább
zede megnyerő mentegető-
szívélyes ódonsággal *nyájas*
ónak szólítván azokat, akik
nyvét „véletlen szeszélyből"
ikbe veszik, hogy milyen

különféle publikációk előkelő hé-
vű tudományos folyóiratokban.

És most ez az önéletrajz.

Magyarul szólni magyarokhoz, semmi más nem érdekli immár. Az öreg tanár bezárult. Hosszú életút volt — a végén megtért Csokonaihoz, Petőfihez, Jókaihoz, Bartókhoz; néha-néha kúrálgatta a Greenwich Village egyik kis utcájában szerény szobájában tengődő Ignotus Pált. Nyaranként egy-egy hazaút a tengerentúlról, de Pest már idegen. Nem ismer rá a régi város, a régi hold. Ő annál inkább. Szelíd csodálko-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Budahelyi Tibor, képzőművész, grafikus
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1981 AUG 18

1021

Fafaragók életfája

Eljöttek Hubertlakra a fafaragó szobrászok. Hozták sorsukat, fájdalmaikat, játékos kedvüket, kérdéseiket, üzeneteiket a Bakony csöndjébe. S hozták szerszámaikat is: élesített fejszét, vésőket, kést... Az erőszak, az irtás eszközeit. De lám, mennyi küldetésük van még a tárgyaknak is: ezekkel a szerszámokkal gyönyörű bakonyi kopjafákat, talányos térelemeket, derűs játékokat bontottak ki a szobrászok az anyagból. Új értelmet, lényeget adtak az életüktől megfosztott fáknak.

Egyik nap a Déli pályaudvar presszójának teraszán üldögéltem. Az építészek pár négyzetméternyi zöldet is becsempésztek a pályaudvar teknőjének betonoldalába. Éppen egy bukfencnyi a fű. A környék gyerekei – lehettek vagy harmincan – sorba álltak ezért a bukfencért. Azon tűnődtem, micsoda ünnep lenne számukra, ha száműznék őket néhány hétre valamelyik szép erdőbe. Mekkora boldogságot jelentenének a birtokbavétel percei.

Valami hasonlót érezhettek Hubertlakon a faragók is. Reggel együtt ébredtek a Nappal, este pedig még gyertyafényben – mert villany nincs az erdészházban – faggatták a fát. Hiszen a faszobrásztelepek közül is csak némelyikben adott a lehetőség, hogy nagyplasztikai igénnyel dolgozhassanak az alkotók. Az ugodi erdészet, a franciavágási fatelep jóvoltából, a megyei és községi tanács, a tsz, a helyi művelődési ház és más szervek, intézmények segítségével Hubertlakon mindez megvalósult.

– Itt élünk a fák tövében – mondja *Szász Dénes*, az ugodi járási művelődési központ igazgatója, a tábor lelkes szervezője. – Iparszerűen talán évszázadok óta dolgozzák fel a fát, de kultúrája gyakorlatilag nem volt.

– Pedig a bakonyi motívumkincs nagyon gazdag – szól közbe *Ézsiás István* képzőművész, a tábor vezetője. – Ennek lényegét próbáljuk meg átmenteni a mába. A népi fafaragástól a legmodernebb törekvésekig, minden irányzat képviselői megtalálhatók nálunk. Nem az érdekelt bennünket, hogy amatőr vagy hivatásos művész-e az alkotó. Hogyan nyúl az anyaghoz? Ez a lényeg.

Sétálunk a faragások között. A tisztáson már felállították a térelemeket. Millió fogalmi asszociáció ötlik fel az emberben az alkotások láttán. Látunk olyan térelemeket, melyek elsősorban praktikusak. *P. Kecskés Csaba*, várpalotai faragó lova ízléses és játékos. Sok gyerek fölfér a paripa hátára, nem sérülésveszélyes. Térdíszítő alkotásnak is esztétikus.

A fővárosi *Budahelyi Tibor* korábban fémmel dolgozott, acélból készült téreleme Dunaújvárost díszíti. Famunkái nem csupán térelemek. Mozgósítják az ember indulatait, gondolatait, érzelmeit. Vajon eljut-e üzenetük a közönséghez?

– Az ember – nem tudom, mekkora tehetséggel –, de gyötrelmek, próbálkozások, áldozatok árán eljut egy szintre. Innen már nincs visszaút – mondja. – Föl kell szedni a lépcsőket, haladni csak fölfelé szabad. Sajnos, a közízlés nagyon lomhán lépeget. Legalább egy nemzedéknyi a fúziskésés a ma képzőművészete és a közízlés között. Én nem is tudom, de önmagamat és a művészetet árulom el, ha megtorpanok, vagy visszalépek.

Sára József, fiatal ugodi pedagógus életfát faragott.

– Reméljük, ezt az igényességet ülteti tanulóiba is – jegyzi meg Ézsiás István. A szolnoki *Domján Sándor* bejárta a környéket, motívumokat gyűjtött. Bakonyi oszlopa népi tisztaságot áraszt.

– Hova tudnád elképzelni ezt az oszlopot?

– Kőfalból épült házak közé, ahol erős a kontraszt.

– Mi lesz az alkotások sorsa? – fordulok a táborvezetőhöz.

– Az ugodi művelődési ház környékén és belső terében állítjuk fel őket.

A pécsi *Dobány Sándort* az foglalkoztatja, hogy egy adott térben miként lehet látványosan és ízlésesen síkokat határolni. A sajátosan illesztett, rendezett fakeretekre madzagot feszített. Most azon töpreng, hogy mutatna színesben.

A tábor fő műve mindenképpen a Huszárokelőpusztára szánt hatalmas méretű bakonyi kapu, mely Ézsiás István tervei alapján, több ember keze munkáját dicséri. Tájba illő, egyszerű, szép alkotás. Jövőre a huszárokelőpusztai buszmegálló épületét akarják fából megfaragni.

★

A jövő... A hubertlaki tábor sok lehetőséget rejt magában. Elképzelés is van bőven. A zárónapon *Szász András*, a megyei tanács elnökhelyettese is meglátogatta az alkotókat. Ott már arról beszéltek, mi módon lehet ez a tábor a művészek alkotókedvének még erősebb ösztönzője, fantáziájuk mozgatója, ízlésünk fejlesztője.

Hajba Ferenc

A ritmus. Budahelyi Tibor téreleme.

Nagy Károly felvétele

tésénél már gólt kiáltott a közönség, de a labda kicsurgott a jobb oldali kapufánál.

Szünet után tovább esett az addig sem túl magas színvonal, s az iram sem volt kielégítő. Rengeteg szabálytalansággal játékot nyújtó Alu nem érdemelt győzelmet a szívósan, helyenként túl keményen védekező vendégegyüttes ellen. A MVTE-ből: Rott, Berki, s Jónás teljesítménye emelkedett ki.

N. J.

–Papp J. SE 6:3, Debr. Kinizsi –Szarvas 2:0, Gyula–Debr. USE 3:1, Miskolc–Asztalos SE 2:2, Gyöngyös–Lehel SC 1:0, Salgótarján–Szolnok 1:1, Kazincb.–Eger 4:1.

Középcsoport: MTK-VM–BVSC 1:0, G. Mávag–Kecskemét 0:0,

A nyugati c
fordulója, aug
sárnap: Dom
Szekszárd–Vár
Kaposvár, BV
Sopron–Dunaú
bányász–Ajkai
–Keszthely, Pé

A rádió és a televíziók m

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Babits ürügyén 8.55: Népdalcsokor 9.44: Vitorlásom. Gyermekversek zenével 10.05: MR 10–14 10.35: Két romantikus vonósnégyes 11.39: Tom Jones. Henry Fielding regénye rádióra alkalmazva. XXI/2. rész 12.35: Törvénykönyv. Gondolatok alkotmányunk hétköznapjairól 12.50: A Bécsi Filharmonikus Zenekar lemezeiből 13.58: Mátyás király – 1. Eseményjáték. Írta: Száraz György 15.10: Magyar szerzők brácsaműveiből 15.40: Szerelmes szellem. Zsivko Csingo elbeszélése 16.05: Behár György feldolgozásaiból 16.15: Budai Ilona és Lukácsi Huba népdalokat énekel, Baranyai Zsolt furulyázik 16.39: Lemezmúzeum 17.07: Ahogy a várostervező látja. Beszélgetés Budapest lakás- és művelődési helyzetéről 17.32: A Lipcsei Rádió Fúvószenekara játszik 17.45: A Szabó család 19.15: Hallgassuk együtt 19.59: Két választás között 20.29: Népzenei Hangos Újság 21.09: Út a tanyáikról. Sarkadi Imre drámája rádióra alkalmazva 22.15: Sporthíradó. Tudósítás a BHSB spartakiádról 22.25: A szertefoszló remények évei. Beszélgetés a fejlődő világ gondjairól 22.35: Jannequin-madrigálok 22.50: Helyettesek. Rapcsányi László műsora 23.00: Az I Musici di Roma kamarazenekar játszik 0.10: Frenreisz Károly táncdalaiból. A Skorpió együttes játszik

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Beverly Sills két részletet énekel 8.20: Tíz perc külpolitika 8.33: Társalgó 10.00: Zenedélelőtt 12.25: Gyermekek könyvespolca 12.33: Melódiakoktél 13.30: Éneklő Ifjúság 14.00: Kettőtől hatig ... 18.00: Tip-top parádé. A Queen együttes felvételeiből 18.33: Nótacsokor 19.13: István király egykor és ma. Győrffy György történésszel beszélget Benda Kálmán 19.33: Csak fiataloknak! 20.33: Rengeteg pénz. P. G. Wodehouse regénye rádióra alkalmazva 8. (befejező) rész 20.59: A Rádió Dalszínházának Offenbach-csokija. XV/12. rész. A sóhajok hídja 22.20: A tegnap slágereiből 23.15: Deák Tamás szerzeményeiből 23.45: A Reneszánsz Rézfúvós Együttes játszik

III. MŰSOR

9.00: Zenekari muzsika 10.15: Richard Strauss Magyarországon. II. rész 11.05: Külpolitikai könyvespolc 11.20: Reneszánsz kórusmuzsika 11.48: Évszázadok mesterműveiből 12.20: Jurij Mazurok operaáriákat énekel 13.07: A Magyar Népköltészet Hete 13.37: A popzene híres szerzőpárjai. Gerry Goffyn–Carole King – I. rész 14.34: Híres előadóművészek felvételeiből 16.25: A Magyar Népköltészet Hete. Népballadák. Elmondja: Földi Teri, Jobba Gabi, Nagy Attila 16.45: Labirintus 17.00: Puccini-operaáriák 17.30: Harminc perc alatt a Föld körül 18.00: Artur Rubinstein zongorázik, Henryk Szeryng hegedül, Pierre Fournier gordonkázik 19.08: Viski János: Hegedűverseny 19.35: Külföldi tudósoké a szó 19.50: Hangfelvételek felsőfokon. Vladimir Askenazi Sibellius-műveket vezényel a Philharmonia Zenekar élén 20.45: Rienzi. Részletek Wagner operájából 21.40: Bach: Musikalisches Opfer (St. Martin-in-the-Field-i kamarazenekar tagjai, vez. Neville Marriner)

MAGYAR TELEVÍZIÓ

15.50: Hírek 15.55: Testünk. NSZK filmsorozat. XXVI/13. rész: Sejtek (ism.) – SZÍNES 16.20: Stop! Közlekedj okosan! 33/25. rész: Áthaladás a villamossíneken (ism.) – SZÍNES 16.30: Kuckó (ism.) – SZÍNES 17.00: Tévébörze 17.10: A Magyar Televízió tánc- és popdalfesztiválja. III. elődöntő. Közvetítés a budapesti Nemzeti Színházból (ism.) – SZÍNES 18.25: Az Északi sarkkörön túl. Szovjet ikisfilm. – SZÍNES 18.35: Reklám 18.40: A világ asztalán – A búza – SZÍNES 19.00: Reklám 19.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna – SZÍNES 19.15: Esti mese (ism.) – SZÍNES 19.30: TV-híradó – SZÍNES 20.00: A „Fekete macska" bandája. Magyarul beszélő szovjet bűnügyi filmsorozat V/5. rész – SZÍNES 21.25: Ki járt jobban? VI/6. rész: Újra otthon! 21.50: Magyar kápolna a Vatikánban – SZÍNES 22.25: TV-híradó 3. – SZÍNES 22.35: TV-tükör. Dr. Szecskó Tamás jegyzete – SZÍNES

AUGUSZTUS 18., KEDD
18.40: A világ asztalán – A búza. A nyár vége felé azt nyomozza a műsor, milyen volt az idei termés, mennyi búzát sikerült betakarítanunk, milyen lesz a gabonaellátás, mennyit exportálunk belőle külföldre.

II. MŰSOR

20.01: Angol nyelvű hírek 20.05: Fogfájás. Tévéjáték. (Angol nyelvű főcím.) (Ism.) – SZÍNES

20.30: Zenés T
lett. (Angol n
20.50: TV-híra
vű hírek 21.1
Spartakiádja.
nokról – SZÍNE

SZLOVÁK T

19.10: Esti mes
sorismertetés
vákia–Európa-
a hazai szerve
kalmából 22.0
történt 24 ón
23.15: Hírek

JUGOSZLÁ

18.40: Magya
kell, mert kel
zsika 20.15: F
belpolitikai m
tékfilm 23.40:

OSZTRÁK

18.00: A ham
képek 19.30:
Tegnapi újdo
22.30: Hírek

II. MŰSOR

18.30: Az igc
TV-híradó 20
sor 21.03: Ze

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Budahelyi Tibor, grafikus, képzőművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1981 DEC 4

Kiállítás az MMK-ban

„Álmodik" a csapágy

Őszintén szólva nem erre számítottam. Először megdöbbentettek a műszaki rajzokat idéző grafikák és a sajátos fémtárgyak, bár Budahelyi Tiborról tudom, hogy idén nyáron részt vett a dunaújvárosi acélszobrászati alkotótelep munkájában. Nem véletlen tehát, hogy az MMK-ban rendezett önálló tárlatán is — amely egyébként e hónap végéig látható — találkozunk a fémekkel.

Kétségtelenül modern az a törekvés, hogy a mindennapi élet prózai tárgyaival, például egy golyóscsapággyal fejezzen ki valamit az alkotó. A modernség azonban nem teremt folyton-folyvást értékeket, sok próbálkozás csupán kísérlet marad. Noha kisebb-nagyobb részeredményeket egy-egy kísérlet is hozhat. Ilyen részeredménynek tartom azt, hogy ez a kiállítás engem elgondolkodtatott kissé a hétköznapi, csúf tárgyak szépségéről. Pontosabban arról, hogy ezek a tárgyak alkalmanként még szépnek is tűnhetnek a szemünkben.

Viszont nagyon erőltetettnek érzem az olyasféle belemagyarázásokat, hogy egy szögletes formájú golyóscsapágy kifejezi, mennyire reménytelenül igyekszik más lenni az ember, mint ami, illetve, hogy a szárnyascsavarok „elmondják", milyen messze távolodtunk egymástól, és így tovább.

Dacára eddigi fenntartásaimnak, Budahelyi Tiborról az a véleményem, hogy tehetséges művész. Jól ismeri az anyagok tulajdonságait, bámulatra méltóan munkálja meg őket, forma- és arányérzéke kitűnő, s mindezek tetejébe fegyelemmel, aprólékos gondossággal és szemlátomást rendkívüli ügyszeretettel dolgozik. Sőt, a nemes szándék is megmutatkozik, hogy munkáit nem öncélúan, hanem a közlés igényével készíti.

Csakhogy én bízvást hiszem: a művészet a jövőben is az emberről és nem a golyóscsapágyakról álmodik.

— kovács —

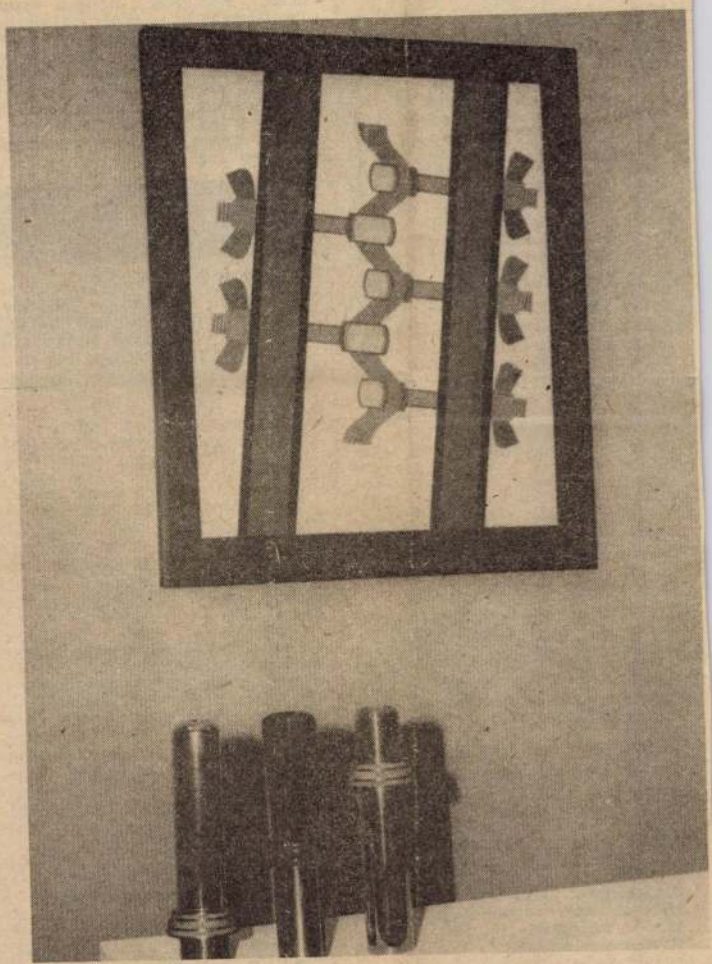

A „szárnyascsavarok elmondják..."

...megemlékezés François Villonról születésének 550. évfordulóján. 22.45: Híres előadóművészek kamarazenefelvételeiből. 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Jacobi Viktor—Martos Ferenc: Sybill — A II. felvonás. finaléja. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.38: Fúvószene táncritmusban. 8.55: Mit — hol — mikor — hogyan? 9.10: Fiataloknak! 10.00: Hétvége. 12.00: Ritmus. A Gencsis együttes felvételeiből. 12.33: Jó ebédhez szól a nóta. 13.30: Táncrend. 14.00: Énekszóval, muzsikával. A Gereben együttes felvételeiből. 14.25: Orvosi tanácsok. 14.35: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 15.18: Elveszett a Télapó. Svetislav Ruskuc mesejátéka. 16.00: Közvetítés bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 16.35: Pophullám. Szerk. Salánki Hédi. 17.45: Közkívánatra! 19.20: Jónás Mátyás népi zenekara játszik, Bolla Tibor népdalokat énekel. 19.45: Magnósok figyelem! 20.38: Sörgyári capriccio. Bohumil Hrabal regénye rádióra alkalmazva. Szereposztás: Marysa — Kútvölgyi Erzsébet, Francin — Győrffy László, Gruntorád — Ungvári László, Jozin bácsi — Csákányi László, Cervinka, a fodrász — Harkányi Endre, Myclik, a böllér — Suka Sándor, De Giorgi — Kézdy György, Kocsis — Basilides Zoltán. 21.28: Magyar szerzők zenés játékaiból. 22.10: Kapcsoljuk a Hilton Szálló báltermét. 23.15: Slágermúzeum.

BUDAPEST TV I

8.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tv-torna. (Sz) (Ism.) 8.15: Iskola-tv. Világnézet. Az elidegenülés. 8.55: Szülők iskolája. XIII/4. rész: A játékról. (Sz) (Ism.) 9.25: Hipp-hopp — óvodások műsora. (Sz) (Ism.) 9.55: Kuckó. (Sz) 10.25: Magyar népmesék — rajzfilmsorozat. XIII/9. rész: A csillagszemű juhász. (Sz) (Ism.) 10.35: Reklám. 10.40: Onedin család. Magyarul beszélő angol tv-filmsorozat. XIII/9. rész: Házassági ajánlat. (Sz) (Ism.) 11.30: Illúzió, avagy harminc perc a cirkuszban. Filmösszeállítás. (Sz) (Ism.) 12.00: Nyugalmunk érdekében. (Ism.) 13.45: Főzőcske — de okosan. Kellemes ünnepeket. (Sz) (Ism.) 14.15: Csata fekete-fehérben — sakkműsor gyerekeknek. 14.35: Keresd a párját! Vetélkedőműsor gyerekeknek — 6. elődöntő. 14.45: Hírek. 14.50: Reklám. 15.00: Cesar Birotteau nagysága és bukása. Magyarul beszélő francia tv-filmsorozat. VI/4. rész. (Sz) 15.55: Világ, politika, ifjúság. (Sz) Riportműsor. 16.35: Jön a télapó! Kisfilm-összeállítás. 1. Az elveszett kívánságok — NDK bábfilm. 2. Egy zsák ajándék. Lengyel rajzfilm. (Sz) 17.00: Visszatérés Óz földjére. Magyar...

...ifjúsági ...
...nyereménye. 20.45: Szórakoz... Sporthíradó. 2... tőn — svéd bű... Hírek.

SZLOVÁK TV

16.35: Hírek. ... sor nézőknek. ... lálkozás szov... 18.20: Útban Sz... szovjet tv-film... 19.30: Forráso... Természetfilm. 19.55: Szombat esti vers. 20.00: Zenés irodalmi összeállítás szovjet művészek alkotásaiból. 20.45: Aki meztelen, öltözön. Olasz tv-film 1. rész. 21.40: Halló, itt a hírszerkesztőség! 21.50: Aranymammut. A könnyűzenei fesztiválok paródiája.

Vasárnap

KOSSUTH RÁDIÓ

7.23: Baráti körben. — Dr. Soós Gábor államtitkárral szülőhelyén, Orosházán. Kispista István műsora. 8.10: Öt kontinens hét napja. 8.26: A Nyitnikék postája. 8.59: Százszorszép Színház. Aparadzsitá. Hédervári Péter A jávai tekercsek című indonéz legenda nyomán írott elbeszélése rádióra alkalmazva. 10.08: Tölgyek alatt. Arany János versei. Elmondja: Kállai Ferenc és Sinkovits Imre. 10.20: Brahms: B-dúr zongoraverseny. 11.05: Élő történelem. 12.10: Édes anyanyelvünk. 12.15: Művészlemezek. 13.00: Közösségi magány. Antal Gábor írása. 13.10: Kodály: Két ének. 13.27: Érthetően. Pirityi Ottó jegyzete. 13.37: Népdalok. Ötvös Klára és Martin János énekel, a Rádiózenekar fúvósötöse játszik. 14.05: Gondolatjel. 15.14: A szomszédok összeállnak. Kulcsár István New York-i levele. 15.24: Finn költők versei. 15.44: Claudio Abbado operafelvételeiből. 16.16: Ördögök. Dosztojevszkij regénye rádióra alkalmazva. III/2. rész. 17.10: Rudolf Serkin zongorázik, Adolf Busch hegedül, Pablo Casals gordonkázik. 17.45: A művelődéspolitikai rovat műsora. 17.45: Nyomozás egy dráma körül, a Debreceni Csokonai Színház Schiller bemutatója elé. 18.50: Diákkönyvtár hangszalagon. Tartuffe. Molière komédiájának rádióváltozata. 20.24: Örökzöld dallamok. 21.22: Zentai Anna, Győri Szabó József és Solti Károly nótákat énekel. 22.20: Purcell: A tündérkirályné — hangversenyopera. 0.10: Toronyzene.

PETŐFI RÁDIÓ

6.00: Népszerű muzsika — korán...lőknek. 7.00: A református egyház félórája. 7.30: Albert de Klerk Buxtehude-műveket orgonál. 8.05: Mit hallunk? 8.30: Szívesen hallgattuk! 10.00: Szivár...

...tés a Budapesti Sportcsarnokból.

JUGOSZLÁV TV I

9.00: Barázdák — faluműsor, utána gyermekműsor magyar nyelven. 9.50: Hírek. 10.00: Kulcs minden zárhoz — vasárnap délelőtt gyermekeknek. 11.30: Népi muzsika. 12.00: Zöld panoráma — mezőgazdasági adás. 13.00: A tudás — vagyon. 14.20: Szereti-e a tv-t. 14.50: Esőre várva — csehszlovák film. 16.00: Vasárnap délután. 17.30: Mortadella — olasz játékfilm. 19.00: Walt Disney bemutatja — rajzfilm. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-napló. 20.00: Katonák — tv-sorozat 20.55: Karaván. 21.25: Sportszemle. 21.55: Tv-napló.

JUGOSZLÁV TV II

8.55: Hírek. 9.00: Engedjék meg hogy önökhöz forduljunk — ... jugoszláv néphadseregnek szentelt műsor. 16.10: Hírek. 16.15 Ökölvívás. Jugoszlávia—USA 18.45: Forradalmárok arcképei 19.30: Tv-napló. 19.55: Ma este 20.00: Zenei műsor. 21.00: Huszonnégy óra. 21.25: Köszönjük a figyelmet — szórakoztató zene (Ism.)

SZLOVÁK TV I

8.15: Hírek. 8.20: Gyermekműsor-összeállítás. 10.35: A sportk... számainak húzása. 10.45: Karácsonyi ének. Dickens regényéne... alapján 1. rész. 12.25: A hét tük... re. 12.55: Hangversenyműso... 13.35: Hírek. 13.50: Szórakoztat... műsor. 14.30: Telesport. 16.5... Kávéház a főúton. Cseh filn... 18.10: Alla Pugacsova: hangver... seny. 19.10: Esti mese. 19.2... Időjárásjelentés és műsorisme... tetés. 19.30: Tv-híradó. 20.0... Vasárnapi vers. 20.10: Diet... Kórház a város szélén. Tv-filn... sorozat 16. rész. 21.10: Látogat... ban Mozartéknál. Zenés tv-filn... sorozat 2. rész. 21.35: Sporthí... adó. 21.50: A szó. Miroslav Vale... nemzeti művész filmköltemény... 22.50: Hírek.

SZLOVÁK TV II

15.55: Hírek. 16.10: Ifjúsági ism... retterjesztő műsor. 16.55: Bionik... Ismeretterjesztő rövidfilm. 17.1... Arc nélküli portré. Jozef Kar... Hell. 17.45: Műsorajánlat. 18.0... J. Stiavnicky: Bírói tánc. Vidá... tv-játék. 19.00: Etiópia múltja ... jelene. Útifilm. 19.35: Pedagógi... magazin. 20.00: A legújabb egés... ség- és környezetvédelmi kutat... sokról. 20.55: Hírek. 21.10: R... lye. Szovjet bűnügyi film.

MAHIR SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Budahelyi Tibor, grafikus

1981 SEP 6

indulatok kihagyttott
piedesztálján botladozom,
mögöttem hálaének,
előttem a bejárt minden —
vagy hát lelkem vérbő hajlata,
nyűghullató csatamezőm.

1021

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

A vacsorát egy családi étkezdébe
ogyasztom el egyik tanár barátom
nal a vásárcsarnok környékén, ahc
menü a hozzá járó két deci vörc
borral valahol az árskála legaljá
ogtal helyet. Barátom itt szokott va
csorázni, s ahogy körülnézek, úgy
átom, javarészt értelmiségiek láto-
gatják. Külön asztala senkinek nincs,
középen a virág mindenkié. Itt any-
nyiért eszünk egy előételből, húsétel-
ből és süteményből vagy sajtból
vagy gyümölcsből és két deci vörös
borból álló vacsorát, amennyiért egy
tisssé rangosabb étteremben egyet-
len tál ételt ehetnénk. Mikor ezt egy
ismerősömnek meséltem idehaza, az
rám mosolygott: „Megírod ezt is?"
„Talán igen" feleltem. „De az utca
nevét biztosan elfelejtetted már, és
tudod, milyenek az embenék, el se
hiszik, hogy létezik ez az étkezde,
hogy létezik ez az értelmiség, ame-
lyik odajár. Kicsit én is elcsodálko-
zom, amint halkan ejtem az utca ne-
vét: „Rue Mandar".

De mert tizenöt napom van csak
Párizsban, és még késő este is a
francia nyelv új aspektusairól fag-
gatom barátomat, szeretné, ha lazí-
tanék kicsit (vagy ő fáradt el már),
és szórakozni mennénk valahova. „Te,
akarsz hallani egy nagyszerű fekete
énekest?" (A francia nyelv csak rit-
kán használja a néger kifejezést, fe-
ketét mond helyette.) Nem is várja a
választ, hiszen tudja, évekig dol-
goztunk együtt a párizsi diáknegyed
egyik rangos középiskolájában, az
École Alsacienne-ben. „Itt a közel-
ben az a nagy kávézó-étterem, ahol
Simone és Loulou fellép, csak a ke-
resztnevüket jegyeztem meg." „Fran-
ciák?" „Nem. Amerikaiak."

Odamegyünk. Nagy a hőség, az ét-
terem ajtaja tárva, jóformán tele
vendéggel a helyiség, épp két helyet
találunk az ablaknál egy sötétbarna
falócán. A vaskos, fekete keretes
szemüveget viselő, kedves arcú Si-
mone épp a mikrofon előtt énekel, és
közben gitározik, míg Loulou, a vé-

adástól.

— Ez? — csodálkozik el. — Hát nem olyan, mint egy sziréna? Tudja mit? Vigye el, próbálja ki, és ha nem ébred fel tőle, hozza vissza tíz nap múlva. Visszakapja az árát.

— Sajnos, nem lehet — kapaszkodom az újabb érvbe —, holnapután este már indulnom kell haza.

— Átutazóban van?

— Nem. Nyelvészeti tanulmányt végzek a modern francia területén.

— Igen?... és ha megkérdezhetem, hová tér haza?

— Magyarországra.

Rám bámul, egész megváltozik az arca.

— Tudja, hogy az én apám is magyar? Tavaly járt otthon, nagyon jól érezte magát, de nagyon el is fáradt. Idős már, és a rokonok annyi helyre vitték, olyan jól etették...

— Maga mikor járt Magyarországon?

— Én még soha. De el szeretnék egyszer menni. Tudja, ha több ideje lett volna még itt, azt mondtam volna, hogy találkozzon az apámmal, úgy örült volna. Magyarul tudnak beszélgetni. Itt szállt meg Bagneux-ben?

— Nem. A Montparnasse mellett egy hotelben.

— Szóval csak sétált itt?

Erre is csak nemmel tudok felelni.

— A temetőben voltam, egy francia hozzátartozómnál. Neki vittem virágot. Fél hónapra jöttem ösztöndíjjal, most harmadszor vagyok itt.

— Óh! a virág az drága... persze az ösztöndíjából...

— Természetesen. A nyelvészeti könyvek, amiket viszek haza, azokat a francia külügyminisztérium fizette. Hát egy és másra én is költhe

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Budahelyi Tibor, grafikus

1982 JAN 3 0

NÉPSZABADSÁG

4021

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

tal emeli fel a kezét (ettől domboro-
dik jól ki a mell), kelleti magát, bű-
völ. Nézem a szerző aláírását; szép
olvashatóan, jókora betűkkel odaró-
va: M. Galbetti. Olasz festő, ha
ugyan létezik (én nem hallottam ró-
la; majd otthon szakkönyvekben utá-
nanézek), lehet, hogy valami rámé-
nős helybeli tucatgyártó csak a hatás
és persze a több pénz kedvéért írta
oda ezt a nevet (hozzá ilyen kalligra-
fikusan). Mikori a kép, nem lehet
megállapítani, fotografikus szemléle-
e, hatásvadász színválasztása, pe-
láns ecsetkezelése semmit nem mond
— az utóbbi két évszázadban az
génytelen nyárspolgár nyálának el-
surrantatására mindig festettek
lyeneket, és így számomra csak az
ıdja a jelentőségét, hogy itt látom,

mincegy éves.

Persze most már nem volt oka gör-
bén nézni rám. Ha egy-egy hivatalos
rendezvényen találkoztunk, barátsá-
gosan elcsevegtünk, de azért maradt
közöttünk valami feszültség.

„Szervusz. Hogy vagy? De rég lát-
talak!" — hanem egymás privát dol-
gai felől mégsem érdeklődtünk.

Amikor annak a borzalmas beteg-
ségnek a hírét vettem, megvallom:
nem a barátság vitt el hozzá a kór-
házba, csak a kötelességérzet.

De az ő öröme őszintének tetszett,
mikor megpillantott a kórterem kü-
szöbén. Öröm? Hát valami olyasmi,
bár nehéz erről beszélni, ha valaki a
halállal néz farkasszemet. Tekinteté-
nek fekete riadtságából azonnal lát-
tam, hogy mindennel tisztában van

teg leheletemmel beszennyezem azt a
tükörcsillogó, kikent-kifent lakást?
Amit baromi munkával hoztam ösz-
sze neki, mert mindig kiszekírozott
belőlem valami újat, most egy antik
vitrint, most egy új sarokrekamiét...

Szavaira már régen nem felelek
semmit. Mit is mondhatnék? Ver-

— Laci
Lenke
rázatomra
nem róla
náltam eg
re nem f
hogy ha

Budahelyi Tibor

Sinkovits Péter: reditáció a konstruktivizmusról 1982-ben

Művészet, 1982. július

Budahelyi Tibor, grafikus

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Budahelyi Tibor: N

Népszabadsá

14.

31.

természetesen semmit nem tudhattam meg. Mert „a" spanyol közönség így, ízlésegységbe besorozva, éppoly kevéssé létezik, mint „a" közönség Magyarországon. *A közönség* Madridban csak annyit árult el magáról hogy tömegestül jött a kiállításokra Iskolásgyerek-tömegestül, kamaszbanda-tömegestül, nagycsalád-tömegestül. *A közönség* jegyzetelt, hangosan vitatkozott, csendben nézett és elgondolkozott. Ahogyan tenné Magyarországon is.

Rózsa Gyula

Budahelyi Tibor, grafikus

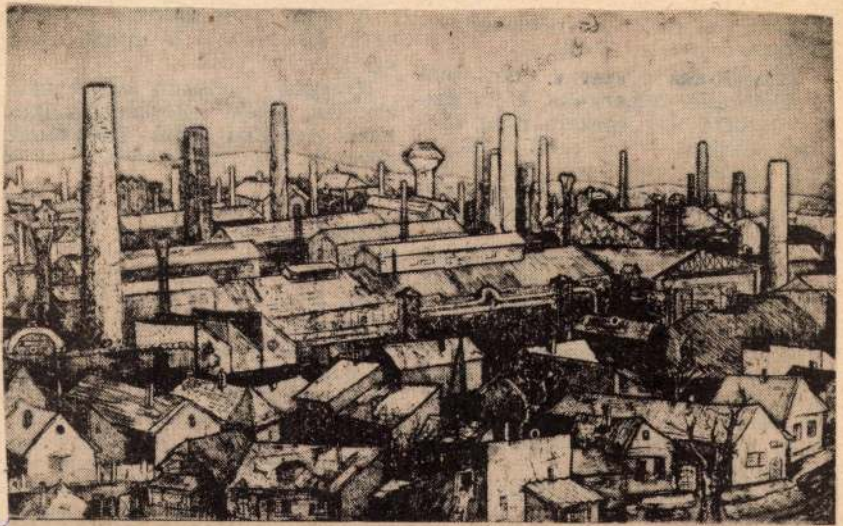

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Buda 13.

Nincsszabadság, Bp. 1981. nov. 7.

Budahelyi Tibor, grafikus

BUDAHELYI TIBOR (MOTÍVUM)

Bu 15

27

Budahelyi Tibor

A.J.: Meditáció

Művészet, 1983. március

Budahelyi Tibor, grafikus

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Budahelyi Tibor: Metszet 13

Népszabadság. Bp. 1982 jan 30.

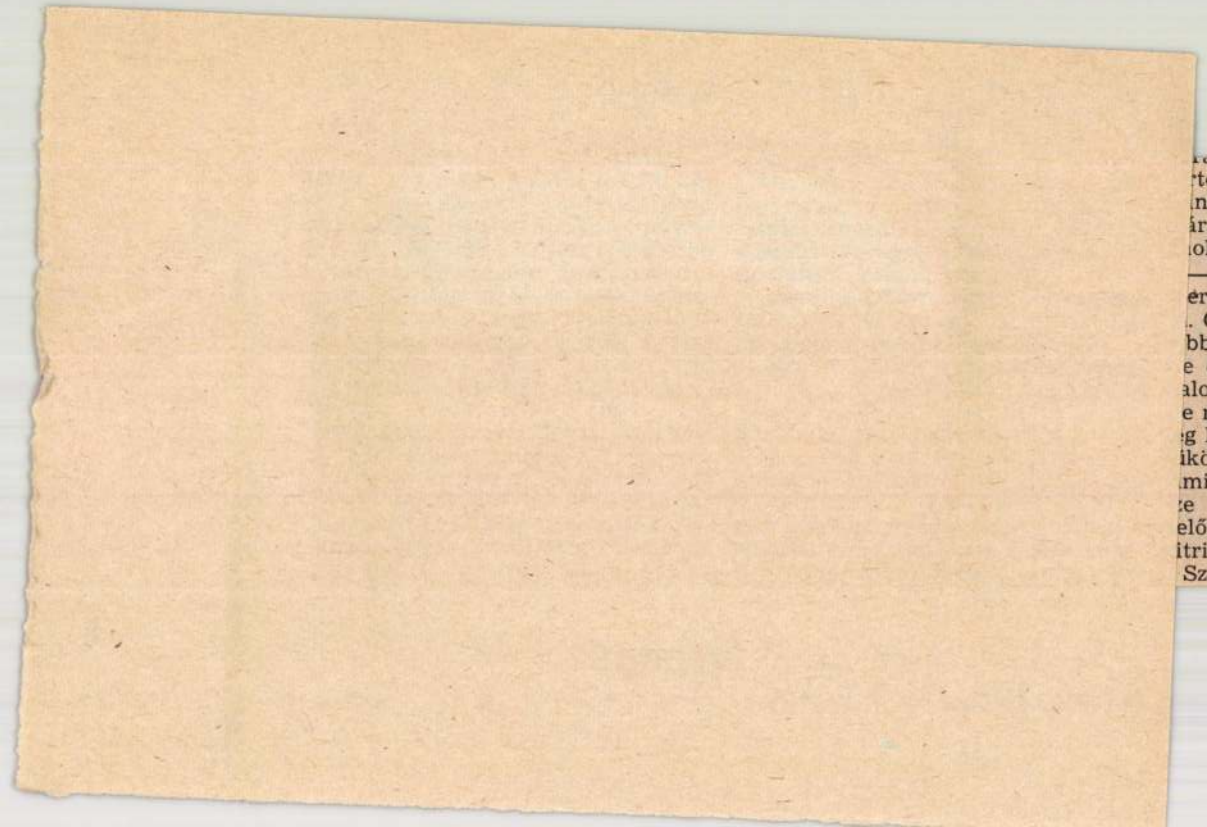

ratom nem fogyott ki belőlük: apró
rténetei már szinte körülzsongtak
nket, mint a legyek, s úgy látszott,
árasztják az egész kórházi folyosót,
ol beszélgettünk.

— Most is csak arra kértem: egy-
er, egyetlenegyszer vigyen még ha-
. Csak egyszer nézzek még ott szét,
bbet úgysem látom az otthonomat.
e ő: jó majd, majd. Már két hete
alogatja. Nem is lesz belőle semmi.
e miért? Talán attól fél, hogy a be-
g leheletemmel beszennyezem azt a
ikörcsillogó, kikent-kifent lakást?
mit baromi munkával hoztam ösz-
e neki, mert mindig kiszekírozott
előlem valami újat, most egy antik
itrint, most egy új sarokrekamiét...
Szavaira már régen nem felelek

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-744, 343-726

Budahelyi Tibor, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 1

/1021

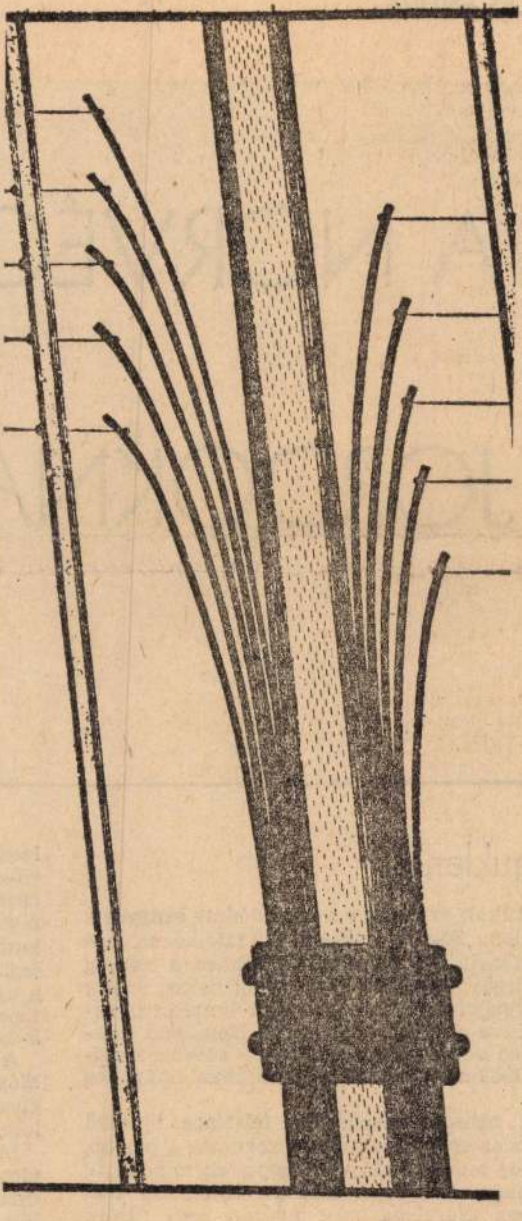

Budahelyi Tibor rézkarca

A NORVÉC

FJORDOKNÁ

Haukland

Múltak az évek, s nem oldódott bennem a félelem. Féltem Norvégiával találkozni. Magyarázatul: a harmincas években a norvég Andreas Haukland regényeiről ketten írtunk a *Nyugat*-ba, Füst Milánnal kettesben, vetekedve elragadtatásunkban. Haukland északi író volt, a nehezen hasadó szavak költője, 1933-ban, hatvanéves korában öngyilkos lett.

A nehezen hasadás, a felszínre törekvő vívódás erőteljesen visszaszorította a párázó, meleg mondatokat, ez a képesség mindvégig Hamsun tulajdona maradt. Haukland írásaiban Norvégia még nyáron sem fürdik meztelenül a kék-arany-fehér fényekben. Ő a „ferde sugárzás" írója. Norvégiát északon csak ferde sugarakkal érintheti a nap. És Haukland szavait még az is jellemzi, hogy keménvek, mint itt északon Európa ős-kon-

Budahelyi Tibor, graphics

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Budahelyi Tibor: Metszet

Népszabadság Bp. 1981 aug. 9.

16

l, és vánszorogva megindult a
öltő fája felé. Hallotta az
st, nem törődött azzal. Hallot-
gy utána indultak, de ő még
míg el nem érte a fát. Ott a
zuhant. Maradék akarata
sorait juttatták az eszébe:

bad a végtelenbe vágyna?
j a végesnek, minden irányba!"

megtette. Ezért lett irodalom-
ész, de elindult más irányokba
kivágva a végesnek vált híres
-kutatóvá, fordítóvá, tudóssá!
nyokat a továbbiakban elzár-
ölé. Csonttá aszott lábai ki-
sedtek, mint aki a végest már
n irányban bejárta, és lábai-
nen a végtelenbe vágna

Budahelyi Tibor, grafikus

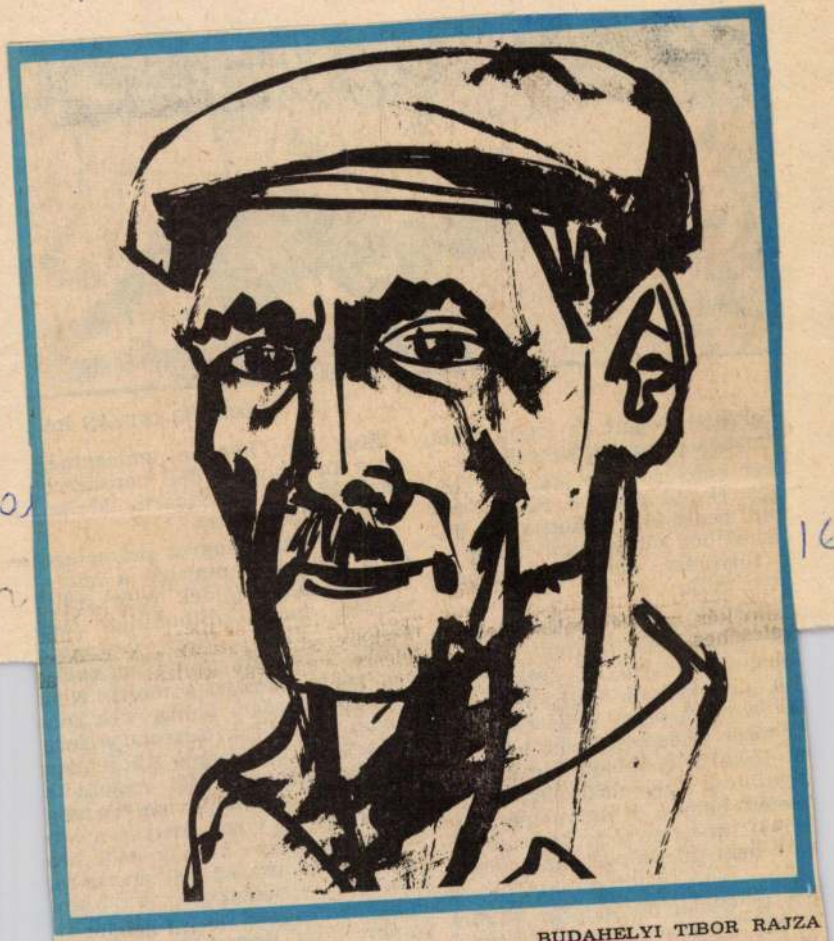

BUDAHELYI TIBOR RAJZA

Budo

13.

16.

ozik az eg.

anya, veje felül az oldalközbe,
res zsákokra, és Áglis néni most
bizonyosra veszi, hogy befellegz-
a túrós rétesnek. Pedig két sze-
el látta a bekevert túrót, csak
nyílott a tojássárgájától, cukor
ehetett benne, de talán már cit-
héj is; ki tehet róla, hogy az in-
úr nem ád dolgozónapra foga-
..

- A tehénnek dobjon egy vetetet
kiabál lánya a kocsiról, és ami-
forog már a kerék, nyikorog a

sietéssel áramlik az uraság földje
hegyen le, egészen a malomig, a
a vastag hangú Boksa vályogh
három kis-holdja tartóztatja fel.
vetés félénken kibúvó zöldje láts
azon a porhanyó, jól megmunk
földön. Boksa tudja, melyik rész
terem meg a búza, melyiken a k
korica, melyiket hagyja meg luc
násnak. Az uraság egy évben eg
szer jön le, végigkocsiz hintaján
úton, gyalogosan nem jár, talán
hasem látta még a szemefai ré
ahol tizenkét kaszása két hétig v
ja a rendet

Budahelyi Tibori grafikus

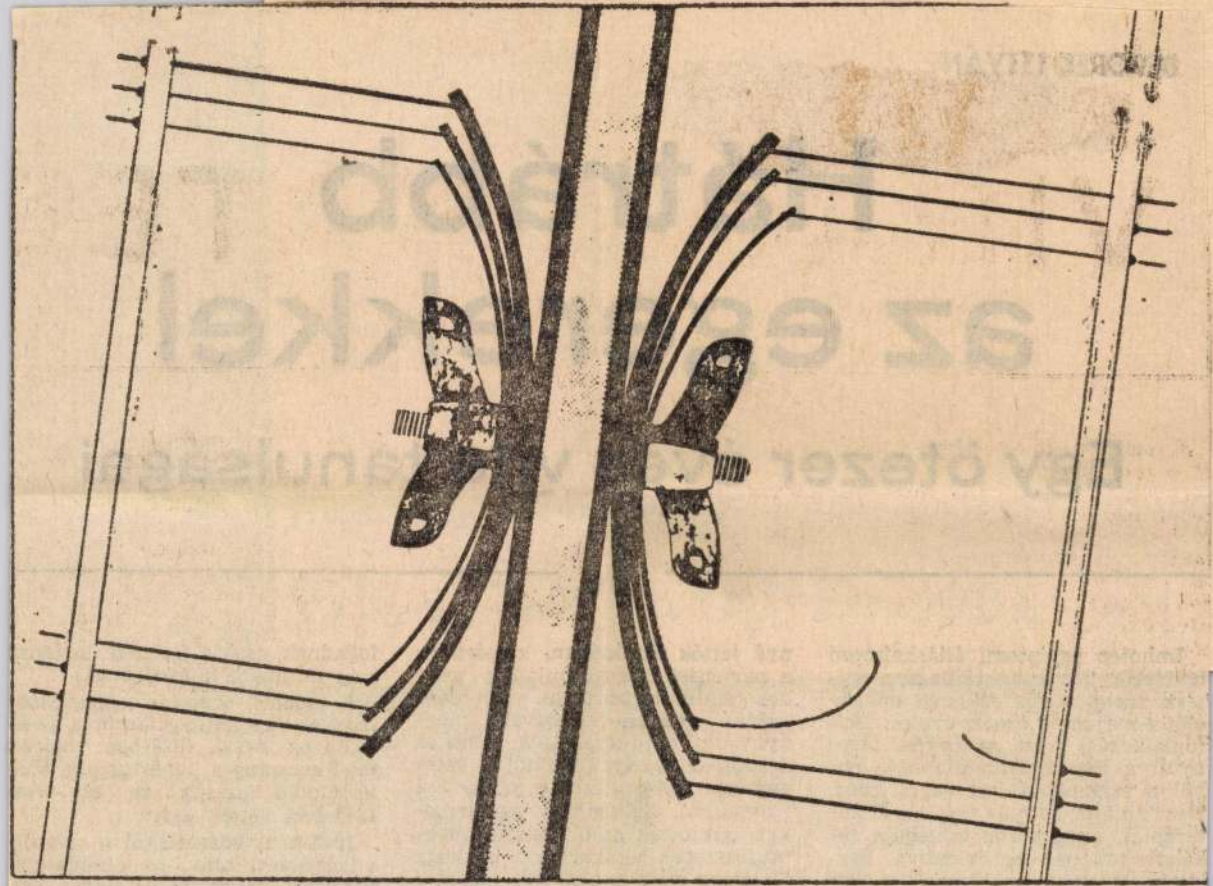

Budahelyi Tibor rajza

5

XX VIII/22

el

lségai

hadvezér, udvaronc, csillagász, építész, főpap orvos és isten ennekelőtte majdnem ötezer éve élt. Sok foglalkozása közt az orvosi bizonyult a legjövedelmezőbbnek; ebből a szakmából lett végül isten. Neki tulajdonították azt az álomterápiát, amit görög kollégája tökéletesített pár ezer év múlva: Eszkuláp. A módszer klasszikus formájához hozzátartozik két szent kígyó. Az orvosisten éjfél tájban tartja a nagyvizitet, sleppjével és a kígyókkal, ilyenkor nyomban

dos tanulmányozásával. A reneszánsz azonban hovatovább megnyirbálta mind a görögök, mind az arabok tekintélyét, amitől a betegek nem gyógyultak se jobban, se rosszabbul. Ekkor már egyetemeken tanították az orvostant, neves professzorok vitáztak arról, hogy Galénosz volt a nagyobb szamár avagy Avicenna, továbbá hogy a vér, nyák és epe helyett nem volna-e célszerűbb a só, higany és kén alapelemekben keresni a be-

csak a franciák tartanak
ig a tagadásánál.)

A modern orvoslás legfontosabb fegyvere az antibiotikum: a penicillin és társai. 1928-ban fedezte fel Flemming a penészgomba baktériumölő hatását, de ezt csak 1945-ben vették észre...

1945-ben, közvetlenül a második világháború után, az eltetvesedés veszélye fenyegette a világot. Szerencsére kéznél volt a DDT-por (Gesarol), minden élősdi rovar pusztítója. A svájci Geigy-művek-

Budahelyi Tibor, érem- képző- és grafikusművész

Sopronban, az Ursolya téren álló lábaskazban megnyílt a IV. orsz. érembiennálé. – Budahelyi Tibor a KISZ-díját nyerte el művével.

Klozs Andor: Érembiennálé a soproni lábaskázban.
Békés Megyei Népújság, 1983. júl. 23. 12-old.

Budahelyi Tibor, érem-grafikusművész

A IV. országos érembiennále megnyílt Sopronban, az Orsolya téren álló lábasházban. — A KISZ-díjban részesült Budahelyi Tibor.

Kloss Andor: A IV. Országos, érembiennále.
Hajdú-Bihari Napló, 1983. aug. 13.

Budahelyi Tibor

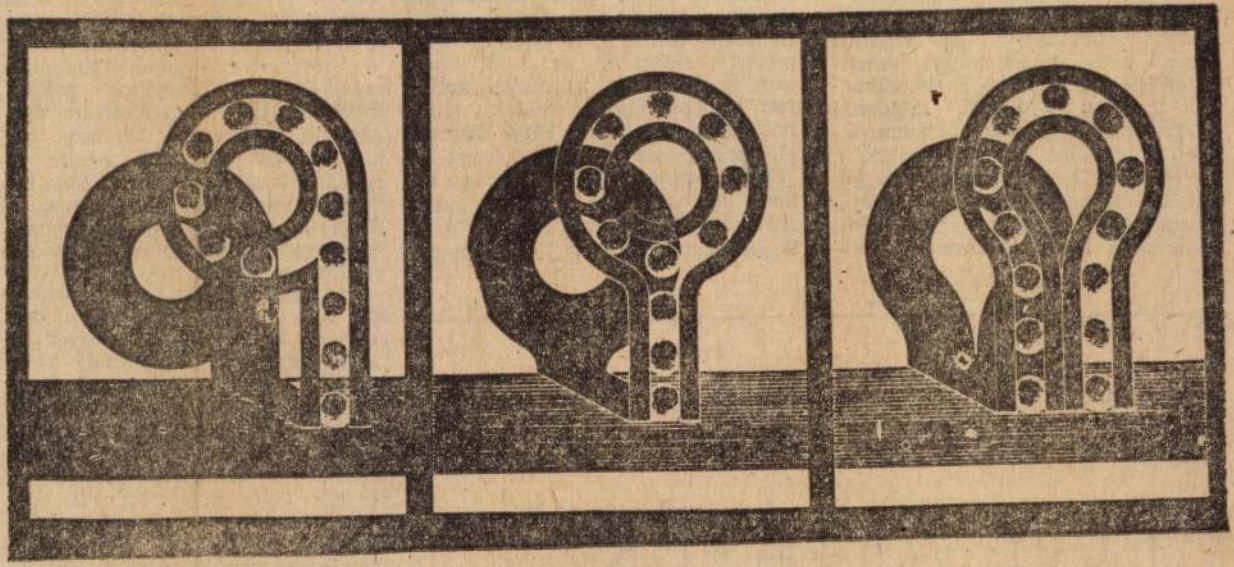

Budahelyi Tibor kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 23.
XXIV. évf. 8. sz. 13. lap.

MEGY A JÁTÉK?

Képeslap Kamuti doktortól

[illegible] hivatásost, de amatőrt (mert nem pénzre megy), sehonnait (mert legföljebb a gyerekkorba nyúlnak gyökerei, mindenki gyerekkorába; máshova, honossággal, nem) („kik azok a koalák!"), tehát sehonnait, de nem bitangot, mert hagyományt csinált, nekem magamnak például, meg talán másoknak is, mert hasonlat alap-

[illegible] a vívást abbanagyta, Kamuti dr. tehát, akit egyszer tippekért „zaklattam", és akitől kaptam is egy szép, írásművel körített tippszelvényt a koalák bajnokságára, egy koala képét küldte el nekem, az alábbi szöveggel: „Kedves Papa! Itt küldöm a rólam" (ezt a koala mondja) „készült felvételt, mely rögtön a Nagy Bajnokságon aratott győzelmem

[illegible] játékok tudnak ugyanolyan [illegible]tosak lenni, mint a — végső [illegible]on, ismétlem a szót — rólam valló „magánjátékok"; amelyek nem „magának" mégse, mert híreiket sosem akartam magamnak megtartani. De hát így kaptam ezt a szép lapot is Ausztriáliából, ahol, legalább bizonyosra vehetem, két barátom, a Nagy és a Kis Koala Kártyabajnokságra gondolt (mosolyogva, ismétlem a motívumot). Nem tudom, egyébként itt mi a tanulság, mit „jelent" mindez (sőt, mit „sugall, hogy elegáns legyek a „mit üzen" már idejétmúlt kifejezés a Körúton); talán azt, hogy általában nem „végső soron élünk" — és ezért örömünnep-féle, ha ilyen lap jön. Végeredményben a nekem fontos dolgok egyikét vette komolyan két ember — s pontosan úgy, ahogy kell. Másrészt én magam egy kicsit meg is szégyenültem; mert Kamuti doktort bővebben kellett volna tájékoztatnom az azóta (tippjei óta) eltelt eseményekről, meg az- [illegible] olyan mondásom is, [illegible]képet előbb kapok ez- [illegible]zi vagy mezei verébről készített képeslapfelvételt. N

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 JUN 01

ÉLET ÉS IRODALOM

Budahelyi Tibor, grafikus, képzőművész

1621

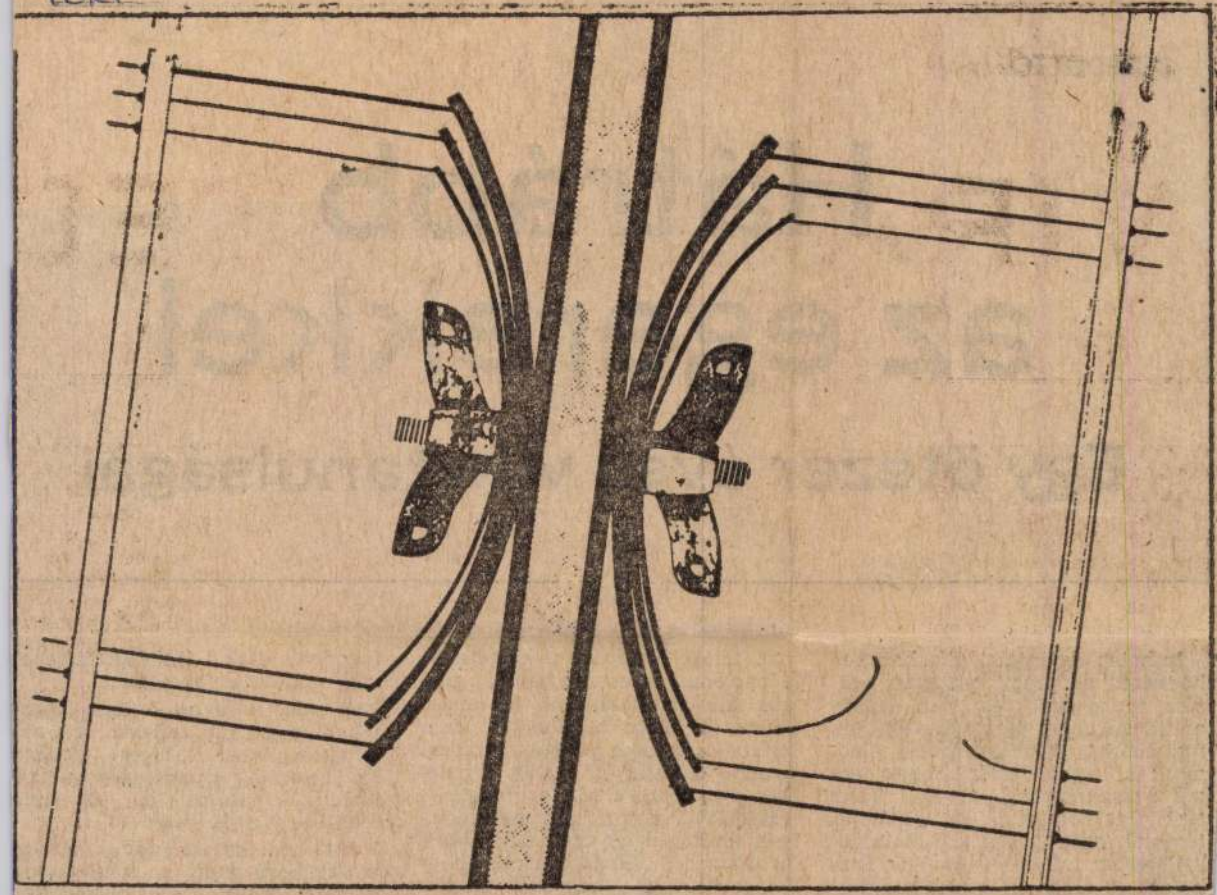

Budahelyi Tibor rajza

BENEDEK ISTVÁN:

Hátrább az egerekkel

Egy ötezer éves vita tanulságai

I.

Imhotep egyiptomi álláshalmozó hadvezér, udvaronc, csillagász, építész, főpap orvos és isten ennek előtte majdnem ötezer éve élt. Sok foglalkozása közt az orvosi bizonyult a legjövedelmezőbbnek, ebből a szakmából lett végül isten. Neki tulajdonították azt az álomterápiát, amit görög kollégája tökéletesített pár ezer év múlva: Eszkuláp. A módszer klasszikus formájához hozzátartozik két szent kígyó. Az orvosisten éjfél tájban tartja a nagyvizitet, sleppjével és a kígyókkal, ilyenkor nyomban nyá tették Európában, kiegészítve a páciensek horoszkópjának gondos tanulmányozásával. A reneszánsz azonban hovatovább megnyirbálta mind a görögök, mind az arabok tekintélyét, amitől a betegek nem gyógyultak se jobban, se rosszabbul. Ekkor már egyetemeken tanították az orvostant, neves professzorok vitáztak arról, hogy Galénosz volt a nagyobb szamár avagy Avicenna, továbbá hogy a vér, nyák és epe helyett nem volna-e célszerűbb a só, higany és kén alapelemekben keresni a befogadnak, csak a franciák tartanak még mindig a tagadásánál.)

A modern orvoslás legfontosabb fegyvere az antibiotikum: a penicillin és társai. 1928-ban fedezte fel Flemming a penészgomba baktériumölő hatását, de ezt csak 1945-ben vették észre...

1945-ben, közvetlenül a második világháború után, az eltetvesedés veszélye fenyegette a világot. Szerencsére kéznél volt a DDT-por (Gesarol), minden élősdi rovar pusztítója. A svájci Geigy-művek

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Budai Tibor, grafikus-művész

VAS NÉPE
1981 FEB 14

1024

Budai Tibor grafikáiról

szólva nemrég — egyik fővárosi kerületben rendezett tárlata alkalmával — egyebek közt megjegyezte Mezei Ottó művészettörténész: „grafikái szociális indítékúak, az élet fonákságainak, rejtett tragédiáinak megjelenítését, az emberért és a közösségért való mély aggódás kíséri." Ennek a gondolati megközelítésnek szerves kiegészítéséül idekívánkozik, hogy rajzai, vonalai sohsem öncélúak, mindig és minden munkáján a kiválasztott, a kifejezni akart gondolat rögzítését, hangsúlyozását szolgálják. Ezért izgalmasak, érdekesek, s gyakran meghökkentő erejűek.

Budaőrsi katalógusán is ott sorakoznak a „nagyravágyás álarcai" éppúgy, mint azok „kik csak végigéltek" a történelem viharait. Most Szombathelyre készül grafikáival Budai Tibor: a MMIK kiállító termében február 21-én délután ötkor nyílik tárlata a Grafikabarátok Körének rendezésében. A kiállítást Holdosi József nyitja meg.

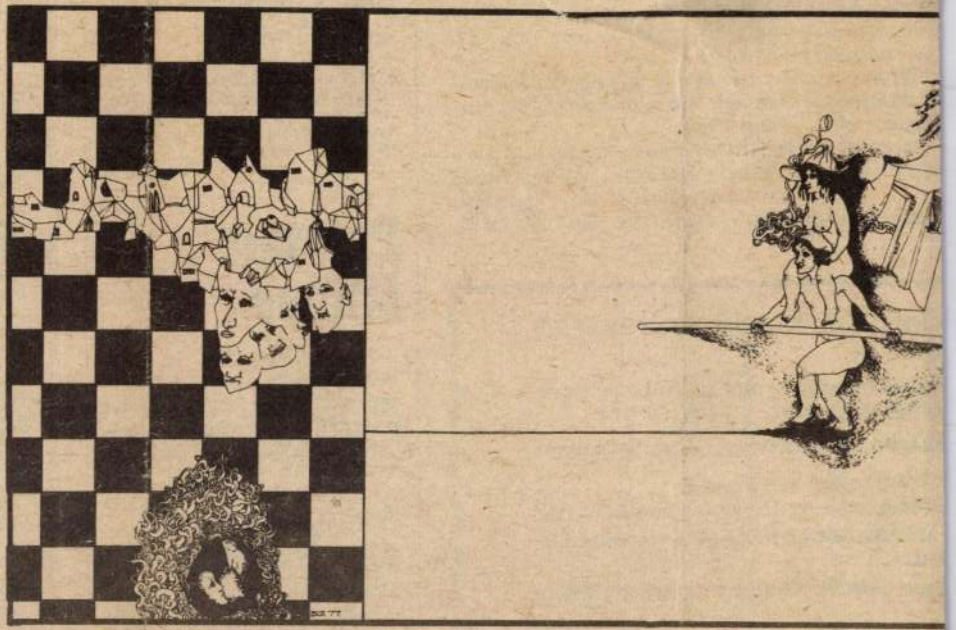

...—Zalatej 17:12
...4).
...törő fiú A-csoport: Derko-
... Ált. isk.—Kámon ált. isk.
... (8:4).
...törő fiú B-csoport: Gyakor-
...ált. isk.—Joskar-Ola ált. isk.
... (9:8).
...törő leány: Dózsa ált. isk.—
...tej 8:4 (4:2), Szentgotthárd
...latej 12:5 (7:2), Szentgott-
...—Dózsa ált. isk. 13:4 (6:2).

...ŰVEZETŐKÉPZŐ

...otorkerékpár veze-
...nárcius 2-án,

...en, Szombathelyen.

...17. sz. Kisvendéglő.
...iskola Kirendeltsé-

...árműiskola, Puskás

(2015)

...pont, 2. Sárvári Vasas SE (6). 3. RÁBA KISZ (5), — **férfi:** 1. Tinódi Gimnázium I. (11), 2. Vasas SE (10), 3. Ikervár I. (9).

A Pepsi SE sakkszakosztálya **IV. osztályra minősítő versenyét** Molnár Mónika nyerte 8 ponttal, Szomjú László (7) és Palkovics István (6,5) előtt.

— hv —

Palotai: Milánó

Petri Sándortól a JB vezetőjétől nyert értesülés szerint a március 4-i milánói Internazionale—Crvena Zvezda BEK negyeddöntőt Palotai Károly vezeti, segítőtársai Jaczina és Mohácsi.

A március 25-i ankarai Törökország—Wales vb selejtezőn Kuti a játékvezető, partjelzői Kőrös és Győri.

...tól, LATEX...
Labdarú...
rankó úti ...

Asztalit...
sági fiú eg...
hely, Szófi...
és felnőtt ...
mány u. c...
Birkózá...
badfogású ...
Kézilab...
csarnok, 7.... ...
ző I.—Nk. ...
DSK II. (... Nk. Olajbányász—Teskánd (férfi). **10.35:** Egyházasrádóc—Tanárképző I. (női), **13.30:** Tanárképző II.—Ajkai Alumínium (férfi), **14.25:** Zalatej—Vasvár (ifj. leány), **15.00:** Ajkai Al.—Tanárképző II. (női), **15.45:** Ajkai Al.—MSV Sopron (női), **16.40:** Tanárképző I.—MSV. Sopron (női), **17.25:** ZAKÓ SE—LTV. Pamut (női), **18.10:** Tanárképző I.—Teskánd (férfi), **19.05:** Zalaszentgrót—Tanárképző II. (férfi). — **Jurisics Kupa** teremtorna 9 óra, Kőszeg, Bersek Általános Iskola tornaterme.

Kosárlabda, NB. I. férfiak: Körmendi Dózsa MTE—Soproni SE, Körmend, városi sportcsarnok, 11, Berki, Kosaras.

Röplabda, NB. I. női: Haladás—Külker SC, 12, Szombathely, Safrankó u., Zsille, Majoros. — **Téli teremtorna,** Szombathely, Zrínyi utcai csarnok. **9.00:** Fagazdasági Kombinát—Vízmű, **9.50:** Fagazd. Komb.—Orlay-Fürst, **10.40:** Orlay-Fürst—Vízmű, **11.30:** Fakombinát—Savaria DSK, **12.10:** Tűzoltóság—ÉGÁZ, **13.00:** VOLÁN—Spartacus-Styl ifj. (Férfi mérkőzések.)

Labdarúgás, OIK mérkőzés: Haladás—ZTE, (Haladás salakos pálya), 10 óra. — **Felszabadulási Kupa:** Bük—Egyházasrádóc 14.30, Márkus, Rábatótfalu—Szentgotthárd 14, Horváth J., Szh. Pamut—Horvátzsidány 14, Molnár F., Kőrismenti Tsz—Simaság (Ölbőn) 14, Fábián, Sárvári Kinizsi—Kemenesalja 14, Egyed.

E

Budahelyi Tibor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 ÁPR 2 3.

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Budahelyi Tibor szobra

NEM VAGY JÓSOL

Beszélgetés a döntésel

A népgazdaság különböző területein dolgozó vezetők naponta tapasztalják, hogy egyre nehezebb dönteni. Növekszik a bizonytalan tényezők száma, amelyek végül is kockázatossá teszik a döntéseket. A bizonytalanságtól megszabadulni nem lehet, de a döntésekbe beépíteni igen. Erre születtek a különféle módszerek. Nemrégiben Budapesten tartották a döntéshozatallal foglalkozó nyolcadik tudományos konferenciát. Dr. Engländer Tibor kandidátus tagja volt a konferenciát előkészítő nemzetközi bizottságnak, de csaknem egy évtizede vesz részt amerikai és más jelentős kutatóintézetek nemzetközi együttműködésében is.

— A harmincas években főként matematikusok érdeklődtek olyan módszerek iránt, amelyekkel a vezetői döntések megbízhatóbbakká, kvantifikálhatóbbakká tehetők. Létezik-e abszolút értelemben vett legjobb döntés?

— Nem létezik. Viszont az elmúlt fél évszázad kutatásai lehetővé tették, hogy a tudásunkhoz képest a legjobb döntést hozzuk meg. Más szavakkal: amennyi biztosan látható a jövőből, annyit feltétlenül érdemes felhasználni e jövő megtervezésében. Ez egyszerűnek látszik ugyan, de tömérdek példa bizonyítja, hogy a döntések túlnyomó többsége nem éri el azt a színvonalat, amely a rendelkezésre álló [illegible] irányokba. A döntések azonban ritkábban tükrözik egyetlen ember akaratát; csoportos döntés esetében pedig ismert jelenség, hogy a csoport hajlamos magát szakmailag abszolút illetékesként kezelni. Ezért a „közösség" bármelyik új alternatívát az önmaga elleni támadásnak fogja fel. Holott az új mozzanat esetleg alapvető változást eredményezett volna a döntésben. Milyen sok szakmai vita végződik ezzel a kijelentéssel: „Ezt a kérdést már megtárgyaltuk, fölösleges tovább beszélni róla."

— A testületi döntések látszólag teljesen objektívek. De abból, amit mond, az derül ki, hogy mégsem veszélytelenek. [illegible]

Budahelyi Tibor, szobrász-grafikusművész 2.) Folytatás.
Ördöy Nikolett: II. világháborús emlékműpályázata.

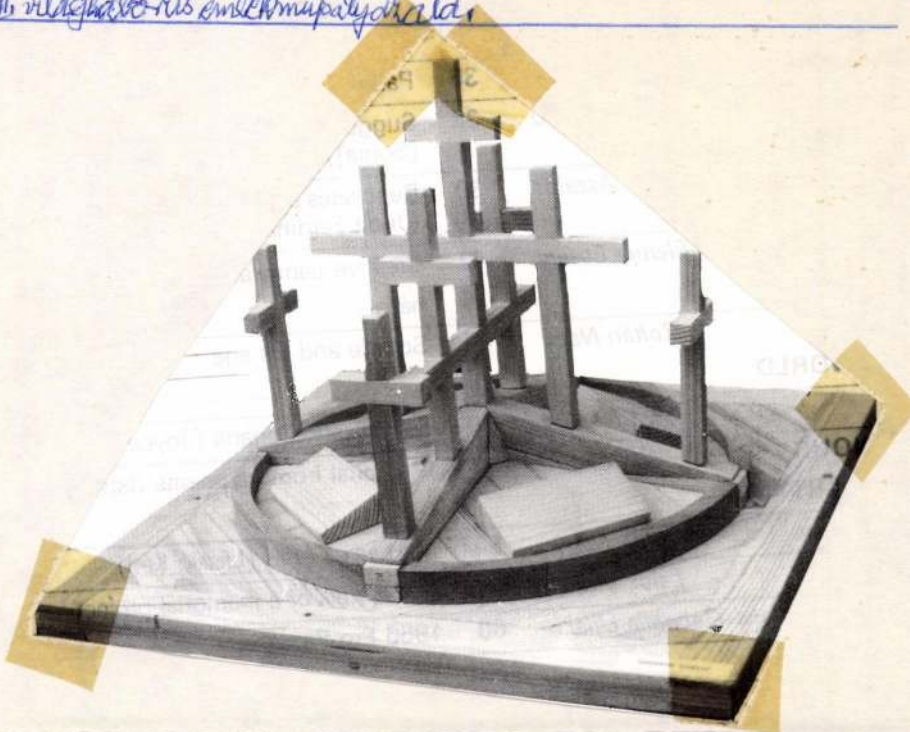

Művészet, 1989. okt., 63-old.

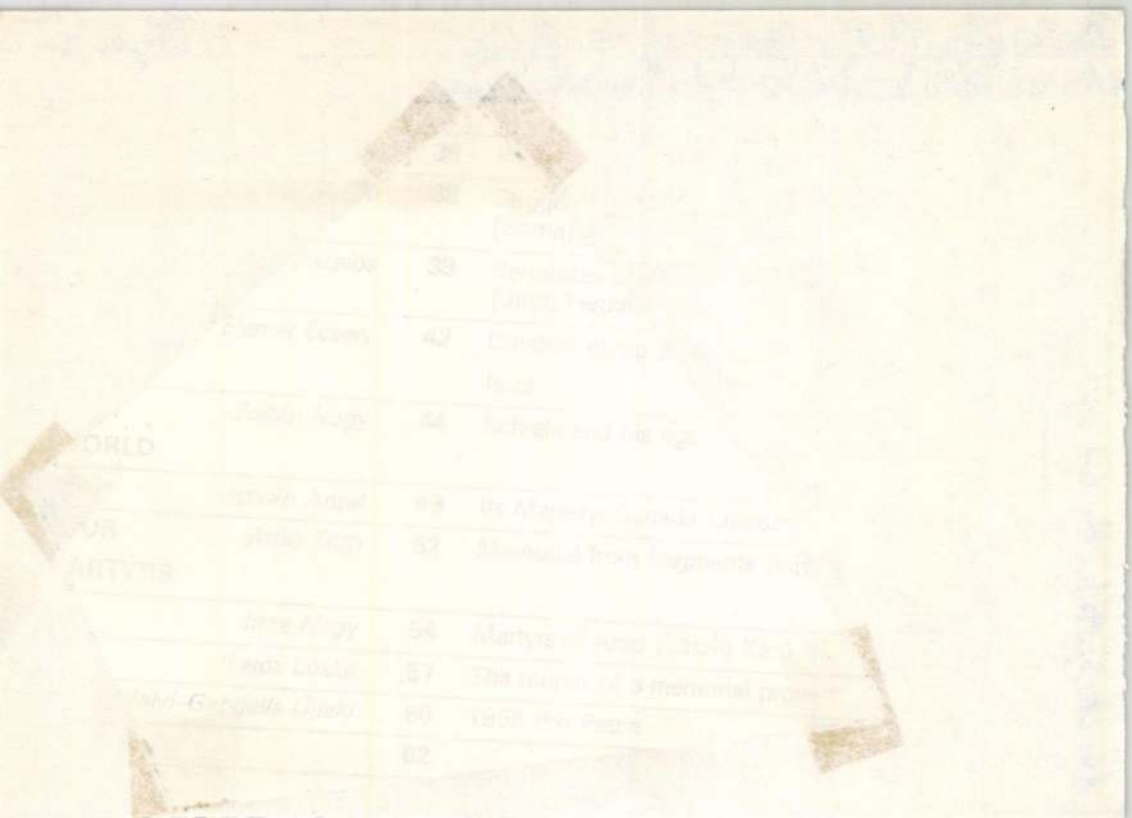

Budahelyi Tihor

grafikumvirág

Bélyege az Élet és Irodalomban.

Élet és Irodalom
1982 ápr. 19

×WORLD×ART×POST×584×

Feladó: Budahelyi Tibor

Csepel Galéria és Helytörténeti Gyűjtemény
1211 Budapest, Szent Imre tér 3.

Díj Hitelezve
1751 Csepel 1.
Fpb.
2
CSEPEL

SZÁZADOS LÁSZLÓ
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

BP.

Pf. 31

Géppel →

Kézzel → 1250

A CSEPEL GALÉRIA
szeretettel meghívja Önt és barátait
1995. február 9-én 18.00 órára

BUDAHELYI TIBOR

képzőművész

ÚJ MŰVEK 1990-1995

című kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
NAGY FERENC
főtanácsos

A kiállítást rendezte:
BUNA KONSTANTIN
festőművész

A kiállítás helye: Budapest, XXI. ker. Szent Imre tér 3. Tel: 276-7343
Megtekinthető: 1995. március 5-ig, 10-18 óráig, hétfő kivételével naponta.

CSEPEL GALÉRIA

A Helytörténeti Gyüjtemény várja a látogatókat a Csepel története napjainkig című állandó kiállítás megtekintésére.

FK.: Sárkány István
művészeti vezető

BUDAHELYI TIBORRAL 1973-ban találkoztam először a Csepeli Munkásotthonban, ahol mint kezdő népművelő közösen munkálkodtunk a havonta megjelenő műsorfüzetek borítótervein.

Hamar meggyőződtem arról, hogy a mindig töprengő, halkszavú BUDAHELYI szívós, konok makacssággal járja a maga útját. Munkakapcsolatunkból barátság szövődött.

A vas -és acélöntödék mintakészítő üzemének galériáján kialakított műhelyében - műtermében akkoriban elsősorban a hihetetlen gondossággal készített rézkarcaira csodálkozhattam rá, de erre az időszakra tehető a különböző alkalmazott grafikai eljárásokkal - elsősorban a szitanyomatokkal - való megismerkedése is. A műhelyek világában irányult figyelme a fa és fémplasztikák felé. Kezdeti kisméretű érmei, kisplasztikái után a Dunaújvárosi Symposionban nagyméretű térplasztikát készített.

Igy lett törvényszerű, hogy a Munkásotthon Képzőművészkörétől kissé eltávolodva, ahol BUNA KONSTANTIN, majd MISCH ÁDÁM segítette indulását, megtalálta igazi mesterét, CSIKY TIBORT, aki döntő hatást gyakorolt további fejlődésére. Pályaívének alakulását jól segítette a Győri Rába művekben éveken át szervezett Symposionokon való részvétele. Győr városa ma is sokat jelent számára, hiszen ott fedezte fel a fotozás örömét. Ezekből lesz kiállítása júniusban a műcsarnokban. Ma egyik szervezője a Győri Nemzetközi Grafikai Biennálénak. A "legkedvesebb tanítvány" a Rába művekben készítette el korán elhunyt mesterének CSIKY TIBOR síremlékét.

Formai szempontból szokatlan és merész érmeit olykor hangkeltés eszközeként is használta. Állandó kísérletezései is színt és értéket képviselnek az éremművészetben. Örök megújulási képességére példa a Széchenyi Könyvtárban rendezett Nemzetközi Művészkönyv kiállításon bemutatott KARTOTÉK című alkotása. A Csepel Galériabeli kiállítása nem csupán fiatalos 50. születésnapja előtt, de egyúttal szintézise pályájának, egymást követő alkotói periódusainak a sokszínű és folyamatosan kiteljesedő OEVVRE - nek.

Nagy Ferenc
főtanácsos

Budahelyi Tibor

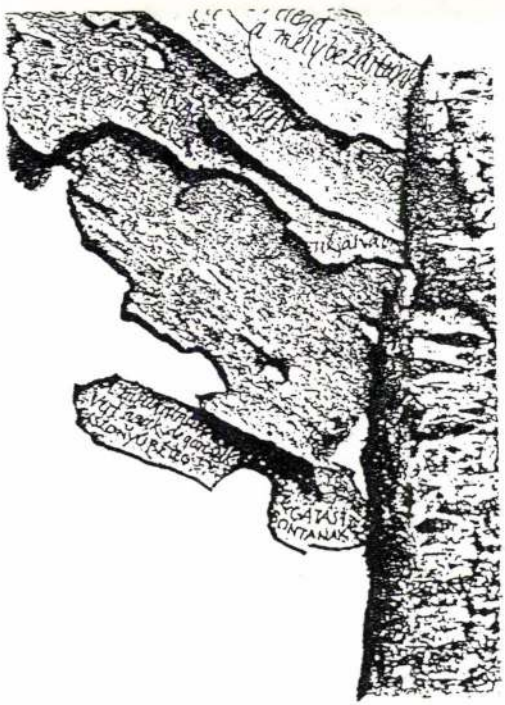

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége, a Magyar Művészkönyvatkotók Társasága és a Balassi Kiadó szeretettel meghívja Önt a

„METAMORFÓZIS"

című művészkönyv kiállítás megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17órára a Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő Cég vezetője

Árva Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Bulak András
Damó István
Gémes Péter
Hegedűs 2. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter
Balázs

László Bandy
Lengyel András
Módor Rezső
Olajos György
Pataki Tibor
Sárkány Győző
Sóvárnadi Valéria
Szintényi István
Vasvári László
Sándor
Várnai Gyula

MEGHÍVÓ

~~Budapest~~ Budai Aurél

BUDAI AURÉL:

Építészet

A budai vár bevétele

Az előző kormány elképzelése szerint a kormányzati negyed az egykori királyi palota múzeumegyüttese és a Mátyás templom, Halászbástya idegenforgalmi szempontból exponált területei közé ékelődött volna. A mostani kormányzat minden bizonnyal elveti ezt a koncepciót gazdasági és elvi okokból, de az ott levő építészeti „foghíjak" mégis beépítendők. A Szent György tér és Dísz tér közötti, évtizedek óta romosan éktelenkedő terület rendezése ugyanis már csakugyan nem halogatható tovább. De vajon milyen kialakítású és a környezetbe mennyire illeszkedő új épületet szabad egyáltalában építeni a Várnegyed történelmi hangulatot árasztó régi műemlékei közé? E kérdésre adott különféle elméleti és gyakorlati válaszok körül zajló vita már vagy száz éves. Ez a városrész ugyanis ennyi ideje legfőbb turisztikai célpont, sőt, ma már a Világörökség nemzetközi védelmet igénylő értékeinek listáján is szerepel. A Vár műemléki környezetében emelendő új épületek formai kialakítása ezért fontos, és nem tekinthető egy szűk szakmai réteg vagy hatóság belügyének.

Voltak és vannak ma is olyan vélemények, hogy az új építkezéseknél a műemléki környezetet egyáltalában nem kell figyelembe venni. Ennek az álláspontnak képviselői a Várnegyedet csak egyszerű lakóövezetnek tekintik, olyannak, mint például Lágymányos vagy Zugló, és nem vesznek tudomást e városrésznek történelmileg kialakult specifikumáról. A budai Várnegyedet számos okból elkerülte a XIX. századnak éppen Pestre jellemző városfejlődése, ezért maradtak meg a templomokon, palotákon és középületeken kívül a középkori eredetű, s általában barokk, biedermeier köntösű lakóházak, a több száz éves utcahálózat és a magyar történelmi városképre jellemző térarányok. Az ilyen környezetben pedig zavaróan hat minden karakterisztikusan új forma, amely nem törekszik a régiséghez való alkalmazkodásra. Gyakorlati példája volt ennek a Tárnok utca 8. szám alatt 1914-ben épült négy emeletes szecessziós homlokzatú bérház, amely az egyemeletes régi házak között annyira zavaróan hatott, hogy az ostrom után három emeletet lebontottak róla és a homlokzatát is leegyszerűsítették. A legfőbb bajt az új épületnek a környező házakhoz viszonyított túlzott tömege okozta. A hatvan évvel később épült Hilton szálló tervezője is ezzel a gonddal küszködve alkalmazott minden létező építészeti trükköt annak érdekében, hogy a rákényszerített programot minél kisebbnek látszó épületbe préselje bele. A történelmi környezetbe való beilleszkedésnek a legkisebb ellenállás irányába lépő kísérletét a Bécsi kapu térnél levő levéltári épületnek és a Szentháromság téri volt pénzügyminisztériumnak még az első világháború előtt épült példáin figyelhetjük meg. A tervező megépítette a megbízó által igényelt túlzott méretű épülettömegeket, a Vár középkori-történelmi hangulatához viszont úgy kívánt alkalmazkodni, hogy a késő-eklektika módszerével az egyik épületet neoromán, a másikat pedig a Mátyás templommal vetekedő neogót architektúrával díszítette fel.

Az 1945-ös ostrom idején a budai Várnegyed rendkívüli károkat szenvedett, és számos épület teljesen elpusztult. A helyükön maradt „foghíjak" beépítésére a 60-as években került sor. Ezt az időszakot a modernista építészet abszolút stílusuralma jellemezte, és ismételten érvényesültek a régiséghez való alkalmazkodást tagadó álláspontok. Ugyanakkor a szakma jelentős része mégis fontosnak tartotta, hogy az új épület legalább a homlokzathossz, a párkánymagasság és a tetőidom vonatkozásában illeszkedjék a régi utcaképbe. A korszerűség és a hagyomány közötti kompromisszumra törekedve azok a megoldások értek el szakmai sikert, amelyek az akkor divatos formaképzés elemeit, üvegfüggönyfalat vagy vízszintes szalagablakokat alkalmaztak (Szentháromság utca 9. és Dísz tér 8.). Az építésük óta eltelt harminc év alatt azonban a felhasznált formaelemek teljesen kimentek a divatból, és az építészet modernista irányzatát is újabb stíluskorszak váltotta fel. Így elvesztették minden frissességüket és kontraszthatásuk elevenségét. Kivételek azok az új épületek, amelyek jobban figyelembe vették a hagyományos ablakarányokat és plasztikát. (Táncsics Mihály utca 20.)

A hagyományokhoz való ragaszkodás minden stílusformát mellőző szerénysége úgynevezett semleges épülethomlokzatok megalkotásához vezetett. Ezek némelyike a Várnegyedben az 1950-es években keletkezett, részben „szocreál" építészet, részben a háború utáni olasz városrestaurációs munkák hatására (Tárnok utca 12.), és azon az elven alapultak, hogy az értékes és általában díszes tagozású műemléképületek közé olyan semleges kitöltések kerüljenek, amelyeknek egyszerűsége csak fokozza a régi alkotás architektúrájának hatását. Ez utóbbi módszer valószínűleg jól bevált a gazdag olaszországi műemlékek között, nálunk azonban, ahol maguk a régi épületek is többségükben egyszerűek, az ilyan „semleges" épületek nagyobb mennyiségben már csak sivárságot mutattak.

Az 1945-ös ostromot követően az is előfordult, hogy a háborús pusztításokban megsemmisült épülethomlokzatot valamilyen régebbi terv, felmérés vagy csak fénykép alapján állították vissza eredeti formájába. Ezt akkor lengyel módszernek nevezték, ugyanis Varsó teljesen elpusztult óvárosát így építették újjá. De hasonló eljárását alkalmaztak Németországban és máshol is, szerte a világban.

Nálunk ennek egyetlen példája a Bécsi-kapu tér 7. számú épület homlokzata. Felmerült ez a lehetőség a Dísz tér 8. számú épület tervezésénél is, amikor többen javasolták, hogy az ugyanezen a telken állott, de még az első világháború előtt lebontott Marczibányi-palota klasszicista homlokzatát az eredeti, megmaradt tervrajzok alapján építsék újjá, ám itt elvetették, holott bizonyos, hogy egy rekonstruált történelmi stílusú homlokzat a Dísz tér legexponáltabb helyén csak fokozta volna a Vár régiségértékét, míg a homlokzaton tábla magyarázhatta volna az indokokat. A rekonstrukció tényének jelzésére nem csak az ilyen tábla az egyetlen megoldás, számos más is elképzelhető, többek között az, hogy az eredeti, de megsemmisült homlokzatot leegyszerűsített, sematizált vonalakkal ábrázolják, mint tettem jómagam a Tárnok utca u 7. tervezésénél.

A teljesen elpusztult vagy lebontott épületek újjáépítése azonban csak abban az esetben lehetséges, ha az adott helyen valóban állott olyan ház, amelynek homlokzata esztétikai szempontból érdemes az újrateremtésre, továbbá rendelkezésre állnak valamiféle dokumentumok is a régi állapotról. Vadonatúj díszletek felépítése sosemvolt épületek formájával már valóban súrolná a hamisítás határait.

Hetesi Attila rajza

PARDI ANNA:

Jezábel

Az elhunytak sötét kamrájában
fekete csipkék bábelében ül Jezábel
talányos korban talányos expresszionista nő sátánka
jóslásokkal oldja az alfa hullámhossz gyermekeit
belső nyugtalanságuk akadémiájukról le és fölbuktatva
az ismeretlenből ismeretlenbe vezető
ólom vas higany tüzkvintesszencia vadonban

Halnalcsillagot akaszt a betegágyakra Jezábel
többszáz kipusztult nép koponyájáról simitja le
a csapzott és kimult hajakat hét bolygó foltfésüivel
rendezetlen fátylán rezegnek az eljövendő tömegek
szenzomotorikus ballépésben önnön boldogságuktól
s a teremtés végcéljától el
a csak személynek fenntartott zokogások trónszékére fel

Jezábel nem az elfojtások híve
az elfojtás ördögöt terem
a mély szenvedő átélés viszont
a viszontagságos Isten felé sodor
a szexualitás egy rejtélyes energia megnyilvánulása
kezelhetetlen parázna alkatu gyertyatartók közt
ül Jezábel s viszálya az omegáig el nem huny sohasem

SZABAD KIKÖTŐ

Gondolt-e arra, hogy hazatér?

Slawomir Mrozek válasza a Polityka c. lengyel hetilap körkérdésére

Lengyelországba?

„A címben feltett kérdés oly merész, hogy válaszolni kell, ha megáll is az ész" (K.I. Galczynski, vagy majdnem ő). Mivel Lengyelország független lett, miért is ne lehetne hazatérni?

Az ember (például) lengyel, akár akarja, akár nem. Erről 1991 elején győződtem meg, amikor éppen élet és halál között lebegtem. Agónia közben már csak lengyelül voltam képes megszólalni, lábadozásom idején pedig lengyel ételek után sóvárogtam, például bármit megadtam volna egy tányér pacalért, amit egyébként az orvosok a legszigorúbban megtiltottak. Továbbá lebírhatatlan honvágyat éreztem Krakkó után. Haldoklás közben a vég összefonódik a kezdettel.

Lengyelországba mégsem térek vissza, azaz olyan értelemben nem, hogy ott örökre letelepedjem, a következő okokból. (A lista nem lesz kimerítő. Néhány indokot megtartok magamnak.)

Bár gyermekként halunk meg, mégsem tudnánk soha — és ez még logikus is — újra gyermekként élni. A legjobb, ha idézek a *Visszatérés* című film egyik párbeszédéből. A filmet 1978-ban készítettem saját forgatókönyvemből. Részletünkben egy orvos beszélget betegével, aki sokéves emigráció után hazalátogatott, és megbetegedett.

„Orvos: Hajlamos ön epilepsziára?

Leó: nem.

Orvos: Hmmm... azért van magyarázat. Amíg a pszichoszomatikus egyensúlyt semmi sem zavarta, a lappangó hajlam nem tört felszínre. Ön kényes természet. Életének első húsz évében az itteni éghajlat és körülmények jelentették az ön számára a természetes környezetet. Aztán bekövetkezett az első hirtelen változás, az első sokk, amit ön észre sem vett, mert még fiatal ember volt. Most azonban bekövetkezett egy újabb krízis — ezúttal a readaptáció miatt. Viszont ez alkalommal, ha a korát figyelembe vesszük...

Leó: Tehát annál inkább el kellene utaznom.

Orvos: Persze, de azonnal a megérkezése után kellett volna távoznia. Tanácsoltam is önnek, ha még emlékszik. Most már késő.

Leó: Hogyhogy késő?...

Orvos: Ön rosszul alkalmazkodik. Szervezete jobban viselte az ismertből az ismeretlenbe való átmenetet, mint azt a folyamatot, amikor idegenből, amelyhez közben már valamelyest hozzászokott, visszatért az ismert környezetbe, amelytől ezalatt sikerült elszoknia. Most még rosszabbul járna, hiszen távozása azt jelentené, hogy a readaptációból a reaktivált idegen környezetbe érkezik. Egy újabb változás teljesen megzavarná a szervezetét."

Filmem hőse tizenöt évet töltött külföldön. Én — immár harmincegyet. Ezek az évek mintha egy cső középső darabjai lennének, de egészen más anyagból, mint az eleje meg a vége. Hiába vágnánk ki — a két véget nem lehetne összeilleszteni.

Hosszú éveken át engem igen nagyra tartottak Lengyelországban. Túl nagyra, állítják ma egyesek. Lehetséges, ezen nem fogok vitatkozni. Mindenesetre nagyra és sokáig. Túlságosan is sokáig, ezért csodálkoztam volna, ha még mindig így lenne. Azok a lengyelek, akik pályakezdésem idején születtek, ma már negyven fölött járnak, elméletileg nagyapák is lehetnek, sőt néhányan már egész biztosan azok. Már a második nemzedék is felnőtt, más idők járnak, mások az emberek, miért lennék én nekik ugyanolyan, mint voltam apáik számára? Eljön az idő, hogy a tiszteletemre emelt szobrot a dolgok biológiai, vagyis természetes rendje szerint ledöntsék, és mindenki számára egészségesebb lesz, ha én ennél az aktusnál nem leszek jelen.

Van valami más is, szintén természetes, de csúnya dolog. Gyakran előfordul, hogy valaki azért dicsér másokat, hogy utána megalázza őket, s ezáltal ugyanolyan értékesnek tűnhessen fel önmaga előtt, mint akit sárba tiport. Az ünnepelt nagyságok, például híres színészek vagy sportolók közül ki ne ismerné az olyan részeget, aki előbb hosszan bámul rád a bárpultnál, aztán elkezd egyre agresszívabbá válni. A legrosszabb, ha nem akarsz vele pertut inni. „Velem nem akarsz te inni?" Nincs más megoldás, mint sürgősen elhagyni a helyiséget, mielőtt kitör a verekedés.

Azok, akik engem (még) dicsérnek, könnyebben megtehetik ezt a távollétemben, mint akkor, ha naponta találkoznának velem az utcán. Azok pedig, akik haragszanak rám, nehezebben rúgnak bokán, ha fizikailag nem vagyok jelen. Megtehetik ezt szellemileg, hogy úgy mondjam, de ez jóval kevesebb kielégülést nyújt, ezért a kísértés is kisebb. Viszont a dicséretet és a feddést egyaránt könnyebben viselem messziről.

Márpedig biztos, hogy sokan legszívesebben elásnának a harminc külföldön töltött évemért, függetlenségemért és sikereimért — azért, mert jó volt nekem, mivelhogy nekem aztán jó volt, sose rossz, ennek kívülről így muszáj kinéznie.

Apropó, függetlenség. Amióta kimondtam a haragszomrádot, pontosabban amióta 1968-ban hivatalosan szakítottam a Népköztársasággal — mert igaz, hogy már 1963-ban félreálltam, de öt évig még hosszú pórázon voltam lengyel útlevéllel, s lenyeltem pár keserű pirulát —, független vagyok, s ezt a függetlenséget mindennél többre becsülöm. Anyagilag, ami nagyon megkönnyíti másféle szabadságok elérését, már az első pillanattól független voltam, bár kezdetben néhány évig nem csökkenthettem az iramot. Egyéb vonatkozásban kicsit később váltam függetlenné. Micsoda élvezet: nem kellett kompromisszumot kötnöm, visszautasíthattam az ajánlatokat. Senkinek nem tartoztam hálával. Különösen az tud mindezzel nehezen betelni, aki olyan országból származik, ahol az embernek hosszú éveken át nap mint nap választania kellett a saját véleménye, szándéka, és legjobb esetben egy kompromisszum, de általában valami nagy disznóság között. Ebben az országban az ember nehezen lehet önmaga, mert a társadalom, a csoport, a baráti kör nyomása hihetetlenül erős. Ki is mondta, hogy a lengyelek individualisták? Biztosan egy olyan lengyel, aki tetszelegni akart önmaga és a többi lengyel előtt. Külföldön úgy élhetek, ahogy akarok, mivel idegen vagyok, vagyis egyedül, mint az ujjam. Szülőhazámban részt kellett volna vennem valamilyen alkuban, ha nem józan belátásom alapján, hát belerángattak volna. A hősies különc szerepére pedig nem szól a jogosítványom.

1983-ban, vagyis a lengyel-Jaruzelski háború idején, amelyben csak mérsékelten és távolról vettem részt (a távolság mindig is a specialitásom volt), Párizsban estefelé az Avenue Breteiul-ön sétáltam, amikor hirtelen eszembe jutott: ha valamilyen csoda folytán győzünk (csoda folytán, mert ki gondolta volna, hogy a Szovjetuniót magától széteszi a fene), és Lengyelország független lesz, akkor hogyan tovább? Mi lesz akkor a cél? Világos: az, hogy ott is olyan legyen, mint itt, abban az országban, ahol most élek, s amelyet már olyan jól ismerek. Nekem viszont már akkor kétségeim voltak a nyugati világrenddel kapcsolatban, amelyek később továbbfejlődve bizonyossággá váltak, olyannyira, hogy elhagytam Európát, s Mexikóban telepedtem le. Nem a nyugati civilizációt illetően voltak kétségeim, mert sehol olyan kényelmesen nem lehet élni, mint Párizsban, s a dolgaim kitűnően alakultak — hanem a lelkülete, s ezáltal a jövője miatt ébredt bennem kétely.

Kérem, ne értsenek félre. Tudom, hogy Lengyelország akkor jár a legjobban, ha olyan lesz, mint mondjuk Franciaország, egyszerűen azért, mert ennél jobbat nem ismerünk. De én már ezt a legjobbat sem tudom elfogadni. És ne tessék engem faggatni, mondanám meg, szerintem mi a legjobb, mert nem tudom. Honnan tudnám, amikor az egész emberiségnek sincs róla fogalma. Nem tudom, mi az, csak az a biztos, hogy ez — nem az.

Most pedig tegyük fel, hogy hazatérek Lengyelországba. Nem felelhet meg nekem, amerre az ország halad, de ezt nem mondhatom meg a lengyeleknek, mert nincs hozzá jogom. Ez az egyetlen irány, amerre haladhatnak, ami mindenesetre jobb, mint az, amiért Jaruzelski háborút indított ellenünk. Nem rajonghatok őszintén a Nyugatért, ha közben tudom, milyen. S ha ez így van, akkor jobb, ha Mexikóban élek.

Ráadásul már lengyelnek lenni sem ugyanaz, mint régen. Alig tizenkét évvel a Második Köztársaság létrejötte után születtem, s emlékszem, milyen volt az akkori lengyelség. Nem a nemzeti öntudatra gondolok, mert ebből ma sincs hiány, sőt időnként és helyenként forrpontig hevül, ami patologikus állapot. Olyan erényekről és értékekről van szó, amelyek jellemzőek egy nemzetre, esetünkben a miénkre, s amelyeknek köszönhetően az adott nemzet olyan, és nem másmilyen. És jó, hogy mindezek megkülönböztetik a többi nemzettől, mert a nemzet és törzsek nélküli, sokmilliárdos és mindenütt egyforma világ, amit a modern kor talált ki és valósított meg, számomra, vagyis szubjektíve, lidércnyomás, objektíve pedig kezd életképtelenné válni. Öt év háború és náci megszállás, meg a negyvenegynéhány év kommunizmus együtt fél évszázadot tesz ki, ami alaposan tönkretette a n lengyel értékeinket. A megsz lás idején munkáló önfen tási ösztönt ne tessenek

Kovács Johanna rajza

Az MTA Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeuma
meghívja Önt és barátait

BUDAHELYI TIBOR

szobrászművész

EGY HANG NYOMA

1980-1990

című kiállítására

Megnyitja: KOCSIS ZOLTÁN zongoraművész

1995. március 16-án (csütörtökön) 17 órakor

A megnyitó előtt – ha Ön is úgy akarja – fölvesszük az Ön sóhajtását és szívhangját.
A hangokból létrejövő „zene" a kiállítást gazdagítja.

A kiállítást rendezte: BARANYI ANNA művészettörténész
A kiállítás megtekinthető 1995. április 27-ig
Budapest I. Táncsics utca 7.

INTERIMA

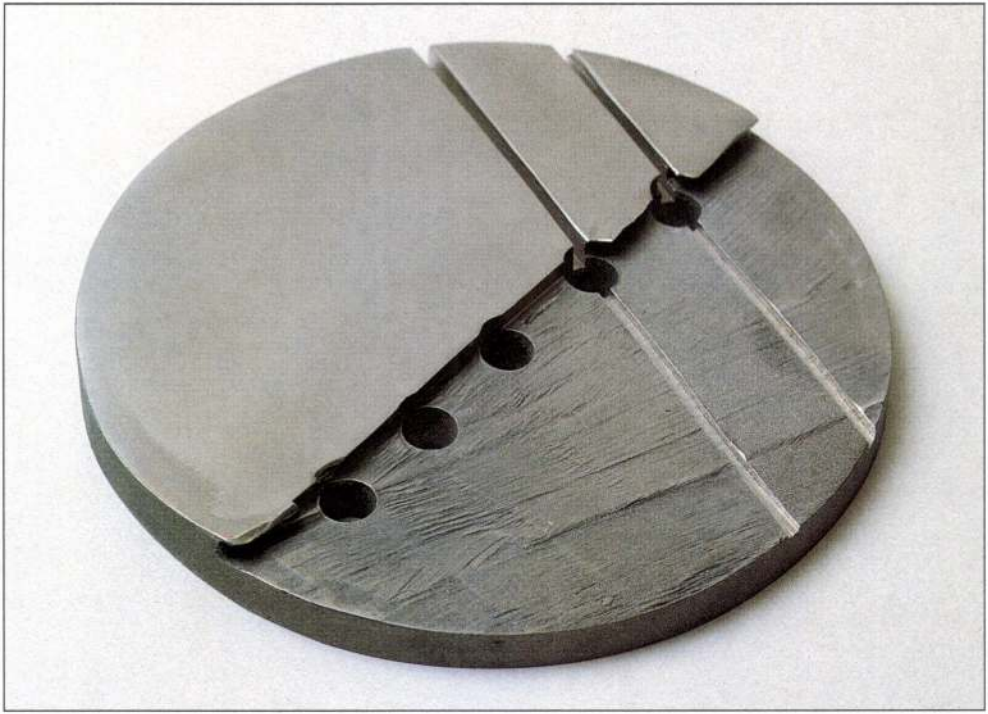

1021

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Népszabadság 1981 dec. 31.

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 3.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1982. május 8., szombat

1021

Budahelyi Tibor

ARCOK

BUDAHELYI TIBOR METSZETEI

sége, bőrének hamvas gyümölcsüdesége — övé, övé, övé! Egy pillanat, és mindent megkap.

Ekkor ragyogott föl egy különös fénysugár. Nem kívül, hanem belül, benne. Mint egy csillag. Amilyet soha nem látott addig. Megfényesítette az érzéseit. Amire addig emlékezhetett: a mohó örömök hamar kihunyó szikrái voltak. Ez mélyről sugárzott. Beteljesedett rajta a varázslat: életében először, huszonkét évesen, szerelmes lett. És már nem akarta megkapni, ami az övé. Csak óvta, csak ízlelte tovább... A lány szeme lehunyt nap. Befelé izzó nap.

Habán egyszerre fölült. Angéla fölnyitotta a szemét. Néma csodálkozás tükröződött benne.

— Szeretlek — szólalt meg Habán.

A lányon borzongás futott végig, magára cibálta a fürdőtrikót.

— Fázol? Csupa libabőr voltál, azért gondolom.

— Te akkor is gondolkozol, amikor nem kellene — válaszolt foghegyről a lány.

El akarta neki mondani, milyen furcsa dolog történt vele: ő ezt bizonyításnak szánta. Nem megkapni akarja, hanem megtartani; ez a nagy többlet, amely mindenki mástól megkülönbözteti őt... Angéla meg sem hallgatta, úgy rohant haza. Csak sok-sok nap múlva állt újra szóba vele. Egyszer elhívta hozzájuk, hogy egyedül lesz otthon este, de nem volt igaz: Kopával táncolt a kertben, a diófa alatt, az anyja kezelte a gramofont a tornácon... Ekkor ő rohant el, a sárga földig leitta magát. Azt hitte, mindennek vége, kiáll a legközelebbi aknatűzbe — végezzen vele! De Angéla újra hívta, mielőtt elutazott az iskolába, és akkor mondta, hogy szereti.

Semmi sem volt igaz. Karikát fűzött az orrába, aranykarikát. A másik mellé; amit a Hadúr, és utána az új hadurak fűztek oda póráznak a kötelesség elhitetésével: a háború hazafias áldozat, de a díj az ország gyarapodása. Még mindig, amikor már az országon belül is hátrálnak, egyre hátrálnak...

Parancs riasztotta: lebontani a mérőhálózatot! Harc nélkül föladják az Árpád-vonalat; olyan túlerő lendül támadásba, amit úgysem lehet föltartóztatni...

A lövegállásokból az utolsó sorozatokat lőtték az ellenfélre a visszavo-

BUDAHELYI Tibor szobrász

Az 1991-es tárlaton díjat kaptak:

Bodnár Ede *grafikusművész*
Morvay László *grafikusművész*
Pánti Imre *festőművész*

A kiállításon alkotásaikkal bemutatkoznak a következő művészek:

Bata László festő
Bálványos Gabriella grafikus
Bodnár Ede festő és grafikus
Budehelyi Tibor szobrász
Bunda János István festő
Czétényi Vilmos festő és grafikus
Czina Mónika festő
Dékány Ágoston grafikus
Goda Zsuzsa festő
Gombosné B. Éva festő
Gulyás László festő
Gyeney Judit festő
Gyólai Gabriella festő
Hartung Sándor festő és grafikus
Hernádi Paula grafikus
Horkay István festő és grafikus
Kadarkuti Richárd festő
Kalmár György festő
Kemenesi Zsuzsanna grafikus
Kocsis Előd szobrász
Kováts Borbála grafikus
Lacza Márta grafikus
Ledniczky Gyula festő
Lóska Mari festő
Lukács József grafikus
Mokrai Orsolya grafikus
Morvay László grafikus
Nagy Vera grafikus
Németh Miklós festő
Orbán Nándor grafikus
Pánti Imre festő
Pleva Ilona festő
V. Pleva Margit szobrász
Rácz Edit szobrász
Szűcs Miklós grafikus
Temesi Péter grafikus
Tóth Kristóf grafikus
Tóth Orsolya grafikus
Traurig Lőrinc grafikus
Vizsolyi János szobrász
Gy. Vad Erzsébet festő
Volni Veronika festő

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja
Önt és barátait a

27. Tavaszi Tárlat

megnyitására

1991. március 18-án du. 16 órára

Megnyitja: **Perlaki Jenő**
Pestszenterzsébet–Soroksár
polgármestere

Megtekinthető: 1991. április 29-ig
hétfő kivételével naponta 10-18-ig

Gaál Imre Galéria
1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

1021 Budahelyi Tibor

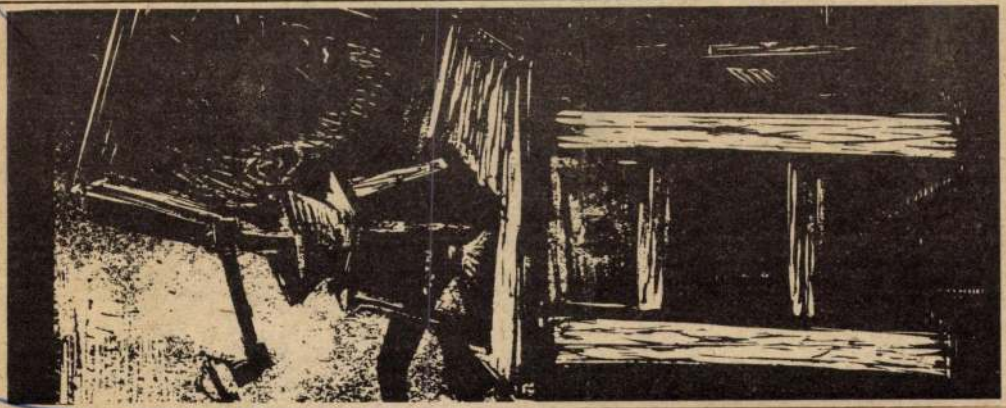

BUDAHELYI TIBOR METSZETE

Vépanadrág 1982 jul. 3.

A Pesterzsébeti Múzeum Gaál Imre Galériája
szeretettel meghívja

BUDAHELYI TIBOR

szobrászművész

kiállításának megnyitására
1991. február 15-én 16 órára

Megnyitja: **N. Mészáros Júlia**
művészettörténész

Nyitva: 1991. március 10-ig
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig
Gaál Imre Galéria
Budapest XX., Kossuth Lajos utca 39.
Telefon: 127-8017

MTV házinyomda

alkalmas arra, hogy életét kész regénynek titulálják, s mint művészek kiválasztott, okos, művelt s bájosan társalgó szépasszonya végigszenvedjen egy huszadik századi kultúrhistóriát. A szerző ért a tények, a hipotézisek, az érzelmes jelenetek és a húszas-harmincas évek éppenséggel érzelemmentes politikájának keveréséhez. Bár életrajzírásra vállalkozik, műve a korabeli alkotók, diplomaták, értelmiségiek, a civilizált európai gondolkodás kudarcát ábrázolja a hatalom, s a „fejlődő" világ kihívásaival szemben. Budberg báróné mint Lockhart (angol diplomata) szeretője, Gorkij, majd Wells élettársa (mellékesen volt két férje is) részese ennek a megmaradási küzdelemnek, ahhoz az oroszországi generációhoz tartozott, melyet „szinte teljesen elpusztított a háború, a forradalom, az emigráció, a harmincas évek terrorja és lágerei." Moszkvában angol ügynöknek tartották, Észtországban szovjet kémnek, Franciaországban úgy vélték, Németországnak dolgozik. Angliában moszkvai ügynöknek nyilvánítják. Rejtélyes eltűnéseinek talán valóban közük volt a titkosszolgálathoz. Ám a könyv nem csupán ettől krimiszerű. Honnan származott Gorkij híres nefritgyűjteménye, a hozzá írott kompromittáló levelek eljutnak-e Sztálinhoz, mi a szerepük a moszkvai perekben, gyilkosság áldozata lett-e Gorkij — ilyen kérdésekre próbál meg Berberova válaszolni. A század első felének jelentős személyiségeiről (Kerenszkij, Jagoda, Raszkolnyikov) rajzolt portréival kiszélesíti az izgalmas hölgy történetét, nem a szenvedő nőt, hanem azt az irodalmi, társadalmi életet ábrázolja, amelybe bejáratos. Az igazi „nagyok" pedig, Gorkij és Wells, az ideológia szellemi rokkantjai haláluk előtt tömöríteni akarják a világirodalmat. Wells úgy dönt, az élet értelmetlen, Gorkijt az a gondolat foglalkoztatja, írjon-e a kolhozparasztok elrühesedéséről.

Egyébként Budberg báróné *„idős korára rettenetesen elhízott, ivott, mértéktelenül fe-*

jük a küszöböt, mint a vagina szimbolumát." Mert a szerző írásaiban a hiteles néprajzi anyagot pszichoanalitikus szemlélettel értelmezte. 1921-ben elnyerte a szellemi tudományokra alkalmazott pszichoanalízis köréből való legjobb munkára kitűzött nemzetközi pályadíjat. Freud tanítása nyomán a népszokások eredetét az anya-gyermek kapcsolatra, a kasztrációs félelemre, az orális és anális ösztönökre, és természetesen mindent a coitusra vezet vissza. Eközben persze ajánlatos elgondolkodni a pünkösdi királyság tartalmán és veszélyein, a tűzugráson vagy a komatál küldésen. Ha eddig tudtunk is valami keveset a boszorkányokról, táltosokról, házi kígyókról vagy tündérekről, most „eredeti példányaikat" megismerve tudatlanságunk miatt nem kell elszenvednünk az esetleges varázslatokat. Hisz a néphit nemcsak „rontásra" képes, ellenvarázslatokra tanít, és biztos védelmet ad. *„A hatás persze elmarad, de mivel a psziché alapvonása, hogy a zavaró momentumokat nem veszi tudomásul, a néphit bűvös hatást tulajdonít"* a cselekvésnek. Dr. Róheim Géza „bűvös" könyvénél a hatás elmaradásáról aligha beszélhetünk. *(UNIVERSUM, 339 old., 200 Ft).*

Szebényi Ildikó: Tenyérnyi háló

Első olvasásra talán így látszik, asszonyi költészet Szebényi Ildikóé, cserepes virágokkal, húspanírozással, érzelmes etűdökkel. Ezek a lágy, gyöngédséget, kiszolgáltatottságot sejtető versek kerültek túlsúlyba a kötetben, már számbeli fölényük miatt is, háttérbe szorítva a költőt és hangsúlyozva a Költészetet. Nagy László, Csoóri Sándor, Pilinszky János hatása erősen érvényesül, s emiatt ő maga kevésbé mutatkozik meg lírájában, mint amennyire látásmódja és formaérzéke alkalmassá tenné rá. — Az olvasó és talán önmaga elől is rejtőzködik. Pedig érdekes személyiség, vidékről Pestre költözött tanítónő, tele nosztalgiával, szeretetvággyal és misztikával, valamely felsőbb-

Robert Bloch: Tűzgolyó

Amerikában egy piromániás — vagyis tűzgolyó — azzal üti el üres órái unalmát, hogy szektás templomokat gyújtogat fel (és olykor embereket is, mintegy másodállásban). Elkerülhetetlenül megjelenik továbbá egy pirofóbiás újságíró, és a nagyon naiv olvasó akár azt is képzelhetné, hogy ő a bűnös — de nem, mert a tettesnek természetesen *lángvörös* haja van. Végül minden kiderül, a rossz elnyeri méltó büntetését, a könyv pedig meglepően didaktikusan azzal riogat, hogy betyárból lesz a legjobb pandúr, vagyis kedvenc újságírónk majd csak tűzgolyóvá változik maga is. És akinek ez is kevés, az gyújtson meg például szálanként egy doboz gyufát. Sokkal idegborzolóbb élményben lesz része, mint amit a regény elolvasása nyújtott. *(Pán Könyvkiadó Kft., 185 oldal, 95 Ft. Tandori Dezső fordítása.)*

John Tempest: A fekete veszedelem

A címben szereplő szín helyére mindenki saját ízlésének megfelelően helyettesítheti a fehér, vörös, sárga stb. jelzőt a megfelelő politikai felhangokkal, vagy csak úgy. Mert bár állítólag arról szól a történet, hogy a gonosz néger varázsló (Ngandu, az Életek Ura) iparszerűen foglalatoskodik az ártatlan fehérek lelkének megszerzésével, mivel saját népét óhajtja világuralomhoz segíteni, a szerzőnek valójában csak ürügyre volt szüksége az érdektelen, és érdektelenségében unalmas cselekmény összebarkácsolásához. Ehhez jó sok állégiós álromantika járul, mondjuk, ráadásképp. Tudván, hogy a Tempest név magyar „írót" takar, tulajdonképpen még helyeselni is lehet e könyv megjelentetését: ilyesmit tényleg fölösleges külföldről behozni, és drága pénzért magyarra fordítani. *(Bembo, 217 oldal, 78 Ft.)*

nem tud letenni. Rejtélyes okokból meggyilkoltak hullahalmai emelkednek mindenütt, őrültek és kísértetek járnak-kelnek kedélyes közvetlenséggel az emberek között, a főhős pedig amellett, hogy kellemes perceket tölt el *minden*, a regény lapjain felbukkanó fiatal és vonzó nővel, acélos izmai és csavaros esze segítségével úrrá lesz *minden* nehézségen. Ráadásul az első perctől keresztül lát az író ördögi ravaszságú tervein — mintha csak előre tudná, hogy mi fog történni. Mindenki mást viszont igen kellemetlen meglepetés ér a könyv végén, amikor kiderül, hogy a szerző nem akar — vagy nem tud — a legfontosabb kérdésekre magyarázatot adni. Van helyette némi erőtlen misztika, az ember pedig hajlandó azt képzelni, hogy csúnyán felültették. És igaza is van. *(Pannon kiadó, 376 oldal, 148 Ft.)*

David Gray: Worluk átka

Az időutazás a sci-fi hálás témája: különösebb erőfeszítések (és mondanivaló) nélkül lehet szólni arról, hogy milyen izgalmas, ha duzzadó izmú viking német gépfegyverrel harcol, sőt, be lehet mutatni a nagyon-nagyon sötét középkort is (a kor sötét volta abból is kiderül, hogy meg akarják égetni az időutazókat). Vagy akár rég elhunyt szerelmével andaloghat az ember egy teljes fejezeten keresztül... Szóval az időutazás, kiváltképp, ha mágia settenkedik mögötte, majdnem mindenre ürügy. De csak majdnem mindenre, mert vannak azért megbocsáthatatlan dolgok is: a szerző a könyv végére — és éppen az idő természetével kapcsolatban — katasztrofális önellentmondásba keveredik. Talán annyira sietett volna munka közben, hogy nem volt ideje újraolvasni, amit korábban írt — vagyis *időzavarban* szenvedett? *(Art Phoenix Könyvek, 156 oldal, 89 Ft. Nemes István fordítása.)*

Galántai Zoltán

FRANK JÁNOS:

Vaskoporsó

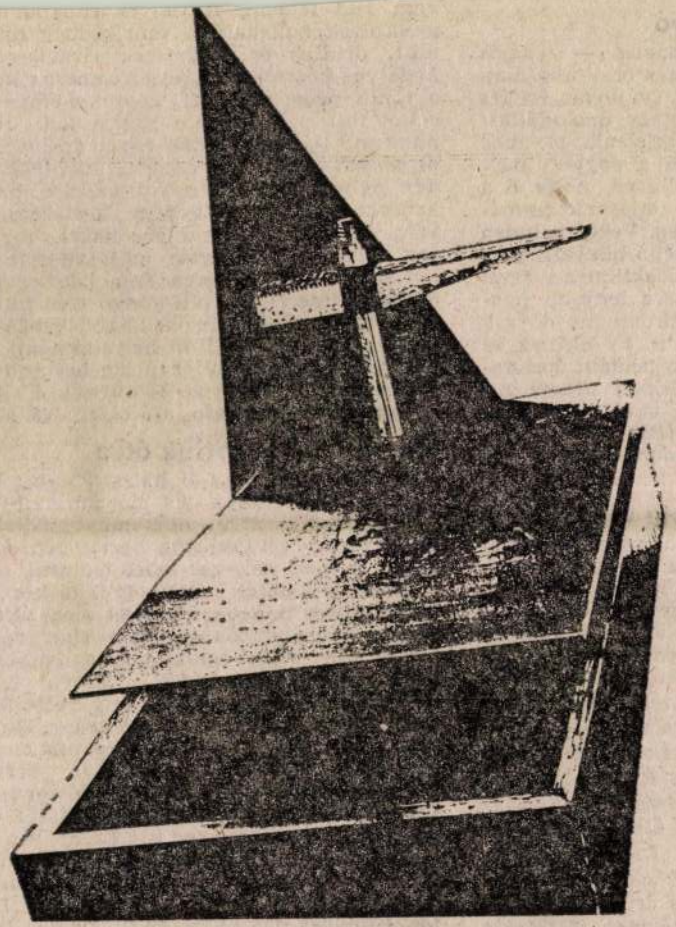

Saját magamtól jöttem rá, már évekkel ezelőtt, hogy *Budahelyi Tibor* érmein a zsebfésűmmel dallamokat tudok kikopogtatni. Ez a művész a *Meditáció* csoport (ÉS, 1990. március 15.) törzstagja, 1984-ben *Csiky Tibor* egyenesen ráparancsolt, hagyja abba a grafikát és legyen szobrász. A fémmegmunkálás nem okozott neki gondot, hiszen lakatos volt. Ez, úgy látszik, képzőművészeti világjelenség. *Gerhard Moswitzer* és *Gustav Troger*, az élmezőnybe tartozó — nálunk is bemutatott — két fiatal osztrák szobrász szintén vasas volt eredetileg. Budahelyi kettős célja, hogy hű maradjon mesteréhez, Csikyhez, mégse hasonlítson hozzá. Sőt, önmagát se ismételje darabjain. Nyolc, illetve tizenkét centiméter átmérőjű, egyoldalas *(avers)* acél vagy bronz érmekkel, továbbá négyszögletes plakettekkel kezdte, melyekből billentyű formájú keskeny téglalapsor nyúlik ki, mint a tenyerünkön az ujjak. Eleinte csak plasztikai leleménynek tartotta ezt a megformálást, spontán csinálta, be se hangolta a fémlemezeket (a befoglaló körforma is meggátolná), később fedezte föl, hogy ezeken atonális zenét lehet játszani voltaképpen. A pestszenterzsébeti *Gaál Imre Galériában* rendezett gyűjteményes kiállításán az össze sem tartozó érmek hangjátékából szvitet szerkesztett; egy magnó háttérzenét ad a tárlatnak. Aztán már rájátszott a szobrász, ilyen stílszerű címekkel: *Egy hang nyomában (1986)*, *Torz hang (1985)*, *Eltérő hangok (1986)*, stb. A fémek után már félméteres fa érmeket is készített, részben nyersen hagyta, másutt élénk színekkel festette be őket, ezeken is lehet — tompán — xilofonozni. Tetszett neki a zenei játék, már asszociatív együtthatót is megengedett magának, pszeudó-nagybőgőnyakakat faragott, amelyeken a fekete hangoló kulcsokat pillangó csavarokkal helyettesítette; ilyen van a versenybicikli kerékagyán. Lám, a *Minimal Art*-os Budahelyi így közeledik csaknem a romantikához.

Számtalan stíluskorszakában igen fontosak a *térjelző tornyok (szignálok)*, legjobban tetszett az egyik makettje, a *Színes térjelző* (1987), melyen a többféle, intenzív színű pillérnyalábból fényes krómacél felkiáltójelek tartanak szét, mint a nyitott, kombinált bicska pengéi. Az egyik ilyen összetett — most már monumentális, ötméteres — szignálját fel is állították az újpalotai lakótelep parkjában.

A *Rekviem Csiky Tiborért I—II (1989)* plakettjei olyanok, mint a nyitott vagy félig nyitott könyv, csak éppen a lapjai bronzból vannak. Érdekes, hogy éppen itt távolodott a legmesszibbre a meggyászolt mesterétől. Az *Ipari objektet I—IV. (1990)* sorozatát is szívesebben nevezném kis síremlékeknek. Lehetetlen észre nem venni, hogy az angolok erős embere, *Michael Sandle* — tavaly láttuk az *Ernst*-ben — síremlékeinek, szaknyelven *tumbáinak* (olyan szarkofág, melyen az elhunyt szobra fekszik) áttételes hatását. Sandle azonban embereket vagy autógumit, törött légcsavart fektetett a ravatalra, Budahelyi viszont következetesen nonfiguratív acél vagy bronz idomokat, melyekbe beléfúr, hornyol, kanellurázik, s mindegyiket a saját fehér vagy sárga fémforgács ágyába fekteti.

A kiállításra elkészült főművével is: a Csiky Tibor-síremlékkel. Harmadfél köbméteres, fekete, úgynevezett hőálló krómacél az anyaga, melynek csak az éleit maratta ezüstfehérré a művész. Magasabb, szinte lebeg a sírlap. Fölötte keresztet szimbolizáló ipari objekt, melyet Csiky kedvenc motívumával, egy koronás-csavarral zár. A síremlék fekvő-tégla teste fölött, a hátulsó sarokban, derékszög alaprajzú, csúcsos szárnyékrendszer védi majd a gyertyalángokat. A vízszintes lemezen lesz majd a sírfelirat.

Ilyen ipari anyagokból csinált, ilyen súlyos, ilyen formabontó epitáfiumot sosem láttam, ilyesmiről sohasem hallottam. Hacsak nem *Attila* király koporsójának vasburkolatáról.

BUDAHELYI Tibor
Új Műv. 1993/6.

mintsem megosztják egymás között. Egy-egy „privát szférát" teremtenek, melyben saját törvényeik szerint kell nézni műveiket.

Ettől jó, és ettől nem is olyan jó ez a tárlat. Jó az, ahogy kialakítják magánterületeiket, amelyekbe bekerülve a néző tud egy-egy művel foglalkozni, türelmesen végigfuttatni szemét a hamuszürke csíkokon, kibogarászni a firkát, kacskaringós rovások sorait. Úgy vélem, a munkák elég erősek ahhoz, hogy a képzónák között sétálót megállítsák, nézegetésre késztessék. Polgár után látványváltás F. Farkas világa, amelybe belépve először szemrontó, észbolygató műveket látunk. A három farkú fonaltestek bordó és kék színűek. A leginkább síkban elterülő kép mögött, vagy előtt egy másik sík, helyesebben tér látszik, melyben hasonló elemek ezúttal összekapcsolódva, háromdimenzióssá válva úsznak a kékségben. Az *Asianix* megtartja egységes síkját fekete, vörös színekben, ezzel ellentétben a másik kettőn az egyes rétegekbe fokozatosan hatol be a szem, fokozatosan emészti meg az agy a rétegek helyét, viszonyát az előző síkokhoz. Ez a „koncentrálósdi" szinte a végtelen érzetében oldódik fel, az egyik síkból másik térbe vándorlás játéka csaknem kimeríthetetlen.

Más világ Attalai — már leírt — rúdjainak időtlen, ide-oda gurítható, elfordítható, felcserélhető sorú versikét hordozó csöveinek tere. A néző itt kénytelen közelebb menni, a rudak fölé hajolni, próbálni megfejteni a mondatok eredetét, jelentését. Attalainál jórészt olvasással telik az idő.

A Kovács Péter Balázs műveinek aurájába kerülő néző ténylegesen is kisajátított területre lép be. Benne egoista zászló lobog, az alkotás jó ok a művész ottlétére, nemcsak mint elvonatkoztatott alkotó, hanem mint szereplő is jelen van, úgy 100 KPB-szignó formájában. A művész—néző kapcsolat még intimebbé válik KPB festményén, ahol már a nézőséget is magának akarja, nem elégszik meg a nézettséggel. A világos tónusú, semmiben úszkáló szekrényen apró fekete folt, lyuk látható. Állandóan odatéved pillantásunk, vonzza a tekintetet, és mintha innen kukucskálna ki a festő, meglesve közönségét.

Az egyébként önmagába záruló kép ebben az összenézésben nyílik meg, s tárul fel a szekrény (és a festő!) ajtaja.

Ez a zónánkénti séta egyrészt bensőséges viszony kialakulását teszi lehetővé a néző és a kép (művész) között, ugyanakkor az alkotók közötti határok túl élesek, nem igen kötődnek össze. Nincs átmenet egyik szférából a másikba, és ez darabossá teszi az anyagot, megzavarja az élményszerzés útját.

KOVÁCS ÁGNES VERONIKA

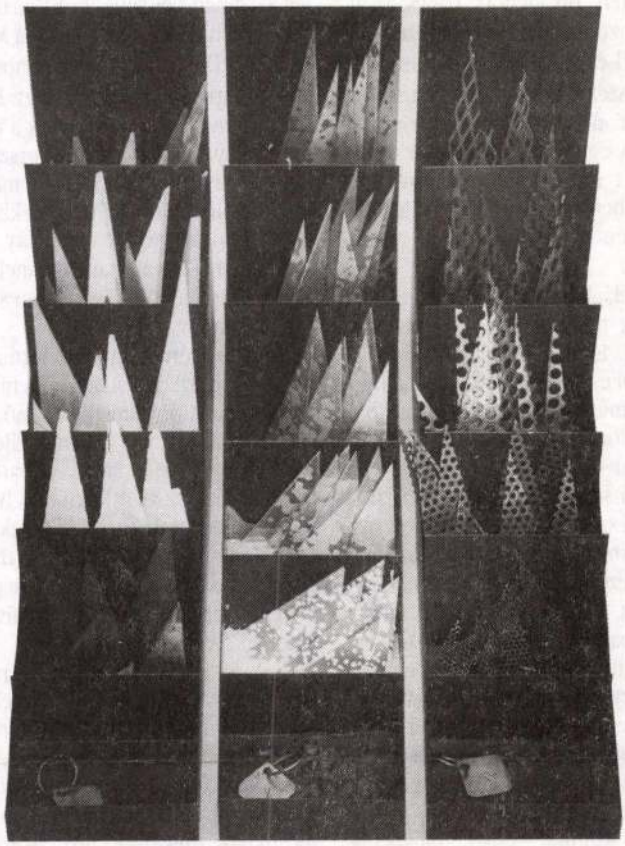

Budahelyi Tibor: Kazettás ipari objekt

„Itt fekszem kiterítve"

Budahelyi Tibor kiállítása

Mi kell ahhoz, hogy valaki megrendelés, pályázat nélkül, saját jószántából emlékműveket kezdjen el készíteni egy olyan korban (országban), amelyben alig van valaminek kevesebb hitele, mint az emlékműnek, amelyben nemcsak megelégelték azokat, de le is döntik őket (miközben persze kéretlenül-váratlanul szaporodnak az eddig tiltottak, a második világháború és az 1956-os forradalom halottai emlékére állított művek).

Az emlékmű eredetileg (a magyar művészetben a XIX. századtól) a példa erejével kívánt hatni: a megjelenített személyiség tetteivel, valamely

területen bizonyított nagyságával. Mára azonban, közmegegyezés, közös cél és szempont híján, minden ilyen személyes emlékmű sorsa bizonytalan, s agressziónak minősül, ha egy-egy csoport a maga értékrendjét emlékmű formájában köztérre helyezi. Ilyesfajta emlékművek nem is készülnek már mostanában.

A világháborús és 56-os emlékművek népakaratból születtek-születnek. Eddig — titkolt-tilos fájdalomból és tisztességből — nem hősi emlékművek (mint az I. világháborús katonáké): egyszerű fejfák, esetenként figurák vagy csak nevek hosszú sora, azért, hogy arra járva emlékezzünk.

Ezekhez a jellé redukált, kortársi, emlékező és fájdalmas emlékművekhez, melyek ugyanakkor szikárságukban, tárgyilagosságukban a halottkultusz ősi igényének (az emberségnek) kipusztíthatatlanságát hordozzák, hasonlóak Budahelyi Tibor újabb munkái. De mit temet a művész? Mire emlékszik? Kik ma a temetetlen holtak?

Egy kultúrát temet, mégpedig olyant, amelyről a művészetben ritkán esik szó. Pedig összefonódott vele a magyar művészet egy része: a monumentális plasztika ipari üzemekben, szimpózionokon született meg nálunk a 70-es, 80-as években. Ennek, a privatizáció és a felszámolások áldozatául esett, egykor a művészeknek is otthont adó magyarországi (kétségtelenül) pszeudoiparnak és mára sokszor munkanélkülivé lett munkásainak állít emlékeket — ma Budahelyi Tibor.

Azoknak, akiktől tanult — megismerte a gépeket, anyagokat, szerszámokat, technikákat —, akiknek köszönhete, ha áttételesen is, hogy szobrász lett. Önmagát is temeti tehát, s részben bizonyára a művészetet is. Hiszen a korszerűtlenség, a ráfizetés, a szükségtelenség ismert és sokat emlegetett érv ezekkel az üzemekkel — tán még a művészettel — szemben is. A Csepel Művekkel szemben például, ahol Budahelyi 20 éven át dolgozott, a Rába Művekkel, a Dunai Vasművel szemben, ahol szimpózionokon vett részt, Budahelyi szemével nézve annak a hitnek, mely egykor a magyarországi konstruktivizmust életre hívta, majd újrateremtette a 60-as 70-es években (többek között mesterének Csiky Tibornak, majd magának Budahelyinek a közreműködésével), nem sok sansza van.

Kevés az esély, hogy tiszta formákból árnyalt világot lehet építeni, s hogy ebben a folyamatban a művészet is részes lehet. Innen a fájdalom. A szűrőkosár, amivel a barnítóba mártják az acélt, benne a lyukas hasábok, amin fúrják, a fúrók, a kalapácsok, a „talált" tárgyak, a tiszta pop-artos jelek, így együtt mégis történelemről szólnak, emlékművet alkotnak. A közelmúltét.

Csak az ennek a szomorú történetnek a buktatója, hogy Budahelyi új emlékműve, a *Kazettás ipari objekt*, játékosan finom.

Az alkotó, túlélve saját „halálát", múltját, felsorakoztatja a meghívott másoknak (nekünk), rekeszsorokban, jelekre redukálva, amitől megválik: a különféle megmunkált anyagoktól és hulladékaiktól-forgácsaiktól, a lángvágóval vágott, szélein elszíneződő, rozsdásított acéllemeztől, a különböző fafajtáktól, a festékkel színezett, csurgatott acéllemezektől, a barnított, krómozott vagy rozsdás acéltól, perforált ipari lemeztől, munkásruháktól, a művészi útját jelző iratoktól. Egy jó 20 éves életpályától. Gyári-konstruktív és művészi rendben, elbeszélően, meseszerűen, mint mindig, hol keményebb, hol lágyabb hangot ütve meg, s együtt is megszólaltatva őket. A dobozolás is pop artos ötlet, noha Budahelyinél Csiky Tibor halála és síremlékének gondolata vetette fel 3 éve. Mint Budahelyinél mindig, itt is együtt él a konstruktivitás azzal, amit ellentétének vélhetnénk, a finom hangokkal, a gazdag textúrával, a különféle eljárásokkal árnyalt faktúrával, a szervetlen mellékter-mékekkel. Az így élővé varázsolt anyagok, „felöltöztetett" formák, kis koporsóikban mégsem emlékművek tehát, hanem egy jelekre redukált életpálya fordulatát, s a továbbinak kiindulópontját jelzik.

Gondolom, sokan veszítettünk már mestert, s vele rendet és biztonságot, helyet a világban. A mester — s mind, ami vele jár — adománya a sorsnak. Aminél nagyobb csak az önmagára találás lehetőségének adománya. Budahelyi Tibor e fordulóponton áll. Illő tehát a kiállítás befejezést és kezdést ünneplő ritusában reményeinket így megfogalmazni.

(Fészek Klub, Herman Terem, 1992. IX. 29)

KESERÜ KATALIN

Rekviem az élőkért

Szathmáry Gyöngyi kiállítása

Szathmáry Gyöngyi kiállításán a látogató az utóbbi évtized válogatott anyagával találkozhatott. A bemutató egészét valami egylényegű frissesség és energikusság járta át. Kiderült itt: Szathmáry jelenlegi munkásságában a portrédomborműveké a vezető szerep. Ők adtak hát befoglaló keretet a kiállítási kollekciónak. Ezen belül pedig mintegy huszonöt kisplasztikát és egy nagyobb léptékű köztéri makettet láthattunk.

Szathmáry éremművészete mindenekelőtt a helyi, szegedi kötődésű tudósokhoz és művészekhez kapcsolódik. A korrekt, szakszerű portrék sokaságán át jutott közelebb a szuggesztívebb, szublimáltabb emberfelfogáshoz. Így született meg az emlékezetes *Koós Károly*- és *Moholy—Nagy*-portré is. Míg az előbbinél az arc barázdáltságát idézte, addig az utóbbi munkán már a határozott szerkezetű, organikus lüktetésű formaképzés dominált. A jeles néprajztudós, *Bálint Sándor* arcmá-

KIÁLLÍTÁS- ALTERNATÍV KONCERT- PERFORMANCE

MEGHÍVÓ
INVITATION

Megnyitó-Műsor
Opening-Program

Július 9. vasárnap 16 órától - 20 óráig - Ősbemutatók

A Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál ideje alatt
- annak tiszteletére

ART EXHIBITION-CONCERT-PERFORMANCE

INSTRUMENTUM-II.

SZOMBATHELY, ART GALLERY 15 JUNI. - 20 AUG. 1995

1. Budahelyi Tibor: Egy hang nyomában II.
- zenei performance

2. A dunaújvárosi Széchenyi István Gimnázium Kamarahang csoport műsora: 7 metronom John Cage szavaival
Ligeti György: Szimfonikus költemény 100 metronomra kompozíciója alapján, valamint
részlet John Cage: A kommunikációról tartott előadásából
John Cage: Story / Meredith Monk: Plague / Schinstine: Rock trap
Az együttes vezetője: **Lak Gyöngyi**

3. Galgóczy György: Fény - Hang- Idő experimentális játékok és analízisek
(zenélő sörösüvegek) - performance

4. Móder Rezső: I. Alternatív zenélők élő kisállatokra és acélszoborra
II. Bartók és Kodály beszélget a vasgyárban..."
enviroment és performance - zenélő mobil acélszerekezetekre fürdőkádvizizenére - zongorára - alternatív zenére - videoműsorokra

5. Szabadon választott gyakorlatok - közös zenélések

A kiállítást megnyitja: Gálig Zoltán. A kiállítást rendezte: Ézsiás - Galgóczy - Móder
A kiállítást és a műsort szervezte: Móder

9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12. TEL./FAX: 06 94/ 314-096, 313-074

SZOMBATHELYI KÉPTÁR 1995. JÚNI. 15. - AUG. 20.

KIÁLLÍTÁS- ALTERNATÍV KONCERT- PERFORMANCE

BARABÁS M.-BUDAHELYI T.- DROZSNYIK I.-ÉZSIÁS I.
GALÁNTAI GY.-GALGÓCZY GY.-HORVÁTH L.-LESKOWSKY A.
LOUIS V.-MÓDER R.-OROSZ P.-SINKÓ I.-ULRICH G.

INSTRUMENTUM-I. KIÁLLÍTÁSOK-ŐSBEMUTATÓ MŰSOROK
1993. INTERCISA MÚZEUM, DUNAÚJVÁROS
1993. VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, GYŐR

ART EXHIBITION-CONCERT-PERFORMANCE

INSTRUMENTUM-II.

SZOMBATHELY, ART GALLERY 15 JUNI. - 20 AUG. 1995

Megnyitó-Műsor
Opening-Program **Július 9. vasárnap 16 órától - 20 óráig - Ősbemutatók**

A Nemzetközi Bartók Szeminárium és Fesztivál ideje alatt - annak tiszteletére

HERTECH Kft.
SZOMBATHELY
Mátyás király u.10.

Sponzor: DUNAFERR

ACÉLMŰVEK Kft.
Szállítómű
2400 DUNAÚJVÁROS,
9700 SZOMBATHELY, RÁKÓCZI F. U. 12. TEL./FAX: 06 94/ 314-096, 313-074

Color Dekor 25/311-530

SZOMBATHELYI KÉPTÁR 1995. JÚNI. 15. - AUG. 20.

BUDAHELYI Tibor

BUDAHELYI TIBOR
1204 Budapest, Nyírfa u. 68.

4

1945-ben Felbachban született Egyéni kiállítása volt: Százhalombattán, a Csepel Galériában, Dunaújvárosban, Pakson, a Fészek Klubban, Nyíregyházán, Kiskunhalason, Altán (Norvégia), Érden és a Műegyetemen Budapesten. Művei számos hazai múzeumon kívül megtalálhatók Angliában, Norvégiában is.
1983-ban a Soproni Érembiennálé, 1984-ben a pécsi Janus Pannonius Múzeum, 1985-ben a Pesterzsébeti Múzeum díját nyerte el.

2. Roncsolt elemek I. 1988. rétegelt lemez, festett fa, 69 x 15,5 x 15 cm
3. Roncsolt elemek II. 1988. rétegelt lemez, 65 x 16,5 x 13 cm
4. Roncsolt elemek III. 1988. rétegelt lemez, 60 x 30,5 x 13 cm

FARKAS ÁDÁM
2000 Szentendre, Kovács L. u. 4/B.

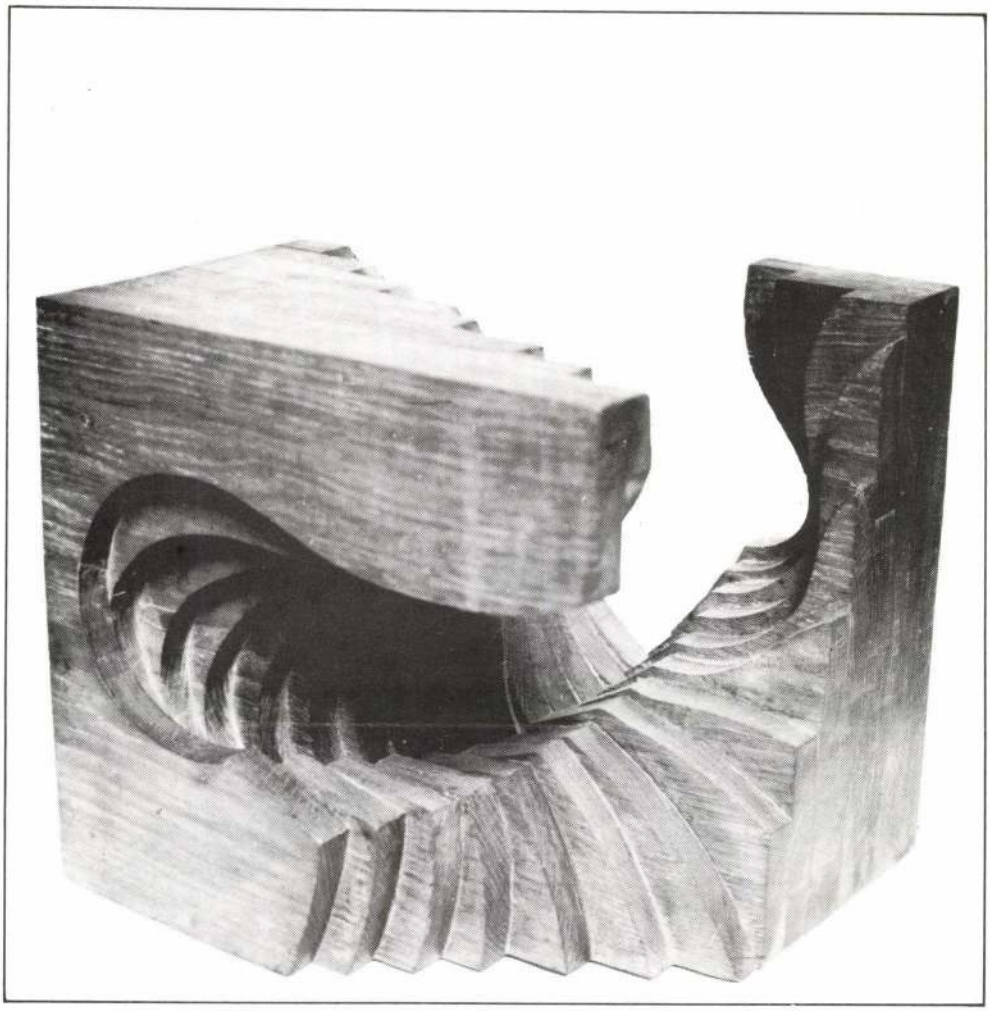

5

1944-ben Budapesten született. 1968-ban végzett Képzőművészeti Főiskolán Mikus Sándor növendékeként, majd 1970-ig Párizsban dolgozott. Egyéni kiállításai a Fiatal Művészek Klujában (1968), a Műcsarnok Kamaratermében (1973), Szentendrén (1968, 1976, 1982), a Stúdió Galériában (1976) és a Csepel Galériában (1977) voltak. 1983-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki.

5. Tölgyfaplasztika 1977. fa 38 x 40 x 38 cm
6. Festett faszobor 1976. akril, fa 28 x 40 x 50 cm

Budahelyi Tibor

Képviselőink fóruma

A virágzó mezőgazdaság társadalmi érdek

A mezőgazdaság jövőjével való foglalkozás a Kereszténydemokrata Néppárt programalkotó és gyakorlati politizálásában is mindig kiemelt hangsúllyal szerepelt. Úgy véljük, hogy az egész társadalom és a nemzetgazdaság érdeke a virágzó, biztonságos hazai élelmiszer-ellátás és a hatékony exportlehetőségeket biztosító mezőgazdaság, valamint a korszerű vidéki életforma kialakítása. Nagyon örülünk annak, hogyha más pártok népszerűsítik a Kereszténydemokrata Néppárt programját.

Az egész rendszerváltás kulcsfontosságú kérdésének tartjuk a tulajdonosi átalakítás mielőbbi sikeres lebonyolítását. A föld és a termelőeszközök valódi magántulajdonba kerülése, álláspontunk szerint nem politikai, ideológiai alapú kérdés – ahogy azt az ellenkező baloldal próbálja beállítani –, hanem szigorúan vett közgazdasági szükségszerűség volt. Ha egyszer alkotmányosan is hitet vallunk az intézményesített vény-előkészítések zökkenőit, a jogszabályi összhang hiányosságait azonban komoly kritikával kell hogy illessük.

A Kereszténydemokrata Néppárt álláspontja szerint, a költségvetésnek minden szükséges forrást elő kell teremtenie ahhoz, hogy a kárpótlásokat nagyobb problémák nélkül és a jövő év első felében rendben befejezhessük. Valljuk, hogy a kis- és középvállalkozások, az egyéni és az egymással szabadon szövetkező gazdálkodók sokasága péteri kősziklaként lesz alapja országunkban a mindnyájunk által kívánt stabilitásnak, jólétnek és a demokrácia tartósságának.

Hosszú távon e kis kősziklák tartópillérekként erősíthetik az országot, mert nemcsak a gazdasági jobblét, hanem a demokratikus és egészséges nemzeti öntudat is végső soron az olyan önállóan gondolkodó, cselekvő egzisztenciáktól származódik, akik arctalan tömegként sohasem lesznek manipulálhatók.

Tudatában vagyunk annak, hogy az intézkedéseknek tartjuk ezeket. Ennek kiterjesztésével, méreteivel kapcsolatban azonban vannak fenntartásaink is.

A kereszténydemokraták számára elfogadhatatlan lépés volna az, ha az állami költségvetés akár az adózó polgárok, akár a prosperáló gazdálkodók rovására vállalná át a már többször csődbe ment nagyüzemek adósságait.

Nem fogadható el számunkra, hogy egy, már háromszor is csődbe jutott szövetkezet az újabb időleges vegetáláshoz mentőövként hitelt haphasson, a most induló vállalkozásoknak pedig semmi se jusson. Vajon a kereskedelmi bankok hitelezési gyakorlatát ellenőrizték-e, nyomon követték-e valahol?

Az agrárpolitika másik központi kérdésének a jövedelmezőséget és ezzel kapcsolatban az agrártámogatások kezelését tartjuk. Nemzetközi tapasztalatokból levonható következtetés, hogy a szétaprózott mezőgazdasági termeléssel és termelőkkel szemben az élelmiszeripar és -kereskedelem erőfölénnyel bír. A pia-

UTAZÁSI AJÁNLAT '93
CIKLÁMEN TOURIST

A CIKLÁMEN TÉLEN IS VIRÁGZIK

Ajánlatunkból:

SZILVESZTER

Budapesten: az exkluzív Sas Club Hotelben 19.880,– Ft/fő,
Szlovákiában: Rozsnyón illetve Mojtinban 5.450,– Ft-tól/fő.

SÍELÉS

Szlovákiában: Homolkán, autóbusszal I. 22–29. 9.975, Ft/fő.
Síutak Ausztriába, Olaszországba
egyéni utazással 11.135,– Ft-tól/fő.

EGZOTIKUS UTAK

1 hét a Kanári-szigeteken, Gran Canarian 51.500,– Ft-tól/fő,
1 hét Egyiptomban, a Vörös-tenger partján 29.900,– Ft-tól/fő.

FARSANGI KIRÁNDULÁS

Karnevál Velencében, autóbusszal, II. 9–11. 6.810,– Ft/fő.

IKVA áruház FENYŐ ÁRUHÁZ

Ikva-Fenyő Áruház
(Sopron, Árpád u. 8.)
heti ajánlata: december 20–24-ig

Még nem késő ajándékot választani!
Néhány ajánlat:

SONY táskarádió:	4.150,– Ft
SIEMENS órásrádió:	4.000,– Ft és 4.350,– Ft
Autórádiók: már	3.550,– Ft-tól
Márkás női és férfikarórák:	990,– Ft-tól

Karácsonyfadíszek: 30% engedménnyel.
Fém karácsonyfatartó: 565,– Ft helyett 452,– Ft.
Karácsonyi csomagolók, díszítőszalagok nagy választékban.
BABÁK, TÁRSASJÁTÉKOK, LEGÓK
Korcsolyák: 31–45 méretig.
Szánkó: 3.100,– Ft.

FOTOSHOP-unkból:
szép és értékes ajándék a fényképezőgép, már 860,– Ft-tól kapható!

Élelmiszerrészlegünkön:
COCA-COLA-nyereményakció sorsolása december 22-én, 11 órakor tálcás sütemények, félkész torták, bejglik, füstölt húsok nagy választékban.

Vária:

Kortárs képzőművészet: Art MADI

Forma, szín, absztrakció

Formázott Art MADI címen nyílt kiállítás a napokban *Győrött*, a *Műcsarnokban*. E kiállítássorozat olyan vállalkozó szellemű magyarországi kortárs képzőművészek munkáit gyűjtötte egybe, akik alkotói munkásságuk egy-egy periódusában tudatosan, vagy véletlenül létrehoztak MADI, formázott műveket is. Láthatók itt mesterek, tanárok munkái, akik a hatvanas évektől a kultúrpolitikával dacolva, a tűrt kategóriában kényszerültek megalkotni absztrakt, geometrikus műveiket.

A MADI megtöri a négyszöget, téglalapot, tagadja a derékszögszisztémát, lefejti a határokat. Két három, vagy több, sokszögű színes síkot komponál egy-egy felületre, megteremtve a síkot, egyenes vonalak, ívek, görbék, körök egységét. A formázott tematika szétrobbantja a négyzet-négyszög határait és egybeolvasztja a vizuális művet a közvetlen környezettel. A hiányos formázott felületek mögül előtűnik a fal. A szín, forma, környezet együttélésében nincsenek fő- és alszereplők. A mű egyetlen jelentése önmaga, egy érzet, ami letapogatja az egyetemest.

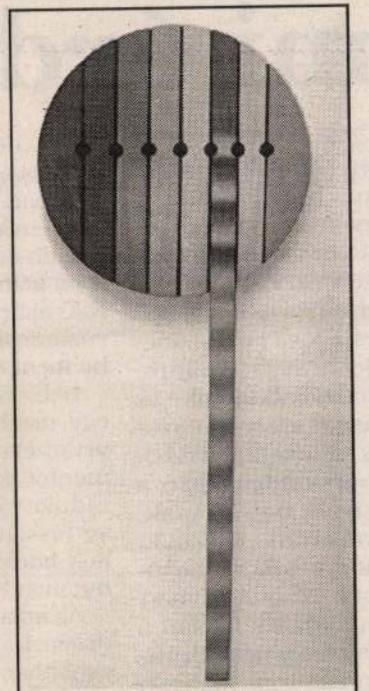

Budahelyi Tibor plasztikája.

E sorok állnak a kiállítást méltató katalógusban, segítve a képzőművészet berkeiben járatlan, ám mégis kíváncsi látogató eligazodását. Próbáltam követni az instrukciókat a magam földhözragadt módján. Kerestem a számomra a műalkotás lelkét jelentő tiszta szándék materializálódását, az anyagba álmodott gondolat gyökerét, amibe kapaszkodva-járva érthetővé válnak az új struktúrák és megvilágosodik a kompozíciók üzenete. Nem találva e fonalat a hosszas szemlélődés dacára sem – gondoltam, talán bennem van a hiba.

Aztán hazafelé gyalogolva az jutott eszembe, hogy a művek talán igazán nem többek mint önmaguk, és magam okoztam csalódásomat azzal, hogy a szépséget, s az abban lakó szenvedély szülte lendületet, indulatot, az érzelmi többletet az alkotás feltétlen velejárójaként képzelem el. Talán hibás eme elképzelésem meggyökeresedésében Pierre Székely szobrászművész is, kivel nem is olyan régen beszélgettünk át egy fél éjszakát. Ő azt mondta: a művész teremt mikor alkot, és ha teremtő, tökéletesebbet kell alkotnia önmagánál.

A hiba talán mégsem a művekben, a hivatásos ítész szakmai tudatosságában, vagy a laikus érdeklődő hozzá nem értésében keresendő, csupán a tökéletesség alatt értünk mindahányan mást és mást.

(A kiállítás január 30-ig tekinthető meg a Műcsarnokban.)

KESZEI L. ANDRÁS
FOTÓ.: SZÜK ÖDÖN

Van valami példátlan következetesség abban, hogy e két mű egymás után, és nem fordítva keletkezett, hiszen a tragikus életérzés, amit a második munka fogalmaz meg elementáris erővel, a korábbi alkotásokban is jelen van. Gondoljunk a barátságosan szétnyíló, de elérhetetlen magasságba törő köztéri alkotásra, a hegyes, éles, ék alakú formák sokaságára, a csonkakúpokra, a fájdalmasan visszakunkorodó hullámmotívumokra, a Roncsolt elem és az Ipari objekt című sorozatokra, amelyek a Csiky Tibor emlékmű részelemeit is értelmezik.

Talán a beért bölcsességgel magyarázható, amely a mértékletesség és kiteljesedés függvényében képes a tiszta gondolkodás és mély érzelem cselekvő összhangját egyetemes érvényű igazságokat kimondó művészetté változtatni.

Csakis a kiválasztottak tulajdonsága ez.

N. Mészáros Júlia

Tisztelettel meghívjuk
1992. szeptember 29-én 19 órára
a Fészek Művészklubba,

BUDAHELYI TIBOR

ITT FEKSZEM KITERÍTVE
című kiállítására

Megnyitja: *Keserű Katalin*
művészettörténész

Megtekinthető: október 16-ig,
naponta 14-20 óra között

BUDAHELYI Tibor

Budahelyi Tibor utóbbi művei közül két kiemelkedő jelentőségű alkotásra hívnám fel a figyelmet. Az egyik *Csiky Tibor sírem-léke*, amelyet nemrég avattak a Farkasréti temető felső 8-as parcellájában, a másik a *Művészet halála* című, performance keretében bemutatott mű. Mindkettő összegző jellegű, korszakzáró munka, megrázó erejű, egyszerre intim és monumentális alkotás.

Az előbbi a mestertől tanultak szigorú és alázatteljes összefoglalása, minden elemében szimbólikus tartalmat hordozó fémplasztika, utolsó főhajtás az igazságkereső következetessége, tisztasága, egyszerűsége és elvei előtt, a XX. század végi Teremtő metaforája.

A másik egy metaforikus jelekből építkező korszakot zár, ahol a művész személyes interpretációja tiszta szimbólummá változtatja az absztrakciót. Mű és művész megigazulásának misztériuma, ahol a megjelenés tisztán vizuális minőségei a létezés alapformáivá lényegülnek.

A PARTI GALÉRIA (7621 Pécs, Mária utca 1. Telefon: 72 - 312 -842)
tisztelettel meghívja 1998. július 5.-én délután 3 órára

BUDAHELYI TIBOR

Munkácsy-díjas szobrászművész

kiállítására, melyet AKNAI TAMÁS művészettörténész
nyit meg.

Támogatók: a FACT ALAPÍTVÁNY és a POLGÁR PINCE.

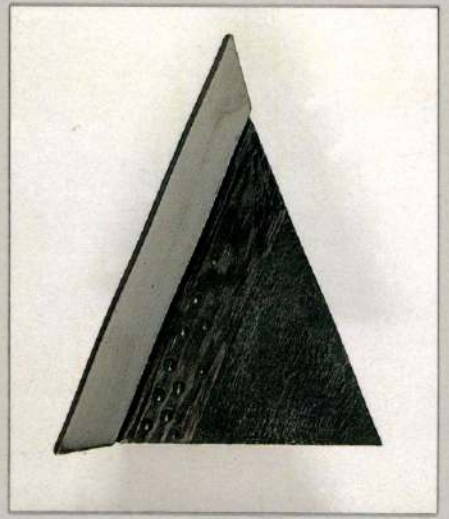

Budahelyi Tibor

Nagyatádi Művelődési Ház és
Nemzetközi Faszobrász Alkotótelep
7500 Nagyatád, Baross Gábor u. 2
✉ : 7501 Nagyatád, Pf.: 28.
☎ és Fax: 82/351-497

MEGHÍVÓ

„Művészetek az ezredfordulón"

**elnevezéssel tanácskozást szervezünk
1988. március 20-án
a Nagyatádi Szoborparkban**

Résztvevők: Budahelyi Tibor, Nemes Ferenc, Füzesi Zsuzsa, továbbá a **Nagyatádi SZIGET Szimpozion '97** művészei, szervezői, barátaik, valamint a Nagyatádi Szoborparkról készülő kiadvány szerzői...tehát a jövőbeni szimpozionok közreműködői.

A találkozásra elképzelt időpont és hely: 11-12 óra között a nagyatádi művelődési ház kamaraterme.

Program:
A nagyatádi „Honfoglalás tere" megtekintése
Ebéd (kellemes időjárás esetén a Szoborpark művészházában)
Az 1998. július 13-31 között zajló Nagyatádi Nemzetközi Faszobrász Szimpozion előkészítése (tervrajzok, anyagigény, eszközigény, stb. megbeszélése)
„SZIMPOZION AKADÉMIA" rendezésének lehetőségei az Országos Faszobrászati Kiállítás időtartama alatt, Nagyatádon (tematika kitalálása)
20 órától részvétel a CALIGARI KOCSMÁJA zenés estjén, a nagyatádi művelődési házban (közreműködik jazz-hangfelvételeivel Pacskó Ferenc, CD-ivel Beleznay László, továbbá a MÁTÉ TESTVÉREK zenkar).

Szállás-foglalásra **március 6-ig** kérünk jelzést fenti címünkre, az utazási és szállásköltséget intézményünk megtéríti, az ebédet ingyen adjuk.

Nagyatád, 1998. február 24-én

Nagyatád Városi Önkormányzat Művelődési Ház

Szőke József
Szőke József
igazgató

NAGYATÁDI „SZIGET" SZIMPOZION

BUDAHELYI TIBOR

Nép-szava

1998. JÚNIUS 23., KEDD 13

RÖVIDEN

Éremművészek kiállítása Sopronban

A tavalyi Országos Érembiennále kilenc díjazott művészének kiállítása nyílt meg a soproni Lábasházban. Az augusztus 20-ig látogatható tárlaton ezúttal nem a díjnyertes művek szerepelnek, az alkotók részint azóta készült érmeiket, részint kisplasztikáikat, térbeli kompozícióikat tárják az érdeklődők elé. Ifjú Szlávics László, a soproni önkormányzat díjának nyertese tollból formált kompozíciókat mutat be. Láthatók még egyebek között a Ferenczy Béni-díjas Budahelyi Tibor acélplasztikái, a művelődési tárca díját elnyert Várnagy Ildikó bronz szoborkompozíciói, a Magyar Éremművészetért Alapítvány díjazottjának: Tornai Endre Andrásnak geometrikus reliefjei.

setzt, und dieses gedanken
gen Gebäuden wiederholt. D
besteht im gänzlichen Miβk
Säule, nachdem sie ihre Be
verloren, zum bloβen angek
struktiven Grund hatte, und
Kunstelement der antiken A
artung mitreiβen. Alles das
noch weniger häufig als in
daβ wir den Römern die Kenn
sie kannten den einfachen G
das Kreuzgewölbe und wandte
haben zwar nicht die Römer
den Etruskern, die es wiede

NÉPSZAVA-információ

Győzelemmel mutatkozott
be a torna legújabb kori
történelmének két kiemel-
kedő alakja, az ötödik
wimbledoni bajnoki címére
hajtó amerikai *Pete*
Sampras és a nyolcadik
győzelmére törő német
Steffi Graf is. Mindketten a
centerpályán léptek fel, s
csak minimális időt töltöt-
tek rajta. Sampras káprá-
zatos formát mutatott a
szlovák *Dominik Hrbaty*
ellen, alig másfél óra alatt,
17 ászt és 8 kettős hibát üt-
ve, 56 nyerő ütés ellenében

Mickering és Munkustrapp, s mind a többiek, öregek és fiatalok, az életre vágyók és az életre figyelők, szerelmesek és csalódottak, hősködők és riadtak, játékosok és komolykodók. Thomas Stearns *Eliot* emberarcú, varázslatos dorombolói. Ezredszer kapaszkodnak a háztetőkre, táncolnak míves lépésekkel és gesztikulálnak kifinomult mozdulatokkal ők, a cicák, akiknek *Webber* muzsikája adott új életet.

Tizenhat esztendeje és kilenc hónapja annak, hogy a Madách ben 1983. március 23-án először adták elő a Macskákat – London után elsőként a vén kontinensen –, s lehet, tán maguk sem hitték, micsoda förgeteges sikert aratnak. Az első csapat, amelyik létrehozta a Macskák előadását lassan lecserélődött, változott a szereposztás, de a diadalút nem szakadt meg. S az ok talán leginkább a Színházi Macska strófájával mondható el: „De hogy félgőzzel játszottam, nem érhet vád. / Nálam nem vett a közönség zsákbamacskát." **(r. k.)**

A szép könyv dicsérete

A Balassi Kiadó karácsonyi újdonságai

A Balassi Kiadó karácsonyi kínálatát a sokféleség jellemzi. *Kodály* Zoltán A magyar népzene című munkájának eredeti, majd *Vargyas* Lajos által szerkesztett, kottás példatárral bővített változatának kiadása óta nem jutnak el a tudomány legújabb eredményei az iskolákba. Ezt a hibát kiköszörülendő jelentette meg a kiadó *Paksa* Katalin Magyar népzenetörténet című munkáját, amely áttekinti népzenénk „történeti rétegeit, stílusait, ismerteti a korszakok és stílusok sajátos, a műzenétől eltérő összefüggésrendszerét" – remélve, hogy használói együtt forgatják majd a „Kodály–Vargyassal". A könyvhöz két CD is tartozik.

A magyar trükkfilmgyártás (animációsfilm-gyártás) történetét foglalja össze *Dizseri* Eszter Kockáról kockára. A magyar animáció krónikája 1948–1998 című kötete. A kiadó Margit utcai boltjában sorozatban rendeznek kiállításokat könyvművészek munkáiból – ugyanannak a törekvésnek a jegyében, amely Könyv-Művész című sorozatukat is életre hívta. Az első kötet A magyar nyelv értelmező képtára címmel most jelent meg *Kemény* György százhat rajzával, a Thomas *Bernhardtól* kölcsönzött mottóval: „...minden, amivel találkozik, nevetséges, mindenestül nevetséges, és romlott világban élünk". Nem tehetünk tehát mást, mint hogy karikatúrává tesszük az egész világot...

A klasszicizmus és a romantika kertművészetét Adrian von *Buttlar* könyvének fordításával és a magyarországi tájkert kialakulásáról szóló kiegészítő fejezettel – *Galavics* Géza munkája – mutatja be a kiadó. A Millenniumi Könyvtár sorozatot gazdagítja Balassi Bálint összes verseinek gyűjteménye, Szép magyar komédiája, valamint *II. Rákóczi* Ferenc eredetileg franciául írott Emlékiratainak *Vas* István által készített fordítása. *Jankovics* József Ex Occidente... című kötete a tudomány és művészet művelőinek európai kötődéséről szól – zömmel a XVII. századi magyar próza jellegzetességeit vizsgálja. Az ókori világ mindennapjaiba enged bepillantást *Ritoók* Zsigmond Régi görög hétköznapok című könyve – a leghivatottabbakat, az ókori klasszikus szerzőket segítségül híva.

*

A gödöllői Klisé Könyvkiadó gondozta a Kétezer gondolat 2000 kapujában című kötetet, amelyben ismert személyiségek, köztük művészek, tudósok nyilatkoznak. **(f. m.)**

Nérót Timothy *Bentch*, Senecát Radames) tűzte műsorra a Vár- kor feledésbe merült, de ma újra él, örüljünk neki. **(ferch)**

Szokolay, Mohay, Liszt, Fauré, Dupré, Kocsár és Kodály művei szerepelnek.

Kiosztották a Kós Károly-díjakat

A népi építészetért

Az idei Kós Károly-díjakat csütörtökön osztották ki a Földművelődési és Vidékfejlesztési Minisztériumban. Egyéni Kós Károly-díjjal ismerték el *Winkler* Gábor egyetemi tanár tevékenységét, amellyel elsősorban Győr építészeti együttesének, belvárosának helyreállításában részt vett. Winkler Gábor nevéhez fűződik Pápa rendezési terve is, valamint igen kimagasló eredményt ért el az elmúlt száz év építészeti kutatásában. Oktatóként és a hazai, valamint nemzetközi szervezetek tisztségviselőjeként egyaránt kiválóan képviselte.

Szanticska falu rövid ideje még kihalásra volt ítélve, ma már – elsősorban *Pál* István önkormányzati vezető munkájának köszönhetően – az értékes paraszthá zak, a népi építészet jó néhány darabja. gondos gazdára találtak. *Endrey* Walter professzor a történelemtudományok képviselője és doktora. Az egyéni Kós Károly-díjat elsősorban Budapest múltjának kutatásáért kapta. Az ő munkásságának köszönhető az is, hogy létrejött Óbudán a Magyar Textilipari és Textiltörténeti Múzeum.

Közösségi díjat adományoztak a *Kós Károly Egyesülés* részére, amely 1988-ban létesült, és azóta méltóképen őrzi *Kós* Károly szellemi örökségét.

Az *Építéstudományi Egyesület* az idén ünnepli fennállásának 50. évfordulóját. Különösen fontos az a tevékenysége, amely a határon túli – elsősorban erdélyi – építészekhez fűződik. A Népligetben létesített *Bajnokok sétánya* és *Milleniumi emlékpark* képzőművészeti alkotásainak szervezőcsoportja a parkban felállított szobrok megvalósításáért kapott közösségi Kós Károly-díjat. **(f. j.)**

KIÁLLÍTÓTEREM

Tiszta formák

HÁROM KISGALÉRIA fogott össze a Madách Imre úton, s úgy határozott, ha már úgyis egymás társaságában léteznek, miért ne szervezhetnék úgy, hogy kiállítási megnyitójuk egybeessen? Szerdán, 15-én este tehát az Éri Galéria, a Rátz Stúdió Galéria és a Madách 5. Galéria egyszerre nyitotta meg az amerikai festőművészek munkáiból rendezett évadzáró tárlatát. Az Éri Galéria Sam *Francis*, a Madách 5. Galéria Andy *Warhol* színes nyomatait állította ki, míg a Rátz Galéria együtt mutatta be Sol *Le Witt* néhány litográfiáját *Trombitás* Tamás legújabb munkáival.

A geometriai formák határozzák meg Trombitás Tamás munkáit. Szobrász volta ellenére gyakran készít grafikákat, ezúttal azonban színes festményeket állított ki. Az utóbbi években elsősorban nagyméretű vas négyzettömböket láthattunk tőle, amelyekbe meghatározott ritmus szerint szabályos egyenesekkel belevágott, így a kocka tömbjét a megszakításokkal felszabdalt mezők határolták. Ugyanezt a rendet, ritmust láthatjuk grafikáin. Festményein most továbbment ennél: a mértani formát már nem csupán hosszában és széltében osztotta különféle mezőkre, hanem kiugrasztotta felületüket a síkból, és puha, kitömött formákkal „testet", új dimenziót adott nekik. Ezzel a térbeliséggel újfajta hatást ért el: a fellazított – bár keményre tömött – felületen az erőteljes szín mellett megjelentek a plasztikákra jellemző árnyékok – amelyek különösen a fehér felületen érvényesülnek –, s hogy ezt még hangsúlyossá tegye, a korábbi vonalak helyén a lapos síkokkal tördeli fel a teret. Különböző formák: kemény síkok és puha, duzzadó felületek kapcsolódnak össze, hatolnak egymásba, játékuk „izgalmát" a színek teszik teljesebbé.

ÜVEGPLASZTIKÁKKAL ritkán találkozunk a kiállítótermekben. Pedig tehetséges szobrászaink közül többen is ezt a nehezen előállítható, ipari hátteret és sok szakértelmet kívánó anyagot választották. A mostani kisgalériák bármelyike alkalmas volna arra, hogy dicsekedjen *Buczkó* György vagy *Budahelyi* Tibor munkáival. Munkáik kis helyen elférnek, gyakran igénylik is, hogy közelről megszemléljük őket, mert az anyagban rejlő szépség, amely bravúros anyagismeret, szakmai fortély eredménye, csak így tárul föl előttünk. A galériatulajdonosok érthetetlen módon mégis előbb rendezik meg egy közepes tehetségű festő tárlatát, mint hogy az üvegplasztikákat választanák. Pedig a súlyos üvegtesteknek még a törékenységétől sem kellene félni, és most még valamelyikük azt is elérhetné, hogy „kisajátítja", rendszeresen vállalja, hogy azoknak az üvegtervezőknek a legújabb munkáit bemutatja, akik nagy sikerrel, rendszeresen szerepelnek az elegáns nyugati kiállítótermekben, és a nemzetközi mezőnyben díjakat nyernek, dicsőséget szereznek nemcsak maguknak, de a kiállítóteremnek is, amely fölvállalta őket.

MUNKÁCSY-DÍJAS szobrászainkat, Buczkó Györgyöt és Budahelyi Tibort a kisgalériások szűklátókörűsége így szokatlan helyre, egy üvegraktárból kialakított Közraktár utcai kiállítási térbe szorította (ahová a Nagyvásárcsarnokot a tatarozás idején ideiglenesen kiköltöztették, s ahová most munkaidőben kocsival is be lehet hajtani). Érdemes felkeresni, mert nagyszerű kiállítás részesei lehetünk. Buczkó Györgytől eddig többnyire dinamikus, kirobbanó feszültséggel teli üvegplasztikákat láthattunk, most fegyelmezett, már-már csaknem mértani formákat, függőónokat készített, s ebbe a kicsiny, szoros formába feszítette bele az anyagot és saját indulatait. A súlyos, tömör formák némelyikénél még az anyagszerűségről, az üveg szépségéről is lemondott, a fekete testek nehéz vasnak, fémnek látszanak. Másutt viszont úgy él a technika adta lehetőséggel, úgy hangsúlyozza az anyag szépségét, hogy a képlékeny üvegbe többszörösen is belemerítette az üvegfúvó pipát, de csak annyira fúvatta meg az üveget, hogy az, mint egymásra rakódott csöppek vagy buborékok halmaza jelenjen meg, és négy-ötszörös falat alkotva föltárja belső világát.

Budahelyi Tibor a fémplasztikák, fémszobrok után választotta az üveget, és néhány szimpózium elég volt számára, hogy ezt az anyagot is kiismerje, biztosan kezelje. Budahelyi egyszerre alkalmazza az üvegen a hagyományos üvegkezelési technikákat: hol megfúvatja a formába szorított anyagot – így nagyszerű vázák kerülnek ki így a keze alól –, hol tömören használja az üveget, és mechanikusan, utólag alakítja, csiszolja a kívánt formára. Máskor szembeállítja a kétféle módon megmunkált anyagot: a puha, hutakész plasztikát átszúrja a tűhegyesre csiszolt üvegrúddal. Legszebb munkája az, ahol a megcsiszolt üvegrudat fémbe foglalja, és milliméteres pontosságú testet, valóságos „üvegfegyvert" készít belőle.

Fekete Judit

Budahelyi Tibor

Magyar Nemzet. 1999 XII. 17.

Három kívánság klub 14.38 Hírek 15.05 A homok titkai 15.35 Erdőjárók 15.58 Hírek 16.05 Kék ég légitársaság 16.58 Hírek 17.00 Kína – kínai szemmel 17.30 Szentföldi szent helyek üzenete 17.50 Körzeti híradók 18.00 Híradó 18.15 Bonton Év Arca 18.20 Egy-másért 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Mindent a szerelemért 19.30 Híradó 19.50 Sporthírek 20.00 Balhé Bronxban 21.35 1989 – hónapról hónapra 22.10 Híradó 22.15 Aktuális 22.55 X akták 23.35 Videó az igazságszolgáltatásban 0.25 Bank utca

MTV 6.00–9.00 Szabadság tér 9.05 Hulló falevél 10.00 1989 – hónapról hónapra 10.35 Koffer 11.05 Családi kör 12.00 Déli harangszó – Szenzáció 12.50 Nemzeti értékeink 13.00 Hírmagazin 13.35 Aktuális 14.00 1100 év Európa közepén 14.25 Európa Tanács 14.40 Főszerepben: Kibédi Ervin 15.30 Magyar Ház 16.00 Iskola utca 17.30 Panoráma 18.00 TS 19.40 Esti mese 20.00 Híradó, sporthírek 20.30 Magyarország 2000 21.00 A Századunk műhelyéből 21.25 Millenniumi könyvtár: Volt egyszer egy család 22.50 Záróra

DUNA TV 9.00 Reggeli muzsika 9.15 Ismétlés a Művészvilágból 9.45 Napóra 10.20 Az Ambersonok tündöklése 11.55 Vers 12.00 Déli harangszó, híradó 23.10 Híradó – Vers 23.25 Decemberi menyasszony

tv2 6.25 Aerobik Norbival 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 8.20 Reggeli gondolatok 8.30 Gazdagok és szépek 8.55 Riviéra 9.25 Divatshow 9.50 Magyarország holnap 10.20 Follow me 10.45 Fő az egészség 10.50 Közvetlen ajánlat 11.20 Háló@világ 12.10 Édes hármasban 12.35 Riviéra 13.00 Rosamunde Pilcher: A második lehetőség 14.45 Gazdagok és szépek 15.10 Remington Steele 16.00 Sunset Beach 16.45 Samantha 17.40 Luz Maria 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Rosalinda 20.00 Dáridó 21.45 Jó estét, Magyarország! 22.30 Szeszélyes éjszakák 23.00 Rejtély Rodoszon 0.50 Vörös cipellők

RTL KLUB 6.30 Reggeli 9.00 Receptklub 9.10 Babylon 5 9.55 Barátok közt 10.25 Top shop 10.55 Dallas 11.50 Delelő, utána: Mire gondolok? 13.00 Hírek 13.50 Top shop 14.20 Klipklub 14.45 Az első csók 15.15 Második csók 15.40 Babylon 5, utána: Mire gondolok? 16.35 A farm, ahol élünk, utána: Mire gondolok? 17.40 Titkok és szerelmek 18.30 Híradó 18.50 Fókusz 19.25 Barátok közt 19.55 Kóstoló 21.45 Öreglányok 22.15 Öreglányok 22.45 Este 17.35 Walker, a texasi kopó 18.30 Anya csak egy van 19.00 Hír3 19.30 Egy rém rendes család 20.00 Különleges kommandó 20.50 Kommandó 22.30 Hír3 23.00 Buffy, a vámpírok réme 23.55 Cracker 0.45 72 óra 1.10 VH1

BUDAPEST BP TELEVÍZIÓ 16.00 Mi muzsikus lelkek 17.00 Pest megyei aréna 18.00 Brill 30 18.30 Poppaletta 19.00 A piros alma meséi 19.30 Váljék kívánságára 21.00 Beszélgetés tabuk nélkül 22.00 Citykrónika 22.30 Boccaccio 70.

MAGYAR ATV 17.05 Vendég: a Tv 11 18.05 Streching 18.30 Olimpiaextra 19.00 Közeledik az úr napja 19.05 Torna 19.10 Hírek gyerekeknek 19.15 Mese 19.20 Halló, doki! 19.40 Légből kapott 20.00 Magyar reménységek 20.30 Halló, veszély! 23.10 Irány az olimpia

EUROSPORT 8.30–12.00 Biatlon-világkupa 12.00–14.30 Alpesi sí világkupa 14.30 Biatlon VK 15.45-17.30 Alpesi sí VK 17.30 Biatlon VK 18.30 Kamionsport 19.00 Motorsport magazin 20.00 Labdarúgás 21.00 Szumó 22.00 Lovaglás 23.30 Ökölvívás 24.00 Sportélet 0.30 Extrém sportok

RÁDIÓ

MR KOSSUTH 9.00 Hírek, közlekedés, időjárás 9.04 Napközben 11.00 Hírek, közlekedés, időjárás 11.04 Cigányfélóra 11.35 Helen Fielding: Bridget Jones naplója 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma 12.50 Törvénykönyv 13.00 Hírek, közlekedés, időjárás 13.05 Vendég a háznál 13.20 Haydn: C-dúr orgonaverseny 13.30 Az Úr közel 14.00 Hírek, közlekedés, időjárás 14.04 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Téli könyvvásár '99 15.00 Hírek, közlekedés, időjárás 15.05 Szóljon hozzá 15.55 Kamatozó forintok 16.00 Délutáni krónika 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Talpalávaló 17.00 Hírek, közlekedés, időjárás 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti krónika 19.00 Hírek, közlekedés, időjárás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Téli könyvvásár '99 20.00 Hírek, közlekedés, időjárás 20.04 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül – az irodalomról 21.00 Hírek, közlekedés, időjárás 21.04 Műsorajánló 21.05 Fórum – az idő tükrében 21.55 Szóló 22.00 Késő esti krónika 22.30 Szellemtörténetek 23.00 Hírek, közlekedés, időjárás, kenó 23.04 Hangversenymúzeum 24.00 Hírek, közlekedés, időjárás 0.10 Himnusz

MR PETŐFI 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Kívánságreggel 8.44 Zöld/sport/reggel 9.00 Petőfi-délelőtt 11.48 Korkérdés 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Verkli 14.00 Péntektől péntekig 17.00 Háztól házig 18.01 Kölyökrádió 18.30 Gordiusz-játék-tér 19.00 Hírek, időjárás 19.04 Unikum 20.00 Váltóhang 20.30 Füst a víz felett... 21.00 Hírek, időjárás 21.04 Két arc 22.00 Dzsessz a márványteremben 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 24.00 Éjfél után...

MR BARTÓK 6.00 Muzsikáló reggel 8.00 Hírek, időjárás, műsorismertetés 8.06 Pódium 9.09 Magyar zeneszerzők 10.00 Hírek, időjárás, műsorismertetés 10.05 Legenda Fodor Andrásról 11.00 Népszerű operarészletek 11.35 Szülőföldem – zengő anyanyelvem 12.00 Hírek, időjárás, műsorismertetés 12.06 Hangverseny délidőben 13.17 Barokk muzsika 14.00 Hírek, időjárás, műsorismertetés 14.05 Változat egy legendára 14.49 Fúvós átiratok a Black Dyke Mils Band előadásában 15.14 Gena Dimitrova Csajkovszkij- és Puccini-operaáriákat énekel 15.55 Poggyász 16.00 Hírek, időjárás, közlekedés 16.05 Muzsikáló délután 18.00 Hírek, időjárás, műsorismertetés 18.05 Operamagazin 18.55 Zöld mozaik 19.05 Budapesti zenei hetek, 1999 21.02 Összkiadás 22.36 A XX. század nagy zongoristái 24.00 Hírek, időjárás. Szózat 0.05 Notturno

A Magyar Államkincstár Államadósság Kezelő Központ közleménye az állampapírokkal kapcsolatos év végi kifizetésekről és az aukciók lebonyolításáról

A Magyar Nemzeti Bank által közzétett bankszünnapokra tekintettel az Államadósság Kezelő Központ az állampapírok **1999. év végén esedékes kamatfizetéseit és törlesztéseit** az alábbiak szerint teljesíti: A **2002/F** államkötvény esedékes kamatának kifizetésére **1999. december 23-án** kerül sor; a **2000/A, 2002/D, 2003/E, 2007/A, 2012/A és 2016/B** jelű államkötvények esedékes kamatának, valamint a **2001/A és 2016/A** államkötvények esedékes kamatának és törlesztésének kifizetésére **1999. december 29-én** kerül sor.

Az 1999–2000. év fordulóját figyelembe véve az **aukciók és pénzügyi teljesítések** lebonyolítására az alábbiak szerint kerül sor:

– A D000405 kódjelű 3 hónapos diszkontkincstárjegy 1999. december 28-án tartandó aukciójának pénzügyi teljesítése 2000. január 12.

– A szokásos rend szerint 1999. december 30-án esedékes 2 és 5 éves államkötvények aukciójának időpontja 1999. december 29-re módosul, az aukciók pénzügyi teljesítésének időpontja 2000. január 13.

– A 2000 első hetén tartandó diszkontkincstárjegy-aukciók és pénzügyi teljesítésük a megszokott időpontokban kerülnek lebonyolításra.

Budapest, 1999. december 6.

Magyar Államkincstár
Államadósság Kezelő Központ

MAGYAR ÁLLAMPAPÍR
ÁLLAMI GARANCIÁVAL

Szeretettel meghívjuk Önt

Budahelyi Tibor
Munkácsy-díjas szobrászművész

kiállítására.

Megnyitja Wehner Tibor művészettörténész
1998 május 14-én 17 órakor.

Galéria '13
Soroksár
1238 Bp., Hősök tere 13.
Tel.: 287-30-57
(Megközelíthető a
Boráros térről
2-es villamossal, majd
a Közvágóhídtól
HÉV-vel)

Budahelyi Tibor 1237 Bp., Nyír u. 68. Tel.: 284-85-33

LÓSKA LAJOS
BP.
FELSŐZÖLDMÁLI U. 61-63

1025

BUDAHELYI TIBOR

Törékeny óriások

Modern üvegművészet a városligeti Palme Házban

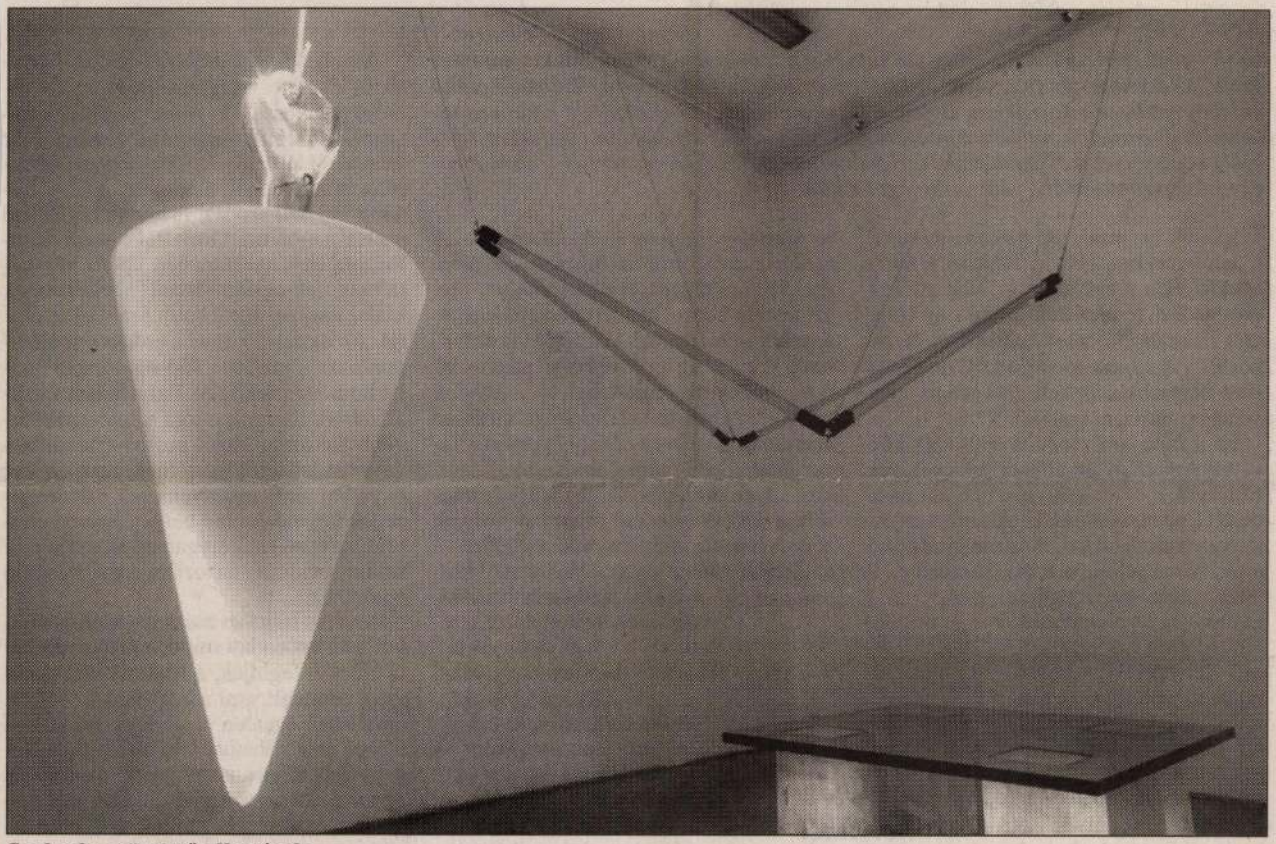

Szokatlan tömegű alkotások

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Üvegművészettel kapcsolatban leginkább könnyű tárgyakra gondolunk. Hiszen kinek jutna eszébe üvegből ötméteres szobrot készíteni? Budahelyi Tibor, Buczkó György, Czebe István, Gaál Endre és László Kyra a Palme Ház (XIV. kerület, Olof Palme sétány 8.) kiállítására szó szerint nehéz súlyú alkotásokat készítettek. Fragile, vagyis törékeny a címe tárlatuknak, amely március 25-ig látható.

Törékeny óriások. Leginkább így jellemezhetők a Palme Ház Fragile című tárlatának alkotásai. Némelyiknek tömegét és súlyát tekintve a néző szinte megfeledkezik a művek alapanyagáról, az üvegről.

Az üvegművészet a múlt század ötvenes éveiben túllépett a háztartási termékek és az iparművészet határán. Elterjedtek az egyedi és kis szériás üvegtárgyak, üvegszobrok. A Palme Házban kiállított művek épületbejáratok és előcsarnokok díszítésére készültek, de elsősorban nem iparművészeti üvegmunkák, hanem képzőművészeti alkotások. Köztük olyan tárgyakkal és részletekkel, amelyeket üvegből eddig nem láthatott a közönség.

Hatalmas töltőtollra hasonlít *Budahelyi Tibor* műve, amely dárdaként fúródik talapzatába és a kiállítóterem egyik sarkába. A művet körbejárva a néző úgy érezheti magát, mint Gulliver az óriások országában. Raklapokon állnak *Czebe István* munkái, amelyek szintén raklapok, csak üvegből. Az eredetileg fából készült súlyos szállítóeszközök újszerű anyaguk miatt egészen más jelentést kapnak. Csak tömegük és méretük változatlan. Oldalukon látható a nemzetközi jel, az üvegpohár és az esernyő: törékeny, és a víztől óvni kell. *Gaál Imre* hatalmas méretű alkotása épülő hajó bordázatára emlékeztet, csakhogy a többméteres rudak nem fából, hanem ebben az esetben is üvegből készültek. Ha gondolatban továbbépítjük, egy üveghajó képét láthatjuk kirajzolódni.

A Palme Ház a kiállítótermek bérmentes átadásával segített a művészeknek – mondja az igazgató, *Hévizi Éva*. Saját erőforrásaikból fedezték az alkotók a szállítást és a tárlat berendezését, ami elsősorban a művek mérete és súlya miatt került jelentős erőfeszítésekbe.

Rumpler György

Szükség és fu

Egymás után emelkednek ki a földből a hatalmas tömegeke

Új irodaház épül a Róbert Károly körúton is. Ezen már senki nem lepődik meg, mert az utóbbi években gomba módra kezdtek szaporodni a különböző funkciókat betöltő modern épületek a környéken. Egymás után emelkednek ki a földből a hatalmas tömegeket gyomrukba süllyesztő monstrumok, a „plazák", és hasonló építészeti értékeket képviselnek az irodaházak is. Homlokzatalakításuk formakészlete szinte megegyező, ezért minimális változatosságot mutat.

Lássuk be, nincs idő hosszan tervezni, rohamléptekben kell kielégíteni a mohó piacot. Akár a belvárosban, akár attól távolabb eső területeken járunk, új építészet bukkan elő a századfordulós házak közül, vagy csak magában állva. Hetek alatt magasba szöknek, eklektikus utcaképet teremtve maguk körül.

Ez a fajta funkcionális építkezés közvetve Amerikát mondhatja bölcsőjének. Chicagót, melyet 1871-ben tűzvész pusztított el, romba döntve az akkori fa- és öntöttvas építményeket. A város újjáépítése óriási tömegeket vonzott körzetébe. A telkek alaposan megdrágultak, s így a megmaradó szabad és viszonylag olcsó terjeszkedési irány miatt az épületek magassága növekedni kezdett. Új gépészeti berendezések születtek kizárólag erre a speciális épülettípus felszerelésére. Ilyen az azóta már mindenhol elterjedt személyfelvonó is.

Kezdetben historizáló homlokzatot kaptak az új épületek, de aztán fokozatosan áttértek az acélváz alkalmazására, melyek nagyméretű üvegtáblákat fogtak közre: az ablakok és a falsíkok rendszere hálót alkot. Ez a homlokzatalakítás nagy vonalakban máig megmaradt. Amerika csak közvetett előzménye a mai irodaépítészetnek, hogy az imént említett chicagói iskola legmarkánsabb egyéniségei, mint Louis Sullivan is, ugyanis Franciaországban tanultak. Ezt az építési technikát, illetve az anyagok előállításának módszerét Európából importálták Amerikába. A földrész azóta erre az úgynevezett „magasház"-építészetre specializálódott, ami azt jelenti, hogy a ház 23 emeletnél is magasabbra emelkedik. Bárhogy viszonyulunk is ezekhez az építészeti alkotásokhoz, irodák és munkahelyek építésére nagymértékben tartanak igényt a frissen alakuló cégek. Ilyen céllal készült el a Teve utcai rendőrpalota rendkívül plasztikus, kéken csillogó tömbje melletti új irodaház. Elhelyezkedése miatt beletartozik abba a láncba, mely hasonló rendeltetésű épületekkel fűzte végig a Váci utat és környékét. Az összes irodavárosrész közül talán ez a terület a legversenyképesebb. Az itteni irodákat már jóval az épületek befejezése előtt kiadták.

Egyesével kellene nagyító alá venni az épületeket: valóban megállják-e helyüket önmagukban és a városképhez viszonyítva.

Nincs ez másként a Globe 13 névre hallgató irodatömbnél sem. Műszaki átadása 2001. január 31-én zajlott. Az utcáról érkezőt centrális előcsarnok fogadja, ahonnan tovább indulhat célja felé a kilenc emelet valamelyikén. Az épületszárnyak mindkét oldalán ablaksor húzódik, ezáltal a leendő irodák tere megfelelő természetes fényt kap. Ez azért sem elhanyagolható, mert az irodák egy-egy szint két oldalán kapnak majd helyet. Közlekedést a közöttük futó folyosó biztosít, de az egyelőre üres belső terek lehetővé teszik nyitott és különböző egységekre bontott légterű irodák létrehozását is. A tervezés az osztrák tervező vezette Letzbor Hungária tervezőiroda feladata volt.

A helyszín kiválasztása magától értetődő lehetett. Megközelítése mind tömegközlekedéssel, mind autóval egyszerű, az épület markáns tömbje már messziről látható az előtte üresen álló terület miatt. Ennek eredményeként a felsőbb emeleti irodák majdani bérlői elé széles panoráma tárul. Teve utcai homlokzata sok, mostanában épülő ház hatalmas „üveg-fém-beton" felületeinek kialakításánál ideálisabb arányokat mutat. Ablakainak ritmusa érdekesen ellenpontozza a mellette álló rendőrségi épület homogén felületét. Ezt a hatást speciális burkolatának sárga színe csak tovább fokozza. Noha szoros értelemben véve irodaházról beszélünk, nem ez lesz egyetlen funkciója. Nemcsak üzlethelyiségek kapnak benne helyet, hanem étterem, kávézó és mélygarázs is, mely már szinte evidens tartozéka egy hasonló épületnek.

A város tisztább összképe szempontjából kedvezően hat minden építkezés, beépülnek a foghíjak, a föld alá mélygarázsok kerülnek, ami a közlekedés javítása érdekében égetően szükséges. De sajnos úgy is megítélhetjük a kérdést, hogy Budapestiek szinte apatikusan haladnak el az új építkezések mellett, ügyet sem vetve arra, szükség és funkció milyen mértékben szorítja az esztétikumot.

Régen ez nem így volt. Annak idején óriási vitát kavart a várbéli Hilton Szálló építése. Hosszan elemezték, megengedhető-e egy tiszta műemléki környezetben, vagy sem. A szálló természetesen megépült, mint ahogy minden ház megépül anélkül, hogy bárki megvizsgálná, illik-e környezetébe. A még malter- és festékszagú új házak csak részben kerülhetnének efféle elbírálás alá. Egyesével kellene nagyító alá venni plazákat, irodaházakat, lakóházakat, s meggondolni, valóban megállják-e helyüket önmagukban és a városképhez viszonyítva.

Bacsó Borbála

az Octogon építészetkritikai műhely tagja

BUDAHELYI TIBOR

OBJEKTFOTÓK / OBJECT PHOTOS

BUDAHELYI TIBOR KIÁLLÍTÁSA / EXHIBITION OF TIBOR BUDAHELYI

1995. november 8 – december 2. / 8 November – 2 December 1995

„Budahelyi Tibor külföldi útjain kezdett fotózni, felfedezett minden turista-antilátványt: jeleket, színfoltokat, szótöredékeket, jelentést vesztett információkat, számokat, amiket jelzésre festettek oda. (...) Az ő számára lettek újra fontossá azzal, hogy észrevette és más jelentésű lényeggé emelte őket, általa kaptak új funkciót. A talált motívum átlényegült és képpé szerveződött."

Misch Ádám

"Tibor Budahelyi began taking photos during his travels abroad, discovering every anti-tourist sight: marks, colour patches, fragments of words, information without meaning, painted numbers (...) He provided them with meaning and new functions again by noticing them. The found motif metamorphosed and became organized into a picture."

Ádám Misch

Megnyitó: 1995. november 8-án, szerdán 18 órakor / Opening at 6 pm on Wednesday 8 November 1995
A kiállítás rendezője: Bálványos Anna / Curator: Anna Bálványos

A Műcsarnok szoborcsarnokában a ma legjelentősebbnek tartott, nemzetközileg is elismert, nagy részben az 50-es évek végén és a 60-as évek elején született generáció művészeinek munkáiból láthatunk válogatást. A kiállításon kilenc művész, illetve csoport mutatkozik be egy-egy erre a kiállításra készített installációval. A kiállítók között szerepel a nemzetközi színtéren nagy feltűnést keltett NSK (Neue Slovenische Kunst) képzőművészeti csoportja, az *Irwin* is. [Az NSK zenei formációjával, a *Laibach*-hal már találkozhatott a magyar közönség. Színházi csoportjukról, a *Red Pilot*ról (ma *Noordung*) sajnos csak legendák juthattak el Magyarországra.]

Irwin: *Chicken Box*

A selection of works from the most important and internationally recognized artists and groups on the present Slovene art scene will be shown in the apse of the Palace of Art. Each participant, most of whom born in the late 50s and the 60s, present an installation made especially for this space. The fine art section of the NSK (Neue Slovenische Kunst), *Irwin*, causing a great stir internationally, is also included. [The Hungarian audience has already had the chance to meet the musical section of NSK, *Laibach*. Unfortunately, only legends of their theatre group, the *Red Pilot* (today *Noordung*) have reached Hungary so far.]

Megnyitó: 1995. október 19-én, csütörtökön 18 órakor / Opening at 6 pm on Thursday 19 October 1995
A kiállítás rendezője: Zdenka Badovinac, Megyesi Zsuzsa / Curator: Zdenka Badovinac and Zsuzsa Megyesi

GALÉRIA MA

Budahelyi Tibor

Tisztelettel meghívja Önt
a

MAGYAR SZOBRÁSZ TÁRSASÁG KIÁLLÍTÁSÁRA

MAGYAR SZOBRÁSZ TÁRSASÁG ALAPÍTVA 1994

A vendégeket üdvözli
BUDAHELYI TIBOR
Munkácsy díjas szobrászművész

2000. október 4-én szerdán 17°° órakor

A KIÁLLÍTÁS A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KULTURÁLIS INTÉZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL VALÓSUL MEG.

A kiállítás megtekinthető
október 13-ig

Nyitvatartás:
hétfőtől péntekig
12 - 17 óráig
szombaton 9-12 óráig

018

GALÉRIA MTA

Vás úctivo pozýva
na otvorenie výstavy

SPOLOČNOSTI MAĎARSKÝCH SOCHÁROV

MAGYAR SZOBRÁSZ TÁRSASÁG ALAPÍTVA 1994

dňa 4. októbra 2000
o 17°° hod.

Hostí privíta sochár
TIBOR BUDAHELYI

VÝSTAVA BUDE USKUTOČNENÁ ZA SPOLUPRÁCE KULTÚRNEHO INŠTITÚTU MAĎARSKEJ REPUBLIKY

Výstava potrvá
do 13. októbra

Výstava je otvorená:
od pondelka do piatku
od 12 h. do 17 h.,
v sobotu od 9 h. do 12 h.

A kortárs gyűjtemény megtekinthető és zenélni is lehet rajtuk
naponta 10-től 18 óráig

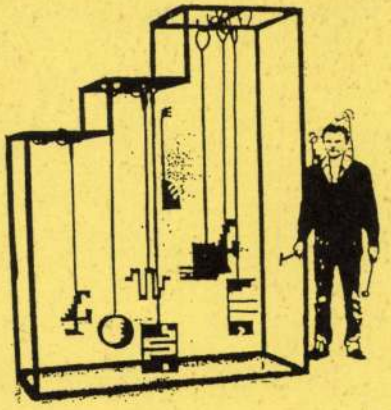

Budahelyi Tibor

MÓDER ZENÉLŐ SZOBORPARK
MÚZEUM - KORTÁRS GYŰJTEMÉNY
/ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁS /

1996-ban a Honfoglalás Millecentenárium ünnepség alkalmával nyílt meg okt. 12-én az INSTRUMENTUM 4. (országos kortárs) Mobil Fesztivál alatt.

Egy éves a Zenélő Szoborpark állandó kiállítás

Szereplő művészek:

BUDAHELYI Tibor /Budapest/
DROZSNYIK István /Miskolc/
ÉZSIÁS István /Győr/
GALGÓCZI György /Győr/
HALÁSZ Károly /Paks/
HERITESZ Gábor /Budapest/
HORVÁTH László /Zalaegerszeg/
KALMÁR János /Budapest/
VARKOLY László / Tatabánya/
ef ZÁMBÓ István /Szentendre/
ZIELINSKI Tibor /Budapest/
VERES Audor /Budapest/

ZENEPARK FESZTIVÁL

1997. október 10-én, pénteken 14 órától
a Kultúr köz 3-nál a domboldalon lévő

Zenélő Szoborpark Múzeumban,

majd 20 órától a **Főiskola Étteremben** zajlik 02 óráig.
A fesztivál a Zenélő Szoborpark kortársgyűjtemény
az alkotóművészek és a támogatók tiszteletére jön létre.

Műsor I.: 14 órától

köszöntő beszédek és állófogadás

Sáry László zeneszerző "ACÉLSZOBOR ZENE"
előadja legújabb zeneművét a meghívott művészekkel.

Móder Rezső: "ATTILA KIRÁLY ÉS St. ISTVÁN KIRÁLY
MÁSODIK BESZÉLGETÉSE A VASGYÁRBAN" - ZENEMŰ

Szabadon választott gyakorlatok.

Műsor II.: 20 órától /Főiskola Étterem/

szobrászművészek közös zeneműve

SZOBORZENE - NEHÉZZENE
Kelemen Angelika és csapata
ef Zámbó István és a Happy Dead Band
Belépő: 300 Ft.

ZENEPARK FESZTIVÁL

Van valami példátlan következetesség abban, hogy e két mű egymás után, és nem fordítva keletkezett, hiszen a tragikus életérzés, amit a második munka fogalmaz meg elementáris erővel, a korábbi alkotásokban is jelen van. Gondoljunk a barátságosan szétnyíló, de elérhetetlen magasságba törő köztéri alkotásra, a hegyes, éles, ék alakú formák sokaságára, a csonkakúpokra, a fájdalmasan visszakunkorodó hullámmotívumokra, a Roncsolt elem és az Ipari objekt című sorozatokra, amelyek a Csiky Tibor emlékmű részelemeit is értelmezik.

Talán a beért bölcsességgel magyarázható, amely a mértékletesség és kiteljesedés függvényében képes a tiszta gondolkodás és mély érzelem cselekvő összhangját egyetemes érvényű igazságokat kimondó művészetté változtatni.

Csakis a kiválasztottak tulajdonsága ez.

N. Mészáros Júlia

Tisztelettel meghívjuk
1992. szeptember 29-én 19 órára
a Fészek Művészklubba,

BUDAHELYI TIBOR

ITT FEKSZEM KITERÍTVE
című kiállítására

Megnyitja: *Keserű Katalin*
művészettörténész

Megtekinthető: október 16-ig,
naponta 14-20 óra között

Budahelyi Tibor utóbbi művei közül két kiemelkedő jelentőségű alkotásra hívnám fel a figyelmet. Az egyik *Csiky Tibor sírem-léke*, amelyet nemrég avattak a Farkasréti temető felső 8-as parcellájában, a másik a *Művészet halála* című, performance keretében bemutatott mű. Mindkettő összegző jellegű, korszakzáró munka, megrázó erejű, egyszerre intim és monumentális alkotás.

Az előbbi a mestertől tanultak szigorú és alázatteljes összefoglalása, minden elemében szimbólikus tartalmat hordozó fémplasztika, utolsó főhajtás az igazságkereső következetessége, tisztasága, egyszerűsége és elvei előtt, a XX. század végi Teremtő metaforája.

A másik egy metaforikus jelekből építkező korszakot zár, ahol a művész személyes interpretációja tiszta szimbólummá változtatja az absztrakciót. Mű és művész megigazulásának misztériuma, ahol a megjelenés tisztán vizuális minőségei a létezés alapformáivá lényegülnek.

L. Kovászhazi Viktória. Fejezetek a magyar éremművészet történetéből. Bp.: 1999 Argumentum; M. Numizmatikai Társulat

*Névmutató**

Alföldi János 94
Asszonyi Tamás 135, 138, 140–142, *153*

Beck Ö Fülöp 25–26, *38*, 40, 44–45, 47, *52–54*, 61, 64, 67, 70–72, 76, 96–99
Berán Lajos 46, 48, 62, 64, 66, 73, 93–94, 96, 98–106, *113–118*
Bernsee József 13
Bethlen Gyula 42, 50
Bezerédy Gyula 44, 50
Boehm József Dániel 10, 12–15, 17, 19–20, 24, *30–31*
Boldogfai Farkas Sándor 95
Borsos Miklós 98, 132–133, 137, 139–140, *146*
Bödy Kálmán 95
Brüll Moritz 13
Budahelyi Tibor 135, 138, 142, 144, *159*

Czinder Antal 124–131, 134, 140–142, *147–150*

Csikszentmihályi Róbert 133, 137, 141, *154*
Csíkvári Péter 136, 138
Csiky Tibor 136, 138, 142, *159*
Csillag István 46, 50, 61, *77*, 98
Csiszér János, Zs. 94, *119*
Csúcs Ferenc 95, 98, *120*

Edvi Illés György 97
Egyed Emma, Sz. 98
Esseö Erzsébet 74, 76, *119*
Exner Károly 22, 26, *34*, 93

Ferenczy Béni 124, 132, 139–140, 144, *146*
Ferenczy István 10, 12, 17, *28–30*, 92
Fémes Beck Vilmos 68–71, 74, 76, *80–82*, 96
Friedrich Ferenc 142, 145

Gaál István 98
Gáti Gábor 98, 141, 143, 145, *160*
Gerl Károly 15–17, 19, 21–22, *31–33*, 93, 98

Hafner Arnold 45, 48, 50, 61–62, 73–74
Holdas György 143, 145, *160*
Horváth László 144, 145

Ispánki József 97–98
Iván István 98

Jittner Antal 13
Juhász Gyula 47, 50, *77*

Kallós Miklós 98
Kalmár János 142, 145
Karl Henrik 11–12, 16, *28*
Kenéz László 133, 137, *157*
Kiss György 98, 142, 144–145, *160*
Kiss Kovács Gyula 140–141, 145, *159*
Kiss Nagy András 98, 133, 136–137, 140–142, 144, *156*
Kovács László, Cs. 135, 138, 144, *158*
Kövesházi Kalmár Elza 65, 76

Ligeti Erika 134–135, 137, 140–141, 144, *155*
Lóránfi Antal 15–17, 22, 25, *35*
Lugossy Mária 136, 138, 142–144, *157*

Madarassy Walter 94, 97 *122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *3*
Merényi Gina 98
Mester Jenő 98
Moiret Ödön 62, 65–67,
Murányi Gyula 42, 47, 5

Nagy István János 135, 1

Palotás József 135, 138,
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10,
Reisner József 19, 21–22
Reményi József 46, 50, 73, 76, *84–85*, 94, 97
Renner Kálmán 98, 110–
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15– 92–93
Schwartz István 15–17, 1
Seidan Wenzel 9–10, 14,
Soltra E. Tamás 144–145

* A névmutató csak a magyar éremművészek neveit tartalmazza.

Budahelyi Tibor

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívunk minden gyermeket, fiatalt, érdeklődőket a **hároméves Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs (magán)gyűjtemény** helyszínére, Dunaújváros, Kultúr köz 3.

1999. október 12-én, kedden egész napos zenélésre.

A Zenélő Szoborpark állandó kiállító művészei:

BUDAHELYI Tibor (Budapest) • **DROZSNYIK** István (Miskolc) • **ÉZSIÁS** István (Budapest) • **GALGÓCZY** György (Győr) • **HALÁSZ** Károly (Paks) • **HERITESZ** Gábor (Budapest) • **HORVÁTH** László (Zalaegerszeg) • **KALMÁR** István (Budapest) • **MÓDER** Rezső • **OROSZ** Péter (Budapest) • **VARKOLY** László (Tatabánya) • **VERES** Andor (Budapest) • **ef ZÁMBÓ** István (Szentendre) • **ZIELINSKI** Tibor (Budapest)

A Szoborpark magánkezdeményezéssel került átadásra 1996. október 12-én a HONFOGLALÁS MILLECENTENÁRIUM országos évforduló kapcsán. Dunaújvárosban és környékén ez az egyetlen maradandó létesítmény jött létre – amit a helyi kulturális bizottság elnöke, a bizottság tagjai, a város kulturális intézmények vezetői létrehozását ellenezték, nem támogatták.

A gyűjtemény a közoktatás ügyét nagyban szolgálja: képzőművészet, művészettörténet, énekzene, hangtan, fizika, anyagismeret témákban. Kulturális eseményeknek, vetélkedőknek rendszeres helyszínévé vált. Látogatott és népszerű objektum, idegenforgalmi értéke van. A Zenélő Szoborpark Európában egyedülálló létesítmény sajátosságai, komplex célja miatt. Nagy érték és reklám az országnak, a DUNAFERR-nek és Dunaújvárosnak.

A látogatások, tárlatvezetések, csoportos zenei foglalkozások, zenélések eddig ingyenesek voltak. További célok közül: a múzeum kialakítása nem végleges, területbővítése és folyamatos fejlesztése és műalkotások gyűjtése. Városvezetéstől hivatalos elismerés és üzemeltetésre vonatkozó erkölcsi és anyagi támogatás elvárása.

A Zenélő Szoborpark Múzeum megtekinthető – a műveken zenélni is lehet: naponta 10–18 óra között. 2400 Dunaújváros, Kultúr köz 3-nál. Tel.: 25/410-264 vagy Fax/tel.: 25/410-587

„Fire Dimensional Works" ★ Móder Musical Sculpture Park Museum, H-2400 Dunaújváros, Hungary ★

LÓSKA Lajos

TUDÓSOKNAK TUDOMÁNYOSAN

Dunaújvárosban 1990 óta nyíltan állítják-vitatják a mai napig önkormányzati városvezetők, humánvezetők, kulturális intézményvezetők, hogy: „Móder Rezső művészeti tevékenysége művészet-e? Vagy nem az."
„Akkor csinálj valamit a városért, ha erre megkérünk."
„Mi tudjuk mi kell és mi nem a városnak."
„Tudomásul kell venni ez egy igénytelen munkásváros, nem kell nekik művészet, épülő városi képtár, múzeum, hanem sport és kocsmák, hogy ne is gondolkodjanak..." „Városérdeket szolgálhat-e művészetnek elnevezett komplex tevékenysége, kitalálásai?" „Kell-e egyáltalán a városnak?" „Nem lenne-e érdemes más városba vagy más országba költöznie, ahol akarják, hajlandóak támogatni tevékenységét...! Satöbbi.

Ilyen kijelentéseket korábban – a pártállamban – városi vezetőink nem mertek, nem is akartak megtenni.
Ahol van városépítés, ott annak szerves része a művészet, a szellemi és környezetformálás anyagi és erkölcsi elismerése, a feladatok, és ezáltal az alapvető munka- és életkörülmények biztosítása. Erről kéne vitatkozni és tenni, és nem a városon kívül elismert, elfogadott iskolákban tantárgyként tanított művészről, művészekről – sorsuk felett is – ítélkezni. Azokról, akik életműveket adományoztak, hagynak az országra, városukra, mely városnak alig van köze hozzájuk.
A művészet tudományos értékű kísérletezés és munka.
A művész művészeti foglalkozása: életforma. Ha megkérdőjelezik művészetét, akkor saját magát, a művészember létezését kérdőjelezik meg szándékosan megpróbálva kiiktatni a közéletből. A város visszafejlesztése, a balkáni állapotok miatt művészek (is) kényszerültek elköltözésre, vagy abbahagyták támogatás és feladatok hiányában művészetüket. Hasonló szemlélet él a fejlődő országokban és balkáneurópában.
Ha pedig valami nincs eldöntve, akkor nem lehet szó anyagi és erkölcsi támogatásokról, vásárlásokról, városérdekű megbízásokról. Kiállításokhoz, a felkészülésekhez, az utazásokhoz nincs támogatás, nincs városi kitüntetés sem. Nem lehetnek városi művészeti fesztiválok, művészeti feladatok, képtár-múzeum. Helyettük inkább politikai jellegű, választási kampányos városi fesztiválok lehetnek.
A városban felügyelik a művészeket, a művészetet. Kimondottan utálják a mai művészet valamennyi ágát – nem is érdekli őket. Az a tény tehát – amelyben a városlakók, az országban és külföldön élők közül többen hisznek –, hogy a város kiemelten támogatott művésze vagyok: hazugság.
A senki nem lehet próféta saját hazájában című állítás szintén hazugság. Ez a jelenség akkor áll be bárhol a világban, amikor egy-egy magasabb szintű szellemi érték, munka megjelenik a hatalmukat féltő maradi szemlélet előtt.
A művészet valós, maradandó híd és tett a világban. Ha ezt a hidat valahol meghazudják, semmibe veszik – akkor az az ország alkalmatlan az Európához történő csatlakozásra.

Móder

BUDAHELYI TIBOR

Törékeny óriások

Modern üvegművészet a városligeti Palme Házban

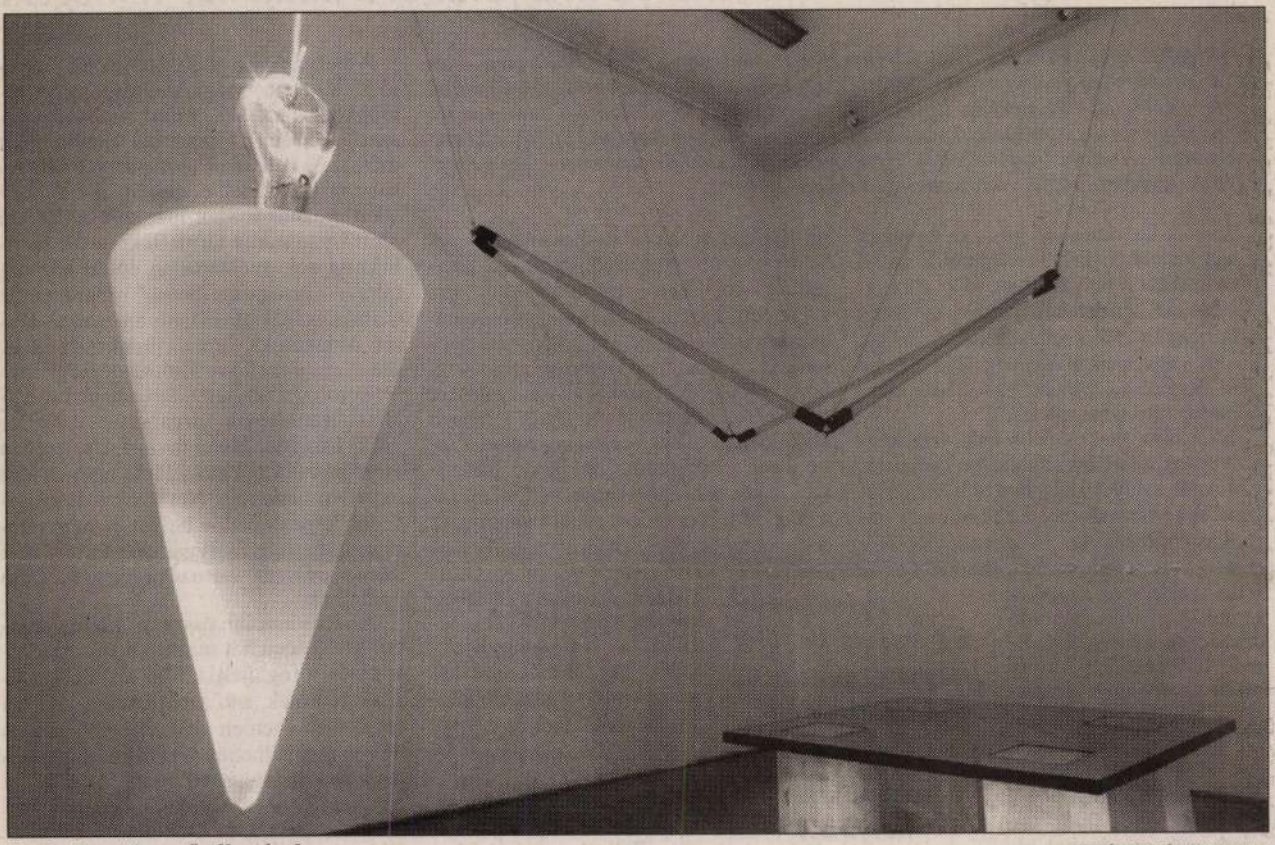

Szokatlan tömegű alkotások

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Üvegművészettel kapcsolatban leginkább könnyű tárgyakra gondolunk. Hiszen kinek jutna eszébe üvegből ötméteres szobrot készíteni? Budahelyi Tibor, Buczkó György, Czebe István, Gaál Endre és László Kyra a Palme Ház (XIV. kerület, Olof Palme sétány 8.) kiállítására szó szerint nehéz súlyú alkotásokat készítettek. Fragile, vagyis törékeny a címe tárlatuknak, amely március 25-ig látható.

Törékeny óriások. Leginkább így jellemezhetők a Palme Ház Fragile című tárlatának alkotásai. Némelyiknek tömegét és súlyát tekintve a néző szinte megfeledkezik a művek alapanyagáról, az üvegről.

Az üvegművészet a múlt század ötvenes éveiben túllépett a háztartási termékek és az iparművészet határán. Elterjedtek az egyedi és kis szériás üvegtárgyak, üvegszobrok. A Palme Házban kiállított művek épületbejáratok és előcsarnokok díszítésére készültek, de elsősorban nem iparművészeti üvegmunkák, hanem képzőművészeti alkotások. Köztük olyan tárgyakkal és részletekkel, amelyeket üvegből eddig nem láthatott a közönség.

Hatalmas töltőtollra hasonlít *Budahelyi Tibor* műve, amely dárdaként fúródik talapzatába és a kiállítóterem egyik sarkába. A művet körbejárva a néző úgy érezheti magát, mint Gulliver az óriások országában. Raklapokon állnak *Czebe István* munkái, amelyek szintén raklapok, csak üvegből. Az eredetileg fából készült súlyos szállítóeszközök újszerű anyaguk miatt egészen más jelentést kapnak. Csak tömegük és méretük változatlan. Oldalukon látható a nemzetközi jel, az üvegpohár és az esernyő: törékeny, és a víztől óvni kell. *Gaál Imre* hatalmas méretű alkotása épülő hajó bordázatára emlékeztet, csakhogy a többméteres rudak nem fából, hanem ebben az esetben is üvegből készültek. Ha gondolatban továbbépítjük, egy üveghajó képét láthatjuk kirajzolódni.

A Palme Ház a kiállítótermek bérmentes átadásával segített a művészeknek – mondja az igazgató, *Hévizi Éva*. Saját erőforrásaikból fedezték az alkotók a szállítást és a tárlat berendezését, ami elsősorban a művek mérete és súlya miatt került jelentős erőfeszítésekbe.

Rumpler György

Szükség és fu

Egymás után emelkednek ki a földből a hatalmas tömegeke

Új irodaház épül a Róbert Károly körúton is. Ezen már senki nem lepődik meg, mert az utóbbi években gomba módra kezdtek szaporodni a különböző funkciókat betöltő modern épületek a környéken. Egymás után emelkednek ki a földből a hatalmas tömegeket gyomrukba süllyesztő monstrumok, a „plazák", és hasonló építészeti értékeket képviselnek az irodaházak is. Homlokzatalakításuk formakészlete szinte megegyező, ezért minimális változatosságot mutat.

Lássuk be, nincs idő hosszan tervezni, rohamléptekben kell kielégíteni a mohó piacot. Akár a belvárosban, akár attól távolabb eső területeken járunk, új építészet bukkan elő a századfordulós házak közül, vagy csak magában állva. Hetek alatt magasba szöknek, eklektikus utcaképet teremtve maguk körül.

Ez a fajta funkcionális építkezés közvetve Amerikát mondhatja bölcsőjének. Chicagót, melyet 1871-ben tűzvész pusztított el, romba döntve az akkori fa- és öntöttvas építményeket. A város újjáépítése óriási tömegeket vonzott körzetébe. A telkek alaposan megdrágultak, s így a megmaradó szabad és viszonylag olcsó terjeszkedési irány miatt az épületek magassága növekedni kezdett. Új gépészeti berendezések születtek kizárólag erre a speciális épülettípus felszerelésére. Ilyen az azóta már mindenhol elterjedt személyfelvonó is.

Kezdetben historizáló homlokzatot kaptak az új épületek, de aztán fokozatosan áttértek az acélváz alkalmazására, melyek nagyméretű üvegtáblákat fogtak közre: az ablakok és a falsíkok rendszere hálót alkot. Ez a homlokzatalakítás nagy vonalakban máig megmaradt. Amerika csak közvetett előzménye a mai irodaépítészetnek, hogy az imént említett chicagói iskola legmarkánsabb egyéniségei, mint Louis Sullivan is, ugyanis Franciaországban tanultak. Ezt az építési technikát, illetve az anyagok előállításának módszerét Európából importálták Amerikába. A földrész azóta erre az úgynevezett „magasház"-építészetre specializálódott, ami azt jelenti, hogy a ház 23 emeletnél is magasabbra emelkedik. Bárhogy viszonyulunk is ezekhez az építészeti alkotásokhoz, irodák és munkahelyek építésére nagymértékben tartanak igényt a frissen alakuló cégek. Ilyen céllal készült el a Teve utcai rendőrpalota rendkívül plasztikus, kéken csillogó tömbje melletti új irodaház. Elhelyezkedése miatt beletartozik abba a láncba, mely hasonló rendeltetésű épületekkel fűzte végig a Váci utat és környékét. Az összes irodaváros közül talán ez a terület a legversenyképesebb. Az itteni irodákat már jóval az épületek befejezése előtt kiadták.

Egyesével kellene nagyító alá venni az épületeket: valóban megállják-e helyüket önmagukban és a városképhez viszonyítva.

Nincs ez másként a Globe 13 névre hallgató irodatömbnél sem. Műszaki átadása 2001. január 31-én zajlott. Az utcáról érkezőt centrális előcsarnok fogadja, ahonnan tovább indulhat célja felé a kilenc emelet valamelyikén. Az épületszárnyak mindkét oldalán ablaksor húzódik, ezáltal a leendő irodák tere megfelelő természetes fényt kap. Ez azért sem elhanyagolható, mert az irodák egy-egy szint két oldalán kapnak majd helyet. Közlekedést a közöttük futó folyosó biztosít, de az egyelőre üres belső terek lehetővé teszik nyitott és különböző egységekre bontott légterű irodák létrehozását is. A tervezés az osztrák tervező vezette Letzbor Hungária tervezőiroda feladata volt.

A helyszín kiválasztása magától értetődő lehetett. Megközelítése mind tömegközlekedéssel, mind autóval egyszerű, az épület markáns tömbje már messziről látható az előtte üresen álló terület miatt. Ennek eredményeként a felsőbb emeleti irodák majdani bérlői elé széles panoráma tárul. Teve utcai homlokzata sok, mostanában épülő ház hatalmas „üveg-fém-beton" felületeinek kialakításánál ideálisabb arányokat mutat. Ablakainak ritmusa érdekesen ellenpontozza a mellette álló rendőrségi épület homogén felületét. Ezt a hatást speciális burkolatának sárga színe csak tovább fokozza. Noha szoros értelemben véve irodaházról beszélünk, nem ez lesz egyetlen funkciója. Nemcsak üzlethelyiségek kapnak benne helyet, hanem étterem, kávézó és mélygarázs is, mely már szinte evidens tartozéka egy hasonló épületnek.

A város tisztább összképe szempontjából kedvezően hat minden építkezés, beépülnek a foghíjak, a föld alá mélygarázsok kerülnek, ami a közlekedés javítása érdekében égetően szükséges. De sajnos úgy is megítélhetjük a kérdést, hogy Budapestiek szinte apatikusan haladnak el az új építkezések mellett, ügyet sem vetve arra, szükség és funkció milyen mértékben szorítja az esztétikumot.

Régen ez nem így volt. Annak idején óriási vitát kavart a várbéli Hilton Szálló építése. Hosszan elemezték, megengedhető-e egy tiszta műemléki környezetben, vagy sem. A szálló természetesen megépült, mint ahogy minden ház megépül anélkül, hogy bárki megvizsgálná, illik-e környezetébe. A még malter- és festékszagú új házak csak részben kerülhetnének efféle elbírálás alá. Egyesével kellene nagyító alá venni plazákat, irodaházakat, lakóházakat, s meggondolni, valóban megállják-e helyüket önmagukban és a városképhez viszonyítva.

Bacsó Borbála

az Octogon építészetkritikai műhely tagja

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Családját,
valamint Barátait

BUDAHELYI TIBOR

Munkácsy- díjas szobrászművész

kiállításának
megnyitására

1999. április 16- án, 18 órára a

Városi Művészeti Múzeum Képtárába
(Esterházy- palota, Király u. 17.)

A kiállítást menyitja:

VÁRNAGY ILDIKÓ

Munkácsy- díjas szobrászművész

Megtekinthető:

1999. június 27- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig

Tisztelettel várjuk!

Az 1995-ös *Budahelyi-összes,* a két évtizedes munkásság törekvéseire, műveire visszatekintő kiállítás után három évvel új munkákkal jelentkezik az a szobrász, aki a konstruktív-geometrikus jellegű minimalista törekvésekkel párhuzamba állítható alkotásokkal építi karakteres, az ipari anyagokat és technikákat, megmunkálásmódokat alkalmazó és a fegyelmezett, szikár, műszaki-mérnöki szemlélethez kapcsolódó koncepciókkal vezérelt szobrászatát. A korábbi alkotószakaszokhoz való konkrétkapcsolatokat és visszautalásokat jelezvén e kollekcióban természetesen jelen vannak még a dobozba zárt, fémforgácsba fektetett fém és fa hengertestek mint ipari objektek – a nyílt tértől való elrekesztettség, a belső, elszigetelt világ létrehozása, a rekvizítumszerű motívum-megragadás szellemiségét reprezentálván –, és természetesen nem lehetnek jelen azok a közelmúltban készült nagyméretű konstrukciók, amelyek a zalaegerszegi és tatabányai alkotótelepeken valósultak meg, s e szoborparkokban kerültek közösségi, egyszersmind végleges pozíciót kijelölő szabad térbe. Az új, kiállítási méretű, kiállítótermi dimenziókban térbe illesztett szobrok – a posztamensre illetve a padlózatra helyezhető fém, üveg és fa (fém–üveg, fém–fa, üveg–fa plasztikák – legfontosabb nóvuma az üveg mint anyag műbe-épülése, és a korábbi munkákból átemelt szivaralakú, csúcsban végződő, hengerből és kúpból szerkesztett éles, lövedékszerű alakzat mellett megjelenő, az ezt a testet körülölelő, megtört háromszög-keret. Az üveg fúvott, csiszolt, hajlított és színezett: varázslatos árnyalatokat, áttetszőségeket feltáró. A csúcsban végződő „lövedék-test" egyszerre jelenthet fenyegetettséget és törékenységet – és különösen törékenységet is, ha üvegből kivitelezett –, míg a durva fém az ipari atmoszféra kibontakoztatásának eszköze, közege lehet, de a szabályosság, a teljesség, a fájdalmas hiány, a megtörtség, a megszakítottság jelzése is. A kamara méretű – erőteljes, szuggesztív kifejezésük, a monumentalitást rejtő voltuk miatt definiálhatjuk így – kisplasztika-emlékművek mellett az újabb műegyüttesben kiemelkedő jelentőségű egységként értékelhetjük a *Kottázott acél* című, zenei antiérem-sorozatot: itt ugyancsak a háromszögformák, a fémszínek, a fúrások és a furatok, a marások kapnak fontos plasztikai szerepet. *Budahelyi Tibor* új munkái a feszültség és a nyugalom határmezsgyéjén kalandoznak, s az egyensúly végletes elvesztését, a teljesség visszavonhatatlan felbomlását, a fenyegetettség állandó jelenvalóságát szimbolizőálják, jelentik egy olyan jelenséggtartományban, ahonnan – hűvös tárgyilagossággal konstatálhatja a ráció – a harmónia, a szépség már a vágyak birodalmából is egészen egyszerűen, visszavonhatatlanul kitörlődött.

Wehner Tibor

1

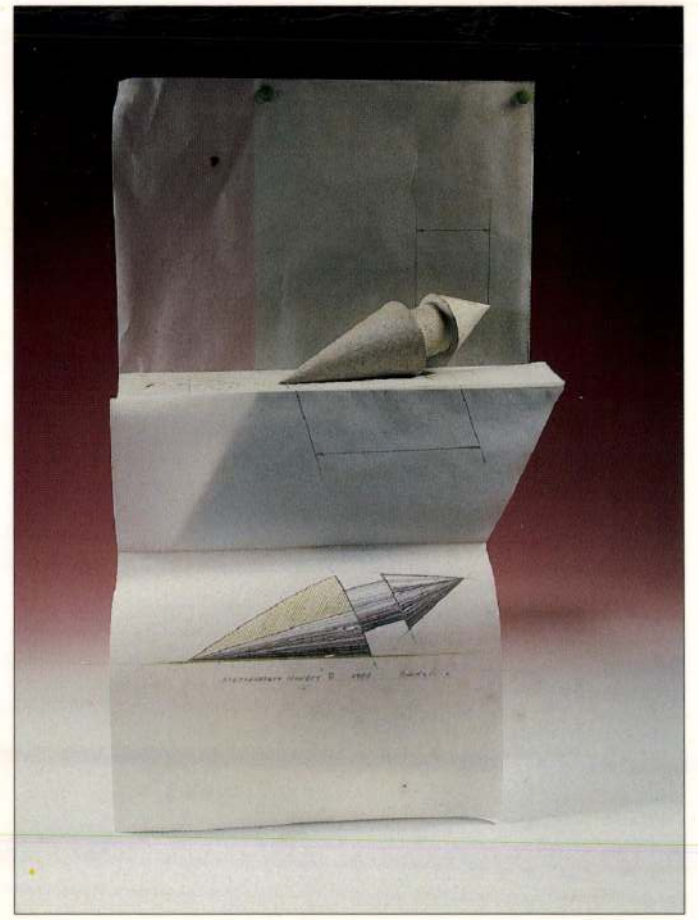

2

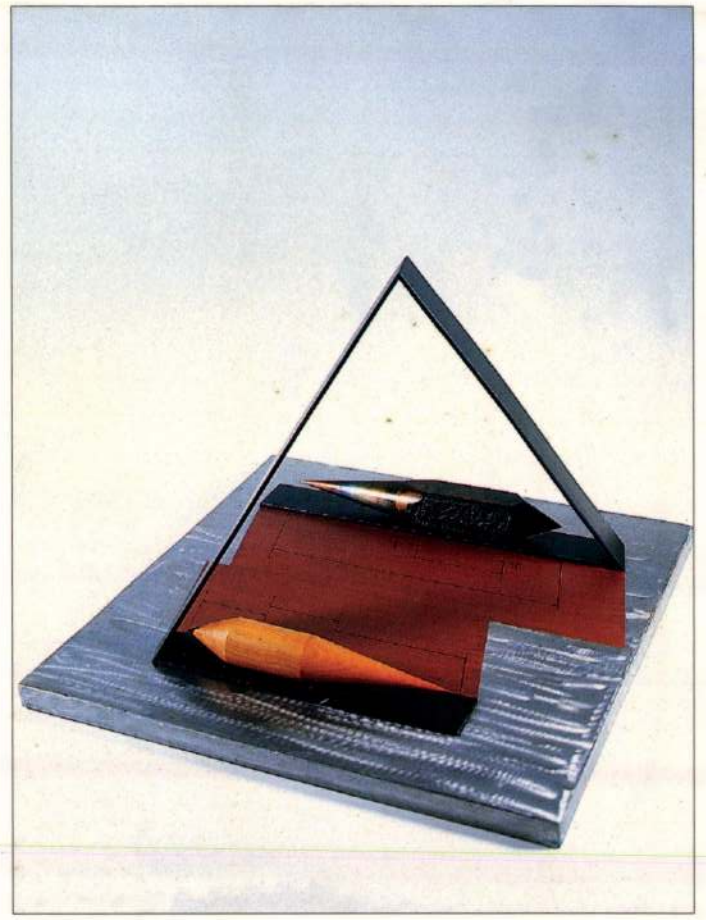

3

4

5

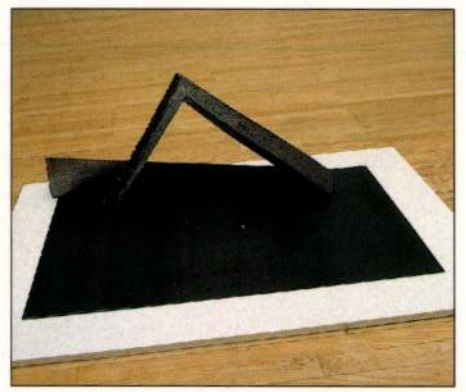

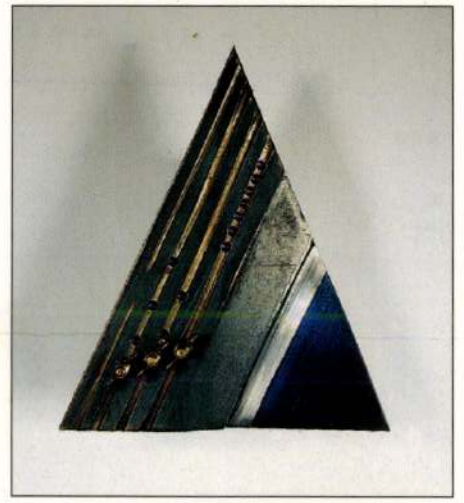

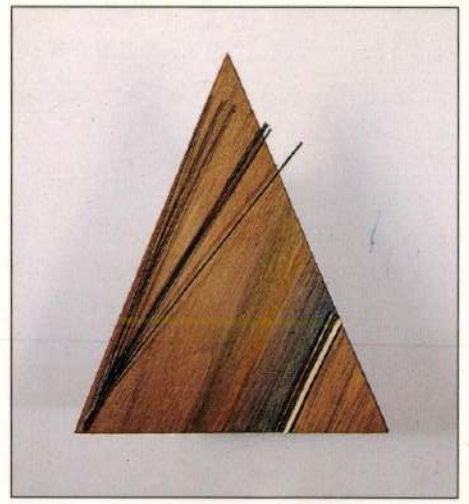

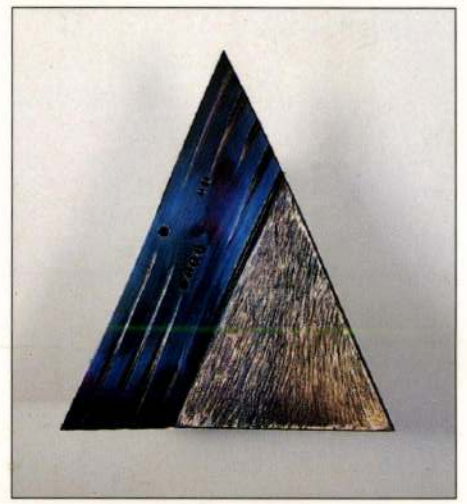

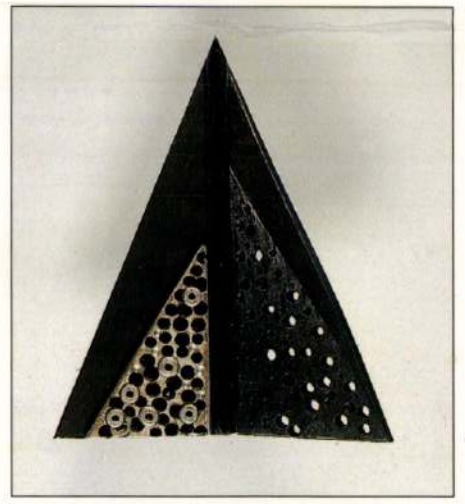

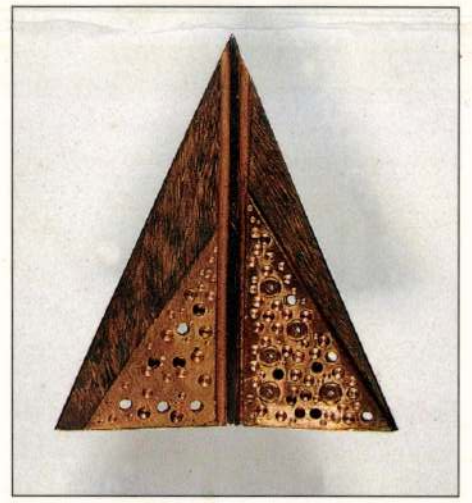

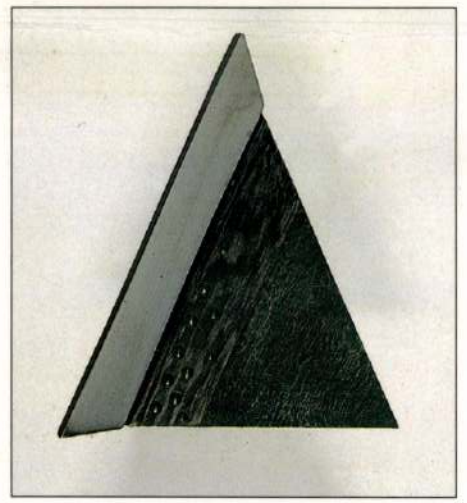

6

7

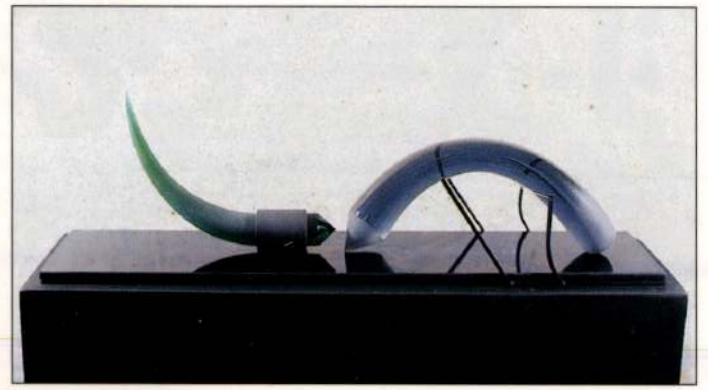

8

Three years after a retrospective exhibition of his output of two decades in 1995, sculptor Tibor Budahelyi now presents his new works. His art bears kinship with Constructivist, Geometric and Minimalist trends, yet it is distinctive in the use of industrial materials and techniques and in the concepts guided by an engineer's disciplined, terse technical thinking. On display are the metal or wood cylindrical shapes, as industrial objects, embedded in metal scraps and placed in boxes, which in the new collection constitute links with and references to his earlier creative periods, symbolizing separation from the open space, creation of an inner, isolated world, and the use of motifs as requisites. Missing are, understandably, the large-format constructions he has done recently in the artists' colonies at Zalaegerszeg and Tatabánya, where they are erected in sculpture gardens on communal ground. The most important novelty of his recent works—those which can well be accommodated in showrooms on account of their dimensions—is the incorporation of glass as material; these structures are made of metal and glass, metal and wood, glass and wood, and placed on pedestal or on the floor. Also new is the use of the broken triangular frame around the cigar-like, pointed shapes made up of cylinders and cones, looking like cartridges, which are familiar from his earlier work. Glass appears in various forms, blown or polished, cut or bent, and when stained, it boasts magic hues and transparencies of colours. The 'cartridge-shape' tapering off at the end may symbolize danger as much as vulnerability or fragility, especially when made of glass. The rough metal is a means and medium of creating an industrial atmosphere, and it may signal regularity and totality, just as painful absence, fragility and disruption. There is a hidden monumentality in these powerful and expressive works which thus may be described as small sculpture memorials, chamber pieces. Alongside them, of exceptional significance among the new works are Music Score in Steel, which was inspired by music, and the series of anti-medals, which was awarded the grand prize of the Sopron Medal Biennial and in which triangular forms, metal colours, drills, bores and etching are accorded important sculptural functions. Tibor Budahelyi's new works hover on the borderline between tension and calm, and symbolize the irrecoverable loss of balance, the irretrievable break-up of wholeness, the constant presence of threat in an area of phenomena in which, as rational thinking may state with cool objectivity, harmony and beauty are once and for all, irrevocably deleted even from the world of desires.

Tibor Wehner

9

10

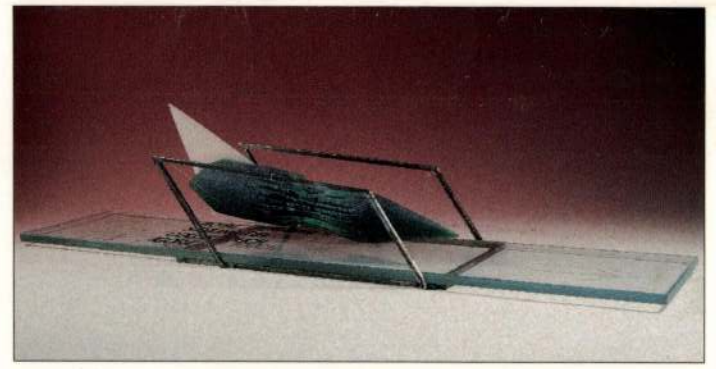

10

A kiadványt támogatták: NEMZETI KULTURÁLIS ALAP, ····· GALÉRIA '13 SOROKSÁR, ····· FUDAK, ····· BUDAPEST XXI., CSEPEL ÖNKORMÁNYZAT ·····

BUDAHELYI Tibor (Feldbach /A/, 1945, febr. 1.) szobrász.
Mestere: Csiky Tibor, Misch Ádám, Buna Konstantin.
1962-ben Budapesten géplakatos szakmunkásvizsgát tett. 1962-től 1969-ig géplakatosként, 1969-től 1989-ig dekorációsként a Csepel Művek Vas- és Acélöntödéjében dolgozott. 1966 és 1982 között a Csepeli Képzőművészeti Szabadiskolában tanult, 1976-tól rész vett a tokaji művésztelep munkájában, ahol 1983-ban és 1984-ben Joláthy Attilával szita-kurzust vezetett. 1989 és 1991 között a Királdi Alkotótelep szobrászszekciójának vezetője volt, 1990 és 1993 között a győri Nemzetközi Képzőművészeti Szimpózion szervezésében vett részt. 1991-től a Győri Nemzetközi Grafikai Biennálé szervezőbizottságának tagja, 1992 óta vesz részt a Szimpozion Társaság, 1993-tól a bárdudvarnoki üvegművészeti szimpozion munkájában. 1989 óta szabadfoglalkozású művész, Budapesten él. Pályája kezdetén, a hatvanas-hetvenes években táblaképeket festett és sokszorosított grafikákat készített. A hetvenes évek második felében, Csiky Tibor munkásságának és egyéniségének hatására fordult a szobrászat felé. Konstruktivista szellemiségű, geometrikus alapformákból szerkesztett kisplasztikákat, domborműveket, érmeket és monumentális térplasztikákat alkot. A különböző fémekből (vas, acél, bronz) és fából alakított kompozícióit ipari, műszeripari eljárásokkal munkálja meg. Műveinek jellegzetes vonása a ritmikus rend, az ismétlődés, visszatérő motívumai a fúrt lyukak, az elemek csavarokkal való összefogása. Munkái közül számos zenei inspirációra született, érmei nemegyszer hangszerekként is megszólaltathatók. Objekteket, ojektfotókat is készít.
Díjak: 1983: Orsz. Érembiennálé, Sopron, KISZ-díj; 1984: Csontváry-érempályázat III. díja, Pécs; 1985, 1987: a Pesterzsébeti Múzeum díja; 1989: Második Világháborús emlékműpályázat, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus díja; 1990, 1991: Nemzetközi Képzőművészeti Szimpózium díja, Győr; 1991: Orsz. Érembiennálé, Sopron; Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetség díja; 1993: Orsz. Érembiennálé, Sopron, a Roisz Vilmos Alapítvány díja; 1994: a FIDEM '94 érem-tervpályázat különdíja; 1995: Orsz. Érembiennálé, Sopron; a Műv. És Közoktatási M. díja; 1996: Munkácsy-díj; Nemzetközi Groteszk Fesztivál, Kaposvár, a Magyar Szobrász Társaság díja; Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé díja, Bp.; Csepeli Képzőművészek I. Biennáléja, Bp., I. Díj.; 1997: Orsz. Érembiennálé, Sopron; Ferenczy Béni-díj, Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatának nagydíja; Orsz. Kisplasztikai Biennálé, Pécs, különdíj; 1998: Soroksári Önkormányzat fődíja.
Egyéni kiállítás: 1979: Városi Könyvtár, Százhalombatta 1980: Csepel G. 1981: Csepel Művek Vas- és Acélöntöde, Bp. Munkás Művelődési K., Dunaújváros 1982: Fészek G. 1983: IH G., Paks (Friedrich Ferenccel) 1985: Váci Mihály Kiállítóterem, Nyíregyháza; Múzeum, Kiskunhalas 1986: Kunstforening, Tromsø (NOR); Alta (NOR) 1987: Műv. K., Érd 1988: Műegyetem G., Bp. 1991: Gaál Imre G. 1992: Fészek G. 1995: Csepel G.: MTA Zenetörténeti M.; Dorottya u. G.; Vár Art G., Győr 1996: Banán Klub, Bp.; Sindelfingen (D); 1997: Hidegzuhany Galéria, Tatabánya.
Csoportos kiállítás: VIT-pályázat, MNG 1977; Orsz. Kisplasztikai Biennálé, Pécs 1981–1997; Meditáció I–II–III–IV–V–VI–VII–VIII., Bartók 32 G., Műcsarnok, Győr, Műv. K., Paks 1982–1987; Orsz. Érembiennálé, Sopron 1983–1997; FIDEM, Firenze 1983, Stockholm 1985, Colorado Springs 1987, Helsinki 1990; Modern Magyar éremművészet, Wolverhampton, London, Oxford 1984; Rend 84, Józsefvárosi G. 1984; Országos Faszobrászati Kiállítás, Nagyatád 1988–1996;Nemzetközi Szobrászrajz Beienálle, Bp. 1992–1996; Nagy Szobrok, Palme Ház, Bp. 1993; Instrumentum, Dunaújváros, Győr 1993; Kisszobor, Vigadó G. 1994; Kortárs magyar üvegművészet, Médium G., Szombathely 1994; Helyzetkép, Műcsarnok 1995; Éremhatáresetek, Budapest G. 1997; Magyar Szalon, Műcsarnok 1997.
Művek közgyűjteményben: Bárdibükki Üvegszimpozion Gyűjteménye, Bárdibükk G. 1997; British Múzeum, London; Csontváry M., Pécs; IM: IKM, Székesfehérvár, JPM, Pécs, Kecskeméti Képtár, Kunstforening, Tromso (NOR); Liszt F. M., Sopron MNG; M. Nemzeti M.; MTA Zenetörténeti M.; Paksi Képtár, Pesterzsébeti M.; Rippl-Rónai M., Kaposvár, Városi Gyűjtemény, Nyíregyháza; Xantus J. M., Győr.
Köztéri munkák: Négy szobor (1982–1987 Huszárokelőpuszta, Vadaspark, fa); A-B elem (1981 Dunaújváros, Szoborpark, krómacél); Rezgő elemek! (1983 Tokaj, Alkotóház, fém, fa – megsemmisült);Rezgő elemek II. (1984 Hajdúszoboszló, Gyógyfürdő, acél); Zengés (1988 Bp., Újpalotai lakótelep, acél, krómacél); Csiky Tibor-síremlék (1991 Bp., Farkasréti temető, acél); Játszótéri plasztika (1992 Bodajk, Templomudvar, fa); Feliratos plasztika (1992, győr, Ifjúsági Ház, fém); Fémzászló I–II–III. (1995 Bp., Csepel Galéria, fém) megsemmisült; Ganz Ábrahám emlékére (1997 Zalaegerszeg, Kézművesek háza szoborparkja, acél); Három éves terv (1997 Tatabánya, Szabadtéri Bányászati Múzeum, acél).
Irod: FÁBIÁN L.: ~ kiállításának katalógusa, Dunaújváros, Munkás Művelődési Központ, 1982.; FRANK J.: Vaskoporsó, ÉS 1991. Ápr. 26.; KESERŰ K.., Itt fekszem kiterítve, UM 1993/6. 67–68. o.; KOVÁSZNAI V., L.: – ilmaisun taysun uutta muotoa etsimsasa. In: Kolme Muotokuvaa ali Unkarin nykymitalitaiteen suuntauksiu, Mitali-Medaljen, Helsinki, 1993/2.; KOVÁSZNAI V., L.: Három portré, avagy a jelenkori éremművészet vonulatai, Numizmatikai Közlöny 92–93, 1993–94.; BARANYI A.: Egy hang nyoma, Bp. 1995, Csepel G., Katalógus; MÉSZÁROS J., N.: Bevezető. Bp. 1995, Csepel G., Katalógus; WEHNER T.: Elnémult gyári szirénák és néma szirének hangjai, UM 1995/11–12. 76–80. O.; WEHNER T.: Facsiga. – Szerkesztett makett című alkotása, A IV. Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé Szimpozionának kiadványa, Bp. 1996. 36–39. O.; WEHNER T.: Logiv and Postry, The Medals of – Medal No. 30., Spring 1997. 87–90. O. BEKE L.: Bevezető, Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé, Muraszombat (SL) 1997.

---

① SZERKESZTETT CSIGA, *CONSTRUCTED WHIRLIGIG,* 1996
Fa, papír, pausz, wood, paper, tracing paper, 10×30×40 cm
② SZERKESZTETT TÉR II, *CONSTRUCTED SPACE II,* 1997
Fa, acél, wood, steel, 40×50×50 cm
③ GANZ ÁBRAHÁM ÉS ÉN I, *ÁBRAHÁM GANZ AND I (I),* 1996
Acél, steel, 15×80×80 cm
④ MÉRHETŐ ÜVEG OBJEKT I–III., *MEASURABLE GLASS OBJECT I–III.;* 1995
Acél, üveg, steel, glass, 25×40×20 cm
⑤ DELTA I, *DELTA I,* 1996
Acél, steel, 50×70×40 cm
⑥ KOTTÁZOTT ACÉL+FA I–VI., *MUSIC SCORES IN STELL I–VI.,* 1996
Hőkezelt acél, Steel, 3×10×14 cm
⑦ IPARI OBJEKT LÁDÁBAN I, *INDUSTRIAL OBJECT IN CHEST I,* 1995
Fa, fém, üveg, wood, metal, glass, 15×30×70 cm
⑧ HÍMTORZÓ, *MALE TORSO,* 1997
Csiszolt hutaüveg, fa, fém, glass, wood, metal, 25×60×70 cm
⑨ GANZ ÁBRAHÁM ÉS ÉN II, *ÁBRAHÁM GANZ AND I (II),* 1997
Acél, krómacél, steel, chromium stell 60×120×300 cm (Zalaegerszeg)
⑩ ŰRFEGYVER I, *SPACE WEAPON I,* 1997
Csiszolt hutaüveg, fém, glass, metal 14×15,5×70 cm
⑪ HÁROMÉVES TERV, *THREE-YEAR PLAN,* 1997
Festett acél, painted steel, 100×200×180 cm (Tatabánya)

BUDAHELYI, Tibor (b. Feldbach Austria, 1 February 1945), sculptor
Studied with Tibor Csiky, Ádám Misch and Konstantin Buna.
In 1962 he obtained a skilled fitter's certificate. Between 1962 and 1969 he worked as an engine fitter. From 1969 to 1989 he was in charge of decorations at the Csepel Iron and Steel Works. Between 1966 and 1982 he attended courses at the Csepel Free School for Fine Arts; from 1976 onwards he has participated in the activities of the Tokaj Artists' Colony where he also ran silk-screen printing courses with Attila Joláthy. Between 1989 and 1991 he led the sculpture section of the Artists' Colony at Királd. Between 1990 and 1993 he participated in the organisation of the International Fine Art Symposia at Győr. From 1991 he has been a member of the organising committee of the International Graphic Art Biennial in Győr, from 1992 he has participated in the work of the Symposium Society and from 1993 in the work of the Glass Symposia at Bárdudvarnok. Since 1989 he is a free-lance artist; he lives in Budapest. At the beginning of his career in the 60s and 70s he made panel paintings and prints. Influenced by the personality and work of Tibor Csiky, he turned to sculpture in the late 70s and created small sculptures, reliefs, medals and also monumental spatial constructions, made up of basic geometrical forms, in the Constructivist fashion. He builds his compositions of iron, steel, bronze and wood and uses various manufacturing and precision engineering procedures to work his materials. Characteristic features of his work are a rhythmic order, repetition, the recurrent motifs of drilled holes and the use of nuts to link elements. Several of his works have been inspired by music; some give out sounds as musical instruments do. He also makes objects and photographs of objects.
Awards: KISZ Prize, National Medal Biennial, Sopron, 1983; 3rd prize, Csontváry Medal Competition, Pécs, 1984; Prize of the Museum of Pesterzsébet, 1987; Prize of the Fine and Applied Arts Board, Second World War Memorial Competition, Budapest, 1989; Prizes of the International Fine Art Symposia, Győr, 1990, 1991; Prize of the Hungarian Artists' Association, National Medal Biennial, Sopron, 1991; Prize of the Viktor Roisz Foundation, National Medal Biennial, Sopron, 1993; Special Prize, FIDEM '94 Medal Competition, 1994; Prize of the Ministry of Culture and Public Education, National Medal Biennial, Sopron, 1995; Munkácsy Award, 1996; Prize of the Hungarian Society of Sculptors, International Festival of the Grotesque, Kaposvár, 1996; Prize of the International Biennial of Sculptors' Drawings, Budapest, 1996; 1st Prize, 1st Biennial of the Artists of Csepel, Budapest, 1996; Béni Ferenczy Prize, Grand Prize of the Local Government of Győr–Moson–Sopron County, National Medal Biennial, Sopron, 1997; Special Prize, National Small Sculpture Biennial, Pécs, 1997; Grand Prize of the Local Government of Soroksár, 1998.
One-man shows: 1979, Town Library, Százhalombatta; 1980, Csepel Galéria, Budapest [Budapest]; 1981, Csepel Iron and Steel Works, Budapest; Workers' Cultural Centre, Dunaújváros; 1982, Fészek Galéria, Budapest; 1983, IH Galéria, Paks (with Ferenc Friedrich); 1985, Mihály Váci Showroom, Nyíregyháza; Museum, Kiskunhalas; 1986, Kunsforening, Tromsø (Norway); Alta (Norway); 1987, Cultural Centre, Érd; 1988, Technical University Gallery, Budapest; 1991, Imre Gaál Galéria, Budapest; 1992, Fészek Galéria, Budapest; 1995, Csepel Galéria, Budapest; Museum of Music History, Hungarian Academy of Sciences, Budapest; Dorottya Utcai Galéria, Budapest; Vár Art Galéria, Győr; 1996, Banán Klub, Budapest; Sindelfingen, Germany; 1997, Hideg Zuhany Galéria, Tatabánya.
Collective exhibitions: 1977, World Youth Meeting Competition, Hungarian National Gallery, Budapest; 1981–97, National Small Sculpture Biennials, Pécs; 1982–87, Meditations I–VIII, Bartók 32 Galéria, Budapest, Műcsarnok, Budapest, Győr, Cultural Centre, Paks; 1983–97, National Medal Biennials, Sopron; FIDEM, 1983, Florence, 1985, Stockholm, 1987, Colorado Springs, 1990, Helsinki; 1984, Modern Hungarian Medals, Wolverhampton, London, Oxford; 1984, Rend 1984, Józsefvárosi Galéria, Budapest; 1988–96, National Exhibitions of Wood Sculpture, Nagyatád; 1992–96, International Biennials of Sculptors' Drawings, Budapest; 1993, Large Sculpture, Palme Ház, Budapest; 1993, Instrumentum, Dunaújváros, Győr; 1994, Small Sculpture, Vigadó Galéria, Budapest; 1994, Contemporary Hungarian Glass Art, Médium Galéria, Szombathely; 1995, State of Affairs, Műcsarnok, Budapest, 1997, Medal Borderline Cases, Budapest Galéria; 1997, Magyar Szalon, Műcsarnok, Budapest
Works in public collections: Glass Symposium Collection, Bárdibükk; British Museum, London; Csontváry Museum, Pécs; Museum of Applied Arts, Budapest; King Stephen Museum, Székesfehérvár; Janus Pannonius Museum, Pécs; Galéria, Kecskemét; Kunsforening, Tromsø (Norway); Ferenc Liszt Museum, Sopron; Hungarian National Gallery, Budapest; Hungarian National Museum, Budapest; Museum of Music History, Hungarian Academy of Sciences, Budapest; Képtár, Paks; Museum of Pesterzsébet; Rippl–Rónai Museum, Kaposvár; Municipal Collection, Nyíregyháza; János Xantus Museum, Győr.
Works in public places: Four Statues (wood, 1981–1987), Game Preserve, Huszárokelőpuszta; Elements A + B (chromium steel, 1981), Sculpture Garden, Dunaújváros; Vibrating Elements I (metal, wood, 1983—destroyed), Artists' Home, Tokaj; Vibrating Elements II (steel, 1984) Medicinal Baths, Hajdúszoboszló; Ringing (steel, chromium steel, 1988) Újpalota Housing Estate, Budapest; Tomb of Tibor Csiky (steel, 1991), Farkasrét Cemetery, Budapest; Playground Sculpture (wood, 1992), Bodajk; Sculpture with Inscription (metal, 1992), Youth House, Győr; Metal Flags I–II–III (metal, 1995), Csepel Galéria, Budapest; In Memory of Ábrahám Ganz (steel, 1997), Sculpture Garden, Kézművesek Háza, Zalaegerszeg; Three-Year Plan (steel, 1997), Open-Air Mining Museum, Tatabánya.
Literature: Fábián L.: ~ kiállításának katalógusa, Workers' Cultural Centre, Dunaújváros, 1982; Frank J.: "Vaskoporsó", Élet és Irodalom, 26 April 1991; Keserű K.: "Itt fekszem kiterítve", Új Művészet, 1993, No. 6, pp. 67–68; Kovásznai V. L.: ~ ilmaisum taysin uutta muotoa etsimsasa. In: Kolme Muotokuvaa eli Unkarin nykymitalitaiteon suuntauksia, Mitali-Medaljen, Helsinki, 1993, No. 2.; Kovásznai V. L.: "Három portré, avagy a jelenkori éremművészet vonulatai", Numizmatikai Közlöny, Nos. 92–92, 1993–94; Baranyi A.: "Egy hang nyoma", Katalógus, Csepel Galéria, Budapest, 1995; Mészáros J. N.: "Bevezető", Katalógus, Csepel Galéria, Budapest, 1995; Wehner T.: "Elnémult gyári szirénák és néma szirének hangjai", Új Művészet, 1995, Nos. 11–12, pp. 76–80; Wehner T.: "Facsiga. ~ Szerkesztett makett című alkotása". A IV. Nermzetközi Szobrászrajz Biennálé Szimpozionának kiadványa, Budapest, 1996, pp. 36–39; Wehner, T.: "Logic and Poetry, The Medals of ~", Medal No. 30, Spring 1997, pp. 87–90; Beke L.: "Bevezető". Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé, Muraszombat [Murska Sobota, Slovakia], 1997.

BUDAHELYI

430 milliárdos deficit a terv

Havi négyezer forintra emelkedik jövőre a bérjövedelmekre igénybe vehető adójóváírás, az idei 3600-ról – ezt is tartalmazza a személyi jövedelemadóról szóló törvény tervezete, melyet kedden tárgyalt meg a gazdasági kabinet. Az ülés után *Draskovics Tibor*, a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkára újságírók kérdésére közölte: továbbra sem tervezik az idei adótábla módosítását.

Az osztalékadó felső kulcsa a javaslat szerint az idei 27-ről 35 százalékra emelkedik. Ezt akkor kell megfizetni, ha a kivett osztalék meghaladja a befektetett tőkének a jegybanki alapkamat kétszeresével számított részét. (A korábbi tervek szerint ez a limit a jegybanki alapkamat háromszorosa lett volna.) A kötelező nyugdíjjárulék egynegyede leírható lesz az adóból. A kedvezmények miatt összességében az átlagos adóterhelés jövőre 0,4 százalékponttal csökken az ideihez képest.

Véglegesítették a miniszterek a jövő évi büdzsé tervezetét is, melynek prioritásai közé tartozik – az előzetes terveknek megfelelően – az agrárágazat, a közbiztonság és az infrastruktúra. Az összkiadások 17 százalékkal, tehát az inflációnál közel 4 százalékponttal nagyobb mértékben növekednek az ideihez képest – mondta az államtitkár. A tervek szerint a központi költségvetés hiánya 430 milliárd forint körül alakul 1998-ban.

N. P. M.

Cseh infláció: nyolc százalék

MTI-JELENTÉS

A cseh pénzügyi tárca kedden a kormány elé terjesztette az 1998. évi költségvetési tervét. A minisztérium azzal számol, hogy jövőre 2,2 százalékkal nő a hazai össztermék, az infláció éves szintje pedig legfeljebb 8,3 százalékos lesz – közölte a *Reuter*, idézve a pénzügyminisztert. *Ivan Pilip* szerint jövőre 5 százalékra növekszik a munkanélküliségi ráta. Csehországban júliusban 4,3 százalékra bővült a munkanélküliek aránya a júniusi 4 százalékról. A pénzügyminiszter azzal számol, hogy jövőre a bérnövekedés a gazdaság egészében 7 százalék körüli lesz.

PÉNZ- ÉS TŐKEPIAC 1997. AUGUSZTUS 26.

BUDAPESTI RÉSZVÉNYÁRFOLYAMOK

	Üzl. sz.	Árfolyam-ért. (Ft)	Db	Nyitó-ár	Záró-ár	Átlag-ár	Utolsó 52. hét Maximum	Minimum
Agrimpex N	–	–	–	–	–	–	25 500	16 000
Arpok	–	–	–	–	–	–	8 550	4 400
BChem	35	64 520 070	8 165	7 900	7 900	7 902	8 200	5
Bfusz	4	425 100	109	3 900	3 900	3 900	6 200	2 800
Cofinec	–	–	–	–	–	–	6 600	3 595
BHway	–	–	–	–	–	–	1 000	305
CMeinl	–	–	–	–	–	–	14 300	7 000
Csop	5	4 004 500	1 326	3 040	2 950	3 020	3 500	1 000
Danub	41	46 102 400	7 554	6 285	6 000	6 103	6 820	2 640
Domus	6	1 430 000	2 200	650	650	650	950	280
Dhold	–	–	–	–	–	–	12 000	7 300
Egis	120	211 130 540	22 276	9 995	9 300	9 478	14 500	7 850
Eravis	2	250 000	50	5 000	5 000	5 000	7 000	4 000
Fotex	48	16 265 269	66 549	248	245	244	260	87
Garagent	–	–	–	–	–	–	2 000	1 500
Garden	19	5 693 595	3 359	1 700	1 680	1 695	2 150	1 350
Globus	19	8 650 620	2 937	3 000	2 900	2 945	3 500	850
Grabo	44	144 704 300	11 120	12 995	13 095	13 013	13 500	3 645
Horizon	1	160 000	1 000	160	160	160	305	150
Human	20	6 006 020	1 606	3 860	3 730	3 740	4 500	1 800
Hung	–	–	–	–	–	–	1 390	300
IBUSZ	1	3 550	5	710	710	710	1 200	480
IEB	6	2 502 050	49	51 300	51 000	51 062	63 000	34 500
Kékkút	1	48 600	36	1 350	1 350	1 350	1 600	1 005
Konzum	2	2 237 105	8 871	250	255	252	400	135
II. Deviza F.	5	1 675 500	130	13 000	12 800	12 888	13 550	10 000
Mezőgép	36	24 430 550	5 136	4 900	4 590	4 757	4 910	2 100
Mol	554	1 975 292 795	459 601	4 300	4 245	4 298	5 390	1 340
NABI	45	68 395 605	15 981	4 500	4 205	4 280	5 350	4 300
Noil	–	–	–	–	–	–	28 900	15 000
Novotrade	–	–	–	–	–	–	4 000	1 000
OTP	150	1 559 856 495	240 743	6 550	6 440	6 479	7 605	2 325
Pgaz	46	60 004 485	5 789	10 400	10 300	10 365	13 000	4 950
Pick	20	82 133 155	5 466	15 190	14 950	15 026	16 205	6 450
Pflax	15	2 647 270	1 450	1 850	1 810	1 826	1 880	375
Pplast	16	38 621 120	3 687	10 560	10 410	10 475	12 000	4 510
Pválto	3	113 400	210	540	540	540	640	510
Quaest	–	–	–	–	–	–	2 830	2 700
Richt	93	324 659 800	15 659	20 850	20 670	20 733	22 000	7 690
Rizikó	5	4 550 000	455	10 000	10 000	10 000	10 450	8 000
ScoopS	–	–	–	–	–	–	2 000	1 505
ScoopT	13	12 136 275	6 380	1 910	1 910	1 902	2 045	1 655
Sopron	3	1 421 900	226	6 205	6 300	6 292	6 500	2 000
Styl	–	–	–	–	–	–	1 825	700
TVK	454	1 065 487 095	255 820	4 190	4 150	4 165	4 595	1 320
Zalakerámia	83	129 304 530	15 276	8 460	8 400	8 465	9 700	6 000
Zwack	6	5 303 750	1 231	4 300	4 350	4 308	6 000	2 250
Kárp. jegy	62	20 318 006	23 022	880	875	883	931	400

HATÁRIDŐS PIACOK

	Határidő	Új elszámolóár	Előző elszámolóár	Nyitott kötésáll.
BÁT				
DEM	Szeptember	109,50	109,30	200 377
	December	113,71	113,15	371 450
	'98. március	117,20	117,20	189 169
	'98. június	119,00	119,00	14 400
USD	Szeptember	196,90	199,10	69 614
	December	203,58	205,39	87,695
	'98. március	209,00	211,91	43 493
	'98. június	215,00	218,00	3 750
ECU	Szeptember	215,00	214,60	28 265
GBP	Szeptember	318,00	318,00	12 820
	December	328,00	326,20	10 168
JPY	Szeptember	167,45	169,00	97 687
	December	175,40	177,00	44 972
	'98. március	183,50	185,00	18 282
ITL	Szeptember	112,00	112,00	43 690
	December	115,00	115,00	2 540
	'98. március	117,00	117,00	10
CHF	Szeptember	132,10	132,10	95 091
	December	138,00	138,00	95 210
	'98. március	143,70	143,70	33 563
CZK	Szeptember	5,75	5,75	1
3H BUB	Szeptember	19,80	19,80	1 288
	December	18,87	18,60	861
	'98. március	17,28	17,28	1 419
BÉT				
3h.d.k.	Szeptember	95,65	95,65	200
	December	95,85	95,85	90
	'98. március	96,03	96,03	135
	'98. június	96,07	96,07	173
	'98. december	96,20	96,20	580
	'99. június	96,25	96,25	636
12h. d. k.	Szeptember	84,00	84,00	–
	December	84,50	84,50	–
	'98. március	86,29	86,29	1
	'98. június	86,00	86,00	1
	'98. december	87,00	87,00	1
1H BUB	Szeptember	18,70	18,70	5
	December	17,50	17,50	–
	'98. március	17,60	17,60	–
3H BUB	Szeptember	19,60	19,49	318
	Október	19,19	19,19	5
	December	18,69	18,49	18
	'98. március	17,29	17,29	17
	'98. június	16,49	16,49	4
DEM	Szeptember	108,15	108,15	530
	Október	109,55	109,55	1
	November	112,10	112,10	–
	December	113,17	113,17	18 287
	'98. március	116,48	116,48	728
	'98. június	121,51	121,51	–
	'98. december	126,80	126,80	–
USD	Szeptember	197,90	199,50	73
	Október	200,80	200,80	–
	November	203,20	203,20	1
	December	204,76	204,76	4 227
	'98. március	210,00	210,00	181
	'98. június	216,60	216,60	–
ECU	Szeptember	217,00	217,00	–
	December	226,00	226,00	–
	'98. március	232,14	232,14	–
	'98. június	239,00	239,00	–
BUX	Szeptember	7 699,50	7 900,00	4 355
	December	8 125,00	8 352,50	13 171
	'98. március	8 575,00	8 810,00	960
	'98. június	9 005,00	9 250,00	4 231
	'98. december	9 616,50	10 055,00	5 938
	'99. június	10 580,00	10 815,00	1 653

AZ MNB DEVIZAÁRFOLYAMAI 1997. AUG. 26.

Devizanem	Árfolyam	Devizanem	Árfolyam	Devizanem	Árfolyam
GBP	316,62	NLG	96,32	ATS	15,42
AUD	146,32	JPY (100)	165,59	PTE (100)	106,98
BEF (100)	525,55	CAD	140,49	ESP (100)	128,33
CK	5,83	PZL	56,52	CHF	131,75
DKK	28,47	DEM	108,49	SK	24,82
FIM	36,29	NOK	26,03	SLK	5,68
FRF	32,22	ITL (1000)	111,11	USD	195,53
				ECU	213,28

BUX: 7614,70 (–154,77)

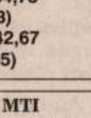

CESI: 1564,75 (+13,03)
NX10: 5642,67 (–122,35)

1H BUBOR: 20,59%
3H BUBOR: 20,12%

Forrás: BÁT, BÉT, MTI
Az adatok tájékoztató jellegűek

Ócskavasból mű

Fémszobrásztábor Tatabányán

Többen az 1996-os esztendő egyik legjelentősebb hazai kortárs képzőművészeti eseményeként tartják számon Lois Viktor Hangfürdő című kiállításának megnyitóját a tatabányai Szabadtéri Bányászati Múzeum területén. Az egykori bányászfürdőben csigasorok, munkaruhák és hosszú fapadok helyett a helyi születésű, jelenleg Szentendrén élő művésznek az utóbbi tíz évben készült hangszerszobrai és szoborhangszerei láthatók, illetve szólaltathatók meg. Lois azonban nem elégedett meg ennyivel: idén júliusban és augusztusban kitágította a horizontot, és fémszobrásztábort, illetve zenei szimpóziumot szervezett, ezzel az egykori XV-ös aknát élő kortárs művészeti központtá alakítva át.

A Hangfürdő előtt Lois Vastotem című műve feszít, ennek a tiszteletdíjából hozatta rendbe a leromlott állapotú, parlagon heverő épületet. A szobor tulajdonképpen három másik mű „oszlopra fűzése", melyek az akkor még működő XV-ös akna kerítésén kívül fellelhető ipari hulladékból, szivattyúalkatrészekből készültek, valamikor 1974-ben. A Hangfürdőben kiállított hangszerszobrai korábban a Kiscelli Múzeumban és a velencei biennálén voltak láthatók, azóta a szülői házban hevertek, innét mindössze kétutcányira.

A tavalyi megnyitó után a helybeliek csak néhány hónapban gondolkodtak, aztán jött a lehetőség, hogy a szomszédos helyiségben, az egykori bányásztusolóban időszaki kiállításokat nyissanak. Ez lett a Hidegzuhany Galéria, melyben pergő vakolat és repedezett csempe a dizájn.

A horizont tágítására – a még meglévő helyi kapcsolatokra alapozva – Loisék külön fémszobrásztábort szerveztek. A művésztelepek többségén a nyersanyag szűkössége a szabad alkotás legfőbb kerékkötője, esetükben viszont az ASG Kft. vezetői biztosították a kellő mennyiségű ócskavasat, a hegesztőpisztolyt és a szükséges palackokat.

A fémszobrásztáborban – a hiedelemmel ellentétben – nem a Lois-féle hangszerszobrok és szoborhangszerek imitációi vagy mutációi készültek. Komoly szakmai háttérrel, esetenként Munkácsy-díjjal bíró művészek – köztük Budahelyi Tibor, Zielinski Tibor – küzdöttek a hővel és rozsdásodó anyaggal, általában sikerrel. A cél: új vizuális kultúra meghonosítása Tatabányán. Abban a városban, ahol eddig szinte kizárólag a népies és álnépies ihletésű fafaragás volt az egyetlen elfogadott plasztikai kifejezési mód.

Az egyhetes zenei szimpóziumon az idén a képzőművészet, a zene és az elektronika esetleges kapcsolódási pontjait kutatták a résztvevők, többek között Kopasz Tamás, Majoros Gyula, Mezey Péter és a szlovák Nem Konvencionális Zenei Társaság két vezetője, Jozef Cseres és Michal Murin. Utóbbiak hangmintákat vettek Lois alkotásaiból, „feltöltötték" vele a szemplereket, majd kísérleteztek, manipuláltak és legvégül komponáltak. A hónap végén Jeney Zoltán, az Új Zenei Stúdió vezető egyénisége, a Zeneakadémia számítógépes zeneszerző részlegének vezetője látogat Tatabányára, hogy vélhetően szintén Lois-hangszerekből vett hangmintái alapján írja meg következő opuszát. Loisék szándékai szerint a közeljövőben a Hangfürdő egyik mellékhelyiségében hangstúdiót is építenek, ahol digitális és analóg felvételek készítésére egyaránt mód lesz.

Loisot az utóbbi hónapokban néhányan megvádolták, hogy az egész kortárs művészeti központ merő önreklám, képzelt karrierje szükséges ugródeszkája. Pedig ő majd három évtizede vágyik ilyen jellegű centrum létrehozására. És az, hogy most létrejöhetett, számára igazolja: annak idején sem a kezdeményezéssel, a szellemmel volt a baj, hanem az uralkodó politikai és társadalmi környezettel. Lám, a rendszer változott, a bánya kimerült, a szellem azonban változatlan maradt. És hogy az aktus valóban ne legyen öncélú, itt a Hidegzuhany Galéria, ahol egy szint felett mások is megmutatkozhatnak.

Mint Lois Viktor elmondta: az ausztriai Linzben évek óta hasonló kortárs művészeti központ működik, hasonló szellemben, persze más anyagi feltételek mellett. Érdekes párhuzam ugyanakkor, hogy Linzben évekkel ezelőtt összeomlott az acélkohászat, majd rövid krízis után felfutott az elektronika. Tatabányán pedig a bányák kimerülése után a Hitachi épített hatalmas új üzemet magának.

Az 1997-es év az áttörés időszaka: idén a város vezetői megéreztek, hogy lehet szerepük ebben az alulról építkező kortárs művészeti központban. A tábort – fogadással egybekötött koncert keretében – Bencsik János tatabányai polgármester zárta be és nyitotta meg egyben a szoborparkot, érzékeltetve, hogy a folyamat augusztus után sem szakad meg.

És végül egy érdekes adalék: a fémszobrásztábor utolsó napján háromfős szakmai zsűri – Bodonyi Emőke, Keserü Katalin és Wehner Tibor művészettörténészek – felbecsülte az elkészült műalkotásokat. A részt vevő művészek a két hét alatt összességében több mint tizenhatmillió forint értéket hoztak létre – gyakorlatilag ócskavasból.

Jávorszky Béla Szilárd

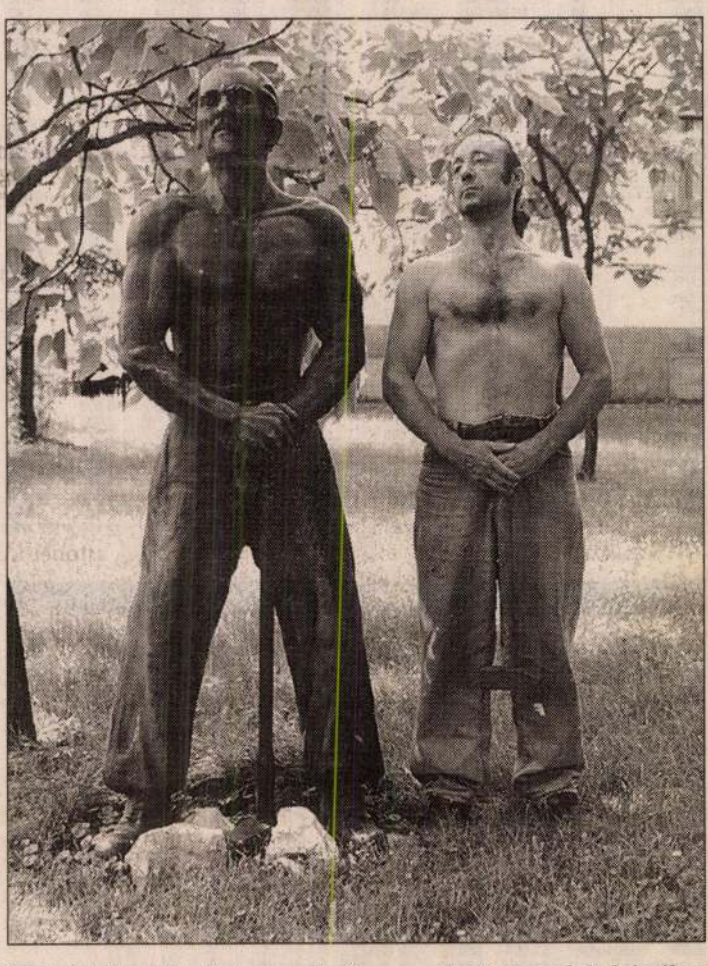

Múlt és jelen: A kőbányász című szocreál mű és Budahelyi Tibor szobrászművész a tatabányai Szabadtéri Bányászati Múzeumban
DALLOS ISTVÁN FELVÉTELE

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Családját,
valamint Barátait

BUDAHELYI TIBOR

Munkácsy- díjas szobrászművész

kiállításának
megnyitására

1999. április 16- án, 18 órára a

Városi Művészeti Múzeum Képtárába
(Esterházy- palota, Király u. 17.)

Gyér

A kiállítást menyitja:

VÁRNAGY ILDIKÓ

Munkácsy- díjas szobrászművész

Megtekinthető:

1999. június 27- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig

Tisztelettel várjuk!

A Vigadó Galéria szeretettel
meghívja Önt és barátait

Budahelyi Tibor

Munkácsy-díjas

szobrászművész kiállítására.

A kiállítást megnyitja

N. Mészáros Júlia

művészettörténész
Győr Városi Művészeti Múzeum igazgatója

A kiállítást rendezte

Orosz Péter

Munkácsy-díjas szobrászművész

Megnyitó: 2000 augusztus 17. csütörtök 17 óra

a kiállítás augusztus 17–szeptember 3-áig
(hétfő kivételével) minden nap10-18 óráig
tekinthető meg Budapest, V. kerület Vigadó tér 2.

A kiállítás létrejöttét támogatták:

- Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
- Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
- Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
- Trend-Lucia Laura Interni

VIGADÓ GALÉRIA

Budahelyi Tibor

XII

ORSZÁGOS ÉREMBIENNÁLE

UNGARISCHE MEDAILLEN - BIENNALE

NATIONAL BIENNIAL OF MEDAL ART

A XII. ORSZÁGOS ÉREMBIENNÁLE
1999. SZEPTEMBER 12-IG
TEKINTHETŐ MEG
KEDD KIVÉTELÉVEL
NAPONTA 9 ÓRÁTÓL 17 ÓRÁIG

ÖNÁLLÓ KAMARAKIÁLLÍTÁSSAL VESZ RÉSZT

AZ 1997. ÉVI
XI. ORSZÁGOS ÉREMBIENNÁLE
FERENCZY BÉNI - DIJÁNAK NYERTESE

BUDAHELYI TIBOR
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

A BIENNÁLÉN

SOPRON MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA,
A GYŐR–MOSON–SOPRON MEGYEI
ÖNKORMÁNYZAT,
A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS
IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE,
A MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE,
A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI
LEKTORÁTUS ÉS
A SOPRONI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT A

XII. ORSZÁGOS ÉREMBIENNÁLE

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1999. JÚNIUS 19-ÉN,

SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

WEHNER TIBOR

A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA
MŰVÉSZETI FŐOSZTÁLYVEZETŐJE

LÁBASHÁZ

SOPRON, ORSOLYA TÉR 5.

Budahelyi Tibor

Magyariparművészet az
ezredfordulón 2003

130. l.

BUDAHELYI TIBOR

6. 60-61.p. Újkonstruktivista Riall, 1991
10. 25.p. plasztikája a Palsi Képtárban

Új Müvészet 1992

Der gotische Baustil

Man hat mehrere Sätze a
sogenannten gotischen Baust
/"Pester Lloyd" Nr. 27 und
Interesse des zu erreichten
weisen: daß, wie ich in mei
angegeben, die Wahrheiten j
wurden, sondern daß ich sel
hier einige meiner Quellen,
nahme, bloß deutsche Aut
Wahrheit /wie sich die "Aug
drückt/ "ihre Mutter", d.h.

Ich habe den besten
hauptet, daß die sogenannte

BUDAI E. László

PEÁK Ildikó: Külföldi modern képzőművészeti kiállítások fogadtatásuk a két világháboru között. = A Nógrád Megyei Muzeumok Évkönyve XVI 1990 321 - 339. p. G

329. p.

BUDAHELYI Tibor

Ipari kartoték I–III. a Könyvtárgyak c. Ziállításon. 1993

10. x. 49. p

Új Mür. 1993

Außerdem entfallen Namen, die
Literatur genannt werden und
(z.B. nur Meyer).

2.
Vollständigkeit der bis 1900
ohne Werke, wird bei allen Ve
(Maler, Grafiker, Zeichner, P
Berufe wie Glas- und Porzella
Illustratoren etc.) angestreb

3.
Von den speziellen Kunsthandw
und Silberschmiede, Ebenisten
Porzellankünstler, Sticker, T
und Architekten werden bis 18
Namen aufgenommen. Dabei sind
beachten.

BUDAHELYI TIBOR

1991. 2. 15,19.
12. 39

Új Művészet

Racul→Csíkrákos
Radács (Radačov: CS)→Budapest, MNG
Radkersburg 77, 482
- Fő tér 30, Pistorhaus 484
Radna 58
Raigern→Rajhrad
Rajhrad (Raigern)→Brno
Rákacaszend, plébániatemplom 605
Rákamaz 74, 319
Rákoš→Gömörrákos
Ravenna, falfestészet 353
Ravensburg, kályha 278
Rechnitz→Rohonc
Regensburg 65, 251, 298, 389
építészet 514
szobrászat 334, 343, 547
kályhák 280
kőfaragó-tanácskozás 181, 671, 781, 797
lakótornyok 153
sírkövek 337, 463, 699
dóm 467
St. Emmeram, Wolfgang-szarkofág 464
Reghin→Szászrégen
Regulice, Madonna 345, 823
Reichenau-Mittelzell, sírkő 337
Reichesdorf→Riomfalva
Remete (Remeti: R)→Máramaros, pálos kolostor
Remete (Rîmet: R) 452, 616, 833
Remetea→Biharremete
Reps→Kőhalom
Ribice (Ribița: R), ortodox templom, falképek 120, 563, 616

BUDAHELYI TIBOR

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

BUDAHELYI Tibor szobrász

FRANK János: Krómacél a temetőben. = ÉS 1992. augusztus 14. 12.

Ő készitette Csiky Tibibor siremlékét. Frank avató-beszéde

revisani

Sz.M.
431

Sz.M.
6155

Sz.M.
3387

[illegible]

Sz.M.
435

Wien, Ak.
loo

Budahelyi Tibor

Budahelyi Tibor szobrászművész Ziállítása, Nyíregyháza, Váci Mihály Megyei és Városi Műv. Kőp. 1985. ~~márc~~ febr. 8.–márc. 3. bev. Aknai Tamás

Nyíregyháza: Műv. Kőp., 1985 [10] p. ill

BUDAHELYI Tibor

szobrász a putnokibref. templom falára
emléktáblát készitett Péczeli Józsefről.

Honismeret, XVIII.évf. 1990. 2/3.sz. 144.p

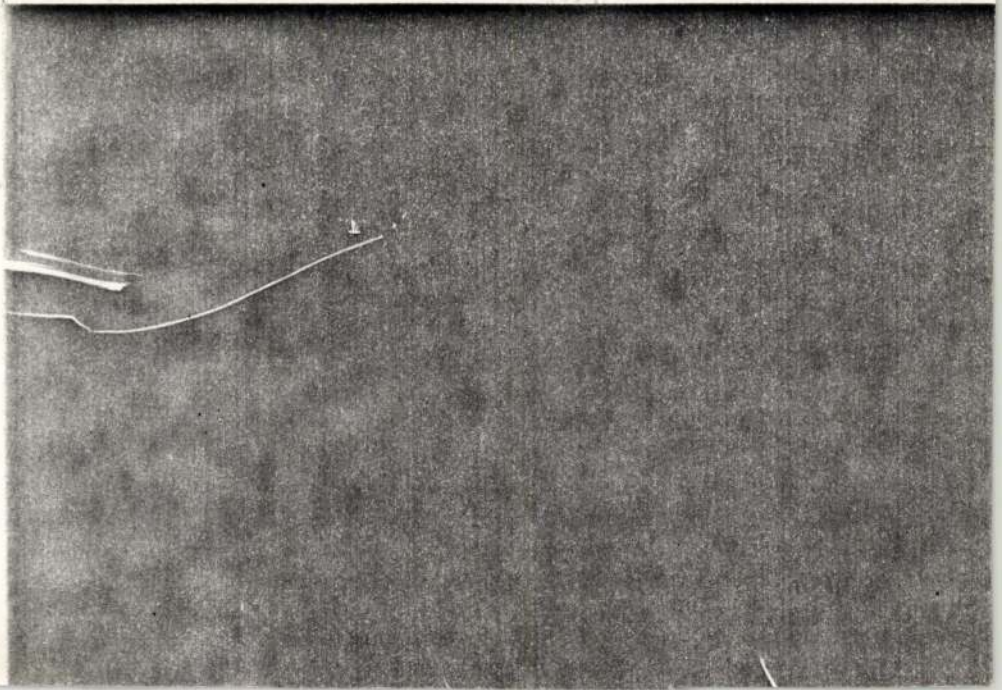

Budahelyi Tibor szobrászművész 1.) Folytatás.
Sárday Nikolett: II. világháborús emlékműpályázata.

Budahelyi Tibor szobrászművésza terve szerepel az emlékműpályázaton.

Művészet, 1989., okt., 63-old.

Budahelyi Tihor

nohránműrén

munkái és műtudése a hajdúnoholói

műréntelepen

Hajdú-Bihari Napló

1984 aug. 19.

Budahelyi Tibor

festőművész

A lektorátus kialeménye az 1988-as kiszti alkotásokról:

„Zengés" plasztika, festett acél.

Bp.-en, Úppalotán a Párkomliget u-on.

Művészet 89/6

Budahelyi Tibor

grafikusmű-ei

nagyméretű mi tanyomatokat, plasztikával
identlezik a D. újvárosi MMK Galériában.

Dunaújvárosi Hírlap
1981 jan. 13.

Budahelyi Tibor, szobrász

L: Klicsu Lajos

–: Heti ajánlat

Új Tükör 3 p. 1986. ápr. 13.

4.

XXIII/15

Budakelyi Tibor szolnán

L. Tőrös Gábor

-. Közmüvelődés, klubkéradó. -

46

Új Tükör, B p. 1986. nov. 2.

XXIII/44

Budahelyi Tibor, képzőművész-grafikusművész

a Műcsarnokban ezúttal másodszor, kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott művek gyűjteményes bemutatására. —
Budahelyi Tibor „Eltérő hangok" c. plakottsorozata níves és szerénységében is vonzó munka. / említvel.

-bányai-: Több esztendő munkáiból.
Magyar Papíripar, 1984. máj. 5. 6. old.

Budahelyi Tibor, grafikus-képzőművész

A Hazafias Népfront IX. ker.-i bizottságának szervezésében létrejött Művészek és Barátai Köre grafikai és kisplasztikai csoportja mutatja be Tatabányán, a Népház Galériában két éves gyűjtői tevékenységének eredményeit. – Szerepel Budahelyi Tibor mértani idomokból építkező, mechanizált világunkra rímelő, mégis intim hangulatú konstrukciói.
(említve).

E. Nagy Lajos: Grafika, kisplasztika. 1982–83.
Tükör, Budapest, 1984. júl. 15. 3–4.-old.

BUDAHELYI Tibor

"Kevésbé egyértelmüen rendeződtek táborba a konstruktiv törekvések képviselői. Budahelyi Tibor szerkezetességének alapja az egymásba sorakoztatott, hangvillapárokra emlékeztető billentyüzet. Az acéllemezek elmozgatása számtalan, vitathatatlanul zenei asszociációkat ébreszt, de egy határ után a lelemény már nem zendit meg visszahngot."

SALAMON Nándor: Mérlegen az 5. Országos Érembiennálé. = Uj Forrás, 1986.1.sz. 56.p.

Budahelyi Tibor

Szüts Miklós a Studió Galériában február 24.-ig, Budahelyi Tibor, Huber András és Pantl Mihály a Csepel Művek Munkásotthonában febr. 29.-ig, Váczy J. Tamás az Ikarus Galériában márc. 4.-ig, Kelemen Károly a miskolci Molnár Béla Ifjuségi Házban, márc. 6.-ig, Kóródi Gabriella az angyalföldi József Attila Művelődési Házban márc. 10.-ig mutatja be alkotásait Örsi Imre naiv művész emlékkiállitása a Karcagi Galériában febr. 24.-ig, Antal András és Szöllősi Mária kiállitása/ a balassagyarmati Horváth Endre galériában febr. 29.-ig, Czeglédi Julia, Erdei Irma, Honfi Katalin, Kelemen Katalin textiltervezők kiállitása a nyiregyházi Művelődési Központban március 2.-ig megtekinthető.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16. XXIV. évf. 7. sz. 8. lap.

Budahelyi Tibor

P. Kucs Julianna: Teloszlo vendek illen
Kiállítás a Józsefvárosi Galériában

Népszabadság, 1987. IX. 9

Budahelyi Tibor, érem-grafikus-képzőművész

A IV. országos érembiennále díjazott művészeinek kiállítását a soproni Lábasházban rendezték meg. Kilenc művész alkotása szerepel a tárlaton; Budahelyi Tibor ermein, éremsorozatain a zenei hang élményét teszi láthatóvá. Valamennyi azonos ötlet variációja: nagy érdeme, hogy minden érmén az alapötletnek új árnyalatú megfogalmazását tudja adni: „Step hangok I–IV." (emlitve és repr.)

–Kloss–: Érmek és kisplasztikák.

Kisalföld, 1984. jún. 30. 9.-old.

Budahelyi Tibor, szobrász

L: Huszár Imre

Vadas József: Rezignált bohóok

12

"Élet és Irodalom" Bp. 1985, júl. 26. XXIX/30

Budaluly Tibor

Megyzetet az V. országos éremtemélének

Nepszava 1985. X. 4.

MDK

Budai

Magyarországi Dalosszövetségek Ünnepélye

1885-1960. M. plakát-tört. kiáll. Műcs. 2960.

Budai

MDK

"Magyarországi Dalosszövetségek Ünnapélye".é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960'

17.1.

Budai MDK

Magyarországi Dalosszövetségek Ünnepélya, é.n.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Budai kőfaragó iskola

Legnagyobb müve a margitszigeti kolostor a 13.sz. első részében.Francia hatás érte.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 139f.l.

Budai kőfaragó iskola

Kisméretü márványfej-töredék a visegrádi leletek kö
között.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 141.1.

M.K

Budai kőfaragó iskola

Kisméretü márványfej-töredék a visegrádi leletek között./fénykép/

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 140.l.

mdk

Budai építőmesterek

Entzenhoffer beisi építőmester tervei zerint épitették fel annak halála után a kiscelli rendházat és templomot. Alapitási év 1738. Terveket E. 1743 ban készitette. A kolostor epitését 1747 ben fejezték be.

Bertalan V. A kiscelli muzeum. Bp. 1962. 9, 10, l.

Budai mester

Madonna a budai Várpalotából, 17. század eleje, márvány, Mátyás templom, Budapest, fekete-fehér tábla reprodukció

E. Gádor - G. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Budapest, 1955. 351.

MDK

Első budai cimerfestő

Westerházy oklevél 1430-as évek második felében
Szalóky armális 1440-1444

Radocsay Dénes: Gótikus magyar cimereslevelek
Müvért 1957. VI. évf. 4. szám. 280. l. 282. l.

MDK

Második budai cimerfestő

Patrohi oklevél 1437.

Radocsay Dénes: Gótikus magyar cimeres levelek
Müvért 1957.VI.évf.4.szám. 280-281.l.

MDK

Harmadik budai cimerfestő

Siroky armális 1456. /repr./
Disznósi oklevél

Radocsay Dénes: Gótikus magyar cimereslevelek
Müvért 1957.VI.évf.4.szám.282.l.

Budai ötvösség

Emlékre

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Bp. Műszaki Könyvkiadó 1970
232. old.

M.D.K.

Budai . . . . képiró

neve 1809. aug.-ban kötött megállapodásával kapcsolatban fordul elő: Juhász Mihály 1810-ben jelenti, hogy a görög-keleti templomot kifestő budai képiró számára ellátást kell nyújtania.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 315 old.

MDK

Budai

Magyarországi Dalosszövetségek Ünnepélye é.n.,
96x63 MNG 58.76

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.
1960.Műcsarnok. Kat. 17.1.

Budai ismeretlen mester.

Budai patikaedény.
19. n. eleje.
Fekete-fehér rep.
1~~9~~ 19. n. ám.

Művéni magyar patikaedények. Bp. 1964.

Bitte, Postkarte schicken.

Name, Adresse

Straße, Platz, etc.

Ort, Land

Budoš ismeretlen mester

Budoš patikaedény
18. n. második fele.
18. nám. Fekete-fehér repr.

Művéni magyar patikaedények. Dp. 1964

MDK

Budai kőfaragók.

Budai köfaragók és kőfaragójelek.Horváth Henrik könyve.Bp.1935.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 260.l.

mdk

Budai verdét

jelző B verdejegy a 15 sz. közepe óta, ki-
veresre került pénzek kiválogatását megkönnyíti

Hincsár Lajos. A Budai Rúzverés Története a Középkorban
Budapest 1958.

11. l.

MDK

Budai Aladár

42. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35. l.

BUDAI ANTAL
építész

Martonvásár

Brunszvik-kastély

TKM 368

Budai Antal

A Zertérzeten belül a parkfenntartási feladatot 1898-1938-ig az általa vezetett csoport intézte.

Gombos Zoltán: Budavári Zertel

Bp. Natura 1969 126. old

Budai Antal

Budán dolgozó kertész nevét emliti Czagány István könyvismertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/.

Müvtört.Ért. 1970.4.sz.298-302.l.
298. l.

Budai Aurél

cikkel

Budai Aurél: Ápolónőképző iskola egy Ybl-palotában.

216-22o.l.

Műemlékvédelem, 1970.4.sz.

Budai Antal

otvos

1915

Erinisk 1930.82.1.

rie, Entwurf f. ein Fresko).

ldnis eines jungen Mannes). Jelezve (Bezeichnet): Robert

euse Allegorie), Joh. Dan. Herz után (nach).
cm.

rie des Friedens). J. W. Baumgartner után (nach).
cm.

t Fluss). Jelezve (Bezeichnet): O. de Thoren.

ıen). Jelezve (Bezeichnet): Thorma.

Budai A.

és Csemegi J. tervei alapján helyreállított bp.: Országház u. 2. p. ház. 137. sz. reprodukció.

Deresényi Dezső. Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest, 1972

1901

Budai Aurél

B.A.: A Magyar Tudományos Akadémia Vendégháza, Bp. I Országház utca. - Építészek - belsőépitészeK: Pfannl Egon és Budai Aurál. - statikus dr. Nagy Gyuláné. - xx Ismertetés, képekkel /foto Orlay Ágoston/. - A há előtt felállitották Dunaiszky László Lendvay Mártonról 1860-ban készült szobrát.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 61-63.l.

Budai Aurél

Budai Aurél

cikke:

Érték és mérték. - Valóság, 1966. 9. évf. 5. sz.
p. 42-52

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája.
/Művtört. Írt. 1969. 3. sz., p. 243-284./

p. 244.

M.D.K.

Budai Aurél, építész

tervei szerint felújított Országház u. 2. sz. alatti gotikus házat közli a lap, hozzáfűzve, hogy ez a helyreállítási munka „a régi formák ébreszteltésének, a mai igényekkel való egybe ötvözésének igen szép példája."

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 6. sz. 3. old.
5. kép

B.É.K.

Búdai Aurél

BVTV

Országház u. 2. sz müemléképület felujitása

Budapesti Hirek

Müemlékvédelem, 1964. 1. sz. 51. l.

Budai Aurél

M.D.K.

A Bp. I. Országház u. 2. műemlék lakóház helyreállításának egyik tervezője 1960. az elözö tervek alapján a teljes helyreállitás / Csemgéi

Budai Aurél: Bp. I. Országház u. 2. műemlék lakóház helyreállítása

Műemlékvédelem, 1965/1 . 41-49. l.

Budai Aurél

cikke. A budavári Miklós-torony helyreállítása és helytörténeti kutatása. - Műemlékvédelem. 1967. 11. évf. 2. sz. 97-101. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

77. l.

Budai Aurél

A Bp.VI. Népköztársaság útja 53. sz. házat Zakariás G.Sándor szerint Hübner János tervezte saját házául. Az eredeti tervek viszont 1882-ből valók, s Pucher József épitész aláirását viselik. - A helyreállitás terveit Budai Aurél készitette.

Perehány Károly: Műemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban. - Műemlékvédelem, 197o.2.sz.91-1o1. l.

1oo. l.

Budai Aurél

Készítette – Bp. VI. Bajcsy Zsilinszky út 17. sz. házi helyreállításának tervei

Pereházy Károly: Műemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban. – Műemlékvédelem, 1970.2.sz. 91.lap.

93.l.

Budai Aurél

ugyanezen rovatban megjelent hasonló témájú korábbi cikkeit idézi jegyzetben

Császár László: Műemlék-középületek és műemlék-lakóházak helyreállitásáról. /Gyakorlati tanácsadó-rova
Műemlékvéd elem, 1972.3.sz.174-177. l.

MDK

Budai Aurél, épülén

A Gránátfürdő műemlék épületeinek átalakítási tervét Pfannl Egon és Budai Aurél készítette.

Pattantyús György: Modern kórház lesz Veli bég fürdőjéből 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. szept. 18.

09

Budai Aurél

Vezette az Úri u. 13. ház

helyreállítását

Antalné Czétényi Piroska: Tájékoztató

Műemlékvédelem 1963 1. sz. 41. l.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

M.D.K.

Budai Aurél

a Budavári Miklós-torny müemléki helyreállitásának befejező szakasza. 1961 után

Müemlékvédelem 1967/2. 97-99. l.

Budai Aurél M.D.K.

Budavári Mária Magdolna -torony helyreállitásának terve.

Csemgei kezdte el, folytatta B. A.

Magyar müemlékvédelem 1961- 1962. Bp. 1966. 64. 1.

Budai Aurél

Tervezte a Tárnok u. 7 m. ú ház helyre-
állítását

Budai Aurél: Bp, I. Tárnok u. 7 m. lakóház
helyreállítása

Műemlékvédelem 1963. 3 sz. 135. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

B udai Aurél épitész M.D.K.

Bp. Főváros Elektromos Müvei szolgálati lakóháza

XIII. Vegel utca 14. sz.

Társtervező: Moldvai Pál

repr.

Magyar Épitőművészet 1962 / 1. 50-5o.l.

Budai Aurél

építész MDK

tervei szerint

állitják vissza a szentendrei barokk müemlékházakat.

Gerő:ÉpMüe 398.o.

Budai Aurel
építés

A szombathelyi vízi városháza kivitelezésében esmér munkatárs volt Budai Aurel.

Vidos Zoltán: A Szombathelyen létesítendő . . .
Művészet, 1972 - február - 26 oldal

Budai Dániel építész

A Bp. II. Frankel Leo 54-52. alatti kórház rekonstrukcióját tervezte.

Budai Dániel írása

Műemlékek Lapja 7 4/2 78-0.

Budai Aurél

A Bp.I.Iskola u.32.sz. házat 1854-ben Krövich Antal építette saját magának. 1970-b n kezdett helyreállitását Budai Aurél tervezte; ugyanő és Kovács Miklósné tervezte a szomszédos 34.sz. ház helyreállitását is.

Ferenczy Károly:A városrész-rekonstrukciók...
Művtört.Ért.1972.3.sz.213-223.l.

217.l.

Budai Aurel

Hess András tér 1.sz. épület
helyreállitásának tervező épitésze
(1966)

Magyar Müemlékvédelem 1971-72
Bp.Akadémiai Kiadó 1974 72.old.

Budai Ariel

a Táncsics M. u. 7. sz. épület

helyreállitásának tervező épitésze

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 72.old.

BUDAI Aurél: Az enteriőr esztétikumának kérdései.
= Müemlékvédelem, 29, 1985, 2. 129 - 136., ill. E

Budai Aurél
és Sedlmayr János

Táznak u. 7. y. épület

helyreállitásának tervező épitésze
(1965 ill. 1967)

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974. 72.old.

Budai Aurél

A budai Alabárdos étterem épülete helyreállításának és átalakításának tervezője

Vemdégváró régi házak,Bp.Müszaki kiadó 1979.185.o.

BUDAI AUREL

AZ I. TÁRNOK 4. 18. SZ.
HÁZ HELYREÁLLÍTÁSÁNAK
TERVEZŐJE (EMLÍTÉS KÉPPEL)

B. Kaiser Anna: Kovács Margit alkotása
a budai várnegyedben
Müemlékvédelem, 1976. 1. sz. 31-32. l.

BUDAI AUREL

A libanoni Ándzsár, kelet és nyugat keresztutján c. beszámolója tanulmány-utjáról

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 112-119. l.

BUDAI AUREL

Irak müemlékvédelmének helyzete 1974-ben
c. beszámolója iraki tanulmányutjáról

Müemlékvédelem, 1974. ~~3~~ 4. sz. 241-248. l.

BUDAI AUREL

Irak müemlékvédelmének helyzete 1974-ben
c. beszámolója iraki tanulmányutjáról

Müemlékvédelem, 1975. 1. sz. 44-54. l.

BUDAI AUREL, VÁKÁR TIBOR, PFANNL EGON

A Budapest II., Frankel Leó u. 54. sz alatti
müemléképület rekonstrukciójának tervezői

BUDAI AUREL: A Budapest II., Frankel Leó u. 54. sz. alatti
müemléképületben levő kórház rekonstrukciója

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 78-82. l.

BUDAI KÓRÉ

A Budapest II., Frankel Leó u. 54. sz. alatti müemléképületben levő kórház rekonstrukciója c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 78-82. l.

Budai Aurél

Budai Aurél: A Budapest II.ker. Frankel Leó u.54.sz. alatti műemléképületben lévő kórház rekonstrukciója. Terv: Budai Aurél, Vákár Tibor, Pfannl Egon, statikus Gábori Pál. - Az épület Hild József műve, 1843.

Műemlékvédelem, 1974.2.sz.78-82. l.

Szabó Tamás rajza

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Álom és fuvola

Talán nem mindenki ismeri a berlini ifjú történetét, aki egyszer úgy belefeledkezett Carl Philipp Emanuel Bach egyik fuvolaversenyébe, hogy közben majd kétszázötven év telt el anélkül, hogy észrevette volna. Szinte gyermek volt még a berlini, tizenhét éves. Kényelmesen ereszkedett a széles, faragott lábú székre. A teremben kandeláberek, százgyertyás csillár, sárga fények. Körötte ékszeres hölgyek, parókás urak, hosszú kézelőkben röpködő, finom, fehér kezek. Volt egy puhány, kerek fejű, tokás ember ott, a komponista. Muzsikusok álltak, egyszerű, fekete ruhában. Mohó arcú férfi hajolt a fuvolára. Az ifjú végigsimított hosszú, copfba fogott, fényes barna haján. A fény megbotlott nagy, rubinköves gyűrűjén.

Kétszázötven év! Hányszor lett közben reggel, édes mulatság. Kikelhetett ágyából hosszú hálóruhában, az ablaknál állhatott sokáig, töprenkedve. Hűvös vízben mosakodott, inget választott, ruhát és hozzá illő sétapálcát. Jött a fodrász, aki soha nem ejtett sebet az állán, soha nem égette meg a haját a bodorítóvassal. Mennyi dél, amikor befogatott, misére ment, hajlongó emberek között az első padba ült, zsámolyra térdepelt, és összekulcsolt kézzel hallgatott latin szavakat. Délután: tisztes női hangok semmiségekről szóltak. A távolból halk ütem, ágyúk dörögtek, és messze volt a halál. Vacsora. Szárnyasok, vadhúsok, fűszerek, mártások. Érzékenyínyek, könnyű borok. Puha sötétű éjszakák, parasztlányok hercegnői dereka. Flört, kalandok, kicsiny szerelmek, néhány csacskaság. Frissen húzott, széles ágy, mosolygó angyalok, éjszakai suttogás, vallomás, örök hűség.

Furcsa helyen ébredt az ifjú, nagy, sárga udvaron. Fehér harisnyája, térdnadrágja helyett durva vászonból varrott kék pantalló volt rajta. Kezéről eltűnt a gyűrű és az ifjúság.Ráncos, nehéz medvemancsában piros-kék füzetet szorongatott. A muzsikusok még mindig feketében, de előttük sovány, ideges kezű fiatalember mutatja a tempót. Ügyes ember, keveset, de eleget jelez, kissé félre is áll, nem ő itt a nagy esemény. Mellette éles arcú hölgy fújja a kényes fuvolát. Csodálatos virtuóz, nem tudni, miért izgul. Könnyed, de nagyon komoly, talán túlságosan szigorú. Világgá enged egy kadenciát, hadd töltse meg a teret, hadd foszoljon szét mindörökre. Hibátlanul szaporázza az utolsó tételt, és befejezi a darabot. Micsoda új szokás! A hallgatóság nem a keze fejéhez paskolja tenyerét az elismerés jeleként, hanem hangosan, ütemesen tapsol, és közben egy olasz szót kiabál: bravó! A zajra végképp fölébred az ifjú. Lapozgatja a füzetet: Sebők Erikának hívják a hölgyet, Fischer Ivánnak a nyakigláb urat, és még a zenekarnak is van neve: Budapesti Fesztivál. Végigsimít álomtól duzzadt arcán, durva borostákat szúrnak vissza. Nem volt ma a fodrász? Hajához kap — de csak a pucér fejbőrét éri. Ijedten néz a füzetre, hát milyen nap van ma? Augusztus 17. ez rendben lenne, de előtte egy rettentő nagy szám áll: ezerkilencszázkilencvenhárom.

KOPPÁNY MÁRTON: **Kettőspont**

Hank Bull, Alain Gibertie: Hógolyótervezet (1985)

Fehér falon fehér kép. A képen és a kép körül „hógolyók" (pingponglabdák? papírgalacsinok?).

A Hógolyótervezet önmagára reflektál, és ezzel a konceptualista, fluxus stb. (mondjuk talán így: gondolkodásesztétikai) hagyományba illeszkedik.

Persze ki is lóg belőle, hiszen pontatlan. Bár megfontolandó, nem számol-e önnön pontatlanságával. Mit számol — játszik vele! Egyenesen élvezi? Lehet, de akkor sem a pontatlanság a célja, hanem a pontosság. A helyzet minél pontosabb leírása.

A figyelem a szerkezetre, a határokra, a hibákra, a véletlenekre, a közelítések közelítés jellegére, a hasonlatok hasonlat jellegére terelődik. (Arra, ami kívül esik az eredeti koncepción.) De nem nagyon. (Nem is „valamennyire". Nem tudjuk, mennyire. És ezzel, bizony, számolnunk kell. És így tovább...) Másképpen fogalmazva: a figyelem a hogyanról a miértre terelődik.

Kérdés: hogyan?

1. kísérlet

Vegyünk a kezünkbe egy „hógyolyót". Célozzuk meg a képet. Ha túl pontosan céloztunk volna, hátráljunk néhány lépést. Hátráljunk addig, amíg kellő biztonsággal el nem vétjük a célt. Ha nincs elég terünk, akkor célozzunk szándékosan a kép mellé.

Figyeljük meg, ahogy a „hógolyó" visszapattan a falról.

2. kísérlet

Vegyünk a kezünkbe egy „hógolyót". Erősítsük (ragasszuk? szögeljük?) a képhez. Vegyünk a kezünkbe egy másik „hógolyót". Erősítsük a falhoz.

Folytassuk addig az eljárást, amíg ki nem alakul a kellő arány a pontos és pontatlan „dobások" között.

3. kísérlet

Várjuk meg, amíg a „hógolyók" elolvadnak.

SCHILLER RÓBERT: **Televízió**

Gianni Schicchi

Azt mondta (azt énekelte), hogy a betegágy párnái közül az ő orra fog kibukkanni, míg a közjegyző a végrendeletet írja. Persze, az ő ravasz, duplán ravasz terve szerint. Igaza lett. Az ő gunyoros mosolya, jogász, orvos, köztisztviselő eszén túljáró paraszti furfangos tekintete uralkodott a szobán. Ha a kamera mást mutatott, mi akkor is ezt az arcot láttuk. Nehéz lenne megmondani, hogy a muzsikus hangja támogatta-e a színész arcjátékát, vagy a színész gesztusai az énekes teljesítményét. Nagy néha szerencsés jegyben állnak együtt a csillagok.

A televízió Puccini Gianni Schicchijének húsz évvel ezelőtti, nagyon szép felvételével ünnepelte Melis György hetvenedik születésnapját. A rendező, operatőr, jelmeztervező bőkezűek voltak a nézővel. A gyertyák rosszul elkoppintott hamvába meredő lencse százhúsz éves festményt idézett, amelyen a hétszáz éves történet szereplői sürögtek a nyolcvan éve komponált gunyoros muzsikában, mai iróniával tekintve valamennyi elmúlt korra. Az időnek ez a szemnek-szívnek kedves keveredése az adás óráját is magában foglalta: Melis énekesi és színészi nagyságára nem kell visszaemlékeznünk, ez a művészet, hála Istennek, velünk van ma is. Aki nem hiszi, menjen el az Operába, és nézze meg Melissel most a Gianni Schicchit.

És aztán itt van az opera szövege. Pénzsóvárság, amellyel pénzsóvárság verseng, képmutató gyász és képtelen örökséghajhászás, ostoba csalók, akiknek az eszén túljár egy okos csaló, zsaroló bűnös és megzsarolt bűntársak, kicsempészett holttest és a halálos ágyba bújó hamisító — ezek a kacagtató vígopera elemei.

A halottat, az egykor élt embert is, a ránk maradt testet is, tisztelni volt valaha szokásban. Kezdetben talán csak a tárgyait, későbbi szándékait, halála utánra szóló kívánságait is. Réges-régen a személyes eszközeit, fegyvereit elégették, összetörték, később eltemették vele együtt, csak vissza ne találjon értük jönni. Sírkamrája faláról szörnyű átkok fenyegették azokat, akik meg merészelték volna másítani az akaratát. Az öröklés rendjét pedig bonyolult és szigorú jogi előírások rögzítették. A halott szándéka ellen tenni, kívánságait kijátszani iszonyatos bűnnek számított. Mert a halott erőtlen és kiszolgáltatott, mert a halott hihetetlenül erős és szörnyű bosszút tud állni.

Aztán mindebből derűs tréfa lesz. Dante, akire az opera mentegetődző epilógusa hivatkozik, még a poklok ugyancsak mély bugyrába küldte a szegény hamisítót, aki pedig szerinte, és bizonyára a valóságban is, mindössze egy lovat szerzett az ügyleten. Nem lett „az öszvér, a malom és a ház" a jutalma. Ez bizony kisstílű balekség, sok önállóság nem kellett hozzá.

Bezzeg a későbbi korok: Volpone és szolgája, Mosca, amint egész Velencét meg egymást teszik bolonddá és koldussá egy hazug haldoklás és egy vélt végrendelet segítségével. No persze, csak éppen Volpone mennyezetes ágyában nem hal meg senki. A haldoklással játszanak, nem a halottal.

Forzano úr, Puccini szövegírója ügyes ember. Az aljas bűnt, amelyen meg kellene botránkoznunk (ugye kellene), leleményesen motiválja. Szociálisan is, érzelmileg is. Schicchi felkapaszkodott, tehát megvetett paraszt, aki a lábát se tehetné a tisztes úri házba, ha nem lenne világos, hogy az egész társaságban csak neki van esze egyedül. És lánya tiszta, költői szerelme (hogy olyan, ezt már a zenének hisszük el) csak a csalás jóvoltából lehet boldog. Múlt századi szempontok.

Egyebekben inkább századelő. Schicchi áthúzatja az ágyat, mielőtt elfoglalná a holttest helyét. Erkölcs helyett higiénia.

Sárkány Győző rajza

BUDAI AURÉL:

Városépítészet

Mi kell a Várnak?

Évek óta folyik a vita a szakemberek, s most már a politikusok között is, hogy mi épüljön a budai Várban a Dísz tér és Szent György tér közötti területre, ahol a volt Hadügyminisztérium 1944—45-ben szétlőtt romépülete éktelenkedik. Számos ötlet szerepelt és él ma is, volt már szó Nemzeti Színházról, Miniszterelnökségről és államfői rezidenciáról, Néprajzi Múzeumról — ez a terület mindig akkor került az érdeklődés középpontjába, amikor éppen egy nagy reprezentációs igénnyel bíró, de jelentős méretű épületnek kerestek helyet. Ebből adódtak azután a megoldhatatlan műszaki, esztétikai és közlekedési problémák, a királyi palota kupolájával vetélkedő zsinórpadlás, a hegy gyomrába vezető autóbehajtó út, és legújabban a Szent György utca elzárásának ötlete. A Vár szempontjából viszont nem az a főkérdés, hogy kell-e egyáltalában, és ha igen, akkor hova költözzék a Miniszterelnökség, hanem az, hogy a Várnak milyen méretű és funkciójú új létesítmények építésére van szüksége, illetőleg mi az, amit egyáltalában károsodás nélkül még el tud viselni. Ha erről az oldalról vizsgáljuk az ügyet, kevésbé fogjuk felkavarni a közvélemény kedélyét, és ez nem fog olyan lépésekhez vezetni, amelyeket néhány év múlva magunk is megbánhatunk.

A Vár lehatárolt, önálló egységként létező műemléki városrész Budapest metropoliszában, és teljesen más a történelmi sorsa, a várostestben betöltött funkciója, mint bármely más városrésznek, kerületnek, legyen az akár a Belváros vagy Kőbánya, Óbuda vagy a Rózsadomb. 1242. évi alapítását követően, a mai Vár területét elfoglaló Buda városa uralkodói székhelyként virágkorát Zsigmond, majd Mátyás király uralkodása alatt érte meg. A török uralom véget vetett ennek a fénykornak, a megszállt város 150 éves pangása, majd az 1686. évi felszabadító ostrom pusztítása következett. Ezek után sem lett már Buda ténylegesen királyi székvárosa az országnak, hiszen a Habsburg uralkodók a bécsi Burgban laktak. (Csak 1920. és 1944. között volt ismét államfői rezidencia a budai palota Horthy Miklós kormányzósága alatt, majd Szálasi néhány hetes „nemzetvezetői" lakosztályaként.) A XVIII—XIX. században meginduló polgárosodás városfejlesztő erői már nem Budát gazdagították, hanem átkerültek az egyre nagyobb területre terjeszkedő Pestre. A várfal és meredek városfal, ami korábban az ostromok elleni védelmet biztosította, most már akadálya lett a fejlődésnek. Hosszú pangási időszaka alatt ez a városrész megmerevedett az előző történelmi korok építészeti stílusformái között, így mintegy átitatódott a régiség, a történelem atmoszférájával. A XIX. század utolsó évtizedeiben azután, amikor a hazai és nemzetközi korszellem kezdte megbecsülni, sőt keresni is ezt a kegyeleti értéket, a Vár történelmi levegője nagyméretű protokolláris építkezések inspirálója lett. A barokk királyi palotát két alkalommal is, összesen a két és félszeresére bővítették, és a legfontosabb minisztériumok, közhivatalok (Miniszterelnökség, Pénzügy-, Hadügy-, Kül- és Belügyminisztérium, Országos Levéltár stb.) felköltöztek az aulikus arisztokrácia palotái mellé. Egyidejűleg megjelent a Vár történelmi hangulatának egy másik irányú, elsősorban esztétikai értékelése is, akár Európa más műemlékvárosaiban, mint például Velencében, Dubrovnikban vagy Toledóban.

A II. világháború nagyméretű rombolásai után a Vár szerepe alaposan megváltozott. Noha ez időben felmerült a „Magyar Kreml" igénye is, ami a legfőbb állami és pártszerveket az itt kialakítandó lezárt zónába akarta elhelyezni, végül is a kulturális szempont érvényesült: a palotába múzeumok költöztek, a főhivatalok pedig Pesten maradtak. Az 1960-as években megkezdték az elpusztult épületek helyén tátongó „foghíjak" beépítését az akkor uralkodó modernista építészeti stílus többé-kevésbé visszatartott formáival. Ez a megoldás a közvélemény nagyobb részében ellenérzést váltott ki, amit utólag bizony jogosnak kell tekintenünk. Ezek az épületek egy mostanában letűnt építészeti stíluskorszak „divatjamúlt" műveiként bizony zavaróan hatnak a több száz éves régiségek sugárzó együttesében, így egyáltalában nem növelik a Vár történelmi esztétikumát, és ebből adódóan idegenforgalmi vonzerejét sem.

Most, a politikai és gazdasági rendszer megváltozása után mi lehet a feladatunk a budai Várral kapcsolatosan? Gondolom, nem az, hogy ismét beleessünk a korábbi hibákba, vagy azt próbáljuk folytatni, ami 1944-ben abbamaradt. Az új kondíciók és a meglevő adottságok összevetése mindenképpen a problémakör ismételt és teljes körű átgondolását teszi szükségessé. A budai Vár a Világörökség része, és óriási idegenforgalmi vonzerővel bír. Ezért a régi értékek megvédése, megőrzése mellett azok kulturált keretek közötti megtekintését, a bennük való gyönyörködést kell szolgálnia. Sőt tovább lehet növelni a Vár érték- és élményanyagát a még hiányzó régészeti feltárásokkal és ezek bemutatásával. (Például a Dísz téri Szent György templom és a gótikus nagy zsinagóga a Babits Mihály sétányon.) Fokozottabban lehetővé kellene tenni az ülőfülkés kapualjak és a középkori boltozatos földszinti termek, a hangulatos udvarok megtekinthetőségét, képző- és iparművészeti galériák nyitását. (Vissza kell szorítani azonban a most kialakult ízléstelen zsibáruskodást, különösen a Mátyás templom környékéről.) Az idegenforgalom ugyanakkor nemcsak látványt nyújt a turistának, hanem számos egyéb funkciót is ki kell elégítenie. Elsősorban a szállás kérdése merül fel; szállodát viszont nem szabad építeni a Várban, hiszen a Hilton is bebizonyította, hogy nemcsak tömegében nagy (ezen az építészeti megoldás többé-kevésbé eredményesen segített), de funkcionálisan is zavarja a Vár sokkal kisebb léptékű életritmusát. A meglévő épületekben kialakított, néhány szobás vendégházak lennének a legmegfelelőbbek. Nagy probléma a közlekedés. Számos külföldi példa mutatja, hogy az amúgy is szűk utcájú műemlékvárosokból, a gyalogosforgalom érdekében, továbbá az épületek rázkódás és légszennyezés elleni védelmére, egyszerűen kitiltották a gépkocsikat; nálunk ez csak részben, és csekély eredményességgel történt meg. Ugyancsak nem kellően megoldott a Várba való feljutás; a sikló és az autóbuszok nem biztosítják a tömeges feljutást, a lift pedig teljesen eldugott helyen van. Mindez sürgős megoldást kíván, de semmiképp a még meglévő parkolóhelyek beépítését. A turizmus egyéb szükséges létesítményeivel is foglalkozni kell, mert ezek nagy része szintén kívánnivalót hagy maga után: kevés s büfé, étterem, kiskocsma, pihenőhely, nyilvános WC, bank, pénzváltó, posta, könyvüzlet stb; kellene továbbá egy nagyobb idegenforgalmi információs iroda is. És ha már a nappali turisztikai szolgáltatás megoldódott, gondolni kell az igényesebb esti programokra: van-e elég zárt és szabadtéri hangversenyterem, kisszínház, szórakozóhely, ami a hazai és külföldi közönség különböző rétegeinek az igényeit kielégíti? Itt is akad tennivaló.

Az idegenforgalom feladatain túlmenően persze más városfunkciókat is be kell töltenie a Várnak. Különböző méretű és minőségű lakások kaptak helyet itt, az állandó lakosság biztosítja a városrész elevenségét, ugyanakkor szüksége van saját célját szolgáló üzletekre, kommunális és intézményhálózatra. Számos hivatal is működik itt, s ezek közül „azok vannak a helyükön", amelyek reprezentatív igényűek, kis létszámúak és még kisebb ügyfélforgalmúak. A hivatalok számának növelését mindenesetre akadályozza az a követelmény, hogy a gépkocsiforgalom a Várban a minimálisra legyen szorítva.

A városkép, városesztétikum szempontja talán minden másnál előbbrevaló. A felmerülő funkcionális kérdéseket ennek kell alárendelnünk, hogy megvédjük a Vár műemléki együttesének egységét, történelmi hangulatát, és kiküszöböljük a közvélemény gyakran jogos ellenérzését az erőltetett megoldásokkal szemben. Minden mai építészeti forma — legyen az akár „high-tech", vagy „posztmodern" — teljesen idegen a Vár házainak középkori és barokk stílusától. A 30 éves modernista épületek is példázzák, hogy ha a stílusforma „kimegy a divatból", a régiségek mellett esztétikailag zavaróan hat. Ezért lehetőleg semmi új épületet ne építsünk, de ha mégis kell, az a legtartózkodóbb, legszerényebb legyen. (Ne ijedjünk meg az egykori épület jelzésszerű vagy hiteles másolattal való reanimációjától sem.) Végül is egyáltalában nem szükséges beépíteni a Szent György utca nyugati oldalát, ahol a háború alatt megrongálódott nagyméretű, századfordulós épületeket már régebben lebontották. Marad tehát a Dísz tér és Hunyadi János út sarkán levő telek, itt a városkép mindenképpen megkívánja a foghíjbeépítést. A volt Hadügyminisztérium romos épületét viszont a jelenlegi, visszabontott magasságával akár helyre is lehetne állítani. Mi kerülhet be ezekbe az új épületekbe? Semmi esetre sem köztársasági elnöki rezidencia, vagy más főhivatal. A Miniszterelnökség jobb, ha Pesten marad a többi minisztériummal együtt, a Néprajzi Múzeum inkább visszaköltözhetne régi helyére, a Könyves Kálmán körútra, és a Nemzeti Színháznak is jobb helye van máshol. Ide az idegenforgalom már említett, hiányzó létesítményeit volna kívánatos elhelyezni valamilyen „tourist center" formájában. Ez megoldhatná a Várba felérkezők megfelelő színvonalú fogadását, elszívná a Mátyás templomtól a túlzottan bazár jellegűvé vált kereskedelmi tevékenységet, és biztosítaná a forgalmat a Palota múzeumai és a Halászbástya közötti gyalogostengelyen. Hazánk jelen gazdasági helyzete is arra kényszerít bennünket, hogy a legegyszerűbb, legolcsóbb megoldást válasszuk, ami éppen egybevág a műemlékvédelem és városesztétika szempontjaival is.

WEÖRES SÁNDOR HAGYATÉKÁBÓL:

Vak verklis

Az uccák kereszttüzében,
a zajok drótakadályai közt
megy a pántolt nyakú vak,
a verklis. A verklis
semmit se lát. És mert
semmit se lát,
hősen a Napba néz.

A város lehasal előtte,
majd féloldalt dűl és röfög.
A hangszernek még
éppen harminckét foga maradt,
de üres ínyű
a verklis. A verklis
üres ínye kibuggyan,
amikor a kalapban
a kis rezek összevacognak.

Így szép ez a bécsi keringő
a harminckét fogú hangszeren.

Benne sziszegnek az istenek,
kik elfelejtettek nem-szeretni,
üres szerelmük leget őröl,
kínlódnak, mint a kifulladt
lovak.
Ki látná
a körbe-hajszolt isteni gebékben
a Kék-Duna víg, vásári szalagját?
Olyat ad, ami sose volt — ezt sejti
a verklis. A verklis
fogatlan ínye csillan, mert sejti,
hogy milyen nagyot ad:
azt, ami nincs.

A város köldökén, a téren
az oszlop alatt letelepszik
a verklis. A verklis
cserepes fenekét, mint
lyukas hordót
borítja a kőre.

BUDAI Anikó építész

EX LIBRIS

Könyvhét, 1992

BATA IMRE

Illyés Gyula: Naplójegyzetek 1977–1978

Az idei könyvhétre megjelent kötetben többször is szóba kerül ugyan, hogy e töredékes formát nehéz egységben tartani, mert egységét csak a szerző stílusa garantálhatja. Egy hetvenhetes december 20-i jegyzet firkálmánynak nevezi a jegyzetet, ám éppen ez a jelleg védi ki a napló óhatatlan nagyképűségét. De ennek a két esztendőnek vannak olyan összetartó mozzanatai is, amik szinte regényi karaktert biztosítanak a naplójegyzetek szeszélyes folyásának. Az egyik mozzanat az öregség plasztikus megjelenítése, a másik pedig a közíró megrendültségének a kifejezése. E jegyzetek az aggastyánt kerítik viszonyba a hadastyánnal. Az önmagával küszködő: a lélek mindig kész, de a test erőtelen; a világgal megküzdő a kihívásokra rögvest válaszolni siet, s újra meg újra átélheti, küzdelmében magára hagyták.

Hetvenötödik születésnapját forrón ünneplik. Szerepének tehát meg akar felelni; tartozik vele, azt érzi. Déryt is eltemeti, nemzedékéből végképp egyedül marad itt, ebben a küzdelmes világban. Másrészt azt érezheti, hogy mindenki iránta van bizalommal, érte aggódik. Hetvenhét karácsonyán, szilveszterén — két részben — megjelenik a Magyar Nemzetben egy remekbe faragott esszéje, a Válasz Herdernek. Az írásnak világvisszhangja támad, mert a nemzeti kisebbség sorsát idézi, amire durva válasz érkezik onnan, ahol találva érzik magukat. S az agg hadastyán átélheti, hogy küzdelmében magára maradt. Az egyedülség természetesen ereje volna, csakhogy ez a szellemi erő egyedül az öregségnek kiszolgáltatott fizikumra számíthat.

Útja Párizsba: egy hónapos ottidőzés, merő diadal, csakhogy az esendő test állandóan figyelmezteti, ez az út az utolsó. Most is szélsőségek közt feszül a lélek, amit bírni fiatalon is kemény megpróbáltatás volna. A Szellem és erőszak című esszékötetet — szerzője szívbéli vállalkozását — visszafogja a „helyzet", amit a Válasz Herdernek váltott ki. Forróból hidegbe mártogatják, azt érezheti most Illyés Gyula, ami szellemét ugyan eleveníti, de a törékeny fizikumot már csak roskasztja.

Lapunk is gyakran emlegetve van a naplójegyzetek e lapjain is. Sose pozitíven. A totális rendszer kulturális eszköze és a szuverenitásáért szenvedő ember viszonya nem is lehet más. *(Budapest, 1992. Szépirodalmi Könyvkiadó, 456 l., 369 Ft.)*

Rába György: Kézrátétel

Már a cím is — Kézrátétel —, de a kötet mottóverse is arra figyelmezteti az olvasót, hogy a líra a jelenvalóban — ráolvasás, amelynek szerzője — a költő — médium. A vers valami emberen túli szellemi energiának a megnyilvánulása. „Kipengette rajtam ezt az / elképesztő muzsikát / aztán elrejtezett." Így aztán természetes az is, hogy a jelenvalóban megnyilvánuló poéta, noha akart volna lenni maga is isten, de kénytelen rejtőzködni, mint tette azt már az Őskajján rossz zsakettes költője, akinek még alkalma volt egy asztalnál — igaz, hogy csak kocsmaasztalnál — együtt időzni az Ősköltővel.

Kései versek is a kötet darabjai, „Egy kapcsos" versei, ami szerény utalás Aranyra és az ő Kapcsos könyvére. Olyan világ, amelynek lírai hőse már messzire jár. Aki itt megszólalt, annak nézni inkább már befelé van kedve, a hunyorgó szemhéj alatti világot látja; ünnep híját, ezért minden napra juttat magának ünnephordalékát. Fosztóképzős nyelv, mikor se torony, se harang, mégis van kondulás. Az Én földúsult nagyvilág, halmazát bináris oppozíciók rendezik átfoghatóvá; ha szeretet, akkor gyűlölet is, ha dicsőség, akkor gyalázat is; így támad a megosztott sorsnak egésze.

Miben áll a szó hatalma? A vers szava „sorsra tárt kockamerés". A megfoghatatlan sorsot a statisztikus valószínűséggel szembesíteni, hogyha már az élet kölcsön, vagyis ráadás a halálra. Az ébrenlétet a költő mindig is álmodta, noha ifjan lázasabb élmények hevével, majd egyre nagyobb erőfeszítéseket téve a tárgyiasításra, hogy végül inkább csak hallgatja, ahogy megtörténik a vers. Már másféle madarak énekelnek! Befelé hallgatódzik a poéta: Szólítja még a Hang? Mert azon az „eseten", ami énszerű, semmi nem másíthat. S aki magát már kettőnek érzi, s egyesültnek csak föladata teljesítésében, voltaképpen hármat ismer. Az egyik az íródeák, a másik e deák kedvéért ízekre szedi önmagát, s a harmadik a Hang, amely a magát föláldozóval elkeveredik, anyaggá válik, leírhatóvá. Nagyon közel került Weöres Sándorhoz is Rába György evvel a könyvével. „ráocsudtam milyen ha a mulandó / az Énen túlra hág" ... *(Budapest, 1992. Szépirodalmi Könyvkiadó, 106 l., 240 Ft.)*

Szőcs Géza: Vendégeskedő, avagy Szindbád Marienbadban „Sz. G. utolsó verseskönyve"

Az alcímből kivehető tartalmat kénytelen-kelletlen komolyan kell vennünk. Mint ahogy amiatt is hiába szomorkodunk, hogy a Szépirodalmi Könyvkiadónak a napjai meg vannak számlálva. Közben konstatálhatom, hogy a harmadik Szépirodalmi-kiadványról írhatok. A kódex is akkor volt a legfényesebben illuminált, mikor a végét járta!

Vége van annak a világnak, amelyikben Szőcs Géza poéta lehetett, a Szépirodalmi pedig eleven-dinamikus könyvkiadó. De ha volt költő, aki Jónásként rühellé a prófétaságot, Szőcs Géza volt az. Az a hír járta, hogy él Erdélyben egy tizenéves ifjú, aki ismeri Hamvas Béla egész — kiadatlan! — életművét (hogyan ismerhette meg?) és Weöres Sándor lírája ismeretéről is tanúságot tett. Majd belekeveredik a kisebbségi ellenállásba, börtönviselt, mint valamennyi igaz közép-európai entellektüel. Ideig-óráig svájci emigrációban rostokol, majd amint a körülmények lehetővé teszik, Pesten időz, a forradalom napjaiban azonban hazatér, s az erdélyi magyar kisebbség egyik vezető politikusa lesz. Ez olyan fordulat számára, hogy saját költészetére most úgy nézhet vissza, mintha nem is az övé volna.

Gyűjteményes könyve természetesen a politikába bonyolódó par excellence poétát tanúsítja. De olyan költő is ő, aki nemcsak a tradicionalizmusban otthonos, hanem az ember kozmikus meghatározottságának az érzékelője is. És semmi nem idegen tőle, amivel az újavantgárdizmus megkínálja. Mindehhez azonban társul valami abból az erdélyi irodalmi hagyományból is, amit Tamási neve fémjelez, ami eredendően székely góbéság, de hagyománnyá érlelődve egyszerűen ellenállhatatlan humor, átitatván azt a keserűséget, amit a költő szívében a kisebbségi sors megannyi tapasztalata koholt. E poétának a század lírája minden regiszteréhez van kedve. A kötött vers dallamát kontaminálja a szabad- vagy prózavers gondolatritmusával, egyáltalán — a dallamot kemény ritmussal elegyíti, s az idézetet is azzal a természetességgel avatja saját szövegébe, mintha eszébe se jutna, hogy ez a posztmodern divatja. Mert akármit művel a verssel, azon mindig átsugárzik sosem változott helyzete, az erdélyi üldözött magyaré. A gyűjteménynek pedig az a különös varázsa, hogy az első versek is olyan tökélyes munkák, mint utolsó kötetének darabjai. Ha — Isten őrizzen! — most elhallgat is, láthatja lírája halhatatlanságjegyeit, mert valóban maradandó, amit alkotott. *(Budapest, 1992. Szépirodalmi Könyvkiadó, 284 l., 380 Ft.)*

Nádas Péter–Richard Swartz: Párbeszéd – Négy nap ezerkilencszáznyolcvankilencben

A jó interjú mindig párbeszéd. Mert akármilyen jelentékeny lehet valaki, ha nem szemmagasságból kérdezik, maga alatt marad. Nem így a Nádas—Swartz párbeszéd. Itt kérdésnek és válasznak természetes dialógusjellege van és igazi drámai feszültsége. Hogy ez a párbeszéd éppen nyolcvankilencben adódik, talán véletlen, de hogy érdemes volt lejegyezni, abban nyolcvankilencnek is fontos szerepe van. Ez évben olyan dolgok történtek, amik váratlanságukkal úgy megfényesítették az eget, hogy az is meglátszott, ami különben sötétben, árnyékban volt mindaddig. Jalta két pólusú világa váratlanul megszűnt. S a gondolkodó embert elmélyülni késztette. Kettő vajon a világ? — kérdezi az addig csak a különbségekre fogékony elme. Vagy éppen egy is? Netán van harmadik is?

Négy napon át beszélget egymással két férfi. Meghatározza disputájukat, hogy ellentett előjelű világban nőttek, de már másfél évtizede ismerik egymást, sok együttlétük sorsverte barátságot kovácsolt köztük. Szeretnék az említett fényben egymást megérteni, egymás gondolatain a maguk nézeteit egészre faragni. Az első napon azt kísérlik meg tisztázni, amiben vannak, a másodikon azt firtatják, hogy miért reménytelenek a kapcsolatok, a harmadikon mégis az együttélés kérdéseibe bonyolódnak, s a párbeszéd ott forrósodik föl, ahol a nemzetről, mint ízlésről, a társadalomról, mint tömegességről váltanak eszmét, s e disputa voltaképpen a jövő esélyeit latolgatja. Létezik a kibernetikus viselkedés, amellyel szemben a tradicionális mentalitás az ellenpólus. A hagyomány a hierarchia szinonimája itt, a kibernetikus viselkedés viszont nem más, mint a „minden egész eltörött" nyilvánvalóságának elfogadása.

Mit kezdjen egymással azonban ez a két antinom minőség, mikor az embernek irányra volna szüksége, de ahol irány — hierarchia — van, ott az avíttság, ahol viszont a másik, ott nincsen irány. Ez a mai ember igazi dilemmája.

A negyedik napon azután a politikára kerül a sor, s a párbeszéd hamar arra jut, hogy a világ valóban kettő, de nem Jalta miatt. Jalta csak fölerősítette a tendenciát, ami adott volt. Az egyik világ a kibernetika világa lett, a másik a hagyományé maradt, s nehéz benne dönteni, melyik a jobbik. Mert amannak kényelme van, emennek iránya, s az embernek talán mégsem a kényelemre van igazán szüksége. *(Pécs, 1992. Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, 212 l., 160 Ft.)*

Márton László: Átkelés az üvegen

Kezdhetném azzal, hogy — íme — egy posztmodern regény, de akkor Szentkuthy Prae-jére is vonatkoztathatnám a minősítést, meg Hamvas Béla Karneváljára is. Jobb, hogyha egyszerűen magáról az Átkelés az üvegenről beszélek. A regény témája az utazás. Ez is divatos manapság, holott a regény egyik típusa mindig is ez volt, utazás. Az utazás egy önéletírásnak a formája is lehet, mint ahogy Márton László regényének egyik rétege valóban önéletrajzi jellegű. Ám utazás ide, önéletrajz oda, a szerző ambíciója mégis más. Kifejezésének célja valóságot teremteni. Ezért az író kénytelen-kelletlen filozófus is, midőn mérlegeli, van e valóság? Ha van, hogyan keletkezik; miért van, hogyha nincsen is, de más — részben ontológiai, részben ismeretelméleti — kérdések is foglalkoztatják, miközben ilyen gondolatait szeretné megosztani az Olvasóval, akivel szemben rendkívül udvarias, s ez kényszere is, hiszen Múzsa híján őt — az Olvasót! — hívja segítségül.

Mire az olvasó nagykegyesen fölkínálja együttműködését, ha ez esetben kicsi is a tere olvasata kifejtésére. A regénynek van egy Ragozzi nevű szereplője, továbbá arra is emlékeztet bennünket a szerző, hogy mi — magyarok — kuruc—labancok vagyunk. A regény térideje eszerint az a kiterjedés, amely történelmünkben a jelen és 1803 között terül el. Ha ezen elképzelés történetfilozófiai hátterét veszem, akkor azt mondhatjuk, hogy az Átkelés az üvegen egy olyan történeti világról szól, aminek ritmusa a rebellió-megtorlás-konszolidáció jegyében ismétlődik vagy zakatol. Nem nehéz fölismerni, hogy az ilyen ritmusú világ egy másik világtól függ. Akkor pedig természetes a kuruc—labanc megosztottság is. E világ lakói vagy lázadók vagy konszolidáltak, s egyike a másikát rettenetesen utálja, holott egyazon sors következményei ők. Igaz, hogy ez a sors nem egységes, ez a sors „hasadt disznócsülökre van írva".

Ilyen megosztottságban, töredékességben a valóság egyáltalán nem lehet homogén. Ezért a leírás minduntalan átcsúszik az ébrenlétből álomi szférába; a prózai beszédet a versbeszéd váltja föl, s a tizennyolcadik századi barokk poézis sok változatát avatta leíró szövegébe a szerző. Továbbá a regény három részre tagolt, előbb innen vagyunk az üvegen, azután túlnan rajta, végül sem itt, sem ott, extrém szférában járunk. De ez a szféra is, mint a másik kettő, ezer színt játszik, a leírásba belevegyül a mitológia, egy-egy Venus-invitáció vagy — teszem — Anchises megidézése erejéig. Támad még egy hátborzongató — démoni — alakja is a regénynek. Alakja az alaktalan; olyan élőlény, akit egy szélörvény sodort az üvegen innenről túlnan; a rémületes alaktalanság neve: Rézmán. S minden benne van, ami az emlegetett téridőben nem bírt kiformálódni. Rézmán a mi félbehagyott előképünk, a meg nem valósult valóságunk. Együtt él velünk az ébrenlétben és az álomban egyformán.

S azt is észre kellett vennünk olvasás közben, hogy a szerző öt érzékünk közül kivált a szemet méltányolja, s ez a szem megfelelésben van ama varázsgömbbel is, ami által a volt, a van és a nincs, ami minden meg nem született, vagyis a lehetőségünk, felidézhető, s voltaképp egyetlen gömb az is, amiben vagyunk, s midőn innen az üvegen át túlnanra jutunk, ugyanazon üveggömb egy átmetsző síkján jutunk túl, sose kívülre, mert olyanok vagyunk, mint Babits Bolyai-szonettjének madara. *(Pécs, 1992. Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó, 392 l., 276 Ft.)*

Almásy Aladár: A pengés asszony tetemrehívása

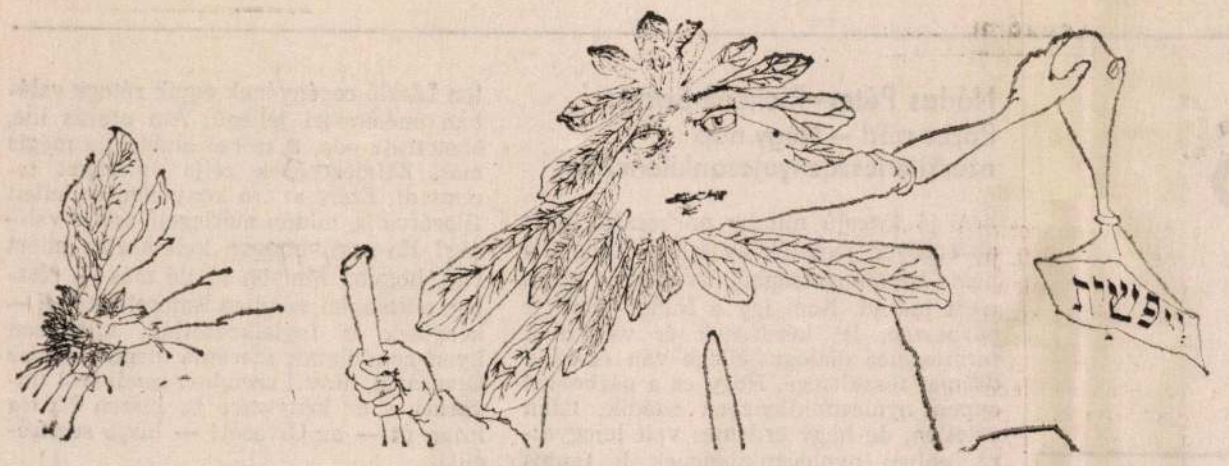

Almásy Aladár rajza (részlet)

BUDAI AURÉL:

Hagyomány, modernizmus, „szocreál”

Korunknak egyik legfőbb problémája, ami emberi, nemzeti és társadalmi identifikációnkat is alapjában határozza meg: viszonyunk a történelmi múlthoz, nemzeti hagyományunkhoz. A hagyomány az előző nemzedékek sokaságából származó olyan komplex egész, amelyben nemzetiségek és társadalmi osztályok — „Árpád és Zalán, Werbőczi és Dózsa” — vére, kultúrája, eszmevilága keveredett, keveredik egymással. (A hagyomány tudatunkban elevenen élő kollektív eszme-, szokás- és ízlésrend, ami folyamatosan az egyik nemzedékről a másikra száll.) Minden történelmi kor és nemzedék hozzáad valamit, és minden korban kiesik, kikopik köréből valami, de olyan hagyományelemek is léteznek szép számmal, amelyek a történelem évszázadain keresztül lényegében változatlan formában öröklődtek át. Az építészetben — és általában a tárgyi, vizuális hatású formavilágban — a hagyomány átöröklődése sajátos módon történik: az előző nemzedék által használt és alkotott épületek, művészeti és használati tárgyak tömegét mint tárgyi hagyatékot az újabb nemzedék akarva, nem akarva örökli elődeitől, s azt így vagy úgy változtatva maga is felhasználja. Mivel pedig e tárgyi örökség körében él, és öntudatlan vizuális hatásait el nem kerülheti, természetszerűleg veszi át az előző nemzedéknek, illetve átételesen a történelmi nemzedéknek egész sorának vizuális hagyományát. (Hangsúlyoznunk kell, hogy a tárgyi-építészeti hagyaték permanens és öntudatlan hatása miatt a különböző régebbi korszakokból fennmaradt barokk, klasszicista, szecessziós, modern épületeinek összessége és nem utolsósorban a népi építészet együttesen játszik hagyományközvetítő szerepet.) Korunk nemzeti építészeti hagyományának kialakításában részt vett a magyar parasztság és a reprezentatív alkotásokat építtető úri osztály éppúgy, mint a külföldi származású betelepülők, az egyházak és szerzetesrendek. A török és osztrák megszállás is ránk hagyta tárgyi emlékeit, ahogy a francia Eiffel a Nyugati pályaudvart, az angol Adam és William Clark a Lánchidat, vagy a svájci születésű, olasz tanultságú magyar építész, Pollack Mihály a Nemzeti Múzeumot. Építészeti hagyományunknak ezt a rendkívül vegyes összetételét, egységes konglomerátummá érett történelmi teljességét a maga komplexitásában kell elfogadnunk. Ennek az óriási formatömegnek a vizuális hatását csak a múltból fennmaradt épületállomány összetételének jelentősebb módosulása — nagymértékű bontás és építés — képes megváltoztatni.

A közösségi, nemzeti és helyi hagyományok a történelmi idők szellemi örökségeként élnek a társadalom és az egyének tudatában. A hagyományhoz való viszony igen különböző lehet. A minden hagyományhoz görcsösen ragaszkodó konzervativizmustól a múlt örökségét teljes egészében megtagadó avantgárdizmusig széles skáláját látjuk a különféle magatartásformáknak. Ehhez a közösséget összetartó kohéziós erőhöz való viszony mintegy szeizmikusan jelzi a nemzeti, társadalmi identifikáció és közösségi önbecsülés mértékét, de a más nemzeti, társadalmi vagy vallási közösségekkel szembeni ellenséges magatartás túlzásait is. (A hagyományhoz való viszony tehát — bármilyen elvont művészeti mozgalomról légyen is szó — alapvetően politikai kérdés!) Az elmúlt évtizedek építészeti irányzatainál is tapasztalhattuk a hagyományhoz való viszony erős torzulásait: vagy teljesen szembefordultak a nemzeti múlttal, vagy éppen erősen manipulálták azt. A modern építészet mozgalma például kifejezetten hagyományellenes. Korai időszakában szerte Európában olyan sajátos ideológiai vonásokat mutatott, amelyek egy új társadalom építésének pátoszával telítve megtagadták a régi világ minden kulturális örökségét. A múlttal való ilyen szembefordulás egyértelműen az internacionális kozmopolitizmushoz vezetett, ami nem ismerte el az emberiség egyes csoportjainak bármiféle alapon történő elkülönítését, tagadta az egyes nemzetek önálló sajátosságait, sőt egyéni kultúráját is. A hagyományellenesség egy sajátos entellektüel-arisztokratizmus melegágyává lett, elvetette a közvetlen közérthetőség szükségességét, és azt hirdette, hogy a tudatlan tömegeket rá kell nevelni a ma még nem értett formák elfogadására. A modernista mozgalom ugyanakkor felismerte, hogy korunk kiemelten fontos problémája a lakáskérdés, ezért az állam és az uralkodó politikai rendszer feladatának tartotta annak intézményes megoldását. Ezen elv szerint az állam olyan „okos és jóindulatú emberek hatalmát” kell hogy jelentse, akik sokkal jobban tudják, hogyan kell az egyszerű kisembernek élni, dolgozni, lakni, mint saját maga, ezért olyan épületek, lakótelepek, üzemek felépítésére van szükség, amelyeknek tudományos alapossággal kidolgozott létkerete determinálja a bennük élő emberek életfeltételeit. A felvilágosult abszolutizmusnak e sajátszerűen újjáéledt ideája megjelent a modern építészet nagy teoretikusainál, Walter Gropiusnál, Le Corbeusiernél és a szocialista, szociáldemokrata kormányok építéspolitikájában egyaránt. A közvélemény, a laikus társadalom azonban szembeszállt az ilyen paternalista „utasítva-gondoskodás” módszerével. Az egyszerű emberek megkívánták, hogy mint egyéneknek is lehetőségük legyen saját életmódjuk alakítására. A közérthetőség semmibevevése, a nemzeti hagyományokkal és a meglevő környezetel való radikális szembenállás, a sivárrá torzult egyszerűség és monotonitás ugyancsak hozzájárult ahhoz, hogy a modernizmus mind a nagyközönség, mind a szakemberek körében negatív érzéseket váltson ki, és valami újat, sokkal közérthetőbbet, formagazdagabbat igényeljenek.

A közérthetőség, a hagyományok felhasználásának gondolata, a modern építészet bírálatával együtt, nem most vetődik fel először. Az úgynevezett „szocialista-realista” építészet, amely hazánkban az 1951-től '54-ig terjedő rövid intermezzóban, míg a Szovjetunióban már a 30-as évektől kezdve uralkodó volt, szintén ezeket az elveket tűzte zászlajára. Itt azonban a közérthetőség csak eszköz volt annak a leninj tézisnek a gyakorlati megvalósításához, hogy „az építészet monumentális propaganda”. A hagyományosan ismert építészeti formák ekkor azt a célt szolgálták, hogy konkrét, egyértelmű agitációt fejtsenek ki a párt és a szocialista állam érdekében. A szovjet „szocreál” építészet „haladó hagyományként” elsősorban a XIX. század elejének cári-világbirodalmi klasszicizmusát ismerte el, ami ugyan a maga korában a legtávolabb állott a soktornyú templomok, díszesen faragott faházak meseszerűen színes orosz nemzeti építészetétől, de éppen túlfeszített monumentalizmusában tudta tökéletesen kifejezni az orosz világhatalmi igényeket, akkor és száz évvel később egyaránt. Egyébként érdemes megfigyelnünk, hogy minden megalomániás diktatúra már Napóleon óta — akár a hitleri Németország, az olasz fasizmus vagy a Francorezsim Spanyolországban — menynyire vonzódott a klasszicizmus sematikus monumentalitásához, melyben a nagyság és hatalom határtalansága közérthetően fejeződhetett ki. A politika hazánkban is a szovjet minta átvételét és a monumentális klasszicizmus stílusformáinak alkalmazását erőltette, de a magyar klasszicista építészet egészen más volt, mint az orosz. Benne nem valamiféle birodalmi eszme monumentalitása nyilvánult meg, hanem a vidéki kisnemességnek a paraszti életformához igen közel álló „kedélyes táblabíró világát” és az akkor éppen fejlődésnek induló városok főként külföldi származású, szerényebb, kispolgári lakosságának életvitelét fejezte ki. Formavilága ugyanakkor teljesen beszívódott a magyar népi építészet mélyebb rétegeibe is, úgyhogy az a népi-nemzeti hagyományvázisunknak ha nem is az egyetlen, de valóban a legjelentősebb területét képezi. Ez a különbség a két ország XIX. századi klasszicizmusa között. A szovjet minta bevezetésével szemben az alkotó építészek többsége igyekezett kibúvókat és mellékutakat keresni. Eképp lett a magyar „szocreál” sajátosan nemzeti, népi karakterű. Az '50-es évek magyar építészeti alkotásai között bizony nem egyet találunk, amit jogosan vallhatunk megunkénak; ez nemcsak az akkori alkotók tehetségének érdeme, hanem az is közrejátszik ebben, hogy tudatosan használták fel a magyar nemzeti hagyomány gazdag formakincsét.

A magyar nemzeti formahagyomány felhasználásának igénye tette szükségessé az országjáró-felmérő munka megindítását. Ez kiterjedt jelentősebb műemlékeinkre, az egyszerűbb barokk és klasszicista polgárházakra, majd egyre inkább a különböző tájegységek népi építészetének tárgyi anyagára. (Később azonban, amikor a „szocreált” ismét felváltotta az internacionális modernizmus, a népi építészet felmérési anyagát, feleslegesnek tartván, nagyrészt kiselejtezték. Ez azért is sajnálatos, mert a felmért parasztházak zöme azóta már elbontásra került.) Az '50-es évek hazai hagyománybázis felé forduló mozgalmához tartozott az is, hogy a tradicionális magyar városképeket és az ezekben meglevő műemléki épületeket tudományos vizsgálat alá vették, és védeni kezdték. Megindultak a „műemléki-városképi vizsgálatok”, amelyek Európában először foglalkoztak komplexen az urbanisztika és műemlékvédelem közös feladataival, sőt gyakorlati kezdeményezések voltak a műemlék-helyreállítási munkálatok megindítására is. A hivatalos helyi és kormányszerveknél azonban olyan szelektív tendenciák mutatkoztak, amelyek aktuálpolitikai szempontokból egyházi épületeket, kastélyokat vagy akár egyéb nem tetsző épületet is lebontásra ítéltek. (A bontások egy részét a szakmai közvélemény ellenállásának sikerült megakadályoznia.)

Az 50-es évek magyarországi „szocreál” építészete, s ennek ideológiája, építéspolitikája — mint látjuk— rendkívül ellentmondásos volt. Mai irodalmunk, visszaemlékezéseink tele vannak e korszak hibáinak, bűneinek taglalásával, de éppen ezért kell említést tennünk azokról a pozitívumokról, amelyek — már ami az építészetet és az építészetnek a népi-nemzeti hagyományok felé fordulását illeti — objektíve fennállnak. Korunkban, amikor a modern építészet internacionalizmusa, formai sóvársága, gyakran nyomasztó eltömegesedése és közérthetőség-hiánya széles körű társadalmi kritika tárgya lett, hazánk építészeti hagyományait kell ismét feltárnunk, hogy azok teljességében találjuk meg nemzeti identifikációnk tárgyi alapját és építészetünk megújulásának lehetőségét.

KOLTAI TAMÁS:

Színház

A mi kis emigrációnk

A szezon öt legjobb előadásából kettőt a napokban lehetett látni rövid en suite program keretében. A *stuttgarti tri-bühne* Pestre hozta *Örkény Tótékját* és *Mrożek Emigránsokját* *Székely Gábor* rendezésében.

Ma úgy áll a helyzet, hogy ha Székely-rendezést akarunk látni, külföldre kell utaznunk. Ha gazdagok vagyunk. Ilyen gazdagok vagyunk? Az ország — no jó, nem szeretnék túlozni — két legjobb rendezőjének egyike nem talál olyan körülményeket e hazában, hogy felelősen munkát merjen vállalni. Ez engem fölháborít. Nem kívánom most e dolog hátterét firtatni. Majd egyszer. De hogy valami nagy baj van, az biztos. Mintha nem a tehetség volna a legfontosabb. Az egyetlen fontos. Mintha nem tudná mindenki, hogy a tehetség mögött etika van, és a magyar színház minden eddiginél mélyebb művészi válsága — *művészi* válságról beszélek, mert engem az a puszta tény, hogy a színházak játszanak, „túlélték”, nem tölt el felhőtlen örömmel — jelentős részben morális süllyedés. Mintha sokan éppen attól félnének, hogy ez kiderül. Lehet benne valami. Ha Székely visszatérne a színházcsináláshoz, fölöslegessé válna sok mesterséges okoskodás a „struktúraváltásról”; annyian szaladnának a hajó egyik oldalára, hogy tán föl is billenne.

Zárjuk ki a tévedés lehetőségét; Székely nem a világkarrier érdekében emigrál külföldi színpadra. A stuttgarti tri-bühne kicsiny, szerény, befelé forduló művészi műhely; minden inkább, mint hivalkodó sztárszínház, azaz a legkevésbé sem alkalmas ugródeszkának. Épp ellenkezőleg, bensőséges, fáradságos és hiúságoktól mentes munkára alkalmas, közös gondolkodásra, együttjátszásra és elmélyülésre — mindarra, ami Budapesten rejtélyes okokból megvalósíthatatlan. Az eredmény a Merlin Színházba hozott, két vendégelőadáson látható. Olyan színészek, akiket a mi öntelt szakmai hierarchiánk még a középmezőnybe sem sorolna, intenzitásban, jelenlétben, alkotó fantáziában és éppen ezért művészi teljesítményben is sokszorosan fölülmúlják úgynevezett sztárjainkat. Nálunk nagyon-nagyon ritkán s csak egy-két, elmélyülten dolgozó rendezőnk kitüntetett produkciójában látni olyan őszinte, igaz, az emberi kapcsolatok rejtett zónáit átvilágító színészi játékot, amilyennel e két előadás szereplői leptek meg. S minthogy nincs önmagáért való színészi játék — mindig csodálkozom, amikor egy színész minőségét kizárólag a mesterség szintjén, a megformált figura és az értelmezés egészének összefüggése s emez összefüggés igazságtartalmának vizsgálata nélkül próbálják megítélni —, az alakítások értéke a teljes előadásélmény nyomán bontakozik ki részleteiben.

A Tóték Örkény klasszikusan tiszta, átható gondolatát érvényesíti egy helyzetről, amelynek lényege a kölcsönös kiszolgáltatottság. Nem egy démoni gonosz vagy őrült (az Őrnagy) és egy lázadóvá magasztosult passzív ellenálló (Tót) találkozásáról van szó; efféle butaság Örkénynek eszébe sem jutott. Tót és az Őrnagy feltételezik egymást; egymás kiszolgáltatottjai és egymás áldozatai. Mindkettőjüket egy őrült kor termelte ki, amelyben a megmaradás föltétele, hogy az egyik fél öntudatlanul (fontos, hogy öntudatlanul) a végtelenségig feszítheti a húrt, míg a másik fél önként (fontos, hogy önként) mint valami nyársra rákúszza önmagát. A Tóték főszereplője tulajdonképpen Gyula, a fiú, aki meg sem jelenik a színen — épp ezért az őt „képviselő” Postás nem valami színes zsánerfigura, ahogy többnyire játszani szokták, hanem a dramaturgiai háromszög csúcsa —; az ő jelen nem léte (a második részben egzisztenciális értelemben vett nemléte) fejezi ki a helyzet „botrányát”, tragikus abszurdítását. Székely egyértelművé teszi, hogy Tóték és az Őrnagy szubjektíve kölcsönös jóindulattal viseltetnek egymás iránt, az Őrnagy szabadkozva keríti totális hatalmába Tótékat, Tóték pedig családi szeretetükben, kölcsönös aggodalmukban fölemésztik egymás és önmaguk emberségmorzsáit. A világ van rosszul berendezve; a „világon kívül” Tót és az Őrnagy tökéletesen megértik egymást — a budijelenet végre azt fejezi ki, amit Örkény megírt.

Az Emigránsokban szinte ugyanez a játék. Gyötri, emészti, kínozza egymást — fizikai és lelki tortúrákkal — a két egymásra utalt pária, munkás és értelmiségi, miközben meg sem tudnak mozdulni a másik nélkül, létük, gondolkodásuk, összezártságuk feltételezi, meghatározza, közös börtönbe zárja sorsukat. Azt gondolnánk, Mrożek darabját áthúzta a történelmi fordulat, ma mindenki ott élhet, ahol akar, a kelet-európai emigráns mint fogalom megszűnt létezni. Ez ám a tévedés. Mrożek szerencsétlenjei, AA és XX, ugyanott ülnek, a nagy szabadságban, ahol eddig, azzal a különbséggel, hogy már otthon vannak, *ez már az ő szabadságuk*. És ugyanúgy nem tudnak vele mit kezdeni. AA és XX bárkivel behelyettesíthető, nézzünk körül, ráismerünk magunkra, ahogy méregetjük, vizsgálgatjuk, procedúrának vetjük alá egymást, ahogy a másik alkalmatlanságán akarjuk bebizonyítani a saját alkalmasságunkat. Hasonlóan a stuttgarti előadás értelmiségi figurájához, aki addig provokálja társa anyagias szemléletét, míg az szét nem tépi összekuporgatott bankjegyeit, úgy, hogy a provokátor alig győz megmenteni néhány ép darabot — magának.

Van színház, ami rólunk — kétségbeesésünkről és kiszolgáltatottságunkról — szól. Egyelőre Stuttgartban.

– Heti 80 oldalon
– Hetente hatszor

Szerkesztőség:
1034 Budapest
III., Bécsi út 124.
Tel.: 168-2002
Fax: 188-9504, Tlx:22-7958

Napilap a profiknak

Hirdetéseit 72 órán belül megjelentetjük

BUDAI AURÉL

A martonvásári kastély helyreállítása (MTA Kutatóintézet)

Építész-belsőépítész: Budai Aurél (BVTV Műemlékosztály)

Építész munkatársak:	Gaál Péter dr. Szathmáry Gézáné
Víz-csatorna és központi fűtés tervező:	Válay Endre
Felvonó tervező:	Ughy András
Elektromos tervezők:	Tornaaljai Miklós Boros Iván
Statikus:	dr. Gábory Pál (ÉTI)
Kertészet:	Szász Péter (BVTV) Takács Ottó (MTA Kutató Intézet)
A kivitelezés:	házilagos
Külső homlokzat, tető- és kőművesmunkák:	Martonvásári Új-Élet Termelőszövetkezet
Mobilbútor-asztalos, kárpitos és mázolómunkák:	Székesfehérvári Asztalosipari Szövetkezet
Tapétázás:	Minőségi Szobafestő és Tapétázó Szövetkezet
Kőfaragómunkák:	Kőfaragó és Épületszobrász-ipari Vállalat
Faszobrászmunkák:	Faszobrász és Interziakészítő Szövetkezet
Réz nyílászáró- és bútorvasalatok:	Pasotti Co. Brescia
Függönyanyag:	Textiliparművészeti Szövetkezet
Konyhaberendezés:	MÜÁRT hűtő- és konyhaberendezések osztálya
Modern és stílbútorok:	DOMUS és Bizományi Áruház
Iparművészek	
Kovácsoltvas munkák:	Dobándy Károly kovács-iparművész
Ólomüveg ablakok és lámpák:	Szabó Erzsébet Munkácsy-díjas üvegiparművész
A festmények a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonát képezik, kiválogatás és elhelyezés:	dr. Bodnár Éva művészettörténész (MNG)
A Beethoven Múzeum kiállításrendezése:	dr. Fitz Jenőné (Székesfehérvári István Király Múzeum)
A tervezés megkezdése:	1971
A kivitelezés befejezése:	1977
Fényképek:	Schwanner Endre (MTA Kutató Intézet)

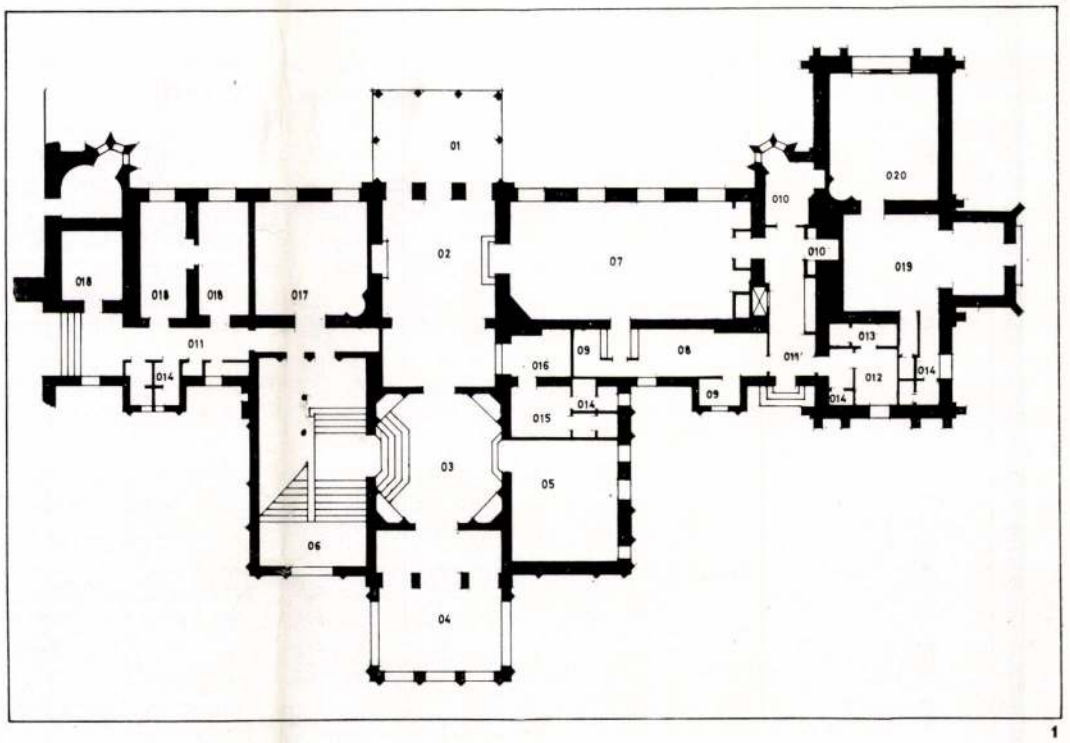

1

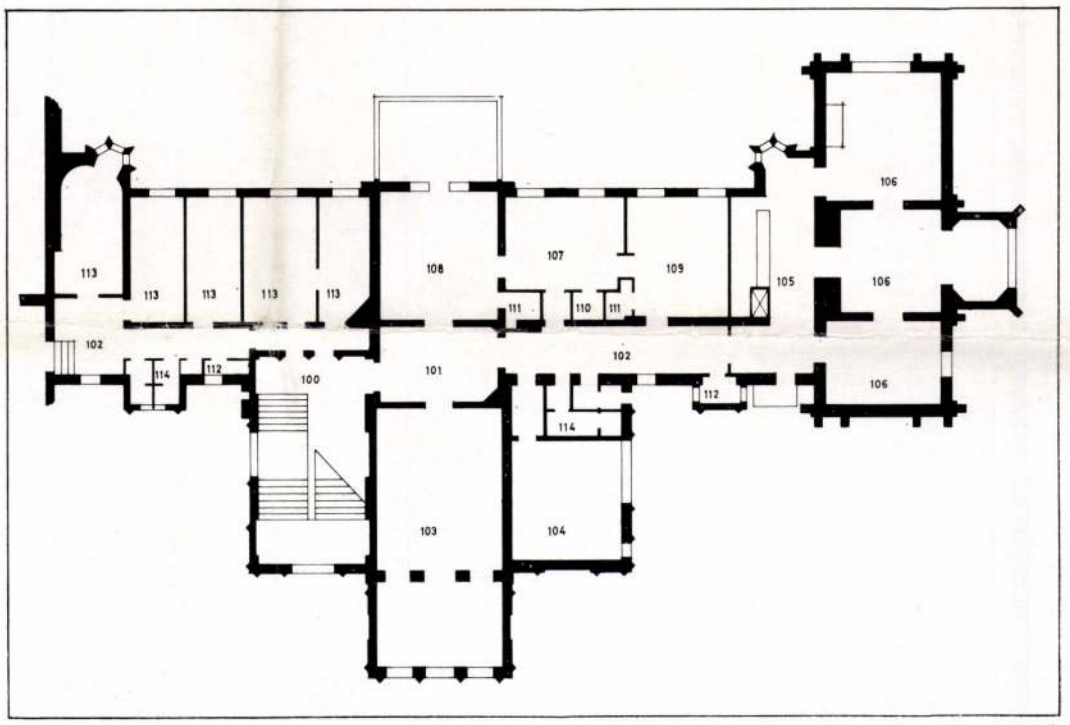

2

3

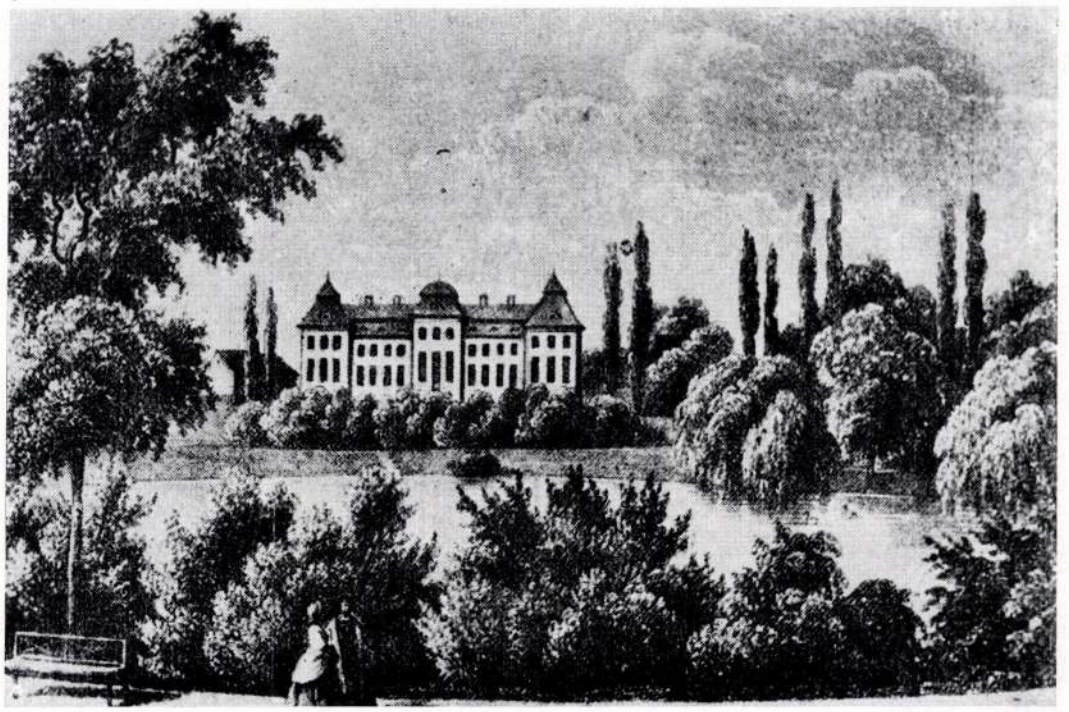

dó és térelhatároló szerkezetek nélkülözhetetlenné tették a gondos épületfizikai tervezést, ill. a megfelelő hőszigetelést és páragátlást. A homlokzati falakra Hungarocell hőszigetelés került, a naphárítást igen jó hatásfokkal a zsalusan elhelyezett, átszellőző Luxaflex árnyékoló burkolat biztosítja. A végfalakon és az I. emeleti mellvédfalon, ahol látszó beton készült, a hőszigetelés belülre került. A legfelső födémen Neoacid csapadékvíz elleni szigetelés készült kemény poliuretánhab hőszigeteléssel.

A közlekedőterekben és az irodahelyiségekben habalátétes pvc, a reperzentatív helyiségekben szőnyegpadló, vizes csoportokban kőagyaglap burkolat készült. A lépcső és az előcsarnok márványburkolatú. A főrendeltetésű helyiségek tapétát vagy műanyagfestést kaptak, a reprezentatív helyiségek igényes belsőépítészeti képzést. Az építészeti és belsőépítészeti kialakítással összhangban vannak a beruházói-bonyolítói részről igényesen kiválasztott új mobiliák, iparművészeti és dísznövény kiegészítéssel.

A külső megjelenésre a tervezett látszó beton falak sötétszürke műkőburkolata, a fehér és kék színű Luxaflex falburkolat és árnyékvető; az acélpillérek grafitszürke és az ablakok citromsárga mázolása jellemző. *Sz. I.*

1. Részlet a homlokzatról
2. Előtér a tetőszinten
3. Lépcsőház
4. Étterem
5. Homlokzatrészlet

5

A Brunszvik család és a Beethoven-kultusz

A Mária Terézia által grófi rangra emelt id. Brunszvik Antal a XVIII. század második felében telepedett le Martonvásáron. Miután 8000 holdas birtokot vett az akkor teljesen elhagyott és mocsaras területen, 1773 és 1775 között egy egyemeletes kastélyt építtetett, majd rendeztette a kastély környékét; így született meg a szentimentális tájkertek stílusában alakított park fakülönlegességekkel, tóval és kis szigettel, ami ma hazánk egyik legszebb — természetvédelmi területnek nyilvánított — kastélykertje. A kastéllyal egyidejűleg épült fel a templom is egybeépítve mint annak házikápolnája.

A grófi családban nemzedékről nemzedékre hagyományozódott a kultúra és művészet szeretete, pártolása, a kastélyban gazdag könyvtárat és képgyűjteményt rendeztek be, és a képtár lett a családi hangversenyek színhelye is. Így kerültek kapcsolatba Beethovennel, aki több alkalommal is vendégeskedett a kastélyban 1799 és 1809 között. Itt írta meg többek között az Appassionata szonátát, és talán itt kezdődött titkolt szerelme a „halhatatlan kedves", Brunszvik Jozefin iránt. A másik leánytestvér, Teréz viszont a hazai művelődéstörténet könyvébe írta be nevét: ő alapította 1828-ban az első magyarországi kisdedóvót és száztizenhat óvodát számláló hálózatot szervezett meg.

1875-ben az akkori tulajdonos, Brunszvik Géza angliai tanulmányútjáról hazatérve átépíttette és bővíttette a kastélyt, feltehetőleg saját tervei vagy angol mintakönyvek alapján, a magyar kastélyépítészetben unikumnak számító angol-neogót stílusban. De 1893-ban kénytelen volt a birtoktól és a kastélytól megválni, ami néhány év múltán a dúsgazdag bécsi sörgyáros, Dreher Jenő birtokába került. A Dreher uradalom azután az 1920—1930 közötti években ismét átalakíttatta a kastélyt az újmódi igényeknek megfelelően, így többek között a kastély legimpozánsabb részéből, a kép- és kottatárból intézői, könyvelői irodák lettek.

A meginduló Beethoven-kultusz hatására még 1927-ben helyezték el a csodálatos hangulatú szigeten a zeneköltő mellszobrát (Pásztor János alkotása), de csak 1960-tól tartanak ott rendszeres szabadtéri hangversenyeket. A Beethoven Emlékmúzeum 1958-ban nyílt meg, a kastély megmaradt legreprezentatívabb középső helyiségeit elfoglalva, a Székesfehérvári István Király Múzeum kezelésében. A múzeum jelenlegi helyére — a kastély egy másik szárnyába — már a mostani átalakítással kapcsolatosan költözött át 1973-ban.

A Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutatóintézete

A martonvásári kutatóintézet 1949-ben létesült, néhány évvel később a Magyar Tudományos Akadémia egyik mezőgazdasági kutató bázisa lett, és a búza- és kukoricanemesítésben nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi élvonalban is nevet szerzett magának. A kutatóintézet rendszeres munkájához így szervesen hozzátartozik a hazai felhasználókkal, állami gazdaságok és termelőszövetkezetek szakembereivel való foglalkozás, előadások tartása és a nemesítési munka fázisainak bemutatása.

Természetesen ugyanez áll a külföldi vásárlókra, emellett igen gyakori a tudományos delegációk látogatása, míg az intézet kezelésében levő Fitotron megépülte és a kastély reprezentatív részének üzembe helyezése óta az Akadémia és a kormány protokolláris igényeit is kielégíti. Így az intézet és a kastély látogatói között Beethoven relikviák iránt érdeklődő zenerajongók mellett magyar tsz-tagok, amerikai farmbirtokosok, szovjet genetikus-kutatók ugyanúgy megtalálhatók, mint a legkülönbözőbb országok miniszterei és akadémiai személyiségei.

A fogadás, tárgyalás és előadások tartásának igénye tehát rendkívül széles körű és a legkülönbözőbb létszámú vendégcsoportokat kell figyelembe vegyen. A kastély átépítésének programját lényegében ez az igény határozta meg.

A kastély

Az épület első, barokk-copf építési periódusából a templomon kívül nem sok maradt: két boltozott helyiség, egy copf stílusú cserépkályha, valamint egy, a kerti homlokzatot ábrázoló litográfia az 1800-as évekből. (A helyreállítással kapcsolatos falkutatás révén előkerültek az ebből a korból származó kváderes homlokzat vakolatmaradványai almazöld festéssel.) Az egyik boltozatos helyiséget választottuk ki Beethoven-emlékszoba számára és a korabeli kályhát is ide helyeztük át.

Az 1875. évi neogót átépítést tekinthetjük a kastély második építési periódusának, de ezt már nem tudjuk minden részletében elkülöníteni a harmadik, az 1920—1930-as évekbeli periódustól, mivel ez az ötven évvel későbbi

1. Földszinti alaprajz, M=1 : 400
   01. Bejárati árkád
   02. Előcsarnok
   03. Hall
   04. Télikert
   05. Kiállítóterem
   06. Lépcsőház
   07. Protokoll étterem
   08. Melegítőkonyha
   09. Mosogató
   010. Raktár
   011. Előtér
   012. Öltöző
   013. Zuhany
   014. WC
   015. Mosdó
   016. Ruhatár
   017. Gépkocsivezetők
   018. Telefonközpont
   019. Beethoven Múzeum
   020. Beethoven-emlékszoba
2. Emeleti alaprajz, M=1 : 400
   100. Lépcsőház
   101. Hall
   102. Előtér, folyosó
   103. Nagy tárgyaló
   104. Kör-tárgyaló
   105. Büfé/folyosó
   106. Társalgó
   107. Titkárság
   108. Igazgató
   109. Ügyvezető igazgató
   110. Teakonyha
   111. Mosdófülke
   112. Raktár
   113. Iroda
   114. WC
3. Martonvásár, litográfia, 1800
4. Kerti homlokzat

4

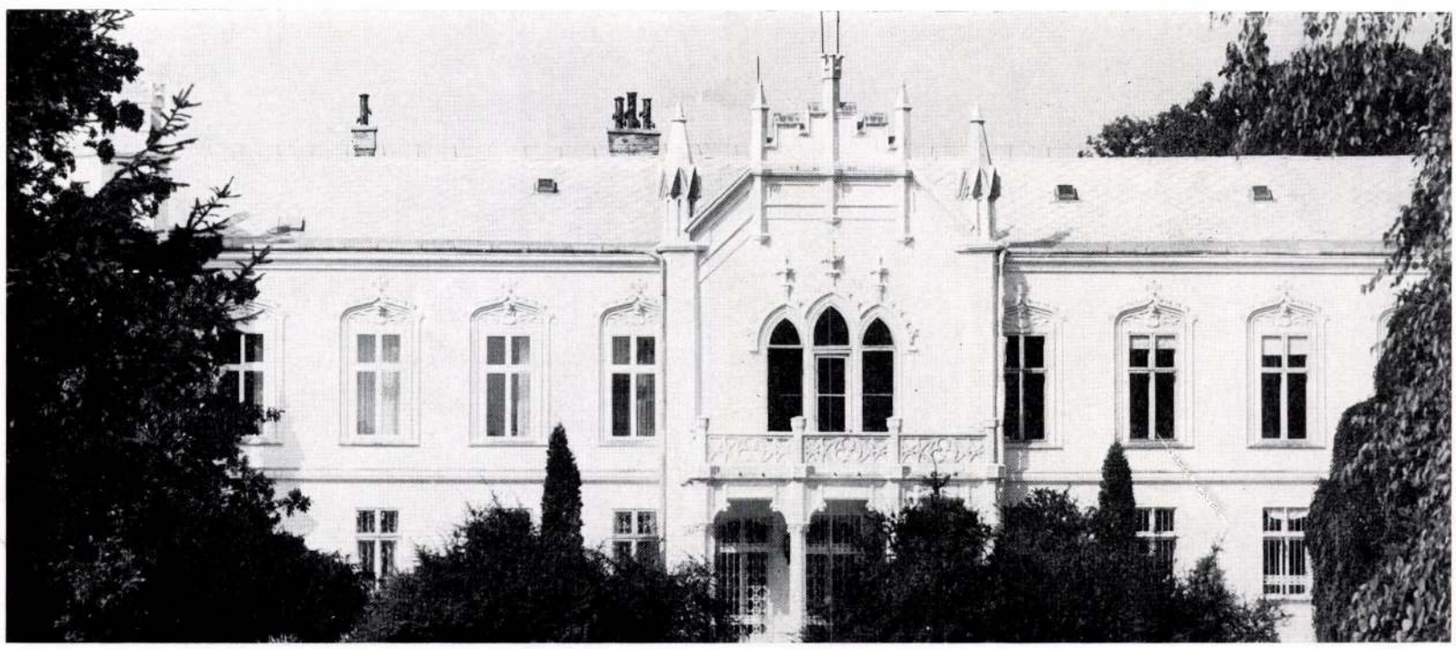

1. A főbejárati homlokzat
2. A főbejárati árkád
3. A Beethoven Múzeum bejárata
4. Az előcsarnok
5. A földszinti hall
6. A télikert

átalakítás is ugyanazzal a neogót formanyelvvel készült, és tervanyag hiányában csak a századforduló idejéből származó két fényképből következtethetünk arra, hogy a Dreher-féle átalakítás mennyit változtatott. A tervezés megkezdésekor az épület külső homlokzata egészen a tetőig teljesen be volt futtatva vadszőlővel, így architektúrája már csak akkor került elő, amikor a kivitelezés megkezdése után a növényzetet lefejtettük.

A kastély a hivatalos műemlékjegyzékben „műemlékjellegű" minősítéssel szerepel, elsősorban Brunszvik Teréz és Beethoven személyével kapcsolatos kegyeleti értéke miatt, míg esztétikailag nem tartották sokra, nyilván azért, mert külső homlokzata teljesen eltűnt a növényzet alatt, belsejét pedig még 1945 után is többször átalakították. (Meg kell jegyezni, hogy ez az „alulértékelés" — és a műemléki hatóság képviselőinek rugalmas támogatása — a tervezés számára lényegesen nagyobb szabadságot biztosított.)

Az átalakítás funkcionális és szerkezeti megoldása

A tervezés megkezdésekor a kastély középrészét a Beethoven Múzeum foglalta el, így a főbejárattól a félépcsőházat csak egy utólag vágott szűk ajtón át lehetett megközelíteni, és ezenkívül egy másik, utólag készített lép-

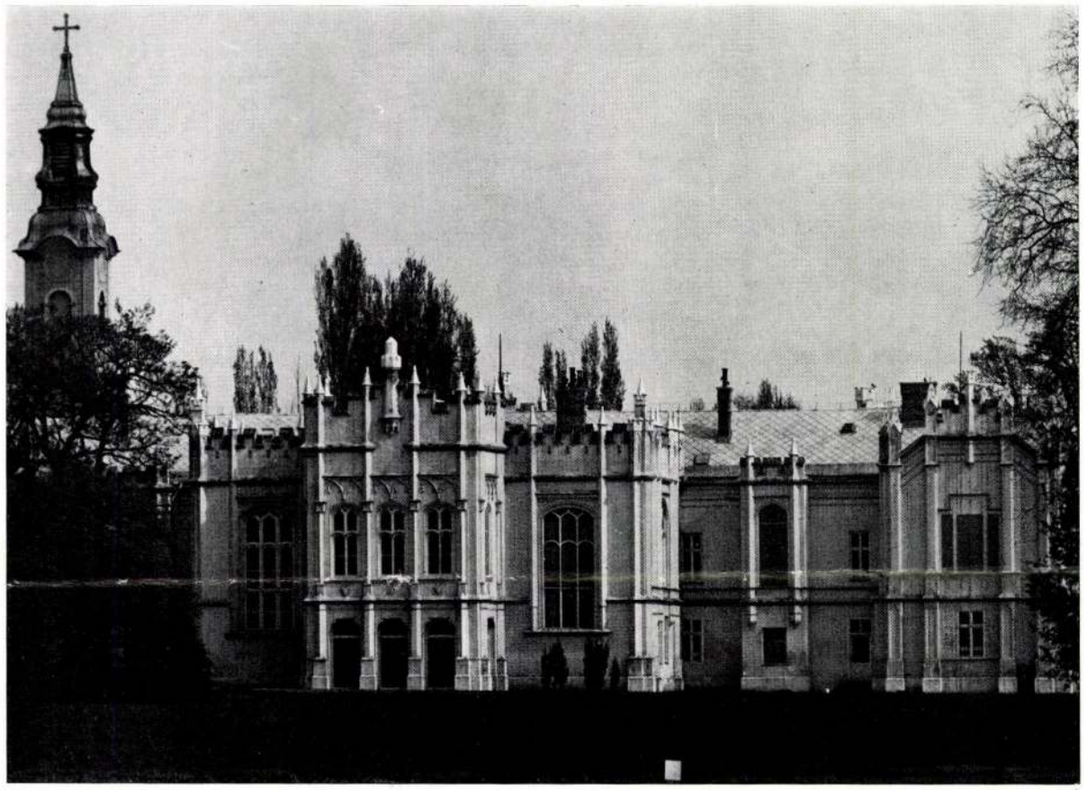

1

2

csőn lehetett az emeletre feljutni. A funkcionálisan szétszórt helyiségekben a kutatóintézet irodái, előadóterme, klubja, üzemi válogató és csomagoló, vendégszobák és szolgálati lakások keveredtek. Ezért az első ütemben a Beethoven Múzeumot kellett áthelyezni, majd a főlépcsőház megnyitásával és a másik lépcső megszüntetésével lehetőség nyílt az intézet igényeinek megfelelő funkciók kialakítására és az oda nem valók kitelepítésére.

A Beethoven Múzeum új bejáratát a nyugati homlokzat középrizalitján alakítottuk ki, biztosítván a teljes szeparáltságot és a megfelelő reprezentatív kiképzést. A múzeum a bejáratból nyíló, modern, üvegtárlós kiállítási teremből és a barokk boltozatos helyiségből alakított Beethoven-emlékszobából áll, a kapcsolódó kétnemű CW-csoporttal.

Az új elrendezés szerint az épület árkádos főbejárata mögött helyezkedik el az előcsarnok, ehhez csatlakozik a nyolcszögű hall, valamint a park és a tó felé a nagy üvegfalakon keresztül kitekintést nyújtó télikert. A reprezentatív tengely a hallból nyíló főlépcsőházban, majd az emeleti hallban és igazgatósági előtérben folytatódik, s erre fűződnek fel a különböző helyiségcsoportok. Az előcsarnokból nyílik a gardrób-helyiség, kézmosó és WC-csoport, biztosítván a nagyobb delegációk számára a határjárás utáni tisztálkodási lehetőséget. Ugyancsak az előcsarnokból jutunk a 32 személy fogadására alkalmas protokoll-étterembe, melyhez külö bejáratú melegítőkonyha tartozik fehér és fekete mosogatóval, ital- és edényraktárral, személyzeti öltözőkkel, továbbá egy bútortárolóhellyel, ahová a kisebb létszámra szóló terítés esetén a fölös székeket és asztalokat rakják. A nyolcszögű hallhoz egy kiállítóterem kapcsolódik a kutatóintézet termékeinek és tudományos működésé-

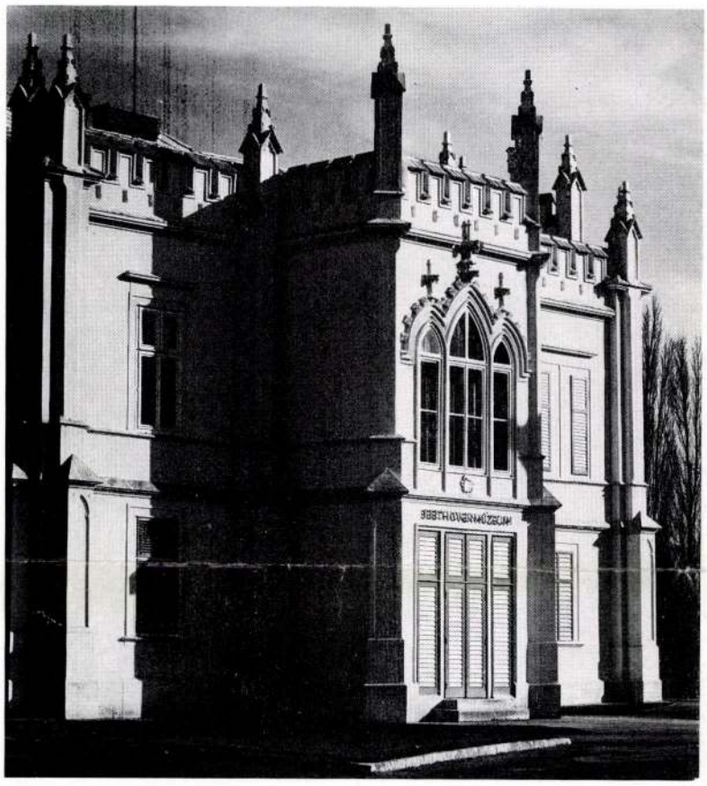

3

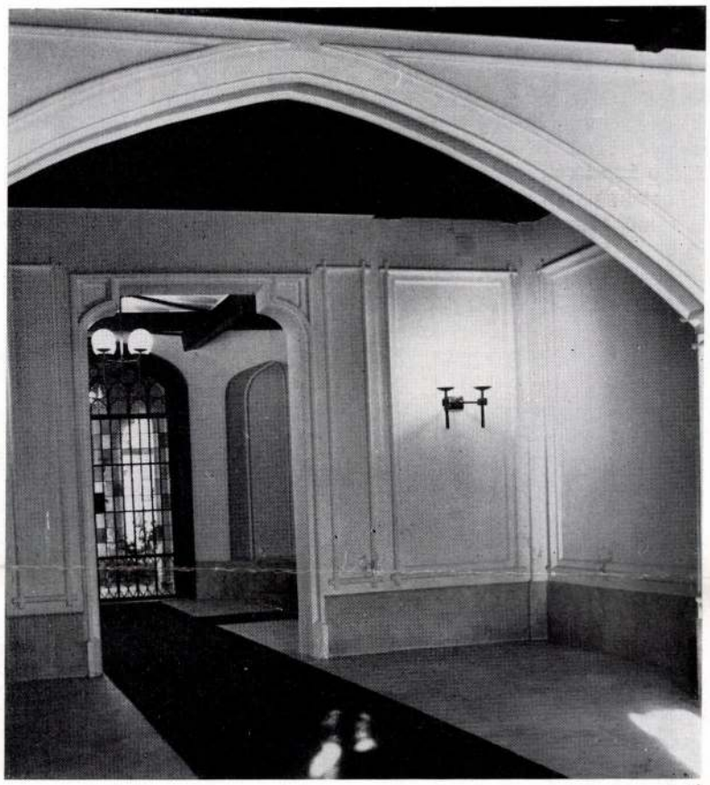

4

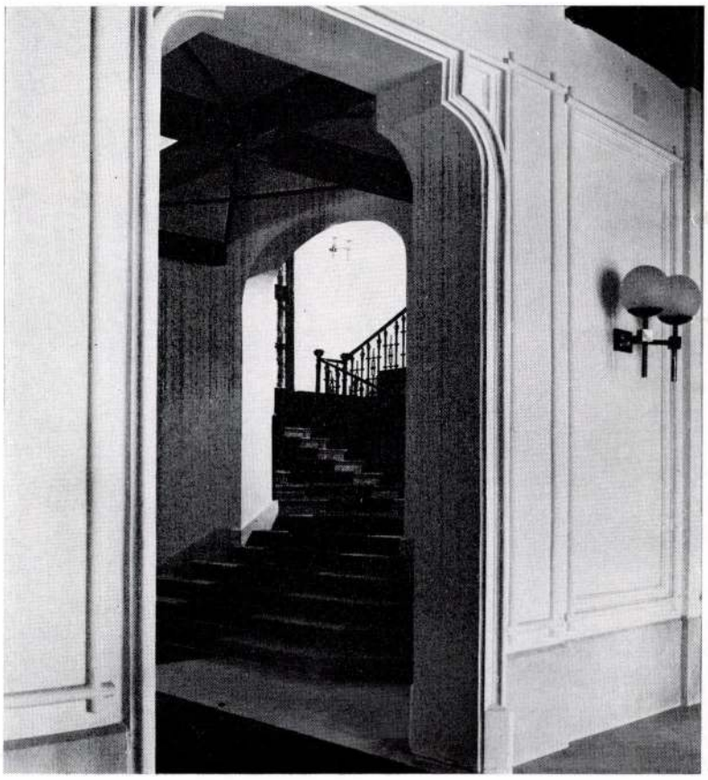

5

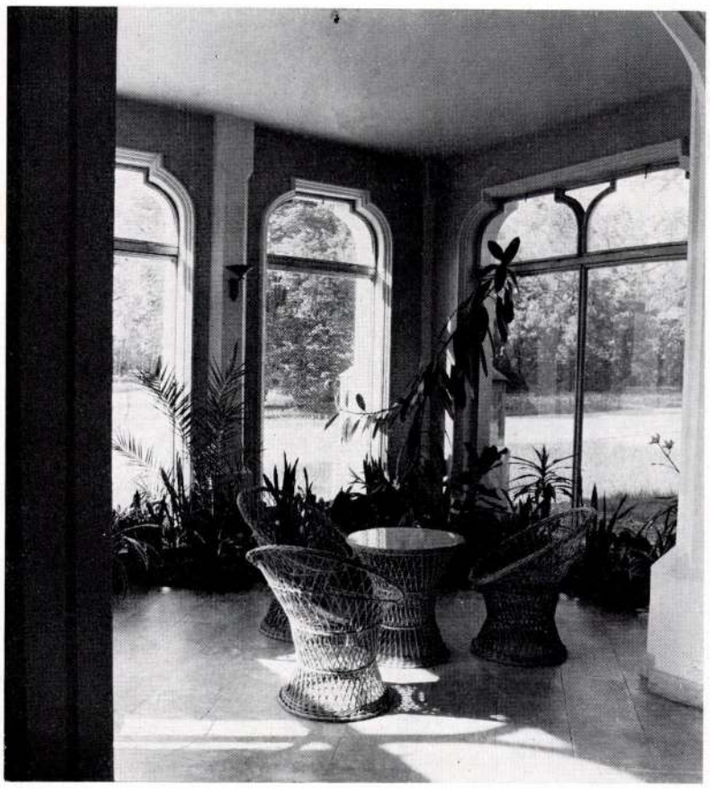

6

nek bemutatására, a főlépcsőház földszintjéhez pedig egy alárendeltebb folyosó a gépkocsivezetők szobájával, telefonközponttal, takarítószer kamrával és WC-kel.

Az emeleti hallból az 50 fős befogadóképességű nagy tárgyalóterembe, míg az igazgatósági előtérből a 12 személyes kör-tárgyalóba lehet jutni. Az előtérből léphetünk be az igazgatói titkárságra is, onnan pedig a főbejárat feletti, erkélyes igazgatói szobába és az ügyvezető igazgatói irodába. A titkársághoz teakonyha, a két főnöki szobához pedig mosdófülke kapcsolódik. Ugyancsak az igazgatósági előtérből közelíthető meg a büfé-folyosó és az erről nyíló három társalgó helyiség, melyek összenyitva reprezentatívabb fogadások megtartására alkalmasak, ugyanis a büfé-folyosó pult mögötti részéhez ételfelvonó visz fel, az alatta levő melegítő konyha előteréből. A társalgók ezenkívül a köztük levő ajtók becsukásával zártabb, 3—4 személyes megbeszélésekre vagy ilyen létszámú étkezésre is használhatók. A főlépcsőházból közvetlenül nyíló folyosóról a tudományos titkárság irodái és a telex-helyiség közelíthetők meg; ehhez, mint az igazgatósági előtérhez is, WC-csoport, irattár is tartozik.

A belső átalakítással egyidejűleg helyreállítottuk a homlokzatot, kijavítottuk a tetőt és részleges födémmegerősítéseket végeztünk. Az épület továbbá új központi fűtést, víz- és csatornahálózatot, valamint elektromos szerelést kapott.

Műemléki és esztétikai szempontok, módszerek

A homlokzatok helyreállításával kapcsolatban lényegesebb elvi problémák nem merültek fel. Miután külföldi példákra való hivatkozással sikerült meggyőzni a kastély hangulatosságát ettől féltőket, a növényzet lefejtésével előtűnt a gazdagon tagozott homlokzat a maga sajátos szépségében, olyan kismértékű hiányokkal, amelyek kijavítása, kiegészítése a kivitelezés során, művezetési utasításra készült el. (A homlokzatot így a kivitelezéssel egyidejűleg tudtuk csak felmérni, kizárólagosan dokumentatív céllal.)

Egészen más volt a helyzet a kastély belső tereinek kialakításánál. Itt ugyanis a két barokk boltozatos szobán és a kályhán kívül neogót stílusú részletek maradtak meg különböző helyeken: az egyik helyiségben famennyezetet, a másikban lambériát, a harmadikban díszesen tagozott ajtókat találtunk, de nem maradt meg egyetlen neogót tér sem teljes egészében. Ugyanakkor nem is volt egyértelműen megállapítható, hogy ezek a megmaradt elemek az 1875. évi átépítésből vagy az 50 évvel későbbiből valók-e? A tervezés során e helyiségeket a reprezentatív jelleg kulcspontjaiként kezeltük és a megmaradt elemekhez az egységes térkiképzés érdekében — túltéve magunkat mindenféle elvi skrupuluson — lényegében az eredeti kor stílusának megfelelő formában alakítottuk ki a kiegészítéseket és kerültük a hangsúlyozottan modern formaelemeket. A Beethoven-emlékszobába a megmaradt boltozathoz és a kályhához áthoztuk a korabeli muzeális bútorokat, a falra csíkos-virágos, NDK gyártmányú tapétát ragasztottunk, az ablakot, függönyt, fapadlót szintén a XIX. század elejének megfelelő jellegben alakítottuk ki. A kastély előcsarnokában és halljában a megmaradt famennyezethez kőpadlót és lábazatot készítettünk, a falakat pedig neogót tagozatokkal díszítettük. A főlépcsőházban megmaradt a famennyezet, a lambéria és a lépcső a lépcsőkorláttal: itt a nagyméretű famérműves ablakokban színes — semleges, modern mintázatú — ólomüvegezést helyeztünk el, a világítótesteket és radiátorburkolatokat az előcsarnokban is alkalmazott, beilleszkedő formákkal alakítottuk ki. Az emeleti nagy tárgyalót és az igazgatói szobát a megmaradt famennyezettel és ajtók által meghatározott formájú, díszes fa-falburkolattal láttuk el.

1

2

3

4

BUDAI Aurél

BUDAI Aurél: Mi kell a Várnak? = ÉS 1993. szept. 3. 14.

kormányzati negyed

lip, Filip), Steinmetz in Zipser
e Spišská Nová Ves/Slowakei),
den Adelshöfen der Familie
ng Máriássy. 1779-1781
neben dem Schloß zu Marksdorf
/Slowakei) und 1781 Torgewände
loß; 1784-1786 Säulen, Sohlbänke
en des Schlosses zu Botsdorf
lowakei); 1786 Geländersohlen
st zu Leutschau (Lőcse, heute
hlbänke, Fenster in dem Schloß
zotín/Slowakei); 1788 arbeitete
Marksdorfer Schlosses
ei Tore ebendort, und eine Tür
ein Tür in der Gruft zu
n Tor; 1795 Fenster und

gyar királyi állami felső épitő
elvételei. Bp. 1913, [3]; *Ő.*
ármegye Múltjából 10:1918 (1)

Budai Arnél ejtsen

„Mi, keresztények is felelősek vagyunk a zsidók holocaustjáért"

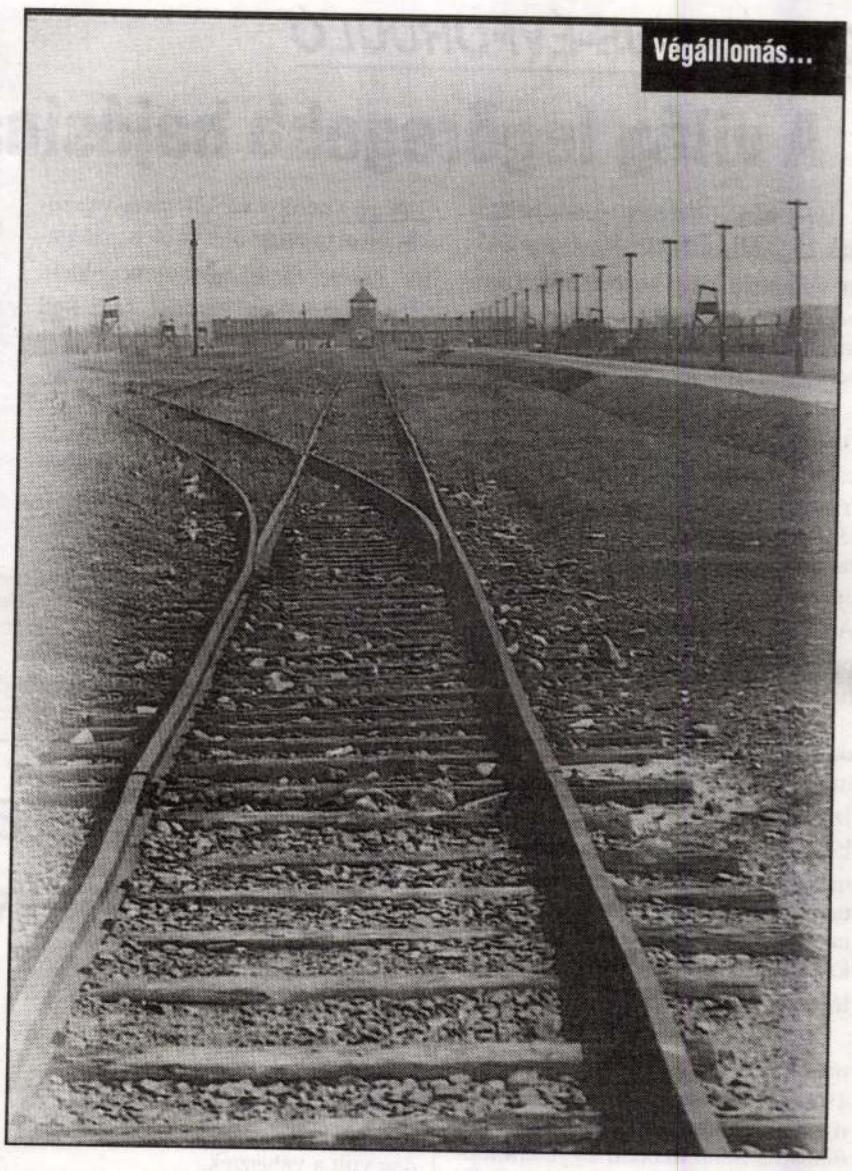

Végállomás...

Egykor és most...

Tálittal és tfilinnel...

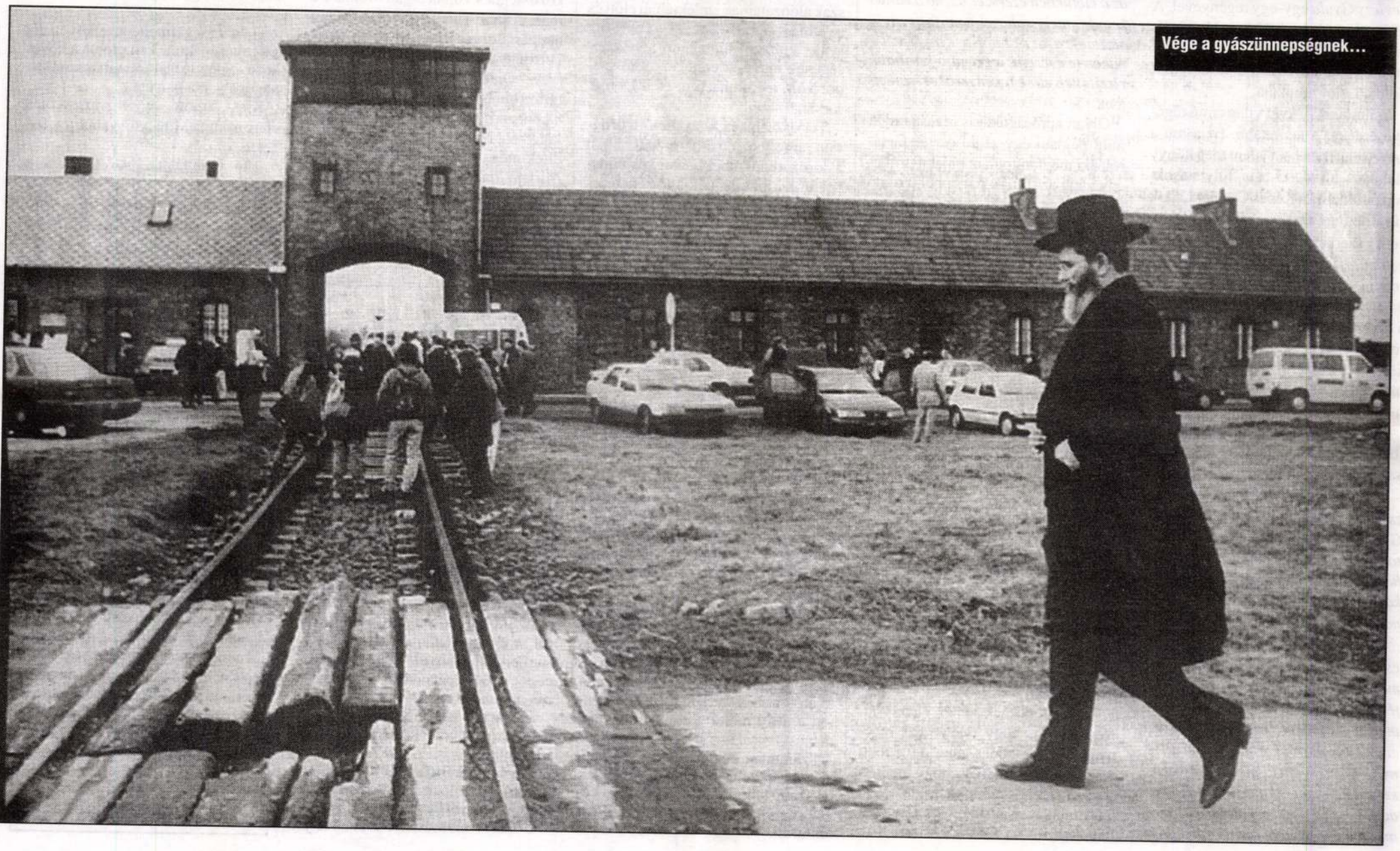

Vége a gyászünnepségnek...

GERMANUS-ÉVFORDULÓ

A világ legöregebb hajósinasa (is) volt

1994-ben volt a nagy tudós halálának 15., születésének 110. évfordulója. Tudományos és közéletünkben kevesebb megemlékezés történt, mint megérdemelte volna a hazai és nemzetközi tudomány e jeles képviselője.

Magyarosodó pesti zsidó család fiaként látta meg a napvilágot, Blau családi néven. A magyar történelem iránti érdeklődése vezette a török történetírókhoz és így a keleti nyelvek tanulmányozásához. Bécsi és lipcsei egyetemi tanulmányok után Vámbéry Ármin és Kunos Ignác magyar zsidó orientalisták mellett tökéletesítette tudását.

Néhány év törökországi tartózkodás után Goldziher Ignác – aki tudományos tevékenysége mellett a Pesti Izraelita Hitközség titkára volt „főállásban" – irányításával arab tanulmányokat folytatott. Minden évben tanulmányutat tett. Eleinte csak tanult, később már egyetemi előadásokat tartott közel-keleti és európai intézményekben.

1912-ben lett a török és élő arab nyelv tanára a budapesti egyetemen. 1920-tól a Keleti Intézetben a keleti nyelvek és kultúrtörténet tanára. Indiában a Santiniketani Egyetem mohamedán kultúrával foglalkozó tanszékét ő szervezte meg. Itt kötött barátságot Rabindranath Tagore költővel. Tanított más indiai (Dacca, Calcutta, Delhi) egyetemeken is.

Nagy elődje, Vámbéry álruhában csatlakozott a karavánokhoz. Germanus Gyula követte példáját, de ha lehet, még veszélyesebb utat választott. Ő volt az első európai, aki eljutott Mekkába és Medinába, az iszlám két szent városába.

Nagy veszélyt vállalt, hiszen a szokásjog alapján az illetéktelen „látogatót" bármelyik muzulmán megölheti, még a szokásos vérdíjat sem kell megfizetnie!

1934-ben ment először, szakállt növesztve, keleti ruhája alatt magyar zászlót rejtegetve. 5 év múlva a háború kitörése miatt egy dunai magyar hajón dolgozva jutott el Arábiába. Ő volt a világ legöregebb „hajósinasa". Olyan jól működött ezen az új munkaterületen, hogy táviratban nevezték ki másodosztályú matróznak. Amikor pedig egy tengeri viharban kitüntette magát, soron kívül nevezték ki első osztályúnak.

Sok kalandban volt része útjain. Törökországban belekeveredett az ifjú török forradalomba, halálra is ítélték. Egyik mekkai útján megbetegedvén arab útitársai már el akarták temetni, hogy megszerezzék tevéjét.

Persze voltak kellemesebb élmények is! Szaud király fogadást adott tiszteletére, Nasszer aranyozott Korán-kéziratot ajándékozott neki, amikor a kairói egyetemen tartott előadás-sorozatot.

Hatamas munkássága és tudományos világhíre sem mentette meg 1944-ben a megalázó bujkálástól...

Séta az Erzsébetvárosban

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület új kezdeményezéssel lépett fel. Sétát szervezett a VII. kerület zsidó vonatkozásainak megtekintésére.

Mivel ez a városrész volt annak idején a leginkább zsidó jellegű, gazdag volt a választék.

Délelőtt 10 órakor indult a népes társaság felfedező útjára. *Budai Aurél* építészmérnök a restaurálás alatt álló Dohány utcai zsinagógát mutatta be először.

Szavaiból megismerhettük az egyenjogúsítás előtti – főleg Óbudáról átköltöző zsidók életét e területen – és a templom viszontagságos történetét. Utána a Hősök templomába mentünk, amelyről olyan csemegéket tudhattunk meg, hogy építésekor a világhírű *Tadzs Mahal* megoldásai lebegtek a tervezők előtt.

A Goldmark Terem története a jogfosztottság szomorú éveit idézte fel, amikor a fellépési lehetőségtől megfosztott zsidó művészek itt terjesztették a kultúrát.

Olyan szigorú volt a kormányzat, hogy Hacsek és Sajó párbeszédében a – kellemetlen származású – előbbi művész csak hanglemezről felelgethetett partnerének.

Ma már ritkaság a Kazinczy utca 16. szám alatt működő rituális fürdő, a Mikve.

Vezetője, *Rosenbaum Kálmán* büszkén számolt be az elmúlt években végrehajtott átalakításról és újjáépítésről, amelyet természetesen a nyugati hittestvérek tettek lehetővé.

Meglátogatva a Hanna étterem környékét is, megnézve a Peresz izraeli külügyminiszter által meglátogatott imatermet is, mindenütt szembeszökő volt a fejlődés a néhány évvel ezelőttihez képest.

Tisztelettel adóztunk a vészkorszak áldozatainak emléktáblái előtt és az utolsó pontja sétánknak a Carl Lutz svájci konzul zsidómentő tevékenységének művészi emléket állító szobor volt, a Rumbach u. és a Dob u. sarkán.

Terv szerint ez az a délelőtti program, amely az első láncszem abban a sorozatban, amely az egyes budapestu kerületek zsidó történeti és építészeti nevezetességeit hivatott bemutatni.

Sikere jó előjel a további séták számára!

Kunos Ignác emlékezete

Felemelő, de szomorú dolog megtekinteni a Várban az Országos Széchényi Könyvtárban rendezett kiállítást, amely a holocaust magyar zsidó értelmiségi áldozatainak állít emléket.

Sokan nem férhettek be a három terembe. Köztük van *Kunos Ignác*, a nagy orientalista is. 1860-ban született Hajdúsámsonban. Debreceni diák volt, majd az egyetemen Vámbéry és Budenz tanítványa. 1885-ben tette első törökországi útját, olyan jól megtanult törökül, hogy három színdarabot írt a Karagöz színjátékok mintájára.

1890-től kezdve 50 éven át adta elő az egyetemen a török nyelvet és irodalmat. Tanára, majd igazgatója lett a Keleti Akadémiának. Tudományos társaságok tagja és alapítója, nemzetközi hírnevű tudós volt, az I. világháború alatt a hadifoglyok között kutatta a tatár és közép-ázsiai török nyelvjárásokat.

1918-ban egyetemi tanárnak nevezték ki, de 1920-ban a fehérterror eltávolította az egyetemről. 1925–26-ban a török kormány megbízására Ankarában és Isztambulban adott elő az egyetemen.

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából 1941-ben tanítványai emlékkönyvet adtak ki tiszteletére, mert akkor fejezte be a budapesti tudományegyetemen a századik szemeszterét. A százoldalas emlékkönyv dolgozatai között hét magyar, három héber és egy francia nyelven íródott. Az évkönyv hangsúlyozza, hogy Kunost sok külföldi egyetem is szívesen látta volna katedráján, de ő nem ment. Pedig jobban tette volna, ha idejekorán elmenekül, mert 85. évében az ostrom alatt a nyilasok agyonlőtték. Fia, István, a híres szívsebész, akit a szívek doktorának neveztek, több tudományos munka szerzője, nem lehetett jelen temetésén, mert Mauthausenben volt.

Így ért véget a népmesegyűjtő és költő, a nagy tudós élete.

Kiss Arnold, a pap-költő

(1869–1940)

Ötnegyed évszázada volt az év végén, hogy megszületett Ungváron, 1894-ben avatták doktorrá, a következő évben rabbivá. Most van a centenáriuma. Mintha elfeledték volna a zsidó közéletnek e kiemelkedő alakját, aki nemcsak jeles egyházi író és szónok volt, hanem költői és műfordítói munkásságával helyet szerzett az irodalomtörténetben is.

Rabbipályáját Zsolnán kezdte, Veszprémben folytatta. Itt öt év alatt olyan jó hírt szerzett, hogy amikor 1901-ben Budára költözött, a püspök és a főispán hivatalosan is búcsúztatta.

Majdnem négy évtizeden át vezette a pestinél sokkal kisebb, de vagyonos és művelt budai hitközséget. Ennek a közösségnek voltak tagjai Molnár Ferenc, Kóbor Tamás, Lengyel Menyhért és Szenes Béla írók, de Mező Ferenc és Heller Bernát is.

Az Öntőház utcai zsinagógában tartott ünnepi beszédei kiváló szónoki alkotások, egy részük meg is jelent kötetben. Imakönyvei számos kiadást értek meg, ő írta a ma is használatos Mirjam című magyar imádságos könyvet nők számára, de írt imakönyvet leányoknak és gyermekeknek is. Tudományos cikkei jelentek meg a Magyar Zsidó Szemlében, az IMIT Évkönyvekben, utolsó éveiben a Rabbiképző Intézetben is tanított.

Műfordítóként a közép- és újkori héber, jiddis költészet avatott tolmácsolója volt. Morris Rosenfeld verseit mutatta be a Petőfi Társaságban. Versei mély érzéseket szólaltatnak meg, szelíd, bensőséges hangon, egyszerű, de mélyen átérzett szavakkal. Prózai munkáiban a zsidó valóságot rajzolja meg, szakítva a hagyományos, romantikus ábrázolásmóddal. Színdarabja, a Szombatosok nagy siker volt a kolozsvári színházban.

Hatalmas tudása, nyitottsága, mély humanizmusa kedveltté tették zsidó és keresztény körökben egyaránt. Mivel mindig a magyar hazafiság hirdetője volt, utolsó éveit nagyon megkeserítette a zsidó láthatár elborulása, a befogadás egyre nyilvánvalóbb elutasítása.

Halála megkímélte az elkövetkező szörnyűségektől. Temploma a következő évben leégett, ma már nem zsinagóga van a helyén.

Kiss Arnold egyik verseskötete élére Tompa Mihálytól választott idézetet:

„Az én pályám szép ámbár nem ragyog.
Én az egyszerű nép őre vagyok."

Kegyes volt hozzá a sors. Nem kellett látnia népe pusztulását!

Fények a sötétségben

A múlt század második felének méltatlanul elfeledett írója *Tolnai Lajos*. Önéletírását közli az Unikornis Kiadó egybefoglalva *Asbóth János* és *Reviczy Gyula* egy-egy regényével. A két regény (Asbóth János: Álmok álmodója és Reviczky Gyula: Apai örökség) ugyanazt a kort festik, mint Tolnai Lajos munkája.

Bennünket A sötét világ című regénye érdekel a leginkább. Ez a mű a szerző életében nem jelent meg könyv alakban. 1894–95-ben folytatásokban publikálta a Képes Családi Lapok című hetilap, amelynek Tolnai egyébként a szerkesztője volt. Ez a lap alapvetően zsidó olvasóközönséget célzott meg, a tulajdonos, *Murányi Ármin* is zsidó volt. Már ez is indokolná a szerzőnek a zsidóság iránti meleg rokonszenvét, de ha elolvassuk a könyvet, mélyebb, a gyermek- és ifjúkorba visszanyúló élményeket találunk.

Amikor családjával Gyönkre költöznek, apja a zsinagóga mellett kap szállást:

Már estefelé hallottuk, amint a zsidók imádkoznak és énekelnek. Gyertyáik fénye egészen odavilágított hozzánk, hogy színről színre láthattuk, amint az imádkozók padocskáikba kapaszkodnak és hajlonganak.

Valóban, ez is jel volt, de inkább csak nekem, ki életem legfontosabb mozzanataiban oly szoros összeköttetésbe jutottam a zsidókkal. Megösmertem szívöket, melyet a magyar ember oly félve akar megösmerni, fényes tehetségüket, mely Magyarországnak egykor legnagyobb gazdagodása lesz, vasszorgalmukat, mely minden erényt, ami bennük él – felülmúl, és határtalan béketűrésüket a sors millió csapásaival szemben.

Ha a vallás a szív élete, náluk az, ha a vallás palota, kunyhó, menedék, az ő életükben ezerszer az, ha a vallás kenyér, mely soha el nem fogy, az ő asztalukra az. Ebből a kenyérből – mikor testvérem, legrégibb barátaim elrejtették előlem kenyeröket – én ettem.

Olyan apróságokat is olvashatunk, mint például egy zsidó osztálytársáról, aki megtanította őt hajat nyírni és egy ideig az ifjú Tolnai ebből tartotta fenn magát. Ennél jelentősebb az, hogy felesége zsidó leány volt. Még élete alkonyán is ilyen szeretettel ír róla:

„Ó, édes, aranyos, százszor, ezerszer megsiratott feleségem. Fannym, te voltál az! Nem kürtöltem nevedet, vásárra soha nem vittem, szerelmi olcsó ciklusokba ragyogó szemeidet, nemes szívedet, égi, tiszta lelkedet nem szőttem, itt a sírod párnáján térdelve nyögöm: ó, üdvösségem, ó, egyetlen örömöm, ó, mindenem – eltemetett világom!..

Igaz, félve írtam egy-egy verset a szép zsidó lányról, akinek szülei mezőkövesdi tehetős kereskedők voltak. Nagy irodalmi műveltsége, rendkívüli nyelvismerete, finom esztétikai érzéke megkötött.

Ilyen tiszta, világos észt, boncoló elmét, ennyi kedvességet, bájt eddig nőben nem láttam. Életem fordulópontra jutott."

Tolnai Lajosnak nehéz élete volt. Nem csoda, hogy önéletrajzi regényének ezt a címet adta, de a fenti részletek azt mutatják, hogy a sötétségben érdekes módon a zsidósággal való találkozásai bizonyos fényt jelentettek.

A zsidó Jézus

Olyan könyv jelent meg a Logos Kiadónál, amelynek már a címe is meghökkenti az olvasót.

Pinchas Lapide, a kanadai születésű, Izraelben élő, de Nyugat-Európa számos egyetemén előadó filozófus, és *Ulrich Luz* svájci teológus közös munkája három tézis megvitatása. Ezek: Jézus nem hirdette magát népe Messiásának; Izrael népe nem utasította el Jézust; Jézus soha sem vetette el népét.

Lapide professzor a közelmúlt legnépszerűbb zsidó Újszövetség-szakértője veti fel ezeket a kérdéseket és választ kér rájuk Ulrich Luztól, a szentírástudomány keresztény kutatójától, akivel éveken át együtt tanított a nagy múltú göttingeni egyetemen.

Számtalan evangéliumi idézet segítségével, talán furcsa ez a kifejezés, de szinte talmudi módszerességgel és alapossággal vizsgálja és bizonyítja állításait.

De otthonosan mozog a XX. század teológiai irodalmában is, gyakorta olyan konkrét és leleplező a jelenkori egyházi művek antijudaista elszólásai kapcsán, mint ősei voltak a hitviták idején.

Szerencsére a mai hitviták nem torkollanak pogromokba és a zsidó fél máglyán való kivégzésébe, mint a középkorban!

Ulrich Luz tudósi fegyelmezettséggel, bár teológusi szenvedélyét sem tagadhatva töpreng tovább a tézisekről.

Az utóbbi időben keresztény részről kezd megszűnni az „istengyilkosság" bibliaellenes ideológiája a zsidóellenes júdáslegendával és Ahasvérus-mondával együtt.

Elismerik, hogy Jézus üzenete eredetileg a zsidó népközösség keretein belül maradt.

Egyes szakértők már „héber hullámról" beszélnek a zsidóság egyházi átértékelésével kapcsolatban.

E könyv olvasásakor eszünkbe jut Salom Asc háború előtt írott Jézus-könyve, amelyben a jiddis szerző oly szépen mutatta be a „rabbi" életét, hogy a II. világháború alatt a könyv felkerül az amerikai katonáknak ajánlott művek listájára.

Olyan népszerű volt, hogy az újabb kiadásnál méreteit az amerikai katonanadrág hátsó zsebéhez szabták, hogy a katonák mindenhová magukkal vihessék.

„A zsidó Jézus" komolyabb, tudományosabb munka, olvasója új szemlélettel és sok kortörténeti biblikus és teológiatörténeti ismerettel gazdagodik.

Terjedelmes jegyzetanyag, bibliográfiai és a kifejezések kislexikona segíti elő a szélesebb olvasóréteg tájékozódását.

Szép kezdete e könyv a *Historica Judaica* induló sorozatának.

Az oldalt írta:
Dr. Róbert Péter

Budai Baranski

Emil László, festő
és grafikus, l.
Baranski E.L.

ANTONIO MUÑOZ

ROMA DI MUSSOLINI

Con 549 illustrazioni

Budai Béláné kerttervező

A alábbi intézmény kerttervét
készítette (eml.)

Sándor János: Központi Állami Kórház
új rendelőintézete, Bp. XII. Kútvölgyi út

Magyar Építőművészet 1970/2 20 old.

BUDAY Béla festő és aranyozó

Pécsi mester, a szinházon dolgozik

MÁRFI Attila: Szinház a millennium tiszteletére : A Pécsi Nemzeti Szinház épitéstörténetéhez. = Baranya, III.évf.1.sz.1990 79.p.

gótokétól, ala-
ül a széteső gót
os nomád harc-
arich 373 körül
ósítása szerint –
(talán roxolá-
hogy súlyosan
a hunok nem
le teljes leme-
A gótok új ki-
imir személyé-
ircok közepette
Ezek után, mint
rtja Alatheus és
földjére mene-
égleg behódolt a
ralkodása alatt.
vezérlete alatt,
állni, de haszta-
hadrafogott hu-
zeret folyó part-
ost nyomon eze-
részt amúgy is
Dél-Oroszország
k régészeti em-

szkij Donyec felső folyásáig, 207 temetőre terjed k
bennük nem kevesebb, mint 3550 sírra. A temető
ebben a kultúrában általába birituálisak (azaz han
vasztásos és csontvázas sírok több változata és alt
pusa is szerepel bennük) és ez a jelenség már önm
gában is legalább két etnikus összetevő egyidejű j
lenlétét igazolja. Ezt a munkát megelőzte egy nag
szabású, Észak- és Közép-Európát átfogó, általán
és széleskörű elemzés a temetkezési szokások teki
tetében, melyből főleg V. A. Mogilnyikov dolgozat
az említésre méltó és fontos most a számunkra, jó
lehet az általunk tekintetbe vett és az említett szerz
által a temetkezési szokások vonatkozásában feldo
gozott térségnek csak az északi részét érinti. A
okszyv-i kultúra (A lengyel tengermelléken létezett
tekintetében azt állapította például meg, hogy anna
népessége lényegében gót volt és sok vonásában n
gyon megegyező elemei vannak a csernyjahovoi-ku
túra temetkezéseivel.[10] Éppen az említett terüle
ről vándoroltak le tovább délre a gótok.

Maga a csernyjahovoi-kultúra nagy egységként k
zelhető, melynek hordozói a szarmatakori lakossá
ból és annak utódaiból, valamint germánokból
kisebb részben szlávokból kerültek ki. Másszóval ez
kultúra a sűrű erdővidéken és a steppén kívül élt n

Buday Béláné

60 lakásos lakóépület és 150 fős óvoda, Bp,XI. Siroki u. - Váli u. sarok. Építész Kiss Tibor, statikus Takácsi Béláné, parkterv Buday Béláné. - Ismertetés.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.3.1.

Budai Béláné

dr.Kiss Tibor: Lakóépület és óvoda, Bp,XI.Siroki és Váli utca sarok. - Épitész Kiss Imre, statikus Várszegi Katalin, mélyépitő Budai Béláné. - Ism.

Magy.Ép.Műv. 1972. 6. sz.

34-35.l.

Buday Béláné

Szálló, Balatonarács. - /V.Pázmándi Margit épitész, Garajszky József, Szerdahelyi Laura belsőépitész, Buday Béláné kertterv./ - Magyar Épitőművészet, 1968. 1.sz. 14-17. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

153. l.

Buday Bélánd

Buday Béláné

Annabella szálló, Balatonfüred. /V. Pázmándy Margit építész, B.Szerdahelyi Laura, Garajszky József belsőépitészek, Buday Béláné kertterv./ - ~~xxxx~~
Ismerteti: Hornicsek László /Müszaki Tervezés, 1968. 11.sz. 10-13. 1. - Mináry Olga, Magyar Épitőművészet, 1 1968.4.sz. 38-44. 1. - Dvorszky Hedvig, uo. 45. 1.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. 1.

153. 1.

Budapest Szálánó

Budai Béláné Lektervező

A alábbi intézmény lektervei
készítette (ehl)

V.P.M.
~~[illegible]~~: Központi Állami Kórház
óvoda - bölcsőde épülete, Bp. XII.
Kútvölgyi út

Magyar Építőművészet 1970/2 22 old.

Budai Fischer Edvin

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Budai Fischer Edvin

megirin

Budai Fischer Edvin

festő

Vül. Bpest, 1888 máj. 4.

lásd oko

Lex Magy Társ

87. b. l.

Ősállatkövületek, baranyai VII. 151

Budai Fischer Edwin

arch. repr.

Lex Magy Társ

21. tábl.

87/b.l.

Győr

Árpás, r. k. templo
Győr, püspöki vár-k
Hédervári-káp
Kamara a bás
Vármaradvány
Székesegyház
Árpádkori ma
zeumban.
Római út Szc
Hédervár, r. k. tem
Várkastély.
Koronczó, Mithrás-e
Pannonhalma, Benc
Épületmaradv
Bástyamaradv
Pannonia, római kö
Rába-Sz.-Miklós, k
Ravazdon kívül Bé
Sebes, templom-alap
Táp, torony.

Fischer Edvin

4 poly.
nyilv. vajztanf.
10 hónap, jó eredm.
Tanár Csizik Gyula.
Gyógyszerészi 1904

TORNA

Megyehdza

V: A tornai kastély. W 1864, 121 l.

Budai Fischer

Edwin

Fův képt

Faluti ház, of
Tájkép

. kir. Felsége múlt hó 28-án
tározásával legkegyelme-
toztatott, hogy a kassai
helyreállítási munká-
mintegy 40000 k. összeg az
a templom tornyának
rendi párda templom é-
ws kápolna stílszerü helyre-
ék. –
l. évi márczius hó 6-án

Fischer Edvin

l.

Arv. Csarnok 110. ank.

" " 111. " " Eat

Strauss: Veszprém

VI.

Budai Fischer Edvin
fesso

l. Arverési Körlony

1938.
85. n.
14. l.

368.

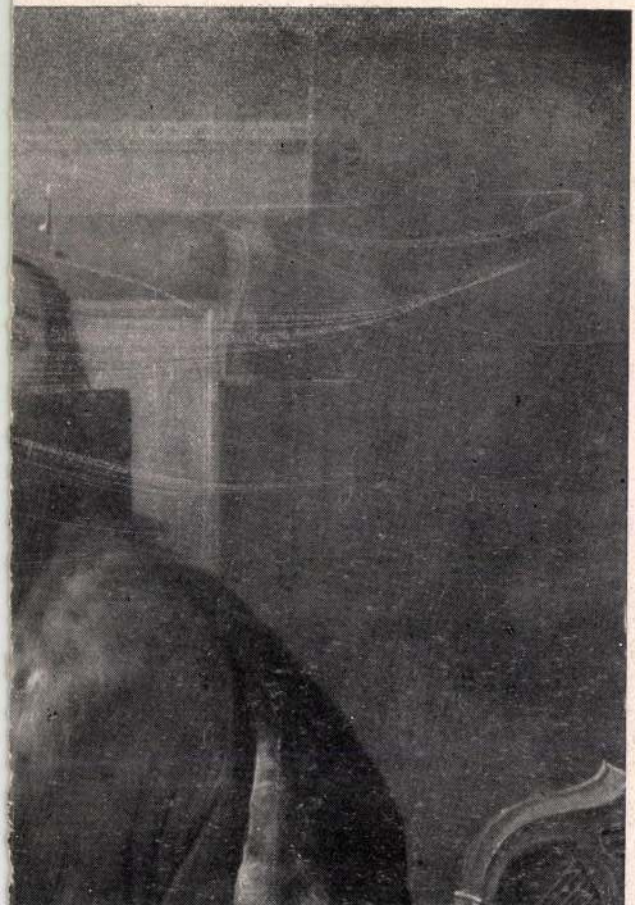

Fischer Edvin

Árverési Csarnok ankeg kat.

31. sz. 1926 febr.

37. sz. 1927 márc.

38–41. nem szerel

Kolostvár VII. 268, 269, 270

Pécsi Pilch Dezső

121/a	Falkép tryptichon kompozició	tempera	eladó	

Rév István Árpád

122	Profilaxis	faszobor	350 —	P

Róna Emy

124	Jézus imádása	tempera	200.—	P
125	A szent család	„	200.—	„
126	„Hasszán" Az ezeregyéjszaka reg.	„	mgt.	
127	A keritő	„	350.—	„
128	Anyaság	„	mgt.	
129	Angyalok kara	„	300.—	„
130	Portrait	„	200.—	„
131	Nők	„	200.—	„
132	Tanitványok	„	350.—	„

Vaszkó Erzsébet

146	Grafika	pasztel	150.— P
147	Csendélet	tempera	100.— „
148	Tájkép	pasztel	120.— „
149	„	„	200.— „

Wosinszky József

152	Tájkép	olajf.	200.— P
153	Falu	„	150.— „
154	Tájkép	vizf.	80.— „
155	„	„	80.— „

Budai Fischer Edwin

Mulsarnok Fstö Csaba u. 7/c

1927/28. téli Eiakk 417 ✓

1928/29. téli Eiakk. 600 ✓

1929. tav. Eiakk. 226 ✓

Keleti talizmán, zománcrozott

VIII. 61.

Budai Fischer Edwin festő

Csaba u. 7/c. Műcsarnok

1930/31. jub. kiáll. 542.

Váradi Bilárd

[illegible]

Budai Fischer Edvin

M. Képzőm. Eger

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.
XII. 15, 18.

1931. tav. Kiáll. 327
1931/32. téli Kiáll. 335
1932. tav. tárl. 72, 74

581. szám.

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Miniszter felhí-
vása

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Budai Fischer Edwin

Kiemelve

Budai Fischer Edwin festőmű-
vész. XII. Városmajor-u. 33. 367-508

Bptáob. 1940. sept.
" 1942. jan.

Gmelet Budai Fischer Edvin

1927-28 téli
Zöldhalapos fej, of

1928-29 téli Cézi hanzulat, of

1929 tav. Havas falu, of

1930-31 jub. Téli csend I, of

1931 febr-márc. Spalatói part
Dalmát halászok
of

1931 tav Zebezéji részlet

1931-32 téli Cézi, of

1932 tav Zebezéji patak részlet II
Téli Duna temp.

1935 téli Tavasz a Dunán, of

1937 ápr-jun (N. képren kiáll) Kadar

1940 tav. Téli csend II

lásban közölni fogja az elszakított
ok kivételével) lévő összes községek
zés betűsoros rendjében, utalással a

és egyben teljesen új részét fogja
00 méretű ***Közlekedési Térképe***,
kívül fel lesznek tüntetve az összes
yarország postai *díjnégyszög-térképe*.
hetőségét nagyban fogja emelni az,
l készül.
talmazni fogja:
ik;
;

arák;
;

;

gok;

N. Galon

Budai Fischer E

(ndn.)

1927 tav.

Badacsonyi részlet
Fürfői part

part

1931 jun. tav

Szerzetesek cisternája
Téli nyugalom
Zebegényi patakrészlet

I/

of

Budai-Fischer Edvin

Dalmáciai est, olaj.
Zebegényi kanyarodó
olaj.

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1938 jan

Kisebb közlemények IV. 140.

BUDAI FISCHER EDWIN

17. Téli csend, olaj 600.

III

Nemzeti Szalon

1944. jan.-febr.

Téli táj

gyüjteménye. Új Magyar Sio
370—371. l. — Lepold—Hon
Gerevich PA, 224. l. (Képe 223
di Paolo.) — Benesch Belved.
festő.) —Őszi kiállítás, 1930., Ip
(Képe a táblák közt.) — Gere
95. l. (Képe 89. l.) — Exhibit
Art. Royal Academy of A
1930., 74. szám. — Rónay,
Schätze des Christlichen Muse
tergom. A Műgyüjtő, V., 193
Berti Toesca 944—946. l. (K
(Giovanni di Paolo.) — Bere
(Giovanni di Paolo.) — Delogu
173. l.) (Giovanni di Paolo.)
Lippay 55. l.

Jézus születése (81. kék)

A kereten az Atyaisten.
Csúcsos felső záródással, fa, tempera
cm.

Rényi 16—17. l. — Z.: Az eszte
képtár leírása. Új Magyar Sion,
674—675. l. — Maszlaghy II.
(Cimabue.) — Gerevich: Az
júl. 20, 3. lap. — Lepold—Hon
Van Marle, IX., 1927., 448. l.
Paolo.) — Gerevich PA, 225. l.
Belved. 70. l. (Sienai festő.)
Maria: Die Schätze des Chris
seums in Esztergom. A Műgyüjt
6. l. — Berti Toesca 946. l.
Paolo, segédekkel.) — Lepold—

Aukciók
Szt. György
Céh

Fischer Edwin

XXII. aukció
A Gyűjtő 1915. 112. l.

2

190. FISCHER EDWIN: Tájkép I-II 80
191. —: Kanális munkásokkal . . 120
192. —: Kanálison munka után . . 120
193. —: Halászok I-II 120
194. —: Séta 80
195. —: Várakozás 50
196. —: Tükör előtt 50
197. —: Szent István-kórház udvara 60
198. —: Tájkép 60
199. —: Knoke-fürdő sétánya . . 40
200. —: Hid Brügge-ben 40
201. —: Naplemente a Dunán . . 30
202. —: Halászok 30
203. —: Domboldal 30
204. —: Pihenő 30
205. —: Fenyves 30
206. —: Magányos ut 30

1

FISCHER EDWIN:
507. —: Blankenberghi halászkikötő pasztell 120
508. —: Sárga margaréta, pasztell . 50
509. —: Fehér margaréta, pasztell . 50
510. —: Gyermeklánc, pasztell . . 50
511. —: Séta közben, pasztell . . 100
512. —: Biedermeier nő virággal, pasztell 40
513. —: Istenháza Brugesben, akvarell 30
Lásd az illusztrációt a 129. lapon.
514. —: Leányfej, pasztell 30
515. —: Hullámtörő Ostende előtt, akvarell 30
516. —: Biedermeier nő, zöld, pasztell 50
517. —: Biedermeier nő, vörös és kék, pasztell 50

HUSZT

Várrom

Képe VU 1862, 41 l.

Fischer Edwin

XXII. aukció.
A Nyugat 1915. 119. l.

	Kikiáltási ár koronákban
FISCHER EDWIN:	
623. —: Belga ivó, ceruzarajz . .	30
624. —: Utca Brugesben, szénrajz	30
625. FÜGER F. H.: Vázlat a »Vesta papnő halála« című munkájához, tusvázlat	55

XXIV. aukció
M. o. 1915. 172. l.
Tájkép, 60.—
XXVII. aukció.
M. o. 1916. 44. l.
Akt

NYÉK

Vörösmarty – ház

Kézi VU 1856, 229 l

Aukciók

Budai Fischer E

1927 márc 37 — Biedermeier, Rózsák — temp

1938 3. rk. — Dalmát tengerpart, Téli hangulat, Téli táj, of Tell am See, Dalmát part vitorlással, Veresegrári malom

1939. 4. rk — Vitorlás, of

MAGYAR KIRÁLYI

O Budai

l. nég Buday

L. Lendvey-kentirányi

286. l.

Budai Emil László

lásd

Barnuski E. L.

Kinimi

Bedai Erzsi Jozsaras nastei

Müvelt Nepi, 1953. jun. 6. 15. old.

M. D. K.

BUDAI Éva épületei

Lakóépületek tervezésének pályázata
(megoldás)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Budai Ézsaiás

tevékenysége a
térképrajzolás és
metszés terén 1804.

l.

Kogumagyterkép

17. l.

Förster Rahman dr. II-87

Budai Ezsaiás

a debreceni Kollégium
professora a tehetséges diákokat
vajzoló egyesületbe tömöríti

A kézzőművészetek Debrecenben, 1961

23 oldal

Ø Budai Ferenc

festő

Nagy Balogh János
Egyesület (Kispest)
1931. évi kiáll

Akt, pasztell

Budai Ferenc

a kapuvári képzőművészkör amatőrjei-
nek kiállításán munkái szerepeltek.
„Falusi udvar" – „Rába-part" c. képek
(említve)

m. zs.: bemutatkozott a kapuvári képzőmű-
vészkör.

Kisalföld, 1972. febr. 3.

Budai Ferenc

festőművész

Kispesti Képzőművészek Kiállitása - Kispesti városháza nagytermében - képével szerepel.
Pasztelljével ért el nagy sikert.

Uj Nemzedék
1931.III.15.

MDK

Budai Ferenc, festö

Akt. Pasztell.

Kispesti Városháza. Nagy Balogh János emlékkiáll. 6
Repr. Egyes. Tárlat. 1931.márc.7-14. Kat.

Budai Fischer Edwin

MDK

Zebegényi részlet, olf.

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

6. BUDAI BERTALAN. *(Bartholome von Buda).* 1575.

1575. júl. 22-én egyrészről *Bartholome von Buda* ötvösmesternek legényei, névszerint *Greger* és *Georg*, két fivér, másrészt *Schaffaritz László* pozsonyi ötvösmester *Nicolaus* (Glöcklein) nevű segédjének ügye vétetvén elő, az a következőkben tárgyaltatott a czéh előtt. *Miklós* (Glöcklein) előadja *Greger* és *Georg* segédek ellen szóló panaszát, amint következik:

Elsőben elmondja, hogy az egyik legény, *Greger*, Szombathelyen (Stein am Anger) mesterséget űzött (gemaistert) és egy más nőtlen legénynyel ugyanott egyenlő részre dolgozott (gehandiert), sőt boltot (Laden) nyitott s egy tanulót is tartott.

Másodsorban előadja (Glöcklein) *Miklós*, hogy bizonyos idő előtt, amikor ő még előbbi gazdájánál állott munkában, ennek távollétében asszonyától azt az utasítást vette, hogy ha valaki a gyűrűkből vásárolni kíván, azokat a mester helyett a vevőnek mutassa meg és adja el. Ez meg is történt, de azalatt, amíg a vevő egy gyűrűt nézegetett volna, egy magyar legény, névszerint *Gregerle*, kihúz a zsebéből egy gyűrűt s megmutatja azt a vevőnek azzal, hogy az ő gyűrűje olcsóbb és jobban csinált, vásárolja meg tehát ezt. Mindezzel *Greger* legény a mesternek jövedelmét apasztani («sein Narung schmelczn») és a vásárlót a vételről lebeszélni akarta, amit a fennálló szabályzat és a privilégiumok értelmében egy legénynek sem szabad megcselekednie.

Harmadszor, mondja továbbá (Glöcklein) *Miklós*, a megnevezett *Gregerle* segéd Nadastj (= Nádasdy) úr házában

róttak anélkül, hogy ő ezt lefizette voln
azért panaszlók ezt a dolgot most se
hagyhatják abban, az egész czéh elé ho
zák s ettől intézkedést kérnek.

Ellenben *Bartholome* mesternek meg
hagyatott, hogy mivel az artikulusok 1
pontja értelmében a privilégium és sz
badság ellen van olyan legényt tartan
aki más városokban vagy nemesek háza
ban és váraiban nőtlenül művet kész
(beholfen vnd maistern, oder stimpeln
szorítsa rá tehát a czéh, hogy e meste
ezt a magyar legényt, *Gergelt*, rögtö
bocsássa el és neki tovább művet n
adjon. Miután azonban *Bartholome* mes
ter előadja, hogy mivel neki egy munká
Bécs felé (gehen Wienn) sürgősen el ke
készítenie s elküldenie, kéri a czéhe
engedje nála lenni a legényt addig, amí
a nevezett munkát a lánczáig el ner
készíti (bisz dasz er die gemoldt Ar
beit, so bisz an die Ketten fertig gewe
sen). A czéh e kérésre megengedte
hogy a legény még 14 napig a mester
nél maradhasson, de meghagyja a mes
ternek, hogy a legényt a megnevezet
határidő elmultával bírság terhe alat
bocsássa el magától.

Augusztus 12-én *Bartholome* mester
a legény miatt ujra maga elé idézteti
czéh, mivel a parancsnak nem engedel
meskedett s a legényt tovább is magáná
tartotta. Ezért az engedetlenségért
czéh a mestert egy fél tallérra bírsá
golja s ismételten meghagyja neki, hog
a legényt haladéktalanul bocsássa el mű
helyéből.

7. DOBOZY BERTALAN. *(Bartholome Do
bossy, Dabossy, Tabosi, Tabisi, Tewosi, Thowozy,*
1575—1599.

1575. július 23-án a czéh előtt tárgyalják

Budai Bertalan
(Bartholme von Buda)
ötvös
L. Kendrey - Kentiványi
286. l.

Budai Bestalan

1575. Pozsony ötvös.

l.

Mihalik. Mur és Kst.
Gst. 1911. 105. l.

vrod

Gerevich László
Közejkori budai kelyhek.
Budapest Régiségei
XIV. K. Bp. 1945. 338. l.

Paris
A. Morel
1883

II. köt. 1.–184. + 1.–8. ll., LXXXX. – CLXIX. képes
tábla ——— u.o. 1883

III. köt. 1.– 187. + 1. – 6. ll., CLXX. – CCXIV.
képes tábla ——— u. o., 1883.

IV. köt. 1.–199. ll., – CCLV. – CCCXXXIX ——
Képes tábla

Paris
Imprimeries réunies
e. n.

V. köt. 1. – 202. ll., CCCXL. – CDXXXV.
Képes tábla ——— u.o., 1887

Budai Bestalan

pozsony ötvös Lex. 286. l.

ivod

Várady Ferencz:

Bárenya multja és jelenje. II. k. Pécs, 1897. 435. l.

Lisztós h. n. II. 46

Érkezett 1905 jul. 7

607/1905 sz.

A Magy. Könyvszemle szerkesztősége beküldi az 1905. évf. II füzetének 50 példányát. (szétosítás. VII.7.)

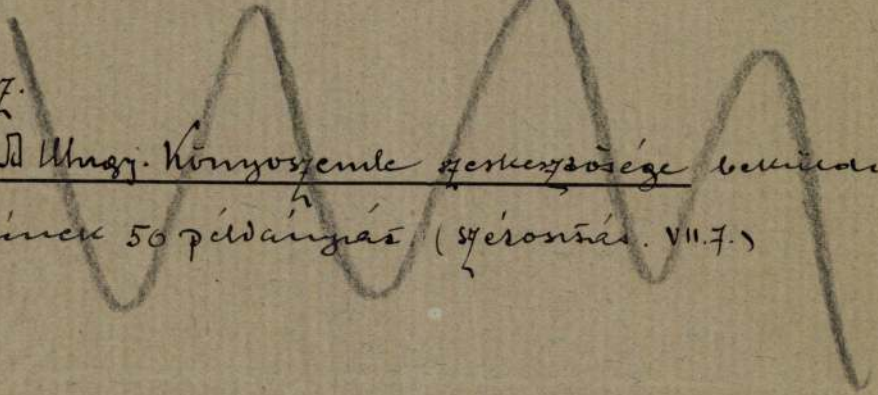

Budai Bertalan

Barthlme von

Buda, Buda

Ötvös, 1575

Hoffmann Porsony 55. l

Hoffmann Südost

Mihalik Jozsef

Háromszár éva

porsonyi Ötv. tört

105. l.

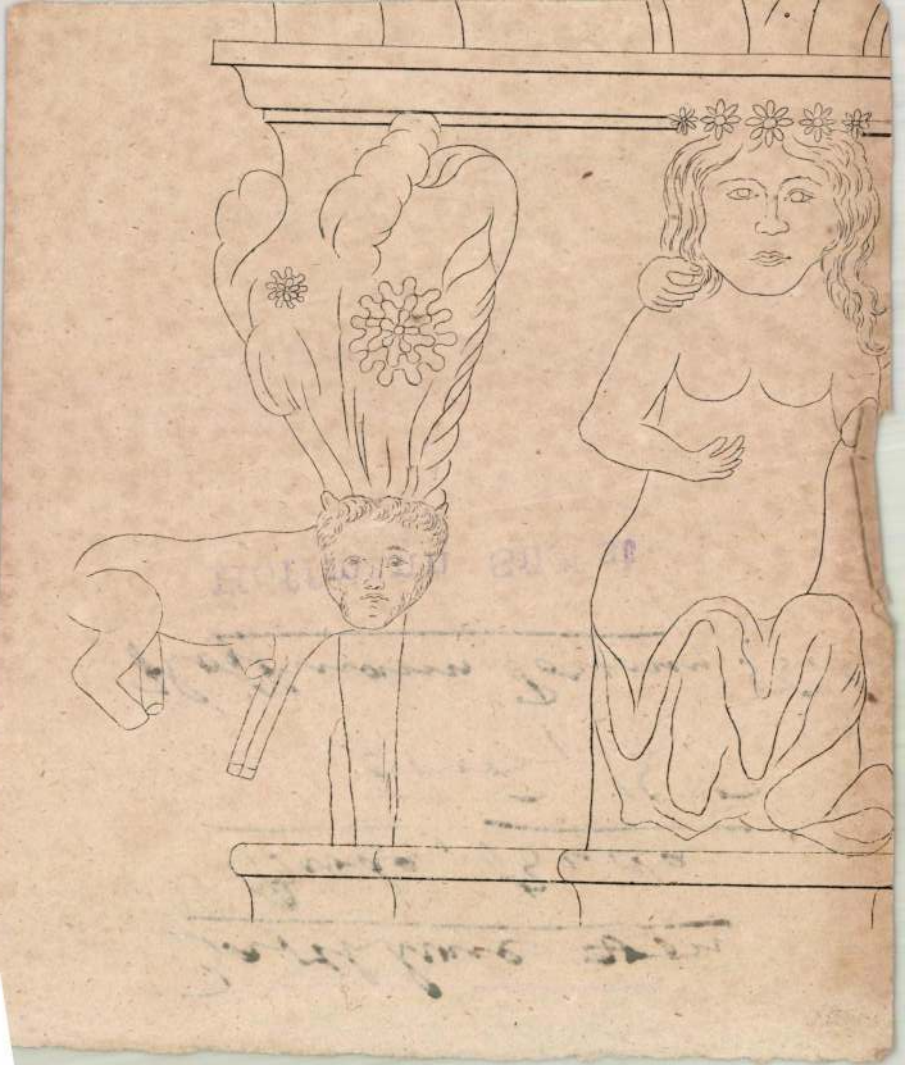

Budai Bertalan

pozsonyi ötvös

XVI. A..

l.

Horváth Tibor

22.23. l.

Budai Fischer Edvin MDK

Téli csend

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Budai Fischer

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1929.IX.8.

Budai Fischer Edwin MDK

Dalmát halászok, olf.

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Budai Fischer Edvin MDK

Tavasz a Dunán, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Budai Fischer Edvin MDK

Kadar

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Budai-Fischer Edvin

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Budai Fischer Edwin

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

MDK

Budai Fischer Edwin

Téli csend

Műcsarnok 1930/31. jub. kiáll. kat. 30.l.

MDK

Budai-Fischer Edvin

Képzőművészet 1928. 6. sz. 11.l.

MDK

Budai-Fischer Elvin, festőm.

417. Zöldkalapos fej. Mgt.

Olf.-k,vizf.-k,szobormüvek és plakettek.
Képzőm.Társ.1927-28 téli kiáll. Kat.22.1.

MDK

Budai
Fischer Edvin

Téli táj, of.

Zell am See, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.88. 14 l.

MDK

Budai Fischer Edvin

Vitorlás, olaj
Őszi hangulat, olaj
Dalmát tengerpart, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.

17 l.

Visszatért területek képzőmüv. főisk. ifjusága
kiáll. 1942. dec.

MDK

Budai-Fischer Edvin

Vitorlás, of.

Árv. Közl. 4.rk.sz. szept. 91.sz. 17 l.
1939.

MDK

Budai Fischer Edvin

Téli táj, of.

Zell am See, of.

Dalmátpart vitorlással, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz. 14 l.

MDK

Budai Fischer Edvin

Veresegyházi malom, of.

Dalmát tengerpart, of.

Őszi hangulat, of.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz. 14 l.

Bundt Biscuit Eggin

Vertrag[illegible] mal.om, oz.

Dalmat fen[illegible], oz.

Cast mang[illegible], oz.

MDK

Budai Fischer Edvin

Dalmát tengerpart, of.

Őszi hangulat, of.

Zell am See, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88.aukc.

16 l.

MDK

Budai Fischer Edvin

Téli táj, of.

Veresegyházi malom, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88.sorsz.

16 1.

MDK

Budai
Fischer Edvin

Dalmátpart vitorlással, of.

Veresegyházi malom, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rksz. 14 l.

MDK

Budai Fischer Edvin

Dalmát tengerpart, of.

Őszi hangulat, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rkész. 14 l.

MDK

Budai-Fischer Edvin, festö

Szerzetesek ciszternája.	Olf.
Téli nyugalom.	"
Zebegényi patakrészlet.	"

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

Budai Fischer Edvin
Zebegényi patakrészlet, temp.

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 8 l.

Budai Fischer Edvin
Téli. Duna, temp.

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 8 l.

MDK

Budai Fischer Edvin, festö

Kadar.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 2o.l.

Budai Fischer Edvin MDK

Ősz, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

MDK

Budai Fischer Edvin

Badacsonyi részlet, paszt.

Főzfői part, paszt.

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 8. 1.

MDK

Budai Fischer Edvin

Téli csend

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 7.1.
Mücs.

MDK

Budai Fischer Edvin

Tavasz a Dunán, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov.
32.1.

Budai Fischer Edwin MDK

Téli csend, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Budai-Fischer Edvin

MDK

Vitorlás, of.

Árverési Közl. 1939. 4.rk.sz. 91. sz.
17 l.

Buda-Fischer Edwin

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

MDK

Budai-Fischer Edvin

Képzőművészet 1928. II. évf. 6.sz.
11.l.

Budai-Fischer Edvin MDK

Zöldkalapos fej, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Budai Gabriella

A IV. megyei képző – ipari és népi díszítőművészeti kiállításon képei szerepeltek.

Szabó János: Megyei kiállítás Mezőtúron.

Szolnok Megyei Néplap, 1972. máj. 6.

BUDAI GABRIELLA

NÉPLAP 1994. X. 11

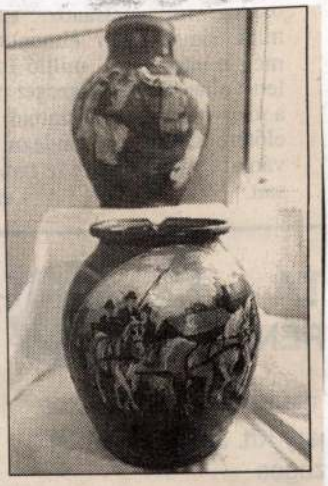

Budai Gabriella festett kerámiái október végéig láthatók a kunszentmártoni helytörténeti múzeumban. A kerámiákra festett képek a magyar népi életet jelenítik meg.

[illegible] Simon Péter [illegible]
meg [illegible] 260 millió [illegible]
[illegible] Ezt az összeg [illegible]
[illegible] ön [illegible]
[illegible] he rendezni
[illegible] megyei kórház tartozás
[illegible]

TA-
RENY

[illegible] szakadásunkba
[illegible] Kft. [illegible]
[illegible]

KAMPÁNY-ra

[illegible] szakszervizünkben
felkészítjük a téka. Amíg
[illegible] munkatársaink
[illegible] a legújabb Toyota

Budai Gizella, grafikus

A nemrégen alakult múzslyai Grafikai Műhely tagjai – köztük a művész is, – ma a zrenjanini Ifjúsági Otthonban megnyitják első közös kiállításukat.

Magyar Szó, 1978. dec. 16.

Kézdy György a Klauzál térről, Vilmácskáról, Poloniusról

A Rádió folyosóján néhány perccel 10 előtt találkoztam *Kézdy György* színművésszel. Mintha lefogyott volna. A fekete bőrdzseki szinte lötyög rajta.

– *Nagyon nyúzottnak látom...*

– Beteg voltam, sokat fogytam. A cigarettáról sem tudok lemondani 13 éves korom óta. De a bajusz, a szakáll, a szerep miatt van. Dunaújvárosban nemrég kezdtük játszani Kós Olgával a Kopogós römi című amerikai darabot Valló Péter rendezésében. A kétszemélyes mű egy öregek otthonában játszódik.

– *Egyébként még mindig szabadúszó?*

– Nem, a Veszprémi Petőfi Színházhoz szól a szerződésem, újra egy évre kötöttem. Bár fárasztó az ingázás, de ez hozzátartozik a munkámhoz. Különben is tizenhét évig dolgoztam vidéki színháznál.

Igazán Erzsébetvárosban vagyok otthon. Itt születtem, a Rákóczi úton. Szeretem ezt a kerületet, úgy ahogy van. Nem változtatgatni kellene, hanem megőrizni olyannak, amilyen mindig is volt. Picivel tisztábbá kellene tenni, például a Klauzál teret kutyapiszoktalanítani. Persze ehhez az emberek mentalitásán kéne változtatni. Azért említem pont ezt a teret mert odanéz az ablakom és gyakran kikönyökölök. Sőt, le-le szoktam ülni a csövesek közé is. Sok ismerősöm van akikkel elbeszélgetek. Például Vilmácskával a múlt idők szépségeiről és a jelen idők nehézségeiről.

– *Egyedül él?*

– Balla Margit festőművész az élettársam. Nyolc éve élünk együtt. Így aztán műterem is a lakásunk. A fiam

Szentendrén él, kutyákat tenyészt és van két lányunokám. A nagyobbik Karolina 3 és fél éves, a kisebbik Klementina 4 hónapos. Rémes nevük van. Hogy lehet ezeket becézni? Linocska, Lincsi, Tina?!

– *Marad szabadideje?*

– Azért akad. Olyankor rádiót hallgatok, kedvencem volt a 168 óra. Szeretem a lemezeket. Mozart, Beethoven, Mahler a legkedvesebbek. Gyakran kimenekülök Tahiba. Szeretek a kis faház teraszán üldögélni. Főzni is szoktam. Lecsót. De imádom a libamájat kisütve zsíroskenyérrel. Egy évben egyszer engedem meg magamnak. Régen szegény anyám vette meg nekem. Máig sem tudtam feldolgozni magamban, hogy ő már nem lehet velem...Ő tanított arra is, hogy megbecsüljem a dolgaimat, és borzasztó büszke is vagyok, hogy nálam sokáig kitartanak a tárgyak. Ezt a dzsekit például nyolc éve kaptam egy kanadai barátomtól. Majdnem megszakadt vele a barátságunk, mert én legendásan utálok írni. Grafomán barátaimatól húszoldalas leveleket kapok és képtelen vagyok rájuk válaszolni. Telefonálni is gyűlölök, mert olyan személytelen. Egyébként is, minden szerkentyűtől félek. Még azoktól is, amelyeket állítólag nem lehet elrontani, mert nekem biztos hogy sikerül.

– *Milyen tervei vannak? Úgy hallottam, hogy Karinthy estjét lemezen is meg kívánja örökíttetni...*

– Nem sikerült, hol van ilyen dologra manapság pénz? Pedig nagyon szerettem volna, mert mindig is úgy éreztem, hogy van egyfajta belső azonosság a világról való gondolkodásunkban Karinthyval. Egy kissé romantikus, nagyon emocionális, de azért racionális emberek vagyunk mindketten. Végül is itt a rádióban megvan egy szalagon, arról át lehetne másolni. Na, de a terveimről kérdezett legutóbb. Veszprémben most november végén kezdődnek a Hamlet próbái. Poloniust játszom. Februárban lesz a bemutató. Egyébként pedig szeretném, ha nyugalom lenne. Ha a házban a 76 éves Tóth bácsinak és 70 éves beteg feleségének nem kellene idegeskednie azért, hogy mi lesz, ha nem tudják megvenni a lakásukat. Ha kettőjük nyugdíja legalább elég lenne a számlákra.

A Szomszédokból oly jól ismert rokonszenves Virág doki az életben sem más. Mosolyogva, kissé rekedtes hangon búcsúzik: Kezit csókolom. Viszontlátásra.

Pardi Margit Juanita

Tisztelt Vezető Asszony!

Biztosan ismert Ön előtt, hogy a
November - FOGÁSZATI HÓNAP.
Ezen esemény alkalmából felajánljuk az Ön által vezetett óvoda gyermekei számára, hogy
Ingyenes szűrővizsgálaton
vehetnek részt korszerűen felszerelt fogászatunkon.
A vizsgálatról orvosi igazolást adunk.
Időpont: minden szombaton délután 14-20 óráig
Hely: PROFIDENT FOGÁSZATI CENTRUM
Budapest, VII., Károly krt. 1. félemelet 1.
(Astoriánál)
telefon: 142-6972, 142-2546
Kérjük Önt segítsen a gyermekek fogai épségének megóvásában, egészségük megőrzésében.
Várjuk szeretettel a gyermekeket.
Köszönjük közreműködését, ha bármilyen kérdése van, forduljon hozzánk bizalommal.
PROFIDENT orvosai

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA KOMFORTJA...

PC Kucko
VII. Damjanich u. 23.
Tel.: 121-0561
VII. Thököly út 32.
Tel.: 269-7716

KARÁCSONYI VÁSÁR
1994. december 1-31.

Joystick-ok (800 Ft-tól)
Egerek (1080 Ft-tól)
Floppy tartók (72 Ft-tól)
Floppy lemezek (720 Ft-tól)
Multi Média eszközök (2400 Ft-tól)

Áraink 25%-os Áfá-t nem, de 1 éves garanciát tartalmaznak.

MINTABOLT

Bp. V. ker. Veres Pálné u. 3.
Vevőszolgálat
és Méretes Szabóság
Bp. VII. Akácfa u. 36.
Szombaton is nyitva 8-13-ig!
Tel.: 267-9313
Tel./Fax: 267-9312

Öltöny megrendelés méretre is!

Almássy téri Szabadidőközpont

Decemberi programajánlata

1. csütörtök:10 óra Mikulás fesztivál (Ajándékműsor 10 órakor a VII. ker. óvodásoknak 14.30-kor kisiskolásoknak).
Jön a Mikulás? A Tücsök és a Hangya bábműsor
17 óra Sárvári Diákírók Köre (minden csütörtökön)
19 óra Blues Nyúz Klub Fellép: Bruce Lewis (Original U.S.A. blues Kentuckyból)
2. péntek:15 óra Csip Pantomim Studió (8-18 éveseknek, minden hétfőn és pénteken)
17 óra Egyszülős Klub – A gyermeküket egyedül nevelő szülők részére. A klub ideje alatt a gyermekek részére foglalkozást biztosítunk. (Minden pénteken).
20 óra Brave Old World amerikai klezmer zenekar és a Muzsikás világszerte ismert magyar zenekar koncertje.
Vendégek: Sebestyén Márta ének, Toni Árpád erdélyi cimbalmos
3. szombat:20 óra Blues Mikulás – Fellépők: Ferenczy György és a Herfli Davidson, Heavy Méta, Török Ádám és a R.A.B.B.
4. vasárnap:10 óra Mikulás Fesztivál – Vendég: Eszményi Viktoria és Heilik Gábor
18 óra Sirtos görög táncház
5. hétfő:18 óra Rece Fice (délszláv, bolgár, görög táncház)
19 óra Los Andinos (zene és tánc az Andokból)
6. kedd:17 óra Kláris Irodalmi kör (minden hó első keddjén)
17 óra Humanisták című újság nyílt szerkesztőségi ülése (minden kedden).
18 óra Disputa – A mesterien vitáztók klubja – Tételmondat: A média nem lehet pártalan
20 óra Század az Ezredvégen
– Dr. Fehér Márta tudományfilozófus előadása.
7. szerda:19 óra Mix Pantomim Műhely (minden szerdán).
17.30 óra Nosztalgia táncest
8. csütörtök: 16 óra Tájak, korok, múzeumok klubja (Karácsony a szeretet ünnepe).
19 óra Blues Nyúz Klub fellépő: Faktor (Chichagói Bluca Dél-Magyarországról)
9. péntek:19 óra III. Tradicionlis Kelta-Ír Zenei Fesztivál.
10. szombat:14 óra Hófehérke és vendégei: 100 Folk Celsius? Rajnai Show, Óriásbábok, Clown Servise Bohócai.
19 óra Cadillac rock and roll klub
11. vasárnap:10 óra Kölyökvár – Ünnepeljünk együtt, vendég: Szandi és Viki
18 óra Sirtos görög táncház
12. hétfő:18 óra Rece-fice (délszláv, bolgár, görög) táncház
13. kedd:18 óra Agóra – Pál Tamás: A konfliktusokról
20 óra Kibábozó – Karinthy Frigyes: Rosszcsirkett Mária emlékiratai és Áprilisi tréfa Török Ágnes és Szívós Károly bábelőadásában
14. szerda:17 óra Helytörténeti és Honismereti Klub (évadzáró megbeszélés).
19.30 óra Bob Geldof koncert
15. csütörtök:19 óra Blues Nyúz Klub fellép: Gesarol (régi idők Rock és Rhytham Blues zenéje)
16 péntek:19 óra Fáklya Horváth Táncegyüttes 35 éves ünnepi műsora
18. vasárnap:18 óra Sirtos görög táncház
19. hétfő:18 óra Rece Fice (Délszláv, bolgár, görög) táncház
19 óra Makam etnozenei klub
20. kedd:18 óra Budai Gizella festőművész kiállításának megnyítója
17 óra Amatőr írók és költők klubja
20 óra 2000 Művészeti Kávéház – a 2000 c. irodalmi – közéleti folyóirat estje
20 óra Almássy téri pódium: A Kassák Kör performance-a, Babits Mihály művei alapján
21. szerda:17.30 óra Nosztalgia Táncest
25. vasárnap:18 óra Sirtos görög táncház
26. hétfő:18 óra Rece Fice (délszláv, bolgár, görög) táncház
28. szerda:17.30 óra Nosztalgia Táncest
29. csütörtök: 22 óra Bihari-Sokk táncos klub * előszilvesztere
30. péntek:20 óra Záróra (fellép: Barbaro, Kis Pál és a borz, Palermo, Quimbi

Almássy téri Szabadidőközpont
1077 Budapest, Almássy tér 6.
Tel.: 267-87-09; Információ: 142-03-87

Klezmer zenei est a szabadidőközpontban

Az Egyesült Államok-beli Brave Old World és a Muzsikás együttes részvételével 1994. december 2-án 20 órai kezdettel klezmer zenei estet rendeznek az Almássy téri Szabadidőközpontban.

A klezmer zene a közép-európai zsidó közösségek népzenéje. Ezen közösségek lakossága régi német elemekből álló, szláv és héber szavakkal kevert nyelvet, a jiddist beszélte. A jiddis egyben a klezmer zene nyelve is. A második világháború, a holocaust során megsemmisülő közösségi élettel együtt feledésbe merült a klezmer zene is. A klezmer reneszánsza a 70-es évek végén, a 80-as évek elején Amerikából indult. Ettől kezdve rohamos fejlődés tapasztalható, világszerte alakulnak a klezmer zenekarok.

Az amerikai Bob Cohen hegedűs-énekes szerint: ... a klezmer zene élő példája annak a kiirthatatlan képességnek, amelynek segítségével egy kultúra zenével, tánccal és dallal tud elgyengült gyökereiből újra kihajtani és egy történelmi tragédiát túlélni.

Az amerikai klezmer együttesek repertoárja a század eleji gramofonlemezekre és az idős zenészek körében végzett kutatásokra épül. A kutató és népszerűsítő munkának, a klezmer zene felélesztésének úttörői, a világ egyik legjobb, hagyományos hangszerelésben játszó klezmer zenekara a BRAVE OLD WORLD.

Műsorukban a klezmer hagyományos vezető hangszerei, a hegedű és a klarinét mellett szerepet kap a cimbalom és a koboz is.

A múlt év májusában önálló koncertjüket táncházzal fejezték be – hatalmas sikerrel. Nem mindennapi esemény volt: Amerikából hozták vissza a kelet-európai zsidó közösségek táncait.

A MUZSIKÁS együttes az autentikus magyar népzene világszerte ismert előadója. Erdélyi gyűjtőútjuk során találkoztak idős cigány zenészekkel, akik a háború előtt zsidó világi mulatságokon muzsikáltak. Ebből a gyűjtésből állították össze Szól a kakas című lemezüket, amely értékes és izgalmas zenei anyagot tartalmaz. A péntek esti hangversenyen a két zenekar mellett közreműködik az egyik adatközlő erdélyi zenész, Toni Árpád, valamint Sebestyén Márta és Ökrös Csaba prímás.

Egy különleges zsidó zenei est lesz a holocaust után ötven évvel.

Nemes Nagy Péter

POLITIKUS avagy: az átvilágítások korában

– Főorvos úr, nem hagyja megröntgenezni magát...

BUDAI Károly ötvös (Gyulafehérvár/Kolozsvár)

MÉrt 1999. 126-127.

die Künstler wieder taten, als sie sich «Wilde» (*Fauves*) nannten. Der Antagonismus von Natur und Kultur, trotz aller Einwände der Völkerpsychologie, befruchtete die Sehnsucht nach einem verlorenen Paradies. Man konnte diesem «Néo-Primitivismus», wie ihn Arnold Gehlen nannte, mühelos nachweisen, daß er Natur nur als Ausweg aus der technologischen Zivilisation wahrnahm. Der Entwicklungsgedanke, der in der modernen Kunst den Fortschritt in sich trug, kehrte sich in seine Gegenrichtung um.

Die Museen waren auch jetzt wieder die Fundorte der Einsichten. Im Louvre hatte die Ausstellung um 1800 den «Fortschritt des menschlichen Geistes» gefeiert, wenngleich sie all jenes ausließ, was sich einem engen Kunstbegriff noch verschloß. Als man im zweiten Anlauf verschämt die «Primitiven» ausstellte, waren es altitalienische Vorläufer der Kunst, welche die Sehnsucht nach Religion und Unschuld befriedigten. Der Klassizismus, als er seine Kraft verlor, wurde vom Orientalismus, dann vom Japonismus im Namen noch unbesetzter Utopien abgelöst. Als man den Schritt zu den primitiven Kulturen tat, spielten die Museen wiederum eine Hauptrolle. In den ethnographischen Sammlungen von Paris, und nicht in der geträumten Wildnis, stieß man auf die Modelle, nach denen die Revolte suchte. Die wahre Kunst, so schien es der jungen Avantgarde, mußte aus einem Schlaf erweckt werden, den sie bei der Ethnologie in den falschen Museen führte.

Die Vollendung der Kunst trat jetzt schon in einem Anfang hervor, der nicht mehr zu überbieten war und also keine Geschichte brauchte. Der Ursprung war

BUDAI SÁNDOR

Magyar Sp. Műv. 2003/4.

12. old.

magam egy napig sem felelőtlen l
sem az, hisz a 15 évében levő f
kutatók könyveit, most ismertett
tül az ipari munkásság kialakul
séget, amely nélkül komoly munk
látnia, hogy abban a légkörben,
nem lehetett többet tenni, mint
tiszta, mert kiszámithatóan nag
tam volna azt a személyzetreduk
illetve hacsakugyan abban a mér
ben szükséges lett volna, akkor
engedhetné magának azt is, hogy
ból nézze a jövőt, igy pedig mo

A
Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja
1994. május 13-án, 17 órára

BUDAI TIBOR
grafikusművész
kiállításának megnyitására

A kiállítást
Gálig Zoltán
művészettörténész
nyitja meg

A megnyitón elhangzik:
HÄNDEL: G-dúr Chaconne
zongorán előadja: Németh Cecília
a szombathelyi
Zeneművészeti Szakközépiskola
növendéke

A kiállítás megtekinthető: máj. 13.–jún. 5-ig.

Sylvester-Print Kft.

SZOMBATHELY 11. 5. 94 AL-V/22

MAGYARORSZÁG
012
FORINT

Lóvra Kapos

Budapest,
Felsőzöldmáli u. 61-63

1025

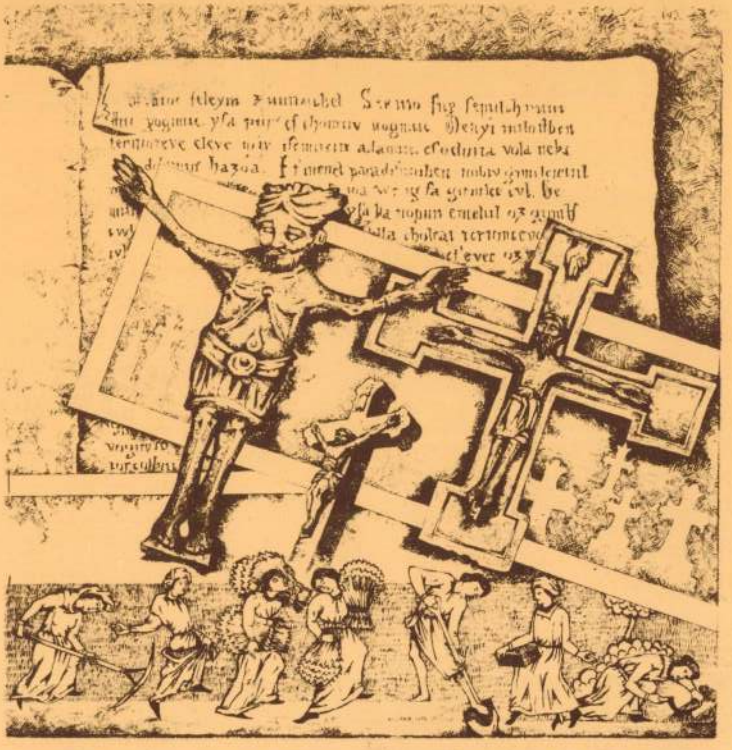

BUDAI TIBOR

MN 1996. I. 4

BUDAI TIBOR grafikusművész és Goda Richárd művésztanár kiállítása január 5-én este hat órakor nyílik meg a Pitypang Galériában (Budapest II., Pitypang u. 17., általános iskola). A megnyitón fellép a Pitypang színjátszó kör.

Könyves Kálmán Gimnázium padjait koptatta a hatvanas évek elején. (Az évtized végén ez az iskola lett Szentmihályi Szabó Péter tanári pályájának első állomása.) Levente, bár kisfiúként sokszor tanúja volt édesapja és barátai beszélgetésének a magyar történelem sorsfordító korszakairól, folytonos kudarcainkról, a történelem mint tantárgy nem állt túl közel a szívéhez. Így volt ez mindaddig, amíg az iskolában a Tanácsköztársaság tárgyalásához nem értek az anyagban. Az egyik órán a tanár a diákok rémületére egyszer csak az íróasztalára csapta az osztálykönyvet és így kiáltott: „Ezt a sok hazugságot nem tanítom tovább!" Később — már a sikerek és tiltások váltakozásának idején — az 1968-as táncdalfesztivál előadására Levente erre az al-

Jézus szíve postagalambjai

Hogyan csinálták eleink?

„A katolikusok hiába építenek iskolákat, hiába állítanak oltárokat, ha mindezek védelmére nem gondoskodnak erős és elterjedt sajtóról" — mondotta kora tapasztalatait összegezve X. Pius pápa. Kijelentése természetesen ma is helytálló. De nem elég létrehozni egy újságot, azt el is kell adni, márpedig jelenleg a katolikus sajtótermékek terjesztése előtt számos — leginkább anyagi természetű — akadály áll. Hogy csinálták ezt eleink?

A Szív például 1919-ben terjesztési problémákkal küzdött. A világháborús összeomlás, majd az azt követő zűrzavaros, forradalmakkal nehezített időszak nem kedvezett az újságnak. Az ország nagy részét idegen katonák szállták meg, a vonatok alig jártak, így hát a lapot jóformán csak Budapesten lehetett árusítani. De ki legyen az árus? Az irgalmas nővérek pesti Ranolder Intézete sietett a lap segítségére: felajánlották, hogy növendékeik az utcán, „rikkancsok módjára" terjesztik *A Szív*et. Később még négy fővárosi egyházi iskola csatlakozott a kezdeményezéshez. Az így kialakult utcai terjesztői csapatot „Jézus szíve postagalambjainak" nevezték el. Ahogy normalizálódott a helyzet, úgy egyre több városban már ők terjesztették a lapot. 1920-ban Szegeden, a Miasszonyunk Zárda-iskolájában néhány ifjú „postagalamb" pedig létrehozta az első Szívgárda-csapatot, majd szép lassan kifejlődött a két világháború közötti évek alatt méltán híressé vált „Szívgárda"-mozgalom. Ennek a vallásos gyermekszervezetnek a célja Jézus szíve tiszteletének az ifjabb korosztályok közötti — és ezen keresztül természetesen azok családjaiban is — terjesztése volt.

Ha már az elsárgult szélű régi katolikus újságokat lapozgatjuk, meg kell állnunk a Magyar Kultúra 1912-es karácsonyi száma előtt. Töttössy Miklós hittanár ugyanis itt azt fejtegette, hogy a főváros lelkipásztori ellátottsága annyira korszerűtlen, hogy ezen csak az akkori több tízezer lelkes mammut-plébániák feldarabolásával lehet javítani. Tehát több, kisebb területű plébániát kell létesíteni. Oly nagy visszhangja lett az írásnak, hogy a gondolat mozgalommá szélesedett: ez lett a Kisegítő Kápolna Egyesület. Tagjai felvilágosító előadásokat tartottak és adományokat gyűjtöttek az új templomok és plébániaépületek javára. Törekvésüket — főképpen az első világháborút követően — a kegyúri főváros éppen úgy támogatta, mint az egyházmegyei főhatóság, így hát rövid két évtized leforgása alatt több mint egy tucatnyi templomot és kápolnát tudtak építeni az egyesület segítségével.

A Magyar Kultúra alapító-főszerkesztőjének, a jezsuita *Bangha Béla*nak és *Kodály Zoltán*nak már ifjúkorukban közük lehetett volna egymáshoz, bár ez csak sokkal később derült ki. A világhírű zeneszerző 1937-ben így vallott erről *Az Est*nek: „Nemrég költözködésnél könyveim közül kiemeltem a nagyszombati érseki gimnázium 1899-es évkönyvét. Hetedikes voltam, s a hetedikes osztály névsorában az első Bangha Béla volt." A hetedikesek közül ketten voltak minden tárgyból kitűnőek: Bangha Béla és Kodály Zoltán. A zeneszerző elgondolkodva jegyezte meg: „Soha nem láttam, hiszen magántanuló volt... A véletlenül előbukkant évkönyvet nézegetve jöttem rá, hogy a folyóirat főszerkesztője osztálytársam volt."

Jezsó Ákos

Emléksorok Possonyi Lászlóról

(1903—1987)

Possonyi Lászlót, a Vigilia alapító főszerkesztőjét és az Új Ember egykori főmunkatársát a legújabb irodalmi lexikon is „a modern katolikus irodalom egyik megteremtőjének" nevezi. Possonyi egész életével, keresztény elkötelezettségével és páratlan kultúrájával valóban rászolgált minden elismerésre. Ezúttal e színes és érdekes életű író néhány emberi vonásáról szeretnék megemlékezni.

Életvitelében a régi bohém hajlandóságú írókat és hírlapírókat idézte. Rendszerint délig aludt és a késő éjjeli órákig fennmaradt. Gyakran töltötte az éjszakát élénk beszélgetéssel, az elmaradhatatlan vörös borral, barátok között. Született csevegő volt. Az irodalom, a színház és a művészetek világából jóformán minden érdekességet, színes részletet pontosan ismert, és azt hangulatos stílusban tálalta társaságának. Az elmondottakban „pletykák" s a városban terjengő mendemondák is jócskán előfordultak. Számos esetben nem is maga a történet, hanem az előadásmód eleganciája és fordulatossága volt az érdekes. Possonyi eredeti humora mint valami különleges fűszer járta át történeteit.

Az Erdélyben, a Felvidéken és a fővárosban írói-újságírói minőségében jelenlévő ember jóformán az egész ország kulturális világában otthon volt. Mindenről egyéni véleményt és értékelést formált, nem szerette a közhelyeket. Sohasem volt rosszindulatú, pártfogói szerepét, a fiatalok megsegítését egyfajta könnyed nagyvonalúsággal kezelte, nem tartott igényt sem hálára, sem személye iránti hozsannázásra.

Bohém természetét a borozás, a dohányzás és az éjszakázás „irodalmi érvényű" szokásain túl az is fémjelezte, hogy fiatal korában családi örökségét költötte egy folyóirat (nevezetesen a Vigilia) megindítására. Alig ismertem hivatásos írót, akit annyira hidegen hagyott volna a pénz, mint őt.

Otthonát az újságírók többségére jellemző „lírai rendetlenség" jellemezte. Könyvek, hírlapok és folyóiratok garmadája lepte el szobáját, jegyzetei mint végtelen papírfolyam úsztak a helyiség cigarettafüstös légkörében. Előfordult, hogy egy-két cikkét éjszaka írta meg, és olvasási kedvének olykor csak a hajnal fényei vetettek véget.

Mindenekelőtt a színház volt az éltető eleme, a fény és az emelkedettség hazája. A színműirodalom teljes világkatasztere a fejében volt. Szinte minden szerepet ismert, a múlt századig visszamenően tudta: ki miben remekelt vagy bukott meg, — Lendvay Mártontól Raksányi Gellértig. Valóságos élő lexikon volt, amely mellé a sors egy kacagtató, anekdotás könyvet is ajándékozott.

Az Új Ember szerkesztőségének nagyobb ünnepeinek, évfordulóiról sohasem hiányzott ez a nagytudású és szivárványos kedélyű ember. Az együttlétek során dőltek belőle a pompás történetek, színes fordulatai közben nőttön-nőtt hallgatósága, s ez azért is különleges értékű volt, mert a hetilap akkori összejövetelein olyan színes és emelkedett humorú személyiségek is részt vettek, mint *Radó Polikárp* és *Kunszery Gyula*, a két eredeti mókamester.

Possonyi vörösboros poharát a jelenlevők felé emelve, így intett híveinek. — Gyertek, újabb mese következik! — és derűs, gömbölyded arcáról a humánum nem tompuló fényei ragyogtak munkatársai felé. Most is itt és így érezzük egy évtized távlatából...

Szeghalmi Elemér

A Halál torka

Hajnali elkerülte a csődületet. Egyre nagyobb tömeg gyűlt össze a holttest körül, egy rendőr most próbálta oszlatni a szájtátókat, hogy menjenek a dolgukra, nincs itt semmi látnivaló. Pont, mint egy ócska krimiben.

Ahogy az emberek lassan mozgolódni kezdtek, Hajnali egy pillanatra meglátta a fekete nejlonnal letakart testet, egy fehér foltot látott felvillanni az egyik oldalánál, talán a keze volt az, aztán valaki lehajolt, és betakarta azt is, a fehérség eltűnt.

Hiába. Hiába tűzött hétágra a nap, hiába villantak elő fénylő, ígéretes combok a nők rövidke szoknyái alól, hiába gondolt arra, hogy pár nap múlva kezdődik háromhetes nyári szabadsága — most minden elromlott. Amilyen jó kedve volt reggel óta, olyan borongós hangulat uralkodott el rajta abban a pillanatban, ahogy meglátta azt a szerencsétlent.

Hajnali sokat gondolt a halálra. Néha, egy-egy rövid időre sikerült megfeledkeznie róla, ilyenkor valahogy minden sokkal könnyebbnek tetszett, mosolyogva ébredt, és mosolygott akkor is, amikor este a párnára hajtotta a fejét — aztán mindig történt valami, ami kapcsolatban állt azzal a felháborító ténnyel, hogy egyszer mindennek vége lesz. Hogy ő se él örökké. Hajnaliné se. Sőt. A gyerekek se, ez volt a legrohadtabb az egészben.

Rosszkedvűen bement egy kocsmába, kért egy pohár csapolt sört, de most ez se volt az igazi, a felét otthagyta, fizetett, és tovább bandukolt.

Aztán történt valami.

Hajnali nem félt többé a haláltól. Persze gondolt rá eztán is, nem vitás, csak valahogy... másképp látta a dolgokat.

Ha jobban belegondolt, nem esett meg vele semmi eget rengető, voltaképp meglehetősen egyszerű, mondhatni primitív gondolatmenet alapján jutott arra a meggyőződésre, hogy nem kéne annyira rettegnie ettől az egésztől — mégis: bevált.

A színháztól alig negyedórára volt a könyvkiadó, ahol egy barátja dolgozott. Egy nagy irodaház legfelső emeletén székelt az intézmény, ide tartott Hajnali egy előzetes megbeszélés értelmében; arra készültek ugyanis, hogy együtt ebédelnek az itteni menzán, ahol mérhetetlenül jobb a konyha, mint a színházi étkezőben.

A hatalmas épületben páternoszter járt föl-le, körbe-körbe, világéletében imádta ezeket az örökmozgó lifteket, most azonban még mindig az előbb látottak hatása alatt állt, ezért aztán szomorúan, elgondolkodva lépett be a fel(-le)vonóba.

Ahogy közeledett a legfelső emelet, egyre sokasodtak a figyelmeztető neontáblácskák, melyek arra igyekeztek rávenni az utasokat, hogy saját biztonságuk érdekében feltétlenül szálljanak ki a szerkezetből, mert roppant veszélyes, sőt életveszélyes bent rekedni a dobozban. A kiírások egyre fenyegetőbbé váltak, ahogy a tető felé közeledtek, végül, a kiadó szintje előtt ennyi csupán: *Azonnal szálljon ki!* — aztán semmi. Csak a sötétség.

Hajnali rettenetesen megrémült. Szokás szerint elbambult ugyanis, unottan olvasgatta csak a felvillanó betűket, és későn kapott észbe, hogy túljött a megengedett határon. Úristen, mi lesz most? Az éjszaka sötétjében égnek meredtek tarkóján a szőrszálak, keze ökölbe szorult, a félelemtől arcán megfeszült a bőr.

Pár másodpercig nem történt semmi. Csak az a rémítő zúgás, kattogás, mely mintha a homloka mögül jönne. Aztán felbukkant egy táblácska, egy kedves, aranyos, drága táblácska, ami azt mondta, hogy nyugodjon meg, nincsen semmi baj. Várjon türelemmel. Biztonságban van. Ilyesmi. Sose felejti el azt a táblát.

Aztán a hatalmas fogaskerék szépen átfordította a túloldalra az ő reményeit is, akárcsak az összes többit, s ő, lélekben immár megnyugodva, ám sápatag arccal és zilált hajzattal kilépett végre a megfelelő emeleten.

Az a táblácska járt a fejében akkor is, amikor benyitott a barátja szobájába.

— Hát te? — kérdezte az csodálkozva. — Úgy nézel ki, mint aki épp most szabadult a Halál torkából...

Nem is tudta, milyen igaza van.

Domokos Gábor

gaszkodom. Nem...
zongat meg, hanem az, ami utána következhet.

Semmi! — mondják lépten-nyomon.

Bennem mégis az dörömböl, hogy h á t h a !

Akkor pedig...

nincs vége

Budai Tibor grafikái

A Várnegyedbe látogatók körében az utóbbi időben mind népszerűbbé vált kiállító helyiség a Hadtörténeti Múzeum galériája. Értéke, hogy a bemutatásra kerülő kortárs művészi munkák a magyar történelem nem feledhető eseményeit, a magyar élet erőt adó történéseit, a természet világának sokszínűségét tárja a látogatók elé. És nem utolsó sorban festményeken, képeken hívja fel a figyelmet a természet, pusztuló földünk növény- és állatvilágának nem halogatható védelmére. E gondolat jegyében született *Budai Tibor* művészi grafikáinak a bemutatása. Rézkarcok, ceruza-, tusrajzok, sorozatok néha meglepő megszerkesztéssel készült képei ragadják meg a nézőt, mint például a Tihanyi alapító levél 1055, a Halotti beszéd, az Aranybulla, történelmi rézkarc-sorozata (melynek egy példányát a Tihanyi Apátság múzeumának ajándékozta, vagy a finomvonalú (tus, színes ceruza, papír) Alföldi sorsok sorozat, mely oly erősen tükrözi az ember és természet elválaszthatatlanságát, közös életfeltételeit, lehetőségét. Olaj, farost munkáinak nemcsak finom kidolgozottsága vonja magára a figyelmet, hanem az alapgondolat kivitelezése: Az élet él és élni akar.

— Rajzaim formanyelvét, képi világát az a kettősség jellemzi, mely a külső látvány és a belső emberi tartalom egységéből fakad. A látható és a láthatatlan együttes ábrázolása. Belsőnél gondolok az érzelmek kifejezésére, az értelem és érzelem párhuzamára vagy ellentétére, külsőnél a társadalmi kötődésre, összefüggésekre... — mondta a művész. Erről vall az *augusztus 24-ig* megtekinthető kiállítás gazdag képi anyaga.

A „Miatyánk" című tusrajzra különösen felfigyeltem — érdekes a története is. A művész barátjának kiadásra váró könyvébe másfélszáz nyelven kellett leírnia a Miatyánkot. *Budai Tibor* illusztrálásához a parasztembert és a falusi házat vette alapul, ahol oly tisztán, mélyről hangzott fel az ima...

Schelken Pálma

Megelégedetlen boldogság II. (tus , papír)

Aki hátára veszi a földet

Budai Tibor grafikái a Hadtörténeti Múzeumban

A *Hadtörténeti Múzeum* képzőművészeti gyűjteménye katonai témájú metszetsorozattal gyarapodott nemrégiben. Az ajándékozó *Budai* Tibor grafikusművész *Gyökereim-kötődéseim* című kiállítása augusztus 24-ig tekinthető meg a múzeumban. A természetben és a történelemben kötődéseit megtapasztaló ember képét villantja fel a tárlat rézkarc-, grafika-, olajfestmény-gyűjteménye. A zsúfolva elrendezett, aprólékos részletességgel megalkotott művek hatása sokkoló – a természeti katasztrófák árnyékában, a háború fenyegetettségében élő ezredvég üzenetét közvetítik. A művész bolygónk állapotára hívja fel a figyelmet egy sorozatában, amelyen Noé bárkáján menti az életet, de már a bárka is töredezett, bizonytalan tákolmány – mondta *Pogány* Gábor művészettörténész a kiállítás megnyitóján. A katasztrófa előtt az ember válasza csak az értékmentés lehet: a grafikus aprólékos munkával természettudományos illusztrációkat készít az állatvilágról. A *Szürke gém halat fog*, a *Róka pockot ejt*, a *Vadászó macskabagoly* című grafikák művészi igénnyel szolgálják az ismeretterjesztést. Budai Tibor *Magyar nyelvemlékek* című sorozatában rézkarctechnikával mutatja be a hazai művelődés évszázadait. Grafikái mint irodalmi illusztrációk többek között *Mikszáth* Kálmán, *Móra* Ferenc, *József* Attila és *Ottlik* Géza alkotásaiból ismertek. Elfogadott-e a művészvilágban az illusztráció műfaja? – kérdeztük Buda Tibortól.

– Az illusztrálást a színész munkájához tudnám hasonlítani, aki miközben a tartás és a gesztusnyelv segítségével megformálja az alakot, elsősorban a hitelességre törekszik. Az én munkám is hasonló. A rajzokon keresztül műalkotást közvetítek, ezért figyelnem kell a hiteles ábrázolásra. Az alkotói munka fontos fázisának tartom az anyaggyűjtést, a „hozzáolvasást" hogy a tárgyak szintjén is hűségesen visszaadhassam az olvasás nyújtotta élményt. Ebből a lényeget megragadva és hiteles anyagisággal felruházva jön létre a műalkotás.

– *Önarcképnek tekinthető a természetről szóló sorozat?*

– Akaratlanul rajzolom magamat. Úgy érzem, én vagyok az a kisember, aki hátára veszi a földet és féltő szeretettel hordozza. Szerepemet nem tévesztem össze a politikusokéval. Én a grafikákon keresztül tudom csak elmondani, hogy a természet az életünk, és a föld mindannyiunké.

(n. t. i.)

Megújult a műszaki könyváruház

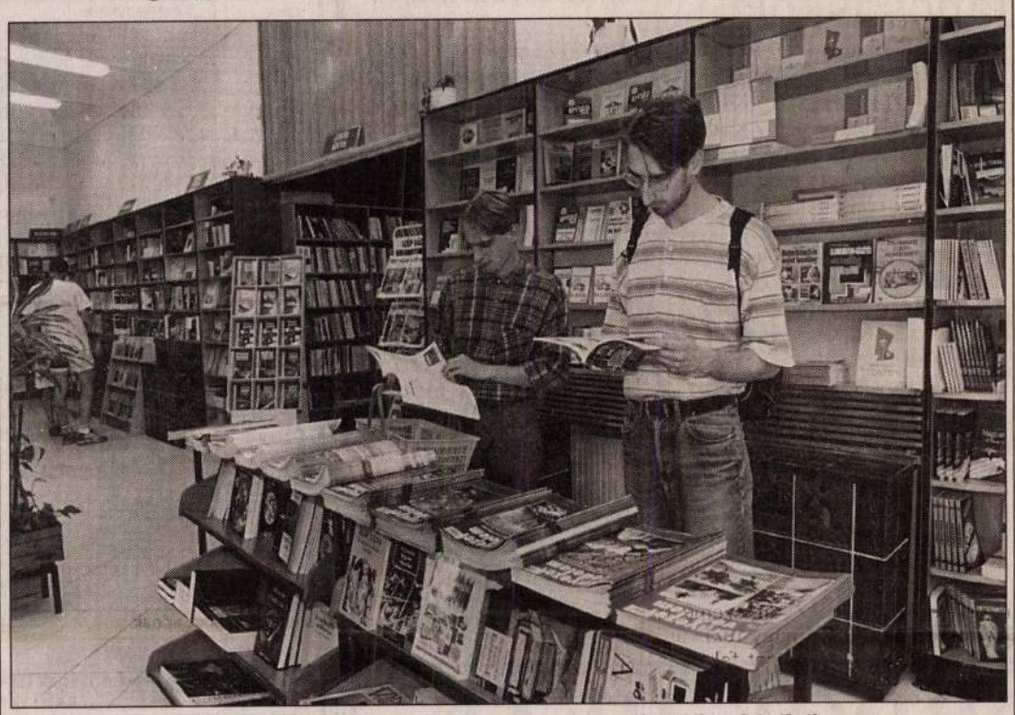

Közel négyszáz négyzetméteren a teljes választékot kínálják

Vajda József felvétele

Évek óta a szakkönyvek kiadása és forgalmazása a legbiztosabb része az egyébként számos válságot megélt magyarországi könyvpiacnak. Az új könyvek közel fele szakkönyv. A tavaly megjelent kilencezer címből valamivel több mint négyezer tekinthető szakmai jellegűnek. Az ezen könyvek kiadásával és forgalmazásával foglalkozó cégek – Magyarországon az *Akadémiai*, a *Műszaki*, valamint a *Közgazdasági és Jogi Kiadóban* is többségi tulajdont szerző holland *Wolters Kluwer* a vezető ezek között – biztos nyereségét az biztosítja, hogy a szakkönyvek munkaeszközök, így magas áruk ellenére is fizetőképes, biztos piacuk van.

Az ország legnagyobb szakkönyvesboltja, a *Líra és Lant Kereskedelmi Rt.* üzlete, a budapesti *műszaki könyváruház* a Liszt Ferenc tér 9. szám alatt működik. Nyereséges működésének köszönheti, hogy míg sok könyvesbolt a bezárása ellen küzd, csütörtöktől felújítva és megszépülve várhatja az olvasókat, a tudományos és ismeretterjesztő művek vásárlóit. A huszonegy éve a Liszt Ferenc téren működő könyvesboltot nyitva tartásának korlátozása nélkül újították fel az elmúlt hónapban. A magyar nyelvű műszaki szakirodalom teljes választékát igyekeznek az ötven négyzetméterrel megnövelt alapterületű (eddig háromszáznegyven négyzetméter volt) eladótérben bemutatni – tájékoztatta lapunkat *Illés* Lajosné, az áruház vezetője a szerdai ünnepélyes átadón. Megvásárolhatók az építészeti, elektronikai, környezetvédelmi és számítástechnikai folyóiratok is. Terveik szerint az angol és más idegen nyelvű tudományos könyvek is elérhetővé válnak az üzletben. Forgalmuk legnagyobb részét még ma is a könyvek eladása teszi ki, de árulnak viedokazettákat, CD-ROM-okat és CD–filmeket is.

(rosdy)

NAPLÓ

A KERÁMIAFESZTIVÁL munkáiból kiállítás nyílik meg a Vigadó Galériában (Budapest V., Vörösmarty tér 1.) ma délután öt órakor. A tárlat augusztus 24-ig tekinthető meg. Nemzetközi kerámiafesztivál címmel szakmai napot tartanak augusztus 2-án, szombaton tíz és tizennyolc óra között a kecskeméti Nemzetközi Kerámiastúdióban (Kecskemét, Kápolna u. 1.). A rendezvényre autóbusz indul augusztus 8-án reggel nyolc órakor a budapesti Erzsébet térről. Jelentkezni Dubovszky Gábornál lehet a 131-3183-as telefonszámon.

NEMZETKÖZI BÁBOS továbbképző tábor kezdődött Temesváron. A táborban magyar, román, szerb, amerikai és tajvani bábosok vesznek részt.

ELEKTROAKUSZTIKUS zenei találkozót rendeznek Sárváron. A négynapos rendezvénysorozaton a zeneműveket speciális kottából, szigorú szabályok szerint adják elő. A találkozóra nyolc országból érkeznek neves előadók. Koncerteket a sárvári Nádasdy-vár udvarán délután hat órakor és este fél kilenckor hallhatnak az érdeklődők.

KISKUNSÁGI ifjúsági találkozót rendeznek Kunszentmiklóson július 31. és augusztus 3. között. A találkozót a Kiskunsági Ifjúsági és Kulturális Egyesület szervezi. A programok között szentendrei hajókirándulás, íjászbemutató, népi játékok, műhelymunkák, előadások lesznek.

BADITZ BALÁZS festményeiből kiállítás látható augusztus 1. és 15. között a Bank Center Galériában (Budapest V., Szabadság tér 7–9.).

SZILVÁSY NÁNDOR festőművész kiállítása augusztus 2-án, szombat este hat órakor nyílik meg a Szigliget Galériában (Szigliget, Kisfaludy u. 28.).

HÉTKÖZNAPI CSODÁK címmel nyílik meg Markovics Ágota kiállítása augusztus 5-én, kedd délelőtt tizenegy órakor a Magyar Természettudományi Múzeumban (Budapest VIII., Ludovika tér 6.). A tárlat szeptember 2-ig tekinthető meg.

A BENCZÚR-KERTI NYÁRI KONCERTEK sorát az idén bluesest nyitja meg. Elsőként a Palermo Boogie Gang szórakoztatja a közönséget augusztus 5-én. A Postás Művelődési Központ szabadtéri színpadának második vendége Ferenczy György és a Herfli Davidson lesz augusztus 6-án.

DARIO NICCODEMI Hajnalban, délben, este című vígjátéka augusztus 6., 7., 8., 9. és 10-én este nyolc órakor látható az Óbudai Társaskör kertjében (Budapest III., Kiskorona u. 7.). A darabot Balázs Péter rendezte, a két főszerepet Kováts Adél és Stohl András játssza.

Tisztelt Szerkesztőség!

Korona a tízezer forintoson

Kezemben az új tízezer forintos. Isten adja, hogy minél több legyen belőle a zsebemben. Szép pénz. Nagysága kisebb a régi papírpénzeinknél, papírja vékonyabb, tartósabbnak tűnik. Számos hamisítás ellen védő megoldást tartalmaz. *Vagyóczky* Károly nemzetközileg elismert kiváló grafikusművész acélmetszete nagyszerű. A feszes, kemény, jellegzetesen magyar pénzgrafikai rajzolat, előző pénzeink legjobb hagyományainak folytatója. Az alkalmazott betűtípus is, *Misztótfalusi Kis* Miklóst idézi, nem jellegtelen modernkedő számítógépes grafika. Csak dicsérni tudom ezt a szép új magyar pénzt.

Államalapító királyunk képmása a *II. Silvester* pápa által majd ezer éve adományozott szent koronával a fején él a nemzet tudatában. *Benczúr* Gyula festményein, *Berán* József nagy sikerű ötpengősén a veszprémi királyszobron, a Halászbástya lovas szobrán, a napjainkban felállított szegedi és hódmezővásárhelyi *Szent István-szobrokon* is, valamint az 1923 évi egyezer koronás papírpénzen is Szent István fő attribútuma, a szent korona. Magyarország Nagyasszonyát is azért ábrázolják századok óta művészeink a szent koronával, mert a legenda szerint magja szakadt királyunk az országát a Szűzanyának ajánlotta.

A magyar korona zárt korona, melyet csak az uralkodó szuverén császárok, királyok – ezer éve Szent István is – hordhattak. Zárt korona volt a fő attribútuma a pápának, a német-római császárnak, az orosz cárnak, az angol királyi háznak. Tény, hogy maradtak fenn a középkorból királyfejek a pénzen ábrázolt koronákra hasonló, nyitott koronával. Vajon ezek a szobrok valóban Szent Istvánt ábrázolták? A pénzen lévő korona hűbéri, alattvalói, hercegi vagy halotti jelkép. Szent Istvánt – véleményem szerint – csak a szent koronával lehetett volna ábrázolni.

Elszomorít, hogy új pénzünk, melynek mind hazánkban, mind külföldön rendkívül nagy a nemzettudatot alakító szerepe, történelmi múltunk kezdetéről deheroizáló hamis képet mutat, nagy királyunkat nem méltóságának megfelelően zárt koronával, nem a szent koronával ábrázolja.

Tóth Sándor
szobrász

Budapesten is lehet Kodolányi János iskola

Budapesten a külföldi diákok magyar tanítását végző előkészítő intézetet, a család engedélyével, 1992-ben nevezték el *Kodolányi* Jánosról. Az akkori névadók jelezni akarták ezzel, hogy nem múltak el észrevétlenül Kodolányinak a magyar nyelv érdekében tett erőfeszítései.

Idén májusban a Kodolányi család barátaitól értesült, hogy az intézet nem viseli már Kodolányi nevét. Az író lánya ekkor fölhívta az intézet főigazgatóját, hogy megérdeklődje: igaz-e a hír. Dr. *Stark* Ferenc főigazgató udvariasan közölte, s később egy levélben is megerősítette, hogy valóban ez történt. Mint állította, a névlevétel nem Kodolányi elleni akció, csupán azért történt, mert a Székesfehérváron lévő Kodolányi János Főiskolával időnként összetévesztették. Pedig ennek a főiskolának teljesen más a profilja: magyar diákokat oktat négy szakon: kommunikáció, idegenforgalom, közgazdaságtan, nyelvek, azaz a két intézményt elég nehezen lehet összetéveszteni.

Június közepén *Dobos* Krisztina interpellált az ügyben a parlamentben. *Szabó* Zoltán államtitkár válaszában megismételte a főigazgató érveit. Dobos Krisztina természetesen nem fogadta el a választ mondván, hogy ötven intézmény viseli *Móra* Ferenc nevét az ország különböző városaiban – s gondolom, hasonló számú *Móricz* Zsigmondét, *József* Attiláét, *Kossuthét, Petőfiét.*

Én eddig azt hittem, neveket levenni, megváltoztatni akkor szoktak, ha egy rendszerváltás következtében, valaki politikai okok miatt a rendszer szempontjából, méltatlanná válik a megtiszteltetésre. Lehet, hogy 1992 és 1997 között nemcsak kormány-, hanem rendszerváltás is történt?

Nem tudom ki javasolta s ki hozta a döntést, de úgy gondolom, bölcsességre vallana, ha az „alapító" az elsietett döntést visszavonná, mivel a névösszecserélés mint indok: nevetséges! Én Kodolányi János olvasói és tisztelői nevében ezt kérem az illetékesektől.

Lakatosné Németh Ágnes
Budapest

REKORDOK HETE

Minden idők legnagyobb hatoslottó-nyereménye és kenonyereménye született meg az elmúlt héten, miközben az ötös lottó nyereményalapja hetedik hete gyarapszik, s átlépte a bűvös 200 milliós határt.
A Szerencsejáték Rt. szerint **a forgalom nyárias, de stabilnak nevezhető a játékokban részt vevők száma alapján.** Az elmúlt héten 4,225 millióan vásároltak ötös lottót, aminek részben az lehet az oka, hogy **az öttalálatos várható nyereményösszege 213 millió forint,** a négyesé pedig 660 ezer forint volt egyenként (a nyerőszámok: 21, 50, 59, 78, 80). A hatos lottó telitalálatos szelvényéért **ezúttal 180 millió 714 ezer forintot fizettek,** s ez csúcsnak számít a játék történetében. Az 5+1-es nyertese sem panaszkodhat, nyereménye **több mint 5 millió forint** ugyanis. Az öttalálatossal pedig egyenként 103 ezer forintot lehetett nyerni (nyerőszámok: 4, 6, 7, 13, 23, 38, a pótszám a 34). Érdekesség, hogy a hatossal játszók létszáma immár hosszú ideje a 2 millió felett van; az elmúlt héten pontosan 2,230 millióan vásároltak szelvényt. Nem volt meg a helyes jokerszámú szelvény a múlt héten sem (jokerszám: 9, 3, 2, 4, 4, 2). A hetedik hete halmozódó nyereményalap 37,793 millió forint, **az első nyerőosztály várható nyereménye pedig 43 millió forint.**
A 30. héten összesen 1,354763 millióan játszottak a kenón, s közülük 200 ezer 600-an nyertek.
A nagynyertesek száma 13, s ketten millión felüli összeghez jutottak. A találat és a befizetés aránya ezúttal is érdekes: a fix szorzós, fix nyereményes játék során **210 forintért 210 milliós nyereményösszeget nyert** a 10/10-es találattal egy játékos, míg a 8/8-as találattal 350 forintért 1,4 millióhoz jutott valaki. A totón **két darab 13+1 találatos** akadt, ezek nyereménye 4,15 millió volt. 13-as találatot 12 játékos ért el, 425 ezres nyereménnyel. A góltotón igen nagy forgalmat regisztráltak, ami annál is inkább elismerést érdemel, mert ezúttal nem volt kis feladat eltalálni a helyes tippet. A négy hazai futballmeccs eredményét végül is némi merészséggel egy játékosnak sikerült megjósolnia, az ő nyereménye ezért 1,398 millió forint volt, ami szintén rekordnak számít a játék történetében.

Az Első Magyar-Angol Br
értelmében közzétesz
amely megtekinthető 1997.

Sorszám	A tétel megnevezése
a	b
01.	**A) Befektetett eszközök**
02.	I. IMMATERIÁLIS JAVAK (0
03.	Vagyoni értékű jogok
04.	Üzleti vagy cégérték
05.	Szellemi termékek
06.	Kísérleti fejlesztés aktivált
07.	Alapítás-átszervezés aktivá
08.	Immateriális javak értékhe
09.	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK (10
10.	Ingatlanok
11.	Műszaki berendezések, gé
12.	Egyéb berendezések, felsz
13.	Beruházások
14.	Beruházásokra adott előle
15.	Tárgyi eszközök értékhelye
16.	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGY
17.	Részesedések
18.	Értékpapírok
19.	Adott kölcsönök
20.	Hosszú lejáratú bankbetéte
21.	Befektetett pénzügyi eszkö
22.	**B Forgóeszközök (23.+30**
23.	I. KÉSZLETEK (24.+29. soro
24.	Anyagok
25.	Áruk
26.	Készletekre adott előlegek
27.	Állatok
28.	Befejezetlen termelés és félk
29.	Késztermékek
30.	II. KÖVETELÉSEK (31–37. sor
31.	Követelések az ügyfeleknek
32.	Követelések értékpapír-tőzsd
33.	Követelések az értékpapírtőz
34.	Váltókövetelések
35.	Jegyzett, de még be nem fiz
36.	Alapítókkal szembeni követe
37.	Egyéb követelések
38.	III. ÉRTÉKPAPÍROK (39–41. so
39.	Eladásra vásárolt kötvények
40.	Saját részvények, üzletrészek
41.	Egyéb értékpapírok
42.	IV. PÉNZESZKÖZÖK (43–44.
43.	Pénztár, csekkek
44.	Bankbetétek
45.	**C) Aktív időbeli elhatárol**
46.	**ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK) ÖS**
47.	**D) Saját tőke (48–53. sorc**
48.	I. JEGYZETT TŐKE
49.	II. TŐKETARTALÉK
50.	III. EREDMÉNYTARTALÉK
51.	IV. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK
52.	V. ELŐZŐ ÉVEK ÁTHOZOTT
53.	VI. MÉRLEG SZERINTI ERED
54.	**E) Céltartalékok (55–57.**
55.	1. Céltartalék a várható ve
56.	2. Céltartalék a várható kö
57.	3. Egyéb céltartalék
58.	**F) Kötelezettségek (59–**
59.	I. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖT
60.	Beruházási és fejlesztési hi
61.	Egyéb hosszú lejáratú hite
62.	Hosszú lejáratra kapott kö
63.	Tartozások kötvénykibocsá
64.	Alapítókkal szembeni köte
65.	Egyéb hosszú lejáratú köte
66.	II. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTEI
67.	Vevőtől kapott előlegek
68.	Kötelezettségek áruszállítá
69.	Kötelezettségek értékpapír
70.	Kötelezettségek az értékpa
71.	Váltótartozások
72.	Rövid lejáratú hitelek
73.	Rövid lejáratú kölcsönök
74.	Egyéb rövid lejáratú kötele
75.	**G) Passzív időbeli elhatá**
76.	**FORRÁSOK (PASSZÍVÁK**

Sorszám	A tétel megnevezése
a	b
a)	**Értékpapír-bizományosi**
b)	Értékpapír-kereskedelmi t
c)	Értékpapír forgalomba h
d)	Értékpapír-letétkezelő
e)	